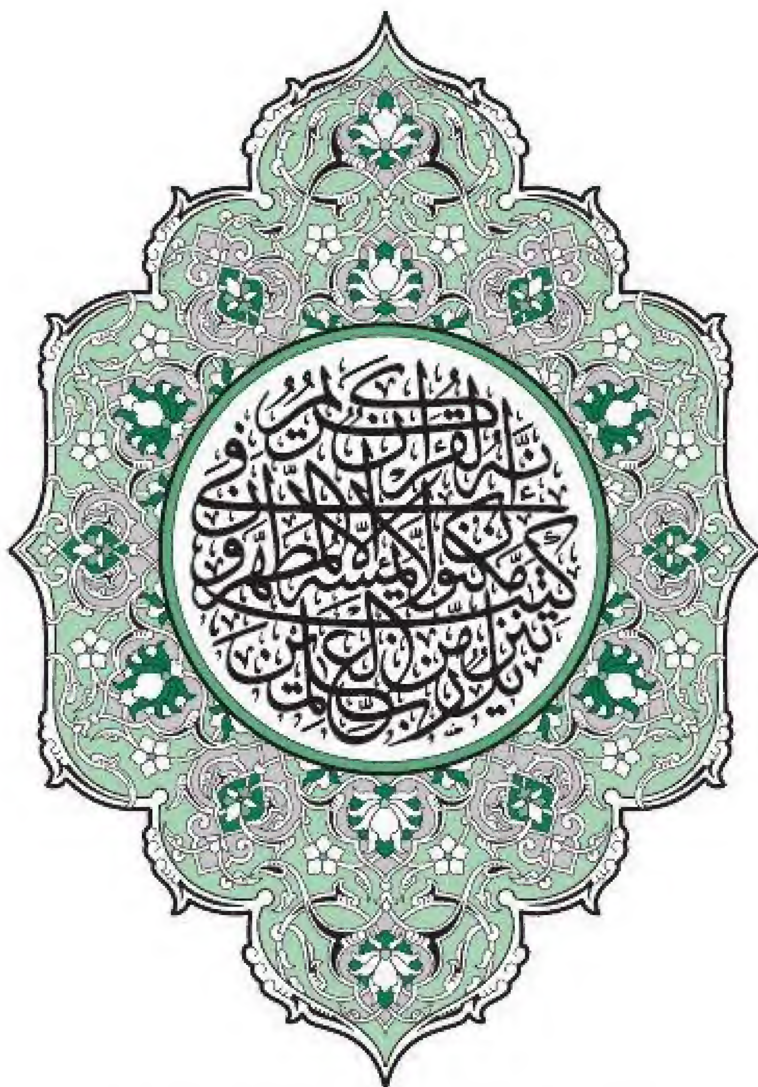
إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

خادم الحرمين الشريفين مەلیك عبدالله كوڕی عبد العزیز ئالی سعود
مەلیكی شانشینی عەرەبستانی سعودیە شەرەفمەندبوو بەبڕیاردان لەسەر چاپكردنی
قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕانی ماناكانی

تشرّف بالأمر بطباعة هذا المصحف الشريف وترجمة معانيه
خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود
ملك المملكة العربية السعودية

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ئەم قورئانە پیرۆزە لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی
دیاری (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبداللە کوڕی عبدالعزیز ئال سعودە
(بەخۆڕایی دابەش دەکرێت)

قورئانی پیرۆز

لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی بۆ زمانی کوردی

کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين، القائل في كتابه الكريم: ﴿... قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل: « خيركم من تعلَّم القرآن وعلَّمه ».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم: « بلِّغوا عني ولو آية ».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الكردية يطيب لمجمع الملك

فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الكردية التي قام بها فضيلة الشيخ ملا محمد ملا صالح الباموكي، وراجعها من قبل المجمع كل من فضيلة الدكتور كمال صادق ياسين لَكْ، وفضيلة الأستاذ أوميد عمر الجِرُوستاني.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلِّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللّهُمَّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی

بە پێنووسی پایەدار شیخ صالح کوڕی عبدالعزیز کوڕی محمد ئالی شیخ
وەزیری کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد وسەرپەرشتیاری گشتی
کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

سوپاس وستایش بۆخوای پەروردگاری جیهانیان کە لەکتێبە پیرۆزکەی دا فەرموویەتی: ﴿قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾ واتە: بێگومان لەلایەن خوای گەورەوە نوور وکتێبێکی ڕوون وئاشکراتان بۆ هاتووە.

وەدروودوسلاوبۆسەربەڕێزترینی پێغەمبەران ونێردراوان، پێغەمبەرمان موحەممەد (ﷺ) کەفەرموویەتی: «خيركم من تعلم القرآن وعلّمه» واتە : چاکترینتان ئەوکەسەیەکەخۆی فێری قورئان دەکات وخەڵکیش فێر دەکات.

ئەمجا لە پاشان :

بۆجێبە جێکردنی ڕێنمایەکانی (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبدالله کوڕی عبدالعزیز ئالی سعود (خوا بیپارێزێت) بە بایەخ وگرنگی پێدان بەقورئانی پیرۆز وکارکردن بۆ ئاسانکاری لە پێناو بلاوکردنەوە ودابەشکردنی لەنێوموسڵمانان لەڕۆژهەڵات وڕۆژئاوای سەر زەویدا، وە بۆ ڕاڤەکردن و وەرگێڕانی ماناکانی قورئان بۆ زمانە جۆراوجۆرەکانی جیهان .

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد لەشانشینی عەرەبستانی سعودیە، باوەڕی پتەوی هەیە بەگرنگی وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز بۆ گشت زمانە گرنگەکانی جیهان، بەمەبەستی ئاسانکردنی تێگەیشتنی قورئان بۆئەو موسڵمانانەی کەبە غەیری زمانی عەرەبی قسە دەکەن، ئەمەش لە پێناوجێبەجێکردنی ئەو فەرمانەی کە لەفەرمودەی پێغەمبەر(ﷺ) دا هاتووە، کە دەفەرموویێت : « بَلِّغُوا عَنِّي وَلَو آية »واتە : لە منەوە ڕایبگەیەنن بەخەڵکی ئەگەر تەنها تاکە ئایەتێکیش بێت.

وەك خزمەتێکیش بۆ ئەو برایانەمان کە بەزمانی کوردی قسە دەکەن، کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆچاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەووەرە، خۆشحاڵە ئەم تەرجەمە قورئانیە بەزمانی کوردی پێشکەش بەخوێنەری بەڕێزی بکات، کە بەڕێز جەنابی (**مامۆستا مەلا محمد مەلا صالح بامۆکی**) پێی هەستاوە، وە لەلایەن کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆزیش هەریەك لە بەڕێزان : (**دکتۆر کەمال صادق یاسین لەك**) و (**مامۆستا ئومێد عمر چرۆستانی**) پێیداچوونەتەوە .

وەسوپاسی خوای گەورە وپاك وبێگەرد وبالادەست دەکەین بۆئەنجام دانی ئەم کارە مەزنە، وە ئومێدەوارین کەنیاز ومەبەست لێی تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت، وخەڵکیش لێی سوودمەند بن ؟

بێگومان ئێمە دەزانین کە تەرجەمە و وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز - هەرچەندە وورد بێت - کەموکورتی هەر دەبێت وناتوانرێت دەقاودەق ئەو مانا گەورانە بگەیەنێت کە دەقی قورئانی پیرۆز دەیبەخشێت، کە تەواوی خەڵکی لەئاست خۆیدا دەستەوسانکردووە، وە بەڕاستی ئەو مانایەی کە تەرجەمەی قورئانەکە دەیدات بەدەستەوە تەنها بریتی یە لەکۆی زانست وتێگەیشتنی وەرگێڕەکە لە قورئانی پیرۆز، وە ئەمەش کارێکە دووچاری هەڵەوکەم وکوڕی دەبێت، وەك هەموو کار وئیشێکی تری ئادەمیزاد.

وە لە کۆتاییدا داواکارین لەهەموو خوێنەرێکی ئەم تەرجەمەیە لەکاتی بینینی هەر هەڵە وکەموکوڕییەك یان زیادییەك ئەگەر هەبوو، ئاگاداری کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە بکاتەوە؛ بۆسوود لێ وەرگرتن وچاککردنیان لە چاپەکانی داهاتوودا بەیارمەتی و ویستی خوای گەورە.

وە خوای گەورەش پشت وپەنایە وتەنها ئەو ڕێ نیشاندەرە بۆ ڕێگای ڕاست.

ئەی خوای پەروەردگار ئەم کارەمان لێ قەبوڵ بکە؛ چونکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەر و زانا.

سورەتی ﴿ الفَاتِحَة ﴾

سُورَةُ الفَاتِحَةِ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿١﴾ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ﴿٥﴾ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴿٧﴾

ئەم سـوورەتە ناونراوە (الفاتحة) چونکە قورئانی پیرۆز لەسەرەتاوە بەو دەست پێ دەكات ودەكرێتەوە، وە پێیشی دەوترێت (المثانـي) چونکـە لەهەمـوو ڕکاتێکـی نوێژدا دەخوێنرێت .

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿١﴾ ﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێك بـۆ خوای ﴿رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ پـەروەرد گـاری جیهانیـان ﴿٢﴾ ﴿ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەخشـندەی میهرەبـان، (الرحمـن) بەو مانایەی ڕەحـم وبەزەیی پەروەردگار لەم جیهانـەدا هەموو مەخلوقاتـی گرتوەتەوە بەبـێ باوەڕانیشـەوە، وە (الرحیم) ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار، وەك زانایان دەڵێن تایبەتە بەبڕوادارانەوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿٣﴾ ﴿مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ (تەنها ئـەوە) خاوەنـی ڕۆژی سزا وپاداشت دانـەوە (بـاوەڕداران لـە نوێژەکانیانـدا هەمـوو ڕکاتێـك ئەمـە دەڵێنـەوە، تاوەکـو هەمیشـە ڕۆژی دواییـان لەبیر بێـت وبـەکار وکـردەوەی چاکـە، خۆیانـی بـۆ ئامادە بکـەن) ﴿٤﴾ ﴿إِيَّاكَ نَعۡبُدُ﴾ (خوایـە) تەنهـا تۆدەپەرستین (تەنهـا تۆیـت شایستـەی پەرستن وجگـە لـە تـۆ هیـچ کـەس شیاوی ئـەوە نییـە) ﴿وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ﴾ وە تەنها لەتۆ داوای یارمەتیی دەکەین (لەهەموو کار وکردەوە وپێداویستیەکماندا، چونکـە هەمـوو فەرمانێـك بەدەسـت تۆیـە، جگـە لـە تـۆ هیـچ کـەس بەئەنـدازەی گەردیلەیـەك خاوەنـی هیـچ شـتێك نییـە) ﴿٥﴾ ﴿ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ﴾ ڕێنموونیمـان بکـە بۆڕێگـای ڕاسـتی (کـە ڕێگای ڕاسـتی ئاینی پیرۆزی ئیسلامە، وەبەردەوام بین لەسـەری هەتا ئـەو ڕۆژەی دەگەین بەدیداری زاتـی هـەق تەعـالای تـۆ) ﴿٦﴾ ﴿صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ﴾ ڕێگـای ئەوانەی کەچاکـەت لەگـەڵ کردوون (لەپێغەمبەران وڕاستگۆیان وشەهیدان وچاکەکاران) ﴿غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ﴾ نەك (ڕێگای) ئەوانەی خەشـمی (تۆیـان) لێگیـراوە (وەك جولەکـەو هاوکردەوەکانیان) ﴿وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾ وە نـەك (ڕێگای) گومڕایان وەك (گاورەکان و هاوکردەوەکانیان) ﴿٧﴾ لەکۆتایی ئەم سـوورەتە پیرۆزەوە سـوننەتە موسڵمانان بڵێن (ئامین) واتە : ئەی خوای گەورە تەواوی ئەم نزا وداوایانەمان لێ وەربگرە .

سورەتی ﴿ ٱلۡبَقَرَةِ ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓ ﴾ بـە (ئـەلیـف، لام، میـم) دەخوێنرێتـەوە، خـوای گـەورە زاناتـرە بـە واتاکـەی [1] ﴿١﴾ ﴿ ذَٰلِكَ ٱلۡكِتَٰبُ ﴾ ئەم قورئانـە ﴿ لَا رَيۡبَۛ فِيهِۛ ﴾ هیـچ گومانێکـی تێدا نیە (کـە لەلایـەن خوای گـەورەوە نێـرراوە) ﴿ هُدٗى ﴾ ڕێ نیشـاندەری ﴿ لِّلۡمُتَّقِينَ ﴾ پارێـزکارو لەخوتراسـانە (پارێـزکاران ولەخوا ترسـان بەزانسـت وزانیاری بەسوود وکار وکردەوەی چاکە سـوودی لێ وەردەگـرن، چونکە ئەوانن لەپەروەردگاریـان دەترسـن وشـوێن فەرمـان وڕێنمایەکانـی دەکـەون) ﴿٢﴾ ﴿ ٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ ﴾ ئەوانـەی کەبـڕوا دەهێنن ﴿ بِٱلۡغَيۡبِ ﴾ بەشـتە پەنهـان ونادیـارەکان (ئەو شتە پەنهانەی کە بە حەواس وعەقڵی مرۆڤ هەسـتیان پێ ناکرێت، لە ڕێگەی وەحیەوە نەبێت، وەك باوەڕ بەفریشتەکان وبەهەشت ودۆزەخ وزۆر شتی تریش...) ﴿ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ ﴾ وە نوێژ دەکـەن (بەڕێك وپێکی ولەکاتی خۆیدا ئەنجامی ئـەدەن) ﴿ وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ ﴾ لەوەی کردوومانە بەڕزق وڕۆزیـان دەبەخشـن (لەبەر ڕەزامەندی خوای گـەورە) ﴿٣﴾ ﴿ وَٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوا دەهێنـن بـەو قورئانەی کە بۆ تـۆ (ئەی موحەممەد ﷺ نێرراوە) ﴿ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبۡلِكَ ﴾ وە بەو کتێبانەشـی کە بۆ (پێغەمبەران ونێرراوانی) پێش تۆ نێرراونەتە خوارەوە ﴿ وَبِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ يُوقِنُونَ ﴾ وەبڕوایان هەیە بەڕۆژی دوایی ﴿٤﴾ ﴿ أُوْلَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدٗى مِّن رَّبِّهِمۡۖ ﴾ (خاوەنی ئەم صیفەتانە) لەسەر ڕێگای ڕاستن (بەتەوفیق ویارمەتیدان) لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگار بووان (لە دوونیا ودواڕۆژدا) ﴿٥﴾

---

(١) ئەم پیتانەی کە لەسەرەتای هەندێك لەسورەتەکانی قورئاندا هاتوون، تەنها خوای گەورە دەزانێت مەبەستی پێیان چیە، ئەمە ڕاسترین تەفسیرە بۆ ئەم پیتانە کرابێت، بەڵام بەچەند جۆرێکی تریش تەفسیرکراون لەوانە : ئەم پیتانە ناون بۆ ئەوسورەتانەی لەسەرەتایانەوە هاتوون، یان ناون بۆ خوای گەورە، یان بۆ دەستەوسانکردنی عەرەبە بێباوەڕەکانە کە دەیانووت ئەم قورئانە لەلایەن خوداوە نەهاتووە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) پێیان دەڵێت : دەی ئەگەر وایە وێنە وهاوشێوەی ئەم قورئانە بهێنن، کە هەر لەو پیتانە پێکهاتووە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن و بەکاریان دەهێنن .

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿سَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ بۆ ئەوان چوون یەکە ﴿ءَأَنذَرۡتَهُمۡ أَمۡ لَمۡ تُنذِرۡهُمۡ﴾ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بڕواناهێنن ﴿٦﴾ ﴿خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ وَعَلَىٰ سَمۡعِهِمۡۖ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا ﴿وَعَلَىٰٓ أَبۡصَٰرِهِمۡ غِشَٰوَةٞۖ﴾ وە پەردە بەسەر چاویانەوەیە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ وە سزای زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ وەلەناو خەڵکیدا هەندێ کەس هەیە کەدەڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ بڕوامان هێناوە بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَا هُم بِمُؤۡمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بڕوادار نین ﴿٨﴾ ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ (بەلای خۆیانەوە) خواو ئەوکەسانە دەخەڵەتێنن کە بڕوایان هێناوە ! ﴿وَمَا يَخۡدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەس ناخەڵەتێنن تەنها خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ﴿٩﴾ ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ لە دڵیاندا نەخۆشی (ناپاکی) هەیە ﴿فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضٗاۖ﴾ خواش نەخۆشی یەکەی زۆرتر کردن (بەهاتنی قورئان) ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ﴾ وە سزای سەختیان بۆ هەیە بەهۆی ئەو درۆیانەوە کە دەیان کرد (و دەیان وت بڕوامان هەیە) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ﴾ وەکاتێك پێ یان بووترایە ﴿لَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاشوب مەنێنەوە لە زەوی دا (ئاژاوە بەرپا مەکەن لە وڵاتدا) ﴿قَالُوٓاْ إِنَّمَا نَحۡنُ مُصۡلِحُونَ﴾ دەیان ووت : ئێمە هەر چاکەکارین (ڕێکخەرین) ﴿١١﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡمُفۡسِدُونَ﴾ ئاگادار بن کەبەڕاستی هەر ئەوانن ئاشوبگێڕ ﴿وَلَٰكِن لَّا يَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ﴾ وەکاتێ پێ یان بووترایە ﴿ءَامِنُواْ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ﴾ بڕوا بێنن وەك ئەوخەڵکانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ﴾ دەیان ووت: چۆن ئێمە بڕوابێنین ﴿كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُۗ﴾ وەك ئەوگێل ونەفامانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ﴾ بێدار بن کە بە ڕاستی هەرخۆیان گێل و نەفامن ﴿وَلَٰكِن لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام نازانن ﴿١٣﴾ ﴿وَإِذَا لَقُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەکاتێ (ناپاکان) بگەشتنایە بەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ دەیانو وت : ئێمەش بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوۡاْ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمۡ﴾ کاتێکیش بەتەنیا بوونایە لەگەڵ گەورە فێڵبازەکانیان ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا مَعَكُمۡ﴾ دەیانووت : ئێمە هەر لەگەڵ ئێوەین ﴿إِنَّمَا نَحۡنُ مُسۡتَهۡزِءُونَ﴾ بێگومان ئێمە هەر گاڵتە کەرین (بەوان) ﴿١٤﴾ ﴿ٱللَّهُ يَسۡتَهۡزِئُ بِهِمۡ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لە بەرانبەر گاڵتە کردنەکەیان) ﴿وَيَمُدُّهُمۡ فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ وەماوەیان دەدات تا لەسەرکەشیی خۆیاندا سەر لێ شێواو بن ﴿١٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشۡتَرَوُاْ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئەمانە ئەوانەن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِٱلۡهُدَىٰ﴾ بە ڕێنموونیی ﴿فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمۡ﴾ جا نە بازرگانی یەکەیان قازانجی کردو ﴿وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ﴾ نە ڕێبازی ڕاستیان گرت ﴿١٦﴾

﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا﴾ (دوو ڕووەکان) وێنەیان وەك یەكێك وایە کە (لەشەوێکی تاریکدا) ئاگرێك هەڵگیرسێنێت ﴿فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ﴾ کە لەگەڵ دەوروبەری ڕووناك کردەوە ﴿ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ﴾ خوا (خێرا) ڕووناکی یەکەیان لێ بکوژێنێتەوە ﴿وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان هێڵێتەوە لەناو چەند تاریکیەکی وادا کەهیچ نەبینن ﴿١٧﴾ ﴿صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ﴾ کەڕو لاڵ و کوێرن ﴿فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ بۆیە (لە گومڕایی خۆیان) ناگەڕێنەوە ﴿١٨﴾ ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ یا وەك (کەسانێك لەچۆڵییەکدا) بارانێکی لێزمەو بەخوڕیان (لێ داکات) لەئاسمانەوە ﴿فِيهِ ظُلُمَٰتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ﴾ کەتاریکی زۆر و هەورە تریشقەو بروسکەی تێدا بێت ﴿يَجْعَلُونَ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِم مِّنَ ٱلصَّوَٰعِقِ﴾ (بەجۆرێك کە) پەنجەکانیان دەکەن بە گوێیاندا لەبەر گرمەی هەورە تریشقەکان ﴿حَذَرَ ٱلْمَوْتِ﴾ بۆخۆپاراستن لەمردن ﴿وَٱللَّهُ مُحِيطٌۢ بِٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە خودا دەوری بێ بڕوایانی داوە ﴿١٩﴾ ﴿يَكَادُ ٱلْبَرْقُ﴾ نزیك بێ ئەو بروسکەیە ﴿يَخْطَفُ أَبْصَٰرَهُمْ﴾ (بینایی) چاویان بفڕێنێ ﴿كُلَّمَآ أَضَآءَ لَهُم﴾ هەرکاتێ ڕووناکیی بۆ بدانایەتەوە ﴿مَّشَوْا۟ فِيهِ﴾ تیایدا بڕۆشتنایە ﴿وَإِذَآ أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ تاریکیشی بکردایە لێیان ﴿قَامُوا۟﴾ لەجێگەی خۆیان ڕادەمان(دەوەستان) ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خودا بیویستایە ﴿لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَٰرِهِمْ﴾ (بەو هەورەگرمە و بروسکانە) کەڕو کوێری دەکردن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتدارە ﴿٢٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ﴾ پەروەردگارتان بپەرستن ﴿ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەئێوەو ئەوانەی پێش ئێوەشی دروست کردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو بەو پەرستنە خۆتان بپارێزن ﴿٢١﴾ ﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا﴾ ئەو (خوایەی) کەزەوی بۆ ڕاخستوون ﴿وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً﴾ وە ئاسمانی بۆ کردوون بەکۆشك (ئاسمانی بۆ گیراون بەگومەزی) ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ وەئاوی (بارانی) لەئاسمانەوە هێناوەتە خوارەوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ﴾ ئەمجا دەری هێناوە بەو ئاوە هەموو جۆرە میوە و بەروبومێك بۆ ڕۆزیی ئێوە ﴿فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ کەواتە هاوتا بۆخوا پەیدامەکەن. ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ کەئێوە خۆتان دەزانن (بێ هاوتایە) ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ﴾ وەئەگەر ئێوە لەگومان دان ﴿مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾ لەم (قورئانەی) کەناردومانەتە خوارەوە بۆ بەندەی خۆمان(موحەممەد ﷺ) ﴿فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ﴾ دە سورەتێك بێنن بەوێنەی ئەو ﴿وَٱدْعُوا۟ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بانگی هاوکارەکانتان بکەن(لەڕەوان بێژان وشاعیران) بێجگەلە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن، (بەفەرمودەی خوای نازانن) ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئەمەتان نەکرد؟ ﴿وَلَن تَفْعَلُوا۟﴾ وە هەرگیز نایشی کەن (ئیتر بێ بڕوامەبن) ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱلنَّارَ ٱلَّتِى﴾ دەی خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ﴾ کە سوتەمەنی یەکەی خەڵك(ی بەدکار) وبەردە ﴿أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ بۆبێ بڕوایان ساز کراوە (ئامادە کراوە) ﴿٢٤﴾

﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەوانەی ﴿ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ کە باوەڕیان هێناوەو کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿أَنَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ کە بێگومان بۆ ئەوان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کەجۆگە ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿كُلَّمَا رُزِقُواْ مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِّزْقًا﴾ هەرکاتێ لەوێ ڕۆزییان بدرێت لە میوەهات ﴿قَالُواْ هَٰذَا ٱلَّذِي رُزِقْنَا مِن قَبْلُ﴾ دەڵێن: ئەمە ئەوەیە کەلەمەو پێش پێمان درا (جیاواز لەتام وبۆندا) ﴿وَأُتُواْ بِهِۦ مُتَشَٰبِهًا﴾ ئێستا وێنەیان هێناوە ﴿وَلَهُمْ فِيهَآ أَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ وەلەو بەهەشتانەدا بۆ ئەوان هەیە هاوسەرانی پاکیزە ﴿وَهُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ وەئەوان لەو (بەهەشتانە) دا هەتا هەتایین ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَسْتَحْيِۦٓ﴾ بێگومان خوا شەرم ناکات ﴿أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا﴾ بەوەی کە (بۆ تێگەیاندنی خەڵك) هەر نموونەیەك بهێنێتەوە ﴿بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا﴾ بە مێشولەو بچوکتر (یاگەورەتر) لەویش ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەمجا ئەوانەی کەباوەڕدارن ﴿فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ ئەوە چاك دەزانن کەئەو (نموونە هێنانەوەیە) ڕاست ودروستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕن ﴿فَيَقُولُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ دەڵێن: خوا چی ویستووە بەم نموونە هێنانەوەیە ﴿يُضِلُّ بِهِۦ كَثِيرًا﴾ زۆر کەسی پێ گومڕادەکات ﴿وَيَهْدِي بِهِۦ كَثِيرًا﴾ وە ڕێنموونی زۆر کەسیشی پێ دەکات ﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِۦٓ إِلَّا ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە گومڕاناکات بەو نموونە هێنانەوەیە مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کەپەیمانی خوا دەشکێنن و(هەڵی دەوەشێننەوە) ﴿مِنۢ بَعْدِ مِيثَٰقِهِۦ﴾ پاش بەستنی ﴿وَيَقْطَعُونَ﴾ وە ئەیپچڕێنن ﴿مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو (پەیوەندیانە) ی کەخوا فەرمانی داوە بەپەیوەستیی کردنی ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ وەلەزەویدا خراپە دەکەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و ڕەنجەڕۆ ﴿٢٧﴾ ﴿كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِٱللَّهِ﴾ چۆن بێ باوەڕ دەبن بەخوا!؟ ﴿وَكُنتُمْ أَمْوَٰتًا فَأَحْيَٰكُمْ﴾ لە کاتێکدا کەئێوە بێ گیان بوون، و گیانی بەبەردا کردن ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێ دوای ئەوەش زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ئەمجا بۆلای خۆی دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي﴾ خوا ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ لَكُم مَّا فِي ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ کەهەرچی لەزەویی دایە دروستی کردوە بۆئێوە ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات ﴿فَسَوَّىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ﴾ ئەمجا ڕێکی خستن بەحەوت ئاسمان ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٢٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (بیریـان بێنـەوە) کاتێـك کەپەروەردگـاری تـۆ بـە فریشـتەکانی ووت ﴿إِنِّى جَاعِلٌ فِى ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ بەڕاستی من جێ نشـینێك دروسـت دەکەم لەسەر زەوی ﴿قَالُوٓاْ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن﴾ (فریشـتەکان) ووتیان: ئایا کەسێکی وای تیا دروسـت دەکەیت ﴿يُفْسِدُ فِيهَا﴾ کە خراپەو بەدیی تیـدا بـکات ﴿وَيَسْفِكُ ٱلدِّمَآءَ﴾ وە خوێنـی تیـا برێـژێ ؟ ﴿وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ﴾ لـە کاتێکدا کـە ئێمە یـادت دەکەیـن بەسـتایش کردنـت ﴿وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ وە بەپـاك ڕات دەگرین ﴿قَالَ إِنِّىٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (خـوا) فەرموی: بێگومان ئـەوەی من دەیزانم ئێوە نایزانـن ﴿٣٠﴾ ﴿وَعَلَّمَ ءَادَمَ ٱلْأَسْمَآءَ كُلَّهَا﴾ خوا ناوی هەموو شتێکی فێری ئادەم کرد ﴿ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ لەپاشان ئەو شتانەی نیشانی فریشتەکان دا ﴿فَقَالَ أَنۢبِـُٔونِى بِأَسْمَآءِ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وە (خوا پێی) فەرموون: ناوی ئەمانەم پێ بڵێن ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاسـت دەکـەن، (کە ئێوە لـە ئادەم باشـترن) ﴿٣١﴾ ﴿قَالُواْ سُبْحَٰنَكَ﴾ (هەمـوو) ووتیان: خوایـە تۆ پاکیت لەهەڵـە ﴿لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَآ﴾ ئێمـە هیچ نازانین، مەگـەر ئەوەی کە خۆت فێـرت کردبین ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاسـتی هـەر تۆیت زانـاو دانا ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ﴾ (خوا) فەرمـووی: ئەی ئادەم ﴿أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ﴾ نـاوی ئەو شـتانەیان پـێ بڵـێ ﴿فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ﴾ جاکاتێك کە ناوەکانـی پێ ووتن ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ (خـوا) فەرمـووی: ئەی پێـم نەووتـن؟ ﴿إِنِّىٓ أَعْلَمُ غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بێگومان من ئاگادارم بەنهێنیی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ﴾ وە ئاگادارم بەوەی کەئاشکرای دەکەن ﴿وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە بەئـەوەش کـە دەیشـارنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (بێنـەوە بیـرت) کاتێك ووتمـان بە فریشـتەکان ﴿ٱسْجُدُواْ لِءَادَمَ﴾ سـوژدە ببەن بۆ ئـادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ﴾ جا(هەموو) سـوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ﴾ شەیتان نەبێت کە گوێی نەدایەو خۆی بەگەورە زانی ﴿وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە لە بـێ بڕوایان بوو ﴿٣٤﴾ ﴿وَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ﴾ وە ووتمـان: ئەی ئادەم ﴿ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ﴾ خۆت و ژنەکەت نیشتەجێ بن لەم بەهەشتەدا ﴿وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا﴾ وە لە هەموو خواردەمەنی یەکی بخۆن بەتێرو تەسەلی ﴿حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ لەهەر شوێنێك کەحەز دەکەن ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ﴾ وە نزیکی ئەم درەختە مەکەون ﴿فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ تا لە ستەمکاران نەژمێردرێن - تا نەبنە ستەمکار- ﴿٣٥﴾ ﴿فَأَزَلَّهُمَا ٱلشَّيْطَٰنُ عَنْهَا﴾ ئەمجا شـەیتان هەڵی خەڵەتاندن لە بەهەشـتدا ﴿فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ وەلەو خۆشگوزەرانیەی کە تێیدابوون دەری پەڕاندن ﴿وَقُلْنَا ٱهْبِطُواْ﴾ وە ووتمان: (بە ئادەم وحەواو شـەیتان) بچنە خوارەوە(بۆ سەر زەوی) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتـان دوژمن ئەبن لە گـەڵ هەندێکتاندا ﴿وَلَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیـە جێگیربوون لەسـەر زەوی ﴿وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ وە بەهرەمەنـدی(و ئارەزووی دونیـا) تاماوەیەك ﴿٣٦﴾ ﴿فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَٰتٍ﴾ ئەمجائادەم چەندووتەیەکی (پاڕانەوەی) لەپەروەردگارییەوەوەرگرت ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ﴾ (ئەویش) لێی گیراکرد ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو تەوبەگیراکەری میهرەبانە ﴿٣٧﴾

﴿قُلۡنَا ٱهۡبِطُواْ مِنۡهَا جَمِيعٗاۖ﴾ ووتمان: هەموو بچنە خوارەوە لە بەهەشت ﴿فَإِمَّا يَأۡتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدٗى﴾ ئەمجا ئەگەر لەمنەوە ڕێنموونی یەکتان بۆ هات ﴿فَمَن تَبِعَ هُدَايَ﴾ ئەو کەسەی دوای ڕێنموونیی من کەوت ﴿فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسەرەو نەخەم دەخۆن ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ وە ئەوانەی کەبێ بڕوابوون و نیشانە و ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە هاوەڵ و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا ئەمێننەوە بەهەتا هەتایی وهەمیشەیی ﴿٣٩﴾ ﴿يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتِيَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ﴾ بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کە ڕشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَوۡفُواْ بِعَهۡدِيٓ﴾ وە پەیمانی من ببەنەسەر ﴿أُوفِ بِعَهۡدِكُمۡ﴾ تا منیش پەیمانی ئێوە ببەمەسەر ﴿وَإِيَّٰيَ فَٱرۡهَبُونِ﴾ وەهەر لە من بترسن ﴿٤٠﴾ ﴿وَءَامِنُواْ بِمَآ أَنزَلۡتُ﴾ هەروەها بڕوا بهێنن بەو قورئانەی کەناردوومەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقٗا لِّمَا مَعَكُمۡ﴾ کە پشتیوانی پەیامەکەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی دەستکاری نەکراو) ﴿وَلَا تَكُونُوٓاْ أَوَّلَ كَافِرِۭ بِهِۦۖ﴾ وە ئێوە مەبن بەیەکەمین بێ بڕوا بەو قورئانە ﴿وَلَا تَشۡتَرُواْ بِـَٔايَٰتِي ثَمَنٗا قَلِيلٗا﴾ وە نیشانە و ئایەتەکانی من مەگۆڕنەوە بەشتێکی کەم نرخ ﴿وَإِيَّٰيَ فَٱتَّقُونِ﴾ وەهەر لە (بێ فەرمانی) من خۆتان بپارێزن ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَلۡبِسُواْ ٱلۡحَقَّ بِٱلۡبَٰطِلِ﴾ ڕاست و ڕەوا تێکەڵ مەکەن بەناڕەواو درۆ ﴿وَتَكۡتُمُواْ ٱلۡحَقَّ وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ حەق و ڕاستی مەشارنەوە، لەکاتێکدا کە خۆتان ئەمە دەزانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَٱرۡكَعُواْ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ﴾ وەلەگەڵ کڕنوش بەراندا کڕنوش بەرن (بۆ خودا) ﴿٤٣﴾ ﴿أَتَأۡمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلۡبِرِّ﴾ ئایا فەرمان بەسەر خەڵکیدا دەدەن بەچاکە ؟ ﴿وَتَنسَوۡنَ أَنفُسَكُمۡ﴾ وە خۆتان فەرامۆش دەکەن ﴿وَأَنتُمۡ تَتۡلُونَ ٱلۡكِتَٰبَۚ﴾ (لەگەڵ ئەمەشدا) کەئێوە پەڕاوەکە(تەورات) دەخوێننەوە ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن ؟ ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱسۡتَعِينُواْ بِٱلصَّبۡرِ وَٱلصَّلَوٰةِۚ﴾ پەنا ببەنە بەرئارام گرتن ونوێژکردن(بۆ بە مەبەستەکانتان) ﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ﴾ وە بێگومان نوێژ(ئەرکێکی) گەورەو گرانە ﴿إِلَّا عَلَى ٱلۡخَٰشِعِينَ﴾ مەگەر لای ئەوانە نەبێ کەلەخوا ئەترسن (خۆیان بەزل نازانن) ﴿٤٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَٰقُواْ رَبِّهِمۡ﴾ ئەوانەی کە دڵنیان بە خزمەت پەروەردگاریان دەگەن ﴿وَأَنَّهُمۡ إِلَيۡهِ رَٰجِعُونَ﴾ وە ئەوان دڵنیان بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٤٦﴾ ﴿يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسرائیل(نەوەکانی یەعقوب) ﴿ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتِيَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ﴾ یادی ئەو بەخششانە بکەنەوە کە ڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلۡتُكُمۡ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ وە من (کاتی خۆی) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمواندا ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ يَوۡمٗا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێك ﴿لَّا تَجۡزِي نَفۡسٌ عَن نَّفۡسٖ شَيۡـٔٗا﴾ کە کەس هیچ سوودێك بەکەسی تر ناگەیەنێت ﴿وَلَا يُقۡبَلُ مِنۡهَا شَفَٰعَةٞ﴾ وە هیچ تکایەکی بۆ گیرا ناکرێت ﴿وَلَا يُؤۡخَذُ مِنۡهَا عَدۡلٞ﴾ وە بارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ﴾ وە ئەمانە یارمەتیی نادرێن ﴿٤٨﴾

﴿وَإِذْ نَجَّيْنَاكُم﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەڕزگارمان کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لەدەست و پێوەندی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسزای سەختیان پێ ئەچەشتن ﴿يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ کوڕەکانتانیان سەر دەبڕین ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ وە کچەکانتانیان دەهێشتنەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم﴾ وە لەمەتاندا(لەم سزا سەختەی بەسەرتاندا درا) ﴿بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەپەروەردگارتانەوە بۆتان ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە دەریامان بۆ لەت کردن ﴿فَأَنجَيْنَاكُمْ﴾ و ڕزگارمان کردن ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە دەست وپێوەندی فیرعەونمان خنکاند و نوقمی (دەریامان) کردن ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکردن ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەبەڵێنی چل شەومان دا بەمووسا ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ﴾ لەدوای ئەو(ڕۆشتنی مووسا بۆ کێوی طور) گوێرەکەکەتان کرد بە(خوای خۆتان وپەرستتان) ﴿وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ستەمکار بوون ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا دوای ئەو(گوێرەکە پەرستی یەتان) لێتان خۆش بووین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تاسوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ﴾ بیربکەنەوە کاتێك تەورات وجیاکەرەوە(لە نێوان دروست ونادروست) مان دا بەمووسا ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێنموونیی پێ بکەن ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ بیربکەنەوە کاتێك کە مووسا بەگەلەکەی وت ﴿يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ئێوە ستەمتان کرد لەخۆتان ﴿بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ﴾ بەگوێرەکە پەرستیەکەتان ﴿فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ﴾ کەواتە بگەڕێنەوە بەپەشیمانیی بۆ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَاقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ و خۆتان بکوژن(بێ تاوانتان تاوان بارتان بکوژێت) ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆخۆتان ﴿عِندَ بَارِئِكُمْ﴾ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا(خواش) پەشیمانیەکەی لێ گیرا کردن ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە گیراکەری پەشیمانی و میهرەبانە ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ ووتتان ئەی مووسا ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ بڕوات پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً﴾ تاخوانەبینین بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ لەپڕ هەورە تریشقەیەك لێ ی دان ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکرد ﴿٥٥﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكُم﴾ لەپاشان زیندوومان کردنەوە ﴿مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ﴾ لەدوای مردنتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٦﴾ ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ﴾ وەبەهەور سێبەرمان کرد بەسەرتانەوە، ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ وە گەزۆ و باڵندەی شێلاقەمان بەسەردا ڕشتن وبۆمان ناردن ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ (وە پێمان ووتن) بخۆن لەو خواردنە پاکانەی کەکردمان بەڕۆزیتان ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ (ئەوانەی ناسوپاسی یان کرد) ستەمیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذۡ قُلۡنَا ٱدۡخُلُواْ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتمان: بچنە ئەم شارە(کە قودسە) ﴿فَكُلُواْ مِنۡهَا حَيۡثُ شِئۡتُمۡ رَغَدٗا﴾ ئەمجا لەوێ(هەرچی ئارەزوو دەکەن) بخۆن بەتێروتەسەلی لەهەر لایەك کەحەز دەکەن ﴿وَٱدۡخُلُواْ ٱلۡبَابَ سُجَّدٗا﴾ وە لەدەرگاوە بچنە ژوورەوە بە ملکەچی(بەکڕنوشەوە) ﴿وَقُولُواْ حِطَّةٞ﴾ وە بڵێن (خوایە) لەگوناهەکانمان خۆش ببە ﴿نَّغۡفِرۡ لَكُمۡ خَطَٰيَٰكُمۡۚ﴾ ئەوسا لەگوناهەکانتان خۆش دەبین ﴿وَسَنَزِيدُ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ وەلەئایندەدا پاداشتی چاکەکاران زۆرتر دەکەین ﴿٥٨﴾ ﴿فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ کەچی ئەوانەی ستەمکار بوون (ئەوەی پێیان ووترا بوو) گۆڕییان ﴿قَوۡلًا غَيۡرَ ٱلَّذِي قِيلَ لَهُمۡ﴾ بەقسەیەك کەپێیان نەووترا بوو ﴿فَأَنزَلۡنَا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ ئیتر ئێمەش ڕشتمان بەسەر ئەوانەی کەستەمیان کرد ﴿رِجۡزٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ﴾ بەهۆی ئەونافەرمانی یەی کەکردیان ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذِ ٱسۡتَسۡقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەمووسا داوای باران بارینی کرد بۆ گەلەکەی ﴿فَقُلۡنَا ٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡحَجَرَۖ﴾ ئێمەش پێمان ووت: گۆچانەکەت بدە بەو(تاشە) بەردەدا ﴿فَٱنفَجَرَتۡ مِنۡهُ ٱثۡنَتَا عَشۡرَةَ عَيۡنٗاۖ﴾ (کەلێی دا) لەپڕ دوانزە کانیی لێ هەڵقولا ﴿قَدۡ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٖ مَّشۡرَبَهُمۡۖ﴾ بێگومان هەموو تیرەیەك چاوگەی(ئاوە خۆرەی) خۆی ناسی ﴿كُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ مِن رِّزۡقِ ٱللَّهِ﴾ (ئەمجا ووتمان) بخۆن وبخۆنەوە لەڕۆزی خوا ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ وە بڵاو مەبنەوە لەزەویدا بەخراپەکردن ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡتُمۡ يَٰمُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتتان: ئەی مووسا ﴿لَن نَّصۡبِرَ عَلَىٰ طَعَامٖ وَٰحِدٖ﴾ هەرگیز خۆمان ڕاناگریین لەسەر یەك جۆر خۆراك ﴿فَٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ کەواتە داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُخۡرِجۡ لَنَا مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ﴾ بۆمان دەربهێنێ لەوەی کەزەوی دەیڕوێنێ ﴿مِنۢ بَقۡلِهَا وَقِثَّآئِهَا﴾ لەسەوزەواتی و ترۆزیی وخەیاریی ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَاۖ﴾ و سیر ونیسکی وپیازی ﴿قَالَ أَتَسۡتَبۡدِلُونَ ٱلَّذِي هُوَ أَدۡنَىٰ بِٱلَّذِي هُوَ خَيۡرٌۚ﴾ (مووسا)فەرمووی:ئایائێوەشتی چاكدەگۆڕنەوە بە خراپ (واتە گەزۆ و گۆشتی باڵندە دەگۆڕنەوە بە سیر وپیاز) ﴿ٱهۡبِطُواْ مِصۡرٗا﴾ دابەزن بۆشارێك(لەم شارانەی فەلەستین) ﴿فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلۡتُمۡۗ﴾ ئەوسا بەڕاستی چیتان داوا کردووە دەستتان دەکەوێت ﴿وَضُرِبَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلذِّلَّةُ وَٱلۡمَسۡكَنَةُ﴾ وەدرابەسەریاندا ڕیسوایی وبێ نەوایی (هەژاری) ﴿وَبَآءُو بِغَضَبٖ مِّنَ ٱللَّهِۗ﴾ وە خەشمی خوایان بۆخۆیان هێنایەوە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانُواْ يَكۡفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەبوو کەبێ بڕوابوون بەنیشانەو فەرمانەکانی خوا ﴿وَيَقۡتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوە بوو کەسەرپێچی و دەست درێژی یان دەکرد ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئیماندارن(موسوڵمانن) وەئەوانەی جوولەکەن ﴿وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ﴾ وەگاورو ئەستێرەیان فریشتەپەرستەکان ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ هەرکامێك لەمانە بڕوای هێنا بەخواو ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ وەکردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ ئەوە پاداشتیان بۆهەیە لەلای پەروەردگاریانەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نەترسیان لەبەرەو نەخەفەت دەخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ﴾ وە (کێوی) طورمان بەرز کردەوە بەسەر سەرتانەوە ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (وە پێمان وتن) ئەوەی پێمان داوون (لەتەورات) باش کاری پێبکەن ﴿وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾ وەبیرکەنەوە لەوەی کەتێیدایە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ولەخوا بترسن ﴿٦٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ دیسان پشتتان هەڵکرد دوای پەیمان وەرگرتنەکە ﴿فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەمجا ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەر تانەوە ﴿لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ ئەوە ئێوە لەزەرەرۆمەندان دەبوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە (دەنگ وباسی) ئەوانەتان زانیوو ﴿اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ﴾ لەخۆتان کەدەست درێژیان کرد لە ڕۆژی شەممەدا ﴿فَقُلْنَا لَهُمْ﴾ ئەمجا پێمان وتن ﴿كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ببن بەمەیموونی دوور خراوە لەبەزەیی خوا ﴿٦٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا﴾ ئەمجا ئەم سزایەمان کردە پەند بۆ خەڵکانی ئەو سەردەمەو ئەوانەی دوای ئەوان ﴿وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ﴾ وەبەئامۆژگاریی بۆ پارێزکاران ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بێگومان خوا فەرمانتان پێ دەدات ﴿أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً﴾ کە مانگایەك سەرببڕن ﴿قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا﴾ وتیان: ئایا گاڵتەمان پێ دەکەیت ؟ ﴿قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ ووتی: پەنا ئەگرم بەخوا کەلە نەفامان بم ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ﴾ پێمان بڵێ ئەو مانگایە کامەیە وچۆنە ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی: بێگومان خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ﴾ مانگایەك بێت نەزۆر پیرو نەزۆر جوان ﴿عَوَانٌ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ مام ناوەندی بێ لەنێوان ئەم دوانەدا ﴿فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ﴾ زوو بیکەن ئەوەی فەرمانتان پێدراوە ﴿٦٨﴾ ﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا﴾ پێمان بڵێ ڕەنگی مانگاکە چۆن بێ ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی: بەڕاستی خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا﴾ مانگایەکی زەردی تێربێ ﴿تَسُرُّ النَّاظِرِينَ﴾ (زەردێکی وا) دڵی تەماشاکاران خۆش بکات ﴿٦٩﴾

﴿قَالُواْ ٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ تەواو بۆمان ڕوون بکاتەوە چۆن بێ ئەومانگایە؟ ﴿إِنَّ ٱلۡبَقَرَ تَشَٰبَهَ عَلَيۡنَا﴾ بەڕاستی مانگاکەمان لێ تێك چووە ﴿وَإِنَّآ إِن شَآءَ ٱللَّهُ لَمُهۡتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە ئەگەر خوا بیەوێ ڕێنموونی وەردەگرین ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: خوا ئەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٞ لَّا ذَلُولٞ تُثِيرُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ بەڕاستی مانگایەك بێ ڕانەهێنرابێ نە بە کێلانی زەوی ﴿وَلَا تَسۡقِي ٱلۡحَرۡثَ﴾ وە نە بەئاودێری کشتوکاڵ ﴿مُسَلَّمَةٞ لَّا شِيَةَ فِيهَاۚ﴾ بێ نەنگ وبێ پەڵەبێ ﴿قَالُواْ ٱلۡـَٰٔنَ جِئۡتَ بِٱلۡحَقِّۚ﴾ ووتیان: ئائێستا هەواڵی ڕاستت هێنا ﴿فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ ئەمجا سەریان بڕی وخەریك بوو ئەو(سەربڕینە) نەکەن ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذۡ قَتَلۡتُمۡ نَفۡسٗا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کە یەکێکتان کوشت ﴿فَٱدَّٰرَٰٔتُمۡ فِيهَاۖ﴾ وەهەموو لەخۆتانتان دوور دەخستەوەو ئاژاوەتان بوو ﴿وَٱللَّهُ مُخۡرِجٞ مَّا كُنتُمۡ تَكۡتُمُونَ﴾ وە خواش ئاشکرای کرد ئەوەی ئەتان شاردەوە ﴿٧٢﴾ ﴿فَقُلۡنَا ٱضۡرِبُوهُ بِبَعۡضِهَاۚ﴾ ئەمجا ووتمان: بەپارچەیەکی (مانگا سەربڕاوەکە) لەکەسە کوژراوەکە بدەن ﴿كَذَٰلِكَ يُحۡيِ ٱللَّهُ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ ئا (بەو شێوەیە) خوا مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ وەنیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات ﴿لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ بۆئەوەی ژیربن وتێ بگەن ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ قَسَتۡ قُلُوبُكُم مِّنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاشان دڵتان ڕەق بوو دوای ئەم (هەموو) موعجیزانە ﴿فَهِيَ كَٱلۡحِجَارَةِ أَوۡ أَشَدُّ قَسۡوَةٗۚ﴾ دڵتان وەك بەردە بەڵکو زۆر ڕەقترە ﴿وَإِنَّ مِنَ ٱلۡحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنۡهُ ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ چونکە بەڕاستی بەردی وا هەیە لەچەند لاوە جۆگە ئاوی لێ هەڵ دەقوڵێ ﴿وَإِنَّ مِنۡهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخۡرُجُ مِنۡهُ ٱلۡمَآءُۚ﴾ وە بێگومان هی وایان هەیە کەلەت لەت دەبێ و ئاوی لێ دێتەدەرێ ﴿وَإِنَّ مِنۡهَا لَمَا يَهۡبِطُ مِنۡ خَشۡيَةِ ٱللَّهِۗ﴾ وە بەڕاستی هی وایان هەیە لەترسی خوا (لەلوتکەی شاخەکان) بەرئەبێتەوە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٧٤﴾ ﴿أَفَتَطۡمَعُونَ أَن يُؤۡمِنُواْ لَكُمۡ﴾ جا ئایا بەتەمان (ئەی موسوڵمانینە) کە (جوولەکە) بڕوا بێنن بەئایینەکەتان ﴿وَقَدۡ كَانَ فَرِيقٞ مِّنۡهُمۡ﴾ لەکاتێکدا دەستەیەك لەوان ﴿يَسۡمَعُونَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾ فەرموودەی خوایان ئەبیست (لەتەورات) ﴿ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُۥ مِنۢ بَعۡدِ مَا عَقَلُوهُ﴾ کەچی لەپاش تێ گەیشتنی دەست کارییان دەکرد ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ وە ئەوان دەشیان زانی (کە کارێکی ناڕەوایە) ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِذَا لَقُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قَالُوٓاْ﴾ (جوولەکەکان) کاتێك تووشی موسڵمانەکان ببونایە دەیان وت: ﴿ءَامَنَّا﴾ ئێمەش بڕوامان هێناوە(بە پێغەمبەرەکەتان) ﴿وَإِذَا خَلَا بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٖ قَالُوٓاْ﴾ بەڵام کاتێك لەپەنایەکەوە هەندێکیان بەهەندێکیان بگەشتنایە دەیان وت: ﴿أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئەوە ئێوە ئەو شتانە بەموسوڵمانەکان دەڵێن کە خوا بۆئێوەی باس کردووە(لە تەورات دا)؟ ﴿لِيُحَآجُّوكُم بِهِۦ﴾ تائەو تەوراتە بکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە ﴿عِندَ رَبِّكُمۡۚ﴾ لای پەروەردگارتان(لەڕۆژی دوایی دا) ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ جا ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن؟ ﴿٧٦﴾

﴿أَوَلَا يَعْلَمُونَ﴾ ئایا ئەوان نازانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ کەبەڕاستی خوا ئاگادارە بەوەی کەپەنهانی ئەکەن و ئەوەی ئاشکرای ئەکەن ﴿٧٧﴾ ﴿وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ﴾ وە هەندێکیان نەخوێندەوارن ﴿لَا يَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّآ أَمَانِيَّ﴾ لەپەڕاوەکە(تەورات) نازانن، تەنها ئاوات و هیوای هیچ وپووچ نەبێت ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ وە ئەوان هەر دوای گومان دەکەون ﴿٧٨﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ﴾ ئەمجا هاوارو تیاچوون بۆ ئەوانەی ﴿يَكْتُبُونَ ٱلْكِتَٰبَ بِأَيْدِيهِمْ﴾ کەتەوراتە (تێکدراوە) کە بەدەستی خۆیان دەنوسنەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُونَ﴾ پاشان دەڵێن: ﴿هَٰذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەم (نامەیە) لە خواوەیە ﴿لِيَشْتَرُوا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ تاشتێکی کەمی پێ بکڕن ﴿فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ ساهاوارو تیاچوون بو ئەوان لەوە کەدەستی ئەوان نوسیویتیەوە ﴿وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ﴾ وە هاوار بۆئەوان لەوەی کە ئەنجامی ئەدەن ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ﴾ وە (جوولەکەکان) وتیان: ئاگری دۆزەخمان لێ ناکەوێت ﴿إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَةً﴾ مەگەر چەند ڕۆژێکی ژمێرراو نەبێت ﴿قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ ٱللَّهِ عَهْدًا﴾ بڵێ: ئایا پەیمانتان لەخواوە وەرگرتووە ؟ (بۆ ئەمەی کە دەیڵێن) ﴿فَلَن يُخْلِفَ ٱللَّهُ عَهْدَهُۥٓ﴾ تا خواش پێچەوانەی پەیمانی خۆی نەکات ؟ ﴿أَمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ یان شتێکی وا هەڵدەبەستن بەدەم خوداوە کەنایزانن ﴿٨٠﴾ ﴿بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ نەخێر وانی یە هەرکەسێك خراپەیەك بکات ﴿وَأَحَٰطَتْ بِهِۦ خَطِيٓـَٔتُهُۥ﴾ وە تاوانەکەی خۆی لەهەموو لایەکەوە دەوری دابێت ودایگرێتەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوکەسانەی کەبڕوایان هێناو کردەوەی باشیان کرد ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لەجوولەکە وەرگرت ﴿لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کە هیچ شتێك نەپەرستن جگە لە خوای گەورە ﴿وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە چاکە بکەن لەگەڵ دایك و باوك ﴿وَذِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزمان ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ وە لەگەڵ هەتیوان و هەژاراندا ﴿وَقُولُوا۟ لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ وە قسەی جوان بکەن لەگەڵ خەڵکیدا ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن ﴿وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکات بدەن ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ﴾ ئەمجا پشتتان هەڵکرد کەمێکتان نەبێت ﴿وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئێوە هەر بەربەرەکانێکەر و (پشت هەڵکەرن) ﴿٨٣﴾

﴿وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِيثَٰقَكُمۡ﴾ وە (بیربکەنـەوە) کاتێـك پەیمانمـان لـێ وەرگرتـن ﴿لَا تَسۡفِكُونَ دِمَآءَكُمۡ﴾ کـە خوێنـی یەکتـری نەڕێژن ﴿وَلَا تُخۡرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ﴾ وە خۆتـان دەربەدەر نەکـەن لەووڵاتتان ﴿ثُمَّ أَقۡرَرۡتُمۡ وَأَنتُمۡ تَشۡهَدُونَ﴾ پاشـان بڕیارتان دا(لەسـەر ئەم پەیمانە) وە ئێوە(خۆتان) شایەتی لەسەر ئـەدەن ﴿٨٤﴾ ﴿ثُمَّ أَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەمجـا ئێـوە هەرئەوانـەن ﴿تَقۡتُلُونَ أَنفُسَكُمۡ﴾ کەیەکتـری دەکـوژن ﴿وَتُخۡرِجُونَ فَرِيقٗا مِّنكُم مِّن دِيَٰرِهِمۡ﴾ وە هەندێـك لەخۆتـان دەربـەدەر دەکـەن لـە وڵاتیـان ﴿تَظَٰهَرُونَ عَلَيۡهِم﴾ پشـتیوانی (بێگانە) دەکەن دژی ئەوان ﴿بِٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِ﴾ بە بەدی و دەسـت درێژی ﴿وَإِن يَأۡتُوكُمۡ أُسَٰرَىٰ﴾ وە ئەگـەر دیلتـان بۆبێنن (لەخۆتان ئەیانکڕنـەوەو) ﴿تُفَٰدُوهُمۡ﴾ بریتی یان بۆ دەدەن ﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيۡكُمۡ إِخۡرَاجُهُمۡۚ﴾ لەگـەڵ ئەمەش دا کەدەربـەدەر کردنیان قەدەغە کـراوە لێتان (بۆچی کار بەوەیـان دەکـەن و بەمەیان ناکەن) ﴿أَفَتُؤۡمِنُونَ بِبَعۡضِ ٱلۡكِتَٰبِ وَتَكۡفُرُونَ بِبَعۡضٖۚ﴾ جـا ئایا بڕوا دەهێنن بەهەندێـك لەتەورات، و بێ بڕوا دەبـن بەهەندێکی تری ﴿فَمَا جَزَآءُ مَن يَفۡعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمۡ﴾ جاتۆڵەی ئەوکەسانە کەوا بکەن لەئێوە ﴿إِلَّا خِزۡيٞ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ هەر ڕیسوایی و بەد ناوی یە لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لـەڕۆژی دوایشـدا ﴿يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلۡعَذَابِۗ﴾ دەگەڕێنرێنـەوە بۆناو سـەختترین سـزا ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خـوا بێ ئاگـا نـی یـە لـەوەی کەدەیکـەن ﴿٨٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەمانـە ئەوانـەن ﴿ٱشۡتَرَوُاْ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا بِٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ کە ژیانـی جیهانیان کڕی بـە دواڕۆژ ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ ئیتر نە سزایان لەسەر سووك دەکرێت ﴿وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ﴾ وە نە یارمەتیی دەدرێن و (نەپشتگیریی دەکرێـن) ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی ئێمـە تەوراتمان دا بە مووسـا ﴿وَقَفَّيۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِۦ بِٱلرُّسُلِۖ﴾ وە دوا بـەدوای ئـەو پێغەمبەرانمان نارد ﴿وَءَاتَيۡنَا عِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ ٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ وە چەنـد نیشـانەیەکی ڕۆشـنمان دا بە عیسـای کـوڕی مەریەم ﴿وَأَيَّدۡنَٰهُ بِرُوحِ ٱلۡقُدُسِۗ﴾ وە پشـتیوانیمان کـرد بـە جوبرەئیـل ﴿أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمۡ رَسُولُۢ﴾ جـا هەرکاتـێ پێغەمبەرێکتـان بـۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهۡوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ﴾ بـە جۆرێـك کە بەدڵی خۆتـان نەبوایە ﴿ٱسۡتَكۡبَرۡتُمۡ﴾لووت بەرز بـوون و خۆتان بەگەورە گرتـووە ﴿فَفَرِيقٗا كَذَّبۡتُمۡ﴾ جـا دەسـتەیەکتان(لە پێغەمبـەران) بـە درۆ زانیـوە ﴿وَفَرِيقٗا تَقۡتُلُونَ﴾ وە دەسـتەیەکتان کوشـتوون ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُواْ قُلُوبُنَا غُلۡفُۢۚ﴾ وە (جوولەکـەکان) وتیان(بـە پێغەمبـەرﷺ) دڵمان داپۆشـراوە (قوفڵدراوە و قسـەی تۆی ناگاتێ) ﴿بَل لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفۡرِهِمۡ﴾ (نەخێـر وانیە) بەڵکو خوا نەفرینی لێکردن بەهۆی بێ بڕواییانەوە ﴿فَقَلِيلٗا مَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ جا کەمیان هەیە بڕوا بهێنن ﴿٨٨﴾

﴿وَلَمَّا جَآءَهُمْ كِتَٰبٌ﴾ كاتێك كەنامەیەكیان بۆهات(كە قورئانە) ﴿مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ كە پەسەندكەری تەوراتەكەی ئەوانە(پێش ئەوەی دەستكاری بكەن و بیگۆڕن) ﴿وَكَانُواْ مِن قَبْلُ﴾ وە ئەوان (جولەكەكان) لەوەوپێش ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ داوای زاڵ بوونیان ئەكرد لەخوا بەسەر ئەوانەی كە بێ بڕوابوون ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم مَّا عَرَفُواْ﴾ كەچی كاتێك ئەو(پێغەمبەر) ەی دەیان ناسی بۆیان هات ﴿كَفَرُواْ بِهِۦ﴾ بێ بڕوابوون پێی ﴿فَلَعْنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ كەواتە نەفرینی خوا لەبێ بڕوایان بێ ﴿٨٩﴾ ﴿بِئْسَمَا ٱشْتَرَوْاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ﴾ شتێكی زۆر خراپ بوو كە خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿أَن يَكْفُرُواْ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ (ئەو خراپەش) بێ بڕواییان بوو بەو قورئانەی كەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی حەسودیانەوە بوو بەوەی كەخودا بڕێژێ ﴿مِن فَضْلِهِۦ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ﴾ لەبەخششی خۆی بەسەر هەركەسێكدا كەخۆی بیەوێ ﴿مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ لەبەندەكانی (كە موحەممەدە ﷺ) ﴿فَبَآءُو بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ﴾ ئەمجا تووشی خەشم و ڕقی یەك لەدوای یەكی خوا بوون ﴿وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای ڕیسواكەر ﴿٩٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُواْ﴾ كاتێك پێ یان بووترایە: بڕوا بهێنن ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی كەخوا ناردوویە تیە خوارەوە (كە قورئانە) ﴿قَالُواْ نُؤْمِنُ بِمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ ئەیانووت: ئێمە بڕوا بەوە دەهێنین كەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُۥ﴾ وە بێ بڕوا ئەبوون بە ئەوانەی كە دوای (تەورات) نێراوە (وەك قورئان) ﴿وَهُوَ ٱلْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ﴾ لەكاتێكدا كە ئەو قورئانە ڕاستە وپشتیوانی تەوراتە (بێ دەستكاری) یەكەی ئەوانەوبەڕاستی دەزانێت ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنۢبِيَآءَ ٱللَّهِ مِن قَبْلُ﴾ بلێ: بۆچی لەمەوپێش پێغەمبەرانی خواتان دەكوشت ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بوون ﴿٩١﴾ ﴿وَلَقَدْ جَآءَكُم مُّوسَىٰ بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووساتان بۆهات بەچەند نیشانەیەكی ڕۆشنەوە ﴿ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ كەچی لە دوای ئەو گوێرەكەتان پەرست ﴿وَأَنتُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ بێگومان ئێوە ستەمكارن ﴿٩٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ﴾ (وەبیربكەنەوە) كاتێك كەپەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە كێوی طورمان بەرز كردەوە بەسەرتاندا ﴿خُذُواْ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وە ووتمان) ئەوەی پێمانداوون (تەورات) باش كاری پێ بكەن (وتووند دەستی پێوە بگرن) ﴿وَٱسْمَعُواْ﴾ وە گوێ بگرن ﴿قَالُواْ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ (بەزمان) وتیان: بیستمان و(بەكردەوە) بێ فەرمانیمان كرد ﴿وَأُشْرِبُواْ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بێ بڕوایی یانەوە دڵیان ئاو درابوو بەخۆشەویستی گوێرەكە كە ﴿قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُم بِهِۦٓ إِيمَٰنُكُمْ﴾ بلێ: بڕواكەتان چ فەرمانێكی بەدتان پێ دەدات ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٩٣﴾

﴿قُلۡ إِن كَانَتۡ لَكُمُ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: ئەگەر ماڵی دوایی (بەهەشت) بۆ ئێوەیە لای خوا(وەك خۆتان دەڵێن) ﴿خَالِصَةٗ مِّن دُونِ ٱلنَّاسِ﴾ بەتایبەتی بۆخۆتان بێت بەبێ ئەوەی کەس بیبێ بە هاوبەشتان ﴿فَتَمَنَّوُاْ ٱلۡمَوۡتَ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ کەواتە داوای مردن بکەن ئەگەر ڕاست گۆن ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَن يَتَمَنَّوۡهُ أَبَدَۢا﴾ وە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡۚ﴾ بەهۆی ئەو(گوناهانە) کەبەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بە ستەمکاران ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَتَجِدَنَّهُمۡ﴾ سوێندبێت ئەو(جوولەکانە) دەبینیت ﴿أَحۡرَصَ ٱلنَّاسِ عَلَىٰ حَيَوٰةٖ﴾ لەهەموو کەس زیاتر حەز لەژیان دەکەن ﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْۚ﴾ وە لەوانەش کە هاوبەش بۆ خوا پەیدادەکەن ﴿يَوَدُّ أَحَدُهُمۡ﴾ (لەبەرئەوە) هەریەکێکیان ئاوات دەخوازێ ﴿لَوۡ يُعَمَّرُ أَلۡفَ سَنَةٖ﴾ کە هەزار ساڵ بژیایە ﴿وَمَا هُوَ بِمُزَحۡزِحِهِۦ مِنَ ٱلۡعَذَابِ أَن يُعَمَّرَۗ﴾ وە ئەو تەمەنە (کەبەسەری دەبات) ڕزگاری ناکات لەسزا ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا يَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٦﴾ ﴿قُلۡ مَن كَانَ عَدُوّٗا لِّجِبۡرِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیل بێت (ئەوە دوژمنی خوایە) ﴿فَإِنَّهُۥ نَزَّلَهُۥ عَلَىٰ قَلۡبِكَ بِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾ چونکە ئەو بە فەرمانی خوا قورئانی هێناوەتە خوارەوە بۆ سەر دڵی تۆ ﴿مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ پشتیوانی نامەکانی پێش خۆی دەکات و بەڕاستیان دەزانێت ﴿وَهُدٗى وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ڕێنموونیی کەرو مژدە دەرە بۆ بڕواداران ﴿٩٧﴾ ﴿مَن كَانَ عَدُوّٗا لِّلَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ﴾ هەر کەسێك دوژمنی خواو فریشتەکانی خوا ﴿وَرُسُلِهِۦ وَجِبۡرِيلَ وَمِيكَىٰلَ﴾ و پێغەمبەرانی خوا و جوبرەئیل و میکائیل بێت (ئەوە بێ بڕوایە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَدُوّٞ لِّلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بێگومان خواش دوژمنی بێ بڕوایانە ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆمان ناردوویت ﴿ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖۖ﴾ چەند نیشانەیەکی ڕوون و ئاشکرا(کە قورئانە) ﴿وَمَا يَكۡفُرُ بِهَآ إِلَّا ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ وە کەس بێ بڕوا نابێت پێیان، مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿أَوَكُلَّمَا عَٰهَدُواْ عَهۡدٗا﴾ ئایا (بێ بڕوا ئەبن بەئایەتەکانی ئێمە) هەر جارێك پەیمانێك ببەستن (لەگەڵ پێغەمبەر ﷺ دا) ﴿نَّبَذَهُۥ فَرِيقٞ مِّنۡهُمۚ﴾ دەستەیەك لەوانە پەیمانەکەیان هەڵوەشاندۆتەوە ﴿بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ (نەك هەر ئەوەندە) بەڵکو زۆربەیان هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَهُمۡ رَسُولٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ کاتێك کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٞ لِّمَا مَعَهُمۡ﴾ بەپشتیوانی تەوراتە (دەستکاری نەکراوە)کەیان ﴿نَبَذَ فَرِيقٞ مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ كِتَٰبَ ٱللَّهِ﴾ دەستەیەك لەوانەی کە خاوەن نامەبوون نامەکەی خوایان فڕێ دایە ﴿وَرَآءَ ظُهُورِهِمۡ﴾ پشت خۆیان و(پشت گوێیان خست) ﴿كَأَنَّهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ وەك نەزانن (کەئەوە نامەی خودایە) ﴿١٠١﴾

﴿وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتْلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ (جوولەکەکان) دوای ئەو(شتانە) کەوتن کەشەیتانەکان دەیان خوێندەوە (بۆ خەڵکی) ﴿عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ﴾ لەسەردەمی پاشایەتی سولەیمان دا، وە سولەیمان بێ بڕوا نەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڵام شەیتانەکان بێ بڕوا بوون ﴿يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ﴾ خەڵکیان فێری جادوو دەکرد ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَ﴾ هەروەها ئەوەی نێردراوەتە خوارەوە لە بابل بۆ سەر هارووت و مارووت(دوو فریشتە بوون) ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ﴾ وە(ئەمانە) کەسیان فێر نەدەکرد تا پێیان نەوتایە ﴿إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ ئێمە هەرتاقی کەرەوەی (ئادەمیزاد) ین کەواتە بێ بڕوامەبە ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ﴾ ئەمجا فێری جادووی وا دەبوون لێیانەوە کە ژن و مێردی پێ لەیەك جیا بکەنەوە ﴿وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ﴾ ئەوان بەم جادووە ناتوانن زیان بەکەس بگەیەنن ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بەویستی خوا نەبێت ﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ وە فێری شتێك دەبن کە زیانیان پێ دەگەیەنێ نەك قازانج ﴿وَلَقَدْ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ﴾ بێگومان زانیان هەرکەسێ جادو بکڕێ (وفێری ببێت) ﴿مَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ﴾ (بەفەرموودەی تەورات) لەڕۆژی دواییدا بێ بەش دەبێ ﴿وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڕاستی زۆر خراپە ئەو شتەی کە (بڕوای) خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿لَوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٢﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوْاْ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئەوان بڕوایان بهێنایە و پارێزکار بونایە ﴿لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ خَيْرٌ﴾ ئەوا پاداشتێکی چاکتر لەلایەن خواوە بۆ ئەوان دەبوو ﴿لَّوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقُولُواْ﴾ مەڵێن ﴿رَٰعِنَا﴾ ووشەی جوێن و بێ ڕێزییە بە لای جولەکەوە﴿وَقُولُواْ﴾، وە بڵێن ﴿ٱنظُرْنَا﴾ پەلەمان لێ مەکە و چاوەڕوانیمان لەسەر بکە ﴿وَٱسْمَعُواْ﴾ و ببیستن ﴿وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای سەخت ﴿١٠٤﴾ ﴿مَّا يَوَدُّ﴾ حەزناکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَلَا ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوان لە خاوەن نامە و هاوبەش پەیداکەرەکان ﴿أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کە هیچ شتێکی باشتان لەخواوە بۆ بنێردرێتە خوارەوە ﴿وَٱللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام خواش بەخششی خۆی بۆ کەسێك کەبیەوێ تەرخان دەکات ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ﴾ و خوا خاوەنی چاکەی گەورەیە ﴿١٠٥﴾

﴿مَا نَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا﴾ ئەگەر ئایەتێك (لە ئایەتەكانی قورئان) بسڕینەوە یان پشتگوێی بخەین ﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾ یەكێكی تری باشتر لەو ، یان وەك ئەو دەهێنین ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئایا نازانییت خوا بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە ﴿١٠٦﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئایا نازانیت كە مولكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆخوایە ؟ ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وە هیچ پشتیوان و یاریدەدەرێكتان نی یە ، خوا نەبێت ﴿١٠٧﴾ ﴿أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ﴾ یائێوەش دەتانەوێ داوای (شتی نەشیاو) بكەن لەپێغەمبەرەكەتان ؟ ﴿كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەك لەمەوپێش داواكرا لەمووسا (عليه السلام) ﴿وَمَن يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ﴾ هەر كەسێك بڕوا بگۆڕێتەوە بە بێ بڕوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون كردووە ﴿١٠٨﴾ ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ زۆر لەخاوەن نامەكان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا﴾ كەبتانكەنەوە بە بێ بڕوا ، دوای بڕوا هێنانتان ﴿حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم﴾ لەبەر حەسوودییەك كە لەدەروونیانەوەیە ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾ (ئەمەش) دوای ئەوەی كەڕاستیەكەیان بۆ ڕوون بوەتەوە ﴿فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا﴾ بەڵام ئێوە لێیان خۆش بن و چاو پۆشیان لێ بكەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ تا خوا فەرمانی خۆیتان بۆ دەنێرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿١٠٩﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بكەن وزەكات بدەن ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ وەهەرچی پێشبخەن لەچاكە بۆخۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەكەوێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی كەدەیكەن ﴿١١٠﴾ ﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ﴾ (جوولەكەو گاوورەكان) وتیان: كەس ناچێتە بەهەشتەوە ﴿إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ مەگەر یەكێك كە جوولەكە یا گاوور بێت ﴿تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ﴾ ئەمە ئاواتیانە ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ پێیان بڵێ: بەڵگەتان بهێنن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن ﴿١١١﴾ ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ (نەء وانییە) بەڵكو هەر كەسێك بەڕاستی ڕووبكاتە خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و لەهەمان كاتدا چاكەكار بێت ﴿فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بۆی هەیە پاداشت لەلای پەروەردگاریەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەبەرە و نەخەمیش دەخۆن ﴿١١٢﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلۡيَهُودُ لَيۡسَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ عَلَىٰ شَيۡءٖ﴾ جووله‌كه ئه‌ڵێن: گـاوور له‌سه‌ر هیچ (ئايينێك) نين ﴿وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ لَيۡسَتِ ٱلۡيَهُودُ عَلَىٰ شَيۡءٖ﴾ وه گـاوور ده‌ڵێن: جووله‌كه له‌سه‌ر هیچ (ئايينێك) نين ﴿وَهُمۡ يَتۡلُونَ ٱلۡكِتَٰبَۗ﴾ له‌كاتێكدا ئه‌وان نامه‌كانيان ده‌خوێننه‌وه،(يه‌كێكيان ته‌ورات و ئه‌وی تريش ئينجيل) ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَ مِثۡلَ قَوۡلِهِمۡۚ﴾ هه‌ر به‌م جۆره‌يان ده‌ووت، ئه‌وانه‌ی كه نه‌زانن (له بت په‌رسته‌كان) ﴿فَٱللَّهُ يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ ئه‌مجا خوا له ڕۆژی دواييدا له نێوانياندا بڕيار ده‌دات ﴿فِيمَا كَانُواْ فِيهِ يَخۡتَلِفُونَ﴾ له‌وشتانه‌ی كه‌تيايدا جياواز و ناكۆكن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّن﴾ كێ سته‌مكارتره له‌و كه‌سه‌ی ﴿مَّنَعَ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ كه ڕێگری له‌مزگه‌وته‌كانی خوا ده‌كات ﴿أَن يُذۡكَرَ فِيهَا ٱسۡمُهُۥ﴾ له‌وه‌ی كه ناوی خوايان تێدا ببرێ ﴿وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَآۚ﴾ وه هه‌وڵ ده‌دات بۆ وێران كردنيان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئه‌وانه(كه قه‌ده‌غه‌ی خواپه‌رستی ده‌كه‌ن له مزگه‌وته‌كاندا) ﴿مَا كَانَ لَهُمۡ أَن يَدۡخُلُوهَآ إِلَّا خَآئِفِينَۚ﴾ بۆيان نی يه بچنه مزگه‌وته‌كانه‌وه به ترسه‌وه نه‌بێت ﴿لَهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا خِزۡيٞ﴾ له‌ژيانی دونيادا ڕيسوايی بۆ ئه‌وانه ﴿وَلَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ وه له‌ڕۆژی دوايشدا سزای گه‌وره ﴿١١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ ٱلۡمَشۡرِقُ وَٱلۡمَغۡرِبُۚ﴾ ڕۆژهه‌ڵات ورۆژ ئاوا هه‌ر بۆخوايه ﴿فَأَيۡنَمَا تُوَلُّواْ فَثَمَّ وَجۡهُ ٱللَّهِۚ﴾ كه‌واته ڕوويكه‌نه هه‌رلايه‌ك (له نوێژ كردندا به‌فه‌رمانی خودا) ئه‌وه ڕووگه‌يه وڕووتان له‌خودا كردووه ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ﴾ بێگومان خوا (به‌زه‌يی و ميهره‌بانی) فراوانه‌و زانايه ﴿١١٥﴾ ﴿وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدٗاۗ﴾ (گاوورو جووله‌كه و بت په‌رسته‌كان) ووتيان: خوا منداڵی بۆخۆی داناوه﴿سُبۡحَٰنَهُۥۖ﴾ ئه‌و(خوا) پاك و به‌دووره له‌وه ﴿بَل لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ به‌ڵكو هه‌رچی هه‌يه له ئاسمانه‌كان و زه‌وی دا موڵكی ئه‌وه ﴿كُلّٞ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ﴾ هه‌موو فه‌رمانبه‌ردار وملكه‌چی ئه‌ون ﴿١١٦﴾ ﴿بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ (خوا) به‌دی هێنه‌ری ئاسمانه‌كان و زه‌وی يه ﴿وَإِذَا قَضَىٰٓ أَمۡرٗا﴾ وه كاتێ كه‌ويستی شتێ بكات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی پێ ئه‌وێ كه پێ ی بڵێ: ببه ئيتر ئه‌بێ ﴿١١٧﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَ لَوۡلَا يُكَلِّمُنَا ٱللَّهُ﴾ نه‌زانه‌كان ووتيان: بۆچی خوا خۆی قسه‌مان له‌گه‌ڵ ناكات ﴿أَوۡ تَأۡتِينَآ ءَايَةٞۗ﴾ يا نيشانه‌يه‌كمان بۆ نايه‌ت ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِم مِّثۡلَ قَوۡلِهِمۡۘ﴾ ئه‌وانه‌ی كه‌له‌پێش ئه‌مانيش دا بوون هه‌مان شتيان ده‌ووت ﴿تَشَٰبَهَتۡ قُلُوبُهُمۡۗ﴾ دڵ و ده‌روونيان له‌يه‌ك ده‌چێت ﴿قَدۡ بَيَّنَّا ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يُوقِنُونَ﴾ بێگومان نيشانه‌ی زۆرمان باس كردووه بۆ كه‌سانێك به‌شوێن دڵنيايی دا ده‌گه‌ڕێن ﴿١١٨﴾ ﴿إِنَّآ أَرۡسَلۡنَٰكَ بِٱلۡحَقِّ بَشِيرٗا وَنَذِيرٗاۖ﴾ بێگومان ئێمه تۆمان نارد به ئاينێكی ڕاست و درووسته‌وه به مژده‌ده‌ر و ترسێنه‌ر ﴿وَلَا تُسۡـَٔلُ عَنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡجَحِيمِ﴾ وه تۆ به‌رپرسيار نيت له‌يارانی دۆزه‌خ ﴿١١٩﴾

﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ هەرگیز نە جوولەکە و نە گاوور لێت ڕازی نابن ﴿حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾ هەتا دوای ئاینیان نەکەویت ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ﴾ (پێ یان) بڵێ: هەر ڕێنموونیی خوایە ڕێنموونی ڕاست ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ وە ئەگەر دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (لەخواوە) بۆت هاتووە (کە قورئانە) ﴿مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ سەرپەرشتی کەرو یاریدەدەرێکت نابێ لەلایەن خواوە ﴿١٢٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانە کەنامەمان پێداوون ﴿يَتْلُونَهُۥ حَقَّ تِلَاوَتِهِۦٓ﴾ بەڕاستی دەیخوێننەوە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ ئەوانە بڕوا ئەهێنن بەڕێنموونیی خوای گەورە (کە ئیسلامە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابن پێ ی ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ هەرئەوانن زەرەر مەند و خەسارۆمەند ﴿١٢١﴾ ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی نەوەکانی یەعقوب (ئەی بەنی ئیسرائیل) بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کەڕشتومن بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وەبێگومان من (پێشتر) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمووانـدا ﴿١٢٢﴾ ﴿وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێک ﴿لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا﴾ کەکەس لەبری کەس تۆڵەو پاداشت نادرێتەوە ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وەبارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا تَنفَعُهَا شَفَٰعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەك کەڵکی ناگرێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەیارمەتیی نادرێن و سەرناخرێن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذِ ٱبْتَلَىٰٓ إِبْرَٰهِۦمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٍ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئیبراهیمی تاقی کردەوە بەچەند بڕیار وفەرمایشتێك ﴿فَأَتَمَّهُنَّ﴾ کە ئەویش بەجێ ی هێنان ﴿قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ (خوا) فەرمووی: بێگومان من تۆ دەکەم بە پێشەوای خەڵکی ﴿قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى﴾ (ئیبراهیم) وتی: لەنەوەشم ئەکەیت (بە پێشەوا)؟ ﴿قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ فەرمووی: پێغەمبەریەتیی من ناگات بەستەمکاران ﴿١٢٤﴾ ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا ٱلْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک کە کەعبەمان گێڕا بەپەناگای خەڵکی و جێ ی ئاسایش ﴿وَٱتَّخِذُوا۟ مِن مَّقَامِ إِبْرَٰهِۦمَ مُصَلًّى﴾ (پێمان ووتن) شوێنی ئەو بەردەی ئیبراهیم (علیه سلام) لە سەری ڕادەوەستا (کاتی دروست کردنی کەعبە) بکەنە جێگای نوێژ ﴿وَعَهِدْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِۦمَ وَإِسْمَٰعِيلَ﴾ وە سپاردمان بە ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿أَن طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ﴾ کە ماڵەکەم پاك بکەنەوە بۆ ئەوانەی کە بەدەوری کەعبەدا دەسوڕێنەوە ﴿وَٱلْعَٰكِفِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە تیایدا ئەمێننەوە هەروەها بۆ کڕنوش بەران و سوژدە بەران ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِۦمُ رَبِّ ٱجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا ءَامِنًا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کەئیبراهیم ووتی: خوایە ئەم شوێنە (کە مەککەیە) بکە بەشارێکی پڕ لەئاسایش ﴿وَٱرْزُقْ أَهْلَهُۥ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە ڕۆزی دانیشتوانی بدە لە بەروبووم و میوەهات ﴿مَنْ ءَامَنَ مِنْهُم بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ ئەوانەیان کەبڕوایان بەخواو بەڕۆژی دوایی هەیە. ﴿قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُۥ قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی: ئەوەش بێ بڕوابێ ڕۆزی پێ ئەدەم بۆچەند ڕۆژێکی کەم ﴿ثُمَّ أَضْطَرُّهُۥٓ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلنَّارِ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ لەپاشان ناچاری دەکەم بەسزای ئاگری دۆزەخ کەخراپترین سەرئەنجامە ﴿١٢٦﴾

﴿وَإِذۡ يَرۡفَعُ إِبۡرَٰهِـۧمُ ٱلۡقَوَاعِدَ مِنَ ٱلۡبَيۡتِ وَإِسۡمَٰعِيلُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکانی کەعبەیان بەرز دەکردەوە ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلۡ مِنَّآۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ (دەیانووت) خوایە ئەم کردەوەیەمان لێ گیرا بکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەری زانا ﴿١٢٧﴾ ﴿رَبَّنَا وَٱجۡعَلۡنَا مُسۡلِمَيۡنِ لَكَ﴾ خوایە هەر دووکمان بکە بە گوێڕایەڵ وفەرمان بەرداری خۆت ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِنَآ أُمَّةٗ مُّسۡلِمَةٗ لَّكَ﴾ وە لەنەوەشمان گەلێك بکە بەفەرمانبەرداری خۆت ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا﴾ وە ڕێگاکانی خوا پەرستیمان نیشان بدە ﴿وَتُبۡ عَلَيۡنَآۖ﴾ وە پەشیمانیمان گیرابکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەرتۆی گیراکەری پەشیمانی و میهرەبان ﴿١٢٨﴾ ﴿رَبَّنَا وَٱبۡعَثۡ فِيهِمۡ رَسُولٗا مِّنۡهُمۡ﴾ خوایە لە ناو نەوەکانماندا پێغەمبەرێك بنێرە لەخۆیان ﴿يَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِكَ﴾ ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَيُزَكِّيهِمۡۖ﴾ قورئان و دانایی یان فێربکات و پاکیان بکاتەوە (لە هەموو گوناهێك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بێگومان هەرتۆی بەتوانای دانا ﴿١٢٩﴾ ﴿وَمَن يَرۡغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبۡرَٰهِـۧمَ﴾ کێ ڕوووەرئە گێڕێ لە ئایینی ئیبراهیم؟ ﴿إِلَّا مَن سَفِهَ نَفۡسَهُۥۚ﴾ مەگەر کەسێك کەخۆی گێل ونەفام کردبێت؟ ﴿وَلَقَدِ ٱصۡطَفَيۡنَٰهُ فِي ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ سوێندبێ بێگومان ئیبراهیممان هەڵبژارد لە دونیادا ﴿وَإِنَّهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان ئەو لەڕۆژی دواییدا لەچاکەکارانە ﴿١٣٠﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسۡلِمۡۖ﴾ (هەڵی بژارد) لەکاتێکدا خوا پێی فەرموو: گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداربە ﴿قَالَ أَسۡلَمۡتُ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ (ئیبراهیمیش) ووتی: وا خۆم سپارد بە پەروەردگاری جیهانیان ﴿١٣١﴾ ﴿وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبۡرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ وَيَعۡقُوبُ﴾ ئیبراهیم و یەعقوب ئامۆژگاری کوڕەکانی خۆیانیان کرد کە فەرمانبەرداری خوابن ﴿يَٰبَنِيَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ﴾ (وەهەریەکەیان پێیان وتن) ڕۆڵەکانم: خوائایینی یەکتاپەرستی بۆ هەڵ بژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ﴾ کەواتە مەمرن بە موسوڵمانێتی نەبێت ﴿١٣٢﴾ ﴿أَمۡ كُنتُمۡ شُهَدَآءَ إِذۡ حَضَرَ يَعۡقُوبَ ٱلۡمَوۡتُ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان) ئایا ئێوە ئامادە بوون کاتێ یەعقوب لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِذۡ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعۡبُدُونَ مِنۢ بَعۡدِيۖ﴾ کاتێ بە کوڕەکانی ووت دوای من کێ دەپەرستن؟ ﴿قَالُواْ نَعۡبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ ءَابَآئِكَ﴾ (ئەوانیش) ووتیان: خوای تۆو باوو باپیرانت دەپەرستین ﴿إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ إِلَٰهٗا وَٰحِدٗا﴾ کە خوای ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقە کە خوایەکی تاك وتەنهایە ﴿وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ﴾ وە ئێمەش فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی ئەوین ﴿١٣٣﴾ ﴿تِلۡكَ أُمَّةٞ قَدۡ خَلَتۡۖ﴾ ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕیین ﴿لَهَا مَا كَسَبَتۡ وَلَكُم مَّا كَسَبۡتُمۡۖ﴾ هەرچیان کرد بۆ خۆیانیان کردوە (ئێوەش) هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسۡـَٔلُونَ عَمَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٣٤﴾

﴿وَقَالُوا۟ كُونُوا۟ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ تَهْتَدُوا۟ۗ﴾ (جوولەکـە و گـاوورەکان) ووتیـان: (بەموسـڵمانەکان) ببـن بـە جوولەکـە یـان بەگـاوور تابکەونە سـەر ڕێگـای ڕاسـت ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِـۧمَ حَنِيفًاۖ﴾ بڵـێ: بەڵکو پەیڕەویی ئاینی پاکی ئیبراهیم دەکەین ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ کەلە هاوبەش پەیداکەران نەبووە ﴿١٣٥﴾ ﴿قُولُوٓا۟ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ بڵێن:(ئـەی موسـڵمانینە) بڕوامـان هێنـا بە خواو ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ بـەو قورئانەی کەبۆخۆمان نێرراوەتە خوارەوە ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ﴾ وە بەو نامەیەی کە نێرراوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿وَمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ وەبەوەی کەدراوە بە مووساو عیسا ﴿وَمَآ أُوتِىَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وەبەوەی کە دراوە بەهەموو پێغەمبەران لەلایـەن پەروەدگاریانـەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ جیـاوازی ناکەیـن لـە نێـوان هیـچ کامێکیاندا ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمـە فەرمانبـەردار و گوێڕایەڵـی خوایـن ﴿١٣٦﴾ ﴿فَإِنْ ءَامَنُوا۟ بِمِثْلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِۦ﴾ ئەمجـا ئەگـەر بڕوایـان هێنا بـەو وێنەیەی کە ئێـوە بڕواتان پـێ هێناوە ﴿فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟ۖ﴾ ئـەوا بێگومان ڕێـی ڕاسـتیان دۆزیوەتـەوە ﴿وَّإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّمَا هُمْ فِى شِقَاقٍۖ﴾ وە ئەگـەر پشـتیان هەڵکـرد ئەوا ئـەوان لە دوو بەرەکیـی دان ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ ٱللَّهُۚ﴾ وە خـوا ئاگـاداری تـۆ ئـەکات لـەوان ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە هـەر خوایـە بیسـەری زانا ﴿١٣٧﴾ ﴿صِبْغَةَ ٱللَّهِ﴾ دەسـتبگرن بەو ئاینەی خـوداوە کەفیترەتـی پاکی ئێوەی لەسەر خەلقکردوە ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ صِبْغَةًۖ﴾ بێگومان هیچ فیترەتێکی بەوجۆرە پاك نیە (کەواتە چاك دەسـتی پێـوە بگرن) ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ عَٰبِدُونَ﴾ وە ئێمەش پەرسـتن و عیبادەت هەر بـۆ ئەو دەکەین ﴿١٣٨﴾ ﴿قُلْ أَتُحَآجُّونَنَا فِى ٱللَّهِ﴾ بڵـێ: ئایـا دەمەقاڵـێ و دەمەوەریمان لەگەڵ ئەکـەن لەکاری خوا ﴿وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ لە کاتێکدا ئەو پەروەردگاری ئێمە و ئێوەیشە ﴿وَلَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ﴾ وە کردەوەی خۆمـان بۆخۆمانـە و کـردەوەی خۆتـان بـۆ خۆتانـە ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُخْلِصُونَ﴾ وە ئێمـە تەنها بەدڵسـۆزی بەندایەتی خوا دەکەین ﴿١٣٩﴾ ﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ﴾ یاخود ئێوە ئەڵێن: ئیبراهیم و ئیسـماعیل ﴿وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطَ﴾ و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿كَانُوا۟ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰۗ﴾ جوولەکـە یـا گاوور بـوون ؟ ﴿قُلْ ءَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ ٱللَّهُۗ﴾ بڵـێ: ئایا ئێـوە زاناترن یـا خوا؟ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ کێ سـتەم کارترە ﴿مِمَّن كَتَمَ شَهَٰدَةً عِندَهُۥ مِنَ ٱللَّهِۗ﴾ لەو کەسـەی کە شـایەتیەکی لەخوا وەرگرتبێ و بیشارێتەوە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ خودا بێ ئاگا نی یە لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٤٠﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْۖ﴾ ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕین و ڕۆشتن ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْۖ﴾ هەرچی یان کـرد بۆ خۆیانیان کـرد ، وە ئێوەش هەرچی بکـەن بۆخۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٤١﴾

﴿سَيَقُولُ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ هەندێ نەزان و گێل ونەفام لەخەڵك دەڵێن : ﴿مَا وَلَّىٰهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ ٱلَّتِي كَانُواْ عَلَيْهَا﴾ چـی موسـڵمانەکانی وەرگێڕا لەو ڕووگەیان کەجاران لەسـەری بـوون ﴿قُل لِّلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ﴾ بڵێ ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا هەمووی موڵکی خوایە ﴿يَهْدِي مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ کێ ی بوێ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿١٤٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ هەروەها کردمانن بەگەلێکی میانەڕەو مامناوەند (ی هەڵبژاردە) ﴿لِّتَكُونُواْ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ تاببنە شاهید وچاودێر بەسـەر خەڵکەوە، و پێغەمبەریش ﷺ شـاهید وچاودێر بێت بەسـەر ئێوەوە ﴿وَمَا جَعَلْنَا ٱلْقِبْلَةَ ٱلَّتِي كُنتَ عَلَيْهَآ﴾ ئەو ڕووگەیەی کەجاران لەسەری بوویت نەمانگێڕا (بەڕووگەو لەپاشان گۆڕیمان بەکەعبە) ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ ٱلرَّسُولَ﴾ تەنها بۆ ئەوەی دەربکەوێت کێ شوێن پێغەمبەر ﷺ دەکەوێت (وەجیادەبێتەوە) ﴿مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ لەوانەی کەپاش گەزدەبنەوە ﴿وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً﴾ وە بەڕاستی (ئەم گۆڕینە) کارێکی زۆر گەورەو گران بوو ﴿إِلَّا عَلَى ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ﴾ مەگەر لای ئەوانەی کەخوا ڕێنموونیی کردوون ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَٰنَكُمْ﴾ وەخـوای گـەورە بـڕوا (و نوێژەکانی جـاران) تانـی بەزایە نەداوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِٱلنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خەڵکیدا ﴿لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆزی میهرەبانە ﴿١٤٣﴾ ﴿قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي ٱلسَّمَآءِ﴾ بەڕاستی ئێمە گەڕانی ڕووخسارت ڕووبەئاسمان دەبینین ﴿فَلَنُوَلِّيَنَّكَ﴾ دەی سوێندبەخوا ڕووت دەکەینە ﴿قِبْلَةً تَرْضَىٰهَا﴾ ڕووگەیەك کەپەسەندت بێ وڕازی بیت پێی ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ ئیتر ڕووت وەرچەرخێنە بەرەو لای کەعبە (مسجد الحرام) ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ ئێوەش ئەی موسڵمانان لەهەر لایەك بوون ﴿فَوَلُّواْ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ﴾ (لەنوێژدا) ڕووتان بکەنە ئەوێ ،بەرەو (مسجد الحـرام) ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـەی پەڕاویـان پێدراوە ﴿لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ چاك ئەزانن کەئەمە شـتێکی ڕاسـتە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە خـودا بێ ئاگا نـی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَلَئِنْ أَتَيْتَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ﴾ سـوێند بێـت ئەگەر هەرچی بەڵگـەو نیشـانە هەیە بی هێنیتـەوە بۆ ئەم خاوەن نامە وپەڕاوانـە ﴿مَّا تَبِعُواْ قِبْلَتَكَ﴾ دوای ڕووگەی تۆ ناکـەوون ﴿وَمَآ أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ﴾ وە تـۆش دوای ڕووگـەی ئـەوان ناکەوییت ﴿وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ﴾ وە ئەوان دوای ڕووگەی یەکتری ناکەوون ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ سوێند بێت ئەگەر تۆ دوای ئارەزووەکانـی ئەوان بکەویت ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (بەسـرووش) بۆت هاتووە ﴿إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە تۆ لەستەمکاران دەبییت ﴿١٤٥﴾

﴿ ٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ ﴾ ئەوانەی کە پەڕاومان پێ داوون ﴿ يَعۡرِفُونَهُۥ كَمَا يَعۡرِفُونَ أَبۡنَآءَهُمۡۖ ﴾ پێغەمبەر ﷺ دەناسن وەك چۆن کوڕ ونەوەکانی خۆیان دەناسن ﴿ وَإِنَّ فَرِيقٗا مِّنۡهُمۡ ﴾ بێگومان کۆمەڵێك لەوان (لەئەهلی کتاب) ﴿ لَيَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ ﴾ ئەو ڕاستی یە دەشارنەوە ﴿ وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ﴾ لەکاتێکدا ئەوان دەزانن (موحەممەد ﷺ پێغەمبەرە) ﴿١٤٦﴾ ﴿ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ ﴾ ڕاست ئەوەیە (کەبۆت هاتووە) لەپەروەردگارتەوە. ﴿ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿١٤٧﴾ ﴿ وَلِكُلّٖ وِجۡهَةٌ ﴾ وە هەموو گەلێك ڕووگەیەکی هەیە ﴿ هُوَ مُوَلِّيهَاۖ ﴾ کە ڕووی تێ دەکات ﴿ فَٱسۡتَبِقُواْ ٱلۡخَيۡرَٰتِۚ ﴾ دەی دەست پێشکەری بکەن لە کردارە چاکەکاندا ﴿ أَيۡنَ مَا تَكُونُواْ ﴾ لەهەر کوێ هەبن ﴿ يَأۡتِ بِكُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًاۚ ﴾ خودا هەمووتان کۆدەکاتەوە ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٤٨﴾ ﴿ وَمِنۡ حَيۡثُ خَرَجۡتَ ﴾ لەهەر کوێ چوویتە دەرەوە(بەسەفەر) ﴿ فَوَلِّ وَجۡهَكَ شَطۡرَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۖ ﴾ ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿ وَإِنَّهُۥ لَلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَۗ ﴾ وە ئەم ڕووکردنەت ڕاستەو لە پەروەردگارتەوەیە ﴿ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ ﴾ وە خودابێ ئاگانی یەلەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٩﴾ ﴿ وَمِنۡ حَيۡثُ خَرَجۡتَ ﴾ لەهەر کوێ چوویتەدەرێ ﴿ فَوَلِّ وَجۡهَكَ شَطۡرَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۚ ﴾ (لەکاتی نوێژکردندا) ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿ وَحَيۡثُ مَا كُنتُمۡ ﴾ وە ئێوەش (ئەی موسڵمانینە) لەهەر کوێ بوون ﴿ فَوَلُّواْ وُجُوهَكُمۡ شَطۡرَهُۥ ﴾ ڕوو وەرگێڕن بۆلای ئەو (کەعبە) ﴿ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيۡكُمۡ حُجَّةٌ ﴾ تا بیانوی خەڵکتان نەیەتەسەر ﴿ إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡ ﴾ مەگەر ستەم کارەکانیان ﴿ فَلَا تَخۡشَوۡهُمۡ ﴾ جا لێیان مەترسن ﴿ وَٱخۡشَوۡنِي ﴾ و لە من بترسن ﴿ وَلِأُتِمَّ نِعۡمَتِي عَلَيۡكُمۡ ﴾ بۆ ئەوەی بەخششی خۆمتان بەتەواوی بەسەردا بڕژم ﴿ وَلَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ ﴾ وە بەڵکو ڕێبازی ڕاست بگرن ﴿١٥٠﴾ ﴿ كَمَآ أَرۡسَلۡنَا ﴾ وەك ڕەوانەمان کرد ﴿ فِيكُمۡ ﴾ لە ناوتاندا ﴿ رَسُولٗا مِّنكُمۡ ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتان ﴿ يَتۡلُواْ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِنَا ﴾ کەئایەتەکانی ئێمەتان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿ وَيُزَكِّيكُمۡ وَيُعَلِّمُكُمُ ﴾ وە دڵ ودەروونتان پاکتان بکاتەوە وەفێرتان کات ﴿ ٱلۡكِتَٰبَ ﴾ فێری قورئان ﴿ وَٱلۡحِكۡمَةَ ﴾ وە فێری دانایی (فەرموودەی خۆی) ﴿ وَيُعَلِّمُكُم ﴾ وە فێرتان کات ﴿ مَّا لَمۡ تَكُونُواْ تَعۡلَمُونَ ﴾ ئەو شتانەی کەنەتان دەزانی ﴿١٥١﴾ ﴿ فَٱذۡكُرُونِيٓ ﴾ کەواتە یادم بکەن ﴿ أَذۡكُرۡكُمۡ ﴾ تامنیش یادتان بکەم و لەبیرتان نەکەم ﴿ وَٱشۡكُرُواْ لِي ﴾ وە سوپاسم بکەن ﴿ وَلَا تَكۡفُرُونِ ﴾ پێ نەزان و ناسوپاسییم مەکەن ﴿١٥٢﴾ ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ ٱسۡتَعِينُواْ ﴾ پشت ببەستن ﴿ بِٱلصَّبۡرِ ﴾ بەخۆڕاگرتن ﴿ وَٱلصَّلَوٰةِۚ ﴾ و نوێژ(کردن) ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿١٥٣﴾

﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ هەرگیز مەڵێن ﴿لِمَن يُقْتَلُ﴾ بەو کەسانەی دەکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿أَمْوَاتٌ﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ بەڵکو زیندوون ﴿وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئێوە هەستی پێ ناکەن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُم﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِشَيْءٍ﴾ بە هەندێك ﴿مِّنَ الْخَوْفِ﴾ لەترس ﴿وَالْجُوعِ﴾ و برسێتی ﴿وَنَقْصٍ﴾ و کەم بوونی ﴿مِّنَ الْأَمْوَالِ﴾ ماڵ و دارایی ﴿وَالْأَنفُسِ﴾ و خەڵکی (کەس وکارتان) ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ وبەرووبووم ﴿وَبَشِّرِ﴾ جامژدەبدە ﴿الصَّابِرِينَ﴾ بەخۆڕاگران ﴿١٥٥﴾ ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ کە لەگەڵ دووچاری سەختی ونەهامەتی وناخۆشیەك بوون ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ئێمە هەر هی خواین و هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێینەوە ﴿١٥٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ﴾ درووود و بەزەیی بەسەر ئەواندا دەبارێت لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ و ئەوانە ئەو کەسانەن هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿١٥٧﴾ ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ﴾ بەڕاستی صەفاو مەڕوە ﴿مِن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ لەدروشمەکانی (دینی) خوان ﴿فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ﴾ جاهەر کەسێك حەجی ماڵی خوای کرد ﴿أَوِ اعْتَمَرَ﴾ یا عومرەی کرد ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ﴾ هیچ خراپە و تاوانی ناگات ﴿أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾ کەهاتوچۆ وسەعی نێوان سەفاو مەروەبکات ﴿وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ وەهەر کەسێك بەئارەزووی خۆی چاکەیەکی کرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا سوپاسگوزارێکی زانایە ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَكْتُمُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿مَا أَنزَلْنَا﴾ ئەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە ﴿مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ لە ئایەتانی ڕۆشن و ﴿وَالْهُدَىٰ﴾ ڕێنمایی ﴿مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ﴾ دوای ئەوەی کە ڕوونمان کردوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە نامە(ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ﴾ خودا نەفرەتیان لێ دەکات ﴿وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ وە نەفرەتکەرانیش نەفرەتیان لێ دەکەن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا﴾ کە پەشیمان بووبنەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێ و ﴿وَبَيَّنُوا﴾ (ئەوەی شاردبویانەوە) ئاشکرایان کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ پەشیمانیان لێ گیرادەکەم ﴿وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر منم گیراکەری میهرەبان ﴿١٦٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردوون ﴿وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ و بێ بڕوا بوون ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ لەسەریانە نەفرینی خوا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ خەڵکی بەتێکڕایی ﴿١٦١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان لەسەر سووك ناکرێتەوە ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە دواناخرێن لەسزا ﴿١٦٢﴾ ﴿وَإِلَٰهُكُمْ﴾ پەرستراوی ئێوە ﴿إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بەتەنیا ئەو نەبێت ﴿الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ کە بەخشندەی میهرەبانە ﴿١٦٣﴾

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی هەیە لە دروست کردنی ﴿السَّمَٰوَٰتِ﴾ ئاسمانەکان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ وزەوی ﴿وَاخْتِلَٰفِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ و جیاوازی شەووڕۆژ(بە کورتی و درێژی) ﴿وَالْفُلْكِ الَّتِي﴾ و ئەو کەشتیانەی ﴿تَجْرِي فِي الْبَحْرِ﴾ کەدێن ودەچن لەناو دەریادا ﴿بِمَا يَنفَعُ النَّاسَ﴾ بەوشتانە کەقازانج دەگەیەنن بەخەڵکی ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە ئەوەی کە خوا لەئاسمانەوە باراندی ﴿مِن مَّاءٍ﴾ لە ئاو (باران) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ پاشان زەوی پێ زیندوو کردەوە (پێ بووژاندەوە) ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ﴿وَبَثَّ﴾ وە بڵاوی کردەوە ﴿فِيهَا﴾ تێیدا ﴿مِن كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێك ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَٰحِ﴾ وە گێڕانی بایەکان (بە هەموولایەکدا) ﴿وَالسَّحَابِ﴾ وە ئەو هەورانەی ﴿الْمُسَخَّرِ﴾ ڕام کراون ﴿بَيْنَ السَّمَاءِ﴾ لەناوەندی ئاسمان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ و زەویدا ﴿لَءَايَٰتٍ﴾ چەند بەڵگەن ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانێك کە تێبگەن ﴿١٦٤﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن﴾ وە کەسانی واهەیە لە خەڵکی ﴿يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا﴾ کەهاوبەشی زۆر بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يُحِبُّونَهُمْ﴾ خۆشیان دەوێن ﴿كَحُبِّ اللَّهِ﴾ وەك خۆشەویستی (ئیمانداران بۆ) خوا ﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی بڕوایان هێناوە زۆر زیاتر خوایان خۆش دەوێت ﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەگەر ببینن ئەوانەی ستەمیان کردوە (بە هاوبەشی پەیدا کردن بۆخوا) ﴿إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە چاویان دەکەوێت بەسزا(ی خوا دەزانن) ﴿أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ کە هەرچی دەسەڵات هەیە هەمووی بۆ خوایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ وە بێگومان سزای خوا زۆر سەختە ﴿١٦٥﴾ ﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا﴾ کاتێك کە ئەو کەسانەی خەڵك شوێنیان کەوتون لە دونیادا (واتە سەرۆکە گومراکەرەکان) یەخە هەڵتەکێنن ﴿مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ لەوانەی(لە دونیادا) دوایان کەوتوون ﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە سزای (دۆزەخیان بەچاوی خۆیان) بینی ﴿وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ﴾ وە هەموو پەیوەندی یەکیان بچڕایەوە ﴿١٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ وە ئەوانەی کە دوایان کەوتبوون ووتیان ﴿لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە ئێمە بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ﴾ تا یەخەمان لێ هەڵتەکاندنایە ﴿كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا﴾ هەر وەك(ئەوان)چۆن یەخەیان لەئێمە هەڵتەکاند ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ خوا کردەوەکانیان نیشان ئەدات ﴿حَسَرَٰتٍ عَلَيْهِمْ﴾ ئەیکات بەداخ لەسەر دڵیان ﴿وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ﴾ وە ئەوان دەرچوونیان نی یە ﴿مِنَ النَّارِ﴾ لە ئاگر ﴿١٦٧﴾ ﴿يَٰأَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِمَّا فِي الْأَرْضِ﴾ لەوەی کەلە زەویی دایە ﴿حَلَٰلًا﴾ بەحەڵاڵی و ﴿طَيِّبًا﴾ پاکی ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَٰتِ الشَّيْطَٰنِ﴾ وە دوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەوون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿١٦٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُم﴾ بەڕاستی (شەیتان) فەرمانتان پێ دەدات ﴿بِالسُّوءِ﴾ بەتاوان ﴿وَالْفَحْشَاءِ﴾ و خراپە ﴿وَأَن تَقُولُوا﴾ لەگەڵ هەڵبەستنی شتی وا ﴿عَلَى اللَّهِ﴾ بەدەم خواوە ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ کە نازانن ﴿١٦٩﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ کاتێك پێیان بوترێت ﴿ٱتَّبِعُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ شوێن ئەو (قورئان) ە بکەون کە خوا ناردویەتە خوارەوە ﴿قَالُواْ بَلۡ نَتَّبِعُ مَآ﴾ دەڵێن: نەخێر بەڵکو شوێن ئەوە دەکەوین ﴿أَلۡفَيۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَآۚ﴾ کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوۡ كَانَ ءَابَآؤُهُمۡ﴾ ئەگەر چی باوو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعۡقِلُونَ شَيۡـٔٗا﴾ هیچ تێ نەگەیشتبن ﴿وَلَا يَهۡتَدُونَ﴾ و گومڕا بووبن (ڕێنمایش وەرنەگرن) ﴿١٧٠﴾ ﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە نموونەی ئەو بێ بڕوایانە ﴿كَمَثَلِ ٱلَّذِي يَنۡعِقُ﴾ وەك یەکێك وایە کە دەنگ لە ئاژەڵێك بکات ﴿بِمَا لَا يَسۡمَعُ إِلَّا دُعَآءٗ وَنِدَآءٗۚ﴾ تەنیا دەنگ و هاوارەکە نەبێ هیچ نابیستێ ﴿صُمُّۢ﴾ ئەمانە کەڕن ﴿بُكۡمٌ﴾ لاڵن، (لە ووتنی قسەی دروست) ﴿عُمۡيٞ﴾ کوێرن(لە بینینی ڕێ ی ڕاست) ﴿فَهُمۡ لَا يَعۡقِلُونَ﴾ بۆیە تێ ناگەن و ژیر نین ﴿١٧١﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُلُواْ﴾ بخۆن ﴿مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقۡنَٰكُمۡ﴾ لەو خواردەمەنی یە پاکانەی کردومانە بەڕۆزیتان ﴿وَٱشۡكُرُواْ لِلَّهِ﴾ وە سوپاسی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمۡ إِيَّاهُ تَعۡبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١٧٢﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيۡكُمُ﴾ ئەوەی (کە خوا) قەدەغەی کردووە لێتان تەنها ﴿ٱلۡمَيۡتَةَ﴾ مردارەوە بوو ﴿وَٱلدَّمَ﴾ و خوێن (ی ڕۆشتوو) ﴿وَلَحۡمَ ٱلۡخِنزِيرِ﴾ و گۆشتی بەراز ﴿وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ﴾ و ئەوەی کە سەر بڕابێ ﴿لِغَيۡرِ ٱللَّهِۖ﴾ (بەناوی) غەیری خواوە ﴿فَمَنِ ٱضۡطُرَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ناچار بوو (بە خواردنی یەکێك لەمانە) ﴿غَيۡرَ بَاغٖ﴾ بەبێ یاخی بوون ﴿وَلَا عَادٖ﴾ و دەرچوون لەسنوور ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۚ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡتُمُونَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بێگومان ئەوانەی ئەو ئایەتانە دەشارنەوە کەخودا ناردونیەتە خوارەوە ﴿مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لە تەورات ﴿وَيَشۡتَرُونَ﴾ و دەیگۆڕنەوە ﴿بِهِۦ ثَمَنٗا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی کەم ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿مَا يَأۡكُلُونَ فِي بُطُونِهِمۡ إِلَّا ٱلنَّارَ﴾ ئاگر نەبێت هیچی تر ناچێتە سکیانەوە ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە خوا لەڕۆژی دوایی دا قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمۡ﴾ و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەختیان دەبێت ﴿١٧٤﴾ ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشۡتَرَوُاْ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە گومڕایی یان کڕی ﴿بِٱلۡهُدَىٰ﴾ بەڕێنموونیی ﴿وَٱلۡعَذَابَ بِٱلۡمَغۡفِرَةِۚ﴾ وە سزا (یان کڕی) بەلێ خۆشبوون ﴿فَمَآ أَصۡبَرَهُمۡ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ ئای چەند خۆڕاگرن لەسەر ئاگر ﴿١٧٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّۗ﴾ ئەمە(هەمووی) بەهۆی ئەوەوەیە کە خوا کتێبە (پیرۆزە) کانی ناردۆتە خوارەوە بەڕاستی ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخۡتَلَفُواْ﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێکەوت ﴿فِي ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لە تەوراتدا ﴿لَفِي شِقَاقِۭ بَعِيدٖ﴾ لە دووبەرەکیەکی (وادان) کە دوورن (لەیەك کەوتن) ﴿١٧٦﴾

﴿لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ﴾ چاکە ئەوە نی یە کەڕوو بکەنە ﴿قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ﴾ بەرەو ڕۆژهەلاّت و ڕۆژئاوا ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ﴾ بەلّکو چاکە ئەوەیە ﴿مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ کە مرۆڤ بڕوای بێ بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ وە بە فریشتەکان ﴿وَٱلْكِتَٰبِ﴾ وە بە کتێبەکان ﴿وَٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ وە بە پێغەمبەران ﴿وَءَاتَى ٱلْمَالَ﴾ وە دارایی خۆی ببەخشێ ﴿عَلَىٰ حُبِّهِۦ﴾ لەگەلّ ئەوەی کەخۆشی دەوێت ﴿ذَوِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ بەخزمان ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ و بە هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينَ﴾ وبەبێ نەوایان (هەژاران) ﴿وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بەڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَٱلسَّآئِلِينَ﴾ و بە سوالّکەران ﴿وَفِى ٱلرِّقَابِ﴾ و لەڕێ ی ئازاد کردنی کۆیلەکاندا ﴿وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژی بەچاکی کردبێت ﴿وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَٱلْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ﴾ و پەیمان بەجێ هێنەران ﴿إِذَا عَٰهَدُوا۟﴾ کاتێك کەپەیمانیان دابێت ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ﴾ و خۆڕاگران ﴿فِى ٱلْبَأْسَآءِ﴾ لەکاتی تەنگدەستی ﴿وَٱلضَّرَّآءِ﴾ و نەخۆشی ﴿وَحِينَ ٱلْبَأْسِ﴾ و لەکاتی جەنگدا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟﴾ ئا ئەوانەن کەڕاستیان کرد ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ وە هەرئەوانەن پارێزکاران ﴿١٧٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِصَاصُ﴾ پێویست کراوە لەسەر تان تۆلّە سەندنەوە ﴿فِى ٱلْقَتْلَى﴾ لە کوژراواندا (بەیەکسانی) ﴿ٱلْحُرُّ بِٱلْحُرِّ﴾ کەسی ئازاد بە کەسی ئازاد ﴿وَٱلْعَبْدُ بِٱلْعَبْدِ﴾ و بەندەش بە بەندە ﴿وَٱلْأُنثَىٰ بِٱلْأُنثَىٰ﴾ و ژن بە ژن (مێینە بە مێینە) ﴿فَمَنْ عُفِىَ لَهُۥ﴾ ئەمجا هەرکەسێك بەخشرا ﴿مِنْ أَخِيهِ﴾ لەلایەن برایەکی دینی یەوە ﴿شَىْءٌ﴾ بە بەشێك(لە خوێنە کە) ﴿فَٱتِّبَاعٌۢ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ ئەبێ (خزمەکانی تر) پەیڕەوی بکەن بەباشی ﴿وَأَدَآءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَٰنٍ﴾ (بکوژیش) بەچاکی خوێنەکە بدات ﴿ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ﴾ ئەمە سووککردنە ﴿مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ لەپەروەردگارتانەوەو میهرەبانی یە ﴿فَمَنِ ٱعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێك دوای ئەمە دەست درێژیی کرد ﴿فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆئەو هەیە سزای بەسوێ، (بەئازار) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَلَكُمْ فِى ٱلْقِصَاصِ حَيَوٰةٌ﴾ لە کوشتنەوە وتۆلّەسەندنەوەدا ژیان بۆ ئێوە هەیە ﴿يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ ئەی هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەلّکو خۆتان بپارێزن ﴿١٧٩﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ﴾ کاتێك یەکێکتان لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِن تَرَكَ خَيْرًا﴾ ئەگەر مالّی لەپاش بەجێ ما ﴿ٱلْوَصِيَّةُ لِلْوَٰلِدَيْنِ﴾ وەسیەتکردن بەباشی بۆ دایك وباوك ﴿وَٱلْأَقْرَبِينَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ وخزمان(یەك کە میراتیان بەرنەکەوێ) بەجوانی وڕێکو پێکی ؟ ﴿حَقًّا عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ﴾ پێویست کراوە لەسەر پارێزکاران ﴿١٨٠﴾ ﴿فَمَنۢ بَدَّلَهُۥ﴾ ئەمجا هەر کەسێك وەسیەتەکەی گۆڕی ﴿بَعْدَ مَا سَمِعَهُۥ﴾ دوای بیستنی ﴿فَإِنَّمَآ إِثْمُهُۥ﴾ ئەوە گوناهی(تاوانی) ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُۥٓ﴾ هەر لە ملی ئەو کەسانەدایە کە دەیگۆڕن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خواش بیسەری زانایە ﴿١٨١﴾

﴿فَمَنۡ خَافَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ترسا ﴿مِن مُّوصٍ﴾ لەوەسیەتکار ﴿جَنَفًا أَوۡ إِثۡمًا﴾ کەهەڵە یان گوناهێك بکات ﴿فَأَصۡلَحَ بَيۡنَهُمۡ﴾ جا (ئەو کەسە) میراتگرانی پێك بێنێ ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۚ﴾ ئەوەهیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خودا لێخۆش بوو بەبەزەیی یە ﴿١٨٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ﴾ ڕۆژووتان لەسەر نووسراوە وفەرزکراوە ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ هەروەك چۆن فەرزکراوەلەسەر ئەوئومەتانەی لەپێش ئێوەدابوون ﴿لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی خۆتان بپارێزن لەخودا بترسن ﴿١٨٣﴾ ﴿أَيَّامٗا مَّعۡدُودَٰتٖۚ﴾ (ڕۆژووتان لەسەر فەرزکرا) چەندڕۆژێکی دیاری کراوی ژمێراوە ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ جاهەر کەسێك لەئێوەنەخۆش بوو ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ﴾ یان لەسەفەردا بوو (وە بەڕۆژوو نەبوو) ﴿فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۚ﴾ ئەوە پێویستە بەئەندازەی ئەو ڕۆژانەی (بەڕۆژوو نەبووە) قەزای بکاتەوە لەڕۆژانی تردا ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ﴾ وە پێویستە لەسەر ئەوانە کە زۆر بەناڕەحەتی ئەتوانن بەڕۆژوو بن (و بەڕۆژوو نابن) ﴿فِدۡيَةٞ طَعَامُ مِسۡكِينٖۖ﴾ بریتی (یان لەسەرە)، کەخۆراکی هەژارێکە ﴿فَمَن تَطَوَّعَ خَيۡرٗا فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥۚ﴾ ئەمجا هەر کەسێك زۆرتر بریتی بدات ئەوە باشترە بۆی ﴿وَأَن تَصُومُواْ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ و ئەگەر بەڕۆژوو بن بۆخۆتان باشترە ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿١٨٤﴾ ﴿شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ مانگی ڕەمەزان مانگێکە قورئانی تێدا نێرراوەتە خوارەوە ﴿هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ﴾ بە ڕێنما بۆخەڵکی وە بەڵگە گەلێکی ڕۆشن ﴿مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ﴾ بۆ ڕێنموونیی و جیاکردنەوە(ی دروست ونادروست) ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لەئێوە مانگی ڕەمەزانی بینی ﴿فَلۡيَصُمۡهُۖ﴾ با بەڕۆژوو بێت ﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا﴾ وە هەر کەسێك نەخۆش بوو ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ﴾ لەسەفەردا بوو ﴿فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۗ﴾ با بەئەندازەی ئەوڕۆژانە قەزای بکاتەوە لەچەند ڕۆژێکی تردا ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ﴾ خوا ئاسانی ئەوێ بۆئێوە ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ﴾ وە گرانی ناوێت بۆتان ﴿وَلِتُكۡمِلُواْ ٱلۡعِدَّةَ﴾ (قەزای ڕەمەزانتان لەسەر دانرا) تا مانگەکە (بگرن) بەتەواوی ﴿وَلِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡ﴾ وە بە گەورە ناوی خوا بەرن لەسەر ئەو ڕێنموونی یەی کە کردوونی ﴿وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ وە تا سوپاسی (خوا) بکەن ﴿١٨٥﴾ ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ هەر کاتێك بەندەکانی من پرسیاریان لێ کردیت دەربارەی من ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌۖ﴾ ئەوا بێگومان من لێیانەوە نزیکم ﴿أُجِيبُ دَعۡوَةَ ٱلدَّاعِ﴾ گیرا دەکەم نزای نزاکاران ﴿إِذَا دَعَانِۖ﴾ هەرکاتێك هاوار و نزام لێ بکەن ﴿فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لِي﴾ دەی با ئەوانیش بەدەنگ منەوە بێن ﴿وَلۡيُؤۡمِنُواْ بِي﴾ وە بڕوام پێ بهێنن ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡشُدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێ ی ڕاست بدۆزنەوە ﴿١٨٦﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمۡ لَيۡلَةَ ٱلصِّيَامِ﴾ ڕێتان پێ دراوە لەشەوانی ڕۆژوو(ی ڕەمەزان) دا ﴿ٱلرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَآئِكُمۡۚ﴾ کە بچەنە لای ژنەکانتان ﴿هُنَّ لِبَاسٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوان بۆ ئێوە پۆشاکن ﴿وَأَنتُمۡ لِبَاسٞ لَّهُنَّۗ﴾ وە ئێوەش بۆ ئەوان پۆشاکن ﴿عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمۡ كُنتُمۡ تَخۡتَانُونَ أَنفُسَكُمۡ﴾ خوا دەیزانی کەئێوە ناپاکیتان لەخۆتان دەکرد ﴿فَتَابَ عَلَيۡكُمۡ﴾ بۆیە پەشیمانی لێ گیراکردن ﴿وَعَفَا عَنكُمۡۖ﴾ وەلێتان خۆش بوو ﴿فَٱلۡـَٰٔنَ بَٰشِرُوهُنَّ﴾ ئیتر لەئێستاوە(بە شەو) بچنە لایان ﴿وَٱبۡتَغُواْ مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمۡۚ﴾ وە بەدڵ بخوازن ئەوی کە خوا بۆی نوسیوون(لە منداڵ) ﴿وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ﴾ هەتا بۆتان جیا دەبێتەوە ﴿ٱلۡخَيۡطُ ٱلۡأَبۡيَضُ﴾ ڕوشتەی سپی (ڕۆژ) ﴿مِنَ ٱلۡخَيۡطِ ٱلۡأَسۡوَدِ﴾ لە ڕوشتەی ڕەشی (شەو) ﴿مِنَ ٱلۡفَجۡرِۖ﴾ لەشەبەقدا ﴿ثُمَّ أَتِمُّواْ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيۡلِۚ﴾ لەپاشان ڕۆژووەکەتان تەواو بکەن تاشەوی دوایی ﴿وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ﴾ وەمەچنەلای ژنەکانتان ﴿وَأَنتُمۡ عَٰكِفُونَ فِي ٱلۡمَسَٰجِدِۗ﴾ لەکاتێکدا کە لەمزگەوتدا مابنەوە بۆ خواپەرستی ﴿تِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِ﴾ ئەمانە سنوورانی خودان و ﴿فَلَا تَقۡرَبُوهَاۗ﴾ نزیکیان مەکەونەوە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ ءَايَٰتِهِۦ لِلنَّاسِ﴾ ئاوا خوا باسی فرمانی خۆی دەکات بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَّقُونَ﴾ تا خۆیان بپارێزن ﴿١٨٧﴾ ﴿وَلَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَكُم بَيۡنَكُم بِٱلۡبَٰطِلِ﴾ ماڵی یەکتری مەخۆن لەناو خۆتاندا بەناڕەوا ﴿وَتُدۡلُواْ بِهَآ إِلَى ٱلۡحُكَّامِ﴾ وە بە (بەرتیل) مەیدەن بەکاربەدەستان وفەرمانداران ﴿لِتَأۡكُلُواْ فَرِيقٗا مِّنۡ أَمۡوَٰلِ ٱلنَّاسِ بِٱلۡإِثۡمِ﴾ بۆ ئەوەی بەشێك لەماڵی خەڵکی بخۆن بەگوناه ﴿وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوەش دەزانن ﴿١٨٨﴾ ﴿يَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلۡأَهِلَّةِۖ﴾ پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی نوێ بونەوەی مانگە نوێکان ﴿قُلۡ هِيَ مَوَٰقِيتُ لِلنَّاسِ وَٱلۡحَجِّۗ﴾ بڵێ ئەمانە نیشانەی کاتەکانن بۆ خەڵکی و بۆ حەج ﴿وَلَيۡسَ ٱلۡبِرُّ﴾ وەچاکە ئەوە نی یە ﴿بِأَن تَأۡتُواْ ٱلۡبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا﴾ کەلەپشتی ماڵ وخانووەکانەوە بچنە ژوورەوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلۡبِرَّ مَنِ ٱتَّقَىٰۗ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ئەو کەسە پارێزکارو لە خوا ترس بێت ﴿وَأۡتُواْ ٱلۡبُيُوتَ مِنۡ أَبۡوَٰبِهَاۚ﴾ وەبچنە ماڵەکان لە دەرگاکانیەوە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ وە لە خوا بترسن تا ڕزگار بین ﴿١٨٩﴾ ﴿وَقَٰتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَكُمۡ﴾ لەگەڵ ئەوانەی جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَلَا تَعۡتَدُوٓاْۚ﴾ وە دەست درێژی مەکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُعۡتَدِينَ﴾ بەڕاستی خودا دەست درێژی کەرانی خۆش ناوێت ﴿١٩٠﴾

﴿وَٱقۡتُلُوهُمۡ حَيۡثُ ثَقِفۡتُمُوهُمۡ﴾ بیان کوژن (کافران) لەهەر شوێنێ دەستان کەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿وَأَخۡرِجُوهُم﴾ وە دەریان بکەن ﴿مِّنۡ حَيۡثُ أَخۡرَجُوكُمۡۚ﴾ لەو شوێنانەی کە ئێوەیان لێ دەرکردوە ﴿وَٱلۡفِتۡنَةُ أَشَدُّ مِنَ ٱلۡقَتۡلِۚ﴾ لادان لە ڕێی یەکتاپەرستی خوای گەورە لە خەڵك كوشتن سەخت و گەورەترە ﴿وَلَا تُقَٰتِلُوهُمۡ﴾ جەنگیان لەگەڵ مەکەن ﴿عِندَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ لەلای مزگەوتی کەعبەدا ﴿حَتَّىٰ يُقَٰتِلُوكُمۡ فِيهِۖ﴾ تا ئەوان لەوێدا نەجەنگن لەگەڵتان دا ﴿فَإِن قَٰتَلُوكُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر جەنگین لەگەڵتاندا ﴿فَٱقۡتُلُوهُمۡۗ﴾ ئێوەش بجەنگن لەگەڵیاندا ﴿كَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ ئەمەیە تۆڵەی بێ بڕوایان ﴿١٩١﴾ ﴿فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ﴾ بەڵام ئەگەر دەستیان هەڵگرت (لەجەنگ) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوا خوای گەورە لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٢﴾ ﴿وَقَٰتِلُوهُمۡ﴾ جەنگیان لەگەڵ بکەن ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتۡنَةٞ﴾ تادوژمنایەتی بۆ ئاین وهاوەڵ بڕیاردان نەمێنێ ﴿وَيَكُونَ ٱلدِّينُ لِلَّهِۖ﴾ وەئاین وملکەچی هەربۆ خوادەبێت ﴿فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر دەستیان هەڵگرت ﴿فَلَا عُدۡوَٰنَ﴾ ئیتر دەست درێژیی نی یە ﴿إِلَّا عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ مەگەر لەسەر ستەم کاران نەبێت ﴿١٩٣﴾ ﴿ٱلشَّهۡرُ ٱلۡحَرَامُ بِٱلشَّهۡرِ ٱلۡحَرَامِ﴾ ڕێزی مانگی حەرام بەرانبەر بەڕێز گرتنی ئەوانە بۆ مانگی حەرام دەبێت ﴿وَٱلۡحُرُمَٰتُ قِصَاصٞۚ﴾ شکاندنی هەر ڕێزێکیش تۆڵەی هەیە ﴿فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡ﴾ جاهەر کەسێك دەست درێژی کردە سەرتان ﴿فَٱعۡتَدُواْ عَلَيۡهِ﴾ ئێوەش دەست درێژی بکەنە سەری ﴿بِمِثۡلِ مَا ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ بەوێنەی دەست درێژ کردنەکەی ئەو بۆ ئێوە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بزانن کەخوا ﴿مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکارانە ﴿١٩٤﴾ ﴿وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە دارایی خۆتان بەخت بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلَا تُلۡقُواْ بِأَيۡدِيكُمۡ إِلَى ٱلتَّهۡلُكَةِ﴾ وە بەدەستی خۆتان خۆتان مەخەنە تیاچوونەوە ﴿وَأَحۡسِنُوٓاْۚ﴾ وە چاکە بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکە کارانی خۆش دەوێت ﴿١٩٥﴾ ﴿وَأَتِمُّواْ ٱلۡحَجَّ وَٱلۡعُمۡرَةَ لِلَّهِۚ﴾ حەج و عومرە (تان کە دەست پێ کرد) تەنها بۆ خوا بە تەواوی بیکەن ﴿فَإِنۡ أُحۡصِرۡتُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر هەر (قەدەغەکران) ﴿فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۖ﴾ ئەوسا چیتان بۆ هەڵسوڕا لەقوربانی (سەری بڕن) ﴿وَلَا تَحۡلِقُواْ رُءُوسَكُمۡ﴾ وەسەرتان مەتاشن ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ ٱلۡهَدۡيُ مَحِلَّهُۥۚ﴾ تاقوربانیەکەدەگاتە جێ ی دیاری کراوی خۆی ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوۡ بِهِۦٓ أَذٗى مِّن رَّأۡسِهِۦ﴾ یان ئازارێك لەسەریدا بوو ﴿فَفِدۡيَةٞ مِّن صِيَامٍ﴾ (ئەگەر سەری تاشی) بریتی یەك بدات کە ڕۆژوو (ی سێ ڕۆژە) ﴿أَوۡ صَدَقَةٍ أَوۡ نُسُكٖۚ﴾ یان خێرێك یان قوربانیەك بکات ﴿فَإِذَآ أَمِنتُمۡ﴾ جا کاتێك دڵنیا بوون (ترس نەبوو) ﴿فَمَن تَمَتَّعَ بِٱلۡعُمۡرَةِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بەهرەمەند بوو بە بەجێهێنانی عومرە ﴿إِلَى ٱلۡحَجِّ﴾ تاکاتی حەج ﴿فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۚ﴾ ئەوەچی بۆ هەڵسوڕا لە قوربانی (بیکات) ﴿فَمَن لَّمۡ يَجِدۡ﴾ وە ئەگەر یەکێك نەیبوو ﴿فَصِيَامُ ثَلَٰثَةِ أَيَّامٖ فِي ٱلۡحَجِّ﴾ با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت لە کاتی حەجدا ﴿وَسَبۡعَةٍ إِذَا رَجَعۡتُمۡۗ﴾ وە حەوت ڕۆژی تریش کاتێك گەڕانەوە ﴿تِلۡكَ عَشَرَةٞ كَامِلَةٞۗ﴾ ئەمە دەبێتە دە ڕۆژی تەواو ﴿ذَٰلِكَ لِمَن لَّمۡ يَكُنۡ أَهۡلُهُۥ حَاضِرِي ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۚ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە (خۆی) و کەس و کاری دانیشتووی دەوروبەری (مسجد الحرام) نەبێت ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی خوا خاوەنی تۆڵە و سزای سەختە ﴿١٩٦﴾

﴿ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ﴾ (کاتی) حەج لەچەند مانگێکی دیاری کراودایە ﴿فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلْحَجَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لەم مانگانەدا حەجی لەسەر خۆی پێویست کرد ﴿فَلَا رَفَثَ﴾ بائیتر نەچێتە لای ژن ﴿وَلَا فُسُوقَ﴾ وە بەدکاری نەکات ﴿وَلَا جِدَالَ﴾ وە دەمەقاڵە نەکات ﴿فِى ٱلْحَجِّ﴾ لەحەجدا ﴿وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لەچاکە ﴿يَعْلَمْهُ ٱللَّهُ﴾ خوا پێ ی دەزانێ ﴿وَتَزَوَّدُوا۟﴾ وە توێشوو(ی پارێزکاری) و لەخواترسان هەڵبگرن ﴿فَإِنَّ خَيْرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ کەباشترین توێشوو لەخوا ترسانە ﴿وَٱتَّقُونِ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ وەلەمن بترسن ئەی هۆشمەندان ﴿١٩٧﴾ ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَبْتَغُوا۟ فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەدوای ڕۆزی پەروەردگارتان بکەون ﴿فَإِذَآ أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَٰتٍ﴾ ئەمجا کاتێك بڵاوەتان لێکرد و گەڕانەوە لەعەرەفات ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ ناوی خوا بێنن ﴿عِندَ ٱلْمَشْعَرِ ٱلْحَرَامِ﴾ لەلای (مشعر الحرام) دا ﴿وَٱذْكُرُوهُ كَمَا هَدَىٰكُمْ﴾ وەیادی خودا بکەن کە ڕێنموونی کردن ﴿وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِۦ لَمِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ با لەپێش ئەوەشا ئێوە لە گومڕایان بووبن ﴿١٩٨﴾ ﴿ثُمَّ أَفِيضُوا۟ مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ ٱلنَّاسُ﴾ لە پاشان بگەڕێنەوە لەوشوێنەی خەڵکی لێ ی دەگەڕێتەوە ﴿وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وەداوای لێ خۆشبوون بکەن لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٩﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَٰسِكَكُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ئەرکان و واجباتی حەجتان تەواو کرد ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ یادی خوا بکەن ﴿كَذِكْرِكُمْ ءَابَآءَكُمْ﴾ وەك ناوبردنتان بۆ باوو باپیرانتان ﴿أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ یان زۆرتر لەناوی ئەوان ﴿فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ ئەمجا هی وا هەیە لەخەڵکی (هەر داوای دونیا دەکات و) دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا﴾ خوایە بماندەرێ لەدونیادا ﴿وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ﴾ وە (ئەوانە) هیچ بەشێکیان نی یە لەڕۆژی دوایی دا ﴿٢٠٠﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وەهی واش هەیە دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ حَسَنَةً﴾ خوایە هەم لەدونیا و هەم لە ڕۆژی دواییدا خێرو خۆشیمان پێ بدە ﴿وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ وە بمان پارێزە لەسزای ئاگر ﴿٢٠١﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ بەشێکیان هەیە ﴿مِّمَّا كَسَبُوا۟﴾ لەوەی کە کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ وە خوای گەورو زۆر خێرایە لە لێپرسینەوەدا ﴿٢٠٢﴾

﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ناوی خوا بەرن(اللـه اكبر بكـەن) ﴿فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡدُودَٰتٖۚ﴾ لەچەند ڕۆژێكی دیاری كراودا ﴿فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوۡمَيۡنِ﴾ هەر كەسێك پەلە بكات لە دوو ڕۆژدا(هەرسێ جەمەرەكە بەردباران بكات) ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِ﴾ گوناهی ناگات ﴿وَمَن تَأَخَّرَ﴾ وە هەر كەسێكیش دوا بكەوێت (سێ ڕۆژ ڕەجم بكات) ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۖ لِمَنِ ٱتَّقَىٰۗ﴾ گوناهی لەسەر نی یە بۆ كەسێك پارێزكاری بكات و لەخوا بترسێت ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و (لەسزای) خۆتان بپارێزن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ وە بزانن كە ئێوە ﴿إِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ بۆ لای ئەو(ئەگەڕێنەوەو) كۆدەكرێنەوە ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ لە ناوخەڵكی كەسانێك هەن ﴿يُعۡجِبُكَ قَوۡلُهُۥ﴾ كە بە قسە سەرسامت دەكات ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەم ژیانی دونیادا ﴿وَيُشۡهِدُ ٱللَّهَ﴾ وە خـوا دەكات بەشـاهید ﴿عَلَىٰ مَا فِي قَلۡبِهِۦ﴾ لەسەر(ڕاستیی) ئـەوەی لـە دڵیایەتـی ﴿وَهُوَ أَلَدُّ ٱلۡخِصَامِ﴾ كەچـی ئـەو دوژمنێكی سـەر سـەختە ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَإِذَا تَوَلَّىٰ﴾ وەكاتێك پشـتی هەڵكرد ﴿سَعَىٰ﴾ هـەوڵ دەدات ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لـە زەوی دا (لـە ووڵاتـدا) ﴿لِيُفۡسِدَ فِيهَا﴾ بۆ ئـەوەی خراپەی تێـدا بـكات ﴿وَيُهۡلِكَ ٱلۡحَرۡثَ وَٱلنَّسۡلَۚ﴾ وە كشـتوكاڵ و وەچەو نەوە لەنـاو ببات ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلۡفَسَادَ﴾ وەخـوا خراپـەكاری خۆش ناوێـت ﴿٢٠٥﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ﴾ وە كاتێك پـێ ی بووترێت ﴿ٱتَّقِ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسـە ﴿أَخَذَتۡهُ ٱلۡعِزَّةُ بِٱلۡإِثۡمِۚ﴾ دەمار دەیگرێ بۆ بەد كرداریی ﴿فَحَسۡبُهُۥ جَهَنَّمُۖ﴾ جا ئەو دۆزەخی بەسـە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ كـە بەدتریـن جێگایە ﴿٢٠٦﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لـە ناوخەڵكیش كەسـانێك هەن ﴿مَن يَشۡرِي نَفۡسَهُ﴾ كـە گیانـی خـۆی دەفرۆشـێت ﴿ٱبۡتِغَآءَ مَرۡضَاتِ ٱللَّهِۚ﴾ بـۆ ڕەزامەنـدی خـوا ﴿وَٱللَّهُ رَءُوفُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خـوا میهرەبانـە بەبەنـدەكان ﴿٢٠٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئـەی بـڕواداران ﴿ٱدۡخُلُواْ فِي ٱلسِّلۡمِ كَآفَّةٗ﴾ هەموو بەتەواوی بچنە ناو ئیسلامەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ وەدوای هەنگاوەكانی شەیتان مەكەون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونكە بێگومان ئەو دوژمنێكی ئاشكراتانە ﴿٢٠٨﴾ ﴿فَإِن زَلَلۡتُم﴾ ئەمجا ئەگەر لاتاندا(هەڵخلیسكان) ﴿مِّنۢ بَعۡدِ مَا﴾ دوای ئەوەی ﴿جَآءَتۡكُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُ﴾ كە نیشـانە ئاشـكراكانتان بۆهات ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوە چاك بزانن كە خوا ﴿عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ زاڵ و كار دروسـتە ﴿٢٠٩﴾ ﴿هَلۡ يَنظُرُونَ﴾ ئایـا ئەوانـە چاوەڕوانن ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِيَهُمُ ٱللَّهُ﴾ خوایـان بۆ بێت ﴿فِي ظُلَلٖ﴾ لەناو چەند پارچە ﴿مِّنَ ٱلۡغَمَامِ﴾ هەورێكی سـپی دا ﴿وَٱلۡمَلَـٰٓئِكَةُ﴾ هەروەها فریشتەكان(یان بۆبێ) ﴿وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُۚ﴾ وە كارەكە كۆتایی پێ بێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو كارێك هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٢١٠﴾

﴿سَلْ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) لەبەنی ئیسـرائیل بپرسـە ﴿كَمْ ءَاتَيْنَٰهُم مِّنْ ءَايَةٍۭ بَيِّنَةٍ﴾ کە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕۆشنمان داوە بەوان ﴿وَمَن يُبَدِّلْ﴾ وە هەر کەسێك بیگۆڕێت ﴿نِعْمَةَ ٱللَّهِ﴾ بەهرەی(ڕێنموونی) خوا ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُ﴾ دوای ئەوەی کەدەستی کەوت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ ئەوەبێگومان خوداتۆڵەی زۆرسەختە ﴿٢١١﴾ ﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جوان کراوە بۆ بێ بڕوایان(ناسـوپاس کەران) ﴿ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیا(بە جۆرێك) ﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ کـە گاڵتـە دەکەن بە بڕواداران ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ (بەڵام پایەی) ئەوانەی لەخوا ترسـن ﴿فَوْقَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ گەلـێ بەرزتـرە لـەوان لـە ڕۆژی دواییـدا ﴿وَٱللَّهُ يَرْزُقُ﴾ وە خـودا ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بەهەر کەسێك کەبیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ شومار وحسابکردن ﴿٢١٢﴾ ﴿كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ خەڵکـی یـەك کۆمـەڵ بوون (بـە سرووشـت) ﴿فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ ئەمجا خـودا پێغەمبەرانـی نارد ﴿مُبَشِّرِينَ﴾ بـە مـژدەدەر ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسـێنەر ﴿وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ﴾ وە کتێبـی ڕاسـتی و دروسـتی لەگەڵـدا ناردونـە خـوارەوە ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ﴾ تـا بڕیـار بـدات و حوکـم بکات لەنـاو خەڵکـی دا ﴿فِيمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ﴾ لـەو شـتانەی کـە جیـاواز و دووبـەرەك بـوون تیایـدا ﴿وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ﴾ وە کـەس جیـاواز و دووبەرەکـی نەکـرد لـە کتێبی ئاسـمانیدا ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ﴾ مەگـەر ئەوانەی کە کتێبیـان پێ درابـوو ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی ﴿مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ نیشـانەو بەڵگـەی ڕۆشـنیان بۆ هـات ﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی حەسـادەتی نـاو خۆیانەوە ﴿فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەمجـا خوا خۆی ڕێنموونـی بڕواداراني کرد ﴿لِمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلْحَقِّ بِإِذْنِهِۦ﴾ بۆ ئەو ڕێگا ڕاسـتەی کە دووبەرەکیان تیادا دەکرد ﴿وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ وە خوا کێ ی بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بـۆ ڕێبـازی ڕاسـت ﴿٢١٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا واتـان زانییـوە ﴿أَن تَدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە بەهەشـت ﴿وَلَمَّا يَأْتِكُم مَّثَلُ ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلِكُم﴾ کەچی هێشـتا نەهاتۆتە ڕێتـان ئەوەی لەناڕەحتی تووشـی ئەوانە بـوون کـە لە پێش ئێوەدا تێپەڕین ﴿مَّسَّتْهُمُ ٱلْبَأْسَآءُ وَٱلضَّرَّآءُ﴾ (کە لە ڕێی خوادا) دووچاری سـەختی و زەرەر و زیـان بـوون ﴿وَزُلْزِلُوا۟﴾ وە زۆر بە توندی تـەکان دران وزۆریان بوهات ﴿حَتَّىٰ يَقُولَ ٱلرَّسُولُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ بەڕەنگێـك کـە پێغەمبەرەکە و ئەوانەی کەبڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا دەیان ووت ﴿مَتَىٰ نَصْرُ ٱللَّهِ﴾ سـەرکەوتنی خوا کەی دێت ﴿أَلَآ إِنَّ نَصْرَ ٱللَّهِ قَرِيبٌ﴾ ئاگادار بن و دڵنیابن بە ڕاسـتی سەرکەوتنی خوا نزیکە ﴿٢١٤﴾ ﴿يَسْـَٔلُونَكَ﴾ پرسـیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشن(لە ڕێ ی خوادا) ﴿قُلْ مَآ أَنفَقْتُم﴾ بڵێ: ئەوی دەیبەخشن ﴿مِّنْ خَيْرٍ﴾ لـە ماڵـی پاك و حەڵاڵ ﴿فَلِلْوَٰلِدَيْنِ﴾ با بۆ باوك و دایك ﴿وَٱلْأَقْرَبِينَ﴾ و خزمانی نزیك ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لە چاکە ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگادارە لێ ی ﴿٢١٥﴾

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ جەنگتـان لەسـەر پێویسـت كـرا ﴿وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ﴾ كەلاتـان ناخۆشـە ﴿وَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجـێ شـتێكتان پێ ناخـۆش بێ ﴿وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ كەچی بـاش وخێر بێت بۆتـان ﴿وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجـێ شـتێكتان پـێ خـۆش بـێ ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾ و خـراپ بێـت بۆتان ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خـوا (چاك وخراپی ئێوە) ئەزانێـت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئێوە نایزانن ﴿٢١٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەكەن ﴿عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ دەربارەی مانگی حەرام ﴿قِتَالٍ فِيهِ﴾ جەنگ كردن تیایدا ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾ جەنگ لەمانگی حەرام دا گوناهێكی گەورەیە ﴿وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەڵام بەرهەڵستیی ڕێبازی خوا ﴿وَكُفْرٌ بِهِ﴾ وەبێ بڕوایی پێی ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وە(ڕێ گری موسوڵمانان) لەمزگەوتی حەرام ﴿وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ﴾ ودەركردنی خەڵكی ئەو مزگەوتە لێی ﴿أَكْبَرُ عِندَ اللَّهِ﴾ گەورەترە لای خوا (لە جەنگ كردن لە مانگی حەرامدا) ﴿وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾ وەهاوەڵ پەیداكردن بو خوداو هەوڵدان بۆ پەشیمان كردنەوەی موسڵمان گەورەترە لە(پیاو) كوشتن (لەومانگەدا) ﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ بـەردەوام دەسـت هەڵناگـرن و جەنگتـان لەگەڵـدا دەكەن ﴿حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ﴾ تاپەشـیمانتان بكەنـەوە لەدینەكەتـان ﴿إِنِ اسْتَطَاعُوا﴾ ئەگـەر بتوانـن ﴿وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِ﴾ وەهەركەسێك لەئێـوە لەدینی خۆی هـەڵ بگەڕێتـەوە ﴿فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ﴾ وە بەبێ بڕوایی بمـرێ ﴿فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئـا ئەوانە هەمـوو كردەوەكانیان پـوچ ئەبێتەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و دوارۆژیشـدا ﴿وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وەئەوانە یارو هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەئێجگاری ﴿٢١٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ وئەوانـەی كۆچیـان كـرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێكۆشـان لەڕێ ی خـوادا ﴿أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ﴾ ئائەوانـە چاوەڕوانـی میهرەبانی خودان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لـێ خۆش بوو میهرەبانە ﴿٢١٨﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ ئـەی موحەممەد پرسـیارت لێ دەكـەن ﴿عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ دەربارەی عـەرەق و قومار ﴿قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ﴾ بڵێ لەم دوانەدا گوناهی گەورە هەیە ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ و چەند قازانجێك هەیە بۆ خەڵكی ﴿وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ﴾ بەڵام گوناهەكەیان گەورەترە ﴿مِن نَّفْعِهِمَا﴾ لە سوود وقازانجەكەیان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وە پرسـیارت لـێ دەكەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشـن ﴿قُلِ الْعَفْوَ﴾ بڵێ ئـەوەی لێتان زیـادە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئاوەهـا خـودا بەڵگـەكان ڕوون دەكاتـەوە بۆتـان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بیربكەنەوە ﴿٢١٩﴾

﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەکاری دونیا ودوارۆژتان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْيَتَامَىٰ﴾ لەبارەی هەتیوان (کەچۆن بن لەگەڵیاندا) ﴿قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ﴾ بڵێ چاکسازی (تێکەڵاوی کردن) بۆ ئەوان چاکترە ﴿وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ﴾ وەئەگەر تێکەڵ ببن لەگەڵیاندا (قەیناکات چونکە براتانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾ وەخوا دەزانێ کێ خراپەکار و کێ چاکەکارە (لەگەڵ هەتیوان) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە دوچاری ڕەنج و نارەحەتی دەکردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٠﴾ ﴿وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ﴾ ژنانی هاوبەش پەیداکەر مارە مەکەن ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ﴾ کەنیزەکێکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ﴾ باشترە لەژنە (ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ﴾ با (هاوبەش پەیدا کەرەکە) سەرسامیشی کردبن (بەجوانی یان دارایی) ﴿وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ وە ژنانی موسڵمان مارە مەکەن لەهاوبەش پەیداکەران ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ﴾ وەکۆیلەیەکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ﴾ باشترە لە(ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ﴾ با سەرسامیشی کردبن (بە دارایی یا جوانیان) ﴿أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾ ئەوانە بانگ (ی خەڵك) دەکەن بۆ ناو ئاگر ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ﴾ بەڵام خوا (خەڵك) بانگ دەکات بۆ بەهەشت ﴿وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ﴾ ولێخۆش بوون بەفەرمانی خۆی ﴿وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ وە نیشانەکانی خۆی ڕۆشن دەکاتەوە بۆخەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوە ﴿٢٢١﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن دەربارەی حەیز ﴿قُلْ هُوَ أَذًى﴾ بڵێ حەیز ئازارە ﴿فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ﴾ کەواتە دوور بکەونەوە لەهاوسەرەکانتان ﴿فِي الْمَحِيضِ﴾ لە کاتی حەیزا ﴿وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ﴾ وەنزیکیان لەگەڵدا مەکەن ﴿حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ﴾ تا پاك دەبنەوە ﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ﴾ کەخۆیان شت (دوای پاك بوونەوە) ﴿فَأْتُوهُنَّ﴾ ئەمجا بچنە لایان ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ لەو شوێنەوە کە خوا فەرمانی پێداون ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ﴾ بەڕاستی خوا تەوبەکارانی خۆش دەوێت ﴿وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ وپاکانی خۆش دەوێت ﴿٢٢٢﴾ ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ﴾ ژنەکانتان کێڵگەی خۆتانن ﴿فَأْتُوا حَرْثَكُمْ﴾ جا تۆو بوەشێننە ناو کێڵگەکەتانەوە (مەبەست چوونە لایانە) ﴿أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾ بەهەرشێوەیەك دەتانەوێ (لەشوێنی تایبەتی خۆی کە پێشەوەیە نەك دواوە) ﴿وَقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ﴾ کردەوەی باش پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ﴾ وە بزانن و دڵنیابن کەبەخزمەتی دەگەن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەبڕواداران ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً﴾ نەکەن سوێند بەخوا خواردن بکەن بەبەرهەڵستی ﴿لِأَيْمَانِكُمْ﴾ ئەوشتانەی سوێندتان لەسەری خواردووە ﴿أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا﴾ کەچاکیی و پارێزکاری ﴿وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ﴾ و ڕێکخستنی نێوان خەڵکی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٤﴾

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ خوا سوێندی بێ هوودە (لەدەم دەرچوون) تان لێ ناگرێ ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام سوێندێکتان لێ دەگرێت ﴿بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بە دڵ بتانەوێت ومەبەستتان بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وەخوا لێخۆشبوو لەسەر خۆیە ﴿٢٢٥﴾ ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سوێند دەخۆن لەگەڵ ژنەکانیان دروست نەبن ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ چاوەڕوانیی چوار مانگ بکەن ﴿فَإِن فَاءُوا﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕانەوە (بۆ لای ژنەکانیان) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوا خوا لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿٢٢٦﴾ ﴿وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ﴾ وە ئەگەر بڕیاری تەڵاق دانیان دا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوا خوا بیسەرو زانایە ﴿٢٢٧﴾ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ﴾ وە ژنە تەڵاق دراوەکان ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ دان بەخۆیاندا دەگرن ﴿ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ تا ماوەی سێ حەیز ﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ﴾ دروست نی یە بۆ ئەوان ﴿أَن يَكْتُمْنَ﴾ کە بیشارنەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ ئەوەی خوا لە منداڵدانیان دا دروستی کردوە (لە حەیز یا منداڵ) ﴿إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژیی دوایی ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ﴾ وە مێردەکانیان شایستەن ﴿بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بە گێڕانەوەیان لە عیددەدا ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر بیانەوێ بە باشی بژین ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە بۆ ژنان هەیە بەسەر مێردیانەوە وەکو ئەوەی کە بۆ پیاوان هەیە بەسەر ژنانەوە بەپێ ی باوونەریتی (پەسەند) ﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ وە پیاوان پلەیەکیان هەیە بەسەر ژنانیانەوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٨﴾ ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ تەڵاق (یـك كە بردنەوەی لە دواوە بێ) دوو جارە ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾ دوا ئەوە ڕاگرتنە بەخۆشیی ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ یان بەڕەڵاکردن وتەڵاقدانیەتی بەباشیی ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ وە دروست نی یە بۆ ئێوە ﴿أَن تَأْخُذُوا﴾ کە لێ بسەننەوە ﴿مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ هیچێك لەوشتانەی کەداوتانێ ﴿إِلَّا أَن يَخَافَا﴾ مەگەر هەردوولا بترسن (لەوەی) ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ لەوەی سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەو پیاوو ئافرەتەکە گوناهیان ناگات ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ بەوە کە ژنەکە لەبریتی خۆی بیدات بەپیاوەکەی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) سنووری خوان ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ لێیان دەرمەچن ودەستدرێژی نەکەنە سەریان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك لە سنوری خوا دەربچێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٢٩﴾ ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر تەڵاقی (سێهەمی) دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ﴾ ئیتر ئەو ژنە بۆ ئەو پیاوە دروست نی یە ﴿حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هەتا شوونەکات بە مێردێکی تر (بە ئێجگاری) ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر (مێردی دووهەم) تەڵاقی دا (یا مرد) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئیتر گوناه نی یە لەسەر ژن و مێردە (کۆنە) کە ﴿أَن يَتَرَاجَعَا﴾ کە بگەڕێننەوە لای یەکتر (بە مارەکردنیکی تازە) ﴿إِن ظَنَّا﴾ ئەگەر بزانن ﴿أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە لە سنووری خوا دەرناچن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنووری خوان ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ڕوونیان دەکاتەوە بۆ گەلێك کە تێ بگەن ﴿٢٣٠﴾

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ کاتێك ژنانی هاوسەرتان تەلاق دا و ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ گەیشتن بە ئاخرو ئۆخری عیددەیان ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ ڕایان بگرنەوە بەخۆشیی ﴿أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان بەرەلایان بکەن وتەلاقیان بدەن بەباشی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا﴾ ڕایان مەگرنەوە بەئێش و ئازارەوە ﴿لِّتَعْتَدُوا۟﴾ بۆئەوەی ستەمیان لێ بکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەر کەسێك کاری وابکات ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُۥ﴾ ئەوەستەمی لەخۆی کردوە ﴿وَلَا تَتَّخِذُوٓا۟ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ هُزُوًا﴾ وە گاڵتە بەفەرموودەکانی خوا مەکەن ﴿وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ و بیربکەنەوە لەچاکەی خوا لەگەڵتاندا ﴿وَمَآ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ و ئەوەی کەبەسەریدا ڕشتوون ﴿مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْحِكْمَةِ يَعِظُكُم بِهِۦ﴾ لەقورئان و فەرموودەی بەجێ بەوە ئامۆژگاریتان دەکات ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وەبزانن کەخوا ﴿بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەهەموو شت زانایە ﴿٢٣١﴾ ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ کاتێك ژنتان تەلاقدا ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ ئیتر قەدەغەیان(بەرگرییان) مەکەن ﴿أَن يَنكِحْنَ أَزْوَٰجَهُنَّ﴾ کە شوو بکەن بەخەڵکانێکی تر کە دەبن بە مێردیان ﴿إِذَا تَرَٰضَوْا۟ بَيْنَهُم﴾ ئەگەر ڕێك کەوتن لەناو خۆیاندا ﴿بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِۦ﴾ ئەمە پەند وئامۆژگاری تێدایە ﴿مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ بۆئەو کەسەی کەبڕوای بەخواو بەڕۆژی دوایی بێت لە ئێوە ﴿ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەم پەند وەرگرتنەتان باشترەو پاکترە ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ چونکە خوا دەزانێ و ئێوە نایزانن ﴿٢٣٢﴾ ﴿وَٱلْوَٰلِدَٰتُ﴾ دایکان ﴿يُرْضِعْنَ أَوْلَٰدَهُنَّ﴾ شیر بدەن بە منداڵەکانیان ﴿حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ﴾ دوو ساڵی تەواو ﴿لِمَنْ أَرَادَ﴾ (ئەمە) بۆکەسێکە کە بیەوێت ﴿أَن يُتِمَّ ٱلرَّضَاعَةَ﴾ شیری تەواو بدات ﴿وَعَلَى ٱلْمَوْلُودِ لَهُۥ﴾ لەسەر باوکەکەیە ﴿رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ ڕۆزی و کاڵای دایکەکان ﴿بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ کەسێك لەتوانای خۆی زیاتر داوای لێ ناکرێت ﴿لَا تُضَآرَّ وَٰلِدَةٌۢ بِوَلَدِهَا﴾ با زیان نەگەیەندرێ بەهیچ دایکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُۥ بِوَلَدِهِۦ﴾ وە بەهیچ باوکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَعَلَى ٱلْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ﴾ وە(ئەگەر باوکەکە مرد) لەسەر میراتگرە وەکو ئەوەی(پێشوونەفەقەی دایکی منداڵە کە بدات) ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا﴾ ئەمجا ئەگەر ویستیان(منداڵەکە لەشیر بیبڕنەوە(لەپێش دوو ساڵەکەدا) ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ بەڕەزامەندی و ڕاوێژیی هەردوولایەکیان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە گوناهیان ناگات ﴿وَإِنْ أَرَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر (ئێوەی پیاوان) ویستان ﴿أَن تَسْتَرْضِعُوٓا۟ أَوْلَٰدَكُمْ﴾ دایەن بگرن بۆ منداڵەکانتان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە گوناهتان ناگات ﴿إِذَا سَلَّمْتُم﴾ ئەگەر بیان دەنێ ﴿مَّآ ءَاتَيْتُم بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ ئەوی بۆتان داناوون بەخۆشی ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱعْلَمُوٓا۟﴾ وە لەخوا بترسن و بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٣﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوۡنَ مِنكُمۡ﴾ ئەو پیاوانەی کەدەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزۡوَٰجٗا﴾ و هاوسەران جێ دەهێڵن ﴿يَتَرَبَّصۡنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ هاوسەرەکانیان دەبێت چاوەڕوانی بکەن ﴿أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ وَعَشۡرٗاۖ﴾ چوار مانگ و دە شەو ﴿فَإِذَا بَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئیتر گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری ژن) ﴿فِيمَا فَعَلۡنَ فِيٓ أَنفُسِهِنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۗ﴾ لەوەی کە (ئەو ژنانە) دەیکەن لەخۆیاندا بەپێ ی باوی ناو کۆمەڵ ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٤﴾ ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ وە گوناهتان ناگات ﴿فِيمَا عَرَّضۡتُم بِهِۦ مِنۡ خِطۡبَةِ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە خوازبێنی ژنانی (مێرد مردوو) بە ناڕاستەوخۆ پێیان بڵێن ﴿أَوۡ أَكۡنَنتُمۡ فِيٓ أَنفُسِكُمۡۚ﴾ یا لەدڵی خۆتاندا(بڕیار بدەن) دەیانخوازن ﴿عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمۡ﴾ خوای گەورە زانیویەتی کە بێگومان ئێوە ﴿سَتَذۡكُرُونَهُنَّ﴾ لەمەو دوا ناویان دەبەن ﴿وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ بەلام بەنهێنی بەڵێنیان پێ مەدەن ﴿إِلَّآ أَن تَقُولُواْ قَوۡلٗا مَّعۡرُوفٗاۚ﴾ مەگەر قسەیەك کەباش بێت ﴿وَلَا تَعۡزِمُواْ عُقۡدَةَ ٱلنِّكَاحِ﴾ وە بڕیاری مارەکردنیان مەدەن ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ ٱلۡكِتَٰبُ أَجَلَهُۥۚ﴾ تا عیددەکەیان تەواو دەبێت ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ وە بزانن بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا فِيٓ أَنفُسِكُمۡ﴾ بەوەی کە لە دڵتاندایە ﴿فَٱحۡذَرُوهُۚ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بزانن دڵنیابن کە خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٞ﴾ لێخۆشبووی لەسەر خۆیە ﴿٢٣٥﴾ ﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿إِن طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ ئەگەر ژنانێك تەلاق بدەن ﴿مَا لَمۡ تَمَسُّوهُنَّ﴾ کە هێشتا نەچووبنە لایان ﴿أَوۡ تَفۡرِضُواْ لَهُنَّ فَرِيضَةٗۚ﴾ یا مارەییتان بۆ دانەنابێ ﴿وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ وە بەهرەمەندیان بکەن (شتێکیان لەماڵی خۆتان بدەنێ) ﴿عَلَى ٱلۡمُوسِعِ قَدَرُهُۥ﴾ دەوڵەمەند بەپێ ی خۆی ﴿وَعَلَى ٱلۡمُقۡتِرِ قَدَرُهُۥ﴾ وە هەژار بەپێ ی خۆی ﴿مَتَٰعَۢا بِٱلۡمَعۡرُوفِۖ﴾ بەهرەو یارمەتی دانێك کە باو و نەریت بێت. ﴿حَقًّا عَلَى ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوە پێویستە لەسەر چاکەکاران ﴿٢٣٦﴾ ﴿وَإِن طَلَّقۡتُمُوهُنَّ﴾ وە ئەگەر ژنانتان تەلاق دا ﴿مِن قَبۡلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ پێش ئەوەی بچنە لایان ﴿وَقَدۡ فَرَضۡتُمۡ لَهُنَّ فَرِيضَةٗ﴾ وە مارەیی تان بۆدانابوون ﴿فَنِصۡفُ مَا فَرَضۡتُمۡ﴾ ئەوە نیوەی مارەیی یەکەیان دەکەوێ ﴿إِلَّآ أَن يَعۡفُونَ﴾ مەگەر ئەوان(لێتان) خۆش بن ﴿أَوۡ يَعۡفُوَاْ ٱلَّذِي﴾ یان ئەو کەسە لە (مێرد) ی خۆش ببێت ﴿بِيَدِهِۦ عُقۡدَةُ ٱلنِّكَاحِۚ﴾ کە مارەبڕینەکەی بەدەستە ﴿وَأَن تَعۡفُوٓاْ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰۚ﴾ وە لێ خۆشبوونتان لە پارێزکاریەوە نزیکترە ﴿وَلَا تَنسَوُاْ ٱلۡفَضۡلَ بَيۡنَكُمۡۚ﴾ وە ئەو چاکەیەی کە لە نێوانتاندا بووە لەبیرتان نەچێتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کەوا دەیکەن ﴿٢٣٧﴾

﴿حَٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ﴾ ئاگاداری لە نوێژەکانتان بکەن وبیانپارێزن ﴿وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلْوُسْطَىٰ﴾ وە(بەتایبەتی) نوێـژی ناوەڕاسـت(کە نوێژی عەسـرە) ﴿وَقُومُواْ لِلَّهِ قَٰنِتِينَ﴾ وە لە نوێژدا بوەسـتن بـۆ خوا بەگەردن کەچـی و (بـێ قسـەکردن) ﴿٢٣٨﴾ ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ترسـان ﴿فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا﴾ (نوێژ بکەن) بە پیادە یان بەسـواری ﴿فَإِذَآ أَمِنتُمْ﴾ کەترسـتان نەما ﴿فَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿كَمَا عَلَّمَكُم﴾ بەوڕەنگـەی کەفێـری کردوون ﴿مَّا لَمْ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ﴾ ئـەوەی جـاران نەتاندەزانی ﴿٢٣٩﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئـەو پیاوانـەی دەمـردن لەئێـوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا﴾ پـاش خۆیـان ژنەکانیان بەجێ دەهێڵن ﴿وَصِيَّةً لِّأَزْوَٰجِهِم﴾ (خوا فەرمانی کردووە) بە وەسیەت کردن بۆ ژنەکانیان ﴿مَّتَٰعًا إِلَى ٱلْحَوْلِ﴾ تاسـاڵێك بەخێـو بکرێن ﴿غَيْرَ إِخْرَاجٍ﴾ بێ ئـەوەی دەربکرێن (لە ماڵـی مێردیان) ﴿فَإِنْ خَرَجْنَ﴾ ئەمجا ئەگەر خۆیان چوونە دەرەوە ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر هیچ گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری مێرد) ﴿فِى مَا فَعَلْنَ فِىٓ أَنفُسِهِنَّ﴾ لەوەی کە ئەو ژنانە دەیکەن دەربارەی خۆیان ﴿مِن مَّعْرُوفٍ﴾ بەباشیی ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زاڵ وبالادەست و کار دروستە ﴿٢٤٠﴾ ﴿وَلِلْمُطَلَّقَٰتِ مَتَٰعٌ﴾ بۆ تەڵاق دراوان هەیە(بەسەر مێردەکانیانەوە) بەهرەمەند بکرێن (بە بڕێك پارە) ﴿بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿حَقًّا عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ﴾ (ئـەوە) پێویسـتە لەسـەر پارێـزکاران ﴿٢٤١﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ ئـاوا خـوا ئایەتانی خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تاتێ بگەن و ژیربن ﴿٢٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایـا ووردنەبویتەوە لەوانـەی ﴿خَرَجُواْ مِن دِيَٰرِهِمْ﴾ کەلە وڵاتی خۆیـان دەرچوون ﴿وَهُمْ أُلُوفٌ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان هەزاران(کەس) بوون ﴿حَذَرَ ٱلْمَوْتِ﴾ لەترسی مردن ﴿فَقَالَ لَهُمُ ٱللَّهُ مُوتُواْ﴾ ئەمجـا خـوا پێ ی وتـن بمرن ﴿ثُمَّ أَحْيَٰهُمْ﴾ لـە پاشـان زیندووی کردنـەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضْلٍ﴾ بەڕاستی خوا خاوەنی چاکەیە ﴿عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٤٣﴾ ﴿وَقَٰتِلُواْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لەڕێ ی خوادا ﴿وَٱعْلَمُوٓاْ﴾ وە بزانـن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا بیسـەری زانایـە ﴿٢٤٤﴾ ﴿مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقْرِضُ ٱللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسـەی قەرز بدات بەخوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بە قەرزێکی باش ﴿فَيُضَٰعِفَهُۥ لَهُۥٓ﴾ ئەمجا خوا بۆی زیاد دەکات ﴿أَضْعَافًا كَثِيرَةً﴾ بەزیاد کردنێکی زۆر ﴿وَٱللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُۜطُ﴾ وە خوا(ڕۆزی خۆی) ئەگرێتەوە وە فراوانی دەکات ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٢٤٥﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ﴾ ئایا وورد نەبوویتەوە لەبەسەرهاتی دەستە و کۆمەڵێك لەکاربەدەست و ناودارانی ﴿مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ لەدوای مووسا ﴿إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَهُمُ﴾ کە بەپێغەمبەرێکی خۆیان ووت ﴿ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا﴾ پاشایەکمان بۆ بنێرە ﴿نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا جەنگ بکەین لەڕێ ی خوادا ﴿قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ﴾ ووتی ئایا نزیك نییە ئێوە ﴿إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ ئەگەر جەنگتان لەسەر فەرز و پێویست بکرێ ﴿أَلَّا تُقَاتِلُوا﴾ جەنگ نەکەن ﴿قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان چ سودێکمان پێ دەگات ئەگەر جەنگ نەکەین ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێ ی خوادا ﴿وَقَدْ أُخْرِجْنَا﴾ لەکاتێکدا کە دەرکراوین ﴿مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا﴾ لە وولاتمان و ماڵ و منداڵماندا ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿تَوَلَّوْا﴾ پشتیان هەڵکرد ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ خوایش ئاگادارە بەسەر ستەمکاراندا (٢٤٦) ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾ بێگومان خوا طالوتی بۆ ناردن بە پادشا ﴿قَالُوا أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ووتیان ئەو چۆن ئەبێ بە پادشا ﴿عَلَيْنَا﴾ بەسەر ئێمەوە ﴿وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ﴾ کە ئێمە لەو شایستە ترین بەپادشایی ﴿وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ﴾ وە دارایی زۆری نەدراوەتێ ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ﴾ فەرمووی: بەڕاستی خوا ئەوی هەڵبژاردووە بەسەر ئێوەدا ﴿وَزَادَهُ بَسْطَةً﴾ وە بەشی زیاتری داوەتێ لە فراوانی ﴿فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ﴾ لەزانین و توانایی جەستە ﴿وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ﴾ وە خوا موڵك و پاشایی خۆی دەدات ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بەهەر کەس خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا(بەهرە) فراوان و زانایە.(٢٤٧) ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ﴾ نیشانەی پادشای یەکەی ئەوەیە ﴿أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ﴾ کە سندوق و دارەمەیتەکەتان بۆ دێتەوە ﴿فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ کەمایەی ئارامیتانە لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ﴾ لەگەڵ هەندێك لەکەلەپوری ﴿آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ﴾ خانەدانی مووسا و هاروون ﴿تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتە هەڵیدەگرن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَكُمْ﴾ بێگومان لەمەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئێوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادار بن (٢٤٨)

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ﴾ ئەمجا کاتێك کە طالووت بەخۆی و لەشکرەکەیەوە (لەشار) دەرچوون ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ﴾ پێ ی ووتن بێگومان خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِنَهَرٍ﴾ بەچەمێك(ڕووبارێك) ﴿فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ﴾ ئەمجا هەرکەسێك لێی خواردەوە ﴿فَلَيْسَ مِنِّي﴾ ئەو لە(لەشکری) من نی یە ﴿وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ وە هەرکەسێك لێی نەچەشت ئەوە لە منە ﴿إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً﴾ مەگەر کەسێك پڕمشتێکی لێ بگرێ ﴿بِيَدِهِ﴾ بە دەستی خۆی(و بیخواتەوە) ﴿فَشَرِبُوا مِنْهُ﴾ جا هەموو تێریان لێ خواردەوە ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ﴾ کاتێك طالووت لێ ی پەڕییەوە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا(بێ ئەوانەی کە تێریان لێ خواردەوە) ﴿قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ ووتیان: ئەمڕۆ ئێمە دەرەقەتی جالووت و لەشکرەکەی نایەین ﴿قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ﴾ وتیان: ئەوانەی کە پێیان وابوو ﴿أَنَّهُمْ مُلَاقُو اللَّهِ﴾ بە خزمەت خوا دەگەن (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ﴾ زۆر دەستەی کەم زاڵ بووە بەسەر ﴿فِئَةً كَثِيرَةً﴾ دەستەی زۆردا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿٢٤٩﴾ ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ کاتێك کە ڕووبەڕووی جالووت و لەشکرەکەی وەستان ﴿قَالُوا﴾ ووتیان: ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾ خوایە خۆڕاگری بڕێژە بەسەرماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ وە پێمان جێگیر بکە ﴿وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ﴾ وە زاڵمان بکە بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٥٠﴾ ﴿فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوسا بەفەرمانی خوا شکاندنیان ﴿وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ﴾ وە داوود (کە یەکێك بوو لەسەربازانی طالوت) جالووتی کوشت ﴿وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە خوا پاشایەتی و پێغەمبەرێتی دایە ﴿وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ﴾ وە ئەوەی ویستی فێری کرد ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ ئەگەر خوا خەڵکی لەناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەهەندێکی تریان ﴿لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ﴾ هەموو سەر زەوی پڕدەبوو لە خراپە و تاوان ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ﴾ بەڵام خوا خاوەنی بەخششە ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیانەوە ﴿٢٥١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئەم (بەسەرهاتانە) نیشانەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان تۆ لە پێغەمبەرانیت ﴿٢٥٢﴾

﴿تِلْكَ ٱلرُّسُلُ فَضَّلْنَا﴾ ئەو پێغەمبەرانەی (کە باسکران) ڕێزمان داوە ﴿بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەسەر هەندێکیاندا ﴿مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ ٱللَّهُ﴾ لەو پێغەمبەرانە هی وایان بووە کە خوا قسەی لەگەڵ کردووە (وەك موسی علیه السلام) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَٰتٍ﴾ وە هەندێکیانی بەرز کردوەتەوە چەند پلەیەك ﴿وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ وە دامان بە عیسای کوڕی مەریەم چەند بەڵگە و(موعجیزەیەکی) ئاشکرا ﴿وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ﴾ وە پشتگیریمان کرد بە فریشتەی سرووش(کە جبرییلە) ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا ٱقْتَتَلَ ٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِم﴾ ئەو گەلانەی کەلە دوای پێغەمبەرەکانیان دەهاتن لەگەڵ یەکدا نەئەجەنگین ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ دوای ئەو نیشانە ڕۆشنانەی کەبۆیان هاتبوو ﴿وَلَٰكِنِ ٱخْتَلَفُوا۟﴾ بەلاَم دووبەرەکی یان تێکەوت ﴿فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ﴾ ئەمجا هی وایان بوو بڕوای هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ﴾ وە هی وایان بوو بێ بڕوابوو ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا ٱقْتَتَلُوا۟﴾ یەکتریان نەدەکوشت و شەڕیان نەدەکرد ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ بەلاَم ئەوەی خوا بیەوێت دەیکات. (٢٥٣) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰكُم﴾ ببەخشن لەو ڕۆزیەی کە پێمان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی کە ڕۆژێ بێ ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ﴾ کە نە کڕین و فرۆشتنی تێدایە ﴿وَلَا خُلَّةٌ﴾ و نە دۆستایەتی و ئاشنایەتی تێدایە ﴿وَلَا شَفَٰعَةٌ﴾ وە نە تکای تێدایە (تا ڕزگارتان کات لە سزا) ﴿وَٱلْكَٰفِرُونَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ وە هەر بێ بڕوایانن ستەمکاران.

(٢٥٤) ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە بێجگە لەو ﴿ٱلْحَىُّ﴾ هەمیشە زیندووی ﴿ٱلْقَيُّومُ﴾ تەدبیر کەر و ڕاگر(ی بوونەوەر) ە ﴿لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ نە وەنەوز ئەیگرێ و نە خەو ﴿لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەرهی ئەوەهەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وهەرچی لەزەوی دایە ﴿مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ﴾ کێ یە ئەو کەسەی لەو ڕۆژەدا بتوانێ تکای لەلا بکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِۦ﴾ مەگەر بە ڕێ پێدانی خۆی نەبێت ﴿يَعْلَمُ﴾ ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بە ئەوەی لەبەردەمی (ئادەمی) یە وەیە(لە دونیا لە بەردەستیاندایە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە ئەوەی لە دواوەیەتی(لە ڕۆژی دوایی بۆیان ئامادەکراوە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ﴾ وە کەس ئاگای نی یە لە هیچ شتێك ﴿مِّنْ عِلْمِهِۦٓ﴾ لە زانین و زانیاری ئەو(خوا) یە ﴿إِلَّا بِمَا شَآءَ﴾ مەگەر بەوەی کە خۆی بیەوێ ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کورسی یەکەی خودا هەموو ئاسمانەکان و زەوی گرتۆتەوە ﴿وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا﴾ وە پاریزگاری کردنی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا ئاسانە و (گران نییە) ﴿وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بڵند پلەی پایە گەورە (٢٥٥) ﴿لَآ إِكْرَاهَ فِى ٱلدِّينِ﴾ بە هیچ جۆرێك زۆر لێ کردن لە دیندا نی یە (بۆ هاتنە ناو ئیسلام) ﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ چونکە بەڕاستی لە یەك جیابوەتەوە ﴿ٱلرُّشْدُ﴾ ڕێنموونی و شارەزایی ﴿مِنَ ٱلْغَىِّ﴾ لە گومڕایی و سەر لێ شێواوی (ئەم ئایەتە تایبەتە بە ئەوانەی ئایینی ئاسمانی یان هەیە) ﴿فَمَن يَكْفُرْ بِٱلطَّٰغُوتِ﴾ ئەمجا هەر کەس لە ڕێ ی بێ بڕوایی بگەڕێتەوە(بێ باوەڕ بێ بە هەر پەرستراوێك جگەلە خوا) ﴿وَيُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ وە بڕوا بهێنێ بەخوا ﴿فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ﴾ ئەوە بێگومان بە توندی دەستی گرتووە ﴿بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ﴾ بە دەستەگیرەیەکی قایمی بەهێزی وا (کە ئیسلام، یان ئیمانەکەیەتی) ﴿لَا ٱنفِصَامَ لَهَا﴾ کە پچڕان و بەربونی بۆ نی یە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە (٢٥٦)

﴿ٱللَّهُ وَلِيُّ﴾ خوا دۆست و پشتیوانی ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەیە کە بڕوادارن ﴿يُخۡرِجُهُم﴾ دەریان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ لە تاریکستانی بێ بڕوایی ﴿إِلَى ٱلنُّورِۖ﴾ بۆ ڕووناکی باوەڕو ڕێنموونیی ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوۡلِيَآؤُهُمُ ٱلطَّٰغُوتُ﴾ شەیتان دۆستیانە ﴿يُخۡرِجُونَهُم﴾ دەریان دەهێنێ ﴿مِّنَ ٱلنُّورِ﴾ لە ڕووناکی (بیر و باوەڕ) ەوە ﴿إِلَى ٱلظُّلُمَٰتِۗ﴾ بۆ تاریکستانی (گومڕایی) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ هاوڕێی دۆزەخن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایا ئەمێننەوە هەتا هەتایە ﴿٢٥٧﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِي﴾ ئایا ئاوڕێك نادەیتەوە بەلای ئەو(نەمروود) ەی ﴿حَآجَّ إِبۡرَٰهِـۧمَ﴾ کە دەمەقاڵێی کرد لەگەڵ ئیبراهیم(پێغەمبەر داعلیه السلام) ﴿فِي رَبِّهِۦٓ﴾ دەرحەق بە پەروەردگاری ﴿أَنۡ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلۡمُلۡكَ﴾ لەبەر ئەوەی خوا پادشایی دابوویە ﴿إِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِـۧمُ﴾ کاتێ کە ئیبراهیم(لە وەڵامی نەمروود دا) ووتی: ﴿رَبِّيَ ٱلَّذِي﴾ پەروەردگاری من ئەو زاتەیە ﴿يُحۡيِۦ﴾ ژیان ئەداو ﴿وَيُمِيتُ﴾ ژیان دەستێنێ (ودەمرێنێت) ﴿قَالَ﴾ (نەمروود) ووتی: ﴿أَنَا۠ أُحۡيِۦ﴾ منیش ژیان ئەدەم ﴿وَأُمِيتُۖ﴾ وە ژیان دەستێنم ودەشمرێنم(دوو زیندانی کراوی هێنا یەکێکیانی ئازاد کردو ئەوی دیکەیانی کوشت) ﴿قَالَ إِبۡرَٰهِـۧمُ﴾ ئیبراهیم ووتی: ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَأۡتِي بِٱلشَّمۡسِ مِنَ ٱلۡمَشۡرِقِ﴾ بێگومان خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێ ﴿فَأۡتِ بِهَا مِنَ ٱلۡمَغۡرِبِ﴾ دە(ئەگەر دەتوانیت) تۆ لە ڕۆژئاواوە هەڵی بێنە ﴿فَبُهِتَ﴾ ئەمجا دەم کوت بوو ﴿ٱلَّذِي كَفَرَۗ﴾ ئەو بێ بڕوایە (نەمروود) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٢٥٨﴾ ﴿أَوۡ كَٱلَّذِي﴾ یا وەك ئەو کەسە (عوزەیر) ﴿مَرَّ عَلَىٰ قَرۡيَةٖ﴾ کە ڕابورد بەلای شارێکدا (بیت المقدس) ﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا ئەو(شارە) دیوارەکانی ڕووخا بوو بەسەر سەربانەکانیدا ﴿قَالَ﴾ (عوزەیر) ووتی: ﴿أَنَّىٰ يُحۡيِۦ هَٰذِهِ ٱللَّهُ﴾ خوا چۆن ئەم شارە ئاوەدان دەکاتەوە ﴿بَعۡدَ مَوۡتِهَاۖ﴾ پاش مردنی ؟ (واتە پاش وێران بوونی) ﴿فَأَمَاتَهُ ٱللَّهُ مِاْئَةَ عَامٖ﴾ یەکسەر خوای گەورە (عوزەیری) سەد ساڵ مراند ﴿ثُمَّ بَعَثَهُۥۖ﴾ و پاشان زیندووی کردەوە ﴿قَالَ كَمۡ لَبِثۡتَۖ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: چەندە ماویتەوە لێرەدا ؟ ﴿قَالَ لَبِثۡتُ يَوۡمًا أَوۡ بَعۡضَ يَوۡمٖۖ﴾ ووتی ڕۆژێك یا بەشێ لەڕۆژێك ماومەتەوە ﴿قَالَ بَل لَّبِثۡتَ مِاْئَةَ عَامٖ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: نەخێر بەڵکو سەد ساڵ ماویتەوە ﴿فَٱنظُرۡ إِلَىٰ طَعَامِكَ﴾ جا تەماشای خواردن و ﴿وَشَرَابِكَ﴾ خواردنەوەکەت بکە ﴿لَمۡ يَتَسَنَّهۡۖ﴾ تێك نەچووە ﴿وَٱنظُرۡ إِلَىٰ حِمَارِكَ﴾ وە تەماشای گوێدرێژەکەت بکە ﴿وَلِنَجۡعَلَكَ﴾ (وە زیندوومان کردیتەوە) تا بتگێڕین ﴿ءَايَةٗ لِّلنَّاسِۖ﴾ بە موعجیزە و (بەڵگە) بۆ خەڵکی ﴿وَٱنظُرۡ إِلَى ٱلۡعِظَامِ﴾ وە تەماشای ئێسقانەکانی (گوێدرێژەکەت) بکە ﴿كَيۡفَ نُنشِزُهَا﴾ چۆن بەرزیان دەکەینەوە (لە شوێنی خۆیان) و یەکیان دەخەین ﴿ثُمَّ نَكۡسُوهَا لَحۡمٗاۚ﴾ پاشان گۆشتی بەسەردا دەهێنین ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥ﴾ ئەمجا کاتێ ئەمانە دەرکەوت بۆی (عوزەیر) ﴿قَالَ أَعۡلَمُ﴾ ووتی: بەچاکی تێگەیشتم ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن دەستەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٥٩﴾

﴿وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِـۧمُ﴾ (ئـەی موحەممەد بەیاد بهێنە) کاتێك کە ئیبراهیـم ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِي﴾ نیشانم بدە ﴿كَيۡفَ تُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰۖ﴾ چۆن مردوو زیندوو دەکەیتەوە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی: ﴿أَوَلَمۡ تُؤۡمِنۖ﴾ بـڕوات پێ ی نەهێناوە؟ ﴿قَالَ بَلَىٰ﴾ ووتی: بەڵێ بڕوام پێیەتی ﴿وَلَٰكِن لِّيَطۡمَئِنَّ قَلۡبِيۖ﴾ بەڵام (ئەمەوێ ببینم) بۆئەوەی دڵنیا بم ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی: ﴿فَخُذۡ أَرۡبَعَةٗ مِّنَ ٱلطَّيۡرِ﴾ کەواتە چوار مەل بگرە ﴿فَصُرۡهُنَّ إِلَيۡكَ﴾ ئەمجا (سەریان ببڕە) و پارچە پارچەیان بکە ﴿ثُمَّ﴾ لەپاشدا ﴿ٱجۡعَلۡ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٖ مِّنۡهُنَّ جُزۡءٗا﴾ هـەر پارچەیەکیان لەسـەر شـاخێك دابنێ ﴿ثُمَّ ٱدۡعُهُنَّ﴾ لە پاشـان بانگیـان بکە ﴿يَأۡتِينَكَ سَعۡيٗاۚ﴾ بەپەلـە دێـن بـۆلات ﴿وَٱعۡلَمۡ﴾ وە چاك بزانـە و ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ دڵنیابـە بێگومان خوا باڵادەستی کار بەجـێ یـە ﴿٢٦٠﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ وێنەی (خێـری) ئەوانـەی ﴿يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ کـە ماڵـی خۆیـان دەبەخشـن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـە ڕێ ی خـوادا ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ وەك دەنکە(تۆوێـك) وایـە (ڕوابێـت) و ﴿أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ﴾ حـەوت گوڵـی گرتبێـت ﴿فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ﴾ لەهـەر گوڵێکـدا ﴿مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ﴾ سـەد دانەی تێدا بێت ﴿وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ﴾ وە خوا لەمەش ، زیاتری دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُۚ﴾ بـۆ هەر کەسـێك کە خـۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خـوا خاوەن بەهرەی فراوانـی ئاگادارە ﴿٢٦١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿ثُمَّ لَا يُتۡبِعُونَ مَآ أَنفَقُواْ مَنّٗا وَلَآ أَذٗى﴾ دوای ئـەوە هیـچ منەتێـك نانێـن و ئازارێك(بـە دڵی هـەژاران) ناگەیەنن ﴿لَّهُمۡ﴾ ئەو کەسـانە بۆیان هەیە ﴿أَجۡرُهُمۡ﴾ پاداشـتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿وَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە هیـچ ترسـێکیان لەسـەر نی یـە ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە هیچ خـەم و خەفەتێکیان نیـە. ﴿٢٦٢﴾ ﴿قَوۡلٞ مَّعۡرُوفٞ﴾ قسـە و گوفتـاری جـوان وشـیرین ﴿وَمَغۡفِرَةٌ﴾ و چاوپۆشـی(لە هەڵـەدا) ﴿خَيۡرٞ﴾ چاکتـرە ﴿مِّن صَدَقَةٖ﴾ لـە خێرێـك ﴿يَتۡبَعُهَآ أَذٗىۗ﴾ کە ئـازارو دڵ ئێشـاندنی بـە دوادا بێ ﴿وَٱللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٞ﴾ خـوا دەوڵەمەند و بێ نیاز و لەسـەر خۆیـە ﴿٢٦٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُبۡطِلُواْ﴾ پوچەڵی مەکەنەوە ﴿صَدَقَٰتِكُم﴾ خێرو بەخشینەکانتان ﴿بِٱلۡمَنِّ﴾ بە منەت نـان ﴿وَٱلۡأَذَىٰ﴾ و ئـازاردان و دڵ ئێشـان ﴿كَٱلَّذِي﴾ وەك ئـەو کەسـەی ﴿يُنفِقُ مَالَهُۥ﴾ ماڵ و سـامانی خۆی دەبەخشـێت ﴿رِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ڕووپامایی خەڵك ﴿وَلَا يُؤۡمِنُ﴾ وە باوەڕی نی یە ﴿بِٱللَّهِ﴾ بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۖ﴾ و بـە ڕۆژی دوایی ﴿فَمَثَلُهُۥ﴾ جا وێنەی ئـەو ناپاکە ﴿كَمَثَلِ صَفۡوَانٍ﴾ وەك بەردێکی سـاف و لووس وایە ﴿عَلَيۡهِ تُرَابٞ﴾ کە گڵێکی کەمی بەسـەرەوە بێـت ﴿فَأَصَابَهُۥ وَابِلٞ﴾ ئەمجا بارانێکی لێزمـەی لـێ بـدات ﴿فَتَرَكَهُۥ صَلۡدٗاۖ﴾ وە بەردەکە بهێڵێتەوە بـە ڕووتیی ﴿لَّا يَقۡدِرُونَ عَلَىٰ شَيۡءٖ مِّمَّا كَسَبُواْۗ﴾ ناتوانن دەستی بخەن هیچ شتێك لەوەی کە کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی بێ بڕوا وخوا نەناس ناکات ﴿٢٦٤﴾

﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ نموونەی ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمُ﴾ کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ﴾ لە پێناو ڕەزامەندی خوا ﴿وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بۆ دامەزراندنی دڵ و دەرونیان (لەسەر چاکە) ﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍۭ﴾ وەك باخێك وایە ﴿بِرَبْوَةٍ﴾ کە بە شوێنێکی بەرزەوەبێت ﴿أَصَابَهَا وَابِلٌ﴾ بارانی دڵۆپ گەورەی لێ بدات ﴿فَـَٔاتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ﴾ ئەمجا میوەی خۆی بدات بە دوو هێندە ﴿فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ﴾ وە ئەگەر بارانی دڵۆپ گەورەشی لێ نەدات ﴿فَطَلٌّ﴾ بارانی وورد لێی ئەدات (واتە بێ بەرهەم نابێت) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوای گەورەش بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٦٥﴾ ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کەس لە ئێوە حەز دەکات ﴿أَن تَكُونَ لَهُۥ جَنَّةٌ﴾ کە باخێکی ببێت ﴿مِّن نَّخِيلٍ﴾ لەدرەختی خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ وە جۆرەها درەختی تری و ڕەز ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ چەند جۆگە ئاو بڕوا بەژێریاندا ﴿لَهُۥ﴾ بۆ خاوەن باخەکە ببێت ﴿فِيهَا﴾ لەناو ئەو باخەدا ﴿مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ لە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿وَأَصَابَهُ﴾ لەکاتێکدا (خاوەنەکەی) دووچاری ببێ ﴿ٱلْكِبَرُ﴾ پیری ﴿وَلَهُۥ﴾ وە ببێ ﴿ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَآءُ﴾ چەند منداڵێکی ووردی بێ دەسەڵات ﴿فَأَصَابَهَآ إِعْصَارٌ﴾ ئەمجا گەردەلوولێکی لێ هەڵ بکات ﴿فِيهِ نَارٌ﴾ گڕو سەمومی تێدا بێ ﴿فَٱحْتَرَقَتْ﴾ یەکسەر باخەکە بسوتێ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەم ڕەنگە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْـَٔايَٰتِ﴾ خوا نیشانەکانی (میهرەبانی) خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٦٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا۟﴾ ببەخشن ﴿مِن طَيِّبَٰتِ﴾ لە پاکترینی ﴿مَا كَسَبْتُمْ﴾ ئەوەی پەیداتان کردووە ﴿وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم﴾ وە لەوەی کە بۆمان دەرهێناوون (ڕوواندوون) ﴿مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا۟ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ﴾ مەڕۆن لەوەی ببەخشن کە خراپە ﴿وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ﴾ لە کاتێکدا کە خۆتان ئەو شتە خراپە وەرناگرن (ئەگەر بتان درێتێ) ﴿إِلَّآ أَن تُغْمِضُوا۟ فِيهِ﴾ مەگەر چاوی لێ بپۆشن ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە چاك بزانن کەخوا ﴿غَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾ بێ نیازێکی شایستەی ستایشە ﴿٢٦٧﴾ ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلْفَقْرَ﴾ شەیتان دەتان ترسێنێ بە هەژاری ﴿وَيَأْمُرُكُم بِٱلْفَحْشَآءِ﴾ وەفەرمانتان پێدەدات بە خراپە ﴿وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ وە خوا بەڵێنی لێخۆشبوون و چاکەتان پێدەدات ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا بەهرە فراوان میهرەبانی زانایە ﴿٢٦٨﴾ ﴿يُؤْتِى﴾ ئەی بەخشێ ﴿ٱلْحِكْمَةَ﴾ ژیری ودانایی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێ ﴿وَمَن يُؤْتَ ٱلْحِكْمَةَ﴾ وە هەر کەسێك ژیری و دانایی پێدرا ﴿فَقَدْ أُوتِىَ﴾ ئەوە بەڕاستی پێ ی دراوە ﴿خَيْرًا كَثِيرًا﴾ خێر و چاکەیەکی زۆر ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ پەند وەرناگرن ﴿إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ تەنها خاوەن ژیریی و هۆشمەندەکان نەبێت ﴿٢٦٩﴾

﴿وَمَآ أَنفَقۡتُم﴾ ئەوەی بەخشیبێتتان ﴿مِّن نَّفَقَةٍ﴾ لەچاکە ﴿أَوۡ نَذَرۡتُم مِّن نَّذۡرٍ﴾ یا نەزرێکتان بڕیار دابێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُهُۥۗ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگای لێ یە ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾ وە بۆ ستەمکاران نیە ﴿مِنۡ أَنصَارٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێک ﴿٢٧٠﴾ ﴿إِن تُبۡدُواْ﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ خێرەکانتان ﴿فَنِعِمَّا هِيَۖ﴾ ئەوە کارێکی باشە ﴿وَإِن تُخۡفُوهَا﴾ وە ئەگەر بیشارنەوە ﴿وَتُؤۡتُوهَا﴾ و بیدەن ﴿ٱلۡفُقَرَآءَ﴾ بە هەژاران ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۚ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئێوە ﴿وَيُكَفِّرُ عَنكُم﴾ وە خوا هەڵی ئەوەرێنێت لەسەرتان ودەیسڕێتەوە ﴿مِّن سَيِّـَٔاتِكُمۡۗ﴾ هێندێ لە گوناهەکانتان ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٧١﴾ ﴿لَّيۡسَ عَلَيۡكَ﴾ لەسەر تۆ نی یە(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُدَىٰهُمۡ﴾ ڕێنموونیی و موسوڵمان کردنی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڵکو خوا ﴿يَهۡدِي مَن يَشَآءُۗ﴾ هەرکەسێکی بوێت هیدایەتی دەدات ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وە ئەوەی ئێوە دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لە دارایی (چاکە) ﴿فَلِأَنفُسِكُمۡۚ﴾ ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆتانە ﴿وَمَا تُنفِقُونَ﴾ ئێوە هیچ نابەخشن ﴿إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ ٱللَّهِۚ﴾ مەگەر بۆ ڕەزای خوا نەبێ ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وەئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لەسامان و(چاکە) ﴿يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ﴾ پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ﴾ و ئێوە ستەمتان لێ ناکرێ. ﴿٢٧٢﴾ ﴿لِلۡفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەم خێرە) بۆ ئەو هەژارانەیە ﴿أُحۡصِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ کە دەست و پێ بەستراون لە ڕێ ی خوادا ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿ضَرۡبٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (بۆ ڕۆزی پەیدا کردن) بگەڕێن بە زەوی دا ﴿يَحۡسَبُهُمُ ٱلۡجَاهِلُ﴾ نەزانی بێ خەبەر وا هەست دەکات ئەوان ﴿أَغۡنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ﴾ کەدەوڵەمەندن بەهۆی بێ نیازی یانەوە(سواڵ نە کردنیانەوە) ﴿تَعۡرِفُهُم﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەیان ناسییت ﴿بِسِيمَٰهُمۡ﴾ بە شێوەیاندا ﴿لَا يَسۡـَٔلُونَ ٱلنَّاسَ﴾ داوای هیچ لەکەس ناکەن ﴿إِلۡحَافٗاۗ﴾ بەزۆر(وەك سواڵ کەرانی تر) ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لە ماڵ و سامان ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە پێ ی ﴿٢٧٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُم﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿بِٱلَّيۡلِ﴾ بە شەو ﴿وَٱلنَّهَارِ﴾ و بە ڕۆژ ﴿سِرّٗا﴾ بە پەنهانی ﴿وَعَلَانِيَةٗ﴾ و بە ئاشکرا ﴿فَلَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ﴾ ئا ئەوانە هەر پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە هیچ ترسێکیان لە سەر نیە(لە داهاتوودا) ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە ئەوان خەفەت بار نابن لە ڕۆژی دواییدا ﴿٢٧٤﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ ئەوانەی کە سوود (ڕیبا) دەخۆن ﴿لَا يَقُومُونَ﴾ (کاتی زیندوو بوونەوە) ڕاست نابنەوە (لە گۆڕەکانیاندا) ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِي﴾ مەگەر چۆن کەسێ ڕاست دەبێتەوە ﴿يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيْطَٰنُ مِنَ ٱلْمَسِّ﴾ کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێ (وە تووشی فێ بووبێ) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوٓاْ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە، سوود خۆران ووتیان: ﴿إِنَّمَا ٱلْبَيْعُ﴾ کڕین و فرۆشتن ﴿مِثْلُ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ وەك سوود وایە ﴿وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ﴾ لەکاتێکدا خوا ڕێ ی داوە بە کڕین و فرۆشتن وحەلاڵی کردووە ﴿وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ بەلاّم سوود (ڕیبا) ی قەدەغە کردووە ﴿فَمَن جَآءَهُۥ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی پێی گەیشت ﴿مَوْعِظَةٌ﴾ ئامۆژگاری یەك ﴿مِّن رَّبِّهِۦ﴾ لە پەروەردگاری یەوە ﴿فَٱنتَهَىٰ﴾ وە خێرا دەستی لێ هەلگرت ﴿فَلَهُۥ مَا سَلَفَ﴾ ئەوا ئەوەی لەوەپێش وەری گرتووە بۆخۆیەتی (لە سوود خواردن) ﴿وَأَمْرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە کاری ئەو حەواڵە بەخوایە ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ وە ئەوەی گەڕایەوە(بۆ سوود خواردن) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوڕێی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا﴾ تیا دەمێننەوە ﴿خَٰلِدُونَ﴾ بە هەمیشەیی وهەتاهەتایی ﴿٢٧٥﴾ ﴿يَمْحَقُ ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ خوا فەڕ و بەرەکەتی سوود ناهێڵێت ﴿وَيُرْبِي ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ وە برەو بە خێرو بەخشین ئەدات وزیادی ئەکات ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ﴾ وە خوا خۆشی ناوێت ﴿كُلَّ كَفَّارٍ﴾ هیچ بێباوەڕ و ناسوپاسگوزارێکی ﴿أَثِيمٍ﴾ تاوانکار ﴿٢٧٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردوە ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژیان بەهۆش و بیرەوە کردووە ﴿وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکاتیان داوە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ تەنها پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نی یە(لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەفەتێك ڕوویان تێ ناکات.﴿٢٧٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە (بە خوا) ﴿ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لە خوا بترسن ﴿وَذَرُواْ﴾ وە دەست هەلگرن ﴿مَا بَقِيَ مِنَ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ لەو سودەی کە لای خەڵك ماوتانە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٢٧٨﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر دەستان لێ هەڵنەگرت ﴿فَأْذَنُواْ﴾ کەواتە بزانن و ئاگادار بن ﴿بِحَرْبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ جەنگ لە گەڵ خوداو پێغەمبەرەکەی ڕادەگەیەنن ﴿وَإِن تُبْتُمْ﴾ وە ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَٰلِكُمْ﴾ ئەوا تەنها سەرمایەکانتان هی ئێوەیە ﴿لَا تَظْلِمُونَ﴾ نەستەم بکەن(لە خەڵکی) ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ وە نەستەمتان لێ دەکرێت ﴿٢٧٩﴾ ﴿وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ﴾ وە ئەگەر قەرزدار نەداربوو ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ﴾ ئەوە با مۆڵەتی بدرێت تا خوا دەسەلاّتی دەدا ﴿وَأَن تَصَدَّقُواْ﴾ وە ئەگەر (لە قەرزەکە) ئازادیان بکەن ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ باشترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر تێ بگەن ﴿٢٨٠﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ﴾ وە بترسن ﴿يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێك ﴿تُرْجَعُونَ فِيهِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَى ٱللَّهِ﴾ بۆ لای خوا ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ لەپاشان پاداشت ئەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ بە هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ (پاداشت و سزای) ئەوەی کردووەیەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٢٨١﴾

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيْنٍ﴾ ئەگەر قەرزێکتان لەیەکتری کرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ ماوەیەکی ناوبراو(دیاری کراو) ﴿فَٱكْتُبُوهُ﴾ ئەوە بینووسن ﴿وَلْيَكْتُب﴾ وە با بینوسێ ﴿بَّيْنَكُمْ﴾ لە نێوانتاندا ﴿كَاتِبٌۢ﴾ نووسەرێك ﴿بِٱلْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەدادوەری) ﴿وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ﴾ وە هیچ نووسەرێك با سەرپێچی نەکات ﴿أَن يَكْتُبَ﴾ لە نوسینی(سەنەدی قەرز) دا ﴿كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُ﴾ هەروەك خوا ئەوی فێری نووسین کردووە ﴿فَلْيَكْتُبْ﴾ با بینوسێ ﴿وَلْيُمْلِلِ ٱلَّذِى﴾ وە با ئەو کەسە دەقی سەنەدەکە بڵێ وبیخوێنێتەوە ﴿عَلَيْهِ ٱلْحَقُّ﴾ کە قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿وَلْيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾ وە لە پەروەردگاری بترسێ ﴿وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـًٔا﴾ وە هیچی لێ کەم نەکاتەوە ﴿فَإِن كَانَ ٱلَّذِى﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو کەسەی ﴿عَلَيْهِ ٱلْحَقُّ﴾ قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿سَفِيهًا﴾ بێ عەقڵ بوو ﴿أَوْ ضَعِيفًا﴾ یان ناتەواو بوو ﴿أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ﴾ یا نەی دەتوانی ﴿أَن يُمِلَّ هُوَ﴾ خۆی دەقی سەنەدەکە بڵێت وبخوێنێتەوە ﴿فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُۥ﴾ ئەوە با گەورەکەی بیڵێت وبخوێنێتەوە ﴿بِٱلْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەدادپەروەری) ﴿وَٱسْتَشْهِدُواْ شَهِيدَيْنِ﴾ وە دوو شاهید بگرن ﴿مِن رِّجَالِكُمْ﴾ لە پیاوانی خۆتان(موسوڵمان) ﴿فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ﴾ ئەمجا ئەگەر دوو پیاو نەبوو ﴿فَرَجُلٌ وَٱمْرَأَتَانِ﴾ ئەوە با پیاوێك و دوو ژن بن ﴿مِمَّن تَرْضَوْنَ﴾ لەوانەی کە پەسەندیان دەکەن ﴿مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾ لە شاهیدەکان ﴿أَن تَضِلَّ إِحْدَىٰهُمَا﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر یەکێکیان لەبیری چوو ﴿فَتُذَكِّرَ إِحْدَىٰهُمَا ٱلْأُخْرَىٰ﴾ با ئەوی تریان بیری بخاتەوە ﴿وَلَا يَأْبَ ٱلشُّهَدَآءُ﴾ با شایەتەکان سەرپێچی نەکەن ﴿إِذَا مَا دُعُواْ﴾ کاتێك بانگ کران (بۆ شایەتی دان) ﴿وَلَا تَسْـَٔمُوٓاْ﴾ وە بێزار مەبن ﴿أَن تَكْتُبُوهُ﴾ لەوەی کە بینوسن ﴿صَغِيرًا﴾ بچووك بێت ﴿أَوْ كَبِيرًا﴾ یان گەورە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦ﴾ تا کاتی خۆی ﴿ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەم نوسینەتان ڕاست ترە بەلای خواوە ﴿وَأَقْوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ﴾ وە چەسپێنەر ترە بۆ شایەتی دانەکە ﴿وَأَدْنَىٰٓ أَلَّا تَرْتَابُوٓاْ﴾ وە نزیك ترە لەوەی کە نەکەونە گومانەوە ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر کاتێك ئەو کردەوەیە بازرگانیەکی ﴿حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ﴾ دەست بە دەست بێ بیگێڕن لە ناو خۆتاندا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە لەم کاتەدا گوناهتان ناگات ﴿أَلَّا تَكْتُبُوهَا﴾ ئەگەر نەینووسن ﴿وَأَشْهِدُوٓاْ﴾ وە شاهید بگرن ﴿إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾ کاتێك کڕین و فرۆشتنتان کرد ﴿وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾ و با زیان بە نووسەر و شاهید نەگەیەندرێ ﴿وَإِن تَفْعَلُواْ﴾ وە ئەگەر زیانتان گەیاند ﴿فَإِنَّهُۥ فُسُوقٌۢ بِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناهتان دەگات ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا فێرتان دەکات ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بە هەموو شتێك زانا وئاگادارە ﴿٢٨٢﴾

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ ئەگەر لەسەر سەفەر بوون ﴿وَلَمْ تَجِدُوا﴾ و دەستتان نەكەوت ﴿كَاتِبًا﴾ نووسەرێك ﴿فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ئەوە بارمتەیەك وەرگرن ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ جا ئەگەر هەندێكتان لە هەندێكتان دڵنیا بوون ﴿فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ﴾ با ئەو كەسەی كە بە ئەمین زانراوە سپاردەكە بداتەوە ﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە با لە پەروەردگاری بترسێت ﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ﴾ وە شایەتی مەشارنەوە ﴿وَمَن يَكْتُمْهَا﴾ وە ئەو كەسەی بیشارێتەوە ﴿فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی بە دڵ گوناهبارە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەموو كردەوەیەكتان ﴿٢٨٣﴾ ﴿لِّلَّهِ﴾ هەر هی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكانایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَإِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشكرای بكەن ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە ﴿يُحَاسِبْكُم بِهِ اللَّهُ﴾ خوا محاسەبەتان دەكات لەسەری ﴿فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خۆش دەبێت لەو كەسەی كە بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ وە سزای كەسێك دەدات كە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەدەسەڵات و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٢٨٤﴾ ﴿آمَنَ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەر ﷺ بڕوای هێنا ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ بەو نامەیەی كە بۆی نێرراوە ﴿مِن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگاریەوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ لەگەڵ بڕواداراندا ﴿كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هەموو بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ وە بە فریشتەكانی ﴿وَكُتُبِهِ﴾ وە ب نامەكانی ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وە بە پێغەمبەرانی ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناكەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ﴾ لە نێوان هیچ یەكێك ﴿مِّن رُّسُلِهِ﴾ لە پەیامبەرانی ﴿وَقَالُوا﴾ (بڕواداران) وتیان: (پێغەمبەر ئایینی خوای پێ گەیاندین ئێمەش) ﴿سَمِعْنَا﴾ بیستمان ﴿وَأَطَعْنَا﴾ فەرمانبەریمان كرد ﴿غُفْرَانَكَ رَبَّنَا﴾ داوای لێخۆشبوونت لێدەكەین ئەی پەروەردگارمان ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە ﴿٢٨٥﴾ ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە هیچ كەسێك ناكات ﴿إِلَّا وُسْعَهَا﴾ مەگەر بە ئەندازەی توانای خۆی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾ (سوودی) بۆ خۆی هەیە هەر چاكەیەك بكات(با هەر بەدڵیش بێت) ﴿وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ وە (زیانی) بۆ خۆیەتی هەر خراپەیەك بكات ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُؤَاخِذْنَا﴾ لێمان مەگرە ﴿إِن نَّسِينَا﴾ ئەگەر كردەوەیەكی پێویستمان لەبیرچوو ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ یا بەهەڵە گوناهێكمان كرد ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگار ﴿وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا﴾ لەسەرمان دامەنێ باری قورس ﴿كَمَا حَمَلْتَهُ﴾ وەك ئەوەی داتنا ﴿عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ لەسەر ئەوانەی پێش ئێمە (ئوممەتانی پێشووتر) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَلَا تُحَمِّلْنَا﴾ بەلای وامان بەسەردا مەدە ﴿مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ كە بۆمان هەڵنەگیرێت ﴿وَاعْفُ عَنَّا﴾ وە گوناهەكانمان بسڕەوە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ﴿وَارْحَمْنَا﴾ وە میهرەبانیمان لەگەڵدا بكە ﴿أَنتَ مَوْلَانَا﴾ تۆی یاریدەدەرو پشتیوانمان ﴿فَانصُرْنَا﴾ كەواتە سەرمان بخە ﴿عَلَى الْقَوْمِ﴾ بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕواياندا ﴿٢٨٦﴾

سورەتی ﴿ آل عمران ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓ ﴾ تەنها خوا ماناکەی دەزانێت بە(ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە بۆ ماناکەی سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿ اللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴾ زیندووە و هەمیشە ڕاگری بونەوەرە ﴿٢﴾ ﴿ نَزَّلَ عَلَيْكَ ﴾ ناردوویە تیە خوارەوە بۆت ﴿ الْكِتَٰبَ ﴾ قورئان ﴿ بِالْحَقِّ ﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿ مُصَدِّقًا ﴾ بەڕاست دانەری ﴿ لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ﴾ هەموو ئەو (کتێب) انە یە لەپێشیدا بوون ﴿ وَأَنزَلَ التَّوْرَىٰةَ وَالْإِنجِيلَ ﴾ وە تەورات و ئینجیلی نارده خوارەوە ﴿٣﴾ ﴿ مِن قَبْلُ ﴾ لەپێش قورئاندا ﴿ هُدًى لِّلنَّاسِ ﴾ بەڕێنموونی خەڵکی ﴿ وَأَنزَلَ ﴾ وە ناردی یە خوارەوە ﴿ الْفُرْقَانَ ﴾ فورقان(واتە: جیاکەرەوەی ڕاست و ناڕاست _ مەبەست پێ ی قورئانە) ﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿ بِـَٔايَٰتِ اللَّهِ ﴾ بە ئایەت و بەڵگەکانی خوا ﴿ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴾ بۆیان هەیە (لە قیامەت دا) سزای سەخت ﴿ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ﴾ وە خوا باڵا دەست و بەتوانایە ﴿ ذُو انتِقَامٍ ﴾ خاوەنی تۆڵەو سزایە ﴿٤﴾ ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ ﴾ بەڕاستی خوا هیچ شتێکی لێ وون نابێت. ﴿ فِي الْأَرْضِ ﴾ نە لەزەوی ﴿ وَلَا فِي السَّمَآءِ ﴾ وە نە لەئاسماندا ﴿٥﴾ ﴿ هُوَ الَّذِي ﴾ ئەو خوایە زاتێکە ﴿ يُصَوِّرُكُمْ ﴾ شێوەتان ئەکێشێ ﴿ فِي الْأَرْحَامِ ﴾ لە منداڵدانەکاندا ﴿ كَيْفَ يَشَآءُ ﴾ چۆنی بووێ ﴿ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە تەنها ئەو نەبێت ﴿ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ زاڵی باڵادەستی کار بەجێ یە ﴿٦﴾ ﴿ هُوَ الَّذِيٓ ﴾ ئەو خوایە ﴿ أَنزَلَ عَلَيْكَ ﴾ ناردوویەتی یە خوارەوە بۆت ﴿ الْكِتَٰبَ ﴾ قورئان ﴿ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ ﴾ هەندێکی لەئایەتەکانی (مەبەستەکانیان) ڕۆشنن ﴿ هُنَّ أُمُّ الْكِتَٰبِ ﴾ ئەو ئایەتانە بنەڕەتی قورئانن ﴿ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ﴾ وە ئەوانی تر(ئایەتانێکن کە مەبەستەکانیان) ڕۆشن نین ﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ ﴾ ئەمجا ئەوکەسانەی ﴿ فِي قُلُوبِهِمْ ﴾ کە لە دڵیاندا ﴿ زَيْغٌ ﴾ لادان و چەوتی هەیە ﴿ فَيَتَّبِعُونَ ﴾ دوای ئەو ئایەتانە دەکەون ﴿ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ﴾ کە لە قورئاندا موتەشابهن(هاوشێوەن ،واتاکانی ڕوشن نین) ﴿ ابْتِغَآءَ الْفِتْنَةِ ﴾ بۆ تێکدانی بیروباوەڕی موسوڵمانان ﴿ وَابْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ﴾ وە بۆ ڕاڤەکردنی بە ئارەزووی ناپاکی خۆیان ﴿ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ ﴾ لە حاڵەتێکدا کەس ڕاڤە کردنی نازانێت ﴿ إِلَّا اللَّهُ ﴾ تەنیا خوا نەبێت ﴿ وَالرَّٰسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ﴾ لەگەڵ زانایان و ئەوانەی دامەزراوان لە زانینی علمی شەرعیدا ﴿ يَقُولُونَ ﴾ ئەڵێن ﴿ ءَامَنَّا بِهِۦ ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بە(متشابە) ﴿ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ﴾ هەمووی لە پەروەردگارمانەوەن ﴿ وَمَا يَذَّكَّرُ ﴾ بیر لە قورئان ناکەنەوە ﴿ إِلَّآ أُولُوا الْأَلْبَٰبِ ﴾ تەنها خاوەنانی ژیریی و بیر وهۆش نەبێت ﴿٧﴾ ﴿ رَبَّنَا ﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿ لَا تُزِغْ ﴾ لای مەدە(لە ڕێ ی ڕاست) ﴿ قُلُوبَنَا ﴾ دڵەکانمان ﴿ بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا ﴾ دوای ئەوەی کە ڕێنموونیت کردین ﴿ وَهَبْ لَنَا ﴾ وە پێمان ببەخشە ﴿ مِن لَّدُنكَ ﴾ لە لای خۆتەوە ﴿ رَحْمَةً ﴾ بەزەیی یەك (میهرەبانیەك) ﴿ إِنَّكَ أَنتَ ﴾ بەڕاستی هەر تۆی ﴿ الْوَهَّابُ ﴾ بەخشندە ﴿٨﴾ ﴿ رَبَّنَآ ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿ إِنَّكَ ﴾ بێگومان تۆ ﴿ جَامِعُ النَّاسِ ﴾ کۆکەرەوەی خەڵکیت ﴿ لِيَوْمٍ ﴾ بۆ ڕۆژێك ﴿ لَّا رَيْبَ فِيهِ ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿ إِنَّ اللَّهَ ﴾ بەڕاستی خوا ﴿ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴾ بەڵێنی خۆی ناشکێنێت و دەیباتە سەر ﴿٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ﴾ هەرگیز کەڵك و سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿أَمۡوَٰلُهُمۡ﴾ نە ماڵیان ﴿وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـٔٗاۖ﴾ لە (سزای) خوا بەهیچ شێوەیەك ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ﴾ وە ئا ئەوانە ﴿وَقُودُ ٱلنَّارِ﴾ سووتەمەنی دۆزەخن ﴿١٠﴾ ﴿كَدَأۡبِ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ (داب و باوی ئەم بێ بڕوایانە) وەك داب ونەریتی دەست و پێوەندەکانی فیرعەونە ﴿وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ و ئەوانەی لەپێش ئەواندا بوون وایە ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خواش گرتنی ﴿بِذُنُوبِهِمۡۗ﴾ بەهۆی تاوانە کانیانەوە ﴿وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ وە خوا تۆڵەی سەختە ﴿١١﴾ ﴿قُل﴾ بڵێ: ﴿لِّلَّذِينَ﴾ بەوانەی ﴿كَفَرُواْ﴾ کە بێ بڕوان ﴿سَتُغۡلَبُونَ﴾ لەمەولا ئەشکێن و ژێر دەکەون ﴿وَتُحۡشَرُونَ﴾ وە کۆدەکرێنەوە ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَۖ﴾ بەرەو دۆزەخ ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ کە ناخۆشترین شوێنە ﴿١٢﴾ ﴿قَدۡ كَانَ لَكُمۡ ءَايَةٞ﴾ بێگومان نیشانەیەکی گرنگ ڕوویدا بۆ ئێوە(ئەی موسوڵمانینە یان ئەی کافرەکان) ﴿فِي فِئَتَيۡنِ ٱلۡتَقَتَاۖ﴾ لەو دوو دەستەی(کە لە جەنگی بەدردا) دایان بەیەکدا ﴿فِئَةٞ﴾ دەستەیەکیان ﴿تُقَٰتِلُ﴾ دەجەنگیین ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَأُخۡرَىٰ كَافِرَةٞ﴾ وە ئەوەی تریان بێ بڕوابوون ﴿يَرَوۡنَهُم مِّثۡلَيۡهِمۡ﴾ موسوڵمانەکانیان ئەدیی بەدوو ئەوەندەی خۆیان ﴿رَأۡيَ ٱلۡعَيۡنِۚ﴾ بە بینینی چاو ﴿وَٱللَّهُ يُؤَيِّدُ﴾ وە خوا پشت گیری دەکات ﴿بِنَصۡرِهِۦ﴾ بە یارمەتی خۆی ﴿مَن يَشَآءُۚ﴾ بۆ هەرکەس بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەم یارمەتیدانەدا ﴿لَعِبۡرَةٗ﴾ پەند وئامۆژگاری هەیە ﴿لِّأُوْلِي ٱلۡأَبۡصَٰرِ﴾ بۆ کەسانی خاوەن ژیری و بیروهۆش ﴿١٣﴾ ﴿زُيِّنَ﴾ جوان کراوە وڕازێنراوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿حُبُّ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ خۆشی وئارەزووەکانی نەفس ﴿مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿وَٱلۡبَنِينَ﴾ و کوڕ وکاڵی زۆر ﴿وَٱلۡقَنَٰطِيرِ ٱلۡمُقَنطَرَةِ﴾ و دارایی زۆری کەڵەکە کراو ﴿مِنَ ٱلذَّهَبِ﴾ لە ئاڵتون و زێڕ ﴿وَٱلۡفِضَّةِ﴾ و زیو ﴿وَٱلۡخَيۡلِ﴾ و ئەسپ و ماینانی ﴿ٱلۡمُسَوَّمَةِ﴾ نیشانەدار (بەسپێتی ناوچەوان و هەر چوار پەلی) ﴿وَٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ هەروەها ئاژەڵ و چوارپێ ﴿وَٱلۡحَرۡثِۗ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمانە ﴿مَتَٰعُ﴾ بەهرە و (کەل و پەل) ی ﴿ٱلۡحَيَوٰةِ﴾ زیندەگانیی(ژیان) ی ﴿ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ دونیان ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوا هەیە ﴿حُسۡنُ ٱلۡمَـَٔابِ﴾ خۆشترین جێگا و پاشەڕۆژ ﴿١٤﴾ ﴿قُلۡ﴾ بڵێ: ﴿أَؤُنَبِّئُكُم﴾ خەبەرتان بدەمێ ﴿بِخَيۡرٖ مِّن ذَٰلِكُمۡۖ﴾ بەباشتر لەمانەتان ﴿لِلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ بۆ ئەوانەی کە پارێزیان کرد و لەخودا ترسان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ جَنَّٰتٞ﴾ لای پەروەردگاریان چەند بەهەشتێك هەیە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا﴾ کە بەژێریاندا دەڕوات ﴿ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و هەتا هەتایی تیایدا دەمێننەوە ﴿وَأَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞ﴾ وە (بۆیان هەیە) ژنانی پاکیزە ﴿وَرِضۡوَٰنٞ مِّنَ ٱللَّهِۗ﴾ وە ڕەزامەندی لە خواوە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿١٥﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ (لە خوا ترسان) ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَآ﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿ءَامَنَّا﴾ بڕوامان هێنا ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی خۆش ببە لە گوناهەکانمان ﴿وَقِنَا﴾ وە بمانپارێزە ﴿عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ لە سزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٦﴾ ﴿ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ (ئەوانە بریتین لە) ئارام گران ﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ﴾ و ڕاستگۆیان ﴿وَٱلْقَٰنِتِينَ﴾ و فەرمانبەردارانی خودا ﴿وَٱلْمُنفِقِينَ﴾ و دارایی ومالبەخشن ﴿وَٱلْمُسْتَغْفِرِينَ﴾ و ئەوانەی کە داوای لێ خۆشبوون دەکەن ﴿بِٱلْأَسْحَارِ﴾ لە پێش بەیانیاندا ﴿١٧﴾ ﴿شَهِدَ ٱللَّهُ﴾ خوا شایەتی ئەدات (واتە ڕای دەگەیەنێت و بەبەڵگە دەیچەسپێنێت) ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ وە فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) ﴿وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ﴾ وە خاوەن زانستەکان (زانایان) یش شایەتی ئەدەن (واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ﴿قَآئِمًۢا بِٱلْقِسْطِ﴾ (خوا) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ کە بالادەستی کاربەجێ یە ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلدِّينَ﴾ بەڕاستی دینی پەسەند کراو ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا ﴿ٱلْإِسْلَٰمُ﴾ (هەر) ئیسلامە ﴿وَمَا ٱخْتَلَفَ﴾ دوو بەرەکی نەکەوتنە ناو ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ کە نامەیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ﴾ دوای ئەوە نەبێت ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ کە زانینی بەڕاستیان بۆ هات ﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ (ئەم لادانەشیان) لە ڕووی ستەم و حەسادەتەوە بوو لە نێو خۆیاندا ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ جا هەر کەسێك بێ بڕوا بێ بە ئایەتەکانی خوا (کە قورئانە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زوو حسابی لەگەڵ دەکات ﴿١٩﴾ ﴿فَإِنْ حَآجُّوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر (خاوەن نامەکان) دەمەقاڵێ یان لەگەڵ کردیت ﴿فَقُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش بڵێ ﴿أَسْلَمْتُ وَجْهِىَ لِلَّهِ﴾ ڕووی خۆم سپارد بەخوا (وملکەچی ئەوم) ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَنِ﴾ لەگەڵ ئەوانەی پەیڕەوی من ئەکەن ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە کە نامەی تەورات و ئینجیلیان دراوەتێ (کە جولەکە و گاورەکانن) ﴿وَٱلْأُمِّيِّـۧنَ﴾ وە بە نەخوێندەوارەکان (هاوبەش پەیداکەرەکانی گەلی عەرەب) ﴿ءَأَسْلَمْتُمْ﴾ ئایا ئێوە موسوڵمان بوون ؟ ﴿فَإِنْ أَسْلَمُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر موسوڵمان بوون ﴿فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟﴾ ئەوە بەڕاستی مانانی ئەوەیە کە هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿وَّإِن تَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕووشیان وەرگێڕا ﴿فَإِنَّمَا﴾ ئەوە بەڕاستی ﴿عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ﴾ تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا (بە نیشانەکانی خوا) ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ وە پێغەمبەران ئەکوژن ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلَّذِينَ﴾ وە ئەو کەسانە ئەکوژن ﴿يَأْمُرُونَ﴾ کە فەرمان ئەدەن ﴿بِٱلْقِسْطِ﴾ بە دادگەری ﴿مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لە خەڵکی ﴿فَبَشِّرْهُم﴾ ئەوە مژدەیان بدەرێ (وەك سووکایەتی کردن وایە) ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سزای پڕ لە ئازار ﴿٢١﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿حَبِطَتْ﴾ پووچ بووەتەوە ﴿أَعْمَٰلُهُمْ﴾ کردەوەکانیان ﴿فِى ٱلدُّنْيَا﴾ لە دونیا ﴿وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَمَا لَهُم﴾ وە ئەوان نیانە ﴿مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ هیچ یارمەتیدەرێك ﴿٢٢﴾

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا ورد نابیتەوە ﴿إِلَى الَّذِينَ﴾ لەوانەی ﴿أُوتُوا﴾ پێیان دراوە ﴿نَصِيبًا﴾ بەشێك ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿يُدْعَوْنَ﴾ بانگ دەكرێن ﴿إِلَى كِتَابِ اللَّهِ﴾ بۆ لای كتێبی خوا(تەورات) ﴿لِيَحْكُمَ﴾ بۆ ئەوەی بڕیاربدات ﴿بَيْنَهُمْ﴾لە نێوانیاندا ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ﴾ لە پاشان دەستەیەك لەوان پشت هەڵدەكەن ﴿وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لە حاڵێكدا ئەوان ڕوو وەرگێڕن ﴿٢٣﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوەیە كە بێگومان ئەوان ﴿قَالُوا﴾ دەیان ووت: ﴿لَنْ تَمَسَّنَا﴾ هەرگیز بەر لەشمان ناكەوێت ﴿النَّارُ﴾ئاگر ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ﴾ تەنها چەند ڕۆژێكی ژمێررا و كەم نەبێت ﴿وَغَرَّهُمْ﴾ وە خەڵەتاندنی(و فریووی دان) ﴿فِي دِينِهِمْ﴾ لە دینەكەیاندا ﴿مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆیانەی كە هەڵیان دەبەست ﴿٢٤﴾ ﴿فَكَيْفَ﴾ ئەمجا دەبێ حاڵیان چۆن بێت ﴿إِذَا جَمَعْنَاهُمْ﴾ ئەو كاتەی كە كۆیان دەكەینەوە ﴿لِيَوْمٍ﴾ لە ڕۆژێكدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ كە گومانی تێدا نی یە ﴿وَوُفِّيَتْ﴾ و پاداشتی تەواوی دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو كەسێك ﴿مَا كَسَبَتْ﴾ ئەوەی كردویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمێكیان لێ ناكرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿مَالِكَ الْمُلْكِ﴾ خاوەن دەسەڵات ﴿تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾ دەسەڵات دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ﴾ وە دەسەڵات ئەسێنیتەوە ﴿مِمَّنْ تَشَاءُ﴾ لە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بەڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بێ ڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿بِيَدِكَ﴾ تەنها بەدەستی تۆیە ﴿الْخَيْرُ﴾ هەموو چاكەیەك ﴿إِنَّكَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿عَلَى كُلِّ شَيْءٍ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایت ﴿٢٦﴾ ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەكەیت بەناو ڕۆژدا ﴿وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەكەیت بەناو شەودا ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ﴾ وە زیندوو دەردێنی ﴿مِنَ الْمَيِّتِ﴾ لە مردوو ﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ﴾ وە مردوو دەردێنی ﴿مِنَ الْحَيِّ﴾ لەزیندوو ﴿وَتَرْزُقُ﴾ وە ڕۆزی دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێ كە بتەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ حساب و بێ شومار ﴿٢٧﴾ ﴿لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ﴾ نابێ بڕواداران بێ باوەڕان بگرن ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بە دۆستی خۆیان ﴿مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەجیاتی بڕواداران ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ﴾ وە هەر كەسێك وابكات ﴿فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ﴾ ئیتر پەیوەستی لەگەڵ خوادا نامێنێ ﴿إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ مەگەر بۆ خۆپاراستنتان بێت لێ یان (بەشێوەیەك كە بە دەم بیڵێن و بەدڵ باوەڕتان پێی نەبێت) ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێت لە سزای خۆی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای خوایە گەڕانەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنْ تُخْفُوا﴾ ئەگەر بیشارنەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُبْدُوهُ﴾ یان ئاشكرای بكەن ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێ ی دەزانێ ﴿وَيَعْلَمُ﴾ وە دەیزانێت ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایە ﴿٢٩﴾

﴿يَوۡمَ تَجِدُ كُلُّ نَفۡسٖ﴾ (بترسن) لەو ڕۆژەی هەموو کەسێك ئەبینێت ﴿مَّا عَمِلَتۡ مِنۡ خَيۡرٖ﴾ هەر کارێکی باشی کردبێت ﴿مُّحۡضَرٗا﴾ ئامادەیە ﴿وَمَا عَمِلَتۡ مِن سُوٓءٖ﴾ وە هەر کارێکی خراپی کردبێت ﴿تَوَدُّ لَوۡ أَنَّ بَيۡنَهَا وَبَيۡنَهُۥٓ﴾ ئاوات دەخوازێت کە لە نێوان ئەو و کارە خراپەکەیدا ﴿أَمَدَۢا بَعِيدٗاۗ﴾ ماوەیەکی زۆر دوور ببوایە ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێ ﴿نَفۡسَهُۥۗ﴾ لە سزای خۆی ﴿وَٱللَّهُ رَءُوفُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بە بەندەکانی خۆی. ﴿٣٠﴾ ﴿قُلۡ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: ﴿إِن كُنتُمۡ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿تُحِبُّونَ ٱللَّهَ﴾ خواتان خۆش دەوێت ﴿فَٱتَّبِعُونِي﴾ کەواتە دوای من بکەون ﴿يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ﴾ تا خواش ئێوەی خۆش بوێت ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ﴾ وە لە گوناهەکانتان خۆش ببێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ﴾ وە خوا لێخۆشبووی ﴿رَّحِيمٞ﴾ میهرەبانە ﴿٣١﴾ ﴿قُلۡ﴾ بڵێ: ﴿أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَۖ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر پشت هەڵکەن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان خوا ﴿لَا يُحِبُّ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ بێ بڕوایانی خۆش ناوێت ﴿٣٢﴾ ﴿۞إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰٓ﴾ بێگومان خوا هەڵی بژاردووە ﴿ءَادَمَ وَنُوحٗا﴾ ئادەم و نووح ﴿وَءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە خانەوادەی ئیبراهیم ﴿وَءَالَ عِمۡرَٰنَ﴾ وە خانەوادەی عیمران ﴿عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیاندا ﴿٣٣﴾ ﴿ذُرِّيَّةَۢ﴾ نەوەیەکن ﴿بَعۡضُهَا مِنۢ بَعۡضٖۗ﴾ هەندێکیان لە هەندێکیان کەوتوونەتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ﴾ وە خوا بیسەری ﴿عَلِيمٌ﴾ زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِذۡ قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ عِمۡرَٰنَ﴾ (بێنەوە بیر) کاتێك کە ژنی عیمران ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي نَذَرۡتُ لَكَ﴾ بێگومان من نەزرم کردوە بۆ تۆ ﴿مَا فِي بَطۡنِي مُحَرَّرٗا﴾ ئەوەی کە لە سکم دایە ئازادکراو بێت (بۆ خزمەتی خانەی تۆ کە بیت المقدس) ە ﴿فَتَقَبَّلۡ مِنِّيٓۖ﴾ دە تۆش (ئەم نەزرەم) لێ گیرا بکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بیسەری زانایت ﴿٣٥﴾ ﴿فَلَمَّا وَضَعَتۡهَا﴾ جا کاتێك کە سکەکەی دانا ﴿قَالَتۡ﴾ ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي وَضَعۡتُهَآ أُنثَىٰ﴾ خۆ من کچم بوو ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ بەڕاستی خوا زاناترە ﴿بِمَا وَضَعَتۡ﴾ بەوەی کە بوویەتی ﴿وَلَيۡسَ ٱلذَّكَرُ كَٱلۡأُنثَىٰۖ﴾ کوڕیش وەك کچ نی یە (مەبەست لەوەیە لەو کاتەدا کوڕان دەکران بە نەزر بۆ خزمەتکردنی بیت المقدس) ﴿وَإِنِّي سَمَّيۡتُهَا مَرۡيَمَ﴾ وە بێگومان منیش ناوم نا مەریەم ﴿وَإِنِّيٓ أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا﴾ وە من خۆی و نەوەی ئەپارێزم بە تۆ ﴿مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ لە شەیتانی دەرکراو ﴿٣٦﴾ ﴿فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری مەریەمی وەرگرت ﴿بِقَبُولٍ حَسَنٖ﴾ بەوەرگرتنێکی جوان ﴿وَأَنۢبَتَهَا﴾ وە ڕوواندی (پەروەردەی کرد) ﴿نَبَاتًا حَسَنٗا﴾ بە ڕوواندنێك (پەروەردەیەکی) جوان ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاۖ﴾ وە زەکەریا دەستەبەریی کرد (ئەرکی ژیانی گرتە ئەستۆ و خودا کردی بەمامۆستای مەریەم) ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيۡهَا زَكَرِيَّا ٱلۡمِحۡرَابَ﴾ هەر کات زەکەریا بڕۆشتایە بۆ لای مەریەم لە شوێنی خواپەرستیەکەیدا ﴿وَجَدَ عِندَهَا رِزۡقٗاۖ﴾ خواردەمەنی ورزق و ڕۆزی لەلا دەبینی ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی: ﴿يَٰمَرۡيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَاۖ﴾ ئەمەت لە کوێ بووە؟ ﴿قَالَتۡ﴾ (مەریەم) ووتی: ﴿هُوَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِۖ﴾ ئەوە لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَرۡزُقُ﴾ بەڕاستی خوا ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَيۡرِ حِسَابٍ﴾ بە بێ حساب و بێ شومار ﴿٣٧﴾

﴿هُنَالِكَ﴾ ئا لەو کاتەدا ﴿دَعَا﴾ پاڕایەوە ﴿زَكَرِيَّا رَبَّهُۥ﴾ زەکەریا لە پەروەردگاری ﴿قَالَ﴾ ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿هَبْ لِى﴾ پێم ببەخشە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾ لەلایەنی خۆتەوە ﴿ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً﴾ کوڕێکی سرووشت پاك ﴿إِنَّكَ سَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ﴾ بەڕاستی تۆ بیسەری پاڕانەوەیت ﴿٣٨﴾ ﴿فَنَادَتْهُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ جا فریشتە بانگی لێکرد ﴿وَهُوَ قَآئِمٌ يُصَلِّى فِى ٱلْمِحْرَابِ﴾ لەکاتێکدا کە زەکەریا لە میحرابەکەدا وەستابوو نوێژی دەکرد ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يُبَشِّرُكَ﴾ بەڕاستی خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِيَحْيَىٰ﴾ بە(کوڕێك ناوی) یەحیایە ﴿مُصَدِّقًۢا﴾ کە بڕواهێنەرە ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بە عیسای ووتەی خوا ﴿وَسَيِّدًا﴾ و پێشەوایە ﴿وَحَصُورًا﴾ وە جڵەوگری نەفسی خۆیەتی ﴿وَنَبِيًّا مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە یەکێکە لە پێغەمبەرانی چاك کردار ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لِى غُلَٰمٌ﴾ من چۆن کوڕم دەبێت ﴿وَقَدْ بَلَغَنِىَ ٱلْكِبَرُ﴾ لە حاڵێکدا بەڕاستی پیری یەخەگیرم بووە ﴿وَٱمْرَأَتِى عَاقِرٌ﴾ وە ژنەکەشم نەزۆکە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكَ ٱللَّهُ﴾ ئیشی خوا وایە ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ﴾ چی بوێت دەیکات ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی ﴿رَبِّ ٱجْعَل لِّىٓ ءَايَةً﴾ ئەی پەروەردگارم نیشانەیەکم بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: ﴿ءَايَتُكَ﴾ نیشانەکەت ئەوەیە ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ﴾ کە ناتوانیت قسە لەگەڵ خەڵکیدابکەیت سێ ڕۆژ ﴿إِلَّا رَمْزًا﴾ مەگەر بە ئاماژە (هێما) نەبێت ﴿وَٱذْكُر رَّبَّكَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی پەروەردگارت بکە ﴿وَسَبِّحْ﴾ و تەسبیحاتی خوا بکە ﴿بِٱلْعَشِىِّ﴾ بە ئێواران ﴿وَٱلْإِبْكَٰرِ﴾ و بەیانیان ﴿٤١﴾ ﴿وَإِذْ قَالَتِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ (یادی ئەوە بکە) کاتێك کە فریشتە (جیبریل) ووتی: ﴿يَٰمَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿ٱصْطَفَىٰكِ﴾ تۆی هەڵبژارد ﴿وَطَهَّرَكِ﴾ و پاکی کردیتەوە (لە هەمووخووڕەوشتێکی ناشیرین) ﴿وَٱصْطَفَىٰكِ﴾ وە هەڵی بژاردوی ﴿عَلَىٰ نِسَآءِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەسەر هەموو ژنانی جیهاندا ﴿٤٢﴾ ﴿يَٰمَرْيَمُ ٱقْنُتِى لِرَبِّكِ﴾ ئەی مەریەم فەرمانبەرداری پەروەردگارت بکە ﴿وَٱسْجُدِى وَٱرْكَعِى﴾ وە سوژدەو کڕنووش بەرە ﴿مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە سوژدەو کڕنوش دەبەن ﴿٤٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ﴾ ئەوەی ووترا لە هەواڵە پەنهانەکانن ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لای ئەوان نەبوویت ﴿إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَٰمَهُمْ﴾ کاتێك کە قەڵەمەکانیان هاوێشت ﴿أَيُّهُمْ﴾ کامیان ﴿يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ دەستەبەرێتی وسەرپەرشتی وبەخێوکردنی مەریەمیان بەردەکەوێت ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لەلایان نەبوویت ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کە دەمەقاڵێیان دەکرد (لەم ڕووەوە) ﴿٤٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ کاتێك کە فریشتەکە ووتی: ﴿يَٰمَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُبَشِّرُكِ﴾ بێگومان خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ﴾ بە ووتەیەك لەوەوە ﴿ٱسْمُهُ ٱلْمَسِيحُ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ کە ناوی مەسیح (عیسا)ی کوڕی مەریەمە ﴿وَجِيهًا فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڕێزو پایەبەرزە لە هەردوو جیهاندا ﴿وَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وە لە نزیکانی خودایە ﴿٤٥﴾

﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ﴾ وە قسـە دەكات لەگـەڵ خەڵكیـدا ﴿فِي الْمَهْدِ﴾ لە بێشـكەداو ﴿وَكَهْلًا﴾ لە (كاتی) گەورەیی دا ﴿وَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە پیاو چاكانیشـە ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَتْ﴾ مەریەم ووتی: ﴿رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾ ئـەی پەروەردگارم من چـۆن مندالّم دەبێت ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ لە كاتێكدا كە پیاو نەهاتۆتە لام (لێم نەكەوتوە) ؟ ﴿قَالَ﴾ (جبیریل) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ وایە(كە ئەڵێیت) خوا چی بوێت دروستی دەكات ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ كاتێك كە بڕیاری شتێكی دا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ هەر ئەوەندەی دەوێت پـێ بڵێـت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئیتر دەبێـت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە خوا فێـری كتێـب و دانایـی وتـەورات و ئینجیلـی دەكات ﴿٤٨﴾ ﴿وَرَسُولًا﴾ وە پێغەمبەر(دەنێرێت) ﴿إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ بەنو ئیسرائیل (نەوەكانی یەعقوب) ﴿أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ﴾ (پێ یان دەڵێت) بەڕاستی من نیشانەیەكم بۆ هێناون ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم﴾ كە من بۆتان دروست دەكەم ﴿مِّنَ الطِّينِ﴾ لـە قوڕ ﴿كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ﴾ (شـتێك) لە وێنەی باڵنـدە ﴿فَأَنفُخُ فِيهِ﴾ ئەمجا فووی پیادەكەم ﴿فَيَكُونُ طَيْرًا﴾ یەكسـەر دەبێت بـە باڵندە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خـوا ﴿وَأُبْرِئُ﴾ وە چاكی ئەكەمەوە ﴿الْأَكْمَهَ﴾ كوێـری زكمـاك ﴿وَالْأَبْرَصَ﴾ و بەڵەك ﴿وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە مردوانیـش زیندوو دەكەمەوە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُنَبِّئُكُم﴾ وە خەبەرتان دەدەمێ(لە خواوە) ﴿بِمَا تَأْكُلُونَ﴾ چی ئەخۆن ﴿وَمَا تَدَّخِرُونَ﴾ چـی بـە زەخیرە هەڵئەگرن ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لـە ماڵەكانتاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاسـتی هەیە لەم موعجیزانەدا ﴿لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بەڵگە ونیشـانەی بەهێز بۆ ئێوە (لەسـەر ڕاسـتی پێغەمبەریەتی من) ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەرئێوەبڕوادارن ﴿٤٩﴾ ﴿وَمُصَدِّقًا﴾ وە(من هاتووم)بەبڕواهێنەر ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ بـەو تەوراتەی كەلە بەردەستمدایە ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي﴾ وە هاتـووم بۆ ئەوەی حەلاڵ بكـەم هێنـدێ لـەو شـتانەی ﴿حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ كـە قەدەغـە كـراوە لێتـان ﴿وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ وە بەڵگـەم بـۆ هێناون لـەلای پەروەردگارتانەوە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ كەواتە بترسـن لە (بـێ فەرمانی) خوا ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ وەفەرمانبەرداریـم بكـەن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بە ڕاسـتی خـوا پەروەردگاری من و ئێوەیـە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ دەی بیپەرسـتن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئـا ئەمەیە ڕێگای ڕاسـت ﴿٥١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ﴾ ئەمجـا كاتێـك كـە عیسـا هەسـتی كـرد ﴿مِنْهُمُ الْكُفْرَ﴾ بـە بـێ بڕوایـی گەلەكـەی ﴿قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ ووتـی : كـێ لەگـە ڵ منـدا یارمەتـی دەری دینـی خوایـە ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ شـاگردەكانی (حەوارییەكانی) ووتیـان﴿نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتـی دەری دینی خواین ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڕوامـان بـە خـوا هێنـاوە ﴿وَاشْهَدْ﴾ و تۆ ئەی عیسـا شـاهید بە ﴿بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ كـە ئێمە گوێڕایەڵ وملكەچی ئەوین ﴿٥٢﴾

﴿رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ ئـەی پەروەردگارمان ئێمـە باوەڕمان هێنا ﴿بِمَآ أَنزَلۡتَ﴾ بەوەی کـە ناردووتەتە خوارەوە ﴿وَٱتَّبَعۡنَا ٱلرَّسُولَ﴾ وە پەیـڕەوی پێغەمبـەری تۆمـان کـرد ﴿فَٱكۡتُبۡنَا﴾ دەی خوایـە ناومان بنووسـە (بمانژمێرە) ﴿مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ لە دەفتەری بڕواداران (یەکتاپەرسـت)دا ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَكَرُواْ﴾ (جوولەکەکان) پیلانیـان گێڕا (بۆ کوشتنی عیسـا) ﴿وَمَكَرَ ٱللَّهُ﴾ خواش لـە بەرانبەردا پیلانی لـێ گێڕان ﴿وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلۡمَٰكِرِينَ﴾ وەخـواش چاکتریـن پیـلان گێـڕە (لەبەرانبـەر پیـلان گێڕانـدا بـۆ پووچەڵکردنـەوەی فڕوفێڵەکانیـان) ﴿٥٤﴾ ﴿إِذۡ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَىٰٓ﴾ (بیهێنـەرەوە یـادت) کاتـێ خـوا فەرمووی ئەی عیسـا ﴿إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ مـن تـۆ دەبەمەوە و بـەرزت دەکەمەوە بـۆ لای خۆم ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە پاك کەرەوەی تۆم لە (هاودەمی) ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿وَجَاعِلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوكَ﴾ وە پەیڕەوانی (ڕاستەقینەی) تۆ بەرز دەکەمەوە ﴿فَوۡقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ بەسەر بێ بڕوایاندا ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایـی ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشـان گەڕانەوەتان بـۆ لای منە ﴿فَأَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ﴾ ئەمجا بڕیـار دەدەم لە نێوانتاندا ﴿فِيمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ﴾ لەو شـتانەی کە تیایاندا جیاوازو ناکۆکن ﴿٥٥﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جا ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿فَأُعَذِّبُهُمۡ﴾ سـزایان دەدەم ﴿عَذَابٗا شَدِيدٗا﴾ بەسـزای سـەخت ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دونیاو ڕۆژی دوایشـدا ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە ئەوانـە هیچ یارمەتیدەرێکیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بـەڵام ئەوانـەی کە بڕوایـان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشـەکانیان کـردووە ﴿فَيُوَفِّيهِمۡ أُجُورَهُمۡ﴾ ئەوە خوا بەتەواوی پاداشـتیان دەداتـەوە ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خـوا ستەمکارانی خـۆش ناوێـت ﴿٥٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ نَتۡلُوهُ عَلَيۡكَ﴾ ئەم بەسـەرهاتانەی کـە ئەیـان خوێنینەوە بەسـەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ لە ئایەت وبەڵگە ونیشانەکان ﴿وَٱلذِّكۡرِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ و قورئانی پڕ لە حیکمەتن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی وێنەی (دروست بوونی) عیسا لای خوا ﴿كَمَثَلِ ءَادَمَ﴾ وەك وێنەی ئادەم وایە ﴿خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٖ﴾ کە دروستی کرد لە گڵ ﴿ثُمَّ قَالَ لَهُۥ﴾ لە پاشان پێی ووت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئەویش بوو (بەمرۆڤ) ﴿٥٩﴾ ﴿ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ قسەی ڕاست ئەوەیە کە لە خواوە بەتۆ گەیشـت ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿٦٠﴾ ﴿فَمَنۡ حَآجَّكَ فِيهِ﴾ ئەمجا هەر کەسـێك دەمە قاڵێی لە گەڵ کردیت (لە بارەی عیسـاوە) ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلۡعِلۡمِ﴾ دوای ئـەو زانینـەی کە (بەوەحی) بۆت هات ﴿فَقُلۡ تَعَالَوۡاْ﴾ تۆش پێیـان بڵێ وەرن ﴿نَدۡعُ أَبۡنَآءَنَا وَأَبۡنَآءَكُمۡ﴾ بـا بانگی کوڕەکانمـان و کوڕەکانتان بکەین ﴿وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمۡ﴾ وە (بانگی) ژنەکانمان و ژنەکانتان بکەین ﴿وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمۡ﴾ وە (بانگی) خۆمان و خۆتان بکەین ﴿ثُمَّ نَبۡتَهِلۡ﴾ لە پاشاندا (هەموومان) لەخـوا بپاڕێینـەوە ﴿فَنَجۡعَل لَّعۡنَتَ ٱللَّهِ﴾ ئەمجـا نەفرەتـی خـوا بکەیـن ﴿عَلَى ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ لـە وانەمان کە لەدرۆزنان ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْقَصَصُ ٱلْحَقُّ﴾ بێگومان هەر ئەمەیە چیرۆك و داستانی ڕاست و دروست ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وەهیچ پەرستراوێكی بەڕاستی نی یە ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ تەنها خوانەبێ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ تەنها خۆی بالادەستی كار دروستە ﴿٦٢﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵكرد. ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا ئاگادارە ﴿بِٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بە كردەوەی بەدكاران (گەندەڵكاران) ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿تَعَالَوْا﴾ وەرن ﴿إِلَىٰ كَلِمَةٍ﴾ بۆ لای ووتەیەكی ﴿سَوَآءٍ﴾ ڕاست و (یەكسان) ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ كە جگە لەخوا نەپەرستین ﴿وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا﴾ وە هیچ شتێك نەكەین بە هاوبەشی ﴿وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە هێندێكمان هێندێكمان بە پەروەردگار دانەنێین ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵكرد ﴿فَقُولُوا﴾ ئێوەش بڵێن: ﴿ٱشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ئێوە شاهید بن كە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵ وملكەچی خوداین ﴿٦٤﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿لِمَ تُحَآجُّونَ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ بۆچی دەمەقاڵێ دەكەن دەربارەی ئیبراهیم ﴿وَمَآ أُنزِلَتِ ٱلتَّوْرَىٰةُ وَٱلْإِنجِيلُ﴾ لە كاتێكدا كە تەورات و ئینجیل نەنێرراونەتە خوارەوە ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِهِۦٓ﴾ لە دوای ئیبراهیم نەبێت ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی بۆ تێ ناگەن ؟ ﴿٦٥﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمْ﴾ ئاگاداربن ئێوە ﴿هَٰٓؤُلَآءِ حَٰجَجْتُمْ﴾ ئەوانەن كەدەمە قاڵێتان كرد ﴿فِيمَا لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ﴾ لەوەی كە شتێكتان لێدەزانی ﴿فَلِمَ تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ﴾ ئەی بۆ دەمە قاڵێ دەكەن لە شتێكدا كە هیچی لێ نازانن ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەیزانێ ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە ئێوە نازانن ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا﴾ ئیبراهیم نەجولەكە بووەو ﴿وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ نەگاوور ﴿وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا﴾ بەڵكو پاك و خواپەرست و گوێڕایەڵ وملكەچ بوو ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە لە هاوبەش پەیداكەران نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِإِبْرَٰهِيمَ﴾ بێگومان نزیكترین كەس لە ئیبراهیم ﴿لَلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ﴾ ئەوانەن كە وەختی خۆی پەیڕەویان كرد ﴿وَهَٰذَا ٱلنَّبِىُّ﴾ وە ئەم پێغەمبەرەو ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە ﴿وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە خوا دۆستی بڕوادارانە ﴿٦٨﴾ ﴿وَدَّت﴾ حەزیان دەكرد ﴿طَّآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ دەستەیەك لە خاوەن نامەكان ﴿لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ كە گومڕاتان بكەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ﴾ لە كاتێكدا كەس گومڕا ناكەن ﴿إِلَّآ أَنفُسَهُمْ﴾ خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناكەن (تێ ناگەن) ﴿٦٩﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ بۆ بێ بڕوا دەبن ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەكانی خوا ﴿وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ لە كاتێكدا كە شایەتی دەدەن (لە سەر ڕاستی ئەوان) ﴿٧٠﴾

﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿لِمَ تَلۡبِسُونَ ٱلۡحَقَّ بِٱلۡبَٰطِلِ﴾ بۆ پۆشـاكی درۆ ئەكەن بەبەر ڕاستی دا ﴿وَتَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ﴾ وەڕاستەكە دەشـارنەوە ﴿وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ لـە كاتێكـدا خۆشـتان ئەمـە دەزانـن ﴿٧١﴾ ﴿وَقَالَت طَّآئِفَةٞ مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە دەسـتەیەك لەخـاوەن نامـەكان وتیـان (بـە هەندێكیـان) ﴿ءَامِنُواْ بِٱلَّذِيٓ﴾ بڕوابێنن بەو قورئانە ﴿أُنزِلَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ كە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە ﴿وَجۡهَ ٱلنَّهَارِ﴾ سـەرلە بەیانیـان (بەفێـڵ) ﴿وَٱكۡفُرُوٓاْ ءَاخِرَهُۥ﴾ وە بـێ بـڕوا ببنەوە دەمـەو ئێوارە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ بەڵكـو ئەوانیش پەشـیمان ببنـەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَا تُؤۡمِنُوٓاْ﴾ باوەڕتـان نەبێت ﴿إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمۡ﴾ مەگەر بە كەسـێك كە دوای دینی ئێوە كەوتبێت ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڕاسـتی ڕێنموونـی ﴿هُدَى ٱللَّهِ﴾ هـەر ڕێنموونی خوایە ﴿أَن يُؤۡتَىٰٓ أَحَدٞ مِّثۡلَ مَآ أُوتِيتُمۡ﴾ (ئەی خـاوەن نامەكان ئێوە پێتـان گرانـە) كە بدرێ بە یەكێكی تر وێنەی ئەو دینەی كە بـە ئێوە دراوە ﴿أَوۡ يُحَآجُّوكُمۡ﴾ یا دەمەقاڵێتان لەگـەڵ بكەن(بۆڕتـان بـدەن) ﴿عِندَ رَبِّكُمۡۗ﴾ لای پەروەردگارتان ﴿قُلۡ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّ ٱلۡفَضۡلَ بِيَدِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاسـتی ئـەو بەهرەیە(واتە پێغەمبەرایەتی) بەدەسـتی خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۗ﴾ دەیـدات بەهەر كەسـێك كە بیەوێـت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششـی زۆر و زانایە. ﴿٧٣﴾ ﴿يَخۡتَصُّ بِرَحۡمَتِهِۦ﴾ ئەو(خوایە) ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەكات ﴿مَن يَشَآءُۗ﴾ بۆ هەر كەسێك بیەوێـت (شـیاوی بێـت) ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە خـوا خاوەنـی بەخشـش و بەهـرەی گەورەیـە ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە لە ناو خاوەن نامەكانی هی وا هەیە ﴿مَنۡ إِن تَأۡمَنۡهُ بِقِنطَارٖ﴾ ئەگەر خەزنەیەك بە سـپاردە لای دابنێی ﴿يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ﴾ دەتداتەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ﴾ وە هی واشـیان تیایە ﴿إِن تَأۡمَنۡهُ بِدِينَارٖ﴾ ئەگـەر دینارێكـی لا دابنێیـت ﴿لَّا يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ﴾ ناتداتەوە ﴿إِلَّا مَا دُمۡتَ عَلَيۡهِ قَآئِمٗاۗ﴾ مەگەر بەسـەریەوە بوەسـتیت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئـەم ناپاكی یـە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿قَالُواْ﴾ كـە دەیان ووت: ﴿لَيۡسَ عَلَيۡنَا فِي ٱلۡأُمِّيِّـۧنَ سَبِيلٞ﴾ گوناهمـان ناگات لـە خواردنی ماڵی ئەم نەخوێندەوارانە (واتە عەرەبەكان) ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ وە درۆ بـەدەم خـواوە دەكەن ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ وە خۆیان دەزانـن (كە درۆ دەكەن) ﴿٧٥﴾ ﴿بَلَىٰۚ﴾ نەخێـر وانـی یە (وەك دەڵێن) ﴿مَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ هەر كەسـێك پەیمانی خـۆی بەجێ بهێنێت ﴿وَٱتَّقَىٰ﴾ وە پاریـزكاری بـكات ولەخـودا بترسـێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی خـوا پارێزكارانـی خـۆش دەوێـت ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَشۡتَرُونَ﴾ بێگومـان ئەوانەی دەیفرۆشـن ﴿بِعَهۡدِ ٱللَّهِ﴾ پەیمانـی خـوا ﴿وَأَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ و سـوێندەكانی خۆیـان ﴿ثَمَنٗا قَلِيلًا﴾ بە نرخێكی كـەم ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿لَا خَلَٰقَ لَهُمۡ﴾ بێ بەشـن(لە بەهرەی خوا) ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا قسـەیان لەگەڵ نـاكات ﴿وَلَا يَنظُرُ إِلَيۡهِمۡ﴾ وە تەماشاشـیان نـاكات ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لـە ڕۆژی قیامەتدا ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمۡ﴾ و لـە گوناهیان خۆش نابێت وپاكیان ناكاتەوە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای بە ئێش و ئازار ﴿٧٧﴾

﴿وَإِنَّ مِنۡهُمۡ لَفَرِيقًا﴾ بە ڕاستی لە خاوەن نامەکان دەستەیەك هەیە ﴿يَلۡوُۥنَ أَلۡسِنَتَهُم بِٱلۡكِتَٰبِ﴾ (ناو بەناو نامەکەیان تێکدەدەن و) زمانیان با ئەدەن و ئەیپێچنەوە بە خوێندنەوەی کتێبەکەیان (تەورات) ﴿لِتَحۡسَبُوهُ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ تا تۆ وا بزانیت لە نامەی خوایە ﴿وَمَا هُوَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ (لە کاتێکدا) کە ئەوە لە نامەی خوا نی یە ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿هُوَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لە خواوەیە ﴿وَمَا هُوَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوە لە خواوە نی یە ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن و ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ خۆشیان دەزانن (کە درۆیە) ﴿٧٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ﴾ نابێ بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿أَن يُؤۡتِيَهُ ٱللَّهُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحُكۡمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ کە خوا نامەو شەریعەت و پێغەمبەریتی دابێتێ ﴿ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ﴾ پاشان بە خەڵکی بڵێت ﴿كُونُواْ عِبَادٗا لِّي﴾ ببن بە بەندەی من ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿وَلَٰكِن كُونُواْ رَبَّٰنِيِّـۧنَ﴾ بەڵکو (پێیان دەڵێت) خوا پەرست بن ﴿بِمَا كُنتُمۡ تُعَلِّمُونَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ چونکە ئێوە خەڵك فێری نامەکەی خودا دەکەن ﴿وَبِمَا كُنتُمۡ تَدۡرُسُونَ﴾ وە ئێوە خۆشتان دەیخوێننەوە ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَا يَأۡمُرَكُمۡ﴾ وە خوا فەرمانتان پێ نادات ﴿أَن تَتَّخِذُواْ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ کە فریشتە و پێغەمبەران بکەن ﴿أَرۡبَابًاۗ﴾ بە پەرستراوی خۆتان ﴿أَيَأۡمُرُكُم بِٱلۡكُفۡرِ﴾ چۆن (خودا) فەرمانتان پێ دەدات بێ بڕوابن (کافر بن) ﴿بَعۡدَ إِذۡ أَنتُم مُّسۡلِمُونَ﴾ دوای ئەوەی کە ئێوە بڕوا دار بوون؟! ﴿٨٠﴾ ﴿وَإِذۡ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ (بهێنەوە یادیان) کاتێك کە خوا پەیمانی وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿لَمَآ ءَاتَيۡتُكُم﴾ کە هەرچیم دانێ ﴿مِّن كِتَٰبٖ﴾ لە نامەو ﴿وَحِكۡمَةٖ﴾ حیکمەت و (شەریعەت) ﴿ثُمَّ جَآءَكُمۡ رَسُولٞ﴾ لە پاشان پێغەمبەرێکتان بۆ هات ﴿مُّصَدِّقٞ لِّمَا مَعَكُمۡ﴾ بە بڕوا هێنەر بەو نامەی کەلە لاتانە ﴿لَتُؤۡمِنُنَّ بِهِۦ﴾ دەبێ بڕوای پێ بهێنن ﴿وَلَتَنصُرُنَّهُۥۚ﴾ وە یارمەتی بدەن ﴿قَالَ﴾ خوا فەرمووی: ﴿ءَأَقۡرَرۡتُمۡ﴾ ئایا دانتان نا بەم پەیمانەدا؟ ﴿وَأَخَذۡتُمۡ عَلَىٰ ذَٰلِكُمۡ إِصۡرِيۖ﴾ وە لەسەر ئەوە پەیمانی منتان وەرگرت ﴿قَالُوٓاْ﴾ پێغەمبەران ووتیان: ﴿أَقۡرَرۡنَاۚ﴾ بەڵێ دانمان پێدانا و پەیمانمان بەست ﴿قَالَ فَٱشۡهَدُواْ﴾ خوا فەرمووی کەواتە ئێوە بەشاهید بن ﴿وَأَنَا۠ مَعَكُم﴾ وە منیش لەگەڵ ئێوە ﴿مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ یەکێکم لە شاهیدان ﴿٨١﴾ ﴿فَمَن تَوَلَّىٰ﴾ جا ئەوەی پشتی هەڵکرد (لەم پەیمانە) ﴿بَعۡدَ ذَٰلِكَ﴾ دوای ئەم دان پێدانانە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانن دەستەی دەرچوان لە فەرمانی خودا ﴿٨٢﴾ ﴿أَفَغَيۡرَ دِينِ ٱللَّهِ يَبۡغُونَ﴾ ئایا (بێ بڕوایان) داوای غەیری دینی خوا دەکەن؟! ﴿وَلَهُۥٓ أَسۡلَمَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لە کاتێکدا کە هەرچی لەئاسمان و زەوی دایە گوێرایەڵ وملکەچی خودان ﴿طَوۡعٗا﴾ بیانەوێ (بە ویستی خۆیان) ﴿وَكَرۡهٗا﴾ یا نەیانەوێ (بە ناچاری) ﴿وَإِلَيۡهِ يُرۡجَعُونَ﴾ وە هەموو هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِاللَّهِ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بە خوای گەورە ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ وە بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە بەوەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئیبراهیم ﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ وئیسماعیل وئیسحاق یەعقوب وکورانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ﴾ وە بەوەی کە دراوە ﴿مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ بە مووساو عیسا ﴿وَالنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وەپێغەمبەرەکانی تر لە پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ لەنێوان هیچ کامێك لەم پێغەمبەرانە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ خوای گەورە گەردن کەچین ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا﴾ وە هەر کەسێك دوای هەر ئاینێك بکەوێت جگە لە ئاینی ئیسلام ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ ئەوە لێی وەر ناگیرێ ﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە ئەو لە ڕۆژی دوایی دا ﴿مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ لە زەرەرمەندانە ﴿٨٥﴾ ﴿كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا﴾ چۆن خوا ڕێنموونیی گەلێك دەكات ﴿كَفَرُوا﴾ بێ بڕوابوبن ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿وَشَهِدُوا﴾ وە شایەتییان دابێ ﴿أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ﴾ کە ئەو پێغەمبەرە ڕاستە و (لەلایەن خوداوە هاتووە) ﴿وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ وە نیشانەی زۆریان بۆ هاتبێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٨٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ﴾ ئەوانە سزایان ئەوەیە ﴿أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ﴾ کە لە سەریانە نەفرینی خودا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و نەفرینی فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ و نەفرینی هەموو خەڵکی ﴿٨٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لەو(نەفرینە) دا دەمێننەوە بە ئێجگاری وهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان لێ سووك ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە مۆڵەت نادرێن. ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ تۆبەیان کردبێ دوای ئەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان زیاتر بێ باوەڕ بوون ﴿لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ﴾ هەرگیز تەوبەیان لێ گیرا ناکرێت ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ﴾ ئا ئەوانە ئەوانەن کە گومڕابوون ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وە بە بێ بڕوایی مردن ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم﴾ ئەوە هەرگیز (فدیە) لە هیچ کامێکیان وەر ناگیرێت ﴿مِّلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا﴾ با پڕ بە هەموو زەویش زێڕ بێت ﴿وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ﴾ بیبەخشێت لە بریتی دا (بۆ سووك کردنی سزا لەسەری) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بە ئازاریان بۆ هەیە ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یاریدەدەر و سەرخەرێکیان نی یە ﴿٩١﴾

﴿لَن تَنَالُواْ ٱلۡبِرَّ﴾ ئێـوە هەرگیـز بە خێرو چاکە ناگەن (وە دەسـگیرتان نابێت) ﴿حَتَّىٰ تُنفِقُواْ مِمَّا تُحِبُّونَۚ﴾ تا نەیبەخشـن هەندێ لەو دارایی یەی کە خۆشـتان دەوێت ﴿وَمَا تُنفِقُواْ مِن شَيۡءٖ﴾ وە هەرچی ببەخشـن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٞ﴾ ئەوە بێگومان خودا ئاگای لێ یە (بە پێی دڵ و دەروونتان پاداشـتان دەداتەوە) ﴿٩٢﴾ ﴿كُلُّ ٱلطَّعَامِ كَانَ حِلّٗا﴾ هەمـوو جـۆرە خواردەمەنیەکان حەڵاڵ بـوون ﴿لِّبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ بۆ نەوەی یەعقـوب ﴿إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسۡرَٰٓءِيلُ﴾ بێجگە لەوەی کە یەعقوب حەرامی کرد ﴿عَلَىٰ نَفۡسِهِۦ﴾ لەسـەر خۆی ﴿مِن قَبۡلِ﴾ لـە پێش ﴿أَن تُنَزَّلَ ٱلتَّوۡرَىٰةُۚ﴾ ناردنە خوارەوەی تەورات ﴿قُلۡ فَأۡتُواْ بِٱلتَّوۡرَىٰةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی تەورات بهێنن ﴿فَٱتۡلُوهَآ﴾ و بیخوێننەوە ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ ئەمجا هەر کەس درۆ بە دەم خواوە هەڵبەستێ ﴿مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاش ئـەوە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ کەواتە ئەوانـە خۆیانن سـتەمکارن ﴿٩٤﴾ ﴿قُلۡ صَدَقَ ٱللَّهُۗ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: خوا ڕاستی فەرموو ﴿فَٱتَّبِعُواْ مِلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ کەوا بوو پەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکەن ﴿حَنِيفٗا﴾ کـە پاکە (بە ویسـتی خۆی لە بیـرو باوەڕو کرداری هەڵـە لای داوە بۆ بیرو باوەڕو کرداری ڕاسـت) ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە هیچ کاتێك لە هاوبەش بڕیاردەران نەبووە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيۡتٖ﴾ بە ڕاستی یەکەم ماڵێك ﴿وُضِعَ لِلنَّاسِ﴾ دانراوە بۆ (خواپەرستی) خەڵکی ﴿لَلَّذِي بِبَكَّةَ﴾ ئەو ماڵەیە کە لەبەککە(مەککە) دایە ﴿مُبَارَكٗا﴾ پیرۆز کراوە ﴿وَهُدٗى لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ وە ڕێنموونی یە بۆ جیهانیان ﴿٩٦﴾ ﴿فِيهِ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ﴾ تیایدا هەیـە چەند بەڵگەو نیشـانەی ڕوون ﴿مَّقَامُ إِبۡرَٰهِيمَۖ﴾ (کە یەکێکیان) شـوێن وەسـتانەکەی ئیبراهیمە ﴿وَمَن دَخَلَهُۥ﴾ وە هەر کەس چووبێتە ئەو شـوێنە ﴿كَانَ ءَامِنٗاۗ﴾ بێ ترس بووە (لە زیان و ئازاردان) ﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ خودابڕیاریداوەلەسەرخەڵکی وفەرزی کردوەلەسەریان ﴿حِجُّ ٱلۡبَيۡتِ﴾ حەجی ماڵەکەی (خۆی) ﴿مَنِ ٱسۡتَطَاعَ إِلَيۡهِ سَبِيلٗاۚ﴾ لەسەرهەرکەسێك کەتوانای گەیشتن و(ڕۆیشتنی)هەبێت بۆی ﴿وَمَن كَفَرَ﴾ وە هـەر کـەس بـاوەڕی نەبێ (یان توانـای هەبێت و نەچێـت) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئەوە بە ڕاستی خوا بێ نیازە لە هەموو جیهانیان ﴿٩٧﴾ ﴿قُلۡ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی نامە داران (خاوەن کتێبەکان) ﴿لِمَ تَكۡفُرُونَ﴾ لە بەرچی بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَٱللَّهُ شَهِيدٌ﴾ کاتێکدا خوا بیناو ئاگادارە. ﴿عَلَىٰ مَا تَعۡمَلُونَ﴾ بەئەوەی کە دەیکەن ﴿٩٨﴾ ﴿قُلۡ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی خاوەن کتێبەکان ﴿لِمَ تَصُدُّونَ﴾ لەبـەرچـی بەرگـری (ڕێگـری) دەکـەن ﴿عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـە ڕێ ی خـوا ﴿مَنۡ ءَامَنَ﴾ کەسێك کە بڕوای هێنابێ (مەبەست پێی پێغەمەرو باوەڕدارانە) ﴿تَبۡغُونَهَا عِوَجٗا﴾ دەتانەوێ بە ناڕاست بیخەنـە بەرچـاوی خەڵـك ﴿وَأَنتُمۡ شُهَدَآءُۗ﴾ لە کاتێکـدا ئێوە زانـاو ئاگـادارن (بـەوەی ڕێ ی خوایە) ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ﴾ وە خـوا بـێ ئاگا نی یە ﴿عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ لەوەی کـە ئێوە دەیکەن ﴿٩٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئـەی ئـەو کەسـانەی کـە بڕواتـان هێنـاوە ﴿إِن تُطِيعُواْ فَرِيقٗا﴾ ئەگـەر ئێـوە گوێڕایەڵی دەسـتەیەك بن ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿يَرُدُّوكُم بَعۡدَ إِيمَٰنِكُمۡ كَٰفِرِينَ﴾ دەتانکەنەوە بە کافر دوای بڕوا هێنانەکەتان ﴿١٠٠﴾

﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ﴾ چۆن بێ بڕوادەبن؟ ﴿وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا دەخوێنرێتەوە بە سەرتاندا ﴿ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا (ئایەتەکانی قورئان) ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُۥ﴾ وە پێغەمبەرەکەی لە ناوتاندایە ﴿وَمَن يَعْتَصِم بِٱللَّهِ﴾ وە هەرکەس دەست بگرێ بە(ئایینی) خواوە ﴿فَقَدْ هُدِىَ﴾ ئەوە بەڕاستی ڕێنموونیی کراوە ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازێکی ڕاست و دروست ﴿١٠١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ بترسن لە خوا ﴿حَقَّ تُقَاتِهِۦ﴾ ترسانێك کە شیاویێتی ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ﴾ وە مەمرن ﴿إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ هەر بە موسوڵمانی نەبێ ﴿١٠٢﴾ ﴿وَٱعْتَصِمُوا۟ بِحَبْلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان دەست بگرن بەهۆی پەیوەستیتان بەخواوە (کە قورئانە) ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا۟﴾ چەند بەرەکە(و لێك جیا) مەبن ﴿وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیبیر لە بەهرەو چاکەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ كُنتُمْ أَعْدَآءً﴾ لە کاتێکدا کە ئێوە دوژمنی یەکتر بوون ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوان دڵەکانتان ﴿فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِۦٓ إِخْوَٰنًا﴾ ئیتر بوون بە برای یەکتر بەهۆی ئەوچاکەی خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ وە ئێوە لەسەر لێواری چاڵێ بوون لەئاگر ﴿فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا﴾ بەڵام خوا ڕزگاری کردن لێ ی ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ خوا بەڵگە ونیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بەردەوام بن لەسەر ڕێنموونیی (یان لەسەر شارەزایی) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ﴾ ئەبێ لە ناو ئێوەدا کۆمەڵێك ببێت ﴿يَدْعُونَ إِلَى ٱلْخَيْرِ﴾ بانگەواز بکەن بۆ چاکە ﴿وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان بدەن بە هەموو چاکەیەك ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری بکەن لە هەموو خراپەیەك ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن سەر کەوتوو وسەرفرازن ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ﴾ بە وێنەی ئەوانە مەبن (وەك ئەهلی کتاب) ﴿تَفَرَّقُوا۟﴾ کە بەش بەش و ﴿وَٱخْتَلَفُوا۟﴾ جیاواز بوون ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لە پاش ئەوەی ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ ئەو بەڵگانەی بۆیان هات ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزایەکی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ﴾ ڕۆژێك دێت کە چەند ڕوویەك سپی دەبن ﴿وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ وە چەند ڕوویەك ڕەش دەبن ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ جا ئەوانەی ﴿ٱسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ کە ڕوویان ڕەش بووە ﴿أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ﴾ (پێ یان دەووترێت) بۆچی بێ بڕوابوون لە پاش بڕوا هێنانتان ﴿فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ کەواتە بچێژن سزا ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی بێ بڕوایی تانەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱبْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ وە ئەوانە کە ڕوویان سپی دەبێت ﴿فَفِى رَحْمَةِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لەناو بەزەیی خوادان (لەبەهەشتدان) ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١٠٧﴾ ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی خودان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرت دا ﴿بِٱلْحَقِّ﴾ کە ڕاستن ﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ خواش نایەوێت ﴿ظُلْمًا لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ هیچ ستەمێك بۆ جیهانیان ﴿١٠٨﴾

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە (ومولکی خودایە) ﴿وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لەزەوی دایە ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەر بۆلای خودا ﴿تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ دەگەڕێتەوە هەموو کارەکان ﴿١٠٩﴾ ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئێوە(موسولمانان) باشترین گەلێك بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەلکی هێنرابێتە دی ﴿تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە جلەوگیری دەکەن لە خراپە ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەگەر نامە دارەکان (خاوەن کتێبەکان لە جولەکەو گاورەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم﴾ ئەوە باشتربوو بۆیان ﴿مِّنْهُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ هەندێ لەوان بڕوادارن و(باوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿وَأَكْثَرُهُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ بەلام زۆربەیان لە فەرمانی خوا دەرچوون ﴿١١٠﴾ ﴿لَن يَضُرُّوكُمْ﴾ هەرگیز ئەوان زیانتان پێ ناگەیەنن ﴿إِلَّآ أَذًى﴾ مەگەر زیانێکی کەم ﴿وَإِن يُقَٰتِلُوكُمْ﴾ وە ئەگەر بجەنگێن لەگەلتاندا ﴿يُوَلُّوكُمُ ٱلْأَدْبَارَ﴾ پشتان تێ دەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ دواتریش سەرکەوتوو نابن ﴿١١١﴾ ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ﴾ دراوە بەسەریاندا سەر شۆڕی و ڕیسوایی ﴿أَيْنَ مَا ثُقِفُوٓا۟﴾ لەهەر شوێنێك ببن ﴿إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە هۆی بەلێن لەلایەن خوداوە نەبێت ﴿وَحَبْلٍ مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەلێنێك لەلای خەلکەوە ﴿وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ شایستەی خەشمێکی گەورەبوون لە لایەن خواوە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْمَسْكَنَةُ﴾ وە دراوە بەسەریاندا هەژاری(دەروون و چاو برسێتی) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟﴾ ئەوە لەبەر ئەوە بوو ئەوان ﴿يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بێ بڕوابوون بە بەلگەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟﴾ ئەوەش بەهۆی ئەوەوە بوو کە ئەوانە سەرپێچی ﴿وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ﴾ و دەست درێژیان دەکرد ﴿١١٢﴾ ﴿لَيْسُوا۟ سَوَآءً﴾ هەموو(نامە دارەکان) چوون یەك نین ﴿مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لەناو خاوەن نامەکاندا ﴿أُمَّةٌ قَآئِمَةٌ﴾ دەستەیەك ڕاست و ڕێك هەن ﴿يَتْلُونَ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا دەخوێنن(وباوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿ءَانَآءَ ٱلَّيْلِ﴾ لە (کاتەکانی) شەودا ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ وە لە(کاتەکانی) کڕنوش بردنیان دا ﴿١١٣﴾ ﴿يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بەهەرچی چاکەیە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری دەکەن لە هەرچی خراپەیە ﴿وَيُسَٰرِعُونَ فِي ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ وە پێشبڕکێ دەکەن لە هەموو چاکەکاندا ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە ئەوانە لە کۆمەلی چاکانن ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا يَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر خێرو چاکەیەك بکەن ﴿فَلَن يُكْفَرُوهُ﴾ ئەوە هەرگیز بێ بەش ناکرێن لە پاداشتەکەی ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ﴾ خواش بەئاگایە لە پارێزکاران ولەوانەی لێی دەترسن ﴿١١٥﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ سوود بەوان ناگەیەنێ ﴿أَمْوَٰلُهُمْ﴾ نەماڵەکانیان ﴿وَلَآ أَوْلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵەکانیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ هیچێك لەلای خواوە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ هاوەڵ وهاوڕێی ئاگر دەبن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١٦﴾ ﴿مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ﴾ وێنەی ئەو ماڵ و داراییەی کەبەختی دەکەن ﴿فِي هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیایەدا ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ﴾ بە وێنەی بایەکە ﴿فِيهَا صِرٌّ﴾ سەرما و سۆڵەی تێدابێت ﴿أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ﴾ بدات لەکشتوکاڵی تاقمێك ﴿ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمْ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کردبێت ﴿فَأَهْلَكَتْهُ﴾ جا ئەو (با) وسەرمایە کشتوکاڵەکەی لەناو بەرێت ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿١١٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ﴾ مەگرن بۆ خۆتان ﴿بِطَانَةً﴾ دۆستی گیانی بەگیانی ﴿مِّن دُونِكُمْ﴾ جگە لەخۆتان (واتە جگە لەباوەڕداران) ﴿لَا يَأْلُونَكُمْ﴾ دریغیتان لێ ناکەن ﴿خَبَالًا﴾ لەهیچ شەڕ و خراپەیەك ﴿وَدُّواْ﴾ ئاواتە خوازی ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناخۆشیتانن ﴿قَدْ بَدَتِ﴾ بێگومان دەرئەکەوێت ﴿ٱلْبَغْضَآءُ﴾ خەشم و قین ﴿مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ لە(قسەکانی) دەمیانەوە ﴿وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ وەئەوەی لەدڵیاندا شاردویانەتەوە گەورەترە ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ بەڕاستی بەڵگە ونیشانەکانمان بۆ ڕوون کردونەتەوە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ژیربن ﴿١١٨﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمْ أُوْلَآءِ تُحِبُّونَهُمْ﴾ بێداربن ئائەوە ئێوەن کەئەوانتان خۆش دەوێت ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ وەئەوان ئێوەیان خۆش ناوێ ﴿وَتُؤْمِنُونَ﴾ وەباوەڕتان هەیە ﴿بِٱلْكِتَٰبِ كُلِّهِۦ﴾ بەهەموو نامە ئاسمانی یەکان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمْ﴾ کاتێك ئەوان پێتان بگەن ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْاْ﴾ وە کاتێك تەنها بونەوە ﴿عَضُّواْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَنَامِلَ﴾ سەرە پەنجەکانی خۆیان ئەگەزن لێتان ﴿مِنَ ٱلْغَيْظِ﴾ لەڕقدا ﴿قُلْ مُوتُواْ﴾ بڵێ بمرن ﴿بِغَيْظِكُمْ﴾ بەداخ و ڕقی خۆتانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵەکاندایە ﴿١١٩﴾ ﴿إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر چاکە و خۆشیەکتان پێ بگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ غەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام ئەگەر ناخۆشیەکتان پێ بگات ﴿يَفْرَحُواْ بِهَا﴾ دڵخۆش دەبن پێی ﴿وَإِن تَصْبِرُواْ﴾ ئەگەر ئێوە بەئارام بن (لەسەر گوێڕایەڵی خوا) ﴿وَتَتَّقُواْ﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا﴾ پیلانی ئەوان هیچ زیانێکتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ بەڕاستی خوا تەواو ئاگادارە بە هەرچی ئەوان دەیکەن ﴿١٢٠﴾ ﴿وَإِذْ﴾ وە (بێنەوە بیریان) کاتێ ﴿غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ کە بەیانی زوو دەرچوویت لەلای ماڵ و خێزانت ﴿تُبَوِّئُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بڕوادارەکانت نیشتەجێ ئەکرد ﴿مَقَٰعِدَ لِلْقِتَالِ﴾ لە چەند شوێنێکدا بۆ جەنگ کردن ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿١٢١﴾

﴿إِذْ هَمَّت طَّآئِفَتَانِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا کە دوو کۆمەڵ لە ئێوە خەریك بوون ﴿أَن تَفْشَلَا﴾ سست بن وتێك بشكێن و (بگەڕێنەوە) ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا﴾ بەڵام خوا دۆست و یارمەتی دەریان بوو ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕوا داران با پشت تەنها بە خوا ببەستن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا بێگومان خوا ئێوەی سەرخست ﴿بِبَدْرٍ﴾ لە (جەنگی) بەدردا ﴿وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە کەم و لاواز بوون ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاس گوزاری بن ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو کاتەی دەتووت بە بڕوادارەکان ﴿أَلَن يَكْفِيَكُمْ﴾ ئایا بەستان نی یە ﴿أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِثَلَاثَةِ آلَافٍ﴾ بە سێ هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُنزَلِينَ﴾ لە فریشتە دابەزێنراوەکان ﴿١٢٤﴾ ﴿بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا﴾ بەڵێ، ئەگەر ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا﴾ پەلامارتان بدەن لەم کاتانەدا ﴿يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِخَمْسَةِ آلَافٍ﴾ بە پێنج هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ لە فریشتە نیشانەدارەکان ﴿١٢٥﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ﴾ وە خوا تەنها ئەو (کۆمەکی) یەی کرد ﴿إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ﴾ بە مژدە بۆتان ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِ﴾ وە بۆ ئەوەی دڵەکانتانی پێ ئارام ببێ ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ (ئەوەش بزانن) سەرکەوتنیش تەنها لەلایەن خوای ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ باڵا دەستی داناوەیە ﴿١٢٦﴾ ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا﴾ (وە ناردنی فریشتەکان) بۆ ئەوە بوو دابڕێت (لە ناوی بات) بەشێك ﴿مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْ يَكْبِتَهُمْ﴾ یان خەفەت باریان بکات (بە تێشکانیان) ﴿فَيَنقَلِبُوا خَائِبِينَ﴾ ئەمجا بگەڕێنەوە بە نائومێدی ﴿١٢٧﴾ ﴿لَيْسَ لَكَ﴾ دەربارەی هەڵهاتووەکانی شەڕی ئوحود بە ڕاستی بەدەست تۆ نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێك لەو کارەدا ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ چ(خوا) تەوبەیان لێ وەرگرێ ﴿أَوْ يُعَذِّبَهُمْ﴾ یان سزایان بدات ﴿فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ چونکە بە ڕاستی ئەوانە ستەمکارن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ خۆش ئەبێ لە هەر کەس خۆی بیەوێ وە سزای هەر کەسیش ئەدات خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا﴾ سوود مەخۆن ﴿أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً﴾ چەند بەرامبەر ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿١٣٠﴾ ﴿وَاتَّقُوا النَّارَ﴾ وە خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ بێ بڕواکان ﴿١٣١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی خودا و پێغەمبەر بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بێگومان میهرەبانیتان لەگەڵ ئەکرێت ﴿١٣٢﴾

﴿وَسَارِعُوٓاْ إِلَىٰ مَغۡفِرَةٖ﴾ پێشبڕکێ بکەن بۆ لێ بوردنێکی گەورەی (خودا) ﴿مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ لەلایەن پەروەرگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرۡضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە پانییەکەی (بە ئەندازەی) ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ﴾ ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتۡ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ﴾ ئەوانەی ماڵ دەبەخشن (لە ڕێ ی خوادا) ﴿فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ لە کاتی خۆشی (دەوڵەمەندی) و ناخۆشی دا ﴿وَٱلۡكَٰظِمِينَ ٱلۡغَيۡظَ﴾ و ڕقی بەتینی خۆیان دەخۆنەوە و ﴿وَٱلۡعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِۗ﴾ دەبوورن لە خەڵکی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ خواش چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٣٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُواْ فَٰحِشَةً﴾ وە ئەوانەی کە کاتێك کردەوەیەکی ناشیرین دەکەن ﴿أَوۡ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ یاستەم لەخۆیان دەکەن ﴿ذَكَرُواْ ٱللَّهَ﴾ کە یادی خوایان کردەوە ﴿فَٱسۡتَغۡفَرُواْ لِذُنُوبِهِمۡ﴾ ئەمجا داوای لێ بووردن دەکەن بۆ گوناهەکانیان ﴿وَمَن يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ﴾ ئایا کێ دەبووریت لە گوناهەکان ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لە خوا؟ ﴿وَلَمۡ يُصِرُّواْ﴾ وە بەردەوام نابن ﴿عَلَىٰ مَا فَعَلُواْ﴾ لەسەر ئەوەی کە کردوویانە ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بزانن (گوناهە) ﴿١٣٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿جَزَآؤُهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ پاداشتیان لێ بووردنە ﴿مِّن رَّبِّهِمۡ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَجَنَّٰتٞ﴾ و چەند باخاتێك (بەهەشتێك) ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ ئەمێننەوە لەو بەهەشتانەدا بەهەمیشەیی ﴿وَنِعۡمَ أَجۡرُ ٱلۡعَٰمِلِينَ﴾ چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿١٣٦﴾ ﴿قَدۡ خَلَتۡ﴾ بێگومان ڕابورد ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ سُنَنٞ﴾ لە پێش ئێوەوە چەند ڕێ و یاسایەك (باوێك) ﴿فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەمجا ئێوە بگەڕێن بەزەویدا ﴿فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ﴾ و سەرنج بدەن ئایا چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی بێ بڕواکان ﴿١٣٧﴾ ﴿هَٰذَا بَيَانٞ لِّلنَّاسِ﴾ ئەمە ڕوون کردنەوەیە بۆ هەموو خەڵکی ﴿وَهُدٗى وَمَوۡعِظَةٞ﴾ و ڕێنموونیی و ئامۆژگاری یە ﴿لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٨﴾ ﴿وَلَا تَهِنُواْ﴾ سست و دڵ لاواز مەبن ﴿وَلَا تَحۡزَنُواْ﴾ وە غەمبار مەبن ﴿وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ﴾ هەر ئێوە بەرز و بڵند ترن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بن ﴿١٣٩﴾ ﴿إِن يَمۡسَسۡكُمۡ قَرۡحٞ﴾ ئەگەر ئێوە (لە ئوحوددا) زام و برینتان تووش بووە ﴿فَقَدۡ مَسَّ ٱلۡقَوۡمَ قَرۡحٞ﴾ ئەوە بێگومان ئەو هۆزە (بتپەرستەکان لە بەدردا) زام و برینیان توش بووە ﴿مِّثۡلُهُۥۚ﴾ بە وێنەی زامی ئێوە ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَيَّامُ﴾ ئەو چەرخ و ڕۆژانەی (زاڵبوون و سەرکەوتنانە) ﴿نُدَاوِلُهَا بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾ دەیگێڕین لە ناو خەڵکیدا (جارێك بۆ ئێوە و جارێك بۆ ئەوان) ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱللَّهُ﴾ لەبەر ئەوەی (لەدونیادا) خوا دەری بخات ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَيَتَّخِذَ مِنكُمۡ﴾ و لە ناو ئێوەدا هەڵبژێرێت ﴿شُهَدَآءَۗ﴾ چەند کەسێك بە شەهید ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ستەم کارانی خۆش ناوێت ﴿١٤٠﴾

﴿وَلِيُمَحِّصَ ٱللَّهُ﴾ وە تا خوا(لە تاوان) پاك بكاتەوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی كە بڕوادارن ﴿وَيَمۡحَقَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وەبێ باوەڕان بنەبڕ بكات ﴿١٤١﴾ ﴿أَمۡ حَسِبۡتُمۡ﴾ ئایا ئێوە وا گومانتان دەبرد ﴿أَن تَدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ﴾ كە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ لە كاتێكدا هێشتا خوا دەری نەخستوە (واتە تاقی نەكردونەتەوە) ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ مِنكُمۡ﴾ ئەوانەی تێ دەكۆشن لە ئێوە ﴿وَيَعۡلَمَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ و هێشتا دەری نەخستوون كەسانێك لە ئێوە كە خۆڕاگران ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ كُنتُمۡ﴾ سوێند بێ بێگومان ئێوە ﴿تَمَنَّوۡنَ ٱلۡمَوۡتَ﴾ ئاواتی (شەهیدی و) مردنتان ئەخواست ﴿مِن قَبۡلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن تَلۡقَوۡهُ﴾ پێ ی بگەن ﴿فَقَدۡ رَأَيۡتُمُوهُ﴾ خۆ بەڕاستی مردنتان بینی ﴿وَأَنتُمۡ تَنظُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئێوە زەق سەیرتان دەكرد ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٞ﴾ موحەممەد ﷺ تەنها پێغەمبەرێكە (نەمر نی یە) ﴿قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِ ٱلرُّسُلُۚ﴾ بێگومان لەپێش ئەو پێغەمبەرانی تر ڕابوردون ﴿أَفَإِيْن مَّاتَ﴾ جا ئایا ئەگەر وەفاتی كرد ﴿أَوۡ قُتِلَ﴾ یان كوژرا ﴿ٱنقَلَبۡتُمۡ عَلَىٰٓ أَعۡقَٰبِكُمۡۚ﴾ دەگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان(پاشگەز دەبنەوە) ﴿وَمَن يَنقَلِبۡ﴾ هەر كەس هەڵگەڕێتەوە ﴿عَلَىٰ عَقِبَيۡهِ﴾ بۆ دواوەی خۆی(بۆ بت پەرستی) ﴿فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيۡـٔٗاۗ﴾ ئەوە هەرگیز (ئەو كەسە) هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخوا ﴿وَسَيَجۡزِي ٱللَّهُ﴾ وە بەزوویی خوا پاداشتی ﴿ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ سوپاس گوزاران دەداتەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفۡسٍ﴾ هیچ كەسێك نەبووە ﴿أَن تَمُوتَ﴾ كە بمرێت ﴿إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا ﴿كِتَٰبٗا مُّؤَجَّلٗاۗ﴾ نوسراوێكی كات دیاری كراوە (لەو كاتەدا كەخوای گەورە دیاری كردوە) ﴿وَمَن يُرِدۡ﴾ هەر كەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنۡيَا﴾ پاداشت و دەستكەوتی دونیایی ﴿نُؤۡتِهِۦ مِنۡهَا﴾ لەو(پاداشتی دونیا) هەندێكی پێ دەدەین ﴿وَمَن يُرِدۡ﴾ وە هەركەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ پاداشتی پاشەڕۆژ ﴿نُؤۡتِهِۦ مِنۡهَاۚ﴾ لەو(پاداشتی پاشەڕۆژە) هەندێكی پێ دەبەخشین ﴿وَسَنَجۡزِي ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە بەزووی پاداشتی سوپاس گوزاران دەدەینەوە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن نَّبِيّٖ﴾ زۆر لە پێغەمبەران ﴿قَٰتَلَ مَعَهُۥ﴾ جەنگ و كوشتاریان كردووە لەگاڵیاندا (شانبەشانیان) ﴿رِبِّيُّونَ كَثِيرٞ﴾ زۆر لە زانایان و خواناسان ﴿فَمَا وَهَنُواْ﴾ جا سست و دەستە پاچە نەبوون ﴿لِمَآ أَصَابَهُمۡ﴾ بەهۆی ئەوەی كە دووچاریان بووە ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿وَمَا ضَعُفُواْ﴾ وە بێ هێز و لاواز نەبوون ﴿وَمَا ٱسۡتَكَانُواْۗ﴾ وە سەریان شۆڕ نەكرد بۆ دوژمن ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وە خوا خۆڕاگرانی خۆش دەوێت ﴿١٤٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ قَوۡلَهُمۡ﴾ هەر ئەمە ووتەی ئەوان بوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُواْ﴾ كەدەیان ووت ﴿رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان ببورە ﴿ذُنُوبَنَا﴾ لە گوناهەكانمان ﴿وَإِسۡرَافَنَا﴾ وە لە زیادە ڕەویمان ﴿فِيٓ أَمۡرِنَا﴾ لە كاروبارماندا ﴿وَثَبِّتۡ أَقۡدَامَنَا﴾ و پێكانمان جێگیر بكە (لە جەنگدا) ﴿وَٱنصُرۡنَا﴾ و سەرمان بخە ﴿عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ بەسەر كۆمەڵی بێ بڕوایاندا ﴿١٤٧﴾ ﴿فَـَٔاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا پێ ی بەخشین ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنۡيَا﴾ پاداشتی دونیا ﴿وَحُسۡنَ ثَوَابِ ٱلۡأٓخِرَةِۗ﴾ وە پاداشتی چاك و شیرینی ڕۆژی دوایی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ خوا چاكەكارانی خۆش دەوێت ﴿١٤٨﴾

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئـەی ئەوانـەی بڕواتـان هێنـاوە﴿إِن تُطِيعُواْ﴾ ئەگـەر ئێـوە گوێڕایەڵـی بکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بـۆ ئەوانـەی بـێ بـڕوان ﴿يَرُدُّوكُمْ﴾ ئەتـان گێڕنـەوە﴿عَلَىٰٓ أَعْقَـٰبِكُمْ﴾ بـۆ دواوەی خۆتـان (بـۆ بـت پەرسـتی) ﴿فَتَنقَلِبُواْ خَـٰسِرِينَ﴾ ئەمجـا ئەگەڕێنەوە بـە زیانباری ﴿١٤٩﴾ ﴿بَلِ ٱللَّهُ مَوْلَىٰكُمْ﴾ (ئەوانـە دۆسـتان نیـن) بەڵکـو خـوا یارمەتـی دەر و دۆسـتی ئێوەیە﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلنَّـٰصِرِينَ﴾ وەخواباشـترینی هەمـوو یارمەتـی دەرانـە ﴿١٥٠﴾ ﴿سَنُلْقِى فِى قُلُوبِ﴾ بەزوویـی دەخەینـە دڵـی ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانـەی بـێ بڕوان ﴿ٱلرُّعْبَ﴾ ترس و بیمـی بەتین﴿بِمَآ أَشْرَكُواْ بِٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی کرد بوویانە هاوبەشـی خوا﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَـٰنًا﴾ شـتانێ کە خوا هیچ بەڵگەی نەناردۆتە خوارەوە لەسـەری﴿وَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ کە جێگا و شـوێنی ئەوان ئاگـرە ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى﴾ وەچەند نیشـتە جێیەکی خراپە ﴿ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ (جێگەی) سـتەمکاران ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا بەجێی هێنا بۆتان﴿وَعْدَهُۥٓ﴾ بەڵێنەکەی﴿إِذْ تَحُسُّونَهُم﴾ کاتێك (سەرەتای جەنگی ئوحـود) هەسـتتان لێ بڕیـن (دەتان کوشـتن) ﴿بِإِذْنِهِۦ﴾ بەفەرمانـی خوا﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَشِلْتُمْ﴾ هەتا کاتێك (لە ناکاو) سست بوون﴿وَتَنَـٰزَعْتُمْ﴾ ئاژاوە و دووبەرەکیتان کرد﴿فِى ٱلْأَمْرِ﴾ لەکاری جەنگدا ﴿وَعَصَيْتُم﴾ وەبـێ فەرمانیتـان کـرد ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَآ أَرَىٰكُم﴾ لەپـاش ئـەوەی کەخـوا نیشـانی دان ﴿مَّا تُحِبُّونَ﴾ ئـەوەی (لـە جەنگەکەدا) پێتان خۆش بوو (کەسـەرکەوتن لەسـەرەتایی جەنگەکەدا) ﴿مِنكُم﴾ هەندێك لە ئێوە ﴿مَّن يُرِيدُ ٱلدُّنْيَا﴾ (دەسـکەوتی)دونیایی دەویست ﴿وَمِنكُم مَّن﴾ وە هەندێکتان ﴿يُرِيدُ ٱلْـَٔاخِرَةَ﴾ پاداشـتی ڕۆژی دوایی دەویسـت﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشـان (خوا) ئێوەی گێڕایەوە لە(جەنگی) ئەوان(و تێ شکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تاتاقیتان بکاتەوە (لەخۆڕاگرتندا) ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ﴾ سـوێندبێ بێگومان خوا لێتـان بوورا ﴿وَٱللَّهُ ذُو فَضْلٍ﴾ و خوا خاوەنی بەهرەو چاکەیـە ﴿عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسـەر بڕوادارانـەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿إِذْ تُصْعِدُونَ﴾ کاتێـك دووردەکەوتنەوە (سـەردەکەوتن بەکێـوی ئوحـوددا) ﴿وَلَا تَلْوُۥنَ عَلَىٰٓ أَحَدٍ﴾ وەبەڕێـی کـەس نەئەوەسـتان ولاتـان نەدەکـردەوە بەلایـدا ﴿وَٱلرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ لەکاتێکـدا پێغەمبـەر بانگی لـێ دەکردن ﴿فِىٓ أُخْرَىٰكُمْ﴾ لـە دواتانـەوە ﴿فَأَثَـٰبَكُمْ غَمًّۢا بِغَمٍّ﴾ جا (خوا) پاداشـتی غەم و خەفەتـی هەر بە غەم و خەفـەت دانـەوە ﴿لِّكَيْلَا تَحْزَنُواْ﴾ بۆ ئەوەی غەمبار نەبن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ لەسـەر ئەوەی لە دەسـتان چـووە ﴿وَلَا مَآ أَصَـٰبَكُمْ﴾ وە (غەمبـار نەبن بە) ئـەوەی دووچارتان بووە ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ﴾ خواش ئاگادارە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کەدەیکەن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيۡكُم﴾ پاشان دایبەزاند بە سەرتاندا(بۆی ناردن) ﴿مِّنۢ بَعۡدِ ٱلۡغَمِّ﴾ لە پاش ئەو غەمە(ی کە چەشتتان) ﴿أَمَنَةً﴾ ئارامیی ﴿نُّعَاسًا﴾ کە وەنەوزێك بوو ﴿يَغۡشَىٰ طَآئِفَةً مِّنكُمۡۖ﴾ بەسەر دەستەیەك لە ئێوە داهات ﴿وَطَآئِفَةٌ﴾ بەڵام دەستەو تاقمێکی دیکەتان (کەباوەڕیان هێندە بەهێز نەبوو) ﴿قَدۡ أَهَمَّتۡهُمۡ أَنفُسُهُمۡ﴾ بەڕاستی هەر خۆیان مەبەست بوو ﴿يَظُنُّونَ﴾ گومانی ﴿بِٱللَّهِ غَيۡرَ ٱلۡحَقِّ﴾ ناڕاست و ناهەقیان بەخوادەبرد ﴿ظَنَّ ٱلۡجَٰهِلِيَّةِۖ﴾ وەك گومانی نەفامیتی ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەیان ووت ﴿هَل لَّنَا﴾ ئایا بۆمان هەیە (بە دەستمانە) ﴿مِنَ ٱلۡأَمۡرِ﴾ لەم کارەدا(زاڵ بوون) ﴿مِن شَيۡءٍۗ﴾ هیچ شتێك ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡأَمۡرَ﴾ بڵێ بێگومان کاروبار ﴿كُلَّهُۥ لِلَّهِۗ﴾ هەمووی بەدەست خوایە ﴿يُخۡفُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿فِيٓ أَنفُسِهِم﴾ لە دەروونیاندا ﴿مَّا لَا يُبۡدُونَ لَكَۖ﴾ ئەوەی کە دەری نابڕن بۆت ﴿يَقُولُونَ لَوۡ كَانَ لَنَا﴾ دەڵێن ئەگەر بە دەست ئێمە بوایە ﴿مِنَ ٱلۡأَمۡرِ شَيۡءٌ﴾ لەم کارەدا شتێك (لە سەرکەوتن) ﴿مَّا قُتِلۡنَا هَٰهُنَاۗ﴾ ئێمە لێرەدا نەدەکوژراین ﴿قُل لَّوۡ كُنتُمۡ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿فِي بُيُوتِكُمۡ﴾ لە ماڵەکانی خۆشتاندا بوونایە ﴿لَبَرَزَ ٱلَّذِينَ﴾ هەر دەردەچوون ئەوانەی ﴿كُتِبَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَتۡلُ﴾ کە کوژرانیان لەسەر نووسرا بوو ﴿إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمۡۖ﴾ بۆ جێگای کوژرانیان (ڕاکشانیان) ﴿وَلِيَبۡتَلِيَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا تاقی بکاتەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمۡ﴾ ئەوەی کە لە سنگتاندایە ﴿وَلِيُمَحِّصَ﴾ وە بۆ ئەوەی پاڵفتە و پاکی بکاتەوە ﴿مَا فِي قُلُوبِكُمۡۚ﴾ ئەو(بڕوایە) ی کە لە دڵتاندایە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ﴾ وە خوا زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لە سینەو دەرونەکاندایە ﴿١٥٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَوَلَّوۡاْ مِنكُمۡ﴾ پشتیان هەڵکرد لەناوتاندا ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەردوو کۆمەڵ گەیشتن بەیەك (لە ئوحود دا) ﴿إِنَّمَا ٱسۡتَزَلَّهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ بێگومان تەنها شەیتان هەڵی خلیسکاندن ولەخشتەی بردن ﴿بِبَعۡضِ مَا كَسَبُواْۖ﴾ بەهۆی هەندێ لەو گوناهانەی کەلەوەو پێش کردبوویان ﴿وَلَقَدۡ عَفَا ٱللَّهُ عَنۡهُمۡۗ﴾ سوێند بێ بێگومان خوا لێ یان خۆشبوو ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٞ﴾ لێبووردەی بەئارام و لەسەرخۆیە (لە تۆڵە سەندن دا) ﴿١٥٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وەك ئەوانە مەبن کە بێباوەڕ بوون ﴿وَقَالُواْ لِإِخۡوَٰنِهِمۡ﴾ بە برا بێباوەڕەکانیان دەووت ﴿إِذَا ضَرَبُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کاتێ سەفەریان بکردایە ﴿أَوۡ كَانُواْ غُزّٗى﴾ یان غەزایان بکردایە وبچوونایە بۆ جەنگ ﴿لَّوۡ كَانُواْ عِندَنَا﴾ ئەگەر لای ئێمە(نیشتەجێ) بوونایە ﴿مَا مَاتُواْ﴾ نە دەمردن ﴿وَمَا قُتِلُواْ﴾ و نە دەکوژران ﴿لِيَجۡعَلَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ تا خوا ئەوەبکات تا خوا ئەوەبکات ﴿حَسۡرَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡۗ﴾ بە داخ و مەراق لە دڵیاندا ﴿وَٱللَّهُ يُحۡيِۦ﴾ وە خوا (مرۆڤ) دەژێنێ ﴿وَيُمِيتُۗ﴾ و دەیشی مرێنێت ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وە خودا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٥٦﴾ ﴿وَلَئِن قُتِلۡتُمۡ﴾ سوێندبێ ئەگەر ئێوە بکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿أَوۡ مُتُّمۡ﴾ یان بمرن ﴿لَمَغۡفِرَةٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَحۡمَةٌ﴾ ئەوە بەڕاستی لێبووردن و میهرەبانی لە لایەن خواوە ﴿خَيۡرٞ﴾ چاکترە ﴿مِّمَّا يَجۡمَعُونَ﴾ لەوەی کە کۆی دەکەنەوە ﴿١٥٧﴾

﴿وَلَئِن مُّتُّمْ﴾ سویند بێ ئەگەر ئێوە بمرن ﴿أَوْ قُتِلْتُمْ﴾ یان بکوژرێن ﴿لَإِلَى اللَّهِ﴾ هەر لای خوا ﴿تُحْشَرُونَ﴾ کۆدەکرێنەوە ﴿١٥٨﴾ ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەزەیی خواوەیە ﴿لِنتَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان نەرم و نیانی بوێت ﴿وَلَوْ كُنتَ﴾ ئەگەر تۆ ﴿فَظًّا﴾ بەدخوو قسە ڕەق و ﴿غَلِيظَ الْقَلْبِ﴾ دڵ ڕەق بوویتایە ﴿لَانفَضُّوا﴾ ئەوە هەموو بڵاوەیان دەکرد ﴿مِنْ حَوْلِكَ﴾ لەدەورت ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ﴾ کەواتە لێیان ببورە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ و داوای لێ بوردونیان بۆ بکە لەخوا ﴿وَشَاوِرْهُمْ﴾ و ڕاوێژیان پێ بکە ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاروباردا ﴿فَإِذَا عَزَمْتَ﴾ جا کاتێك (دوا ڕاوێژکردن) بڕیارت دا ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە پشت بە خوا ببەستە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کەپشت بەخوا دەبەستن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِن يَنصُرْكُمُ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا سەرتان بخات ﴿فَلَا غَالِبَ لَكُمْ﴾ ئەوە هیچ کەس زاڵ نابێ بەسەرتاندا ﴿وَإِن يَخْذُلْكُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیتان نەدا (پشتتان بەردات) ﴿فَمَن ذَا الَّذِي﴾ کێیە ئەو کەسەی؟ ﴿يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ﴾ لەپاش خوا سەرتان دەخات ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٦٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبوو ﴿أَن يَغُلَّ﴾ کەخیانەت بکات ﴿وَمَن يَغْلُلْ﴾ وە هەر کەس خیانەت بکات ﴿يَأْتِ بِمَا غَلَّ﴾ بەو خیانەتەوەی کردویەتی دێت (بەکۆڵیەوەیە) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە پاشەڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ هەرچی کردبێت ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٦١﴾ ﴿أَفَمَنِ اتَّبَعَ﴾ دەی ئایا کەسێك کەشوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتبێت ﴿كَمَن بَاءَ﴾ وەك کەسێك وایە بگەڕێتەوە ﴿بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەخەشمێکەوە لەلایەن خواوە ﴿وَمَأْوَاهُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئەو ﴿جَهَنَّمُ﴾ دۆزەخ بێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە سەرئەنجامێکی چەند خراپە؟ ﴿١٦٢﴾ ﴿هُمْ دَرَجَاتٌ﴾ (چاکە کاران و خراپە کاران) خاوەنی چەند پلەی جیاوازن ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ بە ئەوەی کەدەیکەن ﴿١٦٣﴾ ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا چاکە و منەتی نا ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ﴾ کاتێ کەڕەوانەی کرد لەناویاندا ﴿رَسُولًا﴾ پێغەمبەرو نێرراوێك ﴿مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ لەخۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ﴾ کە دەیخوێنێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتِهِ﴾ بەڵگە ونیشانەکانی خودا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ و پاك و خاوێنیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان و فەرموودەیان فێردەکات ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ ئەگەر چی ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕایی یەکی ڕوون و ئاشکرادا بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُم﴾ ئایا بۆچی کاتێك دووچارتان بوو ﴿مُّصِيبَةٌ﴾ ناخۆشیەك (لەئوحود دا) ﴿قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا﴾ بێگومان ئێوە دووقاتی ئەوەتان دووچاری ئەوان کرد (لەبەدردا) ﴿قُلْتُمْ﴾ ووتتان ﴿أَنَّىٰ هَٰذَا﴾ ئەمە لە کوێوە هات ﴿قُلْ﴾ بڵێ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُوَ مِنْ عِندِ﴾ ئەوە لەلایەن ﴿أَنفُسِكُمْ﴾ خۆتانەوە بوو (کە فەرمانی پێغەمبەرتان شکاند) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١٦٥﴾

﴿وَمَآ أَصَٰبَكُمۡ﴾ ئـەوەی کەدووچارتان بوو ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ لەو رۆژەدا کـە هەردوو کۆمەڵ بەیەك گەیشتن (لەئوحـوددا) ﴿فَبِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەویستـی خودا بـوو ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی بـڕواداران دەربخات ﴿١٦٦﴾ ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلَّذِينَ نَافَقُواْ﴾ و بۆ ئەوەیش دووڕووەکان ئاشکرا بکات ﴿وَقِيلَ لَهُمۡ﴾ وپێیان ووترا ﴿تَعَالَوۡاْ قَٰتِلُواْ﴾ وەرن بجەنگـن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـەڕێ ی خـوادا﴿أَوِ ٱدۡفَعُواْ﴾ یابەرگـری (لـە وڵاتـی خۆتـان) بکـەن ﴿قَالُواْ لَوۡ نَعۡلَمُ قِتَالٗا﴾ ووتیـان: ئەگـەر بمانزانیایـە جەنـگ دەبێـت ﴿لَّٱتَّبَعۡنَٰكُمۡ﴾ شـوێنتان دەکەوتیـن ﴿هُمۡ لِلۡكُفۡرِ يَوۡمَئِذٍ﴾ ئەوانـە لـەو رۆژەدا لـە بـێ بڕوایییـەوە ﴿أَقۡرَبُ مِنۡهُمۡ لِلۡإِيمَٰنِ﴾ نزیـك تـر بـوون تا لـە بـڕواو ئیمانـەوە ﴿يَقُولُونَ بِأَفۡوَٰهِهِم﴾ ئەوانـە بەدەمیـان شـتێك دەڵێن ﴿مَّا لَيۡسَ فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ کەلەدڵیانـدا نـی یـە ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ وەخـوا (لەهەمـوو کـەس) زاناتـرە﴿بِمَا يَكۡتُمُونَ﴾ بـەوەی کـە دەیشـارنەوە ﴿١٦٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالُواْ﴾ ئەوانـەی کەووتیـان (مەبەسـت پێـی دووڕووەکانـە) ﴿لِإِخۡوَٰنِهِمۡ﴾ دەربـارەی براکانیان (باوەڕداران) ﴿وَقَعَدُواْ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دانیشـتن و دەرنەچوون ﴿لَوۡ أَطَاعُونَا﴾ ئەگـەر ئـەوان گوێڕایەڵـی ئێمـە بوونایـە ﴿مَا قُتِلُواْ﴾ نەدەکـوژران ﴿قُلۡ فَٱدۡرَءُواْ﴾ بڵـێ کەواتـە بەرگری ﴿عَنۡ أَنفُسِكُمُ ٱلۡمَوۡتَ﴾ مردن لە خۆتـان دووربخەنەوە ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێـوە ڕاسـت دەکـەن ﴿١٦٨﴾ ﴿وَلَا تَحۡسَبَنَّ﴾ هەرگیـز وا گومـان مەبـەن ﴿ٱلَّذِينَ قُتِلُواْ﴾ئەوانەی کـە کوژران ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـەڕێ ی خـوادا ﴿أَمۡوَٰتَۢا﴾ مردوون ﴿بَلۡ أَحۡيَآءٌ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکـو ئەوانە زیندوون ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿يُرۡزَقُونَ﴾ رۆزی دەدرێن ﴿١٦٩﴾ ﴿فَرِحِينَ بِمَآ﴾ شـادمان و دڵخۆشـن بەوەی ﴿ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا پێ ی بەخشیوون ﴿مِن فَضۡلِهِۦ﴾ لەبەهرە و فەزڵی خۆی ﴿وَيَسۡتَبۡشِرُونَ بِٱلَّذِينَ﴾ شـادمانن بەوانـە (بەبرا تێکۆشـەرەکانیان) ﴿لَمۡ يَلۡحَقُواْ بِهِم﴾ کە هێشـتا نەگەیشـتوون پێیان ﴿مِّنۡ خَلۡفِهِمۡ﴾ لـەدوای (شـەهیدبوونی) ئەمان ﴿أَلَّا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ نەهیچ ترسـێکیان لەسـەرە ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ و نە ئەوانە هیچ غەم و خەفەتێك دەخۆن ﴿١٧٠﴾ ﴿يَسۡتَبۡشِرُونَ﴾ شادمان و دڵخۆشن ﴿بِنِعۡمَةٖ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضۡلٖ﴾ بەو بەهرەو زیادە فەزڵەی لەلایەن خواوە (پێیان دراوە) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاسـتی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ پاداشتی بڕواداران وون ناکات ﴿١٧١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿ٱسۡتَجَابُواْ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾ کـە وەڵامی خـواو پێغەمبەریان دایـەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ﴾ لەپاش ئەوەی کـە ﴿مَآ أَصَابَهُمُ ٱلۡقَرۡحُ﴾ (لەئوحوددا) تووشـی برینـداری بـوون ﴿لِلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ مِنۡهُمۡ﴾ بـۆ ئەوانەیـان هەیـە کەکـردەوەی چاکیـان کردوە ﴿وَٱتَّقَوۡاْ﴾ وەخۆیـان پاراسـتووە ﴿أَجۡرٌ عَظِيمٌ﴾ پاداشـتێکی گـەورە ﴿١٧٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ﴾ ئەوانەی کەخەڵکی پێیان دەووتن ﴿إِنَّ ٱلنَّاسَ﴾ بە ڕاستی خەڵکی (بێ باوەڕ) ﴿قَدۡ جَمَعُواْ لَكُمۡ﴾ لەشکر و کۆمەڵی زۆریان کۆکردۆتەوە لە دژتان ﴿فَٱخۡشَوۡهُمۡ﴾ کەواتە بترسن لێ یان ﴿فَزَادَهُمۡ إِيمَٰنٗا﴾ کەچی ئـەوان (ئیمانـداران) بەمـە باوەڕیان زیاد بـوو ﴿وَقَالُواْ﴾ وە ووتیان ﴿حَسۡبُنَا ٱللَّهُ﴾ هەر خوامان بەسـە ﴿وَنِعۡمَ ٱلۡوَكِيلُ﴾ چەند پشت پێ بەستراوێکی چاکە ﴿١٧٣﴾

﴿فَانقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ﴾ ئەمجا گەڕانەوە(بۆ مەدینە) بە بەهرەی گەورەوە (کەسەلامەتی یە) ﴿مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ وفەزڵ و پاداشت لەلایەن خواوە ﴿لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ﴾ هیچ زیان و ناخۆشیەکیان تووش نەبوو ﴿وَاتَّبَعُوا﴾ ئەوانە شوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتن ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾ وەخوا خاوەنی بەهرەی گەورەیە ﴿١٧٤﴾ ﴿إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئێوە (سارد دەکاتەوە) تەنها ﴿الشَّيْطَانُ﴾ شەیتانە ﴿يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾ کەدۆست و (برادەرانی) خۆی دەترسێنێت ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ﴾ جائێوە لێیان مەترسن ﴿وَخَافُونِ﴾ وەلەمن بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ﴾ بادڵ غەمگینت نەکەن ئەوانەی ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێ و پەلە دەکەن ﴿فِي الْكُفْرِ﴾ لەبێ بڕواییدا ﴿إِنَّهُمْ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا﴾ کەهیچ بەشێکیان بۆ دانەنێ ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وەبۆ ئەوان سزایەکی گەورە هەیە ﴿١٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿اشْتَرَوُا الْكُفْرَ﴾ کەبێ بڕواییان کڕی (لەم جیهانەدا) ﴿بِالْإِيمَانِ﴾ بەبڕواو ئیمان ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ جۆرە زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ بۆئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ بەئێش و ئازار ﴿١٧٧﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ ئەو مۆڵەت دانی ئێمە بۆ ئەوان ﴿خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ﴾ چاکە بۆ خۆیان ﴿إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە مۆڵەتی ئەوان ئەدەین ﴿لِيَزْدَادُوا إِثْمًا﴾ بۆ ئەوەی گوناهی زیاتر بکەن ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿١٧٨﴾ ﴿مَّا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ خوا واز لەبڕواداران ناهێنێت ﴿عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ لەسەر ئەو بارەی کەئێوەی لەسەرن (کەجیا نەبوونەوەی موسڵمان و دووڕوو و کافرە) ﴿حَتَّىٰ يَمِيزَ﴾ هەتا جیا دەکاتەوە ﴿الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ پیس لەپاك ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ﴾ وەخوای گەورە ئێوە ئاگادار ناکات ﴿عَلَى الْغَيْبِ﴾ بەسەر نهێنی (غەیب) دا ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوای گەورو ﴿يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ﴾ هەڵی ئەبژێرێت لە نێرراوەکانی دا ﴿مَن يَشَاءُ﴾ هەرکەسێکی بوێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ﴾ جا بڕوای ڕاستەقینە بێنن بەخوا ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وەبەنێرراوەکانی ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر بەو جۆرە بڕوا بێنن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وخۆتان بپارێزن ﴿فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ ئەوە پاداشتێکی زۆر گەورەتان بۆ هەیە ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ئەوکەسانەی ﴿يَبْخَلُونَ﴾ کەچروکی دەکەن ﴿بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەوەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لەڕێز و بەهرەی خۆی ﴿هُوَ خَيْرًا لَّهُم﴾ کەئەو (چرووکی ی)ە چاکترە بۆیان ﴿بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوە خراپە بۆیان ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ﴾ بە زوویی ئەوەی چروکیان پێ دەکرد وەك تەوق دەکرێتە ملیان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەپاشە ڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿وَلِلَّهِ﴾ وە هەر بۆخوایە ومولکی ئەوە ﴿مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ میراتی ئاسمانەکان و زەوی (ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨٠﴾

﴿لَّقَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ ووتەی ئەو(جوولەك) انەی کە ووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ فَقِيرٌ﴾ بێگومان خوا هەژارە ﴿وَنَحْنُ أَغْنِيَآءُ﴾ و ئێمە دەوڵەمەندین(چونکە داوای قەرزمان لێ دەکات مەبەستیان لە ئایەتی - ومن يقرض الله قرضاً حسناً- یە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا قَالُواْ﴾ ئەوەی کە ووتیان دەینوسین ﴿وَقَتْلَهُمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ (وە دەینووسین) کوشتنی ئەوانە بۆ پێغەمبەرەکان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَنَقُولُ ذُوقُواْ﴾ وە (پێیان) دەڵێین بچەژن ﴿عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ سزای ئاگری سووتێنەر ﴿١٨١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو(سزا سەختە) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ بەهۆی کردەوەی(خراپی خۆتانەوەیە) کە پێشتان خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ هیچ جۆرە ستەمێك ناکات لە بەندەکان ﴿١٨٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ ئەو(جوولەکانەی) کە ووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَهِدَ إِلَيْنَآ﴾ پەیمانی داوە بە ئێمە ﴿أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ﴾ کە بڕوا نەهێنین بەهیچ نێرراوێك ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ﴾ هەتا قوربانی و خێرێکمان بۆ نەهێنێت ﴿تَأْكُلُهُ ٱلنَّارُ﴾ کە ئاگر (بێتە خوارەوەو) بیسووتێنێت ﴿قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ﴾ بڵێ بێگومان هاتن بۆلاتان ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِى﴾ چەند پێغەمبەرێك لە پێش منەوە ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿وَبِٱلَّذِى قُلْتُمْ﴾ وبە ئەو(موعجیزەیەی) کە ووتتان ﴿فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ دەی بۆچی ئەو(پێغەمبەر) انەتان کوشت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٨٣﴾ ﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ جائەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقَدْ كُذِّبَ﴾ ئەوە بێگومان بڕوا نەکراوە (پێغەمبەرانی پێش تۆش بەدرۆزانران) ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی لەپێش تۆوە ﴿جَآءُو بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ هێناویانە بەڵگە ڕوونەکان ﴿وَٱلزُّبُرِ﴾ و نامەی ئاسمانی(نامەی پەند و تەمێ کەر) ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُنِيرِ﴾ و نامەی ڕوون کەرەوە ﴿١٨٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو(خاوەن) گیانێك ﴿ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت ﴿وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ﴾ وە بەڕاستی بەتەواوی پێتان دەدرێت ﴿أُجُورَكُمْ﴾ پاداشتەکانتان ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا(هەستانەوەدا) ﴿فَمَن زُحْزِحَ﴾ ئەمجا هەرکەس دوورخرێتەوە ﴿عَنِ ٱلنَّارِ﴾ لە ئاگری دۆزەخ ﴿وَأُدْخِلَ ٱلْجَنَّةَ﴾ و بخرێتە بەهەشتەوە ﴿فَقَدْ فَازَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە سەرکەوتووە ﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ﴾ ژیانی دونیاش هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ﴾ جگە لە چەند سات و ئارەزوویەکی فریودەر نەبێت ﴿١٨٥﴾ ﴿لَتُبْلَوُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِىٓ أَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ لە سامان و دارایی و گیانی خۆتاندا ﴿وَلَتَسْمَعُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان دەیبیستن ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لە پێش ئێوە ﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓاْ﴾ وە لەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە ﴿أَذًى كَثِيرًا﴾ (ئازار و) قسەی ناخۆشی زۆر ﴿وَإِن تَصْبِرُواْ﴾ جا ئەگەر ئێوە ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُواْ﴾ و پارێزکاربن ﴿فَإِنَّ ذَٰلِكَ﴾ ئەوە بێگومان ئەوە ﴿مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ لە کارە بەهێز و گەورەکانە (لەو کارانەیە لێ بڕانی دەوێ) ﴿١٨٦﴾

﴿وَإِذۡ أَخَذَ ٱللَّهُ﴾ (بیننەوە بیریان) کاتێك کەخوا وەری گرت ﴿مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ﴾ پەیمان لەوانەی ﴿أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ کەنامەیان پێ بەخشرا بوو (لەجولەکە و گاورەکان) ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ﴾ دەبێ ئەو نامەیە ڕوون بکەنەوە بۆ خەڵکی ﴿وَلَا تَكۡتُمُونَهُۥ﴾ وە نەیشارنەوە ﴿فَنَبَذُوهُ﴾ بەڵام ئەو (پەیمانەیان) فڕێدایە ﴿وَرَآءَ ظُهُورِهِمۡ﴾ پشت خۆیانەوە ﴿وَٱشۡتَرَوۡاْ بِهِۦ﴾ و کڕییان بەو نامەیە ﴿ثَمَنٗا قَلِيلٗاۖ﴾ نرخێکی کەم ﴿فَبِئۡسَ مَا يَشۡتَرُونَ﴾ ئای چەند خراپە ئەوەی کڕییان ﴿١٨٧﴾ ﴿لَا تَحۡسَبَنَّ﴾ وە گومان مەبە ﴿ٱلَّذِينَ يَفۡرَحُونَ﴾ ئەوانەی کەشادمانن ﴿بِمَآ أَتَواْ﴾ بەوەی کەکردیان ﴿وَّيُحِبُّونَ﴾ و پێیان خۆشە ﴿أَن يُحۡمَدُواْ﴾ کەسوپاس بکرێن ﴿بِمَا لَمۡ يَفۡعَلُواْ﴾ بەشتێك کە نەیان کردووە ﴿فَلَا تَحۡسَبَنَّهُم﴾ ئەوە هەرگیز گومانیان پێ مەبە ﴿بِمَفَازَةٖ مِّنَ ٱلۡعَذَابِۖ﴾ بەڕزگار بوو لەسزا ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ﴾ و بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٞ﴾ ئازاردەر ﴿١٨٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ﴾ هەر بۆ خوایە پادشایەتی و موڵکی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ دەسەڵاتدارە ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي خَلۡقِ﴾ بەڕاستی لەدروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَٱخۡتِلَٰفِ﴾ و لەجیاوازی و گۆڕانی ﴿ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿لَأٓيَٰتٖ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە ﴿لِّأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بۆ خاوەن بیرو هۆشەکان ﴿١٩٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَذۡكُرُونَ ٱللَّهَ﴾ ئەوانەی کەیادی خوا دەکەن ﴿قِيَٰمٗا وَقُعُودٗا﴾ بەپێوەو بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمۡ﴾ بەڕاکشانەوە ﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلۡقِ﴾ وەبیر دەکەنەوە لەدروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبَّنَا﴾ (ئەڵێن) ئەی پەروەردگارمان ﴿مَا خَلَقۡتَ هَٰذَا﴾ ئەم (جیهانەت) دروست نەکردووە ﴿بَٰطِلٗا﴾ بەبێ هودە ﴿سُبۡحَٰنَكَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ دەسا تۆش بمان پارێزە لە سزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٩١﴾ ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ مَن تُدۡخِلِ ٱلنَّارَ﴾ هەرکەس تۆ بیخەیتە ئاگری دۆزەخەوە ﴿فَقَدۡ أَخۡزَيۡتَهُۥۖ﴾ ئەوە بێگومان ڕیسوات کردووە ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ﴾ وە هیچ پشتیوانێك نیە بۆ ستەمکاران ﴿١٩٢﴾ ﴿رَّبَّنَآ إِنَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە ﴿سَمِعۡنَا مُنَادِيٗا﴾ گوێمان لە بانگخوازێك بوو (مەبەست پێ پێغەمبەری خودایە ﷺ) ﴿يُنَادِي لِلۡإِيمَٰنِ﴾ بانگی ئەکرد بۆ بڕواهێنان ﴿أَنۡ ءَامِنُواْ بِرَبِّكُمۡ﴾ (دەی ووت) بڕوا بێنن بە پەروەردگارتان ﴿فَـَٔامَنَّاۚ﴾ دەست بەجێ بڕوامان هێنا ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿فَٱغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی لە گوناهەکانمان خۆش ببە ﴿وَكَفِّرۡ عَنَّا﴾ وبسڕەوە لێمان ﴿سَيِّـَٔاتِنَا﴾ خراپەکانمان ﴿وَتَوَفَّنَا﴾ و بمان مرێنە ﴿مَعَ ٱلۡأَبۡرَارِ﴾ لەگەڵ کەسانی چاکەکاردا ﴿١٩٣﴾ ﴿رَبَّنَا وَءَاتِنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان پێمان ببەخشە (لەپاش مردن) ﴿مَا وَعَدتَّنَا﴾ ئەوەی بەڵێنت پێ داین ﴿عَلَىٰ رُسُلِكَ﴾ لەسەر زوبانی پێغەمبەرەکانت ﴿وَلَا تُخۡزِنَا﴾ و ڕیسوامان مەکە ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۖ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوە) ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿لَا تُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ بەڵێن ناشکێنیت ﴿١٩٤﴾

﴿فَٱسۡتَجَابَ لَهُمۡ رَبُّهُمۡ﴾ ئەمجا پەروەردگاریان وەڵامی (نزاكانی) دانەوە ﴿أَنِّي لَآ أُضِيعُ﴾ (فەرمووی) بێگومان من زایە ناكەم ﴿عَمَلَ عَٰمِلٖ مِّنكُم﴾ كردەوەی (هیچ) خاوەن كردەوەیەك لە ئێوە ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰۖ﴾ لە نێر یان مێ ﴿بَعۡضُكُم مِّنۢ بَعۡضٖۖ﴾ هەندێكتان لە هەندێكی ترتان بوون ﴿فَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ﴾ جا ئەوانەی كە كۆچیان كرد ﴿وَأُخۡرِجُواْ مِن دِيَٰرِهِمۡ﴾ و دەركران لە جێ و شوێنی خۆیان ﴿وَأُوذُواْ فِي سَبِيلِي﴾ و ئەشكەنجەو ئازار دران لە ڕێ ی مندا ﴿وَقَٰتَلُواْ﴾ و جەنگیان كرد ﴿وَقُتِلُواْ﴾ و كوژران ﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنۡهُمۡ﴾ سوێند بەخوا دەیسڕمەوە لێیان ﴿سَيِّـَٔاتِهِمۡ﴾ خراپەكانیان ﴿وَلَأُدۡخِلَنَّهُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ وە بێگومان دەیان خەمە بەهەشتانێكەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ كە ڕووبارەكان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿ثَوَابٗا مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِۚ﴾ ئەمە پاداشت دانەوەیەكە لە لای خواوە ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوایە ﴿حُسۡنُ ٱلثَّوَابِ﴾ جوانترین (چاكترین) پاداشت ﴿١٩٥﴾ ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ﴾ لە خشتەت نەبات (فریوت نەدا) ﴿تَقَلُّبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ هات و چۆی ئەوانەی بێ بڕوان (بەخۆشی و ئاسوودەیی یەوە) ﴿فِي ٱلۡبِلَٰدِ﴾ لە وولاتدا ﴿١٩٦﴾ ﴿مَتَٰعٞ قَلِيلٞ﴾ ئەو ئاسوودەییەی ئەوان خۆشی یەكی كەمە ﴿ثُمَّ مَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ پاشان جێ و شوێنیان دۆزەخە ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ ئای چ شوێنێكی خراپ و بەدە ﴿١٩٧﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿ٱتَّقَوۡاْ رَبَّهُمۡ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتٞ﴾ بۆیان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ كە ڕووبارەكان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿نُزُلٗا مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِۗ﴾ ئامادە كراوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوەی كە لای خوایە ﴿خَيۡرٞ لِّلۡأَبۡرَارِ﴾ چاكترە بۆ چاكەكاران ﴿١٩٨﴾ ﴿وَإِنَّ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بێگومان لەناو نامە دارەكاندا هەیە ﴿لَمَن يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ﴾ كەسانێك كە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ﴾ و بەو نامەیەی كە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە (مەبەست پێ قورئانە) ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِمۡ﴾ وە بەو نامەی كە نێرراوەتە خوارەوە بۆ خۆیان ﴿خَٰشِعِينَ لِلَّهِ﴾ مل كەچن بۆ خوا ﴿لَا يَشۡتَرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڵگەكانی خوا نافرۆشن ﴿ثَمَنٗا قَلِيلًاۗ﴾ بە نرخێكی كەم ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەو نامە دارانە ﴿لَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ﴾ بۆیان هەیە پاداشتی خۆیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡۗ﴾ لە لای پەروەردگاریانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ﴾ لێپرسینەوە وموحاسەبەكردنی خێرایە ﴿١٩٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی كە بڕواتان هێناوە ﴿ٱصۡبِرُواْ﴾ خۆ گربن ﴿وَصَابِرُواْ﴾ و(لە خۆگری دوژمن) خۆگرتر بن ﴿وَرَابِطُواْ﴾ و لە سەنگەردا ئێشك بگرن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار بین ﴿٢٠٠﴾

سورەتی ﴿ٱلنِّسَآءِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمُ﴾ خۆتان بپارێزن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿الَّذِي خَلَقَكُم﴾ ئەوەی کە درووستی کردوون ﴿مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لەیەك کەسەوە(کە ئادەمە) ﴿وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ وە هەر لە ئەویش هاوسەرەکەی درووست کردووە ﴿وَبَثَّ مِنْهُمَا﴾ و بڵاوی کردۆتەوە لەو دووانە ﴿رِجَالًا كَثِيرًا﴾ پیاوانی زۆر ﴿وَنِسَاءً﴾ هەروەها ئافرەتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ خۆتان بپارێزن لەو خوایەی کە ﴿تَسَاءَلُونَ بِهِ﴾ بەناوی ئەوەوە داوا دەکەن لە یەکتر ﴿وَالْأَرْحَامَ﴾ وە(خۆتان بپارێزن لە بچڕاندنی) خزمایەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ چاودێرە بەسەرتانەوە (١) ﴿وَآتُوا﴾ بیدەنەوە ﴿الْيَتَامَىٰ﴾ بە هەتیوان(دوای باڵغ بونیان) ﴿أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ﴾ وە پیس(لە ماڵی خۆتان) مەگۆڕنەوە بە پاك (لە ماڵی ئەوان) ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ﴾ لەگەڵ ماڵەکانی خۆتان ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾ بێگومان ئەو خواردنە ﴿حُوبًا كَبِيرًا﴾ گوناهێکی گەورەیە (٢) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تُقْسِطُوا﴾ دادپەروەر نەبن ﴿فِي الْيَتَامَىٰ﴾ لە(مارەیی) ئەو ئافرەتە بێ باوکانەدا(مارەیان مەکەن) ﴿فَانكِحُوا﴾ ئەوە مارە بکەن ﴿مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ﴾ لەو ئافرەتانەی حەڵاڵن بۆتان ﴿مَثْنَىٰ﴾ دوو دوو ﴿وَثُلَاثَ﴾ یا سیان سیان ﴿وَرُبَاعَ﴾ یا چوار چوار (واتە تا چوار ژن درووستە لەیەك کاتدا کۆی بکەیتەوە) ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ دادگەر نەبن ﴿فَوَاحِدَةً﴾ ئەوە یەك ئافرەت (مارە بکەن لەوانەی ئازادن) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ یان ئەو کەنیزەکانەی کە موڵکتانن ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەوە نزیکترە ﴿أَلَّا تَعُولُوا﴾ کە ستەم نەکەن (یا هەژار نەکەون) (٣) ﴿وَآتُوا النِّسَاءَ﴾ بیدەن بە ئافرەتان(نەك کەس وکاریان) ﴿صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾ مارەییەکانیان وەك بەخشین نەك وەك کرێ ﴿فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا﴾ ئەمجا ئەگەر بە دڵ پێیان خۆش بوو بەخشینی شتێك لەو(مارەیی یە) بە ئێوە ﴿فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾ ئەوە ئێوە بیخۆن بە خۆشی و حەڵاڵی (نۆشی گیانتان بێ) (٤) ﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ﴾ مەیدەنە گێل و کەم عەقڵەکان ﴿أَمْوَالَكُمُ﴾ ماڵەکانتان ﴿الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ لە حاڵەتێکدا خوا ئەو(ماڵانە) ی بۆ کردوون ﴿قِيَامًا﴾ بەهۆی ڕاوەستانی ژیانتان ﴿وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا﴾ وە (بێ عەقڵەکان) ڕۆزی و خۆراکیان بدەنێ لەو ماڵە ﴿وَاكْسُوهُمْ﴾ و پۆشاکیان بۆ بکەن ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ و گفتوگۆیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ بە گفتوگۆیەکی باش (٥) ﴿وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ﴾ هەتیوان تاقی بکەنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ﴾ هەر کاتێك گەیشتنە(تەمەنی) ژن هێنان و شووکردن ﴿فَإِنْ آنَسْتُم﴾ ئەمجا ئەگەر هەستان کرد ﴿مِّنْهُمْ رُشْدًا﴾ لەواندا ژیری(و پێگەیشتن) ﴿فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوە سامان و ماڵەکانیان پێ بدەنەوە ﴿وَلَا تَأْكُلُوهَا﴾ و ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِسْرَافًا﴾ بە زیادەڕەوی ﴿وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُوا﴾ و بەپەلە نەوەك گەورە بین (ولێیان وەرگرنەوە) ﴿وَمَن كَانَ غَنِيًّا﴾ وە هەر کەس (لەسەرپەرشتیاری هەتیوان) دەوڵەمەند بوو ﴿فَلْيَسْتَعْفِفْ﴾ با خۆی بگرێتەوە (لە خواردنی ماڵیان) ﴿وَمَن كَانَ فَقِيرًا﴾ وە هەر کەس لەوان هەژار بوو ﴿فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ با (لێ ی) بخوات بە ئەندازەی پێویست ﴿فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەمجا هەر کات ماڵی هەتیوەکانتان دایەوە پێیان ﴿فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ بەسە خوا بۆ لێپرسینەوە (بەسەرتانەوە) (٦)

﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٞ﴾ بۆ پیاوان هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ ٱلۡوَٰلِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَٱلۡأَقۡرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٞ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ ٱلۡوَٰلِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَٱلۡأَقۡرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿مِمَّا قَلَّ مِنۡهُ أَوۡ كَثُرَۚ﴾ لە ئەوەی(بەجێی دەهێڵن) کەم بێت یان زۆر ﴿نَصِيبٗا مَّفۡرُوضٗا﴾ بەبەشێکی بڕیار دراو ⑦ ﴿وَإِذَا حَضَرَ ٱلۡقِسۡمَةَ﴾ جا ئەگەر کاتی دابەش کردنی(میراتەکە) ئامادەبوون ﴿أُوْلُواْ ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ خزمە نزیکەکان(کە میرات ناگرن لە مردوو) ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينُ﴾ و هەتیوو و هەژارە (بێگانە) کان ﴿فَٱرۡزُقُوهُم مِّنۡهُ﴾ ئەو لەو کەلەپوورە بەشیان بدەن(ئەم بەش دانە سوننەتە نەك واجب) ﴿وَقُولُواْ لَهُمۡ﴾ وە قسەیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوۡلٗا مَّعۡرُوفٗا﴾ بە قسەکردنێکی جوان و چاك ⑧ ﴿وَلۡيَخۡشَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی (سەرپەرشتیارن) با بترسن ﴿لَوۡ تَرَكُواْ﴾ ئەگەر بەجێی بهێڵن ﴿مِنۡ خَلۡفِهِمۡ﴾ لەپاش خۆیانەوە (پاش مردن) ﴿ذُرِّيَّةٗ ضِعَٰفًا﴾ مندالانی لاواز(بچوك) ﴿خَافُواْ عَلَيۡهِمۡ﴾ دەترسن لێیان(بفەوتێن) ﴿فَلۡيَتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ دەبا لەخوا بترسن ﴿وَلۡيَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدًا﴾ و قسەی ڕاست و ڕەوا بکەن(مەبەست پێی ئەوەیە وەسیەتێك نەکەن زیان بگەیەنن بەمنداڵەکانیان پاش خۆیان بەهەژاری بەجێیان بهێڵین وهەموو ماڵ وسەروەتەکەیان بکەن بەخێر و سەدەقە) ⑨ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی ﴿يَأۡكُلُونَ أَمۡوَٰلَ ٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ کە ماڵی هەتیوەکان دەخۆن ﴿ظُلۡمًا﴾ بەستەم و ناڕەوا ﴿إِنَّمَا يَأۡكُلُونَ فِي بُطُونِهِمۡ نَارٗاۖ﴾ بەڕاستی ئەوانە بەس لە سکی خۆیان ئاگر دەخۆن. ﴿وَسَيَصۡلَوۡنَ سَعِيرٗا﴾ وە لەمەوپاش دەچنە ئاگرێکی بەتین و هەڵگیرساوەوە ⑩ ﴿يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿فِيٓ أَوۡلَٰدِكُمۡۖ﴾ دەربارەی(میراتی) ڕۆڵەکانتان ﴿لِلذَّكَرِ مِثۡلُ حَظِّ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۚ﴾ بۆ نێرێك هەیە (لە میرات) بە وێنەی بەشی دوو مێ ﴿فَإِن كُنَّ نِسَآءٗ﴾ خۆ ئەگەر(منداڵەکانتان) تەنها ئافرەت بوون ﴿فَوۡقَ ٱثۡنَتَيۡنِ﴾ (دووان و) زیاد لەدووان ﴿فَلَهُنَّ﴾ ئەوا بۆیان هەیە ﴿ثُلُثَا﴾ دوو بەش لە سێ بەشی ﴿مَا تَرَكَۖ﴾ ئەوەی (مردووەکە) بەجێ ی هێشتووە ﴿وَإِن كَانَتۡ وَٰحِدَةٗ﴾ بەڵام ئەگەر یەك ئافرەت بوو ﴿فَلَهَا ٱلنِّصۡفُۚ﴾ ئەوە نیوەی (میراتەکەی) بۆ هەیە ﴿وَلِأَبَوَيۡهِ لِكُلِّ وَٰحِدٖ مِّنۡهُمَا﴾ وە بۆ هەر کام لە دایك و باوکی مردووەکە هەیە ﴿ٱلسُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿مِمَّا تَرَكَ﴾ لەوەی کە بەجێ ی هێشتووە ﴿إِن كَانَ لَهُۥ وَلَدٞۚ﴾ ئەگەر مردووەکە منداڵی هەبوو ﴿فَإِن لَّمۡ يَكُن لَّهُۥ وَلَدٞ﴾ بەڵام ئەگەر مردووەکە منداڵی نەبوو ﴿وَوَرِثَهُۥٓ أَبَوَاهُ﴾ و دایك و باوکی میرات گری بوون ﴿فَلِأُمِّهِ ٱلثُّلُثُۚ﴾ ئەوە سێ یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿فَإِن كَانَ لَهُۥٓ إِخۡوَةٞ﴾ بەڵام ئەگەر (مردووەکە) چەند برایەکی هەبوو ﴿فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُۚ﴾ ئەوا شەش یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿مِنۢ بَعۡدِ وَصِيَّةٖ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِي بِهَآ﴾ وەسیەتی پێ کرابێ (لە لایەن مردووەکەوە) ﴿أَوۡ دَيۡنٍۗ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەری بێت) ﴿ءَابَآؤُكُمۡ﴾ باوکەکانتان ﴿وَأَبۡنَآؤُكُمۡ﴾ و کوڕەکانتان ﴿لَا تَدۡرُونَ﴾ نازانن ﴿أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ لَكُمۡ نَفۡعٗاۚ﴾ کامەیان بەسوود ترن بۆتان ﴿فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ﴾ (ئەو دابەش کردنە) لە لایەن خواوە پێویست کراوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ زانای دانایە ⑪

﴿وَلَكُمْ نِصْفُ﴾ بـۆ ئێوە هەیە نیوەی ﴿مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ﴾ ئەو (میراتـەی) کەژنەکانتان بەجێ یان هێشـتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئەو ژنانە منداڵیـان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵیان هەبوو ﴿فَلَكُمُ الرُّبُعُ﴾ بۆ ئێوە هەیە چوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكْنَ﴾ لەوەی (ژنەکانتان) بەجێیان هێشـتووە ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپـاش (دەرکردنـی) وەسـیەتێك ﴿يُوصِينَ بِهَا﴾ کەکردبێتیـان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك (کەلەسەریان بێت) ﴿وَلَهُنَّ الرُّبُعُ﴾ بۆ (ژنەکانتان) هەیەچوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُمْ﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئێوە منداڵتان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵتان هەبوو ﴿فَلَهُنَّ الثُّمُنُ﴾ ئەوەبۆ ئەوان هەیە هەشت یەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُم﴾ لەوەی بەجێتان هێشـتووە ﴿مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿تُوصُونَ بِهَا﴾ کەکردبێتتان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یـان دانەوەی قەرزێك (کەلەسـەرتان بێت) ﴿وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر پیاوێك یان ئافرەتێك کەمیراتی لێ ئەگیرا (مردبوو) نەباوان (دایك وباوك) ی هەبوو نە منداڵ ﴿وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ﴾ وە تەنها برایەك یان خوشکێکی (لەدایکەوە) هەبوو ﴿فَلِكُلِّ وَاحِدٍ﴾ ئەوە بۆ هەر یەك ﴿مِّنْهُمَا﴾ لەو دووانە هەیە ﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ﴾ بەڵام ئەگەر ئەوان زیاتر بوون ﴿مِن ذَٰلِكَ﴾ لەبرایەك یان خوشکێك (ی دایکی) ﴿فَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو کاتە ئەوانە هەموویان هاوبەشن ﴿فِي الثُّلُثِ﴾ لەسـێ یـەك (ی میراتەکـە) دا ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپـاش (دەرکردنـی) وەسـیەتێك ﴿يُوصَىٰ بِهَا﴾ کەکرابێـت ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یـان قەرزێـك ﴿غَيْرَ مُضَارٍّ﴾ کـە (وەسێتەکە یاقەرزەکە بۆ میراتگران) بێزیان بێـت ﴿وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە بڕیارە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ خواش زانـای لەسـەرخۆیە ⑫ ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئـەو (یاسـایانە) سـنورەکانی خـودان ﴿وَمَن يُطِعِ﴾ هـەر کەسـێك گوێڕایەڵـی ﴿اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خـوا و پێغەمبەرەکـەی بێـت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ (خوا) دەیخاتـە ناو بەهەشـتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایـدا دەمێننەوە بەهەمیشـەیی ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وەئەوەیە سـەرکەوتنی زۆر گـەورە ⑬ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هـەر کەسـێکیش سـەرپێچی خـواو پێغەمبەرەکـەی بـکات ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ﴾ و سـنورەکانی (خـوا) ببەزێنێـت ﴿يُدْخِلْهُ نَارًا﴾ دەیخاتـە ئاگرێکـەوە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ هەمیشـە دەمێنێتـەوە تیایـدا ﴿وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وەسـزایەکی ڕیسـواکەری بـۆ هەیە ⑭

﴿وَٱلَّٰتِي يَأۡتِينَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ ئەوانەی کە کاری زۆر پیس و ناشرین(زینا) دەکەن ﴿مِن نِّسَآئِكُمۡ﴾ لە ئافرەتان(ی بڕوادار) تان ﴿فَٱسۡتَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِنَّ أَرۡبَعَةٗ مِّنكُمۡۖ﴾ ئەوە چوار شایەت لە خۆتان لەسەریان بگرن ﴿فَإِن شَهِدُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتییان دا ﴿فَأَمۡسِكُوهُنَّ﴾ ئەوە ئەو(ژنە زیناکارانە) بەند بکەن ﴿فِي ٱلۡبُيُوتِ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَوَفَّىٰهُنَّ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هەتا(فریشتەی) مەرگ گیانیان دەکێشێت ﴿أَوۡ يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلٗا﴾ یان خوا ڕێگایەك (ی ڕزگار بوون) یان بۆ دائەنێ (ئەمە حوکمی زیناکردن بوو پێش هاتنە خوارەوەی ئایەتەکانی سورەتی النور واتە حومکی ئەم ئایەتەی سورەتی (النساء)بە ئایەتەکانی سورەتی النور سڕراوەتەوە) ﴿١٥﴾ ﴿وَٱلَّذَانِ﴾ وە ئەو دووانەی(کوڕو کچەی) ﴿يَأۡتِيَٰنِهَا مِنكُمۡ﴾ ئەو کارە پیسە (زینا) دەکەن لە ئێوە ﴿فَـَٔاذُوهُمَاۖ﴾ ئەوە ئازاریان بدەن ﴿فَإِن تَابَا﴾ جا ئەگەر گەڕانەوەو تەوبەیان لێکرد ﴿وَأَصۡلَحَا﴾ وە چاك بوون ﴿فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمَآۗ﴾ ئەوا وازیان لێ بێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿تَوَّابٗا رَّحِيمًا﴾ لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلتَّوۡبَةُ﴾ بێگومان وەرگرتنی تەوبە ﴿عَلَى ٱللَّهِ لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسُّوٓءَ بِجَهَٰلَةٖ﴾ لای خوا تەنها بۆ ئەوانەیە کە گوناە دەکەن بە نەفامی ﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ﴾ پاشان پەشیمان دەبنەوە ﴿مِن قَرِيبٖ﴾ بە زوویی (پێش مردن) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يَتُوبُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡۗ﴾ خوا گەڕانەوەیان لێ وەردەگرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ خواش هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ زانای دانایە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَيۡسَتِ ٱلتَّوۡبَةُ﴾ پەشیمانی (وەرگرتن) نی یە ﴿لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ بۆ ئەوانەی تاوانی زۆر دەکەن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هەتا کاتی سەرە مەرگی یەکێکیان دێ ﴿قَالَ إِنِّي تُبۡتُ ٱلۡـَٰٔنَ﴾ دەڵێت: بەڕاستی من ئێستا تەوبەم کرد ﴿وَلَا ٱلَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوانەش نی یە ﴿يَمُوتُونَ وَهُمۡ كُفَّارٌۚ﴾ کە دەمرن بە بێ بڕوایی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ﴾ ئەوانەی(باسکران) ئامادەمان کردووە بۆیان ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ سزایەکی ئازار دەر ﴿١٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا يَحِلُّ لَكُمۡ﴾ حەلاڵ نی یە بۆتان ﴿أَن تَرِثُواْ ٱلنِّسَآءَ كَرۡهٗاۖ﴾ کە ئافرەتان بە زۆر(بە ناچاری) بە میراتی بەرن(بۆ خۆتان) ﴿وَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ﴾ وە بەرگری شو کردنیان لێ مەکەن ﴿لِتَذۡهَبُواْ بِبَعۡضِ مَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەو(مارەیی یەی) کە پێتان داون بیبەن (بۆ خۆ تان) ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ﴾ مەگەر کاتێ کە کردەوەیەکی زۆر ناشرین(زینا) بە ئاشکرا بکەن ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ﴾ وە ڕەفتاریان لەگەڵ بکەن بەچاکی(و ژیانیان لەگەڵ ببەنە سەر) ﴿فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ﴾ جا ئەگەر حەزتان لێیان نەبوو(تەلاقیان مەدەن) ﴿فَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا﴾ چونکە لەوانەیە ئێوە حەز نەکەن لە شتێك ﴿وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ﴾ و خوا لەوەدا دابنێت ﴿خَيۡرٗا كَثِيرٗا﴾ چاکە وخێرێکی زۆر ﴿١٩﴾

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ﴾ ئەگەر ویستتان ﴿ٱسْتِبْدَالَ زَوْجٍ﴾ گۆڕینی ژنێك ﴿مَّكَانَ زَوْجٍ﴾ لەشوێن ژنێك (کەحەزی لێ ناکەن) ﴿وَءَاتَيْتُمْ إِحْدَىٰهُنَّ﴾ و دابێتتان بەیەکێکیان ﴿قِنطَارًا﴾ ماڵێکی زۆر (بەمارەیی) ﴿فَلَا تَأْخُذُوا۟﴾ ئەوە مەی سەنتەوە ﴿مِنْهُ شَيْـًٔا﴾ لێی هیچ شتێك (لەوماڵە زۆرە) ﴿أَتَأْخُذُونَهُۥ بُهْتَـٰنًا﴾ ئایا ئەو(مارەیی یە)یان لێ ئەسەنتەوە بەبوختان کردن﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا(بەرامبەری ئافرەتەکە) ﴿٢٠﴾ ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُۥ﴾ جا چۆن وەری دەگرنەوە؟ ﴿وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ لەکاتێکدا چوونەتەلای یەکتری (تێکەڵاوی ژن و مێردایەتیتان لەگەڵ یەك کردووە) ﴿وَأَخَذْنَ مِنكُم﴾ وەئەو ئافرەتانە وەریان گرتووە لێتان ﴿مِّيثَـٰقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی پتەو بەهێز (کەوا بەستنی نیکاحە) ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُوا۟﴾ (ئەی پیاوان) مارە ی مەکەن ﴿مَا نَكَحَ ءَابَآؤُكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی کەباوکەکانتان مارەیان کردوون (واتە باوەژنەکانتان) ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش لەم (حەرام کردنە) کرابێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ﴾ بەڕاستی ئەو مارەکردنە ﴿فَـٰحِشَةً﴾ کردەوەیەکی زۆر پیس وچەپەڵە ﴿وَمَقْتًا﴾ زۆر بێزراو ﴿وَسَآءَ سَبِيلًا﴾ وڕێبازێکی زۆر خراپ و بەدە (کەگیراوەتە بەر) ﴿٢٢﴾ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ﴾ قەدەغە کراوە لەسەرتان (حەرام کراوە) ﴿أُمَّهَـٰتُكُمْ﴾(مارەکردنی) دایکانتان ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ و کچەکانتان ﴿وَأَخَوَٰتُكُمْ﴾ و خوشکەکانتان ﴿وَعَمَّـٰتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی باوکتانن) ﴿وَخَـٰلَـٰتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی دایکتانن) ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأَخِ﴾ و کچانی برا ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأُخْتِ﴾ و کچانی خوشك ﴿وَأُمَّهَـٰتُكُمُ ٱلَّـٰتِىٓ أَرْضَعْنَكُمْ﴾ ئەو دایکانەتان کەشیریان پێ داوون ﴿وَأَخَوَٰتُكُم مِّنَ ٱلرَّضَـٰعَةِ﴾ وخوشکەکانتان لەشیرەوە ﴿وَأُمَّهَـٰتُ نِسَآئِكُمْ﴾ و دایکی ژنەکانتان (خەسوو) ﴿وَرَبَـٰٓئِبُكُمُ﴾ و کچانی ژنانتان کە لەمێردی تریان بن ﴿ٱلَّـٰتِى فِى حُجُورِكُم﴾ ئەوانەی کەلە ماڵی ئێوەدا دەژین ﴿مِّن نِّسَآئِكُمُ ٱلَّـٰتِى﴾ لەو ژنانەتانن ﴿دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ کەچوونەتە لایان ﴿فَإِن لَّمْ تَكُونُوا۟ دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ جا ئەگەر نەچووبونە لایان (دایکی کۆڵەبەسەکان) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە (لەمارە کردنی کچەکانیاندا) ﴿وَحَلَـٰٓئِلُ أَبْنَآئِكُمُ﴾ وە (حەرامە بۆتان) هاوسەری کوڕەکانتان(بووك) ﴿ٱلَّذِينَ مِنْ أَصْلَـٰبِكُمْ﴾ ئەوانەی کەلە پشتی خۆتانن ﴿وَأَن تَجْمَعُوا۟﴾ وە (قەدەغە وحەرامکراوە لەسەرتان) کۆکردنەوە ﴿بَيْنَ ٱلْأُخْتَيْنِ﴾ لە نێوان دوو خووشك لەیەك کاتدا ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حوکمە لەنەفامیدا) کرابێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بێگومان خوا هەمیشە ﴿غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٣﴾

﴿وَالْمُحْصَنَاتُ﴾ (هەروەها حەرام کراوەلێتان) ئەوانەی کەمێردیان هەیە ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ جگە لەوانەی کە بوونەتە موڵکتان (کەنیزەك) ﴿كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ (ئەو حوکمانە باسکران)پێویست کراوو نوسراوی خوایە لەسەرتان ﴿وَأُحِلَّ لَكُمْ﴾ وە بۆتان حەڵاڵکراوە ﴿مَا وَرَاءَ ذَلِكُمْ﴾ بێجگە لەوانە (کە باسکران هەمووی حەڵاڵە بۆتان تا چوار ژن بەیەکەوە کۆ بکەنەوە) ﴿أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ﴾ کە بەماڵ وسامانتان خوازبێنی (ئافرەتان) بکەن ﴿مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ (بەمەرجێ) کە داوێن پاك بن و داوێن پیس نەبن ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ﴾ جا ئەوەی کە لەزەتتان لێ وەرگرت لەو ئافرەتانە(ی حەڵاڵن) ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ ئەوا مارەیی یەکەیان پێ بدەن کەفەرزکراوە لەسەرتان ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ تاوانتان لەسەر نی یە ﴿فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ﴾ لەوەی کە لەسەری پێك هاتن (لەگەڵ ژنەکانتان دا لەکەمکردنەوەی مارەیی) ﴿مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ﴾ لە پاش دیاریکردنی مارەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خودا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا﴾ وە ئەوەی لە ئێوە نەیتوانی لەبەر هەژاری ﴿أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کە ئافرەتانی ئازادی ئیماندار مارەبکات ﴿فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەوە با لەوانە مارە بکات کەبوونەتە موڵکتان ﴿مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ لە کەنیزەکە ئیماندارەکانتان ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ﴾ وە خوا زاناترە بەباوەڕەکەتان ﴿بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لەهەندێکی ترتانن (هەمووتان نەوەی ئادەمن) ﴿فَانْكِحُوهُنَّ﴾ لەبەرئەوە مارەیان بکەن ﴿بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ﴾ بەڕەزامەندی کەسوکاریان ﴿وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ و مارەیی یەکەیان پێ بدەن ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەشێوازێکی چاك ﴿مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ﴾ لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانە پاك داوێن بن داوێن پیس (و زیناکاری بەئاشکرا) نەبن ﴿وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ﴾ و دۆستیان نەبێ (بەنهێنی بۆ زینا کردن) ﴿فَإِذَا أُحْصِنَّ﴾ جا ئەگەر ئەو (کەنیزەکانە) شوویان کرد ﴿فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ﴾ پاشان خراپەیەکی ئاشکرایان کرد (زینا) ﴿فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەوە نیوەی سزای ئافرەتە ئازادەکانیان لەسەرە(لێیان بدرێت کە پەنجا جەڵدە) ﴿ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ﴾ ئەو (مارەکردنی کەنیزەکە) بۆ کەسێکە لەئێوە لە تاوان کردن (زینا) بترسێ ﴿وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر ئارام بگرن (و کەنیزەك مارە نەکەن) چاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٢٥﴾ ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆتان ڕوون بکاتەوە ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموونیتان بکات ﴿سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ بۆ ڕێ وشوێنی ئەوانەی لە پێش ئێوەوە بوون (لەخواناسان) ﴿وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ و لێتان خۆش ببێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٢٦﴾

﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ وەخوا دەیەوێت ﴿أَن يَتُوبَ عَلَيۡكُمۡ﴾ کەلێتان ببورێت ﴿وَيُرِيدُ ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەیانەوێت ئەوانەش ﴿يَتَّبِعُونَ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ کەشوێن ئارەزو و هەواو هەوەسەکانیان کەوتوون ﴿أَن تَمِيلُواْ﴾ کە لاتان بدەن ﴿مَيۡلًا عَظِيمٗا﴾ بەلادانێکی گەورە ﴿٢٧﴾ ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَن يُخَفِّفَ عَنكُمۡۚ﴾ کەئەرکتان لەسەر سووك بکات ﴿وَخُلِقَ ٱلۡإِنسَٰنُ ضَعِيفٗا﴾ چونکەئادەمی بە لاواز دروست کراوە ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَكُم﴾ سامانی یەکتری مەخۆن ﴿بَيۡنَكُم بِٱلۡبَٰطِلِ﴾ لەنێوانتاندا بەناڕەوا ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر بازرگانی یەك بێت ﴿عَن تَرَاضٖ مِّنكُمۡۚ﴾ بەڕەزامەندی لەنێوان خۆتان دا ﴿وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمۡۚ﴾ وە خۆتان مەکوژن(یان خۆتان مەفەوتێنن بەتاوان) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمۡ رَحِيمٗا﴾ بەڕاستی خواهەمیشە بەبەزەیی یە پێتان ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ﴾ وە هەرکەسێك ئەوە بکات(واتە یەکێك بکوژێت) ﴿عُدۡوَٰنٗا وَظُلۡمٗا﴾ بەدەست درێژی و ستەم ﴿فَسَوۡفَ نُصۡلِيهِ نَارٗاۚ﴾ ئەو لەمەودوا دەیخەینە ناو ئاگرەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وە ئەوەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾ ﴿إِن تَجۡتَنِبُواْ كَبَآئِرَ مَا تُنۡهَوۡنَ عَنۡهُ﴾ ئەگەر دوور بکەونەوە لەو تاوانە گەورانەی کەلێتان قەدەغەکراوە ﴿نُكَفِّرۡ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ﴾ ئەوە تاوانە بچووکەکانتان بۆ دەپۆشین ﴿وَنُدۡخِلۡكُم مُّدۡخَلٗا كَرِيمٗا﴾ وە دەتانخەینە شوێنێکی چاك و ڕێزدارەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَتَمَنَّوۡاْ﴾ وە ئاوات مەخوازن ﴿مَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بِهِۦ بَعۡضَكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ﴾ بۆ ئەو پلەیەی کە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکی ترتاندا ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٞ﴾ بۆ پیاوان بەش هەیە ﴿مِّمَّا ٱكۡتَسَبُواْۖ﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٞ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش بەش هەیە ﴿مِّمَّا ٱكۡتَسَبۡنَۚ﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَسۡـَٔلُواْ ٱللَّهَ﴾ وە داوا لەخوا بکەن ﴿مِن فَضۡلِهِۦٓۚ﴾ لەبەهرەو بەخششی خۆی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەهەموو شتێك زانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلِكُلّٖ جَعَلۡنَا﴾ وە دامان ناوە بۆ هەموو (مردوویەك یان میراتێك) ﴿مَوَٰلِيَ﴾ چەند میرات گرێك(کە بەشیٚ ئەگرن) ﴿مِمَّا تَرَكَ ٱلۡوَٰلِدَانِ وَٱلۡأَقۡرَبُونَۚ﴾ لەوەی کە دایك و باوك و خزمانیان بەجێیان هێشتووە ﴿وَٱلَّذِينَ عَقَدَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ﴾ وە ئەوانەش کەپەیمانتان لەگەڵ گریٚ داون (کە میرات لەیەکتربەرن) ﴿فَـَٔاتُوهُمۡ نَصِيبَهُمۡۚ﴾ ئەوە بەشی خۆیانیان بدەنیٚ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارو چاودێرە ﴿٣٣﴾

﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ﴾ پیاوان سەرپەرشتیارن(کاربەدەستن) بەسەر ئافرەتانەوە ﴿بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا فەزڵی هەندێکیانی داوە ﴿عَلَىٰ بَعۡضٍ﴾ بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡۚ﴾ هەروەها بەهۆی ئەوەی کە (پیاوان) لەسامانەکانیان خەرج دەکەن ﴿فَٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ جا ئافرەتە چاکەکان (ئەوانەن) ﴿قَٰنِتَٰتٌ﴾ گوێڕایەڵانی بەردەوام (بۆ خواو پاشان مێردەکانیان) ﴿حَٰفِظَٰتٌ لِّلۡغَيۡبِ﴾ پارێزەرانی (داوێنی خۆیان وسامانی مێردەکانیانن) کە مێردەکانیان لەماڵەوە نەبن ﴿بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُۚ﴾ بەهۆی ئەوەی خوا فەرمانی پاراستنی داوە ﴿وَٱلَّٰتِي تَخَافُونَ﴾ وەئەو ئافرەتانەش کەئێوە دەترسن ﴿نُشُوزَهُنَّ﴾ سەرپێچیتان بکەن ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئەوە ئامۆژگاریان بکەن ﴿وَٱهۡجُرُوهُنَّ فِي ٱلۡمَضَاجِعِ﴾ و جێگەیان لێ جیابکەنەوە (و لەگەڵیان مەخەون) ﴿وَٱضۡرِبُوهُنَّۖ﴾ و لێیان بدەن (لێدانێك کەلەشی عەیب دار نەکات) ﴿فَإِنۡ أَطَعۡنَكُمۡ﴾ جا ئەگەر گوێڕایەڵیان کردن ﴿فَلَا تَبۡغُواْ عَلَيۡهِنَّ سَبِيلًاۗ﴾ ئەوە ئیتر هیچ ڕێگەیەك لەدژیان مەگرنەبەر ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيّٗا كَبِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەرز وبڵندی گەورەیە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿شِقَاقَ بَيۡنِهِمَا﴾ لە تێکچونی نێوانیان (ژن و مێرد) ﴿فَٱبۡعَثُواْ حَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهِۦ﴾ ئەوە ناوبژیوانێك بنێرن لەخزمی پیاوەکە ﴿وَحَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهَآ﴾ و ناو بژیوانێك لە خزمی ئافرەتەکە ﴿إِن يُرِيدَآ إِصۡلَٰحٗا﴾ ئەگەر (دوو ناوبژیوانەکە) ئاشتییان بوێت ﴿يُوَفِّقِ ٱللَّهُ بَيۡنَهُمَآۗ﴾ خوا نێوان ژن و مێردەکە چاك دەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زانای ئاگادارە ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ بەس خوا بپەرستن، ﴿وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ﴾ و هیچ شتێك مەکەن بەهاوبەشی ﴿وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗا﴾ هەروەها لەگەڵ دایك و باوکتاندا چاك بن ﴿وَبِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزم و نزیکان ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَٱلۡجَارِ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ وهاوسێی خزم ﴿وَٱلۡجَارِ ٱلۡجُنُبِ﴾ و هاوسێی بێگانە یا دوور ﴿وَٱلصَّاحِبِ بِٱلۡجَنۢبِ﴾ و هاوڕێی هەمیشەیی یا هاوڕێی سەفەر ﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و ڕێبوار ﴿وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۗ﴾ و ئەوانەی بوون بەموڵکتان (چاك بن لەگەڵیاندا) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بەڕاستی خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ مُخۡتَالٗا فَخُورًا﴾ ئەو کەسەی کە خۆ بەزل زان و شانازیکەر بێت ﴿٣٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَبۡخَلُونَ﴾ ئەوانەی کە چرووکن ﴿وَيَأۡمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلۡبُخۡلِ﴾ فەرمانیش دەکەن بەخەڵکی بەچرووکی ﴿وَيَكۡتُمُونَ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە دەیشارنەوە ئەوەی خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضۡلِهِۦۗ﴾ لە بەخششی خۆی ﴿وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا﴾ وە ئامادەمان کردوە بۆ بێباوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ﴿٣٧﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ وە ئەوانەی ماڵەکانیان دەبەخشن ﴿رِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەر ڕوپامایی خەڵکی ﴿وَلَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ باوەڕیش ناهێنن نەبەخوا ﴿وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۗ﴾ و نەبەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَكُنِ ٱلشَّيۡطَٰنُ لَهُۥ قَرِينٗا﴾ وە هەرکەس شەیتان هاوڕێی بێت ﴿فَسَآءَ قَرِينٗا﴾ ئەوە (شەیتان)هاوڕێیەکی زۆر خراپە ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَاذَا عَلَيۡهِمۡ﴾ وە ئەوانە چ زیانێکیان دەکەوتە سەر؟ ﴿لَوۡ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر باوەڕیان بهێنایە بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَنفَقُواْ﴾ وەبیان بەخشی یایە ﴿مِمَّا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُۚ﴾ لەوەی کەخوا پێ ی بەخشیبوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِهِمۡ عَلِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانایە پێیان ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَظۡلِمُ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖۖ﴾ بەڕاستی خوا بە ئەندازەی گەردیلەیەك ستەم ناکات ﴿وَإِن تَكُ حَسَنَةٗ﴾ وە ئەگەر چاکەیەك هەبێت ﴿يُضَٰعِفۡهَا﴾ (خودا) پاداشتەکەی چەندجارە دەکاتەوە ﴿وَيُؤۡتِ مِن لَّدُنۡهُ﴾ و دەیبەخشێت لەلایەن خۆیەوە ﴿أَجۡرًا عَظِيمٗا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٤٠﴾ ﴿فَكَيۡفَ إِذَا جِئۡنَا﴾ ئەمجا (حاڵی کافران) چۆن بێت کاتێك هێنامان ﴿مِن كُلِّ أُمَّةِۭ بِشَهِيدٖ﴾ لە هەموو ئومەتێکدا شایەتێك (کە پێغەمبەرەکەیانە) ﴿وَجِئۡنَا بِكَ﴾ تۆیشمان هێنا(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ شَهِيدٗا﴾ بەشایەت بەسەر ئائەوانەوە ﴿٤١﴾ ﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَعَصَوُاْ ٱلرَّسُولَ﴾ ئاوات دەخوازن ئەوانەی کافر بوون و سەرپێچی پێغەمبەریان کرد ﴿لَوۡ تُسَوَّىٰ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضُ﴾ کە زەویان بەسەردا تەخت بکرێت (واتە بخرێنە ژێر زەوی و نەهێنرێنە دەرەوە) ﴿وَلَا يَكۡتُمُونَ ٱللَّهَ حَدِيثٗا﴾ وە(لەو ڕۆژەدا) هیچ قسەو باسێك لەخوا ناشارنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقۡرَبُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمۡ سُكَٰرَىٰ﴾ نزیکی نوێژ مەبنەوە کاتێك ئێوە سەرخۆش بن ﴿حَتَّىٰ تَعۡلَمُواْ مَا تَقُولُونَ﴾ هەتا بزانن چی دەڵێن ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وەهەروەها نزیکی (جێگای) نوێژ مەبنەوە لەکاتێکدا لەشتان بێ نوێژە (لەشتان پیسە) ﴿إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ﴾ مەگەر تێپەڕبن (بە مزگەوتدا) ﴿حَتَّىٰ تَغۡتَسِلُواْۚ﴾ هەتا خۆتان دەشۆن ﴿وَإِن كُنتُم مَّرۡضَىٰٓ﴾ وە ئەگەر ئێوە نەخۆش بوون ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوۡ جَآءَ أَحَدٞ مِّنكُم﴾ یان کەسێك لەئێوە هاتەوە ﴿مِّنَ ٱلۡغَآئِطِ﴾ لەشوێنی دەست بەئاو گەیاندنەوە ﴿أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ یان جووت بوون لەگەڵ خێزانەکانتاندا (یالە یەك کەوتن لەگەڵ ئافرەتانی نامەحرەمدا) ﴿فَلَمۡ تَجِدُواْ مَآءٗ﴾ ئەمجا ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدٗا طَيِّبٗا﴾ ئەوە بەخۆڵێکی پاك تەیەموم بکەن ﴿فَٱمۡسَحُواْ بِوُجُوهِكُمۡ وَأَيۡدِيكُمۡۗ﴾ جا بەو تۆزو خۆڵە ڕووخسار و دەستەکانتان تەیەموم بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە سڕەرەوەی تاوانە و لێبووردەیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿أُوتُواْ نَصِيبٗا مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ کە بەشێك لەنامەکەیان پێ دراوە (کە تەوراتە) ﴿يَشۡتَرُونَ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ گومڕایی هەڵدەبژێرن (دەکڕن) ﴿وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّواْ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە دەیانەوێت ئێوەش لەڕێبازی ڕاست گومڕابین ﴿٤٤﴾

﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِأَعۡدَآئِكُمۡۚ﴾ وەتەنها خـوا چـاك ئاگـاداره بەدوژمنەكانتـان ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَلِيّٗا﴾ وە تەنهـا خـوا بەسـە دۆسـت بێت ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ نَصِيرٗا﴾ تەنها خواش بەسـە یاریدەدەر بێـت ﴿٤٥﴾ ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ هەندێك لە جوولەكـەكان ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ﴾ فەرموودەكانـی خوا دەگۆڕن لەشـوێن و مەبەستی خۆی ﴿وَيَقُولُونَ سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا﴾ وە دەڵێـن: بیستمان و سـەرپێچیمان كـرد!! ﴿وَٱسۡمَعۡ غَيۡرَ مُسۡمَعٖ﴾ گـوێ بگـرە قـەت گوێـت لێ نەبـێ!! ﴿وَرَٰعِنَا﴾ وە دەڵێن (راعنـا) چاك گوێمان بـۆ بگرە (بـەڵام بەزمانی جوولەكە واتـە تـۆ خراپترینمانـی ئـەوان ئـەم مانایـان مەبەسـت بـوو) ﴿لَيَّۢا بِأَلۡسِنَتِهِمۡ﴾ دەمیـان خـوار دەكـردەوە (بـۆ ئـەوەی مەبەسـتە خراپەكـە بگەیەنێـت) ﴿وَطَعۡنٗا فِي ٱلدِّينِۚ﴾ وە بۆتانـەو تەشـەردان لەئاینی (ئیسـلام) ﴿وَلَوۡ أَنَّهُمۡ قَالُواْ﴾ وە ئەگـەر ئـەوان بیـان ووتایـە ﴿سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَا﴾ بیسـتمان و گوێڕایەڵین ﴿وَٱسۡمَعۡ وَٱنظُرۡنَا﴾ و (قسـەمان) ببیسـتەو پەلەمـان لـێ مەكـە ﴿لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ وَأَقۡوَمَ﴾ ئـەوە چاكتـرو ڕاسـت تـر بـوو بۆیان ﴿وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ بـەڵام خـوا نەفرینـی لـێ كـردن ﴿بِكُفۡرِهِمۡ﴾ بەهـۆی بـێ باوەڕییەكەیانەوە ﴿فَلَا يُؤۡمِنُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ بۆیـە بـڕوا ناهێنـن كەمێكیـان نەبێـت ﴿٤٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ﴾ ئـەی ئەوانـەی ﴿أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ كەنامەتـان پـێ بەخشـراوە ﴿ءَامِنُواْ بِمَا نَزَّلۡنَا﴾ بـڕوا بهێنـن بـەو (قورئانـە)ی ناردوومانەتـە خـوارەوە ﴿مُصَدِّقٗا لِّمَا مَعَكُم﴾ كـە بەڕاسـت دانـەری ئەو(تەوراتـە)ی ئێوەیـە ﴿مِّن قَبۡلِ أَن نَّطۡمِسَ وُجُوهٗا﴾ پێش ئـەوەی ڕوخسـارانێك سـاف بكەیـن (لەپێشـەوە) ﴿فَنَرُدَّهَا عَلَىٰٓ أَدۡبَارِهَآ﴾ ئەمجـا بیبەینـە پشـت سـەریان ﴿أَوۡ نَلۡعَنَهُمۡ﴾ یـان نەفرەتیان لێ بكەین ﴿كَمَا لَعَنَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلسَّبۡتِۚ﴾ وەك چۆن نەفرەتمان كرد لە خەڵكانی شـەممە (ئەوانـەی كەڕاوە ماسـییان لێ قەدەغـە كرا لە ڕۆژی شـەممەدا كەچی دەهاتن لـەڕۆژی هەینیدا تۆڕەكانیـان دادەخسـت و ڕۆژی یـەك شـەممە هەڵیـان دەگرتـەوە) ﴿وَكَانَ أَمۡرُ ٱللَّهِ مَفۡعُولًا﴾ وەبڕیاری خوا هەمیشـە بـەدی دێـت ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاسـتی خـوا ﴿لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ خـۆش نابێت گەر هاوبەشـی بۆ دابنـرێ بێجگە لەوە خـۆش ئەبێت لەهەر گوناهێكی تر ﴿لِمَن يَشَآءُۚ﴾ بۆ هەر كەسـێك كـە بیەوێـت، ﴿وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر كەسـێك هاوبەش بۆ خـوا دابنێت ﴿فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بێگومـان گوناهێكـی زۆر گـەورەی هەڵبەسـتووە ﴿٤٨﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سـەیری ئەوانـەت نەكردووە ﴿يُزَكُّونَ أَنفُسَهُمۚ﴾ كەخۆیـان بەپـاك و چـاك دەزانـن ﴿بَلِ ٱللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَآءُ﴾ (وانی یە) بەڵكـو خوا هەر كەسێكی بوێت پاك و خاوێنی دەكات ﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ فَتِيلًا﴾ و كەمترین ستەمیان لێ ناكرێت (بابەئەندازەی ئەو دەزوە باریكەی ناوكی خورماش بێت) ﴿٤٩﴾ ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ﴾ سەیری بكە چۆن ﴿يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَۖ﴾ بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن ﴿وَكَفَىٰ بِهِۦٓ إِثۡمٗا مُّبِينًا﴾ وە بەسە ئەو درۆیە كە گوناهێكی ڕوون و ئاشكرایە ﴿٥٠﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایـا ئاوڕێكـت نەداوەتـەوە لەوانەی ﴿أُوتُواْ نَصِيبٗا مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بەشـێك لەنامەی خواییـان پێـدراوە ﴿يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡجِبۡتِ وَٱلطَّٰغُوتِ﴾ بڕوا ئەهێنن بەشـتی بێ نرخ و بەرنامـەی غەیری خوا (بە جادوو گـەران و بەشـەیتان) ﴿وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەڵێـن بەوانـەی كەبـێ بڕوان ﴿هَٰٓؤُلَآءِ أَهۡدَىٰ﴾ ئەوانە ڕێبازیان ڕاسترە ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ سَبِيلًا﴾ لەوانەی كەباوەڕیان هێناوە ﴿٥١﴾

﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَمَن يَلۡعَنِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش خوا نەفرینی لێ بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا﴾ ئەوە هەرگیز دەست ناکەوێت بۆی هیچ یارمەتی دەرێ ﴿٥٢﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ نَصِيبٞ﴾ ئایا ئەوانە (جوولەکەکان) بەشیان هەیە ﴿مِّنَ ٱلۡمُلۡكِ﴾ لە دەسەلاتی پاشایەتی (خاوەنێتی بوونەوەر)؟ ﴿فَإِذٗا لَّا يُؤۡتُونَ ٱلنَّاسَ نَقِيرًا﴾ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەو کاتە بەخەڵکی یان نەدەبەخشی (بە ئەندازەی) توێکڵی دەنکە خورمایەك ﴿٥٣﴾ ﴿أَمۡ يَحۡسُدُونَ ٱلنَّاسَ﴾ یان ئیرەیی (حەسوودی) دەبەن بەخەڵکی؟ ﴿عَلَىٰ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی خوا پێی بەخشیوون (کە پێغەمبەرێتی یە) ﴿مِن فَضۡلِهِۦ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَقَدۡ ءَاتَيۡنَآ﴾ ئەوە بێگومان داومانە ﴿ءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ بەنەوەی ئیبراهیم کتێب ﴿وَٱلۡحِكۡمَةَ﴾ و پێغەمبەرێتی ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُم مُّلۡكًا عَظِيمٗا﴾ هەروەها پێمان بەخشین دەسەلاتێکی گەورە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ ءَامَنَ بِهِۦ﴾ جالەو خەڵکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد ﷺ) هێنا ﴿وَمِنۡهُم مَّن صَدَّ عَنۡهُۚ﴾ هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ﴿وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) کە ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سَوۡفَ نُصۡلِيهِمۡ نَارٗا﴾ لەمەولا دەیانخەینە ناو ئاگرێك ﴿كُلَّمَا نَضِجَتۡ جُلُودُهُم﴾ هەر کاتێك کە پێستیان سووتا (وبرژا) ﴿بَدَّلۡنَٰهُمۡ جُلُودًا غَيۡرَهَا﴾ بۆیان دەگۆڕین بە پێستێکی تر ﴿لِيَذُوقُواْ ٱلۡعَذَابَۗ﴾ بۆ ئەوەی سزاکە (بەچاکی) بچەژن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿٥٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێنا ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کاری چاکەیان کرد ﴿سَنُدۡخِلُهُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ لەمەولا دەیانخەینە چەند بەهەشتێ ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۖ﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿لَّهُمۡ فِيهَآ أَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞۖ﴾ بۆیان هەیە تیایدا هاوسەرانی پاك وخاوێن ﴿وَنُدۡخِلُهُمۡ ظِلّٗا ظَلِيلًا﴾ وە دەیانخەینەژێر سێبەری چڕو بەردەوامەوە ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُكُمۡ﴾ بەڕاستی خوا فەرمانتان پێ دەکات ﴿أَن تُؤَدُّواْ ٱلۡأَمَٰنَٰتِ﴾ بەدانەوەی گشت سپاردەکان ﴿إِلَىٰٓ أَهۡلِهَا﴾ بۆ خاوەنەکانیان ﴿وَإِذَا حَكَمۡتُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە کاتێك دادوەریتان کرد لەنێوان خەڵکیدا ﴿أَن تَحۡكُمُواْ بِٱلۡعَدۡلِۚ﴾ (خودا فەرمان دەکات) بەداد حوکم بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِۦٓۗ﴾ بەڕاستی خوا بە چاکی ئامۆژگاریتان دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بیسەری بینایە ﴿٥٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن ﴿وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ﴾ وە پاشانیش گوێڕایەڵی کاربەدەستە (عادیلە)کانی خۆتان بن ﴿فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ﴾ جا ئەگەر دووبەرەکیتان هەبوو لە شتێکدا ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾ ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ﴾ ئەوە باشترە ﴿وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا﴾ وە ئاکام و ئەنجامی چاکترە ﴿٥٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایـا ئاوڕێکـت نەداوەتەوە بەلای ئەوانەی ﴿يَزْعُمُونَ﴾ وا خۆ نیشـان دەدەن ﴿أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟﴾ کـە بەڕاسـتی ئـەوان باوەڕیان هێناوە ﴿بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بـەوەی دابەزیوە بۆتـۆ (کە قورئانە) ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ و بـەوەش کـە پێش تـۆ دابەزیـوە (کـە تەوراتـە) ﴿يُرِيدُونَ أَن﴾ دەیانەوێـت کە ﴿يَتَحَاكَمُوٓا۟ إِلَى الطَّٰغُوتِ﴾ دادگـای وحومکیـان ببـەن بـۆلای یەکێـك کـە حوکـم بەبەرنامـەی خـوا نـاکات ﴿وَقَدْ أُمِرُوٓا۟﴾ لـە کاتێکـدا بەڕاسـتی فەرمانیـان پـێ کـراوە ﴿أَن يَكْفُرُوا۟ بِهِۦ﴾ کە بڕوایـان پێی نەبێـت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَٰنُ﴾ وە شـەیتان دەیەوێـت ﴿أَن يُضِلَّهُمْ﴾ کە گومڕایـان بکات ﴿ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا﴾ بەگومڕاییەکـی دوور لـە ڕاسـتی ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا۟﴾ وە ئەگـەر پـێ یـان بوترێـت : وەرن ﴿إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بـۆلای ئـەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ وە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿رَأَيْتَ الْمُنَٰفِقِينَ﴾ دەبینـی (ئـەی موحەممـەد ﷺ) دوو ڕووەکان ﴿يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا﴾ ڕووت لـێ وەردەگێڕن بەوەرگەڕانێکی تەواو ﴿٦١﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَآ أَصَٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌۢ﴾ ئایا حاڵیان چۆن ئەبێت کاتێـك بەسـەرهاتێکی ناخۆشـیان تووش بێت؟ ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەوەی دەسـیان پێشـی خسـتووە (کردوویانە) ﴿ثُمَّ جَآءُوكَ﴾ پاشـان دێنەوە بۆ لات ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ و سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّآ إِحْسَٰنًا وَتَوْفِيقًا﴾ تەنها نیازی چاکە و یەك خستنەوەمان بووە (کاتێك کە حوکم دەبەین بۆلای غەیری خوا) ﴿٦٢﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِى قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن خوا دەزانێت چی لـە دڵیانـدا هەیە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە ڕوویان لـێ وەرگێـڕە ﴿وَعِظْهُمْ﴾ وە ئامۆژگارییان بکە ﴿وَقُل لَّهُمْ فِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بڵێ پێیان دەربارەی خۆیان ﴿قَوْلًۢا بَلِيغًا﴾ ووتەیەکی ڕەوان و کاریگەر ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ﴾ تەنها بۆ ئەوە نەبێت گوێڕایەڵی بکرێت ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەوان ﴿إِذ ظَّلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ کاتێك ستەمیان لەنەفسی خۆیان کرد ﴿جَآءُوكَ﴾ بهاتنایە بۆلات ﴿فَاسْتَغْفَرُوا۟ اللَّهَ﴾ و داوای لـێ بوردونیـان بکردایـە لە خـوا ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەریـش داوای لێ خـۆش بوونی بـۆ بکردنایـە ﴿لَوَجَدُوا۟ اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان دەیـان بینی خوا پەشیمانی وەرگـری بەبەزەییە ﴿٦٤﴾ ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ نەخێـر (وانـی یـە کەخۆیان بە بـاوەڕدار نیشـیان دەدەن) سـوێند بەپەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ﴾ بـڕوا دارنیـن تاتـۆ نەکەنـە دادوەر ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ لەهـەر ئـاژاوە و دووبەرەکـی یەکـی نێوانیـان دا ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ لە پاشـان هەسـت نەکـەن لـە دەرونیاندا ﴿حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ﴾ بەهیـچ بێزارییـەك لەو بڕیارەی تۆ داوتـە ﴿وَيُسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا﴾ و مل کەچ نەبن بەملکەچی یەکی تەواو ﴿٦٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ﴾ وە بێگومـان ئەگەر ئێمە پێویستمان بکردایە لەسـەریان ﴿أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ کـە یەکتـری بکـوژن (واتە بـاوەڕداران بێ بـاوەڕان بکـوژن) ﴿أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم﴾ یـان لەماڵەکانتان دەربچـن ﴿مَّا فَعَلُوهُ﴾ ئەوەیان نەدەکـرد ﴿إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێـت ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا﴾ وە ئەگەر بەڕاسـتی ئـەوان کاریان بکردایـە ﴿مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ بە پێی ئـەو ئامۆژگارییانەی دەکران ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئـەوە باشـتر بـوو بۆیـان ﴿وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ وە دامەزراوتـر دەبـوون (لەسـەر ئایینەکەیـان) ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم﴾ جـا ئـەو کاتـە بێگومـان پێمـان دەبەخشـین ﴿مِّن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانـەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشـتێکی گـەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە ڕێنموونیمان دەکردن ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە هەر کەسێك گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ﴾ جا ئەوانە لەگەڵ کەسانێکن ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ کە خوا فەزڵ و بەهرەی (خۆی) ڕشتووە بەسەریاندا ﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾ لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ و شەهیدان و پیاوچاکان ﴿وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ وە ئەوانـە چ هـاوڕێ و هاوەڵێکـی چاکـن ﴿٦٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ ئـەو فـەزڵ و بەهرەیـە تەنهـا لەلایـەن خواوەیـە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾ وە بەسـە کـە خـوا زانایـە (بەهەمـوو شـتێك) ﴿٧٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسـانێك کە باوەڕتان هێناوە ﴿خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ ئاگاداریی خۆتـان وەرگـرن ﴿فَانفِرُوا ثُبَاتٍ﴾ ئەوسـا تاقـم تاقـم هێـرش بـەرن (دەرچـن بـۆ جیهـاد) ﴿أَوِ انفِرُوا جَمِيعًا﴾ یان هەموو پێکەوە هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿٧١﴾ ﴿وَإِنَّ مِنكُمْ﴾ وە بێگومان لە ناوتاندایە ﴿لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ﴾ کەسـی وا بەڕاسـتی خـۆی دوا دەخـات ﴿فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ﴾ جـا ئەگـەر تووشـی بەسـەرهاتێکی خـراپ هاتـن ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ دەڵێـت بەڕاسـتی خـوا فـەزڵ و بەهـرەی ڕشـت بەسـەرمدا ﴿إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا﴾ کە لەگەڵیاندا ئامـادە نەبووم ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە ئەگەر تووشی فەزڵ و بەهرەیەك بوون لەخواوە ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ بێگومان دەڵێت وەك لەنێـوان ئێـوە و ئـەوا هیچ دۆسـتایەتی یـەك نەبوو بێت ﴿يَا لَيْتَنِي كُنتُ مَعَهُمْ﴾ ئـەی خۆزگە لەگەڵ ئەواندا بوومایە ﴿فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ تا قازانجێکی زۆر گەورەم بکردایە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ کەواتـە با بجەنگێـت لەڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کەسـانێك کە ژیانی دونیـا دەفرۆشـن بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسـێك بجەنگێـت لەڕێی خوادا ﴿فَيُقْتَلْ﴾ ئەمجـا بکوژرێ (شـەهید ببێت) ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یان زاڵ ببێـت ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە دواتر پێی دەدەین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٧٤﴾

﴿وَمَا لَكُمۡ لَا تُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە (بەچ بیانوویەك) جەنگ ناکەن لەپێناوی خواد ﴿وَٱلۡمُسۡتَضۡعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلۡوِلۡدَٰنِ﴾ و لەپێناوی چەوساوەکان لەپیاوان و ئافرەتان و منداڵان ﴿ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَآ أَخۡرِجۡنَا مِنۡ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ ئەی پەروەردگارمان رزگارمان کەی لەم شارە (مەبەست پێی شاری مەککەیە) ﴿ٱلظَّالِمِ أَهۡلُهَا﴾ کە خەڵکەکەی ستەمکارن ﴿وَٱجۡعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيّٗا﴾ وە لەلایەن خۆتەوە پشتیوانێکمان بۆ بەدی بهێنە ﴿وَٱجۡعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بەدی بهێنە بۆمان ﴿نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك ﴿٧٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەپێناوی خوادا دەجەنگێن ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱلطَّٰغُوتِ﴾ لە پێناوی نارەوا (یان شەیتان) دا دەجەنگێن ﴿فَقَٰتِلُوٓاْ أَوۡلِيَآءَ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ کەواتە شەڕبکەن لەگەڵ دۆستەکانی شەیتاندا ﴿إِنَّ كَيۡدَ ٱلشَّيۡطَٰنِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ بەڕاستی پیلانی شەیتان هەر لاواز بووە ﴿٧٦﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ قِيلَ لَهُمۡ﴾ ئایا سەیری ئەو کەسانەت نەکردووە کەپێیان ووترا ﴿كُفُّوٓاْ أَيۡدِيَكُمۡ﴾ دەستان بگێرنەوە (لەجەنگ و کوشتار) ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژ بکەن ﴿وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات بدەن؟ ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿إِذَا فَرِيقٞ مِّنۡهُمۡ يَخۡشَوۡنَ ٱلنَّاسَ﴾ یەکسەر دەستەیەکیان لە خەڵکی دەترسان ﴿كَخَشۡيَةِ ٱللَّهِ﴾ وەك ترسان لەخودا ﴿أَوۡ أَشَدَّ خَشۡيَةٗ﴾ بگرە زیاتریش دەترسان ﴿وَقَالُواْ رَبَّنَا﴾ دەیان ووت ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿لِمَ كَتَبۡتَ عَلَيۡنَا ٱلۡقِتَالَ﴾ بۆچی جەنگت لەسەرمان پێویست کردوە. ﴿لَوۡلَآ أَخَّرۡتَنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٖ قَرِيبٖ﴾ خۆزگە دوات دەخستین (لەجەنگ کردن) بۆ ماوەیەکی کەم ﴿قُلۡ مَتَٰعُ ٱلدُّنۡيَا قَلِيلٞ﴾ بڵێ خۆشی و لەزەتی دونیا زۆر کەمە ﴿وَٱلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ﴾ و ڕۆژی دوایی باشترە ﴿لِّمَنِ ٱتَّقَىٰ﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێت ﴿وَلَا تُظۡلَمُونَ فَتِيلًا﴾ وەستەمتان لێ ناکرێت بە(ئەندازەی) تاڵی ناوکە خورمایەك ﴿٧٧﴾ ﴿أَيۡنَمَا تَكُونُواْ﴾ لەهەرشوێنێك بن ﴿يُدۡرِككُّمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ مردن پێتان دەگات ﴿وَلَوۡ كُنتُمۡ فِي بُرُوجٖ مُّشَيَّدَةٖ﴾ بالەناو قەڵا و کۆشکی بەرزو قایمشدابن ﴿وَإِن تُصِبۡهُمۡ حَسَنَةٞ﴾ وەئەگەر (ناپاکان) خۆشی و چاکە هاتە ڕێیان ﴿يَقُولُواْ هَٰذِهِۦ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِن تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةٞ﴾ وە ئەگەر تووشی نا خۆشی و خراپەیەك هاتن ﴿يَقُولُواْ هَٰذِهِۦ مِنۡ عِندِكَ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن تۆوەیە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُلۡ كُلّٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ بڵێ: هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿فَمَالِ هَٰٓؤُلَآءِ ٱلۡقَوۡمِ﴾ ئەوە ئەو خەڵکە چی یانە؟ ﴿لَا يَكَادُونَ يَفۡقَهُونَ حَدِيثٗا﴾ وەکو لە هیچ قسەیەك تێ نەگەن وایە ﴿٧٨﴾ ﴿مَّآ أَصَابَكَ مِنۡ حَسَنَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِ﴾ هەر چاکەیەکت تووش بوو ئەوە لەخواوەیە ﴿وَمَآ أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٖ﴾ وە هەر خراپەیەکت تووش بوو ﴿فَمِن نَّفۡسِكَ﴾ ئەوە لە خۆتەوەیە ﴿وَأَرۡسَلۡنَٰكَ لِلنَّاسِ رَسُولٗا﴾ و ئێمە تۆمان ناردووە بەپێغەمبەر بۆخەڵکی ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدٗا﴾ وە خوا بەسە شایەتی ئەوە بدات ﴿٧٩﴾

﴿مَن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿فَقَدْ أَطَاعَ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی گوێڕایەڵی خوای کردووە ﴿وَمَن تَوَلَّىٰ﴾ هەر کەسێکیش پشت هەڵبکات ﴿فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ ئەوە ئێمە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن گوێڕایەڵین (مل کەچ و فەرمانبەردارین) ﴿فَإِذَا بَرَزُوا۟ مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لەلای تۆ دەرچوون ﴿بَيَّتَ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لەوان شەو دەکەنەوە بەپیلان گێران (لەموسڵمانان) ﴿غَيْرَ ٱلَّذِى تَقُولُ﴾ بەپێچەوانەی قسەکانی تۆ ﴿وَٱللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ﴾ وەخوا دەینووسێت ئەو (پیلانانەی) شەو کردویانە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە وازیان لێ بێنە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ و پشت بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ خوا بەسە پشتیوانت بێ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ ئەوەبۆ بیر ناکەنەوە لەقورئان؟ ﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر لەلایەن کەسێکی ترەوە بوایە جگەلە خوا ﴿لَوَجَدُوا۟ فِيهِ﴾ بێگومان دەیانبینی تیایدا ﴿ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا﴾ جیاوازیی زۆر ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا جَآءَهُمْ أَمْرٌ﴾ وە کاتێك هەواڵێکیان پێ بگات ﴿مِّنَ ٱلْأَمْنِ﴾ دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی (نێوانتان) ﴿أَوِ ٱلْخَوْفِ﴾ یان لەبارەی ترسەوە ﴿أَذَاعُوا۟ بِهِۦ﴾ بڵاوی دەکەنەوە ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ بەڵام ئەگەر بیانگەڕانایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿وَإِلَىٰٓ أُو۟لِى ٱلْأَمْرِ مِنْهُمْ﴾ و بۆ لای کاربەدەستانی خۆیان ﴿لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسْتَنۢبِطُونَهُۥ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئەوانەی ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێنن دەزانن هەواڵەکە (ڕاستە یان درۆیە) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر چاکەو بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بەئێوە ﴿لَٱتَّبَعْتُمُ ٱلشَّيْطَٰنَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ بێگومان شوێن شەیتان دەکەوتن کەمێکتان نەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿فَقَٰتِلْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەپێناوی خوادا بجەنگێ ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ﴾ تۆ تەنها ئەرکی خۆت لێ داوا کراوە (یا تۆ تەنها ئەرکی خۆت لەسەرە) ﴿وَحَرِّضِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ هانی بڕوادارانیش بدە(بۆ جیهاد) ﴿عَسَى ٱللَّهُ﴾ ئومێدە خوا ﴿أَن يَكُفَّ بَأْسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەرگری هێزی بێ باوەڕان بکات ﴿وَٱللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا﴾ وە خوا بەهێزترە ﴿وَأَشَدُّ تَنكِيلًا﴾ و تۆڵەی بەتین ترە ﴿٨٤﴾ ﴿مَّن يَشْفَعْ شَفَٰعَةً حَسَنَةً﴾ هەرکەسێ تکایەکی چاکە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ نَصِيبٌ مِّنْهَا﴾ بەشێکی لە(پاداشتی) ئەو چاکەیە بۆ هەیە ﴿وَمَن يَشْفَعْ شَفَٰعَةً سَيِّئَةً﴾ وە هەرکەسێ تکایەکی خراپە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ كِفْلٌ مِّنْهَا﴾ ئەویش بەشێکی دەبێت لە(سزای) ئەو خراپەیە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ مُّقِيتًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (چاودێرە) ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ﴾ هەر کاتێك سڵاوێکتان لێ کرا ﴿فَحَيُّوا۟ بِأَحْسَنَ مِنْهَآ﴾ ئەوە بەچاکتر لەو سڵاوە سڵاو بکەنەوە (لێیان) ﴿أَوْ رُدُّوهَآ﴾ یان وەکو خۆی بیسەننەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ حَسِيبًا﴾ بێگومان خوا هەمیشە پرساو چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٨٦﴾

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەخوا ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە بۆ (لێپرسینەوەی) ئەو ڕۆژی دواییەی ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثًا﴾ جا کێ لە خوا قسە(و بەڵێنی) ڕاست ترە ﴿٨٧﴾ ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿فِى ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾ دەربارەی دوو ڕووەکان بوونەتە دوو دەستە ﴿وَٱللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوٓا۟﴾ لەکاتێکدا خوا ئەوانەی گەڕاندۆتەوە بۆ بێ باوەڕی بەهۆی کردەوەکانیانەوە ﴿أَتُرِيدُونَ﴾ ئایا دەتانەوێت ﴿أَن تَهْدُوا۟ مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ﴾ ڕێنموونی کەسێك بکەن کە خوا گومڕای کردووە؟ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا﴾ ئەوەهەرگیز ناتوانی ڕێگای ڕاستی بۆ بدۆزیتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿وَدُّوا۟ لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەوان ئاواتە خوازن ئێوەش بێ باوەڕبن ﴿كَمَا كَفَرُوا۟﴾ وەك چۆن خۆیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَكُونُونَ سَوَآءً﴾ تا ئێوەو ئەوان یەکسان بن ﴿فَلَا تَتَّخِذُوا۟ مِنْهُمْ أَوْلِيَآءَ﴾ کەواتە ئەوان بە دۆست و یارمەتی دەر هەڵمەبژێرن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ هەتا (پەشیمان دەبنەوەو) کۆچ دەکەن لەڕێ ی خوادا ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَخُذُوهُمْ﴾ ئەوە(بەدیل) بیانگرن ﴿وَٱقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ﴾ و بیانکوژن لەهەر شوێنێك تووشیان بوون ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا۟ مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ وە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك لەوان هەڵمەبژێرن ﴿٨٩﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍۭ﴾ جگە لەوانەی پەیوەندی دەکەن بە کەسانێکەوە ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَٰقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەیە ﴿أَوْ جَآءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ یان هاتوون بۆ لاتان لەسەر دڵیان نارەحەتە (حەزناکەن) ﴿أَن يُقَٰتِلُوكُمْ أَوْ يُقَٰتِلُوا۟ قَوْمَهُمْ﴾ لەوەی کە جەنگتان لەدژ بکەن یاجەنگ لەدژی خزمەکانیان بکەن ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ﴾ زاڵی دەکردن بەسەرتاندا ﴿فَلَقَٰتَلُوكُمْ﴾ و جەنگیان دژتان دەکرد ﴿فَإِنِ ٱعْتَزَلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر ئەوان کەنارگیر بوون لە ئێوە ﴿فَلَمْ يُقَٰتِلُوكُمْ﴾ و جەنگیان لە دژتان نەدەکرد ﴿وَأَلْقَوْا۟ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ﴾ و پێشنیاری ئاشتیان کرد بۆتان (مل کەچ بوون) ﴿فَمَا جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ ئەوە خوا ڕێگەی نەداوون کە دەستیان بۆ بەرن و (نابێ شەڕیان لەدژ بکەن) ﴿٩٠﴾ ﴿سَتَجِدُونَ ءَاخَرِينَ﴾ لە مەولا کەسانێکی تر دەبینن ﴿يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ﴾ دەیانەوێت لەئێوە ئەمین بن ﴿وَيَأْمَنُوا۟ قَوْمَهُمْ﴾ وە لە هۆزەکەی خۆشیان ئەمین بن ﴿كُلَّ مَا رُدُّوٓا۟ إِلَى ٱلْفِتْنَةِ﴾ هەر کاتێك بانگ کرابن بۆ بێ باوەڕی و بت پەرستی ﴿أُرْكِسُوا۟ فِيهَا﴾ گەڕاونەتەوە بۆی (واتە بەئاشتی ڕازی نەدەبوون) ﴿فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر کەنارگیر نەبوون لێتان ﴿وَيُلْقُوٓا۟ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ﴾ وە جڵەوی ئاشتیان نەدایە دەستتان ﴿وَيَكُفُّوٓا۟ أَيْدِيَهُمْ﴾ وە دەستیان نەکێشایەوە (لەجەنگ کردن) ﴿فَخُذُوهُمْ وَٱقْتُلُوهُمْ﴾ ئەوە بەدیل بیانگرن و بیانکوژن ﴿حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ لەهەر شوێنێك کە بەردەستتان کەوتن ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ﴾ ئەوانەی (باسمان کرد) داومانەبە ئێوە ﴿عَلَيْهِمْ﴾ لەدژیان ﴿سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ دەسەڵاتی ئاشکرا ﴿٩١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا﴾ بۆ هیچ باوەڕدارێك ڕەوانی یە باوەڕدارێك بكوژێت ﴿إِلَّا خَطَأً﴾ مەگەر بەهەڵە نەبێت ﴿وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً﴾ وە هەر كەسێك ئیمانداریك بە هەڵە بكوژێت ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە(لەسەریەتی) ئازادكردنی كۆیلەیەكی باوەڕدار ﴿وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ و (نرخی) خوێنێكیش بدات بە كەس و كاری كوژراوەكە ﴿إِلَّا أَن يَصَّدَّقُوا﴾ مەگەر ببیەخشن (لە خوێنەكە بەخێری خۆیان) ﴿فَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر كوژراوەكە لەگەڵێك بوو كە دوژمنتان بوون (كافری شەڕ كەر بوون) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ وە بەڵام كوژراوەكە ئیماندار بوو ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (هەر لەسەریەتی) ئازادكردنی بەندەیەكی ئیماندار ﴿وَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ﴾ وە ئەگەر (كوژراوە باوەڕدارەكە) لەگەلێك بوو ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ﴾ كەلەنێوان ئێوەوئەواندا پەیمان هەبوو ﴿فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ ئەوا(نرخی)خوێنێك بدەنە كەسی كوژراوەكە ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ لەگەڵ ئازادكردنی كۆیلەیەكی ئیماندار ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جا ئەو (بكوژ)ەی دەستی نەكەوت(یان نەی بوو) ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ڕۆژوو گرتنی دوو مانگ ﴿مُتَتَابِعَيْنِ﴾ لەسەریەك ﴿تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ﴾ (ئەم بڕیارە) لێ بووردنە لەلایەن خواوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای كاردروستە ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا﴾ وەهەر كەسێك ئیمانداریك بەدەس ئەنقەس بكوژێت ﴿فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی ئەو كەسە دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا ئەبێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ وخوا خەشمی لێگرتووە ﴿وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و نەفرینی لێ كردووەو سزایەكی گەورەی بۆئامادە كردووە ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی كەسانێك كەبڕواتان هێناوە ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ كاتێك دەرچوون (بۆ جیهاد كردن) لەڕێگەی خوادا ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ﴾ وە نەڵێن بەو كەسانەی ﴿أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ﴾ كە سڵاو(ی موسڵمانانە)تان لێ دەكەن ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ تۆ بڕوادار نیت؟ ﴿تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەدوای شتومەك و سامانی دونیاییدا بگەڕێن ﴿فَعِندَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾ ئەوە لای خوا دەسكەوتی زۆر هەیە ﴿كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئێوەش لەمەو پێش هەروەها بوون (ئیمانەكەتان دەشاردەوە) ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا خوا منەتی نا بەسەرتاندا (بە هێز و زاڵی كردن) ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ دەی كەواتە هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادارە بەوەی ئێوە دەیكەن ﴿٩٤﴾

﴿لَّا يَسۡتَوِي ٱلۡقَٰعِدُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ یەکسان نین ئەو باوەڕدارانەی دانیشتوون و جیهاد ناکەن ﴿غَيۡرُ أُوْلِي ٱلضَّرَرِ﴾ جگە لە خاوەن عوزرەکان نەبێت (وەك نەخۆش، و کوێر، وشەل) ﴿وَٱلۡمُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەگەڵ تێکۆشەرانی ڕێگەی خوادا ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡۚ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلۡمُجَٰهِدِينَ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ﴾ خوا فەزلی تێکۆشەران بە ماڵ و گیانیانی داوە ﴿عَلَى ٱلۡقَٰعِدِينَ دَرَجَةٗۚ﴾ بە سەر دانیشتوان (لە جیهاد)دا بە پلەیەك ﴿وَكُلّٗا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ وە هەر یەك لەو دوو تاقمە خوا بەڵێنی پاداشتی زۆر چاکی پێ داوون (کە بەهەشتە). ﴿وَفَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلۡمُجَٰهِدِينَ عَلَى ٱلۡقَٰعِدِينَ أَجۡرًا عَظِيمٗا﴾ وە خوا ڕێزی تێکۆشەرانی داوە بەسەر دانیشتووەکاندا بە پاداشتێکی گەورە ﴿٩٥﴾ ﴿دَرَجَٰتٖ مِّنۡهُ وَمَغۡفِرَةٗ وَرَحۡمَةٗۚ﴾ لەلای (خوا)وە پلەی زۆر و لێ خۆش بوون و میهرەبانیان بۆ هەیە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَفَّىٰهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە فریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ لە کاتێکدا کەستەمیان لەخۆیان دەکرد(بە کۆچ نەکردنیان) ﴿قَالُواْ فِيمَ كُنتُمۡۖ﴾ (بە تەشەرەوە پێیان) دەڵێن (دەربارەی ئاینەکەتان) لەچیدا بوون؟! ﴿قَالُواْ كُنَّا مُسۡتَضۡعَفِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ دەڵێن ئێمە چەوساوە بووین لەسەر زەوی دا ﴿قَالُوٓاْ أَلَمۡ تَكُنۡ أَرۡضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٗ﴾ (پێیان) دەڵێن مەگەر زەویی خوا فراوان نەبوو؟ ﴿فَتُهَاجِرُواْ فِيهَاۚ﴾ تا کۆچتان بکردایە تیایدا ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ مَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ جا ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ﴿وَسَآءَتۡ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشە ڕۆژێکی خراپە ﴿٩٧﴾ ﴿إِلَّا ٱلۡمُسۡتَضۡعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ﴾ بێجگە لەو چەوساوانەی کە لە پیاوان ﴿وَٱلنِّسَآءِ﴾ و ئافرەتان ﴿وَٱلۡوِلۡدَٰنِ﴾ و لە منداڵانن ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ حِيلَةٗ﴾ کە توانای هیچ چارەیەکیان نی یە (لەبەر بێ هێزی و پیرییان) ﴿وَلَا يَهۡتَدُونَ سَبِيلٗا﴾ وە بەهیچ شێوازێك ڕێ دەرناکەن ﴿٩٨﴾ ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَعۡفُوَ عَنۡهُمۡۚ﴾ ئا ئەوانە ئومێد هەیە خوا لێ یان خۆش بێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَفُوًّا غَفُورٗا﴾ وە خوا هەمیشە چاوپۆشیکەر و لێ خۆشبووە ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَن يُهَاجِرۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك کۆچ بکات لە ڕێ ی خوادا ﴿يَجِدۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ دەستی دەکەوێت لە زەویدا ﴿مُرَٰغَمٗا كَثِيرٗا﴾ جێگە و ڕێگەی زۆر (کە دوژمن پێی ناخۆشە) ﴿وَسَعَةٗۚ﴾ وە فراوانی (لە ڕۆزی ژیاندا) ﴿وَمَن يَخۡرُجۡ مِنۢ بَيۡتِهِۦ﴾ وە هەرکەسێك لە ماڵی خۆی دەرچێت ﴿مُهَاجِرًا إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ وە کۆچ بکات بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ يُدۡرِكۡهُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ پاشان مردن پێی بگات ﴿فَقَدۡ وَقَعَ أَجۡرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِۗ﴾ ئەوە بێگومان پاداشتی ئەو کەسە کەوتۆتە سەر خوا ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بوردەی بە بەزەیی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا ضَرَبۡتُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ هەر کاتێك سەفەرتان کرد (و گەڕان) بەزەوی دا ﴿فَلَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَقۡصُرُواْ مِنَ ٱلصَّلَوٰةِ﴾ کە نوێژەکان کورت بکەنەوە ﴿إِنۡ خِفۡتُمۡ أَن يَفۡتِنَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْۚ﴾ ئەگەر ترسان ئەوانەی بێ باوەڕن جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ ٱلۡكَٰفِرِينَ كَانُواْ لَكُمۡ عَدُوّٗا مُّبِينٗا﴾ بە ڕاستی بێ باوەڕان هەمیشە بۆ ئێوە دوژمنێکی ڕوون و ئاشکران ﴿١٠١﴾

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ﴾ کاتێـك تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەجەنگدا) لەنـاو بڕواداراندا بوویت ﴿فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَوٰةَ﴾ و پێش نوێژیت بۆ کـردن ﴿فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ ئەوە با تاقمێك لـەوان لەگەڵ تۆ نوێـژ بکـەن ﴿وَلْيَأْخُذُوٓاْ أَسْلِحَتَهُمْ﴾ و بـا چەکەکانیـان پێ بێـت ﴿فَإِذَا سَجَدُواْ﴾ جا کاتێك سـوژدەیان بـرد (رکاتێکیـان تەواو کرد) ﴿فَلْيَكُونُواْ مِن وَرَآئِكُمْ﴾ با (بچنە دواوە) لە پشـتانەوە بن (پاسـەوانتان بن) ﴿وَلْتَأْتِ طَآئِفَةٌ أُخْرَىٰ﴾ وە باتاقمەکـەی تر بێن ﴿لَمْ يُصَلُّواْ﴾ کە نوێژیان نەکردوە (وپاسـەوان بوون) ﴿فَلْيُصَلُّواْ مَعَكَ﴾ و لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُواْ حِذْرَهُمْ﴾ وەبا ووریای خۆیان بن ﴿وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾ و چەکەکانیشیان پێ بێت ﴿وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێ باوەڕان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ﴾ کە ئێوە بێ ئاگابن لە چەکەکانتان ﴿وَأَمْتِعَتِكُمْ﴾ و شت و مەکەکانتان ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم﴾ تا پەلامارتان بـدەن ﴿مَّيْلَةً وَاحِدَةً﴾ بـە پەلامارێکی یەکجارەکـی (بدەن بە سـەرتاندا) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە تاوانتان لەسەر نی یە ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾ ئەگەر بەهۆی بارانەوە نارەحەت بوون ﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰٓ﴾ یان نەخـۆش بوون ﴿أَن تَضَعُوٓاْ أَسْلِحَتَكُمْ﴾ کە چەکەکانتان دانێن ﴿وَخُذُواْ حِذْرَكُمْ﴾ بەڵام ووریایی خۆتـان بکـەن ﴿إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاسـتی خـوا ئامـادەی کردوە بـۆ بێ بـاوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سـزایەکی ڕیسـواکەر ﴿١٠٢﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَوٰةَ﴾ ئەمجا کاتێك نوێژەکانتان بەجێ هێنا ﴿فَاذْكُرُواْ اللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ وە لە سەرتەنیشتان (بـە پاڵکەوتنـەوە) ﴿فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ﴾ جا هـەر کاتێك دڵ ئارام بـوون (و ترس نەما) ﴿فَأَقِيمُواْ الصَّلَوٰةَ﴾ ئەو کاتە نوێژەکانتان بە ڕێك و پێکی بکەن ﴿إِنَّ الصَّلَوٰةَ﴾ بەڕاسـتی نوێژ ﴿كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەمیشە لەسـەر باوەڕداران ﴿كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ فەرز کراوێکی کات بۆ دیاری کراوە ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلَا تَهِنُواْ﴾ سست مەبـن ﴿فِي ابْتِغَآءِ الْقَوْمِ﴾ لـە بـەدوا گەڕانـی دوژمنتاندا (یان لـە بەدوا گەڕانـی ئەو قەومـە کافرانەدا) ﴿إِن تَكُونُواْ تَأْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات ﴿فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ﴾ بێگومان ئەوانیش ئێش و ئازاریان پێ دەگات ﴿كَمَا تَأْلَمونَ﴾ وەك چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێ دەگات ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ وە ئێوە ئومێد دەکەن لەخوا ﴿مَا لَا يَرْجُونَ﴾ ئەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە پاداشـت و سـەرکەوتنە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە بەڕاستی خوا هەمیشە زانای کار دروستە ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئێمـە دامانبەزاندۆتە سـەر تۆ ﴿الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئـەم قورئانە بەڕاسـتی ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بڕیـار بدەی لەنێوان خەڵکیدا ﴿بِمَآ أَرَاكَ اللَّهُ﴾ بەو بڕیارەی کەخوا نیشـانی داویت ﴿وَلَا تَكُن لِّلْخَآئِنِينَ خَصِيمًا﴾ وە بۆ ناپاکان مەبە بەپارێزەر و پشتیوان ولایەنگر ﴿١٠٥﴾

﴿وَٱسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَۖ﴾ داوای لێخۆشبوون لەخوا بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بە بەزەیی یە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَا تُجَٰدِلۡ عَنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەرگری مەکە لەوانەی ﴿يَخۡتَانُونَ أَنفُسَهُمۡۚ﴾ ناپاکی دەکەن دەربارەی خۆیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمٗا﴾ ئەوانەی کە بەردەوام زۆر ناپاك و گوناهبارن ﴿١٠٧﴾ ﴿يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ (تاوانەکانی) خۆیان دەشارنەوە لەخەڵکی (لەترساندا) ﴿وَلَا يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱللَّهِ﴾ و نایشارنەوە لە خوا (شەرم ناکەن لە خوا) ﴿وَهُوَ مَعَهُمۡ﴾ لەکاتێکدا خوا لەگەڵیاندایە ﴿إِذۡ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرۡضَىٰ مِنَ ٱلۡقَوۡلِۚ﴾ کاتێك (کە بەنهێنی) لەشەودا تەگبیر دەکەن و قسەیەك دەکەن خوا پێی ڕازی نی یە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطًا﴾ وە خوا هەمیشە زاناو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کە ئەوان دەیکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ جَٰدَلۡتُمۡ عَنۡهُمۡ﴾ (ئیمانداران) بێداربن وا ئێوە بەرگریتان لەناپاکان کرد ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنۡهُمۡ﴾ دەی ئایا کێ بەرگرییان لێ دەکات (لە سزای خوا) ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿أَم مَّن يَكُونُ عَلَيۡهِمۡ وَكِيلٗا﴾ یان کێ کارو باریان دەگرێتە دەست ﴿١٠٩﴾ ﴿وَمَن يَعۡمَلۡ سُوٓءًا﴾ وە هەرکەس کردەوەیەکی خراپ بکات ﴿أَوۡ يَظۡلِمۡ نَفۡسَهُۥ﴾ یان ستەم لەخۆی بکات ﴿ثُمَّ يَسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَ﴾ پاشان داوای لێ خۆش بوون لەخوا بکات ﴿يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ دەبینێت خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٠﴾ ﴿وَمَن يَكۡسِبۡ إِثۡمٗا﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك (ی گەورە) بکات ﴿فَإِنَّمَا يَكۡسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦۚ﴾ بێگومان (زیانی) ئەو گوناهە هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردرووستە ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَكۡسِبۡ خَطِيٓـَٔةً﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك بکات (بەهەڵە) ﴿أَوۡ إِثۡمٗا﴾ یان گوناهێك بکات (بەقەست) ﴿ثُمَّ يَرۡمِ بِهِۦ بَرِيٓـٔٗا﴾ پاشان (ئەو تاوانە) بخاتە سەر بێ تاوانێك ﴿فَقَدِ ٱحۡتَمَلَ بُهۡتَٰنٗا﴾ ئەوە بێگومان خستویەتیە ئەستۆی خۆی (سزای) بوهتانێك ﴿وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر بەخشش و بەزەیی خوا بەسەر تەوە نەبوایە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَهَمَّت طَّآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ﴾ بێگومان دەستەیەك لەو ناپاکانە بە نیازبوون ﴿أَن يُضِلُّوكَ﴾ کە گومڕات بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡۖ﴾ بەڵام ئەوانە بەس خۆیان گومڕا دەکەن ﴿وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَيۡءٖۚ﴾ وە ئەوانە هیچ زیانێ ناگەیەنن بە تۆ ﴿وَأَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَيۡكَ﴾ وەخوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ سەرت ﴿ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ﴾ قورئان و دانایی ﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمۡ تَكُن تَعۡلَمُۚ﴾ وە ئەوەی کەنەتەزانی فێری کردی ﴿وَكَانَ فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ عَظِيمٗا﴾ وە هەمیشە بەخششی خوا بەسەر تۆوە زۆر گەورەیە ﴿١١٣﴾

﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ﴾ هیـچ چاكەیـەك نی یـە لەزۆربەی چپەو سـرتە كردنەكانیان دا ﴿إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ مەگەر یەكێك فەرمان بكات بەماڵ بەخشین لەرێی خوادا یان فەرمانكردن بە چاكە ﴿أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ یان چاككردنی نێوان خەڵكی ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ جا هەر كەسێك ئەوە بكات ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بەنیازی ڕەزامەندی خوا ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشـتی زۆر گەورە ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ وەهەركەسـێك دژایەتـی پێغەمبەر ﷺ بـكات ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ﴾ پـاش ئەوەی كـە ڕێبـازی ڕاسـتی بـۆ ڕوون بوویەوە ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وشـوێنی ڕێگایەكـی تر بكەوێت بێجگە لەڕێگای بـڕواداران ﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾ ڕووی وەردەگێریـن بۆئـەو ڕێبـازەی كەهەڵـی بـژاردووە ﴿وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ﴾ و دەیخەینـە دۆزەخ ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئـای چ پاشـەڕۆژێكی خراپە ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ﴾ بەڕاستی خوا خـۆش نابێت ﴿أَن يُشْرَكَ بِهِ﴾ لـەوەی كەهاوەڵـی بۆ دابنرێت ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ بەڵام جگە لـەوە هەرچی بێت لیّ ی خۆش دەبێت ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ لە هەركەسێك كە(خـوا) بیەوێت ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەركەسێك هاوەڵ بۆ خـوا دابنێـت ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاسـتی گومڕا بـووە بە گومڕابونێكی دوور لەڕاسـتی ﴿١١٦﴾ ﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا نزاو هاوار ناكەن (ناپەرستن جگە لەخوا) ﴿إِلَّا إِنَاثًا﴾ تەنها لەچەند (بتێكی ناولێنراوی) مێینە نەبێت (وە لات ومەنات وعوزا) ﴿وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾ وە ناپەرسـتن جگە لە شـەیتانی یاخی و سەركەش نەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ كە خوا نەفرینی لیّ كردووە ﴿وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ﴾ وە(شەیتان) ووتوویەتی سوێند بێت هەڵدەبژێرم (بەبەندەی خۆم) ﴿مِنْ عِبَادِكَ﴾ لەبەندەكانت دا ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەشـێكی دیاری كراو ﴿١١٨﴾ ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ سوێند بێت گومڕایان دەكەم ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ و بەئاوات و خەیاڵی درۆینە سەرگەرمیان دەكەم ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ﴾ وە فەرمانیـان پـێ دەدەم جا بێگومـان ئەوانیش گوێچكەی ئاژەڵەكان دەبڕن (لەسـەردەمی نەفامیدا هەر ووشترێك پێنج سكی بكردایە گوێیان دەبڕی ولەسەر خۆیان حەرام دەكرد) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ﴾ وە فەرمانیـان پـێ دەدەم ﴿فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ ئەوسـا ئەوانیـش دروسـت كـراوی خـوا دەگـۆڕن ﴿وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هەركەسێك شەیتان بكات بەدۆستی خۆی بێجگە لەخوا ﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بێگومان زیانی لیّ كەوتووە بەزیانێكی دیارو ئاشكرا ﴿١١٩﴾ ﴿يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ﴾ (شـەیتان) بەڵێنیان پـێ دەدات و ئاوات و ئومێدیـان دەخاتەبەر ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا﴾ دڵنیابـن شـەیتان هیـچ بەڵێنێكیـان پێ نادات جگـە لەخەڵەتانـدن نەبێت ﴿١٢٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوانە شوێن و جێگەیان دۆزەخە ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ و هیچ شوێنی ڕاكردن و لادانیان دەست ناكەوێت لیّ ی ﴿١٢١﴾

﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لە داهاتوویەکی نزیکدا دەیانخەینە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بە ژێر درەختەکانیان دا دەڕۆن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوایە و ڕاستە (بەدی دەهێنرێت) ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ وە ئایا کێ لە خوا ڕاست بێژترە ﴿١٢٢﴾ ﴿لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەرزی و پاداشت) نەبە ئارەزووی ئێوەیە و نەبەئارەزووی خاوەن کتێبەکانە ﴿مَن يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ هەر کەسێك خراپەیەك بکات پاداشتی دەدرێتەوە ﴿وَلَا يَجِدْ لَهُ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە دەستی ناکەوێت بێجگە لەخوا ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ کەسێکیش کردەوە چاکەکان جێ بەجێ بکات ﴿مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ لە نێر یان لە مێ ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە بڕوادار بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ و بچووکترین ستەمیان لێ ناکرێت (هێندەی توێکڵی ناوکە خورمایەك) ﴿١٢٤﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا﴾ ئایا کێ ئایینی چاکتر و جوانترە (وە کێ دیندارترە) ﴿مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ لە کەسێك کە ڕووی خۆی بەکلا کردبێتەوە بۆ خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە چاکەکار بێت ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ و شوێنی ئایینی ئیبراهیم کەوتبێت بەڕاستی و پاکی (کە بە ویستی خۆی لە بەتاڵ لای داوە بۆ لای ڕاست) ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ وە خوا ئیبراهیمی هەڵبژارد بەدۆست و خۆشەویستی خۆی ﴿١٢٥﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا﴾ وە خوا بەردەوام ئاگاداری هەموو شتێکە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی ئافرەتان ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ بڵێ خوا وەڵامتان دەداتەوە دەربارەیان ﴿وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ وە ئەوەی بەسەرتاندا دەخوێنرێتەوە ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿فِي يَتَامَى النِّسَاءِ﴾ (وەڵامێکە) لەبارەی کچانی هەتیوەوە ﴿اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ﴾ ئەوانەی پێ یان نادەن ﴿مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ ئەوەی نووسراوە بۆیان (واتە میراتی باوکیان) ﴿وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ وە حەز ناکەن مارەیان بکەن (لەبەر میراتەکەشیان ناهێڵن شوو بکەن) ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ﴾ وە لە بارەی ئەو منداڵانەی کە بێ دەسەڵاتن ﴿وَأَن تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ﴾ وە (خوا فەرمان دەدات) بە دادگەری لەگەڵ هەتیوان دا بجوڵێنەوە ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەر کردەوەیەکی باش بکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا﴾ ئەوە بێگومان خوا بەئاگایە لێ ی ﴿١٢٧﴾

﴿وَإِنِ ٱمۡرَأَةٌ﴾ وە ئەگـەر ئافرەتێـك ﴿خَافَتۡ﴾ ترسـا ﴿مِنۢ بَعۡلِهَا نُشُوزًا أَوۡ إِعۡرَاضًا﴾ لـە گـوێ پێ نـەدان یا پشـت هەڵکردنـی مێردەکەی ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَآ﴾ ئەوە هەردووکیان هیچ گوناهێکیان لەسـەر نی یە ﴿أَن يُصۡلِحَا بَيۡنَهُمَا صُلۡحًاۚ﴾ کـە ئاشتەواییەکی چاك بکەن لە نێـوان خۆیاندا ﴿وَٱلصُّلۡحُ خَيۡرٞۗ﴾ هەر ئاشتەوایی و یەك کەوتن چاکترە ﴿وَأُحۡضِرَتِ ٱلۡأَنفُسُ ٱلشُّحَّۚ﴾ هەر چەندە چروکی و ڕەزیلی تێکەڵاوی دەرونەکان کراوە ﴿وَإِن تُحۡسِنُواْ وَتَتَّقُواْ﴾ وە ئەگەر چاکە کارو پارێز کاربن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە دڵنیابن بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا﴾ بە ئاگایە لەوەی کە دەیکەن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَن تَسۡتَطِيعُوٓاْ أَن تَعۡدِلُواْ﴾ ئێـوە هەرگیـز ناتوانـن داد پەروەربن ﴿بَيۡنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە نێـوان ژنەکانتـان دا ﴿وَلَوۡ حَرَصۡتُمۡۖ﴾ هەر چەندە سـوور بن (هـەوڵ بدەن) ﴿فَلَا تَمِيلُواْ كُلَّ ٱلۡمَيۡلِ﴾ جا کەواتـە بەتەواوی خوار مەبنەوە (لە هاوسـەری یەکێکیـان) ﴿فَتَذَرُوهَا كَٱلۡمُعَلَّقَةِۚ﴾ بەو هۆیـەوە واز بهێنن لەوی تریان وەك هەڵبەسـتراو (نە ئەوەیە مێـردی هەبێـت نەبـەڕەڵاش کرا بێت وتـەڵاق درا بێـت) ﴿وَإِن تُصۡلِحُواْ وَتَتَّقُواْ﴾ وەئەگەر بسـازێن و پارێـزکار بـن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ ئەوە بەڕاسـتی خـوا هەمیشـە لێبـوردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾ ﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغۡنِ ٱللَّهُ كُلّٗا مِّن سَعَتِهِۦۚ﴾ وە ئەگـەر لێك جیابوونەوە پەروەردگـار هەریەکەیان (لەوی تر) بێ نیاز و پێویستی بەڕەحمی خۆی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشـە ﴿وَٰسِعًا حَكِيمٗا﴾ بەهرە فراوان و کاردروسـتە ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ وە بـۆ خوایـە هەرچی لە ئاسـمانەکان و زەوی دایـە ﴿وَلَقَدۡ وَصَّيۡنَا﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی ئێمـە ئامۆژگاریمان کـردوون ﴿ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ ئەوانـەی کەنامەیـان پێـدراوە﴿مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ لەپێش ئێـوەدا ﴿وَإِيَّاكُمۡ﴾ هەروەهـا ئێـوەش ﴿أَنِ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ کە لەخوا بترسن ﴿وَإِن تَكۡفُرُواْ﴾ وە ئەگەر بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئەوە بەڕاسـتی هەر هـی خوایە هەرچی لەئاسـمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدٗا﴾ وە خوا هەمیشـە دەوڵەمەندو سـوپاس کراوە ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ وە تەنها بۆ خوایە موڵکی ئەوە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ تەنها خوا بەسە پێ سپێراو و چاودێر بێت ﴿١٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأۡ يُذۡهِبۡكُمۡ﴾ ئەگـەر خوا بیەوێـت ناتانهێڵێت و لەناوتان دەبات ﴿أَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿وَيَأۡتِ بِـَٔاخَرِينَۚ﴾ وە دەسـتەیەکی تر دەهێنێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرٗا﴾ وەخوا هەردەم بەسەر ئەوەدا بەتوانایـە ﴿١٣٣﴾ ﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ ٱلدُّنۡيَا﴾ هەر کەسـێك پاداشـتی دونیای دەوێـت ﴿فَعِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لای خوایە ﴿ثَوَابُ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ پاداشـتی دونیا و دواڕۆژ ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا﴾ وە هەمیشـە خوا بیسەری بینایە ﴿١٣٤﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿كُونُواْ قَوَّٰمِينَ بِٱلْقِسْطِ﴾ بەردەوام زۆر دادگەربن ﴿شُهَدَآءَ لِلَّهِ﴾ لەبەر خوا شایەتی بدەن ﴿وَلَوْ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ﴾ باشایەتی یەکە دژ بەخۆشتان بێت ﴿أَوِ ٱلْوَٰلِدَيْنِ﴾ یان دژی باوك و دایك ﴿وَٱلْأَقْرَبِينَ﴾ و دژی خزمە نزیکەکانتان (بێت) ﴿إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا﴾ ئەگەر (شایەتی لەسەر دراوەکە) دەوڵەمەند بێت یان هەژار (شایەتیەکە هەر بدەن) ﴿فَٱللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا﴾ چونکە خوا بەوان لە پێشترە (و قازانجیان چاکتر دەزانێت) ﴿فَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلْهَوَىٰٓ﴾ کەواتە شوێن ئارەزوو مەکەون ﴿أَن تَعْدِلُواْ﴾ بۆ ئەوەی لەهەق لانەدەن ﴿وَإِن تَلْوُۥٓاْ أَوْ تُعْرِضُواْ﴾ وە ئەگەر (شایەتیەکە) پێچەوانە بدەن یان نەیدەن و گوێی نەدەنێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەکارەکانتان ئاگادارە ﴿١٣٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ ئەی کەسانێك کە باوەڕتان هێناوە بەردەوام بن لەسەر باوەڕ بەخودا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ﴾ و بەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە، بۆ پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبْلُ﴾ وە بەو کتێبانەش کەپێشتر ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك بێ باوەڕ بێت بەخوا ﴿وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ﴾ و بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ﴾ و بە کتێبەکانی و پێغەمبەرەکانی ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومرا بووە بەگومڕایی یەکی زۆر دوور (لەڕاستی) ﴿١٣٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُواْ﴾ پاشان بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ ءَامَنُواْ﴾ دواتر باوەڕیان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُواْ﴾ ئەوسا بێ باوەڕبوونەتەوە ﴿ثُمَّ ٱزْدَادُواْ كُفْرًا﴾ پاشان لە بێ بڕوایی دا زیادتر ڕۆچوون ﴿لَّمْ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا هەرگیز لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًۢا﴾ وە ڕێنمایی یان ناکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١٣٧﴾ ﴿بَشِّرِ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ موژدەبدە بەدوو ڕووەکان ﴿بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەوەیکەبەڕاستی سزایەکی بەئازاریان بۆهەیە ﴿١٣٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕان بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان دادەنێن ﴿مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگە لە ئیمانداران ﴿أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ ٱلْعِزَّةَ﴾ ئایا بەتەمان سەربەرزیان لای ئەوان دەس کەوێ؟ (بۆچونێکی هەڵەیە) ﴿فَإِنَّ ٱلْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی سەربەرزیو باڵا دەستی هەمووی بۆ خوایە ﴿١٣٩﴾ ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ وە بێگومان خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆتان ﴿فِى ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە قورئاندا ﴿أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ هەر کاتێك بیستان ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿يُكْفَرُ بِهَا﴾ بڕوایان پێ ناکرێت ﴿وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا﴾ و گاڵتەیان پێ دەکرێت ﴿فَلَا تَقْعُدُواْ مَعَهُمْ﴾ ئەوە دامەنیشن لەگەڵیاندا (لەگەڵ ئەوانەی گاڵتە بەئایەتەکانی خودا دەکەن) ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ﴾ تا دەچنە ناو باسێکی ترەوە (و باسەکە دەگۆڕن) ﴿إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ﴾ بێگومان ئەگەر دانیشتن لەگەڵیاندا (و هاوبەشیان بکەن) ئەوە ئێوەش وەك ئەوانن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ﴾ بە ڕاستی خوا کۆکەرەوەی ﴿ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْكَٰفِرِينَ﴾ دووڕووەکان و بێ باوەڕەکانیشە ﴿فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ بە تێکڕا لە دۆزەخدا ﴿١٤٠﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمۡ﴾ (دووڕووەكان) ئەوانەی چاوەڕوانی (سەر ئەنجامی) ئێوە دەكەن ﴿فَإِن كَانَ لَكُمۡ﴾ جا ئەگەر بۆ ئێوە بوو ﴿فَتۡحٞ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سەركەوتن لەلای خواوە ﴿قَالُوٓاْ أَلَمۡ نَكُن مَّعَكُمۡ﴾ دەڵێن مەگەر ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبووین؟ ﴿وَإِن كَانَ لِلۡكَٰفِرِينَ نَصِيبٞ﴾ بەڵام ئەگەر بێ بڕوایان بەشێكیان (لەسەركەوتن) هەبوو ﴿قَالُوٓاْ أَلَمۡ نَسۡتَحۡوِذۡ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئەڵێن ئایا ئێمە زاڵمان نەكردن بەسەر ئەوان دا؟ ﴿وَنَمۡنَعۡكُم مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ﴾ و ئێوەمان نەپاراست لەئیمانداران؟ (كەواتە بەشمان بدەن) ﴿فَٱللَّهُ يَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ جا خوا لەرۆژی دواییدا بڕیاری یەكجاری دەدات لە نێوانتاندا ﴿وَلَن يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لِلۡكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ سَبِيلًا﴾ وە هەرگیز خوا (بەڵگەی) كافران بەسەر ئیمانداران (ی ڕاستەقینە) دا سەرناخات (لەم جیهانەدا) ودروست نیە باوەڕداران ملكەچ وسەر شۆڕی بێباوەڕان بن وحوكمی ئەوان جێ بەجێ بكەن ﴿١٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ﴾ بە ڕاستی دووڕووەكان ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ﴾ دەیانەوێت خوا بخەڵەتێنن ﴿وَهُوَ خَٰدِعُهُمۡ﴾ كەچی (لەبەرامبەردا) خوا خەڵەتێنەری ئەوانە وفڕ وفێڵەكانیان پووچەڵ دەكاتەوە) ﴿وَإِذَا قَامُوٓاْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ هەر كاتێكیش هەستن بۆ نوێژ ﴿قَامُواْ كُسَالَىٰ﴾ بە تەمەڵی و سستی هەڵدەستن ﴿يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ﴾ ڕوپامایی بۆ خەڵكی ئەكەن ﴿وَلَا يَذۡكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ وە یادی خوا ناكەن كەمێك نەبێت ﴿١٤٢﴾ ﴿مُّذَبۡذَبِينَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ﴾ دوودڵ ودڵەڕاوكێیانە لە نێوان(كوفر وباوەڕ) دا ﴿لَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ نەلای بڕواداران ﴿وَلَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِۚ﴾ وەنە لای بێ باوەڕانن ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ وەهەر كەسێك خوا گومڕای بكات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلٗا﴾ ئەوە هەرگیز ڕێگەیەكی ڕاستی بۆ نادۆزیتەوە (بیگەیەنێت بەمەبەست) ﴿١٤٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی كە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡكَٰفِرِينَ أَوۡلِيَآءَ﴾ بێ بڕواكان مەكەنە دۆستی خۆتان ﴿مِن دُونِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ﴾ لەبری ئیمانداران ﴿أَتُرِيدُونَ أَن تَجۡعَلُواْ لِلَّهِ﴾ ئایا(بەم كارە) دەتانەوێت بیدەن بە خوا ﴿عَلَيۡكُمۡ سُلۡطَٰنٗا مُّبِينًا﴾ بەڵگەیەكی ڕوون لەدژی خۆتان؟ ﴿١٤٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ﴾ (بابزانن)بەڕاستی دوو ڕووەكان ﴿فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ لە خانە و تەبەقی هەرە ژێرەوەی ئاگردان ﴿وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا﴾ وە هەرگیز ڕزگار كەرێكت بۆ ئەوان دەست ناكەوێت ﴿١٤٥﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ﴾ جگە لەوانەی كە تەوبە دەكەن ﴿وَأَصۡلَحُواْ﴾ و خۆیان چاك دەكەن ﴿وَٱعۡتَصَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ودەست دەگرن بە (ئایینی) خواوە ﴿وَأَخۡلَصُواْ دِينَهُمۡ لِلَّهِ﴾ و ئایینەكەیان پاك وخاوێن دەكەن بۆ خوا ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ﴾ جائەوانە(ی ئەو مەرجانەیان بەجێ هێنا) لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن ﴿وَسَوۡفَ يُؤۡتِ ٱللَّهُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بێگومان لەداهاتودا خوا دەیبەخشێت بەئیمانداران ﴿أَجۡرًا عَظِيمٗا﴾ پاداشتێكی زۆر گەورە ﴿١٤٦﴾ ﴿مَّا يَفۡعَلُ ٱللَّهُ بِعَذَابِكُمۡ﴾ ئایا خوا چ ئیشێكی هەیە بە سزادانتان ﴿إِن شَكَرۡتُمۡ﴾ ئەگەر سوپاسی بكەن ﴿وَءَامَنتُمۡۚ﴾ وە باوەڕی پێ بێنن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمٗا﴾ وە خوا هەمیشە سوپاسگوزاری بەندە چاكەكانیەتی و زانایە پێیان ﴿١٤٧﴾

﴿لَّا يُحِبُّ اللَّهُ﴾ خوا پێی خۆش نی یە ﴿الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ ئاشکرا کردنی قسەی نابەجێ و خراپ ﴿إِلَّا مَن ظُلِمَ﴾ مەگەر کەسێك ستەمی لێکرا بێت (بۆی دروستە خراپەی ستەمکار ئاشکرا کات) ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە بیسەری زانایە ﴿١٤٨﴾ ﴿إِن تُبْدُوا خَيْرًا﴾ ئەگەر خێر و چاکە دەرخەن (بەئاشکرا بیکەن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یان بیشارنەوە ﴿أَوْ تَعْفُوا عَن سُوءٍ﴾ یان ببورن لەخراپەیەك ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا﴾ ئەوە بێگومان خوا هەمیشە لێبووردەی بەتوانایە ﴿١٤٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخواو پێغەمبەرەکانی ﴿وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا﴾ وەدەیانەوێت جیاوازی بخەنە ﴿بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ نێوان خوا و پێغەمبەرەکانی ﴿وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ﴾ وە دەڵێن باوەڕ بەهەندێك (لەپێغەمبەران) دەهێنین ﴿وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ﴾ وە باوەر ناهێنن بەهەندێکی تریان ﴿وَيُرِيدُونَ﴾ و دەیانەوێت ﴿أَن يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگەیەك بدەنەبەر ﴿١٥٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا﴾ ئائەوانە بەڕاستی بێ باوەڕی تەواون ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕسواکەر ﴿١٥١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخواو پێغەمبەرەکانی ﴿وَلَمْ يُفَرِّقُوا﴾ وە هیچ جیاوازی یەکیان نەخستە ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ نێوان هیچ کام لەو پێغەمبەرانە ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ لە داهاتوودا خوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بووردەی میهرەبانە ﴿١٥٢﴾ ﴿يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ (ئەی موحەمەد ﷺ) خاوەن نامەکان داوات لێ دەکەن ﴿أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ﴾ کە بۆیان بێنیتە خوارەوە ﴿كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ پەڕاوێك لەئاسمانەوە ﴿فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ﴾ جا بەڕاستی داوایان کرد لە مووسا ﴿أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ گەورەتر لەوە ﴿فَقَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً﴾ خوامان نیشان بدە بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ جابروسکەیەك لێ ی دان وگرتنی ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾ بەهۆی ستەم کردنیانەوە ﴿ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ پاشان گوێرەکەیەکیان کرد بە پەرستراوی خۆیان ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ﴾ پاش ئەوەی بۆیان هات ﴿الْبَيِّنَاتُ﴾ بەڵگە ئاشکراکان ﴿فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا ئێمە چاوپۆشیمان لەویش کرد (لە گوێرەکە پەرستیەکەیان) ﴿وَآتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەخشیمان بەمووسا ﴿سُلْطَانًا مُّبِينًا﴾ موعجیزە و بەڵگەی ئاشکرا (تا باوەڕ بێنن) ﴿١٥٣﴾ ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ﴾ وە بەرزمان کردەوە بەسەر سەریانەوە (کێوی طور) ﴿بِمِيثَاقِهِمْ﴾ بەهۆی پەیماندانیانەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمُ﴾ وە ووتمان پێ یان ﴿ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ بچنە ژوورەوە لەدەرگای (قودسەوە) بەمل کەچی وسوژدە بردنەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمْ﴾ وە ووتمان پێیان ﴿لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ﴾ دەست درێژی مەکەن لە ڕۆژی شەممەاندا (بەڕاو کردنی ماسی) ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم﴾ و وەرمان گرت لێیان ﴿مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی بەهێز و بتەو ﴿١٥٤﴾

﴿فَبِمَا نَقۡضِهِم﴾ جا بەهۆی هەڵوەشاندنەوەی ﴿مِّيثَٰقَهُمۡ﴾ پەیمانیان ﴿وَكُفۡرِهِم بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە بەهۆی بڕوا نەهێنانیان بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَقَتۡلِهِمُ ٱلۡأَنۢبِيَآءَ﴾ وە کوشتنی پێغەمبەرانیان ﴿بِغَيۡرِ حَقّٖ﴾ بەناڕەوا (وەك زەکەریاو یەحیا) ﴿وَقَوۡلِهِمۡ قُلُوبُنَا غُلۡفُۢ﴾ وە بەهۆی ئەو ووتەیەیان: ئێمە دڵمان داپۆشراوە﴿بَلۡ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيۡهَا﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خودا مۆری ناوە بەسەر دڵەکانیان دا ﴿بِكُفۡرِهِمۡ﴾ بەهۆی باوەڕ نەهێنانیانەوە ﴿فَلَا يُؤۡمِنُونَ﴾ کەواتە باوەڕ ناهێنن ﴿إِلَّا قَلِيلٗا﴾ مەگەر کەمێکیان نەبێت ﴿١٥٥﴾ ﴿وَبِكُفۡرِهِمۡ﴾ وە بەهۆی بڕوانەهێنانیانەوە ﴿وَقَوۡلِهِمۡ عَلَىٰ مَرۡيَمَ﴾ وە قسەکردنیان لەدژی مەریەم ﴿بُهۡتَٰنًا عَظِيمٗا﴾ کە بوختانێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٥٦﴾ ﴿وَقَوۡلِهِمۡ﴾ وە بەهۆی ئەوەی کەووتیان ﴿إِنَّا قَتَلۡنَا ٱلۡمَسِيحَ عِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ بێگومان ئێمە مەسیح عیسای کوڕی مەریەممان کوشت ﴿رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ کە پێغەمبەری خوایە﴿وَمَا قَتَلُوهُ﴾ لەکاتێکدا نەشیان کوشتبوو ﴿وَمَا صَلَبُوهُ﴾ وە هەڵیشیان نەواسی بوو ﴿وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمۡۚ﴾ بەڵکو لێیان گۆڕدرا ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِ﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێ کەوت دەربارەی عیسا﴿لَفِي شَكّٖ مِّنۡهُۚ﴾ لەگوماندان لە کوشتنەکەیدا ﴿مَا لَهُم بِهِۦ مِنۡ عِلۡمٍ﴾ هیچ زانینێکیان دەربارەی نی یە ﴿إِلَّا ٱتِّبَاعَ ٱلظَّنِّۚ﴾ جگە لەشوێن کەوتنی گومان نەبێت ﴿وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينَۢا﴾ وە بەڕاستی وبێگومان نەیان کوشتبوو ﴿١٥٧﴾ ﴿بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيۡهِۚ﴾ (وانی یە) بەڵکو خوا بەرزی کردەوە بۆلای خۆی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمٗا﴾ وەخوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٥٨﴾ ﴿وَإِن مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە هیچ کەسێك نی یە لەنامەدار و (خاوەن کتێب) ەکان ﴿إِلَّا لَيُؤۡمِنَنَّ بِهِۦ﴾ مەگەر بڕوای پێ دێنێت (بەعیسا) ﴿قَبۡلَ مَوۡتِهِۦۖ﴾ پێش مردنی ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا ﴿يَكُونُ عَلَيۡهِمۡ شَهِيدٗا﴾ (عیسا) دەبێت بەشایەت بەسەریانەوە ﴿١٥٩﴾ ﴿فَبِظُلۡمٖ مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ بەهۆی ستەم کردنەوە لەلایەن جولەکەکانەوە ﴿حَرَّمۡنَا عَلَيۡهِمۡ﴾ حەراممان کرد لێیان ﴿طَيِّبَٰتٍ﴾ چەند خۆراکێکی پاك و خاوێن ﴿أُحِلَّتۡ لَهُمۡ﴾ کە حەڵاڵ کرابوو بۆیان ﴿وَبِصَدِّهِمۡ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ كَثِيرٗا﴾ وە بەهۆی زۆر دژایەتی کردن و بەرهەڵستی کردنیان لەڕێگەی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿وَأَخۡذِهِمُ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ وەبەهۆی سوودوەرگرتنیانەوە﴿وَقَدۡ نُهُواْ عَنۡهُ﴾ کەبێگومان لێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَأَكۡلِهِمۡ أَمۡوَٰلَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەهۆی سامان و ماڵی خەڵکی خواردونیانەوە ﴿بِٱلۡبَٰطِلِۚ﴾ بەناڕەوا ﴿وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ مِنۡهُمۡ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕواکانیان ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ سزایەکی زۆر بەئازار ﴿١٦١﴾ ﴿لَّٰكِنِ ٱلرَّٰسِخُونَ﴾ بەڵام دامەزراوان وشارەزایان ﴿فِي ٱلۡعِلۡمِ مِنۡهُمۡ﴾ لەزانیاریدا لەوان (لە جولەکەکان) ﴿وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ و باوەڕدارەکان ﴿يُؤۡمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ﴾ بڕوایان هەیە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبۡلِكَۚ﴾ وەبەوەش پێش تۆ نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَٱلۡمُقِيمِينَ ٱلصَّلَوٰةَۚ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژ ﴿وَٱلۡمُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەران ﴿وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ و باوەڕداران بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ سَنُؤۡتِيهِمۡ﴾ ئەوانە لە داهاتوویەکی نزیکدا پێیان دەبەخشین ﴿أَجۡرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿١٦٢﴾

﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کردووی ﴿كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەك چۆن نیگامان کرد بۆ نووح ﴿وَالنَّبِيِّينَ مِن بَعْدِهِ﴾ و بۆ پێغەمبەرەکانی پاش ئەو ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە نیگامان کرد بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب ﴿وَالْأَسْبَاطِ﴾ و نەوەکانی یەعقوب ﴿وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ﴾ وە بۆ عیساو ئەیوب و یونس و هاروون وسولەیمان ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ وە زەبوریشمان بەخشی بەداوود ﴿١٦٣﴾ ﴿وَرُسُلًا﴾ وە پێغەمبەرانێك ﴿قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ﴾ بێگومان بەسەرهاتەکانیانمان گێڕاوەتەوە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ﴾ وە پێغەمبەرانێك بەسەرهاتەکانیانمان نەگێڕاوەتەوە بۆت ﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا﴾ وە خوا قسەی کرد لەگەڵ مووسا بەقسە کردن ﴿١٦٤﴾ ﴿رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ﴾ پێغەمبەران (مان ناردووە) کە موژدەدەرن ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەرن بن ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بۆ خەڵکی نەبێت ﴿عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾ بەڵگە بەسەر خواوە دوای (ناردنی) پێغەمبەران ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٦٥﴾ ﴿لَّٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ﴾ بە(ڕاستیەتی) ئەو قورئانەی ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ﴾ بە زانینی خۆی ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ﴾ و فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەت بێت ﴿١٦٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و بەرهەڵستی ڕێگای خوایان کرد ﴿قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بێگومان ئەوانە گومڕابوون بە گومڕابوونێکی دوور و لەڕادە بەدەر ﴿١٦٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان نەهێنا وەستەمیان کرد ﴿لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا﴾ ڕێنموونیشیان ناکات بۆ هیچ ڕێگایەك ﴿١٦٨﴾ ﴿إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ﴾ بێجگە لەڕێگەی دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوەی باسکرا ﴿عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ لای خوا ئاسانە ﴿١٦٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ﴾ بێگومان پێغەمبەر هێناویەتی بۆتان ﴿بِالْحَقِّ مِن رَّبِّكُمْ﴾ ڕاستی و ڕەوا لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَآمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ﴾ کەواتە ئێوەش باوەڕ بهێنن چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وە ئەگەر باوەڕ نەهێنن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوا بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هی خوایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زانای دانای (کاردروستە) ﴿١٧٠﴾

﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئـەی خاوەن پەڕاوە ئاسـمانی یـەکان ﴿لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ﴾ زیـادە ڕەوی مەکەن لەئاینەکەتـان دا ﴿وَلَا تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡحَقَّۚ﴾ وە شـتێك مەڵێـن لـە بـارەی خـواوە بێجگـە لەڕاسـتی ﴿إِنَّمَا ٱلۡمَسِيحُ عِيسَى ٱبۡنُ مَرۡيَمَ﴾ بێگومان مەسیح عیسای کوڕی مەریەم ﴿رَسُولُ ٱللَّهِ﴾ تەنها پێغەمبەری خوایە ﴿وَكَلِمَتُهُۥٓ﴾ (دروستی کردوە بە)ووتەی خۆی (ببە) ﴿أَلۡقَىٰهَآ إِلَىٰ مَرۡيَمَ﴾ بە(جیبریل دا) ناردی بۆ مەریەم ﴿وَرُوحٞ مِّنۡهُۖ﴾ و(عیسا) گیانێکە لەلایەن خواوە بەخشراوە ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦۖ﴾ کەواتە بڕوا بهێنن بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿وَلَا تَقُولُواْ ثَلَٰثَةٌۚ﴾ وە مەڵێن (خواکانمان) سیانن (الله و عیسی و مەریەم) ﴿ٱنتَهُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ﴾ (لـەو ووتەیە) کۆتایـی بهێنن چاکترە بۆتان ﴿إِنَّمَا ٱللَّهُ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ﴾ بێگومان خوا پەرسـتراوێکی تەنهایـە ﴿سُبۡحَٰنَهُۥٓ أَن يَكُونَ لَهُۥ وَلَدٞۘ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لـەوەی ڕۆڵەی هەبێت ﴿لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هـەر هـی خوایە هەرچـی لـە ئاسـمانەکان و ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ هەرچـی لەزەویدایە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلٗا﴾ وە خوا بەسـە چاودێربێ (و هەموو شتێکی بدرێتە دەست) ﴿١٧١﴾ ﴿لَّن يَسۡتَنكِفَ ٱلۡمَسِيحُ﴾ هەرگیز مەسـیح لاریی نی یە (ناڕازی نی یە) ﴿أَن يَكُونَ عَبۡدٗا لِّلَّهِ﴾ لەوەی بەندەی خوا بێت ﴿وَلَا ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ ٱلۡمُقَرَّبُونَۚ﴾ هەروەها فریشـتە نزیکەکانیش ﴿وَمَن يَسۡتَنكِفۡ عَنۡ عِبَادَتِهِۦ﴾ وە هەر کەس بەبەندایەتـی خـوا ڕازی نەبێت ﴿وَيَسۡتَكۡبِرۡ﴾ وە خۆی بەگـەورە دابنێت ﴿فَسَيَحۡشُرُهُمۡ إِلَيۡهِ جَمِيعٗا﴾ ئـەوە لەداهاتوودا هەموویان کۆدەکاتەوە لای خـۆی ﴿١٧٢﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ جا ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿فَيُوَفِّيهِمۡ أُجُورَهُمۡ﴾ ئەوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضۡلِهِۦۖ﴾ و بۆیـان زیادیش دەکات لەبەهـرەی خـۆی ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱسۡتَنكَفُواْ﴾ بـەڵام ئەوانـەی لاریی یان کرد (لەبەندایەتی ئـەو) ﴿وَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ وە خۆیان بەگەورە زانی ﴿فَيُعَذِّبُهُمۡ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ بەسزایەکی بەئازار ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە جگە لەخوا دەسـتیان ناکەوێت ﴿وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا﴾ هیچ دۆست و پشت گیرێك (سەرخەرێك) ﴿١٧٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُم﴾ ئەی خەڵکینە بەڕاسـتی بۆتان هات ﴿بُرۡهَٰنٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ بەڵگەی ئاشکرا لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ﴾ وە ناردمانـە خوارەوە بۆتـان ﴿نُورٗا مُّبِينٗا﴾ ڕووناکییەکی ئاشـکراکەر (کەقورئانە) ﴿١٧٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان بەخوا هێناوە ﴿وَٱعۡتَصَمُواْ بِهِۦ﴾ و پشـتیان بەو بەستووە ودەسـتیان گـرت بـە ئاینەکەیانـەوە ﴿فَسَيُدۡخِلُهُمۡ فِي رَحۡمَةٖ مِّنۡهُ﴾ ئـەوە بێگومـان دەیانخاتە نـاو بەزەیی خۆیەوە ﴿وَفَضۡلٖ﴾ و بەهرەو چاکە(ی خۆیەوە) ﴿وَيَهۡدِيهِمۡ إِلَيۡهِ صِرَٰطٗا مُّسۡتَقِيمٗا﴾ وە ڕێنماییان دەکات بۆلای خۆی کە ڕێگای ڕاستە ﴿١٧٥﴾

﴿يَسْتَفْتُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای فتوات لێ دەکەن ولێت دەپرسن ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُفْتِيكُمْ﴾ بڵێ خوا فتواتان بۆدەدات ﴿فِى ٱلْكَلَٰلَةِ﴾ دەربارەی کەلالە (کەسێکە نەوەو کورو باوك و باپیری نەبێت) ﴿إِنِ ٱمْرُؤٌا۟ هَلَكَ﴾ ئەگەر پیاوێك مردوو ﴿لَيْسَ لَهُۥ وَلَدٌ﴾ منداڵی نەبوو ﴿وَلَهُۥٓ أُخْتٌ﴾ تەنها خوشکێکی هەبوو ﴿فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ﴾ ئەوە نیوەی میراتی برا مردووەکەی دەکەوێت ﴿وَهُوَ يَرِثُهَآ﴾ وە (ئەگەر ئافرەتێ بمرێت و تەنها برایەکی هەبێت) ئەو (برایە) میراتی خوشکە مردووەکەی هەموو دەبات ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهَا وَلَدٌ﴾ ئەگەر خوشکە مردوەکەی منداڵی نەبێت ﴿فَإِن كَانَتَا ٱثْنَتَيْنِ﴾ بەڵام گەر دوو خوشك بوون(دوای برا مردووەکەیان) ﴿فَلَهُمَا ٱلثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ﴾ ئەوا (دوو خوشکەکە) دوو سێ یەکی میراتی براکەیان دەبەن ﴿وَإِن كَانُوٓا۟ إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَآءً﴾ وە ئەگەر میراتگرەکان چەند خوشك و برایەك بوون، پیاوان و ئافرەتان ﴿فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ ئەوە بۆ هەر نێرینەیەك ئەندازەی بەشی دوو مێینە هەیە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ خوا بۆتان ڕوون دەکاتەوە﴿أَن تَضِلُّوا۟﴾ تا گومرا نەبن ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌۢ﴾ وەخوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٧٦﴾

سورەتی ﴿ المَائِدَة ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی بڕواداران ﴿أَوْفُوا۟ بِٱلْعُقُودِ﴾ بەڵێنەکانتان بیەنەسەر ﴿أُحِلَّتْ لَكُم﴾ حەڵاڵ کراوە بۆتان ﴿بَهِيمَةُ ٱلْأَنْعَٰمِ﴾ (گۆشتی) ئاژەڵ و چوارپێ (مەڕو بزن و ووشترو ڕەشە وولاغ) ﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێجگەلەوەی کە دەخوێنرێتەوە بەسەرتان دا (حەرامن) ﴿غَيْرَ مُحِلِّى ٱلصَّيْدِ﴾ دروست نی یە ڕاو بکەن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لەکاتێکدا ئێوە لە ئیحرام دابن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڕاستی خوا هەرچی بوێت بڕیاری بۆ دەدات ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحِلُّوا۟ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ﴾ ڕێ مەگرن لەدروشمەکانی خوا (هەڵی مەوەشێننەوە) ﴿وَلَا ٱلشَّهْرَ ٱلْحَرَامَ﴾ وجەنگ مەکەن لەمانگە حەرامەکان دا ﴿وَلَا ٱلْهَدْىَ﴾ وە ڕێ مەگرن لەو قوربانیانەی بەدیاری دەهێنرێن بۆ مەککە ﴿وَلَا ٱلْقَلَٰٓئِدَ﴾ و (ڕێ مەگرن و زیان مەدەن) لەو قوربانیانەی ملوانکەیان لەمل کراوە (دیاری کراون بۆ نەزر وقوربانی کردن) ﴿وَلَآ ءَآمِّينَ ٱلْبَيْتَ ٱلْحَرَامَ﴾ وە مەشکێنن ڕێزی ئەوانەی نیازی ماڵی خوادەکەن ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَٰنًا﴾ بەتەمای بەهرەمەندی و ڕەزامەندی پەروەردگاریانن ﴿وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَٱصْطَادُوا۟﴾ وە کاتێك ئیحرامتان شکاند ئەوە(دروستە) ڕاو بکەن ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَـَٔانُ قَوْمٍ﴾ باخەشم و قینتان لە کۆمەڵێك واتان لێنەکات ﴿أَن صَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ لەبەر ئەوەی بەرگرییان کردن لە مزگەوتی حەرام (کەعبە) ﴿أَن تَعْتَدُوا۟﴾ کە دەست درێژی بکەن ﴿وَتَعَاوَنُوا۟ عَلَى ٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ﴾ وە کۆمەکی یەکتری بکەن لەسەر چاکە و پارێزگاری و لەخواترسان ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا۟﴾ وە کۆمەکی یەکتر مەکەن ﴿عَلَى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ لەسەر تاوان و دەست درێژی ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ بێگومان خوا تۆڵەی بەتینە ﴿٢﴾

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ﴾ لەسەرتان یاساغ کراوە﴿الْمَيْتَةُ﴾ (گۆشتی) مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ﴾ وە خوێن وە گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەو ئاژەڵەی لەکاتی سەر بڕیندا ناوی غەیری خوای لێ برابێت ﴿وَالْمُنْخَنِقَةُ﴾و ئاژەڵی خنکاو (و خنکێنراو) ﴿وَالْمَوْقُوذَةُ﴾ وە ئەوەی کەلێ ی درابێ تاگیانی دەرچوبێت ﴿وَالْمُتَرَدِّيَةُ﴾ وە ئەوەی لەبەرزی کەوتبێتە خوارەوەو مرد بێت ﴿وَالنَّطِيحَةُ﴾ وە شۆخ لێدراو (کەبەو شۆخ لێ دانە مردبێ) ﴿وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ﴾ وە ئەوەی دڕندە لێ ی خواردبێ ﴿إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ﴾ بێجگە ئەوەی (پێش مردن) سەرتان بڕی بێت ﴿وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ﴾ هەروەها (یاساغ کراوە لەسەرتان) ئەو ئاژەڵەی لەسەر بەرد سەربڕابێت (نصب: چەند بەردێك بوون لە دەوری کەعبە بەپیرۆز سەیر دەکران و لەلایاندا ئاژەڵیان سەر دەبڕی) ﴿وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ﴾ و داواکردنی بەش بەخت(و نیاز گرتنەوە) بەتیرو پشك (کە هەموو جۆرە یانصیب هاوشێوەکانی دەگرێتەوە) ﴿ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ﴾ (ئەنجام دانی) ئەمانە هەمووی لەفەرمان دەرچوون و تاوانە ﴿الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان نەهێناوە ئەمڕۆ نائومێد بوون﴿مِنْ دِينِكُمْ﴾ لەئاینەکەتان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە لێیان مەترسن ﴿وَاخْشَوْنِ﴾ تەنها لە من بترسن ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾ ئەمڕۆ ئایینەکەتانم تەواو (کامڵ) کردوە بۆتان ﴿وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾ و چاکەو بەهرەی خۆم بەتەواوی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ و ڕازی بووم کەئیسلام ئایینتان بێت﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ جا هەرکەس ناچار بوو﴿فِي مَخْمَصَةٍ﴾ لەبرسیەتیدا ﴿غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ﴾ بێ ئەوەی نیەتی گوناە کردنی هەبێت (لەو گۆشتانە بخوات گوناهی ناگات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی یە ﴿٣﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن﴿مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ﴾ چی حەڵاڵ کراوە بۆیان؟ ﴿قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ بڵێ حەڵاڵ کراوە بۆتان هەموو خۆراکە پاکەکان ﴿وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ﴾ وە (نێچیری) ئەو باڵندەو تانجی و سەگە ڕاو کەرانەی کەفێری ڕاوتان کردوون ﴿تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ﴾ فێری ڕاویان ئەکەن لەوەی خوافێری کردوون ﴿فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ﴾ دەبخۆن لەوانەی بۆتان دەگرن﴿وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ و ناوی خوای لەسەر بێنن (کاتێ تانجی یەکەی تێ بەرئەدەن وکاتێ دەیخۆن) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بێگومان خوا لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤﴾ ﴿الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ ئەمڕۆ حەڵاڵ کراوە بۆتان خۆراکە پاکوخاوێنەکان ﴿وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە خۆراکی ئەوانەی نامەیان پێ دراوە (ئەهلی کتاب) ﴿حِلٌّ لَكُمْ﴾ حەڵاڵە بۆتان ﴿وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ﴾ وە خۆراکی ئێوەش حەڵاڵە بۆ ئەوان ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاك لەئیمانداران (حەڵاڵە بۆتان) ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ هەروەها ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاك لەنامەدارانی (گاور وجولەکە) ﴿مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر ئێوە مارەیی یەکانیان بدەنێ (حەڵاڵن بۆتان) ﴿مُحْصِنِينَ﴾ ئێوە دەبێ داوێن پاك بن ﴿غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ داوێن پیس نەبن (بەئاشکرا) ﴿وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ﴾ و دۆستی ژێر بەژێرتان نەبێ (بۆ داوێن پیسی) ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ﴾ وە ئەوەی بێ باوەڕ بێ بەئیمان و شەریعەت ﴿فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ﴾ ئەوە بێگومان کردەوەکانی هەڵدەوەشێتەوە ﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وە لەڕۆژی دوایی دا یەکێکە لە خەسارۆمەندان ﴿٥﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕدارن ﴿إِذَا قُمۡتُمۡ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ ئەگەر هەستان بۆ نوێژ کردن ﴿فَٱغۡسِلُواْ وُجُوهَكُمۡ﴾ ئەوە دەم و چاوتان بشۆن ﴿وَأَيۡدِيَكُمۡ إِلَى ٱلۡمَرَافِقِ﴾ هەروەها دەستەکانتان لەگەڵ ئانیشکەکانتان ﴿وَٱمۡسَحُواْ بِرُءُوسِكُمۡ﴾ وە دەستی تەڕ بهێنن بەسەرتان دا ﴿وَأَرۡجُلَكُمۡ إِلَى ٱلۡكَعۡبَيۡنِۚ﴾ وە پێکانتان (بشۆن) لەگەڵ هەردوو قولەپێتان ﴿وَإِن كُنتُمۡ جُنُبٗا فَٱطَّهَّرُواْۚ﴾ وە ئەگەر لەش گران بوون ئەوەخۆتـان خاوێـن بکەنـەوە (خۆتان بشۆن) ﴿وَإِن كُنتُم مَّرۡضَىٰٓ﴾ وە ئەگەر نەخۆش بوون ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوۡ جَآءَ أَحَدٞ مِّنكُم مِّنَ ٱلۡغَآئِطِ﴾ یان کەسێکتان هاتەوە لەشوێنی پێویستی سەرئاوکردن ﴿أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ یان جووت بوون (یاپێستان بەریەك کەوت) لەگەڵ خێزانەکانتاندا ﴿فَلَمۡ تَجِدُواْ مَآءٗ﴾ و ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدٗا طَيِّبٗا﴾ ئـەوە تەیەموم بکەن بەخۆڵێکی پاك ﴿فَٱمۡسَحُواْ بِوُجُوهِكُمۡ وَأَيۡدِيكُم مِّنۡهُۚ﴾ جادەست بهێنن بەدەم و چاوو دەستەکانتان دا بەو تۆز و خۆڵە پاکـە ﴿مَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيَجۡعَلَ عَلَيۡكُم مِّنۡ حَرَجٖ﴾ خوا نایەوێت هیـچ جۆرە تەنگی و ناڕەحەتیەك لەسـەرتان دابنێت ﴿وَلَٰكِن يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمۡ﴾ بەڵکـو ئەیەوی پاکتان بکاتـەوە ﴿وَلِيُتِمَّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكُمۡ﴾ و چاکە و بەهـرەی خـۆی تـەواو بـکات بەسـەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ بەڵکـو سوپاسـی بکەن ﴿٦﴾ ﴿وَٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ﴾ یادی چاکەو فەزڵی خوا بکەنەوە بەسـەرتانەوە. ﴿وَمِيثَٰقَهُ ٱلَّذِي وَاثَقَكُم بِهِۦٓ﴾ وە ئـەو پەیمانـەی کەدایمەزرانـدن پێـی ﴿إِذۡ قُلۡتُمۡ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ﴾ کاتێـك کەووتتان بیستمان و گوێڕایـەڵ بوویـن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ لەخـوا بترسـن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاسـتی خوا چاك ئاگادارە بەوەی لە سینگەکاندایە ﴿٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُواْ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ﴾ زۆر بەرێکوپێکـی هەسـتن بەئەنجام دانی فەرمانەکانی خوا ﴿شُهَدَآءَ بِٱلۡقِسۡطِۖ﴾ شـایەتی دەربن بـەدادو ڕاسـتی ﴿وَلَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شَنَـَٔانُ قَوۡمٍ﴾ بـاڕق و کینەتان لەدەسـتەو کۆمەڵێك هانتـان نەدا ﴿عَلَىٰٓ أَلَّا تَعۡدِلُواْۚ﴾ لەسـەر ئەوەی ڕاسـت نەڕۆن و دادگەر نەبن ﴿ٱعۡدِلُواْ هُوَ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰۖ﴾ دادگەربن ئەوە نزیکترە لەپارێزکاری وخواپەرستی یەوە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وەلەخوابترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ بێگومان خوائاگایە بەکردەوەکانتان ﴿٨﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کـردەوەی چاکەکانیـان کـردوە ﴿لَهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆیان هەیـە لێخۆش بوون ﴿وَأَجۡرٌ عَظِيمٞ﴾ و پاداشتێکی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەهێنا ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دائەنا ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکە و بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ هَمَّ قَوْمٌ﴾ کاتێك کۆمەڵێك نیازیان کرد ﴿أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ﴾ کەدەست درێژ بکەن بۆتان ﴿فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ﴾ خوایش بەرگری دەست درێژی ئەوانی لێکردن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران هەرپشت بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا، بەڕاستی خوا پەیمانی بەهێزی وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل ﴿وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ﴾ و هەڵمان بژارد لەوان ﴿اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا﴾ دوانزە چاودێر ﴿وَقَالَ اللَّهُ﴾ وە خوا فەرمووی ﴿إِنِّي مَعَكُمْ﴾ بێگومان من لەگەڵتانم ﴿لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بەڕ وپێکی نوێژ بەجێ بهێنن ﴿وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي﴾ و باوەڕ بهێنن بە نێرراوەکانم ﴿وَعَزَّرْتُمُوهُمْ﴾ وە یارمەتیان بدەن وڕێزیان بگرن ﴿وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ﴾ وە قەرز بدەن بە (بەندەکانی) خوا وخێریان پێ بکەن ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بەقەرزدان و خێرێکی جوان وچاك ﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناە و خراپە کانتان ئەسڕمەوە ﴿وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە ئەتان خەمە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ مِنْكُمْ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو مەرج و پەیمانە هەرکەس لەئێوە بێ بڕوا ببێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێگای ڕاستی وون کردوە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ﴾ ئەمجا بەهۆی (پاش گەز بوونەوەو) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان ﴿لَعَنَّاهُمْ﴾ نەفرەتمان لێ کردن ﴿وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً﴾ وەدڵەکانیانمان گێڕا بەدڵێکی ڕەق و ووشك ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ﴾ ووتە و فەرموودەی خوا لادەدەن ﴿عَنْ مَوَاضِعِهِ﴾ لە شوێنەکانی خۆی ﴿وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ وە لەبیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کەئامۆژگاری کرابوون پێی ﴿وَلَا تَزَالُ﴾ بێ کۆتایی ودواهاتن (بەردەوام) ﴿تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَائِنَةٍ مِنْهُمْ﴾ ئاگادار ئەبی بەسەر ناپاکی وکردەوەی ناپاکیانەوە (وبەردەوام خەریکی فڕ وفێڵ وناپاکین) ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ مەگەر کەمێك لەوان نەبێت (کە ئەمە پیشەیان نی یە) ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ﴾ جا ببورە لێیان و چاو پۆشی بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکەرانی خۆش دەوێت ﴿١٣﴾

﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ وە لەوانەی کەدەیان ووت ﴿إِنَّا نَصَٰرَىٰٓ﴾ ئێمە گاوورین ﴿أَخَذۡنَا مِيثَٰقَهُمۡ﴾ بەڵێن و پەیمانی بەهێزمان لێ وەرگرتن ﴿فَنَسُواْ حَظّٗا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦ﴾ بەڵام بەشێکی گەورە لەوەی کەئامۆژگاری کران پێی (لەسەر زمانی عیسی) لەبیریان چوو ﴿فَأَغۡرَيۡنَا بَيۡنَهُمُ ٱلۡعَدَاوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ﴾ بەهۆی ئەوەوە دوژمنایەتی وکینەبەریمان خستە نێوانیان ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ تارۆژی دوایی ﴿وَسَوۡفَ يُنَبِّئُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە لەمەودوا خوا هەواڵیان پێدەدات ﴿بِمَا كَانُواْ يَصۡنَعُونَ﴾ بەوەی کەدەیانکرد (لەجیهان دا) ﴿١٤﴾ ﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب) ﴿قَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراومان هاتووە بۆ ئێوە ﴿يُبَيِّنُ لَكُمۡ﴾ روونی دەکاتەوە بۆتان ﴿كَثِيرٗا مِّمَّا كُنتُمۡ تُخۡفُونَ﴾ زۆری لەوەی کەئێوە دەتان شاردەوە ﴿مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لەکتێب (ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖۚ﴾ وەچاو پۆشی دەکات لەزۆرێك لەوانە ﴿قَدۡ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە لەلایەن خواوە ﴿نُورٞ وَكِتَٰبٞ مُّبِينٞ﴾ رووناکی یەکی گەورەو نامەیەکی روون کەرەوە ﴿١٥﴾ ﴿يَهۡدِي بِهِ ٱللَّهُ مَنِ ٱتَّبَعَ رِضۡوَٰنَهُۥ﴾ خوا رێنموونی کەسێکی پێ دەکات شوێن رەزامەندی ئەو بکەوێت ﴿سُبُلَ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بۆرێگەکانی ئارامی و ئاشتی ﴿وَيُخۡرِجُهُم﴾ وەدەریان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ناو رووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿بِإِذۡنِهِۦ﴾ بە فەرمانی خۆی ﴿وَيَهۡدِيهِمۡ﴾ وە رێنموونیان دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ رێگای راست ﴿١٦﴾ ﴿لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۚ﴾ بەڕاستی خوا هەر مەسیحی (عیسی) کوڕی مەریەمە ﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿فَمَن يَمۡلِكُ مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔا﴾ ئەوە کێ دەتوانێت رێی هیچ شتێك بگرێت لەخوا ﴿إِنۡ أَرَادَ أَن يُهۡلِكَ ٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ ئەگەر بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم لەناو ببات ﴿وَأُمَّهُۥ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗاۗ﴾ هەروەها دایکی و هەرچی کەسیش لەزەویی دا هەیە ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وەهەر بۆ خوایە خاوەن داریتی ئاسمانەکان و زەوی وموڵکی ئەون ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَاۚ﴾ و هەرچی والە نێوانیاندا ﴿يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ﴾ دروست ئەکاو دایئەهێنێت هەرچی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١٧﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ جووله‌كه و گاووره‌كان ده‌یان ووت ﴿نَحْنُ أَبْنَٰٓؤُا۟ ٱللَّهِ وَأَحِبَّٰٓؤُهُۥ﴾ ئێمه كوڕان و خۆشه‌ویستانی خواین ﴿قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُم﴾ بڵێ ده‌ی بۆچی سزاتان ده‌دات به‌هۆی گوناهه كانتانه‌وه ﴿بَلْ أَنتُم بَشَرٌ﴾ (نه‌خێر ڕاست نی یه) به‌ڵكو ئێوه مرۆڤێكن ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ﴾ له‌و مرۆڤانه‌ی كه‌خوا دروستی كردون ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ خۆش ئه‌بێت له‌هه‌ر كه‌س بیه‌وێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ و سزای هه‌ركه‌سیش ئه‌دات كه‌بیه‌وێت ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ و هه‌ر بۆ خوایه موڵكی ئاسمانه‌كان و زه‌وی وه‌هه‌رچی واله نێوانیاندا ﴿وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ وه هه‌ر بۆ لای ئه‌ویشه گه‌ڕانه‌وه ﴿١٨﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئه‌ی نامه داره‌كـان ﴿قَدْ جَآءَكُمْ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراوه‌كه‌مان هات بۆ ناوتان ﴿يُبَيِّنُ لَكُمْ﴾ (به‌رنامه‌ی خوا) ڕوون ده‌كاته‌وه بۆتان ﴿عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِّنَ ٱلرُّسُلِ﴾ پاش ماوه‌یه‌ك له‌ناردنی پێغه‌مبه‌ران ﴿أَن تَقُولُوا۟﴾ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی نه‌ڵێن: ﴿مَا جَآءَنَا مِنۢ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ﴾ نه‌هات بۆ لامان هیچ مژده‌ده‌رو ترسێنه‌رێك ﴿فَقَدْ جَآءَكُم بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ﴾ ئه‌وه‌تا بێگومان مژده ده‌رو ترسێنه‌رتان بۆ هاتووه ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وه‌خوا به‌توانا و ده‌سه‌ڵات داره به‌سه‌ر هه‌موو شتێكدا ﴿١٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ باسی ئه‌و كاته بكه كه‌مووسا فه‌رمووی به‌گه‌له‌كه‌ی ﴿يَٰقَوْمِ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ ئه‌ی گه‌له‌كه‌م بیری چاكه‌و به‌هره‌ی خوا بكه‌نه‌وه به‌سه‌رتانه‌وه ﴿إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنۢبِيَآءَ﴾ كاتێك كه‌پێغه‌مبه‌رانی تێدا هه‌ڵخستوون ﴿وَجَعَلَكُم مُّلُوكًا﴾ وه چه‌ندینی كردوون به‌پادشا و مه‌لیك ﴿وَءَاتَىٰكُم مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا﴾ وه شتێكی پێ به‌خشیوون كه نه‌ی به‌خشیووه به‌هیچ كه‌س ﴿مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ له‌جیهانیان ﴿٢٠﴾ ﴿يَٰقَوْمِ﴾ ئه‌ی گه‌له‌كه‌م ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْأَرْضَ ٱلْمُقَدَّسَةَ﴾ بچنه ناو ئه‌و خاكه پیرۆزه‌ی (پاكراوه‌ته‌وه له‌بت په‌رستی كه مه‌به‌ست پێی بيت المقدسه) ﴿ٱلَّتِى كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ كه‌خوا بڕیاری داوه بۆتان ﴿وَلَا تَرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَارِكُمْ﴾ وه پاشه‌وپاش وه‌رنه‌گه‌ڕێنه‌وه له‌ئاینه‌كه‌تان ﴿فَتَنقَلِبُوا۟ خَٰسِرِينَ﴾ (ئه‌گه‌ر بگه‌ڕێنه‌وه) ئه‌وه به‌زیانباری و نائومێدی ئه‌گه‌ڕێنه‌وه ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ووتیان ئه‌ی مووسا ﴿إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ﴾ به‌ڕاستی گه‌لێكی زۆر دارو سته‌مكار له‌و شاره دایه ﴿وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا﴾ وه ئێمه هه‌رگیز ناچینه ناوی ﴿حَتَّىٰ يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ تا ئه‌وان لێ ی ده‌رنه‌چن ﴿فَإِن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ ئه‌مجا ئه‌گه‌ر ئه‌وان لێی ده‌رچوون ﴿فَإِنَّا دَٰخِلُونَ﴾ ئه‌و كاته بێگومان ئێمه تێی ئه‌چین ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ رَجُلَانِ﴾ دوو پیاو ووتیان: ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ له‌وانه‌ی له‌خوا ده‌ترسان ﴿أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمَا﴾ وه‌خوا چاكه‌ی ئیمانی ڕشت بوو به‌سه‌ریاندا ﴿ٱدْخُلُوا۟ عَلَيْهِمُ ٱلْبَابَ﴾ بده‌ن به‌سه‌ریاندا له‌قاپی شاره‌وه بچنه ژووره‌وه ﴿فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَٰلِبُونَ﴾ جا ئه‌گه‌ر چوونه ناویه‌وه ئه‌وه به‌ڕاستی ئێوه زاڵ ده‌بن به‌سه‌ریاندا ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓا۟﴾ وه‌پشت هه‌ر به‌خوا ببه‌ستن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه باوه‌ڕدارن ﴿٢٣﴾

﴿قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ووتیان ئەی مووسا﴿ إِنَّا لَن نَّدۡخُلَهَآ أَبَدٗا﴾ بەڕاستی ئێمە هەرگیز ناچینە ناو ئەوشارە ﴿مَّا دَامُواْ فِيهَا﴾ تائەوان تێیدابن ﴿فَٱذۡهَبۡ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَٰتِلَآ﴾ کەواتە بڕۆ خۆت و پەروەردگارت لەدژیان جەنگ بکەن﴿ إِنَّا هَٰهُنَا قَٰعِدُونَ﴾ بێگومان ئێمە لێرە دانیشتووین ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ﴾(مووسا) ووتی﴿رَبِّ إِنِّي لَآ أَمۡلِكُ﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من خاوەنی هیچ کەسێك نیم﴿ إِلَّا نَفۡسِي وَأَخِيۖ﴾ بێجگە لەخۆم و براکەم نەبێت﴿فَٱفۡرُقۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَ ٱلۡقَوۡمِ﴾ کەواتە جیایی بخەرە نێوان ئێمەو ئەوگەلەی ﴿ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ کە لەسنووری خوا دەرچــوون ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيۡهِمۡۛ﴾ (خوا) فەرمووی بەڕاستی ئەو (خاکە پیرۆزەی بیت المقدس) قەدەغە کراوە لەسەریان﴿أَرۡبَعِينَ سَنَةٗۛ﴾ ماوەی چل ساڵ ﴿يَتِيهُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ بەسەر گەردانی دەخولێنەوە بەسەر زەویدا ﴿فَلَا تَأۡسَ عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ بۆیە خەم مەخۆ لەسەر ئەو گەلەی کەلە سنووری خوا دەرچوون ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ ٱبۡنَيۡ ءَادَمَ بِٱلۡحَقِّ﴾ هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم کە حەق و ڕاستە ﴿ إِذۡ قَرَّبَا قُرۡبَانٗا﴾ کاتێك هەردووکیان دوو جۆرە قوربانی یان کرد ﴿فَتُقُبِّلَ مِنۡ أَحَدِهِمَا﴾ ئەمجا لەیەکێکیان وەرگیرا ﴿وَلَمۡ يُتَقَبَّلۡ مِنَ ٱلۡأٓخَرِ﴾ وەلەوی تریان وەرنەگیرا ﴿قَالَ لَأَقۡتُلَنَّكَۖ﴾ (ئەوەیان لێی گیرا نەکرا) ووتی بێگومان دەبێ هەر بتکوژم ﴿قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئەویش ووتی خوا (قوربانی) تەنها لەپارێزکاران و لەخواترسان گیرا دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿لَئِنۢ بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر تۆ دەستم بۆ درێژکەی ﴿لِتَقۡتُلَنِي﴾ بۆ ئەوەی بمکوژی ﴿مَآ أَنَا۠ بِبَاسِطٖ يَدِيَ إِلَيۡكَ لِأَقۡتُلَكَۖ﴾ من دەست درێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا ئەترسم ﴿رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنِّيٓ أُرِيدُ﴾ بەڕاستی من دەمەوێت ﴿أَن تَبُوٓأَ بِإِثۡمِي وَإِثۡمِكَ﴾ کە تۆ بگەڕێیتەوە (بۆلای خوا) بەگوناهی من و خۆیشتەوە﴿فَتَكُونَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِۚ﴾ ئەوسا تۆ لەهاوەڵانی دۆزەخ دەبیت ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُاْ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ هەر ئەوەش پاداشتی ستەم کارانە ﴿٢٩﴾ ﴿فَطَوَّعَتۡ لَهُۥ نَفۡسُهُۥ﴾ ئەمجا دەرونی(ئەو تاوانبارە) هانی دا ﴿قَتۡلَ أَخِيهِ﴾ بۆ کوشتنی براکەی ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ وە کوشتی ﴿فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ بەهۆی یەوە چووە ڕیزی زیان باران وخەسارومەندان ﴿٣٠﴾ ﴿فَبَعَثَ ٱللَّهُ غُرَابٗا﴾ پاشان خوا قەلە ڕەشێکی نارد ﴿يَبۡحَثُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا چاڵی هەڵئەکەند (بۆ قەلە ڕەشێکی مردارەوە بوو) ﴿لِيُرِيَهُۥ كَيۡفَ يُوَٰرِي سَوۡءَةَ أَخِيهِۚ﴾ بۆ ئەوەی نیشانی بدات کەچۆن لەشی براکەی بشارێتەوە ﴿قَالَ يَٰوَيۡلَتَىٰٓ﴾ ووتی ئای داخی سەختم وتیاچوون بۆ من ﴿أَعَجَزۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِثۡلَ هَٰذَا ٱلۡغُرَابِ﴾ بۆ من دەستە پاچە بووم لەوەی وەك ئەم قەلەڕەشەبم؟ ﴿فَأُوَٰرِيَ سَوۡءَةَ أَخِيۖ﴾ تا تەرم و عەورەتی براکەم بشارمەوە ﴿فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلنَّٰدِمِينَ﴾ ئەوسا چووە ڕیزی پەشیمان بوانەوە ﴿٣١﴾

﴿مِنۡ أَجۡلِ ذَٰلِكَ﴾ هەر لەبەر ئەوە(ی کەلەو داستانەدا باسکرا) ﴿كَتَبۡنَا عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ پێویستمان کرد لەسەرنەوەی ئیسرائیل ﴿أَنَّهُۥ﴾ کەبێگومان بڕیار ئەمەیە ﴿مَن قَتَلَ نَفۡسَۢا﴾ ئەوەی تەنیا کەسێك بکوژێت ﴿بِغَيۡرِ نَفۡسٍ﴾ لەتۆڵەی کەسێکی کوژراودا نەبێت ﴿أَوۡ فَسَادٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ یان تۆڵەی خراپە کاری و ئاژاوە بنێتەوە لەسەر زەوی دا ﴿فَكَأَنَّمَا قَتَلَ ٱلنَّاسَ جَمِيعٗا﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو خەڵکی کوشتبێت ﴿وَمَنۡ أَحۡيَاهَا﴾ ئەوەش بێ تاوانێك ڕزگار کات لەکوژران ﴿فَكَأَنَّمَآ أَحۡيَا ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۚ﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو ئادەمی ڕزگار کردبێت و زیندووی کردبنەوە ﴿وَلَقَدۡ جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان، پێغەمبەرەکانمان هاتن بۆلایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿ثُمَّ إِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُم بَعۡدَ ذَٰلِكَ﴾ کەچی لەپاش ئەوە زۆرێك لەوانە ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ لَمُسۡرِفُونَ﴾ زیادە ڕەویان کرد لەزەویدا ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّمَا جَزَٰٓؤُاْ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆڵەی ئەوانەی ﴿يُحَارِبُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کە جەنگ و دوژمنایەتی ئەکەن لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەی دا ﴿وَيَسۡعَوۡنَ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَسَادًا﴾ وە هەوڵ ئەدەن لەزەویدا خراپە بڵاوبکەنەوە ﴿أَن يُقَتَّلُوٓاْ﴾ (ئەوە تۆڵەیان) ئەوەیە بکوژرێن ﴿أَوۡ يُصَلَّبُوٓاْ﴾ یا هەڵبواسرێن بەدارا ﴿أَوۡ تُقَطَّعَ أَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم﴾ یان دەست وقاچیان ببڕدرێت ﴿مِّنۡ خِلَٰفٍ﴾ بەپێچەوانەوە (ڕاست وچەپ) ﴿أَوۡ يُنفَوۡاْ مِنَ ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ یان دوور بخرێنەوە لەووڵات ﴿ذَٰلِكَ لَهُمۡ خِزۡيٞ فِي ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ئەمە زەبونی و ئابڕو بردنیانە لە جیهاندا ﴿وَلَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دواڕۆژیشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٣٣﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ﴾ بێجگەلەوانەی تەوبەیان کردووە ﴿مِن قَبۡلِ أَن تَقۡدِرُواْ عَلَيۡهِمۡۖ﴾ لەپێش ئەوەی دەسەڵاتتان ببێت بەسەریاندا ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ تا بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ کەبەڕاستی خوالێ بوردەی میهرەبانە ﴿٣٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَٱبۡتَغُوٓاْ إِلَيۡهِ ٱلۡوَسِيلَةَ﴾ بگەڕێن بەدوای هەموو هۆکارێکدا کەنزیکتان بخاتەوە لەخوا ﴿وَجَٰهِدُواْ فِي سَبِيلِهِۦ﴾ وەتێ بکۆشن وخەبات بکەن لەڕێگەی خوادا ﴿لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بەئومێدی ڕزگار بونتان ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە لەجیهاندا بێ بڕوا بوون ﴿لَوۡ أَنَّ لَهُم﴾ ئەگەر ببنە خاوەنی ﴿مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ هەرچی لەزەویدایە هەمووی ﴿وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لِيَفۡتَدُواْ بِهِۦ مِنۡ عَذَابِ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ بۆ ئەوەی خۆیانی پێ بکڕنەوە و ڕزگارکەن لەسزای ڕۆژی دوایی وببیەخشن بۆ ڕزگار بوونیان ﴿مَا تُقُبِّلَ مِنۡهُمۡۖ﴾ لێ یان وەرناگیرێت ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆیان هەیە سزایەکی بە ئازار ﴿٣٦﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُواْ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ دەیانەوێت لەئاگری دۆزەخ بێنەدەرەوە ﴿وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ مِنْهَا﴾ بەڵام هەرگیز دەرچوونیان لە (ئاگری دۆزەخ) نی یە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای بەردەوامیان بۆ هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلسَّارِقُ وَٱلسَّارِقَةُ﴾ پیاو و ئافرەتی دز ﴿فَٱقْطَعُوٓاْ أَيْدِيَهُمَا﴾ دەستیان ببڕن ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَسَبَا﴾ لەتۆڵەی ئەو دزیەی کردویانە ﴿نَكَٰلًا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمە تۆڵە و تەمێ کردنێکە لەلایەن خواوە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا باڵا دەستی کار دروستە ﴿٣٨﴾ ﴿فَمَن تَابَ مِنۢ بَعْدِ ظُلْمِهِۦ﴾ جا هەر کەس تۆبەی کرد لەپاش ستەمەکەی (دزیەکەی) ﴿وَأَصْلَحَ﴾ وە کردەوەی چاکی کردو باش بوو ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆبەکەی لێ وەردەگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کەهەر بۆ خوایە خاوەنێتی ئاسمانەکان و ﴿وَٱلْأَرْضِ﴾ زەوی ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێت ﴿وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ وە ئەبووریێت لەهەر کەس خۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَا يَحْزُنكَ﴾ خەم بارت نەکات ﴿ٱلَّذِينَ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْكُفْرِ﴾ ئەوانەی کە پێشبڕکێ دەکەن لەبێ بڕوایی دا ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ لەوانەی بەدەم ئەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ﴾ کەچی دڵە کانیان بڕوای نەهێناوە ﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ هەروەها لەوانەش کە جوولەکەن ﴿سَمَّٰعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ زۆر گوێ قوڵاخن بۆ درۆ ﴿سَمَّٰعُونَ لِقَوْمٍ ءَاخَرِينَ﴾ زۆر گوێ لە مشتی دەستەیەکی ترن ﴿لَمْ يَأْتُوكَ﴾ کەنەهاتون بۆلای تۆ ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ﴾ ووتەکانی (تەورات) دەگۆڕن ﴿مِنۢ بَعْدِ مَوَاضِعِهِۦ﴾ لە پاش ئەوەی خوا لەشوێنی خۆی دایناون ﴿يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا﴾ ئەڵێن ئەگەر ئەمە(ی ئێمە)تان پێ گوترا (لەلایەن موحەممەد ﷺ) ﴿فَخُذُوهُ﴾ ئەوە وەری گرن ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ﴾ ئەگەر لەئەمە(ی ئێمە)تان پێ نەگوترا ﴿فَٱحْذَرُواْ﴾ ئەوا خۆتان بپارێزن ﴿وَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ فِتْنَتَهُۥ﴾ وەهەر کەسێك خوا بیەوێ کافرو گومڕای بکات ﴿فَلَن تَمْلِكَ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ ئەوە تۆ لەبەرامبەر خوادا هیچت پێ ناکرێت بۆی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿لَمْ يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا نەیویستووە دڵەکانیان پاك بکاتەوە ﴿لَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا خِزْىٌ﴾ لەدونیادا سەرشۆڕدەبن ﴿وَلَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی زۆر گەورە ﴿٤١﴾

﴿سَمَّٰعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ ئەو (جوولەکانە) زۆر گوێ قوڵاخی درۆن (هەمیشە گوێ هەڵدەخەن بۆ درۆ) ﴿أَكَّٰلُونَ لِلسُّحْتِ﴾ ماڵی حەرام زۆر دەخۆن ﴿فَإِن جَآءُوكَ﴾ جا ئەگەر ئەوانە هاتن بۆلات ﴿فَٱحْكُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەوە (بەویستی خۆت) بڕیار بدە لە نێوانیاندا ﴿أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ یان وازیان لێ بهێنە ﴿وَإِن تُعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ خۆ ئەگەر وازیان لێ بهێنی ﴿فَلَن يَضُرُّوكَ شَيْـًٔا﴾ ئەوە هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنن ﴿وَإِنْ حَكَمْتَ فَٱحْكُم بَيْنَهُم بِٱلْقِسْطِ﴾ وە ئەگەر بڕیارت دا لەنێوانیاندا ئەوا بە دادوەری بڕیار بدە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا دادگەرانی خۆش دەوێت ﴿٤٢﴾ ﴿وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ﴾ وە ئەوانە چۆن تۆدەکەن بەدادوەر ﴿وَعِندَهُمُ ٱلتَّوْرَىٰةُ﴾ لەکاتێکدا تەوراتیان لایە ﴿فِيهَا حُكْمُ ٱللَّهِ﴾ کە حوکم و بڕیاری خوای تیایە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە (ی کەکردیتیان بەدادوەر) ڕوو وەر دەگێڕن ﴿وَمَآ أُو۟لَٰٓئِكَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوادار نین ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَىٰةَ﴾ بێگومان ئێمە تەوراتمان نارده خوارەوە ﴿فِيهَا هُدًى وَنُورٌ﴾ کەڕێنموونی و ڕووناکی تێدا بوو ﴿يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەو پێغەمبەرانە حوکمیان پێ دەکرد ﴿أَسْلَمُوا۟﴾ کەموسڵمان و ملکەچ بوون ﴿لِلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ بۆ ئەوانەی کە جوولەکە بوون ﴿وَٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ﴾ هەروەها زانا خوا ناسەکان و زانا شەرع زانەکان (حوکمیان پێ دەکرد) ﴿بِمَا ٱسْتُحْفِظُوا۟ مِن كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی فەرمانی پارێزگاری کتێبی خوا (تەورات)یان پێ کرا بوو (لەلایەن پێغەمبەرەکانیانەوە) ﴿وَكَانُوا۟ عَلَيْهِ شُهَدَآءَ﴾ وەشایەتیش بوون لەسەری ﴿فَلَا تَخْشَوُا۟ ٱلنَّاسَ﴾ کەواتە ئەی (زانایانی جوولەکە) لەخەڵکی مەترسن ﴿وَٱخْشَوْنِ﴾ بەڵکو تەنها لەمن بترسن ﴿وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِى﴾ بەڵگەو فەرمانەکانی من مەگۆڕنەوە (مەفرۆشن) ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەو بڕیارانەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ ئا ئەوانە بێ باوەڕن و موسڵمان نین ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَآ﴾ لەتەوراتدا نوسیمان (پێویستمان کرد) لەسەریان ﴿أَنَّ ٱلنَّفْسَ بِٱلنَّفْسِ﴾ کەبێگومان هەر کەسێك بەدەستی ئەنقەست کەسێك بکوژێت ئەکوژرێتەوە لە بەرامبەریدا ﴿وَٱلْعَيْنَ بِٱلْعَيْنِ﴾ وە چاو لەبری چاو ﴿وَٱلْأَنفَ بِٱلْأَنفِ﴾ وە لووت لەبری لووت ﴿وَٱلْأُذُنَ بِٱلْأُذُنِ﴾ وە گوێچکە لەبری گوێچکە ﴿وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ﴾ وە ددان لەبری ددان ﴿وَٱلْجُرُوحَ قِصَاصٌ﴾ وەزامەکانیش تۆڵەیان زامدار کردنی دەست درێژی کەرانە ﴿فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهُۥ﴾ جا هەر کەس لەتۆڵە سەندن خۆش بێت ئەوە ئەبێتە هۆی سڕینەوەی گوناهی ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم﴾ وە هەر کەسێك حوکم نەکات ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخودا ناردویەتیە خوارەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ ئەوا هەر ئەو کەسانە ستەم کاری تەواون ﴿٤٥﴾

﴿وَقَفَّيْنَا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم﴾ ئەمجابەدوای پێغەمبەرانی (جوولەکەدا) ڕەوانەمان کرد ﴿بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ باوەڕی هەیە بەئەو تەوراتەی کەلەپێش خۆیەوە هاتووە و(ڕاستی دەردەخات وباوەڕی پێیەتی) ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ ٱلْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی کەڕێنموونی و ڕووناکی تێدایە ﴿وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ وەئەو تەوراتە بەڕاست دەزانێت کەلە پێش ئەوەوە هاتووە ﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە ڕێنموونی و ئامۆژگاری یە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٤٦﴾ ﴿وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ ٱلْإِنجِيلِ﴾ دەبا پەیڕەوانی ئینجیل حوکم بکەن ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فِيهِ﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە تیایدا ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەس حوکم نەکات بەوەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە بەتەواوی یاخین و لەفەرمانی خوا دەرچوون ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ﴾ وە ئەم قورئانەمان ناردە خوارەوە بۆتۆ بەحەق و ڕاستی ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ و کتێبەکانی پێش خۆی بەڕاست دەزانی و پشتیوانیان لێ دەکات (پێش دەست تێخستن و گۆڕینیان لەلایەن جولەکە وگاورەکانەوە) ﴿وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ﴾ و چاودێریانە ﴿فَٱحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ کەواتەحوکم و بڕیاربدە لەناو نامەدارەکاندا بەوەی خوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە شوێن هەواو هەوەسی ئەوان مەکەوە ﴿عَمَّا جَآءَكَ مِنَ ٱلْحَقِّ﴾ لانەدەی لەو حوکم و بڕیارە هەق و ڕاستەی کەبۆت هاتووە ﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ﴾ دامان ناوە بۆ هەر ئوممەتێك لەئێوە ﴿شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾ شەریعەت و ڕێگەیەکی ڕوون ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی ئەکرد بەیەك ئوممەت و کۆمەڵ ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ﴾ بەڵام (نەیکردوون) بۆئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ﴾ لەو شەریعەت و یاسایانەی کەپێی بەخشیوون ﴿فَٱسْتَبِقُوا۟ ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ کەواتە پێش برکێ بکەن بۆ ئەو شتانەی کەچاکن ﴿إِلَى ٱللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە بەگشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێدەدا ﴿بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ بەوەی کەلەجیهاندا جیاوازبوون تیایدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنِ ٱحْكُم بَيْنَهُم﴾ وە(فەرمانمان پێ کردیت) کەحوکم بکە لەنێوانیاندا ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ﴾ و شوێن حەزو ئارەزویان نەکەویت ﴿وَٱحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ﴾ وە وریابە لێیان لەوەی بت ترازێنن ﴿عَنۢ بَعْضِ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ﴾ لە هەندێك لەوەی خوا ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوانە ڕویان وەرگێڕاو سەرپێچی یان کرد ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ ئەوەبزانە و دڵنیابە خوا ئەیەوێت ﴿أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی هەندێك لە تاوانەکانیانەوە سزایان بدات و تووشی زیانیان بکات ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ لَفَٰسِقُونَ﴾ بێگومان زۆر لە ئادەمی یەکان سەرکەشن و لەسنووری خوا دەرچوون ﴿٤٩﴾ ﴿أَفَحُكْمَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ يَبْغُونَ﴾ ئایا ئەوان داوای حوکمی نەفامی دەکەن؟ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكْمًا﴾ ئایا کێ حوکم و بڕیاری لە هی خوا جوان و چاکترە؟ ﴿لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بۆکەسانێك کە بڕوای تەواویان هەیە ﴿٥٠﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئـەی ئەوانـەی باوەڕتـان هێنـاوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوۡلِيَآءَۘ﴾ جوولەکـەو گاوور مەکەن بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆتان ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ ئەوانە هەندێکیان دۆستی یەکترن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمۡ﴾ ئەوەتان ئەوان بکات بەپشتیوان و دۆستی خوی ﴿فَإِنَّهُۥ مِنۡهُمۡۗ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە لەوانە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومـان خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات (٥١) ﴿فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ بۆیـە ئەبینی ئەوانـەی دڵیان نەخۆشـی (دوو ڕوویی) تیایە ﴿يُسَٰرِعُونَ فِيهِمۡ﴾ پێش بڕکێ ئەکەن لەدۆستایەتی ئەو (جوولەکەو گاوور) انەدا ﴿يَقُولُونَ نَخۡشَىٰٓ﴾ ئەڵێن ئەترسین ﴿أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٞۚ﴾ کەبەسەر هاتی ناخۆشـی ڕۆژگـار دووچارمان ببێت ﴿فَعَسَى ٱللَّهُ أَن يَأۡتِيَ بِٱلۡفَتۡحِ﴾ دەی نزیکە خوا سـەرکەوتن و زاڵ کردنـی تـەواو بنێرێـت (بـۆ پێغەمبەر ﷺ) ﴿أَوۡ أَمۡرٖ مِّنۡ عِندِهِۦ﴾ یـان لەلایـەن خۆیەوە کارێکـی تر بکات ﴿فَيُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَآ أَسَرُّواْ﴾ بەهۆی ئەوەوە وایان لێدێت لەوەی پەنهانیان کردبوو ﴿فِيٓ أَنفُسِهِمۡ نَٰدِمِينَ﴾ لەدەروونی خۆیانـدا پەشـیمان دەبنەوە (٥٢) ﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەوسـا ئەوانەی بڕوایان هێنـاوە دەڵێن ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ئایا ئەوکەسانە ئەوانەن کەسوێندیان بەخوا ئەخوارد ﴿جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ بەتوندترین سوێندیان ﴿إِنَّهُمۡ لَمَعَكُمۡۚ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەگەڵتانن ﴿حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ کردەوەکانیان پوچەڵ بوویەوە ﴿فَأَصۡبَحُواْ خَٰسِرِينَ﴾ بەهـۆی ئەوەوە زەرەرمەنـدو ڕەنجە ڕۆبوون (٥٣) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێنـاوە ﴿مَن يَرۡتَدَّ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ﴾ هـەر کەس لەئێوە هەڵگەڕێتـەوە لەئاینەکەی ﴿فَسَوۡفَ يَأۡتِي ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ﴾ ئەوە بەزوویی خوا لەباتی ئەوان گەل و کۆمەڵێکی تر ئەهێنێت ﴿يُحِبُّهُمۡ وَيُحِبُّونَهُۥٓ﴾ خوا ئەوانی خۆش ئەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش ئەوێت ﴿أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەسۆزو بەزەیین بەرانبەر بڕوا داران ﴿أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ بەهێزو توندن بەرانبەر بێ بڕوایان ﴿يُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ تێ کۆشان دەکەن لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَخَافُونَ لَوۡمَةَ لَآئِمٖۚ﴾ و ناترسـن لەسەرزەنشتی سەرزەنشـت کاران ﴿ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ﴾ ئەوەی باسـکرا چاکەو بەهرەی خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ﴾ ئەیبەخشێت بەهەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخـوا دەسـتەڵات فراوانی زانایـە (٥٤) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ بێگومان دۆسـت و یارمەتی دەری ئێوە تەنهـا خواو پێغەمبەرەکەیـی ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و بڕوا دارانن ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەوانـەی کەبەڕێك و پێکـی نوێژەکانیان بەجێ ئەهێنـن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات ئەدەن ﴿وَهُمۡ رَٰكِعُونَ﴾ بەردەوام مل کەچن بۆ فەرمانـی خوا (٥٥) ﴿وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە هـەر کەس خواو پێغەمبـەرو ئیمانداران بکات بەپشـتیوانی خۆی ﴿فَإِنَّ حِزۡبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلۡغَٰلِبُونَ﴾ ئەوە بێگومان هەر کۆمەڵی خودا زاڵ و سەرکەوتوون (٥٦) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی کەسـانێك کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَكُمۡ﴾ دامەنێن ئەوانەی کەئاینەکـەی ئێـوە دادەنێـن (بەشـتێکی) ﴿هُزُوٗا وَلَعِبٗا﴾ گاڵتـەو لاقرتـی پێکـراو ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لەوانـەی نامەیان پێ بەخشـراوە ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَٱلۡكُفَّارَ﴾ وە لەبـێ بڕواکانیش ﴿أَوۡلِيَآءَۚ﴾ (دایان مەنێن) بەدۆست و خۆشەویستی خۆتان ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (٥٧)

﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ﴾ کاتێك ئێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ ﴿اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا﴾ ئەو (دوو ڕووانە) گاڵتەو لاقرتی پێ ئەکەن ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەمەش بەهۆی ئەوەوە یە کەئەوان گەلێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا﴾ ئایا هیچ ڕەخنەو ڕقێکتان هەیە لەئێمە ﴿إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بێجگە لەوەی کەبڕوامان هێناوە بەخوا ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە بەو قورئانەی هێنراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە بەوەی لەمەوپێش هێنراوەتە خوارەوە ﴿وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ﴾ بێگومان زۆربەتان سەرکەش و لەسنوور دەرچوون ﴿٥٩﴾ ﴿قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِنْ ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ﴾ کێ شوێن و پاداشتی خراپترە لای خوا لەوە ﴿مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ﴾ ئەوە کەسێکە خوا نەفرەتی لێ کردبێت ﴿وَغَضِبَ عَلَيْهِ﴾ وخەشمی لێگرتبێت ﴿وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ﴾ وە هەندێکی لێ کردبن بەمەیموون و بەراز ﴿وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ﴾ وە بت وتاغوتی پەرستبێت ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا﴾ ئەوانەی باسکران خراپترین شوێنیان هەیە ﴿وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ و گومڕاترین کەسن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا﴾ وەکاتێك دێن بۆلاتان دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ﴾ سوێندبێ بێگومان بەبێ بڕوایی یەوە هاتوون ﴿وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ﴾ وەبێگومان هەر بەبێ بڕواییشەوە دەرچوون ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ﴾ وە خوا زۆر چاك دەزانێ بەوەی کەدەیان شاردەوە ﴿٦١﴾ ﴿وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ وەئەبینی زۆرێك لەوانە ﴿يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ پێشبڕکێ ئەکەن لەگوناهو دەست درێژی کردن ﴿وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ﴾ و حەرام خواردندا (وەك بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بێگومان ئەوەی کەدەیانکرد زۆر بەدو خراپ بوو ﴿٦٢﴾ ﴿لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ﴾ ئەوە بۆچی بەرگرییان نەکردن خواپەرست و زاناکانیان ﴿عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ﴾ لەگوفتاری گوناهیان و ﴿وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ﴾ لەحەرام خواردنیان (وەك بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی شتێکی بەدبوو ئەوەی دەیانکرد ﴿٦٣﴾ ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ﴾ جوولەکەکان ووتیان ﴿يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ﴾ خوا دەستی بەستراوە (پاکی بۆخودا) ﴿غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ﴾ یاخوا ئەوان خۆیان چنگ قوچراو و دەست بەستراوبن ﴿وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا﴾ وەنەفرینیان لێکرا بەهۆی ئەوەی کە ووتیان ﴿بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو هەردوو دەستی خودا هەمیشە کراوەیە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن و باسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی بەبێ لێچواندن و شێوەکەی نازانین وتەنها خودا دەیزانێت) ﴿يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ چۆنی بیەوێت دەیبەخشێت ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ وەسوێند بەخوا زیاد دەکات بۆ زۆر لەوان (بۆ زاناو سەرۆکەکانیان) ﴿مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەو قورئانەی هێنراوتە خوارەوە بۆ تۆ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ بڕوای (زیاد ئەکات بۆیان) ﴿وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ﴾ وەخستومانەتە نێوانیان ﴿الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ دوژمنایەتی و کینەو ڕقەبەری ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تاڕۆژی دوایی ﴿كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ﴾ هەر جارێك ئاگرێکیان هەڵگیرساندبێت بۆ ئاژاوە نانەوەو جەنگ ﴿أَطْفَأَهَا اللَّهُ﴾ خوا ئەو ئاگرەی کوژاندۆتەوە ﴿وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا﴾ وە تێکۆشان ئەکەن لە زەوی دا بۆ خراپەو تێکدان ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ خواش خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٦٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ ءَامَنُوا۟﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب لەگاور و جولەکەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿وَٱتَّقَوْا۟﴾ و خۆیان بپاراستایە و پارێزکار ولەخواترس بوونایە ﴿لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ﴾ بێگومان گوناهو خراپەکانیانمان دەسڕی یەوە لێیان ﴿وَلَأَدْخَلْنَٰهُمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ وە دەمانخستنە ناو بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەت ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەو نامەدارانە تەورات و ئینجیلیان کار پێ بکردایە ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِم﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆیان ﴿مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿لَأَكَلُوا۟ مِن فَوْقِهِمْ﴾ بێگومان ڕۆزی یان دەخوارد لەلای سەرویانەوە (لە ئاسمانەوە) ﴿وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِم﴾ وە لە ژێرپێیانەوە(لە زەوی یەوە) ﴿مِّنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ﴾ تێیان دایە دەستەو کۆمەڵێکی ڕێك و پێك ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ﴾ بەڵام زۆرێك لەوان ﴿سَآءَ مَا يَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی دەیکەن زۆر بەدو خراپە ﴿٦٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿بَلِّغْ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ ڕایگەیەنە (بەخەڵك) ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ﴾ وە ئەگەر وانەکەی ﴿فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُۥ﴾ ئەوە ڕاسپێریەکەی خوات ڕانەگەیاندوەو بەجێت نەهێناوە ﴿وَٱللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ وەخواتۆ دەپارێزێت لەخەڵکی (کەبت کوژن) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی بێ بڕوایان ناکات ﴿٦٧﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان (ئەی ئەهلی کتاب) ﴿لَسْتُمْ عَلَىٰ شَىْءٍ﴾ ئێوە لەسەر هیچ شتێك نین ﴿حَتَّىٰ تُقِيمُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ﴾ هەتا بەڕێك و ڕاستی پەیڕەوی تەورات و ئینجیل نەکەن ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم﴾ سوێند بەخوا زیاد ئەکات بۆ زۆریان ﴿مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ باوەڕییان (زیاد دەکات) ﴿فَلَا تَأْسَ عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە خەم مەخۆ لەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ و ئەوانەی بوون بەجوولەکە ﴿وَٱلصَّٰبِـُٔونَ﴾ ئەستێرە پەرست یان فریشتە پەرستەکان ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ وە شوێن کەوتوانی عیسی پێغەمبەر ﴿مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ هەر کەس لەوانە بڕوایان هێنا بێت بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە نەهیچ مەترسیەکیان لەسەرە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە نەخەفەت بار ئەبن (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿٦٩﴾ ﴿لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ سوێند بەخوا پەیمانی بەهێزمان وەرگرت لە بەنو ئیسرائیل ﴿وَأَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمْ رُسُلًا﴾ و چەند پێغەمبەرێکمان نارد بۆیان ﴿كُلَّمَا جَآءَهُمْ رَسُولٌۢ﴾ هەر جارێك پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُهُمْ﴾ بە هەر فەرمانێ کە بەدڵیان نەبوایە ﴿فَرِيقًا كَذَّبُوا۟﴾ دەستەیەکیان بەدرۆزن دائەنان ﴿وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکیشیان دەکوشتن ﴿٧٠﴾

﴿وَحَسِبُوٓاْ أَلَّا تَكُونَ فِتۡنَةٞ﴾ وایان دەزانی کەتۆڵە و سزا دووچاریان نابێت ﴿فَعَمُواْ وَصَمُّواْ﴾ جا بۆیە کوێرو کەڕبوون (لەئاست بیستن و بینینی هەق) ﴿ثُمَّ تَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ لە پاشان خوا تەوبەو گەڕانەوەی لێ وەرگرتن ﴿ثُمَّ عَمُواْ وَصَمُّواْ كَثِيرٞ مِّنۡهُمۡۚ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە زۆر بەیان کوێرو کەڕبوون (لەبیستن و بینینی بەڵگەو ئایەتەکانی خوا) ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا يَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا بینەرە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٧١﴾ ﴿لَقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بێت بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۖ﴾ بێگومان خوا مەسیحی کوڕی مەریەمە ﴿وَقَالَ ٱلۡمَسِيحُ يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ لەکاتێکدا مەسیح (کاتێك ڕەوانەکرا) ووتی ئەی بەنو ئیسرائیل ﴿ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمۡۖ﴾ تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ بەڕاستی هەر کەس هاوبەش بۆخوا دابنێت ﴿فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لێ حەرام کردووە ﴿وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ﴾ وە جێگا و شوێنی ئاگر دەبێت ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ﴾ وە بۆ ئەو ستەم کارانە هیچ یارمەتی دەرێك نی یە ﴿٧٢﴾ ﴿لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٖۘ﴾ بێگومان خوا یەکێکە لەو سێ خوا (کەبریتین لەپەروەردگارو عیسی و دایکی) ﴿وَمَا مِنۡ إِلَٰهٍ إِلَّآ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۚ﴾ (لەکاتێکدا) هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەتەنیا خوایەك ﴿وَإِن لَّمۡ يَنتَهُواْ عَمَّا يَقُولُونَ﴾ وە ئەگەر واز نەهێنن لەو ووتە ناڕەواو بەدانە ﴿لَيَمَسَّنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡهُمۡ﴾ سوێند بەخوا دووچاری ئەوانەیان ئەبێت کەبێ باوەڕبوون ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی بەئازارو سەخت ﴿٧٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى ٱللَّهِ﴾ دەی ئایا بۆ تۆبە ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆلای خوا؟ ﴿وَيَسۡتَغۡفِرُونَهُۥۚ﴾ و داوای لێبوردنی لێ ناکەن؟ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ لەکاتێکدا خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٤﴾ ﴿مَّا ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَ إِلَّا رَسُولٞ﴾ مەسیحی کوڕی مەریەم هیچ نی یە جگە لەپێغەمبەری خوا ﴿قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِ ٱلرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەوەوە چەندەها پێغەمبەر بوون ﴿وَأُمُّهُۥ صِدِّيقَةٞۖ﴾ دایکیشی ئافرەتێکی زۆر ڕاست گۆیە ﴿كَانَا يَأۡكُلَانِ ٱلطَّعَامَۗ﴾ هەردووکیان خواردنیان دەخوارد (واتە خوانین) ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەت و بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە بۆیان ﴿ثُمَّ ٱنظُرۡ﴾ پاشان سەیرکە ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چۆن لا دەدرێن لەحەق بەرەو بەتاڵ دەڕۆن ﴿٧٥﴾ ﴿قُلۡ أَتَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە بێجگە لەخوا شتێك دەپەرستن؟ ﴿لَا يَمۡلِكُ لَكُمۡ ضَرّٗا وَلَا نَفۡعٗاۚ﴾ کە هیچ زەرەرو سوودێکی نی یە بۆتان ﴿وَٱللَّهُ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە خوا هەر خۆی بیسەری زانایە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلۡ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ﴾ زیادە ڕۆی مەکەن لەئاینەکەتاندا ﴿غَيۡرَ ٱلۡحَقِّ﴾ جگە لەوە نەبێت کەڕاست وحەقە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوٓاْ أَهۡوَآءَ قَوۡمٖ﴾ و شوێن ئارەزووی کەسانێك مەکەون ﴿قَدۡ ضَلُّواْ مِن قَبۡلُ﴾ کەبەڕاستی پێشتر گومڕاو سەرلێ شێواو بوون ﴿وَأَضَلُّواْ كَثِيرٗا﴾ وە زۆر کەسیشیان گومڕاکرد ﴿وَضَلُّواْ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە خۆشیان گومڕابوون و لایاندا لەڕێگای ڕاست ﴿٧٧﴾

﴿لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ نەفرین کرالەوانەی بێ بڕوابوون ﴿مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ لەبەرەونەوەی ئیسرائیل ﴿عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ﴾ لەسەر زمانی داوود ﴿وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ﴾ ولەسەر زمانی عیسای کوڕی مەریەمیش ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ﴾ ئەو نەفرینەش لەبەر ئەوە بوو سەرپێچیان کرد ﴿وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ﴾ و هەمیشە دەست درێژیان دەکرد ﴿٧٨﴾ ﴿كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ﴾ ئەوانە بەرگری یەکتری یان نەدەکرد ﴿عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ﴾ لەهەر کارێکی بێزراو ناشەرعی کەدەیانکرد ﴿لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ بێگومان زۆر بەدبوو ئەوەی کەئەیانکرد ﴿٧٩﴾ ﴿تَرَىٰ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ ئەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) زۆر بەیان ﴿يَتَوَلَّوۡنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ﴾ دۆستایەتی ئەکەن لەگەڵ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿لَبِئۡسَ مَا قَدَّمَتۡ لَهُمۡ أَنفُسُهُمۡ﴾ بێگومان زۆر بەد و خراپە ئەوەی کەپێشیان خست بۆخۆیان (وکردویانە) ﴿أَن سَخِطَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ کە هۆی خەشم و قینی خوا بوو لێیان ﴿وَفِي ٱلۡعَذَابِ هُمۡ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەسزای دۆزەخدا بێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَلَوۡ كَانُواْ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە ئەگەر ئەوانە بڕوایان بهێنایە بەخوا ﴿وَٱلنَّبِيِّ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ﴾ وە بە پێغەمبەرو بەو بەرنامەیەی کەنێراوەتە خوارەوە بۆ سەری ﴿مَا ٱتَّخَذُوهُمۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ ئەو بێ بڕوایانەیان نەدەکرد بەدۆست و خوشەویستی خۆیان ﴿وَلَٰكِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ بەڵام زۆر بەیان ﴿فَٰسِقُونَ﴾ لەئاین دەرچوون و یاخین لەخوا ﴿٨١﴾ ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ ٱلنَّاسِ عَدَٰوَةٗ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ سوێند بێت دەبینیت (ئەی موحەممەد ﷺ) خراپترینی خەڵکی بۆ دوژمنایەتی لەگەڵ بڕواداران دا ﴿ٱلۡيَهُودَ وَٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْۖ﴾ جولەکە و هاوبەش دانەرانن ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقۡرَبَهُم مَّوَدَّةٗ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لەخۆشەویستی بۆ بڕواداران ﴿ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّا نَصَٰرَىٰۚ﴾ ئەوانەن کەدەیان ووت بێگومان ئێمە گاووریین ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنۡهُمۡ قِسِّيسِينَ وَرُهۡبَانٗا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بێگومان لە ناویاندا قەشەو گۆشەگیرانێك هەن ﴿وَأَنَّهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوان خۆیان بەزل و گەورە دانانێن ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُواْ﴾ هەر کاتێك گوێیان لێ بووایە ﴿مَآ أُنزِلَ إِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ ئەو قورئانەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿تَرَىٰٓ أَعۡيُنَهُمۡ﴾ دەبینی چاوەکانیان ﴿تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمۡعِ﴾ لە فرمێسك (پڕدەبێ و) دەڕژێت ﴿مِمَّا عَرَفُواْ مِنَ ٱلۡحَقِّۖ﴾ لەبەر ئەو ڕاستی یەی کە زانیویانە (و بۆیان دەرکەوتوە) ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ئەوا ئێمە باوەڕمان هێنا (بەو قورئانەی ناردووتە خوارەوە بۆ موحەممەد) ﴿فَٱكۡتُبۡنَا مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ دەتۆش لەگەڵ شایەتی دەران ناومان بنوسە و(لەگەڵ ئەواندا بمانژمێرە) ﴿٨٣﴾

﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِٱللَّهِ﴾ بۆچی دەبێ ئێمە باوەڕ نەهێنین بە خوا ﴿وَمَا جَآءَنَا مِنَ ٱلْحَقِّ﴾ و بەوەی کە بۆمان هاتووە لە حەق و ڕاستی ﴿وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا﴾ لە کاتێکدا ئومێدمان وابێ پەروەردگارمان بمانخاتە ﴿مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ ڕیزی پیاو چاکانەوە ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَثَٰبَهُمُ ٱللَّهُ بِمَا قَالُوا۟﴾ جا خوا پاداشتیان ئەداتەوە بەهۆی ئەوەوە کە ووتیان ﴿جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ بەچەند باخێك کە ڕووبار بە ژێریاندا دەڕوات ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئەوەیە پاداشتی چاکە کاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ﴾ ئەوانەن هاوەڵانی دۆزەخ ﴿٨٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحَرِّمُوا۟ طَيِّبَٰتِ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ ئەو شتە پاك و خۆشانەی کە خوا حەڵاڵی کردوە بۆتان یاساغی مەکەن لە خۆتان ﴿وَلَا تَعْتَدُوٓا۟﴾ و سنوور مەشکێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ﴾ چونکە بێگومان خوا سنوور شکێنەرانی خۆش ناوێت ﴿٨٧﴾ ﴿وَكُلُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ بخۆن لەو ڕزق و ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿حَلَٰلًا طَيِّبًا﴾ کە حەڵاڵ و پاکن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ أَنتُم بِهِۦ مُؤْمِنُونَ﴾ خۆتان بپارێزن و بترسن لەو خوایەی کە ئێوە باوەڕتان پێ یەتی ﴿٨٨﴾ ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا لێتان ناگرێت ﴿بِٱللَّغْوِ فِىٓ أَيْمَٰنِكُمْ﴾ ئەو سوێندانەتان کە نیازی دڵی لەگەڵدا نی یە ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام لێ تان ئەگرێت (بە گوناهبارتان دادەنێ) ﴿بِمَا عَقَّدتُّمُ ٱلْأَيْمَٰنَ﴾ بە(شکاندنی) سوێندێك کە بەنیازی دڵ داتان بەستبێت ﴿فَكَفَّٰرَتُهُۥٓ﴾ جا کەفارەتی (سڕینەوەی شکاندنی) ئەو سوێندانە ﴿إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَٰكِينَ﴾ خۆراك دانی (دە) هەژارە ﴿مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ لە خۆراکێك مام ناوەندی کە بە منداڵ وخێزانی خۆتانی دەدەن ﴿أَوْ كِسْوَتُهُمْ﴾ یا پۆشاکی (دە) هەژار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا ئازاد کردنی بەندەیەك ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جائەوەی دەستی نەکەوت هیچ کام لەمانە ﴿فَصِيَامُ ثَلَٰثَةِ أَيَّامٍ﴾ ئەوە سێ ڕۆژ بە ڕۆژوو بێت ﴿ذَٰلِكَ كَفَّٰرَةُ أَيْمَٰنِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوە(ی باسکرا) کەفارەتی سوێندەکانتانە کاتێك کە سوێندتان خوارد(و سوێندەکەتان شکاند) ﴿وَٱحْفَظُوٓا۟ أَيْمَٰنَكُمْ﴾ وە سوێندەکانتان بپارێزن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ بەو جۆرە خوا ئایەتەکانی خۆی بە ڕوونی باسی ئەکات بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی بکەن ﴿٨٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا ٱلْخَمْرُ وَٱلْمَيْسِرُ وَٱلْأَنصَابُ﴾ بێگومان ئارەق و قومار و ئەو بەردانەی کە کراون بە بت ﴿وَٱلْأَزْلَٰمُ﴾ و ئەو پارچە دارانەی (کە بەکارئەهێنرێن بۆ دیاریکردنی بەش و چارەنووس) ﴿رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ ئەوانە پیسن و لە کردەوەی شەیتانن ﴿فَٱجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ کەواتە دوور کەونەوە لێی تارزگاربن ﴿٩٠﴾

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان شەیتان هەر ئەوەی ئەوێ ﴿أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ کە دوژمنایەتی و کینەو ڕق بخاتە ناوتانەوە ﴿فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ بەهۆی ئارەق و قومارەوە ﴿وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ﴾ وە بەرگریتان بکات لەیادی خودا و لەنوێژ کردن ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە وازدەهێنن (لەو خراپانە)؟ ﴿٩١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ﴾ وە فەرمانبەر وگوێڕایەڵی خوابن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ وە فەرمانبەرو گوێڕایەڵی نێرراوە کەی بن ﴿وَاحْذَرُوا﴾ و بترسن (ئاگاداربن) ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن و فەرمان بەری نەکەن ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوا بزانن ﴿أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ بێگومان ئەوەی کە لەسەر نێردراوەکەی ئێمە بێت ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها ڕاگەیاندنی ڕوون و ئاشکرای ئایینەکەیە ﴿٩٢﴾ ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نەبووەو نی یە لەسەر ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا﴾ هیچ گوناهێك لەوەی خواردویانە (ئارەق و پارەی قومار پێش حەرام کردنیان) ﴿إِذَا مَا اتَّقَوا﴾ ئەگەر خۆیان پاراستبێت (لەو چەرخەدا لەوەی کە حەرام بووە لە سەریان) ﴿وَّآمَنُوا﴾ وە باوەڕداربووبن ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان خۆیان پاراستبێت (لەوەی کە حەرام کرابێت) ﴿وَّآمَنُوا﴾ و بڕواشیان هەبوبێت (بەوەی کە هاتبێت لە لایەن خواوە) ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان بەردەوام بووبن لەسەر خۆ پاریزی ﴿وَّأَحْسَنُوا﴾ و چاکەکانیشیان بەچاکی کردبێت ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە خوا ئەو چاکەکارانەی خۆش دەوێت ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا، خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ﴾ بە هەندێك نێچیر ﴿تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ﴾ کە بەدەست دەیانگرن و بە ڕمەکانتان ڕاویان دەکەن ﴿لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ تا خوا دەری بخات کێ لێ ی دەترسێت بە پەنهانی ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەس دەست درێژی بکات دوای ئەو (هەواڵ پێدانە) ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوە بۆی هەیە سزایەکی بەئازار ﴿٩٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ﴾ نێچیر مەکوژن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرامدان ﴿وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا﴾ وە ئەوەتان بەدەستی ئەنقەست بیکوژێت ﴿فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ﴾ ئەوە لەسەریەتی سەر برینی وێنەی ئەوەی کە کوشتویەتی ﴿مِنَ النَّعَمِ﴾ لە ئاژاڵ و ماڵات ﴿يَحْكُمُ بِهِ﴾ ئەو بڕیارە بدەن (نێچیرەکە لە بەرانبەر چ ئاژەڵێکدایە) ﴿ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو پیاوی موسڵمانی چاك لەخۆتان ﴿هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ﴾ بە شێوەی قوربانی بگاتە کەعبە (و لەوێ بیکات بەقوربانی) ﴿أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ﴾ یان بە ئەندازەی نرخی قوربانیەکە خۆراك بدات بە چەند هەژارێك ﴿أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا﴾ یان بەقەدەر ئەو خۆراکدانە ڕۆژوو بگرێت ﴿لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ﴾ بۆ ئەوەی بچێژێت ئۆباڵی کارەکەی ﴿عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ﴾ خوا خۆش بووە لەوەی کە تێپەڕی و بەسەرچوو ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ بەڵام هەرکەسێك بگەڕێتەوە (بۆ سەر ئەو کردەوەیە) ﴿فَيَنتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ﴾ ئەوا خوا تۆڵەی بە تینی لێ دەسێنێت ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ وەخوا زاڵە و خاوەنی تۆڵەی بەتینە ﴿٩٥﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ ٱلْبَحْرِ وَطَعَامُهُۥ﴾ ڕاو(ی نێچیر) و خواردەمەنی دەریایی حەڵاڵکراوە بۆتان ﴿مَتَٰعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ﴾ تا ئێوە و گەشتیارەکان سوودی لێ وەربگرن ﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ ٱلْبَرِّ﴾ وڕاو(نێچیری) کێوی و ووشکایی یاساغ کراوە لێتان ﴿مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ تا لە ئیحرامدا بن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ﴾ لە (بێفەرمانی) ئەو خوایە بترسن کە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ هەر بۆ لای ئەو کۆدەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿٩٦﴾ ﴿جَعَلَ ٱللَّهُ ٱلْكَعْبَةَ ٱلْبَيْتَ ٱلْحَرَامَ﴾ خوا کەعبە کە (بیت الحرام)ە داینـاوە تاوەکـو (جێگای) ﴿قِيَٰمًا لِّلنَّاسِ﴾ ڕاوەستانی کاروباری دین ودونیای خەڵکی بێت ﴿وَٱلشَّهْرَ ٱلْحَرَامَ وَٱلْهَدْىَ وَٱلْقَلَٰٓئِدَ﴾ وە هەروەها مانگە یاساغەکان (کە جەنگ تێیاندا حەرامە)و قوربانیە دیاری نەکراوەکان و قوربانیە دیاری کراوەکانیشی داناوە ﴿ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوەش بۆ ئەوەی کە بزانن بەڕاستی خوا ﴿يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەزانێت و بە ئاگایە کە چی وا لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا بە هەموو شتێك زانایە ﴿٩٧﴾ ﴿ٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ باش بزانن کە بەڕاستی خوا تۆڵەی زۆر بە تینە (بۆ یاخیان) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (بۆ تۆ بەکاران) ﴿٩٨﴾ ﴿مَّا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ﴾ نێردراوەکەی خوا (موحەممەد ﷺ)هیچی لەسەر نی یە بێجگە لە ڕاگەیاندن نەبێت ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ وە خوا دەزانێت بەوەی دەری دەخەن بەوەش دەیشارنەوە ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّا يَسْتَوِى ٱلْخَبِيثُ وَٱلطَّيِّبُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پیس و پاك وەك یەك نین ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ﴾ هەرچەند سەرسامت بکات ﴿كَثْرَةُ ٱلْخَبِيثِ﴾ زۆری پیسەکە ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ ئەی خاوەنانی ژیری و هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار ببن ﴿١٠٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَسْـَٔلُوا۟ عَنْ أَشْيَآءَ﴾ پرسیار مەکەن لە شتانێك ﴿إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ﴾ ئەگەر ئاشکرا بکرێن بۆتان ناخۆش و خراپ دەبێت بۆتان ﴿وَإِن تَسْـَٔلُوا۟ عَنْهَا﴾ وە ئەگەر پرسیار بکەن دەربارەیان ﴿حِينَ يُنَزَّلُ ٱلْقُرْءَانُ تُبْدَ لَكُمْ﴾ کاتێك قورئان دەنێردرێتە خوارەوە، بۆتان ئاشکرا دەکرێن ﴿عَفَا ٱللَّهُ عَنْهَا﴾ خوا خۆش بووە لەو پرسیارانەی لەوە و پێش ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا زۆر لێبووردەی لەسەرخۆیە ﴿١٠١﴾ ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ﴾ بێگومان ئەو (جۆرە) پرسیارانەیان کرد کۆمەڵێك ﴿مِّن قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿ثُمَّ أَصْبَحُوا۟ بِهَا كَٰفِرِينَ﴾ پاشان بێ بڕوا بوون بەهۆی ئەو پرسیارانەوە. ﴿١٠٢﴾ ﴿مَا جَعَلَ ٱللَّهُ﴾ خوا دای نەناوە و بڕیاری نەداوە (بۆ بتپەرست وهاوەڵدانەران کە حەرامی بکەن لەسەرخۆیان وجێی بهێڵن بۆ بتەکانیان وسوودیان لێ وەرنەگرن) ﴿مِنۢ بَحِيرَةٍ﴾ لەبەحیرە: (ووشترێك بوو پێنج سکی بکردایەو پێنجەم نێر بوایە، ئەو کاتە گوێچکەیان لەت دەکرد و بەرەڵایان دەکرد) ﴿وَلَا سَآئِبَةٍ﴾ و سائیبە: (ووشترێك بوو کە دە تا دوانزە سکی بکردایە هەموو مێینە بوایە) ﴿وَلَا وَصِيلَةٍ﴾ و وەصیلە: (ووشترێك بوو یەکەم و دووەم سکی مێینە بوایە) ﴿وَلَا حَامٍ﴾ و حام: (ووشترێکی نێر بوو کە لە پشتی ئەو دە سك پەیدا ببوایە) ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ درۆ بە دەم خواوە هەڵئەبەستن ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ و زۆربەیان ژیر نین (نەزانن) ﴿١٠٣﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وەکاتێك کە بووترێ پێ یان وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆ لای ئەو قورئانەی کە خوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ و بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿قَالُوا حَسْبُنَا﴾ دەڵێن بەسمانە ﴿مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ئەو(ئاینەی) کەباوك و باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئایا(چاویان لێ دەکەن) ئەگەر لە حاڵێکدا باو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ هیچ شتێکیان نەزانیبێ وگومڕابووبن ﴿١٠٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ هۆشتان بەخۆتانەوە بێت ﴿لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ﴾ زیانتان پێ ناگەیەنێت ئەوەی گومڕا بووە ﴿إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە لەسەر ڕێی ڕاست بن (بەرگری کردن لەخراپە بەشێکە لە ڕێنموونی وەرگرتن) ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ هەر بۆلای خوایە گەڕانەوەی هەمووتان بە گشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەهەر کردەوەیەك کە کردووتانە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ﴾ شایەتی بدەن لە نێوانتاندا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێك کەمردنی هەرکامتان نزیك بوویەوە ﴿حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ لەکاتی وەسیەت کردنتاندا ﴿اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو کەسی دادپەروەر لەخۆتان (موسوڵمان بن) ﴿أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دووکەسی تر جگەلە خۆتان (کافربن) ﴿إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەگەر ئێوە بەسەفەر ڕۆشتبوون بە وولاتدا ﴿فَأَصَابَتْكُم مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ و بەلای مردنتان تووش هات ﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِن بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ (دوو شایەتەکە) ڕاگرن لەپاش نوێژ (ی عەسر) ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ دەبێ سوێند بخۆن بەخوا ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ ئەگەر گومانتان بوو (لە ڕاستی و پاکی یان) ﴿لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا﴾ ئێمە(سوێند خواردنمان) بەخوا ناگۆڕینەوە بەهیچ نرخێك ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ باشایەتی بۆدراوەکە خزم و نزیکیش بێت ﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ﴾ وە شایەتی (دان بۆ) خوا ناشارینەوە ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الْآثِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر شایەتییەکەمان شاردەوە) کەواتە بەڕاستی لە گوناهباران دەبین ﴿١٠٦﴾ ﴿فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ﴾ ئەمجا ئەگەر زانرا (پاش سوێند خواردنیان) بەوەی ﴿أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا﴾ کەئەو دوو شایەتە درۆیان کردوەو خۆیان تاوان بارکردووە ﴿فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا﴾ ئەوە دووکەسی تر لە شوێنی ئەواندا هەڵدەستن (بەسوێند خواردن) ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ﴾ لەوانەی کەشیاوو نزیکتربن (لەمردووەکە) لەو دووانە ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ ئەمجا هەردووکیان سوێند بخۆن بە خوا ﴿لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِن شَهَادَتِهِمَا﴾ کەبەڕاستی شایەتیەکەی ئێمە ڕاستترە لە شایەتیەکەی ئەو دووانەی پێشوو ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَا﴾ وە لەڕاستی لامان نەداوە (لەسوێند خواردنەکەماندا) ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر لابدەین) ئەوکاتە ئێمە لەستەمکاران دەبین ﴿١٠٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەو(جۆرە شایەتی دانە) نزیکترە ﴿أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا﴾ کە شایەتەکان هەڵسن بە شایەتیەکەیان بەشێوە ڕاستەکەی ﴿أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ أَيْمَانٌ﴾ یابترسن لە ڕەدکردنەوەی سوێندەکان (بۆخزمی نزیکی مردووەکە) ﴿بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ دوای سوێند خواردنی ئەمان (واتە بە درۆ بخرێنەوە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا﴾ بترسن لە خوا و خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا بن ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خوا ڕێنموونی کۆمەڵی لەسنوور دەرچوو ناکات ﴿١٠٨﴾

﴿يَوۡمَ يَجۡمَعُ ٱللَّهُ ٱلرُّسُلَ﴾ لە ڕۆژێك (بترسن) خوا هەموو پێغەمبەران کۆدەکاتەوە ﴿فَيَقُولُ مَاذَآ أُجِبۡتُمۡۖ﴾ ئەوسا پێیان دەفەرموێت چ وەڵامێکتان درایەوە؟ ﴿قَالُواْ لَا عِلۡمَ لَنَآۖ﴾ دەڵێن هیچ زانیارییەکمان نییە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلۡغُيُوبِ﴾ بێگومان تەنها تۆ ئاگاداری هەموو نهێنیەکانیت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِذۡ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێك خوا بە عیسای کوڕی مەریەمی فەرموو ﴿ٱذۡكُرۡ نِعۡمَتِي عَلَيۡكَ وَعَلَىٰ وَٰلِدَتِكَ﴾ بیربکەرەوە لەچاکە و بەهرەی من بەسەر خۆت و دایکتەوە ﴿إِذۡ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ ٱلۡقُدُسِ﴾ کاتێك کە پشتیوانیم لێ کردیت بە گیانی هەرە پیرۆز (جوبرەئیل) ﴿تُكَلِّمُ ٱلنَّاسَ فِي ٱلۡمَهۡدِ وَكَهۡلٗاۖ﴾ کاتێ لەبێشکەدا بوویت و بە گەورەییش قسەت لەگەڵ خەڵکیدا دەکرد ﴿وَإِذۡ عَلَّمۡتُكَ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَٱلتَّوۡرَىٰةَ وَٱلۡإِنجِيلَۖ﴾ وە کاتێکیش فێری کتێب (ونووسین) و حیکمەت و تەورات و ئینجیلم کردیت ﴿وَإِذۡ تَخۡلُقُ مِنَ ٱلطِّينِ كَهَيۡـَٔةِ ٱلطَّيۡرِ بِإِذۡنِي فَتَنفُخُ فِيهَا﴾ وەبیربکەرەوە کاتێك بەفەرمانی من لەقوڕ شتێکت لە شێوەی باڵندە دروست دەکرد ﴿فَتَكُونُ طَيۡرَۢا بِإِذۡنِيۖ﴾ دەست بەجێ بەفەرمانی من ئەبوو بە باڵندە ﴿وَتُبۡرِئُ ٱلۡأَكۡمَهَ وَٱلۡأَبۡرَصَ بِإِذۡنِيۖ﴾ وە بەفەرمانی من کوێری زکماك و بەڵەکیت چاك دەکردەوە ﴿وَإِذۡ تُخۡرِجُ ٱلۡمَوۡتَىٰ بِإِذۡنِيۖ﴾ وەکاتێ بەفەرمانی من مردووانت لە گۆڕ دەردەهێنا (بەزیندوو کراوەیی) ﴿وَإِذۡ كَفَفۡتُ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ عَنكَ﴾ وە بیربکەرەوە کاتێك بەرگری نەوەکانی ئیسرائیلم کردلێت (بتکوژن) ﴿إِذۡ جِئۡتَهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ کاتێکیش موعجیزە ڕوونەکانت بۆهێنان ﴿فَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡهُمۡ﴾ جا ئەوانەیان کە بێ باوەڕبوون ووتیان ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٞ﴾ بەڕاستی ئەمە هیچ نی یە جگەلە جادوویەکی ئاشکرا نەبێت ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِذۡ أَوۡحَيۡتُ إِلَى ٱلۡحَوَارِيِّـۧنَ﴾ وە (بیربکەرەوە) کاتێك خستمە دڵی هاوەڵە تایبەتیەکانت ﴿أَنۡ ءَامِنُواْ بِي وَبِرَسُولِي﴾ کەبڕوا بێنن بە من و بە پێغەمبەرەکەم (عیسی) ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا وَٱشۡهَدۡ بِأَنَّنَا مُسۡلِمُونَ﴾ ئەوانیش ووتیان: ئەوا بڕوامان هێنا و تۆش شایەت بە کە بێگومان ئێمە موسڵمانین ﴿١١١﴾ ﴿إِذۡ قَالَ ٱلۡحَوَارِيُّونَ يَٰعِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ کاتێك حەواریەکان ووتیان: ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿هَلۡ يَسۡتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت ﴿أَن يُنَزِّلَ عَلَيۡنَا مَآئِدَةٗ مِّنَ ٱلسَّمَآءِۖ﴾ لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرێتە خوارەوە ﴿قَالَ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ (عیسا) ووتی لەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُواْ نُرِيدُ أَن نَّأۡكُلَ مِنۡهَا﴾ (حەواریەکان) ووتیان دەمانەوێت لێی بخۆین ﴿وَتَطۡمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ ودڵمان ئارام بێ و دڵنیابین (کەپێغەمبەریت) ﴿وَنَعۡلَمَ أَن قَدۡ صَدَقۡتَنَا﴾ وەبزانین کە بێگومان ڕاستت لەگەڵ کردوین (لەوەی کەپێت ڕاگەیاندین) ﴿وَنَكُونَ عَلَيۡهَا مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ ئێمەش ببین بەشایەت لەسەری (بۆئەوانەی ئامادەنین) ﴿١١٣﴾

﴿قَالَ عِيسَى ٱبۡنُ مَرۡيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم فەرمووی ﴿ٱللَّهُمَّ رَبَّنَآ أَنزِلۡ عَلَيۡنَا مَآئِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ ئەی خوای پەروەردگارمان لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرە خوارەوە ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَءَاخِرِنَا﴾ تا ببێت بە جەژن بۆ ئێستامان و نەوەکانی داهاتووشمان ﴿وَءَايَةً مِّنكَ﴾ وەموعجیزە و بەڵگەیەك بێت لەلایەن تۆوە ﴿وَٱرۡزُقۡنَا وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە ڕزق و ڕۆزیمان پێ ببەخشە چونکە تۆ باشترینی هەموو ڕۆزی دەرانی ﴿١١٤﴾ ﴿قَالَ ٱللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيۡكُمۡ﴾ خوای گەورە فەرموی: بە ڕاستی من ئەو خوانە دەنێرمە خوارەوە بۆتان ﴿فَمَن يَكۡفُرۡ بَعۡدُ مِنكُمۡ﴾ ئەمجا هەر کەس لەئێوە بێ بڕوا و نا سوپاس بێت لە پاش ئەوە ﴿فَإِنِّيٓ أُعَذِّبُهُۥ عَذَابًا﴾ ئەوە بێگومان سزایەکی ئەدەم ﴿لَّآ أُعَذِّبُهُۥٓ أَحَدًا مِّنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کە سزای هیچ کەسی پێ نادەم لەجیهانیان ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك خوا دەفەرمووێ (لەڕۆژی دواییدا) ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿ءَأَنتَ قُلۡتَ لِلنَّاسِ﴾ ئایا تۆ ووتووتە بە خەڵکی ﴿ٱتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيۡنِ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کەمن و دایکم بەدوو پەرستراو دابنێن (وبمانپەرستن) لەجیاتی خوا؟ ﴿قَالَ سُبۡحَٰنَكَ﴾ (عیسای) ووتی: پاك و بێگەردی بۆ تۆ ئەی خوایە ﴿مَا يَكُونُ لِيٓ أَنۡ أَقُولَ مَا لَيۡسَ لِي بِحَقٍّ﴾ نابێت و ناگونجێت بۆ من شتێك بڵێم کە بە هیچ شێوەیەك مافی من نی یە ﴿إِن كُنتُ قُلۡتُهُۥ﴾ ئەگەر من ئەو قسەیەم کردبێت ﴿فَقَدۡ عَلِمۡتَهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆ ئاگات لێ یە ﴿تَعۡلَمُ مَا فِي نَفۡسِي﴾ چونکە تۆ ئەوەی لە نەفسم دایە دەیزانی ﴿وَلَآ أَعۡلَمُ مَا فِي نَفۡسِكَ﴾ بەڵام من نازانم و بێ ئاگام لەوەی کە لەنەفسی تۆدایە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلۡغُيُوبِ﴾ بەڕاستی تەنها تۆ زانای تەواوی بە هەموو نهێنی یەك ﴿١١٦﴾ ﴿مَا قُلۡتُ لَهُمۡ﴾ هیچم پێ نەوتوون ﴿إِلَّا مَآ أَمَرۡتَنِي بِهِۦٓ﴾ بێجگە لەوە نەبێت کە تۆ فەرمانت پێ کردووم ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمۡ﴾ کە بەندایەتی خوا بکەن کەپەروەردگاری من و ئێوەیشە ﴿وَكُنتُ عَلَيۡهِمۡ شَهِيدًا مَّا دُمۡتُ فِيهِمۡ﴾ و من شایەت و چاودێر بووم بە سەریانەوە تا لە ناویاندا بووم ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيۡتَنِي﴾ ئەمجا کاتێك تۆ منت بردەوە (و بەرزت کردمەوە بۆ ئاسمان) ﴿كُنتَ أَنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيۡهِمۡ﴾ هەر خۆت چاودێر بووی بەسەریانەوە ﴿وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ وەخۆت ئاگادار و شایەتی بەسەر هەموو شتێکەوە ﴿١١٧﴾ ﴿إِن تُعَذِّبۡهُمۡ فَإِنَّهُمۡ عِبَادُكَ﴾ ئەگەر سزایان بدەیت، ئەوە بێگومان بەندەی خۆتن ﴿وَإِن تَغۡفِرۡ لَهُمۡ﴾ وەئەگەر لێشیان خۆش ببی ﴿فَإِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها خۆتی بەدەستەڵاتی کاردروست ﴿١١٨﴾ ﴿قَالَ ٱللَّهُ﴾ خوای گەورە فەرمووی: ﴿هَٰذَا يَوۡمُ يَنفَعُ ٱلصَّٰدِقِينَ صِدۡقُهُمۡ﴾ ئەمە ڕۆژێکە ڕاستبێژان ڕاستیەکەیان کەڵکیان پێدەگەیەنێ ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتٞ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ بەهەشتانێکیان بۆ هەیە کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗا﴾ ئەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُ﴾ خوا ڕازی بووە لێیان و ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١١٩﴾ ﴿لِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ هەر بۆ خوایە خاوەنداریتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و هەرچیشیان تێدایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرُۢ﴾ وە تەنها ئەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانا و دەسەڵاتدارە ﴿١٢٠﴾

سورەتی ﴿ الأنعام ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشەندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێ هەربۆ ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروستکردووە ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ﴾ وە تاریکی یەکان و ڕووناکی داناوە ﴿ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەمجا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون هاوتا و هاوبەش بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئێوەی لەقوڕ دروست کردووە ﴿ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا﴾ پاشان کاتێکی دیاری کردووە(بۆ مردن) ﴿وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ﴾ وە کاتێکی دیاری کراویش لای خوای گەورە دانراوە (بۆ قیامەت) ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ کەچی دوا ئەوەش ئێوە بەگومانن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ﴾ وەتەنها ئەو خوایە (باڵادەست و پەرستراوە) لەئاسمانەکان ولەزەویدا ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾ نهێنی و ئاشکراتان دەزانێ و بە هەموو کردەوەیەکیش کەدەیکەن ئاگادارە ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو نیشانەیەك لەبەڵگە ونیشانەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان ڕووی لێ وەردەگێڕن ﴿٤﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی کاتێك قورئانیان بۆ هات بە درۆیان دانا ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ﴾ جا لەمەو پاش بۆیان دێت ﴿أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵی ئەو شتانەی کەئەوان گاڵتەیان پێدەکرد ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ ئایا نەیان دیوە (نەیان زانیوە) لەپێش ئەوانەوە چەند گەل و نەوەمان لەناو بردووە ﴿مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەسەڵاتمان پێدا بوون لەزەویدا ﴿مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ﴾ بەشێوەیەك کە بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا﴾ و بارانی پەیتاپەیتامان بەسەردا باراندن ﴿وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ﴾ وە جۆگەو ڕووبارەکانمان وا لێ کرد بوو کە بەبن باخ و کۆشکەکانیاندا دەڕۆیشت ﴿فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ لەناو مان بردن بە هۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وە لە دوای ئەوان دروستمان کرد ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٦﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا﴾ وە ئەگەر نامەیەکی نوسراومان بناردایە تەخوارەوە بۆت ﴿فِي قِرْطَاسٍ﴾ لەناو کاغەزێکدا بوایە ﴿فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیشیان لێ بدایە ﴿لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ وە دەیان ووت: بۆچی فریشتەیەك نەنێرراوەتە خوارەوە بۆسەری (بیبینین) ﴿وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا﴾ ئەگەر فریشتەیەکمان بناردایەتە خوارەوە ﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ بێگومان کارتەواو دەبوو (لەناو بردنیان جێ بەجێ دەکرا) ﴿ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ﴾ پاشان مۆڵەت نەئەدران ﴿٨﴾

﴿وَلَوۡ جَعَلۡنَٰهُ مَلَكٗا﴾ ئەگەر ئەو (پێغەمبەرە) مان بکردایە بەفریشتەیەك ﴿لَّجَعَلۡنَٰهُ رَجُلٗا﴾ بێگومان دەمانگۆڕا بە وێنەی پیاوێك (تابیبینن وقسەی لەگەڵ بکەن) ﴿وَلَلَبَسۡنَا عَلَيۡهِم مَّا يَلۡبِسُونَ﴾ و بێگومان لێمان دەشێواندن وەك چۆن خۆیان لە خۆیان دەشێواند ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسۡتُهۡزِئَ بِرُسُلٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ سوێندبێ بێگومان گاڵتە کراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆیش ﴿فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ سَخِرُواْ مِنۡهُم﴾ سەرئەنجام بۆ ئەوانەیان گاڵتەیان دەکرد دابەزی و دەوری دان ﴿مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێدەکرد (لەسزای سەخت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلۡ سِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن و بگەڕێن بە زەویدا ﴿ثُمَّ ٱنظُرُواْ﴾ پاشان سەرنج بدەن ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی ئەوانەی بەڵگەکانی خوایان بەدرۆ دادەنا چۆن بووە ﴿١١﴾ ﴿قُل لِّمَن مَّا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هی کێ یە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قُل لِّلَّهِۚ كَتَبَ عَلَىٰ نَفۡسِهِ ٱلرَّحۡمَةَۚ﴾ بڵێ تەنها بۆ خوایە کە بەزەیی و میهرەبانی پێویستی کردوە لەسەرخۆی ﴿لَيَجۡمَعَنَّكُمۡ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿لَا رَيۡبَ فِيهِۚ﴾ کە هیچ گومان و دوودڵی تێدانی یە ﴿ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندووە ﴿فَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن کە بڕوا ناهێنن ﴿١٢﴾ ﴿۞وَلَهُۥ مَا سَكَنَ فِي ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِۚ﴾ وە هەر بۆ خوایە ئەوەی ئارامی گرتووە لەشەو و ڕۆژدا ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿١٣﴾ ﴿قُلۡ أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيّٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا؟ بێجگە لە خوا دۆست و پەرستراوێ تر بۆخۆم دانێم؟ ﴿فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ کەئەو بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿وَهُوَ يُطۡعِمُ وَلَا يُطۡعَمُۗ﴾ ئەو خوایە ڕۆزی دەدات و ڕۆزی پێ نادرێ ﴿قُلۡ إِنِّيٓ أُمِرۡتُ﴾ بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَكُونَ أَوَّلَ مَنۡ أَسۡلَمَۖ﴾ کە یەکەم کەس بم مل کەچ کەم (بۆ فەرمانی خوا) ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە (فەرمانم پێدراوە لەلایەن خوداوە) هەرگیز لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿١٤﴾ ﴿قُلۡ إِنِّيٓ أَخَافُ إِنۡ عَصَيۡتُ رَبِّي﴾ پێیان بڵێ: بێگومان من دەترسم ئەگەر سەرپێچی لە فەرمانی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە ﴿١٥﴾ ﴿مَّن يُصۡرَفۡ عَنۡهُ يَوۡمَئِذٖ﴾ هەرکەس ئەو سزایەی لێ لادرێ لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدۡ رَحِمَهُۥۚ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەزەیی پێدا هاتۆتەوە ﴿وَذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡمُبِينُ﴾ و ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکراو تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَإِن يَمۡسَسۡكَ ٱللَّهُ بِضُرّٖ﴾ وە ئەگەر خوا دووچاری بەڵاو زیانێکت بکات ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَۖ﴾ ئەوە جگە ئەو (خوا) کەس نی یە بتوانێ لایبات ﴿وَإِن يَمۡسَسۡكَ بِخَيۡرٖ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکیشت پێ بگەیەنێت ﴿فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ ئەوە خودا دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلۡقَاهِرُ فَوۡقَ عِبَادِهِۦۚ﴾ وە هەر ئەوە دەست ڕۆیشتوو زاڵە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَهُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡخَبِيرُ﴾ هەر ئەوەیش کار دروستی ئاگادارە ﴿١٨﴾

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: شایەتی دانی کێ لە هەموو شایەتی دانێك گەورەترە (لەسەر پێغەمبەریێتی من) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ: خوا گەورەترین ﴿شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەتە لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ئەم قورئانە سرووش (وەحی) کراوە بۆ من ﴿لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوەی پێ بترسێنم و هەر کەسێکی کەش کە پێ ی دەگات ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ﴾ ئایا بەڕاستی ئێوە شایەتی ئەدەن بە دڵنیاییەوە کە لەگەڵ خوادا ﴿آلِهَةً أُخْرَىٰ﴾ چەند پەرستراوێکی تر هەبێ؟! ﴿قُل لَّا أَشْهَدُ﴾ بڵێ: من شایەتی (وا ناڕەوا) نادەم ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بڵێ: بێگومان هەر ئەو پەرستراوی تاك و تەنهایە ﴿وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ وە بەڕاستی من بەریم لەوەی کە ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە نامەمان پێ بەخشین (لە گاورو جولەکەکان) ﴿يَعْرِفُونَهُ﴾ ئەم پێغەمبەرە دەناسن (کە پێغەمبەری خوایە بەهۆی باسکردنی نیشانەکانی لە تەورات و ئینجیل دا) ﴿كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ﴾ وەك چۆن کوڕەکانیان ئەناسن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندو خەسارۆمەند کرد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن بڕوا ناهێنن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ ستەم کارترە لەو کەسەی درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا بێ باوەڕ بوو بێ بە ئایەتاکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢١﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێ هەموویان کۆ دەکەینەوە (لە قیامەتدا) ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ پاشان ئەڵێین بەوانەی هاوەڵیان بۆ خوا دانابوو ﴿أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کوان ئەوهاوەڵانەی کە بە خەیاڵی خۆتان بەهاوەڵی خواتان دانابوون ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّا﴾ پاشان بەهانەیان هیچ نەبوو بێجگە لەوەی ﴿أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ کە ووتیان سوێند بە خوای پەروەردگارمان ئێمە بەهیچ جۆرێك هاوبەش دانەر نەبووین بۆخوا ﴿٢٣﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ سەیر کە چۆن درۆ لە دژی خۆشیان دەکەن ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ و لێیان وون بوون ئەو بتانەی خۆیان بە درۆ هەڵیان بەستبوون ﴿٢٤﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ وە لەو (کافرانە) کەسانێ هەیە کە گوێت بۆ دەگرن کە قورئان دەخوێنی ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڵام ئێمە (بەهۆی تاوان گوناه و هاوەڵدانانیانەوە) چەند پەردەیەکمان داوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی تێ ی نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە کەڕی و گوێ گرانیمان خستۆتە ناو گوێچکەیانەوە ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ وە ئەگەر هەموو بەڵگە و نیشانەیەکی ڕوون ببینن بڕوای پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ تا ئەو ڕادەیە کاتێ بێن بۆ لات دەمە دەمێ و بەربەرەکانێت لەگەڵ دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن ئەڵێن ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم قورئانە هیچ نی یە بێجگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٢٥﴾ ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەوان بەرگری (خەڵك) ئەکەن لەو (قورئانە) ﴿وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ﴾ و خۆشیان لێی دوور دەکەنەوە ﴿وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ هیچ کەسیش لە ناو نابەن خۆیان نەبێ ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ و هەستیش ناکەن (کە لەچی خەسارۆمەندیەکدان) ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ﴾ وە ئەگەر بیان بینیت کاتێك کە لەسەر قەراغی دۆزەخ وەستێنراوون ﴿فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ کە دەڵێن خۆزگە دەگەڕێنراینەوە بۆ دونیا ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ و بەڵگەکانی پەروەردگارمان بەدرۆ نەدەزانی ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران ئەبووین ﴿٢٧﴾

﴿بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا۟ يُخْفُونَ مِن قَبْلُ﴾ (نەخێر بەڕاستیان نی یە) بەڵکو ئەوەی کە لەوەو پێش دەیانشاردەوە بۆیان دەرکەوتووە ﴿وَلَوْ رُدُّوا۟ لَعَادُوا۟ لِمَا نُهُوا۟ عَنْهُ﴾ وەئەگەر بگەڕێنرێنەوە (بۆ دونیا) بێگومان دووبارە دەگەڕێنەوە بۆ ئەو کارانەی کەلێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَـٰذِبُونَ﴾ وەبەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالُوٓا۟ إِنْ هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ وە ووتیان بەڕاستی هەر ئەم ژیانە (ی دونیا) مانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ وُقِفُوا۟ عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ وەئەگەر ئەوانە دەبینی ئەو کاتەی کەلە حزووری پەروەردگاریاندا وەستێنراوون ﴿قَالَ أَلَيْسَ هَـٰذَا بِٱلْحَقِّ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ئایا ئەمە ڕاست نییە؟ ﴿قَالُوا۟ بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ ئەڵێن: بەڵێ ڕاستە سوێند بە پەروەردگارمان ﴿قَالَ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ دەفەرموێ دەی بچەژن ئەو سزایە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی ئەوەی کەبڕواتان نەهێناوە (ئینکارتان دەکرد) ﴿٣٠﴾ ﴿قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دیداری پەروەردگاریان بە درۆ دەزانی زەرەریان کرد ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتْهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا کاتێ لەناکاو ڕۆژی دوایی یان بەسەردا دێت ﴿قَالُوا۟ يَـٰحَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ ئەڵێن ئای داخ و پەشیمانی سەخت بۆ ئێمە چەند کەم تەرخەمیمان کردلە دونیادا و لەدەستمان چوو ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ﴾ لەکاتێکدا تاوانەکانیان هەڵگرتووە بەکۆڵیانەوەیە ﴿أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئای چەند بەدو خراپە ئەو بارە گرانەی هەڵی دەگرن ﴿٣١﴾ ﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ وەژیانی دونیا هیچ نیە بێجگە گاڵتە و سەرقاڵی نەبێ ﴿وَلَلدَّارُ ٱلْـَٔاخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ وە بێگومان ماڵی دوا ڕۆژ چاکترە بۆئەوانەی خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیرنابن ﴿٣٢﴾ ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُۥ لَيَحْزُنُكَ ٱلَّذِى يَقُولُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین کەبێگومان ئەوەی کەئەوان دەیڵێن غەمبارت دەکات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ بەڵام بێگومان ئەوان تۆ بەدرۆزن دانانێن ﴿وَلَـٰكِنَّ ٱلظَّـٰلِمِينَ بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڵکو ئەو ستەم کارانەئایەتەکانی خوا ﴿يَجْحَدُونَ﴾ ئینکار دەکەن (وبەدرۆی دەزانن) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبەخوابێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) باوەڕیان پێ نەکراوە ﴿فَصَبَرُوا۟ عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا۟﴾ بەڵام ئارامیان گرت لەسەر ئەو باوەڕ پێ نەکرانەیان ﴿وَأُوذُوا۟ حَتَّىٰٓ أَتَىٰهُمْ نَصْرُنَا﴾ وە ئەزیەت و ئازار دران تا یارمەتی و سەرخستنی ئێمەیان بۆ هات ﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ وەفەرمانەکانی (بەڵێنەکانی) خوا بەهیچ کەسێك ناگۆڕدرێ ﴿وَلَقَدْ جَآءَكَ مِن نَّبَإِى۟ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بێت بێگومان هەواڵی هەندێ لەو پێغەمبەرانەت بۆ هاتووە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ﴾ خۆ هەرچەند ڕوو وەرگێرانی ئەوانە سەخت و گرانە لەسەرت ﴿فَإِنِ ٱسْتَطَعْتَ﴾ جا ئەگەر توانیت ﴿أَن تَبْتَغِىَ نَفَقًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بە ناخی زەویدا تونێلێك لێ دەیت ﴿أَوْ سُلَّمًا فِى ٱلسَّمَآءِ فَتَأْتِيَهُم بِـَٔايَةٍ﴾ یان پەیژەیەك بۆ ئاسمان دا نێیت بەهۆیەوە بەڵگەیەکیان بۆ بهێنی ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانەی کۆدەکردەوە لەسەر ڕێنموونی و بڕوا هێنان ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْجَـٰهِلِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لەوانە مەبە کە نەزانن ﴿٣٥﴾

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوانە وەڵامی تۆ ئەدەنەوە کە(بەدڵ) ئەبیسن ﴿وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ﴾ مردووەکانیش (ئەوانەی باوەڕ ناهێنن) خوا زیندوویان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ ووتیان بۆچی لەلایەن پەروەردگاریەوە موعجیزەیەکی بۆ نەهاتۆتە خوارەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ﴾ بڵێ بێگومان خوا بە توانایە ﴿عَلَى أَن يُنَزِّلَ آيَةً﴾ کە بەڵگە و نیشانەیەك بهێنێتە خوارەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ هیچ گەڕۆکێکی گیان لەبەرنی یە لەزەویدا ﴿وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ﴾ وە هیچ باڵندەیەك نی یە کە دەفڕێ بە هەردوو باڵەکەی ﴿إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُم﴾ مەگەر ئەوانیش وەك ئێوە ئومەتانێکن ﴿مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێکمان فەرامۆش نەکردووە لەم کتێبەدا (لوح المحفوظ یا قورئان دا) ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ پاشان ئەوانە (لە ڕۆژی دوایی دا) لای پەروەردگاریان کۆدەکرێنەوە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون بەبەڵگەکانی ئێمە ﴿صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ کەڕ و لاڵن لەناو تاریکستاندان ﴿مَن يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ﴾ هەرکەس خوا بیەوێ گومڕای دەکات ﴿وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەرکەسیش خوا بیەوێ دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم پێ بدەن ئەگەر سزای خواتان بۆ بێت ﴿أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ﴾ یان ڕۆژی دوایی یەختان بگرێت ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ﴾ ئایا هاوار دەکەنە هیچ شتێك بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٠﴾ ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ (نەء) بەڵکو تەنها بانگ و هاوار لەخوا دەکەن ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ﴾ ئەمجا ئەویش ئەگەر ویستی ئەوەی هاواری (لە دەست) ئەکەن نایهێڵێ ﴿وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ و ئەو شتانەتان لەبیر دەچێتەوە کە دەتانکردن بە هاوبەش بۆ خوا ﴿٤١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێغەمبەرانمان نارد بۆ گەلانی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ وەتووشی نەبوونی و هەژاری وەنەخۆشی و ترس و ناڕەحەتیمان کردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و پەشیمانی دەربڕن (لاوازی وکزی بنوێنن) ﴿٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾ دەی بۆ نەپاڕانەوە کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات؟ ﴿وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵیان ڕەق بووە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وەشەیتان ئەو کردەوەخراپانەی بۆ ڕازاندبوونەوە کەدەیانکرد ﴿٤٣﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ جا کاتێ لەبیریان چویەوە ئەوەی کە پێی ئامۆژگاری کران ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دەرگای هەموو شتێکمان لەسەر کردنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا﴾ تاکاتێ دڵخۆش بوون بەوەی پێ یان درابوو ﴿أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ﴾ لە ناکاودا تۆڵەمان لێ سەندن ئیتر ئەوانیش نائومێد و سەرگەردان بوون ﴿٤٤﴾

﴿فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەو گەلەی کە ستەمیان کرد دوا بڕاو کران ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و هەموو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ﴾ ئەگەر خوا هەستی بیستن و بینینتان لێ بسەنێتەوە ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ مۆریش بنێ بەسەر دڵەکانتاندا ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ﴾ چ پەرستراوێك هەیە بێجگە خوا بۆتان بهێنێتەوە ﴿انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ تەماشابکە چۆن بەڵگەکان دەگۆڕین و چەند بارەیان دەکەینەوە ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ پاشان ئەوان پشتی تێ دەکەن و ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً﴾ ئەگەر سزای خوا لە ناکاو دا یا بە ئاشکرا بێت بۆتان ﴿هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئایا لەناو دەبرێ (بە سزای خوایی) بێجگە لە کۆمەڵی ستەم کاران نەبێت؟ ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە نێرراوەکانمان نەناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ﴾ مەگەر بە موژدەدەرو ترسێنەرنەبێت ﴿فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەس بڕوای هێناو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە هیچ مەترسی یەکیان لەسەر نابێ و غەمباریش نابن ﴿٤٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەیش بێ بڕوا بوون بە بەڵگەکانی ئێمە ﴿يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بە هۆی دەرچوونیان لە سنوور(ی فەرمانی خوا) سزایان لێ دەکەوێ و دەیانگرێ ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من پێتان ناڵێم خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ وە شتی نهێنیش نازانم ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾ وە پێتان ناڵێم بێگومان من فریشتەم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ شوێنی هیچ ناکەوم ئەوەنەبێت کە بۆ نیگام کراوە ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ بڵێ ئایا کوێر و بینا یەکسانن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە؟ ﴿٥٠﴾ ﴿وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ بەم قورئانە بترسێنە ئەوانەی دەترسن ﴿أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (لەوەی کە) کۆبکرێنەوە لای پەروەردگاریان ﴿لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ لە کاتێکدا بێجگە لە خوا هیچ یارمەتیدەر و تکا کارێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆیان بپارێزن ولەخودا بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ﴾ وە ئەوانە دەرنەکەیت کە پەروەردگاریان دەپەرستن (وهاواری لێ دەکەن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ بەبەیانیان و ئێوارانـدا (ڕەزامەندی) خوایان دەوێ ﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ و لێپرسینەوەی هیچ شتێکیان لەسەر تۆ نی یە ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە لێپرسینەوەی هیچ شتێکی تۆش لەسەر ئەوان نی یە ﴿فَتَطْرُدَهُمْ﴾ جا ئەگەر دەریانکەیت (دور یان خەیتەوە) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەوە لەستەمکاران دەبیت ﴿٥٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ وە بەوجۆرە هەندێکیانمان بەهەندێکی تریان تاقی کردەوە ﴿لِّيَقُولُوٓاْ أَهَٰٓؤُلَآءِ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنۢ بَيْنِنَآ﴾ بۆ ئەوەی بڵێن ئایا ئەوانە خوا ڕێزو بەهرەی پێ بە خشیوون لە ناو ئێمەدا؟ ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ بِٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ئایا خوا لە هەموو کەس زاناتر نی یە بەوانەی شوکرانە بژێرن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذَا جَآءَكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وەکاتێ ئەوانەی کە بڕوایان هەیە بە ئایەتەکانی ئێمە هاتن بۆلات ﴿فَقُلْ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە پێیان بڵێ سڵاوتان لێ بێت ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ﴾ پەروەردگارتان بەزەیی و میهرەبانی لەسەر خۆی پێویست کردووە ﴿أَنَّهُۥ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوٓءًۢا بِجَهَٰلَةٍ﴾ بێگومان هەرکەس لە ئێوە کارێکی خراپ بکات بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَصْلَحَ﴾ پاشان بگەڕێتەوەو تەوبە بکات وخۆی چاك بکات ﴿فَأَنَّهُۥ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْـَٔايَٰتِ﴾ ئابەو جۆرە ئایەتەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگای تاوانباران ڕوون بێتەوە ﴿٥٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱلَّذِينَ﴾ بڵێ: بێگومان من قەدەغەم لێکراوە لەوەی کەبەندایەتی بکەم بۆ ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئێوە هاواریان لێدەکەن و دەیان پەرستن بێجگە لە خوا ﴿قُل لَّآ أَتَّبِعُ أَهْوَآءَكُمْ﴾ بڵێ من شوێنی ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم ﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ﴾ ئەگەر وا بکەم بێگومان من گومڕا دەبم وەلە ڕیزی ئەو کەسانەدا نابم کە ڕێنموونیان وەرگرتووە ﴿٥٦﴾ ﴿قُلْ إِنِّى عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّى﴾ بڵێ بێگومان من لەسەر بەڵگەیەکی ئاشکرام کە لەلایەن پەروەردگارمەوەیە ﴿وَكَذَّبْتُم بِهِۦ﴾ کەچی ئێوە بڕواتان پێ نەهێنا ﴿مَا عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦٓ﴾ ئەو (سزای)ئێوە پەلەی هاتنی دەکەن بە دەست من نی یە ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ فەرمان ڕەوایی تەنها بۆ خوایە ﴿يَقُصُّ ٱلْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی باسی دەکات ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْفَٰصِلِينَ﴾ وە ئەو چاکترینی بڕیاردەر و جیاکەرەوەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنَّ عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦ﴾ بڵێ ئەگەر لام بوایە ئەوەی ئێوەپە لە دەکەن لە هاتنی ﴿لَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەوا کاری نێوان من و ئێوە کۆتایی پێ دەهێنرا ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا چاك ئاگادارە بەستەم کاران ﴿٥٨﴾ ﴿وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلْغَيْبِ﴾ وە کلیلی هەموو نهێنی یەکان هەرلای خوایە ﴿لَا يَعْلَمُهَآ إِلَّا هُوَ﴾ کەس نایانزانێت جگە لە (خودا) ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ وە (خوا) دەزانێ چی لە ووشکانی و دەریادا هەیە ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ وە هەر گەڵایەك بکەوێتە خوارەوە خوا پێ ی دەزانێت ﴿وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْأَرْضِ﴾ و هەر دانەوێڵەیەك لە تاریکی یەکانی زەویدا بێت ﴿وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ﴾ و هەر تەڕو ووشکێك هەبێت ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ هەر هەموویان لە کتێبی ئاشکرا لە (لوح المحفوظ) دان ﴿٥٩﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَتَوَفَّىٰكُم بِٱلَّيۡلِ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە دەتان خەوێنێت لەشەودا (لێرەدا خەو بەمانای مردن هاتووە) ﴿وَيَعۡلَمُ مَا جَرَحۡتُم بِٱلنَّهَارِ﴾ وە ئەشزانێ (لە ڕۆژدا) چ کارێکتان ئەنجام داوە ﴿ثُمَّ يَبۡعَثُكُمۡ فِيهِ﴾ پاشان لە ڕۆژدا لە خەوبێدارتان دەکاتەوە ﴿لِيُقۡضَىٰٓ أَجَلٞ مُّسَمّٗىۖ﴾ بۆ ئەوەی تەواو ببێ ماوەی دیاریکراو (ی هەموو کەسێ) ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ ئەوسا هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوەتان ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ پاشان هەواڵتان پێ دەدات بەهەر کردەوەیەك کە کردوتانە ﴿٦٠﴾ ﴿وَهُوَ ٱلۡقَاهِرُ فَوۡقَ عِبَادِهِۦۖ﴾ ئەو (خوا) زاڵ و دەسەلاتدارە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَيُرۡسِلُ عَلَيۡكُمۡ حَفَظَةً﴾ و فریشتانێکتان بۆ دەنێرێت (کە چاودێر و پارێزەر و نوسەری کردەوەکانتانن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَكُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ تاکاتی مردنی یەکێکتان دێت ﴿تَوَفَّتۡهُ رُسُلُنَا﴾ نێرراوەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وَهُمۡ لَا يُفَرِّطُونَ﴾ کەهیچ سستی و کەمتەر خەمی یەك ناکەن (لەکارەکانیاندا) ﴿٦١﴾ ﴿ثُمَّ رُدُّوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ مَوۡلَىٰهُمُ ٱلۡحَقِّۚ﴾ پاشان دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا کەسەروەری ڕاستەقینەیانە ﴿أَلَا لَهُ ٱلۡحُكۡمُ﴾ ئاگاداربن فەرمان ڕەوایی و بڕیار هەر بۆئەوە ﴿وَهُوَ أَسۡرَعُ ٱلۡحَٰسِبِينَ﴾ هەر خوایشە لێپرسینەوەی خێراترە لە هەموو کەس ﴿٦٢﴾ ﴿قُلۡ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَٰتِ ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا کێ ئێوە ڕزگار دەکات لەتاریکیەکانی ووشکانی و دەریا ﴿تَدۡعُونَهُۥ تَضَرُّعٗا وَخُفۡيَةٗ﴾ کە هاوار و نزای لێدەکەن بە ئاشکراو نهێنی ﴿لَّئِنۡ أَنجَىٰنَا مِنۡ هَٰذِهِۦ﴾ (ئەڵێن) سوێند بە خوا ئەگەر لەم مەترسی یە ڕزگارمان بکات ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان لە سوپاس کارانی خوا دەبین ﴿٦٣﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنۡهَا﴾ بڵێ: هەر خوا ئێوە ڕزگار دەکات لەو مەترسی یە ﴿وَمِن كُلِّ كَرۡبٖ﴾ و لە هەموو نارەحەتی و غەم و پەژارەیەك ﴿ثُمَّ أَنتُمۡ تُشۡرِكُونَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) پاشان ئێوە هاوبەش بۆ خوا بڕیار دەدەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُلۡ هُوَ ٱلۡقَادِرُ﴾ بڵێ: هەر ئەو خوایە بەتوانا و دەستەلاتدارە ﴿عَلَىٰٓ أَن يَبۡعَثَ عَلَيۡكُمۡ عَذَابٗا﴾ کەسزایەکتان بۆ بنێرێت ﴿مِّن فَوۡقِكُمۡ﴾ لە سەرەوتانەوە ﴿أَوۡ مِن تَحۡتِ أَرۡجُلِكُمۡ﴾ یان لە ژێرپێتانەوە ﴿أَوۡ يَلۡبِسَكُمۡ شِيَعٗا﴾ یان سەرتان لێ بشێوێنێ و بتان کات بەچەند دەستە و تاقمێکەوە ﴿وَيُذِيقَ بَعۡضَكُم بَأۡسَ بَعۡضٍۗ﴾ جا هەندێکتان بە هەندێکی ترتان سزاو ئازار بدات ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُصَرِّفُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەتەکان دەگۆڕین (لە جۆرێکەوە بۆ جۆرێکی تر) ﴿لَعَلَّهُمۡ يَفۡقَهُونَ﴾ تا ئەوان تێبگەن و بیربکەنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِهِۦ قَوۡمُكَ وَهُوَ ٱلۡحَقُّۚ﴾ گەلەکەت باوەڕیان بەم قورئانە نەکرد کە هەر ئەوە حەق و ڕاستە ﴿قُل لَّسۡتُ عَلَيۡكُم بِوَكِيلٖ﴾ بڵێ: من پارێزەر و بەرپرستان نیم ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ نَبَإٖ مُّسۡتَقَرّٞۚ﴾ بۆ هەموو هەواڵێك کاتێکی دیاریکراو هەیە (کە ڕاست و درۆی تیادا ڕوون دەبێتەوە) ﴿وَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ وە بەزوویی دەزانن ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيۡتَ ٱلَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا﴾ هەر کاتێ ئەوانەت دی قسەی ناشایستە دەکەن دەربارەی ئایەتەکانی ئێمە ﴿فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ﴾ ئەوە ڕوو وەرگێڕە لێیان ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِي حَدِيثٍ غَيۡرِهِۦۚ﴾ تا دەچنە سەر باسێکی تر ﴿وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ وە ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە ﴿فَلَا تَقۡعُدۡ بَعۡدَ ٱلذِّكۡرَىٰ مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئیتر لە پاش بیرکەوتنەوەت لەگەڵ کۆمەڵی ستەم کاران دامەنیشە ﴿٦٨﴾

﴿وَمَا عَلَى ٱلَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ (هەرچەندە) ئەوانەی خۆیان دەپارێزن هیچ پرسیارو تاوانی ئەوانیان لەسەر نی یە ﴿وَلَٰكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵام بیرخستنەوەیە تا خۆیان بپارێزن ﴿٦٩﴾ ﴿وَذَرِ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) واز بێنە لەوانەی ئاینەکەیان کردووە بە گەمە و گاڵتەجاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ و ژیانی دونیا هەڵی خەڵەتاندون ﴿وَذَكِّرْ بِهِۦٓ﴾ وە بە قورئان ئامۆژگاریان بکە ﴿أَن تُبْسَلَ نَفْسٌۢ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ کەس تیا نەچێ بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کردویەتی ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ کە جگە لە خوا هیچ دۆست و تکاکارێکی نی یە ﴿وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَآ﴾ ئەگەر هەموو فیدا و بریتی یەك بدات لێ ی وەرناگیرێ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أُبْسِلُواْ بِمَا كَسَبُواْ﴾ ئەوانە کەسانێکن بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کە کردوویانە تیاچوون ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ بۆ ئەوانەیە خواردنەوەیەك لە ئاوی زۆر گەرم و بەکوڵ ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌۢ بِمَا كَانُواْ يَكْفُرُونَ﴾ وسزای زۆر بە ئازاریش بە هۆی ئەوەی کەبێ بڕوابوون ﴿٧٠﴾ ﴿قُلْ أَنَدْعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بلێ ئایا بێجگە لەخوا هاوار بکەین (و بپەرستین) ﴿مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ شتێك کەنەسوودمان پێ دەگەیەنێت و نە زیان ﴿وَنُرَدُّ عَلَىٰٓ أَعْقَابِنَا﴾ وە بەرەو دوا بگەڕێینەوە (پاشگەزبینەوە لە ئاینەکەمان) ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ﴾ لە پاش ئەوەی کە خوا ڕێنموونی کردین (بۆ ڕێگای ڕاست)؟ ﴿كَٱلَّذِي ٱسْتَهْوَتْهُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ بەوێنەی ئەوکەسەی کە شەیتانەکان سەریان لێ شێواندبێ ﴿فِي ٱلْأَرْضِ حَيْرَانَ﴾ لەزەوی دا سەرگەردان بێ ﴿لَهُۥٓ أَصْحَٰبٌ يَدْعُونَهُۥٓ إِلَى ٱلْهُدَى﴾ و چەند هاوڕێ یەکی هەبێ بانگی کەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿ٱئْتِنَا﴾ (بلێن) وەرە بۆلای ئێمە (کەچی بەگوێیان نەکات) ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ﴾ بلێ بەڕاستی هەر ڕێنموونی خوا ڕێ نموونی ڕاستە ﴿وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ و فەرمانمان پێدراوە کە مل کەچ و گوێڕایەڵ بین بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧١﴾ ﴿وَأَنْ أَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَٱتَّقُوهُ﴾ وە(فەرمانمان پێدراوە) کە بەرێکی نوێژ بەجێ بێنن و لەو (پەروەردگارە) بترسین ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەمووتان هەر بۆلای ئەو زاتە کۆ دەکرێنەوە(لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ وەهەر ئەو خوایەیە کەئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە بەحەق و ڕاستی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ﴾ وە هەر ڕۆژێ بەشتێك بفەرمووێ ببە ئەویش دەست بەجێ دەبێ ﴿قَوْلُهُ ٱلْحَقُّ﴾ فەرمان و ووتەی ئەو ڕاستە ﴿وَلَهُ ٱلْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي ٱلصُّورِ﴾ هەر بۆئەوە موڵك و خاوەنیەتی لەو ڕۆژەدا کەفوو دەکرێت بە (صور) کەڕەنادا ﴿عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ زانا و ئاگایە بەهەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ﴾ و هەر ئەوە کاردروست و بە ئاگا ﴿٧٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ ءَازَرَ﴾ وە(بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم ووتی بە ئازەری باوکی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا ءَالِهَةً﴾ ئایا تۆ بتانێك دەکەیتە پەرستراوی خۆت؟ ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰكَ وَقَوْمَكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ بەڕاستی من تۆو گەلەکەت لە گومڕایی یەکی تەواو و ئاشکرادا دەبینم ﴿٧٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُرِىٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ بەو شێوەیە نیشانی ئیبراهیم مان دا ﴿مَلَكُوتَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ دەسەلات و خاوەنێتی (خوا بۆ) ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ ٱلْمُوقِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەڕیزی باوەڕدارە ڕاستەقینەکاندا بێت ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ ٱلَّيْلُ﴾ کاتێ شەوی بەسەردا هات ﴿رَءَا كَوْكَبًا﴾ ئەستێرەیەکی بینی ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّى﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّآ أَفَلَ﴾ بەلام کاتێ ئاوابوو ﴿قَالَ لَآ أُحِبُّ ٱلْـَٔافِلِينَ﴾ ووتی من هەرچی ئاوا بێ خۆشم ناوێ ﴿٧٦﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَا ٱلْقَمَرَ بَازِغًا﴾ ئەمجا کاتێ مانگی بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّى﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّآ أَفَلَ﴾ بەلام کاتێ کە ئاوابوو ﴿قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِى رَبِّى﴾ ووتی سوێند بەخوا ئەگەر پەروەردگارم ڕێنموونیم نەکات ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بێگومان لەکۆمەڵی گومڕایان دەبم ﴿٧٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَا ٱلشَّمْسَ بَازِغَةً﴾ ئەمجا کاتێ خۆری بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّى هَٰذَآ أَكْبَرُ﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ئەمە گەورەترە (لەوان) ﴿فَلَمَّآ أَفَلَتْ﴾ جا کاتێ خۆریش ئاوا بوو ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ إِنِّى بَرِىٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بەڕاستی من بەریم لە هەرشتێ کەئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا ﴿٧٨﴾ ﴿إِنِّى وَجَّهْتُ وَجْهِىَ لِلَّذِى﴾ بەڕاستی من ڕووی خۆم وەرئەگێڕم بۆلای زاتێك ﴿فَطَرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿حَنِيفًا﴾ جگە لەخوا ڕووم لەهیچی تر ناکەم ﴿وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە بێگومان من لەهاوبەش پەیداکەران نیم ﴿٧٩﴾ ﴿وَحَآجَّهُۥ قَوْمُهُۥ﴾ (بەلام ئیبراهیم) گەلەکەی دەمەقاڵێیان لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ أَتُحَٰٓجُّوٓنِّى فِى ٱللَّهِ وَقَدْ هَدَىٰنِ﴾ فەرمووی ئایا ئێوە دەمەدەمێ و موجادەلەم لەگەڵدا دەکەن؟ لەبارەی خواوە کە بەڕاستی ڕێنموونی منی کردووە ﴿وَلَآ أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِۦٓ﴾ من ناترسم لەوەی کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا (چونکە زیان ناگەیەنن) ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ رَبِّى شَيْـًٔا﴾ مەگەر شتێك کەپەروەردگارم بیەوێ بیکات ﴿وَسِعَ رَبِّى كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَآ أَشْرَكْتُمْ﴾ وە من چۆن دەترسم لەو بتانەی کە ئێوە کردووتانە بەهاوبەش بۆ خوا ﴿وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِٱللَّهِ﴾ کەئێوە ناترسن بێگومان بتانێکتان کردۆتە هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا﴾ کە هیچ بەڵگەیەك نەنێرراوە بۆتان (کە ئەوان بپەرستن) ﴿فَأَىُّ ٱلْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِٱلْأَمْنِ﴾ دەی کەواتەکام لەم دوو دەستەیە شایستە ترە بە نەترسان (و ئارامی) ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هیچ دەزانن ﴿٨١﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانـەی کـە بڕوایـان هێنـاوە ﴿وَلَمْ يَلْبِسُوٓاْ إِيمَـٰنَهُم بِظُلْمٍ﴾ و بڕواکەیـان تێکـەڵ بەستەم (هـاوەڵ دانـان) نەکردووە ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ﴾ هێمنی و ئاسـایش تەنها بـۆ ئەوانەیە هەر ئەوانـەش ڕێنموون کـراوون ﴿٨٢﴾ ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ ءَاتَيْنَـٰهَآ إِبْرَٰهِيمَ﴾ ئەو (بەڵگانـە) بەڵگەی ئێمە بوون کـە دابوومـان بە ئیبراهیـم ﴿عَلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ لەبەرانبەر گەلەکەیەوە ﴿نَرْفَعُ دَرَجَـٰتٍ مَّن نَّشَآءُ﴾ هەرکەسێك بمانەوێت پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی زانایـە ﴿٨٣﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَـٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە ئیسـحاق و (لەئیسـحاقیش) یەعقوبمـان پـێ بەخشـی ﴿كُلًّا هَدَيْنَا﴾ ڕێنموونیـی هەموویانمـان کـرد ﴿وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ﴾ وە لـەوەو پێش ڕێنموونیـی نووحیشـمان کـرد ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِۦ دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَـٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَـٰرُونَ﴾ ولەنەوەکانـی نـووح داوودو سـولەیمان و ئەیووب و یوسف و مووسـاو هاروونمان (ڕێنموونیی کرد) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئـا بەو چەشـنە پاداشتی چاکـەکاران دەدەینـەوە ﴿٨٤﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ﴾ وە زەکەریـا و یەحیا و عیسـا و ئیلیاس ﴿كُلٌّ مِّنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ﴾ هەریەك لەمانە لـە چاکەکاران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِسْمَـٰعِيلَ وَٱلْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا﴾ وە ئیسـماعیل و یەسـەع و یونس و لووط ﴿وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ هەریەکـە لەمانـە ڕێزمانداون بەسـەر هەموو خەڵکیـدا ﴿٨٦﴾ ﴿وَمِنْ ءَابَآئِهِمْ وَذُرِّيَّـٰتِهِمْ وَإِخْوَٰنِهِمْ﴾ هەروەها هەنـدێ لەبـاوك و نـەوەو و براکانیـان ﴿وَٱجْتَبَيْنَـٰهُمْ وَهَدَيْنَـٰهُمْ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەڵمـان بـژاردوون و ڕێنموونیمـان کـردوون بـۆ ڕێگـەی ڕاسـت ﴿٨٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهْدِى بِهِۦ مَن﴾ ئـەوە ڕێنموونی خوایە ڕێنموونـی هەربەندەیەکی پێدەکات ﴿يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ لەبەندەکانی کە خۆی بیەوێ ﴿وَلَوْ أَشْرَكُواْ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئەگـەر هاوبەشـیان ڕەوابدایـە بـۆ خوا بێگومـان ئەو چاکانـەی کردبوویان هەمـووی بێ پاداشـت دەردەچوو ﴿٨٨﴾ ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کە سـانێکن ﴿ءَاتَيْنَـٰهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و زانین و حوکمڕانی و پێغەمبەرێتیمان پێ بەخشیوون ﴿فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَـٰٓؤُلَآءِ﴾ جا ئەگەر ئەوانە (قوڕەیش) بڕوای پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُواْ بِهَا بِكَـٰفِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەدەستەیەکی ترمان سـپاردووە (چاودێری بکەن و) بێ بـڕواش نابن پێ ی ﴿٨٩﴾ ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ﴾ ئەوانە (ئەو پێغەمبەرانـەی باس کران) کەسـانێك بوون خـوا ڕێنموونیی کـردن ﴿فَبِهُدَىٰهُمُ ٱقْتَدِهْ﴾ دەی پەیڕەوی ڕێگـە وڕێبـازی ئـەوان بکە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ﴿قُل لَّآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ داوای هیچ کرێ و پاداشـتێکتان لێناکەم لەسـەری ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَـٰلَمِينَ﴾ ئەم قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٩٠﴾

﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ﴾ وەك پێویست خوایان نەناسی و ڕێزیان نەگرت ﴿إِذْ قَالُواْ﴾ کاتێ ووتیان ﴿مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ﴾ خوا هیچ شتێکی نەناردۆتە خوارەوە بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ ٱلْكِتَٰبَ ٱلَّذِى﴾ بڵێ ئەی کێ ئەو کتێبەی نارده خوارەوە ﴿جَآءَ بِهِۦ مُوسَىٰ﴾ کە مووسا هێنای ﴿نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾ (ئەو کتێبە) ڕووناکی و ڕێنموونیی بوو بۆ خەڵك (پێش دەستکاری کردنی لەلایەن جولەلەکەکانەوە) ﴿تَجْعَلُونَهُۥ قَرَاطِيسَ﴾ ئێوە ئەو (کتێبە) دەکەنە چەند پەڕە و کاغەزێك ﴿تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ بەشێکی (کە قازانجتانە) ئاشکرای دەکەن و زۆریشی (کەزیانی خۆتانە) دەیشارنەوە ﴿وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوٓاْ﴾ شتانێك فێر کراوون کەئێوە نەتان دەزانی ﴿أَنتُمْ وَلَآ ءَابَآؤُكُمْ﴾ نەخۆتان و نە باو و باپیرانتان ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ هەرخوا (کتێبی بۆ مووسا ناردووە) ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان لێیان گەڕێ لەناو بەتاڵی خۆیاندا گاڵتەو یاری بکەن و ڕۆبچن. ﴿٩١﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ﴾ ئەم قورئانە ئێمە ناردوومانەتەخوارەوە ﴿مُبَارَكٌ﴾ پیرۆز و فەڕدارە ﴿مُّصَدِّقُ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ئەو کتێبانەش پێش ئەو هاتوون بەڕاستیان دادەنێت (پێش ئەوەی گاور وجولەکەکان بیشێوێنن) ﴿وَلِتُنذِرَ أُمَّ ٱلْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هەروەها بۆ ئەوەی دانیشتوانی مەککە ودەوروبەری ئاگادار کەیتەوەو بیانترسێنی ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ جا ئەوانەی بڕوایان بە دواڕۆژ هەبێ بڕوا بەو (قورئانە) دێنن ﴿وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ ئەوان پارێزەرن بۆ نوێژەکانیان و بەچاکی لەکاتی خۆیاندا دەیانکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەوکەسەستەم کارترەکەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ قَالَ أُوحِىَ إِلَىَّ﴾ یان بڵێ نیگا وسرووشم بۆکراوە ﴿وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەڵام هیچ نیگا و سرووشێکیشی بۆ نەکرابێ ﴿وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ هەروەها کەسێ کە بڵێ منیش وێنەی ئەو قورئانەی خوا دایبەزاندووەدادەبەزێنم ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ خۆزگە ستەمکارانت دەبینی کاتێ ﴿فِى غَمَرَٰتِ ٱلْمَوْتِ﴾ وان لە نارەحەتی و سەختی سەرە مەرگدا ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ بَاسِطُوٓاْ أَيْدِيهِمْ﴾ و فریشتەکان دەستیان بۆ دەبەن (بۆ گیان کێشانیان) ﴿أَخْرِجُوٓاْ أَنفُسَكُمُ﴾ (پێیان دەڵێن) خۆتان دەربازکەن (لەم نارەحەتی گیان کێشانە ئەگەر ڕاست دەکەن) ﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ ٱلْهُونِ﴾ ئەمڕۆ پاداشتی ڕیسواکەر دەدرێنەوە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ﴾ بەهۆی ئەوەی کەقسەی ناڕاستان هەڵئەبەست بەدەم خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَنْ ءَايَٰتِهِۦ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆتان بەگەورە دەزانی لەبەرانبەر ئایەتەکانی خوادا ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَٰدَىٰ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوە بە تەنیا و یەك یەك گەڕانەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەکو یەکەم جار دروستمان کردن ﴿وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُورِكُمْ﴾ و ئەوەی پێمان دابوون بەجێتان هێشت لەدوای خۆتان (لەماڵ وسەروەت وسامان) ﴿وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ﴾ وە نابینین لەگەڵتاندا ﴿شُفَعَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَٰٓؤُاْ﴾ ئەو تکاکارانەی کە لاتان وابوو هاوبەشی خوان لە تکا کردن بۆتان ﴿لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ﴾ سوێند بە خوا بێگومان پچڕا پەیوەستی نێوانتان ﴿وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وە ئەوەی بە پشتیوانی خۆتان دادەنا وون بوو لێتان ﴿٩٤﴾

﴿إِنَّ ٱللَّهَ فَالِقُ ٱلۡحَبِّ وَٱلنَّوَىٰۖ﴾ بەڕاستی خوا لەتکەری دانەوێڵە و ناوکە تۆوە (کاتێك کە دەڕوێنرێت لە زەویدا) ﴿يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ﴾ زیندوو دەرئەهێنێ لە مردوو ﴿وَمُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتِ مِنَ ٱلۡحَيِّۚ﴾ وە (خوا) دەرهێنەری مردوانە لە زیندوو ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُۖ فَأَنَّىٰ تُؤۡفَكُونَ﴾ ئەوەیە خوای ئێوە دەی کەواتە ئێوە چۆن (لەپەرستنی ئەو خوایە) لا دەدرێن؟ (٩٥) ﴿فَالِقُ ٱلۡإِصۡبَاحِ﴾ (خوا) بەدی هێنەری شەبەق و ڕووناکی ڕۆژ بوونەوەیە ﴿وَجَعَلَ ٱلَّيۡلَ سَكَنًا﴾ و شەوی کردووە بەکات و هۆی ئارامگرتن ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ حُسۡبَانًاۚ﴾ و خۆر و مانگی کردۆتە هۆی حساب دیاریکردن و زانینی کات ﴿ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ﴾ ئەوەش ئەندازە گرتنی خوای بەدەسەڵاتی زانایە (٩٦) ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلنُّجُومَ﴾ وە هەر خوایە کەئەستێرەی داناوە بۆتان ﴿لِتَهۡتَدُواْ بِهَا فِي ظُلُمَٰتِ ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۗ﴾ بۆ ئەوەی ڕێیان پێدەرکەن لە تاریکیەکانی وشکانی و دەریادا ﴿قَدۡ فَصَّلۡنَا ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کۆمەڵێ کەبزانن و تێ بگەن (٩٧) ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە کە ئێوەی دروست کردوە لەیەك کەس کە (ئادەم)ە ﴿فَمُسۡتَقَرّٞ وَمُسۡتَوۡدَعٞۗ﴾ ئەمجا (لە پشتی باوکتانا) نیشتەجێ کران (دواتریش لەمنداڵدانی دایکتاندا) دانران بە شێوەی کاتیی ﴿قَدۡ فَصَّلۡنَا ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَفۡقَهُونَ﴾ بە ڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کەسانێ بەووردی بیر بکەنەوە (٩٨) ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ کە بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَخۡرَجۡنَا بِهِۦ نَبَاتَ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ جا بە هۆی ئەو (بارانەوە) هەموو جۆرە چەکەرەیەکمان ڕواند ﴿فَأَخۡرَجۡنَا مِنۡهُ خَضِرٗا﴾ ئەمجا ڕووەکی سەوزمان لێ ڕواندووە ﴿نُّخۡرِجُ مِنۡهُ حَبّٗا مُّتَرَاكِبٗا﴾ وە لەو (ڕووەکە سەوزە) دانەوێڵەی لەسەریەك کەڵەکە بوومان دەرهێناوە (وەك گوڵی جۆ و گەنم) ﴿وَمِنَ ٱلنَّخۡلِ مِن طَلۡعِهَا قِنۡوَانٞ دَانِيَةٞ﴾ وە لە دار خورما لە چەند پەلێکی هێشووی شۆڕەوە بوو دەردەهێنین ﴿وَجَنَّٰتٖ مِّنۡ أَعۡنَابٖ﴾ وە (دەڕوێنین بەو بارانە) باخاتی زۆرلە ترێ ی هەمە جۆر ﴿وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلرُّمَّانَ﴾ و زەیتون و بنە هەناری ﴿مُشۡتَبِهٗا وَغَيۡرَ مُتَشَٰبِهٍۗ﴾ هاو وێنە و لەیەکتر جیا جیا(لەتامدا) ﴿ٱنظُرُوٓاْ إِلَىٰ ثَمَرِهِۦٓ﴾ سەرنجی بەرهەمەکەی بدەن ﴿إِذَآ أَثۡمَرَ وَيَنۡعِهِۦٓۚ﴾ کاتێك بەر دەگرێت و پێ دەگات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكُمۡ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بێگومان لەم سەرنجدانەدا چەند بەڵگەی گەورە هەیە (لەسەر گەورەی دەسەڵاتی خودا) بۆ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن (٩٩) ﴿وَجَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ ٱلۡجِنَّ﴾ هاوبەشانێکیان بڕیارداوە بۆ خوا کە جنۆکەن ﴿وَخَلَقَهُمۡۖ﴾ لە کاتێکدا خودا ئەو (جنۆکانەی) دروست کردووە ﴿وَخَرَقُواْ لَهُۥ بَنِينَ وَبَنَٰتِۭ بِغَيۡرِ عِلۡمٖۚ﴾ بەدرۆ و بوختان چەند کوڕ و کچیان ڕەوادا وە بۆ خوا بەبێ زانیاری ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی کە ئەوبێ بڕوایانە بڕیاری ئەدەن بۆ خوا (١٠٠) ﴿بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ (خوا) داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە لە نەبوون ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُۥ وَلَدٞ وَلَمۡ تَكُن لَّهُۥ صَٰحِبَةٞۖ﴾ چۆن منداڵی دەبێ کە ژن و هاوسەری نەبووە ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيۡءٖۖ﴾ خۆی هەموو شتێکی دروستکردووە ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ و ئەو بە هەموو شتێ زانا و بە ئاگایە (١٠١)

﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡۖ﴾ هەر ئەو خوایەیە کە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاستەقینە نی یە جگە لە ئەو ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ دروست کەری هەموو شتێکە ﴿فَٱعۡبُدُوهُۚ﴾ کەواتە ئەو بپەرستن ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٞ﴾ وە ئەو خوایە چاودێرە بەسەر هەموو شتێکەوە (١٠٢) ﴿لَّا تُدۡرِكُهُ ٱلۡأَبۡصَٰرُ﴾ چاوەکان پەی پێ نابەن و ناتوانن ببینن ﴿وَهُوَ يُدۡرِكُ ٱلۡأَبۡصَٰرَۖ﴾ بەڵام ئەو هێزی بینین و چاوەکان دەبینێت ﴿وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلۡخَبِيرُ﴾ و ئەو بە ئاگای ورد بینە (١٠٣) ﴿قَدۡ جَآءَكُم بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمۡۖ﴾ بەڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە چەندین بەڵگەی ڕوونتان بۆ هاتووە ﴿فَمَنۡ أَبۡصَرَ فَلِنَفۡسِهِۦۖ﴾ ئەمجا هەر کەس بیر لەڕاستی دەکاتەوەو دەیبینێ ئەوە (سوودی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنۡ عَمِيَ فَعَلَيۡهَاۚ﴾ هەر کەسیش بیر ناکاتەوە و کوێر بووە ئەوە (زیانی) هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيۡكُم بِحَفِيظٖ﴾ وە من چاودێر و پارێزەرنیم بە سەرتانەوە (بەس ڕاگەیەنەرم) (١٠٤) ﴿وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئاوا جۆر و شێوەی بەڵگەکان دەگۆڕین ﴿وَلِيَقُولُواْ دَرَسۡتَ﴾ دەبا هەر بڵێن خوێندووتە وپێتووتراوە ﴿وَلِنُبَيِّنَهُۥ لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی چاك ڕوونی بکەینەوە بۆ کۆمەڵێك کەتێدەگەن و شارەزان (١٠٥) ﴿ٱتَّبِعۡ مَآ أُوحِيَ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَۖ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە کە لەلایەن پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ هیچ شایستەی پەرستن نیە بێجگە لەو (خوا) ﴿وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە ڕوو وەرگێڕە لەهاوبەش بڕیاردەران (١٠٦) ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشۡرَكُواْۗ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە هاوەڵیان دا نەدەنا ﴿وَمَا جَعَلۡنَٰكَ عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗاۖ﴾ و تۆمان نەدەکرد بەچاودێرو پارێزەر بەسەریانەوە ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِوَكِيلٖ﴾ و تۆ زۆردارو دەسەڵاتدار نیت بەسەریانەوە (١٠٧) ﴿وَلَا تَسُبُّواْ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ (موسڵمانان) جنێو و قسەی ناشرین مەڵێن بەوبت و پەرستراوانەی کەئەوان هاواریان لێ دەکەن و دەیانپەرستن بێجگە لەخوا ﴿فَيَسُبُّواْ ٱللَّهَ عَدۡوَۢا بِغَيۡرِ عِلۡمٖۗ﴾ بەو هۆیەوە ئەوانیش قسەی نەشیاو بڵێن بەخوا ﴿كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمۡ﴾ بەو شێوەیە ڕازاندومانەتەوە بۆ هەموو ئوممەتێك کردەوەکەیان ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرۡجِعُهُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەیان هەر بۆلای پەروەردگاریانە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵیان پێ دەدات بەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا (١٠٨) ﴿وَأَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ وە بەهێزترین سوێندیان بەخوا دەخوارد ﴿لَئِن جَآءَتۡهُمۡ ءَايَةٞ لَّيُؤۡمِنُنَّ بِهَاۚ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر موعجیزەیەکیان بۆ بێت (لەوانەی کەخۆیان داوایان دەکرد) بێگومان بڕوا دەهێنن پێ ی ﴿قُلۡ إِنَّمَا ٱلۡأٓيَٰتُ عِندَ ٱللَّهِۖ﴾ بڵێ بەڕاستی موعجیزەکان هەر لای خوایە ﴿وَمَا يُشۡعِرُكُمۡ﴾ وە ئێوە نازانن ئەی بڕواداران ﴿أَنَّهَآ إِذَا جَآءَتۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگانەش بێتەکایەوە هەر بڕوا ناهێنن (١٠٩) ﴿وَنُقَلِّبُ أَفۡـِٔدَتَهُمۡ وَأَبۡصَٰرَهُمۡ﴾ وە(کاتی هاتنی موعجیزەکان بەهۆی بێ بڕواییانەوە) دڵ و چاویان وەردەگێڕین و لادەدەین (لە باوەڕ هێنان) ﴿كَمَا لَمۡ يُؤۡمِنُواْ بِهِۦٓ أَوَّلَ مَرَّةٖ﴾ هەر وەك لە سەرەتاوە بڕوایان بەقورئان نەهێنا ﴿وَنَذَرُهُمۡ﴾ وەلێیان دەگەڕێین ﴿فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ﴾ لەسەر کەشی خۆیاندا بن ﴿يَعۡمَهُونَ﴾ (دەبا) هەر سەرگەردان بن (١١٠)

﴿وَلَوْ أَنَّنَا﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە ﴿نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ﴾ فریشتەمان بۆ لای ئەو (بێباوەڕ) انە بناردایە ﴿وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ﴾ و مردووەکان قسەیان لەگەڵ بکردنایە ﴿وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ و هەموو شتێکمان بۆ کۆبکردنایەتەوە ﴿قُبُلًا﴾ ڕوو بەڕوو بەپێش چاویانەوە (یان کۆمەڵ کۆمەڵ) ﴿مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بڕوایان نەدەهێنا ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیویستایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و بێ ئاگان ﴿١١١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا﴾ هەر بەو شێوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك دوژمنێکمان داناوە ﴿شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ﴾ لەشەیتانەکانی مرۆڤ و جنۆکە ﴿يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ کەبەنهێنی بەیەکتری ڕادەگەیەنن ﴿زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ ووتەی ڕازاوە و بریقەدار بۆ فریودانیان ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ دە لێیان گەڕێ بەخۆیان و ئەو درۆیانەی کەهەڵی دەبەستن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ﴾ وە بۆ ئەوەی گوێبگرێ بۆ ئەو (ووتە بریقەدارو ڕازاوەی بۆ یەکتری دەکەن) ﴿أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ دڵی ئەو کەسانەی بڕوایان نی یە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلِيَرْضَوْهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕازی ببن پێ ی ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم مُّقْتَرِفُونَ﴾ وەتا ئەنجامی بدەن ئەو گوناهانەی ئەنجامی ئەدەن ﴿١١٣﴾ ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا﴾ جا ئایا جگە لەخوا دادوەرێکی تر بۆ خۆم بڕیار بدەم؟ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ﴾ لەکاتێکدا (خوا) ئەو زاتەیە کەناردویەتیە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿الْكِتَابَ مُفَصَّلًا﴾ ئەم قورئانە کەڕوون کەرەوەی هەموو باسێکە بەدرێژی ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کە نامەمان پێ بەخشین ﴿يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ چاك دەزانن بێگومان ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەحەق و ڕاستی نێرراوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لەگومانداران مەبە ﴿١١٤﴾ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە فەرمان و ووتەی پەروەردگارت تەواو بووەو بەئەنجام گەیشت ﴿صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەهیچ کەس ناتوانێ بڕیارو ووتەکانی بگۆڕێ ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ هەر خوا بیسەری زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانە بیت لەسەر زەویدان ﴿يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوا گومڕات دەکەن ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئەوان هەر شوێنی گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە هەمیشە درۆو گۆترە کاری دەکەن ﴿١١٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت چاك دەزانێت ﴿مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ﴾ کێ گومڕا بووە و لای داوە لەڕێگای ئەو ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر ئەو زاناترە بەوانەی ڕێبازی ڕاستیان گرتووە ﴿١١٧﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ دەبخۆن لەو (سەربڕاو)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە ﴿إِن كُنتُم بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بەئایەتەکانی خوا بڕوادارن ﴿١١٨﴾

﴿وَمَا لَكُمۡ أَلَّا تَأۡكُلُواْ﴾ بۆچی ئێوە ناخۆن؟ ﴿مِمَّا ذُكِرَ ٱسۡمُ ٱللَّهِ عَلَيۡهِ﴾ لە (گۆشتی) ئەو (ئاژەڵان)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە (لەکاتی سەربڕینی دا) ﴿وَقَدۡ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيۡكُمۡ﴾ کەبێگومان خوا بۆتانی ڕوون کردۆتەوە ئەوەی حەرامی کردوە لەسەرتان ﴿إِلَّا مَا ٱضۡطُرِرۡتُمۡ إِلَيۡهِۗ﴾ جگە لەوەی کەناچار دەبن بۆی (بیخۆن لەو خواردنانەی کە حەرامن) ﴿وَإِنَّ كَثِيرٗا لَّيُضِلُّونَ بِأَهۡوَآئِهِم﴾ بەڕاستی زۆر کەس خەڵکی گومڕا دەکەن بە هەوا و ئارەزوی خۆیان ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٍۚ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك (کە لەخواوە وەرگیرا بێت) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُعۡتَدِينَ﴾ بێگومان پەروەردگارت دەست درێژ کاران و سەرکەشان چاك دەناسێ ﴿١١٩﴾ ﴿وَذَرُواْ ظَٰهِرَ ٱلۡإِثۡمِ وَبَاطِنَهُۥٓۚ﴾ لە گوناهی ئاشکراو نهێنی واز بێنن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡسِبُونَ ٱلۡإِثۡمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە گوناه دەکەن بە دەستی ئەنقەست ﴿سَيُجۡزَوۡنَ بِمَا كَانُواْ يَقۡتَرِفُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوانانەی دەیانکرد ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا تَأۡكُلُواْ مِمَّا لَمۡ يُذۡكَرِ ٱسۡمُ ٱللَّهِ عَلَيۡهِ﴾ لەو (سەربڕاوە) مەخۆن کەناوی خوای لەسەر نەهێنراوە (لەکاتی سەربڕیندا) ﴿وَإِنَّهُۥ لَفِسۡقٞۗ﴾ بێگومان (خواردنی) ئەوە تاوان و لەسنوور دەرچوونە ﴿وَإِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰٓ أَوۡلِيَآئِهِمۡ﴾ وە بێگومان شەیتانەکان بەنهێنی شت بەدۆستانیان دەڵێن ﴿لِيُجَٰدِلُوكُمۡۖ﴾ بۆ ئەوەی موجادەلە و دەمە دەمێتان لەگەڵ بکەن ﴿وَإِنۡ أَطَعۡتُمُوهُمۡ إِنَّكُمۡ لَمُشۡرِكُونَ﴾ جائە گەر بە گوێیان بکەن ئەوە بێگومان لەهاوبەش دانەران دەبن ﴿١٢١﴾ ﴿أَوَمَن كَانَ مَيۡتٗا فَأَحۡيَيۡنَٰهُ﴾ ئایا کەسێك کەمردوو بێت (واتە بێ بڕوا بێت) و ئێمە زیندوومان کردەوە (هیدایەتماندا) ﴿وَجَعَلۡنَا لَهُۥ نُورٗا يَمۡشِي بِهِۦ فِي ٱلنَّاسِ﴾ و ڕووناکیەکمان بۆ فەراهەم هێنا (کەقورئانە) بە هۆی ئەوەوە لەناو خەڵکیدا دەگەڕێ و دەڕوات ﴿كَمَن مَّثَلُهُۥ فِي ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ ئایا وەك ئەوە وایە کە لەناو تاریکستانێکدا بێت ﴿لَيۡسَ بِخَارِجٖ مِّنۡهَاۚ﴾ کە بەهیچ جۆرێ دەرچوونی نیە لێی ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلۡكَٰفِرِينَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەو شێوەیە ڕازێنراوەتەوە بۆ بێبڕوایان ئەو کردەوە (خراپانەی) دەیان کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَا فِي كُلِّ قَرۡيَةٍ أَكَٰبِرَ مُجۡرِمِيهَا﴾ بەو شێوەیە لە هەموو شارێکدا گەورەترینی تاوانباریمان کرد (بەدەسەڵاتدار) ﴿لِيَمۡكُرُواْ فِيهَاۖ﴾ بۆ ئەوەی پیلان و فێڵ بکەن لەو شارانەدا ﴿وَمَا يَمۡكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمۡ﴾ وە فێڵ وپیلان ناکەن (لە کەس) بێجگە لەخۆیان ﴿وَمَا يَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا جَآءَتۡهُمۡ ءَايَةٞ﴾ وە کاتێك ئایەتێکیان بۆ بێت ﴿قَالُواْ لَن نُّؤۡمِنَ﴾ دەڵێن ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نُؤۡتَىٰ مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ رُسُلُ ٱللَّهِ﴾ هەتا وێنەی ئەوەی بەپێغەمبەرانی خوا دراوە بەئێمەش نەدرێت ﴿ٱللَّهُ أَعۡلَمُ حَيۡثُ يَجۡعَلُ رِسَالَتَهُۥۗ﴾ خوا چاك دەزانێت پەیام و پێغەمبەرایەتی خۆی بۆ کوێ دەنێرێت (و کێ شیاو ترە بۆ ئەو کارە) ﴿سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ أَجۡرَمُواْ﴾ بەزوویی ئەوانەی تاوانیان کردووە دووچاریان دەبێت ﴿صَغَارٌ عِندَ ٱللَّهِ وَعَذَابٞ شَدِيدُۢ﴾ سووکی وڕیسوایی لای خوا وسزای سەخت ﴿بِمَا كَانُواْ يَمۡكُرُونَ﴾ بەهۆی ئەو پیلان وفێڵانەوەی کەدەیانکرد (لە بڕواداران) ﴿١٢٤﴾

﴿فَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يَهۡدِيَهُۥ﴾ جا هەرکەسێك خوا بیەوێت ڕێنموونی بکات ﴿يَشۡرَحۡ صَدۡرَهُۥ لِلۡإِسۡلَٰمِۖ﴾ سینگی فراوان دەکات بۆ ئیسلام (وبڕواهێنان) ﴿وَمَن يُرِدۡ أَن يُضِلَّهُۥ﴾ وەهەرکەس خوا بیەوێت گومڕای کات (لەبەر نەشیاویی وسەرکەشی خۆی) ﴿يَجۡعَلۡ صَدۡرَهُۥ ضَيِّقًا حَرَجٗا﴾ سنگی زۆر تەنگ دەکات ﴿كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي ٱلسَّمَآءِۚ﴾ وەك ئەوەی (بیەوێت) بەرز ببێتەوە بەرەو ئاسمان (چونکە مرۆڤ تا بەرەو ئاسمان بەرز ببێتەوە هەست بە تەنگە نەفەسی دەکات وبەنارەحەت هەناسەی بۆ دەدرێت) ﴿كَذَٰلِكَ يَجۡعَلُ ٱللَّهُ ٱلرِّجۡسَ﴾ بەو جۆرە خواپیسی وناپاکی دادەنێت ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ لەسەر ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَهَٰذَا صِرَٰطُ رَبِّكَ مُسۡتَقِيمٗاۗ﴾ ئەم ئیسلامە ڕێگای پەروەردگارتە کەڕێك و ڕاستە ﴿قَدۡ فَصَّلۡنَا ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ بێگومان بەڕوونی ئایەتەکانمان باسکردووە ﴿لِقَوۡمٖ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کەبیربکەنەوە ﴿١٢٦﴾ ﴿لَهُمۡ دَارُ ٱلسَّلَٰمِ عِندَ رَبِّهِمۡۖ﴾ بۆ ئەوانەیە لای پەروەردگاریان ماڵی ئاشتی کە (بەهەشتە) ﴿وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ تەنها ئەویش دۆستیانە بەهۆی ئەو کردەوە چاکانەی دەیان کرد ﴿١٢٧﴾ ﴿وَيَوۡمَ يَحۡشُرُهُمۡ جَمِيعٗا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) تێکڕا کۆیان دەکاتەوە (دەفەرموێت) ﴿يَٰمَعۡشَرَ ٱلۡجِنِّ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکە. ﴿قَدِ ٱسۡتَكۡثَرۡتُم مِّنَ ٱلۡإِنسِۖ﴾ بێگومان ئێوە زۆر کەستان لەئادەمیەکان گومڕا کرد ﴿وَقَالَ أَوۡلِيَآؤُهُم مِّنَ ٱلۡإِنسِ﴾ وە دۆستەکانیان لەئادەمی دەڵێن ﴿رَبَّنَا ٱسۡتَمۡتَعَ بَعۡضُنَا بِبَعۡضٖ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەندێکمان سوودو کەڵکمان لەهەندێکمان وەرگرت. ﴿وَبَلَغۡنَآ أَجَلَنَا ٱلَّذِيٓ أَجَّلۡتَ لَنَاۚ﴾ وە بەو کاتەو مۆڵەتە گەیشتین کەبۆت دیاری کرد بووین. ﴿قَالَ ٱلنَّارُ مَثۡوَىٰكُمۡ﴾ خوا فەرمووی ئاگر شوێنتانە. ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۗ﴾ جگە لەو کاتەی کەخوا بیەوێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کار دروستی زانایە ﴿١٢٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعۡضَ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعۡضَۢا﴾ بەو شێوەیە هەندێك لەستەمکاران دەکەین بەدۆست و پشتیوانی هەندێکی تریان ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٢٩﴾ ﴿يَٰمَعۡشَرَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ رُسُلٞ مِّنكُمۡ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي﴾ کەئایەتەکانی منتان بۆ بخوێننەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمۡ لِقَآءَ يَوۡمِكُمۡ هَٰذَاۚ﴾ وە لەگەیشتن و دووچار بوونی ئەم ڕۆژەیان نەترساندن ﴿قَالُواْ شَهِدۡنَا عَلَىٰٓ أَنفُسِنَاۖ﴾ دەڵێن (ڕاستەو) شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین ﴿وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا﴾ بەڵام ژیانی دونیاخەڵەتاندینی ﴿وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ و شایەتیان لەسەر خۆیان دا ﴿أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰفِرِينَ﴾ کەبێگومان ئەوان بێ بڕوا بوون ﴿١٣٠﴾

﴿ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ ئەوەی باسکرا لەبەر ئەوەیە کەپەروەردگارت لەناو بەری (خەڵکی) شارو گوندەکان نەبووە و زوڵم و ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ﴾ لەکاتێکدا خەڵکی ئەو شارو گوندانە بێ ئاگابووبن ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾ بۆ هەر یەکێك (لەجنۆکەو ئادەمی) چەند پلە و پایە هەیە لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت لەوەی کەدەیکەن (ئەو ستەم کارانە) بێ ئاگا نییە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ هەر پەروەردگاری تۆ بێ نیازە و خاوەنی میهرەبانی یە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت لەناوتان دەبات ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِن بَعْدِكُم مَّا يَشَاءُ﴾ وە کێی بوێت دوای ئێوە دەیکاتە جێنشین(ی ئێوە) ﴿كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ﴾ وەك چۆن ئێوەی لەنەوەی کۆمەڵێکی تر بەدی هێنا ﴿١٣٣﴾ ﴿إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێکتان پێ دەدرێ هەر دێت ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ و ئێوە لەدەس خوا دەرناچن ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی گەلەکەم لەسەر ڕێبازی خۆتان ئەوەی لەدەستان دێت بیکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بێگومان منیش کارو کردەوەی خۆم دەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ جا لەمەو پاش دەزانن سەرئەنجامی ئەو دونیا بۆ کێ دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بێگومان (بێ باوەڕان و) ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿١٣٥﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ﴾ وە بڕیاریاندا بۆ خوالەوەی کە (خوا) دروستی کردو دای هێنا ﴿مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ بەشێك لەکشتو کاڵ و ئاژەڵ و ماڵات ﴿فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ﴾ جا بەگومانی خۆیان ووتیان ئەمە بۆ خوایە ﴿وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا﴾ وە ئەوەش بۆ هاوبەشەکانمان (بتەکانمانە) ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ﴾ جائەوەی بۆ هاوبەشەکانیانە ئەوە بەخوا ناگات ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ﴾ وە ئەوەش بۆ خوایە ئەوە دەگات بەهاوبەشەکانیان (واتە: خوا نایەوێت و ئەیداتەوە بەسەریاندا) ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چ خراپە ئەوەی بڕیاری دەدەن ﴿١٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ﴾ ئا بەو شێوەیە شەیتانەکان کوشتنی ڕۆڵەکانیان بۆ زۆر لەهاوەڵ دانەرەکان ڕازاندەوە ﴿لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەناویان بەرن (بەکوشتنی کەسانی بێ تاوان) وە بۆ ئەوەی ئاینەکەیان لێ بشێوێنن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ کەواتە لێیان گەڕێ با لەگەڵ ئەو درۆو دەلەسەیەی کە هەڵی دەبەستن (بێ ئاگا و گومڕا بن) ﴿١٣٧﴾

﴿وَقَالُواْ هَٰذِهِۦٓ أَنۡعَٰمٞ وَحَرۡثٌ حِجۡرٞ﴾ وە (بە گومانی خۆیان)دەیان ووت ئەمانە ئاژەڵ ومالآت و کشتو کاڵێکن کەقەدەغە کراون ﴿لَّا يَطۡعَمُهَآ إِلَّا مَن نَّشَآءُ﴾ نابێ لێیان بخوات کەسانێك نەبێ خۆمان بمانەوێت ﴿بِزَعۡمِهِمۡ﴾ بەگومانی خۆیان ﴿وَأَنۡعَٰمٌ حُرِّمَتۡ ظُهُورُهَا﴾ مالآتێکیش پشتیان قەدەغە کرابوو (نابێ باریان لێ بنرێ یا سواریان بن) ﴿وَأَنۡعَٰمٞ لَّا يَذۡكُرُونَ ٱسۡمَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَا﴾ هەروەها ئاژەڵ و مالآت هەیە (لەکاتی سەربڕین دا) ناوی خوایان لەسەر نەدەبرد ﴿ٱفۡتِرَآءً عَلَيۡهِۚ﴾ بەدرۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿سَيَجۡزِيهِم بِمَا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ لەمەولا خوا تۆڵەی ئەو درۆ هەڵبەستنەیان لێ دەستەنێت ﴿١٣٨﴾ ﴿وَقَالُواْ مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ وە دەیان ووت ئەوەی لەسکی ئەم ئاژەڵ و مالآتانە دایە ﴿خَالِصَةٞ لِّذُكُورِنَا﴾ تایبەتە بەنێرینەکانمانەوە (پیاوەکانمان) ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰٓ أَزۡوَٰجِنَاۖ﴾ وە قەدەغە کراوە لەسەر ژنەکانمان ﴿وَإِن يَكُن مَّيۡتَةٗ فَهُمۡ فِيهِ شُرَكَآءُۚ﴾ وە ئەگەر مردارەوە بوو بوون ئەوا هەموو تیایدا هاوبەشو بەشدارن ﴿سَيَجۡزِيهِمۡ وَصۡفَهُمۡۚ﴾ بەزوویی خوا سزای ئەم پێناسە (نەفامانە) یان دەداتەوە ﴿إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٞ﴾ بێگومان خوا کار دروستی زانایە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَدۡ خَسِرَ ٱلَّذِينَ قَتَلُوٓاْ أَوۡلَٰدَهُمۡ﴾ بەڕاستی زیانباربوون ئەوانەی ڕۆڵەکانی خۆیان کوشت ﴿سَفَهَۢا بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بەنەفامی ونەزانی ﴿وَحَرَّمُواْ مَا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ و ئەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون لەخۆیان قەدەغەکرد ﴿ٱفۡتِرَآءً عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ بەدەست هەڵبەست و درۆ بەدەم خواوە ﴿قَدۡ ضَلُّواْ وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گومڕا بوون و ڕێنموونی کراو نەبوون ﴿١٤٠﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَ جَنَّٰتٖ﴾ وە تەنها خوایە کەبەدی هێناوە باخاتی ﴿مَّعۡرُوشَٰتٖ﴾ کەپرو هەرزاڵە بۆ کراو(یا ساق بەرز) ﴿وَغَيۡرَ مَعۡرُوشَٰتٖ﴾ وە کەپرو هەرزاڵە بۆ نەکراو(ساق کورت) ﴿وَٱلنَّخۡلَ وَٱلزَّرۡعَ﴾ وە دار خورماو کشتو کاڵی ﴿مُخۡتَلِفًا أُكُلُهُۥ﴾ جیاواز لەخواردن و تامدا (بەدی هێناوە) ﴿وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلرُّمَّانَ﴾ زەیتون و هەناریشی (بەدی هێناوە) ﴿مُتَشَٰبِهٗا وَغَيۡرَ مُتَشَٰبِهٖۚ﴾ لەیەك چوو (لەوێنەو دیمەندا)و لەیەك نەچوو (لەتامدا) ﴿كُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثۡمَرَ﴾ بخۆن لەبەروبوومی کاتێك هاتەبەر ﴿وَءَاتُواْ حَقَّهُۥ يَوۡمَ حَصَادِهِۦۖ﴾ وە لەڕۆژی دروێنەو چنینیدا مافەکەی (زەکاتەکەی) لێ بدەن ﴿وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ﴾ و زیادە ڕۆی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿١٤١﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ حَمُولَةٗ وَفَرۡشٗاۚ﴾ لەئاژەڵ و مالآتیش هەندێکی بارهەڵگرەو هەندێکی بۆ کوڵك و خوری (کەڕاخەرو فەرشی لێ دروست دەکرێت) ﴿كُلُواْ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێ ی بەخشیوون بخۆن ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ وە شوێنی هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونکە بێگومان شەیتان دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە.﴿١٤٢﴾

﴿ثَمَٰنِيَةَ أَزۡوَٰجٖۖ﴾ (خوا) هەشت جۆر ئاژەڵ و ماڵاتی (دروست کردووە) ﴿مِّنَ ٱلضَّأۡنِ ٱثۡنَيۡنِ﴾ لەمەڕ دووان (مەڕ و بەران) ﴿وَمِنَ ٱلۡمَعۡزِ ٱثۡنَيۡنِۗ﴾ و لەبزن دووان (بزن و سابرێن) ﴿قُلۡ ءَآلذَّكَرَيۡنِ حَرَّمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە؟ ﴿أَمِ ٱلۡأُنثَيَيۡنِ﴾ یا ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشۡتَمَلَتۡ عَلَيۡهِ أَرۡحَامُ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۖ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە ئاژەڵە) مێینەدایە ﴿نَبِّـُٔونِي بِعِلۡمٍ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن هەواڵم بدەنێ بەزانیاریەك (لەخواوە) ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡإِبِلِ ٱثۡنَيۡنِ وَمِنَ ٱلۡبَقَرِ ٱثۡنَيۡنِۗ﴾ وە لەحوشتر دووان و لەڕەشەوڵاخ دووان (نێرو مێیەك) ﴿قُلۡ ءَآلذَّكَرَيۡنِ حَرَّمَ أَمِ ٱلۡأُنثَيَيۡنِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە یان ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشۡتَمَلَتۡ عَلَيۡهِ أَرۡحَامُ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۖ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە وولاخە) مێینەدایە ﴿أَمۡ كُنتُمۡ شُهَدَآءَ إِذۡ وَصَّىٰكُمُ ٱللَّهُ بِهَٰذَاۚ﴾ یان ئێوە ئامادەو شایەت بوون ئەو کاتە کەخوا فەرمانی پێکردن (بەم قەدەغەکردنە) ﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗا﴾ کەواتە کێ لەو کەسە ستەم کار ترە کەدرۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێت ﴿لِّيُضِلَّ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی گومڕا بکات ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٍۚ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونیی کۆمەڵی ستەم کاران ناکات ﴿١٤٤﴾ ﴿قُل لَّآ أَجِدُ فِي مَآ أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٖ يَطۡعَمُهُۥٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ نابینم لەوەی کە (وەحی) وسرووشم بۆ کراوە هیچ خۆراکێك حەرام بێت بۆ کەسێك کە بیخوات ﴿إِلَّآ أَن يَكُونَ مَيۡتَةً أَوۡ دَمٗا مَّسۡفُوحًا﴾ جگە لە مردارەوە بوو یان خوێنێکی ڕژێنراو نەبێت ﴿أَوۡ لَحۡمَ خِنزِيرٖ فَإِنَّهُۥ رِجۡسٌ﴾ یا گۆشتی بەراز چونکە بێگومان ئەوەش پیس (وحەرامە) ﴿أَوۡ فِسۡقًا أُهِلَّ لِغَيۡرِ ٱللَّهِ بِهِۦۚ﴾ یان سەربڕاوێك (کاتی سەربڕین) ناوی غەیری خوای لەسەر هێنرابێت ﴿فَمَنِ ٱضۡطُرَّ غَيۡرَ بَاغٖ﴾ جا هەر کەس ناچار بوو (کەئەو حەرامانە بخوات لەبەر برسیەتی وخواردنی حەڵاڵی دەست نەکەوت) با زیاد لەپێویست نەخوات ﴿وَلَا عَادٖ﴾ و مەبەستی سنوور بەزاندن نەبێت ﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوە بێگومان پەروەردگارت لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُواْ حَرَّمۡنَا﴾ تەنها لەسەر ئەوانەی بوونە جوولەکە حەراممان کرد ﴿كُلَّ ذِي ظُفُرٖۖ﴾ هەموو چڕنوکدارێك (باڵدار بێت یا ئاژەڵ) ﴿وَمِنَ ٱلۡبَقَرِ وَٱلۡغَنَمِ حَرَّمۡنَا عَلَيۡهِمۡ شُحُومَهُمَآ﴾ وە لە(گۆشتی) ڕەشەوڵاخ و مەڕو بزنیش پیو وبەزەکانیمان لێ حەرام کردن ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتۡ ظُهُورُهُمَآ﴾ مەگەر ئەوەی کەبەسەر پشتیانەوە بێت ﴿أَوِ ٱلۡحَوَايَآ﴾ یا ئەوەی بەڕیخۆڵەکانیانەوە بێت ﴿أَوۡ مَا ٱخۡتَلَطَ بِعَظۡمٖۚ﴾ یا تێکەڵ بووبێت و لکا بێت بەئێسکەوە ﴿ذَٰلِكَ جَزَيۡنَٰهُم بِبَغۡيِهِمۡۖ﴾ بەهۆی سەرکەشیانەوە ئەو تۆڵە و سزامان دان ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﴿١٤٦﴾

﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ئەوا (پێیان) بڵێ پەروەردگارتان خاوەنی میهرەبانی فراوانە ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ وە سزاو تۆڵەی ئەو (خوا کەهات) لەهۆزی تاوانباران ناگێڕدرێتەوە ﴿١٤٧﴾ ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ئەوانەی کەهاوبەشیان بۆ خوا دانا بوو لەمەو دوا دەڵێن: ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ئێمەو باوو باپیرانمان هاوبەشمان (بۆخوا) دانەدەنا ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێکمان حەرام نەدەکرد ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر بەو شێوەیە ئەوانەی پێش ئەمانیش درۆیان کرد ﴿حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ هەتا سزاو تۆڵەی ئێمەیان چەشت ﴿قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هیچ زانیاریەکتان لایە ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ تا دەری بخەن بۆمان و دەری بیرن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئێوە شوێنی هیچ شتێك ناکەون بێجگە لەگومان نەبێت ﴿وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ و ئێوە هەر لەخۆتانەوە بەگوترە شت دەڵێن ﴿١٤٨﴾ ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ بڵێ دەی کەواتە بەڵگەی بەهێز و(دەسەڵات) هەر بۆ خوایە ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا ئەگەر(خوا) بیویستایە هەر هەمووتانی دەخستە سەر ڕێی ڕاست ﴿١٤٩﴾ ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو شایەتانەتان بێنن ﴿يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا﴾ کە شایەتی دەدەن کە خوا ئەمەی حەرام کردووە ﴿فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ﴾ جا ئەگەر (بە درۆ) شایەتیان دا تۆ لەگەڵیاندا شایەتی مەدە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە شوێن هەواو هەوەس وئارەزواتی ئەوانە مەکەوە کەباوەڕیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە شوێن ئەوانەش مەکەوە کەبڕوایان نی یە بەڕۆژی دوایی ﴿وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەوانەش کەهاوبەش و هاوتا بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١٥٠﴾ ﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ وەرن بابیخوێنمەوە (بۆتان) ﴿مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوەی پەروەردگارتان (حەرام) و یاساغی کردووە لەسەرتان ﴿أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ (فەرمانیداوە کەوا) هیچ شتێك نەکەن بە هاوبەش بۆی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ و لەگەڵ باوك و دایکدا ئاکار چاك و ڕەفتار جوانبن ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُم مِّنْ إِمْلَاقٍ﴾ و منداڵەکانتان مەکوژن لەبەر هەژاری و نەبوونی ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئێوەو ئەوانیش دەدەین ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وە نزیکی گوناهو کردەوە زۆر بەدەکان مەکەونەوە ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوەی کە بە ئاشکرا دەکرێ لەو (خراپانە) ئەوەش پەنهان دەکرێ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ وە ئەو کەسە مەکوژن کە خوا کوشتنی حەرام کردووە مەگەر هەق بێ (بکوژرێتەوە لەتۆڵەدا) ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەمانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن (و ژیری خۆتان بەکاربهێنن) ﴿١٥١﴾

﴿وَلَا تَقۡرَبُواْ مَالَ ٱلۡيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیوان مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ﴾ مەگەر بەو شێوەی کەجوانترو چاکتر بێت (بۆ ئەوان) ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ أَشُدَّهُۥۚ﴾ تا باڵغ دەبێت و دەگاتە هێزی خۆی ﴿وَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ وَٱلۡمِيزَانَ بِٱلۡقِسۡطِۖ﴾ وە پێوانەو کێشانە بێ زیادو کەم ئەنجام بدەن بەدادگەری ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۖ﴾ داوای هیچ ئەرك و فەرمانێك لەکەس ناکەین بەئەندازەی توانای خۆی نەبێت ﴿وَإِذَا قُلۡتُمۡ فَٱعۡدِلُواْ﴾ وەکاتێك (بۆشایەتی دان و شتی تر) قسەتان کرد دادوەرو ڕاست بن ﴿وَلَوۡ كَانَ ذَا قُرۡبَىٰۖ﴾ با (لەدژی) خزمی نزیکی خۆشتان بێت ﴿وَبِعَهۡدِ ٱللَّهِ أَوۡفُواْۚ﴾ وەبەڵێن و پەیمانی خوا بەچاکی ببەنەسەر ﴿ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ﴾ خوائەوشتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسۡتَقِيمًا﴾ (فەرمانی داوە کە) بێگومان ئەمە ڕێگای ڕاستی منە کەڕاست و دروستە ﴿فَٱتَّبِعُوهُۖ﴾ کەواتە شوێنی بکەون ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ﴾ و شوێنی کوێرە ڕێگا وڕێچکەکانی تر مەکەون ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦۚ﴾ چونکە دوورتان دەخەنەوەو لاتان دەدەن لەڕێگەی خوا ﴿ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی پارێزکار و لە خواترس بن ﴿١٥٣﴾ ﴿ثُمَّ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لەپاش ئەوە تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿تَمَامًا عَلَى ٱلَّذِيٓ أَحۡسَنَ﴾ بۆ تەواو کردنی چاکەو بەهرەمان بەرانبەر کەسێك کەبەچاکی پێی هەڵساوە ﴿وَتَفۡصِيلًا لِّكُلِّ شَيۡءٖ﴾ وەڕوون کەرەوەی هەموو شتێك بێ ﴿وَهُدًى وَرَحۡمَةً﴾ وە ڕێنیشاندەرو ڕێنموونیی و میهرەبانی بێ ﴿لَّعَلَّهُم بِلِقَآءِ رَبِّهِمۡ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بهێنن بەگەیشتنیان بەحوزوری پەروەردگاریان (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٤﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ مُبَارَكٞ﴾ وە ئەم قورئانە پیرۆزە بەفەڕ وپیتەمان ناردۆتە خوارەوە ﴿فَٱتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە ئێوەش شوێنی بکەون ﴿وَٱتَّقُواْ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ و خۆتان بپارێزن و (پارێزکاربن) تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿١٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولُوٓاْ﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿إِنَّمَآ أُنزِلَ ٱلۡكِتَٰبُ عَلَىٰ طَآئِفَتَيۡنِ﴾ بێگومان کتێب تەنها بۆ سەر دوو کۆمەڵی (گاوورو جوولەکە) نێراوەتە خوارەوە ﴿مِن قَبۡلِنَا﴾ لەپێش ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمۡ لَغَٰفِلِينَ﴾ کەبەڕاستی ئێمە لەخوێندنەوەو لێکۆڵینەوەی کتێبەکانیان بێ ئاگابووین ﴿١٥٦﴾ ﴿أَوۡ تَقُولُواْ﴾ وە بۆ ئەوەی نەڵێن ﴿لَوۡ أَنَّآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا ٱلۡكِتَٰبُ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبی ئاسمانی بۆ ئێمەش بهاتبایە ﴿لَكُنَّآ أَهۡدَىٰ مِنۡهُمۡۚ﴾ ئەوە ئێمە لەوان ڕێنموون تر دەبووین ﴿فَقَدۡ جَآءَكُم بَيِّنَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ ئێوە بێگومان بەڵگەو نیشانە (قورئان)ی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿وَهُدًى وَرَحۡمَةٞۚ﴾ کەڕێنموونیی و میهرەبانیەکی گەورەیە ﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کەواتە کێ ستەم کار ترە لەو کەسەی بێ باوەڕ بێت بەئایەتەکانی خواو بەدرۆی بزانێت ﴿وَصَدَفَ عَنۡهَاۗ﴾ وە ڕوویان لێ وەر گێرێت ﴿سَنَجۡزِي ٱلَّذِينَ يَصۡدِفُونَ عَنۡ ءَايَٰتِنَا﴾ لەمەو دوا بەزوویی تۆڵە دەسێنین لەوانەی سەرپێچی دەکەن لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ﴾ بەسزایەکی بەدو سەخت ﴿بِمَا كَانُواْ يَصۡدِفُونَ﴾ بەهۆی ئەو لادانەوە کەدەیانکرد ﴿١٥٧﴾

﴿هَلۡ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأۡتِيَهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئاخۆ ئەوان چاوەڕوانی چ شتێك دەكەن بێجگە لەوەی مەلائیكە(ی گیان كێشان) یان بۆ بێت ﴿أَوۡ يَأۡتِيَ رَبُّكَ﴾ یان پەروەردگارت بێت (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَوۡ يَأۡتِيَ بَعۡضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ یان هەندێك لەموعجیزەو نیشانە ئاشكراكانی پەروەردگارت بەدی بێت ﴿يَوۡمَ يَأۡتِي بَعۡضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ ئەو ڕۆژەی هەندێك لەنیشانەو بەڵگە ڕوونەكانی پەروەردگارت بەدی دێت ﴿لَا يَنفَعُ نَفۡسًا إِيمَٰنُهَا﴾ باوەڕهێنان سوود ناگەیەنێت بەهیچ كەس ﴿لَمۡ تَكُنۡ ءَامَنَتۡ مِن قَبۡلُ﴾ كەپێشتر بڕوای نەهێنا بێت ﴿أَوۡ كَسَبَتۡ فِيٓ إِيمَٰنِهَا خَيۡرٗاۗ﴾ یان هیچ خێروچاكەیەكی نەكردبێت لەگەڵ ئیمانەكەیدا ﴿قُلِ ٱنتَظِرُوٓاْ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ بڵێ: چاوەڕوان بن (هەڕەشەیە) ئێمەش چاوەڕوانی دەكەین ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمۡ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئاینەكەیان بەش بەش كرد ﴿وَكَانُواْ شِيَعٗا﴾ و بوون بەچەند دەستەو تاقمێكەوە ﴿لَّسۡتَ مِنۡهُمۡ فِي شَيۡءٍۚ﴾ تۆ لەهیچ شتێكدا لەئەوان نیت ﴿إِنَّمَآ أَمۡرُهُمۡ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بێگومان كاری ئەوان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ پاشان خوا هەواڵیان پێ دەدا بەهەر كردەوەیەك كەكردویانە ﴿١٥٩﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ﴾ هەر كەسێك چاكە بكات ﴿فَلَهُۥ عَشۡرُ أَمۡثَالِهَاۖ﴾ ئەوە (لەڕۆژی دوایی دا) دە ئەوەندەی چاكەكەی پاداشتی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر كەسێك خراپە بكات ﴿فَلَا يُجۡزَىٰٓ إِلَّا مِثۡلَهَا﴾ ئەوە تۆڵەی لێ ناسێنرێ تەنها بەوێنەی خۆی نەبێ ﴿وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ﴾ و ئەوانە ستەمیان لێ ناكرێت ﴿١٦٠﴾ ﴿قُلۡ إِنَّنِي هَدَىٰنِي رَبِّيٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان من پەروەردگارم ڕێنموونیی كردووم ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿دِينٗا قِيَمٗا﴾ ئاینێكی زۆر ڕاست و پاك (كەهیچ لاریەكی تیا نی یە) ﴿مِّلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ حَنِيفٗاۚ﴾ ئایینی ئەو ئیبراهیمەیە كە لەهەموو ئاینە ناڕاستەكان لایداوە بۆ پەرستنی خوا بەتەنها ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە بە هیچ جۆرێك لە هاوبەش پەیداكەران نەبووە ﴿١٦١﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان نوێژو (بەندایەتی) و قوربانی ﴿وَمَحۡيَايَ وَمَمَاتِي﴾ و ژیان و مردنم ﴿لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ هەر بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿١٦٢﴾ ﴿لَا شَرِيكَ لَهُۥۖ﴾ هیچ هاوبەشێكی نی یە ﴿وَبِذَٰلِكَ أُمِرۡتُ﴾ و هەر بەوە فەرمانم پێ دراوە ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە من یەكەمی ناو هەموو موسڵمانان و فەرمانبەردارانم (بۆ خودا) ﴿١٦٣﴾ ﴿قُلۡ أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡغِي رَبّٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا بێجگە لەخوا پەرستراوێكی تر بۆ خۆم هەڵبژێرم ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيۡءٖۚ﴾ لەكاتێكدا ئەو پەروەردگاری هەموو شتێكە ﴿وَلَا تَكۡسِبُ كُلُّ نَفۡسٍ إِلَّا عَلَيۡهَاۚ﴾ و هەر كەسێك هەر گوناهو خراپەیەك بكات تەنها لەسەر خۆیەتی ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰۚ﴾ وە هیچ كەسێكی گوناهكار گوناهی كەسێكی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەوەی كەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي جَعَلَكُمۡ خَلَٰٓئِفَ ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی كردووە بەجێنشینانی زەوی (كۆمەڵ لەدوای كۆمەڵ دێن) ﴿وَرَفَعَ بَعۡضَكُمۡ فَوۡقَ بَعۡضٖ دَرَجَٰتٖ﴾ چەند پلە هەندێكتانی بەرز كردۆتەوە بەسەر هەندێكی ترتاندا ﴿لِّيَبۡلُوَكُمۡ فِي مَآ ءَاتَىٰكُمۡۗ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە لەوەدا كەپێی بەخشیوون ﴿إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلۡعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵە سەندنی خێرایە (بۆ بەدكاران) ﴿وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٞ رَّحِيمُۢ﴾ وە بەڕاستی ئەو لێبوردەی میهرەبانە (بۆ چاكەكاران) ﴿١٦٥﴾

سورەتی ﴿ الأَعۡرَافِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓصٓ﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، صاد) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەماناو مەبەست پێی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيۡكَ﴾ (ئەم قورئانە) نامەیەکە نێرراوەتە خوارەوەبۆ تۆ(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَلَا يَكُن فِي صَدۡرِكَ حَرَجٌ مِّنۡهُ﴾ کەواتە دڵ تەنگ مەبە(بەپەیڕەو نەکەرانی) ﴿لِتُنذِرَ بِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی (ئەوان)بەم قورئانە بترسێنی ﴿وَذِكۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وبیرخستنەوەو ئامۆژگاریش بێ بۆ بڕواداران ﴿٢﴾ ﴿ٱتَّبِعُواْ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُم مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ پەیڕەوی ئەوە بکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ وە بێجگە لەئەو (خودا) شوێن هیچ پەرستراوانێکی تر مەکەون و مەیکەن بە پشتیوانی خۆتان ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ ئێوە زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿وَكَم مِّن قَرۡيَةٍ أَهۡلَكۡنَٰهَا﴾ وە چەندەها شار و گوندمان وێران کرد ﴿فَجَآءَهَا بَأۡسُنَا بَيَٰتًا﴾ و سزای ئێمەیان بۆ هات لەشەودا ﴿أَوۡ هُمۡ قَآئِلُونَ﴾ یان ئەوان لەخەو و پشووی نیوەڕۆدا بوون. ﴿٤﴾ ﴿فَمَا كَانَ دَعۡوَىٰهُمۡ إِذۡ جَآءَهُم بَأۡسُنَآ﴾ جا کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات هاوارو نزایان هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بێجگە لەوەی کەدەیان ووت: بەڕاستی ئێمە ستەم کاربووین. ﴿٥﴾ ﴿فَلَنَسۡـَٔلَنَّ ٱلَّذِينَ أُرۡسِلَ إِلَيۡهِمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پرسیار دەکەین لەوانەی کەپێغەمبەرانیان بۆ نێردرا (کە چۆن پێشوازییان لێکردن) ﴿وَلَنَسۡـَٔلَنَّ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ وە بێگومان پرسیاریش دەکەین لەپێغەمبەران(کە چۆن وەڵام درانەوە). ﴿٦﴾ ﴿فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيۡهِم بِعِلۡمٖ﴾ جا سوێند بەخوا بەڕاستی (ئەوەی کردوویانە)بۆیان دەگێڕینەوە لەڕووی زانیاریەوە ﴿وَمَا كُنَّا غَآئِبِينَ﴾ وەئێمە هیچ کاتێك بێ ئاگا نەبووین (لێیان) ﴿٧﴾ ﴿وَٱلۡوَزۡنُ يَوۡمَئِذٍ ٱلۡحَقُّ﴾ کێشانەی ڕاست (بۆ کردەوەکانتان) لەو ڕۆژە دا دەبێت و گومانی تێدا نی یە ﴿فَمَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ جاهەر کەس کێشراو(ی چاك) ەکانی قورس بێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ ئەوە ئەوانەن ڕزگارو گەیشتوو بەئامانج ﴿٨﴾ ﴿وَمَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە هەرکەس کێشراوی(چاکەکانی) سووك بێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُم﴾ ئەوانە کەسانێکن کەخۆیانیان دۆڕاندووەو زەرەر مەندبوون ﴿بِمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَظۡلِمُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەستەمیان کرد بەرانبەر بەڵگەو نیشانەکانی ئێمە (و بەدرۆیان دانا) ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ مَكَّنَّٰكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ و جێگیر کرد لەزەویدا ﴿وَجَعَلۡنَا لَكُمۡ فِيهَا مَعَٰيِشَ﴾ و جۆرەها هۆی ژیانمان تێیدا بۆ ڕەخساندن ﴿قَلِيلًا مَّا تَشۡكُرُونَ﴾ (بەڵام) ئێوە زۆر کەم سوپاس گوزارن ﴿١٠﴾ ﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَٰكُمۡ ثُمَّ صَوَّرۡنَٰكُمۡ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوەمان بەدی هێنا و پاشان شکڵ و شێوەمان کێشان ﴿ثُمَّ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ﴾ پاشان ووتمان بەفریشتەکان سوژدە بەن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ﴾ هەموویان یەکسەر سوژدەیان برد بێجگە لەئیبلیس (لەشەیتان) ﴿لَمۡ يَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ کە لەسوژدە بەران نەبوو ﴿١١﴾

﴿قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ﴾ (خوا) فەرمووی چی بەرگری کردی کەسوژدە نەبەیت کاتێك فەرمانم پێکردی ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی: من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووەو ئەوت لەقوڕ دروست کردووە (١٢) ﴿قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا﴾ (خوا) فەرمووی: (لە بەهەشت) بڕۆرە خوارەوە ﴿فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا﴾ چونکە بۆت نی یە لەو (بەهەشتە)دا خۆت بەگەورەو زل بزانی ﴿فَاخْرُجْ﴾ یەکسەر دەرچۆ ﴿إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەبێ نرخ و ڕیسواياني (١٣) ﴿قَالَ أَنظِرْنِي﴾ ووتی مۆڵەتم بدە (مەممرێنە) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە (١٤) ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خواش) فەرمووی: بێگومان تۆ لەمۆڵەت دراوانيت (١٥) ﴿قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ﴾ ووتی ئەی پەروەردگار بەهۆی ئەوەوە کە گومڕات کردم بێگومان بۆیان (ئادەم و نەوەکانی) دادەنیشم ﴿صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ لەڕێگە ڕاستەکەی تۆدا (١٦) ﴿ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم مِّن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ ئەمجا سوێندبێ بێگومان بۆیان دەچم لەپێشیانەوە و لەدوایانەوە ﴿وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَن شَمَائِلِهِمْ﴾ وە لەلای ڕاستیان و لەلای چەپیانەوە ﴿وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ ئەوسا نابینی زۆربەیان سوپاس گوزاربن (١٧) ﴿قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا﴾ (خوا) فەرمووی: دەرچۆ تێیدا بە لۆمەکراوی و دەرکراوی ﴿لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان هەرکەس شوێنی تۆ کەوتبێت لەوان ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ پڕ دەکەم لەئێوە هەمووتان (١٨) ﴿وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ وە(ووتمان) ئەی ئادەم تۆو هاوسەرەکەت نیشتەجێ ی بەهەشت بن ﴿فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ بخۆن لەهەرچی کەویست و حەزتان لێ بوو ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ بەڵام نزیکی ئەو درەختە مەکەونەوە ﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەگینا لەستەم کاران دەبن (١٩) ﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان خەیاڵ و خەتەرە و وەسوەسەی خراپی خستە دڵیان ﴿لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِن سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی دەریخات بۆیان ئەو عەیب و عەورەتەی کەشاردبوویەوە لێیان (و بەدەرەوە نەبووە) ﴿وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ الشَّجَرَةِ﴾ وە پێی ووتن: پەروەردگارتان (لەبەر هیچ هۆیەك) بەرگری ئەو درەختەی لێ نەکردون ﴿إِلَّا أَن تَكُونَا مَلَكَيْنِ﴾ مەگەر لەبەر ئەوەی کەنەبنە دوو فریشتە ﴿أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ﴾ یان (لەبەهەشتدا) بمێننەوە بەهەمیشەیی (٢٠) ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ وە سوێندی بۆ خواردن ووتی بێگومان من لە ئامۆژگاریکەرانی دڵسۆزی ئێوەم (٢١) ﴿فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ﴾ سەرئەنجام بەخەڵەتاندن هانی دان ﴿فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ﴾ جا کاتێك (لەبەروبوومی) ئەو درەختەیان چەشت ﴿بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ هەردووکیان عەیب و عەورەتیان دەرکەوت ﴿وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ وە دەستیان کرد بەداپۆشینی خۆیان بەگەڵای (درەختانی) بەهەشت ﴿وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا﴾ وە پەروەردگاریان بانگی هەردووکیانی کرد ﴿أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَن تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ﴾ ئایا ئەو درەختەم قەدەغە نەکرد لێتان ﴿وَأَقُل لَّكُمَا﴾ وە ئایا پێم نەووتن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ کە بێگومان شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە (٢٢)

﴿قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ئێمە ستەممان لەخۆمان کرد ﴿وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ جا ئەگەر لێمان نەبوری و میهرەبانیمان لەگەڵ نەکەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لەزیانباران دەبین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ اهْبِطُوا﴾ (خوا) فەرمووی برۆنە خوارەوە(لەبەهەشت) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی هەندێکی ترتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە لەزەویدا نیشتەجێ بوون ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و هۆی ڕابواردن و ژیان تا ماوەیەك ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ﴾ (خوا) فەرمووی: لەزەوی دا دەژین و لەویشدا دەمرن ﴿وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ﴾ و هەر لەویش دەردەهێنرێن (و زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ﴿قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا﴾ بێگومان پۆشاکمان بۆ ناردوون ﴿يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا﴾ کەعەیب وعەورەتتان دادەپۆشێ وە پۆشاکی جوان و ڕازاوەیش(مان بۆ ناردوون) ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بەڵام پۆشاکی ترسان لەخوا و پارێزکاری چاکترو باشترە ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا هەندێکە لەبەڵگەو نیشانەکانی خوا ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەی نەوەی ئادەم با شەیتان فریوتان نەدات و نەتانخەڵەتێنێ ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾ هەرچۆنێ باوك و دایکتانی لەبەهەشت دەرکرد ﴿يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ لەحاڵێکدا پۆشاکەکەیانی لێ داکەندن ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی عەیب و عەورەتیان (دەربخات و) نیشانیان بدات ﴿إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بەڕاستی شەیتان خۆی و دەستەکەی دەتانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لەجێگایەکەوە کەئێوە ئەوان نابینن ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە شەیتانەکانمان گێڕاوە ﴿أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەدۆست وخۆشەویست بۆ ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە کاتێك کردەوەیەکی زۆر بەدو ناشیرینیان دەکرد (کە بەڕووتی تەواف کردن نموونەیەکیەتی) ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾ دەیان ووت: لە باوو باپیرانمانەوە بۆمان ماوەتەوە ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ وە خوا فەرمانی ئەو (کردەوە)ی پێ داووین ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان خوا فەرمان نادا بەکردەوەی بەدو خراپ ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا بەدەم خواوە شتێك دەڵێن کەنایزانن و بێ ئاگان لێی؟ ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بڵێ پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ وە لەکاتی هەموو نوێژێکدا ڕاست ڕوو بکەنە خوا ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ و دڵسۆزانە هاواری لێ بکەن و بیپەرستن ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ هەرچۆنێ لە یەکەم جارەوە (خوا) دروستی کردون بەو شێوەیە دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢٩﴾ ﴿فَرِيقًا هَدَىٰ﴾ دەستەیەکی ڕێنموونی کردوە ﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دەستەیەکیش گومڕایی بەسەریاندا چەسپا ﴿إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە شەیتانەکانیان کرد ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەدۆست و پشتیوانی خۆیان لەجیاتی خوا ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وە وا گومان دەبەن کەڕێ نموونیی کراوون ﴿٣٠﴾

﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمۡ عِندَ كُلِّ مَسۡجِدٖ﴾ ئەی نەوەی ئادەم، پۆشاکی جوان و ڕازاوەتان بپۆشن لەکاتی هەموو نوێژ (چوونە مزگەوتیکتاندا) ﴿وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە (لەوەی کە خوا حەلاڵی کردووە بۆتان) و زیادە ڕۆی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿٣١﴾ ﴿قُلۡ مَنۡ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ ڕازاندنەوە وجوانی و (نازونیعمەتە) خواییەکانی حەرام کردووە ﴿ٱلَّتِيٓ أَخۡرَجَ لِعِبَادِهِۦ﴾ کەخوا بۆ بەندەکانی دروستی کردووە ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزۡقِۚ﴾ هەروەها ڕۆزی وخۆراکە پاك و خۆشەکان (کێ حەرامی کردوون) ﴿قُلۡ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوانە بۆ بڕوادارانە لەژیانی دونیادا (بێ بڕوایانیش لەپەنای ئەواندا بەشداری دەکەن) ﴿خَالِصَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ (بەڵام) لەڕۆژی دوایی دا تایبەتە بەبڕوادارانەوە ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ بەم شێوەیە ئایەتەکانمان باس دەکەین و ڕوونی دەکەینەوە ﴿لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێك کە دەزانن و تێ دەگەن ﴿٣٢﴾ ﴿قُلۡ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلۡفَوَٰحِشَ﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم تەنها ئەو کردەوانەی حەرام کردوە کەزۆر بەدو خراپن ﴿مَا ظَهَرَ مِنۡهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوانەی کە ئاشکران و ئەوانەش نهێنین ﴿وَٱلۡإِثۡمَ﴾ وە گوناهی (حەرام کردووە) ﴿وَٱلۡبَغۡيَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ وە دەست درێژی بەناهەق ﴿وَأَن تُشۡرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا﴾ وە(حەرامی کردوە) شتێك بکەنە هاوبەش بۆخوا ﴿لَمۡ يُنَزِّلۡ بِهِۦ سُلۡطَٰنٗا﴾ کەبەڵگەی بۆ نەهاتووە ﴿وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە (حەرامی کردووە) کەبەدەم خواوە شتانێك بڵێن کەنایزانن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٞۖ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێ کاتێکی دیاری کراو هەیە (بۆ مردن و سزادانیان) ﴿فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك ماوە(ی مردن یا سزا) کەیان هات ﴿لَا يَسۡتَأۡخِرُونَ سَاعَةٗ﴾ ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٣٤﴾ ﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأۡتِيَنَّكُمۡ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بۆتان هات ﴿رُسُلٞ مِّنكُمۡ﴾ پێغەمبەرانێك لەخۆتان ﴿يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي﴾ ئایەتەکانی منیان بۆ دەخوێندنەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصۡلَحَ﴾ جاهەر کەس خۆی پاراست(لە نا فەرمانی خوا) و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ ئەوە مەترسی یان لەسەر نیە وخەم و خەفەتیش ناخۆن ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەش کە بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَآ﴾ و خۆیان بەزل دەزانی لەبەرانبەر ئەو ئایەتانەدا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە بەهەمیشەیی تیایا دەمێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ جا کێ لەوە ستەمکار ترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوۡ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓۚ﴾ یان بێ بڕوا بێت بەئایەتەکانی خوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يَنَالُهُمۡ نَصِيبُهُم مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِۖ﴾ ئەوانە ئەو بەشەی بۆیان نوسراوە دوو چاریان دەبێت ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُنَا﴾ هەتا ئەو کاتەی نێردراوەکانمان (بۆ گیان کێشان) دێن بۆیان ﴿يَتَوَفَّوۡنَهُمۡ﴾ دەیانمرێنن و(گیانیان دەکێشن) ﴿قَالُوٓاْ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ﴾ پێیان دەڵێن ئەوانەی لەجیاتی خوا ئێوە هاوارو نزاتان لێ ئەکردن لەکوێن ﴿قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَّا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن دیار نین و وون بوون لێمان ﴿وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ وە شایەتی دەدەن لەسەر خۆیان ﴿أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰفِرِينَ﴾ کە بێگومان ئەوانە لە دونیادا بێ بڕوا بوون ﴿٣٧﴾

﴿قَالَ ٱدۡخُلُواْ فِيٓ أُمَمٖ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِكُم مِّنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِ فِي ٱلنَّارِۖ﴾ (خوا پێیانی) فەرموو ئێوە لەگەڵ ئەو ئوممەتانەی کەلە پێش ئێوەوە بوون لەجنۆکەو ئادەمیزاد بچنە ئاگری دۆزەخەوە ﴿كُلَّمَا دَخَلَتۡ أُمَّةٞ لَّعَنَتۡ أُخۡتَهَاۖ﴾ هەر جارێك دەستەیەك دەچنە ناویەوە نەفرین لەهاوبیرانی دەکات ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا ٱدَّارَكُواْ فِيهَا جَمِيعٗا﴾ هەتا هەموو دەگەن بەیەك و کۆدەبنەوە یەك دەگرن ﴿قَالَتۡ أُخۡرَىٰهُمۡ لِأُولَىٰهُمۡ﴾ دواپینەکانیان (کەشوێن کەوتوو بوون) دەربارەی پێشوەکانیان (کەپێشەوا بوون) دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ أَضَلُّونَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە ئێمەیان گومڕا کرد ﴿فَـَٔاتِهِمۡ عَذَابٗا ضِعۡفٗا مِّنَ ٱلنَّارِۖ﴾ دە تۆش لەئاگردا دووقات سزایان بدە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ﴿لِكُلّٖ ضِعۡفٞ﴾ بۆ هەرکامتان (سزا) دوو بەرامبەرە ﴿وَلَٰكِن لَّا تَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نازانن و بێ ئاگان ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَالَتۡ أُولَىٰهُمۡ لِأُخۡرَىٰهُمۡ﴾ سەرۆك و چاو لێکراوەکان بە شوێن کەوتووەکانیان دەڵێن ﴿فَمَا كَانَ لَكُمۡ عَلَيۡنَا مِن فَضۡلٖ﴾ ئێوەش هیچ زیادە ڕێزێکتان بەسەر ئێمەدا نییە ﴿فَذُوقُواْ ٱلۡعَذَابَ﴾ دە ئێوەش سزا بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمۡ تَكۡسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) دەتان کرد ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَا﴾ وە خۆیان بە گەورەو زل دادەنا لە بەرامبەریاندا ﴿لَا تُفَتَّحُ لَهُمۡ أَبۡوَٰبُ ٱلسَّمَآءِ﴾ ئەوانە دەرگاکانی ئاسمانیان بۆ ناکرێتەوە ﴿وَلَا يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ﴾ و ناچنە بەهەشتەوە ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ ٱلۡجَمَلُ فِي سَمِّ ٱلۡخِيَاطِۚ﴾ هەتا حوشتر نەچێت بەکونی دەرزی دروماندا (ئەمەش مەرجێکە هەرگیز نایەتە دی) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە تاوانباران دەسێنین ﴿٤٠﴾ ﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٞ﴾ ئەوانەی لەدۆزەخدا فەرش و ڕاخەریان (لە ئاگرە) ﴿وَمِن فَوۡقِهِمۡ غَوَاشٖۚ﴾ وە لەلای سەروشیانەوە لێفەو داپۆشەریان (لەئاگرە) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لەستەمکاران دەستێنین ﴿٤١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە وکردەوەی چاکیشیان کردووە ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَآ﴾ داوالەهیچ کەس ناکەین زیادلەتوانای خۆی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۖ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان هەمیشەیین تێیدا ﴿٤٢﴾ ﴿وَنَزَعۡنَا مَا فِي صُدُورِهِم﴾ ئەوەی لەدڵیاندا بووبێت دامان ڕنی ﴿مِّنۡ غِلّٖ﴾ لەکینە و ڕق (دەربارەی یەکتری) ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهِمُ ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێر (کۆشك وباخەکان)یاندا ﴿وَقَالُواْ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي هَدَىٰنَا لِهَٰذَا﴾ وە دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی کەڕێنموونیی کردین بۆ ئەم ڕێگایە ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهۡتَدِيَ﴾ کە ئێمە هەرگیز ڕێبازی ڕاست شارەزا نەدەبووین ﴿لَوۡلَآ أَنۡ هَدَىٰنَا ٱللَّهُۖ﴾ ئەگەر خوا ڕێنموونی نەکردینایە ﴿لَقَدۡ جَآءَتۡ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلۡحَقِّۖ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نێرراوەکانی پەروەردگارمان ڕاستیان هێنا ﴿وَنُودُوٓاْ أَن تِلۡكُمُ ٱلۡجَنَّةُ﴾ وە بانگیان لێ دەکرێت بەمەی کەئەو بەهەشتە ﴿أُورِثۡتُمُوهَا بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ پێتان بەخشرا بەهۆی ئەو کردەوە (چاکانەی کە) دەتان کرد ﴿٤٣﴾

﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە بەهەشتیەکان بانگ دەکەن ﴿أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ﴾ لەدۆزەخیەکان ﴿أَن قَدۡ وَجَدۡنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقّٗا﴾ بێگومان ئێمە ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدابوین ڕاست بوو پێی گەیشتین ﴿فَهَلۡ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمۡ حَقّٗا﴾ جا ئایا ئێوەش ئەوەی کەپەروەردگارتان بەڵێنی پێدان ڕاست بوو پێی گەیشتن؟ ﴿قَالُواْ نَعَمۡۚ﴾ دەڵێن بەڵێ ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنُۢ بَيۡنَهُمۡ﴾ پاشان جارچیەك جاڕی دەدا لەنێوانیاندا ﴿أَن لَّعۡنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کەنەفرینی خوا لەسەر ستەمکاران بێت ﴿٤٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی لە ڕێی خوا دەکەن ﴿وَيَبۡغُونَهَا عِوَجٗا﴾ و دەیان ویست ئەو(ڕێگایە) بەخوارو نارێك نیشان بدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بێ بڕوا بوون بەڕۆژی دوایی ﴿٤٥﴾ ﴿وَبَيۡنَهُمَا حِجَابٞۚ﴾ و لەنێوانیاندا پەردەو جیاکەرەوەیەك هەیە ﴿وَعَلَى ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٞ﴾ بەسەر ئەعرافەوە (کەبەرزاییەکە لەنێوان بەهەشت و دۆزەخدا) پیاوانێك هەن ﴿يَعۡرِفُونَ كُلَّۢا بِسِيمَىٰهُمۡۚ﴾ هەر یەکە لەبەهەشتی ودۆزەخیەکان دەناسنەوە بەهۆی نیشانە (وشێوەی تایبەت)ی یانەوە ﴿وَنَادَوۡاْ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ أَن سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ جا بەهەشتیەکان بانگ دەکەن و دەڵێن: سەلامتان لێ بێت ﴿لَمۡ يَدۡخُلُوهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُونَ﴾ نەچوونەتە ناویەوە بەڵام ئومێدیان هەیەو بەتەمان بچنەناوی ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا صُرِفَتۡ أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ هەر کاتێك ڕوویان لادرێ و وەرگێڕدرێ ﴿تِلۡقَآءَ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ بەرەو لای دۆزەخیەکان ﴿قَالُواْ رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تَجۡعَلۡنَا مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ مەمانخەنە ڕیزی گەلی ستەم کاران ﴿٤٧﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٗا﴾ وە ئەوانەی وان بەسەر ئەعرافەوە پیاوانێك بانگ دەکەن ﴿يَعۡرِفُونَهُم بِسِيمَىٰهُمۡ﴾ کەبەنیشانەی تایبەتی یان دا دەیان ناسن ﴿قَالُواْ﴾ دەڵێن ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنكُمۡ جَمۡعُكُمۡ﴾ کۆمەڵەکەتان سوودی پێ نەگەیاندن ﴿وَمَا كُنتُمۡ تَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ هەروەها خۆبەزل زانین و لەخۆبایی بوونتان بەکەڵکتان نەهات ﴿٤٨﴾ ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمۡتُمۡ﴾ ئایا ئەوانە(هەژارە باوەڕدارەکان) هەر ئەوانە نین کەئێوە (لەدونیادا) سوێندتان دەخوارد ﴿لَا يَنَالُهُمُ ٱللَّهُ بِرَحۡمَةٍۚ﴾ کەخوا بەر میهرەبانی خۆیان ناخات ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمۡ﴾ (خوا بەهەژارە باوەڕدارەکان ئەڵێ) بچنە بەهەشت هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ﴾ و ئێوە خەم ناخۆن ﴿٤٩﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە دۆزەخیەکان بانگ و هاوار لەبەهەشتیەکان دەکەن ﴿أَنۡ أَفِيضُواْ عَلَيۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ (دەڵێن) هەندێ ئاومان پێ ببەخشن ﴿أَوۡ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُۚ﴾ یان هەندێ لەو ڕۆزیەی کەخوا پێ ی بەخشیوون ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ (لەوەڵامیاندا) دەڵێن: خوا هەردووکی لەسەر بێ بڕوایان حەرام کردووە ﴿٥٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ﴾ ئەوانەی کەئاینەکەی خۆیان کردبووە ﴿لَهۡوٗا وَلَعِبٗا﴾ سەرقاڵی بێ سوود و گاڵتە جاڕی ﴿وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ وە ژیانی دونیا هەڵیخەڵەتاندن ﴿فَٱلۡيَوۡمَ نَنسَىٰهُمۡ﴾ بۆیە ئەمڕۆ ئەوان لەبیرخۆمان دەبەینەوە ﴿كَمَا نَسُواْ لِقَآءَ يَوۡمِهِمۡ هَٰذَا﴾ هەرچۆنێك ئەوان دیداری ئەم ڕۆژەیان لەبیری خۆیان بردبووە ﴿وَمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ﴾ وە (لەبەرئەوەی) ئایەتەکانی ئێمەیان ئینکار دەکرد (دانیان پێدا نەدەهێنا) ﴿٥١﴾

﴿وَلَقَدْ جِئْنَٰهُم بِكِتَٰبٍ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە کتێبێکمان بۆهێناون ﴿فَصَّلْنَٰهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ لەڕووی زانستەوە بەڕوونی شیمان کردۆتەوە ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ کەڕێنموونی و میهرەبانی یە بۆ کەسانێك بڕوا دەهێنن ﴿٥٢﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُۥ﴾ ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بێجگە لە سەرئەنجامی هەڕەشەکانی ئەو (قورئانە)؟ ﴿يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُۥ﴾ ئەو ڕۆژەی کە سەرئەنجامی (هەڕەشەکانی) بەدی دێت ﴿يَقُولُ ٱلَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی لەوەو پێش لەبیریان کردبوو دەڵێن ﴿قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاستی نێرراوەکانی پەروەردگارمان بەڕاستیەوە هاتن ﴿فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوا۟ لَنَآ﴾ جا ئایا (ئەمڕۆ) تکا کارانێك بۆ ئێمە هەیە تکامان بۆ بکەن ﴿أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ ٱلَّذِى كُنَّا نَعْمَلُ﴾ یا بگەڕێنرێینەوە بۆ دونیا تا کردەوەی چاك بکەین نەك ئەوەی دەمان کرد ﴿قَدْ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ بێگومان خۆیانیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی هەڵیان دەبەست وون بوو لێیان ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست کردووە ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ﴾ پاشان (خوا) بەرز بووەوە سەر عەرش و قەراری گرت (ئێمە ئیمانمان پێ یەتی بەڵام شێوەکەی نازانین پرسیار کرا لە ئیمامی مالیك دەربارەی (استواء) فەرمووی وەستانەکە حەقیقەتەو چۆنێتیەکەی نەزانراوەو پرسیارکردن دەربارەی بیدعەتە وباوەڕبوون پێ ی واجبە) ﴿يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ﴾ بە(تاریکایی) شەو (ڕۆشنایی) ڕۆژ دادەپۆشێت (بەپێچەوانەشەوە) ﴿يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا﴾ (ڕۆژ بەشوێن شەوەوەیە بەخێرایی) وشەو بەشوێن ڕۆژەوەیە بەخێرایی ﴿وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ﴾ خۆرو مانگ و ئەستێرەکانیش ﴿مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ﴾ ژێر بار کراوون بەفەرمانی خۆی ﴿أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ﴾ بێداربن کەبەدی هێنان و فەرماندان هەر بۆ خوایە ﴿تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ پاك و بێگەردە (لەهەموو کەم و کوڕی یەك) خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿٥٤﴾ ﴿ٱدْعُوا۟ رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ لەپەروەردگارتان بپاڕێنەوە بەزەلیلی(و کڕوزانەوە) و بەنهێنی ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان خوا دەست درێژی کارانی خۆش ناوێت ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَا تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَا﴾ خراپەکاری مەکەن لەزەویدا پاش ئەوەی کەخوا چاکی کردووە ﴿وَٱدْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ وە هاوار و نزا بەرن بۆ خوا بەترس و ئومێدەوە ﴿إِنَّ رَحْمَتَ ٱللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی میهرەبانی خوا لەچاکەکارانەوە نزیکە ﴿٥٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ﴾ وە ئەو(خوا) زاتێکە بایەکان دەنێرێت ﴿بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦ﴾ بەموژدەدەر پێش (بارانی) ڕەحمەتی پەروەردگار ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ هەتا کاتێ هەوری قورس(ی باراناوی) هەڵدەگرن ﴿سُقْنَٰهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ دەینێرین بۆ وولاتێکی مردوو (وشکی بێ گیا) ﴿فَأَنزَلْنَا بِهِ ٱلْمَآءَ﴾ جا بەو (هەورە) باران دەبارێنین ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِۦ مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ بەهۆی ئەوەوە هەموو بەرووبومێك دەردەهێنین (لە زەویدا) ﴿كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ هەربەوێنەیە مردووەکان لەزەوی دەردەهێنین (وزیندوویان دەکەینەوە) ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ تا ئێوە بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾

﴿وَٱلۡبَلَدُ ٱلطَّيِّبُ﴾ زەوی وخاکی پاك و بەپیت ﴿يَخۡرُجُ نَبَاتُهُۥ بِإِذۡنِ رَبِّهِۦۖ﴾ ڕووەك و شینایییەكەی بەفەرمانی پەروەردگاری دەڕوێت ﴿وَٱلَّذِي خَبُثَ﴾ وە ئەوەی پیس و بێ خێرە ﴿لَا يَخۡرُجُ إِلَّا نَكِدٗاۚ﴾ دڕك و داڵ نەبێ لـێ ی ناڕوێت و دەرنایەت ﴿كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئا بەو جۆرە ئایەتەكانی خۆمان باس دەكەین ﴿لِقَوۡمٖ يَشۡكُرُونَ﴾ بۆ گەلێك كە سوپاسگوزاربن (٥٨) ﴿لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمەنووحمان ڕەوانە كرد بۆ لای گەلەكەی ﴿فَقَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ ووتی: ئەی گەلەكەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓ﴾ ئێوە هیچ پەرستراوێكتان نی یە بێجگە لەو (خوا) ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڕاستی من دەترسم (دووچاری) ئێوە بێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ سزای ڕۆژێكی گەورە (كە ڕۆژی دوایی یە) (٥٩) ﴿قَالَ ٱلۡمَلَأُ مِن قَوۡمِهِۦٓ﴾ كاربەدەست و دەسەڵاتدارانی گەلەكەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گومڕاییەكی ئاشكرادا دەبینین (٦٠) ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ لَيۡسَ بِي ضَلَٰلَةٞ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەكەم هیچ گومڕایی یەك لەمندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڵكو من نێرراوم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە (٦١) ﴿أُبَلِّغُكُمۡ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي﴾ پەیامەكانی پەروەردگارم ڕادەگەیەنم پێتان ﴿وَأَنصَحُ لَكُمۡ﴾ وە ئامۆژگاریتان دەكەم ﴿وَأَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ و ئەوەی من لەلایەن خواوە دەیزانم ئێوە نایزانن (٦٢) ﴿أَوَعَجِبۡتُمۡ أَن جَآءَكُمۡ ذِكۡرٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی پەیام و یادخەرەوەیەك لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٖ مِّنكُمۡ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان (كەنووحە) ﴿لِيُنذِرَكُمۡ وَلِتَتَّقُواْ﴾ بۆ ئەوەی ئاگادارتان كاتەوەو بتانترسێنێت و خۆتان بپارێزن (لەنا فەرمانی خوا) ﴿وَلَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕەحمتان پێ بكرێت (٦٣) ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيۡنَٰهُ﴾ دوای ئەوە بڕوایان پێ نەهێنا ئێمەش (نووح)مان ڕزگار كرد ﴿وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥ فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ هەروەها ئەوانەش لە گەڵیدا بوون لەكەشتیەكەدا ﴿وَأَغۡرَقۡنَا ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآۚ﴾ پاشان ئەوانەی بڕوایان نەبوو بە ئایەتەكانمان نوقممان كردن و خنكاندمانن ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَوۡمًا عَمِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە كۆمەڵی (دڵ) كوێران بوون (٦٤) ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمۡ هُودٗاۚ﴾ وە ناردمان بۆ لای گەلی عاد براكەیان كە هوود(پێغەمبەرە) ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەكەم بەتەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓۚ﴾ هیچ پەرستراوێكتان نی یە بێجگە لەو ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە پارێزكار نابن ولەخودا ناترسن؟! (٦٥) ﴿قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦٓ﴾ ئەو كاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی كە بێ بڕوابوون لە گەلەكەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِي سَفَاهَةٖ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گێلی و نەفامیدا دەبینین ﴿وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ وە بە ڕاستی وا گومان دەبەین كە تۆ لەدرۆزنان بیت (٦٦) ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ لَيۡسَ بِي سَفَاهَةٞ﴾ فەرمووی ئەی گەلەكەم هیچ گێلی و نەفامی یەك لە مندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڵكو من نێرراوێكم لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانیانەوە (٦٧)

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم بەئێوە ڕادەگەیەنم ﴿وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ﴾ وە من بۆ ئێوە ئامۆژگاریکەرێکی دەست پاك و ئەمینم ﴿٦٨﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی (نیگاو) ئامۆژگاری لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان تا بتانترسێنێت ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ وە بیری (چاکەکانی خوا) بکەنەوە کاتێ ئێوەی کرد ﴿خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ﴾ بەجێنشین لەپاش گەلی نووح ﴿وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً﴾ وە لەش وقەڵافەتی ئێوەی لەوان گەورەتر دروست کرد ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ کەواتە بیری چاکەو بەهرەکانی خوا بکەنەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارتان ببێت ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ﴾ ووتیان ئایا بۆ ئەوە هاتووی بۆ ناومان کە بەتەنها خوا بپەرستین ﴿وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ وە وازبێنین لەوەی باوك و باپیرانمان دەیانپەرستن ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ کەواتە ئەو (سزایە)ی کەبەڵێنت پێ داوین بۆمان بێنە دی ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەیت و لەڕاست گۆیانی ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ فەرمووی: بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە تووشتان بووە ﴿رِجْسٌ وَغَضَبٌ﴾ سزاو خەشم و توڕەیی ﴿أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ﴾ ئایا دەمە قاڵێم لەگەڵدا دەکەن دەربارەی چەند ناوێك ﴿سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ﴾ کەئێوەو باوو باپیرانتان ناوتانە لەبتانێك ﴿مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ﴾ کەخوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەریان نەناردۆتە خوارەوە ﴿فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ﴾ جا کەواتە چاوەڕوانی بکەن منیش لەگەڵتان لەچاوەڕوانانم ﴿٧١﴾ ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا﴾ ئەوسائەوو ئەوانەش لەگەڵی بوون (وباوەڕیان پێ هێنابوو) بەمیهرەبانیەك لەلایەن خۆمانەوە ڕزگارمان کردن ﴿وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان لەڕیشە هێنا ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دادەناو باوەڕدار نەبوون ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ وە بۆ گەلی سەمودیش صاڵحی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەکەم خوا بەتەنها بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ بێگومان موعجیزەیەکی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً﴾ ئەمە حوشتری خوایە کە موعجیزەیەکە بۆ ئێوە ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ جا لێ ی گەڕێن با بخوا و بلەوەڕێت لەزەوی خوادا ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ و ئازاری مەدەن و دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (ئەگەر وابکەن) تووشی سزایەکی سەخت و بەئازار دەبن ﴿٧٣﴾

﴿وَٱذۡكُرُوٓاْ إِذۡ جَعَلَكُمۡ﴾ بیـر بکەنەوە لەو کاتەی کەخوا ئێوەی گێڕا ﴿خُلَفَآءَ مِنۢ بَعۡدِ عَادٖ﴾ بەجێنشـین لەپـاش هۆزی عـاد ﴿وَبَوَّأَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا دایمەزراندن و نیشـتەجێی کردن ﴿تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا قُصُورٗا﴾ لەدەشـتەکانیدا کۆشـکی بـەرز دروسـت دەکـەن ﴿وَتَنۡحِتُونَ ٱلۡجِبَالَ بُيُوتٗاۖ﴾ وە لەشـاخەکانی دا، ماڵ و خانوو دائەتاشن ﴿فَٱذۡكُرُوٓاْ ءَالَآءَ ٱللَّهِ﴾ دەبیربکەنەوە لەچاکە گەورەکانی خوا (وسوپاسی بکەن) ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن لەوڵاتدا (و مەبن بەخراپەکار و گێرە شـێوێن) ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ﴾ دەسـەڵاتدارە لووت بەرزەکانی گەلەکـەی ووتیـان ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ﴾ بەوانـەی لاوازو ژێـر دەسـتەکرا بـوون ﴿لِمَنۡ ءَامَنَ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوانـەی بڕوایان هێنا بوو لەناویاندا ﴿أَتَعۡلَمُونَ أَنَّ صَٰلِحٗا مُّرۡسَلٞ مِّن رَّبِّهِۦۚ﴾ ئایا دەزانن کەصالح ڕەوانە کـراوە لەلایـەن پەوەردگاریەوە ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلَ بِهِۦ مُؤۡمِنُونَ﴾ ووتیان بێگومـان ئێمە بڕواداریـن بەوەی کەصالح پێی ڕەوانە کراوە ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی خۆیان بەزل دەزانی ووتیان ﴿إِنَّا بِٱلَّذِيٓ ءَامَنتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بەڕاسـتی ئێمـە بـێ باوەڕین بـەوەی کەئێـوە بڕواتان پـێ هێناوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَعَقَرُواْ ٱلنَّاقَةَ﴾ ئەمجـا حوشـترەکەیان سـەربڕی ﴿وَعَتَوۡاْ عَنۡ أَمۡرِ رَبِّهِمۡ﴾ وە سەرکەشـییان کـرد لەفەرمانـی پەروەدگاریـان ﴿وَقَالُواْ يَٰصَٰلِحُ﴾ وە ووتیـان: ئـەی صالـح ﴿ٱئۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ ئـەو بەڵێنی (سـزا) ی بەئێمـە دەدەیـت بۆمـان بێنـەدی ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ ئەگـەر تـۆ لەپێغەمبەرانـی ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ﴾ بەهـۆی ئـەوەوە بومـە لەرزەیەکـی بەتیـن لێـی دان ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتـر هەموویـان لەمـاڵ وخانووەکانیان دا بوون بە(لاشـەی) بێ گیان و بـێ جوڵە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ﴾ جـا صالـح ڕووی لـێ وەرگێـڕان(و وازی لـێ هێنـان) ﴿وَقَالَ يَٰقَوۡمِ لَقَدۡ أَبۡلَغۡتُكُمۡ رِسَالَةَ رَبِّي﴾ وە فەرمووی ئەی گەلەکەم سوێند بەخوا بەڕاستی پەیامی پەروەردگارم پێ ڕاگەیاندن ﴿وَنَصَحۡتُ لَكُمۡ﴾ وە ئامۆژگاریم کردن و دڵسۆز بوم بۆتان ﴿وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ ٱلنَّٰصِحِينَ﴾ بەڵام ئێوە ئامۆژگارو دڵسۆزانتان خۆشـناویت ﴿٧٩﴾ ﴿وَلُوطًا إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ﴾ وە لوطـان نارد، کاتێـك بەگەلەکەی ووت ﴿أَتَأۡتُونَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ چۆن ئێوە ئەو کارە زۆر بەدو خراپە دەکەن کە (نێر بازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنۡ أَحَدٖ مِّنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ هیچ کەس لەجیهاندا پێشـتان نەکەوتوە لەو (کارەپیسـە)دا ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّكُمۡ لَتَأۡتُونَ ٱلرِّجَالَ شَهۡوَةٗ﴾ بەڕاسـتی ئێوە بەپیاوان ئارەزوتان دەشـکێنن؟ ﴿مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِۚ﴾ لەجیاتی ئافرەتان؟ ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ مُّسۡرِفُونَ﴾ بەڵکو ئێوە دەستەیەکی زیادە ڕۆن ﴿٨١﴾

﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ وە وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ﴾ بێجگە لەوەی کەووتیان ﴿أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لەشار و وولاتەکەتان (لووط و ئیماندارەکان) دەربکەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان پاك و تەمیز ڕادەگرن ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ﴾ ئەمجا ئێمە خۆی وشوێنکەوتوانیمان ڕزگار کرد ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ جگە لەخێزانەکەی کە لەتیاچووان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ جا بارانێکمان بەسەرا باراندن (بەرد بارانمان کردن) ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی تاوان باران چۆن بوو (وچیان لیّ هات) ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وە بۆ گەلی مەدیەنیش شووعەیبی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم بەتەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە ﴿فَأَوْفُواْ ٱلْكَيْلَ وَٱلْمِيزَانَ﴾ کەواتە لە پێوانە و کێشانەتان دا ڕێك و ڕاست بن ﴿وَلَا تَبْخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ﴾ و لەشت و مەکی خەڵکی کەم مەکەنەوە (بەدزی) ﴿وَلَا تُفْسِدُواْ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَا﴾ وە لەزەویدا خراپەکاری مەکەن لەپاش چاکردنی ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی باسکرا چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیماندارن ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا تَقْعُدُواْ بِكُلِّ صِرَٰطٍ﴾ وە لەسەر هەموو ڕێگایەك دامەنیشن (ڕێگە مەگرن) ﴿تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ هەڕەشە بکەن و بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن ﴿مَنْ ءَامَنَ بِهِۦ﴾ لەو کەسەی باوەڕی پیّ هێنابیّ ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و بتانەوێت ڕێگای خوا بەلاری وچەوتی بخەنەڕوو ﴿وَٱذْكُرُوٓاْ إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا﴾ وە بیری ئەو کاتە بکەنەوەکە ئێوە کەم بوون ﴿فَكَثَّرَكُمْ﴾ پاشان خوا زۆری کردن ﴿وَٱنظُرُواْ﴾ دەی سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ سەرئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو (وچیان لیّ هات) ﴿٨٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنكُمْ﴾ وە ئەگەر کۆمەڵێك لەئێوە ﴿ءَامَنُواْ بِٱلَّذِىٓ أُرْسِلْتُ بِهِۦ﴾ باوەڕیان هێنا بێت بەو پەیامەی بەمندا نێردراوە ﴿وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُواْ﴾ وە کۆمەڵێکی ترتان باوەڕیان نەهێنا بێت ﴿فَٱصْبِرُواْ﴾ ئەوە ئارام بگرن ﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ ٱللَّهُ بَيْنَنَا﴾ هەتا خوا بڕیار دەدات لەنێوانماندا ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) باشترینی بڕیاردەرانە ﴿٨٧﴾

﴿قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ﴾ ئەو کاربەدەست ودەسەڵاتدارانەی کەخۆیان بەگەورە دائەنا لەناو گەلەکەی (شوعەیب) دا ووتیان ﴿لَنُخۡرِجَنَّكَ يَٰشُعَيۡبُ﴾ ئەی شوعەیب بێگومان دەرت دەکەین. ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش کە بڕوایان هێناوە لەگەڵ تۆدا ﴿مِن قَرۡيَتِنَآ﴾ لە شارە کەمان ﴿أَوۡ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَاۚ﴾ یان دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئاینی ئێمە ﴿قَالَ﴾ (شوعەیب) فەرمووی: ﴿أَوَلَوۡ كُنَّا كَٰرِهِينَ﴾ ئەگەر حەزیش نەکەین و پێشمان ناخۆش بێت ﴿٨٨﴾ ﴿قَدِ ٱفۡتَرَيۡنَا عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ بێگومان درۆیەکی گەورەمان بۆ خوا هەڵبەستوە. ﴿إِنۡ عُدۡنَا فِي مِلَّتِكُم﴾ ئەگەر بگەڕێینەوە ناو ئاینەکەتان (کە بت پەرستی یە) ﴿بَعۡدَ إِذۡ نَجَّىٰنَا ٱللَّهُ مِنۡهَاۚ﴾ پاش ئەوەی کەخوا ڕزگاری کردین لێ ی ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَآ أَن نَّعُودَ فِيهَآ﴾ ڕەوانیە بۆمان بگەڕێینەوە بۆ ناو ئەو (بت پەرستی یە) ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّنَاۚ﴾ مەگەر خوای پەروەردگارمان بیەوێت. ﴿وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيۡءٍ عِلۡمًاۚ﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارمان هەموو شتێکی گر تۆتەوە. ﴿عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡنَاۚ﴾ تەنها پشتمان بە خوا بەستووە ﴿رَبَّنَا ٱفۡتَحۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَ قَوۡمِنَا﴾ (ووتیان): ئەی پەروەردگارمان، لەنێوان ئێمە و گەلەکەماندا حوکم و بڕیار بدە ﴿بِٱلۡحَقِّ﴾ بەهەق ﴿وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡفَٰتِحِينَ﴾ تۆ باشترینی بڕیار دەرانی ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ﴾ دەستەو ئەشرافی هۆزەکەی کە بێ بڕوا بوون ووتیان ﴿لَئِنِ ٱتَّبَعۡتُمۡ شُعَيۡبًا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر ئێوە شوێن شوعەیب بکەون ﴿إِنَّكُمۡ إِذٗا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە زیان لێکەوتوان خۆتانن ﴿٩٠﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ﴾ جا بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی توند لێی دان ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ هەموویان لەماڵەکانیاندا لەناوچوون (بێ گیان و جووڵە کەوتن) ﴿٩١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ شُعَيۡبٗا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بەدرۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَاۚ﴾ (وا تیا چوون) وەك هەر لەو ماڵا نەدا نە بووبن (وتێیدا نەژیابن) ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ شُعَيۡبٗا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بە درۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَانُواْ هُمُ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ هەر ئەوان خەسارۆمەند بوون ﴿٩٢﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ﴾ ئیتر (شوعەیب) ڕووی لێ وەرگێران ﴿وَقَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ فەرمووی پێیان: ئەی گەلەکەم ﴿لَقَدۡ أَبۡلَغۡتُكُمۡ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی من پەیامی پەروەردگارم بە ئێوە گەیاند ﴿وَنَصَحۡتُ لَكُمۡۖ﴾ و ئامۆژگاریم کردن ﴿فَكَيۡفَ ءَاسَىٰ عَلَىٰ قَوۡمٖ كَٰفِرِينَ﴾ جا چۆن بۆ هۆزی بێ بڕواو کافر غەم و خەفەت بخۆم ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّبِيٍّ﴾ ئێمە بۆ هەر گوندو شارێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ﴿إِلَّآ أَخَذۡنَآ أَهۡلَهَا﴾ دانیشتوانیمان تووش کردووە ﴿بِٱلۡبَأۡسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ بەنەبوونی و کەم دەرامەتی (بەزیان و نەخۆشی) ﴿لَعَلَّهُمۡ يَضَّرَّعُونَ﴾ تا لە پەروەردگار بپاڕێنەوە و پەشیمان ببنەوە ﴿٩٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَّلۡنَا مَكَانَ ٱلسَّيِّئَةِ ٱلۡحَسَنَةَ﴾ لەدواییدا خراپە و ناخۆشیەکەمان گۆڕی بەچاکە و خۆشی ﴿حَتَّىٰ عَفَواْ﴾ هەتا زۆر بوون و گەشەیان کرد لەماڵ و سەروەتدا. ﴿وَّقَالُواْ﴾ وە ووتیان: ﴿قَدۡ مَسَّ ءَابَآءَنَا ٱلضَّرَّآءُ وَٱلسَّرَّآءُ﴾ بێگومان باو و باپیرانمان تووشی زیان و ناخۆشی و نەخۆشی بوون ﴿فَأَخَذۡنَٰهُم بَغۡتَةٗ﴾ جا لەناکاودا سزامان گرتنی ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە هەستیان نەدەکرد ﴿٩٥﴾

﴿وَلَوۡ أَنَّ أَهۡلَ ٱلۡقُرَىٰٓ﴾ وە ئەگەر دانیشتوانی شـار و گوندەکان ﴿ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوۡاْ﴾ باوەڕیـان بهێنایە و خۆیان بپاراستایە (لە قەدەغە کراوەکانی خوا) ﴿لَفَتَحۡنَا عَلَيۡهِم بَرَكَٰتٖ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڕاستی دەرگای بەرەکاتی ئاسمان و زەویمان بۆ دەکردنەوە ﴿وَلَٰكِن كَذَّبُواْ﴾ بەڵام بڕوایان نەهێنا (بەپێغەمبەرەکەیان) ﴿فَأَخَذۡنَٰهُم﴾ ئەمجا ئێمەش ئەوانمان گرت و سزامان دان ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەوەی دەیـان کـرد ﴿٩٦﴾ ﴿أَفَأَمِنَ أَهۡلُ ٱلۡقُرَىٰٓ﴾ ئایا خەڵکی ئەو شـار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأۡتِيَهُم بَأۡسُنَا بَيَٰتٗا﴾ لـەوەی سـزای ئێمەیـان بۆبێـت لـە شـەودا ﴿وَهُمۡ نَآئِمُونَ﴾ کاتێـك ئـەوان خەوتـوون ﴿٩٧﴾ ﴿أَوَأَمِنَ أَهۡلُ ٱلۡقُرَىٰٓ﴾ وە ئایاخەڵکـی ئـەو شـار و گوندانە ترسیان نەبـوو ﴿أَن يَأۡتِيَهُم بَأۡسُنَا﴾ لەوەی کەسـزای ئێمەیـان بـۆ بێت ﴿ضُحٗى وَهُمۡ يَلۡعَبُونَ﴾ لە چێشـتەنگاودا لەکاتێکدا یـاری و گاڵتە دەکەن ﴿٩٨﴾ ﴿أَفَأَمِنُواْ مَكۡرَ ٱللَّهِۚ﴾ جـا ئایـا لـە پیلانی خـوا نەترسـان و بـێ باك بـوون ﴿فَلَا يَأۡمَنُ مَكۡرَ ٱللَّهِ﴾ دەی کـەس لەپیلانـی خـوا دڵنیـا نابێـت ﴿إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ جگـە لەکەسـانی زەرەرمەنـد نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَهۡدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ ٱلۡأَرۡضَ﴾ ئایـا ڕوون نەبۆتـەوە بۆ ئەوانـەی زەوییان بە میرات بـۆ دەمێنێتەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ أَهۡلِهَآ﴾ دوای (تیـا چوونـی) خاوەنـە پێشـوەکانیان ﴿أَن لَّوۡ نَشَآءُ﴾ ئەگـەر بمانەوێـت ﴿أَصَبۡنَٰهُم بِذُنُوبِهِمۡۚ﴾ بەهـۆی گوناهەکانیانـەوە دووچـاری بەڵایـان دەکەیـن. ﴿وَنَطۡبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ وە مـۆر دەنێین بەسـەر دڵیـان دا ﴿فَهُمۡ لَا يَسۡمَعُونَ﴾ ئیتر ئـەوان (هیچ پەند وئامۆژگارییەك) نابیسـتن ﴿١٠٠﴾ ﴿تِلۡكَ ٱلۡقُرَىٰ﴾ ئـەو شـار و گوندانانـەی (کە وێرانمـان کـردن) ﴿نَقُصُّ عَلَيۡكَ مِنۡ أَنۢبَآئِهَاۚ﴾ هەندێك لە هەواڵەکانی دەگێڕینەوە بۆت ﴿وَلَقَدۡ جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی پێغەمبەرانیان بۆهات بەبەڵگەو نیشانەی ڕوونەوە ﴿فَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْ﴾ بەڵام باوەڕیان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُواْ مِن قَبۡلُۚ﴾ بەوەی کەلەپێش دا بەدرۆیان دەزانی ﴿كَذَٰلِكَ يَطۡبَعُ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت بەسـەر دڵـی بێ بـاوەڕان دا ﴿١٠١﴾ ﴿وَمَا وَجَدۡنَا لِأَكۡثَرِهِم مِّنۡ عَهۡدٖۖ﴾ زۆربـەی ئەوانمان نـەدی خاوەنی هیچ پەیمانێـك بن ﴿وَإِن وَجَدۡنَآ أَكۡثَرَهُمۡ لَفَٰسِقِينَ﴾ بەڕاسـتی زۆربەیانمان دی سـەرپێچی کـەر(و تاوانبار) بوون ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِم مُّوسَىٰ﴾ پاشان دوای ئەوانەی (کەباسمان کردن) مووسامان نارد ﴿بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ﴾ بـە بەڵگـەو موعجیزەکانمانـەوە بـۆ لای فیرعـەون و دارو دەسـتەکەی ﴿فَظَلَمُواْ بِهَاۖ﴾ بەڵام ئەوان بەنیشـانەکان (بێ بڕوا بوون) و سـتەمیان کرد ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ جـا بڕوانـە و سـەرنج بـدە کەسـەرەنجامی لـە فەرمـان دەرچـووان و خراپـەکاران چـۆن بـوو ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ يَٰفِرۡعَوۡنُ﴾ مووسـا فەرمـووی : ئەی فیرعەون ﴿إِنِّي رَسُولٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاسـتی من پێغەمبەرێکم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿١٠٤﴾

﴿حَقِيقٌ عَلَىٰٓ أَن لَّآ أَقُولَ﴾ وا شیاوە و(سوورم) کە هیچ شتێك نەڵێم. ﴿عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ﴾ بە ناوی خواوە جگە لە هەق و ڕاستی ﴿قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەی ڕوون و ئاشکرام بۆ هێناون. ﴿فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ کەواتە بەنو ئیسرائیل لەگەڵ من بنێرە (بەرەڵایان کە، لە کۆیلەیی و چەوسانەوەت) ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی: ﴿إِن كُنتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ بِهَآ﴾ ئەگەر بەڵگە و موعجیزە یەکت هێناوە (ئەی موسی) ئەوە نیشانی بدە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاست بێژانی ﴿١٠٦﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فڕێدا. ﴿فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گۆچانەکە بوو بەمارێکی گەورەی ئاشکرا ﴿١٠٧﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُۥ﴾ دەستی (لە باخەڵ یەوە یان لە بن هەنگڵ یەوە) دەرهێنا ﴿فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ﴾ لە پڕ ئەو (دەستە) سپی و پرشنگداربوو بۆ بینەران ﴿١٠٨﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندیك لە کاربەدەست ودەسەڵاتدارانی گەلەکەی فیرعەون ووتیان: ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی ئەم (مووسایە) جادووگەرێکی زۆر زانە ﴿١٠٩﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ﴾ دەیەوێت لە خاك و وولاتی خۆتان دەرتان کات ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جا ئێوە فەرمان و راتان چیە (لەم بارەیەوە) ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ ئەوانیش ووتیان: ﴿أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ کاری (مووسا) وبراکەی دوا بخە ﴿وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ کەسانێکی کۆکەرەوە بنێرە بۆئەو شارانە(ی جادووگەری لێ یە) ﴿١١١﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ﴾ هەموو جادووگەرێکی شارەزات بۆ دەهێنن ﴿١١٢﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ﴾ جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون ﴿قَالُوٓا۟﴾ ووتیان: ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشت و خەڵاتی گەورەمان دەبێت ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە سەرکەوتین (بەسەر مووسا دا)؟ ﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی: بەڵێ پاداشتی گەورەتان دەبێ: ﴿وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وبێگومان ئێوە لەنزیکانی (خۆم) دەبن ﴿١١٤﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّآ أَن تُلْقِىَ﴾ یاتۆ (ئەوەی پێتە) فڕێ ی دە ﴿وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ﴾ یان ئێمە دەیهاوێژین و فڕێی دەدەین ﴿١١٥﴾ ﴿قَالَ أَلْقُوا۟﴾ (مووسا) ووتی: ئێوە بیهاوێژن (ئەوەی پێتانە) ﴿فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟﴾ ئەمجا کاتێ (ئەوەی پێیان بوو لە جادوو) فڕێ یان دا ﴿سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ﴾ چاوبەستیان لە خەڵك کرد ﴿وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ وترسێکی گەورەیان خستە دڵیانەوە ﴿وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ﴾ وە جادوویەکی گەورەیان نواند ﴿١١٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وەحیمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ کە گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ ئیتر یەکسەر ئەو (گۆچانە بوو بەمارو) هەرچی جادووی درۆینەیان کردبوو هەڵی لووشی ﴿١١٧﴾ ﴿فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ﴾ ئیتر ڕاستی دەرکەوت و ڕوون بوویەوە ﴿وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەوانیش هەرچی (سیحر) یان کردبوو پووچەڵ بوویەوە ﴿١١٨﴾ ﴿فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ﴾ هەر لەوێدا (فیرعەون و شوێنکەوتوانی) ژێر خران و دۆڕان ﴿وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ﴾ و بە ڕسوایی گەڕانەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ﴾ وە جادووگەران هەموویان سووژدەیان برد (بۆ پەروەردگاریان) ﴿١٢٠﴾

﴿قَالُوٓاْ﴾ (ساحیرەکان) ووتیان: ﴿ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئێمە بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان ﴿١٢١﴾ ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ کە پەروەردگاری مووسا و هاروونە ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرۡعَوۡنُ﴾ فیرعەون ووتی: ﴿ءَامَنتُم بِهِۦ قَبۡلَ أَنۡ ءَاذَنَ لَكُمۡۖ﴾ پێش ئەوەی ئیزنتان بدەم باوەڕتان پێ هێنا! ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی ئەمە ﴿لَمَكۡرٞ مَّكَرۡتُمُوهُ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ فێڵ و پیلانێکە (ئێوەو مووسا) نەخشەتان بۆ کێشاوە لەم شارەدا. ﴿لِتُخۡرِجُواْ مِنۡهَآ أَهۡلَهَاۖ﴾ تا دانیشتوانەکەی لێ دەربکەن. ﴿فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ جا لە دواییدا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿١٢٣﴾ ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيۡدِيَكُمۡ وَأَرۡجُلَكُم﴾ سوێند بێت دەست و قاچتان ببڕم ﴿مِّنۡ خِلَٰفٖ﴾ بەپێچەوانەوە (چەپ و ڕاست) ﴿ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ ئەمجا سوێند بێ گشتان هەڵدەواسم ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالُوٓاْ﴾ ووتیان: (بەفیرعەون) ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ ئێمە دڵنیاین کە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ﴿١٢٥﴾ ﴿وَمَا تَنقِمُ مِنَّآ﴾ تۆ هیچ ڕەخنەیەکت لەئێمە نی یە ﴿إِلَّآ أَنۡ ءَامَنَّا بِـَٔايَٰتِ رَبِّنَا﴾ جگەلەوەی کە ئێمە باوەڕمان بەبەڵگە و نیشانەکانی پەروەردگارمان هێناوە ﴿لَمَّا جَآءَتۡنَاۚ﴾ کاتێ بۆ مان هات ﴿رَبَّنَآ أَفۡرِغۡ عَلَيۡنَا صَبۡرٗا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئارامیمان بەسەردا بڕێژە ﴿وَتَوَفَّنَا مُسۡلِمِينَ﴾ و بە موسوڵمانیەتی بمان مرێنە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلَأُ مِن قَوۡمِ فِرۡعَوۡنَ﴾ هەندێك لە دەسەڵاتداران و کاربەدەستانی گەلی فیرعەون ووتیان ﴿أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوۡمَهُۥ﴾ ئایا وازلە موساو هۆزەکەی دەهێنی ﴿لِيُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بۆ ئەوەی لە وولاتدا (خاکی میسردا) خراپەکاری بکەن ﴿وَيَذَرَكَ وَءَالِهَتَكَۚ﴾ و دەست لەخۆت و پەرستراوەکانت هەڵبگرن ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی: ﴿سَنُقَتِّلُ أَبۡنَآءَهُمۡ﴾ لەمەودوا کوڕەکانیان دەکوژین ﴿وَنَسۡتَحۡيِۦ نِسَآءَهُمۡ﴾ و ئافرەتانیان دەهێڵینەوە بەزیندوویی (بۆ خزمەت کردن). ﴿وَإِنَّا فَوۡقَهُمۡ قَٰهِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەسەڵاتدارین بەسەریاندا ﴿١٢٧﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِ﴾ موسا بە گەلەکەی ووت ﴿ٱسۡتَعِينُواْ بِٱللَّهِ وَٱصۡبِرُوٓاْۖ﴾ داوای یارمەتی لە خوا بکەن و خۆ ڕاگر بن. ﴿إِنَّ ٱلۡأَرۡضَ لِلَّهِ﴾ بێگومان هەموو زەوی موڵکی خوایە. ﴿يُورِثُهَا مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۖ﴾ دەیدا بەهەرکەس لەبەندە (شیاوە)کانی کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ و سەرئەنجامی چاك بۆ خواناسانە ﴿١٢٨﴾ ﴿قَالُوٓاْ﴾ (گەلەکەی) ووتیان: ﴿أُوذِينَا مِن قَبۡلِ أَن تَأۡتِيَنَا﴾ پێش هاتنی تۆ بۆ ناومان ئازار دراین ﴿وَمِنۢ بَعۡدِ مَا جِئۡتَنَاۚ﴾ هەروەها پاش هاتنی تۆ بۆ ناومان (بەپێغەمبەرایەتی) ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمۡ أَن يُهۡلِكَ عَدُوَّكُمۡ﴾ بەڵکو پەروەردگارتان دوژمنەکەتان لەناو بەرێت ﴿وَيَسۡتَخۡلِفَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ و ئێوە بکات بەجێنشین(ی دوژمنەکانتان) لەسەر زەوی ﴿فَيَنظُرَ كَيۡفَ تَعۡمَلُونَ﴾ جا تەماشا دەکات ئێوە چۆن کار دەکەن ﴿١٢٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَخَذۡنَآ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە داروودەستەی فیرعەونمان سزادا ﴿بِٱلسِّنِينَ﴾ بە ووشکە ساڵی وقات وقڕی ﴿وَنَقۡصٖ مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و کەم بوونەوەی بەرو بوومی میوە و کشتوکاڵەکانیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوەو (پەند وەربگرن) ﴿١٣٠﴾

﴿فَإِذَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡحَسَنَةُ﴾ جا کاتێ چاکەیان بۆ بهاتایە(لە سەروەت و بەروبووم) ﴿قَالُواْ لَنَا هَٰذِهِۦ﴾ دەیان ووت: ئەمە هەر هی ئێمەیە (شایستەی ئێمەیە) ﴿وَإِن تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةٞ﴾ بەڵام کاتێ تووشی بەڵاو خراپە بوونایە ﴿يَطَّيَّرُواْ بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ﴾ (دەیان ووت) بەهۆی شوومی مووسا و شوێن کەوتووانیەوەیە ﴿أَلَآ إِنَّمَا طَٰٓئِرُهُمۡ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بێداربن بێگومان ئەو (ناخۆشیانە)ی بەلایانەوە شووم و خراپە لەلایەن خواوەیە(نەك مووسا و ئیمانداران) ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بێ ئاگان ونازانن ﴿١٣١﴾ ﴿وَقَالُواْ﴾ دەیان ووت (بە مووسا) ﴿مَهۡمَا تَأۡتِنَا بِهِۦ مِنۡ ءَايَةٖ﴾ هەر موعجیزەیەکمان بۆ بهێنی ﴿لِّتَسۡحَرَنَا بِهَا﴾ بۆ ئەوەی جادوومان لێ بکەی پێ ی ﴿فَمَا نَحۡنُ لَكَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەوە ئێمە باوەڕت پێ ناهێنین ﴿١٣٢﴾ ﴿فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمُ﴾ ئەوسا ئێمەش ناردمانە سەریان ﴿ٱلطُّوفَانَ﴾ لافاو ﴿وَٱلۡجَرَادَ﴾ وکوللە ﴿وَٱلۡقُمَّلَ﴾ وئەسپێ ﴿وَٱلضَّفَادِعَ﴾ جۆرەها بۆق ﴿وَٱلدَّمَ﴾ و خوێن ﴿ءَايَٰتٖ مُّفَصَّلَٰتٖ﴾ کەچەند بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون بوون ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ کەچی خۆیان بە گەورە زانی (لەوەی کە بڕوا بهێنن) ﴿وَكَانُواْ قَوۡمٗا مُّجۡرِمِينَ﴾ بێگومان ئەوانە گەلێکی تاوانبار بوون ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيۡهِمُ ٱلرِّجۡزُ﴾ کاتێکیش ئەو سزاو بەڵایان بەسەردا هات ﴿قَالُواْ﴾ ووتیان: ﴿يَٰمُوسَى ٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ئەی مووسا لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە بۆمان ﴿بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ وەك بەڵێنی بەتۆ داوە ﴿لَئِن كَشَفۡتَ عَنَّا ٱلرِّجۡزَ﴾ سوێندبێ گەر ئەم بەڵاو سزایەمان لەسەر لابەری ﴿لَنُؤۡمِنَنَّ لَكَ﴾ بێگومان باوەڕت پێ دێنین ﴿وَلَنُرۡسِلَنَّ مَعَكَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ و بەنو ئیسرائیلت لەگەڵدا دەنێرین ﴿١٣٤﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُمُ ٱلرِّجۡزَ﴾ بەڵام کاتێك سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ هُم بَٰلِغُوهُ﴾ تاگەیشتنە ماوەی دیاری کراو (بۆ تیاچوونیان) ﴿إِذَا هُمۡ يَنكُثُونَ﴾ دەست بەجێ پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿١٣٥﴾ ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغۡرَقۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡيَمِّ﴾ وە لە دەریادا خنکاندمانن ﴿بِأَنَّهُمۡ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕیان بە نیشانەکانی ئێمە نەبوو ﴿وَكَانُواْ عَنۡهَا غَٰفِلِينَ﴾ وهەمیشە لێ یان بێ ئاگا بوون ﴿١٣٦﴾ ﴿وَأَوۡرَثۡنَا ٱلۡقَوۡمَ ٱلَّذِينَ﴾ ئیتر (لەجێگای گەلی فیرعەون) ئەو گەلەمان نیشتەجێ کرد ﴿كَانُواْ يُسۡتَضۡعَفُونَ مَشَٰرِقَ ٱلۡأَرۡضِ وَمَغَٰرِبَهَا﴾ کە هەمیشە دەچەوسێنرانەوە لەڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای ئەو وولاتەدا ﴿ٱلَّتِي بَٰرَكۡنَا فِيهَا﴾ کەپیت و بەرەکەتمان تێ خست بوو ﴿وَتَمَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ ٱلۡحُسۡنَىٰ﴾ و بەڵێنی هەرەجوانی پەروەردگارت بەتەواوی هاتەدی ﴿عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿بِمَا صَبَرُواْ﴾ بەهۆی ئارامگری یانەوە (لەسەر نارەحەتی یەکان) ﴿وَدَمَّرۡنَا﴾ وە ڕووخاندمان وتێکمان دا ﴿مَا كَانَ يَصۡنَعُ فِرۡعَوۡنُ وَقَوۡمُهُۥ﴾ ئەو کۆشك و تەلارانەی فیرعەون و گەلەکەی دروستیان کردبوو ﴿وَمَا كَانُواْ يَعۡرِشُونَ﴾ هەروەها ئەو (مێوە و ڕەز وباخانەی) کە کەپریان بۆ کرد بوو ﴿١٣٧﴾

﴿وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لەو دەریا پەڕاندەوە(فیرعەون و گەلەکەیمان تیدا خنکاند) ﴿فَأَتَوۡاْ عَلَىٰ قَوۡمٖ﴾ ئەمجا تووشی خەڵکانێك بوون ﴿يَعۡكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصۡنَامٖ لَّهُمۡۚ﴾ بەردەوام خەریکی پەرستنی بتەکانیان بوون ﴿قَالُواْ يَٰمُوسَى﴾ (جوولەکەکانیش) ووتیان: ئەی مووسا ﴿ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ﴾ هەروەك ئەو پەرستراوانەی ئەوان تۆیش پەرستراوێکمان بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾ مووسا فەرمووی: ﴿إِنَّكُمۡ قَوۡمٞ تَجۡهَلُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە هۆزێکی نەفامن ﴿١٣٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مُتَبَّرٞ مَّا هُمۡ فِيهِ﴾ ئەو (بت پەرستی یەی) ئەوانی لەسەرە لە ناودەچێ ﴿وَبَٰطِلٞ مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ وە هەرچی دەکەن بەتاڵ و هەڵوەشاوەیە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡغِيكُمۡ إِلَٰهٗا﴾ ئایا جگە لە خوا داوای پەرستراوێکی ترتان بۆ بکەم ؟ ﴿وَهُوَ فَضَّلَكُمۡ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کە(ئەو خوایە) ڕێزی داوون بەسەر جیهانیاندا ﴿١٤٠﴾ ﴿وَإِذۡ أَنجَيۡنَٰكُم مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ وە (بیربکەنەوە) لەو وەختەی ڕزگارمان کردن لە دەست و پەیوەندەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمۡ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ﴾ کە ئەشکەنجە و ئازاری سەختیان دەدان ﴿يُقَتِّلُونَ أَبۡنَآءَكُمۡ﴾ کوڕانی ئێوەیان دەکوشت ﴿وَيَسۡتَحۡيُونَ نِسَآءَكُمۡۚ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ خزمەتی خۆیان) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَآءٞ مِّن رَّبِّكُمۡ عَظِيمٞ﴾ وە لەو (ئازاردانە)تاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿١٤١﴾ ﴿۞وَوَٰعَدۡنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەڵێنمان بە مووسا دا ﴿ثَلَٰثِينَ لَيۡلَةٗ﴾ سی شەو ﴿وَأَتۡمَمۡنَٰهَا بِعَشۡرٖ﴾ بەدە شەوی تر ماوەکەمان تەواوکرد ﴿فَتَمَّ مِيقَٰتُ رَبِّهِۦٓ أَرۡبَعِينَ لَيۡلَةٗۚ﴾ ئەوسا وەختی دیداری پەروەردگاری بوو بە چل شەوی تەواو ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَٰرُونَ﴾ مووسا بە هاروونی برای ووت ﴿ٱخۡلُفۡنِي فِي قَوۡمِي﴾ تۆ لە ناو گەلەکەمدا جێنشینم بە ﴿وَأَصۡلِحۡ﴾ و کاری چاك بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعۡ سَبِيلَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ و شوێنی ڕێبازی خراپەکاران مەکەوە ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَٰتِنَا﴾ جا کاتێ مووسا هات بۆ کات و شوێنی دیاری کراومان(بۆ گفتوگۆکردن لەگەڵمان) ﴿وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ و پەروەردگار ووتوێژی لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی: ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِيٓ أَنظُرۡ إِلَيۡكَۚ﴾ خۆتم نیشان بدە تا بت بینم ﴿قَالَ لَن تَرَىٰنِي﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: تۆ (لە دونیادا) من نابینی ﴿وَلَٰكِنِ ٱنظُرۡ إِلَى ٱلۡجَبَلِ﴾ بەڵام سەیری (لای) شاخەکە بکە ﴿فَإِنِ ٱسۡتَقَرَّ مَكَانَهُۥ﴾ جا ئەگەر ئەو شاخە لە شوێنی خۆی دا نەجولا ﴿فَسَوۡفَ تَرَىٰنِيۚ﴾ ئەوە دوای کەمێك تۆش دەمبینی ﴿فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُۥ لِلۡجَبَلِ﴾ جا کاتێك پەروەردگاری خۆی دەرخست بۆ شاخەکە ﴿جَعَلَهُۥ دَكّٗا﴾ شاخەکەی وورد و هان کرد(و لەگەڵ زەویدا تەختی کرد) ﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقٗاۚ﴾ و مووساش بەبێ هۆشی کەوت بەڕوودا ﴿فَلَمَّآ أَفَاقَ﴾ جا وەختێ هۆشی بەخۆیدا هاتەوە (چاك بوویەوە) ﴿قَالَ سُبۡحَٰنَكَ﴾ فەرمووی: پاکی و بێ گەردی بۆ تۆ (ئەی پەروەردگار) ﴿تُبۡتُ إِلَيۡكَ﴾ بە پەشیمانی گەڕامەوە بۆ لات ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە من یەکەمی بڕوا دارنم ﴿١٤٣﴾

﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: ﴿يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ئەی مووسا ﴿إِنِّي ٱصۡطَفَيۡتُكَ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بێگومان من تۆم هەڵبژاردوە بەسەر هەموو خەڵکی دا ﴿بِرِسَٰلَٰتِي﴾ بەپەیامەکانم ﴿وَبِكَلَٰمِي﴾ و قسەکردنم (لەگەڵت ڕاستەوخۆ) ﴿فَخُذۡ مَآ ءَاتَيۡتُكَ﴾ کەواتە ئەوەی پێم بەخشیوی توند دەستی پێوە بگرە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە لە سوپاس گوزاران بە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَكَتَبۡنَا لَهُۥ فِي ٱلۡأَلۡوَاحِ﴾ و لەو پارچە تەختانەدا بۆمان نووسی ﴿مِن كُلِّ شَيۡءٖ﴾ لە هەموو جۆرە باسێك ﴿مَّوۡعِظَةٗ وَتَفۡصِيلٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ﴾ پەند و ئامۆژگاری و باسی هەموو شتێك بەڕوونی (کە پێویستیان پێ ی بێت) ﴿فَخُذۡهَا بِقُوَّةٖ﴾ کەواتە (مووسا) بەتوندی بیانگرە و ئاگاداریان بە ﴿وَأۡمُرۡ قَوۡمَكَ﴾ وە فەرمان بە گەلەکەت بکە ﴿يَأۡخُذُواْ بِأَحۡسَنِهَاۚ﴾ تا دەست بگرن و ڕەفتار بکەن بە جوانتر و چاکترینیان ﴿سَأُوْرِيكُمۡ دَارَ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ بەزوویی جێ و شوێن لەسنوور دەرچووانتان نیشان دەدەم ﴿١٤٥﴾ ﴿سَأَصۡرِفُ عَنۡ ءَايَٰتِيَ﴾ لایان ئەدەم لە بەڵگە و نیشانە و ئایەتەکانم ﴿ٱلَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوانەی کە خۆیان بە گەورە دادەنێن لەسەر زەویدا ﴿بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ بەناهەق و نارەوا ﴿وَإِن يَرَوۡاْ كُلَّ ءَايَةٖ﴾ ئەوانە ئەگەر هەموو ئایەت و موعجیزەیەك ببینن ﴿لَّا يُؤۡمِنُواْ بِهَا﴾ باوەڕیپێ ناهێنن ﴿وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلرُّشۡدِ﴾ وە ئەگەر ئایینی ڕاست و دروست ببینن ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗا﴾ نایکەن بە ڕێبازو ئایینی خۆیان ﴿وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلۡغَيِّ﴾ وە ئەگەر ڕێگەی گومڕایی و ئایینی چەوت ببینن ﴿يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗاۚ﴾ دەیکەن بە ئایین و ڕێباز بۆ خۆیان ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ هەموو ئەمانە لەبەر ئەوەیە کە بەڵگەو نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿وَكَانُواْ عَنۡهَا غَٰفِلِينَ﴾ وە هەمیشە بێ ئاگا بوون لێیان ﴿١٤٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە کەسانێك کە بەڵگەو نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿وَلِقَآءِ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەروەها دیداری ڕۆژی دواییان (بە درۆ زانی) ﴿حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡۚ﴾ کارو کردەوەی (چاکیان) بە هیچ دەرچوو (پوچەڵ بوویەوە) ﴿هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ ئایا جگە لەو (خراپانە)ی کە دەیان کرد سزا دەدرێن؟ ﴿١٤٧﴾ ﴿وَٱتَّخَذَ قَوۡمُ مُوسَىٰ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ وە هۆزی مووسا پاش (ڕۆیشتنی) مووسا دروستیان کرد ﴿مِنۡ حُلِيِّهِمۡ عِجۡلٗا جَسَدٗا﴾ لە خشڵ و زێڕەکانیان پەیکەری گوێرەکەیەك ﴿لَّهُۥ خُوَارٌۚ﴾ کە قوڕەی (وەك گوێرەکەی) هەبوو ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ أَنَّهُۥ لَا يُكَلِّمُهُمۡ﴾ ئایا ئەوانە نەیانبینی کە بێگومان ئەو (گوێرەکەیە) قسەیان لەگەڵدا ناکات ﴿وَلَا يَهۡدِيهِمۡ سَبِيلًاۘ﴾ و هیچ ڕێبازێکیشیان نیشان نادات ﴿ٱتَّخَذُوهُ﴾ کردیان بە (پەرستراو) ﴿وَكَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ و ئەوانە ستەمکاربوون ﴿١٤٨﴾ ﴿وَلَمَّا سُقِطَ فِيٓ أَيۡدِيهِمۡ﴾ وە کاتێ لە دەستیان دەرچوو (زۆر پەشیمان بوونەوە) ﴿وَرَأَوۡاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ ضَلُّواْ﴾ وە تێگەیشتن و بینیان کە بێگومان گومڕابوون ﴿قَالُواْ﴾ ووتیان: ﴿لَئِن لَّمۡ يَرۡحَمۡنَا رَبُّنَا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر پەروەردگارمان بەزەیی پێماندا نەیەتەوە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَنَا﴾ وە لە گوناهەکانمان خۆش نەبێت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ ئەوەبەڕاستی ئێمە لە زیان لێ کەوتوان دەبین ﴿١٤٩﴾

﴿وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ﴾ جا کاتێ مووسا گەڕایەوە ناو هۆزەکەی ﴿غَضۡبَٰنَ أَسِفٗا﴾ بەڕق و توڕەییەکی زۆرەوە ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی (بە گوێرەکە پەرستەکان) ﴿بِئۡسَمَا خَلَفۡتُمُونِي مِنۢ بَعۡدِيٓۖ﴾ لە دوای من چ جێنشینێکی بەد فەڕو خراپ بوون ﴿أَعَجِلۡتُمۡ أَمۡرَ رَبِّكُمۡۖ﴾ ئایا پەلەتان کرد لە فەرمانی پەروەردگارتان؟ ﴿وَأَلۡقَى ٱلۡأَلۡوَاحَ﴾ (مووسا) تەختەکانی (تەوراتی) فڕێ دا ﴿وَأَخَذَ بِرَأۡسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُۥٓ إِلَيۡهِۚ﴾ وە (قژی) سەری (هاروونی) برای گرت و بەرەو خۆی ڕایکێشا ﴿قَالَ﴾ (هارون) ووتی: ﴿ٱبۡنَ أُمَّ﴾ ئەی کوڕی دایکم ﴿إِنَّ ٱلۡقَوۡمَ ٱسۡتَضۡعَفُونِي﴾ بەڕاستی ئەم گەلە لاوازیان کردم ﴿وَكَادُواْ يَقۡتُلُونَنِي﴾ نزیك بوو بم کوژن ﴿فَلَا تُشۡمِتۡ بِيَ ٱلۡأَعۡدَآءَ﴾ کەواتە دوژمنانم پێ دڵخۆش مەکە ﴿وَلَا تَجۡعَلۡنِي مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ و لە گەڵ هۆزی ستەم کاراندا داممەنێ ﴿١٥٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ ٱغۡفِرۡ لِي وَلِأَخِي﴾ ئەی پەروەردگارم لە خۆم و براکەم خۆش بە ﴿وَأَدۡخِلۡنَا فِي رَحۡمَتِكَۖ﴾ وە بمانخەرە ناو بەزەیی و میهرەبانی خۆتەوە ﴿وَأَنتَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ تۆ میهرەبان ترینی هەموو میهرەبانانیت ﴿١٥١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ ٱلۡعِجۡلَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی کە گوێرەکە پەرست بوون ﴿سَيَنَالُهُمۡ غَضَبٞ مِّن رَّبِّهِمۡ﴾ لەمەو دوا دەکەونەبەر ڕق و خەشمی پەروەردگاریان ﴿وَذِلَّةٞ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ هەروەها ڕسوایی و زەلیلی لە ژیانی دونیادا. ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُفۡتَرِينَ﴾ هەر بەو جۆرە سزای درۆ هەڵبەستان دەدەین ﴿١٥٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وە ئەوانەی گوناهیان کرد ﴿ثُمَّ تَابُواْ مِنۢ بَعۡدِهَا﴾ پاشان دوای ئەوە تەوبەیان کرد ﴿وَءَامَنُوٓاْ﴾ و باوەڕیان هێنا ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعۡدِهَا﴾ بێگومان پەروەردگارت پاش ئەو (باوەڕهێنان و تۆبە کردنە) ﴿لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٥٣﴾ ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى ٱلۡغَضَبُ﴾ جا کاتێ مووسا توڕەیی یەکەی نیشتەوە ﴿أَخَذَ ٱلۡأَلۡوَاحَۖ﴾ تەختەکانی (تەوراتی) هەڵگرتەوە ﴿وَفِي نُسۡخَتِهَا﴾ و لە ڕەنووس و نووسراوی ئەو (تەختانە)دا ﴿هُدٗى وَرَحۡمَةٞ﴾ ڕێنموونی و بەزەیی گەورە هەبوو ﴿لِّلَّذِينَ هُمۡ لِرَبِّهِمۡ يَرۡهَبُونَ﴾ بۆ کەسانێك کە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَٱخۡتَارَ مُوسَىٰ قَوۡمَهُۥ﴾ وە مووسا لە گەلەکەی خۆی هەڵی بژارد ﴿سَبۡعِينَ رَجُلٗا﴾ حەفتا پیاو ﴿لِّمِيقَٰتِنَاۖ﴾ بۆ کات و شوێنی دیاری کراو لە گەڵ ئێمە (بۆ ئەوەی لە کێوی طور تەوبە بکەن لە تاوانی گوێرەکە پەرستیەکەیان، جا کاتێك هاتنە ئەوێ ووتیان بە مووسا بروات پێ ناهێنین تا خوا نەبینین تۆ خۆت قسەت لە گەڵ کرد با ئێمەش ببینین) ﴿فَلَمَّآ أَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ﴾ (خوا سزای دان وبومەلەرزەی بۆ ناردن) جا کاتێك کە بوومەلەرزەکە دایگرتن ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ لَوۡ شِئۡتَ﴾ ئەی پەروەردگارم گەر بتویستایە ﴿أَهۡلَكۡتَهُم مِّن قَبۡلُ وَإِيَّٰيَۖ﴾ لەمەو پێش ئەوان و منیشت لەناو دەبرد ﴿أَتُهۡلِكُنَا﴾ ئایا تۆ هەموومان لەناو دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَّآۖ﴾ بەهۆی ئەوەی کە گێل ونەفامەکانمان ئەنجامیان داوە ﴿إِنۡ هِيَ إِلَّا فِتۡنَتُكَ﴾ ئەمە تەنها تاقی کردنەوەیەکی خۆتە ﴿تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَآءُ﴾ هەر کەسێکت بوێت بەو هۆیەوە گومڕای دەکەیت ﴿وَتَهۡدِي مَن تَشَآءُۖ﴾ وە هەر کەسێکت بوێ ڕێنموونی دەکەیت ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا﴾ هەر تۆ پشتیوان و (پەرستراومانی) ﴿فَٱغۡفِرۡ لَنَا وَٱرۡحَمۡنَاۖ﴾ کەواتە لێمان خۆش ببەو ڕەحمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡغَٰفِرِينَ﴾ چونکە باشترین لێ بوردە هەر تۆی ﴿١٥٥﴾

﴿وَٱكْتُبْ لَنَا فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ (خوایە) لەم دونیادا چاکەمان بۆ بنووسە ﴿وَفِي ٱلْآخِرَةِ﴾ هەروەها لەرۆژی دوایشدا ﴿إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: ﴿عَذَابِي﴾ سزاو ئازارم ﴿أُصِيبُ بِهِۦ مَنْ أَشَآءُ﴾ دووچاری هەرکەسی دەکەم کەبمەوێ ﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وە بەزەیی و ڕەحمەتیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ﴾ جا لەدوایی دا ئەو (بەزەیی یەم) دەنووسم بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ پارێزکار و لەخوا ترسن ﴿وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەدەن ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانەش کە بڕوا بەبەڵگەو نیشانەکانی ئێمە دێنن ﴿١٥٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلْأُمِّيَّ﴾ (ئەم ڕەحمەتەی پەروەردگار) بۆ ئەوانەیە کە شوێن پێغەمبەرﷺ کەوتوون کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە و (لەلایەن پەروەردگارەوە هاتووە) ﴿ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ﴾ ئەو کەسە (پێغەمبەرێکە ئەهلی کتاب سیفەتی دەزانن) چونکە بە نووسراویی لایانە ﴿فِي ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ﴾ لە تەورات و ئینجیل دا ﴿يَأْمُرُهُم بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ کە فەرمانیان پێ دەکات بە چاکە ﴿وَيَنْهَىٰهُمْ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ و ڕێگرییان لێ دەکات لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ شتە خاوێن و پاکەکانیان بۆ حەڵاڵ دەکات ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ ٱلْخَبَٰٓئِثَ﴾ وە شتە پیسەکانیان لێ حەرام (قەدەغە) دەکات ﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ﴾ و بارە قورس وگرانەکانیان لەسەر لادەبات و ﴿وَٱلْأَغْلَٰلَ﴾ ئەو کۆت و زنجیرانەش ﴿ٱلَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ کە بەسەریانەوە بوون ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەو(پێغەمبەرە) هێنابێت ﴿وَعَزَّرُوهُ﴾ و ڕێزو قەدریان بۆ دانابێت ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ یارمەتیان دابێت و پشتیوانیان لێ کردبێت ﴿وَٱتَّبَعُوا۟ ٱلنُّورَ﴾ و پەیڕەوی ئەو نوورەیان کردبێت (کە قورئانە) ﴿ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ﴾ کە لەگەڵیدا نێرراوەتە خوارەوە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوان هەموو(کە باسکران) لە ڕزگار بووانن ﴿١٥٧﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی محەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ بەڕاستی من پێغەمبەری خوام بۆ ئێوە هەمووتان ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەو (خوایەی) کەتەنها بۆ ئەوە، موڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لەئەو ﴿يُحْيِۦ وَيُمِيتُ﴾ دەژێنێت و دەمرێنێت ﴿فَـَٔامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە بڕوا بەخواو پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿ٱلنَّبِيِّ ٱلْأُمِّيِّ﴾ کە نێراوێکی نەخوێندەوارە ﴿ٱلَّذِي يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ﴾ ئەویش باوەڕی بەخوا ﴿وَكَلِمَٰتِهِۦ﴾ و بەووتەکانی هەیە ﴿وَٱتَّبِعُوهُ﴾ ئێوەش شوێنی بکەون و پەیڕەوی بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿١٥٨﴾ ﴿وَمِن قَوْمِ مُوسَىٰٓ﴾ وەلەهۆزەکەی مووسادا ﴿أُمَّةٌ﴾ تاقمێکی گەورە هەن ﴿يَهْدُونَ بِٱلْحَقِّ﴾ کەڕێنموونی خەڵکی دەکەن بەحەق وڕاستی ﴿وَبِهِۦ يَعْدِلُونَ﴾ و هەر بەحەقیش دادوەری دەکەن ﴿١٥٩﴾

﴿وَقَطَّعۡنَٰهُمُ ٱثۡنَتَيۡ عَشۡرَةَ أَسۡبَاطًا أُمَمٗاۚ﴾ ئـەوان (جووله‌كه)مان كرد بە دوانزە تیرە و تایفەوە ﴿وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وە وەحیمان بۆ مووسـا كرد ﴿إِذِ ٱسۡتَسۡقَىٰهُ قَوۡمُهُۥٓ﴾ كاتێك كە هۆزەكەی داوای ئاویان لێ كرد (لە تینواندا) ﴿أَنِ ٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡحَجَرَۖ﴾ كە بە گۆچانەكەت بدە لەبەردەكە ﴿فَٱنۢبَجَسَتۡ مِنۡهُ﴾ ئیتر دەسـت بەجێ لێی هەڵقولا ﴿ٱثۡنَتَا عَشۡرَةَ عَيۡنٗاۖ﴾ دوازدە كانی ﴿قَدۡ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٖ مَّشۡرَبَهُمۡۚ﴾ بێگومان هـەر تیرە و تایفەیـەك جێگای ئاو خواردنی خۆی دەزانـی ﴿وَظَلَّلۡنَا عَلَيۡهِمُ ٱلۡغَمَٰمَ﴾ وەهەورمان كرد بە سێبەر بە سـەریانەوە ﴿وَأَنزَلۡنَا عَلَيۡهِمُ ٱلۡمَنَّ وَٱلسَّلۡوَىٰۖ﴾ و گـەزۆ و باڵندەی (شـیلاقە)مان بۆ ناردن ﴿كُلُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقۡنَٰكُمۡۚ﴾ لـەورزق و ڕۆزیـە پاكانـە بخۆن كە پێمـان داوون ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ وە ئەوانە (بەو تاوانانە) هیچ ستەمێكیان لە ئێمە نەكرد ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵكو ﴿كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ هـەر ستەمیان لـە خۆیـان دەكـرد ﴿١٦٠﴾ ﴿وَإِذۡ قِيلَ لَهُمُ﴾ (بیربكەرەوە) كاتـێ بـەوان ووتـرا ﴿ٱسۡكُنُواْ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةَ﴾ لەنـاو ئـەو شـارەدا (بیـت المقـدس) نیشتە جێ ببـن ﴿وَكُلُواْ مِنۡهَا حَيۡثُ شِئۡتُمۡ﴾ لە (خواردنەكانـی) ئـەوێ بخـۆن لە هـەر لایەك حەزتـان كـرد ﴿وَقُولُواْ حِطَّةٞ﴾ و بڵێـن: (داوای) ئێمە سڕینەوەی گوناهەكانمانـە ﴿وَٱدۡخُلُواْ ٱلۡبَابَ سُجَّدٗا﴾ و لـە دەروازەی (شـارەوە) بەسـوژدە بردنەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿نَّغۡفِرۡ لَكُمۡ خَطِيٓـَٰٔتِكُمۡۚ﴾ ئەوسا لە خراپەو تاوانەكانتان دەبووریێین و خۆش دەبین ﴿سَنَزِيدُ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ لەئاینـدەدا (پاداشتی) چاكـەكاران زیـاد دەكەین ﴿١٦١﴾ ﴿فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡ﴾ كەچـی ئەوانەیان كەسـتەمیان كـرد گۆڕییان ﴿قَوۡلًا غَيۡرَ ٱلَّذِي قِيلَ لَهُمۡ﴾ ئـەو (ووتەی) كە پێیان ووترا بوو بەووتەیەكی تر ﴿فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ رِجۡزٗا﴾ ئێمەش (دوای ئەوە) سزایەكمان ناردە سەریان ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُواْ يَظۡلِمُونَ﴾ بە هۆی ئەوەوە كە بەردەوام ستەمیان دەكرد ﴿١٦٢﴾ ﴿وَسۡـَٔلۡهُمۡ عَنِ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ وە پرسـیاریان لێ بكە دەربارەی ئەو شـارەی ﴿ٱلَّتِي كَانَتۡ حَاضِرَةَ ٱلۡبَحۡرِ﴾ كـە لە نزیك دەریا(ی سـور) بـوو ﴿إِذۡ يَعۡدُونَ فِي ٱلسَّبۡتِ﴾ كە لە ڕۆژی شـەممەدا دەسـت درێژی یـان دەكرد (بەوەی ڕاوە ماسیان دەكـرد لەكاتێكدا خوای گەورە لەو ڕۆژەدا ڕاوە ماسـی لێ قەدەغە كردبوون) ﴿إِذۡ تَأۡتِيهِمۡ حِيتَانُهُمۡ يَوۡمَ سَبۡتِهِمۡ شُرَّعٗا﴾ چونكە لە ڕۆژی شەممەكەیاندا ماسیە گەورەكان دەهاتن ودەردەكەوتن بە سەر ئاوەوە (خوای گەورو بەمە تاقی كردنەوە) ﴿وَيَوۡمَ لَا يَسۡبِتُونَ﴾ وە ڕۆژێك كە شـەممە نەبوایە ﴿لَا تَأۡتِيهِمۡۚ﴾ ماسیە گەورەكان نەدەهات بۆیان ﴿كَذَٰلِكَ نَبۡلُوهُم﴾ ئا بەو جۆرە تاقیمـان كردنـەوە ﴿بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ﴾ چونكە لـە فەرمانی خوا دەردەچوون وسـەر پێچییان دەكـرد (بـەوەی فێڵیان كرد، دەچوون لـە ڕۆژی هەینیدا تۆڕەكانیان دادەنا ، وڕۆژی یەك شـەممەش هەڵیان دەگرتەوە بەمەش فەرمانەكەی خوایان شكاند) ﴿١٦٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ﴾ کاتێ تاقمێ لەوان (بەتاقمێکی تریانی) ووت ﴿لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا﴾ بۆچی ئامۆژگاری کۆمەڵێك دەکەن ﴿اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ کەخوا لەناویان دەبات ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان بە سزایەکی سەخت سزایان دەدات ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ ووتیان: تا لای پەروەردگارتان بەهانەو عوزر بێ (و تاوانبار نەبین لە سەر بێ دەنگیمان) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ و بەڵکو ئەوان لەخوا بترسن ﴿١٦٤﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەوەی پێی ئامۆژگاری کرابوون لەبیریان چوو ﴿أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ﴾ ئەوانەی بەرگریان دەکرد لە خراپە وتاوان رزگارمان کردن ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەش کە ستەمیان کرد سزامان دان ﴿بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ بەسزایەکی زۆر خراپ ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی دەرچوونیان لە فەرمانی خوا ﴿١٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ﴾ جاکاتێك یاخی بوون لە ئەوەی قەدەغە کرابوون لێ ی ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ئەوسا پێمان ووتن: ببنە چەند مەیموونێکی دوورخراوەی بێ نرخ ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بیربکەرەوە) کاتێ پەروەردگارت ڕایگەیاندو دای بە گوێچکەیاندا ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ﴾ سوێندبێ بێگومان دەینێرێ بۆیان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسانێ کە سزای توند و بەدیان پێ بچێژێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵەی خێرایە ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی لێ خۆش بوو و میهرەبانیشە ﴿١٦٧﴾ ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ وە ئەوانمان لەسەر زەوی دابە چەند کۆمەڵێك دابەش کرد ﴿مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ﴾ هەندێکیان چاکەکارن ﴿وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکیشیان وەك ئەوان نەبوون (بێ باوەڕ بوون) ﴿وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ﴾ وە تاقیمان کردنەوە بەچەندەها چاکەو خۆشی ﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ و بەچەندەها خراپە و ناخۆشی ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەئومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿١٦٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ دوای ئەوان جێ نشینانێکی خراپ هاتنە جێگەیان ﴿وَرِثُوا الْكِتَابَ﴾ کە میراتگری تەورات بوون ﴿يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ﴾ کە هەر بۆ ماڵ وسامانی (حەرامی) ئەم دونیایە هەوڵیان ئەدا ئەوەشیان هەڵبژارد ﴿وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە عەفو دەکرێین ﴿وَإِن يَأْتِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر بۆیان بێت ﴿عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ﴾ کاڵایەکی وەك ئەوی تر ئەگەر چی خراپیش بوایە وەریان دەگرت ﴿أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم﴾ ئایا لێیان وەرنەگیراوە و پێویست نە کراوە لەسەریان ﴿مِّيثَاقُ الْكِتَابِ﴾ پەیمان لە تەوراتدا ﴿أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ﴾ کە بەدەم خواوە هیچ نەڵێن ﴿إِلَّا الْحَقَّ﴾ بێجگە لە ڕاستی نەبێت ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ ئەوەی لە تەوراتدا هەبوو خوێندویانەتەوە ﴿وَالدَّارُ الْآخِرَةُ﴾ وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) ﴿خَيْرٌ لِّلَّذِينَ﴾ چاکتر و باشترە بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ کە خۆ پارێزو لە خواترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئایا هێشتا ژیر نابن؟ ﴿١٦٩﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ﴾ وە ئەوانەی بەتوندی دەست دەگرن بەتەوراتەوە (و پەیڕەویان دەکرد پێش هاتنی ئیسلام) ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ﴾ بێگومان ئێمە وونی ناکەین ﴿أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران ﴿١٧٠﴾

﴿وَإِذْ نَتَقْنَا ٱلْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ (بهێنەوە بیریان) کاتێك کە کێو(ی طور) مان بەرزکردەوە بەسەریاندا ﴿كَأَنَّهُۥ ظُلَّةٌ﴾ وەکو هەورێك (سێبەرێك) بوو ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُۥ وَاقِعٌۢ بِهِمْ﴾ وە لایان وابوو کە دەکەوێت بە سەر یاندا ﴿خُذُواْ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ﴾ (پێمان ووتن) ئەوەی کە پێمان داوون بەتوندی بیگرن ﴿وَٱذْكُرُواْ مَا فِيهِ﴾ وە ئەوەی تێدایە (لە ئامۆژگاری و حوکم) بەردەوام لە بیرتان بێت ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەلکو ببنە پارێزکار و لەخواترس ﴿١٧١﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ﴾ وە کاتێ کە پەروەردگارت وەری گرت (دەری هێنا) ﴿مِنۢ بَنِىٓ ءَادَمَ مِن ظُهُورِهِمْ﴾ لە پشتی ئادەمی یەکان ﴿ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وەچە و نەوەکانیان ﴿وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ﴾ وەکردنی بە شایەت بەسەر خۆیانەوە ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (پێی ووتن) ئایا من پەروەردگاری ئێوە نیم ؟ ﴿قَالُواْ بَلَىٰ شَهِدْنَآ﴾ (لە وەلامدا) ووتیان: بەلێ شایەتیمان دا ﴿أَن تَقُولُواْ﴾ تا نەلێن ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَٰفِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ ئاگا بووین لەمە (کەخوا پەروەردگارمانە) ﴿١٧٢﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوٓاْ﴾ یا نەوەکو بلێن: ﴿إِنَّمَآ أَشْرَكَ ءَابَآؤُنَا﴾ بێگومان باوو باپیرانمان هاوبەشیان بڕیار داوە ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (ئێمەوە) ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنۢ بَعْدِهِمْ﴾ وەئێمەش وەچە و نەوەی دوای ئەوان بووین ﴿أَفَتُهْلِكُنَا﴾ دەی ئایا لەناومان دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ ٱلْمُبْطِلُونَ﴾ بەوەی کە بێ فەڕو خراپەکاران کردوویانە ﴿١٧٣﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ تا بەو جۆرە نیشانەکانی خوا ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەلکو (بەرەو هەق) بگەڕێنەوە ﴿١٧٤﴾ ﴿وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ ٱلَّذِىٓ ءَاتَيْنَٰهُ ءَايَٰتِنَا﴾ هەوالی ئەو کەسەی کە نیشانەکانی خۆمان پێ بەخشی ﴿فَٱنسَلَخَ مِنْهَا﴾ کەچی خۆی لێ دارنی (و دەرچوو لە فەرمانی خوا) ﴿فَأَتْبَعَهُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ ئەمجاشەیتان دوای کەوت ﴿فَكَانَ مِنَ ٱلْغَاوِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بوو بەیەکێك لە گومڕایان ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَٰهُ بِهَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بەو ئایەتانە پلەیمان بەرز دەکردەوە ﴿وَلَٰكِنَّهُۥٓ﴾ بەلام ئەو ﴿أَخْلَدَ إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ خۆی نوساند بە زەوی یەوە ﴿وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ و دوای ئارەزووی خۆی کەوت ﴿فَمَثَلُهُۥ كَمَثَلِ ٱلْكَلْبِ﴾ نموونەی ئەو وەك ئەو سەگەیە ﴿إِن تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾ ئەگەر لێی بدەیت و دەریکەیت (مۆڕەت لێ دەکات و) زمانت لێ دەردێنێ ﴿أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَث﴾ وە ئەگەر وازیشی لێ بهێنێ هەر زمان دەردەهێنێ ﴿ذَّٰلِكَ مَثَلُ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ﴾ ئەو(سیفەتانە) نموونەی ئەو کەسانەیە ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿فَٱقْصُصِ ٱلْقَصَصَ﴾ دەی ئەو داستان و چیرۆکانە باس بکە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بچنەوە بەخۆیاندا و بیر بکەنەوە ﴿١٧٦﴾ ﴿سَآءَ﴾ بەدو خراپە ﴿مَثَلًا ٱلْقَوْمُ ٱلَّذِينَ﴾ وێنە و (چیرۆکی) ئەو کەسانەی ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿وَأَنفُسَهُمْ كَانُواْ يَظْلِمُونَ﴾ ئەوانە هەمیشە ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٧٧﴾ ﴿مَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِى﴾ هەر ئەو ڕێنموونی کراوە ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ هەر کەسیش (خوا بەهۆی کردەوەکانیەوە) گومڕای بکات ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیان لێ کەوتوو ڕەنجەڕۆن ﴿١٧٨﴾

﴿وَلَقَدۡ ذَرَأۡنَا﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی دروستمان کردووە ﴿لِجَهَنَّمَ﴾ بۆ دۆزەخ ﴿كَثِيرٗا مِّنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِۖ﴾ زۆرێك لە جنۆكە و ئادەمی ﴿لَهُمۡ قُلُوبٞ لَّا يَفۡقَهُونَ بِهَا﴾ دڵیان هەیە بەڵام پێی تێناگەن (لە ڕاستی) ﴿وَلَهُمۡ أَعۡيُنٞ لَّا يُبۡصِرُونَ بِهَا﴾ و چاویان هەیە (هەقی) پێ نابینن ﴿وَلَهُمۡ ءَاذَانٞ لَّا يَسۡمَعُونَ بِهَآۚ﴾ و گوێیان هەیە (هەقی پێ) نابیستن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ كَٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ ئەوانە وەك ئاژەڵ (وچوار پێ) وان ﴿بَلۡ هُمۡ أَضَلُّۚ﴾ بگرە خراپتر و گومڕاترن (لە ئاژەڵ) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡغَٰفِلُونَ﴾ هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلِلَّهِ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ﴾ هەر بۆ خوایە جوانترین و چاکترینی ناوەکان ﴿فَٱدۡعُوهُ بِهَاۖ﴾ جا ئێوەش بەو ناوانە بانگ و هاواری لێ بکەن ﴿وَذَرُواْ ٱلَّذِينَ﴾ واز بهێنن و نرخ دامەنێن بۆ ئەوانەی ﴿يُلۡحِدُونَ فِيٓ أَسۡمَٰٓئِهِۦۚ﴾ کەلەناوەکانی (خوا) دا گۆڕان و لادان دەکەن (دەیکەنە ناو بۆ بتەکانیان) ﴿سَيُجۡزَوۡنَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەی ئەوەی دەیانکرد لێیان دەسەنرێت ﴿١٨٠﴾ ﴿وَمِمَّنۡ خَلَقۡنَآ أُمَّةٞ﴾ وە لەوانەی کە دروستمان کردووە کۆمەڵێك هەیە ﴿يَهۡدُونَ بِٱلۡحَقِّ﴾ ڕێنموونی خەڵك دەکەن بە (ئایینی) ڕاست ﴿وَبِهِۦ يَعۡدِلُونَ﴾ و داد وەریشی پێ دەکەن ﴿١٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿سَنَسۡتَدۡرِجُهُم﴾ ووردە ووردە(پلە بە پلە) نزیکیان دەکەینەوە لە تیاچوون ﴿مِّنۡ حَيۡثُ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەجۆرێك کە خۆیشیان بەخۆیان نازانن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَأُمۡلِي لَهُمۡۚ﴾ ماوەیەك مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من زۆر پتەو و بەهێزە ﴿١٨٣﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَتَفَكَّرُواْۗ﴾ ئایا ئەوان بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍۚ﴾ کەهاوڕێ کەیان موحەممەد ﷺ هەرگیز تووشی شێتی نەبووە ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ ئەو تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرایە (بۆ ئێوە) ﴿١٨٤﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَنظُرُواْ﴾ ئایا ئەوانە ناڕوانن؟ ﴿فِي مَلَكُوتِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لەو موڵکە گەورەو فراوانەی لەئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ﴾ وە لەو شتانەی خوای گەورە دروستی کردوون ﴿وَأَنۡ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَدِ ٱقۡتَرَبَ﴾ وەلەوانەیە نزیك بوبێتەوە ﴿أَجَلُهُمۡۖ﴾ کۆتایی (ژیان)یان ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثِۭ بَعۡدَهُۥ يُؤۡمِنُونَ﴾ جا بەچ قسەیەك لە پاش قورئان بڕوا دێنن ﴿١٨٥﴾ ﴿مَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەس خوا گومڕای بکات (بەتاوانی کردەوەی خراپی) ﴿فَلَا هَادِيَ لَهُۥۚ﴾ ئەو هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نییە ﴿وَيَذَرُهُمۡ﴾ (خوا) وازیان لێ دێنێت ﴿فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ لە گومڕایی و یاخی بوونی خۆیاندا گێژ بخۆن ﴿١٨٦﴾ ﴿يَسۡـَٔلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ ٱلسَّاعَةِ﴾ لەبارەی ڕۆژی دوایی یەوە ﴿أَيَّانَ مُرۡسَىٰهَاۖ﴾ کەی دەبێت ﴿قُلۡ إِنَّمَا عِلۡمُهَا عِندَ رَبِّيۖ﴾ بڵێ: زانینی ئەوە تەنها لای پەروەردگارمە ﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقۡتِهَآ﴾ هیچ کەس (ناتوانێت) کاتەکەی ئاشکرا بکات ﴿إِلَّا هُوَۚ﴾ جگە لەپەروەردگار نەبێت ﴿ثَقُلَتۡ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ (هاتنی قیامەت) بۆ ئاسمانەکان و زەویش گران و قورسە ﴿لَا تَأۡتِيكُمۡ إِلَّا بَغۡتَةٗۗ﴾ نایەت بەسەرتاندا (ڕووناداات) لەناکاودا نەبێت ﴿يَسۡـَٔلُونَكَ كَأَنَّكَ﴾ لە تۆ دەپرسن وەك ئەوەی کە تۆ ﴿حَفِيٌّ عَنۡهَاۖ﴾ لە (هاتنی) ڕۆژی دوایی ئاگاداربی ﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّمَا عِلۡمُهَا﴾ بێگومان زانینی (هاتنی) ئەو ڕۆژە ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ تەنها لای خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆرێك لە خەڵکی نایزانن ﴿١٨٧﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لَّآ أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ من خاوەنی هیچ سوودو زیانێك نیم بۆخۆم ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێ ﴿وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ﴾ ئەگەر من غەیب و شتە نادیارەکانم بزانیایە ﴿لَٱسْتَكْثَرْتُ مِنَ ٱلْخَيْرِ﴾ خێرو خۆشی زۆرم بەدەست دەهێنا ﴿وَمَا مَسَّنِيَ ٱلسُّوٓءُ﴾ وەهیچ خراپەو زیانێکم پێ نە دەگەیی ﴿إِنْ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ من تەنها ترسێنەرو مژدەدەرم ﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ خەڵکانێك کە باوەڕ دەهێنن ﴿١٨٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست کردوە ﴿مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ﴾ لەیەك کەس (کە ئادەمە) ﴿وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ هەر لە خۆی هاوسەری بەدی هێنا ﴿لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا﴾ تا لەلای بحەسێتەوە (ئارام بگرێ) ﴿فَلَمَّا تَغَشَّىٰهَا﴾ جا کاتێك (پیاوەکە) لەگەڵ هاوسەرەکەی جووت بوو (دروست بوو) ﴿حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا﴾ باری سووکی هەڵگرت (سکی پڕبوو) ﴿فَمَرَّتْ بِهِۦ﴾ ئەمجا لەسەر ئەم (سك پڕیە) ماوەیەك تێپەڕی ﴿فَلَمَّآ أَثْقَلَت﴾ جا کاتێك (سکەکەی) قورس بوو ﴿دَّعَوَا ٱللَّهَ رَبَّهُمَا﴾ (ژن و مێردەکە) هەردوو لە خوا پاڕانەوە ﴿لَئِنْ ءَاتَيْتَنَا صَٰلِحًا﴾ سوێند بێ ئەگەر تۆ منداڵێکی چاك و تەواومان پێ بدەیت ﴿لَّنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومان لە سوپاس گوزاران دەبین ﴿١٨٩﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُمَا صَٰلِحًا﴾ بەڵام کاتێك (نەوەکانی ئادەم وحەوا پاش خۆیان) پەروەردگار منداڵێکی چاکی پێدان ﴿جَعَلَا لَهُۥ شُرَكَآءَ﴾ چەند هاوبەشێکیان بۆخوا دانا (وەك ئەوەی بتپەرستەکان دەیانکرد) ﴿فِيمَآ ءَاتَىٰهُمَا﴾ لەوەی کەپێی دابوون ﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا لەوە بەرزو بڵند ترە کە هاوبەشی بۆ دابنێن ﴿١٩٠﴾ ﴿أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْـًٔا﴾ ئایا شتانێك دەکەن بە هاوبەشی خوا کە ناتوانن هیچ شتێك دروست بکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ لەکاتێکدا خۆشیان دروست کراون ﴿١٩١﴾ ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا﴾ وە(ئەو بت و پەرستراوانە) ناتوانن هیچ یارمەتی یەکیان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ﴾ هەروەها ناتوانن یارمەتی خۆیشیان بدەن ﴿١٩٢﴾ ﴿وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە ئەوان (بتەکان) بانگ بکەن بۆ ڕێی ڕاست ﴿لَا يَتَّبِعُوكُمْ﴾ شوێنتان ناکەون ﴿سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ﴾ بۆ ئێوە یەکسانە چ بانگیان بکەن ﴿أَمْ أَنتُمْ صَٰمِتُونَ﴾ یان بێ دەنگ بن (سوودتان پێ ناگەیەنن) ﴿١٩٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کە ئێوە هاوارو داوایان لێ دەکەن جگە لە خوا ﴿عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ ئەوانیش چەند بەندەیەکن وەك خۆتان ﴿فَٱدْعُوهُمْ﴾ دەی بانگ وهاواریان لێ بکەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا۟ لَكُمْ﴾ با وەڵامتان بدەنەوە (ویستەکانتان بە جێ بهێنن) ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن، ﴿١٩٤﴾ ﴿أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَآ﴾ ئایا ئەوانە (هیچ نەبێ وەك خۆتان) قاچیان هەیە کە پێ ی بڕۆن بەڕێدا ﴿أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَآ﴾ یان دەستیان هەیە کەدەستی پێ بوەشێنن ﴿أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَآ﴾ یان چاویان هەیە کەپێ ی ببینن ﴿أَمْ لَهُمْ ءَاذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ یان گوێیان هەیە کەپێ ی ببیستن ﴿قُلِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿ٱدْعُوا۟ شُرَكَآءَكُمْ﴾ بانگی هاوبەشەکانتان بکەن ﴿ثُمَّ كِيدُونِ﴾ پاشان نەخشەوپیلانم بۆدانێن ﴿فَلَا تُنظِرُونِ﴾ ومۆڵەتیشم مەدەن ﴿١٩٥﴾

﴿إِنَّ وَلِـِّۧيَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی پشتیوان و دۆستی من هەر خوایە ﴿ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَۖ﴾ ئەو (خوایەی) کەقورئانی ناردە خوارەوە ﴿وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە هەر ئەویش پشتیوانی چاکەکاران دەکات ﴿١٩٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وە ئەوانەی ئێوە جگە لە خوا هانایان بۆ دەبەن ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ نَصۡرَكُمۡ﴾ ناتوانن یارمەتی تان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ﴾ ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر بانگیان بکەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿لَا يَسۡمَعُواْۖ﴾ ئەوان نابیستن ﴿وَتَرَىٰهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ﴾ وە وادەزانی بۆ تۆ دەڕوانن ﴿وَهُمۡ لَا يُبۡصِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هیچ نابینن ﴿١٩٨﴾ ﴿خُذِ ٱلۡعَفۡوَ﴾ دەست بگرە بە لێبوردەیی یەوە (چاوو پۆشی بکە) ﴿وَأۡمُرۡ بِٱلۡعُرۡفِ﴾ فەرمانیش بدە بە چاکە و چاکە کردن ﴿وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ و ڕوو وەرگێڕە لە نەفامان و نەزانان (وازیان لێ بهێنە) ﴿١٩٩﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ نَزۡغٞ﴾ وە ئەگەر خەتەرەو خەیاڵ و وەسوەسەیەکت بۆ هات لە لایەنی شەیتانەوە﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۚ﴾ یەکسەر پەنا بگرە بەخوا﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٢٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی خواناس و پارێزکار بوون ﴿إِذَا مَسَّهُمۡ طَٰٓئِفٞ مِّنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ کاتێك خەتەرو وەس وەسەیەکیان لەشەیتانەوە پێ بگات ﴿تَذَكَّرُواْ﴾ یادی خوا دەکەن و خوایان بیر دەکەوێتەوە﴿فَإِذَا هُم مُّبۡصِرُونَ﴾ جا کتوپڕ بەرچاویان ڕۆشن دەبێتەوە (ڕاستی دەدۆزنەوە) ﴿٢٠١﴾ ﴿وَإِخۡوَٰنُهُمۡ يَمُدُّونَهُمۡ فِي ٱلۡغَيِّ﴾ وە برا (شەیتانە)کانیان یارمەتییان دەدەن لە گومڕایی بووندا ﴿ثُمَّ لَا يُقۡصِرُونَ﴾ پاشان کۆتایی ناهێنن و واز ناهێنن(بۆ گومڕا کردنیان) ﴿٢٠٢﴾ ﴿وَإِذَا لَمۡ تَأۡتِهِم﴾ وە هەر کاتێك (وەحی دوا بکەوێت) ئایەتێکیان بۆ نەهێنی ﴿بِـَٔايَةٖ قَالُواْ لَوۡلَا ٱجۡتَبَيۡتَهَاۚ﴾ دەیان ووت: بۆچی لەخۆتەوە ڕێکی ناخەیت (بۆ خۆت هەڵی نابەستی) ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگومان من هەر شوێنی ئەوە دەکەوم ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ مِن رَّبِّيۚ﴾ کە لەلایەن پەروەردگارمەوە وەحیم بۆ دەکرێت ﴿هَٰذَا بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمۡ﴾ ئەم (قورئانە) بەرچاو ڕۆشنی و بەڵگەیە لەلایەن پەروەردگارتانەوە﴿وَهُدٗى﴾ و ڕێنموونی و نیشاندەرە﴿وَرَحۡمَةٞ﴾ و میهرەبانی و بەزەیی خوایە ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ گەل و هۆزێك کە باوەڕ دێنن ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ وە کاتێك کە قورئان خوێندرا﴿فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥ﴾ دەبێ گوێ ی لێ بگرن ﴿وَأَنصِتُواْ﴾ و بێ دەنگیش بن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی خوا میهرەبانیتان لە گەڵدا بکات ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَٱذۡكُر رَّبَّكَ فِي نَفۡسِكَ﴾ وە لە (دڵ و) دەروونت دا یادی پەروەردگارت بکە﴿تَضَرُّعٗا وَخِيفَةٗ﴾ بە پاڕانەوەو ترس و بیمەوە﴿وَدُونَ ٱلۡجَهۡرِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ بەبێ ئەوەی دەنگ بەرزبکەیتەوە ﴿بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ﴾ لە بەرەبەیانی و دەماو دەمی ئێواراندا﴿وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ﴾ وە لە بێ ئاگایان مەبە ﴿٢٠٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾بە ڕاستی ئەو فریشتانەی کە لای پەروەردگارتن ﴿لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ خۆ بە زل نازانن ﴿عَنۡ عِبَادَتِهِۦ﴾ لە پەرستنی ئەو(خوا) ﴿وَيُسَبِّحُونَهُۥ﴾ و هەمیشە ستایشی دەکەن (کڕنووشی بۆ دەبەن) ﴿وَلَهُۥ يَسۡجُدُونَ۩﴾ و تەنها سوژدە بۆ ئەو دەبەن. ﴿٢٠٦﴾

سورەتی ﴿ الأنفال ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَسۡـَٔلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ ٱلۡأَنفَالِۖ﴾ سەبارەت بە دەسکەوتەکان(ی جەنگی بەدر) ﴿قُلِ﴾ تۆش بڵێ: ﴿ٱلۡأَنفَالُ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِۖ﴾ ئەو دەست کەوتانە هەر بۆ خوا و پێغەمبەرن ﷺ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن و لە خوا بترسن ﴿وَأَصۡلِحُواْ ذَاتَ بَيۡنِكُمۡۖ﴾ وە پەیوەندی نێوان خۆتان چاك بکەنەوە ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وگوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە بڕوادارن ﴿١﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان بڕواداران تەنها کەسانێکن ﴿إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ﴾ کاتێك کە باسی خوا کرا و ناوی هێنرا ﴿وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ﴾ دڵیان دەترسێت و ترسی لێ دەنیشێت ﴿وَإِذَا تُلِيَتۡ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُهُۥ﴾ کاتێکیش ئایەتەکانی خوا بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿زَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنٗا﴾ بڕوایان (پێی) زیاد دەبێت ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەوانەن کە بەڕاستی نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزیەی پێمان داوون (لە پێناوی خوادا) دەیبەخشن ﴿٣﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ﴾ هەر ئەوانەن ﴿ٱلۡمُؤۡمِنُونَ حَقّٗاۚ﴾ بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُمۡ دَرَجَٰتٌ عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ پلەی بەرزیان بۆ هەیە لای پەروەردگاریان ﴿وَمَغۡفِرَةٞ وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و لێ خۆش بوونی (تاوانەکانیان) و ڕۆزی پەسەندو چاك (یان بۆ هەیە) ﴿٤﴾ ﴿كَمَآ أَخۡرَجَكَ رَبُّكَ مِنۢ بَيۡتِكَ﴾ هەر چۆنێك کە پەروەردگارت لە ماڵەکەت (لەشاری مەینە) دەریهێنایت (بۆ جەنگی بەدر) ﴿بِٱلۡحَقِّ﴾ بەهەق و ڕاستی ﴿وَإِنَّ فَرِيقٗا مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا بێگومان دەستەیەك لەبڕواداران ﴿لَكَٰرِهُونَ﴾ بێزاربوون و پێیان ناخۆش بوو ﴿٥﴾ ﴿يُجَٰدِلُونَكَ فِي ٱلۡحَقِّ﴾ دەمەقاڵێت لەگەڵدا دەکەن لە (شتی) هەق و ڕاستدا ﴿بَعۡدَ مَا تَبَيَّنَ﴾ دوای ئەوەش کە بۆیان ڕوون بۆتەوە (کە ڕاستە هێشتا جەنگیان لا گرانە) ﴿كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى ٱلۡمَوۡتِ﴾ وەك ئەوەی بە توندی بەرەو مردن ببرێن ﴿وَهُمۡ يَنظُرُونَ﴾ و بەچاوی خۆیان (مردن) ببینن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذۡ يَعِدُكُمُ ٱللَّهُ﴾ (بیری ئەو کاتە بکەنەوە) کەخوا بەڵێنی بەئێوەدا ﴿إِحۡدَى ٱلطَّآئِفَتَيۡنِ﴾ دەست کەوتی یەکێك لەو دوو کۆمەڵە (کاروانە بازرگانییەکە یان سەرکەوتن بە سەریاندا) ﴿أَنَّهَا لَكُمۡ﴾ بەڕاستی دەبێتە هی ئێوە ﴿وَتَوَدُّونَ﴾ وە ئێوە ئەوەتان پێ خۆشە ﴿أَنَّ غَيۡرَ ذَاتِ ٱلشَّوۡكَةِ﴾ کە ئەو دەستکەوتە بێ چەکە، (کاروانە بازرگانیەکە) ﴿تَكُونُ لَكُمۡ﴾ بۆ ئێوە بێت ﴿وَيُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُحِقَّ ٱلۡحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦ﴾ بەڵام خوا دەیەوێت ووتەکانی خۆی بەڕاست دەرچێ (حەق سەرکەوێ) ﴿وَيَقۡطَعَ دَابِرَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و ڕەگ و ڕیشەی بێ باوەڕان لەبن بێنێ ﴿٧﴾ ﴿لِيُحِقَّ ٱلۡحَقَّ﴾ تا هەق جێگیر بکات ﴿وَيُبۡطِلَ ٱلۡبَٰطِلَ﴾ و ناحەقیش لەناو بەرێ و پوچەڵێ بکاتەوە ﴿وَلَوۡ كَرِهَ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت ﴿٨﴾

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ﴾ (بیربکەنـەوە) کاتێـك (لە بەدر دا) هاناتان بـۆ پەروەردگارتان دەبرد ﴿فَاسْتَجَابَ لَكُمْ﴾ خواش هات بەهاناتانەوە ﴿أَنِّي مُمِدُّكُم﴾ ووتـی من دەنێرم بۆ یارمەتیان ﴿بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ﴾ هـەزار فریشتە ﴿مُرْدِفِينَ﴾ بـە دوای یەکـدا (دێنـە خـواری) ﴿٩﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ﴾ وەخـوا ئـەوەی تەنها بۆ شـادی و موژدە نـارد ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ﴾ تا دڵەکانتان پـێ ی ئارام بگرێت ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ وە سـەر کەوتنیش تەنها لای خواوەیەو بەس ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاسـتی خوا بەدەسـتەڵاتی کار بەجێ یە ﴿١٠﴾ ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ (خوا) وەنەوزی بەسەرتاندا هێنـا ﴿أَمَنَةً مِّنْهُ﴾ (بـووە هـۆی) دڵنیایی ئێوە لە لایـەن (پەروەردگـار) خۆیەوە ﴿وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ بارانیشـی لە ئاسـمانەوە بۆ باراندن ﴿لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ﴾ تا پاکتان بکاتەوە پێی ﴿وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ﴾ و پیسـی شـەیتان (دوو دڵـی و گومـان) لەئێـوە دوور بخاتەوە ﴿وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ و پەیوەنـدی دڵەکانتـان پتەو بکات ﴿وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ﴾ وە بـەو (بارانی) پێکانتان دامـەزراو و جێگیر بـکات ﴿١١﴾ ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ﴾ (بێنـەوە بیـر) کاتێـك کـە پەروەردگـارت نیگای نـارد ﴿إِلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ بۆ فریشـتەکان ﴿أَنِّي مَعَكُمْ﴾ (کـە بە پێغەمبەر وباوەڕداران ڕابگەیەنـن) کە بێگومان من (خوای گەورە) لەگەڵتانـم ﴿فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەی دڵـی کەسـانێك قایـم و دامـەزراو کـەن کـە باوەڕیـان هێناوە ﴿سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾ بە زوویی ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ﴾ جائێوەش لەسەرووی گەردنیان بدەن (واتە سەریان) ﴿وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾ وە لە هەموو سەر پەنجەکانیان بدەن (واتە لە هەموو لاشەیان بدەن لەسەرەوە تا خوارەوە) ﴿١٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوە ﴿بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاسـتی ئەوانە دژایەتـی خواو پێغەمبەرەکەیان کرد ﴿وَمَن يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هـەر کەسێکیش دژایەتـی خـواو پێغەمبەرەکـەی بـکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئـەوە بێگومـان تۆڵە و سـزای خـوا زۆر سـەخت وبەتینـە ﴿١٣﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ (حوکم و سـزای ئێـوە) ئەوەیە دەی بیچـەژن ﴿وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بەڕاسـتی بۆ بێ بڕوایان سـزای ئاگـری دۆزەخ هەیە ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسـانەی کـە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا﴾ کاتێك (لەجەنگ دا) ڕووبەڕووی زۆرێك لەبێ باوەڕان بوونەوە ﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ﴾ قەت پشـتیان تێ مەکەن و هەڵمەیەن ﴿١٥﴾ ﴿وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ وە هەر کەس لەو ڕۆژەدا پشـتیان تێ بکات و هەڵبێت ﴿إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ﴾ مەگەر (مەبەستی ئەوەبێت) بۆ هێرش کردن بگەڕێتەوە سەریان ﴿أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ﴾ یـان بـڕوات بـۆ لای کۆمەڵێکـی تـر (و یارمەتیان بـدات) ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان بەڕق و خەشـمی خواوە دەگەڕێتەوە ﴿وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگای دۆزەخ دەبێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە جێگـایەکی زۆر خراپ و بەدە ﴿١٦﴾

﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ﴾ دە کەواتە ئێوە ئەوانتان نەکوشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ﴾ بەڵکو خوا ئەوانی کوشت ﴿وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ﴾ وەکاتێ کە (مشتێ خۆڵ و زیخت ڕووبەکافران) هاوێشت بەتەنها تۆ نەتهاوێشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ﴾ بەڵکو خوا هاوێشتی (و لێیدان) ﴿وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بڕواداران تاقی بکاتەوە ﴿مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا﴾ لەلایەن خۆیەوە بەتاقی کردنەوەیەکی چاك ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە (١٧) ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ (سەر ئەنجامی باوەڕداران و کافران) ئەوە بوو (کەڕووی دا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا پیلانی بێ بڕوایان پوچەڵ دەکاتەوە (١٨) ﴿إِن تَسْتَفْتِحُوا﴾ ئەگەر ئێوە ئەی (بێباوەڕان) داوای یارمەتی و سەرکەوتن دەکەن ﴿فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ﴾ ئەوە بەڕاستی سەرکەوتنتان بۆ هات (گاڵتەیان پێ دەکات) ﴿وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (لەدوژمنایەتی پێغەمبەریان کۆتای بهێنن بە بت پەرستی) ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ﴾ وە ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر دژایەتی یان بت پەرستی) ئەوە ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سەر خستی باوەڕداران) ﴿وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا﴾ هەر گیز دەستەو کۆمەڵەکەتان هیچ سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ هەر چەند زۆریش بن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وەبێگومان خوا لەگەڵ بڕواداران دایە (١٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ وپشتی تێمەکەن ﴿وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تێدەگەن و دەبیستن (٢٠) ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ وەکو ئەوانە مەبن کە(بەسەر زارەکی) ووتیان :بیستمان ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوانە هیچ نابیستن و تێناگەن (٢١) ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی خراپترینی هەموو گیان لەبەران لە لای خوا ﴿الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەو کەڕولاڵانەن (مەبەست پێ بێباوەڕانە) کە بیرناکەنەوە و ژیر نابن (٢٢) ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیزانیایە ﴿فِيهِمْ خَيْرًا﴾ چاکەیەك لەو (بێباوەڕانەدا) هەیە ﴿لَّأَسْمَعَهُمْ﴾ بێگومان وای لێ دەکردن ببیستن ﴿وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ﴾ ئەگەر خوا (فەرمانی خۆی) پێ ببیستنایە ﴿لَتَوَلَّوا﴾ هەر ڕوویان وەردەگێڕا ﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئەوان هەر گوێ پێ نەدەرن (٢٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ وەڵامی خوا و پێغەمبەر بدەنەوە ﴿إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾ کاتێك کە بانگتان دەکەن بۆ لای ئەو (ئایینەی) کەزیندووتان دەکاتەوە ﴿وَاعْلَمُوا﴾ بشزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی (ویستی) خوا ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ دەبێتە بەربەست لەنێوان ئادەمی و دڵیدا (واتە ئەو پەڕی دەستەڵاتی هەیە بەسەر دڵی بەندەکانیدا) ﴿وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر لای ئەو کۆ دەکرێنەوە (لەڕۆژی دوایی دا) (٢٤) ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ وەخۆتان بپارێزن لەئاشوب و بەڵایەك ﴿لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً﴾ کە تووشی ستەم کارانتان نابێت بە تایبەتی (هەمووتان دەگرێتەوە) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بشزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی تۆڵە و سزای خوا زۆر سەختە (٢٥)

﴿وَٱذْكُرُوٓاْ﴾ بیـر بکەنـەوە ﴿إِذْ أَنتُمْ﴾ کاتێك کە ئێـوە ﴿قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کـەم و لاوازکراو و ژێـر دەسـتە بـوون لـە زەوی (مەککـە)دا ﴿تَخَافُونَ﴾ دەترسـان ﴿أَن يَتَخَطَّفَكُمُ ٱلنَّاسُ﴾ کەخەڵکـی بتـان فڕێنـن وبـدەن بەسـەرتاندا ﴿فَـَٔاوَىٰكُمْ﴾ ئەمجا خـوا پەنـای دان ﴿وَأَيَّدَكُم بِنَصْرِهِۦ﴾ وە بەیارمەتی خـۆی پشـتیوانی کـردن ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی لـە شـتە پـاك (و حەڵاڵـە) کان پـێ بەخشـین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی سـوپاس گـوزاری خوا بـن ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئـەو کەسـانەی باوەڕتـان هێنـاوە ﴿لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ ناپاکی مەکـەن لەگەڵ خـوا و پێغەمبەر ﷺ دا ﴿وَتَخُونُوٓاْ أَمَٰنَٰتِكُمْ﴾ وە ناپاکـی مەکـەن لـە سـپاردەکانی نـاو خۆتـان ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لەکاتێکـدا کـە ئێـوە دەزانـن (ناپاکـی یـە) ﴿٢٧﴾ ﴿وَٱعْلَمُوٓاْ﴾ وە بزانـن ﴿أَنَّمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَأَوْلَٰدُكُمْ﴾ بەڕاستی ماڵ و منداڵتـان ﴿فِتْنَةٌ﴾ هـۆی تاقی کردنـەوەی (ئێـوەن) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ وە بەڕاسـتی لای خـوا پاداشـتی زۆر گـەورە هەیـە ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئـەی ئەو کەسـانەی کـە باوەڕتـان هێناوە ﴿إِن تَتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەگـەر ئێوە خواناس بن و خۆتان بپارێزن ﴿يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا﴾ هۆی جیاکەرەوەی (ڕاسـت و ناڕاسـت) تان بۆ فەراهەم دێنێت ﴿وَيُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ﴾ و لە گوناهەکانتان دەبورێ ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ و لێتـان خـۆش دەبێت ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەن بەهرە و چاکەی زۆر گەورەیـە ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە(بیـر بکەرەوە) کاتێك ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پیلانیان لە دژت دەگێڕا ﴿لِيُثْبِتُوكَ﴾ تا بەندو کۆتت بکەن ﴿أَوْ يَقْتُلُوكَ﴾ یان بتکوژن ﴿أَوْ يُخْرِجُوكَ﴾ یان (لە مەککە) دەرت بکـەن ﴿وَيَمْكُرُونَ﴾ وە ئەوانـە (بەردەوام) پیـلان دەگێڕن و فڕو فێـڵ دەکەن ﴿وَيَمْكُرُ ٱللَّهُ﴾ وە خوایـش لەبەرامبـەر ئەوانـدا پیلان دەگێڕێت بۆ پووچـەڵ کردنەوەی پیلان و فـڕ و فێڵەکانیان ﴿وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلْمَٰكِرِينَ﴾ وە خـوا چاکترینـی پیـلان گێڕانە (بەرامبەر پیـلان گێڕان) ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا﴾ وە کاتێـك کـە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسـەردا دەخوێنرێتـەوە ﴿قَالُواْ قَدْ سَمِعْنَا﴾ دەڵێن :بیسـتمان (واتە گرنگ نی یە) ﴿لَوْ نَشَآءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَآ﴾ ئەگەر بمان ویسـتایە وێنەی ئەو ئایەتانەمان دەووت ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەمـە هیچ نی یە جگە لە ئەفسـانەی پێشـینان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذْ قَالُواْ ٱللَّهُمَّ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێـك (کـە بێ بـاوەڕەکان) دەیان ووت ئەی پەروەردگـار ﴿إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ ٱلْحَقَّ مِنْ عِندِكَ﴾ ئەگەر ئـەم قورئانـە ڕاستەو لەلایـەن تـۆوە هاتـووە ﴿فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً﴾ دەی بـەرد بەسـەرماندا ببارێنـە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لـە ئاسـمانەوە ﴿أَوِ ٱئْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ یـان سـزای سـەختی پـڕ ئازارمـان بـۆ بنێرە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ وە بەڕاسـتی خـوا سـزایان نـادات ﴿وَأَنتَ فِيهِمْ﴾ لەکاتێـك دا تـۆ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) لەناویانـدا بیـت ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ﴾ هەروەها خوا تووشـی سـزایان ناکات ﴿وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان داوای لێبوردن بکەن لە خودا ﴿٣٣﴾

﴿وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا چۆن سزایان نادات؟! ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە کاتێکدا ئەوان بەرگری (موسوڵمانان) دەکەن لە چوون بۆ مزگەوتی بەرێزو پیرۆزی (کەعبە) ﴿وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان خۆشەویست و سەر پەرشتیاری ئەو (مزگەوتە) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾ بەڕاستی سەر پەرشتیار و خۆشەویستی ئەو (مزگەوتە) خوا ناسان و پارێزکارانن ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ﴾ وەنوێژی ئەوان (بت پەرستەکان) لەماڵی خوادا هیچ نی یە ﴿إِلَّا مُكَاءً﴾ جگە لە فیکە کردن ﴿وَتَصْدِيَةً﴾ و چەپڵە لێدان نەبێت ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچەژن سزای سەخت (لە بەدردا) ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی بڕوا نەهێنانتانەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان خەرج دەکەن ﴿لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی بەر هەڵستی ڕێگەی خوا بکەن ﴿فَسَيُنْفِقُونَهَا﴾ جا لە مەودوا (ماڵ و سامانیان) بەخت دەکەن و دەیبەخشن ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾ لەپاشان دەبێت بەداخ و پەژارە بۆیان ﴿ثُمَّ يُغْلَبُونَ﴾ پاشان ژێر دەکەون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ هەر لەدۆزەخ دا کۆ دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ بۆ ئەوەی خوا دەستەی ناپاك لە دەستەی پاك جیا بکاتەوە ﴿وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ و ناپاکەکانیش لەسەر یەك هەڵچنێت ﴿فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا﴾ ئەمجا هەمووی پێکەوە کۆ بکاتەوە ﴿فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ و بیخاتە دۆزەخەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیانبار و خەسارۆ مەندی تەواون ﴿٣٧﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿إِنْ يَنْتَهُوا﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (بەبێ بڕوایی یەکەیان) ﴿يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ بەڕاستی (خوا) دەبورێت لەهەرچی لەوەو پێش کردوویانە ﴿وَإِنْ يَعُودُوا﴾ بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە (سەر کردەوەی پێشوویان) ﴿فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی باوو یاسای پێشینە (خراپە کان چی بوو (بۆ ئەمانیش دووبارە دەبێتەوە) ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ (باوەڕداران) جەنگ بکەن لەگەڵ بێ باوەڕاندا ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ هەتا ئاژاوە(بێ باوەڕی و بت پەرستی) نامێنێت ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەمووی بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ جا ئەگەر کۆتایی یان هێنا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوەبەڕاستی خوا ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەهەر کردەوەیەك کە (بێ باوەڕان) دەیکەن بینایە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پشتیوان و یارمەتی دەرتانە ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئەو (خوا) باشترین پشتیوانە ﴿وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ وە باشترین یاریدەدەر و سەرخەرتانە ﴿٤٠﴾

﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وەبزانن ﴿أَنَّمَا غَنِمۡتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ بێگومان هەر چیەکتان لەغەنیمەت(دەسکەوت) وگرت ﴿فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی پێنج یەکی ئەو(دەسکەوتە) بۆ خوا ﴿وَلِلرَّسُولِ﴾ و بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿وَلِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ و بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و بۆ هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و بۆ هەژاران ﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانە ﴿إِن كُنتُمۡ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هێناوە بەخوا ﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا﴾ وە بەوەی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبۡدِنَا﴾ بۆسەر بەندەکەمان (کەموحەممەد پێغەمبەرە ﷺ) ﴿يَوۡمَ ٱلۡفُرۡقَانِ﴾ لەڕۆژی جیاکردنەوەدا (واتە جەنگی بەدر) ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِۗ﴾ لەو ڕۆژەی کەدوو کۆمەڵ بەیەك گەیشتن (دژ بەیەك جەنگان) ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتدارە ﴿٤١﴾ ﴿إِذۡ أَنتُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ وەکاتێك ئێوە لای خواری (شیوەکەی) نزیك (مەدینە)دا بوون ﴿وَهُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلۡقُصۡوَىٰ﴾ و ئەوانیش لەلای سەرووی (شیوەکەی) دوورتر (لەمەدینە)دا بوون ﴿وَٱلرَّكۡبُ﴾ کاروانەکەش ﴿أَسۡفَلَ مِنكُمۡۚ﴾ لەخوارتری ئێوە بوو ﴿وَلَوۡ تَوَاعَدتُّمۡ﴾ وە ئەگەر بەڵێنتان بەیەکتر بدایە ﴿لَٱخۡتَلَفۡتُمۡ﴾ بێگومان جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡمِيعَٰدِ﴾ لەبەڵێنەکەدا (جەنگتان نەدەکرد) ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵام ﴿لِّيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ (کۆی کردونەتەوە) بۆ ئەوەی خوا کارێك بەدی بێنێت ﴿كَانَ مَفۡعُولٗا﴾ هەر بەدی دێت ﴿لِّيَهۡلِكَ مَنۡ هَلَكَ﴾ بۆ ئەوەی لەناو بچێت ئەو کەسەی (بەلای خواوە) لەناو چووە ﴿عَنۢ بَيِّنَةٖ﴾ لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَيَحۡيَىٰ مَنۡ حَيَّ عَنۢ بَيِّنَةٖۗ﴾ وەبۆ ئەوەی بژی ئەوەی (بەلای خواوە) دەژی لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٤٢﴾ ﴿إِذۡ يُرِيكَهُمُ ٱللَّهُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ کەخوائەو (بێ بڕوای)انەی نیشان دەدایت ﴿فِي مَنَامِكَ قَلِيلٗاۖ﴾ لەخەوتدا کەم بوون ﴿وَلَوۡ أَرَىٰكَهُمۡ كَثِيرٗا﴾ خۆ ئەگەر (خوا ژمارەی) ئەوانەی بەزۆر نیشان بدایتایە ﴿لَّفَشِلۡتُمۡ﴾ ئەوە بێگومان دەترسان و دەشکان ﴿وَلَتَنَٰزَعۡتُمۡ﴾ وە جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡأَمۡرِ﴾ لەبڕیاری جەنگدا ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ سَلَّمَۚ﴾ بەڵام خوا پاراستنی ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵاندایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِذۡ يُرِيكُمُوهُمۡ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئەوانی نیشان دان ﴿إِذِ ٱلۡتَقَيۡتُمۡ﴾ کاتێ ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فِيٓ أَعۡيُنِكُمۡ قَلِيلٗا﴾ لەبەرچاوتان بەکەم دەبینران ﴿وَيُقَلِّلُكُمۡ فِيٓ أَعۡيُنِهِمۡ﴾ ئێوەشی لەبەر چاوی ئەوان بەکەم نیشان دا ﴿لِيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ بۆ ئەوەی خوا کارێك بەدی بهێنێت ﴿كَانَ مَفۡعُولٗاۗ﴾ هەر بەدی دێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەمووکارەکان هەر بۆلای خوا دەگێڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمۡ فِئَةٗ﴾ کاتێ (لەجەنگدا) لەگەڵ کۆمەڵێکدا ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فَٱثۡبُتُواْ﴾ خۆگربن (هەڵنەیەن) ﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ و یادی خوا زۆر بکەن ﴿لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرکەوتووبن ﴿٤٥﴾

﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ (ئەی باوەڕداران) گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَلَا تَنَٰزَعُواْ فَتَفۡشَلُواْ﴾ وە جیاوازمەبن و دووبەرەکی مەکەن بەهۆیەوە بشکێن و لاوازببن ﴿وَتَذۡهَبَ رِيحُكُمۡۖ﴾ و هێزتان بڕواو نەمێنێت ﴿وَٱصۡبِرُوٓاْۚ﴾ وەخۆڕاگربن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ بەڕاستی خواله‌گەڵ خۆگراندایە ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ خَرَجُواْ﴾ وەك ئەوانە (بت پەرستەکان) مەبن دەرچوون ﴿مِن دِيَٰرِهِم﴾ لەماڵ و وولاتی خۆیان ﴿بَطَرٗا وَرِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ بەفیزوو ڕووپامایی بۆ خەڵك کردن ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ وەبەرگری (خەڵکیان) دەکرد لەڕێگەی خوا ﴿وَٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ﴾ وە خوا بەهەموو ئەو کارانەی دەیکەن ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذۡ زَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کەشەیتان کردەوەکانیانی (بۆ بت پەرستەکان) ڕازاندنەوە ﴿وَقَالَ﴾ وە ووتی: ﴿لَا غَالِبَ لَكُمُ ٱلۡيَوۡمَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ ئەمڕۆ هیچ کەس بەسەرتاندا زاڵنابێ ﴿وَإِنِّي جَارٞ لَّكُمۡۖ﴾ و بێگومان من پەنادەر (و پارێزەر)ی ئێوەم ﴿فَلَمَّا تَرَآءَتِ ٱلۡفِئَتَانِ﴾ ئەمجا کاتێك هەردوو دەستەکە ڕوو بەڕووی یەکتر بوونەوە ﴿نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيۡهِ﴾ (شەیتان) پاشەو پاش بەدوای خۆی دا گەڕایەوە ﴿وَقَالَ﴾ و ووتی: ﴿إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّنكُمۡ﴾ بەڕاستی من بەریم لەئێوە ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰ مَا لَا تَرَوۡنَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەبینم ئێوە نایبینن ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَۚ﴾ بەڕاستی من لەخوا دەترسم ﴿وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ و خوا زۆر تۆڵەی بەتین و سەختە ﴿٤٨﴾ ﴿إِذۡ يَقُولُ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ دووڕووەکان ﴿وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ و ئەوانەی نەخۆشی لەدڵیاندابوو دەیان ووت ﴿غَرَّ هَٰٓؤُلَآءِ دِينُهُمۡۗ﴾ ئەوانە (موسوڵمانەکان) ئاینەکەیان فریوی داوون ﴿وَمَن يَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ﴾ هەرکەسێ پشت بەخوا ببەستێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بە دەسەڵاتی کار دروستە ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَوۡ تَرَىٰٓ﴾ وە ئەگەر دەتبینی ﴿إِذۡ يَتَوَفَّى ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ کاتێك فریشتەکان گیانی بێ باوەڕان دەکێشن ﴿يَضۡرِبُونَ وُجُوهَهُمۡ وَأَدۡبَٰرَهُمۡ﴾ لەدەموچاوو پاشیان دەدەن ﴿وَذُوقُواْ عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ﴾ و (پێیان دەڵێن) بچەژن سزای ئاگری سوتێنەر ﴿٥٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيكُمۡ﴾ ئەو (ئازار و سزایە) بەهۆی ئەوەوەیە دەستی خۆتان پێشی خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَيۡسَ بِظَلَّٰمٖ لِّلۡعَبِيدِ﴾ وە بەڕاستی خوا بە هیچ شێوەیەك ستەمکار نی یە بۆ بەندەکانی ﴿٥١﴾ ﴿كَدَأۡبِ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ (ئەم بێ باوەڕانە باوو نەریتیان) هەر وەکو باو و نەریتی دەستەی فیرعەون ﴿وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ و ئەوانەیە لەپێش ئەوانەوە بوون ﴿كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کە بێ بڕوا بوون بە نیشانەکانی خوا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمۡۚ﴾ ئیتر (سزای) خوایش گرتنی بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيّٞ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانای تۆڵە بەتینە ﴿٥٢﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کەبەڕاستی خوا هیچ نیعمەتێك ناگۆڕێ ﴿أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ کە بەخشیبێتی بەهەر گەل و هۆزێك ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوەی لەخۆیاندایە نەیگۆڕن (واتە ئیمانەکەیان بگۆڕن بۆ بێ باوەڕی) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٥٣﴾ ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ (ئەم کردەوەی ئەمان) وەکو باوو نەریتی دەستەی فیرعەون وئەوانەی لەپێش ئەوان بوون وایە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگەکانی پەروەردگاریان بەدرۆ زانی ﴿فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئێمەش لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە دەست و پێوەندەکەی فیرعەونمان خنکاند ﴿وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ چونکە هەموویان ستەم کار بوون ﴿٥٤﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی بەدترینی گیان لەبەران (کەسانێکن) بەلای خواوە ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەن بێ باوەڕبوون ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٥٥﴾ ﴿الَّذِينَ عَاهَدتَّ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەی کەپەیمانت لەگەڵیان بەست ﴿ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ﴾ لەپاش ئەوە پەیمانەکەیان دەشکاند ﴿فِي كُلِّ مَرَّةٍ﴾ لەهەموو جارێکدا ﴿وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ و ئەوان خۆیان ناپارێزن ولە خودا ناترسن ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ﴾ جا ئەگەر تووشی ئەوانە بوویت (زاڵبوویت بەسەریاندا) لە جەنگ دا ﴿فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ﴾ (سزاو کوشتن و برینێکیان پێ بکە) کەببێتە هۆی ترس لەدڵی ئەو دوژمنانەی لەپشتیانەوەن ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵکو ئەوان بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً﴾ وە ئەگەر بەڕاستی مەترسیت کرد لەناپاکی دەستەیەك (کەپەیمانەکەیان بشکێنن) ﴿فَانبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ ئەو کاتە (پەیمانەکە) فڕێ بدەرەوە بۆیان بەڕێك وپێکی تا بەرامبەر بن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا ناپاکانی خۆش ناوێت ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ وە باگومان نەبەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێشکەوتوون ﴿إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ﴾ بێگومان ئەوانە خوا دەستە پاچە ناکەن (لە دەستی دەرناچن) ﴿٥٩﴾ ﴿وَأَعِدُّوا لَهُم﴾ (ئەی ئیمانداران) ئامادەی بکەن بۆیان ﴿مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾ ئەوەی لەتواناتاندا هەیە لەهێز ﴿وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ﴾ وە لەئەسپی دابەستراو ﴿تُرْهِبُونَ بِهِ﴾ تا بترسێنن پێی ﴿عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ﴾ دوژمنی خواو دوژمنی خۆتان ﴿وَآخَرِينَ مِن دُونِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تریش بێجگە لەوان ﴿لَا تَعْلَمُونَهُمُ﴾ ئێوە نایانناسن ﴿اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ﴾ خوا دەیانناسێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ﴾ وە هەرشتێك ببەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ (پاداشەکەی) بەتەواوی دەدرێتەوە پێتان ﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ وە ئێوە هیچ ستەمتان لێ ناکرێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا﴾ وە ئەگەر ئەوانە مەیلی ئاشتیان هەبوو تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) مەیلی ئەوە بکە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە پشت بەخوا ببەستە ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٦١﴾

﴿وَإِن يُرِيدُوٓا۟﴾ وە ئەگەر ویستیان ﴿أَن يَخْدَعُوكَ﴾ فێڵت لێ بکەن ﴿فَإِنَّ حَسْبَكَ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی خوات بەسە (پشت و پەنات بێت) ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِۦ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەبەهێزی کردیت بەیارمەتی خۆی ﴿وَبِٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەبڕواداران ﴿٦٢﴾ ﴿وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ وە هۆگری خستە نێوان دڵەکانیان ﴿لَوْ أَنفَقْتَ﴾ ئەگەر بتبەخشیایە ﴿مَا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەرچی لەزەویدا هەیە ﴿مَّآ أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ هۆگریت نەدەخستە نێوان دڵەکانیانەوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوانیان ﴿إِنَّهُۥ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاڵی کاردروستە ﴿٦٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَسْبُكَ ٱللَّهُ﴾ خوات بەسە ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ هەروەها ئەو بڕوادارانەش کەشوێنت کەوتوون ﴿٦٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَرِّضِ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلَى ٱلْقِتَالِ﴾ هانی بڕواداران بدە لەسەر جەنگ کردن (لەگەڵ دوژمناندا) ﴿إِن يَكُن مِّنكُمْ﴾ ئەگەر لەئێوەدا ببێت ﴿عِشْرُونَ صَٰبِرُونَ﴾ بیست کەسی خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا۟ مِا۟ئَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسی (بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّا۟ئَةٌ﴾ وە ئەگەر سەد کەس لەئێوە هەبێت ﴿يَغْلِبُوٓا۟ أَلْفًا﴾ زاڵ دەبن بەسەر هەزار کەس دا ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ لەئەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکن نافامن ﴿٦٥﴾ ﴿ٱلْـَٰٔنَ﴾ ئێستا ﴿خَفَّفَ ٱللَّهُ عَنكُمْ﴾ خوا فەرمانەکەی سووك کرد لەسەرتان ﴿وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا﴾ وەزانی کەلاوازیتان تێدایە ﴿فَإِن يَكُن مِّنكُم﴾ جا ئەگەر لەئێوەدا ببێت ﴿مِّا۟ئَةٌ صَابِرَةٌ﴾ سەد کەسی خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا۟ مِا۟ئَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەس(ی بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُمْ أَلْفٌ﴾ وەئەگەر هەزار کەس لەئێوە هەبن ﴿يَغْلِبُوٓا۟ أَلْفَيْنِ﴾ زاڵدەبن بەسەر دوو هەزار کەس دا ﴿بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وەخوا لەگەڵ خۆگراندایە ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِنَبِىٍّ﴾ بۆ هیچ پێغەمبەرێك ڕەوا نی یە ﴿أَن يَكُونَ لَهُۥٓ أَسْرَىٰ﴾ کە دیلی (لە دوژمنان) هەبێت و ڕایان بگرێت ﴿حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هەتا کوشتاری زۆریان لێ نەکات ودەسەڵاتی نەچەسپێت لەزەویدا ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ ٱلدُّنْيَا﴾ ئایائێوە ماڵی دونیاتان دەوێت(بە وەرگرتنی فیدیە)؟ ﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ ٱلْـَٔاخِرَةَ﴾ (لەکاتێکدا) خوای گەورە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی دەوێت (بۆ ئێوە) ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا بەتوانا و زاڵی کار دروستە ﴿٦٧﴾ ﴿لَّوْلَا كِتَٰبٌ﴾ ئەگەر نووسراو (و بڕیار)ێك ﴿مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ﴾ لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە حەڵاڵ بوونی دەستکەوت و غەنیمەتی جەنگە) ﴿لَمَسَّكُمْ فِيمَآ أَخَذْتُمْ﴾ بێگومان لەبەر ئەو (فیدیە)ی کە وەرتان گرت (لەبەرامبەر ئازادکردنی دیلەکاندا) تووشتان دەبوو ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٦٨﴾ ﴿فَكُلُوا۟ مِمَّا غَنِمْتُمْ﴾ کەواتە بخۆن لەوەی کە بە غەنیمەت گرتان ﴿حَلَٰلًا طَيِّبًا﴾ حەڵاڵ و پاکە ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٦٩﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿قُل لِّمَن فِيٓ أَيۡدِيكُم﴾ بڵێ بەوانەی کە لەژێر دەستتان دان ﴿مِّنَ ٱلۡأَسۡرَىٰٓ﴾ لەدیلەکان ﴿إِن يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بزانێت ﴿فِي قُلُوبِكُمۡ خَيۡرٗا﴾ لەدڵەکانتاندا چاکەیەك هەیە ﴿يُؤۡتِكُمۡ خَيۡرٗا﴾ پێتان دەبەخشێت چاکتر ﴿مِّمَّآ أُخِذَ مِنكُمۡ﴾ لەو (فیدیە)ی لێتان وەرگیراوە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۚ﴾ وە لێتان دەبورێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن يُرِيدُواْ خِيَانَتَكَ﴾ وەئەگەر (ئەو دیلانە) بیانەوێت ناپاکیت لەگەڵدا بکەن ﴿فَقَدۡ خَانُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان ناپاکیان لەگەڵ خوادا کرد ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێش (ئەمەدا) ﴿فَأَمۡكَنَ مِنۡهُمۡۗ﴾ خواش (تۆی) زاڵ کرد بەسەریاندا ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ﴾ و تێکۆشان ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ بەماڵیان ﴿وَأَنفُسِهِمۡ﴾ و بەگیانیان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی (کۆچەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ ئەوانە پشتیوان و دۆستی یەکترین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يُهَاجِرُواْ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوایان هێناوەو کۆچیان نەکردووە ﴿مَا لَكُم﴾ بۆ ئێوە نی یە ﴿مِّن وَلَٰيَتِهِم مِّن شَيۡءٍ﴾ هیچ جۆرە دۆستایەتیەکیان بکەن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْۚ﴾ هەتا کۆچ نەکەن ﴿وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ﴾ وەئەگەر داوای یارمەتیان لێ کردن ﴿فِي ٱلدِّينِ فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ﴾ لە(پارێزگاری) ئایین ئەوە پێویستە لەسەرتان یارمەتی دانیان ﴿إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ﴾ مەگەر لەدژی گەلێك ﴿بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەبێت (نابێت یارمەتیان بدەن) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وەخوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍۚ﴾ هەندێکیان دۆستی هەندێکیانن ﴿إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ﴾ ئەگەر ئەو(پشتیوانی یە) نەکەن لەزەویدا ئاژاوەو فەسادو بەد خویەکی گەورە بەرپا دەبێت ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەئەوانەی کەبڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ وکۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەی خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ ئەوانەش(کۆچەرەکان) یان گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ حَقّٗاۚ﴾ بەڕاستی هەر ئەوانەن بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆ ئەوانەیە لێ بووردن ﴿وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و ڕۆزیەکی چاك و بەنرخ ﴿٧٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنۢ بَعۡدُ﴾ وە ئەوانەی لەدواییدا بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ مَعَكُمۡ﴾ و لەگەڵ ئێوەدا تێکۆشان ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ مِنكُمۡۚ﴾ ئا ئەوانە لەئێوەن ﴿وَأُوْلُواْ ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ وە ئەوانەی خزمی یەکترن ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٖ﴾ هەندێکیان (بۆ میرات گرتن) شایستە ترن بەهەندێکی تریان ﴿فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِۚ﴾ لەکتێبی خوادا (لە قورئان یا لە لوح المحفوظ) دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿ التَّوۡبَة ﴾

﴿بَرَآءَةٞ﴾ ئەمە بەری بوونێکی گەورەو گرنگە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بۆ ئەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەران ﴿١﴾ ﴿فَسِيحُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەواتە (ئەی بێ بڕواکان) لەزەویدا بگەڕێن ﴿أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ﴾ ماوەی چوار مانگ ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ وە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِ﴾ لەدەستی خوا دەرناچن ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ مُخۡزِي ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا ڕیسواکەری بێ بڕوایانە ﴿٢﴾ ﴿وَأَذَٰنٞ﴾ هەروەها ئەمە ڕاگەیاندنێکە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لەلایەن خوا و پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى ٱلنَّاسِ﴾ بۆ گشت خەڵکی ﴿يَوۡمَ ٱلۡحَجِّ ٱلۡأَكۡبَرِ﴾ لەڕۆژی حەجی گەورەدا ﴿أَنَّ ٱللَّهَ بَرِيٓءٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ وَرَسُولُهُۥ﴾ بەڕاستی خواو پێغەمبەرەکەی بەرین لەهاوبەش دانەرەکان ﴿فَإِن تُبۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر پەشیمان ببنەوە ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر پشتی تێ بکەن ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ ئەوە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِ﴾ لە دەستی خوادەرناچن ﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ مژدەش بدە بەوانەی کە بڕوایان نەهێناوە ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بەسزایەکی ئازاردەر ﴿٣﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەرەکان ﴿ثُمَّ لَمۡ يَنقُصُوكُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ پاشان هیچ کەم و کوڕییان لێ نەکردن ﴿وَلَمۡ يُظَٰهِرُواْ عَلَيۡكُمۡ أَحَدٗا﴾ وە پشتیوانی هیچ کەسێکیان نەکردووە لەدژتان ﴿فَأَتِمُّوٓاْ إِلَيۡهِمۡ عَهۡدَهُمۡ﴾ ئەوە ئێوەش پەیمانەکەیان بۆ تەواو بکەن (لەگەڵیان دا بیبەنەسەر) ﴿إِلَىٰ مُدَّتِهِمۡۚ﴾ تاماوەی دیاری کراویان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا پارێزکاران ولەخواترسانی خۆش دەوێت ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا ٱنسَلَخَ ٱلۡأَشۡهُرُ ٱلۡحُرُمُ﴾ ئەمجا کاتێك مانگە حەرامەکان (ذو القعدة ، ذو الحجة، محرم، رجب) تەواو بوون ﴿فَٱقۡتُلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ ئەوە هاوبەش دانەرەکان بکوژن ﴿حَيۡثُ وَجَدتُّمُوهُمۡ﴾ لە هەر شوێنێك دەستان کەوتن ﴿وَخُذُوهُمۡ﴾ وە (بەدیل) بیانگرن ﴿وَٱحۡصُرُوهُمۡ﴾ وە بەرگریان بکەن لە دەرچوون ﴿وَٱقۡعُدُواْ لَهُمۡ كُلَّ مَرۡصَدٖۚ﴾ وە بۆیان دانیشن لە هەموو جێگایەکی چاوەڕوانی دا ﴿فَإِن تَابُواْ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژیان کرد ﴿وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتیان دا ﴿فَخَلُّواْ سَبِيلَهُمۡۚ﴾ ئەوە ڕێیان بەرەڵاکەن ووازیان لێ بهێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿وَإِنۡ أَحَدٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ٱسۡتَجَارَكَ﴾ وە ئەگەر کەسێك لە هاوبەش دانەرەکان داوای هاوسێ یەتی و پەنادانی لێ کردیت ﴿فَأَجِرۡهُ﴾ ئەوە پەنای بدە ﴿حَتَّىٰ يَسۡمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ووتەی خوای گەورە (قورئان) ببیستێت ﴿ثُمَّ أَبۡلِغۡهُ مَأۡمَنَهُۥۚ﴾ لە پاشان بیگەیەنە جێگای هێمنی خۆی ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوۡمٞ لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ دەستە و کۆمەڵێکن هیچ نازانن ﴿٦﴾

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ﴾ چۆن عەهد و پەیمان دەبێت بۆ هاوبەش دانەرەکان ﴿عِندَ اللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِ﴾ لای خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵبەستن ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لای مزگەوتی حەرام (کە کەعبەی پیرۆزە) ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ﴾ جاچەند ئەوانە ڕێك و ڕاست بوون لەگەڵتان ﴿فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ ئێوەش ڕێك و ڕاست بن لەگەڵیان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ پارێزەران وخواناسانی خۆش دەوێت ﴿٧﴾ ﴿كَيْفَ﴾ چۆن (پەیمان دەبەنە سەر) ﴿وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر زاڵ ببن بەسەرتاندا ﴿لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی ئێوە ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند و بەڵێنێك ﴿يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەووتەی دەمیان ڕازیتان دەکەن ﴿وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵەکانیان دژتانن و ڕقیان لێتان دەبێتەوە ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە زۆربەیان سنوورەکانی خودا دەبەزێنن ﴿٨﴾ ﴿اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگە و ئایەتەکانی خوایان گۆڕییەوە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی زۆر کەم ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ﴾ ئەمجا بەرگرییان لەڕێگەی خوا کرد ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی زۆر خراپ بوو ئەوەی ئەوان دەیانکرد ﴿٩﴾ ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی هیچ بڕوادارێك ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێندو بەڵێنێك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ وە هەر ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿١٠﴾ ﴿فَإِن تَابُوا﴾ ئەمجا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیاندا ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ ئەوە براتانن لەئاییندا ﴿وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ وە ئێمە بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەلێك کەدەیزانن ﴿١١﴾ ﴿وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم﴾ بەڵام ئەگەر سوێندو پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ﴾ پاش بەستنی پەیمانەکەیان ﴿وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ وە تەشەرو تانەیاندا لەئایینەکەتان ﴿فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ﴾ ئەوە بجەنگن لەدژی پێشەوایانی بێ باوەڕ ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە هیچ جۆرە پەیمانێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ﴾ بەڵکو کۆتایی بێنن (بەبێ باوەڕی) ﴿١٢﴾ ﴿أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا﴾ ئایا ئێوە جەنگ ناکەن لەگەڵ گەلێکدا ﴿نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ کەپەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە (پەیمانی حودەیبییە) ﴿وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ﴾ و نیازی دەرکردنی پێغەمبەرﷺ یان کرد ﴿وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەوانیش لەیەکەم جارەوە دەستیان کرد بەجەنگ لەگەڵ ئێوەدا ﴿أَتَخْشَوْنَهُمْ﴾ ئایا لێیان دەترسن ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ﴾ (لەکاتێکدا) هەر خوا شایستەترە کە لێی بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٣﴾

﴿قَٰتِلُوهُمۡ﴾ (ئەی باوەڕداران) بیان کوژن ﴿يُعَذِّبۡهُمُ ٱللَّهُ بِأَيۡدِيكُمۡ﴾ خوا بەدەستی ئێوە سزایان دەدات ﴿وَيُخۡزِهِمۡ﴾ و ڕیسوایان دەکات ﴿وَيَنصُرۡكُمۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ و سەرتان دەخات بەسەریاندا ﴿وَيَشۡفِ صُدُورَ قَوۡمٖ مُّؤۡمِنِينَ﴾ و (خوا) سینەو دڵی کۆمەڵی بڕوادار خۆش دەکات ﴿١٤﴾ ﴿وَيُذۡهِبۡ غَيۡظَ قُلُوبِهِمۡۗ﴾ و ڕق و خەشمی دڵەکانیان دادەمرکێنێ و ناهێڵێت ﴿وَيَتُوبُ ٱللَّهُ﴾ وە خوای گەورە تەوبە وەردەگرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ﴾ لە هەر کەسێك کەبیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە ﴿١٥﴾ ﴿أَمۡ حَسِبۡتُمۡ أَن تُتۡرَكُواْ﴾ ئایا گومانتان وابوو کەوازتان لێ دەهێنرێت ﴿وَلَمَّا يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ لەکاتێکدا هێشتا خوا ئاشکرای نەکردووە ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ مِنكُمۡ﴾ ئەوانەی تێکۆشـان لەئێوە (لە پێناو خـوادا) ﴿وَلَمۡ يَتَّخِذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە نەیان کـردووەو هەڵیان نەبـژاردووە جگە لەخوا ﴿وَلَا رَسُولِهِۦ وَلَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و پێغەمبەرەکەی و موسـوڵمانان ﴿وَلِيجَةٗۚ﴾ بـە هـاوڕاز و جێـی نهێنیـان (دڵسـۆزیان) ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگایـە بەهەرچی کەئێوە دەیکەن ﴿١٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِلۡمُشۡرِكِينَ﴾ نابێت هاوبەش دانەران ﴿أَن يَعۡمُرُواْ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان بکەنەوە (و سەرپەرشتیان بکەن) ﴿شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم بِٱلۡكُفۡرِۚ﴾ لەکاتێکدا خۆیان شاهیدن لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشاوەتەوە ﴿وَفِي ٱلنَّارِ هُمۡ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانـە لەناو ئاگردا هەمیشـەیین ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّمَا يَعۡمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاسـتی مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان دەکاتەوە ﴿مَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ کەسـێك کەبڕوای هێنابێت بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایـی ﴿وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژەکانی بەجێ هێنابێت ﴿وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَلَمۡ يَخۡشَ إِلَّا ٱللَّهَۖ﴾ و لە کەس نەترسا بێت بێجگە لەخوا ﴿فَعَسَىٰٓ أُوْلَٰٓئِكَ﴾ جا بەڵکو ئەوانە ﴿أَن يَكُونُواْ مِنَ ٱلۡمُهۡتَدِينَ﴾ لەو کەسانە بن کە ڕێنموونیی کراون ﴿١٨﴾ ﴿أَجَعَلۡتُمۡ سِقَايَةَ ٱلۡحَآجِّ﴾ (ئەی بێباوەڕان) ئایا پێتان وایە ئاودان بەحاجییـان ﴿وَعِمَارَةَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ و (سەرپەرشتی و) ئـاوەدان کردنـەوەی مزگەوتـی حـەرام (کەعبـەی پیـرۆز) ﴿كَمَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ وەکـو کەسـێکە کەبـاوەڕی هێنا بێـت بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بـەڕۆژی دوایی ﴿وَجَٰهَدَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ و تێکۆشـا بێت لە ڕێـی خوادا ؟ ﴿لَا يَسۡتَوُۥنَ عِندَ ٱللَّهِۗ﴾ چوون یەك نین بەلای خوداوە (و یەکسـان نیـن) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی کۆمەڵی ستەمکاران نـاکات ﴿١٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهَاجَرُواْ﴾ ئەوانـەی کەبڕوایـان هێنـاوە و کۆچیـان کـردووە ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشـاون لەڕێگای خوادا ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ﴾ بەماڵیان و بەگیانیان ﴿أَعۡظَمُ دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِۚ﴾ پلەیان بەرزترە لای خوا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ﴾ وەهەر ئەوانە سەرکەوتوون (لە دونیا و دوا ڕۆژدا) ﴿٢٠﴾

﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریـان موژدەیان دەداتێ ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ﴾ بەمیهرەبانی و ڕەزامەندی لەلایـەن خۆیەوە ﴿وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ﴾ هەروەها بەهەشـتانێکیان بۆ هەیـە ﴿فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾ نازو نیعمەتی بـەردەوام و هەمیشـەیی تێدایـە ﴿٢١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننـەوە تیایدا بەهەمیشـەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا پاداشتی هـەرە گـەورەی لایـە ﴿٢٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەوانەی کەبڕواتـان هێنـاوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ﴾ بـاوك و براکانتـان دامەنێـن (هەڵمەبژێـرن) ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بەدۆسـت و خۆشەویسـت ﴿إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ ئەگـەر بێ باوەڕییـان لەباوەڕ لا خۆشەویسـترو چاکتربـوو ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ وە هـەر کـەس لەئێـوە ئەوانـە بکات بەدۆسـتی خـۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئـەوە هـەر ئەوانـە ستەم کارن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: ئەگـەر باوکانتـان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ وکوڕەکانتـان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ وبراکانتـان ﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ وهاوسـەرەکانتان ﴿وَعَشِيرَتُكُمْ﴾ وخـزم وعەشـرەتتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾ ومـاڵ و دارایـی یـەك (بـە زەحمـەت) پەیداتـان کـردووە ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾ و بازرگانیـەك کەدەترسـن بـرەوی نەبێـت (بـێ بازاڕبێـت) ﴿وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا﴾ و خانـوو بەرەیـەك کەپێـی ڕازین ﴿أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ خۆشەویسـت ترە لاتان لەخـواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾ و تێکۆشـان لەڕێگەکەیـدا ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ئـەوە چـاوەڕوان بکـەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ هەتـا خـوا فەرمـان (و تۆڵـە)ی خـۆی دێنێـت (بۆتـان) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خـوا ڕێنموونـی کەسـانی تێپـەڕ لەسـنوور ناکات ﴿٢٤﴾ ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی خوا سـەری خسـتن ﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ لـەزۆر جێگـاو شـوێندا ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ﴾ و لـەڕۆژی حونەینیشـدا (یارمەتـی دان) ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ کەبـەزۆری خۆتانـدا دەنازیـن ﴿فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا﴾ بەڵام (ئەو زۆریە)هیـچ سـوودێکی نەبـوو بۆتـان ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ﴾ و زەویتان لەسـەر تەنـگ بوویەوە ﴿بِمَا رَحُبَتْ﴾ بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾ پاشان پشتان کردە دوژمن و هەڵهاتن ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ لەپاش ئەوە خوا ئارامی خۆی نارد ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﴿وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ سەر بڕواداران ﴿وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە سەربازانێکی (لەئاسمانەوە) ناردە خوارەوە کەئێـوە نەتاندەبینیـن ﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەسـزای بـێ بڕواکانیشـی دا (بەکوشـتن و برینـداری و بەدیل گرتن) ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەوەش سزای بێ باوەڕانە ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ﴾ پاشـان خوا خۆش دەبێت ﴿مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوە ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ﴾ لە هەر کەسێك کـە بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لـێ بـوردەی میهرەبانە ﴿٢٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا ٱلۡمُشۡرِكُونَ نَجَسٞ﴾ بێگومان هاوبەش دانەران پیسـن ﴿فَلَا يَقۡرَبُواْ ٱلۡمَسۡجِدَ ٱلۡحَرَامَ﴾ کەواتە با نزیکی مزگەوتی حەرام نەکەونەوە ﴿بَعۡدَ عَامِهِمۡ هَٰذَاۚ﴾ پاش ئەم ساڵەیان (ئەو ساڵەی فەتحی مەککە کرا) ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ عَيۡلَةٗ﴾ وەئەگەر لەنەبوونی ترسان ﴿فَسَوۡفَ يُغۡنِيكُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە لەمەو پاش خوا دەوڵەمەندتان دەکات ﴿مِن فَضۡلِهِۦٓ إِن شَآءَۚ﴾ لە چاکە و فەزڵ و بەهرەی خۆی ئەگـەر ویستی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی خـوا زانـای کاردروستە ﴿٢٨﴾ ﴿قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ﴾ جەنـگ بکـەن لەگـەڵ ئەوانـەی ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ کەبـڕوا ناهێنـن بەخـوا ﴿وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ وە بـەڕۆژی دوایـی ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ﴾ وە بەحەرامی دانانێن ﴿مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ ئـەوەی کە خوا و پێغەمبەرەکـەی حەرامیـان کـردووە ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلۡحَقِّ﴾ وە ملکەچ ناکەن بۆ ئایینی ڕاسـت و دروست (ئاینی ئیسلام) ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لە ئەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە (مەبەست پێـی گـاور وجولەکەکانە) ﴿حَتَّىٰ يُعۡطُواْ ٱلۡجِزۡيَةَ﴾ هەتا باج و سـەرانە دەدەن (بەدەوڵەتی ئیسـلامی) ﴿عَن يَدٖ﴾ بەدەسـتی خۆیان و بەملکەچی ﴿وَهُمۡ صَٰغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان سەرشوڕو ڕیسوان ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَتِ ٱلۡيَهُودُ﴾ جوولەکـەکان ووتیان ﴿عُزَيۡرٌ ٱبۡنُ ٱللَّهِ﴾ عوزەیر کوڕی خوایە ﴿وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَى﴾ و گاوورەکانیش ووتیـان ﴿ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ ٱللَّهِۖ﴾ مەسیح کـوڕی خوایـە ﴿ذَٰلِكَ قَوۡلُهُم بِأَفۡوَٰهِهِمۡۖ﴾ ئـەوە ووتـەی ئەوانـە بەدەمـی خۆیـان دەیڵێـن ﴿يُضَٰهِـُٔونَ قَوۡلَ ٱلَّذِينَ﴾ وەك ووتـەی ئەوانـە دەڵێنـەوە ﴿كَفَرُواْ مِن قَبۡلُۚ﴾ کەپێشتر بێ بڕوا بوون ﴿قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ خوا لەناویان بەرێت ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چـۆن درۆ دەکـەن و لەهەق و ڕاسـتی لادەدەن ﴿٣٠﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ﴾ زانا و قەشـەکانیان کـردوە ﴿أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بەپەروەردگـار لەجیاتـی خـوا ﴿وَٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ هەروەهـا مەسیحی کـوڕی مەریەمیش (یان کردوە بە خـوا) ﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ﴾ لە کاتێکدا فەرمانیـان پێ نەدراوە ﴿إِلَّا لِيَعۡبُدُوٓاْ إِلَٰهٗا وَٰحِدٗاۖ﴾ بێجگـە لـەوەی کەیـەك خـوا بپەرسـتن ﴿لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ﴾ کـە هیـچ پەرسـتراوێکی ڕاسـت نـی یـە بێجگـە لەئـەو ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ﴾ پـاك و بێگـەردی بـۆ ئەو (خـوا) یەی ﴿عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣١﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔواْ نُورَ ٱللَّهِ﴾ دەیانەویت ڕووناکی (ئایینی) خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ بەفووی دەمیان ﴿وَيَأْبَى ٱللَّهُ﴾ وە خوا نایەویت و ناهێڵێت ﴿إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُۥ﴾ و هەر ڕووناکی خۆی (کە ئاینی پیرۆزی ئیسلامە) تەواو دەکات سەری دەخات (بەسەر تەواوی بێباوەڕاندا) ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕان پێ یان ناخۆش بێت ﴿٣٢﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا زاتێکە کەپێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بە ڕێنموونی و ئایینی ڕاست ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ بۆ ئەوەی زاڵی بکات بەسەر هەموو ئایینەکاندا بە گشتی ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ﴾ هەر چەندە بت پەرستان پێیان ناخۆش بێت ﴿٣٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْأَحْبَارِ وَٱلرُّهْبَانِ﴾ بەڕاستی زۆر لەزاناو قەشەکانی (جوولەکەو گاوور) ﴿لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ سامان و ماڵی خەڵکی دەخۆن بەناهەق ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وبەرگری (خەڵك) دەکەن لەڕێگەی خوا ﴿وَٱلَّذِينَ يَكْنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلْفِضَّةَ﴾ وە ئەوانەی ئاڵتون و زیوو سەریەك دەنێن و کۆدەکەنەوە ﴿وَلَا يُنفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و نایبەخشن و زەکاتەکەی دەرناکەن لە پێناو خودا ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەوە موژدەیان پێ بدە بەسزایەکی ئازاردەر ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا﴾ لە ڕۆژێکدا سوور دەکرێتەوە ﴿فِى نَارِ جَهَنَّمَ﴾ لەئاگری دۆزەخ دا ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ﴾ ئەوسا بەو (ئاڵتون و زیوە سوورەوە بووە) داخ دەکرێت ڕوویان ﴿وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ و تەنیشتیان و پشتیان ﴿هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەمە ئەو (سامانیە) کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان ﴿فَذُوقُواْ مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ دەبچێژن (تۆڵەی) ئەوەی کۆتان دەکردەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ژمارەی مانگەکان (ی ساڵ) لای خوا ﴿ٱثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ دوانزە مانگە ﴿فِى كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ لە (لوح المحفوظ) وا دانراوە ﴿يَوْمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ لەڕۆژێکەوە (خوا) ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چوار لەو مانگانە گەورەو بەڕێزن (شەڕیان تێدا قەدەغە کراوە) ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئەوە ئایینی ڕێك و ڕاستە ﴿فَلَا تَظْلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە لەو چوار مانگەدا ستەم مەکەن لەخۆتان (وکوشتاریان تێدا مەکەن) ﴿وَقَٰتِلُواْ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً﴾ وە بجەنگن لەدژی تەواوی بت پەرستان بەتێکڕا ﴿كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً﴾ هەروەك ئەوان دژی ئێوە دەجەنگن بە تێکڕا و (بێ جیاوازی) ﴿وَٱعْلَمُوٓاْ﴾ ئەوەش بشزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ کە بێگومان خوا لەگەڵ پارێزکاران وخواناساندایە (بە چاودێری و پاراستن) ﴿٣٦﴾

﴿إِنَّمَا ٱلنَّسِيٓءُ﴾ بەڕاستی دواخستن و گۆڕینی (مانگە حەرامەکان) ﴿زِيَادَةٞ فِي ٱلۡكُفۡرِۖ﴾ ڕۆچوونە لە بێ باوەڕیی دا ﴿يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێ باوەڕانی پێ گومڕا دەکرێت ﴿يُحِلُّونَهُۥ عَامٗا﴾ (دواخستنەکە) ساڵێك حەڵاڵی دەکەن ﴿وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامٗا﴾ و ساڵێك حەرامی دەکەن ﴿لِّيُوَاطِـُٔواْ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕێك بێن لەگەڵ ژمارەی ئەو چوار مانگەی کەخوا ڕێزداری کردوون (جەنگی تێیاندا حەرام کردووە) ﴿فَيُحِلُّواْ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُۚ﴾ سەر ئەنجام ئەوەی خوا حەرامی کردبوو حەڵاڵی دەکەن ﴿زُيِّنَ لَهُمۡ﴾ جوان کراوە بۆیان ﴿سُوٓءُ أَعۡمَٰلِهِمۡۗ﴾ کردەوە ناشیرینەکانیان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ خواش ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿مَا لَكُمۡ﴾ ئێوە چیتانە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمُ﴾ کاتێك پێتان بوترێت ﴿ٱنفِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ دەرچن (بۆ جیهاد) لەڕێی خوادا ﴿ٱثَّاقَلۡتُمۡ إِلَى ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەشوێنی خۆتان ناجوڵێن (خۆتان دوا دەخەن) ﴿أَرَضِيتُم بِٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا مِنَ ٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ ئایا ئێوە ڕازین بەم ژیانەی دونیا لەبری پاشەڕۆژ ﴿فَمَا مَتَٰعُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ دەی کامەیە خۆشی و شادیی ئەم ژیانەی دونیا ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ لەبەرامبەری خۆشی پاشە ڕۆژدا زۆر کەمە ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا تَنفِرُواْ﴾ ئەگەر نەڕۆن و دەرنەچن (بۆ جیهادکردن) ﴿يُعَذِّبۡكُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ (خوا) سزاتان دەدا بەسزایەکی سەخت و ئازاردەر ﴿وَيَسۡتَبۡدِلۡ قَوۡمًا غَيۡرَكُمۡ﴾ وەلەبری ئێوە گەلێکی تر دەهێنێت (جیاواز لەئێوە) ﴿وَلَا تَضُرُّوهُ شَيۡـٔٗاۗ﴾ و ئێوە هیچ زیانێکی پێ ناگەیەنن ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێك دا ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی ئەو (پێغەمبەرە ﷺ) نەدەن ﴿فَقَدۡ نَصَرَهُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی داوە ﴿إِذۡ أَخۡرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ کاتێك بێ بڕوایان دەریان کرد لەمەککە ﴿ثَانِيَ ٱثۡنَيۡنِ﴾ پێغەمبەر یەکێك بوو لەو دوو کەسە ﴿إِذۡ هُمَا فِي ٱلۡغَارِ﴾ کاتێك ئەو دووانە (پێغەمبەرو ئەبو بەکر) لەئەشکەوتی (ثور) دابوون ﴿إِذۡ يَقُولُ لِصَٰحِبِهِۦ﴾ ئەو کاتە بەهاوەڵەکەی (بە ئەبوبەکری صدیقی) ووت ﴿لَا تَحۡزَنۡ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَاۖ﴾ خەم مەخۆ بێگومان خوا لەگەڵمانە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيۡهِ﴾ ئەمجا خوا ئارامی و ئاسایشی بۆ ناردە خوارەوە ﴿وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٖ لَّمۡ تَرَوۡهَا﴾ وە یارمەتی دا بە سەربازانێك کە نەتاندەبینین ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ووتەی بێ باوەڕانی گێڕا ﴿ٱلسُّفۡلَىٰۗ﴾ بەژێر کەوتوو ﴿وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ﴾ و ووتەی خوا ﴿هِيَ ٱلۡعُلۡيَاۗ﴾ هەر بەرز و بڵندە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿٤٠﴾

﴿ٱنفِرُواْ خِفَافًا﴾ بڕۆن و دەرچن (بۆ جیهاد) چ سووك بن (لەش ساغ و دەوڵەمەند و دەسەڵاتداربن) ﴿وَثِقَالًا﴾ چ قورس و گران بن (نەخۆش و هەژاربن) ﴿وَجَٰهِدُواْ﴾ و تێبکۆشن ﴿بِأَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ بەماڵ و گیانتان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەتان چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٤١﴾ ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا﴾ ئەگەر دەست کەوتێکی نزیك ﴿وَسَفَرًا قَاصِدًا﴾ و سەفەرێکی ئاسان بوایە ﴿لَّٱتَّبَعُوكَ﴾ ئەوا شوێنت دەکەوتن (دەردەچوون لەگەڵتا) ﴿وَلَٰكِنۢ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ ٱلشُّقَّةُ﴾ بەڵام (بڕینی) ڕێگەی دوورو دژوار(ی جەنگی تەبووك) بۆ ئەوان نارەحەتە ﴿وَسَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە بێگومان (پاش گەڕانەوەتان لەتەبووك) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿لَوِ ٱسْتَطَعْنَا﴾ ئەگەر بمانتوانیایە ﴿لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ لەگەڵتان دەردەچووین (بۆ جیهاد) ﴿يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دەفەوتێنن ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ﴾ وە خوا دەزانێ بەڕاستی ئەو(دوو ڕووانە) درۆزنن ﴿٤٢﴾ ﴿عَفَا ٱللَّهُ عَنكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خوا لێت ببورێت ﴿لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ﴾ لەبەرچی مۆڵەتی ئەو (دوو ڕوانەت) دا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ﴾ هەتا بۆت دەرکەوێت ﴿ٱلَّذِينَ صَدَقُواْ﴾ ئەوانەی کەڕاستیان کرد ﴿وَتَعْلَمَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ وە درۆزنەکان بناسیت ﴿٤٣﴾ ﴿لَا يَسْتَـْٔذِنُكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مۆڵەتت لێ وەرناگرن (بۆ ئەوەی خۆیان دوا بخەن لە جیهادکردن) ﴿ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿أَن يُجَٰهِدُواْ﴾ کەتێبکۆشن ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ﴾ وە خوا ئاگاو زانایە بەخۆ پارێزەران ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَسْتَـْٔذِنُكَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە مۆڵەتت لێ وەردەگرن (کە نەیەن بۆ جیهاد کردن) ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ کە بڕوایان نی یە بەخوا و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَٱرْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ و دڵەکانیان لە گومان و دوو دڵی دایە ﴿فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾ بۆیە ئەوانە لە گومان و دوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَوْ أَرَادُواْ ٱلْخُرُوجَ﴾ ئەگەر بیان ویستایە دەربچن (بۆ جیهادکردن) ﴿لَأَعَدُّواْ لَهُۥ عُدَّةً﴾ ئەوە هۆو کەرەستەی پێویستیان بۆ ئامادە دەکرد (لەچەك و وولاخ وتفاقی جەنگ) ﴿وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ ٱنۢبِعَاثَهُمْ﴾ بەڵام خوا دەرچوونی ئەوانی پێ ناخۆش بوو ﴿فَثَبَّطَهُمْ﴾ بۆیە (خوا) خاوی کردنەوە (لەدەرچوون بۆ جیهاد) ﴿وَقِيلَ ٱقْعُدُواْ﴾ پێیان ووترا دانیشن ﴿مَعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾ لەگەڵجێ ماواندا ﴿٤٦﴾ ﴿لَوْ خَرَجُواْ فِيكُم﴾ ئەگەر لەگەڵتاندا دەرچوونایە ﴿مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ هیچ شتێکیان بۆ زیاد نەدەکردن بێجگە لە تێکدان و خراپەکاری نەبێت ﴿وَلَأَوْضَعُواْ خِلَٰلَكُمْ﴾ و نێوان ئێوەیان تێکدەدا (بەدوو زمانی و هاتو هوت) ﴿يَبْغُونَكُمُ ٱلْفِتْنَةَ﴾ ئاژاوەیان بۆ دەنانەوە ﴿وَفِيكُمْ سَمَّٰعُونَ لَهُمْ﴾ وە لەناو ئێوەدا خەڵکانێك هەن چاك گوێیان لێ دەگرن ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا بەئاگا و زانایە بەستەم کاران ﴿٤٧﴾

﴿لَقَدِ ٱبۡتَغَوُاْ ٱلۡفِتۡنَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دەستیان دابوویە ئاژاوە (و بشێوی) ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَقَلَّبُواْ لَكَ ٱلۡأُمُورَ﴾ و جۆرەها فەرمان و پیلانیان بۆ (لاوازکردن) ت بەکارهێنا ﴿حَتَّىٰ جَآءَ ٱلۡحَقُّ﴾ هەتا ڕاستی هات ﴿وَظَهَرَ أَمۡرُ ٱللَّهِ﴾ وە کارو فەرمانی خوا سەرکەوت ﴿وَهُمۡ كَٰرِهُونَ﴾ کە ئەوان پێیان ناخۆش بوو ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنۡهُم مَّن يَقُولُ﴾ وە هەندێ کەس لەوانە دەڵێن ﴿ٱئۡذَن لِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوخسەتم بدە (با نەیەم بۆ جیهادکردن) ﴿وَلَا تَفۡتِنِّيٓ﴾ و تووشی گوناهو خراپەم مەکە ﴿أَلَا فِي ٱلۡفِتۡنَةِ سَقَطُواْ﴾ ئاگاداربن (لەئێستەوە) کەوتوونەتە ناو گوناهو خراپەوە ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةُۢ بِٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و بێگومان دۆزەخ دەوری بێ باوەڕانی داوە ﴿٤٩﴾ ﴿إِن تُصِبۡكَ حَسَنَةٞ﴾ ئەگەر بەهرەو چاکە و سەرکەوتن بێتەڕێگات ﴿تَسُؤۡهُمۡۖ﴾ نارەحەت و غەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبۡكَ مُصِيبَةٞ﴾ وە ئەگەر نارەحەتی و تێشکانت تووش بێت ﴿يَقُولُواْ﴾ (بەکەشخەوە) دەڵێن ﴿قَدۡ أَخَذۡنَآ أَمۡرَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە کاری خۆمان کرد ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَيَتَوَلَّواْ وَّهُمۡ فَرِحُونَ﴾ جا ڕوو وەردەگێڕن بەخۆشحاڵی و شادمانی یەوە ﴿٥٠﴾ ﴿قُل لَّن يُصِيبَنَآ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هیچمان تووش نابێت ﴿إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا﴾ جگە لەوەی کەخوا نوسیویەتی بۆمان ﴿هُوَ مَوۡلَىٰنَاۚ﴾ خوا پشتیوانی ئێمەیە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ هَلۡ تَرَبَّصُونَ بِنَآ﴾ (پێیان) بڵێ: ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بۆ ئێمە ﴿إِلَّآ إِحۡدَى ٱلۡحُسۡنَيَيۡنِۖ﴾ بێجگەلە یەکێك لەدوو شتە زۆر چاکە کە(سەرکەوتن یان شەهید بوون لە پێناو خوادا) ﴿وَنَحۡنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمۡ﴾ ئێمەش چاوەڕوانین بۆ ئێوە ﴿أَن يُصِيبَكُمُ ٱللَّهُ﴾ کەخوا دووچارتان بکات ﴿بِعَذَابٖ مِّنۡ عِندِهِۦٓ﴾ بەسزایەك لەلایەن خۆیەوە ﴿أَوۡ بِأَيۡدِينَاۖ﴾ یان بەدەستی ئێمە ﴿فَتَرَبَّصُوٓاْ﴾ کەواتە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ﴾ بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾ ﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿أَنفِقُواْ طَوۡعًا﴾ ماڵ ببەخشن بەخۆشی خۆتان ﴿أَوۡ كَرۡهٗا﴾ یان بەزۆر و ناچاری ﴿لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمۡۖ﴾ هەرگیز لێتان وەرناگیرێت ﴿إِنَّكُمۡ كُنتُمۡ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێوە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَهُمۡ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئەوانەی نەکردووە ﴿أَن تُقۡبَلَ مِنۡهُمۡ﴾ کە گیرا بکرێت لێ یان ﴿نَفَقَٰتُهُمۡ﴾ ئەوەی کە بەخشییان ﴿إِلَّآ أَنَّهُمۡ كَفَرُواْ﴾ بێجگە لەوەی کە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕبوون ﴿بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَلَا يَأۡتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نایەن بۆ نوێژکردن ﴿إِلَّا وَهُمۡ كُسَالَىٰ﴾ بەتەمەڵی نەبێت ﴿وَلَا يُنفِقُونَ﴾ وە(هیچێك) نابەخشن ﴿إِلَّا وَهُمۡ كَٰرِهُونَ﴾ ئیللا پێیان ناخۆشە و ناچارن ﴿٥٤﴾

﴿فَلَا تُعْجِبْكَ﴾ جا با سەرنجت ڕانەکێشێت (سەرسامت نەکات) ﴿أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ﴾ (زۆری) ماڵ و دارایی و منداڵیان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا دەیەوێت ﴿لِيُعَذِّبَهُم﴾ سزایان بدات ﴿بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەهۆی ئەو (ماڵ و منداڵەوە) لەم ژیانی دونیایەدا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە بەسەختی گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئەوان بێ باوەڕن ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەئێوەن (لە باوەڕدارانن) ﴿وَمَا هُم مِّنكُمْ﴾ کەچی لەئێوە نین ﴿وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە کۆمەڵێکن زۆر دەترسن (زراویان چووە) ﴿٥٦﴾ ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً﴾ ئەگەر پەنایەکیان دەست کەوێت ﴿أَوْ مَغَارَاتٍ﴾ یان ئەشکەوتانێك ﴿أَوْ مُدَّخَلًا﴾ یان کون و قوشبن و نەفەقێك ﴿لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ﴾ پەنای بۆ دەبەن و (ڕووی تێدەکەن) ﴿وَهُمْ يَجْمَحُونَ﴾ لەکاتێکدا زۆر بەپەلە ڕادەکەن (یا هیچ شتێك جڵەویان ناگرێت) ﴿٥٧﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ﴾ وەهەندێ کەس لەوانە ڕەخنەو توانجت لێ دەگرن ﴿فِي الصَّدَقَاتِ﴾ لەدابەش کردنی خێرەکاندا ﴿فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا﴾ خۆ ئەگەر لەو خێر و سەدەقەیان پێ بدرێت ﴿رَضُوا﴾ ڕازی دەبن ﴿وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا﴾ وە ئەگەر پێیان نەدرێ لێی ﴿إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ﴾ ئەو کاتە ئەوان تووڕەو ناڕازی دەبن ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا﴾ وە بەڕاستی ئەگەر ئەوانە ڕازی بوونایە ﴿مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ بەوەی خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ پێی دابوون ﴿وَقَالُوا﴾ وەبیان ووتایە ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ خوامان بەسە ﴿سَيُؤْتِينَا اللَّهُ﴾ لەمەو پاش خوا پێمان دەبەخشێت ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە فەزڵ ومیهرەبانی خۆی ﴿وَرَسُولُهُ﴾ هەروەها پێغەمبەرەکەشی (بەشمان دەدا) ﴿إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بەسۆزو پەرۆشین بۆ لای خوا ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ﴾ بەڕاستی (زەکات) دان تەنها (بۆ ئەم کومەڵانەیە کە خوای گەورە باسی کردوون) ئەوانیش ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾ بۆ بێنەوایان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ وە بۆ هەژاران ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ و وە بۆ کرێکارانێك کەبەسەریەوەن (کۆی دەکەنەوە) ﴿وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ وە ئەوانەی دڵیان دا ئەهێنرێت (بۆ خۆشویستنی ئیسلام) ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ وە بۆ ئازاد کردنی بەندەو کۆیلەکان ﴿وَالْغَارِمِينَ﴾ وە بۆ قەرزاران ﴿وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە بۆ جەنگاوەرانی ڕێی خودا ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانی پەككەوتە ﴿فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە پێویست کراوە وفەرزکراوە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَمِنْهُمُ الَّذِينَ﴾ وە لەو ناپاکانەدا کەسانێك هەیە ﴿يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ کە ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدەن ﴿وَيَقُولُونَ﴾ و دەڵێن ﴿هُوَ أُذُنٌ﴾ ئەو خۆش باوەڕو گوێ گرە بۆ هەموو شت ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ ﴿أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ﴾ گوێ گری چاکەیە (کە قازانجە) بۆتان ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ باوەڕی هەیە بەخوا ﴿وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و باوەڕی بەئیمانداران هەیە ﴿وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ﴾ و میهرەبانی یە بۆ ئەوانەی ﴿آمَنُوا مِنكُمْ﴾ بڕوایان هێناوە لە ئێوە ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی کە ئازاری پێغەمبەری خوا ﷺ دەدەن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی ئازاردەریان بۆ هەیە ﴿٦١﴾

﴿يَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمۡ﴾ (ناپاکان) بەخوا سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِيُرۡضُوكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿وَٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ﴾ وە خواو پێغەمبەرەکەی ﴿أَحَقُّ أَن يُرۡضُوهُ﴾ شایستە ترە بەوەی کەڕازی بکەن ﴿إِن كَانُواْ مُؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئەوانە بڕوادارن ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمۡ يَعۡلَمُوٓاْ﴾ ئایا ئەوانە نازانن ﴿أَنَّهُۥ مَن يُحَادِدِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بێگومان هەرکەس دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَأَنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان (تۆڵەی) ئەو کەسە ئاگری دۆزەخە ﴿خَٰلِدٗا فِيهَاۚ﴾ بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێنێتەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡخِزۡيُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ ئەوەیە ڕیسوایی و زەبوونی زۆر گەورە ﴿٦٣﴾ ﴿يَحۡذَرُ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾ دوو ڕووەکان مەترسی دەکەن ﴿أَن تُنَزَّلَ عَلَيۡهِمۡ سُورَةٞ﴾ لەوەی کە سورەتێك دەربارەیان بنێرڕێتە خوارەوە ﴿تُنَبِّئُهُم﴾ کە هەواڵیان لەسەربدات ﴿بِمَا فِي قُلُوبِهِمۡۚ﴾ بەوەی کەلە دڵیان دایە ﴿قُلِ ٱسۡتَهۡزِءُوٓاْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: گاڵتە و لاقرتی بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مُخۡرِجٞ مَّا تَحۡذَرُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەرخەرو ئاشکراکاری ئەوەیە کەمەترسی لێ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلۡتَهُمۡ﴾ سوێندبێ ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بەڕاستی دەڵێن ﴿إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلۡعَبُۚ﴾ دڵنیابن ئێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەکەین ﴿قُلۡ﴾ تۆش بڵێ: ﴿أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ﴾ ئایا بەخواو بەڵگەکانی ﴿وَرَسُولِهِۦ﴾ و پێغەمبەرەکەی ﴿كُنتُمۡ تَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ ئێوە گاڵتەو لاقرتیتان دەکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿لَا تَعۡتَذِرُواْ﴾ بەهانە مەهێننەوە ﴿قَدۡ كَفَرۡتُم﴾ بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا بوونەوە ﴿بَعۡدَ إِيمَٰنِكُمۡۚ﴾ پاش بڕوا هێنانتان ﴿إِن نَّعۡفُ﴾ ئەگەر ببورین و چاوپۆشی بکەین ﴿عَن طَآئِفَةٖ مِّنكُمۡ﴾ لەکۆمەڵ و تاقمێکتان (بەهۆی گەڕانەوەتانەوە) ﴿نُعَذِّبۡ طَآئِفَةَۢ﴾ سزای کۆمەڵ و تاقمێکی تر دەدەین ﴿بِأَنَّهُمۡ كَانُواْ مُجۡرِمِينَ﴾ لەبەرئەوەی بێگومان ئەوانە تاوانبار بوون ﴿٦٦﴾ ﴿ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾ پیاوانی دووڕوو ﴿وَٱلۡمُنَٰفِقَٰتُ﴾ و ئافرەتانی دوو ڕوو ﴿بَعۡضُهُم مِّنۢ بَعۡضٖۚ﴾ هەندێکیان پشتیوانی هەندێکیانن ﴿يَأۡمُرُونَ بِٱلۡمُنكَرِ﴾ فەرمان دەکەن بە خراپە ﴿وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ و بەرگری دەکەن لە چاکە ﴿وَيَقۡبِضُونَ أَيۡدِيَهُمۡۚ﴾ و دەستیان دەقوچن (وخێر ناکەن) ﴿نَسُواْ ٱللَّهَ﴾ خوایان لەبیر چۆتەوە ﴿فَنَسِيَهُمۡۚ﴾ بۆیە خواش لەبیری کردوون و وازی لێ هێناون ﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ هُمُ﴾ بەڕاستی دووڕووەکان هەر ئەوانن ﴿ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ کەدەرچوون لەسنوور ﴿٦٧﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ وَٱلۡمُنَٰفِقَٰتِ﴾ خوا بەڵێنی داوە بە پیاوو ئافرەتە دووڕووەکان ﴿وَٱلۡكُفَّارَ﴾ و بەبێ باوەڕانیش ﴿نَارَ جَهَنَّمَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿هِيَ حَسۡبُهُمۡۚ﴾ ئاگری دۆزەخیان بەسە ﴿وَلَعَنَهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ و خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٞ مُّقِيمٞ﴾ و سزای هەمیشەییان بۆ هەیە ﴿٦٨﴾

﴿كَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ (ئێوە ئەی دووڕووەکان) وەك ئەوانەن لەپێش ئێوەدا بوون ﴿كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنكُمۡ قُوَّةً﴾ ئەوانە زۆر بەهێزتر بوون لەئێوە ﴿وَأَكۡثَرَ أَمۡوَٰلٗا وَأَوۡلَٰدٗا﴾ و ماڵ و سامان و منداڵیشیان زۆرتر بوو (لەئێوە) ﴿فَٱسۡتَمۡتَعُواْ بِخَلَٰقِهِمۡ﴾ ئەمجا ئەوان شادمان بوون بەشی خۆیان ڕایان بوارد ﴿فَٱسۡتَمۡتَعۡتُم بِخَلَٰقِكُمۡ﴾ وەئێوەش ڕاتان بوارد و شادمان بوون بەبەشەکەی خۆتان ﴿كَمَا ٱسۡتَمۡتَعَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُم﴾ هەرچۆنێك ئەوانەی لەپێش ئێوە شادمان بوون ﴿بِخَلَٰقِهِمۡ﴾ بە بەشی خۆیان ﴿وَخُضۡتُمۡ﴾ وە ئێوە ڕۆچوون لەناهەق و بەتاڵدا ﴿كَٱلَّذِي خَاضُوٓاْۚ﴾ بەوێنەی ڕۆچوونی ئەوان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان پوچەڵ و بێسوود بوو ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ لەدونیاو ڕۆژی دواییشدا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن زەرەرمەندو ڕەنجەڕۆن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمۡ يَأۡتِهِمۡ﴾ ئایا نەهاتووە بۆیان و پێ یان نەگەیشتووە ﴿نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ هەواڵی ئەوانەی کەلەپێش ئەمانەوە بوون ﴿قَوۡمِ نُوحٖ وَعَادٖ﴾ لەگەلی نووح وعاد ﴿وَثَمُودَ﴾ و سەموود (هۆزی صالح) ﴿وَقَوۡمِ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە گەلی ئیبراهیم ﴿وَأَصۡحَٰبِ مَدۡيَنَ﴾ و خەڵکی مەدیەن ﴿وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتِۚ﴾ و شارەکانی ژێرو زەبەر کراو (هۆزی لووط) ﴿أَتَتۡهُمۡ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتن بۆ ناویان ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ﴾ جا خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٧٠﴾ ﴿وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ﴾ پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ هەندێکیان پشتوان و یارمەتی دەرو خۆشەویستی هەندێکی تریانن ﴿يَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ و بەرگری دەکەن لەخراپە ﴿وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و بەڕێك و پێکی نوێژ جێ بەجێ دەکەن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات(ی سامانیان) دەدەن ﴿وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ سَيَرۡحَمُهُمُ ٱللَّهُۗ﴾ ئەوانە لەداهاتوودا خوا ڕەحمیان پێدەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٧١﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ بە پیاوان و ئافرەتانی بڕوادار ﴿جَنَّٰتٖ﴾ بە بەهەشتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةٗ﴾ و (بەڵێنی پێ داوون) بەچەند کۆشکی چاك و ڕازاوە ﴿فِي جَنَّٰتِ عَدۡنٖۚ﴾ لە بەهەشتانێکی هەمیشەیی دا ﴿وَرِضۡوَٰنٞ مِّنَ ٱللَّهِ أَكۡبَرُۚ﴾ و ڕەزامەندیش لەلایەن خواوە کە گەورەترە (لە هەموو شتێك) ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٧٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ﴾ جیهاد بکە دژی بێ باوەڕان ﴿وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ ودووڕووەکان ﴿وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وە توندو تیژ بەلەدژیان ﴿وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی حەوانەوەی ئەوانە دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ کە دوارۆژو چارە نوسێکی خراپە ﴿٧٣﴾ ﴿يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ (دووڕووەکان) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿مَا قَالُوا۟﴾ (ئەو ووتانەی دراوەتە پاڵیان) نەیان ووتووە ﴿وَلَقَدْ قَالُوا۟ كَلِمَةَ ٱلْكُفْرِ﴾ سوێندبەخوابێگومان ووتەی بێ باوەڕییان ووتووە ﴿وَكَفَرُوا۟ بَعْدَ إِسْلَٰمِهِمْ﴾ وەبێ بڕوابوونەتەوە لەپاش موسوڵمان بوونیان ﴿وَهَمُّوا۟ بِمَا لَمْ يَنَالُوا۟﴾ و نیازی شتێکیان بوو بەڵام بۆیان نەکرا (کوشتنی پێغەمبەر ﷺ کاتی گەڕانەوەی لەتەبوك) ﴿وَمَا نَقَمُوٓا۟﴾ وە هیچ ڕەخنەو ڕقێکیان نەبوو ﴿إِلَّآ أَنْ أَغْنَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کە خواو پێغەمبەرەکەی(وبڕوادارانیان) دەوڵەمەند کردوە ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَإِن يَتُوبُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان بگەڕێنەوە وپەشیمان ببنەوە ﴿يَكُ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَإِن يَتَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕوو وەر گێڕن و(نە گەڕێنەوە) ﴿يُعَذِّبْهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوەخوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەسزایەکی سەخت ﴿فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ لەدونیاو پاشەڕۆژدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە لەزەوی دا نی یە بۆ ئەوان ﴿مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّنْ عَٰهَدَ ٱللَّهَ﴾ وەلەناپاکان کەسانێك هەن کەپەیمانیان داوەبەخوا ﴿لَئِنْ ءَاتَىٰنَا مِن فَضْلِهِۦ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێمان ببەخشێت ﴿لَنَصَّدَّقَنَّ﴾ ئەوە بێگومان خێر وچاکە دەکەین ﴿وَلَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان لە چاکەکاران دەبین ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُم مِّن فَضْلِهِۦ﴾ کەچی کاتێك خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێی بەخشین ﴿بَخِلُوا۟ بِهِۦ﴾ ڕژدی و چروکیان تێداکرد ﴿وَتَوَلَّوا۟﴾ و پشتیان هەڵکرد ﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە ڕوو وەر گێڕن ﴿٧٦﴾ ﴿فَأَعْقَبَهُمْ﴾ ئەمجا خواش سەرئەنجامی ئەوانی گێڕا ﴿نِفَاقًا فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بەدوو ڕوویی لەدڵیاندا ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُۥ﴾ هەتا ئەو ڕۆژەی بەدیداری (خوا) دەگەن ﴿بِمَآ أَخْلَفُوا۟ ٱللَّهَ مَا وَعَدُوهُ﴾ بەهۆی نەبرد نەسەری ئەو بەڵێنەی کەدابوویان بەخوا ﴿وَبِمَا كَانُوا۟ يَكْذِبُونَ﴾ و بەهۆی ئەوە شەوە درۆیان دەکرد ﴿٧٧﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ﴾ کەبێگومان خوا ئاگادارە ﴿سِرَّهُمْ﴾ بەنهێنی ﴿وَنَجْوَىٰهُمْ﴾ و چپەیان ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی خوا ئەوپەڕی ڕادە ئاگاو زانایە بەشاراوەو پەنهانەکان ﴿٧٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ﴾ ئەو کەسانەی کەتانەو تەشەر دەدەن ﴿ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ فِى ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ لەو باوەڕدارانەی جگەلە زەکات ماڵ و سامانیان دەبەخشن ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ﴾ وە(تانە وتەشەر دەدەن) لەوانەی کەتەنها کەمێکیان هەیە بەزەحمەت پەیدایان کردووە ﴿فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ﴾ ئەوسا هەر گاڵتەشیان پێ دەکەن ﴿سَخِرَ ٱللَّهُ مِنْهُمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لەبەرامبەر گاڵتەی ئەواندا) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەخت بۆ ئەوانە ﴿٧٩﴾

﴿ٱسۡتَغۡفِرۡ لَهُمۡ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) داوای لێبوردونیـان بـۆ بکەیت ﴿أَوۡ لَا تَسۡتَغۡفِرۡ لَهُمۡ﴾ یـان داوای لێبوردونیان بۆ نەکەیت (یەکسانە) ﴿إِن تَسۡتَغۡفِرۡ لَهُمۡ﴾ ئەگەر داوای لێبوردونیان بۆ بکەیت ﴿سَبۡعِينَ مَرَّةٗ﴾ حەفتا جـار ﴿فَلَن يَغۡفِرَ ٱللَّهُ لَهُمۡۚ﴾ ئەوە خوا هەرگیز لێیـان نابورێت ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوەش ﴿بِأَنَّهُمۡ كَفَرُواْ﴾ بەهـۆی ئەوەیە بێگومان ئەوانـە بێ باوەڕ بوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۗ﴾ بەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ وە خـوا ڕێنموونیـی خەڵکانی دەرچوو لەئایین نـاکات ﴿٨٠﴾ ﴿فَرِحَ ٱلۡمُخَلَّفُونَ﴾ (ئەو دوو ڕووانـەی) دواکەوتن لە جیهاد کردن و (لەمەدینـەدا مابوونەوە) دڵ خۆش بوون ﴿بِمَقۡعَدِهِمۡ خِلَٰفَ رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ بەدانیشتن و بەجێمانیان لە پێغەمبەری خوا (لەجەنگی تەبوك دا) ﴿وَكَرِهُوٓاْ أَن يُجَٰهِدُواْ﴾ وە پێیان ناخـۆش بوو کەجیهاد بکەن و تێبکۆشـن ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ﴾ بەمـاڵ و گیانیان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خـوادا ﴿وَقَالُواْ﴾ (بەئیماندارانیـان) دەووت ﴿لَا تَنفِرُواْ فِي ٱلۡحَرِّۗ﴾ لەم (وەرزە) گەرمایـەدا دەرمەچن بۆ جیهـاد ﴿قُلۡ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: ﴿نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرّٗاۚ﴾ ئاگـری دۆزەخ زۆر گەرم تـرە (لەم گەرمایـە) ﴿لَّوۡ كَانُواْ يَفۡقَهُونَ﴾ ئەگـەر ئەوانـە تـێ بگـەن و بزانـن ﴿٨١﴾ ﴿فَلۡيَضۡحَكُواْ قَلِيلٗا﴾ دەی با کـەم پێ بکەنن ﴿وَلۡيَبۡكُواْ كَثِيرٗا﴾ و زۆر بگرین ﴿جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ (ئەو سـزایە) تۆڵەو پاداشـتی ئەو کردەوانەیـە کەدەیان کرد ﴿٨٢﴾ ﴿فَإِن رَّجَعَكَ ٱللَّهُ﴾ ئەوسـا ئەگەر خوا تۆی گەڕانـدەوە (ئەی موحەممەد ﷺ لەتەبوك) ﴿إِلَىٰ طَآئِفَةٖ مِّنۡهُمۡ﴾ بۆلای کۆمەڵێك لەو بەجێ ماوانە ﴿فَٱسۡتَـٔۡذَنُوكَ لِلۡخُرُوجِ﴾ و داوایان لـێ کردیت بـۆ دەرچوون (بـۆ غەزایەکی تر) ﴿فَقُل﴾ تـۆش بڵـێ: ﴿لَّن تَخۡرُجُواْ مَعِيَ أَبَدٗا﴾ هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا دەرناچن بۆ جیهاد ﴿وَلَن تُقَٰتِلُواْ مَعِيَ عَدُوًّاۖ﴾ و هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا جەنگ ناکەن لەگەڵ هیـچ دوژمنێکـدا ﴿إِنَّكُمۡ رَضِيتُم﴾ چونکـە بێگومان ئێـوە ڕازی بوون ﴿بِٱلۡقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٖ﴾ بەدانیشـتن لەیەکـەم جـاردا ﴿فَٱقۡعُدُواْ مَعَ ٱلۡخَٰلِفِينَ﴾ کەواتـە هـەر دانیشـن لەگـەڵ بەجـێ ماوانـدا ﴿٨٣﴾ ﴿وَلَا تُصَلِّ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) تۆ نوێژ مەکە ﴿عَلَىٰٓ أَحَدٖ مِّنۡهُم مَّاتَ﴾ لەسـەر هیچ کەس لەوانە کەمرد ﴿أَبَدٗا﴾ هەتا هەتایە ﴿وَلَا تَقُمۡ عَلَىٰ قَبۡرِهِۦٓۖ﴾ وە ڕامەوەستە لەسەر گۆڕەکەی ﴿إِنَّهُمۡ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بـوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخـوا و پێغەمبەرەکـەی ﴿وَمَاتُواْ﴾ و مـردن ﴿وَهُمۡ فَٰسِقُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بـەردەوام سنوورشـکێن بـوون ﴿٨٤﴾ ﴿وَلَا تُعۡجِبۡكَ﴾ وە(ئـەی موحەممەد ﷺ) باسـەرت سـوڕنەهێنێت ﴿أَمۡوَٰلُهُمۡ وَأَوۡلَٰدُهُمۡۚ﴾ مـاڵ و منداڵـی زۆریـان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاسـتی خـوا دەیەوێت ﴿أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا﴾ بەوە(مـاڵ و منـداڵ) سـزایان بـدات ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا﴾ لەدونیادا ﴿وَتَزۡهَقَ أَنفُسُهُمۡ﴾ وە گیانیـان دەربچێت ﴿وَهُمۡ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بێ باوەڕن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَآ أُنزِلَتۡ سُورَةٌ﴾ و هەر کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خـوارەوە ﴿أَنۡ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ﴾ بەمەی کەباوەڕ بەخوا بێنن ﴿وَجَٰهِدُواْ مَعَ رَسُولِهِ﴾ و جیهاد و تێکۆشـان بکەن لەگـەڵ پێغەمبەرەکەیدا ﴿ٱسۡتَـٔۡذَنَكَ﴾ مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُوْلُواْ ٱلطَّوۡلِ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوانەیان کەخاوەن دەسـەڵات و سـامانن ﴿وَقَالُواْ ذَرۡنَا﴾ و دەڵێـن لێمان گـەڕێ و وازمان لـێ بێنە ﴿نَكُن مَّعَ ٱلۡقَٰعِدِينَ﴾ با لەگەڵ دانیشتووەکاندا بین (وەك ئافرەت و منداڵ وپەککەوتە) ﴿٨٦﴾

﴿رَضُواْ بِأَن يَكُونُواْ مَعَ ٱلۡخَوَالِفِ﴾ ڕازی بوون بەوەی کەلەگەڵ بەجێ هێڵراوان دا بن (وەك ئافرەت و منداڵ و پەککەوتەکانان) ﴿وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ وە مۆر نراوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمۡ لَا يَفۡقَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان هیچ تێناگەن و نازانن ﴿٨٧﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلرَّسُولُ﴾ بەڵام پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ و ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە لەگەڵیدا ﴿جَٰهَدُواْ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡۚ﴾ تێکۆشان بەماڵ و گیانیان ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلۡخَيۡرَٰتُۖ﴾ هەموو خێر و خۆشی هەر بۆ ئەوانە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانە سەرفرازن ﴿٨٨﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ خوا بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ بەهەمیشەیی تیا دەمێننەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلۡمُعَذِّرُونَ مِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ﴾ بیانوگران لەعەرەبە دەشتەکییەکان هاتن (بۆ لای پێغەمبەر ﷺ) ﴿لِيُؤۡذَنَ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەیان پێ بدرێت (نەڕۆن بۆ جیهاد) ﴿وَقَعَدَ ٱلَّذِينَ﴾ وە دانیشتن ئەوانەی ﴿كَذَبُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥۚ﴾ کەدرۆیان کرد لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡهُمۡ﴾ بێگومان ئەوانەیان کە بێ بڕوا بوون لە داهاتودا دوو چاریان دەبێت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ سزایەکی سەختی ئازاردەر ﴿٩٠﴾ ﴿لَّيۡسَ عَلَى ٱلضُّعَفَآءِ﴾ (گوناهێك) لەسەر بێ هێز و پەککەوتە ونەخۆشەکان نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلۡمَرۡضَىٰ وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ئەوانەش کەهیچیان نی یە خەرجی بکەن (بۆ پێویستی جیهاد) هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە (کەنەڕۆشتوون بۆ جیهاد) ﴿إِذَا نَصَحُواْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦۚ﴾ کاتێك کە دڵسۆز و ڕاست بن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿مَا عَلَى ٱلۡمُحۡسِنِينَ مِن سَبِيلٖۚ﴾ هیچ ڕێگەیەك نی یە بۆ (تاوانبار کردنی) ئەو چاکەکارانە ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لێخۆش بووی میهرەبانە ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ وە تاوان لەسەر ئەو کەسانەش نی یە ﴿إِذَا مَآ أَتَوۡكَ لِتَحۡمِلَهُمۡ﴾ کە هاتنە لات (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆ ئەوەی (ووڵاخیان بۆ دابین کەیت و) سواریان کەیت ﴿قُلۡتَ لَآ أَجِدُ مَآ أَحۡمِلُكُمۡ عَلَيۡهِ﴾ ووتت ووڵاخم دەست ناکەوێت سوارتان بکەم (بۆ جیهاد کردن) ﴿تَوَلَّواْ﴾ ئەوانیش گەڕانەوە ﴿وَّأَعۡيُنُهُمۡ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمۡعِ﴾ لەکاتێکدا چاویان فرمێسکی دەڕشت ﴿حَزَنًا أَلَّا يَجِدُواْ مَا يُنفِقُونَ﴾ لەداخ و خەفەتدا کەهیچیان نەبوو خەرجی بکەن (بۆ پێداویستی جیهاد) ﴿٩٢﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ﴾ تەنها ڕێگە (بۆ تاوانبارکردن) ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەیە ﴿يَسۡتَـٔۡذِنُونَكَ وَهُمۡ أَغۡنِيَآءُۚ﴾ داوای مۆڵەتت لێ دەکەن لەکاتێکدا دەوڵەمەندیشن (و توانای ڕۆیشتن بۆ جیهادیان هەیە) ﴿رَضُواْ﴾ ڕازی بوون ﴿بِأَن يَكُونُواْ مَعَ ٱلۡخَوَالِفِ﴾ بەوەی کە لەگەڵ بەجێ ماوەکاندا بن (لە جیهاد وەك ئافرەت و منداڵ و نەخۆش) ﴿وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ وە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەهۆیەوە هیچ نازانن ﴿٩٣﴾

﴿يَعۡتَذِرُونَ إِلَيۡكُمۡ﴾ عـوزر و بەهانەتـان بـۆ دەهێننـەوە ﴿إِذَا رَجَعۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡۚ﴾ کاتێـك (لەجیهـاد وغـەزا) گەڕانـەوە بۆلایـان ﴿قُل لَّا تَعۡتَذِرُواْ﴾ بڵـێ بەهانـە و عـوزر مەهێننـەوە ﴿لَن نُّؤۡمِنَ لَكُمۡ﴾ ئێمـە هەرگیـز باوەڕتـان پـێ ناکەیـن ﴿قَدۡ نَبَّأَنَا ٱللَّهُ مِنۡ أَخۡبَارِكُمۡۚ﴾ چونکـە بەڕاسـتی خـوا ئاگاداری کردوویـن لـە هەواڵەکانتـان (کـە ئێـوە ناپـاك و دووڕوون) ﴿وَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمۡ وَرَسُولُهُۥ﴾ وە لـە داهاتـوودا خـوا و پێغەمبەرەکـەی کردەوەکانتـان دەبینـن ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ پاشـان (لـەڕۆژی دوایـی دا) دەگەڕێنرێنـەوە ﴿إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ بـۆ لای زانـای هەمـوو نهێنـی و ئاشـکراکان (کـە خـوای گەورەیـە) ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجـا هەواڵتـان پـێ دەدا بەوەی لـە دونیـادا دەتان کرد ﴿٩٤﴾ ﴿سَيَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمۡ﴾ بەزوویـی سـوێندتان بۆدەخـۆن بەخـوا ﴿إِذَا ٱنقَلَبۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡ﴾ کاتێـك گەڕانـەوە بۆلایـان ﴿لِتُعۡرِضُواْ عَنۡهُمۡۖ﴾ بـۆ ئـەوەی چاوپۆشـیان لـێ بکـەن و سەرزەنشـتیان نەکـەن ﴿فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمۡۖ﴾ ئێـوەش ڕوویـان لـێ وەرگێـڕن ﴿إِنَّهُمۡ رِجۡسٞۖ﴾ بەڕاسـتی ئـەو (دووڕوو) انە پیس (ونەگریسـن) ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگایـان دۆزەخـە (لـە ڕۆژی دوایـی دا) ﴿جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ تۆڵەیـان لـێ دەسـەنرێت بەهـۆی ئـەو تـاوان وخراپـەی لەدونیـادا دەیـان کـرد ﴿٩٥﴾ ﴿يَحۡلِفُونَ لَكُمۡ﴾ (بـە درۆ) سـوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِتَرۡضَوۡاْ عَنۡهُمۡۖ﴾ بۆ ئـەوەی لێیان ڕازی بن ﴿فَإِن تَرۡضَوۡاْ عَنۡهُمۡ﴾ جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَرۡضَىٰ﴾ ئەوە بێگومان خوا ڕازی نابێت ﴿عَنِ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ لەکەسـانی دەرچوو لەسـنوور (تاوانبار) ﴿٩٦﴾ ﴿ٱلۡأَعۡرَابُ أَشَدُّ كُفۡرٗا وَنِفَاقٗا﴾ عەرەبە دەشـتەکییەکان بـێ بڕوایـی و دوو ڕوویی یـان بەهێز ترە ﴿وَأَجۡدَرُ أَلَّا يَعۡلَمُواْ﴾ و شایسـتەترن کە نەزانن ﴿حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ ئەو سـنوورانەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦۗ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وە خـوا زانـای کاردروسـتە ﴿٩٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مَن﴾ وە لـەو عەرەبـە دەشـتەکییانەدا هەندێـك هەیە ﴿يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغۡرَمٗا﴾ ئـەوەی لێ ی وەردەگیرێت و دەی بەخشـێت بەبـاج و سـەرانەی دادەنێـت ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ ٱلدَّوَآئِرَۚ﴾ وە چاوەڕوانـی دەکەن بەسـەر هاتـی خراپتان بەسەردا بێت ﴿عَلَيۡهِمۡ دَآئِرَةُ ٱلسَّوۡءِۗ﴾ بەڵاو بەسەر هاتی خراپ بە سەر خۆیاندا بێت ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ خـواش بیسـەری زانایـە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مَن﴾ وە هەندێکـی تـر لـەو عەرەبـە دەشـتەکییانە هەیـە ﴿يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ کـە باوەڕیان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَٰتٍ﴾ وە وای دادەنێت ئەوەی دەی بەخشێت هۆی نزیك بوونەوەیە ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَصَلَوَٰتِ ٱلرَّسُولِۚ﴾ وە دوعا کردنـی پێغەمبەر ﷺ ﴿أَلَآ إِنَّهَا قُرۡبَةٞ لَّهُمۡۚ﴾ بێداربن بێگومان ئەوە هـۆی نزیك بوونەوەیانە لەخوداوە ﴿سَيُدۡخِلُهُمُ ٱللَّهُ فِي رَحۡمَتِهِۦٓۚ﴾ لە ئاینـدەدا خوا دەیانخاتە ناو میهرەبانـی و ڕەحمەتی خۆیەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٩﴾

﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ﴾ وە پێشکەوتووە یەکەمەکان (ئەوانەی لەسەرەتاوە باوەڕیان هێنا) ﴿مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ﴾ لەکۆچەران و یاریدەدەران ﴿وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ﴾ ئەوانەش زۆر بە چاکی پەیڕەوی ئەوانیان کردووە و شوێنیان کەوتوون ﴿رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازییە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لەخوا ڕازین ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (خوا) بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی گەورە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و لەو عەرەبە دەشتەکییانەی کە لە دەورو بەرتان دان ﴿مُنَافِقُونَ﴾ ناپاکانێك هەن ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾ هەندێك لەخەڵکی مەدینەش ﴿مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ﴾ لەسەر ناپاکی ڕاهاتوون و خۆیان بۆ تەرخان کردووە ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ ۖ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۚ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) نایانناسیت ئێمە چاك دەیا نناسین ﴿سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ لە ئایندەدا دووجار سزایان دەدەین ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ دواتریش دەگەڕێنرێنەوە بۆ ناو سزایەکی گەورە (دۆزەخ) ﴿١٠١﴾ ﴿وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تر هەن دانیان ناوە بەگوناهەکانیاندا ﴿خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا﴾ کردەوەی چاکیان تێکەڵ کردووە ﴿وَآخَرَ سَيِّئًا﴾ لەگەڵ کردەوەی تری خراپدا ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ﴾ ئومێد وایە خوا تۆبەیان لێ وەر گرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿١٠٢﴾ ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ وەربگرە لەماڵ و داراییان (زەکات و سەدەقە) تا بەهۆیەوە پاکیان بکەیتەوە (لە گوناه و تاوان) ﴿وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ و (دڵیان) پوخت و خاوێن دەکەیت بەو ماڵ بەخشینە ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ﴾ و دوعا و نزای خێریان بۆبکە ﴿إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ ۗ﴾ بەڕاستی دوعای تۆ ئارامی و دڵ خۆشی یە بۆ ئەوان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بیسەری زانایە ﴿١٠٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ کە بێگومان هەر خوا تەوبە و پەشیمانی لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ﴾ وە هەر ئەو خێر وبەخشینەکان وەردەگرێت ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر خوایە وەرگری تەوبە یە و میهرەبانە (لەگەڵ بەندەکانیدا) ﴿١٠٤﴾ ﴿وَقُلِ اعْمَلُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ :کارو کردەوە بکەن ﴿فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ﴾ جا بێگومان خوا و پێغەمبەرەکەی و بڕواداران کردەوەکانتان دەبینن ﴿وَسَتُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆلای (خوای) زانا بە هەموو نهێنی و ئاشکراکان ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەداتێ بەهەرچی کە ئێوە لە دونیادا دەتان کرد ﴿١٠٥﴾ ﴿وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ﴾ (لە بەجێ ماوەکان دا) کەسانێکی تر هەبوون کە دواخران ﴿لِأَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمان و بڕیاری خوا ﴿إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ﴾ یان سزایان دەدات ﴿وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ﴾ یان پەشیمانیان لێ وەردەگرێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ﴿١٠٦﴾

﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مَسۡجِدٗا﴾ وە(لەناپاکان) ئەوانەی مزگەوتێکیان دروست کرد ﴿ضِرَارٗا﴾ بۆ زیان گەیاندن(بە موسڵمانان) ﴿وَكُفۡرٗا﴾ و خوانەناسی ﴿وَتَفۡرِيقَۢا بَيۡنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و جیاوازی خستنە نێوان ئیمانداران ﴿وَإِرۡصَادٗا لِّمَنۡ﴾ و بۆ چاوەڕوانی کردنی کەسانێ ﴿حَارَبَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کە دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کردوە ﴿مِن قَبۡلُۚ﴾ لەوەو پێش ﴿وَلَيَحۡلِفُنَّ إِنۡ أَرَدۡنَآ إِلَّا ٱلۡحُسۡنَىٰۖ﴾ بێگومان (ئەو دوو ڕووانە) سوێند دەخۆن (دەڵێن) تەنها چاکەمان ویستووە ﴿وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿١٠٧﴾ ﴿لَا تَقُمۡ فِيهِ أَبَدٗاۚ﴾ هەرگیز نوێژی تێدانەکەی (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَّمَسۡجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقۡوَىٰ﴾ بێگومان مزگەوتێك کە لەسەر بناغەی تەقوا و لە خوا ترسان دامەزرا بێت ﴿مِنۡ أَوَّلِ يَوۡمٍ﴾ لە یەکەم ڕۆژەوە (یەکەم ڕۆژ هاتنت بۆ شاری مەدینە) ﴿أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِۚ﴾ شایستەترە کە نوێژی تێدا بکەیت ﴿فِيهِ رِجَالٞ يُحِبُّونَ﴾ پیاوانێکی تێدایە پێیان خۆشە ﴿أَن يَتَطَهَّرُواْۚ﴾ کە خۆیان خاوێن و پاك بکەنەوە (لەژەنگ وژاری سەردەمی نەفامی) ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُطَّهِّرِينَ﴾ خوایش ئەوانەی خۆش دەوێت کە دەیانەوێت خۆیان پاك بکەنەوە ﴿١٠٨﴾ ﴿أَفَمَنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ جا ئایا کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ تَقۡوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٍ خَيۡرٌ﴾ لەسەر خواناسی و بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خوا چاکترە ﴿أَم مَّنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ یان کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٖ﴾ لەسەر لێواری کەندەڵانێکی فشەڵ و ڕووخەك ﴿فَٱنۡهَارَ بِهِۦ فِي نَارِ جَهَنَّمَۗ﴾ جا بەخۆیەوە بڕوخێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونیی کەسانی ستەمکار ناکات ﴿١٠٩﴾ ﴿لَا يَزَالُ بُنۡيَٰنُهُمُ ٱلَّذِي﴾ بەردەوام ئەو دروست کراوەیان ﴿بَنَوۡاْ﴾ کە دروستیان کرد ﴿رِيبَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ هۆی بێ ئارامی و گومانە لە دڵیاندا (واتە هەرگیز لە دڵیان دەرناچێت) ﴿إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمۡۗ﴾ مەگەر دڵیان پارچە پارچە بکرێت (و بمرن) ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ﴿١١٠﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ٱشۡتَرَىٰ﴾ بەڕاستی خوا کڕیویەتی ﴿مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ لە باوەڕداران ﴿أَنفُسَهُمۡ وَأَمۡوَٰلَهُم﴾ گیان و ماڵیان ﴿بِأَنَّ لَهُمُ ٱلۡجَنَّةَۚ﴾ بەوەی کە بەهەشتیان دەداتێ لە بریتیدا ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ (ئەو بڕوادارانە) دەجەنگن لە ڕێی خوادا ﴿فَيَقۡتُلُونَ وَيُقۡتَلُونَۖ﴾ ئەمجا (بێ باوەڕان) دەکوژن و (خۆشیان) دەکوژرێن (شەهید دەبن) ﴿وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا﴾ ئەمە بەڵێنێکی ڕاستە (و خوا بڕیاری داوە) لەسەرخۆی ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ وَٱلۡقُرۡءَانِۚ﴾ لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ﴿وَمَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ جا کێ بە بەڵێن و پەیمانی خۆی وەفادارترە ﴿مِنَ ٱللَّهِۚ﴾ وەك خوای گەورە؟ ﴿فَٱسۡتَبۡشِرُواْ بِبَيۡعِكُمُ ٱلَّذِي﴾ کەواتە مژدە بەخشن و شادمان بن بەو فرۆشتنەتان ﴿بَايَعۡتُم بِهِۦۚ﴾ کە مامەڵەتان پێوە کرد ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ (بە ڕاستی) هەر ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی زۆر گەورە ﴿١١١﴾

﴿ٱلسَّٰٓئِحُونَ﴾ (موجاهیدانی ڕێگای خوا، ئەمانە سیفەتیانە) تۆبەکارن ﴿ٱلۡعَٰبِدُونَ﴾ خواپەرستن ﴿ٱلۡحَٰمِدُونَ ٱلسَّٰٓئِحُونَ﴾ سوپاسگوزار وگەشتیارن (کۆچەرن لەپێناو خوادا) ﴿ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّٰجِدُونَ﴾ کڕنوش و سوژدە بەرن (نوێژ خوێنن) ﴿ٱلۡأٓمِرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ فەرمان دەرن بەچاکە و ﴿وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ بەرگری کەرن لە خراپە ﴿وَٱلۡحَٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِۗ﴾ پارێزەران بۆ سنوورەکانی خودا ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) موژدە بدە بەو باوەڕدارانەی (ئەو سیفاتانەیان تێدایە) ﴿١١٢﴾ ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ڕەوا وشایستە نی یە بۆ پێغەمبەر وباوەڕداران ﴿أَن يَسۡتَغۡفِرُواْ لِلۡمُشۡرِكِينَ﴾ کە داوای لێبوردن بکەن بۆ هاوبەش دانەران ﴿وَلَوۡ كَانُوٓاْ أُوْلِي قُرۡبَىٰ﴾ با خزمی نزیکیشیان بن ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمۡ﴾ لە پاش ئەوەی کە بۆیان دەرکەوتووە ﴿أَنَّهُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ﴾ کە بێگومان ئەو (هاوبەش دانەرانە) هاوەڵ وپێری دۆزەخن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱسۡتِغۡفَارُ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ وە داوای لێ خۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی ﴿إِلَّا عَن مَّوۡعِدَةٖ﴾ تەنها لەبەرواده و بەڵێنێك بوو ﴿وَعَدَهَآ إِيَّاهُ﴾ کە بە باوکی دابوو (کە داوای لێ بوردنی بۆ بکات) ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ﴾ جا کاتێك بۆی ڕوون بوویەوە ﴿أَنَّهُۥ عَدُوّٞ لِّلَّهِ﴾ کە بێگومان باوکی دوژمنی خوایە ﴿تَبَرَّأَ مِنۡهُۚ﴾ خۆی لێ بەری کرد ﴿إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٞ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم زۆر لە خوا ترس و لەسەر خۆ بوو ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِلَّ قَوۡمَۢا﴾ وە خودا هیچ گەل وهۆزێك گومڕا ناکات ﴿بَعۡدَ إِذۡ هَدَىٰهُمۡ﴾ دوای ئەوەی ڕێنموونیی کردوون ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَۚ﴾ هەتا بۆیان ڕوون نەکاتەوە ئەوەی پێویستە خۆیانی لێ بپارێزن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ بێگومان هەر بۆ خوایە پادشایەتی ومولکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۚ﴾ (خوا) دەژیێنێت و دەشمرێنێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بێجگە لەخوا بۆ ئێوە نیە ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ دۆست و فریادڕەس و یارمەتی دەرێك ﴿١١٦﴾ ﴿لَّقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِيِّ﴾ بێگومان خوا تەوبەی وەرگرت لە پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ ٱلَّذِينَ﴾ و لەو کۆچەر و یاری دەدەرانەی ﴿ٱتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ ٱلۡعُسۡرَةِ﴾ کە شوێنی (پێغەمبەر ﷺ) کەوتن لە کاتی سەختی و نارەحەتیدا (مەبەست پێی جەنگی تەبوکە) ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٖ مِّنۡهُمۡ﴾ پاش ئەوەی نزیك بوو دڵی کۆمەڵێکیان لە هەق لابدات ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ پاشان خوا تەوبەی لێ وەرگرتن ﴿إِنَّهُۥ بِهِمۡ﴾ بە ڕاستی خوا لەگەڵیان ﴿رَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١١٧﴾

﴿وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُواْ﴾ هەروەها (خوا تەوبەی وەرگرت) لەو سێ کەسەش کە دواخران (خوا دەربارەیان بڕیاری نەدابوو) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتۡ عَلَيۡهِمُ﴾ هەتا ئەو کاتەی لێیان تەسك بوویەوە ﴿ٱلۡأَرۡضُ بِمَا رَحُبَتۡ﴾ زەوی بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿وَضَاقَتۡ عَلَيۡهِمۡ أَنفُسُهُمۡ﴾ و بێزاربوون لەگیانی خۆشیان ﴿وَظَنُّوٓاْ أَن لَّا مَلۡجَأَ﴾ و زانیان هیچ پەناگەیەك نی یە ﴿مِنَ ٱللَّهِ﴾ لە (سزای) خوا ﴿إِلَّآ إِلَيۡهِ﴾ مەگەر پەنایی خۆی نەبێت ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيۡهِمۡ﴾ پاشان پەشیمانی لێ وەرگرتن (بە دابەزاندنی چەند ئایەتێك) ﴿لِيَتُوبُوٓاْۚ﴾ بۆ ئەوەی تۆبە بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە تۆبە وەرگری میهرەبانە ﴿١١٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن لە(تۆڵەی) خوا ﴿وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ وەلەگەڵ ڕاست گۆیاندابن ولەڕیزی ئەواندابن ﴿١١٩﴾ ﴿مَا كَانَ لِأَهۡلِ ٱلۡمَدِينَةِ﴾ نەدەبوو خەڵکی مەدینە ﴿وَمَنۡ حَوۡلَهُم مِّنَ ٱلۡأَعۡرَابِ﴾ و ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی بەدەوور و بەریاندان ﴿أَن يَتَخَلَّفُواْ عَن رَّسُولِ ٱللَّهِ﴾ لە پێغەمبەری خوا ﷺ بەجێ بمێنن و دوابکەون (لەجیهادکردن) ﴿وَلَا يَرۡغَبُواْ بِأَنفُسِهِمۡ عَن نَّفۡسِهِۦۚ﴾ و گیانی خۆیان لە گیانی پێغەمبەر ﷺ خۆشتربویت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوان ﴿لَا يُصِيبُهُمۡ﴾ دووچاریان نابێت ﴿ظَمَأٞ وَلَا نَصَبٞ﴾ هیچ تینوویەتی و ماندوو بوون ﴿وَلَا مَخۡمَصَةٞ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و برسێتی یەك لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَطَـُٔونَ مَوۡطِئٗا﴾ هەروەها پێ ناخەنە هیچ شوێنێك (لەخاکی کافران) ﴿يَغِيظُ ٱلۡكُفَّارَ﴾ کە ڕقی کافرانی پێ هەڵسێ و تووڕەیان کات ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنۡ عَدُوّٖ نَّيۡلًا﴾ وە هیچ زیانێك لە دوژمن نادەن (دیل کردن و کوشتنیان یا گرتنی ماڵ و سامانیان) ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِۦ﴾ ئیلا بەم کردەوانە بۆیان دەنوسرێت ﴿عَمَلٞ صَٰلِحٌۚ﴾ کردەوەیەکی چاك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوای گەورە ﴿لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکە کاران وون ناکات ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةٗ﴾ وە هیچ شتێك (لەڕێگەی خودا) نابەخشن ﴿صَغِيرَةٗ وَلَا كَبِيرَةٗ﴾ بچووك بێت یان گەورە (کەم بێت یان زۆر) ﴿وَلَا يَقۡطَعُونَ وَادِيًا﴾ و هیچ دۆڵ وشیوێك نابڕن ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمۡ﴾ ئیلا بۆیان دەنووسرێت ﴿لِيَجۡزِيَهُمُ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا پاداشتیان بداتەوە ﴿أَحۡسَنَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەچاکترین پاداشتی ئەوەی کە دەیانکرد ﴿١٢١﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ وە نەدەبوو باوەڕداران ﴿لِيَنفِرُواْ كَآفَّةٗۚ﴾ تێکرا هەموو دەرچن و بڕۆن (بۆجیهاد) ﴿فَلَوۡلَا نَفَرَ﴾ ئەگەر دەربچوونایە ﴿مِن كُلِّ فِرۡقَةٖ مِّنۡهُمۡ طَآئِفَةٞ﴾ لە هەموو کۆمەڵێکیان چەند کەسێك ﴿لِّيَتَفَقَّهُواْ فِي ٱلدِّينِ﴾ بۆ ئەوەی لە ئاینەکەیان تێبگەن و شارەزابن ﴿وَلِيُنذِرُواْ قَوۡمَهُمۡ﴾ بۆ ئەوەی گەل و هۆزەکەیان (شارەزا بکەن لەوەی کە فێری بوون) بیشیان ترسێنن (لەئاگری دۆزەخ) ﴿إِذَا رَجَعُوٓاْ إِلَيۡهِمۡ﴾ کاتێك گەڕانەوە (لەجیهاد کردن) بۆلایان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَحۡذَرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوانیش (شارەزابن) وبێدار ببنەوە (لەنەزانی) ﴿١٢٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئـەی ئەوانـەی کـە ئیمانتـان هێنـاوە ﴿قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ﴾ بجەنگن لـەدژی ئەوانەی ﴿يَلُونَكُم﴾ کە نزیکن لێتانەوە ﴿مِّنَ ٱلْكُفَّارِ﴾ لە بێ بڕوایان ﴿وَلْيَجِدُواْ فِيكُمْ غِلْظَةً﴾ وە با بێ باوەڕان لەئێوەدا توندو تیژی ببینن ﴿وَٱعْلَمُوٓاْ﴾ وبزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خودا ﴿مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکاران و لەخـوا ترسـاندایە ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێك سـورەتێك (لەقورئـان) بنێردرێتە خوارەوە ﴿فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ (دوو ڕووەکان) هـی وایـان هەیـە دەڵێـت ﴿أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًا﴾ کام لە ئێوە بـاوەڕی بەم (سـورەتە) زیادی کرد ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ جا ئەوانەی کـە باوەڕیان هێناوە ﴿فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا﴾ ئەمـە ئیمانیان زیـاد دەکات (و بەهێزتر دەبێت) ﴿وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ وە ئەوان مژدە بەخشـن و خۆش حاڵن ﴿١٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ لەنێو دڵیاندانەخۆشی (و ناپاکی) هەیە (وەك دوو ڕوەکان) ﴿فَزَادَتْهُمْ﴾ ئەوە سورەتەکە بۆیان زیاد دەکات ﴿رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ﴾ سەرەڕای پیسی و ناپاکی خۆیان پیسی و ناپاکی تر ﴿وَمَاتُواْ﴾ ئەو(ناپاکانە) دەمرن ﴿وَهُمْ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە بێ بڕوان ﴿١٢٥﴾ ﴿أَوَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن و نابینن ﴿أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ﴾ بێگومان ئەوان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِى كُلِّ عَامٍ﴾ لەهەموو ساڵێکدا ﴿مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ﴾ جارێك یان دووجار ﴿ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ﴾ پاشان ئـەوان ناگەڕێنەوە و تۆبەناکـەن ﴿وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ و پەند وەرناگرن ﴿١٢٦﴾ ﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خوارەوە ﴿نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ (ئەو دووڕوانە) دەڕوانن بۆ یەکتری ﴿هَلْ يَرَىٰكُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ (دەڵێـن) ئایا هیچ کەس دەتان بینێت؟ ﴿ثُمَّ ٱنصَرَفُواْ﴾ پاشـان (بە دزییەوە) دەگەڕێنـەوە ﴿صَرَفَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُم﴾ خـوا دڵیانـی وەرگێـڕا (لـە بڕواهێنـان) ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ چونکـە بەڕاستـی ئەوانـە کۆمەڵێکن هیـچ تێ ناگەن ﴿١٢٧﴾ ﴿لَقَدْ جَآءَكُمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی بۆتـان هاتـووە ﴿رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لـە خۆتان ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ﴾ قـورس و گرانە بەلایەوە ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ نارەحەتـی و ناخۆشـی ئێوە ﴿حَرِيصٌ عَلَيْكُم﴾ زۆر سـووورە لەسـەر (باوەڕهێنان)تان ﴿بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بـۆ بـڕواداران زۆر دڵسـۆز و میهرەبانـە ﴿١٢٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْاْ﴾ جـا ئەگـەر ڕوویـان وەرگێـڕاو گوێیـان پێ نەدایت ﴿فَقُلْ حَسْبِىَ ٱللَّهُ﴾ ئەوسـا بڵـێ من تەنها خوام بەسـە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشت بەو دەبەستم ﴿وَهُوَ رَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ﴾ ئەویش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿١٢٩﴾

سورەتی ﴿يُونُس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە (ئەلیف ، لام ، ڕاو) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقره) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ﴾ ئەمە ئایەتەکانی ﴿ٱلْكِتَٰبِ ٱلْحَكِيمِ﴾ قورئانی نەگۆڕاوی پڕ حیکمەتە ﴿١﴾ ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا﴾ ئایا بەلای خەڵکەوە سەیرە ﴿أَنْ أَوْحَيْنَآ﴾ کە ئێمە نیگامان کردوە ﴿إِلَىٰ رَجُلٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆیان ﴿أَنْ أَنذِرِ ٱلنَّاسَ﴾ (پێمان ووتووە) کەئادەمی بترسێنە ﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ وە موژدە بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿أَنَّ لَهُمْ﴾ کە بێگومان بۆیان هەیە ﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ پلە و پایەی بەرز ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿قَالَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بەڵام بێ باوەڕان ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ مُّبِينٌ﴾ بێگومان ئەم (پیاوە) جادووبازێکی ئاشکرایە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو زاتەیە ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبویەوە سەرعەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەلام چۆنیەتیکەی نازانین) ﴿يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ﴾ (خوا) هەموو کاروبارەکان هەڵدەسوڕێنێت ﴿مَا مِن شَفِيعٍ﴾ هیچ تکا کارێك نی یە (بۆ کەس) ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ إِذْنِهِۦ﴾ مەگەر لەپاش ڕێگەدانی ئەو (خوا) نەبێت ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوزاتە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیرناکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەی هەمووتان هەر بۆلای ئەوە ﴿وَعْدَ ٱللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوا حەق وڕاستە ﴿إِنَّهُۥ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ بێگومان خوا لەسەرەتاوە دروستکراوان دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ دوای (مردنیان) دووبارە دروستیان دەکاتەوە ﴿لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانە بداتەوە ﴿ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ کە بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردوە ﴿بِٱلْقِسْطِ﴾ بە دادگەرانە ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ تایبەت بەوانە خواردنەوەی کوڵاو کوڵی زۆر گەرم ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌۢ﴾ وە سزای سەختی ئازاردەر ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەدونیادا بێ باوەڕبوون ﴿٤﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ ٱلشَّمْسَ﴾ خوا زاتێکە کە خۆری گێڕاوە ﴿ضِيَآءً﴾ بە تیشك ﴿وَٱلْقَمَرَ نُورًا﴾ مانگیشی گێڕاوە بەڕووناکی ﴿وَقَدَّرَهُۥ مَنَازِلَ﴾ بۆ (گەڕانی) مانگ چەند قۆناغێکی دیاری کردوە ﴿لِتَعْلَمُوا۟ عَدَدَ ٱلسِّنِينَ وَٱلْحِسَابَ﴾ بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و ڕۆژی) پێ بزانن ﴿مَا خَلَقَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ خوا ئەوانەی دروست نەکردوە ﴿إِلَّا بِٱلْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿يُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئایەتەکان شی دەکاتەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە زانان و تێدەگەن ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ فِى ٱخْتِلَٰفِ﴾ بێگومان لە جیاوازی ﴿ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ﴾ و هەرچی خوا دروستی کردوە ﴿فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی کە خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿٦﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لە دوارِۆژدا) ﴿وَرَضُواْ بِٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ ورازی بوون بەژیانی دونیا ﴿وَٱطۡمَأَنُّواْ بِهَا﴾ ودڵنیا بوون پێی ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ عَنۡ ءَايَٰتِنَا غَٰفِلُونَ﴾ وە ئەوانەی بێ ئاگان لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ مَأۡوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوانە جێگایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کە (لەدونیادا) دەیان کرد ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿يَهۡدِيهِمۡ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان ڕێنموونیان دەکات ﴿بِإِيمَٰنِهِمۡۖ﴾ بەهۆی باوەڕەکەیانەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهِمُ ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ ڕوبارەکان دێن و دەچن بەژێریان دا ﴿فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە باخ وبەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت دا ﴿٩﴾ ﴿دَعۡوَىٰهُمۡ فِيهَا سُبۡحَٰنَكَ ٱللَّهُمَّ﴾ دوعایان تێیدا (ئەوەیە کەدەڵێن) پاکو بێگەردی بۆتۆ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَتَحِيَّتُهُمۡ فِيهَا سَلَٰمٞۚ﴾ سڵاو کردن لێیان لەو (بەهەشتەدا)بەووشەی سەلامە ﴿وَءَاخِرُ دَعۡوَىٰهُمۡ﴾ وە دواهەمین دوعایان (ئەوەیەکە دەڵێن) ﴿أَنِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بێگومان سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە کە پەروەردگاری هەموو جیهانە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَوۡ يُعَجِّلُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ ٱلشَّرَّ﴾ وەئەگەر خوا پەلەی بکردایە (لە قوبوڵ کردنی دوعای) شەڕو خراپەدا بۆ خەڵکی ﴿ٱسۡتِعۡجَالَهُم بِٱلۡخَيۡرِ﴾ وەك پەلەکردنی (لەقوبوڵ کردنی دوعای) خێر وخۆشی ﴿لَقُضِيَ إِلَيۡهِمۡ أَجَلُهُمۡۖ﴾ ئەوە ماوەکەیان دوایی پێ دەهێنرا (وکاتی مردونیان دەهات)﴿فَنَذَرُ ٱلَّذِينَ﴾ بۆیە مۆڵەتی ئەوانە دەدەین ﴿لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ لە نێو گومڕایی و سەرکەشیی خۆیان دا بسوڕێنەوە و بتلێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلۡإِنسَٰنَ ٱلضُّرُّ﴾ وەکاتێك ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێت ﴿دَعَانَا لِجَنۢبِهِۦٓ أَوۡ قَاعِدًا أَوۡ قَآئِمٗا﴾ بەڕاکشان یان بەدانیشتن یان بەپێوە لێمان دەپاڕێتەوە﴿فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُ ضُرَّهُۥ﴾ ئەمجا کاتێك زەرەرو زیانەکەمان لەسەر لابردو نەمان هێشت ﴿مَرَّ﴾ دەڕوات (دەچێتە سەر حاڵی پێشووی و دەگەڕێتەوە سەر کاری ناپەسەندی) ﴿كَأَن لَّمۡ يَدۡعُنَآ﴾ وەك هاوار و دوعای نەکردبێت لێمان نەپاڕابێتەوە﴿إِلَىٰ ضُرّٖ مَّسَّهُۥۚ﴾ بۆ لابردنی زیانێك کە دووچاری بووبوو ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ﴾ بەو جۆرە ڕازێنراوەتەوە﴿لِلۡمُسۡرِفِينَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بۆ زیادە ڕەۆیان ئەو کردەوانەی کە دەیان کرد ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەناومان برد ﴿ٱلۡقُرُونَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ چەند گەل و نەتەوە لەپێش ئێوەدا ﴿لَمَّا ظَلَمُواْ﴾ کاتێك ناهەقیان کرد﴿وَجَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ لەکاتێکدا کەپێغەمبەرانیان بەبەڵگەی ڕوونەوە بۆ هات ﴿وَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْۚ﴾ هەر باوەڕیان نەهێنا ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە کۆمەڵی تاوانباران دەستێنین ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلۡنَٰكُمۡ خَلَٰٓئِفَ﴾ لەپاشان ئێوەمان کرد بەجێگر و جێنشین ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ لەپاش ئەوان ﴿لِنَنظُرَ كَيۡفَ تَعۡمَلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرنج بدەین ئێوە چۆن ڕەفتار وکردەوە دەکەن ﴿١٤﴾

﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ﴾ وەکاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَاتُنَا بَيِّنَٰتٖ﴾ ئایەتە روونەکانی ئێمە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا﴾ ئەوانەی بەتەمای دیداری ئێمە نین (لەدوارۆژ دا) دەڵێن ﴿ٱئۡتِ بِقُرۡءَانٍ غَيۡرِ هَٰذَآ﴾ قورئانێکی تر جگەلەم قورئانە بێنە ﴿أَوۡ بَدِّلۡهُۚ﴾ یان بیگۆڕە ﴿قُلۡ مَا يَكُونُ لِيٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ بۆ من نی یە ﴿أَنۡ أُبَدِّلَهُۥ مِن تِلۡقَآيِٕ نَفۡسِيٓۖ﴾ کەلەلایەن خۆمەوە بیگۆڕم ﴿إِنۡ أَتَّبِعُ﴾ من شوێن هیچ شتێ ناکەوم ﴿إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّۖ﴾ جگەلەوەی وەحی و سرووش دەکرێت بۆم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ﴾ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنۡ عَصَيۡتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿١٥﴾ ﴿قُل لَّوۡ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ (پێیان) بڵێ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا تَلَوۡتُهُۥ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئەم قورئانەم نەدەخوێندەوە بۆتان ﴿وَلَآ أَدۡرَىٰكُم بِهِۦۖ﴾ وە لەو (قورئان) ئاگادارم نەدەکردن ﴿فَقَدۡ لَبِثۡتُ فِيكُمۡ﴾ چونکە بێگومان من مامەوە لەناوتاندا ﴿عُمُرٗا مِّن قَبۡلِهِۦٓۚ﴾ ماوەی تەمەنێکی درێژ پێش هاتنی ئەم قورئانە ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بۆ ژیر نابن و بیرناکەنەوە؟ ﴿١٦﴾ ﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ﴾ جا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ﴾ لەو کەسەی ﴿ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوۡ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓۚ﴾ یائایەتەکانی قورئان بەدرۆ دابنێت ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ بەڕاستی تاوان باران ڕزگاریان نابێت ﴿١٧﴾ ﴿وَيَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگەلەخوا شتانێك دەپەرستن ﴿مَا لَا يَضُرُّهُمۡ﴾ کە نەزیانیان پێ دەگەیەنن ﴿وَلَا يَنفَعُهُمۡ﴾ نەسوود و قازانج ﴿وَيَقُولُونَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وە دەڵێن ئەو بتانە ﴿شُفَعَٰٓؤُنَا عِندَ ٱللَّهِۚ﴾ تکا کارمانن لای خوا ﴿قُلۡ أَتُنَبِّـُٔونَ ٱللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ ئایا ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعۡلَمُ﴾ بەشتێك کەبێ ئاگایەلێ ی ﴿فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بڵندە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱلنَّاسُ﴾ خەڵکی لەرابوردودا ﴿إِلَّآ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ هەریەك ئوممەت بوون (بڕوا دار بوون بەخوا) ﴿فَٱخۡتَلَفُواْۚ﴾ ئەمجا جیاواز بوون ﴿وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ﴾ وە ئەگەر بڕیارێك پێشتر نەدرایە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيۡنَهُمۡ﴾ ئەوا بڕیار دەدرا لەنێوانیاندا ﴿فِيمَا فِيهِ يَخۡتَلِفُونَ﴾ لەوەی کە تێیدا جیاواز بوون ﴿١٩﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە ئەوانە دەڵێن ﴿لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ﴾ با بهێنرایەتە خوارەوە بۆی ﴿ءَايَةٞ مِّن رَّبِّهِۦۖ﴾ بەڵگەو نیشانەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿فَقُلۡ إِنَّمَا ٱلۡغَيۡبُ﴾ تۆش بڵێ بێگومان (زانینی) نهێنی و پەنهانی ﴿لِلَّهِ﴾ تایبەت بە خوایە ﴿فَٱنتَظِرُوٓاْ﴾ کەواتە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ ٱلۡمُنتَظِرِينَ﴾ یەکێکم لە چاوەڕوانکەران ﴿٢٠﴾

﴿وَإِذَآ أَذَقۡنَا ٱلنَّاسَ رَحۡمَةً﴾ وە کاتێك کـە نیعمـەت و ڕەحمەتـی خۆمـان دەدەیـن بەخەڵکـی و تامـی ئـەو نیعمتەیـان پێدەچێژیـن ﴿مِّنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُمۡ﴾ لەپـاش زیـان و ناخۆشـیەك کەلێیـان کەوتـووە ﴿إِذَا لَهُم مَّكۡرٞ﴾ دەسـت بەجـێ ئـەوان پیـلان دەگێـڕن ﴿فِيٓ ءَايَاتِنَاۚ﴾ دەربـارەی بەڵگـە و ئایەتەکانـی ئێمـە ﴿قُلِ ٱللَّهُ أَسۡرَعُ مَكۡرًاۚ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ خـوا خێراترە لە پیلان کردنـدا (لە بەرامبـەر پیلانی ئەواندا) ﴿إِنَّ رُسُلَنَا﴾ بێگومـان فریشتە و چاودێرەکانمـان ﴿يَكۡتُبُونَ مَا تَمۡكُرُونَ﴾ هـەر پیلان و فـڕو فێڵێـك (ئـەو بـێ باوەڕانـە)دەیکـەن دەینوسـن ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُسَيِّرُكُمۡ﴾ خـوا زاتێکـە هاتـو چۆتـان پـێ دەکات ﴿فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۖ﴾ لەووشـکایی و لەدەریـادا ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمۡ﴾ هەتـا کاتێـك ئێـوە ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ لەکەشـتی دان ﴿وَجَرَيۡنَ بِهِم﴾ (کەشـتیەکان) دەیان گێڕێت ﴿بِرِيحٖ طَيِّبَةٖ﴾ بەهۆی شنە بایەکی خۆشەوە ﴿وَفَرِحُواْ بِهَا﴾ و خۆش حاڵ دەبن پێی ﴿جَآءَتۡهَا رِيحٌ عَاصِفٞ﴾ (لەپڕ) ڕەشـە بایەکی زۆر بەهێز لەو (کەشـتییانە) هەڵکات ﴿وَجَآءَهُمُ ٱلۡمَوۡجُ﴾ وشـەپۆلیان بۆ بێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٖ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ﴾ وە دڵنیا بوون لـەوەی کـە ئـەوان ﴿أُحِيطَ بِهِمۡ﴾ دەورە دراون (و لەناو دەچن) ﴿دَعَوُاْ ٱللَّهَ﴾ هـاوار دەکەنە خوا ی گەورە ﴿مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ زۆر بەدڵسـۆزی و گەردنـی بـۆ کەچ دەکـەن ﴿لَئِنۡ أَنجَيۡتَنَا﴾ (و دەڵێن) سـوێند بەخوا ئەگـەر ڕزگارمـان بکەیـت ﴿مِنۡ هَٰذِهِۦ﴾ لەم سـەختی وناڕەحەتیە ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومـان ئێمە لە سوپاسـگوزاران دەبیـن (بۆتـۆ ئەی خوایـە) ﴿٢٢﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنجَىٰهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك خوا ڕزگـاری کردن (لەو ناڕەحەتیـە) ﴿إِذَا هُمۡ يَبۡغُونَ﴾ کوتوپڕ دەسـت دەکەنەوە بە خراپەکاری و بـێ باوەڕی ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ﴾ بـە ناڕەوا ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی ئادەمی یە (خراپەکارەکان) ﴿إِنَّمَا بَغۡيُكُمۡ﴾ لەڕاستیدا ستەم و ناحەقـی یەکانتـان ﴿عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۖ﴾ زیانی هەر بـۆ خۆتانە ﴿مَّتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ لەزەتـی ژیانی دونیاش بێ نرخە ﴿ثُمَّ إِلَيۡنَا مَرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشـان گەڕانەوەتان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتـان پـێ دەدەیـن بـەوەی کـە (لەدونیادا) دەتـان کـرد ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا مَثَلُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ بێگومـان وێنەی ژیانـی دونیـا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك بارانێـك وایـە لەئاسـمانەوە باراندومانـە ﴿فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ جـا بەهـۆی ئـەو (بارانەوە ڕوەکـی زۆر ڕواوە و) سـەوزی و ڕوەکی زەوی تێکـەڵ بەیەك بوون وبـە یەکدا چوون ﴿مِمَّا يَأۡكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلۡأَنۡعَٰمُ﴾ لەوەی کە خەڵکی و ئاژەڵیش دەیخۆن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا کاتێك ﴿أَخَذَتِ ٱلۡأَرۡضُ زُخۡرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتۡ﴾ زەوی (بەسـەوزی و ڕوەك) ڕەونـەق و جوانی خۆی وەردەگرێت و خـۆی دەڕازێنێتـەوە ﴿وَظَنَّ أَهۡلُهَآ﴾ دانیشـتوان و خەڵکـی ئـەو (زەویـە) وا دەزانن ﴿أَنَّهُمۡ قَٰدِرُونَ عَلَيۡهَآ﴾ کەبـە ڕاسـتی ئەوان بەتوانـان بەسـەر(دروێنە کردن)یـدا ﴿أَتَىٰهَآ أَمۡرُنَا﴾ (لەناکاوێکدا) فەرمانـی ئێمە بێت بـۆ ئەو (زەوی و کشـتوکاڵە) ﴿لَيۡلًا أَوۡ نَهَارٗا﴾ لەشـەو یان لـەڕۆژدا ﴿فَجَعَلۡنَٰهَا حَصِيدٗا﴾ ئەمجـا وەك دروێنە کـراوی لـێ بکەیـن (وهیچیـان بـۆ نەمێنێتـەوە) ﴿كَأَن لَّمۡ تَغۡنَ بِٱلۡأَمۡسِۚ﴾ وەك لـەوەو پێش هـەر نەبووبێت ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ﴾ ئابـەو جـۆرە ڕوونـی دەکەینـەوە ﴿ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئایـەت و بەڵگـەو نیشـانەکانمان ﴿لِقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بـۆ گەلـێ کـە بیربکەنـەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَدۡعُوٓاْ﴾ وە خـوا (خەڵك) بانـگ دەکات ﴿إِلَىٰ دَارِ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بـۆ ماڵی ئاشـتی و ئارامی (بەهەشـت) ﴿وَيَهۡدِي مَن﴾ وە ڕێنموونیی هەر کەسێك دەکات ﴿يَشَآءُ﴾ کە بیەوێت ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٢٥﴾

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟﴾ بۆ ئەوانەی چاکەیان کردوە ﴿ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ پاداشتی چاکتر(بەهەشت) و زیاتریان هەیە (کەبینینی خوایە) ﴿وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ﴾ دەم و چاویان دایناگرێت (لێی نانیشێت) ﴿قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ﴾ هیچ ڕەشی وتەپ و تۆزو ڕیسواییەك ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَـٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ هاوڕێی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ﴾ ئەوانە لەو(بەهەشتە)دان بەهەمیشەیی ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەش ﴿كَسَبُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ کەکردەوەی خراپیان کردووە ﴿جَزَآءُ سَيِّئَةٍۭ﴾ تۆڵەی هەر خراپەیەك ﴿بِمِثْلِهَا﴾ بەئەندازەی ئەو (خراپەیە تۆڵەی لێ دەسێندرێ) ﴿وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ وە ڕیسوایی دایان دەگرێت ﴿مَّا لَهُم﴾ بۆیان نییە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیچ پەنادەرێك لە(سزای) خودا ﴿كَأَنَّمَآ أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ﴾ (بەڕادەیەك ڕوویان ڕەش بووە) دەڵێی دەم و چاوویان داپۆشراوە ﴿قِطَعًا مِّنَ ٱلَّيْلِ مُظْلِمًا﴾ بە چەند بەشێك لەشەوە زەنگ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئەوانەی(کەباس کران) هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی. ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی بکە بۆیان) ئەو ڕۆژەی هەموویان کۆدەکەینەوە ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا دەڵێین بەوانەی ﴿أَشْرَكُوا۟﴾ هاوبەشیان بۆ خوا بڕیار داوە ﴿مَكَانَكُمْ﴾ لەشوێنی خۆتاندا نەجوڵێن (ڕاوەستن) ﴿أَنتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْ﴾ خۆتان و بت و پەرستراوەکانتان ﴿فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا لێکیان جیادەکەینەوە ﴿وَقَالَ شُرَكَآؤُهُم﴾ پەرستراوەکانیان دەڵێن ﴿مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ﴾ ئێوە ئێمەتان نەدەپەرست ﴿٢٨﴾ ﴿فَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًۢا﴾ جا خوا بەسە کە شاهید بێت ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لەنێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَـٰفِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە بێ ئاگابووین لەبەندایەتی کردنتان بۆ ئێمە ﴿٢٩﴾ ﴿هُنَالِكَ تَبْلُوا۟﴾ لەوێدا دەردەکەوێت ﴿كُلُّ نَفْسٍ مَّآ أَسْلَفَتْ﴾ هەموو کەسێك چی پێش خۆی خستووە ﴿وَرُدُّوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەموو دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا ﴿مَوْلَىٰهُمُ ٱلْحَقِّ﴾ کە کۆمەکی کەر وپەروەردگاری حەق و ڕاستیانە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە لێیان وون دەبێت ﴿مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ ئەو (پەرستراوە درۆیانەی) هەڵیان بەستبوون ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا کێ ڕزق و ڕۆزیتان دەدات ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لەئاسمان (بە باران) و لەزەویەوە (بە ڕووەك) ﴿أَمَّن يَمْلِكُ﴾ یان کێ خاوەنی (دروستکەری) ﴿ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَـٰرَ﴾ گوێ و چاوانە ﴿وَمَن يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ﴾ وە کێ زیندوو لە مردوو دەردەهێنێت ﴿وَيُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِنَ ٱلْحَىِّ﴾ وە مردوو لەزیندوو دەردەهێنێت ﴿وَمَن يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ﴾ هەروەها کێ کارەکان هەڵدەسوڕێنێ ﴿فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُ﴾ بێگومان یەکسەر دەڵێن خوا ﴿فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ دەی بۆ خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا)؟ ﴿٣١﴾ ﴿فَذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ﴾ هەر ئەو خوایە ﴿رَبُّكُمُ ٱلْحَقُّ﴾ پەروەردگاری ڕاستی ئێوەیە ﴿فَمَاذَا بَعْدَ ٱلْحَقِّ﴾ دەی لەپاش ڕاستی هیچ هەیە ﴿إِلَّا ٱلضَّلَـٰلُ﴾ جگە لە گومرایی ﴿فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ دەی چۆن لەڕێگەی ڕاست لادەدرێن؟! ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ حَقَّتْ﴾ بەو جۆرە چەسپاوە ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەی ﴿فَسَقُوٓا۟﴾ لەسنوور لایان داوە ﴿أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾

﴿قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەی کردوتانە بەهاوبەشی خوا ﴿مَّن يَبْدَؤُا الْخَلْقَ﴾ کەسێك هەیە شتێك لەنەبوونەوە دروست بکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لەپاش مردنی) دووبارەی بکاتەوە ﴿قُلِ اللَّهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ﴾ بڵێ خوا لە نەبوو شت دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لە پاش مردنی) دروستی دەکاتەوە ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن لە ڕاستی لا دەدرێن ﴿٣٤﴾ ﴿قُلْ هَلْ﴾ بڵێ ئایا ﴿مِن شُرَكَآئِكُم﴾ لە ناو پەرستراوەکانتاندا ﴿مَّن يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ﴾ کەسێ هەیە ڕێنموونیی بکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿يَهْدِي لِلْحَقِّ﴾ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿أَفَمَن يَهْدِي﴾ جا ئایا کەسێك کە ڕێنموونیی دەکات ﴿إِلَى الْحَقِّ﴾ بۆ ڕاستە ڕێ ﴿أَحَقُّ أَن يُتَّبَعَ﴾ شایانترە بەوەی پەیڕەوی بکرێت وشوێنی بکەویت ﴿أَمَّن لَّا يَهِدِّي﴾ یان کەسێك ڕێبازی ڕاست شارەزا نابێ ﴿إِلَّا أَن يُهْدَىٰ﴾ مەگەر شارەزا بکرێت ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چۆن ئەو بڕیار دەدەن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ﴾ وە زۆربەیان شوێن هیچ ناکەون ﴿إِلَّا ظَنًّا﴾ جگە لە گومان ﴿إِنَّ الظَّنَّ﴾ بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ لە ئاست حەقدا هیچ سوودێك (بەخاوەنەکەی) ناگەیەنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ زانایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ ڕەوانیە و ناگونجێت ئەم قورئانە ﴿أَن يُفْتَرَىٰ﴾ هەڵبەسترا بێ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ (لەلایەن کەسێکەوە) جگە لەخوا ﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي﴾ بەڵکو بەڕاست دانەری ئەو (کتێبانەی) ﴿بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان) ﴿وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ﴾ وە ڕوون کەرەوەی کتێبە ئاسمانیەکانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ (ئەم قورئانە)هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە هاتووە ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە بەدەم خواوە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ﴾ بەوانە بڵێ سورەتێك بهێنن ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم﴾ و هەر کەسێك کەدەتوانن بانگی بکەن ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٨﴾ ﴿بَلْ﴾ (ئەوە وازلێ بێنە) بەڵکو ﴿كَذَّبُوا بِمَا﴾ ئەوانە بڕوایان بەقورئان نەهێناو بە درۆیان دانا ﴿لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ﴾ کە هیچ زانیارییان دەربارەی نەبوو ﴿وَلَمَّا﴾ کە هێشتا ﴿يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ﴾ سەرئەنجامی (سزاو تۆڵەی) قورئانیان بۆ نەهاتووە ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ﴾ بە هەمان شێوە(پەیامی پێغەمبەرانیان) بەدرۆ زانی ئەوانەی ﴿مِن قَبْلِهِمْ﴾ لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە کە چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ دوارۆژ و ئاکامی ستەم کاران ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ لەوانیشدا کەسی وا هەیە ﴿يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کەبڕوا بەقورئان دەهێنێت ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ کەسی واشیان هەیە ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کەبڕوای پێ ناهێنێت ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت لەهەموو کەس زاناترە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە خراپەکاران ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەگەر بڕوایان پێ نەهێنای ﴿فَقُل لِّي عَمَلِي﴾ ئەوە پێیان بڵێ (پاداشتی) کردەوەی خۆم بۆ خۆم ﴿وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾ و (پاداشتی) کردەوەی خۆتان بۆ خۆتان ﴿أَنتُم بَرِيئُونَ﴾ ئێوە بەرین (بەرپرسیارنین) ﴿مِمَّا أَعْمَلُ﴾ لەوەی من دەیکەم ﴿وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ منیش بەریم (بەرپرسیارنیم) لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ (کافران) کەسی وایان هەیە ﴿يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾ گوێت لێ دەگرن (کەقورئان دەخوێنیت) ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ جا ئایا تۆ گوفتارت بەکەڕان دەژنەوێنی؟ ﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کەڕانە هیچیش تێنەگەن ﴿٤٢﴾

﴿وَمِنۡهُم مَّن﴾ وە هـی وایـان هەیـە ﴿يَنظُرُ إِلَيۡكَۚ﴾ دەڕوانێـت بـۆت ﴿أَفَأَنتَ تَهۡدِي ٱلۡعُمۡيَ﴾ دەی ئایـا تـۆ ڕێنموونیـی ئـەو کوێرانـە دەکەیـت (مەبەسـت پێی بـێ باوەڕانـە کە کوێرن لـە ئاسـت بینینی هەق وڕاسـتیدا) ﴿وَلَوۡ كَانُواْ لَا يُبۡصِرُونَ﴾ ئەگـەر چی ئـەو کوێرانە نابیناش بن؟ ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاسـتی خوا ﴿لَا يَظۡلِمُ ٱلنَّاسَ شَيۡـٔٗا﴾ هیـچ سـتەم لەخەڵکی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلنَّاسَ﴾ بەڵکـو خەڵکی ﴿أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ خۆیـان سـتەم لەخۆیـان دەکـەن ﴿٤٤﴾ ﴿وَيَوۡمَ يَحۡشُرُهُمۡ﴾ وە (بیریـان بخەنـەوە) ئـەو ڕۆژەی کە(خـوا) هەموویـان کـۆ دەکاتـەوە ﴿كَأَن لَّمۡ يَلۡبَثُوٓاْ﴾ دەڵێـی لـە دونیـادا نەماونەتـەوە ﴿إِلَّا سَاعَةٗ﴾ سـاتێکی کـەم نەبێت ﴿مِّنَ ٱلنَّهَارِ﴾ لە ڕۆژێك ﴿يَتَعَارَفُونَ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ خۆیان بەیەکتر دەناسێنن ﴿قَدۡ خَسِرَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاسـتی زەرەرمەنـد بـوون ئەوانەی ﴿كَذَّبُواْ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ﴾ کـە بڕوایان نەهێنا بـە (زیندووبونـەوەو) دیداری خوا ﴿وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ﴾ وەئەوانە ڕێنموون وەرگرنەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ﴾ بەڕاستی ئەگەر نیشانت بدەین ﴿بَعۡضَ﴾ هەندێك ﴿ٱلَّذِي نَعِدُهُمۡ﴾ لەوەی بەڵێنمان داوە پێیان (زاڵبوونت بەسەریاندا) ﴿أَوۡ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ بمرێنین (پێش بەدی هاتنی) ﴿فَإِلَيۡنَا مَرۡجِعُهُمۡ﴾ ئەوە گەڕانەوەیان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿ثُمَّ ٱللَّهُ﴾ پاشان خوا ﴿شَهِيدٌ﴾ شایەتە ﴿عَلَىٰ مَا يَفۡعَلُونَ﴾ لەسـەر ئەو کردەوانەی کە دەیکەن (لەپاش تۆ) ﴿٤٦﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولٞۖ﴾ وە بۆ هەموو گەلێك پێغەمبەرێك هەبووە ﴿فَإِذَا جَآءَ رَسُولُهُمۡ﴾ جا کاتێك پێغەمبەرەکەیان (لەقیامەتدا) هات بۆلایان ﴿قُضِيَ بَيۡنَهُم﴾ بڕیار دەدرێت لەنێوانیاندا ﴿بِٱلۡقِسۡطِ﴾ بەدادگەریی و ڕاستی ﴿وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ﴾ دەڵێن کەی دەبێت ﴿هَٰذَا ٱلۡوَعۡدُ﴾ ئەو بەڵێن و هەڕەشـەیە ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٤٨﴾ ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) بڵـێ ﴿لَّآ أَمۡلِكُ لِنَفۡسِي﴾ بەدەسـتم نـی یـە بـۆ خـودی خـۆم ﴿ضَرّٗا وَلَا نَفۡعًا﴾ هیـچ زیـان و سـوودێك ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۗ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێت ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌۚ﴾ بۆ هەموو گەل و نەتەوەیەك کاتێکی دیاری کـراو هەیە ﴿إِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ﴾ ئەگەر کاتەکەیان هات ﴿فَلَا يَسۡتَـٔۡخِرُونَ سَاعَةٗ﴾ ئەوا نەسـاتێك دوا دەکەون ﴿وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ﴾ نەپێشـیش دەکەون ﴿٤٩﴾ ﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ﴾ تۆ بڵێ (بەوانە) پێم بڵێن ﴿إِنۡ أَتَىٰكُمۡ عَذَابُهُۥ﴾ ئەگەر سـزای خواتان بۆهات ﴿بَيَٰتًا أَوۡ نَهَارٗا﴾ لەشـەودا یان لەڕۆژدا ﴿مَّاذَا يَسۡتَعۡجِلُ مِنۡهُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ ئایا تاوانباران بۆچی(سزایەك) پەلە دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ﴾ ئایا پاش ئەوەی ڕووی داو بەدی هات ﴿ءَامَنتُم بِهِۦٓۚ﴾ ئێوە بڕوای پێ دێنن؟!! ﴿ءَآلۡـَٰٔنَ﴾ ئا ئێستا (بڕوای پێ دێنن)؟ ﴿وَقَدۡ كُنتُم بِهِۦ تَسۡتَعۡجِلُونَ﴾ خۆ بەڕاستی ئێوە پەلەی هاتنی (ئەو سـزا) یەتان دەکرد ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ﴾ ئەمجا پێیان دەووترێت ﴿لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ بەوانەی کە سـتەمیان کردوە ﴿ذُوقُواْ عَذَابَ﴾ بچەژن سزای ﴿ٱلۡخُلۡدِ﴾ هەمیشەیی ﴿هَلۡ تُجۡزَوۡنَ﴾ ئایا ئێوە تۆڵەتان لێ دەسـەندرێت ﴿إِلَّا بِمَا﴾ مەگەر بەهۆی ئەو (کارانەوە) نەبێت ﴿كُنتُمۡ تَكۡسِبُونَ﴾ کەخۆتان دەتان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَسۡتَنۢبِـُٔونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لێت دەپرسن ﴿أَحَقٌّ هُوَۖ﴾ ئایا ئەو سزایە ڕاستە (بەدی دێـت)؟ ﴿قُلۡ إِي وَرَبِّيٓ﴾ پێیـان بڵـێ بەڵێ سـوێند بەپەروەردگـارم ﴿إِنَّهُۥ لَحَقّٞۖ﴾ بێگومان ئەوە ڕاسـتە ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن خۆتانی لێ قوتار بکەن ﴿٥٣﴾

﴿وَلَوۡ أَنَّ لِكُلِّ نَفۡسٍ﴾ ئەگەر هی هەر کەسێك بێت ﴿ظَلَمَتۡ﴾ کە ستەمی کردووە (لەدونیادا) یان بێ باوەڕ بووبێت ﴿مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿لَٱفۡتَدَتۡ بِهِۦۗ﴾ لەبریتی خۆی دەیدات (تەنها بۆ ئەوەی ڕزگاری ببێت) ﴿وَأَسَرُّواْ ٱلنَّدَامَةَ﴾ وە (بێ باوەڕان) پەشیمانی خۆیان دەشارنەوە (لەو ڕۆژەدا) ﴿لَمَّا رَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَۖ﴾ کاتێك کە ئەو سزایە دەبینن ﴿وَقُضِيَ بَيۡنَهُم بِٱلۡقِسۡطِ﴾ جا بڕیار دەدرێت لە نێوانیاندا بەدادوەری ﴿وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ﴾ و ئەوانە هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٥٤﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی مولکی خوایە ﴿مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿أَلَآ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی بەڵێنی (هەڕەشەی) خوا ﴿حَقّٞ﴾ ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٥٥﴾ ﴿هُوَ يُحۡيِۦ وَيُمِيتُ﴾ ئەو (خوایە) دەژێنێت ودەمرێنێت ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ و هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٥٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدۡ جَآءَتۡكُم﴾ بێگومان بۆتان هاتووە ﴿مَّوۡعِظَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ ئامۆژگاری (قورئان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَشِفَآءٞ لِّمَا فِي ٱلصُّدُورِ﴾ وە شیفا و چارەیە بۆ ئەوەی لە ناو دڵ و دەرونتاندایە ﴿وَهُدٗى وَرَحۡمَةٞ﴾ وە ڕێنموونیی و میهرەبانیە ﴿لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ بڕواداران ﴿٥٧﴾ ﴿قُلۡ بِفَضۡلِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر بەهۆی چاکەو ﴿وَبِرَحۡمَتِهِۦ﴾ و میهرەبانی خواوەیە ﴿فَبِذَٰلِكَ فَلۡيَفۡرَحُواْ﴾ جا کەواتە بابەوە دڵخۆش بن ﴿هُوَ خَيۡرٞ﴾ ئەوە چاکترە (بۆیان) ﴿مِّمَّا يَجۡمَعُونَ﴾ لەوەی کۆی دەکەنەوە (لەشتی ئەم دونیایە) ﴿٥٨﴾ ﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُم﴾ بڵێ (بەو بێ بڕوایانە) پێم بڵێن ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿لَكُم مِّن رِّزۡقٖ﴾ بۆتان لە ڕزق و ڕۆزی ﴿فَجَعَلۡتُم مِّنۡهُ﴾ هەندێکیتان کردووە ﴿حَرَامٗا وَحَلَٰلٗا﴾ بە حەرام و (هەندێکی)بە حەلاڵ ﴿قُلۡ ءَآللَّهُ﴾ بڵێ ئایا خوا ﴿أَذِنَ لَكُمۡۖ﴾ مۆڵەتی (ئەوەی) پێ داوون (لەخۆتانەوە شتانێك حەلاڵ و شتانێکیش حەرام بکەن) ﴿أَمۡ عَلَى ٱللَّهِ تَفۡتَرُونَ﴾ یان درۆ دەکەن بەناوی خواوە ﴿٥٩﴾ ﴿وَمَا ظَنُّ ٱلَّذِينَ﴾ وە گومانی ئەوانە چیە ﴿يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵئەبەستن بەناوی خواوە ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَذُو فَضۡلٍ﴾ خاوەنی چاکەو فەزڵ و بەهرەیە ﴿عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکی یەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی ﴿لَا يَشۡكُرُونَ﴾ سوپاسی (ئەو چاکەو بەهرانە) ناکەن ﴿٦٠﴾ ﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأۡنٖ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ لە هەر مەبەست و کارێکدابیت ﴿وَمَا تَتۡلُواْ مِنۡهُ مِن قُرۡءَانٖ﴾ وە هەرچی لە قورئان بخوێنی ﴿وَلَا تَعۡمَلُونَ مِنۡ عَمَلٍ﴾ و (ئێوە) هەر کردەوەیەك بکەن ﴿إِلَّا كُنَّا عَلَيۡكُمۡ﴾ بێگومان ئێمە بەسەرتانەوە ﴿شُهُودًا﴾ شایەتین و ئاگادارین ﴿إِذۡ تُفِيضُونَ فِيهِۚ﴾ کاتێك دەڕۆنە ناویەوە و پێوەی خەریکن ﴿وَمَا يَعۡزُبُ﴾ وە وون نابێت ﴿عَن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارت ﴿مِن مِّثۡقَالِ ذَرَّةٖ﴾ بەئەندازەی گەردیلەیەك ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ نە لەزەوی ﴿وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِ﴾ و نە لەئاسماندا ﴿وَلَآ أَصۡغَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ وە نەبچوکتر لەو گەردیلەیە ﴿وَلَآ أَكۡبَرَ﴾ و نە گەورەتر لەو(گەردیلەیە) ﴿إِلَّا فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٍ﴾ مەگەر ئەوەتا لە ناو پەڕاوێکی ئاشکرادا (کەمەبەست پێی لوح المحفوظ)ە ﴿٦١﴾

﴿أَلَآ إِنَّ﴾ ئاگادار بن بێگومان ﴿أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ﴾ دۆستانی خوا ﴿لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ترسیان لەسەر نیە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ﴾ وەهەمیشە خۆیان دەپارێزن و لەخوا دەترسن ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوانە مزگێنی ومژدە ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ و لە دواڕۆژیشدا ﴿لَا تَبْدِيلَ﴾ گۆڕان نییە ﴿لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ووتە (و بەڵێنە) کانی خوا ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ هەر ئەوەیە ﴿ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ﴾ باخەمبارت نەکات ﴿قَوْلُهُمْ﴾ ووتەی ئەوانە ﴿إِنَّ ٱلْعِزَّةَ﴾ چونکە بەڕاستی هێز و دەسەڵات ﴿لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووی بۆ خوایە ﴿هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ خوایش بیسەری زانایە ﴿٦٥﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی هەر بۆ خوایە ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر چی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هەرچیش لە زەوی دایە ﴿وَمَا يَتَّبِعُ﴾ پەیڕەویان نەکردووە ﴿ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بێجگە لە خوادەپەرستن ﴿شُرَكَآءَ﴾ پەرستراوانێ (هاوبەشانێ بۆ خوا) ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ ئەوانە تەنها شوێن گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە ئەوانە تەنها درۆدەکەن (بە گومان و گۆترە شت دەڵێن) ﴿٦٦﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایە زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ﴾ شەوی بۆ داناون ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ تا تییدا بحەسێنەوە ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ ڕۆژیشی داناوە بە ڕووناککەرەوە (کەمایەی ژیان و گوزەرانتان بێت) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باس کرا) ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کە دەبیستن و ژیرن ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًا﴾ ئەوانە دەڵێن خوا مندالی بۆ خۆی هەڵبژاردووە!! ﴿سُبْحَٰنَهُۥ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوا ﴿هُوَ ٱلْغَنِىُّ﴾ ئەو بێ نیازە ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها ئەو خاوەنیانە هەرچی وا لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وهەرچی والە زەویدا ﴿إِنْ عِندَكُم مِّن سُلْطَٰنٍۭ بِهَٰذَآ﴾ هیچ بەڵگەیەکتان لا نیە بەمەی کە دەیلێن. ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا شتێك دەڵێن بە دەم خواوە کە نایزانن و بێ ئاگان لێی ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی ئەوانەی ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵ دەبەستن بە ناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ (هەرگیز) ڕزگارنابن ﴿٦٩﴾ ﴿مَتَٰعٌ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ (چونکە) بەهرە و ڕابواردنێکی کەم لە دونیادا (بەسەر دەبەن) ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا﴾ پاشان بۆ لای ئێمەیە ﴿مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان ﴿ثُمَّ نُذِيقُهُمُ﴾ ئەمجا پێیان دەچێژین ﴿ٱلْعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ﴾ سزای زۆر توند ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کە بڕوایان نەهێنا (تامردن) ﴿٧٠﴾

﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ نُوحٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەنگوباس و هەواڵی نووح (علیه السلام) یان بۆ بخوێنەرەوە ﴿إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦ﴾ کاتێک بەگەلەکەی ووت ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيۡكُم﴾ ئەگەر بەلاتانەوە قورس و گرانە ﴿مَّقَامِي﴾ مانەوەم لەناوتاندا ﴿وَتَذۡكِيرِي بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ و ئامۆژگاری کردنم (بۆتان) بەئایەتەکانی خوا ﴿فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ ئەوامن پشتم بەخوا بەستووە ﴿فَأَجۡمِعُوٓاْ أَمۡرَكُمۡ﴾ ئێوەش کارو بڕیاری خۆتان کۆکەنەوە ﴿وَشُرَكَآءَكُمۡ﴾ لەگەڵ هاوبەشەکانتان دا ﴿ثُمَّ لَا يَكُنۡ أَمۡرُكُمۡ عَلَيۡكُمۡ غُمَّةً﴾ ئەمجا باکارو بڕیارەکانتان شاراوەنەبێت بەلاتانەوە (بەڵکو ئاشکرابێت) ﴿ثُمَّ ٱقۡضُوٓاْ إِلَيَّ﴾ پاشان پەلامارم بدەن ﴿وَلَا تُنظِرُونِ﴾ و ماوەم مەدەن ﴿٧١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر سەرپێچیتان کردم (پشتم تێ دەکەن) ﴿فَمَا سَأَلۡتُكُم﴾ ئەوە من داوام نەکردووە لێتان ﴿مِّنۡ أَجۡرٍ﴾ هیچ پاداشتێک ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ پاداشتی من هەر لەسەر خوایە ﴿وَأُمِرۡتُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ کە لە فەرمانبەردارانی خودا و موسوڵمانان بم ﴿٧٢﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا بەدرۆیان زانی ﴿فَنَجَّيۡنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ﴾ ئەوسا ئێمەش ئەو (نووح) و ئەوانەش کەلەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ لەکەشتیەکەدا ﴿وَجَعَلۡنَٰهُمۡ﴾ وەکردمانن ﴿خَلَٰٓئِفَ﴾ بەجێ نشینانی (ئەوان لەزەویدا) ﴿وَأَغۡرَقۡنَا ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان ژێر ئاوخست ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کەبڕوایان بەئایەتەکانی ئێمە نەهێنا ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە و بڕوانە بزانە چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلۡمُنذَرِينَ﴾ دواڕۆژ و ئاکامی ترسێنراوان ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ ئەمجا لەدوای نووح ناردمان ﴿رُسُلًا﴾ پێغەمبەرانێک ﴿إِلَىٰ قَوۡمِهِمۡ﴾ بۆ ناو گەلەکانیان ﴿فَجَآءُوهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ ئەوانیش هاتن بۆ لایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْ﴾ کەچی ئەوان بڕوایان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُواْ بِهِۦ مِن قَبۡلُ﴾ بەوەی کەلە ڕابردوودا بڕوایان پێنەهێنا بوو ﴿كَذَٰلِكَ نَطۡبَعُ﴾ بەو جۆرە مۆر دەنێین ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ﴾ بەسەر دڵی ﴿ٱلۡمُعۡتَدِينَ﴾ دەست درێژ کاراندا (تاتێبگەن) ﴿٧٤﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَا﴾ پاشان ناردمان ﴿مِنۢ بَعۡدِهِم﴾ لەپاش ئەو نێرراوانە ﴿مُّوسَىٰ وَهَٰرُونَ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ﴾ مووسا و هاروون بۆلای فیرعەون ﴿وَمَلَإِيْهِۦ﴾ و بۆ لای دەستە و تاقمەکەی ﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بە گەورە زانی ﴿وَكَانُواْ قَوۡمًا مُّجۡرِمِينَ﴾ و ئەوان هۆزێکی تاوان باربوون ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ﴾ جا کاتێک بۆیان هات ﴿ٱلۡحَقُّ مِنۡ عِندِنَا﴾ هەق و ڕاستی لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ هَٰذَا﴾ ووتیان بێگومان ئەمە ﴿لَسِحۡرٌ مُّبِينٌ﴾ جادوویەکی ڕوون و دیارە! ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰٓ﴾ مووسا ووتی (پێیان) ﴿أَتَقُولُونَ لِلۡحَقِّ﴾ ئایا ئێوە بەم هەق و ڕاستیە دەڵێن (جادووە) ﴿لَمَّا جَآءَكُمۡ﴾ کاتێک بۆتان هاتووە ﴿أَسِحۡرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەوە جادووە ﴿وَلَا يُفۡلِحُ ٱلسَّٰحِرُونَ﴾ کە جادووبازان ڕزگاریان نابێت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا﴾ ووتیان ئایا هاتووی بۆلامان ﴿لِتَلۡفِتَنَا﴾ بۆ ئەوەی لامان دەی ﴿عَمَّا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿وَتَكُونَ لَكُمَا﴾ تابۆ هەر دووکتان (مووسا و هاروون) بێت ﴿ٱلۡكِبۡرِيَآءُ﴾ گەورەیی (وسەرۆکایەتی بەنو ئیسرائیل) ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَمَا نَحۡنُ لَكُمَا بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿٧٨﴾

﴿وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ﴾ فیرعەون ووتی (بەکۆمەڵەکەی) ﴿ٱئۡتُونِي بِكُلِّ﴾ بۆم بێنن و (کۆی بکەنەوە) هەموو ﴿سَٰحِرٍ عَلِيمٖ﴾ جادوو گەرێکی زۆر زانا و لێزان ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ ٱلسَّحَرَةُ﴾ جا کاتێك جادوو گەرەکان هاتن ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰٓ﴾ مووسا پێی ووتن: ﴿أَلۡقُواْ مَآ أَنتُم مُّلۡقُونَ﴾ ئەوەی دەتانەوێ بیهاوێژن (فڕێی دەن) ﴿٨٠﴾ ﴿فَلَمَّآ أَلۡقَوۡاْ﴾ ئەمجا کاتێك (جا دووەکانیان) فڕێ دا ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا ووتی ﴿مَا جِئۡتُم بِهِ ٱلسِّحۡرُۖ﴾ هەرچی ئێوە هێناوتانە جادووە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَيُبۡطِلُهُۥٓ﴾ بێگومان خوا بەزوویی پوچەڵی دەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُصۡلِحُ﴾ چونکە بەڕاستی خوا چاکی ناکات ﴿عَمَلَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ کردەوەی خراپەکاران ﴿٨١﴾ ﴿وَيُحِقُّ ٱللَّهُ ٱلۡحَقَّ﴾ خوا حەق و ڕاستی سەردەخات (دەیچەسپێنێت) ﴿بِكَلِمَٰتِهِۦ﴾ بەفەرمان و بەڵێنەکانی ﴿وَلَوۡ كَرِهَ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت ﴿٨٢﴾ ﴿فَمَآ ءَامَنَ﴾ جا (لەسەرەتاوە) بڕوای نەهێنا ﴿لِمُوسَىٰٓ﴾ بەمووسا ﴿إِلَّا ذُرِّيَّةٞ﴾ چەند کەسێك نەبێت ﴿مِّن قَوۡمِهِۦ﴾ لە گەلەکەی ﴿عَلَىٰ خَوۡفٖ﴾ بەهۆی ترس و بیمیان ﴿مِّن فِرۡعَوۡنَ﴾ لە فیرعەون ﴿وَمَلَإِيْهِمۡ﴾ و کاربەدەست و گەورەکانیان ﴿أَن يَفۡتِنَهُمۡۚ﴾ نەوەك بیانگێڕێتەوە بۆ بێ دینی ﴿وَإِنَّ فِرۡعَوۡنَ﴾ بەڕاستی فیرعەون ﴿لَعَالٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ خۆبە زل زان و زاڵ بوو لە زەوی (میسر)دا ﴿وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ وە بەڕاستی لە سنوور بەزێنان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ وە مووسا ووتی ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كُنتُمۡ﴾ گەر ئێوە ﴿ءَامَنتُم بِٱللَّهِ﴾ بڕواتان بەخوا هێناوە ﴿فَعَلَيۡهِ تَوَكَّلُوٓاْ﴾ ئەوە تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّسۡلِمِينَ﴾ ئەگەر ئێوە فەرمانبەر و مل کەچن ﴿٨٤﴾ ﴿فَقَالُواْ﴾ ئەوانیش (باوەڕدارەکان) ووتیان ﴿عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡنَا﴾ تەنها پشتمان بەخوا بەستووە ﴿رَبَّنَا لَا تَجۡعَلۡنَا فِتۡنَةٗ﴾ ئەی پەروەردگارمان مەمانگێڕە بە جێگەی ئەشکەنجە وئازار ﴿لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَجِّنَا﴾ وە ڕزگارمان بکە ﴿بِرَحۡمَتِكَ﴾ بەبەزەیی خۆت ﴿مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ لەدەست کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَوۡحَيۡنَآ﴾ وە نیگامان کرد ﴿إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بۆ مووسا ﴿وَأَخِيهِ﴾ و براکەی (هاروون) ﴿أَن تَبَوَّءَا﴾ کە پێکی بێنن و ئامادەی بکەن ﴿لِقَوۡمِكُمَا﴾ بۆ گەلەکەتان ﴿بِمِصۡرَ بُيُوتٗا﴾ چەند خانوویەك لەمیسردا (کەتێیدا بحەوێنەوە) ﴿وَٱجۡعَلُواْ بُيُوتَكُمۡ قِبۡلَةٗ﴾ وە خانووەکانتان بکەن بە قیبلە (واتە بیکەن بەجێگای پەرستنی خودا) ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَۗ﴾ و بەڕێکو پێکی نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ مژدەش بدە بەبڕواداران (بەبەهەشت و سەرکەوتن) ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ و مووسا ووتی ﴿رَبَّنَآ إِنَّكَ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ ﴿ءَاتَيۡتَ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَأَهُۥ﴾ بەخشیوتە بەفیرعەون و کۆمەڵەکەی ﴿زِينَةٗ وَأَمۡوَٰلٗا﴾ هۆکاری ڕازانەوە و جوانی و ماڵ و سامانی زۆر ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿رَبَّنَا لِيُضِلُّواْ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ئەوەی خەڵك گومڕا بکەن ﴿عَن سَبِيلِكَۖ﴾ لەڕێگای تۆ ﴿رَبَّنَا ٱطۡمِسۡ﴾ ئەی پەروەردگارمان لە ناوی ببەرە و مەیهێڵە ﴿عَلَىٰٓ أَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَٱشۡدُدۡ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ دڵەکانیان ڕەق وڕەش بکە ﴿فَلَا يُؤۡمِنُواْ﴾ چونکە بڕوا ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُاْ﴾ هەتا نەبینن (بەچاوی خۆیان) ﴿ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٨٨﴾

﴿قَالَ قَدْ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بێگومان ﴿أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا﴾ داوای هەردووکتان وەرگیرا ﴿فَاسْتَقِيمَا﴾ جا خۆ ڕاگر و بەردەوام بن (لەسەر ئایینی خوا) ﴿وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ﴾ وە مەکەونە شوێن ڕێگای ﴿الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ئەوانەی کەنازانن ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لە دەریاکە (دەریای سوور) پەڕاندووە ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ﴾ ئەمجا فیرعەون و لەشکرەکەی شوێنیان کەوتن ﴿بَغْيًا وَعَدْوًا﴾ بە ستەم و دەست درێژی کردن ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی ﴿أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ﴾ خەریک بوو (فیرعەون) بخنکێ ﴿قَالَ آمَنتُ﴾ ئەوسا ووتی بڕوام هێنا ﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿إِلَّا الَّذِي﴾ جگە لەئەو (خوایە) نەبێت ﴿آمَنَتْ بِهِ﴾ کە بڕوایان پێ هێناوە ﴿بَنُو إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە منیش لە موسڵمانانم ﴿٩٠﴾ ﴿آلْآنَ﴾ ئێستا (باوەڕ دێنێت؟) ﴿وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ﴾ کە بێگومان لەوەو پێش سەرپێچیت کرد ﴿وَكُنتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ وەتۆ لەخراپەکاران و تێکدەران بوویت ﴿٩١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ﴾ بەلام ئەمڕۆ ﴿نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾ لاشەکەت (لە دەریا) ڕزگار دەکەین ﴿لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً﴾ بۆ ئەوەی ببی بەپەند بۆ ئەوەی لەدوای تۆ دێت ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ وە بەڕاستی زۆرێك لەخەڵکی ﴿عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان لە بەڵگە و نیشانەکانی ئێمە ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان نیشتە جێمان کردن ﴿بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿مُبَوَّأَ صِدْقٍ﴾ لەشوێنێکی چاك و شایستەدا ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ و ڕۆزی چاك و پاکمان پێ دان ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا﴾ جا ڕاجیاو دووبەرەك نەبوون ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ هەتا زانین و شارەزایی (تەورات) یان بۆ هات ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَقْضِي بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا ڕاجیا بوون ﴿٩٣﴾ ﴿فَإِن كُنتَ﴾ جائەگەر تۆ ﴿فِي شَكٍّ﴾ لە گوماندای ﴿مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە ناردومانەتە خوارەوە بۆت ﴿فَاسْأَلِ الَّذِينَ﴾ ئەوە پرسیار لەوانە بکە ﴿يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ﴾ کە کتێبی ئاسمانی شارەزان و دەیخوێننەوە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ لەپێش تۆ ﴿لَقَدْ جَاءَكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆت هاتووە ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ هەق و ڕاستی لەپەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لەدەستەی گومانداران مەبە ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ﴾ و لەوانەش مەبە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆزانی (و باوەڕیان پێ نەهێنان) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (ئەگەر وابکەیت) ئەوە دەچیتە ڕیزی زەرەرمەندانەوە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿حَقَّتْ عَلَيْهِمْ﴾ دەرچووە و چەسپاوە بۆیان ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕوا ناهێنن ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَوْ جَاءَتْهُمْ﴾ (بڕوا ناهێنن) هەرچەند بۆیان بێت ﴿كُلُّ آيَةٍ﴾ هەموو بەڵگەو نیشانەیەك ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا﴾ هەتا نەبینن (بە چاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٩٧﴾

﴿فَلَوۡلَا كَانَتۡ قَرۡيَةٌ ءَامَنَتۡ﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێك (لەوانەی کە هەڕەشەیان لێکرا) وباوەڕیان هێنا (کاتی بینین و دابەزینی سزا ی پەروەردگار) ﴿فَنَفَعَهَآ إِيمَٰنُهَآ﴾ باوەڕەکەیان هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿إِلَّا قَوۡمَ يُونُسَ﴾ جگەلە گەلی یونس (علیه السلام) نەبێت ﴿لَمَّآ ءَامَنُواْ﴾ کاتێك هەموو بڕوایان هێنا وتەوبەیان کرد (کە دڵ نیابوون سزای پەروەردگار دابەزیوە بۆ سەریان) ﴿كَشَفۡنَا عَنۡهُمۡ﴾ لامان برد لەسەریان ﴿عَذَابَ ٱلۡخِزۡيِ﴾ سزای سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَمَتَّعۡنَٰهُمۡ إِلَىٰ حِينٖ﴾ و بەهرە و خۆشیمان پێدان تا ماوەیەك (تاکاتی مردنیان) ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَوۡ شَآءَ رَبُّكَ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَأٓمَنَ﴾ بڕوای دەهێنا ﴿مَن فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەو (خەڵکەی) والەزەویدان ﴿كُلُّهُمۡ جَمِيعًا﴾ هەموو بە تێکڕا ﴿أَفَأَنتَ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿تُكۡرِهُ ٱلنَّاسَ﴾ زۆر لەخەڵکی دەکەیت ﴿حَتَّىٰ يَكُونُواْ مُؤۡمِنِينَ﴾ هەتا ببنە بڕوادار ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفۡسٍ﴾ وە بۆ هیچ کەسێك نی یە ﴿أَن تُؤۡمِنَ﴾ کەبڕوا بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿وَيَجۡعَلُ ٱلرِّجۡسَ﴾ وە پیسی (وبێ باوەڕی) دەخاتە ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ سەر ئەوانەی ﴿لَا يَعۡقِلُونَ﴾ کەتێ ناگەن وبیر ناکەنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿قُلِ ٱنظُرُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: سەرنج بدەن ﴿مَاذَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ چی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿وَمَا تُغۡنِي ٱلۡأٓيَٰتُ وَٱلنُّذُرُ﴾ کەچی نیشانە و ترسێنەرەکان هیچ سوود ناگەیەنن ﴿عَن قَوۡمٖ لَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ بەکەسانێك بڕوانەهێنن ﴿١٠١﴾ ﴿فَهَلۡ يَنتَظِرُونَ﴾ دەی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا مِثۡلَ أَيَّامِ ٱلَّذِينَ﴾ بێجگە لە ڕووداوێك وەك ڕووداوەکانی ئەوانەی ﴿خَلَوۡاْ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ کە لە پێشیانەوە ڕابوردن ﴿قُلۡ فَٱنتَظِرُوٓاْ﴾ بڵێ دەی چاوەڕوان بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ ٱلۡمُنتَظِرِينَ﴾ لە چاوەڕوانانم ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّي﴾ پاشان ئێمە ڕزگاری دەکەین (لە کاتی ناڕەحەتیدا) ﴿رُسُلَنَا﴾ پێغەمبەرانمان (﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەو شێوە ﴿حَقًّا عَلَيۡنَا﴾ پێویستە لەسەرمان ﴿نُنجِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئیمان داران ڕزگار بکەین ﴿١٠٣﴾ ﴿قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِن كُنتُمۡ فِي شَكّٖ﴾ ئەگەر ئێوە لەگوماندان ﴿مِّن دِينِي﴾ لە (ڕاستی) ئاینەکەم ﴿فَلَآ أَعۡبُدُ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوە من ناپەرستم ئەوانەی ﴿تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کە ئێوە دەی پەرستن بێجگە لەخوا ﴿وَلَٰكِنۡ﴾ بەڵکو ﴿أَعۡبُدُ ٱللَّهَ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایەدەپەرستم ﴿يَتَوَفَّىٰكُمۡ﴾ کەئێوە دەمرێنێ ﴿وَأُمِرۡتُ أَنۡ أَكُونَ﴾ وە من فەرمانم پێ کراوە کە ﴿مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ لەبڕواداران بم ﴿١٠٤﴾ ﴿وَأَنۡ أَقِمۡ وَجۡهَكَ﴾ وە ڕووت ڕێك و ڕاست بکە ﴿لِلدِّينِ حَنِيفٗا﴾ بۆ ئایینێك کەڕاستە ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە بەهیچ جۆرێك لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿١٠٥﴾ ﴿وَلَا تَدۡعُ﴾ هاوارمەکە (مەپەرستە) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿مَا لَا يَنفَعُكَ﴾ شتێ نەسوودت پێ دەگەیەنێت ﴿وَلَا يَضُرُّكَ﴾ و نەزیانت لێ دەدات ﴿فَإِن فَعَلۡتَ﴾ جا ئەگەر وات کرد ﴿فَإِنَّكَ إِذٗا﴾ ئەوە بێگومان ئەوکاتە تۆ ﴿مِّنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ لەستەمکارانی ﴿١٠٦﴾

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بە تۆ بگەیەنێت ﴿بِضُرٍّ﴾ زیانێك ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ﴾ هیچ لادەرێك نی یە بۆ ئەو (زیانە) ﴿إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکی بوێت بۆت ﴿فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِۦ﴾ ئەوە هیچ بەرگری کەرێك نیە بۆ چاکەی خوا ﴿يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەهرەمەندی دەکات ئەو کەسەی خۆی بیەوێت ﴿مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ لە بەندەکانی ﴿وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو لێ بوردەی بەبەزەییە ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَآءَكُمُ ٱلْحَقُّ﴾ بەڕاستی (قورئانی) حەقتان بۆ هاتووە ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێك ڕێنموونی وەرگرتبێت ﴿فَإِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهِۦ﴾ ئەوە بێگومان (قازانجی) ڕێنموونیەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسیش گومڕا بوو بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بێگومان (زیانی) گومڕابوونەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيْكُم﴾ وە من لە ئێوە ﴿بِوَكِيلٍ﴾ بەرپرسیارنیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَٱتَّبِعْ﴾ شوێن ئەوە بکەوە ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيْكَ﴾ کە سرووش وەحی کراوە بۆت ﴿وَٱصْبِرْ حَتَّىٰ﴾ وە بە ئارام و خۆگر بە هەتا ﴿يَحْكُمَ ٱللَّهُ﴾ خوا بڕیاری دەدات (لە نێوانی تۆ و ئەواندا) ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوایە) چاکترینی هەموو دادوەر و بڕیاردەرانە ﴿١٠٩﴾

سورەتی ﴿هُودٍ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿كِتَٰبٌ أُحْكِمَتْ﴾ ئەمە کتێبێکە بتەو داڕێژراوە ﴿ءَايَٰتُهُۥ﴾ ئایەتەکانی ﴿ثُمَّ فُصِّلَتْ﴾ پاشان ڕوون کراونەتەوە ﴿مِن لَّدُنْ﴾ لەلایەن ﴿حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ (خوای) کاردروستی زاناوە ﴿١﴾ ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟﴾ بۆ ئەوەی هیچ شتێك نەپەرستن ﴿إِلَّا ٱللَّهَ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنَّنِى لَكُم مِّنْهُ﴾ بەڕاستی من لەلایەن ئەو (خوا)وە بۆ ئێوە ﴿نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ ترسێنەر و موژدەدەرم ﴿٢﴾ ﴿وَأَنِ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ هەروەها بۆ ئەوەی داوای لێبوردن بکەن لەپەروەردگارتان ﴿ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ﴾ پاشان تۆبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای ﴿يُمَتِّعْكُم مَّتَٰعًا حَسَنًا﴾ دەتان ژێنێ بەژیانێکی چاك و خۆش ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەی دیاری کراو (بۆتان) ﴿وَيُؤْتِ كُلَّ﴾ وە دەبەخشێت بەهەموو ﴿ذِى فَضْلٍ فَضْلَهُۥ﴾ خاوەن چاکە و بەهرەیەك (پاداشتی) چاکە و بەهرەی خۆی ﴿وَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و سەرپێچی بکەن ﴿فَإِنِّىٓ أَخَافُ﴾ ئەوە بەڕاستی من مەترسی دەکەم ﴿عَلَيْكُمْ﴾ یەختان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ﴾ سزای ڕۆژێکی گەورە(کە ڕۆژی دواییە) ﴿٣﴾ ﴿إِلَى ٱللَّهِ﴾ هەر بۆلای خوایە ﴿مَرْجِعُكُمْ﴾ گەڕانەوەتان ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو (خوایە) دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمْ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەوان ﴿يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ﴾ سنگیان دەپێچنەوە (لەسەر کینە و دژایەتی) ﴿لِيَسْتَخْفُوا۟ مِنْهُ﴾ بۆ ئەوەی خۆیان بشارنەوە لە خوا ﴿أَلَا حِينَ﴾ بێداربن کاتێك ﴿يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دادەپۆشن بەپۆشاکەکانیان (بۆ ئەوەی پیلانەکانیان دەرنەکەون) ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی دەیشارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ﴾ بێگومان ئەو (خوایە) بە ئاگا و زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەو (نهێنیانەی) لە سینە و دڵەکاندایە ﴿٥﴾

﴿وَمَا مِن دَآبَّةٍ﴾ هیـچ گیان لەبەرێك نی یە ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەوی دا ﴿إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئیلا لەسـەر خوایە ﴿رِزۡقُهَا﴾ ڕزق و ڕۆزیەکەی ﴿وَيَعۡلَمُ مُسۡتَقَرَّهَا﴾ وە(خوا) دەزانێ شـوێنی مانەوەی ﴿وَمُسۡتَوۡدَعَهَاۚ﴾ وە شـوێنی لـێ دەرچوونـی ﴿كُلّٞ فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ﴾ هەمووی نوسـراوە لەکتێبـی ڕوون کەرەوە(لوح المحفـوظ)دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ﴾ ئـەو (خوایـە) زاتێکـە ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ کـە ئاسـمانەکان وزەوی دروسـت کـردوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لـە شـەش ڕۆژدا ﴿وَكَانَ عَرۡشُهُۥ عَلَى ٱلۡمَآءِ﴾ و عەرشـەکەی لەسـەر ئـاو بـوو ﴿لِيَبۡلُوَكُمۡ﴾ بۆ ئـەوەی تاقیتـان بکاتـەوە ﴿أَيُّكُمۡ أَحۡسَنُ عَمَلٗاۗ﴾ کامتان کـردەوەی چاکتر (دەکەن) ﴿وَلَئِن قُلۡتَ﴾ سـوێندبێ ئەگەر بڵێیت (بەوانە) ﴿إِنَّكُم مَّبۡعُوثُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە زیندوو دەکرێنـەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ ٱلۡمَوۡتِ﴾ لەپاش مردن ﴿لَيَقُولَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوان دەڵێن ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٞ﴾ ئەمە هیچ نی یە بێجگە لە جادوویەکی ڕوون و دیارنەبێت ﴿٧﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَخَّرۡنَا عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابَ﴾ وە سـوێند بەخـوا ئەگـەر ئـەو سـزایان دوا بخەیـن ﴿إِلَىٰٓ أُمَّةٖ مَّعۡدُودَةٖ﴾ تاماوەیەکـی کەمی دیـاری کـراو ﴿لَّيَقُولُنَّ مَا يَحۡبِسُهُۥٓۚ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی دەڵێـن چی ئـەو سـزای ڕاگرتووە (بۆچـی بۆمان نایەت) ﴿أَلَا يَوۡمَ يَأۡتِيهِمۡ﴾ بێدار بن ڕۆژێ ئەو سـزایەیان بۆ دێت ﴿لَيۡسَ مَصۡرُوفًا عَنۡهُمۡ﴾ لێیان لا نادرێ ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریـان دەدات ﴿مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ ئەوەی کە ئەوانـە گاڵتەو لاقرتییان پێ دەکـرد ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَذَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ سـوێند بەخـوا ئەگـەر ئێمـە بچێژین بە ئادەمـی ﴿مِنَّا رَحۡمَةٗ﴾ چاکە و فـەزڵ و بەهرەیـەك لای خۆمانەوە ﴿ثُمَّ نَزَعۡنَٰهَا مِنۡهُ﴾ پاشـان ئـەو (چاکەو بەهرەیەی) لـێ بگرینەوە ﴿إِنَّهُۥ لَيَـُٔوسٞ كَفُورٞ﴾ بێگومـان ئـەو زۆر نائومێـد و سـپڵەیە (لـەو کاتـەدا کوفـری نیعمەتەکانی خوا دەکات) ﴿٩﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَذَقۡنَٰهُ﴾ سـوێند بەخـوا ئەگەر پێی بچێژیـن بیدەینێ ﴿نَعۡمَآءَ بَعۡدَ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُ﴾ بەهرەو چاکە دوای ئەو سـەختی و نارەحتیانەی تووشـی بووە ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ ٱلسَّيِّـَٔاتُ عَنِّيٓۚ﴾ بێگومان دەڵێت گشـت سـەختی و زیانەکانم لە مل بوویەوە (بەرۆکی بەردام) ﴿إِنَّهُۥ لَفَرِحٞ فَخُورٌ﴾ بێـگومان (لەوکاتـەدا) زۆر دڵخـۆش و لـوت بـەرزو خـۆ بـەزل زانـە ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ﴾ جگـە لەوانـەی کە بائارام و خۆ گر بوون ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان بەجێ هێنا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُم﴾ ئەوانە بۆیـان هەیـە ﴿مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٞ كَبِيرٞ﴾ لێبوردن و پاداشـتی گەورە ﴿١١﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكُۢ﴾ ئایا تـۆ وازهێنەری ﴿بَعۡضَ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيۡكَ﴾ لـە (ڕاگەیاندنـی) هەندێـك لەوەی نیگا ت بۆ کـراوە ﴿وَضَآئِقُۢ بِهِۦ صَدۡرُكَ﴾ و دڵ تەنـگ دەبـی پێی ﴿أَن يَقُولُواْ﴾ لەبەر ئەوەی کەدەڵێـن ﴿لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ كَنزٌ﴾ بۆچی گەنج و خەزێنەی بۆ نانێر درێتـە خـوارەوە﴿أَوۡ جَآءَ مَعَهُۥ مَلَكٌۚ﴾ یان بۆچی فریشـتەیەکی لەگەڵـدا نەهاتووە﴿إِنَّمَآ أَنتَ نَذِيرٞۚ﴾ بێگومـان تـۆ تەنها ترسـێنەری ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٌ﴾ و خـوا بۆ هەموو شـتێك سەرپەرشـتیکارو چاودێرە ﴿١٢﴾

﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ﴾ یان ئەوانە دەڵێن پێغەمبەر ﷺ ئەو (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿قُلۡ فَأۡتُواْ بِعَشۡرِ سُوَرٖ مِّثۡلِهِۦ﴾ بڵێ دەی ئێوەش دە سورەتی وەکو ئەو(قورئانە) بێنن ﴿مُفۡتَرَيَٰتٖ﴾ هەڵبەستراوبن ﴿وَٱدۡعُواْ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتُم﴾ وەبانگ بکەن (بۆ پشتیوانیتان) هەرکەس دەتوانن ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿فَإِلَّمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَكُمۡ﴾ جا ئەگەر وەڵامیان نەدانەوە ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَآ أُنزِلَ﴾ ئەوە بزانن کەبێگومان ئەم (قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە﴿بِعِلۡمِ ٱللَّهِ﴾ بەئاگاداری وزانینی خوا ﴿وَأَن لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ هەروەها بزانن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿فَهَلۡ أَنتُم مُّسۡلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە مل کەچ و موسڵمانن؟ ﴿١٤﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ﴾ هەرکەس دەیەوێت ﴿ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا وَزِينَتَهَا﴾ ژیانی دونیا و ڕازاوە و جوانی ئەو﴿نُوَفِّ إِلَيۡهِمۡ أَعۡمَٰلَهُمۡ فِيهَا﴾ ئێمە (بەرهەمی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدەین تیایدا﴿وَهُمۡ فِيهَا لَا يُبۡخَسُونَ﴾ وە ئەوان لەم ژیانەدا کەم و کوڕی یان لەگەڵ ناکرێت ﴿١٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَيۡسَ لَهُمۡ﴾ ئەوانە کەسانێکن بۆیان نی یە ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ إِلَّا ٱلنَّارُۖ﴾ لەڕۆژی دواییدا جگە لەئاگر ﴿وَحَبِطَ مَا صَنَعُواْ فِيهَا﴾ وە ئەوەی کردیان تێیدا پوچ و بێ بەرهەم بووە ﴿وَبَٰطِلٞ مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ وە هەرچیان کرد بەردەوام بوو بەهیچ ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ﴾ جا ئایا کەسێك ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ بەڵگەیەکی ئاشکرای بێ لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿وَيَتۡلُوهُ شَاهِدٞ مِّنۡهُ﴾ و شایەتێك لای ئەوەوە بۆی بخوێنێتەوە﴿وَمِن قَبۡلِهِۦ كِتَٰبُ مُوسَىٰٓ﴾ وە لەپێش ئەم (شایەتیەی خۆیەوە) پەڕاوی مووساش (شایەتە بۆی) ﴿إِمَامٗا وَرَحۡمَةًۚ﴾ کەپەیڕەو پێشەواو میهرەبانیە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُؤۡمِنُونَ بِهِۦۚ﴾ ئەوانە بڕوایان هەیە بەو (شایەتە کەقورئانە) ﴿وَمَن يَكۡفُرۡ بِهِۦ﴾ وە هەرکەس باوەڕی پێی نەبێت ﴿مِنَ ٱلۡأَحۡزَابِ﴾ لەو کۆمەڵ و تاقمانە (ئەوانەی کۆبونەوە لەسەر دژایەتی ئیسلام) ﴿فَٱلنَّارُ مَوۡعِدُهُۥۚ﴾ ئەوە ئاگر جێگایەتی ﴿فَلَا تَكُ فِي مِرۡيَةٖ مِّنۡهُۚ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومان و دوو دڵیەکت نەبێت لەو(قورئانە) ﴿إِنَّهُ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو قورئانە ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە هاتووە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڵام زۆرێك لەخەڵکی بڕواناهێنن ﴿١٧﴾ ﴿وَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ﴾ وەئایا کێ ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًاۚ﴾ کەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە؟﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُعۡرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمۡ﴾ ئەوانە دەبرێنە حوزوری پەروەردگاریان (ووتەکانیان دەخرێتە ڕوو) ﴿وَيَقُولُ ٱلۡأَشۡهَٰدُ﴾ وە شایەتەکان (لەپێغەمبەران وفریشتەکان) دەڵێن﴿هَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿كَذَبُواْ عَلَىٰ رَبِّهِمۡۚ﴾ (لەدونیادا) درۆیان هەڵدەبەست بەدەم پەروەردگاریانەوە ﴿أَلَا لَعۡنَةُ ٱللَّهِ﴾ بێداربن نەفرینی خوا ﴿عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ ستەمکارانە ﴿١٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی ڕێگەی خوا دەکەن ﴿وَيَبۡغُونَهَا عِوَجٗا﴾ و دەیانەوێ بەلارو چەوتی نیشاندەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بەڕۆژی دوایی ﴿هُمۡ كَٰفِرُونَ﴾ بێ بڕوان ﴿١٩﴾

﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَمۡ يَكُونُواْ مُعۡجِزِينَ﴾ ئەو (نەفرین لێ کراو)انە ناتوانن (لەدەستی خوا) خۆیان قوتار بکەن ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەوڵات و زەویدا ﴿وَمَا كَانَ لَهُم﴾ و نییانە ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ بێجگە لەخوا هیچ پشتیوان و دۆستێك ﴿يُضَٰعَفُ لَهُمُ﴾ بۆیان دووقات دەکرێتەوە ﴿ٱلۡعَذَابُ﴾ سزا ﴿مَا كَانُواْ يَسۡتَطِيعُونَ ٱلسَّمۡعَ﴾ توانای بیستنی (ئەو قورئانە)یان نەبوو ﴿وَمَا كَانُواْ يُبۡصِرُونَ﴾ (هەقیشیان)نەدەبینی ﴿٢٠﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەخۆیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم﴾ وە لێیان وون بوو ﴿مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ ئەو درۆو دەلەسانەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٢١﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمۡ﴾ بەڕاستی و بێگومان ئەوانە ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ ٱلۡأَخۡسَرُونَ﴾ زەرەرمەند ترین کەس خۆیانن ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَخۡبَتُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّهِمۡ﴾ و گەردن کەچ و دڵ ئارام بوون بۆ (فەرمانەکانی) پەروەردگاریان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿مَثَلُ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ﴾ وێنەی ئەو دوو دەستەیە ﴿كَٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡأَصَمِّ وَٱلۡبَصِيرِ وَٱلسَّمِيعِ﴾ وەك کوێر و کەڕ و بیسەر و بیناوان ﴿هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەودوو دەستەیە یەکسانن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دە بۆ بیرناکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا﴾ سوێند بە خوا بێگومان ناردمان ﴿نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ﴾ نووح بۆ لای گەلەکەی ﴿إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ (پێی ووتن) دڵنیابن من ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆتان ﴿٢٥﴾ ﴿أَن لَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کەجگە لەخوا نەپەرستن ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ (چونکە) بەڕاستی من دەترسم یەختان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ أَلِيمٖ﴾ سزای ڕۆژێکی سەخت و بەئازار ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَالَ ٱلۡمَلَأُ﴾ جا کاربەدەست ودەسەڵاتدارەکان ووتیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان نەهێنا بوو ﴿مِن قَوۡمِهِۦ﴾ لە گەلەکەی (نووح) ﴿مَا نَرَىٰكَ﴾ ئێمە تۆ نابینین ﴿إِلَّا بَشَرٗا مِّثۡلَنَا﴾ جگە لەئادەمی یەکی وەك خۆمان ﴿وَمَا نَرَىٰكَ﴾ وە نابینین تۆ ﴿ٱتَّبَعَكَ﴾ هیچ کەسێك شوێنت کەوتبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ جگە لەوانەی ﴿هُمۡ أَرَاذِلُنَا﴾ کە هەژار و پەستەکانمانن ﴿بَادِيَ ٱلرَّأۡيِ﴾ بێ ئاوەزا و ساویلکەن (ڕواڵەت بینن) ﴿وَمَا نَرَىٰ لَكُمۡ﴾ وە نابینن ئێوە ﴿عَلَيۡنَا مِن فَضۡلِۭ﴾ هیچ شتێکتان لە ئێمە زیادبێ ﴿بَلۡ نَظُنُّكُمۡ كَٰذِبِينَ﴾ بەڵکو بەدرۆزنتان دەزانین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ (نووح) ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ﴾ ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٖ﴾ بەڵگەی ئاشکرام هەبێت ﴿مِّن رَّبِّي﴾ لەلای پەروەردگارمەوە ﴿وَءَاتَىٰنِي رَحۡمَةٗ﴾ و ڕەحمەتێکی پێ بەخشیبم ﴿مِّنۡ عِندِهِۦ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿فَعُمِّيَتۡ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڵام ئەوە لەئێوە شاردرابێتەوە ﴿أَنُلۡزِمُكُمُوهَا﴾ ئایا بەزۆر پابەندتان بکەین پێیەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَهَا كَٰرِهُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە حەزی لێ ناکەن و پێتان ناخۆشە ﴿٢٨﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ وە ئـەی گەلەکەم ﴿لَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مَالًاۖ﴾ لەسـەر ئەم (گەیاندنـی پەیامە) داوای هیچ ماڵ و سامانێکتان لێ ناکەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ﴾ پاداشتی من ﴿إِلَّا عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ هەر لەسەر خوایە ﴿وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْۚ﴾ وە من ئەوانە دەرناکەم بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّهُم مُّلَٰقُواْ رَبِّهِمۡ﴾ بەڕاسـتی ئەوانە بەدیداری پەروەردگاریان دەگـەن (لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَٰكِنِّيٓ أَرَىٰكُمۡ﴾ بەڵام من ئێوە دەبینـم ﴿قَوۡمًا تَجۡهَلُونَ﴾ کە کۆمەڵێکی نەزانن ﴿٢٩﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ مَن يَنصُرُنِي﴾ ئـەی گەلەکەم کـێ یارمەتیـم دەدات ﴿مِنَ ٱللَّهِ إِن طَرَدتُّهُمۡۚ﴾ لەبەرانبەر خوادا ئەگەر ئەوانە بتارێنم (و دەریان بکەم) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیر ناکەنەوە؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَآ أَقُولُ لَكُمۡ﴾ من پێتان ناڵێم ﴿عِندِي خَزَآئِنُ ٱللَّهِ﴾ خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَآ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ﴾ و ناشڵێم غەیب و شتە نادیارەکان دەزانم ﴿وَلَآ أَقُولُ إِنِّي مَلَكٞ﴾ هەروەها ناڵێم من فریشتەم ﴿وَلَآ أَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ بەوانەش ناڵێم ﴿تَزۡدَرِيٓ أَعۡيُنُكُمۡ﴾ کە لەبەر چاوی ئێوە سـووك و بێ ڕێزن ﴿لَن يُؤۡتِيَهُمُ ٱللَّهُ خَيۡرًاۖ﴾ خوا هیچ چاکەیەکیان ناداتـێ ﴿ٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ خـوا چـاك دەزانـێ ﴿بِمَا فِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ بـەوەی لەدەروونـی ئەواندایـە ﴿إِنِّيٓ إِذٗا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاسـتی من ئەوکاتە (ئەگەر ئەو هەژارانە دەربکەم) لەسـتەم کاران دەبم ﴿٣١﴾ ﴿قَالُواْ يَٰنُوحُ﴾ وتیـان ئـەی نـووح ﴿قَدۡ جَٰدَلۡتَنَا﴾ بێگومـان دەمەقاڵێـت کـرد لەگەڵمانـدا ﴿فَأَكۡثَرۡتَ جِدَٰلَنَا﴾ زۆریش دەمەقاڵێـت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ دەی ئەوەی بەڵێنمان پێ دەدەیت (لەسـزا) بۆمان بهێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانیت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا يَأۡتِيكُم بِهِ ٱللَّهُ﴾ وتی بێگومان خـوا بۆتـان دەهێنێت ﴿إِن شَآءَ﴾ ئەگـەر بیەوێـت ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن (لەسـزای خوا) خۆتان قوتار بکەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا يَنفَعُكُمۡ نُصۡحِيٓ﴾ وە ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنۡ أَرَدتُّ﴾ گەر بمەوێـت ﴿أَنۡ أَنصَحَ لَكُمۡ﴾ ئامۆژگاریتان بکەم ﴿إِن كَانَ ٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿أَن يُغۡوِيَكُمۡۚ﴾ گومراتان بکات ﴿هُوَ رَبُّكُمۡ﴾ ئەو پەروەردگارتانە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ﴾ یـا ئەوانـە دەڵێـن موحەممەد ﷺ ئـەم (قورئانەی) بەناوی خواوە هەڵبەستووە ﴿قُلۡ إِنِ ٱفۡتَرَيۡتُهُۥ﴾ بڵێ ئەگەر من هەڵم بەستبێت ﴿فَعَلَيَّ إِجۡرَامِي﴾ ئەوە گوناهو تاوانەکەی تەنها لەسەر خۆمە ﴿وَأَنَا۠ بَرِيٓءٞ مِّمَّا تُجۡرِمُونَ﴾ وە منیش بەریم لەتاوانی ئێوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەحی کرا بۆ نووح (علیـه السـلام) ﴿أَنَّهُۥ لَن يُؤۡمِنَ﴾ کـەوا کەسـی تر بـڕوا ناهێنێـت ﴿مِن قَوۡمِكَ﴾ لەگەلەکەت ﴿إِلَّا مَن قَدۡ ءَامَنَ﴾ بێجگـە لـەوەی پێشـتر بـڕوای هێنـاوە ﴿فَلَا تَبۡتَئِسۡ بِمَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ کەواتـە ناڕەحـەت وغەمبـار مەبـە بـەوەی ئـەوان دەیکـەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَٱصۡنَعِ ٱلۡفُلۡكَ﴾ وە کەشـتیەکەش دروسـت بکـە ﴿بِأَعۡيُنِنَا وَوَحۡيِنَا﴾ بـە پێـش چـاو و چاودێـری وفەرمـان و نیگـای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسـی سـیفەتی -چـاو، عیـن - هاتـووە بۆ خـوای گـەورە، بڕوامـان پێیەتی بەبـێ هیـچ لێچوانـدن ولێکدانەوەیەك ، شـێوەکەی نازانیـن وە تەنهـا خـوا خـۆی دەزانێـت) ﴿وَلَا تُخَٰطِبۡنِي﴾ وە هیـچ قسـەم لەگەڵـدا مەکـە ﴿فِي ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ لـە بارەی ئەوانەی سـتەمیان کردووە (وبێ بـاوەڕ بوون) ﴿إِنَّهُم مُّغۡرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ﴿٣٧﴾

﴿وَيَصۡنَعُ ٱلۡفُلۡكَ﴾ وە دەستی کرد بەدروست کردنی کەشتیەکە ﴿وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيۡهِ﴾ هەر کاتێك تێ پەڕینایە بەلایدا ﴿مَلَأٞ مِّن قَوۡمِهِۦ﴾ کۆمەڵێ لەگەلەکەی ﴿سَخِرُواْ مِنۡهُۚ﴾ گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿قَالَ إِن تَسۡخَرُواْ مِنَّا﴾ (نووح) دەیووت ئەگەر ئێوە ئێستە گاڵتەو لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿فَإِنَّا نَسۡخَرُ مِنكُمۡ﴾ ئەوە بێگومان ئێمەش لاقرتی بەئێوە دەکەین ﴿كَمَا تَسۡخَرُونَ﴾ هەر چۆن ئێوە لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿٣٨﴾ ﴿فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ جا لەمەوپاش دەزانن ﴿مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخۡزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيۡهِ عَذَابٞ مُّقِيمٌ﴾ سەر شۆڕی دەکات (لەدونیاداو لەقیامەتیشدا) سزای هەمیشەیی بەسەردادێت ﴿٣٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (نووح) (کەشتیەکەی دروست کرد) هەتا کاتێك ﴿جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿وَفَارَ ٱلتَّنُّورُ﴾ و تەنورەکە ئاوی لێ هەڵ قوڵا ﴿قُلۡنَا ٱحۡمِلۡ فِيهَا﴾ ووتمان (بەنووح) لەو(کەشتیە)دا هەڵی بگرە ﴿مِن كُلّٖ زَوۡجَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِ﴾ لەهەموو نێرو مێیەك دووان ﴿وَأَهۡلَكَ إِلَّا مَن﴾ ژن و منداڵەکانیشت هەڵبگرە ئەوەیان نەبێت ﴿سَبَقَ عَلَيۡهِ ٱلۡقَوۡلُ﴾ بڕیاری خوای لەسەر دراوە (بەخنکاندن) ﴿وَمَنۡ ءَامَنَۚ﴾ هەر ئەوانەش (هەڵ بگرە کە) بڕوایان هێنا (لەگەلەکەت) ﴿وَمَآ ءَامَنَ مَعَهُۥٓ إِلَّا قَلِيلٞ﴾ وە خەڵکێکی کەم نەبێت بڕوایان نەهێنا لەگەڵی دا ﴿٤٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱرۡكَبُواْ فِيهَا﴾ (نووح) ووتی هەمووتان سواربن لەو (کەشتیە)دا ﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ مَجۡر۪ىٰهَا وَمُرۡسَىٰهَآۚ﴾ بەناوی خواوە لەکاتی ڕۆیشتن و وەستانی دا ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ زۆر لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٤١﴾ ﴿وَهِيَ تَجۡرِي بِهِمۡ﴾ کەشتییەکە دەیبردن ﴿فِي مَوۡجٖ كَٱلۡجِبَالِ﴾ بەناو شەپۆلی وەك کێوو شاخ دا ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ ٱبۡنَهُۥ﴾ نووحیش علیه السلام کوڕەکەی بانگ کرد (کەناوی کەنعان بوو) ﴿وَكَانَ فِي مَعۡزِلٖ﴾ کە لەشوێنێکی کەناردا بوو ﴿يَٰبُنَيَّ ٱرۡكَب مَّعَنَا﴾ (ووتی) ئەی کوڕی خۆشەویستم لەگەڵمان دا سواربە ﴿وَلَا تَكُن مَّعَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و لەگەڵ بێ بڕوایان مەبە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ سَـَٔاوِيٓ إِلَىٰ جَبَلٖ﴾ (کوڕەکەی) ووتی پەنا بۆ شاخێك دەبەم ﴿يَعۡصِمُنِي مِنَ ٱلۡمَآءِۚ﴾ کە بمپارێزێت لەم لافاوە ﴿قَالَ لَا عَاصِمَ ٱلۡيَوۡمَ﴾ (نووح) ووتی ئەمڕۆ هیچ پارێزەرێك (پەنادەرێك) نیە ﴿مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِ﴾ لەفەرمانی خوا (کەخنکاندنە) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَۚ﴾ مەگەر کەسێك خوا ڕەحمی پێ بکات (و باوەڕدار بێت) ﴿وَحَالَ بَيۡنَهُمَا ٱلۡمَوۡجُ﴾ لەوکاتەدا شەپۆلی لافاو کەوتە نێوانیان ﴿فَكَانَ مِنَ ٱلۡمُغۡرَقِينَ﴾ جا ئەو (کوڕە خنکاو) لەخنکاوان بوو ﴿٤٣﴾ ﴿وَقِيلَ يَٰٓأَرۡضُ﴾ ئەوسا ووترا ئەی زەوی ﴿ٱبۡلَعِي مَآءَكِ﴾ ئاوەکەت هەڵمژە ﴿وَيَٰسَمَآءُ أَقۡلِعِي﴾ و ئەی ئاسمان باران مەبارێنە ﴿وَغِيضَ ٱلۡمَآءُ﴾ ئیتر لافاوەکە ڕۆچوو بەناخی زەوی دا ﴿وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ﴾ کارەکە (خنکانیان) تەواو کرا ﴿وَٱسۡتَوَتۡ عَلَى ٱلۡجُودِيِّۖ﴾ و (کەشتیەکە) وەستا بەسەر (کێوی) جوودیەوە ﴿وَقِيلَ بُعۡدٗا﴾ ووترا دووری لەڕەحمی خوا ﴿لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَنَادَىٰ نُوحٞ رَّبَّهُۥ﴾ نووح هاواری کردە پەروەردگاری ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ ٱبۡنِي﴾ بەڕاستی کوڕەکەم ﴿مِنۡ أَهۡلِي﴾ لە کەس و کاری منە ﴿وَإِنَّ وَعۡدَكَ ٱلۡحَقُّ﴾ و بێگومان بەڵێنی تۆش ڕاستە ﴿وَأَنتَ أَحۡكَمُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ وە تۆش دادوەرترینی هەموو فەرمان ڕەوایانی ﴿٤٥﴾

﴿قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ﴾ (خـوا) فەرمووی ئەی نووح بەڕاستی ئەو(کەنعان) ﴿لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ لەکەس و کاری تۆ نی یە ﴿إِنَّهُۥ عَمَلٌ﴾ بێگومان ئەو (کوڕە) کردەوەی ﴿غَيْرُ صَٰلِحٍ﴾ خراپ و ناپەسـەند بوو ﴿فَلَا تَسْـَٔلْنِ﴾ جـا کەواتە داوای شـتێکم لێ مەکـە ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ﴾ کەزانیاریت دەربـارەی نی یە ﴿إِنِّىٓ أَعِظُكَ﴾ بەڕاستی مـن ئامۆژگاریـت دەکـەم ﴿أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ تـا لەنەفامان نەبیـت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّىٓ﴾ (نـووح) ووتـی پەروەردگـارم بەڕاسـتی من ﴿أَعُوذُ بِكَ﴾ پەنـات پێ دەگرم (لـەوەی) ﴿أَنْ أَسْـَٔلَكَ مَا﴾ داوای شـتێکت لـێ بکـەم ﴿لَيْسَ لِى بِهِۦ عِلْمٌ﴾ کەنایزانم ﴿وَإِلَّا تَغْفِرْ لِى وَتَرْحَمْنِىٓ﴾ وە ئەگـەر نەبوریت لێم وڕەحمم پێ نەکەی ﴿أَكُن مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ لەزیان لێکەوتوان دەبم ﴿٤٧﴾ ﴿قِيلَ يَٰنُوحُ﴾ ووترا ئەی نووح ﴿ٱهْبِطْ بِسَلَٰمٍ مِّنَّا﴾ دابەزە(لەکەشـتیەکە) بەهێمنـی و بێـوەی لەلایـەن ئێمـەوە ﴿وَبَرَكَٰتٍ عَلَيْكَ﴾ وە بەپیت و فەڕی زۆر بەسـەرخۆتەوە ﴿وَعَلَىٰٓ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ﴾ وەبەسەر گەلانێك کەپەیدا ئەبن لەوانەی کـە لەگـەڵ تۆ دان (یا بەسـەر ئەو خەڵکانـەی لەگەڵ تۆدان) ﴿وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ﴾ چەنـد نەتەوەو گەل دواتر دێن خۆشـی و نازو نیعمەتیان پێ دەدەین ﴿ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا﴾ پاشـان لەلایـەن ئێمەوە دووچاریان دەبێـت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سـزای سـەختی ئـازاردەر ﴿٤٨﴾ ﴿تِلْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ﴾ ئەمانـە(ی باسـکران) لەهەواڵـە گرنگـە نادیارەکانـە ﴿نُوحِيهَآ إِلَيْكَ﴾ بەنیگا بۆمـان ناردی ﴿مَا كُنتَ تَعْلَمُهَآ أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ﴾ نەتـۆ و نەگەلەکـەت نەتـان دەزانیـن ﴿مِن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لەپێـش ئـەم (نیگـای ئێمـە) ﴿فَٱصْبِرْ﴾ کەواتـە خۆڕاگربـە ﴿إِنَّ ٱلْعَٰقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاسـتی سـەرئەنجام بۆ لەخوا ترسـانە ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە بۆلای (گەلی) عاد هوودی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ﴾ هیچ پەرسـتراوێکتان نی یـە جگە لە ئەو ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆ هەڵبەسـتن ﴿٥٠﴾ ﴿يَٰقَوْمِ﴾ ئـەی گەلەکەم ﴿لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ لەسـەر ئەم (گەیاندنـی پەیامە) داوای هیچ پاداشـتێکتان لێ ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَى ٱلَّذِى﴾ پاداشـتی من هەر لەسەر ئەو (خوا)یە ﴿فَطَرَنِىٓ﴾ کەدروسـتی کـردوم ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیـر نابن ﴿٥١﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ﴾ وە ئـەی گەلەکەم ﴿ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ داوای لێبـوردن لەپەروەردگارتـان بکـەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ﴾ دواتـر بگەڕێنـەوە بـۆلای ئـەو ﴿يُرْسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيْكُم﴾ (ئەگەر وابکەن خوا) لەئاسمانەوە (باران) دەبارێنێت بەسەرتاندا ﴿مِّدْرَارًا﴾ بەلێزەمە ﴿وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً﴾ و هێزی تر زیاد دەکات ﴿إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ﴾ بۆ هێزەکەتان ﴿وَلَا تَتَوَلَّوْا۟ مُجْرِمِينَ﴾ وەڕوو وەرمەگێـڕن (لەبانگەوازەکەم) بەتـاوان باری ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰهُودُ﴾ ووتیان ئەی هوود ﴿مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ﴾ تـۆ هیـچ بەڵگەیەکـی ڕوونت بـۆ نەهێناویـن ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِىٓ ءَالِهَتِنَا﴾ بۆیـە ئێمەش واز لەپەرسـتراوەکان (خواکان) مان ناهێنین ﴿عَن قَوْلِكَ﴾ لەبەر قسـەی تۆ ﴿وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە باوەڕت پێ ناکەین ﴿٥٣﴾

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا﴾ ئێمە تەنها (ئەوە بەتۆ) دەڵێین ﴿ٱعْتَرَىٰكَ بَعْضُ ءَالِهَتِنَا﴾ هەندێك لەپەرستراوەكانمان تووشیان كردووی ﴿بِسُوٓءٍ﴾ بەشێتی ﴿قَالَ إِنِّىٓ﴾ ووتی بەڕاستی من ﴿أُشْهِدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەكەم بەشایەت ﴿وَٱشْهَدُوٓا۟﴾ و ئێوەش شایەت بن ﴿أَنِّى بَرِىٓءٌ﴾ كەبەڕاستی من بەریم و دوورم ﴿مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ لەوەی كەئێوە دەیكەنە هاوبەش بۆخوا ﴿٥٤﴾ ﴿مِن دُونِهِۦ﴾ جگە لەخوا ﴿فَكِيدُونِى جَمِيعًا﴾ جا هەمووتان پیلانم لێ بگێڕن ﴿ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ﴾ لەپاشان مۆڵەتیشم مەدەن (و لێم مەوەستن) ﴿٥٥﴾ ﴿إِنِّى تَوَكَّلْتُ عَلَى ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی من پشتم بەخوا بەستووە ﴿رَبِّى وَرَبِّكُم﴾ كەپەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەیشە ﴿مَّا مِن دَآبَّةٍ إِلَّا هُوَ ءَاخِذٌۢ بِنَاصِيَتِهَآ﴾ هیچ گیان لەبەرێك نیە لەژێر ڕكێفی خوای گەورەدا نەبێت (بگری پێشە سەریەتی) ﴿إِنَّ رَبِّى﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێگەیەكی ڕاستە ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ ئەوسا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن ﴿فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم﴾ ئەوە بێگومان من پێم ڕاگەیاندون ﴿مَّآ أُرْسِلْتُ بِهِۦٓ إِلَيْكُمْ﴾ ئەوەی بەمندا نێردراوە بۆتان ﴿وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّى قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە پەروەردگارم كۆمەڵێكی تر لەشوێنی ئێوە دادەنێ ﴿وَلَا تَضُرُّونَهُۥ شَيْـًٔا﴾ ئێوەش هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ﴿إِنَّ رَبِّى﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ حَفِيظٌ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا چاودێرو پارێزەرە ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا﴾ وە كاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا هُودًا﴾ هوودمان ڕزگار كرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێنابوو لەگەڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمیهرەبانی خۆمان ﴿وَنَجَّيْنَٰهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ وە ئەوانمان لەسزایەكی توندو بەهێز ڕزگار كرد ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلْكَ عَادٌ﴾ ئەوەش گەلی عاد بوو ﴿جَحَدُوا۟ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان نەهێنا بە بەڵگەو موعجیزەكانی پەروەردگاریان ﴿وَعَصَوْا۟ رُسُلَهُۥ﴾ و سەرپێچی نێراوەكانی خوایان كرد ﴿وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَمْرَ كُلِّ﴾ و شوێن فەرمانی هەموو ﴿جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ زۆردارێكی سەركەش كەوتن ﴿٥٩﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا۟﴾ بەشوێنیاندا نێررا ﴿فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ نەفرین لەم دونیایەدا ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا ﴿أَلَآ إِنَّ عَادًا﴾ بێدار بن بەڕاستی گەلی عاد ﴿كَفَرُوا۟ رَبَّهُمْ﴾ بڕوایان بەپەروەردگاریان نەهێنا ﴿أَلَا بُعْدًا﴾ بێداربن دووری و لەناوچوون ﴿لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ﴾ بۆ عادی گەلی هوود ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ﴾ بۆ گەلی سەموودیش ناردمان ﴿أَخَاهُمْ صَٰلِحًا﴾ صالح پێغەمبەر علیه السلام ی برایان ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەكەم ﴿ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ هیچ پەرستراوێكتان نیە بێجگە لە ئەو ﴿هُوَ أَنشَأَكُم﴾ ئەو دروستی كردوون ﴿مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَٱسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ و كردونی بەئاوەدان كەرەوە تێیدا ﴿فَٱسْتَغْفِرُوهُ﴾ كەواتە داوای لێبوردنی لێ بكەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّى﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿قَرِيبٌ مُّجِيبٌ﴾ زۆر نزیكی دوعا وەرگرە ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰصَٰلِحُ﴾ ووتیان ئەی صالح ﴿قَدْ كُنتَ فِينَا﴾ بەڕاستی تۆ لەناوماندا ﴿مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَآ﴾ جێی ئومێد بووی پێش ئەمە ﴿أَتَنْهَىٰنَآ أَن نَّعْبُدَ﴾ ئایا بەرگریمان دەكەی لەپەرستنی ﴿مَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا﴾ ئەوەی كەباو و باپیرانمان پەرستوویانە ﴿وَإِنَّنَا لَفِى شَكٍّ﴾ و بەڕاستی ئێمە لە گوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَآ إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی تۆ بانگمان دەكەیت بۆلای و دوو دڵین ﴿٦٢﴾

﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ صالــح ووتی ئــەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ إِن كُنتُ﴾ پێم بڵێــن ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّي﴾ بەڵگەیەکـی ئاشـکرام هەبـێ لەلایـەن پەروەردگارمـەوە ﴿وَءَاتَىٰنِي مِنۡهُ رَحۡمَةٗ﴾ وە لەلایـەن خۆیەوە پێغەمبەرێتـی پـێ بەخشـیبم ﴿فَمَن يَنصُرُنِي﴾ جـا کـێ یارمەتیـم دەدات ﴿مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەبەرامبـەر خـوادا ﴿إِنۡ عَصَيۡتُهُۥ﴾ ئەگـەر سـەرپێچی ئەو بکـەم ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِي﴾ کەواتە ئێـوە هیچ بۆمن زیـاد ناکەن ﴿غَيۡرَ تَخۡسِيرٖ﴾ زەرەرو زیـان نەبێـت ﴿٦٣﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ ئـەی گەلەکـەم ﴿هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ﴾ ئەمـە ووشـترەکەی خوایە ﴿لَكُمۡ ءَايَةٗ﴾ کەموعجیزەیەکی ڕوونە بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەرێتیەکەم) ﴿فَذَرُوهَا﴾ جائێوەش وازی لێ بێنن ﴿تَأۡكُلۡ فِيٓ أَرۡضِ ٱللَّهِۖ﴾ باڵەزەوی خوابخوات (بلەوەڕێت) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٖ﴾ بەخراپـە دەسـتی بـۆ مەبـەن ﴿فَيَأۡخُذَكُمۡ عَذَابٞ قَرِيبٞ﴾ ئەگینا سـزایەکی بـە زوویـی تووشـتان دەبێت ﴿٦٤﴾ ﴿فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی ئەوان ووشترەکەیان سەربڕی ﴿فَقَالَ﴾ جا (صالح) ووتی ﴿تَمَتَّعُواْ فِي دَارِكُمۡ﴾ ڕابوێرن لەماڵی خۆتاندا ﴿ثَلَٰثَةَ أَيَّامٖۖ﴾ سێ ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ وَعۡدٌ﴾ ئەوە بەڵێنێکە ﴿غَيۡرُ مَكۡذُوبٖ﴾ درۆ نییە ﴿٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ جا کاتێك فەرمانمان هات (بۆ لەناو بردنیان) ﴿نَجَّيۡنَا صَٰلِحٗا﴾ صاڵح مان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحۡمَةٖ مِّنَّا﴾ بەبەزەییەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَمِنۡ خِزۡيِ يَوۡمِئِذٍۚ﴾ لە سەرشـۆڕی و ڕیسـوایی ئـەو ڕۆژە (پەنامان دان) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلۡقَوِيُّ ٱلۡعَزِيزُ﴾ بەڕاسـتی پەروەردگـارت هـەر خۆی بەتوانـاو بەدەسـەڵاتە ﴿٦٦﴾ ﴿وَأَخَذَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ ئەوانەش کەستەمیان کـرد شـریخەیەك گرتنـی ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دِيَٰرِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتـر لەنـاو ماڵەکانیانـدا کەوتـن بـەڕووداو جووڵەیان لێ بـڕا (مردن) ﴿٦٧﴾ ﴿كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَآۗ﴾ وەك ئـەوەی لەوێدا نەبووبن ﴿أَلَآ إِنَّ ثَمُودَاْ﴾ بێدار بن بەڕاسـتی گەلی سـەموود ﴿كَفَرُواْ رَبَّهُمۡۗ﴾ بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان ﴿أَلَا بُعۡدٗا لِّثَمُودَ﴾ بێداربـن دووری و لەناوچـوون بۆ گەلی سـەموود ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَقَدۡ جَآءَتۡ رُسُلُنَآ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومـان نێرراوەکانمـان هاتـن ﴿إِبۡرَٰهِيمَ بِٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ بـۆلای ئیبراهیـم بەمـژدەوە ﴿قَالُواْ سَلَٰمٗاۖ﴾ ووتیـان سـەلامی خـوات لێ بێـت ﴿قَالَ سَلَٰمٞۖ﴾ (ئەویش) ووتی سـەلامی خـوا لەئێوەش ﴿فَمَا لَبِثَ﴾ ئەمجـا ئەوەنـدەی نەبـرد ﴿أَن جَآءَ بِعِجۡلٍ حَنِيذٖ﴾ (ئیبراهیـم) خێـرا گوێرەکەیەکی بـرژاوی هێنـا بۆیان ﴿٦٩﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَآ أَيۡدِيَهُمۡ﴾ جـا کاتێـك بینـی دەسـتیان ﴿لَا تَصِلُ إِلَيۡهِ﴾ درێژ ناکەن بۆی (و لـێ ی ناخۆن) ﴿نَكِرَهُمۡ﴾ نائاسـایی هاتنـە بەرچـاوی ﴿وَأَوۡجَسَ مِنۡهُمۡ خِيفَةٗۚ﴾ و لەدەروونـی خۆیـدا مەترسـی لـێ کردن (کەنیـازی خراپیان هەبێت) ﴿قَالُواْ لَا تَخَفۡ﴾ ووتیان مەترسـە ﴿إِنَّآ أُرۡسِلۡنَآ﴾ بەڕاسـتی ئێمە نێرراوین ﴿إِلَىٰ قَوۡمِ لُوطٖ﴾ بۆ سـەر گەلی لـوط ﴿٧٠﴾ ﴿وَٱمۡرَأَتُهُۥ قَآئِمَةٞ﴾ لەوکاتەدا خێزانەکەی وەسـتابوو ﴿فَضَحِكَتۡ﴾ و پێکەنی ﴿فَبَشَّرۡنَٰهَا بِإِسۡحَٰقَ﴾ ئێمەش مژدەمان پێ دا بەئیسـحاق ﴿وَمِن وَرَآءِ إِسۡحَٰقَ يَعۡقُوبَ﴾ وە لەپاش ئیسحاق (مژدەمان پێدا) بەیەعقوب (کەکوڕی ئیسحاقە) ﴿٧١﴾

﴿قَالَتۡ يَٰوَيۡلَتَىٰٓ﴾ (خێزانی ئیبراهیم) ووتی وەیرۆ (وای) ﴿ءَأَلِدُ وَأَنَا۠ عَجُوزٞ﴾ چۆن منداڵم دەبێت کەمن پیرە ژنێکم ﴿وَهَٰذَا بَعۡلِي شَيۡخًاۖ﴾ ئەوەش مێردەکەمە کە پیربووە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيۡءٌ عَجِيبٞ﴾ بەڕاستی ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَتَعۡجَبِينَ﴾ (فریشتەکان) ووتیان تۆ سەرت سوڕدەمێنێت؟ ﴿مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِۖ﴾ لەکار و فەرمانی خوا ﴿رَحۡمَتُ ٱللَّهِ وَبَرَكَٰتُهُۥ عَلَيۡكُمۡ﴾ ڕەحمەت و بەرەکەتی زۆری خواتان لەسەربێت ﴿أَهۡلَ ٱلۡبَيۡتِۚ﴾ ئەی ئاڵ و بەیتی ئیبراهیم ﴿إِنَّهُۥ حَمِيدٞ مَّجِيدٞ﴾ بەڕاستی خوا سوپاس کراوی چاکە فراوانە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنۡ إِبۡرَٰهِيمَ ٱلرَّوۡعُ﴾ ئەمجا کاتێك ترس و بیمی ئیبراهیم لاچوو نەما ﴿وَجَآءَتۡهُ ٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ وە مژدەکەشی بۆ هات ﴿يُجَٰدِلُنَا فِي قَوۡمِ لُوطٍ﴾ لەبارەی گەلەکەی لووط گفتوگۆی لەگەڵ دەکردین ﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئیبراهیم ﴿لَحَلِيمٌ أَوَّٰهٞ مُّنِيبٞ﴾ لەسەرخۆو دڵنەرم و ڕوو لەخوابوو ﴿٧٥﴾ ﴿يَٰٓإِبۡرَٰهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿أَعۡرِضۡ عَنۡ هَٰذَآۖ﴾ وازبهێنە لەم کارە ﴿إِنَّهُۥ قَدۡ جَآءَ﴾ بەڕاستی بێگومان دەرچووە (بۆ ئەوکارە) ﴿أَمۡرُ رَبِّكَۖ﴾ فەرمانی پەروەردگارت ﴿وَإِنَّهُمۡ ءَاتِيهِمۡ﴾ وە بەڕاستی بۆ ئەوانە دێت ﴿عَذَابٌ غَيۡرُ مَرۡدُودٖ﴾ سزایەکی نەگەڕاوە ﴿٧٦﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَتۡ﴾ کاتێك کەهاتن ﴿رُسُلُنَا لُوطٗا﴾ فریشتەکانمان بۆلای لووط ﴿سِيٓءَ بِهِمۡ﴾ هاتنیانی پێ ناخۆش بوو ﴿وَضَاقَ بِهِمۡ ذَرۡعٗا﴾ وە دڵگران بوو پێیان ﴿وَقَالَ هَٰذَا يَوۡمٌ عَصِيبٞ﴾ وە ووتی ئەم ڕۆژە ڕۆژێکی سەختە ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَآءَهُۥ قَوۡمُهُۥ﴾ وە گەلەکەی هاتن بۆلای ﴿يُهۡرَعُونَ إِلَيۡهِ﴾ پەلەیان دەکرد (لەهاتن) بۆ لای ﴿وَمِن قَبۡلُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لەوەو پێش ﴿كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِۚ﴾ هەمیشە کردەوە بەدەکانیان ئەنجام دەدا (کە نێربازی بوو) ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِي﴾ ئەوانە کچەکانی منن (مەبەستی کچەکانی هۆزەکەی بوو) ﴿هُنَّ أَطۡهَرُ لَكُمۡۖ﴾ ئەوانە پاك وحەلاڵن بۆتان ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَلَا تُخۡزُونِ فِي ضَيۡفِيٓۖ﴾ و سەرشۆڕم مەکەن لەوەی دەتانەوێت بەرامبەر میوانەکانم بیکەن ﴿أَلَيۡسَ مِنكُمۡ رَجُلٞ رَّشِيدٞ﴾ ئاخۆ پیاوێکی ژیرو تێگەیشتووتان تێدا نی یە ﴿٧٨﴾ ﴿قَالُواْ لَقَدۡ﴾ ووتیان سوێندبێت بێگومان ﴿عَلِمۡتَ﴾ تۆ دەزانیت ﴿مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنۡ حَقّٖ﴾ ئێمە هیچ هەق (و ئارەزوو) یکمان لەکچەکانتدا نیە ﴿وَإِنَّكَ لَتَعۡلَمُ مَا نُرِيدُ﴾ وە بەڕاستی تۆ دەزانی ئێمە چیمان دەوێت ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ لَوۡ أَنَّ لِي بِكُمۡ قُوَّةً﴾ ووتی ئای خۆزگە لەبەرانبەر ئێوەدا هێزێکم ببوایە ﴿أَوۡ ءَاوِيٓ إِلَىٰ رُكۡنٖ شَدِيدٖ﴾ یان پەنایەکی قایم ببوایە پەنام پێ ببردایە (بەرگریم دەکردن) ﴿٨٠﴾ ﴿قَالُواْ يَٰلُوطُ﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئەی لووط ﴿إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نێرراوی پەروەردگاری تۆین ﴿لَن يَصِلُوٓاْ إِلَيۡكَۖ﴾ هەرگیز ناگەنەلای تۆ ﴿فَأَسۡرِ بِأَهۡلِكَ بِقِطۡعٖ مِّنَ ٱلَّيۡلِ﴾ جا تۆ وماڵ ومنداڵت و ئەوەی باوەڕی پێ هێناویت لەبەشێکی شەودا بڕۆن (وئەم شارە بەجێ بهێڵن) ﴿وَلَا يَلۡتَفِتۡ مِنكُمۡ أَحَدٌ﴾ وە هیچ کەس لەئێوە لانەکاتەوە بەدوای خۆیدا ﴿إِلَّا ٱمۡرَأَتَكَۖ﴾ جگە لەژنەکەت ﴿إِنَّهُۥ مُصِيبُهَا مَآ أَصَابَهُمۡۚ﴾ بەڕاستی ئەو تووشی دەبێت ئەوەی کەتووشی ئەوان (گەلەکەت) دەبێت (چونکە بێ باوەڕ بوو) ﴿إِنَّ مَوۡعِدَهُمُ ٱلصُّبۡحُۚ﴾ بێگومان وەختی لەناو بردنیان بەرەبەیانە ﴿أَلَيۡسَ ٱلصُّبۡحُ بِقَرِيبٖ﴾ ئایا بەرەبەیان نزیك نییە ﴿٨١﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ جا کە فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿جَعَلۡنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەو (شوێنە)مان سەروژێر کرد ﴿وَأَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهَا﴾ و باراندمان بەسەریاندا ﴿حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٖ﴾ ووردەزیخی گڵیین ﴿مَّنضُودٖ﴾ بەدوای یەکداو بێ بچڕان (دەباری) ﴿٨٢﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً﴾ هەموو ئەو (ووردە زیخانە) دیاری کرابوون ﴿عِندَ رَبِّكَۖ﴾ لای پەروەردگارتەوە ﴿وَمَا هِيَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ بِبَعِيدٖ﴾ وە ئەو (سزایە) دوور نی یە لەستەم کارانەوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ﴾ وە (ناردمان) بۆ (خەڵکی) مەدیەنیش ﴿أَخَاهُمۡ شُعَيۡبٗاۚ﴾ شوعەیبی برایان ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥۖ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە ئەو ﴿وَلَا تَنقُصُواْ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن ﴿ٱلۡمِكۡيَالَ وَٱلۡمِيزَانَۖ﴾ لەپێوانە و کێشانەدا ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰكُم﴾ بەڕاستی من دەتان بینم ﴿بِخَيۡرٖ﴾ بەماڵ و سامانی زۆرەوە ﴿وَإِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ وە بەڕاستی من دەترسم لێتان ﴿عَذَابَ يَوۡمٖ مُّحِيطٖ﴾ سزایەك کە گەمارۆتان بدات و لێی رزگار نەبن ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ جا ئەی گەلەکەم ﴿أَوۡفُواْ ٱلۡمِكۡيَالَ وَٱلۡمِيزَانَ بِٱلۡقِسۡطِۖ﴾ پێوانەو کێشانە ڕاست و دروست ئەنجام بدەن ﴿وَلَا تَبۡخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشۡيَآءَهُمۡ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن لەشت ومەکی خەڵکیدا ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ و خراپە کاری مەکەن (یاخراپە بڵاومەکەنەوە) لەزەویدا ﴿٨٥﴾ ﴿بَقِيَّتُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوەی خوا دەیهێڵێتەوە (لەقازانجی حەڵاڵ) چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَۚ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيۡكُم بِحَفِيظٖ﴾ و من پارێزەر نیم بەسەرتانەوە ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُواْ يَٰشُعَيۡبُ﴾ ووتیان ئەی شوعەیب ﴿أَصَلَوٰتُكَ تَأۡمُرُكَ﴾ ئایا نوێژەکەت فەرمانت پێ دەدات ﴿أَن نَّتۡرُكَ﴾ کەئێمە وازبێنین ﴿مَا يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَآ﴾ لەوەی باوو باپیرانمان پەرستوویانە ﴿أَوۡ أَن نَّفۡعَلَ فِيٓ أَمۡوَٰلِنَا مَا نَشَٰٓؤُاْۖ﴾ یان وازبێنین لەوەی بەویستی خۆمان لەماڵ و سامانماندا دەیکەن ﴿إِنَّكَ لَأَنتَ ٱلۡحَلِيمُ ٱلرَّشِيدُ﴾ بەڕاستی تۆ پەلەنەکەری لێ زان و هۆشمەندیت ﴿٨٧﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّي﴾ ئەگەر من بەڵگەیەکی ڕوونم لەلایەن پەروەردگارمەوە پێ بێت ﴿وَرَزَقَنِي مِنۡهُ رِزۡقًا حَسَنٗاۚ﴾ وەڕۆزیەکی زۆرو باشی پێدابم لەلایەن خۆیەوە (چ مەبەستێکم هەیە درۆ بکەم) ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنۡ أُخَالِفَكُمۡ﴾ وە من هەرگیز نامەوێت پێچەوانەی ئێوە بکەم ﴿إِلَىٰ مَآ أَنۡهَىٰكُمۡ عَنۡهُۚ﴾ لەو (کارەی) بەرگری ئێوەی لێ دەکەم (خۆم بیکەم) ﴿إِنۡ أُرِيدُ إِلَّا ٱلۡإِصۡلَٰحَ مَا ٱسۡتَطَعۡتُۚ﴾ من هیچ مەبەستێکم نی یە بێجگە لەچاککردن وچاکسازی نەبێت ئەوەندەی بتوانم ولەتوانامدا بێت ﴿وَمَا تَوۡفِيقِيٓ إِلَّا بِٱللَّهِۚ﴾ سەرکەوتنیشم تەنها بە(پشتیوانی) خوایە ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ أُنِيبُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿٨٨﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ لَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شِقَاقِيٓ﴾ ئەی گەلەکەم دژایەتیتان لەگەڵم نەبێتە هۆی ئەوەی ﴿أَن يُصِيبَكُم مِّثۡلُ مَآ أَصَابَ﴾ تووشتان ببێت وێنەی ئەو(سزایە)ی تووشی ﴿قَوۡمَ نُوحٍ أَوۡ قَوۡمَ هُودٍ أَوۡ قَوۡمَ صَٰلِحٖۚ﴾ گەلی نووح یان گەلی هوود یان گەلی صالح بوو ﴿وَمَا قَوۡمُ لُوطٖ مِّنكُم بِبَعِيدٖ﴾ خۆ گەلەکەی لووط دوور نی یە لێتانەوە (چیپان بەسەر هات) ﴿٨٩﴾ ﴿وَٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ وە داوای لێبوردنیش لەپەروەردگارتان بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِۚ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي رَحِيمٞ وَدُودٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم میهرەبانی دڵسۆزە ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ يَٰشُعَيۡبُ﴾ ووتیان ئەی شوعەیب ﴿مَا نَفۡقَهُ كَثِيرٗا﴾ ئێمە تێناگەین لەزۆرێك ﴿مِّمَّا تَقُولُ﴾ لەوەی تۆ دەیڵێیت ﴿وَإِنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿لَنَرَىٰكَ فِينَا ضَعِيفٗاۖ﴾ تۆ بە لاواز دەبینین لەناوماندا ﴿وَلَوۡلَا رَهۡطُكَ﴾ خۆ ئەگەر (لەبەر) خزمەکانت نەبوایە ﴿لَرَجَمۡنَٰكَۖ﴾ دڵنیابە بەرد بارانمان دەکردی ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡنَا بِعَزِيزٖ﴾ (چونکە)تۆ خۆت هیچ دەسەڵاتێکت نی یە لەبەرامبەر ئێمەدا ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَهۡطِيٓ أَعَزُّ عَلَيۡكُم﴾ ئایا خزمەکانم بەدەسەڵات ترن لەبەرامبەر ئێوەدا ﴿مِّنَ ٱللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَٱتَّخَذۡتُمُوهُ وَرَآءَكُمۡ ظِهۡرِيًّاۖ﴾ لەکاتێکدا فەرمانی ئەو (خوا)تان پشت گوێ خستووە ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿بِمَا تَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ﴾ ئاگادارە بەهەرچی ئێوە دەیکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿ٱعۡمَلُواْ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمۡ﴾ کردەوە بکەن لەسەر بارو حاڵەتی خۆتان ﴿إِنِّي عَٰمِلٞۖ﴾ بەڕاستی منیش کارو کردەوە دەکەم ﴿سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ لەمەودوا دەزانن ﴿مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخۡزِيهِ﴾ ڕیسواو سەر شۆڕی دەکات ﴿وَمَنۡ هُوَ كَٰذِبٞۖ﴾ وەکێش درۆزنە ﴿وَٱرۡتَقِبُوٓاْ إِنِّي مَعَكُمۡ رَقِيبٞ﴾ جا چاوەڕوانی بکەن بەڕاستی منیش لەگەڵتان چاوەڕوانم ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ کاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيۡنَا شُعَيۡبٗا﴾ شوعەیبمان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ وئەوانەش بڕوایان هێنابوولەگەڵیدا ﴿بِرَحۡمَةٖ مِّنَّا﴾ بەبەزەیی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَأَخَذَتِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کرد بوو ناڵەو شریخە کە (نەعرەتەکە) گرتنی ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دِيَٰرِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتر هەموویان لەماڵ و جێگاکانیاندا دەمەو ڕووکەوتن و جووڵەیان نەما (مردن) ﴿٩٤﴾ ﴿كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَآۗ﴾ (وایان لێهات) وەك هەر تێیدا نەبووبن ﴿أَلَا بُعۡدٗا لِّمَدۡيَنَ﴾ بێداربن دووری و تیاچوون بۆ خەڵکی مەدیەن ﴿كَمَا بَعِدَتۡ ثَمُودُ﴾ وەك چۆن گەلی سەموود تیاچوون و دوور بوون لەڕەحمی خوا ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ناردمان ﴿مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ مووسا بەموعجیزەکانمانەوە ﴿وَسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ﴾ وە بەڕابەرو بەڵگەی ڕوونەوە ﴿٩٦﴾ ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ﴾ بۆ لای فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی ﴿فَٱتَّبَعُوٓاْ أَمۡرَ فِرۡعَوۡنَۖ﴾ بەڵام ئەوان شوێن فەرمانی فیرعەون کەوتن ﴿وَمَآ أَمۡرُ فِرۡعَوۡنَ بِرَشِيدٖ﴾ لەکاتێکدا فەرمانی فیرعەون ڕاست و ڕەوانەبوو ﴿٩٧﴾

﴿يَقۡدُمُ قَوۡمَهُۥ﴾ پێش گەلەکەی دەکەوێت ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەرۆژی دواییدا ﴿فَأَوۡرَدَهُمُ ٱلنَّارَۖ﴾ ئەمجا هەموویان دەباتە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡوِرۡدُ ٱلۡمَوۡرُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو شوێنەی ئەوانی بۆ دەبرێت ﴿٩٨﴾ ﴿وَأُتۡبِعُواْ فِي هَٰذِهِۦ لَعۡنَةٗ﴾ وە لەم (دونیا)دا نەفرینیان بەشوێندا نێرراوە ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ هەروەها لەرۆژی دواییشدا ﴿بِئۡسَ ٱلرِّفۡدُ ٱلۡمَرۡفُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو بەخشراوەی پێیان بەخشرا ﴿٩٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡقُرَىٰ﴾ ئەوەی (باسکرا بۆت چەند هەواڵێکە) لە هەواڵی شارەکانی ڕابوردوو ﴿نَقُصُّهُۥ عَلَيۡكَۖ﴾ دەیگێڕینەوە بۆت (لەم سورەتەدا) ﴿مِنۡهَا قَآئِمٞ وَحَصِيدٞ﴾ هەندێکیان ماون وهەندێکی تریان نەماون (وێران بوون) ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمَا ظَلَمۡنَٰهُمۡ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡۖ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان کرد لەخۆیان ﴿فَمَآ أَغۡنَتۡ عَنۡهُمۡ﴾ جا هیچ سوودێکی پێ نەگەیاندن ﴿ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِي﴾ ئەو پەرستراوانەیان ﴿يَدۡعُونَ﴾ کەدەیان پەرستن و هاواریان لێ دەکردن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿مِن شَيۡءٖ﴾ بە هیچ شتێك (سودیان پێ نەگەیاندن) ﴿لَّمَّا جَآءَ أَمۡرُ رَبِّكَۖ﴾ کاتێ فەرمانی پەروەردگارت هات (بۆ لەناو بردنیان) ﴿وَمَا زَادُوهُمۡ غَيۡرَ تَتۡبِيبٖ﴾ ئەو (بت)انە هیچیان زیاد نەکرد بۆ ئەوانە(ی دەیان پەرستن) بێجگە زیان و لەناوچوون نەبێت ﴿١٠١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَخۡذُ رَبِّكَ﴾ ئا بەو شێوەیە سزادانی پەروەردگارت ﴿إِذَآ أَخَذَ ٱلۡقُرَىٰ﴾ کاتێك خەڵکی شارەکان سزا دەدات ﴿وَهِيَ ظَٰلِمَةٌۚ﴾ لە کاتێکدا ستەمکاربوون ﴿إِنَّ أَخۡذَهُۥٓ﴾ بەڕاستی تۆڵە سەندنی ئەو ﴿أَلِيمٞ شَدِيدٌ﴾ ئازار دەر و بەتینە ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەودا (باسکرا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِّمَنۡ خَافَ﴾ بۆ کەسێك بترسێت ﴿عَذَابَ ٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ لەسزای دوا ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ يَوۡمٞ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکە ﴿مَّجۡمُوعٞ لَّهُ ٱلنَّاسُ﴾ کەئادەمی بۆ کۆدەکرێتەوە ﴿وَذَٰلِكَ يَوۡمٞ مَّشۡهُودٞ﴾ و ئەوە ڕۆژێکی دیارو بەرچاوە (هەموان ئامادەن تێیدا) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُۥٓ﴾ وە ئێمە دوای ناخەین ﴿إِلَّا لِأَجَلٖ مَّعۡدُودٖ﴾ مەگەر بۆ کاتێکی دیارو بەرچاو نەبێت ﴿١٠٤﴾ ﴿يَوۡمَ يَأۡتِ﴾ ئەو ڕۆژە کەدێت ﴿لَا تَكَلَّمُ نَفۡسٌ﴾ هیچ کەس قسە ناکات ﴿إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ﴾ مەگەر بەمۆڵەتی خوا ﴿فَمِنۡهُمۡ شَقِيّٞ وَسَعِيدٞ﴾ ئەوسا لەناویاندا هەیە بێ بەخت (وچارە ڕەش)و هەیە بەختەوەر(وئاسوودە) ﴿١٠٥﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ شَقُواْ﴾ جا ئەوانەی بێ بەخت وچارە ڕەش بوون ﴿فَفِي ٱلنَّارِ﴾ ئەوە لەناو ئاگردان ﴿لَهُمۡ فِيهَا زَفِيرٞ وَشَهِيقٌ﴾ لەناو ئەو (ئاگرە)دا هەر ئاخ وئۆف و هەنیسکیانە ﴿١٠٦﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ﴾ تا ئاسمانەکان و زەوی بمێنێت (مەبەست پێی ئاسمان وزەویە لە قیامەتدا کە ئەوانیش هەر دەمێنن) ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَۚ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت (ورزگاری بکات) ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿فَعَّالٞ لِّمَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی کەبیەوێت دەیکات ﴿١٠٧﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿سُعِدُواْ﴾ کەبەختەوەر وئاسوودەکراون ﴿فَفِي ٱلۡجَنَّةِ﴾ ئەوە لەبەهەشت دان ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی دەمێننەوە تیایدا ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ﴾ تا ئاسمان و زەوی بمێنێت ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَۖ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت ﴿عَطَآءً غَيۡرَ مَجۡذُوذٖ﴾ ئەوە بەخشینێکە بێ بڕانەوە ﴿١٠٨﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومان و دودڵیەکت نەبێت ﴿مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ﴾ لە(ناڕاستی) ئەوەی ئەوانە دەیپەرستن ﴿مَا يَعْبُدُونَ﴾ تەنها ئەوە دەپەرستن ﴿إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم﴾ کەباوو باپیرانیان دەیان پەرستن ﴿مِّن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش ﴿وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە پێیان دەدەین بەتەواوی ﴿نَصِيبَهُمْ﴾ بەشی خۆیان(لەسزا) ﴿غَيْرَ مَنقُوصٍ﴾ بەبێ لێ کەمکردنەوە(پڕاوپڕ) (١٠٩) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەخشیمان ﴿مُوسَى الْكِتَابَ﴾ بەمووسا پەڕاوی (تەورات) ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ ئەمجا جیاوازی تێداکرا ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ ئەگەر لەبەر بڕیارێك نەبوایە کەپێشتر دراوە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەنی پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکرا لەنێوانیاندا ﴿وَإِنَّهُمْ﴾ و بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لەگومان و دوو دڵیدان لەو (قورئانە) (١١٠) ﴿وَإِنَّ كُلًّا﴾ بێگومان هەموو (ئەوانەی جیاوازن) ﴿لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ﴾ پەروەردگارت (پاداشتی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدات ﴿إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن (١١١) ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ کەواتە ڕاست بە بەو شێوەی فەرمانت پێدراوە ﴿وَمَن تَابَ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش تۆبەیان کردوە لەگەڵ تۆدا(و گەڕاونەتەوە) ﴿وَلَا تَطْغَوْا﴾ زیادە ڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) بینایە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن (١١٢) ﴿وَلَا تَرْكَنُوا﴾ پاڵ مەدەن ﴿إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەوە کەستەمیان کردوە ﴿فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ چونکە دووچاری ئاگری دۆزەخ دەبن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ و بێجگە لەخوا هیچ پشتیوانێکتان نابێ ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشانیش یارمەتی نادرێن (١١٣) ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ ئەنجام بدە ﴿طَرَفَيِ النَّهَارِ﴾ لەم سەرو ئەوسەری ڕۆژدا (لەبەیانیان و ئێواراندا) ﴿وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ و لە بەشێك لەشەودا ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ﴾ چونکە بەڕاستی (کردەوە) چاکەکان ﴿يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ (کردەوە) خراپەکان لادەبەن ودەیانسڕنەوە ﴿ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ﴾ ئەوە پەند و ئامۆژگاری یە بۆ پەند وەرگران (١١٤) ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە خۆڕاگر بە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکە کاران وون ناکات (١١٥) ﴿فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ﴾ دەی بابوایە لەناو ئەو ئوممەتانەی ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەلە پێش ئێوە دابوون ﴿أُولُو بَقِيَّةٍ﴾ کەسانی خاوەن ئایین و ژیری ﴿يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ﴾ کەبەرگریان بکردایە لەخراپەکاری لەزەویدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێك ﴿مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ لەوانەی ڕزگارمان کردن لەو گەلانەدا ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ﴾ وە ئەوانەی کەستەمیان کرد شوێنی ژیان خۆشی و ڕابواردن کەوتن ﴿وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ و بەردەوام بوون لە خراپەکاری (١١٦) ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ هەرگیز پەروەردگارت بەستەم خەڵکی شارو گوندەکان لەناو نابات (واتە خوای گەورە ستەمکار نیە) ﴿وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ﴾ لە کاتێکدا دانیشتوانی (ئەو شارانە) موصلح و چاکەکاربووبن (١١٧)

﴿وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ﴾ گەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ﴾ گشت خەڵكی دەكرد ﴿أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ بە (پەیڕەوی) یەك ئایین ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ﴾ بەڵام ئەوان بەردەوام جیاوازدەبن ﴿١١٨﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ﴾ مەگەر كەسێك پەروەردگارت میهرەبانی لەگەڵ كردبێت ﴿وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ وە هەر لەبەر ئەوەش دروستی كردوون ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت دەرچوو (كۆتایی هات) ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ كە سوێند بەخوا دۆزەخ پڕ دەكەم ﴿مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لە جنۆكە و لە ئادەمی هەموو پێكەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ﴾ هەمووت بۆ دەگێڕینەوە ﴿مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلرُّسُلِ﴾ لە هەواڵی پێغەمبەران (علیهم السلام) ﴿مَا نُثَبِّتُ بِهِۦ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوە كەدڵی تۆی پێ دامەزراو بكەین ﴿وَجَآءَكَ فِى هَٰذِهِ ٱلْحَقُّ﴾ وە لەم (سورەتە)دا حەق و ڕاستیت بۆ هاتووە ﴿وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئامۆژگاری و پەندیشی تیایە بۆ بڕواداران ﴿١٢٠﴾ ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ﴾ وە بڵێ بەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ كەبڕوا ناهێنن ﴿ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە كار وكردەوە بكەن لەسەر ئەو شێوەی خۆتان (كە ئەوەتان لەسەری) ﴿إِنَّا عَٰمِلُونَ﴾ بێگومان ئێمەش كردەوە دەكەین(بەگوێرەی ئەوەی كە خودا فەرمانی پێ كردووین) ﴿١٢١﴾ ﴿وَٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ ئەوسا چاوەڕوانی بكەن (بۆ بەسەرهاتی خراپ) بەڕاستی ئێمەش چاوەڕوانین ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە (زانینی) نهێنی ئاسمانەكان وزەوی وتەنها هەر ئەویش پێی ئاگادارە ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿ٱلْأَمْرُ كُلُّهُۥ﴾ هەموو كار و بارێك ﴿فَٱعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ﴾ كەواتە ئەو بپەرستەو هەرپشت بەو ببەستە ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە بێگومان پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەهەر كردەوەیەك ئێوە دەیكەن. ﴿١٢٣﴾

سورەتی ﴿يُوسُفَ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە (ئەلیف ، لام ، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناكەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بكە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ﴾ ئەمانە نیشانەكانی كتێبی ئاشكران ﴿١﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ﴾ بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك بە عەرەبی ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی ژیربن و لێ ی تێ بگەن ﴿٢﴾ ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە دەگێڕینەوە بۆ تۆ ﴿أَحْسَنَ ٱلْقَصَصِ﴾ جوان ترین چیرۆك و بەسەرهات ﴿بِمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ﴾ لە ڕێگای ئەم قورئانەوە نیگامان كردووە بۆت ﴿وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِۦ﴾ هەر چەندە تۆ لەپێش (هاتنی) ئەم قورئانەدا ﴿لَمِنَ ٱلْغَٰفِلِينَ﴾ لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت ﴿٣﴾ ﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ﴾ (بیریان خەرەوە) كاتێك یوسف بە باوكی ووت ﴿يَٰٓأَبَتِ إِنِّى رَأَيْتُ﴾ ئەی بابە گیان بە ڕاستی من لە خەومدا دیم ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا﴾ یازدە ئەستێرە ﴿وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ﴾ و مانگ و ڕۆژ ﴿رَأَيْتُهُمْ لِى سَٰجِدِينَ﴾ دیمن سوژدەیان بۆ دەبردم ﴿٤﴾

﴿قَالَ يَبُنَيَّ﴾ ووتی ئەی کوڕی شیرینم ﴿لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ﴾ خەوەکەت مەگێڕەرەوە ﴿عَلَىٰٓ إِخْوَتِكَ﴾ بۆ براکانت ﴿فَيَكِيدُواْ لَكَ كَيْدًا﴾ نەوەك بەهۆیەوە فێڵ و پیلانێکت لێ بگێڕن ﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿لِلْإِنسَٰنِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ دوژمنێکی ئاشکرایە بۆ ئادەمی ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ﴾ ئابەو شێوەیە هەڵت دەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿رَبُّكَ﴾ پەروەردگارت ﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ﴾ وە فێری لێکدانەوەی خەونەکانیشت دەکات ﴿وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەت و بەهرەی خۆی تەواو دەکات بۆت ﴿وَعَلَىٰٓ ءَالِ يَعْقُوبَ﴾ وە بۆ بنەماڵەی یەعقوبیش ﴿كَمَآ أَتَمَّهَا عَلَىٰٓ أَبَوَيْكَ﴾ هەر چونێك تەواوی کرد بۆ هەردوو باپیرەت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ﴾ کەئیبراهیم و ئیسحاقن ﴿إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زانای کاردروستە ﴿٦﴾ ﴿لَّقَدْ كَانَ فِى يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِۦٓ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەبەسەر هاتی یوسف و براکانی دا ﴿ءَايَٰتٌ لِّلسَّآئِلِينَ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ پرسیارکەران ﴿٧﴾ ﴿إِذْ قَالُواْ﴾ کاتێك (براکانی یوسف) ووتیان ﴿لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ﴾ بێگومان یوسف و براکەی ﴿أَحَبُّ إِلَىٰٓ أَبِينَا مِنَّا﴾ خۆشەویسترن لە ئێمە بەلای باوکمانەوە ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێز و توانایین ﴿إِنَّ أَبَانَا﴾ بەڕاستی باوکمان ﴿لَفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ لە هەڵەیەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨﴾ ﴿ٱقْتُلُواْ يُوسُفَ﴾ (هەندێکیان ووتیان) یوسف بکوژن ﴿أَوِ ٱطْرَحُوهُ أَرْضًا﴾ یافرێی بدەنە زەوی یەکی دوور ﴿يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ﴾ (ئەو کاتە) سەرنجی باوکتان تەنیا بۆلای ئێوە دەبێت ﴿وَتَكُونُواْ مِنۢ بَعْدِهِۦ قَوْمًا صَٰلِحِينَ﴾ و لەدوای ئەوەوە دەبن بەکۆمەڵێکی چاکەکار (بەتۆبەکردن) ﴿٩﴾ ﴿قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ﴾ قسەکەرێك لەوان ووتی ﴿لَا تَقْتُلُواْ يُوسُفَ﴾ یوسف مەکوژن ﴿وَأَلْقُوهُ فِى غَيَٰبَتِ ٱلْجُبِّ﴾ بەڵکو فڕێی بدەنە بنی بیرێکەوە ﴿يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ ٱلسَّيَّارَةِ﴾ هەندێك لە کاروانیەکان (دەی دۆزنەوە) وهەڵی دەگرن ﴿إِن كُنتُمْ فَٰعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (کارەکە) هەر دەکەن ﴿١٠﴾ ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَ۫نَّا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ (پاش کێشانی نەخشە وپیلانەکەیان) ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان لەبەرچی تۆ لە یوسف لێمان دڵنیانیت و(بەگومانیت لێمان) ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَنَٰصِحُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئێمە دڵسۆزو خەمخۆرین بۆی ﴿١١﴾ ﴿أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا﴾ سبەینێ لەگەڵمان بینێرە (بۆدەرودەشت) ﴿يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ﴾ (بەئارەزووی خۆی) خواردن بخوات و یاری بکات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و بێگومان ئێمە پارێزگاری دەکەین ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ إِنِّى لَيَحْزُنُنِىٓ﴾ (باوکیان) ووتی بەڕاستی دڵتەنگ و خەمباردەبم ﴿أَن تَذْهَبُواْ بِهِۦ﴾ کەئێوە یوسف بەرن (لەگەڵ خۆتان) ﴿وَأَخَافُ أَن يَأْكُلَهُ ٱلذِّئْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ غَٰفِلُونَ﴾ وە دەترسم کە ئێوە لێی بێ ئاگابن وگورگ بیخوات ﴿١٣﴾ ﴿قَالُواْ لَئِنْ أَكَلَهُ ٱلذِّئْبُ﴾ ووتیان چۆن گورگ دەیخوات ؟! ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێزین ﴿إِنَّآ إِذًا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە زەرەر مەندین (ڕوو زەردی تۆ دەبین) ﴿١٤﴾

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا۟ بِهِۦ﴾ ئەمجا کاتێك یوسفیان برد لەگەڵ خۆیان ﴿وَأَجْمَعُوٓا۟ أَن يَجْعَلُوهُ فِى غَيَٰبَتِ ٱلْجُبِّ﴾ وە هەموو بڕیاریاندا بیخەنە بنی بیرەکەوە ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِ﴾ وە ئێمە وەحی و سرووشمان بۆ (یوسف) کرد ﴿لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا هەواڵی ئەم کارەیان پێ دەدەیت (کەپێیان کردی) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَجَآءُوٓ أَبَاهُمْ عِشَآءً يَبْكُونَ﴾ جا ئێوارە درەنگانێك (براکانی یوسف) بەگریانەوە هاتنەوە بۆلای باوکیان ﴿١٦﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَآ﴾ ووتیان ئەی باوکی ئێمە ﴿إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ﴾ بەڕاستی ئێمە ڕۆیشتین پێشبڕکێمان دەکرد ﴿وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَٰعِنَا﴾ و یوسفمان لای شتومەکەکانمان بەجێ هێشت ﴿فَأَكَلَهُ ٱلذِّئْبُ﴾ بۆیە گورگ خواردی ﴿وَمَآ أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا﴾ وە تۆ قەت باوەڕ بەئێمە ناکەیت ﴿وَلَوْ كُنَّا صَٰدِقِينَ﴾ هەرچەند ئێمە ڕاستگۆش بین. ﴿١٧﴾ ﴿وَجَآءُو عَلَىٰ قَمِيصِهِۦ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾ (براکانی) کراسەکەی (یوسف)یان هێنایەوە کە خوێنی درۆینەی پێوە بوو ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (باوکیان) ووتی بەڵکو دڵ و دەروونی خۆتان ئەم کارە(ناپەسەندە)ی بۆ ئاسان و جوان کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ (ووتی جا ئارام دەگرم) بەئارام گرتنێکی چاك و پەسەند ﴿وَٱللَّهُ ٱلْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ خواش یارمەتی دەرمە لەسەر ئەوەی باسی دەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ﴾ جا کاروانێك هات ﴿فَأَرْسَلُوا۟ وَارِدَهُمْ﴾ و ئاو هێنەرەکەیان نارد (بۆ ئاو) ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُۥ﴾ ئەویش دۆڵچەکەی داهێلا بۆ ناو بیرەکە ﴿قَالَ يَٰبُشْرَىٰ﴾ (کە دۆڵچەکەی هێنایە سەرەوە) ووتی ئەی خەڵکینە موژدە بێ ﴿هَٰذَا غُلَٰمٌ﴾ ئەمە کوڕێکە ﴿وَأَسَرُّوهُ بِضَٰعَةً﴾ وە ئەوان (یوسف)یان شاردەوە کردیانە کاڵای بازرگانی ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا زانایە بەوەی ئەوانە دەیکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍۭ بَخْسٍ﴾ و فرۆشتیان بەنرخێکی کەم ﴿دَرَٰهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ کە چەند دەرهەمێك بوو ﴿وَكَانُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلزَّٰهِدِينَ﴾ و ئەوان بێ نیاز بوون لێی (چونکە دەترسان ڕازیان دەرکەوێت) ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِى ٱشْتَرَىٰهُ مِن مِّصْرَ لِٱمْرَأَتِهِۦٓ﴾ وە ئەو کەسەی لە میسر یوسفی کڕی ووتی بە ژنەکەی ﴿أَكْرِمِى مَثْوَىٰهُ﴾ ڕێزی لێ بگرە (شوێنی حەوانەوەی چاکی بۆ ئامادە بکە) ﴿عَسَىٰٓ أَن يَنفَعَنَآ﴾ بەڵکو سوودمان پێ بگەیەنێت ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُۥ وَلَدًا﴾ یان بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئابەم جۆرە یوسفمان جێ گیرکرد(و پلەو پایەمان پێدا) لە زەوی (میسر)دا ﴿وَلِنُعَلِّمَهُۥ مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ﴾ (ئەممەمان کرد) تا فێری خەو لێکدانەوەی بکەین ﴿وَٱللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰٓ أَمْرِهِۦ﴾ وە خوا بەسەر کاری خۆیدا زاڵ وبەدەسەڵاتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥٓ﴾ وە کاتێك بوو بەپیاو و پێ گەیی ﴿ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ فەرمان ڕەوایی و زانیاریمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئابەم جۆرە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٢٢﴾

﴿وَرَٰوَدَتۡهُ ٱلَّتِي هُوَ فِي بَيۡتِهَا عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ ئەو ئافرەتەی یوسف لەماڵیدا بوو دەست تێکەڵاوی (وخیانەتی) لەیوسف ویست ﴿وَغَلَّقَتِ ٱلۡأَبۡوَٰبَ﴾ و هەموو دەرگاکانی داخست ﴿وَقَالَتۡ هَيۡتَ لَكَۚ﴾ ووتی دەی وەرە پێشەوە بۆ ئەوەی بۆت ئامادەکراوە ﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِۖ﴾ (یوسف) ووتی من پەنا دەگرم بەخوا ﴿إِنَّهُۥ رَبِّيٓ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) پەروەردگاری منە ﴿أَحۡسَنَ مَثۡوَايَۖ﴾ ڕێزی لێ گرتووم ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ هَمَّتۡ بِهِۦۖ وَهَمَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەو ژنە بەتەواوی نیازی (تێکەڵی ژن و مێردی) یوسفی کرد، یوسفیش نیازی ئەو ژنەی دەکرد بەخەتەرەی نەفسی بەشەری ﴿لَوۡلَآ أَن رَّءَا بُرۡهَٰنَ رَبِّهِۦۚ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگە ڕوونەی پەروەردگاری نەدیبایە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (بەڵگەمان نیشانی یوسف دا) ﴿لِنَصۡرِفَ عَنۡهُ ٱلسُّوٓءَ وَٱلۡفَحۡشَآءَۚ﴾ بۆ ئەوەی خراپەو داوێن پیسی لێ دوور بخەینەوە ﴿إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو(یوسف) لەبەندە پاك وهەڵبژاردەکانی ئێمەیە ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱسۡتَبَقَا ٱلۡبَابَ﴾ (یوسف و ئافرەتەکە) هەر دووکیان بەڕاکردن گەشتنە لای دەرگاکە (یوسف بۆ خۆ ڕزگارکردن و ژنەکەی (عزیزی میصر) یش بۆ ئەوەی بگات بە یوسف (بۆ بەجێهێنانی مەبەستی خۆی) ﴿وَقَدَّتۡ قَمِيصَهُۥ مِن دُبُرٖ﴾ (ئافرەتەکە) کراسەکەی (یوسفی) دڕاند لەدواوە ﴿وَأَلۡفَيَا سَيِّدَهَا﴾ جا هەردووکیان تووشی مێردی (ئافرەتەکە) بوون ﴿لَدَا ٱلۡبَابِۚ﴾ لەبەردەم دەرگاکە (ی دەرەوە) دا ﴿قَالَتۡ مَا جَزَآءُ مَنۡ أَرَادَ بِأَهۡلِكَ سُوٓءًا﴾ (ئافرەتەکە بۆ ئەوەی خۆی لەو تاوانە بەدوور بگرێت وخیانەتەکەی دەرنەکەوێت) بەپەلە ووتی: سزای ئەو کەسە چیە کە ویستبێتی خراپە (داوێن پیسی) لەگەڵ خێزانەکەتدا بکات ﴿إِلَّآ أَن يُسۡجَنَ أَوۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ جگە لەوەی بەند بکرێت یان سزایەکی سەخت بدرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ هِيَ رَٰوَدَتۡنِي عَن نَّفۡسِيۚ﴾ (یوسف)ووتی ئەو (ژنە) داوێن پیسی لەمن وویست ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٞ مِّنۡ أَهۡلِهَآ﴾ ئەوسا شایەتێك لەکەس و کاری ئەو (ئافرەتە) شایەتی دا ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾ (ووتی) ئەگەر کراسەکەی (یوسف) ﴿قُدَّ مِن قُبُلٖ﴾ لە پێشەوە دڕێنرا بێت ﴿فَصَدَقَتۡ﴾ ئەوە ئافرەتەکە ڕاست دەکات ﴿وَهُوَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ وە (یوسف) لە درۆزنان (خراپەکارانە) ﴿٢٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾ وە ئەگەر کراسەکە ٢ ی ﴿قُدَّ مِن دُبُرٖ﴾ لەدواوە دڕێنرا بێت ﴿فَكَذَبَتۡ وَهُوَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەوە ئافرەتەکە درۆ دەکات و (یوسف) لەڕاست گۆیانە. ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَا قَمِيصَهُۥ﴾ ئەمجا کاتێك (عەزیز) بینی کراسەکەی یوسف ﴿قُدَّ مِن دُبُرٖ﴾ لەدواوە دڕاوە ﴿قَالَ إِنَّهُۥ مِن كَيۡدِكُنَّۖ﴾ ووتی بەڕاستی ئەمە لەفرو فێڵی ئێوەی (ئافرەتانە) ﴿إِنَّ كَيۡدَكُنَّ عَظِيمٞ﴾ بەڕاستی فروفێڵی ئێوە زۆر گەورەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يُوسُفُ أَعۡرِضۡ عَنۡ هَٰذَاۚ﴾ (عەزیز ووتی) یوسف وازبێنە لەم کارەو باسی مەکە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرِي لِذَنۢبِكِۖ﴾ و (ژنەکە) تۆش بۆ گوناهەکەت داوای لێبوردن بکە ﴿إِنَّكِ كُنتِ مِنَ ٱلۡخَاطِـِٔينَ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەپێری تاوانبارانی ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ نِسۡوَةٞ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ (دەستەیەك) لەژنانی شار (پاش ئەوەی هەواڵەکەیان بیست بەتەشەرەوە) ووتیان ﴿ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز(ی میصر) ﴿تُرَٰوِدُ فَتَىٰهَا عَن نَّفۡسِهِۦۖ﴾ دەیەوێت (هەوڵ دەدا) لەگەڵ غوڵامەکەی داوێن پیسی بکات ﴿قَدۡ شَغَفَهَا حُبًّاۖ﴾ بەڕاستی خۆشەویستی (ئەو غوڵامە) چووەتە ناو پەردەی دڵی ﴿إِنَّا لَنَرَىٰهَا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ژنە) دەبینین ﴿فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون دایە ﴿٣٠﴾

﴿فَلَمَّا سَمِعَتۡ بِمَكۡرِهِنَّ﴾ جا کاتێك ژنەکە (ی عەزیز) تانەو تەشەری ئەوانی بیست ﴿أَرۡسَلَتۡ إِلَيۡهِنَّ﴾ ناردی بەدوایاندا ﴿وَأَعۡتَدَتۡ لَهُنَّ مُتَّكَـٔٗا﴾ ئامادەی کرد بۆیان شوێنی (خۆشی دانیشتن و) شان دادان ﴿وَءَاتَتۡ كُلَّ وَٰحِدَةٖ مِّنۡهُنَّ سِكِّينٗا﴾ و هەریەك لەوان چەقۆیەکی پێدان (بۆ میوەلەت کردن) ﴿وَقَالَتِ ٱخۡرُجۡ عَلَيۡهِنَّ﴾ ئەوسا ووتی (بەیوسف) وەرە بۆ ناویان (بابتبینن) ﴿فَلَمَّا رَأَيۡنَهُۥٓ أَكۡبَرۡنَهُۥ﴾ هەر کە ئەو (یوسف) یان بینی حەپەسان (لەجوانی ئەودا) ﴿وَقَطَّعۡنَ أَيۡدِيَهُنَّ﴾ و هەموویان (لەکاتی میوە لەتکردندا) دەستی خۆیانیان بڕی ﴿وَقُلۡنَ حَٰشَ لِلَّهِ﴾ ووتیان پاکی وبێگەردی بۆ خوا ﴿مَا هَٰذَا بَشَرًا﴾ ئەمە ئادەمی نییە ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا مَلَكٞ كَرِيمٞ﴾ ئەمە تەنها فریشتەیەکی بەرزو بەڕێزە ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتۡ﴾ (ژنەکە) ووتی پێیان ﴿فَذَٰلِكُنَّ ٱلَّذِي﴾ ئەمە ئەو کەسەیە کە ﴿لُمۡتُنَّنِي فِيهِ﴾ ئێوە سەرزەنشتی منتان دەکرد لەسەری ﴿وَلَقَدۡ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان ویستم دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿فَٱسۡتَعۡصَمَ﴾ بەڵام ئەو خۆی گرتووە (نەیکرد) ﴿وَلَئِن لَّمۡ يَفۡعَلۡ مَآ ءَامُرُهُۥ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەوەی فەرمانی پێ دەکەم نەیکات ﴿لَيُسۡجَنَنَّ وَلَيَكُونٗا مِّنَ ٱلصَّٰغِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەند دەکرێت و لەڕیسوایان دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱلسِّجۡنُ أَحَبُّ إِلَيَّ﴾ (یوسف) ووتی ئەی پەروەردگارم بەندکردنم لا خۆشترە ﴿مِمَّا يَدۡعُونَنِيٓ إِلَيۡهِ﴾ لەوەی کەئەوانە داوای دەکەن لێم (کە بیکەم) ﴿وَإِلَّا تَصۡرِفۡ عَنِّي كَيۡدَهُنَّ﴾ وە ئەگەر پیلانی ئەو ژنانەم لێ لانەدەی ﴿أَصۡبُ إِلَيۡهِنَّ﴾ لەوانەیە دڵم بۆلایان بڕوا (حەزیان لێ بکەم) ﴿وَأَكُن مِّنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ پاشان لەنەفامان دەبم و دەچمە ڕیزیانەوە ﴿٣٣﴾ ﴿فَٱسۡتَجَابَ لَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ ئەوسا پەروەردگاری دوعاکەی لێ وەرگرت ﴿فَصَرَفَ عَنۡهُ كَيۡدَهُنَّ﴾ و پیلانەکەی ئەو (ژنانە) ی لێ لادا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّنۢ بَعۡدِ مَا رَأَوُاْ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئەمجا بۆیان دەرکەوت و پێیان چاك بوو پاش ئەوەی ئەو هەموو بەڵگەیان (لێ) بینی ﴿لَيَسۡجُنُنَّهُۥ حَتَّىٰ حِينٖ﴾ تاماوەیەك بەندی بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ ٱلسِّجۡنَ فَتَيَانِۖ﴾ ئەوسا دوو کوڕی لاو (خزمەتکار) لەگەڵی چوونە بەندیخانە ﴿قَالَ أَحَدُهُمَآ﴾ یەکێکیان ووتی (بەیوسف) ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ﴾ بەڕاستی لەخەومدا خۆمم دی ﴿أَعۡصِرُ خَمۡرٗاۖ﴾ ترێم دەگوشی کەدەبێ بەعەرەق ﴿وَقَالَ ٱلۡأٓخَرُ﴾ وەئەوی تریان ووتی ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ﴾ بێگومان لەخەودا خۆمم دی ﴿أَحۡمِلُ فَوۡقَ رَأۡسِي خُبۡزٗا﴾ نانم هەڵدەگرت بەسەر سەرمەوە ﴿تَأۡكُلُ ٱلطَّيۡرُ مِنۡهُۖ﴾ باڵندە لێی دەخوارد ﴿نَبِّئۡنَا بِتَأۡوِيلِهِۦٓۖ﴾ لێکدانەوەی ئەو (خەو)ەمان پێ بڵێ ﴿إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین (کەچاك خەو لەیەك دەدەیتەوە و پەرژینی دەکەیت) ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَا يَأۡتِيكُمَا طَعَامٞ تُرۡزَقَانِهِۦٓ﴾ (یوسف) ووتی: (سبەینێ) هیچ خۆراکێکتان پێ نادرێت کە بیخۆن ﴿إِلَّا نَبَّأۡتُكُمَا بِتَأۡوِيلِهِۦ﴾ بەهەردووکتان دەڵێم چی وچیتان بۆ دەهێنن ﴿قَبۡلَ أَن يَأۡتِيَكُمَاۚ﴾ پێش ئەوەی بگاتە لاتان ﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّيٓۚ﴾ ئەمەش لەو بەهرانەیە کەپەروەردگارم فێری کردوم ﴿إِنِّي تَرَكۡتُ﴾ بەڕاستی من وازم هێناوە ﴿مِلَّةَ قَوۡمٖ﴾ لەئاینی گەلێك ﴿لَّا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ کەبڕوایان بە خوا نەهێنا ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ كَٰفِرُونَ﴾ وە ئەوان بێ بڕواش بوون بە ڕۆژی دوایی ﴿٣٧﴾

﴿وَٱتَّبَعۡتُ مِلَّةَ ءَابَآءِیٓ﴾ وە شوێنی ئاینی باوو باپیرانم کەوتووم ﴿إِبۡرَٰهِیمَ وَإِسۡحَٰقَ وَیَعۡقُوبَۚ﴾ کە (ئاینی) ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوبە ﴿مَا كَانَ لَنَآ﴾ شایستە و شیاونی یە بۆمان (بۆ شوێنکەوتوانی ئیبراهیم) ﴿أَن نُّشۡرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَیۡءٖۚ﴾ کەهیچ شتێك بکەین بەهاوبەش بۆ خوا ﴿ذَٰلِكَ مِن فَضۡلِ ٱللَّهِ عَلَیۡنَا﴾ ئەمەش چاکەو بەهرەی خوایە بەسەر ئێمەوە ﴿وَعَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە بەسەر خەڵکیشەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا یَشۡكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٨﴾ ﴿یَٰصَٰحِبَیِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندینخانەم ﴿ءَأَرۡبَابٞ مُّتَفَرِّقُونَ خَیۡرٌ﴾ ئایا چەند خوایەکی جیاجیا باشترن ﴿أَمِ ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ یان خوایەکی تاکی بەدەسەڵات ﴿٣٩﴾ ﴿مَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ ئێوە بێجگە لەخوا هیچ شتێكناپەرستن ﴿إِلَّآ أَسۡمَآءٗ سَمَّیۡتُمُوهَآ أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُم﴾ جگەلەچەندناوێك نەبێت کەئێوەوباوو باپیراتان ناوتان ناوون (خودا) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلۡطَٰنٍۚ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی دەربارەیان نەناردۆتە خوارەوە (کە ئەوانە بپەرستن) ﴿إِنِ ٱلۡحُكۡمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ بێگومان بڕیار تەنها بۆ خوایە ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِیَّاهُۚ﴾ فەرمانی داوە بێجگە لەو هیچ شتێك نەپەرستن ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّینُ ٱلۡقَیِّمُ﴾ ئەوەیە ئاینی ڕاستی دامەزراوی نەگۆڕاو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا یَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٤٠﴾ ﴿یَٰصَٰحِبَیِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندینخانەم ﴿أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَیَسۡقِی رَبَّهُۥ خَمۡرٗاۖ﴾ یەکێکتان عارەق دەرخواردی گەورەکەی (پاشا) دەدات ﴿وَأَمَّا ٱلۡءَاخَرُ فَیُصۡلَبُ﴾ بەڵام ئەوی ترتان (دەکوژرێت و) هەڵدەواسرێت ﴿فَتَأۡكُلُ ٱلطَّیۡرُ مِن رَّأۡسِهِۦۚ﴾ ئەوسا باڵندە لەسەر (و دەم چاو)ی دەخوات ﴿قُضِیَ ٱلۡأَمۡرُ ٱلَّذِی فِیهِ تَسۡتَفۡتِیَانِ﴾ ئەو کارەی کەئێوە دەربارەی پرسیار دەکەن (لەلایەن خوداوە) بڕیاری لەسەر دراوە (وناگۆڕێت) ﴿٤١﴾ ﴿وَقَالَ لِلَّذِی ظَنَّ﴾ و(یوسف) ووتی بەوەی کەدەیزانی ﴿أَنَّهُۥ نَاجٖ مِّنۡهُمَا﴾ ڕزگاری دەبێت لەدوو بەندکراوەکە ﴿ٱذۡكُرۡنِی عِندَ رَبِّكَ﴾ باسم بکە لای گەورەو پادشاکەت (کە بەناهەق گیراوم) ﴿فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّیۡطَٰنُ﴾ بەڵام شەیتان لەبیری بردەوە ﴿ذِكۡرَ رَبِّهِۦ﴾ کەباسی (یوسف) بکات لای پادشاکەی ﴿فَلَبِثَ فِی ٱلسِّجۡنِ بِضۡعَ سِنِینَ﴾ بۆیە ماوەی چەند ساڵێك (یوسف) لەبەندیخانەدا مایەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ وە پادشا (خەونێکی بینی) ووتی ﴿إِنِّیٓ أَرَىٰ سَبۡعَ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ﴾ بێگومان من لەخەومدا حەوت مانگای قەڵەوم بینی ﴿یَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ﴾ کەحەوت (مانگا)ی لەڕ ولاواز دەیخواردن ﴿وَسَبۡعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ یَابِسَٰتٖۖ﴾ وە حەوت گوڵە دانەوێڵەی سەوزو حەوتی تری وشکم بینی ﴿یَٰٓأَیُّهَا ٱلۡمَلَأُ﴾ ئەی کاربەدەست ودونیا دیدان ﴿أَفۡتُونِی فِی رُءۡیَٰیَ﴾ ئەم خەوەم بۆ لێك بدەنەوە ﴿إِن كُنتُمۡ لِلرُّءۡیَا تَعۡبُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە مانای خەو دەکەن و دەزانن خەو پەرژێن بکەن ﴿٤٣﴾

﴿قَالُوٓاْ أَضۡغَٰثُ أَحۡلَٰمٖۖ﴾ ووتیان خەوی تێکەڵ و پێکەڵ (و پڕوپوچە) ﴿وَمَا نَحۡنُ بِتَأۡوِيلِ ٱلۡأَحۡلَٰمِ بِعَٰلِمِينَ﴾ و ئێمەش لێکدانەوەی خەوی تێکەڵ و پێکەڵ نازانین ﴿٤٤﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِي نَجَا مِنۡهُمَا وَٱدَّكَرَ بَعۡدَ أُمَّةٍ﴾ ئەوسا ئەوەیان کەڕزگاری بوو لەدوو (بەندکراو)ەکە لەپاش چەند ساڵێك بیری کەوتەوە ووتی ﴿أَنَا۠ أُنَبِّئُكُم بِتَأۡوِيلِهِۦ﴾ من بۆتان لێکدەدەمەوە مانای ئەو خەوە ﴿فَأَرۡسِلُونِ﴾ جا (فەرموو) بمنێرن (بەدوای یوسف دا کە لەبەندینخانەدایە) ﴿٤٥﴾ ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا ٱلصِّدِّيقُ﴾ (هات ووتی) یوسف ئەی هاوڕێی ڕاستگۆ ﴿أَفۡتِنَا فِي سَبۡعِ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ يَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ﴾ مانای ئەو خەوەمان پێ بڵێ چی یە ؟ حەوت مانگای قەڵەو کەحەوت مانگای لەڕو لاواز بیانخوات ﴿وَسَبۡعِ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖ﴾ هەروەها حەوت گوڵی دانەوێڵەی سەوزو حەوت گوڵی ووشك ﴿لَّعَلِّيٓ أَرۡجِعُ إِلَى ٱلنَّاسِ﴾ تا من بگەڕێمەوە بۆلای خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوان ئەوە بزانن ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ تَزۡرَعُونَ سَبۡعَ سِنِينَ دَأَبٗا﴾ (یوسف) ووتی حەوت ساڵ کشتوکاڵ دەکەن بەدوای یەکداو بەبەردەوامی ﴿فَمَا حَصَدتُّمۡ فَذَرُوهُ فِي سُنۢبُلِهِۦٓ﴾ جائەوەی کەدروێنەتان کرد بیهێڵنەوە لەگوڵەکەیدا ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تَأۡكُلُونَ﴾ کەمێك نەبێت لەوەی کەدەیخۆن ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ سَبۡعٞ شِدَادٞ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو (حەوت ساڵە) حەوت ساڵی تردێت کەسەخت وقات و قڕییە ﴿يَأۡكُلۡنَ مَا قَدَّمۡتُمۡ لَهُنَّ﴾ هەرچیتان پاشە کەوت کردووە بۆ ئەم (حەوت ساڵە سەختە) دەیخۆن ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تُحۡصِنُونَ﴾ مەگەر کەمێك لەوەی قایم هەڵی دەگرن (بۆ بنە تۆو وناشتنەوەی ساڵێکی تر) ﴿٤٨﴾ ﴿ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ عَامٞ﴾ پاشان دوای ئەو (حەوت ساڵە سەختە) ساڵێك دێت ﴿فِيهِ يُغَاثُ ٱلنَّاسُ وَفِيهِ يَعۡصِرُونَ﴾ خەڵکی تێیدا (ڕزگار دەکرێن) بارانیان بۆ دەبارێنرێت و تێیدا دۆشاو(ی میوەهات) دەگرن ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ پاشا ووتی ﴿ٱئۡتُونِي بِهِۦۖ﴾ ئەو (پیاوە) م بۆ بێنن ﴿فَلَمَّا جَآءَهُ ٱلرَّسُولُ﴾ جا کاتێك نێردراوەکە(ی پاشا) هاتە لای یوسف ﴿قَالَ ٱرۡجِعۡ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ (یوسف) ووتی بگەڕێرەوە بۆلای گەورەکەت (پادشاکەت) ﴿فَسۡـَٔلۡهُ﴾ و پرسیاری لێ بکە ﴿مَا بَالُ ٱلنِّسۡوَةِ ٱلَّٰتِي قَطَّعۡنَ أَيۡدِيَهُنَّۚ﴾ هۆی چی بوو کەئەو ژنانە دەستی خۆیانیان بڕی ﴿إِنَّ رَبِّي بِكَيۡدِهِنَّ عَلِيمٞ﴾ بێگومان پەروەردگارم بەپیلانی ئەو (ژن) انە ئاگادارو زانایە ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ مَا خَطۡبُكُنَّ إِذۡ رَٰوَدتُّنَّ يُوسُفَ عَن نَّفۡسِهِۦۚ﴾ ووتی (بەژنەکان) مەبەستان چی بوو کاتێك ویستتان یوسف بخەڵەتێنن و کاری خراپی پێ بکەن ﴿قُلۡنَ حَٰشَ لِلَّهِ﴾ (ئافرەتەکان) ووتیان پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿مَا عَلِمۡنَا عَلَيۡهِ مِن سُوٓءٖۚ﴾ ئێمە هیچ خراپەیەکمان لێ نەدیوە ﴿قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز ووتی ﴿ٱلۡـَٰٔنَ حَصۡحَصَ ٱلۡحَقُّ﴾ ئائێستا حەق و ڕاستی دەرکەوت ﴿أَنَا۠ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ من دەمویست (یوسف) دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ و بێگومان ئەو لەڕاست گۆیانە ﴿٥١﴾ ﴿ذَٰلِكَ لِيَعۡلَمَ أَنِّي﴾ (یوسف ووتی) ئەوە بۆ ئەوەی (پادشا) بزانی بەڕاستی من ﴿لَمۡ أَخُنۡهُ بِٱلۡغَيۡبِ﴾ بەپەنهانی ناپاکی وخیانەتم نەکردووە لێی ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي كَيۡدَ ٱلۡخَآئِنِينَ﴾ وە بەڕاستی خواش پیلانی ناپاکان ناگەیەنێتە ئەنجام ﴿٥٢﴾

﴿وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِيٓ﴾ وە (یوسف ووتی) من هەرگیز پاکانە بۆ خۆم ناکەم ﴿إِنَّ ٱلنَّفْسَ لَأَمَّارَةُۢ بِٱلسُّوٓءِ﴾ (چونکە) بەڕاستی نەفس زۆر فەرمان دەرە بەخراپە ﴿إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓۚ﴾ بێجگە ئەو نەفسەی پەروەردگارم ڕەحمی پێ کردبێت ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٣﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ جا پادشا ووتی (بەژێردەستەکانی) ﴿ٱئۡتُونِي بِهِۦٓ﴾ ئەو یوسفەم بۆ بێنن ﴿أَسۡتَخۡلِصۡهُ لِنَفۡسِيۖ﴾ دەیکەمە (کەسێکی) تایبەت بەخۆم ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُۥ﴾ جا کاتێ کە(پادشا) قسەی لەگەڵ کرد ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی بەڕاستی تۆ ﴿ٱلۡيَوۡمَ لَدَيۡنَا مَكِينٌ أَمِينٞ﴾ ئەمڕۆ لای ئێمە خاوەنی پلەو پایە و باوەڕپێکراوی ﴿٥٤﴾ ﴿قَالَ ٱجۡعَلۡنِي عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلۡأَرۡضِۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٞ﴾ (یوسف) فەرمووی (بەپادشا) لەسەر خەزنە و دارایی زەوی (میسر) دابمنێ بەڕاستی من پارێزەرێکی شارەزام ﴿٥٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ﴾ ئا بەو جۆرە یوسفمان پایەدارو جێگیر کرد ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەخاك (ی میسر)دا ﴿يَتَبَوَّأُ مِنۡهَا حَيۡثُ يَشَآءُۚ﴾ لەهەر شوێنێك(ی میسردا) بیویستایە دەژیا ﴿نُصِيبُ بِرَحۡمَتِنَا مَن نَّشَآءُۖ﴾ هەر کەسمان بوێ بەرمیهرەبانی خۆمانی دەخەین (لەدونیادا) ﴿وَلَا نُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ و پاداشتی چاکە کاران وون ناکەین ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَأَجۡرُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ و بەهەمیشەیی خۆپارێز بوون (لە هاوبەش بڕیاردان و تاوان) ﴿٥٧﴾ ﴿وَجَآءَ إِخۡوَةُ يُوسُفَ﴾ وە (لە کاتی گرانیدا) براکانی یوسف هاتن (بۆ میسر) ﴿فَدَخَلُواْ عَلَيۡهِ﴾ ئەوسا چوونە لای (یوسف) ﴿فَعَرَفَهُمۡ وَهُمۡ لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ دەست بەجێ (یوسف) ئەوانی ناسی یەوە بەڵام ئەوان ئەمیان نەناسی یەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمۡ﴾ جا کاتێك کە ڕێکی خستن وئەوەی کە ویستیان پێی دان ﴿قَالَ ٱئۡتُونِي بِأَخٖ لَّكُم مِّنۡ أَبِيكُمۡۚ﴾ ووتی برایەکی باوکیتان هەیە بۆم بێنن ﴿أَلَا تَرَوۡنَ أَنِّيٓ﴾ ئایا نابینن کەمن ﴿أُوفِي ٱلۡكَيۡلَ﴾ پێوانەم تێرو تەواوە (بۆ کڕیارەکان) ﴿وَأَنَا۠ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ﴾ وەمن خانە خوێی چاکم ﴿٥٩﴾ ﴿فَإِن لَّمۡ تَأۡتُونِي بِهِۦ﴾ جا ئەگەر ئەو (برایەتان)م بۆ نەهێنن ﴿فَلَا كَيۡلَ لَكُمۡ عِندِي وَلَا تَقۡرَبُونِ﴾ ئەوە پێوانە(ی دانەوێڵە)تان لای من نیەو نزیك (ئەم وولاتەش) مەکەونەوە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُواْ سَنُرَٰوِدُ عَنۡهُ أَبَاهُ﴾ ووتیان هەوڵ و تەقەلا دەدەین لەگەڵ باوکی دا ﴿وَإِنَّا لَفَٰعِلُونَ﴾ و دڵنیابە ئێمە ئەو کارە دەکەین ﴿٦١﴾ ﴿وَقَالَ لِفِتۡيَٰنِهِ﴾ وە (یوسف) ووتی بە بەردەست و خزمەتکارەکانی ﴿ٱجۡعَلُواْ بِضَٰعَتَهُمۡ فِي رِحَالِهِمۡ﴾ دراوەکانیان کە داویانە (بە دزی یەوە) بیخەنە ناو بارەکانیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَعۡرِفُونَهَآ﴾ بەڵکو بیناسنەوە ﴿إِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمۡ﴾ کاتێك کە گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ تا (ببێتە هۆی ئەوەی) بگەڕێنەوە و بێنەوە (جارێکی تر) ﴿٦٢﴾ ﴿فَلَمَّا رَجَعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيهِمۡ﴾ ئەمجا کاتێکگەڕانەوە بۆ لای باوکیان ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مُنِعَ مِنَّا ٱلۡكَيۡلُ﴾ (بۆ ساڵی داهاتوو) پێوانەمان لێ قەدەغە کراوە (شتمان پێنافرۆشن ئەگەر بنیامین نەنێریت لەگەڵماندا) ﴿فَأَرۡسِلۡ مَعَنَآ أَخَانَا نَكۡتَلۡ﴾ جا کەواتە براکەمان لەگەڵماندا بنێرە پێوانەش دەکەین (دانەوێڵە دەکڕین) ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و دڵنیابە ئاگاداریشی دەکەین ﴿٦٣﴾

﴿قَالَ﴾ (یەعقوب) ووتی (پێیان) ﴿هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ئایا دڵنیابم لێتان دەربارەی ﴿إِلَّا كَمَا أَمِنتُكُمْ عَلَىٰٓ أَخِيهِ مِن قَبْلُ﴾ هەروەك پێشتر دڵنیا بووم لێتان دەرباری (یوسفی) برای ﴿فَٱللَّهُ خَيْرٌ حَٰفِظًا﴾ کەواتە خوا چاکترین پارێزەرە ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وە ئەو بەزەیی دارترینی هەموو بەزەیی دارانە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَمَّا فَتَحُوا۟ مَتَٰعَهُمْ﴾ جا کاتێك بارەکانیان کردەوە ﴿وَجَدُوا۟ بِضَٰعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ بینی یان دەسمایەکەیان بۆ گەڕێنراوەتەوە ﴿قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مَا نَبْغِى﴾ چیمان دەوێت ﴿هَٰذِهِۦ بِضَٰعَتُنَا﴾ ئەمە دراوەکەمانە ﴿رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ بۆمان نێردراوەتەوە ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا﴾ بژێویش بۆ خاو خێزانمان دەهێنین ﴿وَنَحْفَظُ أَخَانَا﴾ و براکەشمان دەپارێزین ﴿وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ و باری ووشترێکیش (دانەوێڵە) زیاد دەهێنین ﴿ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ ئەم (بارەش) پێوانەیەکی کەمە (و بە ئاسانی دەمان دەنێ) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُۥ مَعَكُمْ﴾ (یەعقوب) ووتی هەرگیز ناینێرم لەگەڵتان ﴿حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ هەتا بەڵێنێکی بتەوم پێ نەدەن لەلایەن خواوە (تا سوێندم بۆ نەخۆن بەخوا) ﴿لَتَأْتُنَّنِى بِهِۦٓ﴾ کەبێگومان (بە بێوەی) ئەی هێننەوە بۆم ﴿إِلَّآ أَن يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مەگەر دەور بدرێن وچارتان نەمێنێت ﴿فَلَمَّآ ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك پەیمانیان پێدا (سوێندیان خوارد) ﴿قَالَ ٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ (یەعقوب) ووتی خوا ئاگادار و چاودێرە سەبارەت بەوەی کەدەیڵێین ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ يَٰبَنِىَّ﴾ وە ووتی ئەی کوڕەکانم ﴿لَا تَدْخُلُوا۟ مِنۢ بَابٍ وَٰحِدٍ﴾ هەمووتان لەدەرگایەکەوەمەچنەژوورەوە ﴿وَٱدْخُلُوا۟ مِنْ أَبْوَٰبٍ مُّتَفَرِّقَةٍ﴾ بەڵکو لەچەند دەرگایەکی جیاجیاوە بچنە ژوورەوە ﴿وَمَآ أُغْنِى عَنكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ وە من هیچ سوودتان پێ ناگەیەنم لەبەرانبەر (پێشهاتی) خوادا ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ هەموو حوکم و بڕیارێك تەنها بۆ خوایە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشت هەر بەو دەبەستم ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ﴾ و خۆسپێرانیش با خۆیان هەر بەو بسپێرن ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا۟﴾ جا کاتێك چوونە ژوورەوە ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم﴾ لەو شوێنەوەی کە باوکیان فەرمانی پێ دابوون ﴿مَّا كَانَ يُغْنِى عَنْهُم﴾ ئەو(چوونە بەو جۆرە) هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ لە بەرامبەر (قەدەری) خوادا ﴿إِلَّا حَاجَةً﴾ بەڵکو ئەوە مەبەستیەك بوو ﴿فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ﴾ لە دەروونی یەعقوبدا بوو ﴿قَضَىٰهَا﴾ (بەم شێوە) ئەنجامی دا ﴿وَإِنَّهُۥ لَذُو عِلْمٍ﴾ وە بەڕاستی یەعقوب خاوەنی زانست و زانیاری بوو ﴿لِّمَا عَلَّمْنَٰهُ﴾ چونکە ئێمە فێرمان کرد بوو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ کاتێکیش کە چوونە ژوورەوە بۆ لای یوسف ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ (یوسف) براکەی بردە پەنا خۆیەوە ﴿قَالَ إِنِّىٓ أَنَا۠ أَخُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی من براکەی تۆم ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ﴾ کەواتە هیچ غەمبار مەبە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە ئەوان دەیکەن (لەگەڵت) ﴿٦٩﴾

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جـا کـاتێـك کـەرێـکـی خسـتن و ئـەوەی ویستیـان پێی دان ﴿جَعَلَ السِّقَايَةَ﴾ ئاوخـۆری (پێوانەکەی) مەلیکی خستـە ﴿فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ ناو بـاری براکەی ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ﴾ پاشـان جـارِ چـی یـەك جـارِی دا ﴿أَيَّتُهَا الْعِيرُ﴾ ئـەی کاروانەکـە ﴿إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ بەڕاسـتی ئێـوە دزن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم﴾ ڕوویـان تێکـردن و ووتـیـان ﴿مَاذَا تَفْقِدُونَ﴾ چیتـان گـوم کـردوە؟ ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیـان ﴿نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ﴾ ئاوخۆرەکـەی (پێوانەکـەی) پادشـامان دیارنیـە ﴿وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ﴾ هـەر کەسێك بیهێنێتـەوە بـاری ووشترێك (خۆراکـی) دەدرێتێ ﴿وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ﴾ وەمنیش دەستەبەری ئەو(بـارە) دەبـم ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیـان ﴿تَاللَّهِ﴾ سـوێند بەخـوا ﴿لَقَدْ عَلِمْتُم﴾ بەڕاستی ئێـوە دەزانـن ﴿مَّا جِئْنَا﴾ کەئێمـە نەهاتووین ﴿لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئـەوەی خراپە بکەیـن لەووڵاتدا ﴿وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ﴾ وەئێمە پێشتر دز نەبووین ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿فَمَا جَزَاؤُهُ﴾ دەی ئایـا تۆڵـەی ئەودزەچیـە ﴿إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ﴾ ئەگـەر ئێـوە درۆزن بـوون ﴿٧٤﴾ ﴿قَالُوا جَزَاؤُهُ﴾ ووتیان تۆڵـەی ئەوەیـە ﴿مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ﴾ لەباری هەرکەسێکدا دۆزرایەوە ﴿فَهُوَ جَزَاؤُهُ﴾ هەر ئەوکەسـە خۆی تۆڵەی بێت (واتە : ئەوەی دزیەکەی کردووە ئەبێتە عەبد و کۆیلەی ئەوەی دزیەکەی لێ کراوە) ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئابەوجۆرە تۆڵەلەستەمکاران دەسێنین ﴿٧٥﴾ ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ﴾ ئەوسا (یوسف) دەستی کـرد بەبشـکنینی جەواڵەکانیـان (بارەکانیـان) ﴿قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەپێش بشـکنینی جەواڵی (بینامین) برای (دایك و باوکی یوسف) ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا﴾ لەپاشان (ئاو خۆر - پێوانەکەی) دەری هێنا ﴿مِن وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەجەواڵی براکەیدا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەوجۆرە ﴿كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ پیلانمان نیشانی یوسف دا ﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ﴾ ئـەو نەیدەتوانی براکەی بگرێت ﴿فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ بەپێی ئاینی و یاسـایی پادشـا (بەڵکـو بەپێ ی ئەو قسـە بوو براکانـی خۆیان کردیان) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگـەر (کاتێك) کە خوا بیەوێت ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ﴾ هەر کەسێك بمانەوێت پلەی بەرز دەکەینەوە ﴿وَفَوْقَ كُلِّ﴾ و لەسەر هەموو ﴿ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ خاوەن زانستێکەوەزاناتر هەیە (مەبەست پێ خودایە) ﴿٧٦﴾ ﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ﴾ ووتیان ئەگەر ئەو (بنیامین) دزیبێتی ﴿فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوە بێگومان براکەشـی پێشـتر دزی کردووە (واتە یوسـفیش دز بووە) ﴿فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ﴾ بەڵام یوسـف (پێناخۆشبوونی خۆی) بـەم (تۆمەتە) لەدەرونی خۆیدا شـاردەوە ﴿وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾ دەری نەبڕی بۆ ئەوان ﴿قَالَ أَنتُمْ﴾ (تەنها) ووتـی ئێـوە ﴿شَرٌّ مَّكَانًا﴾ لـەوان خراپترن ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خـواش چاك دەزانـێ بەوەی کەئێوە دەیلێن ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ ووتیان ئەی عەزیز (پادشا) ﴿إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو باوکێکی زۆر پیری بەتەمەنی هەیە ﴿فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ﴾ جایەکێك لە ئێمە لە جیاتی ئەو بگرە ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین ﴿٧٨﴾

﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی پەنا بەخوا ﴿أَن نَّأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَٰعَنَا عِندَهُۥٓ﴾ لەوەی کە هیچ کەسێ بگرین بێجگە لەوەی کە ئاو خۆر (پێوانە) کەمان لا دۆزیوەتەوە (کەدزرا بوو) ﴿إِنَّآ إِذًا لَّظَٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر وا بکەین ئێمە لەستەم کاران دەبین ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا ٱسْتَيْـَٔسُوا۟ مِنْهُ﴾ جا کاتێك بێ هیوا بوون لەوەی (وەزیر بەرەلاّی بکات) ﴿خَلَصُوا۟ نَجِيًّا﴾ چوونە کەنارێك بەچپە راوێژیان دەکرد ﴿قَالَ كَبِيرُهُمْ﴾ برا گەورەکەیان ووتی ﴿أَلَمْ تَعْلَمُوٓا۟﴾ ئەی نازانن ﴿أَنَّ أَبَاكُمْ﴾ کە بێگومان باوکتان ﴿قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سوێند و پەیمانێکی بەناوی خواوە لێ وەرگرتن ﴿وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ فِى يُوسُفَ﴾ پێشتریش (لەو بەڵێنەی پێتان دابوو) دەربارەی یوسف کەمتەرخەمیتان کرد ﴿فَلَنْ أَبْرَحَ ٱلْأَرْضَ﴾ کەواتە من ئەم زەویە بەجێ نایەڵم ﴿حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِىٓ أَبِىٓ﴾ هەتا باوکم مۆڵەتی (گەڕانەوەم) پێ نەدات ﴿أَوْ يَحْكُمَ ٱللَّهُ لِى﴾ یان خوا بڕیارم بۆ نەدات ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ﴾ هەر ئەویش باشترینی دادوەرانە ﴿٨٠﴾ ﴿ٱرْجِعُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَبِيكُمْ﴾ ئێوە بگەڕێنەوە بۆلای باوکتان ﴿فَقُولُوا۟ يَٰٓأَبَانَآ﴾ وپێی بڵێن ئەی باوکی خۆمان ﴿إِنَّ ٱبْنَكَ سَرَقَ﴾ بەڕاستی کوڕەکەت دزی کرد ﴿وَمَا شَهِدْنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا﴾ وئێمەش بێجگە لەوەی دەمانزانی شایەتیمان نەداوە ﴿وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَٰفِظِينَ﴾ خۆ ئێمە ئاگاداری شاراوە ونهێنی یەکان نەبووین ﴿٨١﴾ ﴿وَسْـَٔلِ ٱلْقَرْيَةَ ٱلَّتِى﴾ (خۆ ئەگەر بڕوا ناکەیت) لەخەڵکی ئەو شارەش بپرسە ﴿كُنَّا فِيهَا﴾ کەئێمەی لێ بووین ﴿وَٱلْعِيرَ ٱلَّتِىٓ أَقْبَلْنَا فِيهَا﴾ ولەو کاروانەش (بپرسە) لەگەڵیدا گەڕاینەوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە ڕاست گۆین ﴿٨٢﴾ ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (یەعقوب علیه السلام) ووتی وانی یە بەڵکو نەفسی خۆتان کارێکی بۆ جوان (و ئاسان) کردون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ بۆیە چارم دان بەخۆدا گرتنە بەجوانی ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَأْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًا﴾ بەو ئومێدەی خوا هەموویان (یوسف و بونیامینیش) م بۆ بهێنێتەوە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿٨٣﴾ ﴿وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئەوسا ڕوی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ ووتی ئاخ و داخ بۆ یوسف ﴿وَٱبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ ٱلْحُزْنِ﴾ وە هەردوو چاوی سپی (و کوێر) بوون لەداخ وخەفەتدا ﴿فَهُوَ كَظِيمٌ﴾ چونکە هەر داخ و خەفەتی خۆی دەخواردەوە ﴿٨٤﴾ ﴿قَالُوا۟ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿تَفْتَؤُا۟ تَذْكُرُ يُوسُفَ﴾ وازناهێنی هەربیری یوسف دەکەیتەوە ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا﴾ هەتا پەکت دەکەوێت بەنەخۆشی وخەفەت خواردن ﴿أَوْ تَكُونَ مِنَ ٱلْهَٰلِكِينَ﴾ یان دەمریت و دەچیتە ڕیزی لەناوچوان ﴿٨٥﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَشْكُوا۟ بَثِّى وَحُزْنِىٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ووتی من سکاڵا و دەردی دڵ و خەفەت و پەژارەم هەر لای خوادەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم کە ئێوە نایزانن ﴿٨٦﴾

﴿يَٰبَنِيَّ ٱذۡهَبُواْ﴾ (یەعقوب ووتی) ئەی کورەکانم بڕۆن ﴿فَتَحَسَّسُواْ مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ جا بگەڕێن و هەواڵی یوسف و براکەی بزانن ﴿وَلَا تَاْيۡـَٔسُواْ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِۖ﴾ نائومێدیش مەبن لەبەزەیی و میهرەبانی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَا يَاْيۡـَٔسُ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی نائومێد نابێت لەڕەحم و میهرەبانی خوا ﴿إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جگە لەوانەی کەبێ بڕوان ﴿٨٧﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَيۡهِ قَالُواْ﴾ جا کاتێك کە چوونە لای ئەو (یوسف) ووتیان ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡعَزِيزُ﴾ ئەی عەزیز (پادشا) ﴿مَسَّنَا وَأَهۡلَنَا ٱلضُّرُّ﴾ زیان و برسێتی تووشی خۆمان و ماڵ و منداڵمان بووە ﴿وَجِئۡنَا بِبِضَٰعَةٖ مُّزۡجَىٰةٖ﴾ و دراوێکی کەممان هێناوە (بۆ کڕینی خۆراك) ﴿فَأَوۡفِ لَنَا ٱلۡكَيۡلَ﴾ تۆش پێوانەکەمان بە تەواوی بدەرێ ﴿وَتَصَدَّقۡ عَلَيۡنَآۖ﴾ خێریشمان پێ بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَجۡزِي ٱلۡمُتَصَدِّقِينَ﴾ بەڕاستی خواپاداشتی خێرەومەندان دەداتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُم مَّا فَعَلۡتُم﴾ ووتی ئێوە دەزانن چیتان کرد ﴿بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ بەیوسف و براکەی ﴿إِذۡ أَنتُمۡ جَٰهِلُونَ﴾ لەوکاتەدا کەئێوە نەزان بوون ﴿٨٩﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَءِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُۖ﴾ ووتیان بەڕاست تۆ یوسفیت؟ ﴿قَالَ أَنَا۠ يُوسُفُ وَهَٰذَآ أَخِيۖ﴾ ووتی (پێیان) من یوسفم و ئەمەش برامە ﴿قَدۡ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَآۖ﴾ بەڕاستی خوا منەتی نابەسەرماندا ﴿إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصۡبِرۡ﴾ بەڕاستی هەرکەس خۆی بپارێزێت ولەخوا بترسێت ودان بەخۆیدا بگرێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا پاداشتی چاکەکاران وون ناکات ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان (بەیوسف) سوێند بەخوا ﴿لَقَدۡ ءَاثَرَكَ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ بەڕاستی خوا تۆی هەڵ بژارد بەسەر ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا لَخَٰطِـِٔينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لە خەتاکاران بووین ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ﴾ (یوسف) ووتی ئەمڕۆ هیچ سەرزەنشت و تەشەرێکتان لەسەر نییە (لەلایەن منەوە) ﴿يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ﴾ خوالێتان خۆش بێت ﴿وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وەئەو (خوا) لەهەموو میهرەبانان میهرەبانترە ﴿٩٢﴾ ﴿ٱذۡهَبُواْ بِقَمِيصِي هَٰذَا﴾ ئەم کراسەی من ببەن ﴿فَأَلۡقُوهُ عَلَىٰ وَجۡهِ أَبِي﴾ و بیدەن بەسەر دەم و چاوی باوکم دا ﴿يَأۡتِ بَصِيرٗا﴾ (دەست بەجێ) چاوی چاك دەبێتەوە ﴿وَأۡتُونِي بِأَهۡلِكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ ئەوسا هەموو کەس و کارتان بێنن بۆ (ئەم وڵاتەی) من ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ ٱلۡعِيرُ﴾ جا کاتێك کاروانەکە (لەمیسر) دەرچوو ﴿قَالَ أَبُوهُمۡ﴾ باوکیان ووتی ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَۖ﴾ بەڕاستی من بۆنی یوسف هەست پێ دەکەم ﴿لَوۡلَآ أَن تُفَنِّدُونِ﴾ ئەگەر بەخەڵەفاو و بێ عەقڵم دانەنێن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَٰلِكَ ٱلۡقَدِيمِ﴾ تۆ هەر لەسەر هەڵەکەی کۆنی خۆتی ﴿٩٥﴾

﴿فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلۡبَشِيرُ﴾ جـا کاتێـك مـژدە دەرەکە هات ﴿أَلۡقَىٰهُ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ ئەو (کراسـە)ی دابەسـەر دەم و چاویـدا ﴿فَٱرۡتَدَّ بَصِيرٗاۖ﴾ یەکسـەر بینایی گەڕایەوە (کەپێشـتر نابینا بوو بوو) ﴿قَالَ أَلَمۡ أَقُل لَّكُمۡ﴾ (یەعقـوب) ووتـی من بەئێوەم نـەووت؟ ﴿إِنِّيٓ أَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ دڵنیابن مـن لەلایەن خواوە شـتانێك دەزانـم ئێوە نایزانن ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئـەی بابە ﴿ٱسۡتَغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَآ﴾ داوای لێ خۆش بوونـی گوناهەکانمان بـۆ بکە (لای پەروەردگار) ﴿إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ﴾ بەڕاسـتی ئێمـە گوناهباربووین ﴿٩٧﴾ ﴿قَالَ سَوۡفَ﴾ (یەعقـوب) ووتـی پێیـان دواتـر ﴿أَسۡتَغۡفِرُ لَكُمۡ رَبِّيٓۖ﴾ داوای لێبوردنتـان بـۆ دەکەم لەپەروەردگـارم ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاسـتی هـەر ئـەو لێبـوردەی میهرەبانە ﴿٩٨﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ جـا کاتێك چوونە لای یوسـف (لەوڵاتی میسـر) ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيۡهِ أَبَوَيۡهِ﴾ دایـك و باوکی بردە نزیکـی خۆی (و دەسـتی کـردە ملیـان) ﴿وَقَالَ ٱدۡخُلُواْ مِصۡرَ﴾ و فەرمووی پێیان وەرنە میسـر ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ﴾ ئەگـەر خـوا بیەوێـت ئـارام دەبـن (هیـچ زیانێکتـان تووش نایـەت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيۡهِ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ﴾ وە بـاوك و دایکی لەسـەر تەخت (ی حوکمڕانی خـۆی) دانا ﴿وَخَرُّواْ لَهُۥ سُجَّدٗاۖ﴾ وە هەموو کەوتـن بـەڕوودا بـۆی بەسـوژدە بردنەوە ﴿وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ﴾ (یوسـف) ووتی ئـەی باوکی خۆشەویستم ﴿هَٰذَا تَأۡوِيلُ رُءۡيَٰيَ﴾ ئەمـە لێکدانـەوەی خەوەکەم بـوو ﴿مِن قَبۡلُ﴾ کەلەمەو پێش (بینیم) ﴿قَدۡ جَعَلَهَا رَبِّي حَقّٗاۖ﴾ بێگومـان پەروەردگارم بەڕاسـتی گێڕا ﴿وَقَدۡ أَحۡسَنَ بِيٓ﴾ وە بەڕاسـتی خوا چاکـەی لەگەڵ کردم ﴿إِذۡ أَخۡرَجَنِي مِنَ ٱلسِّجۡنِ﴾ کاتـێ لـە زینـدان دەری هێنـام ﴿وَجَآءَ بِكُم مِّنَ ٱلۡبَدۡوِ﴾ وە ئێوەشـی لـە لادێ وبیابانەوە هێنا (بۆ ناوشـار) ﴿مِنۢ بَعۡدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ دوای ئەوەی شـەیتان ناخۆشی و ناکۆکی خستە ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَ إِخۡوَتِيٓۚ﴾ نێوان من و براکانم ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَطِيفٞ لِّمَا يَشَآءُۚ﴾ میهرەبانە بەرامبـەر ئەوەی بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاسـتی هەر ئەو زانای کاردروسـتە ﴿١٠٠﴾ ﴿رَبِّ قَدۡ ءَاتَيۡتَنِي﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی پێت بەخشیووم ﴿مِنَ ٱلۡمُلۡكِ﴾ هەندێك لەدەسەڵات و پاشایەتی ﴿وَعَلَّمۡتَنِي مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِۚ﴾ وە هەندێکیش لـە لێکدانـەوەی خەونـت فێرکردوم ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەی دروستکەری ئاسمانەکان وزەوی ﴿أَنتَ وَلِيِّۦ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ تۆ پشتیوان و یارمەتی دەری منی لەدونیا و لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَوَفَّنِي مُسۡلِمٗا﴾ بەموسوڵمانێتی بممرێنە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ و بمخـەرە ڕیـزی پیـاو چاکانەوە (لـەدوا ڕۆژدا) ﴿١٠١﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئەوەی (کـە باس کرا) لە هەواڵەنەزانـراو و پەنهانەکانـە ﴿نُوحِيهِ إِلَيۡكَۖ﴾ کـە بـە وەحـی بـۆت دەنێریـن (ئـەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيۡهِمۡ﴾ تـۆ لای ئـەوان (براکانی یوسـف) نەبوویت ﴿إِذۡ أَجۡمَعُوٓاْ أَمۡرَهُمۡ﴾ کاتـێ کەهەموو بڕیاری خۆیان دا (بەنهێنی) ﴿وَهُمۡ يَمۡكُرُونَ﴾ و پیلانیان داڕشت ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَآ أَكۡثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوۡ حَرَصۡتَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وەزۆربەی خەڵکی هەرچەند تۆ سووربیت (لەسەر باوەڕ هێنانیان) باوەڕ ناهێنن ﴿١٠٣﴾

﴿وَمَا تَسۡـَٔلُهُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۚ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) تۆ داوای هیچ پاداشتێك لەوانە ناكەیت لەسەر (گەیاندنی) ئەو (قورئانە) ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئەو قورئانە هەر پەند و ئامۆژگاریە بۆ جیهانیان ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّنۡ ءَايَةٖ﴾ وە زۆر بەڵگەو نیشانە هەیە ﴿فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لەئاسمانەكان و زەویدا ﴿يَمُرُّونَ عَلَيۡهَا﴾ بە لایاندا دەڕۆن ﴿وَهُمۡ عَنۡهَا مُعۡرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەردەگێڕن ﴿١٠٥﴾ ﴿وَمَا يُؤۡمِنُ أَكۡثَرُهُم بِٱللَّهِ﴾ جا زۆربەیان باوەڕناهێنن بەخوا ﴿إِلَّا وَهُم مُّشۡرِكُونَ﴾ مەگەر ئەوان لەو كاتەدا هاوبەش بڕیار دەرن بۆ خوا ﴿١٠٦﴾ ﴿أَفَأَمِنُوٓاْ أَن تَأۡتِيَهُمۡ﴾ جا ئایا ئەوانە ناترسن یەخەیان بگرێت ﴿غَٰشِيَةٞ مِّنۡ عَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزایەكی داپۆشەری خوا ﴿أَوۡ تَأۡتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغۡتَةٗ﴾ یان لەناكاودا ڕۆژی دواییان بەسەردا بێت ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان هەستی پێی نەكەن ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلۡ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ﴾ بڵێ ئەمە ڕێگای منە ﴿أَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ﴾ بانگی (خەڵكی) دەكەم بۆ لای خوا ﴿عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾ لەسەر بەڵگەی ڕوون وچاوڕۆشنی ﴿أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِيۖ﴾ من و ئەوانەش شوێنم كەوتوون ﴿وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ وخواش پاك و بێگەردە ﴿وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە من هیچ كات لەهاوبەش دانەران نیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ وە ئێمە پێش تۆ (پێغەمبەرمان) نەناردووە ﴿إِلَّا رِجَالٗا﴾ جگە لەپیاوانێك ﴿نُّوحِيٓ إِلَيۡهِم﴾ كەنیگامان بۆ دەكردن ﴿مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡقُرَىٰٓۗ﴾ لەخەڵكی شار وگوندەكان ﴿أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ دەی ئایا ئەو (بێ بڕوایانە) نەگەڕاون بەسەر زەویدا ﴿فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ﴾ تا سەرنج بدەن چۆن بووە ﴿عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۗ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی كە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿وَلَدَارُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ﴾ وە بێگومان ژیانی ڕۆژی دوایی چاكترە ﴿لِّلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْۚ﴾ بۆ ئەوانەی خۆیان پاراستووە ولەخواترس بوون (لەدونیادا) ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئێوە ژیرنابن و تێ ناگەن ﴿١٠٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا ٱسۡتَيۡـَٔسَ ٱلرُّسُلُ﴾ هەتا كاتێ پێغەمبەرەكانیان نا ئومێد بوون (لەسەركەوتن) ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ كُذِبُواْ﴾ وە گەلەكەیان وایان زانی كە (پێغەمبەران) درۆیان لەگەڵدا كردون ﴿جَآءَهُمۡ نَصۡرُنَا﴾ (لەو كاتەدا) سەركەوتن و یارمەتی ئێمەیان بۆ هات ﴿فَنُجِّيَ مَن نَّشَآءُۖ﴾ جا ئەوانەی دەمانویست ڕزگاركران ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأۡسُنَا﴾ سزاشمان ناگەڕێنرێتەوە ﴿عَنِ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ لە گەل و هۆزی تاوانبار ﴿١١٠﴾ ﴿لَقَدۡ كَانَ فِي قَصَصِهِمۡ﴾ سوێندبێت بێگومان لەداستانی (پێغەمبەراندا علیهم السلام) ﴿عِبۡرَةٞ لِّأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِۗ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ خاوەن بیر وهۆشان ﴿مَا كَانَ حَدِيثٗا يُفۡتَرَىٰ﴾ ئەم (قورئانە) چیرۆك و قسەیەك نی یە هەڵبەسترابێت ﴿وَلَٰكِن تَصۡدِيقَ ٱلَّذِي بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ بەڵكو بەڕاست دانەر و پشتگیری ئەو (كتێبانە)یە كە لەپێش خۆیەوە (هاتوون پێش دەستكاری كردنیان لەلایەن جولەكە وگاورەكانەوە) ﴿وَتَفۡصِيلَ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ هەروەها ڕوون كەرەوەی هەموو شتێكە ﴿وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ﴾ وە ڕێنموونی و میهرەبانیە ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی كەبڕوا دێنن ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿ الرَّعۡدِ ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓرۚ ﴾ بە(ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿ تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِۗ ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی کتێبی(ئاسمانین) ﴿ وَٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡكَ ﴾ وە ئەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆتۆ ﴿ مِن رَّبِّكَ ٱلۡحَقُّ ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وراستە ﴿ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن ﴿١﴾ ﴿ ٱللَّهُ ٱلَّذِي ﴾ ئەو خوایەی ﴿ رَفَعَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ﴾ ئاسمانەکانی بەرزکردۆتەوە ﴿ بِغَيۡرِ عَمَدٖ ﴾ بەبێ هیچ پایەو ستونێك ﴿ تَرَوۡنَهَاۖ ﴾ وەك دەیبینن ﴿ ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ ﴾ پاشان بەرزبوەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شایستەی خوا بێت کەئێمەچونێتیەکەی نازانین) ﴿ وَسَخَّرَ ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ ﴾ وەخۆر و مانگی ڕام هێناوە(بۆ خزمەتکردنی خەڵکی) ﴿ كُلّٞ يَجۡرِي لِأَجَلٖ مُّسَمّٗىۚ ﴾ هەر یەکەیان دەگەڕێ تاکاتی دیاری کراو ﴿ يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَ ﴾ هەموو کاروبارێك هەڵدەسوڕێنێ ﴿ يُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ ﴾ و ئایەتەکان ڕوون دەکاتەوە (بۆتان) ﴿ لَعَلَّكُم بِلِقَآءِ رَبِّكُمۡ تُوقِنُونَ ﴾ هەتا لە (زیندوو بوونەوە و) گەیشتن بەخزمەت پەروەردگارتان دڵنیابن ﴿٢﴾ ﴿ وَهُوَ ٱلَّذِي مَدَّ ٱلۡأَرۡضَ ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە زەوی ڕاخستووە (بەپانی و درێژی) ﴿ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِيَ وَأَنۡهَٰرٗاۖ ﴾ و چەندها چیا و ڕووباری تیدا داناوە (دروست کردووە) ﴿ وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ ﴾ وەلە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿ جَعَلَ فِيهَا زَوۡجَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِۖ ﴾ جوتێك نێر و مێی تێدا دروست کردووە ﴿ يُغۡشِي ٱلَّيۡلَ ٱلنَّهَارَۚ ﴾ شەو دەدات بەسەر ڕۆژدا ﴿ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ﴾ بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەبیردەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿ وَفِي ٱلۡأَرۡضِ ﴾ وە لەزەویدا ﴿ قِطَعٞ مُّتَجَٰوِرَٰتٞ ﴾ چەند پارچەی لە پاڵ یەکتریدا هەن ﴿ وَجَنَّٰتٞ مِّنۡ أَعۡنَٰبٖ ﴾ هەروەها باخاتی تری و ڕەز ﴿ وَزَرۡعٞ ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ وَنَخِيلٞ ﴾ و(باخاتی) دارخورمای ﴿ صِنۡوَانٞ وَغَيۡرُ صِنۡوَانٖ ﴾ دوو قەد(ی یەك بنج) و یەك قەد ﴿ يُسۡقَىٰ بِمَآءٖ وَٰحِدٖ ﴾ هەموویان بەیەك ئاو ئاودەدرێن ﴿ وَنُفَضِّلُ بَعۡضَهَا عَلَىٰ بَعۡضٖ ﴾ کەچی فەزڵی هەندێکیمان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿ فِي ٱلۡأُكُلِۚ ﴾ لەخواردندا ﴿ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ ﴾ چەند نیشانەی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی تێ دەگەن و بیردەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿ وَإِن تَعۡجَبۡ ﴾ جا ئەگەر تۆ سەرت سوڕ بمێنێ ﴿ فَعَجَبٞ قَوۡلُهُمۡ ﴾ ئەوە قسەی ئەوانە جێی سەر سوڕمانە کەدەڵێن ﴿ أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا ﴾ ئایا کاتێك (کەمردین و) بوینەوە بەخاك ﴿ أَءِنَّا لَفِي خَلۡقٖ جَدِيدٍۗ ﴾ ئایا ئێمە سەر لە نوێ دروست ئەکرێینەوە ﴿ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡۖ ﴾ کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿ وَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلۡأَغۡلَٰلُ فِيٓ أَعۡنَاقِهِمۡۖ ﴾ جا ئەوانە کۆت و زنجیر لە گەردنیاندایە ﴿ وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ ﴾ وە ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴾ کە بەهەمیشەیی دەمێننەوە تێیدا ﴿٥﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ بەپەلـە داوای سـزات لێ دەکەن ﴿قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ پێش چاکەو بەزەیی ﴿وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ﴾ کـە بێگومان لەپێش ئەمانەوە زۆر هەبوون تۆڵەیان لێ سـەنراوە ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ و بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ﴾ خاوەنـی لێ بوردنە بـۆ خەلکی ﴿عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ گەرچی ستەمکاریش بن ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ هەروەها بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسـێنێکی توند وتیـژە ﴿٦﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانـەی کـە بـێ باوەڕ بـوون دەیـان ووت ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بـۆ نەنێردراوەتـە خوارەوە بـۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیـەك لەلایـەن پەروەردگاریەوە ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ تۆ هەر ترسێنەری ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ و بۆ هەموو گەلێك ڕێنیشاندەرێك هەیـە ﴿٧﴾ ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ خـوا دەزانێ هەموو مێینەیەك (لـە منالّدانیدا) چی هەڵگرتووە (کـوڕ یـان کـچ) ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ﴾ وە هەروەهـا دەزانێت منداڵدانەکان چـی لـێ کەمدەبێتەوە ﴿وَمَا تَزْدَادُ﴾ و چـی زیاد دەکات ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ وە هەموو شتێك لای ئـەو (خوا) ئەندازەی (دیـاری کـراوی خۆی) هەیـە ﴿٨﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خـوا) زانایـە بەهەموو دیـار و نادیارێك ﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ گـەورە و بـەرزە وبڵنـدە ﴿٩﴾ ﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ﴾ یەکسـانە (بۆ خـوا) ئەوەتان بەنهێنی قسە بکات ﴿وَمَن جَهَرَ بِهِ﴾ وە ئەوەتان بەئاشکرا (قسە) بکات ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ﴾ و ئەوەی کەلەشـەودا خۆی دەشـارێتەوە ﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ئەوەی کەلە ڕۆژدا دەردەکەوێت ﴿١٠﴾ ﴿لَهُ مُعَقِّبَاتٌ﴾ بۆ ئەو (ئادەمی) هەیە چەند فریشتەیەك کە بەدوای یەکدا دێن ﴿مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لەپێش و لەدوایەوە ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوادەی پارێزن لەزیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ (بارو حاڵی) هیچ گەلێك ناگۆڕێت ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوان خۆیان (بارو حاڵی) خۆیان نەگۆڕن ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ﴾ وەکاتێك خوا بیەوێت ﴿بِقَوْمٍ سُوءًا﴾ گەل وهۆزێك تووشی بەلا وسـزا بکات ﴿فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ هیچ شتێك ناتوانێت ڕێگری لێ بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ﴾ و جگە لەو (خوا) هیچ یارمەتی دەر و پشتیوانێکیان نی یـە ﴿١١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ (خوا) ئەو زاتەیە ﴿يُرِيكُمُ الْبَرْقَ﴾ بروسـکەتان نیشـان دەدات ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ کەهـۆی ترسـاندن و هیـوا وئومێدتانـە ﴿وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ﴾ هەروەهـا هـەوری قـورس (بەئـاوی بـاران) بـەدی دەهێنێـت ﴿١٢﴾ ﴿وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾ وە هەورە گرمە سوپاس و ستایشی ئەو (خوا) دەکات ﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ هەروەها فریشتەکانیش لە هەیبەت و ترسـی ئەو (ستایشـی دەکەن) ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ وە (پەروەردگار) هەورە بروسـکەکان دەنێرێت ﴿فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ و دەیدات لە هەرکەسێ کەبیەوێت ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە دەمە دەمێ (وموجادەلە) دەکەن دەربارەی خوا ﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ﴾ و ئەو (خوا) هێز و توانای زۆر بەتینە ﴿١٣﴾

﴿لَهُۥ دَعۡوَةُ ٱلۡحَقِّۚ﴾ نـزاو پاڕانـەوەی هەقیش هەر بـۆ (خوایـە) ﴿وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ ئەوانـەش دەلاڵێنەوە و نـزا لای غەیری خـوا دەکەن ﴿لَا يَسۡتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيۡءٍ﴾ هیچ وەلاٚمێکیـان نادەنەوە (نایـەن بەهاواریانەوە) ﴿إِلَّا كَبَٰسِطِ كَفَّيۡهِ إِلَى ٱلۡمَآءِ﴾ مەگەر وەك کەسێك (کەتینووی بێت لەدوورەوە) هەردوو مشتی خۆی بۆلای ئاوێـك درێـژ کردبێ ﴿لِيَبۡلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَٰلِغِهِۦۚ﴾ بۆ ئـەوەی (ئاو) بگاتە دەمی بـەڵام نایگاتێ ﴿وَمَا دُعَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ﴾ نـزاو دوعـای بـێ بڕوایـان (لەبتەکانیـان) هیچ نیە جگـە لەگومڕایی و سـەر لێ شـێوان ﴿١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ﴾ سـوژدە بـۆ خوا دەبـات ﴿مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿طَوۡعٗا وَكَرۡهٗا﴾ بیانـەوێ و نەیانـەوێ ﴿وَظِلَٰلُهُم بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ۩﴾ هەروەهـا سێبەرەکانیان لەبەیانیـان و ئێواراندا(سوژدە دەبەن) ﴿١٥﴾ ﴿قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ پەروەردگاری ئاسـمانەکان و زەوی یـە ﴿قُلِ ٱللَّهُۚ﴾ بڵێ خـوا ﴿قُلۡ﴾ جا بڵـێ ﴿أَفَٱتَّخَذۡتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ دەی ئێوە بێجگە لەو(خـوا) پشـتیوانانێکتان هەڵبـژاردووە (بـۆ خۆتـان) ﴿لَا يَمۡلِكُونَ لِأَنفُسِهِمۡ نَفۡعٗا وَلَا ضَرّٗاۚ﴾ کەخاوەنـی هیـچ سـوود و زیانێـك نین بۆ خۆشیان ﴿قُلۡ﴾ بڵێ ﴿هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ﴾ ئایا کوێر و چاو سـاغ یەکسـانن؟ ﴿أَمۡ هَلۡ تَسۡتَوِي ٱلظُّلُمَٰتُ وَٱلنُّورُۗ﴾ یـان ئایـا تاریکیـەکان و ڕووناکـی وەك یـەك وان؟ ﴿أَمۡ جَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ نەخێـر ئەوانە چەند هاوبەشـێکیان بۆ خوا داناوە؟ ﴿خَلَقُواْ كَخَلۡقِهِۦ﴾ (گوایە) وەك دروسـتکراوانی خوایان دروسـت کردبێت؟ ﴿فَتَشَٰبَهَ ٱلۡخَلۡقُ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ ئەوسا دروسـت کراوەکەیان لێ شێواوە!! ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ دروسـت کاری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّٰرُ﴾ و هەر ئەویشە تاك و تەنیای زاڵە بەسـەر هەموو شتێکدا ﴿١٦﴾ ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ بارانی لەئاسمانەوە باراندووە ﴿فَسَالَتۡ أَوۡدِيَةُۢ بِقَدَرِهَا﴾ جا هەر شـیو و دۆڵێك بە ئەندازەی خۆی لافاوی هەڵدەسـێت ﴿فَٱحۡتَمَلَ ٱلسَّيۡلُ﴾ ئەوسا لافاوەکە هەڵی دەگرێـت ﴿زَبَدٗا رَّابِيٗاۖ﴾ کەفێکـی بەرزبـووە (بـە لافاوەکـەوە) ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيۡهِ فِي ٱلنَّارِ﴾ هەروەهـا لـەو (کانزایانـەش پەیدادەبـێ) کە ئاگری بۆ تاودەدەن (دەیتوێننەوە) ﴿ٱبۡتِغَآءَ حِلۡيَةٍ﴾ بەمەبەسـتی دروسـت کردنی خشـڵ (زێڕ وزیوو) ﴿أَوۡ مَتَٰعٖ﴾ یان شـتوومەکی تر (وەك قـاپ و قاچاغ) ﴿زَبَدٞ مِّثۡلُهُۥۚ﴾ کەفێك وەکـو ئـەو (کەفی لافـاوە پەیدا دەبێ) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئـا بەو جۆرە ﴿يَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡحَقَّ وَٱلۡبَٰطِلَۚ﴾ خـوا نموونەی حەق و بەتاڵ دێنێتەوە ﴿فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذۡهَبُ جُفَآءٗۖ﴾ جا کەفەکە دەڕوات و لە ناو دەچێ ﴿وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ﴾ بەڵام ئەوەی کە سوود ئەگەیەنێت بەخەڵکی ﴿فَيَمۡكُثُ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەزەویدا دەمێنێتەوە ﴿كَذَٰلِكَ يَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ ئابـەو جـۆرە خـوا نموونـەکان دەهێنێتـەوە ﴿١٧﴾ ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتَجَابُواْ لِرَبِّهِمُ﴾ بـۆ ئەوانـەی وەڵامـی بانگەوازی پەروەردگاریان دایەوە ﴿ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ (پاداشـتی) هەرە چاك (بەهەشـت) هەیە ﴿وَٱلَّذِينَ لَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَهُۥ﴾ ئەوانەش وەڵامی بانگەوازی (پەروەردگار)یان نەدایەوە ﴿لَوۡ أَنَّ لَهُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ ئەگەر هەرچی وا لـە زەویـدا هەمووی هـی ئەوان بـێ ﴿وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشـی لەگـەڵ بێت ﴿لَٱفۡتَدَوۡاْ بِهِۦٓۚ﴾ دەیـدەن لـە بریتـی و بەدەلـی سـزای ڕۆژی دوایـی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ ئەوانە بۆیـان هەیە ﴿سُوٓءُ ٱلۡحِسَابِ﴾ لێپرسـینەوەیەکی سـەخت وخراپ ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ و جێگایان دۆزەخە ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ ئای کەچەند شوێنێکی بەد و خراپە ﴿١٨﴾

﴿أَفَمَن يَعۡلَمُ﴾ جا ئایا کەسێك کە بزانێت (ژیری بخاتە کار) ﴿أَنَّمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ﴾ بەڕاستی ئەوەی نێرراوەتە خوار بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ ٱلۡحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿كَمَنۡ هُوَ أَعۡمَىٰٓۚ﴾ وەك ئەو کەسەیە کە کوێربێت (ژیری خۆی نەخاتە کار و بێ باوەڕ بێت) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بێگومان هەر ئەوانە بیر دەکەنەوە کە خاوەنی ژیرین ﴿١٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کە پەیمانی خوا دەبەنە سەر ﴿وَلَا يَنقُضُونَ ٱلۡمِيثَٰقَ﴾ وە بەڵێن ناشکێنن و هەڵی ناوەشێننەوە ﴿٢٠﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَصِلُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پەیوەندی خزمایەتی بەجێ دەهێنن ﴿مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ﴾ بەوەی خوا فەرمانی داوە کەپەیوەست بکرێت لەگەڵیاندا (وەك بەسەرکردنەوەی خزمان) ﴿وَيَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ﴾ وە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿وَيَخَافُونَ سُوٓءَ ٱلۡحِسَابِ﴾ وە لەخراپە و سەختی لێپرسینەوە دەترسن ﴿٢١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ صَبَرُواْ﴾ وە ئەوانەن کە دانیان بەخۆیاندا گرت ﴿ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ رَبِّهِمۡ﴾ بەمەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاریان ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ﴾ وە لەو ڕۆزیەی پێمان داوون بەخشیویانە ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و بەئاشکرا ﴿وَيَدۡرَءُونَ بِٱلۡحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ﴾ وە بەچاکە بەرگری لەخراپە دەکەن (بەچاکە خراپەکانیان دەسڕنەوە و لای دەبەن) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عُقۡبَى ٱلدَّارِ﴾ سەرئەنجامی چاکی ئەو دونیا هەر بۆ ئەوانە ﴿٢٢﴾ ﴿جَنَّٰتُ عَدۡنٖ﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يَدۡخُلُونَهَا﴾ کە ئەوان دەچنە ناویەوە ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ هەروەها ئەوانەش کە چاك بوون ﴿مِنۡ ءَابَآئِهِمۡ﴾ لەباو و باپیرانیان ﴿وَأَزۡوَٰجِهِمۡ وَذُرِّيَّٰتِهِمۡۖ﴾ وهاوسەرانیان و وەچە و نەوەکانیان ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشتەکانیش ﴿يَدۡخُلُونَ عَلَيۡهِم مِّن كُلِّ بَابٖ﴾ دەچنە ژورەوە بۆ لایان لە هەموو دەرگایەکەوە ﴿٢٣﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَيۡكُم﴾ (پێیان دەڵێن) سەلامتان لێ بێ ﴿بِمَا صَبَرۡتُمۡۚ﴾ چونکە ئارامتان گرت (لە دونیادا) ﴿فَنِعۡمَ عُقۡبَى ٱلدَّارِ﴾ جا چەند سەر ئەنجامێکی چاکتان بوو ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهۡدَ ٱللَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە پەیمانی خوا هەڵ دەوەشێننەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ مِيثَٰقِهِۦ﴾ لەپاش بەستن و گرێ دانی ﴿وَيَقۡطَعُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو پەیوەندی خزمایەتیەی کە خوا فەرمانی پێ داوە بەجێی ناهێنن و ئەیبچڕێنن ﴿وَيُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ و خراپەکاری دەکەن لەزەویدا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱللَّعۡنَةُ﴾ هەر بۆ ئەوانە نەفرین و دووریی لەبەزەیی خوا ﴿وَلَهُمۡ سُوٓءُ ٱلدَّارِ﴾ هەوەها بۆ ئەوانە سەرئەنجامی خراپ ﴿٢٥﴾ ﴿ٱللَّهُ يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ﴾ خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُ﴾ بۆ هەرکەسێك خۆی بیەوێت ﴿وَيَقۡدِرُۚ﴾ وەکەمی دەکات (بۆ هەرکەسێك بیەوێت) ﴿وَفَرِحُواْ بِٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە ئەوانە دڵخۆش بوون بەژیانی دونیا ﴿وَمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەکاتێکدا ژیانی دونیا هیچ نیە ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەچاو ڕۆژی دواییدا ﴿إِلَّا مَتَٰعٞ﴾ جگە لە ڕابواردنێکی چەند ساتێکی کەم نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانە کەبێ بڕوا بوون دەڵێن ﴿لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ﴾ بۆچی نەنێررا بۆی ﴿ءَايَةٞ مِّن رَّبِّهِۦۚ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلۡ إِنَّ ٱللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی خوا ﴿يُضِلُّ مَن يَشَآءُ﴾ هەر کەسی بوێت گومڕای دەکات (کەشیاوی گومڕاکردنە) ﴿وَيَهۡدِيٓ إِلَيۡهِ مَنۡ أَنَابَ﴾ وە ڕێنموونی هەر کەسێك دەکات کە بۆلای خۆی گەڕابێتەوە ﴿٢٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَتَطۡمَئِنُّ قُلُوبُهُم﴾ ودڵیان ئارام دەبێت ﴿بِذِكۡرِ ٱللَّهِۗ﴾ بەیادی خوا ﴿أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ﴾ ئاگاداربن کەهەر بە یادی خوا ﴿تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ﴾ دڵەکان ئارام دەگرن ﴿٢٨﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿طُوبَىٰ لَهُمۡ﴾ خۆش بەختی بۆ ئەوانە ﴿وَحُسۡنُ مَـَٔابٖ﴾ لەگەڵ سەرەنجامی چاك ﴿٢٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ هەر بە شێوەی (پێغەمبەرانی تر) تۆمان ڕەوانە کردوە ﴿فِيٓ أُمَّةٖ﴾ لەناو گەل و ئوممەتێکدا ﴿قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهَآ أُمَمٞ﴾ کە لەپێش ئەوانەوە گەل و ئوممەتی تر هاتوون و چوون ﴿لِّتَتۡلُوَاْ عَلَيۡهِمُ ٱلَّذِيٓ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەریاندا ئەوەی ﴿أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ نیگامان کردووە بۆت ﴿وَهُمۡ يَكۡفُرُونَ بِٱلرَّحۡمَٰنِۚ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بڕواناهێنن بەخوای میهرەبان ﴿قُلۡ هُوَ رَبِّي﴾ بڵێ ئەو پەروەردگاری منە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق نی یە بێجگە لە ئەو ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ مَتَابِ﴾ گەڕانەوەشم هەر بۆلای ئەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَوۡ أَنَّ قُرۡءَانٗا﴾ بەڕاستی ئەگەر قورئانێك (بەخوێندنەوەی) ﴿سُيِّرَتۡ بِهِ ٱلۡجِبَالُ﴾ چیاکانی پێ ببرایە (بۆ شوێنێکی تر) ﴿أَوۡ قُطِّعَتۡ بِهِ ٱلۡأَرۡضُ﴾ یان زەوی پێ لەت لەت بکرایە ﴿أَوۡ كُلِّمَ بِهِ ٱلۡمَوۡتَىٰۗ﴾ یان لەگەڵ مردوواندا قسەی بکردایە (ئەمجا باوەڕ ناهێنن) ﴿بَل لِّلَّهِ ٱلۡأَمۡرُ جَمِيعًاۗ﴾ بەڵام هەموو کاروبارەکان بەدەست خوان ﴿أَفَلَمۡ يَاْيۡـَٔسِ﴾ دەی ئایا بێ هیوا نەبوون (ونەیان زانیوە) ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿أَن لَّوۡ يَشَآءُ ٱللَّهُ﴾ کەئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَهَدَى ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۗ﴾ هەموو خەڵکی دەخستە سەر ڕێگەی ڕاست ﴿وَلَا يَزَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون هەمیشە ﴿تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُواْ قَارِعَةٌ﴾ بەڵای سەختیان تووش دەبێت بەهۆی ئەوەی کردوویانە ﴿أَوۡ تَحُلُّ قَرِيبٗا مِّن دَارِهِمۡ﴾ یان ئەو (بەڵایە) لە نزیك ماڵەکانیانەوە ڕوودەدات ﴿حَتَّىٰ يَأۡتِيَ وَعۡدُ ٱللَّهِۚ﴾ هەتا بەڵێنی خوا دێتە دی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی خۆی بەدی دەهێنێت ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسۡتُهۡزِئَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان گاڵتە وسووکایەتی کرا ﴿بِرُسُلٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی زۆر لەپێش تۆوە ﴿فَأَمۡلَيۡتُ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ منیش (ماوەیەك) مۆڵەتم دا بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ثُمَّ أَخَذۡتُهُمۡۖ﴾ پاشان ئەوانم گرت (تۆڵەم لێ سەندن) ﴿فَكَيۡفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەی من (دەربارەیان) ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَمَنۡ هُوَ قَآئِمٌ﴾ دەی ئەو (خوایە)ی چاودێرە ﴿عَلَىٰ كُلِّ نَفۡسِۭ بِمَا كَسَبَتۡۗ﴾ بەسەر هەموو کەسەوە هەرچی کردووە (وەك بتانێکە ئاگای لە هیچ نی یە) ﴿وَجَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ ئەوانە هاوبەشانێکیان بۆ خوا بڕیار داوە ﴿قُلۡ سَمُّوهُمۡۚ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ناوی ئەو (بت و هاوبەشانەم) بۆ بڵێن ﴿أَمۡ تُنَبِّـُٔونَهُۥ﴾ یان ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعۡلَمُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەوەی کە(بەخەیاڵی ئێوە) نایزانێت لەزەویدا ﴿أَم بِظَٰهِرٖ مِّنَ ٱلۡقَوۡلِۗ﴾ یان قسەی ڕوت و (بێ مانا) دەکەن ﴿بَلۡ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ مَكۡرُهُمۡ﴾ (نەخێر خوا هاوبەشی نی یە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕ بوون فێڵ و پیلانی خۆیان بۆ ڕازێنرایەوە ﴿وَصُدُّواْ عَنِ ٱلسَّبِيلِۗ﴾ وە قەدەغە کران لەڕێگەی ڕاست ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٖ﴾ ئەوە هیچ ڕێ نیشاندەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾ ﴿لَّهُمۡ عَذَابٞ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ئەوانە لە ژیانی دونیادا سزایان بۆ هەیە ﴿وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَشَقُّۖ﴾ وە بەڕاستی سزای ڕۆژی دوایی سەخت تر و گران ترە ﴿وَمَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٖ﴾ وە بێگومان هیچ پارێزەرێك نی یە بۆ ئەوان لە (سزای) خوا ﴿٣٤﴾

﴿مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِي وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ وێنەی ئەو بەهەشتەی کەبەڵێن دراوە بە پارێزکاران و لەخواترسان ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێر باخەکانیدا ﴿أُكُلُهَا دَآئِمٌ وَظِلُّهَا﴾ میوەوسێبەرەکانی (بەهەشت) هەمیشەیین ﴿تِلْكَ عُقْبَى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟﴾ ئەو(بەهەشتە) ئاکامی ئەوانەیە کە خۆیان پاراست (لە دونیادا) ولەخواترسان ﴿وَّعُقْبَى ٱلْكَٰفِرِينَ ٱلنَّارُ﴾ و ئاکامی بێ باوەڕانیش هەر ئاگرە ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانەش کتێبمان پێ دابوون ﴿يَفْرَحُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ شاد دەبن بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆت ﴿وَمِنَ ٱلْأَحْزَابِ مَن﴾ و هەندێ لە گرۆ و تاقمەکان هەن ﴿يُنكِرُ بَعْضَهُۥ﴾ هەندێك لەوە ئینکار دەکەن ﴿قُلْ إِنَّمَآ أُمِرْتُ﴾ بڵێ من تەنها فەرمانم بەوە پێدراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ﴾ کە خوا بپەرستم ﴿وَلَآ أُشْرِكَ بِهِۦٓ﴾ و هیچ هاوبەشێکی بۆ دانەنێم ﴿إِلَيْهِ أَدْعُوا۟ وَإِلَيْهِ مَـَٔابِ﴾ هەر بۆلای خوا (خەڵکی) بانگ ئەکەم گەڕانەوەشم تەنها بۆلای ئەو(خوایە) ﴿٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ﴾ بەو شێوە ئەو(قورئانە)مان ناردۆتەخوارەوە(بۆ تۆ) ﴿حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ کە فەرمانێکی عەرەبییە ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەگەر تۆ شوێنی ئارەزووەکانی ئەوانە بکەوی ﴿بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ لەدوای ئەو وەحی و شارەزاییەی کە هاتووە بۆت ﴿مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ هیچ پارێزەرێکت نابێت لە(سزای) خوا ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش تۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ﴾ و پێمان دان ﴿أَزْوَٰجًا وَذُرِّيَّةً﴾ هاوسەر و نەوە و وەچە ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبووە ﴿أَن يَأْتِيَ بِـَٔايَةٍ﴾ (پێش تۆ) نیشانەیەك (موعجیزەیەك) بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆهەموو کارێك وەختێکی تایبەتی هەیە کەنووسراوە ﴿٣٨﴾ ﴿يَمْحُوا۟ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ﴾ ئەوەی خوا بیەوێ دەیسڕێتەوەو (ئەوەش بیەوێ) دەیهێڵێتەوە ﴿وَعِندَهُۥٓ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ﴾ سەرچاوەی کتێبەکان لای ئەو (خوایە کە لوح المحفوظ)ە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ﴾ جا ئەگەر نیشانت دەین ﴿بَعْضَ ٱلَّذِى﴾ هەندێك لەو ﴿نَعِدُهُمْ﴾ هەڕەشانەی لێمان کردون ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان (پێش ئەوە) بتمرێنین ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ﴾ بێگومان تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَعَلَيْنَا ٱلْحِسَابُ﴾ و لێپرسینەوەش لەسەر ئێمەیە ﴿٤٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا (بێباوەڕان) سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا نَأْتِى ٱلْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ کەئێمە زەوی کەم دەکەینەوە لە هەموو لایەکانی یەوە ﴿وَٱللَّهُ يَحْكُمُ﴾ و خوا (بەویستی خۆی) بڕیار دەدات ﴿لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِۦ﴾ کەس ناتوانێ بڕیاری ئەو (خوا) بگۆڕێ (یا هەڵوەشێنێتەوە) ﴿وَهُوَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ و ئەو (خوا) لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤١﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە بێگومان ئەوانەی پێش ئەمانیش فێڵ و پیلانیان گێڕا ﴿فَلِلَّهِ ٱلْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو پیلان و (نەخشەیەکی سەرکەوتوو) بۆ خوایە (لەبەرامبەر نەخشە وپیلانی ئەواندا) ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (خوا) دەزانێت هەموو کەس چی دەکات ﴿وَسَيَعْلَمُ ٱلْكُفَّٰرُ﴾ و لەمەو دواش بێ باوەڕان دەزانن ﴿لِمَنْ عُقْبَى ٱلدَّارِ﴾ سەرئەنجامی (هەر دوو جیهان) بۆ کێ دەبێت ﴿٤٢﴾

﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێت دەڵێن ﴿لَسْتَ مُرْسَلًا﴾ تۆ ڕەوانەکراو (وپێغەمبەری خوا) نیت ﴿قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ خوا بەسە ﴿شَهِيدًۢا بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەت بێت لەنێوان من و ئێوەدا ﴿وَمَنْ عِندَهُۥ عِلْمُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ هەروەها ئەو کەسەش کەشارەزایی کتێبی (ئاسمانی) لایە ﴿٤٣﴾

سورەتی ﴿إبراهيم﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە(ئەلیف لام ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ﴾ ئەمە پەڕاوێکە ناردومانەتە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لِتُخْرِجَ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی ڕزگار بکەیت ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانەوە بۆ ڕووناکی (لەتاریکی بێ باوەڕیەوە بۆ ڕووناکی باوەڕ وئیمان) ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بەئیزنی پەروەردگاریان ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَمِيدِ﴾ (ڕێنموونیان بکەیت) بۆ ڕێگای (خوای) بەدەسەڵات وزاڵی سوپاس کراو ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهِ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لەئاسمانەکان وزەویدایە هی ئەوە ﴿وَوَيْلٌ لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ و هاوار و وای بۆ بێ باوەڕان ﴿مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لە سزایەکی سەخت ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا عَلَى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە ژیانی دونیایان لا خۆشترە لە ژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وقەدەغەی (خەڵکی) دەکەن لەڕێگای خوا ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەیانەوێت ئەو (ڕێگای خوا) لارو چەوت نیشان دەن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ﴾ ئەوانە لەگومڕاییەکی دوور(لە ڕاستی)دان ﴿٣﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِۦ﴾ بەزمانی گەلەکەی خۆی نەبێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینەکەیان) بۆ ڕوون بکاتەوە ﴿فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ﴾ ئەوسا خوا هەرکەسی ویستبێت گومڕای کردووە (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ هەرکەسێکیشی ویستبێ ڕێنموونی کردووە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ هەر ئەویش زاڵ وبەدەسەلاتی کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسامان نارد ﴿بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ بەموعجیزەکانمانەوە ﴿أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ﴾ (فەرمانمان پێدا) کە گەلەکەت ڕزگار بکە ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکیەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ڕووناکی (باوەڕ و ئیمان) ﴿وَذَكِّرْهُم بِأَيَّىٰمِ ٱللَّهِ﴾ ڕۆژە (پیرۆزە) کانی خودایان بەبیر بهێنەرەوە (یا فەزڵەکانی خوایان بیر بخەرەوە) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لەو (بیرخستنەوە)دا پەند و بەڵگەی زۆر هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو خۆڕاگرێکی سوپاس گوزار ﴿٥﴾

﴿وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِ﴾ (بیریـان بخـەرەوە) کاتێـك مووسـا بەگەلەکـەی ووت ﴿ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ﴾ بیـری ئـەو فـەزڵ و بەهـرە وچاکەی خـودا بکەنەوە کـە بەسـەرتانەوەیە ﴿إِذۡ أَنجَىٰكُم﴾ (ئەویـش ئـەوە بـوو) کاتێـك کەڕزگـاری کـردن ﴿مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ لـە دارو دەستەکەی فیرعـەون ﴿يَسُومُونَكُمۡ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ﴾ کەسـزای خراپیان پێ دەچەشـتن (بەهەمیشـەیی) ﴿وَيُذَبِّحُونَ أَبۡنَآءَكُمۡ﴾ وکوڕانی ئێوەیان سـەردەبڕی ﴿وَيَسۡتَحۡيُونَ نِسَآءَكُمۡۚ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان بەزیندوویی دەهێشتەوە (بۆ خزمـەت کاری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَآءٞ مِّن رَّبِّكُمۡ عَظِيمٞ﴾ لەوەتانـدا تاقی کردنەوەیەکـی گەورە بوو لەلایـەن پەروەردگارتانـەوە ﴿٦﴾ ﴿وَإِذۡ تَأَذَّنَ رَبُّكُمۡ﴾ (بیریـان بخـەرەوە) کاتێـك کـە پەروەردگارتان ڕای گەیانـد ﴿لَئِن شَكَرۡتُمۡ لَأَزِيدَنَّكُمۡۖ﴾ سـوێندبێ بێگومـان ئەگەر ئێوە سوپاسـی (چاکەی) من بکـەن بۆتان زیـاد دەکەم ﴿وَلَئِن كَفَرۡتُمۡ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٞ﴾ بەڵام بێگومان ئەگەر نا سوپاسـی بکەن ئەوە بەڕاسـتی سزای من زۆربەتینە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ﴾ مووسا فەرمووی ﴿إِن تَكۡفُرُوٓاْ أَنتُمۡ﴾ ئەگەر ئێوە ناسوپاسـی (نیعمەتەکانی خـوا) بکەن ﴿وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ و هەموو ئەو کەسـانەش لەزەویدان ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿٨﴾ ﴿أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ﴾ ئایا بۆتان نەهاتووە ﴿نَبَؤُاْ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ هەواڵی ئـەو گەلانەی کە لەپێش ئێوەدا بوون ﴿قَوۡمِ نُوحٖ وَعَادٖ وَثَمُودَ﴾ وەك گەلـی نـووح و عـاد و سـەموود ﴿وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ هەروەهـا ئەوانەی کـە لەپاش ئـەوان بوون وهاتـن ﴿لَا يَعۡلَمُهُمۡ إِلَّا ٱللَّهُۚ﴾ بێجگـە لەخـوا هیـچ کـەس نایانزانێت ﴿جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ پێغەمبەرەکانیـان بۆهـات بـە موعجیـزە وبەڵگـەی ئاشـکراوە ﴿فَرَدُّوٓاْ أَيۡدِيَهُمۡ فِيٓ أَفۡوَٰهِهِمۡ﴾ ئەمجا ئـەوان دەسـت و پەنجـەی خۆیـان گەسـت لـە ڕق و قیـن دا ﴿وَقَالُوٓاْ إِنَّا كَفَرۡنَا﴾ و ووتیـان بەڕاسـتی ئێمـە بـێ باوەڕیـن ﴿بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ﴾ بەو(پەیامە)ی کە بەئێـوەدا نێردراوە ﴿وَإِنَّا لَفِي شَكّٖ﴾ وە بەڕاسـتی ئێمـە لەگوماندایـن ﴿مِّمَّا تَدۡعُونَنَآ إِلَيۡهِ مُرِيبٖ﴾ لـەوەی ئێـوە بانگمـان دەکـەن بـۆلای و دوو دڵیـن ﴿٩﴾ ﴿قَالَتۡ رُسُلُهُمۡ﴾ پێغەمبەرەکانیـان ووتیـان (پێیـان) ﴿أَفِي ٱللَّهِ شَكّٞ﴾ ئایـا لـە (بوونـی) خـوادا گومـان هەیـە ﴿فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ کـە بەدیهێنـەری ئاسـمانەکان و زەوییـە ﴿يَدۡعُوكُمۡ﴾ بانگتـان دەکات ﴿لِيَغۡفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ﴾ بـۆ ئـەوەی لەگوناهەکانتان خـۆش بێـت ﴿وَيُؤَخِّرَكُمۡ﴾ و دواتان بخات ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗىۚ﴾ بۆ کاتێکی دیاری کراو ﴿قَالُوٓاْ إِنۡ أَنتُمۡ﴾ ووتیان ئێوەش ﴿إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا﴾ هەر ئادەمیەکی وەك ئێمەن ﴿تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا﴾ دەتانەوێت بەرگری ئێمە بکەن و لامان دەن ﴿عَمَّا كَانَ يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَا﴾ لە(پەرستنی) ئـەوەی کـە بـاوو باپیرانمـان دەیـان پەرسـت ﴿فَأۡتُونَا بِسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٖ﴾ دەی نیشـانە وبەڵگەیەکی ڕوونمان بۆ بێنن (ئەگەر ڕاست دەکەن پێغەمبەرن) ﴿١٠﴾

﴿قَالَتۡ لَهُمۡ رُسُلُهُمۡ﴾ پێغەمبەرەکانیان پێیان ووتن ﴿إِن نَّحۡنُ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ﴾ ئێمە هەر ئادەمیەکین وەکو ئێوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۖ﴾ منەت دەنێت بەسەر هەر کام لەبەندەکانیدا کەبیەوێت (دەیکاتە پێغەمبەر) ﴿وَمَا كَانَ لَنَآ﴾ وە ئێمە هەرگیز ناتوانین ﴿أَن نَّأۡتِيَكُم بِسُلۡطَٰنٍ﴾ موعجیزە و بەڵگەیەکتان بۆ بێنین ﴿إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ وە باوەڕداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وَمَا لَنَآ أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وە ئایا بۆچی پشت بەخوا نەبەستین ﴿وَقَدۡ هَدَىٰنَا سُبُلَنَاۚ﴾ کەبێگومان ئەو (زاتە) ڕێگای ڕاستی نیشان داوین؟ ﴿وَلَنَصۡبِرَنَّ﴾ وەبەڕاستی دان بەخۆماندا دەگرین ﴿عَلَىٰ مَآ ءَاذَيۡتُمُونَاۚ﴾ لەسەر هەر ئازارێك کە بمان دەن ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُتَوَكِّلُونَ﴾ دەبا خۆسپێران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێ بڕواکان ووتیان ﴿لِرُسُلِهِمۡ﴾ بەپێغەمبەرەکانیان ﴿لَنُخۡرِجَنَّكُم مِّنۡ أَرۡضِنَآ﴾ بەڕاستی لەخاك و وڵاتەکەمان دەرتان دەکەین ﴿أَوۡ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَاۖ﴾ یان بەڕاستی دەبێ بگەڕێنەوە ناو ئاینەکەی ئێمە ﴿فَأَوۡحَىٰٓ إِلَيۡهِمۡ رَبُّهُمۡ﴾ جا پەروەردگاریان نیگای بۆ (پێغەمبەران) کرد ﴿لَنُهۡلِكَنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە بێگومان ستەمکاران لەناو دەبەین ﴿١٣﴾ ﴿وَلَنُسۡكِنَنَّكُمُ﴾ و بێگومان ئێوە نیشتەجێ دەکەین ﴿ٱلۡأَرۡضَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡۚ﴾ لەو خاکەدا پاش (تیاچوونی) ئەوان ﴿ذَٰلِكَ لِمَنۡ خَافَ مَقَامِي﴾ ئەوەش بۆ کەسانێکە لەوەستانی بەردەم من دەترسن (لەقیامەتدا) ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾ وە(پێشتر) ترسابێت لەهەڕەشە (ی من) ﴿١٤﴾ ﴿وَٱسۡتَفۡتَحُواْ﴾ وە (پێغەمەران) داوای سەرکەوتن و زاڵ بونیان کرد (لەخوا) ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٖ﴾ و هەموو ملهوڕو یاخییەك بێ هیوا بوون ﴿١٥﴾ ﴿مِّن وَرَآئِهِۦ جَهَنَّمُ﴾ لەدوای (تیاچوونی جێگای) ئەو دۆزەخە ﴿وَيُسۡقَىٰ مِن مَّآءٖ صَدِيدٖ﴾ و لە کێم و زووخاو ئاو دەدرێت (دەکرێت بەگەروویاندا) ﴿١٦﴾ ﴿يَتَجَرَّعُهُۥ﴾ کە قوم قوم (زۆر بە قیزەوە) دەیخواتەوە ﴿وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُۥ﴾ بەڵام ناتوانێ قوتی بدات ﴿وَيَأۡتِيهِ ٱلۡمَوۡتُ﴾ و مردنی بۆ دێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٖ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَمَا هُوَ بِمَيِّتٖۖ﴾ و کەچی ناشمرێت ﴿وَمِن وَرَآئِهِۦ﴾ و لەدوای ئەوەش ﴿عَذَابٌ غَلِيظٞ﴾ سزای سەخت (دەدرێت) ﴿١٧﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡۖ﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان نموونەی ﴿أَعۡمَٰلُهُمۡ كَرَمَادٍ﴾ کردەوەکانیان وەك خۆڵەمێشێك وایە ﴿ٱشۡتَدَّتۡ بِهِ ٱلرِّيحُ﴾ بەتوندی با لێی هەڵکردبێت ﴿فِي يَوۡمٍ عَاصِفٖۖ﴾ لە ڕۆژێکی ڕەشەبای سەختدا ﴿لَّا يَقۡدِرُونَ مِمَّا كَسَبُواْ عَلَىٰ شَيۡءٖۚ﴾ ئەوان هیچیان دەست ناکەوێت لەوەی کەلە دونیادا کردویانە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ﴾ ئا ئەوەیە گومڕابوونی دوور لە ڕاستی ﴿١٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەتان زانیوە (نەتانبینیوە) کە بێگومان خوا ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردوە ﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت ئێوە لا دەبات و ناتان هێڵێت ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە (لە جێ ی ئێوە) دروست کراوێکی تر دەهێنێت ﴿١٩﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئەوەش بۆ خوا گران و زەحمەت نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ وهەموویان (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) بۆ خوا دەردەکەون و ئاشکرا ئەبن ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ﴾ ئەمجا (لەڕۆژی دواییدا) بێ دەسەڵاتەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بە زۆر دارو خۆ بەزل زانەکان ﴿إِنَّا كُنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە دونیادا ﴿لَكُمْ تَبَعًا﴾ شوێن کەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ﴾ ئاخۆ ئێوە ﴿مُغْنُونَ عَنَّا﴾ بەرگری دەکەن لە ئێمە ﴿مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ هەندێك لە سزای خوا ﴿قَالُوا﴾ (ئەوانیش) دەڵێن ﴿لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ﴾ ئەگەر خوا ئێمەی ڕێنموونی بکردایە ئێمەش ئێوەمان ڕێنموونی دەکرد ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ یەکسانە بۆمان ﴿أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا﴾ هاوار و ناڵە بکەین یان ئارام بگرین ﴿مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ﴾ ڕزگار بوونمان نی یە (لە سزای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ﴾ جا شەیتان دەڵێت ﴿لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێك کە کار تەواو دەبێت (ولێپرسینەوەیان کۆتایی دێت) ﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ﴾ بێگومان خوا بەڵێنی پێدان ﴿وَعْدَ الْحَقِّ﴾ بە بەڵێنێکی هەق و ڕاست ﴿وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ و منیش بەڵێنم پێدان بەڵام درۆم کرد لەگەڵتاندا ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ﴾ وەمن نەم بوو بەسەرتاندا ﴿مِنْ سُلْطَانٍ﴾ هیچ زۆر و دەسەڵاتێك ﴿إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ﴾ تەنها ئەوە نەبێت کە بانگم کردن (بۆ گومڕایی) ﴿فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ئێتر ئێوەش بەدەنگمەوە هاتن (و بەگوێتان کردم) ﴿فَلَا تَلُومُونِي﴾ کەواتە لۆمەی من مەکەن ﴿وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ بەڵکو لۆمەی خۆتان بکەن ﴿مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ﴾ بەڕاستی من ناتوانم بێم بە هاواری ئێوەوە ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ﴾ و ئێوەش ناتوانن بێن بەهاواری منەوە ﴿إِنِّي كَفَرْتُ﴾ بەڕاستی من بڕوام نەبوو ﴿بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ﴾ بەوەی کە پێشتر (لە دونیادا) منتان کرد بوو بە هاوبەش بۆ خوا ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٢﴾ ﴿وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەخرێنە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ناو بەهەشتانێك کە ڕوبارەکان دێن و دەچن بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بە هەمیشە تیایدا دەمێننەوە بە ئیزنی پەروەردگاریان ﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ بەخێر هاتنیان لەو (بەهەشتە)دا بەووتەی سەلامە ﴿٢٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە؟ ﴿كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ خوا چۆن نموونەی هێناوەتەوە ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ کە ووتەی چاك و ڕاست (لا إله إلا الله) وەك درەختێکی چاك و بەسوود وایە ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ﴾ ڕەگی قایم (لە زەویدا) دا کۆتابێت ﴿وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ و لق و پۆپەکانیشی (بەرز بوویێتەوە) بە ئاسماندا ﴿٢٤﴾

﴿تُؤۡتِيٓ أُكُلَهَا﴾ ئـەو (درەختـە) میـوە و بەربگرێـت ﴿كُلَّ حِينِۭ بِإِذۡنِ رَبِّهَاۗ﴾ هەمـوو کاتێـك بەئیزنـی پەروەردگـاری ﴿وَيَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ وە خوا ئەو نموونانـە دەهێنێتەوە ﴿لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بـۆ خەڵكـی بـۆ ئـەوەی بیربکەنـەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وە نموونـەی ووتەی خـراپ و پیس و(بێ باوەڕی) ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وەکـو درەختێکی خـراپ و پیس وایە ﴿ٱجۡتُثَّتۡ مِن فَوۡقِ ٱلۡأَرۡضِ﴾ هەڵکەنرابێت لەسەر زەوی (و ڕەگی نەبێت) ﴿مَا لَهَا مِن قَرَارٖ﴾ هەر خۆی نەگرێت ﴿٢٦﴾ ﴿يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانـەی کەبڕوایـان هێناوە خـوا دامەزراویان دەکات ﴿بِٱلۡقَوۡلِ ٱلثَّابِتِ﴾ بە ووتـەی بەڕێ وجێ (کـە شـایەتومانە) ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ لەژیانـی دونیـادا و لـەڕۆژی دوایشـدا ﴿وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَۚ﴾ وەخواستەمکارانیش گومڕادەکات ﴿وَيَفۡعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾ وەخواهەرچی بیەوێت دەیکات ﴿٢٧﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿بَدَّلُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ كُفۡرٗا﴾ لە جیاتی (سوپاسی) بەهرە وچاکـەی خـوا بێ باوەڕ وسـپڵە بوون ﴿وَأَحَلُّواْ قَوۡمَهُمۡ دَارَ ٱلۡبَوَارِ﴾ و گەلەکەیان بـەرەو هەڵدێر برد ﴿٢٨﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصۡلَوۡنَهَاۖ﴾ ئەویـش دۆزەخە کەدەچنە نـاوی ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡقَرَارُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَجَعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادٗا﴾ (بـێ بـاوەڕان) چەنـد هاوتایان بۆخـوا بڕیاردا ﴿لِّيُضِلُّواْ عَن سَبِيلِهِۦۗ﴾ بـۆ ئەوەی (خەڵك) گومڕابکەن لەڕێگەی خوا ﴿قُلۡ تَمَتَّعُواْ﴾ ئەی (موحەممەدﷺ) بڵێ بەوانە ڕابوێرن (لە دونیادا بـۆ کوێ دەچـن؟) ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمۡ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ چونکە بێگومان چارەنوسـتان هـەر دۆزەخ دەبێت ﴿٣٠﴾ ﴿قُل لِّعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ (ئـەی موحەممـەدﷺ) بڵێ بەوبەندانـەم کەبڕوایان هێناوە ﴿يُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بەڕێکی نوێژەکان بکەن ﴿وَيُنفِقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ﴾ و لەوەی پێمان داوون ببەخشن ﴿سِرّٗا وَعَلَانِيَةٗ﴾ بەنهێنی و ئاشـکرا ﴿مِّن قَبۡلِ﴾ لەپێـش ئـەوەی ﴿أَن يَأۡتِيَ يَوۡمٞ﴾ کـە ڕۆژێـك بێـت ﴿لَّا بَيۡعٞ فِيهِ وَلَا خِلَٰلٌ﴾ نەکڕین وفرۆشتنی تێدایەو نەدۆستایەتی ﴿٣١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان و زەوی دروسـت کـردووە ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ و لەئاسـمانەوە بارانـی بارانـدوە ﴿فَأَخۡرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و هەمـوو بەروبوم (و دانەوێڵە) یەکی پێ ڕواندووە ﴿رِزۡقٗا لَّكُمۡۖ﴾ کە ڕزق وڕۆزیە بۆ ئێوە ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡفُلۡكَ﴾ هەروەها کەشـتی بـۆ ڕام هێناون (و خستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿لِتَجۡرِيَ فِي ٱلۡبَحۡرِ بِأَمۡرِهِۦۖ﴾ بـۆ ئـەوەی بڕوات بەنـاو دەریادا بەفەرمانـی خـوا ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡأَنۡهَٰرَ﴾ و ڕووبارەکانی بۆ ڕام هێنـاون (ولـە خزمەتتاندایە) ﴿٣٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ﴾ وە هەروەها ڕامی هێناوە بۆتان و (لەخزمەتتاندایە) ﴿ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ دَآئِبَيۡنِۖ﴾ ڕۆژ و مانگ بەهەمیشـەیی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ وە شـەو و ڕۆژیشی بۆ ڕام هێناون ﴿٣٣﴾

﴿وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ وە لەهەمـوو ئەو شـتانە کەداواتـان کردووە پێ ی بەخشـیوون ﴿وَإِن تَعُدُّوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ﴾ خـۆ ئەگەر بەهرە و نیعمەتەکانـی خوا بژمێرن ﴿لَا تُحْصُوهَآ﴾ بۆتان ناژمێردرێن ﴿إِنَّ ٱلْإِنسَـٰنَ﴾ بەڕاستی ئادەمی (بێ بڕوا) ﴿لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ زۆر ستەم کار و سپڵەیە (بەرامبەر نیعمەتەکانی خـودا) (٣٤) ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ رَبِّ﴾ (بیریـان بخـەرەوە) کاتێـك ئیبراهیـم ووتـی ئـەی پەروەردگـارم ﴿ٱجْعَلْ هَـٰذَا ٱلْبَلَدَ ءَامِنًا﴾ ئـەم شـارە (مەککـە) بکـە بەشـارێکی ئـارام و ئاسـایش ﴿وَٱجْنُبْنِى وَبَنِىَّ﴾ وە خـۆم و کوڕەکانـم بپارێـزە و دوورخـەرەوە ﴿أَن نَّعْبُدَ ٱلْأَصْنَامَ﴾ لـەوەی بتـەکان بپەرسـتین (٣٥) ﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ﴾ ئەی پەروەردگارم بێگومان ئەو بتانە ﴿أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ زۆر لەخەڵکیان گومڕا کـردوە (و لایـان دان لەڕێگەی ڕاسـت) ﴿فَمَن تَبِعَنِى فَإِنَّهُۥ مِنِّى﴾ جا هەرکەسـێك (لەڕۆڵەکانم) شـوێن مـن کەوت ئـەوە بێگومان لەمنە ﴿وَمَنْ عَصَانِى﴾ هەرکەسـیش سـەرپێچی کردم ﴿فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئـەوە بێگومـان تـۆ لێبـوردەی میهرەبانـی (٣٦) ﴿رَّبَّنَآ إِنِّىٓ أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِى﴾ ئـەی پەروەردگارمان من هەندێـك لەڕۆڵەکانـم نیشـتەجێ کرد ﴿بِوَادٍ غَيْرِ ذِى زَرْعٍ﴾ لە شـیوێکی بێ کشـتوکاڵ دا ﴿عِندَ بَيْتِكَ ٱلْمُحَرَّمِ﴾ لای ماڵـە پیـرۆز و ڕێزگیراوەکـەت ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان هەتـا بـە چاکـی نوێـژ بەجـێ بێنـن وئەنجامـی بـدەن ﴿فَٱجْعَلْ أَفْـِٔدَةً مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ بەڵکـو دڵـی خەڵکانێـك وا لێبکەیـت ﴿تَهْوِىٓ إِلَيْهِمْ﴾ سـۆزی ومەیلیـان ببێـت بۆلایـان ﴿وَٱرْزُقْهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و لەهەمـوو بەر و میوەیەکیـش ڕۆزیـان بـدە ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو شـوکرانە بژێربـن (٣٧) ﴿رَبَّنَآ إِنَّكَ تَعْلَمُ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاسـتی تـۆ دەزانی ﴿مَا نُخْفِى وَمَا نُعْلِنُ﴾ بە هەرچی دەیشـارینەوە و هەرچی دەری دەبڕیـن ﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ وە هیـچ شـتێ لای خـوا شـاراوە نـی یە ﴿فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ نەلـەزەوی و نەلەئاسـماندا (٣٨) ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ هەمـوو سـوپاس و ستایشـێك بـۆ ئـەو خوایـەی ﴿وَهَبَ لِى عَلَى ٱلْكِبَرِ إِسْمَـٰعِيلَ وَإِسْحَـٰقَ﴾ کە ئیسـماعیل وئیسـحاقی پێ بەخشـیم بەپیری ﴿إِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ﴾ بەڕاسـتی پەروەردگارم بیسەری دوعا و پاڕانەوەیە (٣٩) ﴿رَبِّ ٱجْعَلْنِى مُقِيمَ ٱلصَّلَوٰةِ وَمِن ذُرِّيَّتِى﴾ ئـەی پەروەردگـارم من و ڕۆڵەکانـم وا لێبکەی بەچاکـی نوێژەکان بەجـێ بێنین ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان پاڕانـەوە و نزاکـەم وەرگـرە (٤٠) ﴿رَبَّنَا ٱغْفِرْ لِى وَلِوَٰلِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان لەمـن و باوکم و دایکـم و هەموو بڕواداران ببـورەو خۆش ببە ﴿يَوْمَ يَقُومُ ٱلْحِسَابُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە لێپرسینەوە دەکرێت وبەرپا ئەبێت (٤١) ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ ٱللَّهَ غَـٰفِلًا﴾ وا مەزانە خوا بێ ئاگایە ﴿عَمَّا يَعْمَلُ ٱلظَّـٰلِمُونَ﴾ لـەو(زوڵـم و سـتەمەی) کەسـتەم کاران دەیکـەن ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ﴾ بێگومـان ئـەو دوایـان دەخـات بـۆ ڕۆژێـك ﴿تَشْخَصُ فِيهِ ٱلْأَبْصَـٰرُ﴾ کەچـاوەکان تێیـدا ئەبڵـەق دەبن (و ناینوقێن لە ترسا) (٤٢)

﴿مُهْطِعِينَ﴾ بەخێرایی دەڕۆن (بەدەم بانگ کەریانەوە) ﴿مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ﴾ سەریان بەرزکردۆتەوە(بۆ ئاسمان) ﴿لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ﴾ پێڵوی چاویان ناتروکێنن ﴿وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ﴾ و دڵیان خاڵی یە (لەتێگەشتن) ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنذِرِ النَّاسَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵکی ئاگاداربکە و بترسێنە ﴿يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ لەو ڕۆژەی کە سزایان بۆ دێت ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەستەمیان کردووە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ماوەیەکی کەم دوامان بخە ﴿نُّجِبْ دَعْوَتَكَ﴾ تا وەڵامی بانگەوازەکەت بدەینەوە ﴿وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ﴾ و شوێنی پێغەمبەران بکەوین ﴿أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئەی ئێوە نەبوون پێشتر سوێندتان خوارد ﴿مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ﴾ کە هەرگیز لە ناوناچن ﴿٤٤﴾ ﴿وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ﴾ هەر لەجێ و شوێنی ئەوانە نیشتەجێ بوون ﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کرد ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمْ﴾ و بەڕوونی بۆتان دەرکەوت ﴿كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ﴾ کە چیمان بەسەر هێنان ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی زۆریشمان بۆتان هێنایەوە ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ بێگومان ئەو (بێ باوەڕانە) پیلانی گەورەی خۆیانیان گێڕا (دژی پێغەمبەرەکانیان) ﴿وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ خوای گەورە ئاگادارە بە پیلانەکانیان ﴿وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ﴾ وە هەر چەندە پیلانەکەیان ﴿لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ شاخەکانی پێ بترازێت (و لەبن بێت) ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ﴾ جا وا گومان مەبە بەخوا ﴿مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ﴾ ئەو بەڵێنەی داویەتی بەپێغەمبەرانی بەدی ناهێنێت ونایهێنێتە جێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی خاوەن تۆڵەیە ﴿٤٧﴾ ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ﴾ لەڕۆژێکدا کە ئەم زەوی یە دەگۆڕێت ﴿غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ﴾ بەزەوی یەکی تر وئاسمانەکانیش (دەگۆڕێن بە ئاسمانی تر) ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ئەوسا هەموو (لەگۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) دەردەکەون بۆ خودای تەنهای زاڵ وبەدەسەڵات بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ﴾ و لەو ڕۆژەدا تاوان باران دەبینی ﴿مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ لە کۆت و زنجیردا پێکەوە بەستراون ﴿٤٩﴾ ﴿سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ﴾ پۆشاکیان قەترانی ڕەشە ﴿وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ و دەم و چاویشیان ئاگر دایپۆشیوە ﴿٥٠﴾ ﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی خوا تۆڵەو پاداشتی هەموو کەسێك بدات بە گوێرەی ئەوەی کەکردویەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بەڕاستی خوا (موحاسەکردن) ولێپرسینەوەی خێرایە ﴿٥١﴾ ﴿هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەم (قورئانە) ڕاگەیاندن وجاڕێکە بۆ هەموو خەڵك ﴿وَلِيُنذَرُوا بِهِ﴾ وە هەتا پێی بێدار بکرێنەوە ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانن بێگومان ئەو(خوا) پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ و تا خاوەن ژیرییەکان بیربکەنەوە و پەند وەربگرن ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحِجر ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓرۚ﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ وَقُرۡءَانٖ مُّبِينٖ﴾ ئەمانە ئایەت و نیشانەکانی قورئانی ڕوون کەرەوە وئاشکران ﴿١﴾ ﴿رُّبَمَا يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون (لە ئایندەیەکی نزیکدا) زۆر جار ئاوات دەخوازن ﴿لَوۡ كَانُواْ مُسۡلِمِينَ﴾ کاشکای موسوڵمان بوونایە. ﴿٢﴾ ﴿ذَرۡهُمۡ يَأۡكُلُواْ وَيَتَمَتَّعُواْ﴾ لێیان گەڕێ بابخۆن و ڕابوێرن ﴿وَيُلۡهِهِمُ ٱلۡأَمَلُۖ﴾ وئومێد وهیوا بێ ئاگایان بکات ﴿فَسَوۡفَ يَعۡلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەو دوا دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٣﴾ ﴿وَمَآ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةٍ﴾ (خەڵکی) هیچ شارێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا وَلَهَا كِتَابٞ مَّعۡلُومٞ﴾ مەگەر کاتی دیاری کراو بۆ لەناو چوونیان هەبووە ﴿٤﴾ ﴿مَّا تَسۡبِقُ مِنۡ أُمَّةٍ﴾ وەهیچ ئوممەتێك پێش ناکەوێت ﴿أَجَلَهَا وَمَا يَسۡتَـٔۡخِرُونَ﴾ لەکاتی لەناوبردنی خۆی هەروەها دواش ناکەوێ ﴿٥﴾ ﴿وَقَالُواْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِي﴾ (بێ باوەڕان) ووتیان ئەی ئەو کەسەی ﴿نُزِّلَ عَلَيۡهِ ٱلذِّكۡرُ﴾ کە قورئان نێرراوەتە خوار بۆ سەرت ﴿إِنَّكَ لَمَجۡنُونٞ﴾ بەڕاستی تۆ شێتیت ﴿٦﴾ ﴿لَّوۡ مَا تَأۡتِينَا بِٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ دەی بۆ فریشتەمان بۆ ناهێنی (شایەتی بدات تۆ پێغەمبەری) ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانیت ﴿٧﴾ ﴿مَا نُنَزِّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ إِلَّا بِٱلۡحَقِّ﴾ ئێمە فریشتە نانێرینە خوارەوە مەگەر بەڕاست و ڕەوا نەبێت ﴿وَمَا كَانُوٓاْ إِذٗا مُّنظَرِينَ﴾ وە ئەو کاتەش ئەوانە مۆڵەت نادرێن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا ٱلذِّكۡرَ﴾ بێگومان هەر ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و بەڕاستی هەر ئێمەش دەی پارێزین ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە پێش تو پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿فِي شِيَعِ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ لەناو هۆزو کۆمەڵە پێشووەکاندا ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ ئیللا گاڵتە ولاقرتیان پێ کردووە ﴿١١﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَسۡلُكُهُۥ فِي قُلُوبِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئێمە ئەو (قورئانە) دەخەینە ناو دڵی تاوان بارانەوە ﴿١٢﴾ ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِهِۦ﴾ کەچی ئەوان باوەڕی پێ ناهێنن ﴿وَقَدۡ خَلَتۡ سُنَّةُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ کە بێگومان باوو ڕێبازی پێشووەکانیش هەر وابووە ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوۡ فَتَحۡنَا عَلَيۡهِم﴾ ئەگەر بۆمان بکردنایەتەوە ﴿بَابٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ دەرگایەك لەئاسمانەوە ﴿فَظَلُّواْ فِيهِ يَعۡرُجُونَ﴾ و ئەوان پیایدا بڕۆشتنایەتە سەرەوە ﴿١٤﴾ ﴿لَقَالُوٓاْ إِنَّمَا سُكِّرَتۡ أَبۡصَٰرُنَا﴾ ئەوسا دەیان ووت بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە ﴿بَلۡ نَحۡنُ قَوۡمٞ مَّسۡحُورُونَ﴾ بەڵکو ئێمە کۆمەڵێکین جادوومان لێ کراوە ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دروستمان کردووە ﴿فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ چەند بورجێك لەئاسماندا ﴿وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان ڕازاندۆتەوە بۆ سەرەنج دەران و تەماشاکەران ﴿١٦﴾ ﴿وَحَفِظْنَاهَا﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان پاراستووە ﴿مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ﴾ لەهەموو شەیتانێکی دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ﴾ مەگەر ئەوانەی کەبەدزیەوە گوێ دەگرن ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گڕوئاگرێکی دیار دوای دەکەوێت (وڕاوی دەنێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ﴾ وچەند کێوو شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنبَتْنَا فِيهَا﴾ و ڕواندوومانە تیایدا ﴿مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ﴾ لەهەموو ڕووەك و درەختێك بەڕێك و پێکی ﴿١٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾ وە لەو (زەویە)دا هۆکارەکانی ژیانمان بۆ ئێوە ڕەخساندووە ﴿وَمَن لَّسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ﴾ هەروەها بۆ ئەوانەش کەئێوە ڕزق وڕۆزیان نادەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَائِنُهُ﴾ وە هیچ شتێك نییە مەگەر خەزێنەکانی لای ئێمەیە ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ و نای نێرین و نایدەین بەئەندازەی دیاری کراو نەبێت ﴿٢١﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ﴾ وە با (هەوا) مان ناردووە کە پیتێنەری دارو درەخت بێت ﴿فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەمجا لەئاسمانەوە بارانمان باراندووە ﴿فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ﴾ وەئێوەمان پێ تێراو کردووە ﴿وَمَا أَنتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە نەتان دەتوانی ئەو (ئاوە) خەزن بکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمە دەژێنین ودەشمرێنین ﴿وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئێمەش میراتگری هەموانین ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین بەوانەی لەپێش ئێوەوە بوون ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ﴾ و سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەش دەناسین کەپاش ئێوە دێن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر خۆی کاردروستی زانایە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە ئادەمیمان دروست کرد ﴿مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٦﴾ ﴿وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ﴾ جنۆکەشمان پێشتر دروست کرد ﴿مِن نَّارِ السَّمُومِ﴾ لە ئاگرێکی بەتین ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا﴾ بەڕاستی من بەشەرێك دروست دەکەم ﴿مِّن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٨﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ﴾ هەر کاتێك ڕێك وپێکم کرد ﴿وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ و فوم بە بەریدا کرد لە ڕۆحێك کە خۆم دروستم کردووە (مەبەست لەدانە پاڵی ڕۆح بۆلای خوا ڕێزو تەشریفە) ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ دەبێ یەکسەر سوژدەی بۆ بەرن ﴿٢٩﴾ ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەموو تێکڕا سوژدەیان برد (بۆی) ﴿٣٠﴾ ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ﴾ ئیبلیس (شەیتان) نەبێت کەسەرپێچی کرد ﴿أَن يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەوەی کەلەگەڵ سوژدەبەراندا بێت ﴿٣١﴾

﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا لَكَ﴾ (خـوا) فەرمـووی ئـەی ئیبلیس بۆ چـی تۆ ﴿أَلَّا تَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ لەگەڵ سـوژدە بەرانـدا نەبوویـت؟! ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ لَمۡ أَكُن لِّأَسۡجُدَ لِبَشَرٍ﴾ (ئیبلیس) ووتی: من هیچ کاتێ سـوژدە نابەم بۆ بەشـەرێك ﴿خَلَقۡتَهُۥ مِن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ﴾ کەدروستت کـردووە لـە قوڕێکی ڕەشـی ترشـاوی ڕەق ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ فَٱخۡرُجۡ مِنۡهَا﴾ (خـوا پێی) فەرموو دەلەوێ (بەهەشـت) بڕۆدەرەوە﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٞ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەبەزەیی من دەرکراوی ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيۡكَ ٱللَّعۡنَةَ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاسـتی نەفرینت لەسـەرە تـاڕۆژی دوایـی ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ﴾ ووتـی ئـەی پەروەردگـارم دەی مۆڵەتـم بـدە تـاڕۆژێ (مردووان) زینـدوو دەکرێنـەوە ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەوە بەڕاسـتی تـۆ لەمۆڵـەت دراوانـی ﴿٣٧﴾ ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡوَقۡتِ ٱلۡمَعۡلُومِ﴾ تـاڕۆژێ کەکاتـی دیاری کـراوە ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغۡوَيۡتَنِي﴾ ووتـی ئـەی پەروەردگـارم لەبەر ئـەوەی گومڕات کـردم ﴿لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بێگومان خۆشـی (دونیا)یـان لەزەویدا بۆ دەڕازێنمـەوە ﴿وَلَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بەڕاسـتی هەموویان گومڕا دەکـەم ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ بەندە دڵسـۆزەکانت نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا صِرَٰطٌ عَلَيَّ مُسۡتَقِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی ئەمە ڕێگای هەق و ڕاستە بەرەو من ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بەڕاستی بەندەکانی من ﴿لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٌ﴾ تۆ هیچ دەسـەڵاتت نیە بەسـەریاندا ﴿إِلَّا مَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡغَاوِينَ﴾ جگە لەو گومڕایانەی کەشـوێنت کەوتـوون ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوۡعِدُهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بێگومـان دۆزەخ جێگـای هەموویانـە ﴿٤٣﴾ ﴿لَهَا سَبۡعَةُ أَبۡوَٰبٖ﴾ (دۆزەخ) حەوت دەرگای هەیە ﴿لِّكُلِّ بَابٖ مِّنۡهُمۡ جُزۡءٞ مَّقۡسُومٌ﴾ هەر دەرگایەکیشیان لەوانـە دابـەش کـراوە بـۆ چەنـد بەشـێك ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ بەڕاسـتی خۆپارێـزو لـە خواترسـان لەناو باخـات و کانیاودان ﴿٤٥﴾ ﴿ٱدۡخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ ءَامِنِينَ﴾ (پێیان دەووترێـت) بچنە ناویانەوە بەهێمنـی و ئاسـوودەیی ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَزَعۡنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنۡ غِلٍّ﴾ هـەر ڕق و کینەیـەك لەدڵیانـدا بوویێـت دەرمـان هێناوە ﴿إِخۡوَٰنًا عَلَىٰ سُرُرٖ مُّتَقَٰبِلِينَ﴾ برای یەکترن بەرامبەر یەکترن لەسـەر کورسـی دانیشـتوون ﴿٤٧﴾ ﴿لَا يَمَسُّهُمۡ فِيهَا نَصَبٞ﴾ لەوێدا ماندوو بوونیان تووش نایەت ﴿وَمَا هُم مِّنۡهَا بِمُخۡرَجِينَ﴾ و هەرگیز لـەو (بەهەشـتە) دەرناکرێـن ﴿٤٨﴾ ﴿نَبِّئۡ عِبَادِيٓ﴾ هـەواڵ بـدە بەبەندەکانـم ﴿أَنِّيٓ أَنَا ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ کـە بەڕاستی هەر من لێبوردەی میهرەبانم ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلۡعَذَابُ ٱلۡأَلِيمُ﴾ وبێگومان هەر سزای منە سزای سەخت ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَبِّئۡهُمۡ عَن ضَيۡفِ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم ﴿٥١﴾

﴿إِذۡ دَخَلُواْ عَلَيۡهِ فَقَالُواْ سَلَٰمٗا﴾ کاتێك چوونە ژوورەوە بۆلای ووتیان سەلامت لێ بێت ﴿قَالَ إِنَّا مِنكُمۡ وَجِلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُواْ لَا تَوۡجَلۡ﴾ ووتیان (پێی) مەترسە ﴿إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٖ﴾ بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بە (لەدایك بوونی) کوڕێکی زانا ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ أَبَشَّرۡتُمُونِي﴾ ووتی ئایا مزگێنیم پێ دەدەن ﴿عَلَىٰٓ أَن مَّسَّنِيَ ٱلۡكِبَرُ﴾ لەکاتێکدا کەپیر بووم ﴿فَبِمَ تُبَشِّرُونَ﴾ ئیتر چی مژدەیەکم دەدەنێ ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُواْ بَشَّرۡنَٰكَ بِٱلۡحَقِّ﴾ ووتیان ئەو مژدەی داومانە پێت ڕاستە (و دێتە دی) ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡقَٰنِطِينَ﴾ جا لە نائومێدان مەبە ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ وَمَن يَقۡنَطُ مِن رَّحۡمَةِ رَبِّهِۦٓ﴾ ووتی جا کێ لەمیهرەبانی پەروەردگاری نائومێد دەبێت ﴿إِلَّا ٱلضَّآلُّونَ﴾ گومڕایان نەبێت ﴿٥٦﴾ ﴿قَالَ فَمَا خَطۡبُكُمۡ أَيُّهَا ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی ئەی ڕەوانەکراوان (ی خوا) چ کارێکی گرنگتان هەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قَالُوٓاْ إِنَّآ أُرۡسِلۡنَآ إِلَىٰ قَوۡمٖ مُّجۡرِمِينَ﴾ وتیان بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێکی تاوانبار (لەناویان بەرین) ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّآ ءَالَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ جگە لەماڵ و منداڵی لووط کە بێگومان هەموویان ڕزگار دەکەین ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا ٱمۡرَأَتَهُۥ قَدَّرۡنَآ إِنَّهَا لَمِنَ ٱلۡغَٰبِرِينَ﴾ ژنەکەی نەبێت کەبێگومان بڕیارمانداوە ئەو لە ڕیزی تیاچواندا بێت ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ ءَالَ لُوطٍ ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ جا کاتێك نێردراوەکان هاتن بۆ لای خاو خێزانی لووط ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ إِنَّكُمۡ قَوۡمٞ مُّنكَرُونَ﴾ (لووط) ووتی بەڕاستی ئێوە دەستەیەکی نەناسراون ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُواْ بَلۡ جِئۡنَٰكَ﴾ ووتیان بەڵکو ئێمە بۆمان هێناوی ﴿بِمَا كَانُواْ فِيهِ يَمۡتَرُونَ﴾ ئەو (سزای) کەئەوان تێیدا دوودڵ بوون ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَتَيۡنَٰكَ بِٱلۡحَقِّ﴾ وە ئێمە ڕاستیمان بۆ تۆ هێناوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﴿٦٤﴾ ﴿فَأَسۡرِ بِأَهۡلِكَ بِقِطۡعٖ مِّنَ ٱلَّيۡلِ﴾ جا کەواتە لەبەشێکی شەودا شەوڕەوی بە (شوێنکەوتووان و) خاوخێزانت بکە (لە شار دەرچۆ) ﴿وَٱتَّبِعۡ أَدۡبَٰرَهُمۡ﴾ و خۆت دوایان بکەوە ﴿وَلَا يَلۡتَفِتۡ مِنكُمۡ أَحَدٞ﴾ هیچ کامتان لانەکەنەوە ﴿وَٱمۡضُواْ حَيۡثُ تُؤۡمَرُونَ﴾ و بڕۆن بۆ ئەو شوێنەی کەفەرمانتان پێدراوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَقَضَيۡنَآ إِلَيۡهِ ذَٰلِكَ ٱلۡأَمۡرَ﴾ ئەم کارەمان بەنیگا بە لووط ڕاگەیاند ﴿أَنَّ دَابِرَ هَٰٓؤُلَآءِ مَقۡطُوعٞ مُّصۡبِحِينَ﴾ کەبێگومان لەبەرەبەیاندا ئەوانە دوا بڕاو دەبن (هەموویان لەناو دەچن) ﴿٦٦﴾ ﴿وَجَآءَ أَهۡلُ ٱلۡمَدِينَةِ يَسۡتَبۡشِرُونَ﴾ جا خەڵکی (نێربازی) شارەکە هاتن (بەرەو ماڵی لووط) ومژدەیان بەیەکتری دەدا ﴿٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ ضَيۡفِي﴾ (لووط) ووتی دڵنیابن ئەمانە میوانی منن ﴿فَلَا تَفۡضَحُونِ﴾ دەی ئابڕوم مەبەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَلَا تُخۡزُونِ﴾ و لە خوا بترسن و شەرمەزار و ڕیسوام مەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَوَلَمۡ نَنۡهَكَ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە پێمان نەووتیت نابێ بەرگری لە کەس بکەیت (نابێ کەس توخنت بکەوێت) ﴿٧٠﴾

﴿قَالَ هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِيٓ﴾ (لـوط) فەرمـووی ئائەوانـە کچانـی منـن (مارەیان کـەن) ﴿إِن كُنتُمۡ فَٰعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێـوە (ئـەوکارە) ئەنجـام دەدەن (٧١) ﴿لَعَمۡرُكَ إِنَّهُمۡ﴾ سـوێند بەتەمەن و ژیانی تۆ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بەڕاسـتی ئەوانە ﴿لَفِي سَكۡرَتِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ لەسـەر خۆشـی خۆیانـدا سـەرگەردانن (٧٢) ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلصَّيۡحَةُ مُشۡرِقِينَ﴾ جـا لەکاتـی خـۆر هەڵهاتندا شـریخەیەکی بەهێـز گرتنـی (٧٣) ﴿فَجَعَلۡنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەمجا ئەو (شـارە)مان سـەرو ژێر کـرد ﴿وَأَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهِمۡ حِجَارَةٗ مِّن سِجِّيلٍ﴾ و گڵی بەردینمان بەسـەردا باراندن (٧٤) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّلۡمُتَوَسِّمِينَ﴾ بەڕاسـتی لەمـەدا بەڵگـەی زۆر هەیـە بـۆ ئەوانـەی بیردەکەنـەوە (٧٥) ﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٖ مُّقِيمٍ﴾ وە بێگومـان ئەو (شـارە وێران کراوە) لەسـەر ڕێگای سـەرەکی (کاروانەکان) دایـە (٧٦) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاسـتی لـەوەدا بەڵگـەی گرنـگ هەیـە بـۆ بـڕواداران (٧٧) ﴿وَإِن كَانَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ لَظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاسـتی خاوەن باخاتە زۆر پڕەکانیش (قەومی شـوعەیب) لەسـتەم کاران بـوون (٧٨) ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ﴾ جـا تۆڵەمـان لـێ سـەندن ﴿وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٖ مُّبِينٖ﴾ جـا بەڕاسـتی ئـەم دووانە لەسـەر ڕێگایەکی ئاشـکرادان (٧٩) ﴿وَلَقَدۡ كَذَّبَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡحِجۡرِ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومان خەڵکـی حیجریـش (گەلەکـەی صالـح) بڕوایـان بـە پێغەمبەرەکانیان نەکـرد (٨٠) ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُمۡ ءَايَٰتِنَا﴾ بەڵگـەو نیشـانەکانی خۆمانمـان پێـدان ﴿فَكَانُواْ عَنۡهَا مُعۡرِضِينَ﴾ بـەڵام ئـەوان ڕوویـان لـێ وەرگێڕا (٨١) ﴿وَكَانُواْ يَنۡحِتُونَ مِنَ ٱلۡجِبَالِ﴾ ئەوانە لەشـاخەکاندا دەیانتاشـی ﴿بُيُوتًا ءَامِنِينَ﴾ خانـووی زۆری (قاییمی) بـێ تـرس و بیـم (٨٢) ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلصَّيۡحَةُ مُصۡبِحِينَ﴾ ئەمجـا دەنـگ و پیاهەڵشـاخانێکی بەهێـز گرتنی لەبەرەبەیاندا (٨٣) ﴿فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ جا هەرچیان کردبوو (خانوو لەچیاکاندا) هیچ سوودی پـێ نەگەیانـدن (٨٤) ﴿وَمَا خَلَقۡنَا ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ وە ئێمـە ئاسـمانەکان و زەویمان دروسـت نەکردوە ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَآ إِلَّا بِٱلۡحَقِّ﴾ ئەوەش لەنێوانیاندا یە بەهەق و ڕاستی نەبێت ﴿وَإِنَّ ٱلسَّاعَةَ لَأٓتِيَةٞ﴾ وە بێگومان ڕۆژی دوایـی دێـت ﴿فَٱصۡفَحِ ٱلصَّفۡحَ ٱلۡجَمِيلَ﴾ تـۆش بەجوانی چاوپۆشـی بکـە لێیان (٨٥) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلۡخَلَّٰقُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدی هێنەری زانایە (٨٦) ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَٰكَ سَبۡعٗا مِّنَ ٱلۡمَثَانِي﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی حـەوت ئایەتـی دووبـارە کراوەمان پێ بەخشـیت (مەبەسـت لە سـورەتی الفاتحـە یـە کە چەنـد جارێك لـە نوێـژدا دووبـارە دەبێتـەوە) ﴿وَٱلۡقُرۡءَانَ ٱلۡعَظِيمَ﴾ هەروەهـا قورئانی گـەورەش (٨٧) ﴿لَا تَمُدَّنَّ عَيۡنَيۡكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهِۦٓ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) چاوت مەبـڕە ئەو نـازو نیعمەتی (دونیـا) کەداومانە بـە ﴿أَزۡوَٰجٗا مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێك لەو بێ باوەڕانـە ﴿وَلَا تَحۡزَنۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ و خەمیان بۆ مەخۆ ﴿وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە باڵـی بەزەیـی ڕاخە بۆ بـڕواداران (٨٨) ﴿وَقُلۡ إِنِّيٓ أَنَا ٱلنَّذِيرُ ٱلۡمُبِينُ﴾ وە بڵێ بەڕاستی من ترسێنەرێکی ڕوون و ئاشکرام (دەتان ترسێنم لە سزایەك) (٨٩) ﴿كَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَى ٱلۡمُقۡتَسِمِينَ﴾ وێنەی ئەو (سزایە)ی ناردمان بۆ دابەش کەران (مەبەست پێ جولەکە و گاورەکانە کە باوەڕیان دەکرد بەهەندێکی قورئان وبێ باوەڕیش بوون بەهەندێکی تری) (٩٠)

﴿ٱلَّذِينَ جَعَلُواْ ٱلۡقُرۡءَانَ عِضِينَ﴾ ئەوانەی کەقورئانیان کردە چەند بەشەوە (باوەڕداربوون بەهەندێکی وکافریش بوون بەوەی تری) ﴿٩١﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسۡـَٔلَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ جا سوێند بە پەروەردگارت پرسیار لەهەموویان دەکەین ﴿٩٢﴾ ﴿عَمَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ لەوەی کەدەیانکرد (لەدونیادا) ﴿٩٣﴾ ﴿فَٱصۡدَعۡ بِمَا تُؤۡمَرُ﴾ جا هەر فەرمانێکت پێ دەدرێت بەئاشکرا ڕای گەیەنە ﴿وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ و گوێ بەهاوبەش دانەران مەدە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّا كَفَيۡنَٰكَ ٱلۡمُسۡتَهۡزِءِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ دەپارێزین لەشەڕ وپیلانی ئەو کەسانەی گاڵتە ولاقرتی دەکەن بە ئاینەکەت ﴿٩٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَجۡعَلُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَۚ﴾ ئەوانەی لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر دادەنێن ﴿فَسَوۡفَ يَعۡلَمُونَ﴾ جا دواتر دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ نَعۡلَمُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین ﴿أَنَّكَ يَضِيقُ صَدۡرُكَ بِمَا يَقُولُونَ﴾ کەبەڕاستی تۆ دڵت تەنگ دەبێ بەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿٩٧﴾ ﴿فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ﴾ کەواتە تەسبیحاتی پەروەردگارت بکە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ و لەسوژدە بەران بە ﴿٩٨﴾ ﴿وَٱعۡبُدۡ رَبَّكَ﴾ وە پەروەردگارت بپەرستە ﴿حَتَّىٰ يَأۡتِيَكَ ٱلۡيَقِينُ﴾ هەتا مردن یەخەت پێ دەگرێت ﴿٩٩﴾

سورەتی ﴿النَّحۡلِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَتَىٰٓ أَمۡرُ ٱللَّهِ فَلَا تَسۡتَعۡجِلُوهُۚ﴾ ئەوا فەرمانی خوا(بە سزادانیان)هات بۆیە پەلە مەکەن (لەهاتنی) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا لەهەر شتێك ئەوانە دەیکەن بەهاوبەشی ﴿١﴾ ﴿يُنَزِّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ بِٱلرُّوحِ مِنۡ أَمۡرِهِۦ﴾ فریشتە دەنێرێتەخوارەوە بەوەحی بەفەرمانی خۆی ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦٓ﴾ بۆ هەر کەسێك لەبەندەکانی کەخۆی بیەوێت ﴿أَنۡ أَنذِرُوٓاْ﴾ بەوەی کەخەڵکی بترسێنن ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱتَّقُونِ﴾ کەبەڕاستی بێجگە لەمن هیچ پەرستراوێکی تر نی یە کەواتە هەر لەمن بترسن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۚ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کرد ﴿تَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ بەرزو بڵندە لە هەرچی ئەوانە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِن نُّطۡفَةٍ﴾ (خوای گەورە) ئادەمی دروست کرد لە دڵۆپە ئاوێك ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی بۆتە دوژمنێکی ئاشکرای (بەرنامەکەی خودا) ﴿٤﴾ ﴿وَٱلۡأَنۡعَٰمَ خَلَقَهَاۖ لَكُمۡ﴾ ئاژەڵیشی بۆ ئێوە دروست کردووە ﴿فِيهَا دِفۡءٌ وَمَنَٰفِعُ﴾ کە (هۆی) گەرمایی و کەڵکیان تێدایە ﴿وَمِنۡهَا تَأۡكُلُونَ﴾ وە لە(گۆشتی) ئەوان دەخۆن ﴿٥﴾ ﴿وَلَكُمۡ فِيهَا جَمَالٌ﴾ وە بۆ ئێوە هەیە لەو (ئاژەڵانەدا دیمەنی) جوانی و ڕازاوە ﴿حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسۡرَحُونَ﴾ کاتێ دەیان هێننەوە لە لەوەڕگا و کاتێکیش دەیان بەن بۆ لەوەڕگا ﴿٦﴾

﴿وَتَحۡمِلُ أَثۡقَالَكُمۡ إِلَىٰ بَلَدٖ﴾ وە(هەندێ لەو ماڵاتانە) بارەکانتان هەڵدەگرن (ودەیبەن) بۆ شار وجێگایە ﴿لَّمۡ تَكُونُواْ بَٰلِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ ٱلۡأَنفُسِۚ﴾ کەئێوە پێی نەدەگەیشتن مەگەر زۆر بەناڕەحەت نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر بەسۆزو بەبەزەیی یە (بۆ ئادەمی) ﴿٧﴾ ﴿وَٱلۡخَيۡلَ وَٱلۡبِغَالَ وَٱلۡحَمِيرَ﴾ وە ئەسپ و ماین و ئێسترو گوێ درێژ(ی بۆ دروست کردون) ﴿لِتَرۡكَبُوهَا وَزِينَةٗۚ﴾ لەبەر ئەوەی سواریان بن و هۆی ڕازانەوەش بن بۆ ئێوە ﴿وَيَخۡلُقُ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە (خوا) شتی وا دروست دەکات کە (ئێستا) ئێوە نایزانن ﴿٨﴾ ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ قَصۡدُ ٱلسَّبِيلِ﴾ ڕێگای ڕاست نیشاندان (بەبەندەکان) تەنها بۆ خوایە ﴿وَمِنۡهَا جَآئِرٞۚ﴾ وە هەندێك لەڕێگاکان لارو نارێکە ﴿وَلَوۡ شَآءَ لَهَدَىٰكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە ئەگەر (خوا) بیویستایە هەمووتانی ڕێنموونی دەکرد ﴿٩﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗۖ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە کە لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندون ﴿لَّكُم مِّنۡهُ شَرَابٞ﴾ ئاو خواردنەوەتان لەو (بارانە)یە ﴿وَمِنۡهُ شَجَرٞ فِيهِ تُسِيمُونَ﴾ و هۆی سەوز بوونی ڕووەکیشە کەمەڕ و ماڵاتی لێ دەلەوەڕێنن ﴿١٠﴾ ﴿يُنۢبِتُ لَكُم بِهِ ٱلزَّرۡعَ﴾ بەو (ئاوە خوا) بۆتان دەڕوێنێت کشتوکاڵ ﴿وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلنَّخِيلَ وَٱلۡأَعۡنَٰبَ﴾ و زەیتوون و دار خورما مێو و ڕەز ﴿وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِۚ﴾ و هەموو بەرو میوەیەك ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوکەسانەی بیردەکەنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ وە ڕامی هێناوە بۆتان شەوو ڕۆژ (لەخزمەتی ئێوەدایە) ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ و خۆرو مانگ ﴿وَٱلنُّجُومُ مُسَخَّرَٰتُۢ بِأَمۡرِهِۦٓۚ﴾ هەروەها ئەستێرەکانیش ڕام هێنراوون بەفەرمانی خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانە کەژیرن و تێدەگەن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَا ذَرَأَ لَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە (ڕامی هێناوە) بۆتان ئەوەی دروستی کردووە لەزەویدا وبڵاوی کردوەتەوە ﴿مُخۡتَلِفًا أَلۡوَٰنُهُۥٓۚ﴾ کەڕەنگ وجۆریان جیاوازە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا باسکرا ﴿لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَذَّكَّرُونَ﴾ نیشانەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی کەئامۆژگاری وەردەگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي سَخَّرَ ٱلۡبَحۡرَ لِتَأۡكُلُواْ مِنۡهُ لَحۡمٗا طَرِيّٗا﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە کەدەریای ڕام هێناوە بۆ ئەوەی گۆشتی تازەی لێ بخۆن (مەبەست ماسی وهاوشێوەکانیەتی) ﴿وَتَسۡتَخۡرِجُواْ مِنۡهُ حِلۡيَةٗ تَلۡبَسُونَهَاۖ﴾ وە بۆ ئەوەی خشڵیشی لێ دەربهێنن کەدەی پۆشن (بۆ خۆ ڕازاندنەوە وەك دوڕ وسەدەف و مرواری) ﴿وَتَرَى ٱلۡفُلۡكَ مَوَاخِرَ فِيهِ﴾ و کەشتیەکان دەبینی ئاوی دەریاکە لەت دەکەن ﴿وَلِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦ وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی هەندێك لەفەزڵ و ڕۆزی خوا بەدەس بێنن وبۆ ئەوەی سوپاسی خواش بکەن ﴿١٤﴾

﴿وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە (خوا) لەزەویدا چەند شاخێکی دامەزراوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە نەلەرزێنێت وبتوانن لەسەری بژین ﴿وَأَنْهَارًا﴾ وەچەم و ڕووباری (تیاداناوە) ﴿وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ هەروەها ڕێگای زۆر(ی بەدی هێناوە) بۆ ئەوەی ئێوە ڕێ ی پێ دەرکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾ هەروەها نیشانەی زۆری داناوەو بەئەستێرەش خەڵکی ڕێ دەرئەکەن (لەشەودا) ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ﴾ جا ئایا زاتێك (ئەمانە) دروست دەکات وەك کەسێك وایە کە هیچ دروست نەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەوە بۆ بیرناکەنەوە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ﴾ وە ئەگەر (بتانەوێت) نیعمەکانی خوا بژمێرن ناتوانن بیان ژمێرن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٨﴾ ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ﴾ وە خوا دەزانێ چی دە شاردنەوە ﴿وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ و چی ئاشکرا دەکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەش هاواریان لێ دەکەن بێجگەلە خوا ﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ هیچ شتێك دروست ناکەن بەڵکو خۆیان دروست کراون ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ۖ﴾ مردووی بێ گیانن ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (ئەو بتانە) هەست ناکەن کەی (خۆیان وخەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۚ﴾ خوای ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ جا ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿قُلُوبُهُم مُّنكِرَةٌ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ دڵەکانیان بێ باوەڕەو هەمیشە خۆیان بەزل دەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ ڕاستە بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ﴾ بەئەوەی دەی شارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ بەزل زانانی خۆش ناوێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ﴾ وە کاتێك بەوانە بوترێت ئایا پەروەردگارتان چی ناردۆتە خوارەوە ﴿قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێن حیکایەت وئەفسانەی پڕو پوچی پێشووەکان ﴿٢٤﴾ ﴿لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً﴾ بۆ ئەوەی باری گوناهی خۆیان بەتەواوی هەڵبگرن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم﴾ لەگەڵ هەندێك لەباری گوناهی ئەوانەی کە ئەمان گومڕایان دەکردن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ﴾ بەبێ زانیاری ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ بێداربن زۆر بەدە ئەوەی کەهەڵیدەگرن (و دەیگرنە ئەستۆ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەش کە لەپێش ئەمانەوە بوون پیلانیان گێڕا ﴿فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ﴾ جا خوا کۆشك و خانووەکانیانی لەبن و بناغەوە دەرهێنا ﴿فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ﴾ ئەوسا سەربانەکانیان لەسەریانەوە ڕوخا بەسەریاندا ﴿وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەلایەکەوە سزایان بۆ هات کەهەستیان پێ نەدەکرد ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ يُخۡزِيهِمۡ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ڕیسوا و سەرشۆڕیان دەکات ﴿وَيَقُولُ أَيۡنَ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ﴾ و (خوا پێیان) دەفەرموێت لەکوێن ئەو هاوبەشانەی ﴿كُنتُمۡ تُشَٰٓقُّونَ فِيهِمۡۚ﴾ کەئێوە لەبەر ئەوان ململانێی (پێغەمبەرەکان و براداران)تان دەکرد دەربارەیان ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ ئەوانەی زانیاریان پێ درا بوو دەڵێن ﴿إِنَّ ٱلۡخِزۡيَ ٱلۡيَوۡمَ وَٱلسُّوٓءَ﴾ بەڕاستی ڕیسوایی و بەدبەختی ئەمڕۆ ﴿عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ بۆ بێ باوەڕانە ﴿٢٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ تَتَوَفَّىٰهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِيٓ أَنفُسِهِمۡۖ﴾ لە کاتێکدا ستەم کار بوون لەخۆیان ﴿فَأَلۡقَوُاْ ٱلسَّلَمَ﴾ جالەو کاتەدا مل کەچ دەبن ﴿مَا كُنَّا نَعۡمَلُ مِن سُوٓءِۭۚ﴾ (و ئەڵێن) ئێمە هیچ خراپەیەکمان نەکردووە ﴿بَلَىٰٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمُۢ بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ بەڵێ (خراپەتان کردووە) بێگومان خوا ئاگادارە بەو کردەوانەی کەئێوە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿فَٱدۡخُلُوٓاْ أَبۡوَٰبَ جَهَنَّمَ﴾ کەواتە لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژورەوە ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ﴾ تێیدا بمێننەوە بەهەمیشەیی و (هەتاهەتایی) ﴿فَلَبِئۡسَ مَثۡوَى ٱلۡمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای جێگەی خۆبەگەورەزانان چەند ناخۆش و خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ وە ووترا بەوانەی کەخۆیان پاراست (لە بێ بڕوایی) ﴿مَاذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمۡۚ قَالُواْ خَيۡرٗاۗ﴾ ئەوە پەروەردگارتان چی ناردۆتە خوارەوە؟ دەڵێن خێرو چاکە ﴿لِّلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٞۚ﴾ بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە چاکە هەیە ﴿وَلَدَارُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞۚ﴾ و بێگومان جێگای ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿وَلَنِعۡمَ دَارُ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ وچ خۆشەماڵ و شوێنی پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٣٠﴾ ﴿جَنَّٰتُ عَدۡنٖ يَدۡخُلُونَهَا﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیین کەئەوان دەچنەناوی ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ﴾ ڕوبارەکانی دەڕۆن بەژێر (قەسرو درەختەکان) یاندا ﴿لَهُمۡ فِيهَا مَا يَشَآءُونَۚ﴾ لەو بەهەشتانەدایە ئەوەی بیانەوێ بۆیان ئامادەیە ﴿كَذَٰلِكَ يَجۡزِي ٱللَّهُ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئابەو جۆرە خوا پاداشتی خۆ پارێزەران وخواناسان دەداتەوە ﴿٣١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ تَتَوَفَّىٰهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکانی (گیان کێشان) گیانیان دەکێشن بەپاکی ﴿يَقُولُونَ سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمُ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن سەلامتان لێ بێت ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ بچنە بەهەشتەوە بەهۆی ئەوەی کەدەتانکرد (لەدونیادا) ﴿٣٢﴾ ﴿هَلۡ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأۡتِيَهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئایا (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێ ی چی ئەکەن جگە لەوەی فریشتەکان بۆتان بێن و (گیانیان بکێشن) ﴿أَوۡ يَأۡتِيَ أَمۡرُ رَبِّكَۚ﴾ یان فەرمانی پەروەردگارت بێت (بۆ سزادانیان) ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر وەکو ئەمانیان کرد ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ﴾ و خواستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿فَأَصَابَهُمۡ سَيِّـَٔاتُ مَا عَمِلُواْ﴾ لەئاکامدا تۆڵەی ئەو خراپانانەیان تووش بوو کەکردبوویان ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ وە ئەو (سزا)ی کەئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد دەوری دان و هاتەسەریان ﴿٣٤﴾

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْ﴾ وە ئەوانەی هاوبەشیان داناوە بۆ خوا دەڵێن ﴿لَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا عَبَدۡنَا مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖ﴾ بێجگە ئەو (خوا) هیچ شتێکمان نەدەپەرست ﴿نَّحۡنُ وَلَآ ءَابَآؤُنَا﴾ نەئێمەو نەباو و باپیرانمان ﴿وَلَا حَرَّمۡنَا﴾ وە حەرامامان نەدەکرد ﴿مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖ﴾ هیچ شتێك بەبێ فەرمانی ئەو ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ پێشینانی ئەمانیش هەر بەو جۆرەیان دەکرد ﴿فَهَلۡ عَلَى ٱلرُّسُلِ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ﴾ ئایا پێغەمبەران هیچیان لەسەرە بێجگە لەڕاگەیاندنێکی ﴿ٱلۡمُبِينُ﴾ ئاشکرای (ئاینی یەکتاپەرستی) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا﴾ سوێند بەخوا لەناو هەموو گەل و ئوممەتێکدا پێغەمبەرێکمان ناردووە ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَۖ﴾ (کە فەرمان دەکەن بەخەڵکی) بەوەی تەنها خوا بپەرستن و دوورکەونەوە لە (پەرستنی) هەرپەرستراوێکی تر ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ هَدَى ٱللَّهُ﴾ جا خوا هەندێکی لەو (ئوممەتانە) ڕێنموونی کرد ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ حَقَّتۡ عَلَيۡهِ ٱلضَّلَٰلَةُۚ﴾ و هەندێکیشیان (لەبەر خراپیان) گومڕایی یەخەی گرتن ﴿فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَٱنظُرُواْ﴾ دەی بەزەویدا بگەڕێن و تەماشاکەن ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی بێ باوەڕان چۆن بوو ﴿٣٦﴾ ﴿إِن تَحۡرِصۡ عَلَىٰ هُدَىٰهُمۡ﴾ هەر چەند زۆر سووربی لەسەر ڕێنموونی ئەوانە (بێ سوودە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَن يُضِلُّۖ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسێك ناکات کە (بیەوێ) گومڕای بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ هیچ پشتیوانێکیشیان نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿وَأَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ وە ئەوانە زۆر توند سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَا يَبۡعَثُ ٱللَّهُ مَن يَمُوتُۚ﴾ (دەیان ووت) هەرکەس بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە ﴿بَلَىٰ وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا﴾ بەڵێ (زیندووی دەکاتەوە) بەڵێنێکی هەق و ڕاستی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٣٨﴾ ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِي يَخۡتَلِفُونَ فِيهِ﴾ بۆئەوەی ڕوونی بکاتەوە بۆخەڵکی ئەوەی تیایدا جیاوازن ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ وەتا ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بزانن ﴿أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰذِبِينَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان درۆزن بوون ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّمَا قَوۡلُنَا لِشَيۡءٍ إِذَآ أَرَدۡنَٰهُ﴾ بەڕاستی کاتێك (زیندووکردنەوە وبەدیهێنانی هەرشتێکمان) بوێت ﴿أَن نَّقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ (ئەمەیە) کەپێی دەڵێین ببە ئەویش یەکسەر دەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ فِي ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی لەڕێی خوادا کۆچیان کرد ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُواْ﴾ دوای ئەوەی ستەمیان لێ کرا ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗۖ﴾ بێگومان لەدونیادا نیشتەجێ یان دەکەین زۆر بەچاکی ﴿وَلَأَجۡرُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَكۡبَرُۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی گەورەترە ئەگەر بیان زانیایە ﴿٤١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانە کەسانێك بوون دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بەپەروەردگاریان دەبەست ﴿٤٢﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ وە ڕەوانەمان نەکردووە لەپێش تۆ ﴿إِلَّا رِجَالٗا نُّوحِيٓ إِلَيۡهِمۡۖ﴾ بێجگە لە پیاوانێ کە نیگامان بۆ ناردوون ﴿فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلذِّكۡرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لەزانایان ﴿إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٤٣﴾ ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَٱلزُّبُرِۗ﴾ لەگەڵ چەندین بەڵگەو پەڕاوی ئاسمانی ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلذِّكۡرَ﴾ وقورئانیشمان بۆ تۆ نارد ﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيۡهِمۡ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی بۆیان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَلَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیر بکەنەوەو تێ بگەن ﴿٤٤﴾ ﴿أَفَأَمِنَ ٱلَّذِينَ مَكَرُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ دەی ئایا ئەوانەی کەپیلان وخراپەیان کردووە بێ باکن و ناترسن لەوەی ﴿أَن يَخۡسِفَ ٱللَّهُ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ کەخوا بیان بات بەناخی زەویدا ﴿أَوۡ يَأۡتِيَهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ یان سزایان بۆ بێت ﴿مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەشوێنێکەوە کەهەستی پێ ناکەن ﴿٤٥﴾ ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ فِي تَقَلُّبِهِمۡ﴾ یان (سزا) بیان گرێت لەکاتی گەڕان و هاتوچۆدا ﴿فَمَا هُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ ئیتر ناتوانن خۆیان قوتارکەن ﴿٤٦﴾ ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ عَلَىٰ تَخَوُّفٖ﴾ یان لەکاتێکدا دەترسن (لەسزادان) لەناویان دەبات ﴿فَإِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارتان زۆر دڵسۆز ومیهرەبانە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَىٰ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ﴾ ئایا ئەوانە نابینن و سەرنج نادەن کە هەرچی خوا دروستی کردووە ﴿يَتَفَيَّؤُاْ ظِلَٰلُهُۥ﴾ سێبەرەکانیان دەگۆڕێت ﴿عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَٱلشَّمَآئِلِ﴾ بەلای ڕاست و چەپیاندا ﴿سُجَّدٗا لِّلَّهِ وَهُمۡ دَٰخِرُونَ﴾ بەمل کەچیەوە سوژدە بۆ خوا دەبن ﴿٤٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هەر بۆ خوا سوژدە دەبەن ﴿مِن دَآبَّةٖ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ لەگیان لەبەران و فریشتەکان لەهەمان کاتدا خۆشیان بەگەورە دانانێن ﴿٤٩﴾ ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن کەلەلای سەروویانەوەیە ﴿وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ۩﴾ و هەر فەرمانێکیان پێ بکرێت دەیکەن ﴿٥٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱللَّهُ لَا تَتَّخِذُوٓاْ إِلَٰهَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِۖ﴾ خوا فەرمووی دوو پەرستراو بۆ خۆتان دامەنێن ﴿إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ بێگومان پەرستراو(ی ئێوە) تەنها یەکێکە (کەخوای گەورە وبالادەستە) ﴿فَإِيَّٰيَ فَٱرۡهَبُونِ﴾ کەواتە هەر لەمن بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و لەزەویدایە ﴿وَلَهُ ٱلدِّينُ وَاصِبًاۚ﴾ وە گوێڕایەڵی بەردەوام هەر بۆ ئەوە ﴿أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا لەغەیری خوا دەترسن؟ ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعۡمَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِۖ﴾ وە هەر چاکە و بەهرەیەکتان هەبێت ئەوە هەمووی لەخواوەیە ﴿ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ﴾ پاشان کاتێك دووچاری زیان و ناڕەحەتیەك ببن ﴿فَإِلَيۡهِ تَجۡـَٔرُونَ﴾ ئەوە پەناو هاوار هەر بۆلای ئەو دەبەن ﴿٥٣﴾ ﴿ثُمَّ إِذَا كَشَفَ ٱلضُّرَّ عَنكُمۡ﴾ لەپاشان کاتێك ناڕەحەتیەکەی لەسەر لابردن ﴿إِذَا فَرِيقٞ مِّنكُم﴾ کتوپڕ دەستەیەك لە ئێوە ﴿بِرَبِّهِمۡ يُشۡرِكُونَ﴾ هاوبەش بڕیار دەدەن بۆ پەروەردگاریان (وەدەگەڕێنەوە سەر بێ باوەڕی) ﴿٥٤﴾

﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) با بێباوەڕ وسپڵە بن بەرامبەر ئەوەی پێمان بەخشین ﴿فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە (لەدونیادا) ڕابوێرن جا لەمەو دوا دەزانن (چییان لێ دەکەین) ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە (بت پەرستان) بۆ ئەو (بت)انەی کەهیچ نازانن دادەنێن ﴿نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ بەشێك لەوەی کەئێمە پێمان بەخشیوون (لەخواردن و خواردنەوە) ﴿تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَفْتَرُونَ﴾ سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەسەر ئەو درۆو بوختانەی کەهەڵتان دەبەست ﴿٥٦﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ﴾ ئەو (بت پەرستانە) کچان بۆ خوا دادەنێن (و دەڵێن فریشتەکان کچی خودان) ﴿سُبْحَانَهُ وَلَهُم مَّا يَشْتَهُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خواو بۆ خۆشیان چییان پێ خۆشە (دایدەنێن کە حەزیان لە کوڕە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ﴾ هەرکاتێ یەکێك لەوانە مزگێنی کچی پێ بدرێت ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕوی ڕەش دائەگەڕێت و بۆ خۆی پیش دەخواتەوە ﴿٥٨﴾ ﴿يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ﴾ خۆی دەشارێتەوە لەخەڵکی ﴿مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ﴾ لەبەر ئەو مژدە خراپەی پێی دراوە (بەگومانی خۆی) ﴿أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ﴾ ئایا (ئەو کچە) بیهێڵێتەوە بەسەرشۆڕ(ی بەخێوی بکات) ﴿أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ﴾ یان زیندە بەچاڵی کات ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ بێداربن ئای چەند خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن! ﴿٥٩﴾ ﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بۆ ئەوانە هەیە کە بڕوایان بەڕۆژی دوایی نی یە ﴿مَثَلُ السَّوْءِ﴾ نموونەی خراپ ﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ﴾ نموونەی هەرە بەرزیش هەر بۆ خوایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوا) زاڵی بەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی سزا بدایە ﴿بِظُلْمِهِم﴾ بەهۆی ستەم (و بێ بڕوایی) یانەوە ﴿مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێ (مرۆڤ) ێکی لەسەر (زەویدا) نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەڵام دوایان دەخات تا کاتی دیاری کراو (بۆیان) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ جا کاتێك کاتی دیاری کراویان هات (ڕۆژیان تەواو بوو) ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ هیچ کات و ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٦١﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ﴾ وە ئەوان شتێ بۆ خوا دادەنێن کەخۆیان حەزی لێ ناکەن ﴿وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ﴾ وە زمانیان بەدرۆ دەڵێ ﴿أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ﴾ کەبێگومان پاداشتی زۆر چاك هەر بۆ ئەوانە ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُم مُّفْرَطُونَ﴾ ڕاستە و گومانی تێدا نی یە (پاداشتی) ئەوانە هەر ئاگری (دۆزەخ)ە و زوو بەپەلە دەبرێن (بۆی) ﴿٦٢﴾ ﴿تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانمان ناردووە بۆ سەر گەلانی پێش تۆ ﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ جاشەیتان کردەوە (خراپەکان) یانی بۆ ڕازاندنەوە ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ﴾ بۆیە ئەمڕۆ (شەیتان) پشتیوانیانە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوانە سزای سەختی بەئازار هەیە ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ﴾ مەگەر بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ﴿الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ ئەوەی کەتیایدا جیاواز بوون ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ وە تاڕێنموونی و میهرەبانیش بێت بۆ کەسانێ کەباوەڕ دێنن ﴿٦٤﴾

﴿وَٱللَّهُ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ وە خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَحۡيَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَآۚ﴾ جا بەو (بارانە) زەوی زیندوو کردەوە دوای ئەوەی کەمردبوو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَأٓيَةً لِّقَوۡمٍ يَسۡمَعُونَ﴾ نیشانە و بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ کەسانێك کە(ڕاستی) دەبیستن ﴿٦٥﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمۡ فِي ٱلۡأَنۡعَٰمِ لَعِبۡرَةًۖ﴾ وە بەڕاستی لەئاژەڵ و ماڵاتیشدا بۆ ئێوە پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿نُّسۡقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِۦ﴾ لەوەی لەناو سکی دایە بەئێوەی دەنۆشین ﴿مِنۢ بَيۡنِ فَرۡثٖ وَدَمٖ لَّبَنًا خَالِصٗا سَآئِغٗا لِّلشَّٰرِبِينَ﴾ لەنێوان سرپوان (پیسی) و خوێندا شیرێکی پاکی بێ خەوشتان پێ دەنۆشێت ﴿٦٦﴾ ﴿وَمِن ثَمَرَٰتِ ٱلنَّخِيلِ وَٱلۡأَعۡنَٰبِ﴾ وە لەبەرو بوومەکانی دار خورما و ڕەزەکانیش ﴿تَتَّخِذُونَ مِنۡهُ سَكَرٗا﴾ (خواردنەوەی) سەر خۆشکەری لێ دروست دەکەن ﴿وَرِزۡقًا حَسَنًاۚ﴾ وەڕۆزی و بژێوی پاك و چاکیشی (لێ دروست دەکەن وەك مێوژ و دۆشاو) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کەتێدەگەن ﴿٦٧﴾ ﴿وَأَوۡحَىٰ رَبُّكَ إِلَى ٱلنَّحۡلِ﴾ وە پەروەردگارت سرووش (ئیلهامی) کرد بۆ هەنگ ﴿أَنِ ٱتَّخِذِي مِنَ ٱلۡجِبَالِ بُيُوتٗا﴾ کە لەچیاکاندا خانوو (بۆ خۆت) ساز بدە ﴿وَمِنَ ٱلشَّجَرِ وَمِمَّا يَعۡرِشُونَ﴾ و لە(کونی) دارو درەختەکان لەو (شوێن)انەی کەخەڵکی دروستی دەکەن (بۆی) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ پاشان لەهەموو بەرو بوومێك بمژە ﴿فَٱسۡلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلٗاۚ﴾ ئەوسا ئەو ڕێگایانەی پەروەردگارت بگرە بەر بەمل کەچی ﴿يَخۡرُجُ مِنۢ بُطُونِهَا﴾ لەسکی ئەو (هەنگانەوە) دێتە دەر ﴿شَرَابٞ مُّخۡتَلِفٌ أَلۡوَٰنُهُۥ﴾ خواردنەوەیەك (هەنگوین) کەڕەنگەکانی جیاوازە ﴿فِيهِ شِفَآءٞ لِّلنَّاسِۚ﴾ کەشیفای تێدایە بۆ خەڵکی ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەوەدا نیشانەی گەورە هەیە بۆ کەسانێك کەبیر دەکەنەوە ﴿٦٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُمۡ ثُمَّ يَتَوَفَّىٰكُمۡۚ﴾ بێگومان خوا ئێوەی دروست کردووەو پاشان دەتان مرێنێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰٓ أَرۡذَلِ ٱلۡعُمُرِ﴾ وە هەندێك لەئێوە (زۆر پیر دەبێ تا) دەگەڕێنرێتەوە بۆ لاواز ترینی تەمەن ﴿لِكَيۡ لَا يَعۡلَمَ بَعۡدَ عِلۡمٖ شَيۡـًٔاۚ﴾ بۆ ئەوەی لەپاش زانین هیچ شتێك نەزانێت (هەموو شتێکی لەبیر بچێتەوە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٞ قَدِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا زانای بەتوانایە ﴿٧٠﴾ ﴿وَٱللَّهُ فَضَّلَ بَعۡضَكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ فِي ٱلرِّزۡقِۚ﴾ وە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکتاندا لە(پێدانی) ڕزق و ڕۆزی دا ﴿فَمَا ٱلَّذِينَ فُضِّلُواْ بِرَآدِّي رِزۡقِهِمۡ عَلَىٰ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُهُمۡ﴾ جائەوانەی کەفەزڵی خودایان بەسەرەوەیە ورزق وڕۆزیان زۆرە بەشی بەندەکانی لێ نادەن ﴿فَهُمۡ فِيهِ سَوَآءٌۚ﴾ تابەهۆی ئەوەوە ئەوان (بەندەکان و) ئەمان یەکسان بن تێیدا ﴿أَفَبِنِعۡمَةِ ٱللَّهِ يَجۡحَدُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە ئینکاری چاکەو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا﴾ وە خوا لەڕەگەزی خۆتان هاوسەری بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَزۡوَٰجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةٗ﴾ وە لەژن و هاوسەرەکانتان کوڕو نەوەی بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِۚ﴾ وە ڕزق وڕۆزی پاك و خۆشی پێدا وون ﴿أَفَبِٱلۡبَٰطِلِ يُؤۡمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان هەر بە ناهەق و بەتاڵ باوەڕ دێنن ﴿وَبِنِعۡمَتِ ٱللَّهِ هُمۡ يَكۡفُرُونَ﴾ وە بەچاکەو نیعمەتەکانی بێ باوەڕ و سپڵەن ﴿٧٢﴾

﴿وَيَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ ئەوان لەجیاتی خوا شتانێ دەپەرستن ﴿لَا يَمۡلِكُ لَهُمۡ رِزۡقٗا﴾ کەخاوەنی هیچ رزق و ڕۆزیەکی ئەوان نین ﴿مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ شَيۡـٔٗا﴾ نەلە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَلَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ و ناشتوانن (ڕۆزیان بدەن) ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَا تَضۡرِبُواْ لِلَّهِ ٱلۡأَمۡثَالَۚ﴾ کەواتە وێنە بۆ خوا مەهێننەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ وَأَنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێت و ئێوە نازانن ﴿٧٤﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا عَبۡدٗا مَّمۡلُوكٗا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بەبەندەیەکی خاوەن دار ﴿لَّا يَقۡدِرُ عَلَىٰ شَيۡءٖ﴾ کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە ﴿وَمَن رَّزَقۡنَٰهُ مِنَّا رِزۡقًا حَسَنٗا﴾ لەگەڵ کەسێکی (باوەڕدار) کەڕزق و ڕۆزی چاکمان پێ دابێت لەلایەن خۆمانەوە ﴿فَهُوَ يُنفِقُ مِنۡهُ سِرّٗا وَجَهۡرًاۖ﴾ ئەویش لەو (ڕۆزیە)ی ببەخشێت بەنهێنی و ئاشکرا ﴿هَلۡ يَسۡتَوُۥنَۚ﴾ ئایا ئەو دووانە یەکسانن ﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِۚ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٧٥﴾ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا رَّجُلَيۡنِ﴾ وە هەروەها خوا نموونەی هێناوەتەوە بەدوو پیاو ﴿أَحَدُهُمَآ أَبۡكَمُ لَا يَقۡدِرُ عَلَىٰ شَيۡءٖ﴾ یەکێکیان لاڵی زگماکی یە کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نییە ﴿وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوۡلَىٰهُ﴾ و ئەو (پیاوە) ئەرك و بارە بەسەر خاوەنەکەیەوە ﴿أَيۡنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأۡتِ بِخَيۡرٍ﴾ بەرەو هەرشوێنێك بینێرێ هیچ خێرو چاکەیەك ناهێنێتەوە ﴿هَلۡ يَسۡتَوِي هُوَ وَمَن يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ﴾ ئایا ئەو کەسە یەکسانە لەگەڵ کەسێك فەرمان بەداد گەری بدات ﴿وَهُوَ عَلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ و ئەو (کەسە) لەسەر ڕێگەیەکی ڕاست بێت ﴿٧٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيۡبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ وە هەر بۆ خوایە نهێنی و پەنهانیەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَآ أَمۡرُ ٱلسَّاعَةِ﴾ وە هاتنی ڕۆژی دوایش (بەلای خواوە) ﴿إِلَّا كَلَمۡحِ ٱلۡبَصَرِ أَوۡ هُوَ أَقۡرَبُۚ﴾ هەر وەکو چاو تروکانێك وایە یان نزیك تر لەوەش ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٧٧﴾ ﴿وَٱللَّهُ أَخۡرَجَكُم مِّنۢ بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمۡ﴾ خوا ئەو خوایە یە کە ئێوەی لەسکی دایکتان دەرهێناوە ﴿لَا تَعۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا﴾ کە هیچتان نەدەزانی ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَٱلۡأَفۡـِٔدَةَ﴾ وە (خوا) گوێ و چاو و دڵی پێدان ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٧٨﴾ ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَى ٱلطَّيۡرِ﴾ ئایا ئەوان سەرنجی باڵندەیان نەداوە؟ ﴿مُسَخَّرَٰتٖ فِي جَوِّ ٱلسَّمَآءِ﴾ کەچۆن لەهەوای ئاسماندا ڕام هێنراون ﴿مَا يُمۡسِكُهُنَّ إِلَّا ٱللَّهُۚ﴾ بێجگە لەخوا کێ ڕایان دەگرێت (بەو ئاسمانەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەو (ڕاگیر کردنە) دا چەند نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕدێنن ﴿٧٩﴾

﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنۢ بُيُوتِكُمۡ سَكَنٗا﴾ وە خوا ماڵەکانتانی کردووە بەجێی دانیشتن و حەوانەوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّن جُلُودِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ بُيُوتٗا﴾ وە لەپێستی ئاژەڵیش دەوارو ڕەشماڵی بۆ فەراهەم هێناون ﴿تَسۡتَخِفُّونَهَا يَوۡمَ ظَعۡنِكُمۡ وَيَوۡمَ إِقَامَتِكُمۡ﴾ (هەڵدەدرێت و دەگوێزرێتەوە) بە ئاسانی لەڕۆژی کۆچ و بارکردنتانداو لەڕۆژی مانەوەونیشتەجێ بونتاندا ﴿وَمِنۡ أَصۡوَافِهَا وَأَوۡبَارِهَا﴾ وە(سازاندویەتی بۆتان)لەخوری و کوڵکی (ئەو ئاژەڵانە) ﴿وَأَشۡعَارِهَآ أَثَٰثٗا وَمَتَٰعًا﴾ وە لە مووەکانیان شتومەکی ناوماڵ کەکەڵکی لێ وەردەگرن ﴿إِلَىٰ حِينٖ﴾ تا ماوەیەك ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَٰلٗا﴾ وە خوا لەوەی کەدروستی کردوە سێبەری زۆری ڕەخساندووە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلۡجِبَالِ أَكۡنَٰنٗا﴾ وە لەچیاکاندا پەناگا وئەشکەوتی بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمۡ سَرَٰبِيلَ تَقِيكُمُ ٱلۡحَرَّ﴾ وە سازیداوە بۆتان جل وپۆشاکێك کەدەتان پارێزێ لەگەرما ﴿وَسَرَٰبِيلَ تَقِيكُم بَأۡسَكُمۡ﴾ هەروەها جل وپۆشاکێك کە لەکاتی جەنگدا دەتان پارێزێت (لەدوژمنان) ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە چاکەو نیعمەتەکانی خۆی تەواو دەکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تُسۡلِمُونَ﴾ بۆ ئەوەی مل کەچ و موسوڵمان ببن ﴿٨١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَإِنَّمَا عَلَيۡكَ﴾ ئەوسا ئەگەر ئەوان ڕوویان وەرگێرا ئەوە بێگومان ئەوەی لەسەر تۆیە تەنها ﴿ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ ڕاگەیاندنی ئاشکرای (ئاینەکەتە) ﴿٨٢﴾ ﴿يَعۡرِفُونَ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بەهرەکانی خوا دەناسن (و دەزانن) ﴿ثُمَّ يُنكِرُونَهَا﴾ پاشان ئینکاری دەکەن ﴿وَأَكۡثَرُهُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ وە زۆربەی ئەوانە هەر بێ باوەڕن ﴿٨٣﴾ ﴿وَيَوۡمَ نَبۡعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٖ شَهِيدٗا﴾ وە ڕۆژێك دێ ئێمە لەهەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) یان بۆ دەنێرین ﴿ثُمَّ لَا يُؤۡذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوسا مۆڵەت نادرێت بەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿وَلَا هُمۡ يُسۡتَعۡتَبُونَ﴾ بیانوشیان لێ وەرناگیرێت ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِذَا رَءَا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلۡعَذَابَ﴾ وە کاتێ ئەوانەی ستەمیان کردوە وسزای دۆزەخ دەبینن ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمۡ وَلَا هُمۡ يُنظَرُونَ﴾ نەسزاکەیان لەسەر سوك دەکرێت نەمۆڵەتیش دەدرێن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا رَءَا ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْ شُرَكَآءَهُمۡ﴾ وە کاتێك ئەوانەی کەهاوبەشیان داناوە پەرستراوەکانیان دەبینن ﴿قَالُواْ﴾ دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ شُرَكَآؤُنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە پەرستراوەکانمانن ﴿ٱلَّذِينَ كُنَّا نَدۡعُواْ مِن دُونِكَۖ﴾ کە ئێمە هاوارمان لێ ئەکردن لەجیاتی تۆ ﴿فَأَلۡقَوۡاْ إِلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلَ إِنَّكُمۡ﴾ ئەمجا ئەو (پەرستراوانە) ووتەیان ئاراستە دەکەن (و دەڵێن) بەڕاستی ئێوە ﴿لَكَٰذِبُونَ﴾ درۆزنن ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَلۡقَوۡاْ إِلَى ٱللَّهِ يَوۡمَئِذٍ ٱلسَّلَمَۖ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەموو گوێڕایەڵی و ملکەچی ئەنوێنن بۆ خوا ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ وە وون دەبێت لێیان ئەو درۆیانەی کەهەڵیان دەبەست (لەدونیادا) ﴿٨٧﴾

﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بەرگری خەڵکیشیان کردووە لەڕێگەی خوا ﴿زِدۡنَٰهُمۡ عَذَابٗا فَوۡقَ ٱلۡعَذَابِ﴾ جگە لە سزا کەی خۆیان سزایان بۆ زیاد دەکەین ﴿بِمَا كَانُواْ يُفۡسِدُونَ﴾ لەبەر ئەوەی کەخراپەکاریان دەکرد ﴿٨٨﴾ ﴿وَيَوۡمَ نَبۡعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٖ شَهِيدًا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کەئێمە لە هەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) دەنێرین ﴿عَلَيۡهِم مِّنۡ أَنفُسِهِمۡۖ﴾ بۆسەریان لەخۆیان (کەشایەتیان لێ بدات) ﴿وَجِئۡنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِۚ﴾ وە تۆش دەهێنین (ئەی موحەممەد ﷺ) بەشایەت لەسەر ئەوانە ﴿وَنَزَّلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿تِبۡيَٰنٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ﴾ کەڕوون کەرەوەیە بۆ هەموو شتێك ﴿وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وەڕێنموونی ومیهرەبانی و مژدەیە بۆ موسڵمانان ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَٱلۡإِحۡسَٰنِ﴾ بەڕاستی خوا فەرمان دەدات بەدادگەری و بەچاکە ﴿وَإِيتَآيِٕ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ و بە بەخشین بەخزم و خوێش ﴿وَيَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِ وَٱلۡبَغۡيِۚ﴾ وە (خوا) بەرگری دەکات لەداوێن پیسی و خراپە و دەست درێژی ﴿يَعِظُكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ ئامۆژگاریتان دەکات بۆ ئەوەی پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٩٠﴾ ﴿وَأَوۡفُواْ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ إِذَا عَٰهَدتُّمۡ﴾ وە بەڵێنی خوا بەجێ بێنن کاتێ کەبەڵێن دەدەن ﴿وَلَا تَنقُضُواْ ٱلۡأَيۡمَٰنَ﴾ و بەڵێن وپەیمانەکانتان مەشکێنن ﴿بَعۡدَ تَوۡكِيدِهَا﴾ لەپاش بەستن ودووپاتکردنەوەیان ﴿وَقَدۡ جَعَلۡتُمُ ٱللَّهَ عَلَيۡكُمۡ كَفِيلًاۚ﴾ لەکاتێکدا خواتان کردووە بەشایەت و چاودێر بەسەر خۆتانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا تَفۡعَلُونَ﴾ بەڕاستی هەرچی دەکەن خوا دەیزانێت ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّتِي نَقَضَتۡ غَزۡلَهَا﴾ وەك ئەو (ئافرەتە) مەبن کەڕیسەکەی کردەوە بەخوری ﴿مِنۢ بَعۡدِ قُوَّةٍ أَنكَٰثٗا﴾ لەپاش بادان و ڕستن و شەتەك دانی ﴿تَتَّخِذُونَ أَيۡمَٰنَكُمۡ دَخَلَۢا بَيۡنَكُمۡ﴾ سوێندو پەیمانەکانتان دەکەن بەهۆی ناپاکی و فڕو فێڵ لەنێوانتاندا ﴿أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرۡبَىٰ مِنۡ أُمَّةٍۚ﴾ لەبەر ئەوەی دەستەو کۆمەڵێك زۆرترو بەهێز ترە لەدەستەو کۆمەڵێکی تر ﴿إِنَّمَا يَبۡلُوكُمُ ٱللَّهُ بِهِۦۚ﴾ خوا بەوە تاقیتان دەکاتەوە ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە سوێند بەخوا لەڕۆژی دواییدا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿مَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ﴾ ئەوەی کەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی دەکرد بەیەك ئوممەت ﴿وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام (خوا) هەر کەسێکی بوێت گومڕای دەکات (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهۡدِي مَن يَشَآءُۚ﴾ هەر کەسێکیشی بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿وَلَتُسۡـَٔلُنَّ عَمَّا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ وە سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەوەی کەدەتانکرد ﴿٩٣﴾

﴿وَلَا تَتَّخِذُوٓا۟ أَيْمَـٰنَكُمْ﴾ وە سوێند و پەیمانتان مەکەن بەهۆی ﴿دَخَلًۢا بَيْنَكُمْ﴾ غەدرو ناپاکی لەنێوان یەکتردا ﴿فَتَزِلَّ قَدَمٌۢ بَعْدَ ثُبُوتِهَا﴾ تا پێ لەپاش جێگیر بوونی (لەسەر باوەڕ) هەڵنەخلیسکێ ﴿وَتَذُوقُوا۟ ٱلسُّوٓءَ﴾ و سزاو ناڕەحەتی نەچەژن ﴿بِمَا صَدَدتُّمْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی بەرهەڵستی کردنتان لەڕێبازی خوا ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەگەر وابن) سزای زۆر گەورەتان بۆ دەبێت ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِعَهْدِ ٱللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە بەڵێن و پەیمانی خوا بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە ﴿إِنَّمَا عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئەوەی کەلای خوا هەیە چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٩٥﴾ ﴿مَا عِندَكُمْ يَنفَدُ ۖ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ بَاقٍ﴾ (چونکە) هەرچی لای ئێوەیە تەواو دەبێت ئەفەوتێت ونامێنێت بەڵام ئەوەی لای خوایە هەر دەمێنێت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّ ٱلَّذِينَ صَبَرُوٓا۟ أَجْرَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەوانەی کە بەئارام بوون پاداشتیان دەدەینەوە ﴿بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەپاداشتی چاکتر لە کردەوەکانیان ﴿٩٦﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَـٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ هەرکەس لەنێر یان لەمێ کردەوەی چاکی کردبێت وبیکات ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً﴾ و بڕواداریش بوو بێت ئەوە سوێند بەخوا بەژیانێکی خۆش دەیان ژیەنین ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ﴾ و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بەچاکتر ﴿مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەئەوان دەیانکرد ﴿٩٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) کاتێك ویستت قورئان بخوێنی ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَـٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ پەنا بگرە بەخوا لەشەیتانی نەفرین لێکراو و دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿٩٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَيْسَ لَهُۥ سُلْطَـٰنٌ﴾ بەڕاستی ئەو(شەیتان) دەسەڵاتی نی یە ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەسەر ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وتەنها پشت بە پەروەردگاریان دەبەستن ﴿٩٩﴾ ﴿إِنَّمَا سُلْطَـٰنُهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ تەنها دەسەڵاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە ﴿يَتَوَلَّوْنَهُۥ وَٱلَّذِينَ هُم بِهِۦ مُشْرِكُونَ﴾ کە ئەو(شەیتان) دەکەنە دۆست پشتیوانی خۆیان و ئەوانەی بەهۆی ئەوەوە بوونەتە هاوەڵدانەر ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا بَدَّلْنَآ ءَايَةً مَّكَانَ ءَايَةٍ﴾ هەر کاتێك ئایەتێك لەجێی ئایەتێکی تردا دابەزێنین ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ وە خوا چاکتر دەزانێ چی دەنێرێتە خوارەوە ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّمَآ أَنتَ مُفْتَرٍۭ﴾ دەڵێن تۆ لە خۆتەوە درۆ هەڵدەبەستی بەناوی خواوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو زۆر بەیان هیچ نازانن ﴿١٠١﴾ ﴿قُلْ نَزَّلَهُۥ رُوحُ ٱلْقُدُسِ﴾ بڵێ جوبرەئیل دایبەزاندوە ﴿مِن رَّبِّكَ بِٱلْحَقِّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە بەڕاستی ﴿لِيُثَبِّتَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ تا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەدامەزراویان بکات ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ و ڕێنموونی و موژدەش بێت بۆموسوڵمانان ﴿١٠٢﴾

﴿وَلَقَدۡ نَعۡلَمُ أَنَّهُمۡ يَقُولُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین کەئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن ﴿إِنَّمَا يُعَلِّمُهُۥ بَشَرٞ﴾ هەر ئادەمی یە (ئەم قورئانەی) فێری (موحەممەد) دەکات (مەبەستیان کابرایەکی ڕۆمی بوو) ﴿لِّسَانُ ٱلَّذِي يُلۡحِدُونَ إِلَيۡهِ أَعۡجَمِيّٞ﴾ کەچی زمانی ئەو کەسەی ئەوەی دەدەنەپاڵ عەجەمی یە ﴿وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيّٞ مُّبِينٌ﴾ و ئەم (قورئانە)ش بەزمانی عەرەبی پاراو و ڕوون (دابەزیوە) ﴿١٠٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبڕوایان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿لَا يَهۡدِيهِمُ ٱللَّهُ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ خوای گەورە ڕێنموونیان ناکات، وسزای سەختی بۆ ئامادەکردوون ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَفۡتَرِي ٱلۡكَذِبَ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان تەنها ئەوانە درۆهەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِۖ﴾ کەباوەڕیان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ﴾ وهەر خۆیان درۆزنن ﴿١٠٥﴾ ﴿مَن كَفَرَ بِٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ إِيمَٰنِهِۦٓ﴾ ئەو کەسەی بێ باوەڕ بێ بەخوا لەپاشان باوەڕهێنانی ﴿إِلَّا مَنۡ أُكۡرِهَ﴾ مەگەر کەسێك زۆری لێ کرا بێت ﴿وَقَلۡبُهُۥ مُطۡمَئِنُّۢ بِٱلۡإِيمَٰنِ﴾ و دڵیشی دامەزراو ئارام بێت بەباوەڕ ﴿وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلۡكُفۡرِ صَدۡرٗا﴾ بەڵام کەسێ دڵی خۆش و شادمان بێت بەبێ باوەڕی ﴿فَعَلَيۡهِمۡ غَضَبٞ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەر خەشم و قینی خوا کەوتوون ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ و سزای گەورەیان دەبێ ﴿١٠٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ﴾ ئەم (هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانە ﴿ٱسۡتَحَبُّواْ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا عَلَى ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ ژیانی دونیا یان لا خۆشەویستر بوو لەژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وەبەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿١٠٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ ﴿وَسَمۡعِهِمۡ وَأَبۡصَٰرِهِمۡۖ﴾ و بەسەر گوێ و چاویاندا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡغَٰفِلُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٠٨﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ ڕاستە و بێگومان ئەوانە لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوان زەرەرمەندن ﴿١٠٩﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُواْ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی کۆچیان کردوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا فُتِنُواْ ثُمَّ جَٰهَدُواْ﴾ لەپاش ئەوەی سزا دران پاشان جیهاد و تێ کۆشانیان کرد ﴿وَصَبَرُوٓاْ إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعۡدِهَا﴾ و بەئارام بوون بێگومان پەروەردگارت لەدوای ئەوە ﴿لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ لێ بوردەی میهرەبانە (بۆیان) ﴿١١٠﴾

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ﴾ لەڕۆژێکدا کەهەموو کەسێك دێت ﴿تُجَادِلُ عَن نَّفْسِهَا﴾ بەرگری لەخۆی دەکات ﴿وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە هەموو کەسێك هەرچی کردبێت پاداشتی تەواوی وەردەگرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١١١﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە(خەڵکی) گوند و شارێك ﴿كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً﴾ کە هێمن و دڵنیا بوون ﴿يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا﴾ رزق و ڕۆزی زۆری بۆ دەهات ﴿مِّن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو شوێنێکەوە ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ﴾ کەچی بەرانبەر چاکە و نیعمەتەکانی خوا ناسوپاس و سپڵە بوون ﴿فَأَذَاقَهَا اللَّهُ﴾ جا خوا بەو هۆیەوە کردی بەبەر (خەڵکە کە)یدا ﴿لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ﴾ پۆشاکی برسێتی و ترس و بیم ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کەدەیانکرد ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرێکیان لەخۆیان بۆهات ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ کەچی باوەڕیان پێ نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ جا سزا گرتنی لەکاتێکدا ستەم کاربوون ﴿١١٣﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ جا لەو بژێویەی خوا پێ ی بەخشیوون بخۆن ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کەحەلاڵ و پاکە ﴿وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ و سوپاسی چاکەو نیعمەتی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١١٤﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ﴾ بێگومان (خوا) ئەوەی حەرامی کردووە لەسەرتان تەنها مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ وخوێن وگۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەوەی (کەسەربڕاوەو) ناوی غەیری خوای لێ هێنراوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ﴾ بەڵام هەر کەسێك ناچار بوو(لەو حەرامانە بخوات) بێ دەست درێژی و زیادەڕۆی ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿١١٥﴾ ﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ وە لەخۆتانەوە نەڵێن ﴿لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ﴾ ئەوەی کەبەزمانتانـدا دێت بەدرۆ ﴿هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ﴾ ئەوە حەلاڵە و ئەوە حەرامە ﴿لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بۆ ئەوەی درۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ ڕزگار نابن ﴿١١٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ (لە دونیادا) ڕابواردنێکی کەم (یان دەبێ) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿١١٧﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا﴾ وە لەسەر ئەوانەی کەجولەکە بوون ﴿حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ حەرامان کرد (لێیان) ئەوەی کەباسمان کردوە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (دابەزینی ئەم ئایەتە) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿١١٨﴾

﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی ﴿عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ خراپەیان کردووە بەنەفامی ﴿ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ﴾ پاشان دوای ئەوە گەڕاونەتەوەو تۆبەیان کردووە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وکرداری خۆیان چاك کردووە ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿مِنْ بَعْدِهَا﴾ لە پاش ئەوانە ﴿لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٩﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم ﴿كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ﴾ (بۆ خۆی) ئوممەتێك بوو گوێڕایەڵ وفەرمانبەردار بۆ خوا ﴿حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لا دەربوو لەهەموو ئاینێکی ناهەق و هەرگیز لەهاوبەش دانەران نەبووە ﴿١٢٠﴾ ﴿شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ﴾ شوکرانە بژێری (خوا) بووە لەبەرامبەر نازو نیعمەتەکانیدا ﴿اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ئەویش هەڵی بژارد و ڕێگەی ڕاستی نیشان دا (کەئیسلامە) ﴿١٢١﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ وە ئێمە لە دونیادا نیعمەت و بەهرەی چاکمان پێ بەخشی ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەڕیزی چاکاندایە ﴿١٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ پاشان نیگامان بۆ کردیت ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەپەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکە ﴿حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ چونکە پاك و ڕاست بوو بەهیچ جۆرێ لەهاوبەش دانەران نەبوو ﴿١٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ﴾ بێگومان (ڕێز گرتنی) ڕۆژانی شەممە تەنها لەسەر ئەوانە دانرا ﴿اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ کەجیاواز بوون تیایدا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کەئەوان تیایدا جیاواز بوون ﴿١٢٤﴾ ﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ (خەڵکی) بانگ بکە بۆ ڕێبازی پەروەردگارت ﴿بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾ بە دانایی وبە ئامۆژگاری جوان و چاك و شیرین ﴿وَجَادِلْهُمْ﴾ وە لەگەڵیان بدوێ (موجادەلەبکە) ﴿بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت خۆی چاك دەزانێ ﴿بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بەوانەی گومڕا بوون ولایاندا وە لەڕێگاکەی ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر خۆشی زانایە بەوانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ﴾ وە ئەگەر تۆڵەتان سەندەوە ﴿فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ﴾ ئەوە بەئەندازەی ئەو ستەمەی دژتان کراوە تۆڵە بکەنەوە ﴿وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر ئارام بگرن ﴿لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئارام گران ﴿١٢٦﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بەخۆتدا بگرە ﴿وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ئارام گرتنەکەشت هەر بە(یارمەتی) خوایە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەفەتیان بۆ مەخۆ ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و بەو فێڵ و پیلانانەش دەیکەن دڵ تەنگ مەبە ﴿١٢٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ ئەوانەیە کە خۆیان پاراستووە (لە تاوان) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ هەروەها لەگەڵ ئەوانەشدایە کە خێرخواز وچاکەکارن ﴿١٢٨﴾

سورەتی ﴿ الإِسۡرَاءِ ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِيٓ أَسۡرَىٰ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەوزاتەی کە شەوڕەوی کرد ﴿بِعَبۡدِهِۦ لَيۡلٗا﴾ بە بەندەی خۆی لە شەویکدا ﴿مِّنَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ لە مزگەوتی حەرامەوە (لەشاری مەککە) ﴿إِلَى ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡأَقۡصَا﴾ بۆ مزگەوتی (الاقصى) لە (بيت المقدس) ﴿ٱلَّذِي بَٰرَكۡنَا حَوۡلَهُۥ﴾ کە دەورو بەریمان پیرۆز و فەڕدار کردووە ﴿لِنُرِيَهُۥ مِنۡ ءَايَٰتِنَآۚ﴾ بۆ ئەوەی هێندێك لە بەڵگەو نیشانە ڕوونەکانی خۆمانی نیشان بدەین ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿وَءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە تەوراتیشمان بەخشی بە مووسا ﴿وَجَعَلۡنَٰهُ هُدٗى لِّبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ وە ئەو(تەوراتە)مان کردە هۆی ڕێنموونی بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَلَّا تَتَّخِذُواْ مِن دُونِي وَكِيلٗا﴾ (پێمان ووتن) کە بێجگە لە من کەس مەکەنە پشتیوانی خۆتان ﴿٢﴾ ﴿ذُرِّيَّةَ مَنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٍۚ﴾ (ئەی) نەوەی ئەو کەسانەی کەلەگەڵ نووح (لە کەشتیدا) هەڵمان گرتن ﴿إِنَّهُۥ كَانَ عَبۡدٗا شَكُورٗا﴾ بەڕاستی نووح بەندە یەکی زۆر سوپاس گوزار بوو ﴿٣﴾ ﴿وَقَضَيۡنَآ إِلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ فِي ٱلۡكِتَٰبِ﴾ نەوەکانی ئیسرائیلمان ئاگادار کردو هەواڵمان پێدان لەنامەکەیاندا ﴿لَتُفۡسِدُنَّ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَّتَيۡنِ﴾ کە سوێند بەخوا ئێوە خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا دووجار ﴿وَلَتَعۡلُنَّ عُلُوّٗا كَبِيرٗا﴾ و بێگومان بەرز دەبنەوەو زاڵ دەبن (بەسەر خەڵکی دا) بەبەرز بونەوەیەکی زۆر گەورە ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا جَآءَ وَعۡدُ أُولَىٰهُمَا﴾ جا کاتێك یەکەمین بەڵێن (لەو دووانە) هات (کەبەڵێنتان پێدراوە) ﴿بَعَثۡنَا عَلَيۡكُمۡ عِبَادٗا لَّنَآ﴾ دەینێرینە سەرتان چەند بەندەیەکی خۆمان ﴿أُوْلِي بَأۡسٖ شَدِيدٖ﴾ کە خاوەنی دەست وەشاندنێکی بەتینن لەجەنگ دا ﴿فَجَاسُواْ خِلَٰلَ ٱلدِّيَارِۚ﴾ ئەمجا ئەوانە دەگەڕێن بەناو وولاتەکەتاندا ﴿وَكَانَ وَعۡدٗا مَّفۡعُولٗا﴾ وە ئەوە بەڵێنێکی بەدی هێنراو بوو ﴿٥﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدۡنَا لَكُمُ ٱلۡكَرَّةَ عَلَيۡهِمۡ﴾ لەپاشان جارێکی تر ئێوە بەسەریاندا زاڵ دەکەینەوە ﴿وَأَمۡدَدۡنَٰكُم بِأَمۡوَٰلٖ وَبَنِينَ﴾ وە دارایی وکوڕی زۆرتان پێ دەبەخشین ﴿وَجَعَلۡنَٰكُمۡ أَكۡثَرَ نَفِيرًا﴾ وە لەشکر و کەستان (لە جاری پێشوو) زۆرتر دەکەین ﴿٦﴾ ﴿إِنۡ أَحۡسَنتُمۡ أَحۡسَنتُمۡ لِأَنفُسِكُمۡۖ﴾ ئەگەر ئێوە چاکە بکەن ئەوا چاکە بۆ خۆتان دەکەن ﴿وَإِنۡ أَسَأۡتُمۡ فَلَهَاۚ﴾ وە ئەگەر خراپەش بکەن ئەوا (سزاکەی) هەر بۆ خۆتانە ﴿فَإِذَا جَآءَ وَعۡدُ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ جا کاتێ بەڵێنی (سزا و تۆڵەی) دووهەم هات ﴿لِيَسُـٔۥُاْ وُجُوهَكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی پەژارە و خەفەت بەڕوخسارتانەوە دەرکەوێت ﴿وَلِيَدۡخُلُواْ ٱلۡمَسۡجِدَ﴾ وە بۆ ئەوەی بچنەوە ناو مزگەوتی ئەقصاوە ﴿كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٖ﴾ هەرچۆنێك لەجاری یەکەمدا چوونە ناویەوە ﴿وَلِيُتَبِّرُواْ مَا عَلَوۡاْ تَتۡبِيرًا﴾ وە بۆئەوەی وێرانی بکەن بەوێران کردنێکی گەورە ﴿٧﴾

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ﴾ ئومێد وایە پەروەردگارتان ڕەحمتان پێ بکات (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆلای خوا) ﴿وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا﴾ ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆسەر تاوان) ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سزادانتان) ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا﴾ وە دۆزەخمان کرد بە بەندیخانە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ڕێنموونی دەکات ﴿لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بۆ ڕێبازو بەرنامەیەك کەڕاست ترینە ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ﴾ و موژدەش دەدات بەو باوەڕدارانەی ﴿يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان دەکەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ کە بەڕاستی پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان نیە ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕۆژی دوایی ﴿أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی سەختمان بۆئامادەکردون ﴿١٠﴾ ﴿وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ﴾ وە ئادەمی نزاو هاوار بۆشەڕ و خراپە دەکات ﴿دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ (هەروەکو) داوا و نزاکردنی بۆخێرو چاکە ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە هەر پەلەیەتی ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ﴾ شەو و ڕۆژمان کرد بەدوو نیشانەی (گەورەی دەسەڵاتی خودا) ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ﴾ ئەمجا نیشانەی شەومان تاریك کرد (یا سڕییەوە) ﴿وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾ و بەڵگەو نیشانەی ڕۆژمان ڕووناك کردەوە ﴿لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بۆئەوەی بەشوێن ڕۆزی پەروەردگارتاندا بگەڕێن ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ وە بۆئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و شەوو ڕۆژەکان) بزانن ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا﴾ وە ئێمە هەموو شتێکمان بەڕوون و ڕەوانی باس کردووە (بۆتان) ﴿١٢﴾ ﴿وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ وە هەموو مرۆڤێك (لەڕۆژی دواییدا) کردەوەی خۆیمان کردۆتە گەردنیەوە (چاکە بێت یا خراپە) ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا بۆی دەردەهێنن ﴿كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾ نامەیەك کە بەکراوەیی (و هەموو کردەوەکانی تێدا نوسراوە) وەدەیبینێت ﴿١٣﴾ ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ﴾ (پێ ی دەووترێت) نامەکەت بخوێنەرەوە ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ئەمڕۆ خۆت بەسیت کە موحاسەبەی خۆت بکەیت ﴿١٤﴾ ﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ هەرکەس ڕێنموونی وهیدایەتی وەرگرتبێت ئەوە بێگومان ڕێنمونی وهیدایەتەکەی (سوود و قازانجەکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ و هەرکەسیش گومڕا بووبێت ئەوەبێگومان (زیان وسزاکەی) هەربۆخۆی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وەهیچ کەسێکی گوناهکار گوناهی هیچ کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ﴾ ئێمە هەرگیز سزای (بەندەکان) نادەین ﴿حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ هەتا پێغەمبەر نەنێرین (بۆیان) ﴿١٥﴾ ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا﴾ وە کاتێك بمانەوێت ﴿أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً﴾ (دانیشتوانی) شار و گوندێك لەناو ببەین ﴿أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ فەرمان دەدەین (بەگوێڕایەڵی وکردەوەی چاك) بە دەوڵەمەندە خراپەکارو زۆردارەکانی ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ کەچی ئەوان یاخی دەبن و لەفەرمان دەردەچن ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾ جا بڕیاری (سزادان) پێویست دەبێت بۆ(دانیشتوانی) ئەو شار وگوندانە ﴿فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾ جا ئەوسا وێرانیان دەکەین بەوێران کردنێکی تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا﴾ وە زۆر (گەل و میللەت)مان لەناو برد ﴿مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ﴾ لە چەرخەکانی پاش نووح ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ﴾ پەروەردگارت بەسە بە گوناهی بەندەکانی ﴿خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ کە ئاگادار و بینایە ﴿١٧﴾

﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعَاجِلَةَ﴾ هەر کەسێك تەنها ژیانی دونیای بوێت ﴿عَجَّلْنَا لَهُۥ فِيهَا﴾ لەم (دونیا)دا زوو پێ ی دەدەین ﴿مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ﴾ ئەوەی بمانەوێ بۆ هەر کەسێك ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ﴾ لە پاشان دۆزەخمان بۆ سازداوە ﴿يَصْلَىٰهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا﴾ دەچێتە ناوی بە لۆمەکراوی و دەرکراوی لەمیهرەبانی خوا ﴿١٨﴾ ﴿وَمَنْ أَرَادَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ هەر کەسێکیش مەبەستی ڕۆژی دوایی بووبێت ﴿وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا﴾ وە هەوڵی بۆ بدات بەو جۆرەی شایستەی ئەوە ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ و باوەڕداریش بێت ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُم مَّشْكُورًا﴾ ئائەوانە کردەوە و تێکۆشانەکەیان وەرگیراوە (لای پەروەردگاریان) ﴿١٩﴾ ﴿كُلًّا نُّمِدُّ﴾ دەبەخشین بەهەمووان ﴿هَٰٓؤُلَآءِ وَهَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەوانە (کەهەر دونیایان دەوێت) و ئەوانەش (کە ڕۆژی دواییان دەوێ) ﴿مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ﴾ لە بەخششی پەروەردگارت (لەم دونیایەدا) ﴿وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا﴾ بێگومان ڕۆزی وبەخشراوی پەروەردگارت هەرگیز قەدەغە کراو نەبووە ﴿٢٠﴾ ﴿ٱنظُرْ كَيْفَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە چۆن ﴿فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ (لەدونیادا) فەزڵی هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَلَلْءَاخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَٰتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا﴾ وە بێگومان پلەکان لە ڕۆژی دواییدا گەورەترە و فەزڵەکانیش گەورەترن ﴿٢١﴾ ﴿لَّا تَجْعَلْ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ (ئەی ئادەمی) لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا﴾ ئەگینا دەبێتە لۆمەکراوێکی سووك و ڕسوا ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ﴾ وە پەروەردگارت بڕیاری داوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾ کەهیچ شتێك نەپەرستن بێجگە لە ئەو ﴿وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا﴾ وە لەگەڵ دایك و باوکتان چاکە بکەن ﴿إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا﴾ ئەگەر یەکێکیان (باوکت و دایکت)یان هەردووکیان لای تۆ پیربوون ﴿فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفٍّ﴾ قسەی ناخۆشیان پێ مەڵێ تەنانەت ئۆفیش ﴿وَلَا تَنْهَرْهُمَا﴾ وەتێیان مەخوڕە و پێیاندا هەڵمەشاخێ ﴿وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ (بەڵکو) ووتەی نەرم و شیرینیان (لەگەڵدا) بەکاربێنە ﴿٢٣﴾ ﴿وَٱخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحْمَةِ﴾ باڵی خۆ بەکەم زانین و میهرەبانیتیان بۆ ڕابخە ﴿وَقُل رَّبِّ ٱرْحَمْهُمَا﴾ بڵێ ئەی پەروەردگارم ڕەحمیان پێ بکە ﴿كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا﴾ هەرچۆنێك ئەوان منیان پەروەردە کرد بەمنداڵی ﴿٢٤﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِى نُفُوسِكُمْ﴾ پەروەردگارتان چاك دەزانێت بەهەرچی لەدڵ و دەروونتاندا هەیە ﴿إِن تَكُونُوا۟ صَٰلِحِينَ﴾ ئەگەر ئێوە چاك بن و نیازی چاکەتان بێت ﴿فَإِنَّهُۥ كَانَ لِلْأَوَّٰبِينَ غَفُورًا﴾ ئەوا بێگومان ئەو (خوایە) لێ بوردەیە بۆ تۆبەکاران ﴿٢٥﴾ ﴿وَءَاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ﴾ وەمافی خزمانت بدە ﴿وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ﴾ (هەروەها مافی) هەژارو ڕێبواریش ﴿وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾ زیادە ڕەویش مەکەن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُبَذِّرِينَ﴾ بەڕاستی زیادەڕەوان ﴿كَانُوٓا۟ إِخْوَٰنَ ٱلشَّيَٰطِينِ﴾ دۆست وبرای شەیتانەکانن ﴿وَكَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ لِرَبِّهِۦ كَفُورًا﴾ شەیتانیش بەرانبەر (ناز و نیعمەتەکانی) پەروەردگاری هەمیشە سپڵەیە ﴿٢٧﴾

﴿وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ﴾ وە ئەگەر ڕووت وەرگێڕا لەوانە (لەبەر نەداری) ﴿ٱبْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا﴾ چاوەڕوانی بەخشش و ڕۆزیەك بوویت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَقُل لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا﴾ ئەوە قسەی جوان و نەرمیان لەگەڵدا بکە ﴿٢٨﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ وە دەستت مەکە کۆت بەگەردنتدا (واتە دەست قووچاوو مەبە لەخێرکردندا) ﴿وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ﴾ وکراوە وبەرەڵاشی مەکە بەتەواوی (هەرچیت هەیە بیدەی بەخەڵکی) ﴿فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا﴾ تا نەبیتە کەسێکی لۆمەکراوی هیچ بەدەستەوە نەماو ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ﴾ ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ بۆ هەر کەسێك کەبیەویت و وەتەنگی دەکات بۆهەرکەسێ بیەویت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو هەمیشە ئاگا و بینایە بەبەندەکانی ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَوْلَٰدَكُمْ﴾ وە ڕۆڵەکانتان مەکوژن ﴿خَشْيَةَ إِمْلَٰقٍ﴾ لەترسی هەژاری و نەداری ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئەوانیش و ئێوەش دەدەین ﴿إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْـًٔا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی کوشتنی ئەوانە (ئەو منداڵانەتان) هەڵەو تاوانێکی گەورەیە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا۟ ٱلزِّنَىٰٓ﴾ و نزیکی زیناش مەکەونەوە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةً﴾ بەڕاستی ئەوە کردەوەیەکی زۆر ناشرین ﴿وَسَآءَ سَبِيلًا﴾ و ڕێگەیەکی پیس و خراپە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا۟ ٱلنَّفْسَ﴾ وە کەسێك مەکوژن ﴿ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلْحَقِّ﴾ کەخوا کوشتنی ئەوی حەرام کردوە مەگەر بە (هۆیەکی) ڕاست و ڕەوا نەبێت (وەك ئەگەر هاتوو کەسێکی کوشتبوو، یان لەئاین پاشگەز ببوەوە، یان شووی کردبوو یان ژنی هێنابوو زینایان کرد) ﴿وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا﴾ جا هەر کەسێك بەناهەق و ستەم لێ کراوی کوژرا ﴿فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلْطَٰنًا﴾ ئەوە دەسەڵاتمان داوە بەخاوەنەکەی (بەسەر بکوژەکەدا) ﴿فَلَا يُسْرِف فِّى ٱلْقَتْلِ﴾ جا با خاوەنەکەی زیادەڕۆیی نەکات لە تۆڵەسەندنەوەدا (ئەگەر عەفووی کرد پاش ئەوە نەچێت تۆڵەی لێ بسەنێتەوە، وە ئەگەر کوشتیشیەوە بە جوانترین شێوە بیکوژێتەوە ورازی بێت بە بڕیاری خودا هەرچۆنێك بێت) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مَنصُورًا﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (خاوەنە) یارمەتی دراوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا۟ مَالَ ٱلْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیو مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەچاکترین شێوە نەبێت (کە بریتی یە لە پاراستن و بەرهەم هێنانی) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُۥ﴾ هەتا (هەتیوەکە) دەگاتە کەماڵی ژیری و لێزانی ﴿وَأَوْفُوا۟ بِٱلْعَهْدِ﴾ وەفا بکەن بە بەڵێن وپەیمانەکانتان ﴿إِنَّ ٱلْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔولًا﴾ بەڕاستی (خاوەن) بەڵێن و پەیمان لێپرسراوە بەرامبەر بەڵێنەکانی ﴿٣٤﴾ ﴿وَأَوْفُوا ٱلْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ﴾ وە کاتێك کە پێوانە دەکەن (بۆ خەڵکی) بەڕێك و پێکی پێوانە بکەن ﴿وَزِنُوا۟ بِٱلْقِسْطَاسِ ٱلْمُسْتَقِيمِ﴾ و کێشانەش بکەن بەتەرازوی ڕاست ودروست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ ئەمە (بۆ ئێوە) چاکترو ئاکامیشی باشترە (لە دونیا و قیامەتیشدا) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ﴾ وە شوێن شتێك مەکەوە کەزانیاریت دەربارەی نی یە ﴿إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ﴾ بەڕاستی گوێ و چاو و دڵ ﴿كُلُّ أُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا﴾ هەموو ئەوانە (خاوەنەکانیان) بەرپرسیارن لێیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا﴾ وە مەڕۆ بەزەویدا بەفیز زلی وشانازیەوە ﴿إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ ٱلْأَرْضَ﴾ (چونکە) بەڕاستی تۆ نەدەتوانی زەوی کون کەیت ﴿وَلَن تَبْلُغَ ٱلْجِبَالَ طُولًا﴾ وە نەدەگەیتە شاخەکان لەدرێژیدا ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ﴾ هەموو ئەوەی باسکرا خراپەکانی ﴿عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا﴾ لای پەروەردگارت نابەجێ و بێزراوە ﴿٣٨﴾

﴿ذَٰلِكَ مِمَّآ أَوۡحَىٰٓ إِلَيۡكَ رَبُّكَ مِنَ ٱلۡحِكۡمَةِۗ﴾ ئەوە (ی کەباس کرا) هەندێکە لەو دانایی وحیکمەتەی کە پەروەردگارت نیگای کردووە بۆت ﴿وَلَا تَجۡعَلۡ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا مەپەرستە ﴿فَتُلۡقَىٰ فِي جَهَنَّمَ﴾ ئەگینا فڕێ دەدرێیتە ناو دۆزەخەوە ﴿مَلُومًا مَّدۡحُورًا﴾ بە لۆمەکراوی ودوورخراوەی لەبەزەیی خوا ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَصۡفَىٰكُمۡ رَبُّكُم بِٱلۡبَنِينَ﴾ ئایا پەروەردگارتان ڕەگەزی کوڕی تایبەتی کردووە بە ئێوەوە ﴿وَٱتَّخَذَ مِنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ إِنَٰثًاۚ﴾ لە فریشتەکانیشی دا کچانی بۆخۆی هەڵبژاردووە ﴿إِنَّكُمۡ لَتَقُولُونَ قَوۡلًا عَظِيمًا﴾ بەڕاستی ئێوەووتەیەکی زۆرگەورە (ونابەجێ) دەڵێن ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدۡ صَرَّفۡنَا فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان (مەبەستەکانمان) بەچەند جۆر هێناوە لەم قورئانەدا ﴿لِيَذَّكَّرُواْ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿وَمَا يَزِيدُهُمۡ إِلَّا نُفُورًا﴾ بەڵام (خوانەناسان) هەر دوورکەوتنەوەیان زیاتر دەبێت (بەو باسکردنە) ﴿٤١﴾ ﴿قُل لَّوۡ كَانَ مَعَهُۥٓ ءَالِهَةٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر لەگەڵ خوادا پەرستراوانێکی تر ببوایە ﴿كَمَا يَقُولُونَ﴾ وەك ئەو (بت پەرستان) دەڵێن ﴿إِذٗا لَّٱبۡتَغَوۡاْ﴾ ئەو کاتە دەگەڕان بە دوای ﴿إِلَىٰ ذِي ٱلۡعَرۡشِ سَبِيلٗا﴾ ڕێگایەکدا بۆلای خاوەنی عەرش (کە خوایە) ﴿٤٢﴾ ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ﴾ پاك و بێ گەرد و بەرز و بڵندە ئەو (خوایە) ﴿عَمَّا يَقُولُونَ﴾ لەوەی ئەو (بت پەرستانە) دەیڵێن (دەربارەی خوا) ﴿عُلُوّٗا كَبِيرٗا﴾ زۆر بەرز وبڵند ترە ﴿٤٣﴾ ﴿تُسَبِّحُ لَهُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ ٱلسَّبۡعُ﴾ هەر حەوت ئاسمانەکان تەسبیحاتی خودا دەکەن ﴿وَٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهِنَّۚ﴾ و زەوی و هەرچی لە ناویاندایە ﴿وَإِن مِّن شَيۡءٍ﴾ وە هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمۡدِهِۦ﴾ کە تەسبیحات و سوپاس وستایشی ئەو نەکات ﴿وَلَٰكِن لَّا تَفۡقَهُونَ تَسۡبِيحَهُمۡۚ﴾ بەڵام ئێوە تێ ناگەن لە تەسبیحاتەکەیان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئارام ولەسەرخۆ ولێبوردەیە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قَرَأۡتَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێك قورئان دەخوێنیت (بەسەریاندا) ﴿جَعَلۡنَا بَيۡنَكَ وَبَيۡنَ ٱلَّذِينَ﴾ دادەنێین لەنێوان تۆو ئەوانەدا ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ کە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿حِجَابٗا مَّسۡتُورٗا﴾ پەردەیەکی نادیار (داپۆشەر) ﴿٤٥﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ وە دەیدەین بەسەر دڵیاندا ﴿أَكِنَّةً﴾ چەند پەردەیەکی زۆر ئەستوور ﴿أَن يَفۡقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی لەقورئان تێ نەگەن ﴿وَفِيٓ ءَاذَانِهِمۡ وَقۡرٗاۚ﴾ و گوێشیان کەڕ دەکەین (تانەبیستن) ﴿وَإِذَا ذَكَرۡتَ رَبَّكَ﴾ وە هەر کاتێك ناوی پەروەردگارت دەبەیت (لای ئەو بێ باوەڕانەدا) ﴿فِي ٱلۡقُرۡءَانِ وَحۡدَهُۥ﴾ لە قورئاندا بەتاك و تەنیایی ﴿وَلَّوۡاْ عَلَىٰٓ أَدۡبَٰرِهِمۡ نُفُورٗا﴾ بە بێزاری پشتت تێ دەکەن ﴿٤٦﴾ ﴿نَّحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَسۡتَمِعُونَ بِهِۦٓ﴾ ئێمە چاك دەزانین بۆچی ئەوان گوێ دەگرن ﴿إِذۡ يَسۡتَمِعُونَ إِلَيۡكَ﴾ کاتێك گوێ دەگرن لەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَإِذۡ هُمۡ نَجۡوَىٰٓ﴾ هەروەها کاتێك پێکەوە چپە دەکەن ﴿إِذۡ يَقُولُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ کاتێ ستەم کارەکان دەڵێن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلٗا مَّسۡحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێنی پیاوێکی جادولێکراو دەکەون ﴿٤٧﴾ ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ﴾ سەرنج بدە چۆن ﴿ضَرَبُواْ لَكَ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ نموونەی جۆرا وجۆرت بۆدێننەوە ﴿فَضَلُّواْ﴾ سەرئەنجام گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ سَبِيلٗا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای ڕاست بدۆزنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ أَءِذَا كُنَّا عِظَٰمٗا وَرُفَٰتًا﴾ دەشڵێن ئایا کاتێ بووینە ئێسك پروسکێکی ڕزیو و پتورکاو ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ خَلۡقٗا جَدِيدٗا﴾ ئایا (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە و دەبینەوە بەدروسکراوێکی نوێ ﴿٤٩﴾

﴿قُل﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) پێیـان بڵـێ ﴿كُونُواْ حِجَارَةً أَوۡ حَدِيدًا﴾ ئێوە ببـن بەبەرد یابەئاسـن ﴿٥٠﴾ ﴿أَوۡ خَلۡقًا مِّمَّا﴾ یان هەر درسـت کراوێکی ترلەوەی ﴿يَكۡبُرُ فِي صُدُورِكُمۡۚ﴾ لە مێشـك و دڵتاندا گەورەیە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جابێگومان ئەوانە دەڵێن ﴿مَن يُعِيدُنَاۖ﴾ کێ زیندوومان دەکاتەوە ﴿قُلِ ٱلَّذِي﴾ بڵێ ئەو زاتە (زیندووتان دەکاتەوە) ﴿فَطَرَكُمۡ أَوَّلَ مَرَّةٖۚ﴾ کە یەکەم جار دروستی کردوون ﴿فَسَيُنۡغِضُونَ إِلَيۡكَ رُءُوسَهُمۡ﴾ جـا (بەلاقرتیـەوە) سـەرت بـۆ دەلەقێنـن ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَۖ﴾ و دەڵێـن ئەوەکـەی دەبێت ﴿قُلۡ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَرِيبٗا﴾ بڵـێ لەوانەیـە ئەو (ڕۆژە هاتنی) نزیك بێت ﴿٥١﴾ ﴿يَوۡمَ يَدۡعُوكُمۡ﴾ ئـەو ڕۆژەی کە بانگتان دەکەن (لە گۆڕەکانتانەوە) ﴿فَتَسۡتَجِيبُونَ بِحَمۡدِهِۦ﴾ جائێوەش دەست بەجێ دێن بەدەم بانگ کردنەکەوە بە سوپاس و سەناکردنەوە ﴿وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثۡتُمۡ﴾ و وا دەزانن نەماونەتەوە (لە دونیادا) ﴿إِلَّا قَلِيلٗا﴾ ماوەیەکی کـەم نەبێـت ﴿٥٢﴾ ﴿وَقُل لِّعِبَادِي﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ بەبەندەکانـم ﴿يَقُولُواْ ٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُۚ﴾ قسـەیەك بکـەن کـە جوانتر و باشـترینی قسـە بێـت ﴿إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ﴾ بەڕاسـتی شـەیتان ﴿يَنزَغُ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ ناکۆکـی و ئـاژاوە دەخاتـە نێوانیـان ﴿إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ كَانَ لِلۡإِنسَٰنِ﴾ بەڕاسـتی شـەیتان هەمیشـە بۆئادەمـی ﴿عَدُوّٗا مُّبِينٗا﴾ دووژمنێکـی ڕون و ئاشـکرایە ﴿٥٣﴾ ﴿رَّبُّكُمۡ أَعۡلَمُ بِكُمۡۖ﴾ پەروەردگارتـان زاناترە بەئێوە ﴿إِن يَشَأۡ يَرۡحَمۡكُمۡ﴾ ئەگـەر بیەوێ ڕەحمتـان پێ دەکات ﴿أَوۡ إِن يَشَأۡ يُعَذِّبۡكُمۡۚ﴾ یان ئەگەر بیەوێ سـزاتان دەدات ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ وە ئێمـە تۆمان نەناردووە ﴿عَلَيۡهِمۡ وَكِيلٗا﴾ بەچاودێر وپارێزەر بەسـەریانەوە ﴿٥٤﴾ ﴿وَرَبُّكَ أَعۡلَمُ﴾ وە پەروەردگـارت زاناتـرە ﴿بِمَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ بەهـەر چی لە ئاسـمانەکان ولـە زەوی دایە ﴿وَلَقَدۡ فَضَّلۡنَا بَعۡضَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ وە سـوێند بەخوا بێگومان فەزڵی هەنـدێ لەپێغەمبەرانمان داوە ﴿عَلَىٰ بَعۡضٖۖ﴾ بەسـەر هەندێکـی تریانـدا ﴿وَءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ زَبُورٗا﴾ و زەبورمـان بەخشـی بـە داوود ﴿٥٥﴾ ﴿قُلِ ٱدۡعُواْ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (بێ باوەڕان) هاوار بکەن لە ئەوانەی ﴿زَعَمۡتُم مِّن دُونِهِۦ﴾ کە ئێوە بە خواتان دەزانین بێجگە لەخوا ﴿فَلَا يَمۡلِكُونَ﴾ جا ئەوانە دەسـەڵاتیان نیە ﴿كَشۡفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمۡ﴾ بەڵاو زیانتان لەسـەر لابەن ﴿وَلَا تَحۡوِيلًا﴾ وە(دەسەڵاتی) گۆڕانیشیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ﴾ ئەوانەی کە ئەو (نەفامانە) هاواریان لێ دەکەن ﴿يَبۡتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلۡوَسِيلَةَ﴾ ئەوانە بەدوای هۆکارێکدا دەگەڕێـن کـە نزیکیـان کاتەوە لـە پەروەدگاریان ﴿أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ﴾ کامیـان نزیك ترە (لە خـواوە و پلەو پایـەی بەرزتـرە). ﴿وَيَرۡجُونَ رَحۡمَتَهُۥ﴾ وە بەهیـوا و ئومێـدو ڕەحمـی ئـەون ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓۚ﴾ و لـە سزایشی دەترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی سزای پەروەردگارت ﴿كَانَ مَحۡذُورٗا﴾ هەمیشە مەترسی لێکـراوە وخۆلێپارێـزراوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِن مِّن قَرۡيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) هیچ شـارو گوندێکمان ﴿إِلَّا نَحۡنُ مُهۡلِكُوهَا﴾ کـە ئێمـە لـە ناویان ببەیـن ﴿قَبۡلَ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ پێش (هاتنـی) ڕۆژی دوایی ﴿أَوۡ مُعَذِّبُوهَا عَذَابٗا شَدِيدٗاۚ﴾ یـان سـزایان بدەیـن بـە سـزایەکی سـەخت ﴿كَانَ ذَٰلِكَ﴾ ئیلـلا ئـەو (سـزادانە یـان لەنـاو بردنـە) ﴿فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَسۡطُورٗا﴾ لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿٥٨﴾

﴿وَمَا مَنَعَنَآ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئێمەی نەكردووە ﴿أَن نُّرْسِلَ بِالْآيَاتِ﴾ كە ئەو موعجیزانە بنێرین ﴿إِلَّا أَن كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ﴾ جگە لەوەی كە پێشینەكان بە درۆیان دەزانی ﴿وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ﴾ ناردمان بۆ (هۆزی) سەموود ئەو حوشترەی ﴿مُبْصِرَةً﴾ كە (موعجیزەیەكی) ئاشكرا بوو ﴿فَظَلَمُوا بِهَا﴾ كەچی (باوەڕیان نەهێنا و) ستەمیان لێكرد و(سەریان بڕی) ﴿وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ﴾ وە ئێمە موعجیزەكان نانێرین ﴿إِلَّا تَخْوِيفًا﴾ مەگەر بۆ ترساندنی (ئەو گەلە نەبێت) ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لَكَ﴾ (بیربكەرەوە) كاتێ پێمان ووتی ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿أَحَاطَ بِالنَّاسِ﴾ دەوری هەموو خەڵكی داوە (دەسەڵاتی هەیەبەسەریاندا) ﴿وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ﴾ وە ئەو خەو بینینەی كەپیشانی تۆماندا (لەوشەو ڕەویەدا) ﴿إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ﴾ هەرلەبەر تاقی كردنەوەی خەڵكی بوو ﴿وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ﴾ هەروەها ئەو درەختە نەفرین لێ كراوەش ﴿فِي الْقُرْآنِ﴾ كە لەقورئاندا باسمان كردووە ﴿وَنُخَوِّفُهُمْ﴾ وە ئێمە (بەو جۆرە بەڵگانە) ئەوانە دەترسێنین ﴿فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا﴾ كەچی ئەو (ترساندنە) هیچیان بۆ زیاد ناكات جگە لە یاخی بوون و سەركەشی نەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ وە باسی ئەوكاتەبكە كەئێمە بەفریشتەكانمان ووت ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ سوژدەبەرن بۆئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش یەكسەر هەموویان سوژدەیان برد بێجگە لە ئیبلیس (شەیتان نەبێت) ﴿قَالَ أَأَسْجُدُ﴾ ووتی ئایامن سوژدەبەرم ﴿لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾ بۆ كەسێك كە لەقوڕ دروستت كردووە ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ أَرَأَيْتَكَ﴾ (ئیبلیس) ووتی پێم بڵێ و هەواڵم بدەرێ ﴿هَٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ﴾ لەبارەی ئەمەوە كەڕێزی ئەوت داوە بەسەرمندا؟! ﴿لَئِنْ أَخَّرْتَنِ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوام بخەیت ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تاڕۆژی دوایی (نەمرم) ﴿لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ﴾ بەڕاستی زاڵ ئەبم بەسەر نەوەكانیدا (بەگومڕاكردن) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ كەمێك لەوان نەبێت (كە بەندە تایبەتیەكانی خوان) ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ اذْهَبْ﴾ (خوا بەشەیتانی) فەرمووبڕۆ ﴿فَمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سا هەر كەس لەوان شوێنی تۆ كەوت ﴿فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆڵەی هەمووتان دۆزەخە ﴿جَزَاءً مَّوْفُورًا﴾ كە تۆڵەیەكی پڕبەپڕە ﴿٦٣﴾ ﴿وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُم﴾ وە هەركەس لەوانە كە دەتوانی گومڕای بكە ﴿بِصَوْتِكَ﴾ بەدەنگت وسەدای (ناهەقت) ﴿وَأَجْلِبْ عَلَيْهِم﴾ و بدە بەسەریاندا و تێ یان خوڕە ﴿بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ﴾ بەسوار وپیادەی لەشكرەكەتەوە ﴿وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ وە هاوبەشییان بكە لەماڵ و سامان و منداڵیاندا ﴿وَعِدْهُمْ﴾ بەڵێنیشیان پێ بدە ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ بەڵام شەیتان بەڵێنیان پێ نادات ﴿إِلَّا غُرُورًا﴾ بەخەڵەتاندن نەبێت ﴿٦٤﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بێگومان بەندەكانی من ﴿لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ دەسەڵاتت بەسەریاندا نی یە (و ناتوانی گومڕایان بكەیت) ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا﴾ وە پەروەردگارت بەسە پارێزەرو چاودێر بێت ﴿٦٥﴾ ﴿رَّبُّكُمُ الَّذِي﴾ پەروەردگارتان ئەو زاتەیە ﴿يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ﴾ كە كەشتی لە دەریادا هاتوچۆ پێدەكات بۆ ئێوە ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێن بەدوای هەندێكبەهرە و ڕۆزی ئەودا ﴿إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوایە) هەمیشەیی میهرەبان وبە بەزەیی یە بەرامبەر بە ئێوە ﴿٦٦﴾

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ﴾ جا کاتێك لەدەریادا تووشی بەڵاو زیان بێن ﴿ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ﴾ هەموو ئەو (پەرستراوانە)ی هاواریان لێ دەکەن وون دەبن بێجگە لەخوا ﴿فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کە چی کاتێك کە (خوا) ڕزگارتان دەکات و دەگەنە ووشکانی ﴿أَعْرَضْتُمْ﴾ ڕوو وەردەگێڕن (لەخودا) ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ كَفُورًا﴾ (چونکە) ئادەمی هەمیشە سپڵەو ناسوپاسە ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَأَمِنتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە ناترسن و بێباکن ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ﴾ لەوەی کە لە ووشکایی دا (بوومەلەرزە) بتانبات بەناخی زەویدا؟ ﴿أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ یا (ناترسن لەوەی) بای توندتان بنێرێتە سەر بەووردە زیخەوە ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا﴾ پاشان پارێزەرێکیشتان دەست نەکەوێت ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُمْ﴾ ئەی ئایا دڵنیا و بێباکن ﴿أَن يُعِيدَكُمْ فِيهِ﴾ لەوەی بتان گێڕێتەوە ناو دەریا ﴿تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر ﴿فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا بینێرێتە سەرتان ﴿قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ﴾ بایەکی توندو تیژی وێران کەر ﴿فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ﴾ ئەوسا لەدەریاکەدا نقومتان بکات لەبەر ئەو بێ باوەڕ و سپڵە بوونەتان ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا﴾ پاشان دەستتان ناکەوێت ﴿لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا﴾ هیچ کەسێك کە داوای تۆڵەی ئێوە لە ئێمە بکات ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ڕێزمان لە نەوەی ئادەم گرت ﴿وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ و لە ووشکانی و لەدەریادا هەڵمان گرتن (بەسواری و گەڕانمانن) ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ و ڕۆزی پاك و خاوێنمان پێ داون ﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ﴾ وەفەزڵمان داون بەسەر زۆرێك ﴿مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾ لەو شتانەی کەدروستمان کردون بەفەزڵێکی گەورە ﴿٧٠﴾ ﴿يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ﴾ (بیریان بخەنەوە) ئەو ڕۆژەی کە ئێمە هەموو ئادەمیەك بانگ دەکەین ﴿بِإِمَامِهِمْ﴾ بەناوی پێغەمبەرەکەیانەوە (بەناوی پەیامەکەیانەوە) ﴿فَمَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ جا هەر کەسێك نامەی کردەوەکەی بدرێت بەدەستی ڕاستیەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ﴾ ئائەوانە نامەکەیان دەخوێننەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ﴾ وەستەمیان لێ ناکرێت ﴿فَتِيلًا﴾ بەئەندازەی ئەو تاڵە باریکەی بەدەوری ناوکی خورمادایە ﴿٧١﴾ ﴿وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِ أَعْمَىٰ﴾ بەڵام هەر کەسێك لەم (دونیایە)دا کوێر بووبێت (وڕێگەی ڕاستی نەبینابێت) ﴿فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ﴾ ئەوە ئەو کەسە لەڕۆژی دوایشدا کوێرە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بگرە لە کوێریش گومڕاترە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِن كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەوانە لات دەن ﴿عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە نیگامان کردبۆت ﴿لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ﴾ بۆ ئەوەی جگەلە قورئان شتێك بەدەم ئێمەوە هەڵبەستیت ﴿وَإِذًا لَّاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا﴾ (ئەگەر گوێڕایەڵیان بوویتایە) ئەوە لەو کاتەدا دەیان کردیت بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان و (گومڕایان دەکردیت) ﴿٧٣﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن ثَبَّتْنَاكَ﴾ خۆ ئەگەر ئێمە تۆمان دامەزراونە کردایە ﴿لَقَدْ كِدتَّ﴾ بەڕاستی نزیك بوو تۆ ﴿تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا﴾ کەمێك بەلایاندا بچی ﴿٧٤﴾ ﴿إِذًا لَّأَذَقْنَاكَ﴾ جا بێگومان ئەوکاتە پێمان دەچەشتی ﴿ضِعْفَ الْحَيَاةِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) ژیان ﴿وَضِعْفَ الْمَمَاتِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) مردن ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ پاشان دەستت نەدەکەوت ﴿عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك بەرانبەر بەئێمە (کە بەرگری ئەو سزایەت لێ بکات) ﴿٧٥﴾

﴿وَإِن كَادُوا۟﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەو (بێ باوەڕ)انە ﴿لَيَسْتَفِزُّونَكَ﴾ (بەپیلان و دوژمنایەتی) نارەحەتت بکەن ﴿مِنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لەخاکی مەککە ﴿لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ بۆ ئەوەی دەرت بکەن لێ ی ﴿وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَٰفَكَ﴾ جا ئەوکاتە ئەوانە نەدەمانەوە لەپاش تۆ ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ کاتێکی کەم نەبێت (خوا لەناوی دەبردن) ﴿٧٦﴾ ﴿سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا﴾ ڕێگا ونەریتێکە لە (ئێمەوە) بۆ ئەوانەی کە ناردومانن. ﴿قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ لە پێغەمبەرانمان پێش تۆ ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا﴾ باوو یاسای ئێمەش گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿٧٧﴾ ﴿أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ بەجێ بهێنە ﴿لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ﴾ لەکاتی لادانی خۆر (لەناوەڕاستی ئاسمان) ﴿إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ﴾ هەتا (هاتنی) تاریکی شەو ﴿وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ﴾ هەروەها نوێژی بەیانی (بەجێ بێنە) ﴿إِنَّ قُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ﴾ بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی ﴿كَانَ مَشْهُودًا﴾ هەمیشە دەبینرێت (لەلایەن فریشتەکانی شەو وڕۆژەوە) ﴿٧٨﴾ ﴿وَمِنَ ٱلَّيْلِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە بەشێکی شەودا ﴿فَتَهَجَّدْ بِهِۦ﴾ هەستە شەو نوێژ بکە بەقورئان خوێندن تێیدا ﴿نَافِلَةً لَّكَ﴾ ئەوە زیادە نوێژی تایبەت بە تۆیە ﴿عَسَىٰٓ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ﴾ ئومێدەواربە پەروەردگارت بتگەیەنێتە ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ پلەو جێگایەکی پەسەندکراو (کە شەفاعەتی گەورەیە بۆ خەڵکی لەقیامەتدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿أَدْخِلْنِى مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾ (لەهەر کارێکدا بووم) ڕاست وچاك پێم ئەنجام بدە ﴿وَأَخْرِجْنِى مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ ڕاست و چاکیش پێم کۆتایی بێنە ﴿وَٱجْعَل لِّى مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بۆم بسازێنە ﴿سُلْطَٰنًا نَّصِيرًا﴾ دەسەڵاتێکی یارمەتی دەر (کە زاڵ بم بەسەر هەموو کۆسپێکدا) ﴿٨٠﴾ ﴿وَقُلْ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ وە بڵێ ئاینی ڕاست هات ﴿وَزَهَقَ ٱلْبَٰطِلُ﴾ وە ئاینی ناحەق و بەتاڵ نەما و ڕۆشت ﴿إِنَّ ٱلْبَٰطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ بەڕاستی بەتاڵ هەمیشە لە ناوچووە ﴿٨١﴾ ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ﴾ وە لەم قورئانەدا دەنێرینە خوارەوە ﴿مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوەی کە هۆی شیفا و میهرەبانی یە بۆبڕوا داران ﴿وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ بەڵام (هاتنی ئەم قورئانە) بۆستەم کاران هیچ زیادناکات جگە لەخەسارۆمەندی نەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى ٱلْإِنسَٰنِ﴾ وە کاتێك چاکە ونیعمەتی خۆمان بڕێژین بەسەر ئادەمی (بێ باوەڕدا) ﴿أَعْرَضَ﴾ ڕوو وەردەگێرێت (لە زیکری ویادی ئێمە) ﴿وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ﴾ ودوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ﴾ وە کاتێك ناخۆشی و زیانی لێ بکەوێت ﴿كَانَ يَـُٔوسًا﴾ زۆر نائومێد دەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەمووکەس کار دەکات ﴿عَلَىٰ شَاكِلَتِهِۦ﴾ لەسەر سرووشت و(ڕێبازی)خۆی ﴿فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ﴾ جا پەروەردگارتان زاناترە بەو کەسەی ﴿أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾ کە ڕێبازەکەی ڕاسترە ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن لەبارەی ڕۆحەوە (کەچی یە) ﴿قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى﴾ بڵێ ڕۆح لەکارو فەرمانی تایبەت بە پەروەردگارمە ﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە ئێوە تەنها کەمێك لە زانیاریتان پێ بەخشراوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَئِن شِئْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر بمانەوێت ﴿لَنَذْهَبَنَّ بِٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئەو (قورئانەی)نیگامان کردووە بۆت نایهێڵین (لە دڵ و پەڕەکاندا) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ لە پاشان دەست ناکەوێت ﴿بِهِۦ عَلَيْنَا وَكِيلًا﴾ لە بەرانبەر ئێمەدا کەسێك کە بەرگریت لێ بکات ﴿٨٦﴾

﴿ إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ﴾ مەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگارتەوە نەبێت ﴿ إِنَّ فَضْلَهُۥ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴾ بەڕاستی فەزڵ و چاكەی ئەو بەسەرتەوە گەورەیە ﴿٨٧﴾ ﴿ قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سوێند بەخوا ئەگەر ئادەمی و جنۆكە هەموو كۆببنەوە ﴿ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ ﴾ بۆ ئەوەی وێنەی ئەم قورئانە بێنن ﴿ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ ﴾ ناتوانن وێنەی ئەو بێنن ﴿ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴾ هەرچەندە پشتیوانی یەكتریش بن ﴿٨٨﴾ ﴿ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ ﴾ وە سوێند بەخوا ئێمە هێناومانەتەوە بۆ خەڵكی ﴿ فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ ﴾ لەم قورئانەدا ﴿ مِن كُلِّ مَثَلٍ ﴾ لەهەموو جۆرە نموونەیەك ﴿ فَأَبَىٰٓ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ ﴾ كەچی زۆربەی خەڵكی نایانەوێت ﴿ إِلَّا كُفُورًا ﴾ جگە لە سپڵەیی و بێ باوەڕی نەبێت ﴿٨٩﴾ ﴿ وَقَالُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ ﴾ ووتیان هەرگیز باوەڕت پێ ناهێنین ﴿ حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ ٱلْأَرْضِ يَنۢبُوعًا ﴾ هەتا لەم زەویەدا كانیاوێكمان بۆ هەڵنەقوڵێنی ﴿٩٠﴾ ﴿ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ ﴾ یان باخێكت بێت لە دارخورما و ترێ ﴿ فَتُفَجِّرَ ٱلْأَنْهَٰرَ خِلَٰلَهَا تَفْجِيرًا ﴾ و چەند ڕوبارێك هەڵقوڵێنیت لە نێوان درەختەكانیدا بەخوڕ بڕوات ﴿٩١﴾ ﴿ أَوْ تُسْقِطَ ٱلسَّمَآءَ ﴾ یان ئاسمان بڕوخێنی ﴿ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا ﴾ بەسەرماندا هەرچۆن لافت لێداوە كە بەپارچە پارچە دەكرێت ﴿ أَوْ تَأْتِىَ بِٱللَّهِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ ﴾ یان خواو فریشتەكان بێنی ﴿ قَبِيلًا ﴾ ڕوو بەڕوو (بیان بینین). ﴿٩٢﴾ ﴿ أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ ﴾ یان كۆشك و ماڵێكت بێت ﴿ مِّن زُخْرُفٍ ﴾ ڕازاوە بەنەخش و نیگار ﴿ أَوْ تَرْقَىٰ فِى ٱلسَّمَآءِ ﴾ یان بەرزببیتەوە بۆئاسمان ﴿ وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ ﴾ وە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەبەرز بونەوەكەشت ﴿ حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَٰبًا نَّقْرَؤُهُۥ ﴾ هەتا پەیامێكمان بۆ نەهێنیتە خوارەوە خۆمان بیخوێنینەوە ﴿ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّى ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پاكی وبێگەردی بۆپەروەردگارم ﴿ هَلْ كُنتُ ﴾ ئایا من (شتێكی ترم) ﴿ إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا ﴾ جگە لەئادەمیەكی نێرراو و پێغەمبەر (واتە من دەسەڵاتی ئەو شتانەم نیە بەڵكو من تەنها مرۆڤێكم و خودا كردوومی بە پێغەمبەر) ﴿٩٣﴾ ﴿ وَمَا مَنَعَ ٱلنَّاسَ ﴾ هیچ شتێك بەرگری خەڵكی نەكرد ﴿ أَن يُؤْمِنُوٓا۟ ﴾ لەوەی كەباوەڕ بێنن ﴿ إِذْ جَآءَهُمُ ٱلْهُدَىٰٓ ﴾ كاتێك كەڕێنموونی و ئاینی حەقیان بۆ هات ﴿ إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟ ﴾ بێجگە لەوەی دەیان ووت ﴿ أَبَعَثَ ٱللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا ﴾ چۆن خوا ئادەمیەك بە پێغەمبەر دەنێرێت ﴿٩٤﴾ ﴿ قُل لَّوْ كَانَ فِى ٱلْأَرْضِ مَلَٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ ﴾ بڵێ ئەگەر لەزەوی دا فریشتە هەبوایە وبە دڵنیاییەوە (تیایدا) بگەڕانایە (بە وێنەی ئادەمی) ﴿ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ﴾ بێگومان لە ئاسمانەوە دەمان ناردەخوارەوە بۆیان ﴿ مَلَكًا رَّسُولًا ﴾ فریشتەیەكی پێغەمبەر ﴿٩٥﴾ ﴿ قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًۢا ﴾ بڵێ پێیان خوا بەسە كە شاهید بێت ﴿ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿ إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئاگادار و بینایە بە بەندەكانی ﴿٩٦﴾

﴿وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ﴾ هەر ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە (بەڕاستی) ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز دەستت ناکەوێت بۆیان ﴿أَوْلِيَآءَ مِن دُونِهِۦ﴾ بێجگە لەخوا دۆست و یارمەتی دەرانێک ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا حەشریان دەکەین ﴿عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ بەسەر ڕوومەت و دەم و چاویاندا ﴿عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا﴾ کە کوێرو لاڵ وکەڕن ﴿مَّأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی نیشتەجێیان دۆزەخە ﴿كُلَّمَا خَبَتْ﴾ هەر جارێک (دۆزەخ) بڵێسەی بنیشێتەوە (دامرێتەوە) ﴿زِدْنَٰهُمْ سَعِيرًا﴾ بڵێسەی ئاگرەکەیان بۆ زیاد دەکەین ﴿٩٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَآؤُهُم﴾ ئەوە تۆڵەی ئەوانەیە ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ چونکە بێگومان باوەڕیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە﴿وَقَالُوٓا۟ أَءِذَا كُنَّا﴾ و دەیان ووت ئایا ئەگەر ئێمە بووینە ﴿عِظَٰمًا وَرُفَٰتًا﴾ ئێسك و پروسكی پارەپارەی ڕزیو﴿أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا ئێمە جارێکی تر زیندوو دەکرێینەوە بەدروست کردنێکی تازە ﴿٩٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئەوانە نەیانزانیوە بێگومان ئەو خوایەی ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿قَادِرٌ عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ﴾ دەسەڵات دارو بەتوانایە کەوێنەی ئەوانە دروست بکاتەوە ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا﴾ وە کات و ماوەیەکی دیاری کردووە بۆیان ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدانیە ﴿فَأَبَى ٱلظَّٰلِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام ستەمکاران هیچیان ناوێت بێ باوەڕی نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿تَمْلِكُونَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّىٓ﴾ خاوەنی خەزێنەکانی چاکە و نیعمەتەکانی پەروەردگارم بن ﴿إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ﴾ ئەوکاتە دەتانگرێتەوە (لەبەخشین) ﴿خَشْيَةَ ٱلْإِنفَاقِ﴾ لە ترسی خەرج بوون و تەواو بوون ﴿وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ قَتُورًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە ڕژدە و چروکە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان بەمووسا ﴿تِسْعَ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ﴾ نۆ موعجیزەی ڕوون وئاشکرا ﴿فَسْـَٔلْ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەی پرسیار لەنەوەی ئیسرائیل بکە (سەبارەت بەڕوداوی مووسا و فیرعەون) ﴿إِذْ جَآءَهُمْ﴾ کاتێ (مووسا) هاتە لایان﴿فَقَالَ لَهُۥ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون پێی ووت ﴿إِنِّى لَأَظُنُّكَ يَٰمُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ بەڕاستی ئەی مووسا من واگومان دەبەم کە تۆ جادو لێ کراو بیت ﴿١٠١﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ (مووسا علیه السلام) فەرمووی سوێندبەخوا بێگومان تۆ دەزانی ﴿مَآ أَنزَلَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ هیچ کەس ئەم موعجیزانەی نەناردۆتە خوارەوە﴿إِلَّا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ بَصَآئِرَ﴾ جگە لەپەروەردگاری ئاسمانەکان وزەوی نەبێت کە ڕوونکەرەوەن (بۆ خەڵکی)﴿وَإِنِّى لَأَظُنُّكَ﴾ وە بەڕاستی من دڵنیام کە تۆ﴿يَٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾ ئەی فیرعەون لە ناو دەچیت ﴿١٠٢﴾ ﴿فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ جا فیرعەون ویستی کەوا (مووسا وکۆمەڵەکەی) دەرکات لەزەوی (میسر)دا ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ جَمِيعًا﴾ ئیتر ئێمەش فیرعەون و ئەوانەی لەگەڵی بوون هەموویانمان خنکاند لە دەریادا ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقُلْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئەوسا لەپاش خنکاندنیان ووتمان ﴿لِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بەنەوەی ئیسرائیل ﴿ٱسْكُنُوا۟ ٱلْأَرْضَ﴾ نیشتە جێ بن لەو زەویەی (کە فیرعەون ویستی دەرتان کات لێ ی) ﴿فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ جا کاتێک بەڵێنی ڕۆژی دوایی هات ﴿جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا﴾ ئەوسا هەمووتان پێکەوە (بۆ دادگای خوا) دێنین ﴿١٠٤﴾

﴿وَبِٱلۡحَقِّ أَنزَلۡنَٰهُ﴾ وە ئـەم (قورئانە)مـان بەهـەق ناردۆتە خوارەوە﴿وَبِٱلۡحَقِّ نَزَلَ﴾ وە بەحەق و ڕاستیش هاتووەتە خـوارەوە﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ وە تۆمـان ڕەوانـە نەکـردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرٗا وَنَذِيرٗا﴾ بەمـوژدە دەرو ترسـێنەر نەبێـت ﴿١٠٥﴾ ﴿وَقُرۡءَانٗا فَرَقۡنَٰهُ﴾ وە قورئانمـان بـەش بـەش بۆت نـاردووە ﴿لِتَقۡرَأَهُۥ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ئـەوەی بیخوێنیتەوە بەسـەر خەڵکیـدا ﴿عَلَىٰ مُكۡثٖ﴾ بە لەسـەر خۆیـی و هێواشـی ﴿وَنَزَّلۡنَٰهُ تَنزِيلٗا﴾ وە ئـەم (قورئانە)مان بەو شـێوە دابەزاند ﴿١٠٦﴾ ﴿قُلۡ ءَامِنُواْ بِهِۦٓ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) پێیـان) بڵـێ باوەڕبێنـن بـەم (قورئانە) ﴿أَوۡ لَا تُؤۡمِنُوٓاْۚ﴾ یـان باوەڕی پـێ نەهێنـن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـەی کـە زانیاریـان پـێ بەخشـراوە ﴿مِن قَبۡلِهِۦٓ﴾ لەپێش ئـەم (قورئانـە)دا ﴿إِذَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ﴾ کاتێـك (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسـەریاندا ﴿يَخِرُّونَۤ لِلۡأَذۡقَانِۤ سُجَّدٗا﴾ بەچەسـپانی دەکـەون بـەڕودا بەسـوژدە بـردن ﴿١٠٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ سُبۡحَٰنَ رَبِّنَآ﴾ وە دەڵێـن پـاك و بێگـەردی بـۆ پەروەردگارمـان ﴿إِن كَانَ وَعۡدُ رَبِّنَا لَمَفۡعُولٗا﴾ بەڕاسـتی هەمیشـە بەڵێنـی پەروەردگارمـان بـەدی دێـت ﴿١٠٨﴾ ﴿وَيَخِرُّونَ لِلۡأَذۡقَانِ يَبۡكُونَ﴾ وە دەکەون بەسەر ڕوودا وەدەگرین ﴿وَيَزِيدُهُمۡ خُشُوعٗا۩﴾ و (قورئان) هەمیشە ملکەچیان بۆ زیاد دەکات ﴿١٠٩﴾ ﴿قُلِ ٱدۡعُواْ ٱللَّهَ﴾ بڵـێ نـزا و هـاوار لەخـوا بکەن ﴿أَوِ ٱدۡعُواْ ٱلرَّحۡمَٰنَۖ﴾ یـان هاوار لـە ڕەحمان بکەن (یەکسـانە) ﴿أَيّٗا مَّا تَدۡعُواْ﴾ بەهـەر کامیان نزاو هاوار داوای لـێ بکەن ﴿فَلَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ چونکە هەر بۆ خوایە هەموو نـاوە زۆر جوانـەکان ﴿وَلَا تَجۡهَرۡ بِصَلَاتِكَ﴾ لەنوێژکردنتـدا دەنگ بەرزمەکـەرەوە ﴿وَلَا تُخَافِتۡ بِهَا﴾ و بەنهێنیش مەیکـە ﴿وَٱبۡتَغِ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلٗا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگایەك هەڵبژێرە (بەشـێوەیەك خـۆت گوێت لەخۆت بێت) ﴿١١٠﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ هەموو سـوپاس و سـتایش هەر بـۆ خوایە ﴿ٱلَّذِي لَمۡ يَتَّخِذۡ وَلَدٗا﴾ زاتێـك کەهیچ منداڵێکـی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٞ﴾ و هیچ هاوبەشـێکی نەبووە ﴿فِي ٱلۡمُلۡكِ﴾ لە موڵك و پادشایەتیدا ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ وَلِيّٞ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نەبووە ﴿مِّنَ ٱلذُّلِّۖ﴾ لەبەر بێ دەسەڵاتی ﴿وَكَبِّرۡهُ تَكۡبِيرَۢا﴾ (کەواتە) خوا زۆر بە گەورە بگرە ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿ٱلۡكَهۡفِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِيٓ﴾ هەمـوو سـوپاس و سـتایش بۆ ئەو خوایـەی ﴿أَنزَلَ﴾ کە ناردوویەتیـە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبۡدِهِ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ قورئـان بۆ سـەر بەندکـەی خۆی (موحەممـەد ﷺ) ﴿وَلَمۡ يَجۡعَل لَّهُۥ عِوَجَاۜ﴾ و هیچ جـورە لاریەکی تێدا دانەنـاوە ﴿١﴾ ﴿قَيِّمٗا﴾ (کتێبێکـی) ڕاسـت و پایـەدارە ﴿لِّيُنذِرَ بَأۡسٗا شَدِيدٗا﴾ بۆ ئەوەی بە سـزایەکی زۆر بەتین بترسـێنێت (ئەوانەی کەباوەڕی پـێ ناهێنن) ﴿مِّن لَّدُنۡهُ﴾ لەلایەن خۆیەوە﴿وَيُبَشِّرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و مژدەش بدات بـەو باوەڕ دارانـەی﴿ٱلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ کە کردەوە چاکـەکان ئەنجام دەدەن ﴿أَنَّ لَهُمۡ أَجۡرًا حَسَنٗا﴾ بەمەی کە پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە ﴿٢﴾ ﴿مَّٰكِثِينَ فِيهِ أَبَدٗا﴾ لەو (بەهەشتە)دا بێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿٣﴾ ﴿وَيُنذِرَ ٱلَّذِينَ﴾ وە (بۆ ئەوەی) کەسانێك بترسـێنێت ﴿قَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدٗا﴾ کە دەیان ووت خوا ڕۆڵەی بۆ خۆی بڕیار داوە ﴿٤﴾

﴿مَّا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ نەخۆیان زانابوون پێی ﴿وَلَا لِآبَائِهِمْ﴾ نەباوو باپیرانیان ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً﴾ چ قسەیەکی (بوختانێکی) گەورەیە ﴿تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ﴾ کە لەدەمیان دەردەچێت ﴿إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾ جگە لەدرۆ هیچ شتێکی تر نالێن ﴿٥﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ جا لەوانەیە خۆت لە ناوبەری ﴿عَلَىٰ آثَارِهِمْ﴾ لەبەر کردەوەی ئەوان ﴿إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ ئەگەر ئیمان نەهێنن ﴿بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ بەم قورئانە لەداخ و خەفەتدا (بمریت) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هەرچی وابەسەر زەوی یەوە کردوومانە ﴿زِينَةً لَّهَا﴾ بەزینەت و جوانی بۆ زەوی ﴿لِنَبْلُوَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی تاقی بکەینەوە ﴿أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامیان کردەوەی جوانترو چاکترە؟ ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا﴾ وە بەڕاستی ئەوەی وابەسەر زەوییەوە ئێمە هەمووی دەکەین ﴿صَعِيدًا جُرُزًا﴾ بە زەویەکی تەختی ووشك و برنگ ﴿٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتَ﴾ ئایا وات زانی ﴿أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ﴾ کە هاوەڵانی ئەشکەوت و تابلۆ (ئەو بەردەی ناویانی تیا نوسرا بوو) ﴿كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا﴾ ئەوان لەناو نیشانەکانی ئێمەدا شتێکی سەر سوڕهێنەر بوو؟ ﴿٩﴾ ﴿إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ﴾ کاتێ کۆمەڵە گەنجێك پەنایان بردەبەر ئەشکەوتەکە ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً﴾ ووتیان ئەی پەروەردگارمان لەلایەن خۆتەوە ڕەحمەتێکمان پێ ببەخشە ﴿وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وە فەراهەم بێنە بۆمان لەم کارەی کەواین تیایدا ڕێی ڕاست و ڕزگاری ﴿١٠﴾ ﴿فَضَرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ﴾ جا ئێمەش (دوعاکەیانمان گیرا کردو) پەردەمان هێنا بەسەر گوێیاندا ﴿فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا﴾ لەو ئەشکەوتەدا چەند ساڵ (خەومان لێ خستن) ﴿١١﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ﴾ لەپاشان خەبەرمان کردنەوە ﴿لِنَعْلَمَ﴾ بۆئەوەی دەر بخەین ﴿أَيُّ الْحِزْبَيْنِ﴾ لەودوو تاقمە کامیان ﴿أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا﴾ چاکتر ماوەی خەوی خۆیان دەژمێرن (لە ئەشکەوتەکەدا) ﴿١٢﴾ ﴿نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە بۆت دەگێرینەوە ﴿نَبَأَهُم بِالْحَقِّ﴾ هەواڵی ئەوان بەڕێك و ڕاستی ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵە لاوێك بوون ﴿آمَنُوا بِرَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان هێنابوو بەپەروەردگاریان ﴿وَزِدْنَاهُمْ هُدًى﴾ ئێمەش ڕێنموونیمان زیاد کردن ﴿١٣﴾ ﴿وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و دڵیانمان بەهێز کرد (لەسەر ئەو باوەڕە) ﴿إِذْ قَامُوا﴾ لەکاتێکدا هەستان و ڕاپەڕین ﴿فَقَالُوا رَبُّنَا﴾ ووتیان پەروەردگاری ئێمە ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿لَن نَّدْعُوَ مِن دُونِهِ إِلَٰهًا﴾ ئێمە هەرگیز بێجگە لەو پەرستراوێکی تر ناپەرستین ﴿لَّقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا﴾ (ئەگەر جگە لەخوا شتێ تر بپەرستین) سوێند بەخوا ئەوکاتە درۆمان ووتووە ﴿١٤﴾ ﴿هَٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا﴾ ئائەوانە گەلەکەی ئێمەن ﴿اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ بێجگە لەخوا پەرستراوی تریان بۆخۆیان بڕیار داوە ﴿لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم﴾ دەی با بۆیان بیهێننەوە ﴿بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ﴾ بەڵگەو نیشانەی ڕوون و ئاشکرا ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ دەی کێ ستەم کارترە لەو کەسەی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خوداوە ﴿١٥﴾

﴿وَإِذِ ٱعۡتَزَلۡتُمُوهُمۡ﴾ (ئـەی هاوەڵانـی ئەشـكەوت) كاتێـك ئێـوە دووره پەرێزیتـان گرت لـەوان (لەو بـێ باوەڕانـە) ﴿وَمَا يَعۡبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ و لـەو (پەرسـتراو) انـەش بێجگـە لـە خـودا دەیـان پەرسـتن ﴿فَأۡوُۥٓاْ إِلَى ٱلۡكَهۡفِ﴾ دەی كەوایە پەنا بەرنە ئەشـكەوتەكە ﴿يَنشُرۡ لَكُمۡ رَبُّكُم مِّن رَّحۡمَتِهِۦ﴾ پەروەردگارتان بـڵاوی دەكاتەوە بۆتـان بەزەیی وڕەحمەتی خۆی ﴿وَيُهَيِّئۡ لَكُم﴾ و بۆتـان فەراهەم دەهێنێت ﴿مِّنۡ أَمۡرِكُم مِّرۡفَقٗا﴾ لـەم كارەتانـدا هۆی گـوزەران و ژیانتـان ﴿١٦﴾ ﴿وَتَرَى ٱلشَّمۡسَ إِذَا طَلَعَت﴾ خۆر دەبینـی كاتێك كەهەڵدێت ﴿تَّزَٰوَرُ عَن كَهۡفِهِمۡ ذَاتَ ٱلۡيَمِينِ﴾ لەلای ڕاستی ئەشكەوتەكەیان دەدات ﴿وَإِذَا غَرَبَت تَّقۡرِضُهُمۡ﴾ كاتێكیش ئاوا دەبێت لای دەدا لێیان ﴿ذَاتَ ٱلشِّمَالِ﴾ بەلای چەپدا ﴿وَهُمۡ فِي فَجۡوَةٖ مِّنۡهُۚ﴾ لەكاتێكدا ئەوان لە ناو بۆشـایی فراوانی ئەشـكەوتەكەدان ﴿ذَٰلِكَ مِنۡ ءَايَٰتِ ٱللَّهِۗ﴾ ئەوە هەندێكە لە بەڵگە و نیشانەكانی خوا ﴿مَن يَهۡدِ ٱللَّهُ﴾ هەر كەسێ خوا ڕێنموونی بكات ﴿فَهُوَ ٱلۡمُهۡتَدِۖ﴾ تەنها ئەو كەسە ڕێنموونی كراوە ﴿وَمَن يُضۡلِلۡ﴾ و هـەر كەسـیش گومـڕا بـكات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيّٗا مُّرۡشِدٗا﴾ ئەوە دەسـتت ناكەوێ بۆی هیچ پشـتیوان و ڕێ نیشـاندەرێك ﴿١٧﴾ ﴿وَتَحۡسَبُهُمۡ أَيۡقَاظٗا﴾ (ئەگەر بیان بینیـت) وا دەزانیت بەخەبەرن ﴿وَهُمۡ رُقُودٞۚ﴾ كـە چـی خەوتـوون ﴿وَنُقَلِّبُهُمۡ﴾ وە ئـەو (خەوتـوو)انە ئەم دیـو و دیویان پـێ دەكەین (بۆ ئەوەی لاشـەیان تێك نەچێت) ﴿ذَاتَ ٱلۡيَمِينِ وَذَاتَ ٱلشِّمَالِۖ﴾ بەلای ڕاست و بە لای چەپدا ﴿وَكَلۡبُهُم بَٰسِطٞ ذِرَاعَيۡهِ﴾ و سەگەكەیان هەردوو دەستی درێژ كرد بوو ﴿بِٱلۡوَصِيدِۚ﴾ لەبەر دەرگای ئەشكەوتەكەدا ﴿لَوِ ٱطَّلَعۡتَ عَلَيۡهِمۡ﴾ ئەگـەر سـەیرێكت بكردنایـە ﴿لَوَلَّيۡتَ مِنۡهُمۡ فِرَارٗا﴾ بێگومان بە ڕاكـردن بەرەو دوا دەگەڕایتەوە ﴿وَلَمُلِئۡتَ مِنۡهُمۡ رُعۡبٗا﴾ و پڕ بە دڵ لێیان دەترسایت ﴿١٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ بَعَثۡنَٰهُمۡ﴾ ئابەو شێوە (لـە خەو) خەبەرمانكردنەوە ﴿لِيَتَسَآءَلُواْ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی پرسـیار لـە یەكتری بكەن ﴿قَالَ قَآئِلٞ مِّنۡهُمۡ﴾ یەكێكیـان ووتـی ﴿كَمۡ لَبِثۡتُمۡۖ﴾ چەندە ماونەتـەوە (بە خەوتوویـی) ﴿قَالُواْ﴾ (هەندێكیـان) ووتیان ﴿لَبِثۡنَا يَوۡمًا أَوۡ بَعۡضَ يَوۡمٖۚ﴾ ڕۆژێك یا كەمتر لە ڕۆژێك ماوینەتەوە ﴿قَالُواْ رَبُّكُمۡ أَعۡلَمُ بِمَا لَبِثۡتُمۡ﴾ (هەندێكی تریـان) ووتیـان پـــەروەردگـــارتـان زاناتـرە بەمـاوەی مانەوەتـان ﴿فَٱبۡعَثُوٓاْ أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمۡ هَٰذِهِۦٓ﴾ دە یەكێكتان بەم دراوە (زیوە) تان بنێرن ﴿إِلَى ٱلۡمَدِينَةِ﴾ بۆ ناو شار ﴿فَلۡيَنظُرۡ أَيُّهَآ أَزۡكَىٰ طَعَامٗا﴾ با سەیر كات كـێ (لـە خەڵكی شـار) خۆراكی پاكتـرە ﴿فَلۡيَأۡتِكُم بِرِزۡقٖ مِّنۡهُ﴾ ئەوە با لـەوە خۆراكتان بـۆ بهێنێت ﴿وَلۡيَتَلَطَّفۡ﴾ بـا نـەرم و نیان و لەسـەرخۆ بێـت لە هەڵسـو كەوتیدا (تـا نەناسـرێتەوە) ﴿وَلَا يُشۡعِرَنَّ بِكُمۡ أَحَدًا﴾ و كـەس لەئێـوە ئاگادار نەكات ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّهُمۡ إِن يَظۡهَرُواْ عَلَيۡكُمۡ﴾ چونكـە بێگومان ئەگەر ئـەوان پێتان بزانن ﴿يَرۡجُمُوكُمۡ﴾ بەرد بارانتـان دەكەن ﴿أَوۡ يُعِيدُوكُمۡ فِي مِلَّتِهِمۡ﴾ یان دەتان گێڕنەوە بۆناو ئایینەكەی خۆیان ﴿وَلَن تُفۡلِحُوٓاْ إِذًا أَبَدٗا﴾ ئەو كاتە ئێوە هەرگیز ڕزگارتان نابێت ﴿٢٠﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ﴾ (پاش سەدان ساڵ) ئا بەو شێوە خەڵكمان ئاگادار كرد بەسەریاندا ﴿لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بۆ ئەوەی بزانن كەبێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وەدڵنیابن كەڕۆژی دوایی گومانی تێدانیە ﴿إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ﴾ (خەڵكی مان ئاگاداركرد بەسەریاندا) لەكاتێكدا ئەو خەڵكە كێشەیان بوو لەنێوان خۆیاندا ﴿أَمْرَهُمْ﴾ دەربارەیان ﴿فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَانًا﴾ جا (هەندێكیان) ووتیان چەند خانوویەكیان بەسەرەوە دروست بكەن ﴿رَّبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ﴾ پەروەردگاریان ئاگادارترە پێ یان ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ﴾ ئەوانەی كەزاڵ بوون بەسەر كار و باری ئەوكۆمەڵەدا ووتیان ﴿لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا﴾ بێگومان مزگەوتێكیان بەسەرەوە دروست دەكەین ﴿٢١﴾ ﴿سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ ئەوسا هەندێكیان دەڵێن (ئەو لاوانە) سێ كەسن و چوارەمیان سەگەكەیانە ﴿وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ وەهەندێكی تریان دەڵێن پێنج كەسن و شەشەمیان سەگەكەیانە ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ئەمانە قسەی بێ بەڵگەن (تفەنگ بە تاریكە شەوەو دەنێن) ﴿وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ هەندێكی تریان دەڵێن ئەوانە حەوت كەسن هەشتەمەكەیان سەگەكەیانە ﴿قُل رَّبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بەژمارەیان ﴿مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ كەمێك نەبێت لەخەڵكی كەس ژمارەیان نازانێت ﴿فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ﴾ كەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبارەیانەوە دەمەقاڵێ مەكە ﴿إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا﴾ جگەلە دەمەقاڵەیەكی ئاشكرا و ئاسان (تەنها ئەوە بڵێ كە لە قورئاندا بۆت هاتووە) ﴿وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا﴾ وە لەبارەیانەوە پرسیار لەكەسیان (خاوەن نامەكان) مەكە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ﴾ بۆ (كردنی) هیچ شتێك مەڵێ ﴿إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا﴾ بێگومان من سبەینێ ئەو شتە دەكەم ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر (لەگەڵی دا بڵێیت) ئەگەر خوا بیەوێت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ هەر كاتێ (إن شاء الله) ت لەبیرچوو كەی بیرت هاتەوە بیڵێ ﴿وَقُلْ عَسَىٰ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّي﴾ بڵێ ئومێدەوارم پەروەردگارم ڕێنموونیم بكات ﴿لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا﴾ بۆ ڕێگایەكی نزیكتر (لە ڕاستی) لەمە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ﴾ (ئەو كۆمەڵە لاوە) مانەوە لە ناو ئەشكەوتەكەیاندا (بە خەوتوویی) ﴿ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ﴾ ماوەی سێ سەد ساڵ (بە ساڵی هەتاوی) ﴿وَازْدَادُوا تِسْعًا﴾ نۆ ساڵی تریشیان زیادكرد (ئەگەر بەساڵی مانگی عەرەبی حیساب بكرێت) ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا﴾ بڵێ خوا زاناترە بەماوەی مانەوەیان ﴿لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە زانینی نهێنی ئاسمانەكان و زەوی ﴿أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ﴾ ئای (خودا) چ بینا و بیسەرە ﴿مَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ﴾ بێجگە لە (خوا) هیچ پشتیوانێكیان بۆنیە ﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ كەسیش ناكات بە هاوبەشی خۆی لە فەرمانی دا ﴿٢٦﴾ ﴿وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ بخوێنەرەوە ئەوەی كە وەحیت بۆكراوە ﴿مِن كِتَابِ رَبِّكَ﴾ لە قورئانی پەروەردگارت ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ كەس نیە بتوانێت ووتەكانی ئەو بگۆڕێت ﴿وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ هەرگیز پەنایەكت دەست ناكەوێت بێجگە لە خوا پەنای بۆ بەریت ﴿٢٧﴾

﴿وَٱصۡبِرۡ نَفۡسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ﴾ خۆت ڕاگرە لەگەڵ ئەوانەی ﴿يَدۡعُونَ رَبَّهُم﴾ لەپەروەردگاریان دەپاڕێنەوە ویادی ئەو دەکەن (و دەیپەرستن) ﴿بِٱلۡغَدَوٰةِ وَٱلۡعَشِيِّ﴾ بەیانیان و ئێواران ﴿يُرِيدُونَ وَجۡهَهُۥۖ﴾ کەمەبەستیان ڕەزامەندی خوایە ﴿وَلَا تَعۡدُ عَيۡنَاكَ عَنۡهُمۡ﴾ چاوەکانت لەوان لامەدە و وەرمەگێڕە (بۆ کەسانی بێ باوەڕی دەوڵەمەند) ﴿تُرِيدُ زِينَةَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ کە جوانی و ڕازاوەیی ژیانی ئەم دونیای دەوێت ﴿وَلَا تُطِعۡ مَنۡ﴾ و بەگوێی کەسێك مەکە ﴿أَغۡفَلۡنَا قَلۡبَهُۥ عَن ذِكۡرِنَا﴾ کە دڵیمان لەیادی خۆمان بێ ئاگا کردوە ﴿وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ و شوێنی هەواو ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿وَكَانَ أَمۡرُهُۥ فُرُطٗا﴾ هەموو کارەکانی خراپ و لەسنوور دەرچووە ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَقُّ﴾ بڵێ حەق (ئەم قورئانە) ﴿مِن رَّبِّكُمۡۖ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە هاتووە ﴿فَمَن شَآءَ فَلۡيُؤۡمِن﴾ جا هەرکەسێ دەیەوێت با باوەڕبێنێ ﴿وَمَن شَآءَ فَلۡيَكۡفُرۡۚ﴾ و هەرکەسێش دەیەوێت با بێ باوەڕ بێت (ئەمەش جۆرێکە لە هەڕەشە وسەرزەنشت) ﴿إِنَّآ أَعۡتَدۡنَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران (بێ باوەڕان) ﴿نَارًا أَحَاطَ بِهِمۡ سُرَادِقُهَاۚ﴾ ئاگرێك کە بڵێسەکەی (وەکو ڕەشماڵ) دەوریان دەدات ﴿وَإِن يَسۡتَغِيثُواْ﴾ وە ئەگەر (لە تینوانا) هاواری ئاو بکەن ﴿يُغَاثُواْ بِمَآءٖ كَٱلۡمُهۡلِ﴾ ئاوێکیان بۆ دەهێنرێ وەك مسی تواوە (یا وەك چڵك و چەپەڵی ڕۆن و زەیت وایە) ﴿يَشۡوِي ٱلۡوُجُوهَۚ﴾ روو دەم و چاوەکان دەبرژێنێ ﴿بِئۡسَ ٱلشَّرَابُ﴾ ئای چ خواردنەوەیەکی پیس و خراپە ﴿وَسَآءَتۡ مُرۡتَفَقًا﴾ و ئای چ شوێن و جێگایەکی خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردوەی چاکەیان کردووە ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجۡرَ مَنۡ أَحۡسَنَ عَمَلًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشتی ئەوانە وون ناکەین کە کردەوەی چاکیان کردوە ﴿٣٠﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿جَنَّٰتُ عَدۡنٖ﴾ بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهِمُ ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان بە ژێریاندا دێن و دەچن ﴿يُحَلَّوۡنَ فِيهَا﴾ دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنۡ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٖ﴾ بە بازنی زۆری ئاڵتون ﴿وَيَلۡبَسُونَ ثِيَابًا خُضۡرٗا﴾ وە پۆشاکی سەوز دەپۆشن ﴿مِّن سُندُسٖ وَإِسۡتَبۡرَقٖ﴾ لە ئاوریشمی تەنك و ئەستور ﴿مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِۚ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەو (بەهەشتە) دا بە سەر کورسی وپاڵپشتەکانەوە ﴿نِعۡمَ ٱلثَّوَابُ وَحَسُنَتۡ مُرۡتَفَقٗا﴾ ئای چەند پاداشتێکی چاکە و جێگایەکی خۆشە ﴿٣١﴾ ﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆیان بگێڕەوە نموونەی ﴿رَّجُلَيۡنِ﴾ ئەو دوو پیاوە ﴿جَعَلۡنَا لِأَحَدِهِمَا﴾ دابوومان بە یەکێکیان (کە بێ باوەڕ بوو) ﴿جَنَّتَيۡنِ مِنۡ أَعۡنَٰبٖ﴾ دوو باخ لە هەموو جۆرە ترێیەك ﴿وَحَفَفۡنَٰهُمَا بِنَخۡلٖ﴾ بە دار خورما دەوری هەردوو باخەکەمان دابوو ﴿وَجَعَلۡنَا بَيۡنَهُمَا زَرۡعٗا﴾ لەنێوان ئەو دوو باخەدا کشتوکاڵمان فەراهەم هێنابوو (بۆی) ﴿٣٢﴾ ﴿كِلۡتَا ٱلۡجَنَّتَيۡنِ ءَاتَتۡ أُكُلَهَا﴾ هەردوو باخەکە بەری چاکیان گرتبوو ﴿وَلَمۡ تَظۡلِم مِّنۡهُ شَيۡـٔٗاۚ﴾ هیچیان لێ خەسار نەبوو بوو ﴿وَفَجَّرۡنَا خِلَٰلَهُمَا نَهَرٗا﴾ و لە نێوان ئەو دوو باخەدا کانیاوێکمان هەڵقوڵاندبوو (بۆ ئاودانیان) ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَانَ لَهُۥ ثَمَرٞ﴾ هەروەها (خاوەنی ئەودووباخە) ماڵ وسامانی زۆری هەبوو (لەئاڵتون وزیوو شتی تر) ﴿فَقَالَ لِصَٰحِبِهِۦ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾ جا بە هاوڕێ (ئیماندارە هەژارە) کەی ووت لە کاتێکدا کە قسەی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَنَا۠ أَكۡثَرُ مِنكَ مَالٗا﴾ من ماڵ و سامانم لە تۆ زۆرترە ﴿وَأَعَزُّ نَفَرٗا﴾ کوڕ و کاڵ و خزمەتکاریشم زیاترە ﴿٣٤﴾

﴿وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ﴾ (بێ باوەڕەکەیان) چووە ناو باخەکەیەوە ﴿وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفۡسِهِۦ﴾ لە کاتێکدا کە ستەم کاربوو لە خۆی ﴿قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدٗا﴾ ووتی باوەڕ ناکەم هەرگیز ئەم باخەم لەناو بچێت ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةٗ﴾ باوەڕیش ناکەم ڕۆژی دوایی بێت و ڕوو بدات ﴿وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّي﴾ سوێند بێ خۆ ئەگەر (پاش مردن) بمگێڕنەوە بۆ لای پەروەردگارم ﴿لَأَجِدَنَّ خَيۡرٗا مِّنۡهَا مُنقَلَبٗا﴾ بێگومان باشتر لەم باخەم دەست دەکەوێ ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ﴾ هاوڕێ (ئیمانداره)کەی پێی ووت ﴿وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾ لە کاتێکدا کە گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَكَفَرۡتَ بِٱلَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٖ﴾ ئایا تۆ بێ باوەڕیت بەو زاتەی کە تۆی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ﴾ پاشان لە دڵۆپە ئاوێك ﴿ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلٗا﴾ پاشان کردوێتی بە پیاو ﴿٣٧﴾ ﴿لَّٰكِنَّا۠ هُوَ ٱللَّهُ رَبِّي﴾ بەڵام من هەر (دەڵێم) ئەو خوا پەروەردگارمە ﴿وَلَآ أُشۡرِكُ بِرَبِّيٓ أَحَدٗا﴾ و هیچ کەسیش ناکەم بە هاوبەشی پەروەردگارم ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَوۡلَآ إِذۡ دَخَلۡتَ جَنَّتَكَ﴾ وە باکاتێ چوویتە ناو باخەکەتەوە ﴿قُلۡتَ مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بتووتایە هەرچی خوا بیەوێ (هەر ئەوە دەبێت) ﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِٱللَّهِۚ﴾ هەموو توانایەکیش هەر بەدەس خوایە ﴿إِن تَرَنِ أَنَا۠ أَقَلَّ مِنكَ﴾ ئەگەر تۆ من دەبینی لەتۆ کەمتریش. ﴿مَالٗا وَوَلَدٗا﴾ ماڵ و دارایی و منداڵم هەیە ﴿٣٩﴾ ﴿فَعَسَىٰ رَبِّيٓ﴾ ئومێدم وایە کە پەروەردگارم ﴿أَن يُؤۡتِيَنِ خَيۡرٗا مِّن جَنَّتِكَ﴾ چاکتر لە باخەکەی تۆم پێ بدات ﴿وَيُرۡسِلَ عَلَيۡهَا حُسۡبَانٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ و بەڵا و بروسکەیەکیش لە ئاسمانەوە بنێرێت بۆباخەکەی تۆ ﴿فَتُصۡبِحَ صَعِيدٗا زَلَقًا﴾ جا (باخەکەت) ببێت بەزەویەکی ووشکی ساف و خلیسك ﴿٤٠﴾ ﴿أَوۡ يُصۡبِحَ مَآؤُهَا غَوۡرٗا﴾ یان ئاوەکەی ڕۆبچێ بە ناخی زەویدا ﴿فَلَن تَسۡتَطِيعَ لَهُۥ طَلَبٗا﴾ ئیتر هەرگیز نەتوانی بیدۆزیتەوە ﴿٤١﴾ ﴿وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِۦ﴾ سامان و بەروبوومەکەی لەناوبرا (بە هەورە بروسکە سوتا و نەما) ﴿فَأَصۡبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيۡهِ﴾ ئەمجا کابراش لە داخا دەسەکانی دەپرواند ودەیدان بەیەکدا ﴿عَلَىٰ مَآ أَنفَقَ فِيهَا﴾ لەسەر ئەو ماڵەی کە خەرجی کرد بوو (لەباخەکەیدا) ﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا (کەپری) باخەکەی هەموو کەوتوون بەسەر یەکدا ﴿وَيَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي﴾ (جا لەپاشە ڕۆژدا) دەڵێت : خۆزگە ﴿لَمۡ أُشۡرِكۡ بِرَبِّيٓ أَحَدٗا﴾ کەسم نەکردایە بەهاوەڵی پەروەردگارم ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمۡ تَكُن لَّهُۥ فِئَةٞ يَنصُرُونَهُۥ﴾ کەسانێك نەبوو یارمەتی بدەن و بێن بەهانایەوە ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا﴾ خۆیشی سەرکەوتوو نەبوو ﴿٤٣﴾ ﴿هُنَالِكَ ٱلۡوَلَٰيَةُ لِلَّهِ ٱلۡحَقِّۚ﴾ لەو شوێنانەدا پشتیوانی تایبەتی خوای ڕاست و حەقە ﴿هُوَ خَيۡرٞ ثَوَابٗا﴾ هەر ئەویش چاکترین پاداشت ئەداتەوە ﴿وَخَيۡرٌ عُقۡبٗا﴾ وسەرئەنجامی باشیش (بەئیمانداران) دەدات ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بهێنەرەوە بۆ ئەو (بێ باوەڕ) انە نموونەی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك بارانێك وایە لە ئاسمانەوە دەیبارێنین ﴿فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوسا جۆرەها ڕواوی زەویی (پێ دەڕوێت و) دەڕۆن بەناو یەکدا ﴿فَأَصۡبَحَ هَشِيمٗا تَذۡرُوهُ ٱلرِّيَٰحُۗ﴾ ئەمجا دەبێتە پوش و پەڵاش و با پرش و بڵاوی دەکاتەوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ مُّقۡتَدِرًا﴾ وە خوا هەمیشە بە توانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٥﴾

﴿ٱلۡمَالُ وَٱلۡبَنُونَ زِينَةُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ماڵ و کوڕ و کاڵ جوانی و زینەتی ژیانی دونیان ﴿وَٱلۡبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ کردەوە چاکەکان کە (پاداشتیان) دەمێنێتەوە ﴿خَيۡرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابٗا﴾ پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارت ﴿وَخَيۡرٌ أَمَلٗا﴾ و زیاتر جێگەی ئومێدن (لەماڵی دونیا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَوۡمَ نُسَيِّرُ ٱلۡجِبَالَ﴾ وە (یادیان خەرەوە) ڕۆژێ کە شاخەکان دەخەینە ڕێ ﴿وَتَرَى ٱلۡأَرۡضَ بَارِزَةٗ﴾ و ڕووی زەوی بە ڕوونی و تەختی دەبینی ﴿وَحَشَرۡنَٰهُمۡ﴾ و هەموو (خەڵکی) کۆ دەکەینەوە ﴿فَلَمۡ نُغَادِرۡ مِنۡهُمۡ أَحَدٗا﴾ و هیچ کەسیان بەجێ ناهێڵین ﴿٤٧﴾ ﴿وَعُرِضُواْ عَلَىٰ رَبِّكَ صَفّٗا﴾ و هەموو (ئادەمی) لەبەردەم پەروەردگارتدا ڕیز دەکرێن ﴿لَّقَدۡ جِئۡتُمُونَا﴾ سوێند بە خوا دێنەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقۡنَٰكُمۡ أَوَّلَ مَرَّةِۭۚ﴾ هەر بەو شێوەیەی کە یەکەم جار دروستمان کردن (بە ڕووتی و بێ بەرگی) ﴿بَلۡ زَعَمۡتُمۡ﴾ بەڵام ئێوە گومانتان وابوو ﴿أَلَّن نَّجۡعَلَ لَكُم مَّوۡعِدٗا﴾ کە ئێمە کاتێك دانانێین بۆ (لێپرسینەوە) تان ﴿٤٨﴾ ﴿وَوُضِعَ ٱلۡكِتَٰبُ﴾ نامەی کردەوەکان دابەش دەکرێت (دەدرێتە دەستی ڕاست چاکان و دەستی چەپی تاوانباران) ﴿فَتَرَى ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ ئەمجا تاوانباران دەبینیت ﴿مُشۡفِقِينَ مِمَّا فِيهِ﴾ زۆر دەترسن لەو (هەموو تاوان و خراپە)ی کە تێیدایە ﴿وَيَقُولُونَ يَٰوَيۡلَتَنَا﴾ و دەڵێن ئای هاوار بۆ ئێمە ﴿مَالِ هَٰذَا ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەم نامە و دەفتەرە چییە؟ ﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةٗ وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحۡصَىٰهَاۚ﴾ هیچ کردەوەیەکی بچووك و گەورەی بەجێ نەهێشتووە و تۆماری کردووە ﴿وَوَجَدُواْ مَا عَمِلُواْ حَاضِرٗاۗ﴾ هەر کردەوەیەکیان کردبێت (تیایدا) ئامادەیە ﴿وَلَا يَظۡلِمُ رَبُّكَ أَحَدٗا﴾ و پەروەردگارت ستەم لە کەس ناکات ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ﴾ (بیریان بهێنەرەوە) کاتێك بە فریشتەکانمان ووت سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس (شەیتان) نەبێت ﴿كَانَ مِنَ ٱلۡجِنِّ﴾ کە لە پێری جنۆکەکان بوو ﴿فَفَسَقَ عَنۡ أَمۡرِ رَبِّهِۦٓۗ﴾ بۆیە لە فەرمانی پەروەردگاری دەرچوو ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ﴾ دەی ئایا ئێوە (ئەی ئادەمیزادەکان) ئەوو نەوەی دەکەنە ﴿أَوۡلِيَآءَ مِن دُونِي﴾ دۆست و پشتیوانی خۆتان لە جیاتی من ﴿وَهُمۡ لَكُمۡ عَدُوُّۢۚ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان دوژمنی ئێوەن ﴿بِئۡسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلٗا﴾ ئای چ گۆڕینەوەیەکی خراپە بۆ ستەمکاران ﴿٥٠﴾ ﴿مَّآ أَشۡهَدتُّهُمۡ خَلۡقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ من ئەوان (شەیتان و نەوەی)م ئامادەی دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی نەکردووە ﴿وَلَا خَلۡقَ أَنفُسِهِمۡ﴾ هەروەها لە (کاتی) دروست کردنی خۆشیاندا (ئامادەم نەکردوون) ﴿وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ ٱلۡمُضِلِّينَ عَضُدٗا﴾ وە من هەرگیز گومڕاکەرانم نەکردووە بە یارمەتی دەری خۆم ﴿٥١﴾ ﴿وَيَوۡمَ يَقُولُ نَادُواْ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ زَعَمۡتُمۡ﴾ ڕۆژێك دەبێت کە خوا دەفەرموێ بانگی ئەو بتانە بکەن کە لاتان وابوو هاوبەشی منن (با یارمەتیتان بدەن) ﴿فَدَعَوۡهُمۡ فَلَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَهُمۡ﴾ ئەوانیش بانگیان دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە (و نایەن بە هاواریانەوە) ﴿وَجَعَلۡنَا بَيۡنَهُم مَّوۡبِقٗا﴾ وە ئێمە لە نێوانیاندا شیوێکی پڕ ئازارمان داناوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَرَءَا ٱلۡمُجۡرِمُونَ ٱلنَّارَ﴾ وە تاوانباران ئاگری دۆزەخ دەبینن ﴿فَظَنُّوٓاْ أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا﴾ و هەموو دەزانن و دڵنیان کە دەچنە ناوی وتێی دەکەون ﴿وَلَمۡ يَجِدُواْ عَنۡهَا مَصۡرِفٗا﴾ و ڕێگایەکیان دەست ناکەوێ بۆ گەڕانەوە لەو (ئاگرە) ﴿٥٣﴾

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْءَانِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە ﴿لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك بۆ خەڵكی ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ﴾ بەڵام هەمیشە ئادەمی ﴿أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾ لە هەموو شتێ زیاتر موجادەلە ودەماقاڵێ دەكات ﴿٥٤﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ هیچ شتێك ڕێگری لە خەڵك نەكردووە كە باوەڕبهێنن كاتێك هیدایەت و ڕێنموونیان بۆهات ﴿وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ﴾ و داوای لێ بوردن بكەن لە پەروەردگاریان ﴿إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ جگە لەوەی وەك ئوممەتانی پێشینانیان لێ بێت و (سزای خودا لە ناویان بات) ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾ یان سزا ڕوو بە ڕوویان بێتەوە (بە چاوی خۆیان ببینن) ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ تەنها موژدە دەر و ترسێنەر بن ﴿وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ﴾ ئەوانەی كە بێباوەڕن بەناهەق و بەتاڵ دەمەقاڵێ دەكەن ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینی) ڕاستی پێ لە ناو بەرن ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا﴾ ئایەتەكانی من (كە قورئانە) و ئەو هەڕەشانەی پێی ترسێنراون بە گاڵتەیان دەزانین ﴿٥٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ كێ ستەمكارترە لەو كەسەی كە ئامۆژگاری كرا بێت بە ئایەتەكانی پەروەردگاری ﴿فَأَعْرَضَ عَنْهَا﴾ بەڵام ئەو گوێ ی پێ نەداو ﴿وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ و ئەو تاوانانەی كە كردویەتی لە بیری خۆی بباتەوە ﴿إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڕاستی ئێمە چەند پەردەیەكی ئەستورمان داوە بەسەر دڵیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ تا تێنەگەن (لە ئایەتەكانی ئێمە) ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە قورسی و كەڕیمان خستۆتە گوێیانەوە (تا ڕاستی نەبیستن) ﴿وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾ جا ئەگەر بانگیان بكەیت بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەوانە هەرگیز هیدایەت وەرناگرن ﴿٥٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ پەروەردگارت لێ بووردەی خاوەن بەزەییە ﴿لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەگەر تۆڵەیان لێ بسەنێ بەهۆی ئەو (تاوانانەوە)ی كە كردوویانە ﴿لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ﴾ بێگومان بە پەلە سزای سەختی بۆ دەناردن ﴿بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ﴾ بەڵام بۆ (سزادانی) ئەوان كاتێكی دیاری كراو هەیە ﴿لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ بێجگە لەو (خوایە) هیچ پەنایەكیان دەست ناكەوێ (لەو سزایە) ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ و ئەو هەموو شار و گوندانەمان بەربا‌د و وێران كرد ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ كاتێك (دانیشتوانیان) ستەمیان كرد ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا﴾ و بۆ لەناو برد نیشیان كاتێكی دیاری كراومان دانا بوو ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ﴾ (باسی ئەو كاتە بكە) كە مووسا بەلاوە بەردەستەكەی خۆی ووت ﴿لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ﴾ من هەر دەڕۆم هەتا دە گەمە ﴿مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ﴾ شوێنی بەیەك گەیشتنی دوو دەریاكە ﴿أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا﴾ یان ماوەیەكی دوور و درێژ دەڕۆم ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا﴾ جا كاتێ گەیشتنە ئەو شوێنەی دوو دەریاكە بەیەك دە گەن ﴿نَسِيَا حُوتَهُمَا﴾ ماسی یەكەیان لەبیر چوو (كە وەك توێشوو بۆ سەفەرەكەیان پێیان بوو) ﴿فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا﴾ جا (ماسیەكە خۆی فڕێ داو) ڕێگەی خۆی گرتە بەر لەناو دەریاكەدا و (ئاوەكە) لەت دەبوو وەك خۆی لێ نەدەهاتەوە ﴿٦١﴾

﴿فَلَمَّا جَاوَزَا﴾ جا کاتێ تێپەڕین (لەو شوێنە) ﴿قَالَ لِفَتَىٰهُ ءَاتِنَا غَدَآءَنَا﴾ (مووسا) فەرمووی بەلاوە بەردەستەکەی خواردنەکەمان بۆ بێنە ﴿لَقَدۡ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبٗا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم سەفەرەماندا دووچاری ماندوویی و زەحمەت بووین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ أَرَءَيۡتَ﴾ (لاوەکە) ووتی لە بیرتە ﴿إِذۡ أَوَيۡنَآ إِلَى ٱلصَّخۡرَةِ﴾ کاتێ چووینە پەنا بەردە گەورەکە (بۆ پشوودان) ﴿فَإِنِّي نَسِيتُ ٱلۡحُوتَ﴾ جا بەڕاستی من (لەوێ) ماسیەکەم لە بیر چوو ﴿وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ﴾ هیچ شتێ ئەو (ماسیەکە)ی لەبیر نەبردمەوە ﴿إِلَّا ٱلشَّيۡطَٰنُ أَنۡ أَذۡكُرَهُۥ﴾ کە باسی بکەم بۆت بێجگە لە شەیتان ﴿وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِي ٱلۡبَحۡرِ عَجَبٗا﴾ (ماسییەکە زیندوو بویەوە و) بەشێوەیەکی سەیر ڕێگای خۆی لە دەریاکە گرتەبەر ﴿٦٣﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبۡغِۚ﴾ (مووسا) ووتی ئێمەش ئەوەمان دەویست ﴿فَٱرۡتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا﴾ ئەمجا بەشوێنی خۆیاندا گەڕانەوە ﴿قَصَصٗا﴾ بە سەرنج دان ﴿٦٤﴾ ﴿فَوَجَدَا عَبۡدٗا مِّنۡ عِبَادِنَآ﴾ جا بەندەیەك لە بەندەکانی ئێمەیان دی ﴿ءَاتَيۡنَٰهُ رَحۡمَةٗ مِّنۡ عِندِنَا﴾ کە لەلایەن خۆمانەوە ڕەحمەتمان پێدابوو ﴿وَعَلَّمۡنَٰهُ﴾ شارەزاشمان کردبوو ﴿مِن لَّدُنَّا عِلۡمٗا﴾ لە زانیاری تایبەتی خۆمان ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰ﴾ مووسا بەو (بەندە صالحە)ی ووت ﴿هَلۡ أَتَّبِعُكَ﴾ ئایا (هاوڕێیەتیت بکەم و) شوێنت بکەوم ﴿عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ﴾ بۆ ئەوەی فێرم بکەیت ﴿مِمَّا عُلِّمۡتَ رُشۡدٗا﴾ لەو زانیارییە ڕاستەی فێری بوویت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی (بە مووسا) بە ڕاستی تۆ ﴿لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرٗا﴾ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ مندا خۆت بگری ﴿٦٧﴾ ﴿وَكَيۡفَ تَصۡبِرُ عَلَىٰ﴾ تۆ چۆن خۆت دەگری لەسەر ﴿مَا لَمۡ تُحِطۡ بِهِۦ خُبۡرٗا﴾ شتێ کەلە ڕازو نهێنی ئەو ئاگادار نیت ﴿٦٨﴾ ﴿قَالَ سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرٗا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر خوا بیەوێ بەخۆڕاگر دەمبینی ﴿وَلَآ أَعۡصِي لَكَ أَمۡرٗا﴾ و سەرپێچی لە هیچ فەرمانێکت ناکەم ﴿٦٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعۡتَنِي﴾ ووتی (بە مووسا) جا ئەگەر شوێنم کەوتی ﴿فَلَا تَسۡـَٔلۡنِي عَن شَيۡءٍ﴾ ئەوە پرسیاری هیچ شتێکم لێ مەکە ﴿حَتَّىٰٓ أُحۡدِثَ لَكَ مِنۡهُ ذِكۡرٗا﴾ هەتا خۆم دەربارەی قسەت بۆ دەکەم (لەنهێنییەکەی ئاگادارت دەکەم) ﴿٧٠﴾ ﴿فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَا رَكِبَا فِي ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن هەتا سواری کەشتییەك بوون ﴿خَرَقَهَاۖ﴾ (پیاو چاکەکە) کەشتیەکەی کون کرد ﴿قَالَ أَخَرَقۡتَهَا﴾ (مووسا) ووتی کەشتییەکەت کون تێ کرد ﴿لِتُغۡرِقَ أَهۡلَهَا﴾ بۆ ئەوەی سەرنشینەکانی (لە دەریادا) نوقم بکەیت ﴿لَقَدۡ جِئۡتَ شَيۡـًٔا إِمۡرٗا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناشایستەت کرد ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ أَلَمۡ أَقُلۡ﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی ئایا من نەم ووت ﴿إِنَّكَ لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرٗا﴾ تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٢﴾ ﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذۡنِي بِمَا نَسِيتُ﴾ (مووسا) ووتی لێم ببورە لەبەر ئەوەی (ئەو مەرجەی دامان نابوو) لەبیرم چوو ﴿وَلَا تُرۡهِقۡنِي مِنۡ أَمۡرِي عُسۡرٗا﴾ ئەم زانیاری فێربوونەم لەسەر قورس مەکە ﴿٧٣﴾ ﴿فَٱنطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا لَقِيَا غُلَٰمٗا﴾ هەتا گەشتن بە تازە لاوێك ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ یەکسەر (پیاو چاکەکە) ئەو(تازە لاوەی) کوشت ﴿قَالَ أَقَتَلۡتَ نَفۡسٗا زَكِيَّةَۢ﴾ (مووسا) ووتی کەسێکی پاکی بێ گوناهت هەروا کوشت ﴿بِغَيۡرِ نَفۡسٖ﴾ بێ ئەوەی کەسێکی کوشتبێ ﴿لَّقَدۡ جِئۡتَ شَيۡـٔٗا نُّكۡرٗا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناڕەوات کرد ﴿٧٤﴾

﴿قَالَ أَلَمۡ أَقُل لَّكَ﴾ (بەندە چاکەکە) وتی (بە مووسا) پێم نەووتیت ﴿إِنَّكَ لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرٗا﴾ بێگومان تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ إِن سَأَلۡتُكَ عَن شَيۡءِۭ بَعۡدَهَا﴾ (مووسا) وتی ئەگەر دوای ئەم جارە پرسیاری هەرشتێکم لێ کردی (ڕەخنەم لێ گرتیت) ﴿فَلَا تُصَٰحِبۡنِيۖ﴾ ئیتر هاوڕێیەتیم مەکە ﴿قَدۡ بَلَغۡتَ مِن لَّدُنِّي عُذۡرٗا﴾ چونکە بەڕاستی لەلایەن منەوە بیانووت هەیە (لەوەی وازم لێ بێنیت) ﴿٧٦﴾ ﴿فَٱنطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَيَآ أَهۡلَ قَرۡيَةٍ﴾ هەتا گەشتنە لای خەڵکی شارێك (لەو کاتەدا برسیان بوو) ﴿ٱسۡتَطۡعَمَآ أَهۡلَهَا﴾ داوای خۆراکیان کرد لەخەڵکی شارەکە ﴿فَأَبَوۡاْ أَن يُضَيِّفُوهُمَا﴾ ئەوانیش (خەڵکی شارەکە) میوان داریان لێ نەکردن ﴿فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارٗا﴾ ئەمجا بینیان دیوارێك لەودا (لەو شارەدا) ﴿يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ﴾ نزیك بوو بکەوێت ﴿فَأَقَامَهُۥۖ﴾ (بەندە چاکەکە) دیوارەکەی ڕاستی کردەوە وهەڵیچنیەوە ﴿قَالَ لَوۡ شِئۡتَ﴾ (مووسا) وتی ئەگەر بتویستایە ﴿لَتَّخَذۡتَ عَلَيۡهِ أَجۡرٗا﴾ کرێیەکت لەسەری وەردەگرت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيۡنِي وَبَيۡنِكَۚ﴾ وتی ئا لێرەدا کاتی جیا بوونەوەی من و تۆیە ﴿سَأُنَبِّئُكَ بِتَأۡوِيلِ﴾ ئاگادارت دەکەم لەحیکمەتی ﴿مَا لَمۡ تَسۡتَطِع عَّلَيۡهِ صَبۡرًا﴾ ئەو شتانەی کە تۆ نەتتوانی خۆت بگری لەسەر (ڕوودان) یان ﴿٧٨﴾ ﴿أَمَّا ٱلسَّفِينَةُ﴾ هۆی (کوون کردنی) کەشتییەکە (ئەوە بوو) ﴿فَكَانَتۡ لِمَسَٰكِينَ﴾ (ئەو کەشتییە) هی چەند کەسێکی هەژار بوو ﴿يَعۡمَلُونَ فِي ٱلۡبَحۡرِ﴾ ئیشیان دەکرد (بەو کەشتییە) لەو دەریایەدا ﴿فَأَرَدتُّ أَنۡ أَعِيبَهَا﴾ بۆیە ویستم (بە کون کردنی) عەیب داری بکەم (تا پاشا دەستی بەسەردا نەگرێت) ﴿وَكَانَ وَرَآءَهُم مَّلِكٞ﴾ چونکە لەپێشیانەوە پاشایەك هەبوو ﴿يَأۡخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصۡبٗا﴾ دەستی دەگرت بەسەر هەموو کەشتیەکی (چاك) دا ﴿٧٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلۡغُلَٰمُ﴾ وە تازە لاوەکەش (کە کوشتم) ﴿فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤۡمِنَيۡنِ﴾ ئەوە باوك و دایکی ئیماندار بوون ﴿فَخَشِينَآ أَن يُرۡهِقَهُمَا﴾ جا ئێمەش ترساین (خۆشەویستی ئەولاوە) پاڵیان پێوە بنێت ﴿طُغۡيَٰنٗا وَكُفۡرٗا﴾ بۆ سەرکەشی و بێ باوەڕی ﴿٨٠﴾ ﴿فَأَرَدۡنَآ أَن يُبۡدِلَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ جا (بەو کارە) ویستمان پەروەردگاریان (لەبری ئەوا) بۆیان بگۆڕێت ﴿خَيۡرٗا مِّنۡهُ زَكَوٰةٗ﴾ (بەمنداڵێکی) چاکتر لەو پاکتر لە گوناه ﴿وَأَقۡرَبَ رُحۡمٗا﴾ بەسۆزو بەزەیی تر بێ بۆیان ﴿٨١﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلۡجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَٰمَيۡنِ يَتِيمَيۡنِ﴾ وەهۆی (چاککردنەوەی) دیوارەکەش چونکە هی دوو منداڵی هەتیو بوو ﴿فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ لە شارەکەدا ﴿وَكَانَ تَحۡتَهُۥ كَنزٞ لَّهُمَا﴾ لەژێریدا گەنجینەیەك هەبوو کەهی ئەو دوو منداڵە بوو ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَٰلِحٗا﴾ وە باوکی ئەودوو منداڵە چاك و خواناس بوو ﴿فَأَرَادَ رَبُّكَ﴾ لەبەرئەوە پەروەردگارت ویستی ﴿أَن يَبۡلُغَآ أَشُدَّهُمَا﴾ هەردووکیان گەورەو بەهێز بین ﴿وَيَسۡتَخۡرِجَا كَنزَهُمَا﴾ پاشان گەنجینەکەیان دەربێنن ﴿رَحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَۚ﴾ ئەمە ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە (لەبەر باوکیان) ﴿وَمَا فَعَلۡتُهُۥ عَنۡ أَمۡرِيۚ﴾ ئەو (شتانەی) کردم لە خۆمەوە نەبوو ﴿ذَٰلِكَ تَأۡوِيلُ﴾ ئەوە نهێنی و هۆی ئەو کردەوانە بوو ﴿مَا لَمۡ تَسۡطِع عَّلَيۡهِ صَبۡرٗا﴾ کە تۆ توانای خۆ گرتنت نەبوو لەسەر (کردن) یان ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَن ذِي ٱلۡقَرۡنَيۡنِۖ﴾ هەروەها پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی (ذو القرنین) ﴿قُلۡ سَأَتۡلُواْ عَلَيۡكُم مِّنۡهُ ذِكۡرًا﴾ (لە وەڵامیاندا) بڵێ لە بارەیەوە هەندێك باس دەکەم بۆتان ﴿٨٣﴾

﴿إِنَّا مَكَّنَّا لَهُۥ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هێز و دەسەلاتمان پێ دا لە زەویدا ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ مِن كُلِّ شَيۡءٖ سَبَبٗا﴾ وە هۆكاری هەموو شتێكمان پێ دابوو (كە پاشایەتی پێویستی بوو) ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَتۡبَعَ سَبَبًا﴾ ئەویش كەڵكی لە هۆكارەكان وەردەگرت (بۆ گەشتن بە مەبەست) ﴿٨٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَغۡرِبَ ٱلشَّمۡسِ﴾ (خۆی و لەشكرەكە ڕۆیشت) تا ئەوكاتەی گەیشتە شوێنی ئاوا بوونی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَغۡرُبُ﴾ (لەو شوێنەدا) وا دیار بوو خۆرئاوا دەبێ ﴿فِي عَيۡنٍ حَمِئَةٖ﴾ لە كانیاوێكدا كە قوڕە ڕەشەی بە دەوردایە ﴿وَوَجَدَ عِندَهَا قَوۡمٗاۗ﴾ جا لەو جێگادا ڕێی كەوت لە گەلێكی (بێ باوەڕ) ﴿قُلۡنَا يَٰذَا ٱلۡقَرۡنَيۡنِ﴾ پێمان ووت ئەی (ذو القرنین) ﴿إِمَّآ أَن تُعَذِّبَ﴾ یا سزایان بدە (بە كوشتن گەر باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَإِمَّآ أَن تَتَّخِذَ فِيهِمۡ حُسۡنٗا﴾ یان چاكەیان لەگەڵدا بكە (گەر باوەڕیان هێنا) ﴿٨٦﴾ ﴿قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ﴾ (ذو القرنین) ووتی ئەوەی ستەم بكات (باوەڕ نەهێنێ) ﴿فَسَوۡفَ نُعَذِّبُهُۥ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە سزای ئەدەین (بە كوشتن) ﴿ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِۦ﴾ پاشان دەگەڕێنرێتەوە بۆ لای پەروەردگاری ﴿فَيُعَذِّبُهُۥ عَذَابٗا نُّكۡرٗا﴾ ئەویش سزای دەدات بە سزایەكی سەخت كە وێنەی نەبینراوە ﴿٨٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ بەڵام ئەوەی باوەڕ بێنێ و كردەوەی چاكیش بكات ﴿فَلَهُۥ جَزَآءً ٱلۡحُسۡنَىٰۖ﴾ ئەوە پاداشتی هەرە چاك (لە دواڕۆژدا) بۆ ئەوە ﴿وَسَنَقُولُ لَهُۥ مِنۡ أَمۡرِنَا يُسۡرٗا﴾ و كارو فەرمانی خۆمانی بۆ سووك و ئاسان دەكەین ﴿٨٨﴾ ﴿ثُمَّ أَتۡبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان گەڕایەوە بۆ ڕۆژهەڵات، وئەو هۆكارانەی گرتەبەر كە خوای گەورە پێی دابوو ﴿٨٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَطۡلِعَ ٱلشَّمۡسِ﴾ هەتا كاتێ گەیشتە شوێنی هەڵاتنی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَطۡلُعُ عَلَىٰ قَوۡمٖ﴾ بینی خۆر هەڵدێت لەسەر گەل و نەتەوەیەك ﴿لَّمۡ نَجۡعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتۡرٗا﴾ كەهیچ پەردەو پەنایەكمان بۆ دانەنابوون (لەخۆر بیانشارێتەوە) ﴿٩٠﴾ ﴿كَذَٰلِكَۖ﴾ هەر بەو شێوە بوو (بەسەرهاتی ذو القرنین) ﴿وَقَدۡ أَحَطۡنَا بِمَا لَدَيۡهِ خُبۡرٗا﴾ بێگومان ئێمە بەوەی هەیبوو (لەبیریدا بوو) ئاگادار بووین ﴿٩١﴾ ﴿ثُمَّ أَتۡبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان (ذو القرنین) ڕۆیشت، وە ئەو هۆكار و ڕێگایانەی گرتەبەر كە (خوای گەورە پێی دابوو) ﴿٩٢﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ بَيۡنَ ٱلسَّدَّيۡنِ﴾ هەتا گەیشتە نێوانی دووبەربەست (نێوان دووچیا) ﴿وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوۡمٗا﴾ لەنزیك ئەودووبەربەستەدا گەلێكی دی ﴿لَّا يَكَادُونَ يَفۡقَهُونَ قَوۡلٗا﴾ لەهیچ ووتەیەك تێ نەدەگەیشتن (بەزمانی خۆیان نەبێت) ﴿٩٣﴾ ﴿قَالُواْ يَٰذَا ٱلۡقَرۡنَيۡنِ﴾ ووتیان ئەی (ذو القرنین) ﴿إِنَّ يَأۡجُوجَ وَمَأۡجُوجَ﴾ بەڕاستی (یأجوج و مأجوج) ﴿مُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەم خاكەدا خراپەكارن ﴿فَهَلۡ نَجۡعَلُ لَكَ خَرۡجًا﴾ ئاخۆ خەرجێكت پێ بدەین ﴿عَلَىٰٓ أَن تَجۡعَلَ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَهُمۡ سَدّٗا﴾ بۆ ئەوەی بەربەستێ لەنێوان ئێمەو ئەواندا دروست بكەیت ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيۡرٞ﴾ ووتی ئەو سامان و دەسەلاتەی پەروەردگارم پێی داوم چاكترە (لەوەی ئێوە باسی دەكەن) ﴿فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ﴾ جا ئێوە بە هێز و بازوو یارمەتیم بدەن ﴿أَجۡعَلۡ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُمۡ رَدۡمًا﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا بەربەستێك دروست ئەكەم ﴿٩٥﴾ ﴿ءَاتُونِي زُبَرَ ٱلۡحَدِيدِۖ﴾ پارچە ئاسنم بۆ بێنن (لەسەر یەك داینێن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا سَاوَىٰ بَيۡنَ ٱلصَّدَفَيۡنِ﴾ هەتا نێوانی هەردوو كێوەكەی پڕ كردو ڕێكی یەك بوون ﴿قَالَ ٱنفُخُواْۖ﴾ ووتی: (بەموشەدەمە) فوو بكەن (لەو ئاگرەی لە ژێریدا كرا بوویەوە) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَعَلَهُۥ نَارٗا﴾ هەتا كاتێ ئەو (پارچە ئاسنانە)ی كرد بەئاگر ﴿قَالَ﴾ (ذو القرنین) ووتی ﴿ءَاتُونِيٓ أُفۡرِغۡ عَلَيۡهِ قِطۡرٗا﴾ مسی تواوەم بۆ بێنن بیكەم بەسەریدا ﴿٩٦﴾ ﴿فَمَا ٱسۡطَٰعُوٓاْ أَن يَظۡهَرُوهُ﴾ ئەمجا (یأجوج و مأجوج) نەیان دەتوانی سەركەون بەسەریدا (بەهۆی بەرزی و ساف و لوسی یەوە ﴿وَمَا ٱسۡتَطَٰعُواْ لَهُۥ نَقۡبٗا﴾ وە نەیان دەتوانی كونی تێبكەن (لەبەر ڕەقی و ئەستووری) ﴿٩٧﴾

﴿قَالَ هَٰذَا رَحۡمَةٞ مِّن رَّبِّيۖ﴾ (ذو القرنین) ووتی ئەم (دروست کردنە) ڕەحمەتێکە لە لایەن پەروەردگارمەوە ﴿فَإِذَا جَآءَ وَعۡدُ رَبِّي﴾ جا هەرکات بەڵێنی پەروەردگارم هات (بەدەرچوونی یأجوج و مأجوج) ﴿جَعَلَهُۥ دَكَّآءَۖ﴾ دەیکاتە زەویەکی تەخت ﴿وَكَانَ وَعۡدُ رَبِّي حَقّٗا﴾ وە بێگومان بەڵێنی پەروەردگارم هەق و ڕاستە ﴿٩٨﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا﴾ واز (لەخەڵکی) دێنین ﴿بَعۡضَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ يَمُوجُ فِي بَعۡضٖۖ﴾ لەو ڕۆژەدا دێن و دەچن بەناو یەکتردا (وەکو شەپۆلی دەریا) ﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ﴾ و فوو دەکرێ بەشەیپور دا ﴿فَجَمَعۡنَٰهُمۡ جَمۡعٗا﴾ ئەوسا هەموویان کۆ دەکەینەوە سەراپا (کەسیان لێ جێ نامێنێت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَعَرَضۡنَا جَهَنَّمَ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ نیشانی کافران دەدەین ﴿عَرۡضًا﴾ بەنیشان دانێکی تەواو ﴿١٠٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ كَانَتۡ أَعۡيُنُهُمۡ﴾ ئەوانەی کە(لەم دونیایەدا) چاویان ﴿فِي غِطَآءٍ عَن ذِكۡرِي﴾ پەردەی بەسەردا هاتبوو لەیادی من ﴿وَكَانُواْ لَا يَسۡتَطِيعُونَ سَمۡعًا﴾ وە ئەوانە نەیان دەتوانی (قورئان) ببیستن ﴿١٠١﴾ ﴿أَفَحَسِبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئایا ئەوانەی بێ باوەڕن وا گومان دەبەن (سوودی هەبێ بۆیان) ﴿أَن يَتَّخِذُواْ عِبَادِي﴾ کە بەندەکانم (وەك فریشتە و عیسا) بکەن ﴿مِن دُونِيٓ أَوۡلِيَآءَۚ﴾ بە یار و یاوەر و پەرستراو جگە لە من ﴿إِنَّآ أَعۡتَدۡنَا جَهَنَّمَ﴾ بەڕاستی ئێمە دۆزەخمان ئامادە کردووە ﴿لِلۡكَٰفِرِينَ نُزُلٗا﴾ بەجێگا و شوێن (میوانداری) بۆ بێ باوەڕان ﴿١٠٢﴾ ﴿قُلۡ هَلۡ نُنَبِّئُكُم﴾ بڵێ ئایا هەواڵتان بدەینێ ﴿بِٱلۡأَخۡسَرِينَ أَعۡمَٰلًا﴾ بە خەسارەتمەندترین (کەس) لەکاروکردەوەکانیاندا ﴿١٠٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ضَلَّ سَعۡيُهُمۡ﴾ (ئەوانە) ئەو کەسانەن کە کردەوەو کۆششیان بەفیڕۆ چوو ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَهُمۡ يَحۡسَبُونَ أَنَّهُمۡ﴾ واشیان گومان دەبرد بەڕاستی ئەوان ﴿يُحۡسِنُونَ صُنۡعًا﴾ کارێکی زۆر چاك دەکەن ﴿١٠٤﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانە کەسانێکن بێ باوەڕ بوون ﴿بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ وَلِقَآئِهِۦ﴾ بەنیشانەکانی پەروردگاریان و گەیشتن بەخزمەتی (لەدوا ڕۆژدا) ﴿فَحَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ لەبەر ئەوە کردەوەکانیان پوچەڵ و بێ پاداشت دەرچوو ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَزۡنٗا﴾ کەواتە لەڕۆژی دوایی دا هیچ نرخ و ڕێزێکیان بۆ دانانێین ﴿١٠٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَآؤُهُمۡ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەو سزایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَفَرُواْ﴾ لەبەر ئەوە بێ باوەڕبوون ﴿وَٱتَّخَذُوٓاْ ءَايَٰتِي وَرُسُلِي هُزُوًا﴾ و گاڵتەیان دەکرد بەنیشانەکان و پێغەمبەرانی ئێمە ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانە کەئیمان و باوڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وەکردەوەی چاکیان کردووە ﴿كَانَتۡ لَهُمۡ جَنَّٰتُ ٱلۡفِرۡدَوۡسِ نُزُلًا﴾ بەهەشتەکانی فیردەوس جێگای (میوانداری) ئەوانە ﴿١٠٧﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەبەردەوامی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَا يَبۡغُونَ عَنۡهَا حِوَلٗا﴾ داوای گواستنەوە ناکەن لەو(بەهەشتە)دا ﴿١٠٨﴾ ﴿قُل لَّوۡ كَانَ ٱلۡبَحۡرُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر (ئاوی) دەریاکان ببوایە ﴿مِدَادٗا لِّكَلِمَٰتِ رَبِّي﴾ بەمرەکەب بۆ (نوسینی) زانیاری پەروەردگارم ﴿لَنَفِدَ ٱلۡبَحۡرُ﴾ بێگومان (ئاوی) دەریاکان تەواو دەبوون ﴿قَبۡلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَٰتُ رَبِّي﴾ پێش ئەوەی زانیاری پەروەردگارم تەواو بێت ﴿وَلَوۡ جِئۡنَا بِمِثۡلِهِۦ مَدَدٗا﴾ ئەگەر چەند ئەوەندەی دەریاکانیش بێنین (بیکەین بە مرەکەب زانیاری خوا تەواو نابێت) ﴿١٠٩﴾ ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ﴾ بڵێ (بەو بێ باوەڕانە) بێگومان منیش تەنها ئادەمیزادێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰٓ إِلَيَّ﴾ بەڵام وەحیم بۆ دێت ﴿أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە پەروەردگارێکی تاك و تەنیایە ﴿فَمَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ﴾ جا هەر کەس بەتەمایە بەخزمەت پەروەردگاری بگات (لەقیامەتدا) ﴿فَلۡيَعۡمَلۡ عَمَلٗا صَٰلِحٗا﴾ ئەوە با کردەوەی چاك بکات ﴿وَلَا يُشۡرِكۡ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدَۢا﴾ وە لەپەرستنی پەروەردگاری دا کەس نەکات بەهاوبەشی ﴿١١٠﴾

سورەتی ﴿ مَرْيَمَ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ كٓهيعٓصٓ ﴾ بە (کاف، ها، یا، عەین، صاد) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ⁽١⁾ ﴿ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ ﴾ (ئەمەی دەخوێنرێتەوە بەسەرتدا) باس ویادی بەزەیی پەروەردگارتە ﴿ عَبْدَهُۥ زَكَرِيَّآ ﴾ بە بەندەی خۆی کەزەکەریایە ⁽٢⁾ ﴿ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥ ﴾ لەکاتێکدا پاڕایەوە لەپەروەردگاری ﴿ نِدَآءً خَفِيًّا ﴾ بەپاڕانەوەیەکی نهێنی و پەنامەکی ⁽٣⁾ ﴿ قَالَ رَبِّ إِنِّي ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿ وَهَنَ ٱلْعَظْمُ مِنِّي ﴾ ئێسکم لاواز بووە ﴿ وَٱشْتَعَلَ ٱلرَّأْسُ شَيْبًا ﴾ لەبەر پیری سەرم (بەمووی سپی) گڕی گرتووە (ئەمە جۆرێکە لەڕەوانبێژی زمانی عەرەبی بەکاردێت بەمەبەستی ئەوەی کە مووی سپی لەکاتی پیریدا گڕی بەرداوە لە موو ڕەشەکانی سەردەمی گەنجێتی) ﴿ وَلَمْ أَكُنۢ بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴾ پەروەردگارم هەرگیز لەپاڕانەوەم لێت بێ هیوا نەبووم ⁽٤⁾ ﴿ وَإِنِّي خِفْتُ ٱلْمَوَٰلِيَ ﴾ بەڕاستی من دەترسم کەس و کارەکەم (لەئاینی خوا لادەن) ﴿ مِن وَرَآءِي ﴾ لەپاش (مردنی) خۆم (چونکە کەسێکیان تێدانیە جێگری من بێت) ﴿ وَكَانَتِ ٱمْرَأَتِي عَاقِرًا ﴾ وخێزانەکەشم نەزۆکە (مندالی نابێت) ﴿ فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا ﴾ سا تۆ لەلایەن خۆتەوە منالێکی چاکم پێ ببەخشە ⁽٥⁾ ﴿ يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ ءَالِ يَعْقُوبَ ﴾ میراتگری (پێغەمبەرێتی) من وبنەماڵەی یەعقوب بێ ﴿ وَٱجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴾ ئەی پەروەردگارم واشی لێ بکە کەخۆت لێی ڕازی بیت ⁽٦⁾ ﴿ يَٰزَكَرِيَّآ إِنَّا نُبَشِّرُكَ ﴾ (خوای گەورە فەرمووی) ئەی زەکەریا بەڕاستی موژدەت دەدەینێ ﴿ بِغُلَٰمٍ ٱسْمُهُۥ يَحْيَىٰ ﴾ بەمنداڵێ کەناوی یەحیایە ﴿ لَمْ نَجْعَل لَّهُۥ مِن قَبْلُ سَمِيًّا ﴾ پێشتر کەسمان بەو ناوە ناونەناوە ⁽٧⁾ ﴿ قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَٰمٌ ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم چۆن منداڵم دەبێ ﴿ وَكَانَتِ ٱمْرَأَتِي عَاقِرًا ﴾ لەکاتێکدا خێزانم نەزۆکە ﴿ وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ ٱلْكِبَرِ عِتِيًّا ﴾ بێگومان خۆشم لە پیریدا گەیشتوومەتە ئەو پەڕی پیری ⁽٨⁾ ﴿ قَالَ كَذَٰلِكَ ﴾ ووتی (بڕیار) بەو جۆرەیە ﴿ قَالَ رَبُّكَ ﴾ پەروەردگاریشت فەرموویەتی ﴿ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ ﴾ ئەو (کارە) بەلای منەوە زۆر ئاسانە ﴿ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ ﴾ بێگومان پێشتریش تۆم دروست کردووە ﴿ وَلَمْ تَكُ شَيْـًٔا ﴾ کەشتێك نەبوویت (پێش ئەو دروستکردنە) ⁽٩⁾ ﴿ قَالَ رَبِّ ٱجْعَل لِّيٓ ءَايَةً ﴾ (زەکەریا) ووتی ئەی پەروەردگارم نیشانەیەکم بۆ دابنێ (کاتێ ئەو مژدە هاتە دی) ﴿ قَالَ ءَايَتُكَ ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نیشانەی تۆ ئەوەیە (لەسەر بوونی ئەو کوڕە) ﴿ أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ ﴾ ناتوانیت گفتوگۆ لەگەڵ خەڵکدا بکەیت ﴿ ثَلَٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ﴾ سێ شەو لەسەر یەك (بە ڕۆژەکانیەوە هەر چەندە) ساغیت و لاڵ نیت ⁽١٠⁾ ﴿ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِۦ مِنَ ٱلْمِحْرَابِ ﴾ پاشان زەکەریا لە پەرستگاکەی هاتە دەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿ فَأَوْحَىٰٓ إِلَيْهِمْ ﴾ جا بەئیشارەت پێی ووتن ﴿ أَن سَبِّحُوا۟ بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴾ کە بەیانیان و ئێواران تەسبیحاتی خوا بکەن ⁽١١⁾

﴿يَٰيَحۡيَىٰ خُذِ ٱلۡكِتَٰبَ بِقُوَّةٖۖ﴾ (خـوا دەفەرمويـت بـە يەحيـا پـاش گـەورە بوونـی) ئـەی یەحیـا تـەورات بەتووندو گرنگ بگرە ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡحُكۡمَ صَبِيّٗا﴾ تێگەیشتنی تەورات (یـا حیکمەت و ژیری) مان پێبەخشی لەتەمەنی منالّیدا ﴿١٢﴾ ﴿وَحَنَانٗا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَوٰةٗۖ﴾ لەگەڵ دڵسۆزی و پاك و خاوێنی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَكَانَ تَقِيّٗا﴾ وە ئەو (یەحیا) لەخوا ترس و پارێزکار بوو ﴿١٣﴾ ﴿وَبَرَّۢا بِوَٰلِدَيۡهِ﴾ هەڵسو کەوتی لەگەڵ دایك و باوکیدا جوان بوو ﴿وَلَمۡ يَكُن جَبَّارًا عَصِيّٗا﴾ خۆ بەزل زان و سەر پێچی کەر نەبوو (لەفەرمانی خوا) ﴿١٤﴾ ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَيۡهِ يَوۡمَ وُلِدَ﴾ سەلامی خوای لەسەر بێت لەو ڕۆژەی لەدایك بوو ﴿وَيَوۡمَ يَمُوتُ﴾ وە لەو ڕۆژەی کە وەفات دەکات ﴿وَيَوۡمَ يُبۡعَثُ حَيّٗا﴾ وە لەو ڕۆژەی کەزیندوو دەکرێتەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَرۡيَمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەسەرهاتی مەریەم بکە لە قورئاندا ﴿إِذِ ٱنتَبَذَتۡ مِنۡ أَهۡلِهَا﴾ ئەو کاتەی کە کەنارگیری کرد لە کەس و کاری ﴿مَكَانٗا شَرۡقِيّٗا﴾ لە شوێنێکی ڕۆژهەڵاتی (مزگەوتی قودس دا خوا پەرستی دەکرد) ﴿١٦﴾ ﴿فَٱتَّخَذَتۡ مِن دُونِهِمۡ حِجَابٗا﴾ ئەمجا پەردەیەکی دانا لە نێوان خۆی و ئەوان (کەس و کاری)دا ﴿فَأَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهَا رُوحَنَا﴾ ئێمەیش جوبرەئیلمان نارد بۆلای ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرٗا سَوِيّٗا﴾ وەکو بەشەرێکی تەواو خۆی پیشانی (مەریەم)دا ﴿١٧﴾ ﴿قَالَتۡ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ مِنكَ﴾ (مەریەم) ووتی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان لە تۆ ﴿إِن كُنتَ تَقِيّٗا﴾ ئەگەر تۆ لە خوا ترسیت (وازم لێ بێنە و زیانم پێ مەگەیەنە) ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَنَا۠ رَسُولُ رَبِّكِ﴾ جوبرەئیل ووتی (ترست نەبێ) من نێردراوی پەروەردگارتم ﴿لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمٗا زَكِيّٗا﴾ بۆ ئەوەی منداڵێکی پاك و خاوێنت پێ ببەخشم ﴿١٩﴾ ﴿قَالَتۡ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَٰمٞ﴾ (مەریەم) ووتی من چۆن منداڵم دەبێت!! ﴿وَلَمۡ يَمۡسَسۡنِي بَشَرٞ﴾ کە هیچ بەشەرێك (لێم نەکەوتووە) ڕەفاقەتی نەکردوم (بەحەلاڵی) ﴿وَلَمۡ أَكُ بَغِيّٗا﴾ وە داوێن پیسیش نەبووم ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكِ﴾ (جوبرەئیل) ووتی کارەکە بەو جۆرە یە (کە پێم ووتی) ﴿قَالَ رَبُّكِ﴾ پەروەردگارت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٞۖ﴾ ئەو کارە لای من زۆر ئاسانە ﴿وَلِنَجۡعَلَهُۥٓ ءَايَةٗ لِّلنَّاسِ﴾ و بۆ ئەوەی بیکەین بەموعجیزەو نیشانەیەك بۆ خەڵکی ﴿وَرَحۡمَةٗ مِّنَّاۚ﴾ و ڕەحمەتێکی تایبەتیش لەلایەن ئێمەوە ﴿وَكَانَ أَمۡرٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ ئەوە کارێکی بڕیاردراوە(لەلایەن خواوە) ﴿٢١﴾ ﴿فَحَمَلَتۡهُ﴾ جا (مەریەم) سکی پڕ بوو بەو (کۆرپەلەوە) ﴿فَٱنتَبَذَتۡ بِهِۦ مَكَانٗا قَصِيّٗا﴾ ئەمجا بە (سکەکە) وە دوور کەوتەوە بۆ شوێنێکی دوور (لە کەس و کاری) ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَجَآءَهَا ٱلۡمَخَاضُ﴾ ئەوسا ئێشی پێش ژانی منداڵ بوون ناچاری کردو بردی ﴿إِلَىٰ جِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ بۆ لای قەدی دار خورمایەك (تا لە کاتی منداڵ بوومەنەکەیدا خۆی پێوە بگرێت و پاڵی پێوە بدات) ﴿قَالَتۡ يَٰلَيۡتَنِي مِتُّ قَبۡلَ هَٰذَا﴾ (مەریەم) ووتی ئای خۆزگە پێش ئەم (ڕوداوە) بمردمایە ﴿وَكُنتُ نَسۡيٗا مَّنسِيّٗا﴾ و من شتێکی لەبیرچووەی باس نەکراو بوومایە ﴿٢٣﴾ ﴿فَنَادَىٰهَا مِن تَحۡتِهَآ﴾ ئەمجا (جوبرەئیل) بانگی مەریەمی کرد لەژێری (دار خورماکە) وە ﴿أَلَّا تَحۡزَنِي﴾ (ووتی) خەفەت مەخۆ و غەمبار مەبە ﴿قَدۡ جَعَلَ رَبُّكِ تَحۡتَكِ سَرِيّٗا﴾ بێگومان پەروەردگارت لەخوارتەوە جۆگەیەك ئاوی بۆ فەراهەم هێناوی ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُزِّيٓ إِلَيۡكِ بِجِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ قەدی ئەو دار خورمایەش بۆ لای خۆت ڕاوەشێنە ﴿تُسَٰقِطۡ عَلَيۡكِ رُطَبٗا جَنِيّٗا﴾ خورمای تازە پێ گەییوت بەسەردا دەبارێت ﴿٢٥﴾

﴿فَكُلِي وَاشْرَبِي﴾ ئەمجـا (لەو خورما) بخـۆ و (لەو ئاوەش) بخۆرەوە ﴿وَقَرِّي عَيْنًا﴾ چاوو دڵ ڕۆشـنبە ﴿فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا﴾ جـا ئەگـەر هـەر كەسێكت بينـی (پرسياری ئـەم منداڵـەی لـێ كـردی) ﴿فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا﴾ بە (ئيشارەت) پێی بڵێ بەڕاستی من قسە نەكردنم لەسە خۆم نەزر كردووە بـۆ (خوای) ميهرەبـان ﴿فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنسِيًّا﴾ لەبەرئەوە ئەمڕۆ قسـە لەگەڵ هيچ كەسێكدا ناكەم ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا﴾ جـا بـەو (منداڵـەوە) هاتەوە بـۆ لای كـەس و كارەكەی ﴿تَحْمِلُهُ﴾ ئـەو (منداڵەی) گرتبوو بە باوەشيەوە ﴿قَالُوا يَا مَرْيَمُ﴾ (خزمەكانی) ووتيان ئەی مەريەم ﴿لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا﴾ بەڕاستی شـتێكی زۆر خراپ و ئابڕو بەرت كردووە ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أُخْتَ هَارُونَ﴾ ئەی ئەوەی وەك خوشـكی هاروون وايـت (لـە تەقوا و خواناسـيدا) ﴿مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ﴾ نەباوكـت پياوێكی خـراپ و داوێن پيس بـووە ﴿وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا﴾ نـە دايكت داوێن پيس و زيناكار بـووە ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ﴾ جا(مەريەم) ئيشـارەتی بۆ ئەو (منداڵە) كرد ﴿قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ﴾ (خزمەكانی) ووتيان چۆن قسە بكەين ﴿مَن كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ لەگـەڵ منالێكـدا كـە لـە بێشـكەدايە ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ﴾ (منداڵەكە هاتە قسـەو) ووتی بەڕاسـتی مـن بەندەی خوام ﴿آتَانِيَ الْكِتَابَ﴾ پـەڕاوی ئينجيلم پـێ دەدات ﴿وَجَعَلَنِي نَبِيًّا﴾ و دەمكات بـە پێغەمبـەر ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ﴾ وە پيـرۆز و فـەڕداری كردووم لە هـەر جێگايەكدا بم ﴿وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ﴾ و فەرمانـی پێداوم بە نوێژ كردن و بـە زەكات دان ﴿مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ هەتا لە ژيانـدام و زينـدووم ﴿٣١﴾ ﴿وَبَرًّا بِوَالِدَتِي﴾ و (كردومی) بـە ڕۆڵەيەكی چاكەكارو گوێرايـەڵ بۆ دايكم ﴿وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا﴾ نـەی كـردووم بە ملهوڕێكی بەدڕەفتار ﴿٣٢﴾ ﴿وَالسَّلَامُ عَلَيَّ﴾ سـڵاوی خوام لەسـەر بێـت ﴿يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ﴾ ئەو ڕۆژەی كە لـە دايك بووم وە ئـەو ڕۆژەی كە دەمرم ﴿وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە ئـەو ڕۆژەی كـە زينـدوو دەكرێمەوە ﴿٣٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ ئەوە (كـە باس كرا) عيسـای كـوڕی مەريەمـە ﴿قَوْلَ الْحَقِّ﴾ كـە ووتەيەكی ڕاسـتە (دەربارەی عيسـا) ﴿الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾ كـە ئەوان (گاوور و جوولەكـەكان) تێيدا دوو دڵن ﴿٣٤﴾ ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ﴾ ناگونجێ و شـايەن نـی يـە بۆ خـوا منداڵی هەبێت ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پـاك و بێگەردی بـۆ خوا ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ هەركاتـێ بيەوێ كارێـك ببـێ ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ ئـەوە بێگومـان تەنها پێـی دەڵـێ ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، يەكسـەر دەبێت ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بێگومـان خـوا پەروەردگاری من و ئێوەشـە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ كەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمەيـە ڕێگـا و ڕێبـازی ڕاسـت و دروسـت ﴿٣٦﴾ ﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِن بَيْنِهِمْ﴾ بەڵام دەسـتەو تاقمی (گاوور و جوولەكە) كان لە نێو خۆياندا ڕايان جياواز بوو (لە بارەی عيسـاوە) ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا سـزاو لەناو چوون بۆ ئەوانەی كە بێ باوەڕ بوون ﴿مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە بينينی ڕۆژە زۆر گەورەكە (كە ڕۆژی دوايی يە) ﴿٣٧﴾ ﴿أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ﴾ ئای كە چەندە بيسـەر و بينەرن (ئەو بـێ باوەڕانـە) ﴿يَوْمَ يَأْتُونَنَا﴾ لەڕۆژێكدا كە دێنـەوە بۆ لامان (لە قيامەتـدا) ﴿لَٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ﴾ بەڵام ستەمكاران ئەمڕۆ (لە دونيادا) ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاييەكی ئاشكرادان ﴿٣٨﴾

﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ئەو(ستەمکار)انە لـەڕۆژی داخ و خەفـەت بترسێنە ﴿إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێ کارو بـاری (خەڵکـی) کۆتایی پـێ دەهێنرێ ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ لـە کاتێکدا ئەوانـە غافڵن ﴿وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕیش ناهێنـن (بـەڕۆژی دوایـی) ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ بەڕاستی هـەر ئێمـە ﴿نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا﴾ دەبینـە میراتگـری زەوی و ئـەوەی لەسـەریەتی ﴿وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بـۆ لای ئێمـە دەگەڕێنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) لـە قورئانـدا باسـی ئیبراهیـم بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستی ئـەو (ئیبراهیـم) زۆر ڕاستگۆ و پێغەمبەر بـوو ﴿٤١﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ کاتێ بە باوکـی ووت ﴿يَا أَبَتِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم ﴿لِمَ تَعْبُدُ﴾ بۆ دەپەرستی ﴿مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ شتێ کە نابیستێ و نابینێ ﴿وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا﴾ وە هیچ سـوودێکت پێ ناگەیەنێ ﴿٤٢﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم بەڕاستی دڵنیابە زانسـت و زانیارێکـم بۆ هاتووە ﴿مَا لَمْ يَأْتِكَ﴾ کە بۆ تـۆ نەهاتووە (وپێت نەدراوە) ﴿فَاتَّبِعْنِي﴾ کەواتە شـوێنم کـەوە و گوێڕایەڵیـم بکـە ﴿أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ ڕێنموونیـت دەکـەم بـۆ ڕێبـازی ڕاسـت ﴿٤٣﴾ ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ﴾ ئـەی باوکـی خۆشەویستم شـەیتان مەپەرستە ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شـەیتان ﴿كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا﴾ هەمیشـە سـەرپێچی کـەر و یاخـی یـە لـە خـوای میهرەبـان ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ﴾ ئـەی باوکـی خۆشەویستم بەڕاستی دەترسـم (گـەر بەکافری بمـری) ﴿أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ﴾ تووشـی سـزایەك ببـی ﴿مِّنَ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە لایەن خوای میهرەبانەوە ﴿فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا﴾ ئیتر ببیتە هاوڕێ و هاودەمی شەیتان (لەدۆزەخدا) ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي﴾ (باوکـی) ووتـی تـۆ واز لـە پەرستراوەکانی مـن دێنـی (ونایانپەرستی)؟! ﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئـەی ئیبراهیـم ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ﴾ سـوێندبێ ئەگـەر واز نەهێنـی (لەقسـە ووتـن بـە پەرستراوەکانم) دڵنیـا بـە بـەرد بارانت دەکـەم ﴿وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا﴾ (دەی) بـڕۆ ماوەیەکـی زۆر دوورکەوەرەوە لێـم ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی سـەلامەت لێ بێت ﴿سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي﴾ لـە مەودوا داوای لێ بوردنـت بۆ دەکەم لە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا﴾ (چونکە) بەڕاستی ئـەو (پەروەردگار) لەگەڵمدا میهرەبانـە (و دوعـام گیـرا دەکات) ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ﴾ وە دوورە پەرێـز دەبـم لـە ئێـوەو ئەو شـتانەش دەپپەرستـن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لـە خوا ﴿وَأَدْعُو رَبِّي﴾ تەنهـا پەروردگارم دەپەرستـم ﴿عَسَىٰ﴾ ئومێدەوارم ﴿أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا﴾ لـە پەرستـن و نـزای پەروەردگـارم دا بێ هیـوا و نائومێد نەبم (وەکـو ئێوە) ﴿٤٨﴾ ﴿فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ﴾ جا کاتێ (ئیبراهیم) دوورکەوتەوە لێیان (لە گەلە بت پەرستەکەی) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ولـەو شـتانەش ئـەوان دەیـان پەرسـت جگـە لـە خـوای گـەورە ﴿وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ ئێمـە ئیسـحاق و(لـە ئیسـحاقیش) یەعقوبمـان پـێ بەخشـی ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ و هەریەك لەوانیشـمان کرد بـە پێغەمبەر ﴿٤٩﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا﴾ لـە ڕەحمەتـی خۆمان ئەوانمـان بەهرەمەند کرد ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا﴾ باسـی چاکـەی ئەوانمان خسـتە سـەر زمانـی (ئادەمیزادەکان) ﴿٥٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ﴾ لە قورئاندا باسـی مووسـا بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا﴾ بەڕاستی ئەو (کەسێکی) هەڵبژاردە بوو (بێ گەردبوو لە ناتەواوی) ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾ و نێرراو و پێغەمبەر بوو (بۆ خەڵکی) ﴿٥١﴾

﴿وَنَٰدَيۡنَٰهُ﴾ وە ئێمە ئەومان بانگ کرد ﴿مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلۡأَيۡمَنِ﴾ لەلای ڕاستی کێوی طورەوە ﴿وَقَرَّبۡنَٰهُ نَجِيّٗا﴾ وە ئەو(مووسا)مان نزیك کردەوە تا قسەی لەگەڵ بکەین ﴿٥٢﴾ ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥ مِن رَّحۡمَتِنَآ﴾ وە لەبەزەیی و بەخشندەیی خۆمان بەخشیمان بەو (مووسا) ﴿أَخَاهُ هَٰرُونَ نَبِيّٗا﴾ هاروونی برای کە پێغەمبەر بوو ﴿٥٣﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِسۡمَٰعِيلَۚ﴾ وە لە قورئاندا باسی ئیسماعیل بکە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلۡوَعۡدِ﴾ بێگومان ئەو لە پەیمان و بەڵێنەکانیدا ڕاست گۆ بوو ﴿وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا﴾ و ئەو نێرراوو پێغەمبەری خوا بوو ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَانَ يَأۡمُرُ أَهۡلَهُۥ﴾ وە هەمیشە فەرمانی دەدا بە خێزان و کەس و کاری ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ بە نوێژ کردن و زەکات دان ﴿وَكَانَ عِندَ رَبِّهِۦ مَرۡضِيّٗا﴾ وە هەمیشە لای پەروەردگاری جێگەی ڕەزامەندی بوو ﴿٥٥﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِدۡرِيسَۚ﴾ وە باسی ئیدریس بکە لە قورئاندا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقٗا نَّبِيّٗا﴾ بەڕاستی ئەو زۆر ڕاست گۆ و پێغەمبەر بوو ﴿٥٦﴾ ﴿وَرَفَعۡنَٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾ و پایە و پلەیمان بڵند و بەرز کردەوە ﴿٥٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم﴾ ئەوانەی (کە باس کران) کەسانێکن کە خوا نیعمەت و چاکەی خۆی ڕشت بەسەریاندا ﴿مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِن ذُرِّيَّةِ ءَادَمَ﴾ لەو پێغەمبەرانەی کە لە نەوەی ئادەمن (وەك ئیدریس) ﴿وَمِمَّنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٖ﴾ وە لە (نەوەی) ئەوانەیش (کە لە کەشتییەکەدا) لەگەڵ نووح دا هەڵمان گرتن (وەك ئیبراهیم) ﴿وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ وە لە نەوەی ئیبراهیم و یەعقوب (وەك ئیسماعیل و یوسف) ﴿وَمِمَّنۡ هَدَيۡنَا وَٱجۡتَبَيۡنَآۚ﴾ وە ئەوانەی هیدایەتمان داون هەڵمان بژاردوون ﴿إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُ ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ ئا ئەوانە هەر کاتێ ئایەتەکانی خوای بە بەزەییان بۆ بخوێنرێتەوە ﴿خَرُّواْۤ سُجَّدٗا وَبُكِيّٗا۩﴾ دەست بەجێ دەکەون بە ڕوودا بەسوژدە و گریانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ﴾ ئەمجا لە پاش ئەوان کەسانێك (لە نەوەکانیان) بوونە جێنشینیان ﴿أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ کە نوێژیان دەفەوتاند ﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلشَّهَوَٰتِۖ﴾ و شوێن هەواو ئارەزوو کەوتن ﴿فَسَوۡفَ يَلۡقَوۡنَ غَيًّا﴾ جا ئەوانە لە داهاتوودا تووشی (سزای) گومڕاییان دەبن ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ جگە لەوەی کە تۆبەی کردبێت و باوەڕی هێنابێت ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ و کارو کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا﴾ و هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت (لەپاداشتی کردەوە چاکەکانیان کەم ناکرێتەوە) ﴿٦٠﴾ ﴿جَنَّٰتِ عَدۡنٍ﴾ بەهەشتانی جێی مانەوەی هەمیشەیی بە ﴿ٱلَّتِي وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ کەخوای میهرەبان بەڵێنی داوە ﴿عِبَادَهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ﴾ بە بەندەکانی کەنادیارو پەنهانەوبەچاو نەیانبینیوە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ وَعۡدُهُۥ مَأۡتِيّٗا﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی بەدی دێت ﴿٦١﴾ ﴿لَّا يَسۡمَعُونَ فِيهَا لَغۡوًا﴾ (بەهەشتییەکان) لە بەهەشتدا هیچ ووتە و قسەیەکی بێ سوود نابیستن ﴿إِلَّا سَلَٰمٗاۖ﴾ تەنها سەلام کردن دەبیستن ﴿وَلَهُمۡ رِزۡقُهُمۡ فِيهَا﴾ لەوێدا ڕزق و ڕۆزی ئامادەیە بۆیان ﴿بُكۡرَةٗ وَعَشِيّٗا﴾ بە بەیانیان و ئێوارانیدا ﴿٦٢﴾ ﴿تِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ﴾ ئەو بەهەشتەی باسی کرا ﴿ٱلَّتِي نُورِثُ﴾ ئەوەیە کەدەیبەخشین ﴿مِنۡ عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيّٗا﴾ بەو کەسانەی کە(لە دونیادا) پارێزکار و لەخوا ترس بوون لە بەندەکانمان ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمۡرِ رَبِّكَۖ﴾ ئێمە (فریشتەکان) لە ئاسمانەوە دانابەزین بە فەرمانی پەروەردگارت نەبێ ﴿لَهُۥ مَا بَيۡنَ أَيۡدِينَا وَمَا خَلۡفَنَا﴾ تەنها بۆ خوایە (و خوا دەزانێ) هەموو کاروباری داهاتوو ڕابووردوو ﴿وَمَا بَيۡنَ ذَٰلِكَۚ﴾ و ئێستا مان ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيّٗا﴾ وە پەروەردگارت (کردەوەی بەندەکانی) لەبیر نەکردووە ﴿٦٤﴾

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ کـە پەروەردگـاری ئاسـمانەکان و زەوی و هەرچـی لەنێوانیاندایـە ﴿فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ لِعِبَٰدَتِهِۦ﴾ کەواتـە بیپەرسـتە و زۆر خۆگـر بـە لـە پەرسـتنیدا ﴿هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا﴾ ئایـا ئاگاداریـت وێنـەی ئەو(خوایەکـی تـر) هەبێـت ﴿٦٥﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئادەمی(بـێ بـڕوا) دەڵێ ﴿أَءِذَا مَا مِتُّ﴾ ئایـا کـە مردم ﴿لَسَوۡفَ أُخۡرَجُ حَيًّا﴾ لە داهاتوودا بە زیندوویی (لـە گۆڕ) دەردەهێنرێم ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَا يَذۡكُرُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئەوە ئادەمیزاد بۆ بیرناکاتەوە ﴿أَنَّا خَلَقۡنَٰهُ مِن قَبۡلُ﴾ کە بێگومان ئێمە لە سەرەتاوە ئەومان دروست کردووە ﴿وَلَمۡ يَكُ شَيۡـٔٗا﴾ کە ئەو شتێك نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَحۡشُرَنَّهُمۡ﴾ ئەمجا سوێند بـە پەروەردگـارت ئەو (بـێ بڕوایانە) کۆ دەکەینـەوە (لە ڕۆژی دواییـدا) ﴿وَٱلشَّيَٰطِينَ﴾ (لەگەڵ) ئەو شـەیتانانەی (کە گومڕایان کردن) ﴿ثُمَّ لَنُحۡضِرَنَّهُمۡ﴾ پاشـان بەڕاسـتی هەموویـان ئامادە دەکەین ﴿حَوۡلَ جَهَنَّمَ جِثِيّٗا﴾ بـەدەوری دۆزەخدا بەسـەر ئەژنۆیاندا کەوتوون (لەبەر ترسـناکی ئەو ڕۆژە) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ﴾ پاشـان بێگومـان دەری دێنیـن (و دەیخەینە دۆزەخـەوە) ﴿مِن كُلِّ شِيعَةٍ﴾ لە هەر پێڕو دەستەیەك ﴿أَيُّهُمۡ أَشَدُّ عَلَى ٱلرَّحۡمَٰنِ عِتِيّٗا﴾ کامەیان تاوانبارتر (یاخی تر) بووە لە بەرانبەر خوای میهرەباندا ﴿٦٩﴾ ﴿ثُمَّ لَنَحۡنُ أَعۡلَمُ﴾ ئەمجا بێگومـان ئێمـە زاناتریـن ﴿بِٱلَّذِينَ هُمۡ أَوۡلَىٰ بِهَا صِلِيّٗا﴾ بەوانـەی کە شیاوترن بخرێنە دۆزەخ و بسـوتێن پێی ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن مِّنكُمۡ﴾ کەس نییە لە ئێوە ﴿إِلَّا وَارِدُهَاۚ﴾ نەڕوات و تێنەپەڕێت بەسـەر دۆزەخدا ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتۡمٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ (ئەو تێپەڕینە) بڕیارێکـی بڕاوەیە لە پەروەردگارتەوە ﴿٧١﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّي ٱلَّذِينَ ٱتَّقَواْ﴾ دواتر ئەوانە ڕزگار دەکەین کە پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيّٗا﴾ و ستەم کاران لەسـەرچۆك لەنـاو (دۆزەخ) دا دەهێڵینـەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٖ﴾ هـەر کاتێ ئایەتـە ڕوون و ئاشـکراکانی ئێمە بەسـەریاندا بخوێنرایەتـەوە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی بـێ بـڕوا بـوون دەیـان ووت ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ بەوانـەی ئیمانیـان هێنـا بـوو ﴿أَيُّ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ خَيۡرٞ مَّقَامٗا﴾ کام لـەم دوو کۆمەڵـە جـێ و شـوێنی (خانـوو بـەرەی) خۆشـترە ﴿وَأَحۡسَنُ نَدِيّٗا﴾ و کـۆڕو مەجلیسـی چاکتـرە ﴿٧٣﴾ ﴿وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم﴾ وەپێش ئەمان چەندینمان لەنـاو برد ﴿مِّن قَرۡنٍ﴾ لەگەلە (بێ باوەڕەکان) ﴿هُمۡ أَحۡسَنُ أَثَٰثٗا وَرِءۡيٗا﴾ کەل و پەلی ناومالّ ولاشە وقیافەتیشیان لەمان جوانتر بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قُلۡ مَن كَانَ فِي ٱلضَّلَٰلَةِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بلـێ ئـەوەی لەگومڕایـی دایە ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ لَهُ ٱلرَّحۡمَٰنُ مَدًّاۚ﴾ باخوای میهرەبان مولـەتی پێ بدات و تەمەنی درێژ بکات (تازیاتر تاوان بکەن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوۡاْ مَا يُوعَدُونَ﴾ هەتـا کاتێ ئەو هەڕەشـانەی کـراوە لێیان دەبینـن (دێتـە دی) ﴿إِمَّا ٱلۡعَذَابَ وَإِمَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ (ئەوەش)یان سـزایە (لە دنیادا)یان (هاتنی) ڕۆژی دواییە ﴿فَسَيَعۡلَمُونَ﴾ جـا لـە داهاتوودا دەزانن ﴿مَنۡ هُوَ شَرّٞ مَّكَانٗا﴾ کێ جێگاو شـوێنی (خانوو بەرەی) خراپ و ناخۆشـە ﴿وَأَضۡعَفُ جُندٗا﴾ وەکێ سەرباز و لەشکری بـێ هێزتـرە (کافـران یـان بـاوەڕداران) ﴿٧٥﴾ ﴿وَيَزِيدُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ هُدٗىۗ﴾ ئەوانـەی لەسـەر ڕێبـازی هیدایـەت بـوون خـوا هیدایەتیان بۆ زیـاد دەکات ﴿وَٱلۡبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ ئـەو کـردەوە چاکانەی لـە (ڕۆژی دواییـدا) دەمێننەوە ﴿خَيۡرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابٗا﴾ لای پەروەردگارت پاداشـتی چاکترە ﴿وَخَيۡرٞ مَّرَدًّا﴾ وئاکامیشی باشترە ﴿٧٦﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئەو کەسەت دیوە ﴿كَفَرَ بِـَٔايَـٰتِنَا﴾ بێ باوەڕ بوو بە نیشانە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿وَقَالَ﴾ ووتی ﴿لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییشدا) ماڵ و کوڕم پێ دەدرێ ﴿٧٧﴾ ﴿أَطَّلَعَ ٱلْغَيْبَ﴾ ئایا بەنهێنیەکان ئاگادارە ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَـٰنِ عَهْدًا﴾ یا بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە ﴿٧٨﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەخێر (وانیە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ﴾ لەمەوپاش ئەوەی دەیڵێ دەینوسین (لەسەری) ﴿وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلْعَذَابِ مَدًّا﴾ ماوەی سزای بۆ درێژ دەکەینەوە ﴿٧٩﴾ ﴿وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ﴾ ئەوەی ئەو دەیڵێ (لەماڵ و منداڵ) بەمیرات لێ ی وەردەگرینەوە ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بەتەنها دێتەوە لامان ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگە لە خوا بڕیاریان داوە بۆ خۆیان ﴿ءَالِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك ﴿لِّيَكُونُوا۟ لَهُمْ عِزًّا﴾ بۆ ئەوەی ئەو پەرستراوانە ببنە یارمەتی دەر (و تکا کار) بۆیان ﴿٨١﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەخێر (وانیە) ﴿سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ﴾ بەڵکو پەرستراوەکان (لە قیامەت دا) ئینکاری پەرستنەکەی ئەوان دەکەن ﴿وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا﴾ وە دەبنە دژیان و بەرپەرچیان دەدەنەوە ﴿٨٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدیوە (سەرنجت نەداوە) ﴿أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَـٰطِينَ﴾ کە بێگومان ئێمە شەیتانەکانمان زاڵ کردووە ﴿عَلَى ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ بەسەر بێ باوەڕان دا ﴿تَؤُزُّهُمْ أَزًّا﴾ چاك هانیان دەدەن (بۆ کوفر و تاوان) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) پەلەیان لێ مەکە ﴿إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا﴾ بێگومان ئێمە بەژماردنێکی ورد (ڕۆژانی تەمەنیان) دەژمێرین ﴿٨٤﴾ ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ باسی ئەو ڕۆژە بکە کە پارێزکاران ولەخواترسان کۆ دەکەینەوە ﴿إِلَى ٱلرَّحْمَـٰنِ وَفْدًا﴾ دەستە دەستە و کۆمەڵ کۆمەڵ بەڕێز وحورمەتەوە دەیانبەین بۆ لای خوای میهرەبان ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَسُوقُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانباریش دەدەینە بەر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا﴾ بۆ دۆزەخ بە تینویەتی (بەوێنەی گەلە ئاژەڵ) ﴿٨٦﴾ ﴿لَّا يَمْلِكُونَ ٱلشَّفَـٰعَةَ﴾ دەسەڵاتی تکاو لاڵەیان نی یە ﴿إِلَّا مَنِ﴾ جگە لەو کەسەی ﴿ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَـٰنِ عَهْدًا﴾ بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (وەك پێغەمبەران و شەهیدان) ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَـٰنُ وَلَدًا﴾ (گاوور وجوولەکەکان) دەیان ووت خوا منداڵی بۆخۆی داناوە ﴿٨٨﴾ ﴿لَّقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا إِدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شتێکی زۆر نابەجێ و سەیر دەڵێن ﴿٨٩﴾ ﴿تَكَادُ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ﴾ نزیکە ئاسمانەکان ﴿يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ﴾ لەت لەت و پارە پارە ببن لەبەر ئەو (قسەیە) ﴿وَتَنشَقُّ ٱلْأَرْضُ﴾ و (نزیکە) زەویش شەق بەرێت و بقڵیشێ ﴿وَتَخِرُّ ٱلْجِبَالُ هَدًّا﴾ و (نزیکە) چیاکان بە یەك جار بڕوخێن ﴿٩٠﴾ ﴿أَن دَعَوْا۟ لِلرَّحْمَـٰنِ وَلَدًا﴾ لەبەر ئەوەی (بێ باوەڕان) منداڵ دەدەنە پاڵ خوای میهرەبان ﴿٩١﴾ ﴿وَمَا يَنۢبَغِى لِلرَّحْمَـٰنِ﴾ بۆ خوای میهرەبان شیاو نیە ﴿أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ کە منداڵی هەبێ ﴿٩٢﴾ ﴿إِن كُلُّ مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و زەویدان ﴿إِلَّآ ءَاتِى ٱلرَّحْمَـٰنِ عَبْدًا﴾ بەبەندەیی دێنە لای خوای میهرەبان (هیچ کەسێ لەوانە نیە بەندەی خوای میهرەبان نەبێ) ﴿٩٣﴾ ﴿لَّقَدْ أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هەموویانی سەرژمێری کردووە بە ژماردن ﴿٩٤﴾ ﴿وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ فَرْدًا﴾ هەر هەموویان بە تاك و تەنها دێنەوە بۆ لای (خوا) لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٩٥﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیشیان کردووە ﴿سَيَجۡعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحۡمَٰنُ وُدّٗا﴾ بێگومان خوای میهرەبان خۆشەویستیان دەکات (لەدڵی باوەڕداراندا) ﴿٩٦﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرۡنَٰهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قورئانمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لِتُبَشِّرَ بِهِ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ تا مژدەی پێ بدەیت بەپارێزکاران و لەخواترسان ﴿وَتُنذِرَ بِهِۦ قَوۡمٗا لُّدّٗا﴾ ئەو کەسانەشی پێ بترسێنێت کەبە سەختی دژایەتیت دەکەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّن قَرۡنٍ﴾ گەل و کۆمەڵی زۆرمان پێش ئەمان (لەبەر خراپیان) لەناوبرد ﴿هَلۡ تُحِسُّ مِنۡهُم مِّنۡ أَحَدٍ﴾ ئایا هەست ئەکەیت بەهیچ کەسێك لەوانە مابێت؟ ﴿أَوۡ تَسۡمَعُ لَهُمۡ رِكۡزَۢا﴾ یان هیچ وورتە و سرتەیەکیان دەبیستیت ﴿٩٨﴾

سورەتی ﴿ طه ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طه﴾ بە (طا، ها) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿مَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿لِتَشۡقَىٰٓ﴾ بۆ ئەوەی دوو چاری ناڕەحەتی غەم و پەژارە ببیت ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا تَذۡكِرَةٗ لِّمَن يَخۡشَىٰ﴾ تەنها ئامۆژگاری و بیر خستنەوەیە بۆ ئەو کەسەی (لەخوا) دەترسێ ﴿٣﴾ ﴿تَنزِيلٗا مِّمَّنۡ﴾ (ئەم قورئانە) بەبەش بەش نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن زاتێکەوە ﴿خَلَقَ ٱلۡأَرۡضَ وَٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلۡعُلَى﴾ کەزەوی و ئاسمانە بەرزو بڵندەکانی دروست کردووە ﴿٤﴾ ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ کە (خوای) میهرەبانە ﴿عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ﴾ کە بەرز بووە سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شیاوی بێت ئێمە چۆنیەتییەکەی نازانین) ﴿٥﴾ ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان وئەوەی لەزەویدایە ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَا وَمَا تَحۡتَ ٱلثَّرَىٰ﴾ وەئەوەی لەنێوانیاندایەو ئەوەی لەژێر خاکدایە ﴿٦﴾ ﴿وَإِن تَجۡهَرۡ بِٱلۡقَوۡلِ﴾ ئەگەر تۆ بە ئاشکرا قسە بکەیت ﴿فَإِنَّهُۥ يَعۡلَمُ ٱلسِّرَّ وَأَخۡفَى﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو (خوا) نهێنی و لەنهێنی شاراوەتریش دەزانێ ﴿٧﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ خوا (ئەو زاتەیە) کە هیچ پەرستراوێکی تری بەهەق و ڕاستی نی یە جگە لەئەو ﴿لَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەوە ناوە هەرە جوانەکان ﴿٨﴾ ﴿وَهَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئایا هەواڵ و دەنگوباسی مووسا پێغەمبەرت پێ گەیشتووە ﴿٩﴾ ﴿إِذۡ رَءَا نَارٗا﴾ کاتێ ئاگرێکی بینی (لەگەڕانەوەیدا بۆ میصر لەشەوێکی سارددا) ﴿فَقَالَ لِأَهۡلِهِ ٱمۡكُثُوٓاْ﴾ جا (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی لێرە بمێننەوە ﴿إِنِّيٓ ءَانَسۡتُ نَارٗا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە ﴿لَّعَلِّيٓ ءَاتِيكُم مِّنۡهَا بِقَبَسٍ﴾ (ئەڕۆم بۆ لای) بەلکو لەو ئاگرە چلۆسکێکتان بۆ بێنم (خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە) ﴿أَوۡ أَجِدُ عَلَى ٱلنَّارِ هُدٗى﴾ یان لای ئەو ئاگرە ڕێگا نیشان دەرێکم دەست کەوێ ﴿١٠﴾ ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا﴾ جا کە گەشتە لای (ئاگرەکە) ﴿نُودِيَ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ بانگی لێ کرا: ئەی مووسا ﴿١١﴾ ﴿إِنِّيٓ أَنَا۠ رَبُّكَ﴾ بەڕاستی من پەروەردگاری تۆم ﴿فَٱخۡلَعۡ نَعۡلَيۡكَ﴾ دەی پێڵاوەکانت داکەنە (لەبەر ڕێزی شوێنەکە) ﴿إِنَّكَ بِٱلۡوَادِ ٱلۡمُقَدَّسِ طُوٗى﴾ چونکە بێگومان تۆ لەشیوی پیرۆزو بەفەڕی (طووا) دایت ﴿١٢﴾

﴿وَأَنَا ٱخْتَرْتُكَ﴾ من تۆم هەڵبژاردووە (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿فَٱسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰٓ﴾ کەواتە گوێ بگرە بۆ ئەوەی نیگا دەکرێ (بۆت) ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّنِىٓ أَنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی هەر من خوام ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لە من ﴿فَٱعْبُدْنِى﴾ کەواتە من بپەرستە ﴿وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكْرِىٓ﴾ بە چاکی نوێژ بەجێ بێنە تامنت بێتەوە یاد ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلسَّاعَةَ ءَاتِيَةٌ﴾ بێگومان ڕۆژی دوایی دێت ﴿أَكَادُ أُخْفِيهَا﴾ نزیك بوو (کاتی هاتنی لەخۆیشم) بشارمەوە، (چاجای لەفریشتەوپێغەمبەران، کەواتە زانینی کاتی هاتنی ڕۆژی دوایی تەنها پەروەردگار دەیزانێت) ﴿لِتُجْزَىٰ﴾ بۆ ئەوەی پاداشت بدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍۭ﴾ هەموو کەسێك ﴿بِمَا تَسْعَىٰ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوەی کە دەیکات ﴿١٥﴾ ﴿فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا﴾ جا با ڕێگری نەکات لێ ی ﴿مَن لَّا يُؤْمِنُ بِهَا﴾ ئەو کەسەی باوەڕی نی یە بەو (قیامەتە) ﴿وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ و شوێن هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿فَتَرْدَىٰ﴾ ئەوسا تیا دەچێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَٰمُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا ئەوە چیە بەدەستی ڕاستەوە ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ هِىَ عَصَاىَ﴾ (مووسا) فەرمووی ئەوە گۆچانەکەمە ﴿أَتَوَكَّؤُا۟ عَلَيْهَا﴾ خۆم دەدەم بەسەریدا (کاتی ڕۆیشتن) ﴿وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِى﴾ گەڵای درەختی پێ دەوەرێنم بۆ مەڕەکانم ﴿وَلِىَ فِيهَا مَـَٔارِبُ أُخْرَىٰ﴾ وە چەند کارو پێویستی تری پێ دەکەم ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ أَلْقِهَا يَٰمُوسَىٰ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی مووسا گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿١٩﴾ ﴿فَأَلْقَىٰهَا﴾ جا ئەویش فڕێی دا ﴿فَإِذَا هِىَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ﴾ دەست بەجێ گۆچانەکە بووە بە مارێك بەخێرایی دەڕۆیشت (مووسا ترسا) ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ بیگرەو مەترسە ﴿سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا ٱلْأُولَىٰ﴾ دڵنیابە دەی گێڕینەوە بۆ شێوەکەی یەکەم جاری (دەیکەینەوە بە گۆچان) ﴿٢١﴾ ﴿وَٱضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ﴾ دەستت بخەرە بن باڵت (پاشان دەری بێنە) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَآءَ﴾ کە دەردێت سپییە (وەك کافور دەدرەوشێتەوە) ﴿مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ﴾ بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿ءَايَةً أُخْرَىٰ﴾ (ئەمەش) موعجیزەیەکی ترە (جگە لە گۆچانەکەت) ﴿٢٢﴾ ﴿لِنُرِيَكَ مِنْ ءَايَٰتِنَا ٱلْكُبْرَى﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەموعجیزەو بەڵگە گەورەکانی خۆمانت پیشان بدەین ﴿٢٣﴾ ﴿ٱذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ بڕۆ بۆ لای فیرعەون ﴿إِنَّهُۥ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لەسنوور دەرچووە ویاخی بووە ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱشْرَحْ لِى صَدْرِى﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگارم سنگم (دڵ و دەرونم) فراوان بکە ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسِّرْ لِىٓ أَمْرِى﴾ وە ئیش و کارم بۆ ئاسان بکە ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱحْلُلْ عُقْدَةً مِّن لِّسَانِى﴾ و گرێی زمانیشم بەرەڵا بکە ﴿٢٧﴾ ﴿يَفْقَهُوا۟ قَوْلِى﴾ بۆ ئەوەی لە قسەکانم تێبگەن ﴿٢٨﴾ ﴿وَٱجْعَل لِّى وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِى﴾ وە لەخزم و کەسی خۆم کەسێك بکەرە پشتیوانم ﴿٢٩﴾ ﴿هَٰرُونَ أَخِى﴾ کە هاروونی برامە ﴿٣٠﴾ ﴿ٱشْدُدْ بِهِۦٓ أَزْرِى﴾ پشتمی پێ قایم و بەهێز بکە ﴿٣١﴾ ﴿وَأَشْرِكْهُ فِىٓ أَمْرِى﴾ بیکەرە هاوبەشم لەکارەکەمدا (گەیاندنی پەیامی خوا) ﴿٣٢﴾ ﴿كَىْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا﴾ بۆ ئەوەی زۆرستایشت بکەین ﴿٣٣﴾ ﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾ وە یاد و زیکری زۆرت بکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّكَ كُنتَ بِنَا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی تۆ بینای بە (هەموو شتێکی) ئێمە ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَٰمُوسَىٰ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بەڕاستی ئەوەی داوات کرد پێت درا ئەی مووسا ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰٓ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە جارێکی تر منەتمان ناوەتە سەرت ﴿٣٧﴾

﴿إِذۡ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ أُمِّكَ﴾ کاتێ ئێمە ئاگاداری دایکتمان کرد ﴿مَا يُوحَىٰٓ﴾ ئەوەی پێویست بوو ئاگادار بکرێت (٣٨) ﴿أَنِ ٱقۡذِفِيهِ فِي ٱلتَّابُوتِ﴾ کە ئەو (موسای شیرەخۆرە) بخەرە ناو سندوقێکەوە ﴿فَٱقۡذِفِيهِ فِي ٱلۡيَمِّ﴾ ئەمجا فرێی دەرە دەریاوە ﴿فَلۡيُلۡقِهِ ٱلۡيَمُّ بِٱلسَّاحِلِ﴾ جا بادەریاش بیباتە کەناری ئاوەکە ﴿يَأۡخُذۡهُ عَدُوّٞ لِّي وَعَدُوّٞ لَّهُۥۚ﴾ (لە ئاکامدا) دوژمنی من و دوژمنی ئەو (کەفیرعەونە) بگرێتەوە ﴿وَأَلۡقَيۡتُ عَلَيۡكَ مَحَبَّةٗ مِّنِّي﴾ لەلایەن خۆمەوە جۆرە خۆشەویستییەکم پێدایت ﴿وَلِتُصۡنَعَ عَلَىٰ عَيۡنِيٓ﴾ بۆ ئەوەی پەروەردە بکرێیت لە پێش چاوی خۆم (بە چاودێری و پارێزگاری خۆم) (٣٩) ﴿إِذۡ تَمۡشِيٓ أُخۡتُكَ﴾ (لەبیرت بێ) کاتێ کە خوشکەکەت دەڕۆیشت ﴿فَتَقُولُ﴾ و دەیووت (بە فیرعەون و دەستەکەی کە موسا دەگریا و شیری هیچ ئافرەتێکی نەدەخوارد) ﴿هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ مَن يَكۡفُلُهُۥۖ﴾ کەسێکتان نیشان بدەم کە بەخێوی کات وبیگرێتە ئەستۆ ﴿فَرَجَعۡنَٰكَ إِلَىٰٓ أُمِّكَ﴾ بەو هۆیەوە تۆمان گێڕایەوە بۆ لای دایکت ﴿كَيۡ تَقَرَّ عَيۡنُهَا وَلَا تَحۡزَنَۚ﴾ تا چاو ودڵی گەش بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَقَتَلۡتَ نَفۡسٗا﴾ وە کەسێکت کوشت (لە تاقمی فیرعەون) ﴿فَنَجَّيۡنَٰكَ مِنَ ٱلۡغَمِّ﴾ بەڵام ئێمە ڕزگارمان کردی لەو غەم وپەژارەیە ﴿وَفَتَنَّٰكَ فُتُونٗاۚ﴾ وە دووچاری چەندەها تاقی کردنەوەمان کردی ﴿فَلَبِثۡتَ سِنِينَ﴾ ئەمجا چەند ساڵێك مایتەوە ﴿فِيٓ أَهۡلِ مَدۡيَنَ﴾ لەناو خەڵکی مەدیەندا ﴿ثُمَّ جِئۡتَ عَلَىٰ قَدَرٖ يَٰمُوسَىٰ﴾ پاشان ئەی موسا لە کاتی دیاری کراودا (بۆ پێغەمبەرایەتی) هاتوویتە ئێرە (٤٠) ﴿وَٱصۡطَنَعۡتُكَ لِنَفۡسِي﴾ وە تۆم هەڵبژارد بۆ خۆم (تاکو پێغەمبەر بیت و پەیامی من ڕاگەیەنیت) (٤١) ﴿ٱذۡهَبۡ أَنتَ وَأَخُوكَ بِـَٔايَٰتِي﴾ بڕۆ خۆت و براکەت بە بەڵگە و موعجیزەکانمەوە ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكۡرِي﴾ سستی نەکەن لە زیکر و یادی مندا (٤٢) ﴿ٱذۡهَبَآ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ﴾ هەردووکتان بڕۆن بۆلای فیرعەون ﴿إِنَّهُۥ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لەسنوور دەرچووە و یاخی بووە (٤٣) ﴿فَقُولَا لَهُۥ قَوۡلٗا لَّيِّنٗا﴾ جا قسەی لەگەڵ بکەن بە نەرم و نیانی ﴿لَّعَلَّهُۥ يَتَذَكَّرُ أَوۡ يَخۡشَىٰ﴾ بەڵکو بیربکاتەوە یا بترسێ (لە سزای خوا) (٤٤) ﴿قَالَا رَبَّنَآ﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا نَخَافُ﴾ بەڕاستی ئێمە دەترسین ﴿أَن يَفۡرُطَ عَلَيۡنَآ﴾ دەس درێژی بکاتە سەرمان پێش ئەوەی ئێمە هیچ بڵێین ﴿أَوۡ أَن يَطۡغَىٰ﴾ یان زیاتر یاخی و سەرکەش بێت (٤٥) ﴿قَالَ لَا تَخَافَآۖ﴾ (خوا) فەرمووی مەترسن ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَآ﴾ بەڕاستی من لەگەڵتانام ﴿أَسۡمَعُ وَأَرَىٰ﴾ دەبیستم و دەبینم (٤٦) ﴿فَأۡتِيَاهُ فَقُولَآ﴾ کەوابوو بچنە لای و (پێی) بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ﴾ بێگومان ئێمە هەردووك نێرراوی پەروەردگاری تۆین (بۆ سەر تۆ) ﴿فَأَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ جا واز لە بەنی ئیسرائیل بهێنە (با بێن) لەگەڵ ئێمەدا ﴿وَلَا تُعَذِّبۡهُمۡۖ﴾ وە ئازار و سزایان مەدە ﴿قَدۡ جِئۡنَٰكَ بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّكَۖ﴾ بەڕاستی ئێمە لە لایەن پەروەردگارتەوە بەڵگەو موعجیزەمان بۆ هێناوی ﴿وَٱلسَّلَٰمُ عَلَىٰ مَنِ ٱتَّبَعَ ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ سڵاویش لەسەر کەسێك بێت کە شوێن ڕێگای ڕاستی دەکەوێ (٤٧) ﴿إِنَّا قَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡنَآ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کراوە ﴿أَنَّ ٱلۡعَذَابَ﴾ کە بێگومان سزا ﴿عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بۆ کەسێکە (پێغەمبەران) بەدرۆ دەزانێ و ڕوو وەردەگێڕێت (وباوەڕ ناهێنێ) (٤٨) ﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَٰمُوسَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی باشە موسا پەروەردگاری هەردووکتان کێ یە؟ (٤٩) ﴿قَالَ رَبُّنَا ٱلَّذِيٓ أَعۡطَىٰ كُلَّ شَيۡءٍ خَلۡقَهُۥ﴾ (موسا) فەرمووی پەروەردگاری ئێمە ئەو زاتەیە کەهەموو شتێکی بەشێوەیەکی ڕێك وپێك وجوان دروستکردووە ﴿ثُمَّ هَدَىٰ﴾ پاشان ڕێنموونیشی کردووە (بۆ کاری خۆی) (٥٠) ﴿قَالَ فَمَا بَالُ ٱلۡقُرُونِ ٱلۡأُولَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی ئەی خەڵکانی سەردەمە پێشووەکان حاڵیان چییەو چۆنە (لە پاشی مردنیان) (٥١)

﴿قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ (مووسا) فەرمووی زانیاری ئەوە لای پەروەردگارمە ﴿فِي كِتَابٍ﴾ لە پەراوێکدایە ﴿لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى﴾ پەروەردگارم هیچی لێ وون نابێ و هیچی لەبیر ناچێ ﴿٥٢﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾ (پەروەردگارم) زاتێکە کە زەوی بۆ کردونەتە شوێنی حەسانەوە (وەکو بێشکە) ﴿وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە لەناوییدا چەندەها ڕێگای بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لەئاسمانەوە باران دەبارێنی (بۆتان) ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ﴾ جا بەو بارانەی ڕواندومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ﴾ زۆر جوتی جۆراو جۆر لەڕووەك (کە جیاوازن لە تام و بۆن و ڕەنگ و شێوەدا) ﴿٥٣﴾ ﴿كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ﴾ (ئەی مرۆڤەکان) بخۆن و ئاژەڵ ومالاتەکانیشتان بلەوەڕێنن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ ئەوانەی خاوەنی ژیرین ﴿٥٤﴾ ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ﴾ لەم زەویە دروستمان کردون ﴿وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾ دووبارە دەتانگێڕینەوە ناو زەوی (بەمردوویی) ﴿وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر لەو زەوییە دەرتان دێنینەوە (بەزیندوویی بۆ لێپرسینەوە) ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە هەموو بەڵگەو نیشانەکانی خۆمان نیشان فیرعەون دا ﴿فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ﴾ کەچی باوەڕی نەهێناو سەرپێچی کرد ﴿٥٦﴾ ﴿قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا﴾ (فیرعەون) ووتی هاتوویت بۆ ناومان بۆ ئەوەی دەرمان کەیت ﴿مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ لەخاکەکەمان بەجادوو گەریەکەت ئەی مووسا ﴿٥٧﴾ ﴿فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ﴾ سوێندبێ جادویەکت بۆ (بەکار) بێنین ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو (جادووەی خۆت) ﴿فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا﴾ جا شوێن و کاتێك لە نێوان ئێمە و خۆتدا دابنێ ﴿لَّا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنتَ﴾ نە ئێمە و نەتۆ خۆمانی لێ نەبوێرین ﴿مَكَانًا سُوًى﴾ (با) جێگایەکی تەخت بێ ﴿٥٨﴾ ﴿قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ﴾ (مووسا) فەرمووی کاتی دیارکراوتان ڕۆژی خۆڕازاندنەوە (ڕۆژی جەژن) بێت ﴿وَأَن يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى﴾ بەمەرجێ لە کاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێنەوە ﴿٥٩﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون ڕۆیشت لەو جێگایە ﴿فَجَمَعَ كَيْدَهُ﴾ وهەمووجادوو گەرەکانی کۆکردەوە ﴿ثُمَّ أَتَىٰ﴾ پاشان هات (بۆ شوێنی دیاری کراو) ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بە جادوو گەرانی ووت ﴿وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ هاوار بۆ ئێوە درۆ بەدەم خواوە نەکەن ﴿فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ﴾ ئەگینا بەسزایەك لەناوتان دەبات ﴿وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ڕەنجە ڕۆ دەبێت ﴿٦١﴾ ﴿فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا (جادوو گەرەکان) سەبارەت بەکارەکەیان لە نێوانیان دا جیاوازی پەیدا بوو ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ﴾ و بەنهێنی چرپەیان دەکرد ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسَاحِرَانِ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەمانە دوو جادووگەرن ﴿يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم﴾ دەیانەوێ دەرتان پەڕێنن ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا﴾ لە خاك و وولاتەکەتان بە جادووەکەیان ﴿وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَىٰ﴾ وە ڕێباز و نەریتە هەرە باشەکەتان لەناو بەرن ﴿٦٣﴾ ﴿فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ﴾ جا کەواتە هەموو جادوو و پیلانێکتان کۆبکەنەوە ﴿ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا﴾ پاشان بە یەك ڕیز بێنە (گۆڕەپانەوە) ﴿وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ﴾ بەڕاستی هەرکەسێ ئەمڕۆ سەرکەوێ ڕزگاری دەبێ و سەرفرازە ﴿٦٤﴾

﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّا أَن تُلْقِيَ﴾ یاتۆ (چادووەکەت) فڕێ بدە ﴿وَإِمَّا أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ﴾ یا ئێمە لەسەرەتاوە فڕێ ی دەدەین (٦٥) ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا﴾ (مووسا) فەرمووی نەخێر ئێوە (لەپێشەوە) فڕێ ی بدەن ﴿فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ﴾ (ئەوانیش فڕێیاندا) جا لەناکاودا گوریس و دار دەستەکانیان ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ﴾ وەها هاتە پێش چاوی (مووسا) بەهۆی جادووەکەیانەوە کەبەڕاستی دەجولێن و دەڕۆن (٦٦) ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ﴾ جا مووسا لەدڵی خۆیدا کەمێ ترسا (٦٧) ﴿قُلْنَا لَا تَخَفْ﴾ وتمان پێی مەترسەو بێ باك بە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَىٰ﴾ بێگومان هەر تۆ سەرکەوتوو دەبی (٦٨) ﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ﴾ ئەوەی لەدەستی ڕاستدایە (کەگۆچانەکەتە) فڕێی بدە ﴿تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا﴾ هەرچی (جادوو) ئەوان کردوویانە قوتی دەدات (هەڵی دەلوشێ) ﴿إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ﴾ بێگومان ئەوەی ئەوانە کردوویانە تەنها فڕوفێڵی جادوو بازە ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾ جادوو بازیش سەرکەوتوو نابێ لەهەر کوێ وەهاتبێ (هەرچی بکات) (٦٩) ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا﴾ ئەوسا جادووگەرەکان خران بەڕوودا بەسوژدە بردنەوە (بۆ خوا) ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ﴾ وتیان بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری هاروون و مووسا (٧٠) ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی پێیان ﴿آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ ئایا ئێوە بڕواتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم ﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي﴾ بێگومان ئەو مووسا گەورەتانە ﴿عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ کەفێری جادووی کردوون ﴿فَلَأُقَطِّعَنَّ﴾ جا سوێند بێت دەیبڕم (دەیقرتێنم) ﴿أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ دەست و قاچتان بەپێچەوانەوە (ڕاست و چەپ) ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ وەبێگومان بەقەدی دارخورمادا هەڵتان دەواسم (دەتانکەم بە دارا) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ (ئەوسا) بەڕاستی دەزانن ﴿أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ﴾ کاممان (من یان خواکەی مووسا) سزامان سەخترو بەردەوام ترە (٧١) ﴿قَالُوا لَن نُّؤْثِرَكَ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئێمە هەرگیز تۆ هەڵنابژێرین ﴿عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ بەسەر ئەو نیشانەو موعجیزانەدا کەبۆمان هاتووە ﴿وَالَّذِي فَطَرَنَا﴾ (وە تۆ هەڵنابژێرین بەسەر) ئەو خوایەی کە لەنەبوون ئێمەی دروست کردووە ﴿فَاقْضِ مَا أَنتَ قَاضٍ﴾ جا هەر چیت لەدەست دێت بیکە ﴿إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بێگومان تۆ تەنها لەم ژیانی دونیا دەست دەڕواو بڕیار دەدەیت (٧٢) ﴿إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان هێنا بەپەروەردگارمان ﴿لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا﴾ بۆ ئەوەی لەتاوانەکانمان خۆش ببێت ﴿وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ﴾ هەروەها لەو جادووەش کە بەزۆر پێت دەکردین ﴿وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وەخوای گەورە (پاداشتی) چاکترەو بەردەوامترە (٧٣) ﴿إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ بگەڕێتەوە لای پەروەردگاری ﴿مُجْرِمًا﴾ بەتاوانباری ﴿فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ نەدەمرێ تیایدا نەدەژی (بەئاسوودەیی) (٧٤) ﴿وَمَن يَأْتِهِ مُؤْمِنًا﴾ وە ئەو کەسەی بەباوەڕداری بگەڕێتەوە لای (خوای گەورە) ﴿قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی کردەوەی چاکیشی کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ﴾ ئائەوانە پلەو پایەی بەرزو بڵندیان هەیە (٧٥) ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ کە بەهەشتانێکە جێگای مانەوەی هەمەمیشەییە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕوبارەکان دەڕۆن بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَن تَزَكَّىٰ﴾ ئەوە پاداشتی کەسێکە خۆی پاك و خاوێن ڕابگرێ (لە کوفر و تاوان) (٧٦)

﴿وَلَقَدْ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ بەڕاستی نیگامان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِى﴾ کە بەندەکانم بە شەو ببە (و لە میصر دەرچن) ﴿فَٱضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِى ٱلْبَحْرِ يَبَسًا﴾ ڕێگەیەکی ووشکیان لە دەریای (سوور) دا بۆ بکەرەوە ﴿لَّا تَخَٰفُ دَرَكًا﴾ مەترسە (فیرعەون) پێت بگات ﴿وَلَا تَخْشَىٰ﴾ وە مەترسە (لەخنکان لەدەریادا) ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِۦ﴾ ئەمجا فیرعەون بە سەربازەکانیەوە شوێنیان کەوتن ﴿فَغَشِيَهُم مِّنَ ٱلْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ﴾ جا لە ناکاو دەریا ئەوانی (لەناو شەپۆلی خۆیدا) داپۆشی چ داپۆشینێك ﴿٧٨﴾ ﴿وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُۥ﴾ فیرعەون گەلەکەی خۆی گومڕا کرد ﴿وَمَا هَدَىٰ﴾ و ڕێنموونیی نەکردن ﴿٧٩﴾ ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل ﴿قَدْ أَنجَيْنَٰكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ﴾ بەڕاستی ڕزگارمان کردن لەدوژمنەکەتان ﴿وَوَٰعَدْنَٰكُمْ﴾ وە بەڵێنمان پێدان ﴿جَانِبَ ٱلطُّورِ ٱلْأَيْمَنَ﴾ (بەهاتنی موسا بۆ) لای ڕاستی کێوی طور ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ﴾ و بۆمان ناردن ﴿ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ﴾ گەزۆ و شێلاقە (باڵندەیەکە گۆشتی لە هەموو باڵندەیەك خۆشترە) ﴿٨٠﴾ ﴿كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ﴾ بخۆن لەو ڕۆزیە پاکانەی پێمان داون ﴿وَلَا تَطْغَوْا۟ فِيهِ﴾ و زیادە ڕۆی تێدا مەکەن ﴿فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِى﴾ ئەگینا خەشم و قاری من دەتانگرێتەوە ﴿وَمَن يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِى﴾ جا هەر کەسێك قار و خەشمی من دایگرێ ﴿فَقَدْ هَوَىٰ﴾ ئەوە بێگومان تیاچووەو هەڵدێراوە ﴿٨١﴾ ﴿وَإِنِّى لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ﴾ وە بەڕاستی من زۆر لێبوردوم لەو کەسەی تەوبەی کردبێ ﴿وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ و باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿ثُمَّ ٱهْتَدَىٰ﴾ پاشان بەردەوام بوبێ لەسەر ئەو ڕێبازە ﴿٨٢﴾ ﴿وَمَآ أَعْجَلَكَ عَن قَوْمِكَ يَٰمُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا بۆ چی پێش گەلەکەت کەوتی (بۆ گەیشتن بە کێوی طور) ﴿٨٣﴾ ﴿قَالَ هُمْ أُو۟لَآءِ عَلَىٰٓ أَثَرِى﴾ (مووسا) فەرمووی گەلەکەم ئەوانەن بە دوامەوەن ﴿وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ﴾ بۆیە بەپەلە هاتم بۆ لات ئەی پەروەردگارم ﴿لِتَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی لێم ڕازی بیت ﴿٨٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قەومەکەتمان تاقی کردەوە ﴿مِنۢ بَعْدِكَ﴾ لەپاش (هاتنی) تۆ ﴿وَأَضَلَّهُمُ ٱلسَّامِرِىُّ﴾ وە سامیری گومڕای کردن ﴿٨٥﴾ ﴿فَرَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ ئەمجا (پاش وەرگرتنی تەورات) مووسا گەڕایەوە بۆ لای گەلەکەی ﴿غَضْبَٰنَ أَسِفًا﴾ بە توورەیی و قار و خەشمەوە ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ﴾ ئایا پەروەردگارتان بەڵێنی پێ نەدان ﴿وَعْدًا حَسَنًا﴾ بە بەڵێنی چاك ﴿أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ ٱلْعَهْدُ﴾ بۆچی من زۆرم پێ چوو ﴿أَمْ أَرَدتُّمْ﴾ یان هەر ویستتان ﴿أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ توڕەیی وخەشم لەلایەن پەروەردگارتانەوە یەختان بگرێت ﴿فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِى﴾ بۆیە بەڵێنی منتان شکاند ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُوا۟ مَآ أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ﴾ ووتیان ئێمە بەڵێنەکەی تۆمان نەشکاند ﴿بِمَلْكِنَا﴾ بەویست و دەسەڵاتی خۆمان ﴿وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَآ أَوْزَارًا﴾ بەڵکو ئێمە چەند کوڵ و باریێ درابوو بەکۆڵماندا ﴿مِّن زِينَةِ ٱلْقَوْمِ﴾ لەخشڵی قیبتیبەکان ﴿فَقَذَفْنَٰهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى ٱلسَّامِرِىُّ﴾ جا فڕێماندایە (ناو ئاگرەوە) هەروەها سامیریش فڕێی دا ﴿٨٧﴾

﴿فَأَخۡرَجَ لَهُمۡ عِجۡلٗا جَسَدٗا﴾ ئیتر (سامیری لەو خشڵە تواوانە) پەیکەری گوێرەکەیەکی بۆ دروست کردن ﴿لَّهُۥ خُوَارٞ﴾ بۆڕەیەکی هەبوو (وەك بۆڕەی گوێرەکە) ﴿فَقَالُواْ﴾ ئەمجا ووتیان ﴿هَٰذَآ إِلَٰهُكُمۡ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ﴾ ئەمە خوای ئێوەو خوای مووساشە ﴿فَنَسِيَ﴾ ئەوە (مووسا) لەبیری چووە (دەگەڕێ بەشوێن خوادا) ﴿٨٨﴾ ﴿أَفَلَا يَرَوۡنَ﴾ ئایا ئەوان نازانن (نابینن) ﴿أَلَّا يَرۡجِعُ إِلَيۡهِمۡ قَوۡلٗا﴾ (ئەو گوێرەکەیە) وەڵامی هیچ ووتەیەکیان ناداتەوە ﴿وَلَا يَمۡلِكُ لَهُمۡ ضَرّٗا وَلَا نَفۡعٗا﴾ وەخاوەنی هیچ زیان و قازانجێك نییە بۆیان ﴿٨٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ قَالَ لَهُمۡ هَٰرُونُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هاروون پێی ووتن ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەوەو پێش ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِۦۖ﴾ بێگومان ئێوە بەم (گوێرەکەیە) تاقی کرانەوە (گومڕا بوون) ﴿وَإِنَّ رَبَّكُمُ ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە خوای میهرەبانە ﴿فَٱتَّبِعُونِي﴾ کەواتە شوێنی من بکەون ﴿وَأَطِيعُوٓاْ أَمۡرِي﴾ گوێڕایەڵی فەرمانی من بن ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ لَن نَّبۡرَحَ عَلَيۡهِ عَٰكِفِينَ﴾ ووتیان هەرگیز واز ناهێنین و بەدەوریدا دێین و دەیپەرستین ﴿حَتَّىٰ يَرۡجِعَ إِلَيۡنَا مُوسَىٰ﴾ هەتا مووسا دەگەڕێتەوە بۆ لامان ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَٰهَٰرُونُ﴾ (مووسا) ووتی ئەی هارون ﴿مَا مَنَعَكَ﴾ چ شتێك بەرگری کردیت ﴿إِذۡ رَأَيۡتَهُمۡ ضَلُّوٓاْ﴾ کاتێ بینیت ئەمانە گومڕا بوون ﴿٩٢﴾ ﴿أَلَّا تَتَّبِعَنِۖ﴾ (لەوەی) کەشوێن من بکەوی ﴿أَفَعَصَيۡتَ أَمۡرِي﴾ ئایا سەرپێچی فەرمانی منت کرد؟ ﴿٩٣﴾ ﴿قَالَ يَبۡنَؤُمَّ﴾ (هاروون) فەرمووی ئەی کوڕی دایکم ﴿لَا تَأۡخُذۡ بِلِحۡيَتِي وَلَا بِرَأۡسِيٓۖ﴾ موی ریش و سەرم مەگرەو ڕایمەکێشە ﴿إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ﴾ بەڕاستی ترسام کە (هاتیتەوە پێم) بڵێیت ﴿فَرَّقۡتَ بَيۡنَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ تۆ جیاوازیت خستە نێوان بەنی ئیسرائیلیەکانەوە ﴿وَلَمۡ تَرۡقُبۡ قَوۡلِي﴾ و چاوەڕوانی فەرمانی منت نەکرد ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی ﴿فَمَا خَطۡبُكَ يَٰسَٰمِرِيُّ﴾ ئەی سامری تۆ ئەم کارە ترسناکە چی بوو کردت؟ ﴿٩٥﴾ ﴿قَالَ بَصُرۡتُ بِمَا لَمۡ يَبۡصُرُواْ بِهِۦ﴾ (سامیری) ووتی من شتێکم زانی ئەوان نەیانزانی (یامن شتێکم بینی ئەوان نەیان بینی) ﴿فَقَبَضۡتُ قَبۡضَةٗ مِّنۡ أَثَرِ ٱلرَّسُولِ﴾ ئەمجا من مشتێکم لەشوێن پێی (ووڵاخەکەی) جوبرەئیل هەڵگرت ﴿فَنَبَذۡتُهَا﴾ وە پرژاندم (بەخشڵە تواوەکەدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتۡ لِي نَفۡسِي﴾ بەو جۆرە نەفسم ئەو کارەی بۆ جوان و شیرین کردم ﴿٩٦﴾ ﴿قَالَ فَٱذۡهَبۡ﴾ (مووسا) ووتی دەبڕۆ ﴿فَإِنَّ لَكَ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ أَن تَقُولَ﴾ ئەوسا بێگومان تاماوی لەم ژیانەدا (هەر کەس لێت نزیك بویەوە) دەبێ بڵێیت: ﴿لَا مِسَاسَۖ﴾ نزیکم مەکەوەرەوە، ودەستم لێ مەدە ﴿وَإِنَّ لَكَ مَوۡعِدٗا لَّن تُخۡلَفَهُۥۖ﴾ وەبێگومان بەڵێنێکیشت هەیە (لەڕۆژی دواییدا) هەرگیز ڕزگار نابیت لێی ﴿وَٱنظُرۡ إِلَىٰٓ إِلَٰهِكَ﴾ وەسەیری پەرستراوەکەشت کە ﴿ٱلَّذِي ظَلۡتَ عَلَيۡهِ عَاكِفٗاۖ﴾ کەبەردەوام دەتپەرست ﴿لَّنُحَرِّقَنَّهُۥ﴾ دڵنیابە چاك دەیسوتێنین ﴿ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُۥ فِي ٱلۡيَمِّ﴾ پاشان بێگومان (خۆڵەمێشەکەش) پرژو بڵاو دەکەینەوە بەدەریادا ﴿نَسۡفًا﴾ بەپرژو بڵاوێکی وەها (کە شوێنەواریشی نەمێنێت) ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّمَآ إِلَٰهُكُمُ ٱللَّهُ﴾ پەرستراوی (ڕاستەقینەی) ئێوە تەنها خوایە ﴿ٱلَّذِي لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَسِعَ كُلَّ شَيۡءٍ عِلۡمٗا﴾ زانیاری ئەو هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿٩٨﴾

﴿كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ئـا بەو جـۆرە دەیگێڕینـەوە بـۆت ﴿مِنْ أَنۢبَآءِ مَا قَدْ سَبَقَ﴾ هەندێك لەبەسـەرهات و هەواڵـی ئـەو (گەلانـەی) ڕابـوردون ﴿وَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ﴾ بێگومـان پێمـان داویـت ﴿مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا﴾ لەلایـەن خۆمانـەوە قورئـان ﴿٩٩﴾ ﴿مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ﴾ هـەر كەسـێ پشـتی تـێ بـكات ﴿فَإِنَّهُۥ يَحْمِلُ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی هەڵیدەگـرێ ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لـەڕۆژی دواییـدا ﴿وِزْرًا﴾ بارێكـی قـورس (لەتـاوان) ﴿١٠٠﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهِ﴾ بێ بڕانەوە تێیدا دەمێننەوە ﴿وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ حِمْلًا﴾ چ بارێكی خراپ و بێنفەڕیان بەكۆڵەوەیە لـەڕۆژی دواییـدا ﴿١٠١﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ﴾ ئـەو ڕۆژەی كـە فـوو دەكـرێ بەشـەیپوردا (بـۆ جـاری دووەم) ﴿وَنَحْشُرُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەوسا تاوان باران كۆدەكەینەوە ﴿يَوْمَئِذٍ زُرْقًا﴾ لەو ڕۆژەدا لەش و چاویان شین هەڵگەڕاوە ﴿١٠٢﴾ ﴿يَتَخَٰفَتُونَ بَيْنَهُمْ﴾ بەچرپەوە لەنێوان خۆیاندا دەڵێن ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا﴾ ئێوە تەنها دە (شەوو ڕۆژ لەدونیادا) ماونەتـەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ ئێمـە چاك دەزانیـن بەوەی ئەوان دەیڵێـن ﴿إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً﴾ كاتێ (ئەوەیـان) كـە ژیرتریانە و نزیك تریانە لەڕاستییەوە دەڵـێ ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا﴾ ئێوە تەنها یـەك ڕۆژ ماونەتەوە ﴿١٠٤﴾ ﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْجِبَالِ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەكەن سـەبارەت بەشـاخەكان ﴿فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا﴾ تۆش بڵێ پەروەردگار لەبێخیان دێنێ و وردو خاشیان دەكات ئەمجا باپرژو بڵاویان دەكاتەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾ ئەمجـا ڕێك و سـاف بـێ ئاوو گژوگیـاو دەیهێڵێتـەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿لَّا تَرَىٰ فِيهَا﴾ نابینی تێیدا ﴿عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا﴾ هیـچ جۆرە لاری و بـەرزی و نزمییەك ﴿١٠٧﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَتَّبِعُونَ ٱلدَّاعِىَ﴾ هەموو دەكەونە شوێن جاڕدەری (كۆكردنەوە) ﴿لَا عِوَجَ لَهُۥ﴾ لارە جڵەوی ناكەن لەفەرمانی ﴿وَخَشَعَتِ ٱلْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ﴾ لەترسـی خوای میهرەبـان هەموو دەنگەكان نزم دەبن ﴿فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ چپەچپ نەبێ شـتێك نابیسـتی ﴿١٠٨﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ ئا لەو ڕۆژەدا ﴿لَّا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ﴾ تكا كردن سـوودی نیە ﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ مەگەر كەسـێ خوای میهرەبـان ڕێگـای بـدات ﴿وَرَضِىَ لَهُۥ قَوْلًا﴾ و لەووتەكەشـی ڕازی بـێ ﴿١٠٩﴾ ﴿يَعْلَمُ﴾ (خـوا) دەزانـێ و ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهەموو ئەو شـتانەی لەپێشـیانەوەیە (لەقیامەتدا چاوەڕێیانـە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەهەموو ئەو شـتانە لەپاشـیانەوەیە (لـە دونیـادا كردوویانە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا﴾ بـەڵام ئەوان دەربـارەی خوا هەموو شتێك نازانن ﴿١١٠﴾ ﴿وَعَنَتِ ٱلْوُجُوهُ﴾ هەموو دەم و چاوەكان (لەڕۆژی قیامەتدا) مل كەچ و فەرمانبەردارن ﴿لِلْحَىِّ ٱلْقَيُّومِ﴾ بۆ (خوای) هەمیشـە زینـدوو و ڕاگری بوونەوەرە ﴿وَقَدْ خَابَ﴾ بێگومـان زەرەرمەند بووە ﴿مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا﴾ ئـەوەی كەباری سـتەمی هەڵگرتبێ ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوەش كـردەوە چاكەكانی كردبێت ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ باوەڕداریـش بـوو بێت ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا﴾ ئەوە نەلە سـتەم دەترسـێ (لێی بكرێ) ﴿وَلَا هَضْمًا﴾ نەلە كەم كردنەوەی پاداشـتی (دەترسێ) ﴿١١٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ ئابەو جۆرە ﴿أَنزَلْنَٰهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێكی عەرەبیمان دابەزاندووە ﴿وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ ٱلْوَعِيدِ﴾ بە چەند جۆر و شێواز هەڕەشەمان لەودا باسكردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و خۆیان بپارێزن (لە تاوان) ﴿أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ یان ببێت بەهۆی بیدار كردنەوەیان لەغەفڵەت وبێ ئاگایی (بەهۆی قورئانەوە) ﴿١١٣﴾

﴿فَتَعَلَى ٱللَّهُ﴾ ئەمجا بەرزو بڵندە ئەو خوایە ﴿ٱلْمَلِكُ ٱلْحَقُّ﴾ کەدەسەلاّت دارێکی (پادشایەکی) حەق و ڕاستە ﴿وَلَا تَعْجَلْ بِٱلْقُرْءَانِ﴾ پەلە مەکە لە(خوێندنی) قورئاندا ﴿مِن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يُقْضَىٰٓ إِلَيْكَ وَحْيُهُۥ﴾ وەحی کردنەکەی بۆت تەواو بێت ﴿وَقُل رَّبِّ زِدْنِى عِلْمًا﴾ وەبڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیاد بکە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَهِدْنَآ إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێشتر پەیمان و بەڵێنمان لەئادەم وەرگرت (لەدرەختی قەدەغەکراو نەخوات) ﴿فَنَسِىَ﴾ بەلاّم کاری پێ نەکرد (لەبیری چوو) ﴿وَلَمْ نَجِدْ لَهُۥ عَزْمًا﴾ وە ئێمە لەودا لێبڕانمان نەدی (کە بیەوێت بێ فەرمانی خودا بکات) ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (باسی) ئەو کاتە بکە بەفریشتەکانمان ووت: ﴿ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓا۟﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ﴾ جگە لەشەیتان کەسەرپێچی کرد(و سوژدەی نەبرد) ﴿١١٦﴾ ﴿فَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەمجا ووتمان ئەی ئادەم ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) ﴿عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ﴾ دوژمنی تۆو هاوسەرەکەتە ﴿فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلْجَنَّةِ﴾ کەواتە (ئاگادار بن) لە بەهەشت دەرتان نەکات ﴿فَتَشْقَىٰٓ﴾ چونکە دوو چاری ناخۆشی و زەحمەت دەبیت ﴿١١٧﴾ ﴿إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا﴾ بێگومان تۆ لەو(بەهەشتە)دا برسیت نابێ ﴿وَلَا تَعْرَىٰ﴾ وڕووت و قوت نابی ﴿١١٨﴾ ﴿وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا۟ فِيهَا﴾ وبێگومان لەوێدا تینووت نابێت ﴿وَلَا تَضْحَىٰ﴾ وە هەتاوی (خۆر) لێت نادات (ئازارت پێ ناگەیەنێ) ﴿١١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ ئەمجا شەیتان نیازی خراپی خستە دڵیەوە ﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەی ئادەم ﴿هَلْ أَدُلُّكَ﴾ ئایا نیشانت بدەم ﴿عَلَىٰ شَجَرَةِ ٱلْخُلْدِ﴾ دەرەختی نەمری (هەر کەس لێ ی بخوات هەرگیز نامرێ) ﴿وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَىٰ﴾ و موڵك و دەسەلاّتێ هەر دوایی نەیەت ﴿١٢٠﴾ ﴿فَأَكَلَا مِنْهَا﴾ ئەمجا هەردووکیان لەو (بەروبوومی درەختە) یان خوارد ﴿فَبَدَتْ﴾ بەو هۆیەوە (جل وبەرگیان داماڵدراو) دەرکەوت ﴿لَهُمَا سَوْءَٰتُهُمَا﴾ عەیب و عەورەتیان ﴿وَطَفِقَا﴾ وەدەستیان کرد ﴿يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ ٱلْجَنَّةِ﴾ بە داپۆشینی لەشیان بەگەڵای (درەختەکانی) بەهەشت ﴿وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ﴾ وەئادەم سەرپێچی فەرمانی پەروەردگاری کرد ﴿فَغَوَىٰ﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست لای دا ﴿١٢١﴾ ﴿ثُمَّ ٱجْتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ پاشان پەروەردگاری هەڵیبژارد (بۆ پێغەمبەرێتی) ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ﴾ وتەوبەی لێ قبوول کردو ڕێنموونی کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ ٱهْبِطَا مِنْهَا﴾ (خوا) فەرمووی هەردووکتان بڕۆنە خوارەوە لەوێ (لەبەهەشت) ﴿جَمِيعًۢا﴾ بەیەکەوە ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ (نەوەکانتان) دەبنە دوژمنی یەکتری ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى﴾ جا ئەگەر (بەپێغەمبەراندا) پەیامتان بۆ هات لەلایەن منەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَاىَ﴾ ئەوسا ئەوەی شوێنی ڕێنموونی من بکەوێ ﴿فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ﴾ ئەوە (لەدونیادا) گومڕا نابێ و (لەڕۆژی دوایشدا) تووشی ناخۆشی و زەحمەت نابێ ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ﴾ وە هەرکەسێ ڕوو وەرگێرێ ﴿عَن ذِكْرِى﴾ لەڕێبازو یادی من ﴿فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةً ضَنكًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کەسە گوزەرانێکی سەخت و تەنگی دەبێت (لەگۆڕدا) ﴿وَنَحْشُرُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا حەشری دەکەین ﴿أَعْمَىٰ﴾ بەکوێری ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿لِمَ حَشَرْتَنِىٓ أَعْمَىٰ﴾ بۆچی بە کوێری حەشرت کردم ﴿وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا﴾ خۆ من (لە دونیادا) چاو ساغ و بینا بووم ﴿١٢٥﴾

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ (خـوا) دەفەرمـویٚ هەر بەو شـێوەی ﴿أَتَتْكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَا﴾ ئایەتەکانـی ئێمەت بۆ هـات و لەبیری خۆت بـردەوە(و کوێـر بوویـت لەئاسـتیدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ ٱلْيَوْمَ تُنسَىٰ﴾ بەهەمـان شـێوە تـۆش ئەمرۆ گوێت پـێ نادرێـت و لەبیر دەکرێیت ﴿١٢٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ﴾ وەهەر بەو جۆرە تۆڵە دەستێنین لەوەی زیادەڕۆی کردبێت ﴿وَلَمْ يُؤْمِنۢ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ﴾ و بـاوەڕی نەهێنابـێ بەئایەتەکانـی پەروردگـاری ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ وە سـزای ڕۆژی دوایـی ﴿أَشَدُّ وَأَبْقَىٰٓ﴾ بەتیـن تـرو بـەردەوام تـرە (لەسـزای دونیا) ﴿١٢٧﴾ ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ دەی ئایا (خـوا) بۆی ڕوون نەکردوونەتـەوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا﴾ چەندمان لـە نـاو برد ﴿قَبْلَهُم مِّنَ ٱلْقُرُونِ﴾ لەگەل و نـەوەی چەرخەکانی پێش ئەمان ﴿يَمْشُونَ فِى مَسَٰكِنِهِمْ﴾ کە(ئـەم بێ باوەڕانە) دەگەڕێـن و هـات و چـۆ دەکـەن بەجـێ و شـوێنەکانیاندا ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاسـتی لـەوەدا (کەباسـکرا) ﴿لَـَٔايَٰتٍ لِّأُو۟لِى ٱلنُّهَىٰ﴾ چەنـد بەڵگـە و نیشـانەی هەیـە بـۆ ئەو کەسـانەی کەژیـرن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ﴾ ئەگـەر لەبـەر بەڵێـن و بڕیارێك نەبوایـە ﴿سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارتـەوە پێشـتر دراوە(بـۆ لەناوبردنیـان) ﴿لَكَانَ لِزَامًا﴾ بێگومـان (لەنـاو بردنی بـێ بـاوەڕان) پێویسـت دەبـوو ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ ئەگەر مـاوەی دیـاری کراویش نەبوایـە (کەقیامەتـە) ﴿١٢٩﴾ ﴿فَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە(ئەی موحەممەدﷺ) ئارام بگرە لەسەر ئەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەحەمدو سوپاس و ستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی خودا بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ ٱلشَّمْسِ﴾ لەپێش هەڵاتنی خۆر ﴿وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾ و لەپێش ئاوا بوونیـدا ﴿وَمِنْ ءَانَآئِ ٱلَّيْلِ فَسَبِّحْ﴾ و لەهەنـدێ کات و سـاتەکانی شـەودا خـوا بپەرسـتە و نوێـژ بکـە ﴿وَأَطْرَافَ ٱلنَّهَارِ﴾ وەلـە سـەرەتاو کۆتایـی ڕۆژدا ﴿لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ﴾ بـۆ ئـەوەی (پاداشـتێ بدرێتـەوە) کەپێـی ڕازی بیـت ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ﴾ تـۆ چاوەکانـت مەبـڕە ﴿إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِۦٓ﴾ ئـەو نـازو نیعمەتانـەی داومانـە ﴿أَزْوَٰجًا مِّنْهُمْ﴾ بەتاقـم و دەسـتەیەك لـەوان (لەبێبـاوەڕان) ﴿زَهْرَةَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ (چونکـە ئـەوە) زینەت و جوانی ئـەم ژیانی دونیایە ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ بـۆ ئەوەیە تاقیان بکەینـەوە تیایـدا ﴿وَرِزْقُ رَبِّكَ﴾ دڵنیابـە ڕزق و ڕۆزی پەروەردگـارت (لـەدوا ڕۆژدا) ﴿خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ چاکتـرو بەردەوامترە ﴿١٣١﴾ ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ﴾ (ئـەی موحەممـەدﷺ) فەرمـان بـدە بەئەندامانـی خێزانەکـەت ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ بەنوێژ کردن، وە خۆیشـت خۆڕاگـرو بـەردەوام بـە لەسـەر بەجـێ هێنانـی ﴿لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقًا﴾ ئێمـە داوای ڕۆزیـت لـێ ناکەین ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكَ﴾ بەڵکـو ئێمـە ڕزق و ڕۆزی تـۆ دەدەین ﴿وَٱلْعَٰقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وسـەرەنجامی چـاك بۆ پارێزکاران و خواناسـانە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَقَالُوا۟﴾ (بـێ بـاوەڕان) ووتیـان ﴿لَوْلَا يَأْتِينَا﴾ (ئەگـەر ڕاسـتە پێغەمبـەرە) دەی بـۆ بۆمـان ناهێنێ ﴿بِـَٔايَةٍ مِّن رَّبِّهِۦٓ﴾ بەڵگـەو موعجیزەیـەك لەلایـەن پەروەردگاریـەوە ﴿أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ﴾ ئایـا ئـەوان بەڵگـەی ئاشـکرایان بـۆ نەهاتـووە ﴿مَا فِى ٱلصُّحُفِ ٱلْأُولَىٰ﴾ کـە لەپـەڕاوە پێشـووەکاندا هەبـوو (وەك تـەورات و ئینجیـل) ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّآ أَهْلَكْنَٰهُم﴾ ئەگـەر ئێمـە ئەوانمان لەناو ببردایە ﴿بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِۦ﴾ بەسـزایەك پێش (ناردنی پێغەمبـەرﷺ) ﴿لَقَالُوا۟ رَبَّنَا﴾ بێگومان (لەدوا ڕۆژدا) دەیـان ووت ئـەی پەروەردگارمان ﴿لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ بۆچـی (لەدونیادا) پێغەمبەرێکـت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ تاشـوێنی بەرنامـەو ئایەتەکانـی تـۆ بکەوتینایـە ﴿مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزَىٰ﴾ پێـش ئـەوەی سەرشـۆڕ و ڕیسـوا ببیـن ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ﴾ (ئـەی موحەممـەدﷺ) بڵـێ: هەمـوو چاوەڕوانیـن (چ لایەکمـان سـەردەکەوین) ﴿فَتَرَبَّصُوا۟﴾ دە ئێـوەش چـاوەڕوان بن ﴿فَسَتَعْلَمُونَ﴾ ئەوسـا لە ئایندەدا دەزانن ﴿مَنْ أَصْحَٰبُ ٱلصِّرَٰطِ ٱلسَّوِىِّ﴾ چ کەسـێك خاوەنی ڕێگای ڕاستە ﴿وَمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ وە چ کەسێك هیدایەتی خوای وەرگرتووە ﴿١٣٥﴾

سورەتی ﴿ الأَنبِيَاءِ ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ ٱقۡتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمۡ ﴾ لێپرسینەوەی خەڵكی نزیك بۆتەوە ﴿ وَهُمۡ فِي غَفۡلَةٖ ﴾ بەڵام ئەوان لە بێ ئاگایی و غەفڵەتدا ﴿ مُّعۡرِضُونَ ﴾ پشت تێكەر و ڕوو وەرگێڕن (لە ئایینی خوا) ﴿١﴾ ﴿ مَا يَأۡتِيهِم مِّن ذِكۡرٖ مِّن رَّبِّهِم مُّحۡدَثٍ ﴾ هەر پەیامێكی تازەیان لە پەروەردگاریانەوە بۆ بێت (كە قورئانە) ﴿ إِلَّا ٱسۡتَمَعُوهُ وَهُمۡ يَلۡعَبُونَ ﴾ ئەوان دەیبیستن و گاڵتەی پێ دەكەن ﴿٢﴾ ﴿ لَاهِيَةٗ قُلُوبُهُمۡۗ ﴾ دڵەكانیان بێ ئاگایە ﴿ وَأَسَرُّواْ ٱلنَّجۡوَى ﴾ زۆر بە نهێنی چپەیان دەكرد ﴿ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ﴾ ئەوانەی كە ستەمیان كرد ﴿ هَلۡ هَٰذَآ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡۖ ﴾ (دەڵێن) ئایا ئەم (پێغەمبەر)ەش هەربەشەرێك نییە وەك ئێوە ﴿ أَفَتَأۡتُونَ ٱلسِّحۡرَ ﴾ دەی ئایا ئێوە دەڕۆن بە دوای جادوودا ﴿ وَأَنتُمۡ تُبۡصِرُونَ ﴾ لە كاتێكدا ئێوە دەبینن (دەزانن ئەوەی موحەممەد ﷺ دەیڵێ سیحرە) ﴿٣﴾ ﴿ قَالَ ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿ رَبِّي يَعۡلَمُ ٱلۡقَوۡلَ ﴾ پەروەردگارم بە هەموو قسەیەك (چرپە یەك) دەزانێت ﴿ فِي ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِۖ ﴾ لە ئاسمان بێت یا لە زەوی ﴿ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ﴾ ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٤﴾ ﴿ بَلۡ قَالُوٓاْ ﴾ ئەوانە ووتیان: نەخێر (ئەوەی موحەممەد هێناویەتی نیگانییە) بەڵكو ﴿ أَضۡغَٰثُ أَحۡلَٰمِۭ ﴾ چەند خەو بینینێكی تێكەڵ و پێكەڵی (موحەممەدە خۆیەتی) ﴿ بَلِ ٱفۡتَرَىٰهُ ﴾ نا بەڵكو موحەممەد خۆی ئەم (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿ بَلۡ هُوَ شَاعِرٞ ﴾ نابەڵكو ئەو (موحەممەدە) شاعیرە ﴿ فَلۡيَأۡتِنَا بِـَٔايَةٖ ﴾ دەبانیشانە وموعجیزەیەكمان بۆ بێنێ ﴿ كَمَآ أُرۡسِلَ ٱلۡأَوَّلُونَ ﴾ وەك (ئەو موعجیزانەی) پێغەمبەرانی پێشووی پێ نێردرابوون ﴿٥﴾ ﴿ مَآ ءَامَنَتۡ ﴾ بڕوایان نەهێنا ﴿ قَبۡلَهُم مِّن قَرۡيَةٍ أَهۡلَكۡنَٰهَآۖ ﴾ (خەڵكی) هیچ شار و گوندێك پێش ئەمان كەلەناومان بردوون ﴿ أَفَهُمۡ يُؤۡمِنُونَ ﴾ دەی ئایا ئەمان باوەڕ دێنن؟ ﴿٦﴾ ﴿ وَمَآ أَرۡسَلۡنَا ﴾ نەمان ناردووە ﴿ قَبۡلَكَ ﴾ پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿ إِلَّا رِجَالٗا ﴾ جگە لە پیاوانێك ﴿ نُّوحِيٓ إِلَيۡهِمۡۖ ﴾ كە نیگا و سرووشمان بۆ كردوون ﴿ فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلذِّكۡرِ ﴾ دەی پرسیار بكە لە خاوەنی كتێبەكانی (پێشوو لە زانایانی گاوور و جوولەكە) ﴿ إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٧﴾ ﴿ وَمَا جَعَلۡنَٰهُمۡ جَسَدٗا ﴾ ئێمە ئەو پێغەمبەرانەمان نەكردۆتە پەیكەرێك ﴿ لَّا يَأۡكُلُونَ ٱلطَّعَامَ ﴾ كە خواردن نەخۆن ﴿ وَمَا كَانُواْ خَٰلِدِينَ ﴾ وە ئەوان هەمیشەیی و نەمر نەبوون ﴿٨﴾ ﴿ ثُمَّ صَدَقۡنَٰهُمُ ٱلۡوَعۡدَ ﴾ پاشان بەڵێنێك كە پێمان دابوون بەجێمان هێنا ﴿ فَأَنجَيۡنَٰهُمۡ وَمَن نَّشَآءُ ﴾ جا ئەوانە و هەركەسێكمان دەویست (لە باوەڕداران) ڕزگارمان كردن ﴿ وَأَهۡلَكۡنَا ٱلۡمُسۡرِفِينَ ﴾ وە زیادەڕۆیانمان لەناوبرد ﴿٩﴾ ﴿ لَقَدۡ أَنزَلۡنَآ ﴾ سوێند بەخوا ناردومانەتە خوارەوە ﴿ إِلَيۡكُمۡ كِتَٰبٗا ﴾ كتێبێك بۆ ئێوە ﴿ فِيهِ ذِكۡرُكُمۡۚ ﴾ كە سەربەرزی و ناوبانگی ئێوەی تێدایە ﴿ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ ﴾ دەی ئایا بۆ بیر ناكەنەوە ﴿١٠﴾

﴿وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ چەندەها شارو گوندمان تێك شكاند (ولەناومان بردن) ﴿كَانَتْ ظَالِمَةً﴾ كە(خەڵكەكەی) ستەمكار بوون ﴿وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ وەپاش ئەوان گەل و تاقمی ترمان (لەجێیان) بەدی هێنا ﴿١١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا﴾ جا كاتێك (بێ باوەڕان) هەستیان كرد بەسزاو تۆڵەی ئێمە ﴿إِذَا هُم﴾ دەست بەجێ ئەوان ﴿مِّنْهَا يَرْكُضُونَ﴾ لەو شارانە بەخێرایی رایان دەكرد ﴿١٢﴾ ﴿لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا﴾ (فریشتەكان بەگاڵتەوە پێیان دەڵێن) ڕامەكەن وبگەڕێنەوە ﴿إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ﴾ بۆلای ئەو نازو نیعمەتانەی كە ڕۆچوو بوون تێیدا ﴿وَمَسَاكِنِكُمْ﴾ وە(بگەڕێنەوە) بۆ سەر خانوو ماڵەكانتان ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو پرسیارتان لێ بكرێت(لەوەی بەسەرتان هاتووە) ﴿١٣﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا﴾ (لەگەڵ هەڵهاتندا) دەیان ووت: هاوار بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ستەمكار بووین ﴿١٤﴾ ﴿فَمَا زَالَت﴾ ئیتر بەردەوام ﴿تِّلْكَ دَعْوَاهُمْ﴾ ئەمە هاواریان بوو (هاوار بۆ ئێمە) ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ﴾ هەتا هەموویانمان دروێنە و خامۆش كرد (ولەناومان بردن) ﴿١٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا﴾ ئێمە دروستمان نەكردووە ﴿السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ﴾ ئاسمان و زەوی و ئەوەی لەنێوانیاندایە بەگاڵتەو بەبێ هودە ﴿١٦﴾ ﴿لَوْ أَرَدْنَا﴾ ئەگەر بمان وویستایە ﴿أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا﴾ سەرقاڵی بۆ خۆمان هەڵبژێرین (وەك هاوسەرو منداڵ) ﴿لَّاتَّخَذْنَاهُ مِن لَّدُنَّا إِن كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ لەلایەن خۆمانەوە هەڵمان دەبژارد ﴿١٧﴾ ﴿بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ﴾ (واز لەوە بێنە) بەڵكو حەق دەدەین بەسەر بەتاڵ و ناحەقدا ﴿فَيَدْمَغُهُ﴾ بەهۆیەوە (بەتاڵ) مێشكی دەپژێ و تێكدەشكێ ﴿فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾ ئەمجا دەست بەجێ بەتاڵ دەفەوتێ و لەناو دەچێت ﴿وَلَكُمُ الْوَيْلُ﴾ هاوار (وسزای بەتین) بۆ ئێوە ﴿مِمَّا تَصِفُونَ﴾ لەبەر ئەوەی كە دەیڵێن و بڕیاری دەدەن بۆ خوا (لەهاوسەرو منداڵ) ﴿١٨﴾ ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە ئەوەی لەئاسمانەكان وزەویدایە ﴿وَمَنْ عِندَهُ﴾ وە ئەو (فریشتانە) ی كە لای خوان ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ هەرگیز لەپەرستنی ئەو خۆیان بەزل نازانن ﴿وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾ هەرگیزیش ماندوو نابن ﴿١٩﴾ ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەوو ڕۆژ تەسبیحات و ستایشی (خودا دەكەن) ﴿لَا يَفْتُرُونَ﴾ ماندوونابن و سارد نابنەوە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ چەند پەرستراو و (خوایەك) لەزەوی دا (بۆ خۆیان) ﴿هُمْ يُنشِرُونَ﴾ (كە دەسەڵاتی ئەوەیان نیە مردوو زیندوو بكەنەوە) وخۆیان كۆدەكرێنەوە وزیندوو دەكرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ﴾ ئەگەر لەهەردووكیاندا (لە ئاسمان و زەویدا) چەند پەرستراوێك هەبوایە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ جگە لەخوا ﴿لَفَسَدَتَا﴾ بێگومان (ئاسمان و زەوی) هەر دوو كاول وێران دەبوون ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ دەی پاك و بێگەردی بۆ خوای پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەوەی بێ باوەڕان ڕەوای دەدەن (بۆ خوا) ﴿٢٢﴾ ﴿لَا يُسْأَلُ﴾ (خوا) پرسیاری لێ ناكرێت (ڕەخنەی لێ ناگیرێت) ﴿عَمَّا يَفْعَلُ﴾ لەهەر كارێك كەدەیكات ﴿وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو ئەوان (ئادەمیزاد) پرسیاریان لێ دەكرێت ﴿٢٣﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك جگە لەخوا ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بەڵگەتان بێنن (لەسەر ئەوەی بڕیارتان داوە) ﴿هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ﴾ ئەمە قسەی ئەم قورئانەیە(خوا ناردویەتی) بۆ من ﴿وَذِكْرُ مَن قَبْلِي﴾ وەقسەی ئەو (پەیام وپەڕاوانەشە) لەپێش منەوە هاتوون(وەك تەورات و ئینجیل لەهیچیاندا بوونی چەند پەرستراوێك بڕیار نەدراوە) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی زۆریان ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی نازانن ﴿فَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لەبەر ئەوە پشتی تێدەكەن و ڕووی لێ وەردەگێرن ﴿٢٤﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا﴾ وەئێمـە نەمـان نـاردووە ﴿مِن قَبۡلِكَ﴾ پێش تـۆ ﴿مِن رَّسُولٍ﴾ هیـچ پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ﴾ مەگـەر نیگامـان بۆ نـاردووە ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠﴾ (بەوەی کە) بێگومان جگە لەمن هیچ پەرسـتراوێکی ڕاسـت نـی یـە ﴿فَٱعۡبُدُونِ﴾ کەواتـە تەنهـا مـن بپەرسـتن ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالُواْ﴾ (وەبێ بـاوەڕان) ووتیـان ﴿ٱتَّخَذَ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَلَدٗاۗ﴾ خـوای میهرەبـان مندالّی بۆ خۆی بڕیارداوە (کە فریشـتەکانن) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥۚ﴾ پاك و بێگەردە خوا (لەم شـتانە) ﴿بَلۡ عِبَادٞ مُّكۡرَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە (ئەوفریشتانە) بەندەی ڕێز گیراو (ی خوا) ن ﴿٢٦﴾ ﴿لَا يَسۡبِقُونَهُۥ﴾ لە خوا پێش ناکەون ﴿بِٱلۡقَوۡلِ﴾ بەقسـەو ووتەیان ﴿وَهُم بِأَمۡرِهِۦ﴾ وەئەوان بەفەرمانـی خوا ﴿يَعۡمَلُونَ﴾ کار دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿يَعۡلَمُ﴾ (خـوا) دەزانێت وئاگادارە ﴿مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ﴾ بە ئەوەی لەدونیا لەبەر دەسـتیاندایە ﴿وَمَا خَلۡفَهُمۡ﴾ وە بـە ئەوەی لـەڕۆژی دواییـدا بۆیان ئامادەکراوە﴿وَلَا يَشۡفَعُونَ﴾ وە (فریشـتەکان) تـکا ناکەن ﴿إِلَّا لِمَنِ ٱرۡتَضَىٰ﴾ تەنهـا بۆ ئەو کەسـە نەبێت (خـوا) ڕازی بێت (تکای بـۆ بکرێت) ﴿وَهُم مِّنۡ خَشۡيَتِهِۦ﴾ وە ئەوان (فریشـتەکان) لەتـرس وهەیبەتـی خوا﴿مُشۡفِقُونَ﴾زۆر دەترسـن ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَن يَقُلۡ مِنۡهُمۡ﴾ وە هـەرکام لەوانە (لەو فریشـتانە) بڵێ ﴿إِنِّيٓ إِلَٰهٞ مِّن دُونِهِۦ﴾ بێگومـان منیش پەرسـتراوم جگـە لەخوا ﴿فَذَٰلِكَ نَجۡزِيهِ جَهَنَّمَۚ﴾ ئـەو بە(ئاگری) دۆزەخ تۆڵـەی لـێ دەسـەنین ﴿كَذَٰلِكَ﴾هەربەوجـۆرە﴿نَجۡزِي ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ پاداشـتی سـتەمکاران دەدەینەوە(تۆڵـەیـان لـێ دەکەینـەوە) ﴿٢٩﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَ﴾ ئایـا نەیـان دی (نەیـان زانیـوە) ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئەوانـە بـێ بـڕوا بـوون ﴿أَنَّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ کەئاسـمانەکان و زەوی ﴿كَانَتَا رَتۡقٗا﴾ هەردووکیـان پێکـەوە لکابـوون (ویـەك پارچـە بـوون) ﴿فَفَتَقۡنَٰهُمَاۖ﴾ئەمجـا لەیەکترمـان جیاکردنـەوە﴿وَجَعَلۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ وە فەراهەممـان هێنـا لەئاو ودروسـتمان کردووە ﴿كُلَّ شَيۡءٍ حَيٍّۚ﴾ هەموو شـتێکی زیندوو ﴿أَفَلَا يُؤۡمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە هەر باوەڕ ناهێنن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وەدروسـتمان کـردووە (ودامـان نـاوە) لەزەویـدا ﴿رَوَٰسِيَ﴾ چەنـد شـاخی دامەزراو ﴿أَن تَمِيدَ بِهِمۡ﴾ بۆ ئەوە جووڵە جوڵ نەکات بەوانەی(بەسەر پشتیوەن) ﴿وَجَعَلۡنَا فِيهَا﴾ وە سازاندومانە لە زەوی (یان لە شاخەکان) دا ﴿فِجَاجٗا سُبُلٗا﴾ دۆڵ و ڕێگاوبانی زۆر ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُونَ﴾ تا ئەوان شارەزا بن و پێویستی خۆیان دابین بکەن ﴿٣١﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا ٱلسَّمَآءَ﴾ وە ئاسـمانمان کردووە ﴿سَقۡفٗا مَّحۡفُوظٗاۖ﴾ بەسـەقفێکی (سـەرێکی) پارێـزراو ﴿وَهُمۡ عَنۡ ءَايَٰتِهَا﴾ بـەڵام ئەوانـە سـەبارەت بە ئایەتەکانی ئاسـمان ﴿مُعۡرِضُونَ﴾ پشـت تێکـەرو ڕوو وەرگێـر بـوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ وە هـەر ئـەو (خوا) یە ﴿خَلَقَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ کە شـەو و ڕۆژی دروسـت کردووە ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ وە خـۆر و مانگیـش(ی دروسـت کـردووە) ﴿كُلّٞ﴾ هەریـەك لـەوان ﴿فِي فَلَكٖ يَسۡبَحُونَ﴾ لـە خولگەیەکـدا دەسـوڕێنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَا جَعَلۡنَا﴾ بڕیارمـان نـەداوە ﴿لِبَشَرٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ بۆ هیچ کەسـێك لەپێش تـۆوە ﴿ٱلۡخُلۡدَۖ﴾ مانـەوەی هەمیشـەیی (نەمـری) ﴿أَفَإِيْن مِّتَّ﴾ ئەمجـا ئەگـەر تـۆ بمـری ﴿فَهُمُ ٱلۡخَٰلِدُونَ﴾ (دوا مردنـی تـۆ) ئایـا ئـەوان ژیانیان بـەردەوام دەبـێ و نامرن؟ (نەخێـر) ﴿٣٤﴾ ﴿كُلُّ نَفۡسٖ﴾ هەموو کەسـێك ﴿ذَآئِقَةُ ٱلۡمَوۡتِۗ﴾ مـردن دەچێژێت (ودەمرێت) ﴿وَنَبۡلُوكُم﴾ وە ئێمـە تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِٱلشَّرِّ وَٱلۡخَيۡرِ﴾ بەخراپە وناخۆشی وە بە چاکە و خۆشی ﴿فِتۡنَةٗۖ﴾ تادەرکەوێت (چاك و خراپ) ﴿وَإِلَيۡنَا تُرۡجَعُونَ﴾ وەهەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿وَإِذَا رَءَاكَ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) کاتـێ تۆ دەبینـن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی کە بـێ باوەڕن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ جگە لە گاڵتەو لاقرتی کردن بە تۆ هیچی تر ناکەن ﴿أَهَٰذَا ٱلَّذِى﴾ (بەسەرسامیەکەوە دەڵێن) ئا ئەمە ئەو کەسـەیە ﴿يَذْكُرُ ءَالِهَتَكُمْ﴾ (بەخراپی) باسـی بتەکانتان دەکات ﴿وَهُم بِذِكْرِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ لەکاتێکـدا خۆیـان بەباسـکردنی (قورئـان) وزیکـری خـوای میهرەبان ﴿هُمْ كَٰفِرُونَ﴾ بـێ بڕوان ﴿٣٦﴾ ﴿خُلِقَ ٱلْإِنسَٰنُ مِنْ عَجَلٍ﴾ (سرووشـتی) ئینسـان وایە لەسـەر پەلەکردن بـەدی هێنراوە ﴿سَأُو۟رِيكُمْ ءَايَٰتِى﴾ بەزوویی تۆڵەی خۆمتان نیشان دەدەم ﴿فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ﴾ کەواتە پەلە مەکەن ﴿٣٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە (بـت پەرسـتان بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ ئەم بەڵێنـی (تۆڵـەیە) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگـەر ئێـوە ڕاسـتگۆن ﴿٣٨﴾ ﴿لَوْ يَعْلَمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەگـەر ئەوانـەی کە کافرن بیانزانیایـە (چ سـزایەکی سـەخت لەبـەر دەمیاندایـە) ﴿حِينَ لَا يَكُفُّونَ﴾ کاتێ ناتوانـن دووری بخەنەوە ﴿عَن وُجُوهِهِمُ ٱلنَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ﴾ بڵێسـەی ئاگر لەدەم وچاو و پشتیان ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەئـەوان یارمەتـی نادرێـن ﴿٣٩﴾ ﴿بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً﴾ بەڵکـو لەنـاکاودا تووشـیان دێت ﴿فَتَبْهَتُهُمْ﴾ وسەرسـامیان دەکات (بەشـێوەیەك) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ نەدەتوانـن ﴿رَدَّهَا﴾ بیگێڕنـەوە (بەرگری بکـەن) ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وەنەمۆڵەتیشـیان دەدرێت(تەوبـە بکـەن) ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومـان گاڵتەو لاقرتی کـراوە ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بەپێغەمبەرانـی پێش تۆش ﴿فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ﴾ ئەمجـا دەوری ئەوانـەی دا ﴿سَخِرُوا۟ مِنْهُم﴾ لـەوان کە گاڵتەیـان دەکـرد (بەپێغەمبەران) ﴿مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەو سزایەی ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ (بە گاڵتە کەران) ﴿مَن يَكْلَؤُكُم﴾ کـێ (دەتوانێـت) ئێـوە بپارێزێت ﴿بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ بەشـەوو بەرۆژ ﴿مِنَ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ لە (سـزای) خوای میهرەبـان ﴿بَلْ هُمْ﴾ بەڵکـو ئەوانـە ﴿عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەردەوام پشـت هەڵئەکەن لەیاد وزیکـری پەروەردگاریان ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ ءَالِهَةٌ﴾ ئاخۆ (ئەو بێ باوەڕانە) چەند پەرسـتراوێکیان هەیە ﴿تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا﴾ جگەلەئێمەڕێگری (سزا) یان لێ بکات ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (ئەوپەرستراوانە) ناتوانن ﴿نَصْرَ أَنفُسِهِمْ﴾ یارمەتی خۆیان بدەن ﴿وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ﴾ وە لەلایەن ئێمەشـەوە پەنا نادرێن ﴿٤٣﴾ ﴿بَلْ مَتَّعْنَا هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمْ﴾ بەڵکو ئێمە ئەوان و باو و باپیرانیانمان ژیاندووە بە خۆشی (ناز و نیعمەتی دونیامـان پێدابـوون) ﴿حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْعُمُرُ﴾ تاتەمەنی زۆریان بەسـەر بـرد ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (قوڕەیشیـەکان) سـەرنج نادەن ﴿أَنَّا نَأْتِى ٱلْأَرْضَ﴾ کە بێگومان ئێمـە (وردە وردە) دێینە خاك و وڵاتـی (ئەوان) ﴿نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَآ﴾ لە هەمـوو لایەکی یەوە کەمی دەکەینـەوە (بەڕزگار کردن لەلایەن موسڵمانانەوە) ﴿أَفَهُمُ ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان زاڵ و سەرکەوتوون (یائێمە)؟ ﴿٤٤﴾

﴿قُلۡ إِنَّمَآ أُنذِرُكُم﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: بێگومـان من تەنهـا ئێوە بێـدار دەكەمـەوە (دەتان ترسێنم) ﴿بِٱلۡوَحۡيِۚ﴾ بەنیگـا و وەحـی ﴿وَلَا يَسۡمَعُ ٱلصُّمُّ ٱلدُّعَآءَ﴾ وە كـەڕەكان بانگەوازی(حـەق) نابیسـتن ﴿إِذَا مَا يُنذَرُونَ﴾ كاتێـك كە دەترسێنرێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَئِن مَّسَّتۡهُمۡ﴾ سـوێند بەخـوا ئەگەر دوو چاریـان ببێـت ﴿نَفۡحَةٞ﴾ كەمێـك ﴿مِّنۡ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ لە سـزای پەروەردگـارت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بێگومان ئـەوان دەڵێن ﴿يَٰوَيۡلَنَآ﴾ هـاوارو تیاچوون بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاسـتی ئێمە (هەموومان) سـتەمكار بوویـن ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَضَعُ﴾ وەئێمـە دادەنێیـن ﴿ٱلۡمَوَٰزِينَ ٱلۡقِسۡطَ﴾ تەرازووەكانـی دادپـەروەری (كەكردەوەی پێ دەكێشـرێت) ﴿لِيَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لـەڕۆژی قیامەتدا ﴿فَلَا تُظۡلَمُ نَفۡسٞ شَيۡـٔٗاۖ﴾ ئەمجا هیچ كەس كەمترین ستەمی لێ ناكرێت ﴿وَإِن كَانَ مِثۡقَالَ﴾ با قورسی (كردەوەكەی) ﴿حَبَّةٖ مِّنۡ خَرۡدَلٍ﴾ بەقـەدەر تۆوی خەرتەلەیەكیش بێت ﴿أَتَيۡنَا بِهَاۗ﴾ ئێمە دەیهێنین ﴿وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ﴾ وە بەسـە كەئێمە ژمێریاری (كردەوەی بەندەكان) بین ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ٱلۡفُرۡقَانَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی تەورات (كەجیا كەرەوەی حەق و بەتاڵە) بەخشـیمانە مووسـا وهاروون، ﴿وَضِيَآءٗ وَذِكۡرٗا﴾ وەڕوون كـەرەوە و یاد خەرەوەشـە ﴿لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ بـۆ پارێـزكاران و لە خواترسـان ﴿٤٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ﴾ ئەوانەی كەدەترسـن ﴿رَبَّهُم بِٱلۡغَيۡبِ﴾ لە پەروەردگاریـان بەنادیاری وپەنهانی ﴿وَهُم﴾ وەئەوان (كەسـانێكن) ﴿مِّنَ ٱلسَّاعَةِ مُشۡفِقُونَ﴾ لە ڕۆژی دوایی زۆر دەترسن ﴿٤٩﴾ ﴿وَهَٰذَا﴾ وەئەم (قورئانە) ﴿ذِكۡرٞ مُّبَارَكٌ﴾ یـاد خەرەوەیەكـی بەفـەڕ وپیـرۆزە ﴿أَنزَلۡنَٰهُۚ﴾ ناردومانەتـە خـوارەوە ﴿أَفَأَنتُمۡ﴾ دەی ئایـا ئێـوە ﴿لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ دانی پێدا نانێن(باوەڕی پێ ناكەن) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَآ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی بەخشـیمان ﴿إِبۡرَٰهِيمَ رُشۡدَهُۥ﴾ بـە ئیبراهیـم ڕێنموونـی وشـارەزایی ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێشـدا ﴿وَكُنَّا بِهِۦ عَٰلِمِينَ﴾ وەئێمـە لـە (شـیاوی) ئـەو ئاگـادار بوویـن ﴿٥١﴾ ﴿إِذۡ قَالَ﴾ كاتێـك ووتـی ﴿لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦ﴾ بـە باوكی و گەلەكەی ﴿مَا هَٰذِهِ ٱلتَّمَاثِيلُ ٱلَّتِيٓ﴾ ئا ئەم پەیكەر و بتانە چیین ﴿أَنتُمۡ لَهَا عَٰكِفُونَ﴾ كە ئێوە دەیان پەرسـتن (بەلایانـەوە ماونەتـەوە)؟ ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُواْ﴾ (گەلەكەی) ووتیان ﴿وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا﴾ بـاوو باپیرانمان دیوە ﴿لَهَا عَٰبِدِينَ﴾ ئەمانەیان پەرسـتووە ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿لَقَدۡ كُنتُمۡ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُمۡ﴾ خۆتـان و باوو باپیرانتان ﴿فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لە گومڕاییەكی ئاشـكرادان ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوٓاْ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان ﴿أَجِئۡتَنَا بِٱلۡحَقِّ﴾ ئایا ڕاسـتی و حەقت بۆ هێناوین ﴿أَمۡ أَنتَ مِنَ ٱللَّٰعِبِينَ﴾ یا تۆ گاڵتەمان پێ دەكەیت ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ بَل رَّبُّكُمۡ﴾ (ئیبراهیـم) ووتی (حەقـم هێناوە) بەڵكو پەروەردگـاری ئێوە ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ پەروەردگـاری ئاسـمانەكان و زەوییـە ﴿ٱلَّذِي فَطَرَهُنَّ﴾ هـەر ئەویش بـەدی هێناون ﴿وَأَنَا۠ عَلَىٰ ذَٰلِكُم﴾ وە بێگومان من لەسـەر ئەوانە (كەباسـم كرد) ﴿مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ لە شـاهید وبەئاگایانم ﴿٥٦﴾ ﴿وَتَٱللَّهِ﴾ سـوێند بـە خـوا ﴿لَأَكِيدَنَّ أَصۡنَٰمَكُم﴾ پیـلان دادەنێم بـۆ (لەنـاو بردنـی) بتەكانتـان ﴿بَعۡدَ أَن تُوَلُّواْ مُدۡبِرِينَ﴾ دوای ئەوەی پشتان تێكردن (بەجێتان هێشتن) ﴿٥٧﴾

﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَٰذًا﴾ ئەمجا ئیبراهیم هەموو بتەکانی وورد کرد ﴿إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ﴾ جگە لە بتە زلەکەیان نەبێت ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ بە ئومێدی ئەوەی ﴿إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ﴾ بگەڕێنەوە بۆلای ئەو (بۆ لای ئیبراهیم ئەویش ڕاستیان پێ بڵێ، بەڵکو باوەڕبێنن) ﴿٥٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (بت پەرستان) ووتیان ﴿مَن فَعَلَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی کردووە ﴿بِـَٔالِهَتِنَآ﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿إِنَّهُۥ﴾ بە ڕاستی ئەو کەسە ﴿لَمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ لەستەمکارانە (دەبێ سزا بدرێت) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا﴾ (چەند کەسێك) ووتیان ﴿سَمِعْنَا فَتًى﴾ گوێمان لە لاوێك بوو ﴿يَذْكُرُهُمْ﴾ باسی ئەوانی (بتەکانی بە خراپە) دەکرد ﴿يُقَالُ لَهُۥٓ إِبْرَٰهِيمُ﴾ پێی دەڵێن ئیبراهیم ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا﴾ (کۆمەڵێ لە گەلەکەی) ووتیان ﴿فَأْتُوا بِهِۦ﴾ کەواتە بیهێنن ﴿عَلَىٰٓ أَعْيُنِ ٱلنَّاسِ﴾ لە پێش چاوی خەڵك (بیوەستێنن) ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ﴾ بەڵکو (ئەوانەی دەیناسنەوە) شایەتی لەسەر بدەن ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوٓا﴾ ووتیان ﴿ءَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا﴾ ئایا تۆ ئەمەت کردووە ﴿بِـَٔالِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿بَلْ فَعَلَهُۥ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾ نەخێر بەڵکو ئەم بتە گەورەیان ئەوەی کردووە ﴿فَسْـَٔلُوهُمْ﴾ دە پرسیار لەوانە (بتە شکاوەکان) بکەن ﴿إِن كَانُوا يَنطِقُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە قسە دەکەن ﴿٦٣﴾ ﴿فَرَجَعُوٓا إِلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ﴾ ئەمجا گەڕانەوە بۆ لای یەکتری (سەریان کرد بەیەکدا) ﴿فَقَالُوٓا﴾ جا (لەناو خۆیاندا هەندێکیان) ووتیان ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ هەر خۆتان ستەمکارن ﴿٦٤﴾ ﴿ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ﴾ پاشان سەر بەرەو خوار کرانەوە (گەڕانەوە بۆ سەر سەختی و نەفامییەکەیان) ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ بەڕاستی تۆ دەتزانی ﴿مَا هَٰٓؤُلَآءِ يَنطِقُونَ﴾ ئەو بتانە قسە ناکەن (ئەی ئیبراهیم) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿أَفَتَعْبُدُونَ﴾ دەی ئێوە دەپەرستن؟ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ جگە لەخوا شتانێك ﴿لَا يَنفَعُكُمْ شَيْـًٔا﴾ کە هیچ قازانج و سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَا يَضُرُّكُمْ﴾ وە هیچ زیانێکیشتان لێ نادەن ﴿٦٦﴾ ﴿أُفٍّ لَّكُمْ﴾ ئۆف بۆ ئێوە ﴿وَلِمَا تَعْبُدُونَ﴾ بۆ ئەو بتانەش کە دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن (بیر وهۆشتان ناخەنە کار) ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا﴾ (هەندێ لە بت پەرستان) ووتیان ﴿حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) چاك بسوتێنن ﴿وَٱنصُرُوٓا ءَالِهَتَكُمْ﴾ ویارمەتی خواکانتان (بتەکانتان) بدەن وسەریان بخەن ﴿إِن كُنتُمْ فَٰعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئەو کارە دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْنَا﴾ (کە ئیبراهیمیان خستە ئاگرەوە) ووتمان ﴿يَٰنَارُ﴾ ئەی ئاگر ﴿كُونِى بَرْدًا وَسَلَٰمًا﴾ سارد بەرەوەو بێ زیانبە ﴿عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ لەسەر ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿وَأَرَادُوا بِهِۦ كَيْدًا﴾ ئەوان ویستیان پیلان بگێڕن لە ئیبراهیم (بە سووتان لەناوی بەرن) ﴿فَجَعَلْنَٰهُمُ﴾ بەڵام ئێمە ئەوانمان کردە ﴿ٱلْأَخْسَرِينَ﴾ زەرەرمەندترین (دۆڕاوترین) کەس ﴿٧٠﴾ ﴿وَنَجَّيْنَٰهُ وَلُوطًا﴾ وە ئیبراهیم ولووطمان ڕزگار کرد ﴿إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِى﴾ و (ناردمانن) بۆ ئەو زەویە (بۆ وولاتی شام) ﴿بَٰرَكْنَا فِيهَا لِلْعَٰلَمِينَ﴾ کە پیت و فەڕمان تێ خستبوو ﴿٧١﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ﴾ وە بەخشیمان بە ئیبراهیم ﴿إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً﴾ ئیسحاق و (بە ئیسحاقیش) یەعقوب، بە زیاد (لە داواکەی ئیبراهیم کە داوای منداڵێکی کرد) ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا﴾ وە هەموویانمان کرد ﴿صَٰلِحِينَ﴾ بە پیاوی چاك ﴿٧٢﴾

﴿وَجَعَلْنَٰهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە ئەوانمان کرد بە پێشەوا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی ئێمە ڕێنموونی (خەڵکیان) دەکرد ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِمْ﴾ وە نیگامان کرد بۆیان ﴿فِعْلَ ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ بە ئەنجامدانی کاری چاك ﴿وَإِقَامَ ٱلصَّلَوٰةِ﴾ وە بە نوێژ کردن ﴿وَإِيتَآءَ ٱلزَّكَوٰةِ﴾ و زەکات دان ﴿وَكَانُوا۟ لَنَا﴾ وە ئەوان هەر بۆ ئێمە ﴿عَٰبِدِينَ﴾ عیبادەتیان دەکرد ﴿٧٣﴾ ﴿وَلُوطًا ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ بەخشیمان بە لووط پێغەمبەرێتی و زانیاری ﴿وَنَجَّيْنَٰهُ﴾ وە ڕزگارمان کرد ﴿مِنَ ٱلْقَرْيَةِ﴾ لە(دەست خەڵکی) ئەو شارەی (سەدوم) ﴿ٱلَّتِى كَانَت تَّعْمَلُ ٱلْخَبَٰٓئِثَ﴾ کە (خەڵکەکەی) کردەوەی پیس و دزێویان دەکرد (نێربازییان دەکرد) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿قَوْمَ سَوْءٍ فَٰسِقِينَ﴾ گەلێکی خراپی لە فەرمان دەرچوو بوون ﴿٧٤﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَٰهُ فِى رَحْمَتِنَآ﴾ وە لووطمان خستەناو ڕەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە ﴿إِنَّهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بەڕاستی لووط لە چاکەکاران بوو ﴿٧٥﴾ ﴿وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەپێشتر نووح پێغەمبەر ﷺ هاواری (لە ئێمە) کرد ﴿فَٱسْتَجَبْنَا لَهُۥ﴾ ئەمجا ئێمەش وەڵامماندایەوە وبەدەنگیەوە هاتین ﴿فَنَجَّيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥ﴾ خۆی و (ئیماندارانی) خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ ٱلْكَرْبِ ٱلْعَظِيمِ﴾ لە تەنگانە زۆر گەورەکە (لە لافاو و خنکان) ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَصَرْنَٰهُ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ﴾ وە یارمەتیمان دا لە دژی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ کە بەڵگەو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿إِنَّهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿كَانُوا۟ قَوْمَ سَوْءٍ﴾ گەلێك بوون ڕۆچوون لە خراپەدا ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ لەبەر ئەوە هەموویانمان خنکان (لە تۆفانەکەدا) ﴿٧٧﴾ ﴿وَدَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ﴾ (باسی) داوودو سولەیمان بکە ﴿إِذْ يَحْكُمَانِ﴾ کاتێ بڕیاریان دەرکرد ﴿فِى ٱلْحَرْثِ﴾ دەربارەی ئەو کشتوکاڵەی ﴿إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ ٱلْقَوْمِ﴾ کە بەشەو ئاژەڵی کەسانێك تێیدا لەوەڕابوون (زیانیان لێ دابوو) ﴿وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ﴾ وە ئێمە بۆ دادوەری بڕیارەکەیان ﴿شَٰهِدِينَ﴾ ئامادە (ئاگادار) بووین ﴿٧٨﴾ ﴿فَفَهَّمْنَٰهَا سُلَيْمَٰنَ﴾ ئەوسا ئێمە ئەوە مان فێری سولەیمان کرد (سولەیمان ووتی: ئاژەڵە زیان خۆرەکە بدرێتە دەست خاوەن کشتوکاڵەکە، کەڵك لەشیر وبەرهەمیان وەربگرێت، وە کشتوکاڵەکەش بدرێتە دەست خاوەن ئاژەڵەکە بەروبوومەکەی بخۆن و خزمەتی بکەن تا وەك پێش زیان لێکەوتنەکەی لێ دێتەوە، پاشان هەریەك لەئاژەڵ وکشتوکاڵەکە بگەڕێنرێنەوە بۆ خاوەنەکانیان) ﴿وَكُلًّا ءَاتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ وە بە هەر یەك لەو دووانە (داوود و سولەیمان) پێغەمبەرێتی (ودادوەری) و زانستمان پێدان ﴿وَسَخَّرْنَا﴾ وە ڕامـمان هێنا ﴿مَعَ دَاوُۥدَ﴾ لە گەڵ داوودا ﴿ٱلْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَٱلطَّيْرَ﴾ چیاکان و باڵندەکە تەسبیحاتی خوایان دەکرد ﴿وَكُنَّا فَٰعِلِينَ﴾ وە هەر ئێمە ئەوەمان کرد (بۆ داوود) ﴿٧٩﴾ ﴿وَعَلَّمْنَٰهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ﴾ وە داوودمان فێری دروستکردنی پۆشاکی زرێی (جەنگی) کرد بۆ ئێوە ﴿لِتُحْصِنَكُم مِّنۢ بَأْسِكُمْ﴾ تابتان پارێزێت لەکاتی شەڕو کوشتارتاندا ﴿فَهَلْ أَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿شَٰكِرُونَ﴾ سوپاس گوزارن (بۆ خوا لەسەر ئەم نیعمەتانە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَٰنَ﴾ وە (ڕامـمان هێنا) بۆ سولەیمان ﴿ٱلرِّيحَ عَاصِفَةً﴾ بای توند (ڕەشەبا) ﴿تَجْرِى بِأَمْرِهِۦٓ﴾ بەفەرمانی سولەیمان دەڕۆشت ﴿إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ بۆ ئەو وولات و زەوییەی ﴿ٱلَّتِى بَٰرَكْنَا فِيهَا﴾ کە پڕ پیت و بەرەکەتمان کرد بوو ﴿وَكُنَّا﴾ وە ئێمە ﴿بِكُلِّ شَىْءٍ﴾ بە هەموو شتێك ﴿عَٰلِمِينَ﴾ ئاگاداربووین ﴿٨١﴾

﴿وَمِنَ ٱلشَّيَٰطِينِ مَن﴾ وە هەندێ لە شەیتانەکان (مان ڕام هێنابوو) ﴿يَغُوصُونَ لَهُۥ﴾ دەچوونە ژێری دەریا بۆ سولەیمان (تا گەوهەرو مرواری بۆ دەربهێنن) ﴿وَيَعۡمَلُونَ عَمَلٗا دُونَ ذَٰلِكَۖ﴾ وە جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (بۆی وەك کۆشك دروستکردن) ﴿وَكُنَّا لَهُمۡ حَٰفِظِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمەش چاودێر (وپارێزەر)ی ئەوان بووین ﴿٨٢﴾ ﴿وَأَيُّوبَ﴾ وە (باسی) ئەیووب (بکە) ﴿إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد (لە دوای ناساغی ماوەیەکی زۆر) ﴿أَنِّي﴾ بە ڕاستی من ﴿مَسَّنِيَ ٱلضُّرُّ﴾ زیان و ئازار و نەخۆشی دووچارم بووە ﴿وَأَنتَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ و تۆش میهرەبانترینی میهرەبانانی ﴿٨٣﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ جا ئێمەش هاوار و نزاکەیمان گیرا کرد ﴿فَكَشَفۡنَا﴾ و لامان برد ﴿مَا بِهِۦ مِن ضُرّٖۖ﴾ ئەو زیان و ئازار و نەخۆشییەی کە هەیبوو ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ أَهۡلَهُۥ﴾ وە هەموو ماڵ و منداڵیمان پێ بەخشیەوە (کە پێشتر مردبوون) ﴿وَمِثۡلَهُم مَّعَهُمۡ﴾ و ئەوەندەی تریش لەگەڵیاندا ﴿رَحۡمَةٗ مِّنۡ عِندِنَا﴾ ئەوە ڕەحمەتێکی تایبەت بوو لە ئێمەوە ﴿وَذِكۡرَىٰ لِلۡعَٰبِدِينَ﴾ وەبیرخەرەوە و ئامۆژگاری بوو بۆ خوا پەرستان ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِدۡرِيسَ وَذَا ٱلۡكِفۡلِۖ﴾ وە (باسی) ئیسماعیل و ئیدریس وذەلکیفل (بکە) ﴿كُلّٞ مِّنَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ هەموویان لە ئارام گران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَأَدۡخَلۡنَٰهُمۡ﴾ وە ئێمە ئەوانمان خستە ﴿فِي رَحۡمَتِنَآۖ﴾ ناو ڕەحمەتی خۆمان (کە بەهەشتە) ﴿إِنَّهُم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ لە چاکەکاران بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَذَا ٱلنُّونِ﴾ وە (باسی) زەننون (یونس بکە کە پێغەمبەری خەڵکی نەینەوا بوو) ﴿إِذ ذَّهَبَ﴾ کاتێك ڕۆیشت ﴿مُغَٰضِبٗا﴾ بە توڕەیی (گەلەکەی بەجێ هێشت) ﴿فَظَنَّ﴾ وای دەزانی ﴿أَن لَّن نَّقۡدِرَ عَلَيۡهِ﴾ ئێمە تەنگانەی بەسەردا ناهێنین وهەروا وازی لێ دەهێنین ﴿فَنَادَىٰ فِي ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ (خوای گەورە تاقیکردوە وفڕێدرایە ناو دەریا ونەهەنگێك قووتی دا) جا لە تاریکیەکاندا (تاریکی شەو و دەریا و ناو سکی نەهەنگ) هاواری کرد ﴿أَن لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ﴾ (ئەی خوایە) بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاستی نییە جگە لە تۆ ﴿سُبۡحَٰنَكَ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە ﴿إِنِّي كُنتُ﴾ بێگومان من ﴿مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ لە ستەمکاران بووم (لەبەر ئەوەی ئارامم نەگرت و وازم لە گەلەکەم هێنا) ﴿٨٧﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ ئێمەش نزا و هاواری ئەومان گیراکرد ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُ مِنَ ٱلۡغَمِّۚ﴾ و لەو غەم وخەفەتە ڕزگارمان کرد ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿نُـۨجِي ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئیماندارانیش ڕزگار دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿وَزَكَرِيَّآ﴾ وە (باسی) زەکەریا (بکە) ﴿إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿لَا تَذَرۡنِي فَرۡدٗا﴾ بە تەنها مەمهێڵەرەوە (منداڵێکم پێ ببەخشە) ﴿وَأَنتَ﴾ وە تۆ ﴿خَيۡرُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ چاکترین میراتگرانی ﴿٨٩﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ ئێمەش دوعای ئەومان وەڵام دایەوە ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥ يَحۡيَىٰ﴾ و یەحیامان پێ بەخشی ﴿وَأَصۡلَحۡنَا لَهُۥ زَوۡجَهُۥٓۚ﴾ و خیزانەکەشیمان بۆ چاك کردەوە (لە نەزۆکی) ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی (باسکران لە پێغەمبەران) ﴿يُسَٰرِعُونَ﴾ پێش بڕکێیان دەکرد ﴿فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ لە (ئەنجامدانی) هەموو خێر و چاکەیەکدا ﴿وَيَدۡعُونَنَا﴾ و هاواریان لە ئێمە دەکرد ﴿رَغَبٗا وَرَهَبٗاۖ﴾ بە ئومێدی (بەهەشت) ولە ترسی (دۆزەخ) ﴿وَكَانُواْ﴾ وە ئەوان ﴿لَنَا خَٰشِعِينَ﴾ ملکەچ بوون بۆ ئێمە (ودەترسن لێمان) ﴿٩٠﴾

﴿وَٱلَّتِيٓ﴾ وە(باسی) ئەو ئافرەتە (مەریەمی کچی عیمران بکە) ﴿أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا﴾ کەداوێنی خۆی پاراست ﴿فَنَفَخۡنَا فِيهَا﴾ ئەمجا فوومان پێداکرد (بەهۆی جوبرەئیلەوە) ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەو ڕۆحەی کەهی خۆمان بوو ﴿وَجَعَلۡنَٰهَا وَٱبۡنَهَآ﴾ وە ئەو (مەریەم) و کوڕەکەیمان کرد ﴿ءَايَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ بە موعجیزەیەك بۆ جیهانیان ﴿٩١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦٓ﴾ بەڕاستی ئا ئەمەیە ﴿أُمَّتُكُمۡ﴾ ئایینی ئێوە ﴿أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ کەیەك ئایینە (ئایینی هەموو پێغەمبەرانە) ﴿وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ﴾ ومنیش پەروەردگارتانم ﴿فَٱعۡبُدُونِ﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿وَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡۖ﴾ بەڵام خەڵکی جیاوازیان کەوتە نێوان و سەرپێچی پێغەمبەرەکانیان کرد، زۆربەیان بوون بەچەند کۆمەڵ گرۆهێکەوە (هەستان دەستیانکرد بە پەرستنی بت وهەواو ئارزووی خۆیان) ﴿كُلٌّ﴾ (بەڵام) هەموویان ﴿إِلَيۡنَا رَٰجِعُونَ﴾ تەنها بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَن﴾ ئەمجا هەر کەس ﴿يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ (هەرچەند) لەکردەوە چاکەکان بکات ﴿وَهُوَ مُؤۡمِنٞ﴾ (بەو مەرجەی) باوەڕداریش بێت ﴿فَلَا كُفۡرَانَ لِسَعۡيِهِۦ﴾ ئەوە (پاداشتی) کۆششەکەی وون نابێت و بەفیڕۆ ناڕوات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ كَٰتِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ (کردەوەکانی) ئەو نووسەرین ﴿٩٤﴾ ﴿وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرۡيَةٍ﴾ وە حەرامە قەدەغەیەو ناشێت بۆ خەڵکی ئەو گوند وشارانەی ﴿أَهۡلَكۡنَٰهَآ﴾ کە کاولمان کردن ولەناومان بردن ﴿أَنَّهُمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ کەجارێکی تر بگەڕێنەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (ژیان درێژەی دەبێت) تا ئەو کاتەی ﴿فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ﴾ (بەربەستەکەی) یەئجوج و مەئجوج دەکرێتەوە ﴿وَهُم﴾ ئەوانیش ﴿مِّن كُلِّ حَدَبٖ﴾ لەهەموو بەرزاییەکەوە ﴿يَنسِلُونَ﴾ بەپەلە (وبەخێرایی) دێنە خوارەوە ﴿٩٦﴾ ﴿وَٱقۡتَرَبَ﴾ وەنزیك بۆتەوە ﴿ٱلۡوَعۡدُ ٱلۡحَقُّ﴾ بەڵێنی ڕاست (هاتنی قیامەت) ﴿فَإِذَا﴾ جا لەناکاودا ﴿هِيَ شَٰخِصَةٌ﴾ ئەبڵەق و زەق دەبێ ﴿أَبۡصَٰرُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ چاوی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿يَٰوَيۡلَنَا﴾ (دەڵێن) هاوارو مەرگ بۆ ئێمە ﴿قَدۡ كُنَّا﴾ بێگومان ئێمە لەدونیادا ﴿فِي غَفۡلَةٖ مِّنۡ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگاییەك(ی تەواو)دا بووین لە ئەمە ﴿بَلۡ كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێمە ستەمکار بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّكُمۡ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿وَمَا تَعۡبُدُونَ﴾ وئەوانەش دەتانپەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ (دەبنە) سووتەمەنی (وهەڵگیرسێنەری) دۆزەخ ﴿أَنتُمۡ لَهَا وَٰرِدُونَ﴾ ئێوە (و ئەوان) دەچنە ناوییەوە ﴿٩٨﴾ ﴿لَوۡ كَانَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەگەر ئا ئەوانە (بتەکان) ﴿ءَالِهَةٗ﴾ خوا بوونایە ﴿مَّا وَرَدُوهَاۖ﴾ نەدەچوونە ناو ئەو (ئاگری دۆزەخ)ەوە ﴿وَكُلّٞ﴾ وە هەموو (بت وبت پەرستان) ﴿فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿٩٩﴾ ﴿لَهُمۡ﴾ بۆ ئەو (دۆزەخیانە)هەیە ﴿فِيهَا﴾ لەدۆزەخ دا ﴿زَفِيرٞ﴾ هەناسەی سارد هەڵکێشان ﴿وَهُمۡ فِيهَا﴾ وئەوان لەوێدا (لەدۆزەخدا) ﴿لَا يَسۡمَعُونَ﴾ هیچ نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿سَبَقَتۡ لَهُم مِّنَّا﴾ لەلایەن ئێمەوە پێشتر بڕیار دراوە بۆیان ﴿ٱلۡحُسۡنَىٰٓ﴾ کە بەختەوەربن (وچاکە بهێنرێتە ڕێیان) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَنۡهَا مُبۡعَدُونَ﴾ لەدۆزەخ دوور دەخرێنەوە ﴿١٠١﴾

﴿لَا يَسۡمَعُونَ﴾ (ئەوان) نابیستن ﴿حَسِيسَهَاۖ﴾ دەنگی (بڵێسەو قرچەی) ئاگری دۆزەخ ﴿وَهُمۡ﴾ وەئەوان ﴿فِي مَا ٱشۡتَهَتۡ أَنفُسُهُمۡ﴾ لەناو ئەو (نازو نیعمەتە) ی دڵیان حەزی لێیەتی ﴿خَٰلِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی وبێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَا يَحۡزُنُهُمُ﴾ غەمباریان ناکات ﴿ٱلۡفَزَعُ ٱلۡأَكۡبَرُ﴾ ترسە هەرە گەورەکە (لەقیامەتدا) ﴿وَتَتَلَقَّىٰهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ و فریشتەکانیش پێشوازیان لێ دەکەن (لەبەر دەرگاکانی بەهەشتدا) ﴿هَٰذَا يَوۡمُكُمُ ٱلَّذِي﴾ (وپێیان دەڵێن) ئەمە ئەو ڕۆژەیە ﴿كُنتُمۡ تُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿١٠٣﴾ ﴿يَوۡمَ﴾ (بێنەوە بیریان) ئەو ڕۆژەی ﴿نَطۡوِي ٱلسَّمَآءَ﴾ کەئاسمانەکان دەپێچینەوە ﴿كَطَيِّ ٱلسِّجِلِّ لِلۡكُتُبِۚ﴾ وەك پێچانەوە لول کردنی تۆماری کتێب وپەتروکێك ﴿كَمَا بَدَأۡنَآ أَوَّلَ خَلۡقٖ﴾ وەك یەکەم جار چۆن دروستمان کرد (بەڕوت و قووتی) ﴿نُّعِيدُهُۥۚ﴾ (پاش مردنیش) ئەو (دروست کردنە) دووبارە دەکەینەوە ﴿وَعۡدًا عَلَيۡنَآۚ﴾ ئەوە بەڵێنێکە (جێ بەجێ کردنی) لەسەر ئێمەیە ﴿إِنَّا كُنَّا فَٰعِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە (ئەو بەڵێنە) بەدی دەهێنین ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ كَتَبۡنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە نووسیوومانە ﴿فِي ٱلزَّبُورِ﴾ لەزەبووردا ﴿مِنۢ بَعۡدِ ٱلذِّكۡرِ﴾ لەدوای نووسینی لە(لوح المحفوظ) دا ﴿أَنَّ ٱلۡأَرۡضَ﴾ بەڕاستی سەر زەوی (بەهەشت) ﴿يَرِثُهَا﴾ دەبنە خاوەنی وبەمیراتی دەیبەن ﴿عِبَادِيَ ٱلصَّٰلِحُونَ﴾ بەندە چاك و پاکەکانم ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَٰغٗا﴾ بێگومان لەمەدا (لەوەی لەم سورەتەدا باسکرا) بەسە کەپەند وئامۆژگاری بێت ﴿لِّقَوۡمٍ عَٰبِدِينَ﴾ بۆ گەلی خوا پەرستان ﴿١٠٦﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا رَحۡمَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە کەڕەحمەت بێت بۆ جیهانیان ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلۡ﴾ بڵێ ﴿إِنَّمَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ﴾ بێگومان تەنها شتێك کەنیگا کراوە بۆ من ﴿أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ﴾ (ئەمەیە) کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوای تاك و تەنهایە ﴿فَهَلۡ أَنتُم مُّسۡلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە ملکەچ دەبن؟ ﴿١٠٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلۡ ءَاذَنتُكُمۡ﴾ ئەوە بڵێ هەمووتانم ئاگادار کرد ﴿عَلَىٰ سَوَآءٖۖ﴾ بە یەکسانی ﴿وَإِنۡ أَدۡرِيٓ﴾ و ناشزانم ﴿أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٞ﴾ نزیکە یادوورە (هاتنی) ﴿مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئەو هەڕەشەی لێتان دەکرێت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ يَعۡلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿ٱلۡجَهۡرَ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ بە ووتە و قسەی ئاشکرا ﴿وَيَعۡلَمُ مَا تَكۡتُمُونَ﴾ وە دەشزانێت بەوقسەی دەیشارنەوە ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنۡ أَدۡرِي﴾ وەمن نازانم (مۆڵەت دانتان) ﴿لَعَلَّهُۥ فِتۡنَةٞ لَّكُمۡ﴾ لەوانەیە تاقیکردنەوە بێت بۆ ئێوە ﴿وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٖ﴾ (بیەوێت) تاماوەیەك (وازتان لێ بهێنێت) کەڕابوێرن ﴿١١١﴾ ﴿قَٰلَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّ ٱحۡكُم بِٱلۡحَقِّۗ﴾ ئەی پەروەردگارم بەدادگەرانە بڕیاربدە (لە نێوان من و ئەم بێ باوەڕانەدا) ﴿وَرَبُّنَا﴾ وە پەروەردگاری ئێمە ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلۡمُسۡتَعَانُ﴾ میهرەبانی یارمەتی لێ داواکراوە ﴿عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ لە بەرانبەر (ئەو قسە نابە جێیانەی) ئێوە دەیڵێن و هەڵیدەبەستن ﴿١١٢﴾

سورەتی ﴿ الحج ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ٱتَّقُواْ رَبَّكُمۡۚ﴾ بترسن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿إِنَّ زَلۡزَلَةَ ٱلسَّاعَةِ﴾ چونکە بەڕاستی بوومەلەرزەی قیامەت هەستان ﴿شَيۡءٌ عَظِيمٞ﴾ شتێکی زۆر گەورەیە، کارەساتێکی سامناکە ﴿١﴾ ﴿يَوۡمَ تَرَوۡنَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا ئێوە ئەو (بوومەلەرزە) دەبینن ﴿تَذۡهَلُ﴾ بێ ئاگا دەبێ (لەترسی ئەو ڕۆژە) ﴿كُلُّ مُرۡضِعَةٍ﴾ هەموو ئافرەتێکی شیردەر (کاتێ کەمەکی لەدەمی منداڵەکەیدایە) ﴿عَمَّآ أَرۡضَعَتۡ﴾ لەئەو (منداڵە)ی شیری پێ داوە ﴿وَتَضَعُ﴾ وەفڕێی دەدات و لە باری دەچێت ﴿كُلُّ ذَاتِ﴾ هەموو دوو گیانێك (مێینەیەکی سك پڕ) ﴿حَمۡلٍ حَمۡلَهَا﴾ سکەکەی (کۆرپەکەی) ﴿وَتَرَى ٱلنَّاسَ﴾ خەڵکی دەبینی ﴿سُكَٰرَىٰ﴾ (وەك) سەرخۆشن ﴿وَمَا هُم بِسُكَٰرَىٰ﴾ بەڵام سەرخۆشیش نین ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ ٱللَّهِ شَدِيدٞ﴾ بەڵکو سزای سەخت و بەتینی خوا (وای لێ کردون) ﴿٢﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ لەمرۆڤەکاندا کەسی وا هەیە (نەضری کوڕی حارث) ﴿يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا (و سیفەتەکانی) ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بەبێ هیچ زانیاری و زانستێك ﴿وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيۡطَٰنٖ مَّرِيدٖ﴾ وە شوێنی هەموو شەیتانێکی سەرکەش دەکەوێت ﴿٣﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيۡهِ﴾ لەسەری نوسراوە (بڕیار دراوە) ﴿أَنَّهُۥ مَن تَوَلَّاهُ﴾ کە بێگومان هەرکەسێك خۆشی بوێت (وشوێنی بکەوێت) ﴿فَأَنَّهُۥ يُضِلُّهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات ﴿وَيَهۡدِيهِ﴾ وە ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ﴿٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِن كُنتُمۡ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿فِي رَيۡبٖ مِّنَ ٱلۡبَعۡثِ﴾ لەگوماندان دەربارەی زیندووبوونەوە ﴿فَإِنَّا خَلَقۡنَٰكُم﴾ ئەوسا (بزانن) بەڕاستی ئێمە ئێوەمان دروست کردووە ﴿مِّن تُرَابٖ﴾ لە خاك (خۆڵ) ﴿ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ﴾ پاشان (نەوەکان) لەنوتفەیەك (دروست دەبن) ﴿ثُمَّ مِنۡ عَلَقَةٖ﴾ دواتر (دەبێتە) پارچە خوێنێکی مەیو ﴿ثُمَّ مِن مُّضۡغَةٖ﴾ دوای ئەوە (دەبێتە) پارچە گۆشتێك ﴿مُّخَلَّقَةٖ وَغَيۡرِ مُخَلَّقَةٖ﴾ شکڵ و شێوە کێشراو و شکڵ و شێوە نەکێشراو ﴿لِّنُبَيِّنَ لَكُمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەینەوە بۆ ئێوە ﴿وَنُقِرُّ فِي ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ وە لەمنداڵداندا دەیهێڵینەوە (ڕایدەگرین) ﴿مَا نَشَآءُ﴾ ئەو (بێچو)ەی بمانەوێت (لەبار نەچێت) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ تاکاتێکی دیاری کراو ﴿ثُمَّ نُخۡرِجُكُمۡ طِفۡلٗا﴾ پاشان (لەسکی دایکتان) دەرتان دەهێنین بەساوایی ﴿ثُمَّ لِتَبۡلُغُوٓاْ أَشُدَّكُمۡۖ﴾ پاشان گەورە دەبن تادەگەنە تەواوی هێز و تواناتان ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ﴾ وە(لەم تەمەنەدا) هەندێکتان دەمرێنرێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ﴾ وە هەندێکتان دەگەیەنرێنە ﴿إِلَىٰٓ أَرۡذَلِ ٱلۡعُمُرِ﴾ ئەو پەڕی پیری، بێ کەڵکترینی تەمەن ﴿لِكَيۡلَا يَعۡلَمَ﴾ بۆ ئەوەی نەزانێ و لەبیری نەمێنێت ﴿مِنۢ بَعۡدِ عِلۡمٖ شَيۡـٔٗاۚ﴾ هەرچی کە دەیزانی ﴿وَتَرَى ٱلۡأَرۡضَ﴾ وەزەوی دەبینی (لەزستاندا) ﴿هَامِدَةٗ﴾ خامۆشە ووشك و بێ گیایە ﴿فَإِذَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡهَا ٱلۡمَآءَ﴾ جا کاتێك بارانمان بەسەردا باراند ﴿ٱهۡتَزَّتۡ﴾ زەوی (ڕووەکی لێ دەڕوێت و) دەجوڵێت ﴿وَرَبَتۡ﴾ زەوی هەڵ دەدات (بەرز دەبێت) ﴿وَأَنۢبَتَتۡ﴾ و(زەوی) دەڕوێنێ ﴿مِن كُلِّ زَوۡجِۭ بَهِيجٖ﴾ لەهەموو جۆرە (گیا و گوڵێکی) جوان ﴿٥﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ﴾ ئەوەی (باس کرا) لەبەر ئەوەیە دڵنیابن ﴿ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ کەخوا حەق و ڕاستە﴿وَأَنَّهُۥ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ وە بێگومان مردووەکان زیندوو دەکاتەوە﴿وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ و بێگومان ئەو(خوایە) توانای بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ﴾ وەبەڕاستی قیامەت﴿ءَاتِيَةٞ﴾ دێت(وبەرپا دەبێت) ﴿لَّا رَيۡبَ فِيهَا﴾ گومانی تێدا نی یە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ودڵنیاش بن خوا﴿يَبۡعَثُ﴾ زیندو وی دەکاتەوە﴿مَن فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ هەموو ئەوکەسانەی لەناو گۆڕەکاندا (مردوون) ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەنا و خەڵکدا کەسی واهەیە﴿يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَلَا هُدٗى﴾ بەبێ هیچ زانیاری و شارەزاییەك (بەڵگەیەك) ﴿وَلَا كِتَٰبٖ مُّنِيرٖ﴾ وە بەبێ کتێبێکی ڕوونکەرەوە(لەلایەن خواوە) ﴿٨﴾ ﴿ثَانِيَ عِطۡفِهِۦ﴾ (کەسێکە) ڕوو وەردەگێڕێت (وحەق وەرناگرێت) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵك لەڕێگەی خوا لادا ﴿لَهُۥ فِي ٱلدُّنۡيَا خِزۡيٞ﴾ ئەو کەسە لەدونیادا سەرشۆڕ دەبێت ﴿وَنُذِيقُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لە قیامەتیشدا پێی دەچێژین ﴿عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ﴾ سزای سوتێنەر ﴿٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ (پێی دەووترێت) ئەو سزایە (کە باس کرا) ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ يَدَاكَ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانەوەیە) کەبەدەستی خۆت پێشت خستووە﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وەبێگومان خوا﴿لَيۡسَ بِظَلَّامٖ﴾ ستەم کار نی یە ﴿لِّلۡعَبِيدِ﴾ بەبەندەکانی ﴿١٠﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی واهەیە﴿يَعۡبُدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەپەرستێ ﴿عَلَىٰ حَرۡفٖ﴾ لە قەراغدا، (لەنێوانێکدا) ﴿فَإِنۡ أَصَابَهُۥ خَيۡرٌ﴾ جا ئەگەر تووشی خێر و خۆشی بوو ﴿ٱطۡمَأَنَّ بِهِۦ﴾ دڵخۆش دەبێ پێی (بەردەوام دەبێ لەخواپەرستی دا) ﴿وَإِنۡ أَصَابَتۡهُ فِتۡنَةٌ﴾ وەئەگەر تووشی تاقیکردنەوەو بەلا بوو ﴿ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ بەرەو دوا هەڵدەگەڕێتەوە پاش گەز دەبێتەوە لەئاین ﴿خَسِرَ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةَ﴾ زەرەر مەندی دونیا و قیامەت بووە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە﴿ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ﴾ زیانباری و خەسارەت مەندی ڕوون و ئاشکرا ﴿١١﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو دەپاڕێتەوە (ودەپەرستێ) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگەلە خوا ﴿مَا لَا يَضُرُّهُۥ﴾ شتێك نەزیانی پێدەگەیەنێت﴿وَمَا لَا يَنفَعُهُۥ﴾ وە نە سوود و قازانجیشی پێدەگەیەنێت ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە﴿ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ﴾ لەڕێ لادانی (گومڕایی) زۆر دوور لەڕاستی ﴿١٢﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو هاواردەکات، ودەپەرستێت ﴿لَمَن ضَرُّهُۥٓ﴾(لە) کەسێك کەزیانی ﴿أَقۡرَبُ مِن نَّفۡعِهِۦ﴾ لەسوودی نزیکترە﴿لَبِئۡسَ ٱلۡمَوۡلَىٰ﴾ ئای چ پشتیوانێکی خراپە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡعَشِيرُ﴾ وەچ هاوڕێ و هاودەمێکی خراپە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا﴿يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٖ﴾ باخەکانی بەهەشتەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفۡعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی بیەوێت دەیکات ﴿١٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَظُنُّ﴾ هەرکەس واگومان دەبات (لە بێ بڕوایان) ﴿أَن لَّن يَنصُرَهُ ٱللَّهُ﴾ کە هەرگیز خوائەو (پێغەمبەرە ﷺ) یارمەتی نادات و سەری ناخات ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دونیا و دوارۆژدا ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ بِسَبَبٍ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ دەبا پەتێك بەسەرەوە (بە بەرزییەوە) هەڵواسێت (و ملی پێدا بکات) ﴿ثُمَّ لۡيَقۡطَعۡ﴾ پاشان هەناسەی ببڕێ (تا دەخنکێت) ﴿فَلۡيَنظُرۡ﴾ ئەوسا ببینێ (سەرنج بدا و بیر کاتەوە) ﴿هَلۡ يُذۡهِبَنَّ كَيۡدُهُۥ مَا يَغِيظُ﴾ ئایا بەم کارە ئەو ڕق وتوڕەییەی (لە دڵیدایە) لایدەبات (ونایهێڵێت) ﴿١٥﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ﴾ ئابەم شێوە ئەو(قورئانە)مان ناردۆتە خوارەوە﴿ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ﴾ کە ئایەتەکانی ڕون وئاشکران ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿يَهْدِى مَن يُرِيدُ﴾ هەرکەسێك خۆی بیەوێت هیدایەتی دەدات. ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی کەسانێك کەبڕوایان هێناوە﴿وَٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ و کەسانێك کەبوون بەجوولەکە ﴿وَٱلصَّٰبِـِٔينَ﴾ و ئەستێرە (یا فریشتە) پەرستەکان ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ و گاوورەکان (نەسرانیەکان) ﴿وَٱلْمَجُوسَ﴾ و ئاگر پەرستەکان (زەردەشتی یەکان) ﴿وَٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟﴾ و ئەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا دانا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدا لەنێوانیاندا (جیایان دەکاتەوە لەیەکتر کۆمەڵێك بۆ بەهەشت وکۆمەڵێکی تریان بۆ دۆزەخ) ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە. ﴿١٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَسْجُدُ لَهُۥ﴾ کە بەڕاستی سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ هەروەها ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان ﴿وَٱلنُّجُومُ وَٱلْجِبَالُ وَٱلشَّجَرُ وَٱلدَّوَآبُّ﴾ و چیاکان و درەخت و گیان لەبەران﴿وَكَثِيرٌ مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ زۆرێکیش لە خەڵکی (هەموو ئەمانەی باسکران بۆ خوا سوژدە دەبەن) ﴿وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ ٱلْعَذَابُ﴾ وە زۆرێکیش سزای بۆ بڕیاردرا (لە سەری چەسپا) ﴿وَمَن يُهِنِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا بێ ڕێز و ڕیسوای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن مُّكْرِمٍ﴾ ئەوە کەس ڕێزی لێ ناگرێت﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ۩﴾ هەر شتێکی بوێت دەیکات ﴿١٨﴾ ﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ﴾ ئەمانە دوو کۆمەڵی دژ بەیەکن ﴿ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ﴾ دەمەقاڵێ و کێشەیانە دەربارەی پەروەردگاریان ﴿فَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جا ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ﴾ لە (ڕۆژی دواییدا) پۆشاکیان بۆ دەبڕدرێت (پڕ بە بەریان) لە ئاگر ﴿يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ﴾ بەسەریاندا دەڕژێنرێت ﴿ٱلْحَمِيمُ﴾ ئاوی زۆر گەرم ﴿١٩﴾ ﴿يُصْهَرُ بِهِۦ﴾ دەتوێنرێتەوە بەو (ئاوە گەرمە) ﴿مَا فِى بُطُونِهِمْ وَٱلْجُلُودُ﴾ ئەوەی لە ناو سك و پێستەکانداپە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَهُم مَّقَٰمِعُ مِنْ حَدِيدٍ﴾ بۆیان ئامادەیە گورزی ئاسنی ﴿٢١﴾ ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟﴾ هەرکاتێك بیانەوێت﴿أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ کە بێنە دەرەوە لەو(دۆزەخ)ە ﴿مِنْ غَمٍّ﴾ لەبەر زۆر نارەحەتی ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دەگێڕێنرێنەوە بۆ ناوی ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ وە(پێیان دەووترێت) بچێژن سزای سوتێنەر ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٍ﴾ بەهەشتانێك ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ (ئەوان) دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە) دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ بە بازنی ئاڵتون و مرواری ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وە پۆشاکیان لە بەهەشتدا ئاوریشمە ﴿٢٣﴾

﴿وَهُدُوٓاْ﴾ ئەو (بەهەشتیانە) ڕێنموونی کراون ﴿إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ بۆ ئەو ووتەی کەڕاست وجوانە (ووتەی لا اله إلا الله) ﴿وَهُدُوٓاْ﴾ هەروەها ڕێنموونی کراون ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡحَمِيدِ﴾ بۆ ڕێگای (خوای) سوپاس کراو ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (موسڵمانان) دەکەن لە ڕێگای خوا ﴿وَٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ وە لە (ڕۆشتن بۆ) مزگەوتی حەرام (بۆ کەعبە) ﴿ٱلَّذِي جَعَلۡنَٰهُ﴾ کە ئەوێمان داناوە (بۆ خوا پەرستی) ﴿لِلنَّاسِ سَوَآءً﴾ بۆ هەموو خەڵکی یەکسانە ﴿ٱلۡعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلۡبَادِۚ﴾ چ ئەوانەی لەوێدان یان لە دورەوە بۆی دێن ﴿وَمَن يُرِدۡ فِيهِ﴾ وە هەر کەس بیەوێت لەوێ (لە مزگەوتی حەرام) ﴿بِإِلۡحَادِۭ بِظُلۡمٖ﴾ مەیلی لە هەق لادان زوڵم وستەم بکات ﴿نُّذِقۡهُ﴾ پێی دەچێژین ﴿مِنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ﴾ سزای ئازاردەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذۡ بَوَّأۡنَا لِإِبۡرَٰهِيمَ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك دیاریمان کرد بۆ ئیبراهیم (علیه السلام) ﴿مَكَانَ ٱلۡبَيۡتِ﴾ جێگای کەعبە ﴿أَن لَّا تُشۡرِكۡ بِي شَيۡـٔٗا﴾ (پێمان ووت) هیچ شتێك مەکەرە هاوبەشم ﴿وَطَهِّرۡ بَيۡتِيَ﴾ و ماڵەکەم (مزگەوتی حەرام) پاك بکەرەوە ﴿لِلطَّآئِفِينَ﴾ بۆ تەواف کەران ﴿وَٱلۡقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ و بۆ نوێژگەران (بەپێوە) وکوڕنوش و سوژدە بەران ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ﴾ وە جاڕبدە بەناو خەڵکیدا ﴿بِٱلۡحَجِّ﴾ بۆ حەج کردن ﴿يَأۡتُوكَ رِجَالٗا﴾ دێن بۆ لات (بۆ حەج) بە پیادە. ﴿وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٖ﴾ و بەسوار هەموو ووشترێکی لاواز (لەبەر ئەوەی) ﴿يَأۡتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٖ﴾ کە لە هەموو ڕێگایەکی دوورەوە دێن ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَشۡهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمۡ﴾ تا ئامادەی جۆرەها سوود و قازانجی خۆیان ببن ﴿وَيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ﴾ وە ناوی خوا ببەن (کاتێك قوربانی سەر دەبڕن) ﴿فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡلُومَٰتٍ﴾ لە ڕۆژانێکی دیاری کراودا ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلۡأَنۡعَٰمِۖ﴾ لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داوون ﴿فَكُلُواْ مِنۡهَا﴾ جا لەو (گۆشتی قوربانیانە) بخۆن ﴿وَأَطۡعِمُواْ ٱلۡبَآئِسَ ٱلۡفَقِيرَ﴾ وە بیدەن بە نەداران و هەژاران ﴿٢٨﴾ ﴿ثُمَّ لۡيَقۡضُواْ تَفَثَهُمۡ﴾ دوای (سەر بڕینی قوربانی) چڵك و پیسی (موو ونینۆك) لابەن بە خۆیانەوە ﴿وَلۡيُوفُواْ نُذُورَهُمۡ﴾ وە نەزرەکانیان جێبەجێ بکەن ﴿وَلۡيَطَّوَّفُواْ﴾ و تەواف (ی ئیفاضە) بکەن ﴿بِٱلۡبَيۡتِ ٱلۡعَتِيقِ﴾ بەدەوری ماڵی دێرین و بەڕێزدا (بەدەوری کەعبەدا) ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمەی (پێشوو باسی حەج بوو) ﴿وَمَن يُعَظِّمۡ﴾ جا هەر کەس بپارێزێت و بە گەورەی بگرێت ﴿حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ سنوورەکانی خوا ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥ﴾ ئەوە بۆ خۆی چاکترە ﴿عِندَ رَبِّهِۦۗ﴾ لای پەروەردگاری ﴿وَأُحِلَّتۡ لَكُمُ ٱلۡأَنۡعَٰمُ﴾ وە گۆشتی ئاژەڵ (مەڕ، بزن، مانگا، وشتر) بۆ ئێوە حەڵاڵ کراوە ﴿إِلَّا مَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡۖ﴾ جگە لەوانەی بۆتان باس دەکرێت (وەك مردارەوە بوو، یان بۆغەیری خودا سەربڕراو) ﴿فَٱجۡتَنِبُواْ﴾ کەواتە خۆتان دوور بخەنەوە ﴿ٱلرِّجۡسَ مِنَ ٱلۡأَوۡثَٰنِ﴾ لەو پیسیە کە بتەکانە ﴿وَٱجۡتَنِبُواْ قَوۡلَ ٱلزُّورِ﴾ هەروەها خۆتان بپارێزن لەقسەی درۆو ناڕەوا ﴿٣٠﴾

﴿حُنَفَآءَ لِلَّهِ﴾ گەردن کەچ بن بۆ خوا (خۆتان لە هەموو بیرو باوەڕێکی لار دووربگرن) ﴿غَيۡرَ مُشۡرِكِينَ بِهِۦ﴾ هاوبەش بڕیاردەر مەبن بۆ خوا ﴿وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ جا هەرکەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَكَأَنَّمَا﴾ ئەوە وەك ئەوە وایە ﴿خَرَّ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمان کەوتبێتە خوارەوە ﴿فَتَخۡطَفُهُ ٱلطَّيۡرُ﴾ ئەمجا باڵندە (لە هەوادا) بە پەلە بیفڕێنێت (وپارچە پارچەی بکات) ﴿أَوۡ تَهۡوِي بِهِ ٱلرِّيحُ﴾ یا بایەکی توند بیبات ﴿فِي مَكَانٖ سَحِيقٖ﴾ بۆ جێگایەکی زۆر دوور (چۆڵەوانی) ﴿٣١﴾ ﴿ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمە (کە باسکرا نموونەی هاوبەش دانان بوو بۆ خوا) ﴿وَمَن يُعَظِّمۡ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ﴾ وە هەر کەس دروشمەکانی (ئایینی) خوا بەگەورە ڕاگرێت ﴿فَإِنَّهَا﴾ جا بەڕاستی ئەو کارە ﴿مِن تَقۡوَى ٱلۡقُلُوبِ﴾ لە خوا ترسی دڵەکانیانەوەیە (وتەقواکارن) ﴿٣٢﴾ ﴿لَكُمۡ فِيهَا مَنَٰفِعُ﴾ بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانە)دا چەند سوود وەرگرتنێك هەیە (وەك سوار بوون، خواردنی شیریان) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ (جگە لەمانەیش دەتوانن سوودیان لێ ببینن بەشێوەیەك زیانیان پێ نەگات) تاکاتی دیاری کراو (بۆ سەربڕینیان) ﴿ثُمَّ مَحِلُّهَآ﴾ کە شوێنی (سەربڕینی) ئەوانە ﴿إِلَى ٱلۡبَيۡتِ ٱلۡعَتِيقِ﴾ کاتێکە دەگەنە ماڵی دێرینی (کەعبە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٖ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلۡنَا مَنسَكٗا﴾ قوربانی کردنمان داناوە ﴿لِّيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ناوی خوا بهێنن ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلۡأَنۡعَٰمِۗ﴾ (کاتی سەربڕین) لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَإِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ جا خوای ئێوە پەرستراوێکی تەنهایە ﴿فَلَهُۥٓ أَسۡلِمُواْۗ﴾ کەواتە تەنها ملکەچی ئەو بن ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُخۡبِتِينَ﴾ وە مژدە بدە بەملکەچان و خۆ بەکەم زانان ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ﴾ ئەوانەی هەرکاتێك ناوی خوا برا ﴿وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ﴾ دڵەکانیان دەترسێ (دەلەرزێت) ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ عَلَىٰ مَآ أَصَابَهُمۡ﴾ وە ئارام گرن لەسەر ئەوەی تووشیان دەبێ (لەناخۆشی) ﴿وَٱلۡمُقِيمِي ٱلصَّلَوٰةِ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژەکانیان ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق ڕۆزییەی پێمان داون دەبەخشن ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلۡبُدۡنَ﴾ ئەو ووشترە گەورە و قەڵەوانە (دەبرێن لەبیت الحرام سەردەبڕێن) ﴿جَعَلۡنَٰهَا لَكُم مِّن شَعَٰٓئِرِ ٱللَّهِ﴾ ئێمە کردومانەتە دروشمی خوا بۆ ئێوە ﴿لَكُمۡ فِيهَا خَيۡرٞۖ﴾ بۆ ئێوە لەوانەدا خێر وچاکە هەیە ﴿فَٱذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَا﴾ کەواتە (کاتی کردنیان بەقوربانی) ناوی خوایان لەسەر بهێنن ﴿صَوَآفَّۖ﴾ لە کاتێکدا لەسەر سێ پەل وەستاون و دەستی چەپیان بەسراوەتەوە (لەبەر ئەوەی وشتر بە پێوە سەر دەبڕدرێت) ﴿فَإِذَا وَجَبَتۡ جُنُوبُهَا﴾ جا کاتێك کەوتنە سەر زەوی بە تەنیشتدا (کاتێك گیانیان دەرچوو) ﴿فَكُلُواْ مِنۡهَا﴾ ئەوە لە گۆشتەکەیان بخۆن ﴿وَأَطۡعِمُواْ ٱلۡقَانِعَ وَٱلۡمُعۡتَرَّۚ﴾ وە بیدەن بە هەژاران و سوالکەران ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرۡنَٰهَا لَكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەمان بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ تا سوپاس گوزاربن بۆ خوا ﴿٣٦﴾ ﴿لَن يَنَالَ ٱللَّهَ﴾ هەگیز ناگات بە خوا ﴿لُحُومُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا﴾ نەگۆشتی ئەو (قوربانیانە) نەخوێنیان ﴿وَلَٰكِن يَنَالُهُ ٱلتَّقۡوَىٰ مِنكُمۡۚ﴾ بەڵام ئەوەی بە خوا دەگات تەقوا و پارێزکاری ئێوەیە ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەی بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بە گەورە بگرن (یادی بکەن) ﴿عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡۗ﴾ لەسەر ئەوەی ڕێنموونی کردوون (بۆ سەر ئاینی پیرۆزی ئیسلام) ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەچاکە کاران ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُدَٰفِعُ﴾ بەڕاستی خوا بەرگری وپشتیوانی دەکات ﴿عَنِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْۗ﴾ لەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێ ﴿كُلَّ خَوَّانٖ كَفُورٍ﴾ هەموو خیانەتکار و بێ باوەڕ وکافرێك ﴿٣٨﴾

﴿أُذِنَ﴾ رێگه‌ درا (به‌جه‌نگ و جیهاد کردن) ﴿لِلَّذِينَ يُقَٰتَلُونَ﴾ به‌ ئه‌و (موسڵمانانه‌ی) شه‌ڕیان له‌گه‌ڵدا ده‌كرێت ﴿بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا۟ۚ﴾ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی كه‌ به‌ڕاستی سته‌میان لێ كراوه‌ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وه‌ بێگومان خوا ﴿عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ بۆ سه‌رخستنیان به‌ توانایه‌ ﴿٣٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟﴾ ئه‌وانه‌ی كه‌ ده‌ركران ﴿مِن دِيَٰرِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ له‌ ماڵ و وڵاتیان به‌ ناهه‌ق ﴿إِلَّآ أَن يَقُولُوا۟﴾ ته‌نها (گوناهیان ئه‌وه‌ بوو) كه‌ ده‌یان ووت ﴿رَبُّنَا ٱللَّهُۗ﴾ په‌روه‌ردگارمان خوایه‌ ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ﴾ وه‌ ئه‌گه‌ر خوا خه‌ڵكی له‌ ناو نه‌بردایه‌ ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هه‌ندێكیان به‌ هه‌ندێكی تریان ﴿لَّهُدِّمَتْ﴾ بێگومان ده‌ڕوخێنرا (وێران ده‌كرا) ﴿صَوَٰمِعُ﴾ دێر (خه‌ڵوه‌تگه‌) ﴿وَبِيَعٌ﴾ و كلیسا ﴿وَصَلَوَٰتٌ﴾ و كه‌نیسه‌ ﴿وَمَسَٰجِدُ﴾ مزگه‌وته‌كان ﴿يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًاۗ﴾ كه‌ یادی خوا له‌و (په‌رستگایانه‌)دا زۆر ده‌كرا ﴿وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن﴾ وه‌ بێگومان خوا یارمه‌تی كه‌سانێك ئه‌دات (وسه‌ریان ده‌خات) ﴿يَنصُرُهُۥٓۗ﴾ كه‌ یارمه‌تی (دینی) خوا ده‌ده‌ن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ به‌ ڕاستی خوا ﴿لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ به‌هێز وبالاده‌ست و به‌توانایه‌ ﴿٤٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئه‌وانه‌ی ئه‌گه‌ر ده‌سه‌ڵاتمان پێدان له‌ زه‌ویدا ﴿أَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ به‌ چاكی نوێژ به‌جێ ده‌هێنن ﴿وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وه‌ زه‌كات ده‌ده‌ن ﴿وَأَمَرُوا۟ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ و فه‌رمان ده‌ده‌ن به‌ چاكه‌ ﴿وَنَهَوْا۟ عَنِ ٱلْمُنكَرِۗ﴾ و به‌رگری ده‌كه‌ن له‌ خراپه‌ ﴿وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ﴾ و سه‌رئه‌نجامی هه‌موو كاره‌كان ته‌نها به‌ده‌ست خوایه‌ ﴿٤١﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وه‌ ئه‌گه‌ر (بێ باوه‌ڕان) تۆ به‌ درۆزن ده‌زانن وباوه‌ڕت پێ ناكه‌ن ﴿فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ ئه‌وه‌ بێگومان پێش ئه‌وانیش (گه‌لانی تر) باوه‌ڕیان نه‌كرد (به‌ پێغه‌مبه‌ره‌كانیان) ﴿قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ﴾ (وه‌ك) گه‌لی نووح و عاد و سه‌موود ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَوْمُ إِبْرَٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ﴾ وه‌ گه‌لی ئیبراهیم و گه‌لی لووط ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ مَدْيَنَۖ﴾ هه‌روه‌ها یارانی مه‌دیه‌ن (هۆزی شوعه‌یب) ﴿وَكُذِّبَ مُوسَىٰ﴾ وه‌ مووساش به‌ درۆزن دانرا ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ ئه‌مجا (بۆ ماوه‌یه‌ك) مۆڵه‌تی بێ باوه‌ڕانمدا ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْۖ﴾ دواتر تۆڵه‌م لێ سه‌ندن و گرتمن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو به‌ گژا چوونی ئێمه‌ (له‌وان) ﴿٤٤﴾ ﴿فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَا﴾ ئه‌مجا چه‌نده‌ها شار و دێهاتمان وێران كرد ﴿وَهِىَ ظَالِمَةٌ﴾ كه‌ (خه‌ڵكه‌كه‌ی) سته‌مكار بوون ﴿فَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ ئه‌و(شارانه‌ دیواری خانووه‌كانی) كه‌وتبوون به‌سه‌ر سه‌ربانه‌كانیاندا ﴿وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ﴾ وه‌ چه‌نده‌ها بیر بێ خاوه‌ن بوون (له‌ كار كه‌وتبوون) ﴿وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ﴾ وه‌ چه‌نده‌ها كۆشكی به‌رز و بڵند (بێ خاوه‌ن بوون) ﴿٤٥﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ده‌ی ئایا ئه‌وانه‌ به‌ زه‌وی دا نه‌ گه‌ڕاون ﴿فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ﴾ تا دڵیان هه‌بێت ﴿يَعْقِلُونَ بِهَآ﴾ بیری پێ بكه‌نه‌وه‌ (له‌و وێران بوونه‌) ﴿أَوْ ءَاذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَاۖ﴾ یان گوێیان هه‌بێت گوێی پێ بگرن (بۆ ڕاستی) ﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ له‌ڕاستی دا چاوه‌كان كوێر نابن ﴿وَلَٰكِن تَعْمَى ٱلْقُلُوبُ﴾ به‌ڵكو ئه‌و دڵانه‌ كوێر ده‌بن ﴿ٱلَّتِى فِى ٱلصُّدُورِ﴾ كه‌له‌ سینه‌كاندان ﴿٤٦﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِٱلْعَذَابِ﴾ وە ئـەوان (قورەیـش بە گاڵتەوە) بەپەلە داوای سـزات لێ دەکەن ﴿وَلَن يُخْلِفَ ٱللَّهُ وَعْدَهُۥ﴾ لەکاتێکـدا هەرگیز خوا پێچەوانـەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ﴾ و بێگومان ڕۆژێـك لای پەروەردگـارت ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ وەك هەزار سـاڵ وایە ﴿مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لەو سـاڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا﴾ وە(خەڵکی) چەندەها شار و گوند (هەبوون) مۆڵەتم دان ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کـە سـتەمکار بـوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهَا﴾ لەپاشـان تۆڵـەم لێ سـەندن (ولەنـاوم بردن) ﴿وَإِلَيَّ ٱلْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆلای من دەگەڕێنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّمَآ أَنَا۠ لَكُمْ﴾ بێگومان من بۆ ئێوە تەنها ﴿نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ترسێنەرێکی ئاشکرام. ﴿٤٩﴾ ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی بڕوایان هێناو ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لێخۆشبوون و ڕۆزییەکـی بەنـرخ وفراوانیان بـۆ ئامادەیـە ﴿٥٠﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ سَعَوْا۟ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانـەی هەوڵیان داوە بۆ(دژایەتی) ئایەتەکانی ئێمە ﴿مُعَٰجِزِينَ﴾ ناتواناو دەستەپاچەن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ﴾ ئەوانەهاوەڵی دۆزەخن ﴿٥١﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە لەپێش تۆ نەمان ناردووە ﴿مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِىٍّ﴾ هیچ ڕەوانەکراو یـان پێغەمبەرێـك ﴿إِلَّآ إِذَا تَمَنَّىٰٓ﴾ مەگەر هـەر کاتێك (پەڕاوی خـودای) خوێندبێتـەوە بۆ گەلەکەی ﴿أَلْقَى ٱلشَّيْطَٰنُ فِىٓ أُمْنِيَّتِهِۦ﴾ شـەیتان گومـان و وەسوەسـەی دەخسـتە نـاو خوێنراوەکەیەوە (تـا خەڵك بـاوەڕی پـێ نەهێنن) ﴿فَيَنسَخُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خـوا لایدەبات (پوچەڵـی دەکاتەوە) ﴿مَا يُلْقِى ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ ئەوەی شـەیتان داوێتی بە گوێی خەڵکدا (لە وەسوەسـە ودڵەڕاوکێ و دوودڵی) ﴿ثُمَّ يُحْكِمُ ٱللَّهُ ءَايَٰتِهِۦ﴾ پاشـان خوا ئایەتەکانی خۆی دەچەسپێنێ ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروسـتە ﴿٥٢﴾ ﴿لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِى ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ لەبـەر ئەوەی ئەو گومانانەی شـەیتان دەیخاتە(دڵـەکان خوا) دەیکاتە ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ﴾ (هۆی) تاقیکردنەوە بۆ ئەوانەی ﴿فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَٱلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ نەخۆشی لە دڵیاندایە و (ئەوانەی) دڵیـان ڕەقـە ﴿وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە بەڕاسـتی سـتەمکاران ﴿لَفِى شِقَاقٍۭ بَعِيدٍ﴾ لـە دژایەتـی یەکـی زۆر دوور(لە ڕاستی) دان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوە بزانن ئەو کەسانەی ﴿أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ﴾ کە زانیاریان پێ دراوە ﴿أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بێگومان ئەم (قورئان)ە ڕاستیە کە لە لایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَيُؤْمِنُوا۟ بِهِۦ﴾ تا باوەڕی پێ بێنن (وبەردەوام بن لەسـەری) ﴿فَتُخْبِتَ لَهُۥ قُلُوبُهُمْ﴾ وە دڵەکانیان ملکەچ و بەئارام بیـێ بۆ ئـەو (خـوا) ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَهَادِ﴾ وە بێگومان خـوا هیدایەتدەری ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەو کەسـانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ سـەر ڕێگای ڕاست ﴿٥٤﴾ ﴿وَلَا يَزَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەردەوام ئەو کەسانەی بێ باوەڕن ﴿فِى مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ لە گوماندان دەربارەی قورئان ﴿حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا لەنـاکاودا ڕۆژی دوایی یەخەیان دەگرێت ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمْ﴾ یا یەخەیان دەگرێت (ودێت بۆیان) ﴿عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی نەزۆك و بێ خێر (کە ڕۆژی قیامەتە) ﴿٥٥﴾

﴿ٱلۡمُلۡكُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ﴾ دەسەڵات و پاشایەتی لەو ڕۆژەدا تەنها بۆ خوایە ﴿يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەكات ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەمجا ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوەو كردەوە چاكەكانیان كردووە ﴿فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت دان ﴿٥٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەو كەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئایەتەكانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ سزای ڕیسواكەر ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ﴾ وە ئەو كەسانەی كۆچیان كردووە ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿ثُمَّ قُتِلُوٓاْ أَوۡ مَاتُواْ﴾ پاشان كوژران(شەهید بوون) یان مردن ﴿لَيَرۡزُقَنَّهُمُ ٱللَّهُ رِزۡقًا حَسَنٗاۚ﴾ بێگومان خوا ڕزق وڕۆزیەكی چاكیان دەداتێ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ چاكترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٥٨﴾ ﴿لَيُدۡخِلَنَّهُم مُّدۡخَلٗا يَرۡضَوۡنَهُۥۗ﴾ سوێند بەخوا، خوا ئەوانە دەخاتە جێگایەك كەپێی ڕازی دەبن ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٞ﴾ وە بێگومان خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿٥٩﴾ ﴿ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمەی (باسمان كرد بۆت) ﴿وَمَنۡ عَاقَبَ﴾ وە هەر كەسێك تۆڵەی خۆی بسێنێت (لەدەس درێژی كەر) ﴿بِمِثۡلِ مَا عُوقِبَ بِهِۦ﴾ بەوێنەی ئەو ستەمەی لێی كراوە ﴿ثُمَّ بُغِيَ عَلَيۡهِ﴾ لەدوای ئەوە جارێكی تر دەست درێژی بكرێتە سەر ﴿لَيَنصُرَنَّهُ ٱللَّهُۚ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی دەدات (سەری دەخات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٞ﴾ بەڕاستی خوا چاوپۆشی كەری لێبوردەیە ﴿٦٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەم (سەرخستنەی خوا) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی خوا ﴿يُولِجُ ٱلَّيۡلَ فِي ٱلنَّهَارِ﴾ (ئەوەندە بەدەسەڵاتە) شەو دەباتە ناو ڕۆژەوە (كاتێك شەو درێژ تر بێت لەڕۆژ) ﴿وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيۡلِ﴾ وەڕۆژ دەباتە ناو شەوەوە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٞ﴾ وە بێگومان خوا بیسەری بینایە ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە ﴿بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ لەبەر ئەوەیە بەڕاستی هەر خوا هەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّ مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وەبێگومان ئەوەی جگە لەخوا هاواری لێ دەكەن (ودەیپەرستن) ﴿هُوَ ٱلۡبَٰطِلُ﴾ هەر ئەو بەتاڵ و ناڕاستە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وبەڕاستی خوا ﴿هُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡكَبِيرُ﴾ هەر خۆی بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ أَنزَلَ﴾ كەبەڕاستی خوا باراندویەتی ﴿مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لە ئاسمانەوە باران ﴿فَتُصۡبِحُ ٱلۡأَرۡضُ مُخۡضَرَّةًۚ﴾ (بەهۆی ئەو بارانەوە) زەوی سەوز دەبێت (بەڕووەك) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٞ﴾ بێگومان خوا ووردبینی ئاگایە (بە هەموو شتێك) ﴿٦٣﴾ ﴿لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەكانە ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ و ئەوەیشی لە زەویدایە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ ٱلۡغَنِيُّ ٱلۡحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیاز و دەوڵەمەندە وشایستەی سوپاسە ﴿٦٤﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایـا نابینـی (نازانـی) بەڕاسـتی خـوا ﴿سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ﴾ ڕامـی هێنـاوە بۆتـان وخستویەتیە خزمەتتانـەوە هەمـوو ئـەو شتانەی لەزەویدایـە ﴿وَالْفُلْكَ تَجْرِي﴾ وەکەشتی (ڕام هێنـاوە بۆتـان) ودەڕوات ﴿فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بەنـاو دەریـادا بەفەرمانـی ئـەو (بەفەرمانـی خـوا) ﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ﴾ وەئاسـمانی ڕاگیـر کـردووە ﴿أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾ تـا نەکەوێـت بەسـەر زەویـدا ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگـەر بەفەرمانـی ئـەو نەبێـت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاسـتی خـوا ﴿بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسـۆز و میهرەبانـە بەرانبـەر بەخەڵکـی ﴿٦٥﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ وە ئـەو (خوا) زاتێکـە کەژیانی پـێ بەخشـیوون (لەسـەرەتای دروسـکردنتانەوە) ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتـر دەتانمرێنێـت پاشـان زیندووتـان دەکاتـەوە ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ﴾ بێگومـان خەڵکـی زۆر ناسـوپاس و سـپڵەن ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ أُمَّةٍ﴾ بـۆ هەمـوو ئوممەتێـك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ شـەریعەت و بەرنامەیەکمـان دانـاوە ﴿هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ ئـەوان کـاریـان پـێ کـردووە ﴿فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ﴾ کـەواتـە نـابێـت (خـاوەن ئایینەکانی تر) لەکاری ئاییندا کێشە و ئاژاوەت لەگەڵدا دروست کەن ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ وەتۆ خەڵك بانگ بکە بۆ لای پەروەردگارت ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ بێگومان تۆ لەسـەر ئایینێکی ڕاسـتی ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِن جَادَلُوكَ﴾ جا ئەگەر دەمەقاڵێ وموجادەلەیان لەگەڵدا کردیت ﴿فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ تۆش بڵـێ خوا خۆی چاك دەزانێ بەو کردەوانەی کـە ئێوە دەیکەن ﴿٦٨﴾ ﴿اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ خوا دادوەری دەکات لەنێوانتاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كُنتُمْ﴾ لەو شتانەی کەئێوە ﴿فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ تێیدا جیـاوازن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایـا نازانـی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاسـتی خوادەزانـێ ﴿مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەمـوو ئـەو شـتانەی لـە ئاسـمان و زەویدایـە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ بێگومـان ئەوەی باسکرا لەکتێب لە (لوح المحفوظ) دایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم (زانیارییەی باسکرا) بەلای خواوە ئاسـانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ ئەوان جگە لەخوا شـتێك دەپەرستن ﴿لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ (خـوا) هیـچ بەڵگەیەکـی نەناردۆتە خوارەوە لەسـەری ﴿وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ﴾ وە بێگومان خۆشـیان هیـچ زانیاریـان دەربـارەی ئـەو (پەرسـتراوە) نیە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وەبـۆ سـتەم کاران نیە ﴿مِن نَّصِيرٍ﴾ هیـچ یارمەتـی دەرێـك ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتـێ بخوێنرێتـەوە بۆیـان ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەدەم و چاوی ئەو کەسانەی بێ باوەڕن دەبینـی ﴿الْمُنكَرَ﴾ ڕووگـرژی و توڕەیی ﴿يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ﴾ نزیکە پەلامـار (وهێرش) بەرن بۆ ئەو کەسـانەی ﴿يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنێتەوە ﴿قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ ئایـا هەواڵتان بدەمـێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ﴾ بەخراپتر لەو (ڕوگـرژی و توڕەییەی) ئێـوە چـی یە ﴿النَّارُ﴾ ئاگـری دۆزەخە ﴿وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەخـوای گەورە بەڵێنـی داوە بەو کەسانەی کە بێ باوەڕن ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ چ جێگە و ئاکامێکی خراپە (کە پێ ی دەگەن) ﴿٧٢﴾

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئـەی خەڵکینە ﴿ضُرِبَ مَثَلٌ فَٱسْتَمِعُوا۟ لَهُۥٓ﴾ نموونەیەك هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ﴾ بێگومـان ئەوانـەی هاواریـان لـێ دەكەن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لـە جیاتی خوا ﴿لَن يَخْلُقُوا۟ ذُبَابًا﴾ هەرگیز ناتوانن مێشێك دروست بكەن ﴿وَلَوِ ٱجْتَمَعُوا۟ لَهُۥ﴾ هەرچەند هەمووشیان بۆی كۆببنـەوە ﴿وَإِن يَسْلُبْهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيْـًٔا﴾ وە ئەگەر مێشیش شتێكیان لـێ بفڕێنێ ﴿لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ﴾ ناتوانـن لێـی بسێننەوە ﴿ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلْمَطْلُوبُ﴾ داواكار و داوا لێ كراو لاواز و بێ دەسـەڵاتن ﴿٧٣﴾ ﴿مَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ﴾ ئەوانـە بـەو شـێوە پێویستە خوا بناسـن نەیان ناسیوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومـان خـوا بە توانـای بەدەسـەڵاتە ﴿٧٤﴾ ﴿ٱللَّهُ يَصْطَفِى مِنَ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ رُسُلًا﴾ خـوا لە فریشتەكاندا نێـردراو هەڵدەبژێرێـت ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ﴾ هەروەهـا لـە خەڵكیش دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا بیسـەری بینایـە ﴿٧٥﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ خـوا ئاگادارە بـەوەی لـە بەردەمیاندایە (رووی داوە) و بـەوەی لە دوایانەوەیە (دواتر ڕوودەدات) ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ و هەموو كارەكان هـەر بۆ لای خـوا دەگەڕێتەوە ﴿٧٦﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی كـە باوەڕتان هێناوە ﴿ٱرْكَعُوا۟ وَٱسْجُدُوا۟ وَٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ كوڕنـوش و سـوژدە بـەرن و پەروەردگارتان بپەرستن ﴿وَٱفْعَلُوا۟ ٱلْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۩﴾ وە كاری چاك بكەن بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَـٰهِدُوا۟ فِى ٱللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِۦ﴾ جیهاد و تێكۆشـان بكەن لە پێناوی خوادا بەو شـێوەیەی شایسـتە وشیاویەتی ﴿هُوَ ٱجْتَبَىٰكُمْ﴾ ئەو (خوا) ئێـوەی هەڵبـژاردوە (بۆ هەڵگرتنی ئـەم ئاینە) ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى ٱلدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ وە لـە ئایندا هیچ كارێكی قورس و گرانی لەسـەر دانەناون ﴿مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَٰهِيمَ﴾ ئەمـە ئاینی ئیبراهیمی باوە گەورەتانە ﴿هُوَ سَمَّىٰكُمُ ٱلْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِى هَـٰذَا﴾ ئەو (خوا) پێشتر ئێوەی بە موسڵمان ناوناوە وەلەم قورئانەشدا ﴿لِيَكُونَ ٱلرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ﴾ تا پێغەمبەر ببێت بە شاهید لەسەر ئێوە ﴿وَتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە ئێوەش ببنـە شـاهیـد لەسـەر خـەڵـكـی ﴿فَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ كەواتە بـە چاكـی نوێژەكانتان بكەن وزەكات بدەن ﴿وَٱعْتَصِمُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ وە تەنها پشت بە خوا ببەستن ﴿هُوَ مَوْلَىٰكُمْ﴾ چونكە هەر ئەو پشتیوانتانە ﴿فَنِعْمَ ٱلْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ ٱلنَّصِيرُ﴾ ئای چەند پشتیوان و یارمەتی دەرێكی چاكە ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿ المؤمنون ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی باوەڕداران ڕزگار دەبن (سەر دەکەون) ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي صَلَاتِهِمۡ﴾ ئەوکەسانەی کەلە نوێژەکانیاندا ﴿خَٰشِعُونَ﴾ لەخواترسن (گەردن کەچن بۆخوا) ﴿٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ وە ئەوانەی ﴿عَنِ ٱللَّغۡوِ مُعۡرِضُونَ﴾ لەشتی بێ هوودە خۆیان دوور دەگرن ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ وە ئەوانەی ﴿لِلزَّكَوٰةِ فَٰعِلُونَ﴾ کەزەکاتی (سامانیان) دەردەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ وەئەوانەی ﴿لِفُرُوجِهِمۡ حَٰفِظُونَ﴾ کەپارێزەری داوێنیان (لەشەروالْ پیسی) ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰٓ أَزۡوَٰجِهِمۡ﴾ مەگەر بۆ خێزانی خۆیان ﴿أَوۡ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُهُمۡ﴾ یابۆ کەنیزەکێك کەبووبن بەخاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمۡ غَيۡرُ مَلُومِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە سەرزەنشت ناکرێن ﴿٦﴾ ﴿فَمَنِ ٱبۡتَغَىٰ وَرَآءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێ نیازی جگەلەو (دووجۆرە ئافرەتە) بکات (و ئارەزووی خۆی تێربکات) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡعَادُونَ﴾ ئەوسا ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِأَمَٰنَٰتِهِمۡ وَعَهۡدِهِمۡ رَٰعُونَ﴾ وە ئەوانەی کەپارێزەری سپاردەو پەیمانەکانیانن ﴿٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ عَلَىٰ صَلَوَٰتِهِمۡ يُحَافِظُونَ﴾ وەئەوانەی کەبەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٩﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡوَٰرِثُونَ﴾ هەر ئەوانەن میرات گران ﴿١٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَرِثُونَ ٱلۡفِرۡدَوۡسَ﴾ ئەوانەی کەدەبنە خاوەنی فیردەوس ومیراتگری (بەهەشت) ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان لەبەهەشتدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد ﴿مِن سُلَٰلَةٖ مِّن طِينٖ﴾ لەخۆلاسەو پاڵفتەیە لەقوڕ ﴿١٢﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلۡنَٰهُ نُطۡفَةٗ﴾ لەپاشان ئەومان کرد بەنوتفەیەك ﴿فِي قَرَارٖ مَّكِينٖ﴾ لەئارامگایەکی قایم (منداڵدانی دایك)دا ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ خَلَقۡنَا ٱلنُّطۡفَةَ عَلَقَةٗ﴾ دواتر نوتفەکەمان کرد بەخوێنی مەیبو ﴿فَخَلَقۡنَا ٱلۡعَلَقَةَ مُضۡغَةٗ﴾ ئەمجا خوێنە مەیبوەکەشمان کرد بەپارچە گۆشتێکی جووا و ﴿فَخَلَقۡنَا ٱلۡمُضۡغَةَ عِظَٰمٗا﴾ ئەمجا پارچە گۆشتەکەشمان کرد بەئێسقان ﴿فَكَسَوۡنَا ٱلۡعِظَٰمَ لَحۡمٗا﴾ ئەمجا بەگۆشت (پەیکەرە) ئێسکەکەمان داپۆشی ﴿ثُمَّ أَنشَأۡنَٰهُ خَلۡقًا ءَاخَرَۚ﴾ پاشان ئەومان کرد بەدروست کراوێکی تر ﴿فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ﴾ جا گەورە وپیرۆزە ئەو خوایەی ﴿أَحۡسَنُ ٱلۡخَٰلِقِينَ﴾ کەچاکترینی بەدی هێنەرانە ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعۡدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ﴾ پاشان بەڕاستی ئێوە لەدوای ئەوە هەمووتان دەمرن ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ تُبۡعَثُونَ﴾ لە پاشان بێگومان ئێوە لەڕۆژی دواییدا زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا فَوۡقَكُمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەسەری ئێوەوە دروستمان کردوە ﴿سَبۡعَ طَرَآئِقَ﴾ حەوت نهۆم ئاسمان ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ ٱلۡخَلۡقِ غَٰفِلِينَ﴾ وە ئێمە لە دروست کراوەکان بێ ئاگانین ﴿١٧﴾

﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە(ی پێویست) بارانمان باراند ﴿فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)مان لە زەوی دا هێڵایەوە (ڕاگرت) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ﴾ وە بێگومان ئێمە بەسەر لەناوبردنی ئەو (ئاوە)دا. ﴿لَقَادِرُونَ﴾ بەتواناین ﴿١٨﴾ ﴿فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِ﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (بارانە)وە بەدیمان هێناوە (ڕواندومانە) بۆتان ﴿جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ چەند باخی خورما و تریێ ﴿لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە لەو باخانەدا میوەی زۆر ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە هەندێکیان دەخۆن (بەشێوەی بژێوی وەك مێوژ و خورما) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ﴾ هەروەها (ڕواندومانە)جۆرە دارێك (زەیتون) کەلە طوری سینا دەڕوێت ﴿تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ﴾ کە ڕۆن و پێخۆرێك دە گرێت بۆ ئەوانەی دەیخۆن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی بۆ ئێوە لە ماڵات و ئاژەڵدا پەند هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا﴾ پێتان دەنۆشین ئەو (شیر)ەی لە ناو سکیاندایە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ﴾ وە بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانەدا) سوود و کەڵکێکی زۆر هەیە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ و لێشیان دەخۆن ﴿٢١﴾ ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر (پشتی هەندێ لە) ئەوان و لەسەر (پشتی) کەشتییەکانیش سوار دەکرێن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە نووحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ جا پێی ووتن ئەی هۆزەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ﴾ جا ووتیان ﴿الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو دەسەڵاتدار و ناودارانەی کە بێ باوەڕ بوون لە هۆزەکەی (نووح) ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئەم (نووحە) تەنها کەسێکە وەك ئێوە ﴿يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ دەیەوێت خۆی بکاتە گەورە بەسەرتانەوە ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ ئەگەر خوا بیویستایە (پێغەمبەرێك بنێرێ) فریشتەی دەناردە خوارەوە ﴿مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا﴾ ئێمە شتی وامان نەبیستووە ﴿فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ لە باوو باپیرە پێشووەکانمانەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەم (نووحە) هەر پیاوێکە ﴿بِهِ جِنَّةٌ﴾ شێتی لەگەڵدایە ﴿فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ جا تاماوەیەك چاوەڕوانی بکەن (بەڵکو چاك بێتەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (نووح) ووتی ئەی پەروەرد گارم یارمەتیم بدە (سەرم بخە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ ئەمجا ئێمە نیگامان بۆ کرد ﴿أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ کە کەشتیەکە دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێش چاو و چاودێری وفەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی -چاو، عین - هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك ، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ ئەمجا کاتێ فەرمانی ئێمە (بۆ لەناوبردنی ئەوان) هات ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و ئاو لە تەنورەوە هەڵقوڵا (نیشانەی دەسپێکردنی توفانەکەیە) ﴿فَاسْلُكْ فِيهَا﴾ تۆش بیخەرە ناو کەشتی یەکەوە (سواری کە) ﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە هەموو جۆرە (ئاژەڵێك)جوتێك (نێر و مێ یەك) ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ هەروەها (سوار بکە ئەندامانی)خێزانەکەت جگە لەوانەیان کە بڕیاری لە ناو چوونیان دراوە (کە کوڕەکەی و هاوسەرەکەی بوون) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وقسەشم لەگەڵدا مەکە ﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لەبارەی ئەوانەی کەستەمیان کردوە (و باوەڕیان نەهێنا) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێترێن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِذَا ٱسۡتَوَيۡتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى ٱلۡفُلۡكِ﴾ ئەمجا کاتێ تۆو ئەو کەسانەی لەگەڵت دان سواری کەشتی یەکە بوون ﴿فَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ (ئەی نووح) بڵێ سوپاس بۆ خوایەکی ئەو تۆ ﴿نَجَّىٰنَا مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە ئێمەی ڕزگار کرد لە دەست گەلی زاڵمان ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَنزِلۡنِي مُنزَلٗا مُّبَارَكٗا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم دامبەزێنە (لە کەشتی یەکە) لە جێگایەکی پیرۆز و بەفەڕدا (کە کێوی جوودی یە لە کوردستانی تورکیا) ﴿وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی دابەزێنەرانی ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ﴾ بەڕاستی لەم (بەسەرهاتەی نووح دا) پەند ونیشانەی زۆر هەیە (بۆ کەسانی ژیر و هۆشمەند) ﴿وَإِن كُنَّا لَمُبۡتَلِينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە تاقیکەرەوەین (بۆ هەموو خەڵك) ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ پاشان لەدوای ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قَرۡنًا ءَاخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٣١﴾ ﴿فَأَرۡسَلۡنَا فِيهِمۡ رَسُولٗا مِّنۡهُمۡ﴾ ئەمجا لە ناو ئەواندا پێغەمبەرێکمان لە خۆیان نارد ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ (پێی ووتن) تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓ﴾ جگە لەو (خوایە) پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لە خوا ناترسن) ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلَأُ مِن قَوۡمِهِ﴾ دەسەڵاتداران وناودارانی (هوود علیه السلام) ووتیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِلِقَآءِ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان نەهێناو بێ باوەڕ بوون بە دیداری ڕۆژی دوایی ﴿وَأَتۡرَفۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە لە ژیانی دونیادا ناز و نیعمەتمان پێ دابوون ﴿مَا هَٰذَآ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ﴾ (ووتیان) ئەمە هەر مرۆڤێکە وەك ئێوە ﴿يَأۡكُلُ مِمَّا تَأۡكُلُونَ مِنۡهُ﴾ لەوەی ئێوە دەیخۆن (ئەویش) دەخوات ﴿وَيَشۡرَبُ مِمَّا تَشۡرَبُونَ﴾ وە لەوەی ئێوە دەیخۆنەوە (ئەویش) دەخواتەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَطَعۡتُم بَشَرٗا مِّثۡلَكُمۡ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بەشەرێکی وەك خۆتان بکەن ﴿إِنَّكُمۡ إِذٗا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بێگومان ئەو کاتە ئێوە لە زیان باران دەبن ﴿٣٤﴾ ﴿أَيَعِدُكُمۡ أَنَّكُمۡ إِذَا مِتُّمۡ﴾ ئایا ئەو (هوود علیه السلام) بەڵێن بە ئێوە دەدات کەبەڕاستی کاتێ مردن ﴿وَكُنتُمۡ تُرَابٗا وَعِظَٰمًا﴾ وە بوون بەخاك و ئێسك (ی ڕزیوو) ﴿أَنَّكُم مُّخۡرَجُونَ﴾ بێگومان ئێوە (لە گۆڕ) دەر دەهێنرێن (زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٥﴾ ﴿هَيۡهَاتَ هَيۡهَاتَ﴾ زۆر دوورە، ئەستەمە ﴿لِمَا تُوعَدُونَ﴾ ئەو بەڵێنەی بە ئێوە دراوە (گوایە زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنۡ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنۡيَا﴾ ژیان (یکی تر) نی یە تەنها ژیانی ئەم دونیایەمان نەبێ ﴿نَمُوتُ وَنَحۡيَا﴾ دەمرین ودەژین (نەوە لە دوای نەوە) ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمَبۡعُوثِينَ﴾ وە ئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەوە (کە دەڵێ پێغەمبەرم) تەنها پیاوێکە ﴿ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗا﴾ درۆ دەکات بە دەم خواوە ﴿وَمَا نَحۡنُ لَهُۥ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرۡنِي﴾ (هوود علیه السلام) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (و تۆڵەیان لێ بسەنە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ بەهۆی ئەوەی کە باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ عَمَّا قَلِيلٖ﴾ (خوا) فەرمووی لە ماوەیەکی زۆر کەمدا ﴿لَّيُصۡبِحُنَّ نَٰدِمِينَ﴾ بێگومان پەشیمان دەبنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلصَّيۡحَةُ بِٱلۡحَقِّ﴾ ئەمجا شریخە و دەنگێکی زۆ بەهێز (دای بەسەریاندا) هەموویانی گرت کە هەقیان بوو ﴿فَجَعَلۡنَٰهُمۡ غُثَآءٗ﴾ وئەوانمان کرد بە (وێنەی) پوش و کەفی (سەر لافاو) ﴿فَبُعۡدٗا لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ جا دووری (لە ڕەحمەتی خوا) بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤١﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ دواتر لە پاش ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قُرُونًا ءَاخَرِينَ﴾ چەند گەل وئوممەتێکی تر ﴿٤٢﴾

﴿مَا تَسۡبِقُ مِنۡ أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ هیچ ئوممەتێ لە ماوەی دیاری کراو (بۆ مردن)یان نە پێش دەکەون ﴿وَمَا يَسۡتَـٔۡخِرُونَ﴾ نەدواش دەکەون ﴿٤٣﴾ ﴿ثُمَّ أَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا تَتۡرَا﴾ لەپاشان پێغەمبەرانی خۆمان یەك لەدوای یەك نارد ﴿كُلَّ مَا جَآءَ أُمَّةً رَّسُولُهَا﴾ هەر کاتێ ئوممەتێك لەخۆیان پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿كَذَّبُوهُ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿فَأَتۡبَعۡنَا بَعۡضَهُم بَعۡضًا﴾ جا ئێمەش ئەم ئوممەتە (بێ باوەڕانەمان) یەك بە دوای یەکدا (لەناوبرد) ﴿وَجَعَلۡنَٰهُمۡ أَحَادِيثَ﴾ وە(باسی) ئەوانمان کردە ڕووداو وچەند بەسەرهاتێك (کەخەڵکی لەنێوان خۆیان باسی بکەن) ﴿فَبُعۡدًا لِّقَوۡمٍ لَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەمجادووری (لەڕەحمی خوا) بۆ گەلێ باوەڕ ناهێنن ﴿٤٤﴾ ﴿ثُمَّ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَٰرُونَ﴾ لەپاشان مووسا و هاروونی برایمان نارد ﴿بِـَٔايَٰتِنَا وَسُلۡطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ بەنیشانەکانمان و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿٤٥﴾ ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ﴾ بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەڵام خۆیان بە گەورە دانا (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَكَانُواْ قَوۡمًا عَالِينَ﴾ وە ئەوان گەلێکی دەسەڵاتدار بوون بەسەر خەڵکیدا ﴿٤٦﴾ ﴿فَقَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ لِبَشَرَيۡنِ مِثۡلِنَا﴾ ئەمجا وتیان ئایا ئێمە بەدوو کەسی وەك خۆمان باوەڕ بێنین. ﴿وَقَوۡمُهُمَا لَنَا عَٰبِدُونَ﴾ لەکاتێکدا گەلەکەیان (بەنی ئیسرائیل) ئێمە دەپەرستن (گەردن کەچن بۆ ئێمە) ﴿٤٧﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ لەبەر ئەوە باوەڕیان پێ نەهێنان ﴿فَكَانُواْ مِنَ ٱلۡمُهۡلَكِينَ﴾ ئەمانیش (وەك گەلانی تر) لەناو بران ﴿٤٨﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿لَعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُونَ﴾ تا (بەنی ئیسرائیل) ڕێنموون ببن ﴿٤٩﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَأُمَّهُۥٓ ءَايَةً﴾ هەروەها عیسای کوڕی مەریەم و دایکیمان کرد بەبەڵگەو موعجیزەیەك ﴿وَءَاوَيۡنَٰهُمَآ إِلَىٰ رَبۡوَةٍ﴾ و هەر دووکیان (عیسا و دایکی)مان دانا لەشوێنێکی بڵند (بیت المقدس) ﴿ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ﴾ کەخاوەنی (هەموو هۆیەکی) حەسانەوەو کانیاوە ﴿٥٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ﴾ ئەی نێر راوانی خودا ﴿كُلُواْ مِنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ لەخۆراکی پاك (حەڵاڵ) بخۆن ﴿وَٱعۡمَلُواْ صَٰلِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعۡمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (چونکە) بەڕاستی من بەوەی ئێوە دەیکەن ئاگادارم ﴿٥١﴾ ﴿وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ﴾ وەبێگومان هەر ئەمەیە ئاین و دینی ئێوە (ئەی پێغەمبەران دەستی پێوە بگرن) ﴿أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ کەیەك ئایین و بەرنامەیە ﴿وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ فَٱتَّقُونِ﴾ وەمنیش پەروردگارتانم کەواتە خۆتان بپارێزن (لەتۆڵەم) ﴿٥٢﴾ ﴿فَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡ زُبُرًا﴾ (شوێنکەوتوانیان) ئاینەکەیان (کەیەك ئایین بوو) پارچە پارچە کرد لەنێوان خۆیاندا بەچەند پارچەیەك ﴿كُلُّ حِزۡبِۭ بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُونَ﴾ جا هەر کۆمەڵ و دەستەیەکیان دڵخۆشن بەو (بەشە ئایینەی) کەهەیانە ﴿٥٣﴾ ﴿فَذَرۡهُمۡ فِي غَمۡرَتِهِمۡ﴾ کەوا بوو وازیان لێ بێنە لەو بێ ئاگایی و گومڕایی یەی دایپۆشیون ﴿حَتَّىٰ حِينٍ﴾ (بابژین) تاماوەیەك ﴿٥٤﴾ ﴿أَيَحۡسَبُونَ﴾ ئایا ئەوانە وادەزانن ﴿أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ﴾ ئەوەی پێیان دەبەخشین ﴿مِن مَّالٍ وَبَنِينَ﴾ لەسامان و منداڵان ﴿٥٥﴾ ﴿نُسَارِعُ لَهُمۡ فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ (بەهۆی شیاویانەوە) پەلەمان کردووە بۆیان لەخێر وخۆشیەکاندا ﴿بَل لَّا يَشۡعُرُونَ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو ئەوانە هەست ناکەن (کە بۆ تاقی کردنەوەیانە) ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ هُم مِّنۡ خَشۡيَةِ رَبِّهِم مُّشۡفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی لەترسی (سزای) پەروەردگاریان هەمیشە دەترسن ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ يُؤۡمِنُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کە بەئایەتەکانی پەروەردگاریان باوەڕ دێنن ﴿٥٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِرَبِّهِمۡ لَا يُشۡرِكُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کەهاوبەش بۆ پەروەردگاریان دانانێن ﴿٥٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُؤۡتُونَ مَآ ءَاتَواْ﴾ وە ئەو کەسانەی کەدەیبەخشن ئەوەی (لەزەکات و خێر دەبێ) بیبەخشن ﴿وَّقُلُوبُهُمۡ وَجِلَةٌ﴾ لەکاتێکدا دڵیان دەترسێ (دەلەرزێ) ﴿أَنَّهُمۡ إِلَىٰ رَبِّهِمۡ رَٰجِعُونَ﴾ لەبەر ئەوەی دڵنیان بۆ لای پەروەردگاریان دەگەڕێنەوە ﴿٦٠﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُسَٰرِعُونَ فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ ئا ئەوانە (کە خاوەنی ئەو سیفەتانە بوون باسکران) پەلە دەکەن لە ئەنجامدانی چاکەکاندا ﴿وَهُمۡ لَهَا سَٰبِقُونَ﴾ وە ئەوان بۆ چاکە کردن لەپێشن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا نُكَلِّفُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۖ﴾ وە ئێمە ئەرك ناخەینە سەر هیچ کەس بەقەدەر توانای خۆی نەبێ ﴿وَلَدَيۡنَا كِتَٰبٌ يَنطِقُ بِٱلۡحَقِّ﴾ وە کتێبێکمان لەلایە (کردەوەی هەموو بەندەکانی تێدایە) کەبەڕاست و دروستی دەدوێ ﴿وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ﴾ وەهیچ ستەمێك لەوان ناکرێ ﴿٦٢﴾ ﴿بَلۡ قُلُوبُهُمۡ﴾ بەڵام (بێ بڕوایان) دڵەکانیان ﴿فِي غَمۡرَةٖ مِّنۡ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگایی و نەزانی دایە لەم (کتێب و نامەی کردەوە) ﴿وَلَهُمۡ أَعۡمَٰلٞ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوان چەند کردەوەی خراپی تریان هەیە جیاوازە لە کردەوەی باوەڕداران ﴿هُمۡ لَهَا عَٰمِلُونَ﴾ کە ئەوان هەمیشە ئەنجام دەریانن ﴿٦٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا ئەو کاتەی ﴿أَخَذۡنَا مُتۡرَفِيهِم بِٱلۡعَذَابِ﴾ کەسزا بەسەر گەورەو خۆش گوزەرانەکانیاندا دێنین (لەدونیادا) ﴿إِذَا هُمۡ يَجۡـَٔرُونَ﴾ لەناکاودا ئەوان دەس دەکەن بە هاوار و پاڕانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿لَا تَجۡـَٔرُواْ ٱلۡيَوۡمَۖ﴾ (پێ یان دەوترێ) ئەمڕۆ هاوار مەکەن ﴿إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە لەلایەن ئێمەوە یارمەتی نادرێن ﴿٦٥﴾ ﴿قَدۡ كَانَتۡ ءَايَٰتِي تُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡ﴾ بێگومان (پێشتر) ئایەتەکانی من دەخوێنرایەوە بەسەرتاندا ﴿فَكُنتُمۡ عَلَىٰٓ أَعۡقَٰبِكُمۡ تَنكِصُونَ﴾ بەڵام ئێوە بەدوای خۆتاندا پاشەوپاش دەگەڕانەوە ﴿٦٦﴾ ﴿مُسۡتَكۡبِرِينَ بِهِۦ﴾ لەبەرامبەر ئەو (قورئانە)دا خۆتان بەگەورە دەزانی ﴿سَٰمِرٗا تَهۡجُرُونَ﴾ شەوگارتان دەبردە سەر بەگاڵتە کردن و قسەی ناشرین وتن (بەئایەتەکانی ئێمە) ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَدَّبَّرُواْ ٱلۡقَوۡلَ﴾ دەی ئایا ئەوان (قورەیش) بیریان لەم قورئانە نەکردۆتەوە ﴿أَمۡ جَآءَهُم﴾ یاشتێکیان بۆهاتووە ﴿مَّا لَمۡ يَأۡتِ ءَابَآءَهُمُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ کە بۆ باو و باپیرە پێشینەکانیان نەهاتووە ﴿٦٨﴾ ﴿أَمۡ لَمۡ يَعۡرِفُواْ رَسُولَهُمۡ﴾ یاپێغەمبەرەکەیان نەناسیووە ﴿فَهُمۡ لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ بەو هۆیەوە ئەوان دان بەپێغەمبەرایەتیەکەیدا نانێن ﴿٦٩﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ بِهِۦ جِنَّةُۢۚ﴾ یادەڵێن ئەو (پێغەمبەرە) شێتە ﴿بَلۡ جَآءَهُم بِٱلۡحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو حەق وڕاستی بۆ هێناون ﴿وَأَكۡثَرُهُمۡ لِلۡحَقِّ كَٰرِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بوغزێنەری حەق و ڕاستین (ڕقیان لێیەتی) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَوِ ٱتَّبَعَ ٱلۡحَقُّ أَهۡوَآءَهُمۡ﴾ وە ئەگەر حەق و ڕاستی شوێن هەوا و ئارەزوی ئەوان بکەوتایە ﴿لَفَسَدَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهِنَّۚ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی تیایاندایە دەشێوان و تێك دەچوون بەسەر یەکدا ﴿بَلۡ أَتَيۡنَٰهُم بِذِكۡرِهِمۡ﴾ بەڵکو ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون کەهۆی یادخستنەوە(و سەربەرزی) یە بۆ ئەوان ﴿فَهُمۡ عَن ذِكۡرِهِم مُّعۡرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان لەبیر خستنەوە(و سەربەرزی) خۆیان پشتێکەرن ﴿٧١﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ خَرۡجٗا﴾ یا داوای پارە و خەرج لەوان دەکەیت (لەبەرانبەر بانگەوازەکەت دا بۆیە باوەڕ ناهێنن) ﴿فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيۡرٞۖ﴾ ئەو بەخشش و ڕۆزی پەروەردگارت چاکترە (بۆ تۆ ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە خوا چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتَدۡعُوهُمۡ﴾ وە بەڕاستی تۆئەوان بانگ دەکەیت ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ وە بێگومان کەسانێ کەباوەڕیان نییە بەڕۆژی دوایی ﴿عَنِ ٱلصِّرَٰطِ لَنَٰكِبُونَ﴾ لەم ڕێگا ڕاستە لادەرن ﴿٧٤﴾

﴿وَلَوۡ رَحِمۡنَٰهُمۡ﴾ وە ئەگەر ڕەحم بەوان (بت پەرستانی قورەیش) بکەین ﴿وَكَشَفۡنَا مَا بِهِم مِّن ضُرّٖ﴾ وەئەو ناخۆشی و بەڵایەی لەسەریان بوو لایبەین و هەڵیگرین (کەبریتی بوو لەبرسێتی بۆماوەی حەوت ساڵ) ﴿لَّلَجُّواْ فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ (نەك بیر ناکەنەوە) بێگومان لەسەرکەشی خۆیان دا ڕۆدەچن وبەسەر گەردانی دەمێننەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَخَذۡنَٰهُم بِٱلۡعَذَابِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئەوانمان تووشی سزا و ئازار کرد (تاهۆش بکەنەوە) ﴿فَمَا ٱسۡتَكَانُواْ لِرَبِّهِمۡ﴾ بەڵام ئەوان (لەبەرانبەر) پەروەردگاریاندا نەخۆیان بەکەم زانی (ملکەچ بوون بۆی) ﴿وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾ وە نە هانا و نزایان (بۆخوا) دەبەن لەکاتی نارەحەتی دا ﴿٧٦﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَتَحۡنَا عَلَيۡهِم بَابٗا﴾ (بەردەوام بوون لەسەر حاڵی خۆیان) تاکاتێ دەرگایەکمان بۆ کردنەوە ﴿ذَا عَذَابٖ شَدِيدٍ﴾ کەسزایەکی زۆر سەختی هەبوو ﴿إِذَا هُمۡ فِيهِ مُبۡلِسُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ لەویدا بێ ئومێد بوون ﴿٧٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَ لَكُمُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَٱلۡأَفۡـِٔدَةَۚ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە دروستی کردووە بۆ ئێوە گوێ و چاوو دڵ ﴿قَلِيلٗا مَّا تَشۡكُرُونَ﴾ سوپاسی ئەو ناکەن زۆر کەم نەبێ ﴿٧٨﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي ذَرَأَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ئێوەی (دروست کردوە و) بڵاوی کردونەتەوە بەزەویدا ﴿وَإِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ وەهەر لای ئەویش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يُحۡيِۦ وَيُمِيتُ﴾ وەئەو (خوا) زاتێکە دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿وَلَهُ ٱخۡتِلَٰفُ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِۚ﴾ وەجیاوازی شەوو ڕۆژیش هەربەدەست ئەوە ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە؟ ﴿٨٠﴾ ﴿بَلۡ قَالُواْ مِثۡلَ مَا قَالَ ٱلۡأَوَّلُونَ﴾ (نەخێر بیر ناکەنەوە) بەڵکو ئەوان هەر ئەوەیان دەووت کە پێشووەکانیان دەیان ووت ﴿٨١﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَءِذَا مِتۡنَا﴾ دەیان ووت ئایا کاتێ کەمردیین ﴿وَكُنَّا تُرَابٗا وَعِظَٰمًا﴾ وبووین بەخۆڵ و ئێسکی (ڕزیوو) ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە ﴿٨٢﴾ ﴿لَقَدۡ وُعِدۡنَا نَحۡنُ وَءَابَآؤُنَا هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەم بەڵێنە بەئێمە و باوو باپیرانمان درابوو ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو پێش ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئەم (بەڵێنانە) هیچ نیە جگە لەئەفسانەی (قسەی پڕو پوچی) پێشووەکان ﴿٨٣﴾ ﴿قُل لِّمَنِ ٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهَآ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زەوی و ئەوەی لەناویدایە هی کێ یە؟ ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٤﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلۡ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا بیبر ناکەنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبۡعِ﴾ بڵێ ئەی کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمان ﴿وَرَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ و پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿٨٦﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لەخوا ناترسن) ﴿٨٧﴾ ﴿قُلۡ مَنۢ بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ بڵێ کێ فەرمان ڕەوایی هەموو شتێکی بەدەستە ﴿وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيۡهِ﴾ وە پەنای (هەموو لایەك) دەدات و کەس لەو پەنا نادرێت ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٨﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ﴾ بێگومان دەڵێن (هەموو ئەوانە) هی خوان ﴿قُلۡ فَأَنَّىٰ تُسۡحَرُونَ﴾ بڵێ کەواتە ئێوە چۆن سیحر و جادووتان لێ کراوە (کە ئاینی خوا بەناحەق دەزانن لەگەڵ دان نانتان بەهەموو ڕاستی یەکانیدا) ﴿٨٩﴾

﴿بَلۡ أَتَيۡنَٰهُم بِٱلۡحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناون ﴿وَإِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ﴾ وە بێگومان ئەوان درۆزنن ﴿٩٠﴾ ﴿مَا ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ مِن وَلَدٖ﴾ خوا هیچ ڕۆڵەیەكی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَمَا كَانَ مَعَهُۥ مِنۡ إِلَٰهٍۚ﴾ وە هیچ پەرستراوێكی تری لەگەڵدا نەبووە ﴿إِذٗا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهِۭ بِمَا خَلَقَ﴾ (ئەگەر پەرستراوی تری لەگەڵدا بوایە) ئەوكاتە هەر پەرستراوێك چی دروست كردووە (بۆ خۆی) دەبرد ﴿وَلَعَلَا بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ﴾ وە هەندێكیان زاڵ دەبوون بەسەر هەندێكی تریاندا ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ خوا پاك وبێگەردە لەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿٩١﴾ ﴿عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ (خوا) زانای هەموو نهێنی وئاشكراكانە ﴿فَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ وە بەرزو بڵندە لەوەی كەئەوان (بت پەرستان) دەیكەنە هاوبەشی ﴿٩٢﴾ ﴿قُل رَّبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم ئەگەر هەرنیشانم دەدەیت ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو سزایەی كەبەوان بەڵێن دراوە ﴿٩٣﴾ ﴿رَبِّ فَلَا تَجۡعَلۡنِي﴾ ئەی پەروەردگارم مەمخەرە ﴿فِي ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ڕیزی گەلی ستەمكارانەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَإِنَّا عَلَىٰٓ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمۡ لَقَٰدِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بەتواناین ئەو بەڵێنەی (سزای) بەوانمان داوە نیشانت بدەین ﴿٩٥﴾ ﴿ٱدۡفَعۡ بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ ٱلسَّيِّئَةَۚ﴾ بە جوانترین و چاكترین شێوە بەرگری بكە لەخراپە ﴿نَحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ئێمە ئاگادارترین بەوەی ئەوان دەیڵێن (بەخوێت و ئاینەكەت) ﴿٩٦﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم پەنا دەگرم بە تۆ ﴿مِنۡ هَمَزَٰتِ ٱلشَّيَٰطِينِ﴾ لەخەتەرە و(پاڵنەرو) وەسوەسەی شەیتانەكان ﴿٩٧﴾ ﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحۡضُرُونِ﴾ وە پەنات پێ دەگرم لەوەی (شەیتانەكان) ئامادەبن لام (سەرم لێ بشێوێنن) ﴿٩٨﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَهُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ (بێ بڕوایان وەك خۆیان دەمێننەوە) هەتا كاتێ مردن دێت بۆ هەر كامیان ﴿قَالَ رَبِّ ٱرۡجِعُونِ﴾ ئەوسا دەڵێ ئەی پەروەردگارم بمگێڕەرەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٩﴾ ﴿لَعَلِّيٓ أَعۡمَلُ صَٰلِحٗا فِيمَا تَرَكۡتُۚ﴾ بەڵكو كردەوەی چاك بكەم (لە بری ئەوەی نەمكردوە) لەو تەمەنەی لە دەستم چوو ﴿كَلَّآۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَآئِلُهَاۖ﴾ نەخێر بێگومان ئەمەی (كەدەیڵێت) تەنها قسەیەكە ئەو دەیڵێ (ئەگەر بگەڕێتەوە بۆ دونیا هەروەك جاران دەبێت) ﴿وَمِن وَرَآئِهِم بَرۡزَخٌ﴾ و لەپێشیانەوە بەرزەخێك (بەربەستێك) هەیە ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەكرێنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي ٱلصُّورِ﴾ ئەمجا كاتێ فوو دەكرێ بە شەیپوردا ﴿فَلَآ أَنسَابَ بَيۡنَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ خزمایەتیەك نامێنێ لە نێوانیاندا ﴿وَلَا يَتَسَآءَلُونَ﴾ وە پرسیاری یەكتری ناكەن ﴿١٠١﴾ ﴿فَمَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ ئەمجا هەر كەسێ كێشراوە (چاكە)كانی قورس بێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ ئەوە ئەوانە ڕزگارو سەركەوتوون ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە كەسێ كێشراوە (چاكە)كانی سووك بێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە كەسانێكن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ زیانیان لە خۆیان داوە، خۆیان دۆڕاندووە ﴿فِي جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ﴾ لە دۆزەخ دان بێ بڕانەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿تَلۡفَحُ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ﴾ (ئاگری دۆزەخ) دەم و چاویان دەسوتێنێ ﴿وَهُمۡ فِيهَا كَٰلِحُونَ﴾ و هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دا لێویان هەڵقرچاوە و دانەكانیان دەركەوتووە ﴿١٠٤﴾

﴿أَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئایا ئایەتەکانی من لەدونیادا بەسەرتاندا نەدەخوێنرایەوە؟ ﴿فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ کەچی ئێوە بەدرۆتان دەزانی و ئیمانتان پێ نەدەهێنا ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالُوا۟ رَبَّنَا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا﴾ بەدی و خراپی خۆمان زاڵ بوو بوو بەسەرماندا ﴿وَكُنَّا قَوْمًا ضَآلِّينَ﴾ وە ئێمە کەسانێکی گومرابووین ﴿١٠٦﴾ ﴿رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْهَا﴾ ئەی پەروەدگارمان لەم (دۆزەخە) دەرمان بێنە ﴿فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَٰلِمُونَ﴾ جا ئەگەر جارێکی تر گەڕاینەوە (بۆ بێ باوەڕی) ئەوە بەڕاستی ئێمە ستەمکارین ﴿١٠٧﴾ ﴿قَالَ ٱخْسَـُٔوا۟ فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ: بە ڕیسوایی بمێننەوە لەدۆزەخدا و هیچ قسەیەکم لە گەڵدا مەکەن (إخسأ: بۆ سەگ بەکاردێ کاتێ دەری دەکەیت و پێی دەڵێیت چغە) ﴿١٠٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِى﴾ بێگومان لەدونیادا کۆمەڵێك لەبەندەکانی من ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێناوە ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَا﴾ دەی لێمان خۆشبە و ڕەحممان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ چونکە تۆ چاکترینی میهرەبانانی ﴿١٠٩﴾ ﴿فَٱتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا﴾ کەچی ئێوە گاڵتەتان بەوان دەکرد ﴿حَتَّىٰٓ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِى﴾ تا (ئەو گاڵتە کردنەتان بە) ئەوان یادی منی لەبیربردنەوە ﴿وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ﴾ وە ئێوە هەمیشە بەوان پێدەکەنین ﴿١١٠﴾ ﴿إِنِّى جَزَيْتُهُمُ ٱلْيَوْمَ﴾ بێگومان ئەمڕۆ پاداشتم داونەتەوە ﴿بِمَا صَبَرُوٓا۟﴾ بەهۆی خۆ گرییانەوە ﴿أَنَّهُمْ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئەواتن سەرکەوتوو ﴿١١١﴾ ﴿قَٰلَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِى ٱلْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: چەند ساڵ لەسەر زەوی دا مانەوە؟ ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا۟ لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ڕۆژێك یا کەمتر لەڕۆژێك ماینەوە ﴿فَسْـَٔلِ ٱلْعَآدِّينَ﴾ لەو (فریشت)انە بپرسە کەژمێریارن ﴿١١٣﴾ ﴿قَٰلَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی نەماونەتەوە ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئێوە دەتانزانی؟ ﴿١١٤﴾ ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَٰكُمْ عَبَثًا﴾ ئایا ئێوە گومانتان وابوو کەبێگومان ئێوەمان بەبێ هودە دروست کردووە ﴿وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ وە بێگومان ئێوە ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ﴿١١٥﴾ ﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ ٱلْمَلِكُ ٱلْحَقُّ﴾ جا بەرزو بڵندی بۆ خوای پاشای ڕاست و ڕەوا ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێك نی یە جگە لەو ﴿رَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْكَرِيمِ﴾ کەپەروەردگاری عەرشی بەڕێزو بەرزە ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَن يَدْعُ﴾ هەر کەس بپەرستێ ﴿مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ پەرستراوێکی تر لە گەڵ خوادا ﴿لَا بُرْهَٰنَ لَهُۥ بِهِۦ﴾ کەهیچ بەڵگەیەکی نەبێ لەسەر ئەو (پەرستنە) ﴿فَإِنَّمَا حِسَابُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦٓ﴾ ئەوە بەڕاستی لێپرسینەوەی تەنها لای پەروەردگارێتی ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بێگومان کافران ڕزگار نابن ﴿١١٧﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ ٱغْفِرْ وَٱرْحَمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم لێم خۆش بەو ڕەحمم پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی میهرەبانانی ﴿١١٨﴾

سورەتی ﴿النُّورِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُورَةٌ أَنزَلۡنَٰهَا﴾ ئەمە سورەتێکە ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿وَفَرَضۡنَٰهَا﴾ و فەرزمان کردووە (گوێڕایەڵی بڕیارەکانی) ﴿وَأَنزَلۡنَا فِيهَآ﴾ وە لەو (سورەتە) دا هێناومانەتە خوارەوە ﴿ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖ﴾ ئایەتە ڕوونەکان ﴿لَّعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بیر بکەنەوە ﴿١﴾ ﴿ٱلزَّانِيَةُ وَٱلزَّانِي﴾ ژن و پیاوی زیناکەر ﴿فَٱجۡلِدُواْ كُلَّ وَٰحِدٖ مِّنۡهُمَا مِاْئَةَ جَلۡدَةٖۖ﴾ هەریەکێکیان سەد دار (شەلاق) یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَأۡخُذۡكُم بِهِمَا رَأۡفَةٞ﴾ وە بەزەیی هاتنەوەتان پێیاندا (ژن و پیاوی زیناکەر) نەتان گرێ ﴿فِي دِينِ ٱللَّهِ﴾ لە (جێ بەجێ کردنی) فەرمانی خوا ﴿إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە ﴿بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۖ﴾ بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَلۡيَشۡهَدۡ عَذَابَهُمَا﴾ وە با ئامادەی بینینی سزادانی ئەو دووانە بن ﴿طَآئِفَةٞ مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ کۆمەڵێك لەباوەڕداران ﴿٢﴾ ﴿ٱلزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوۡ مُشۡرِكَةٗ﴾ پیاوی زیناکەر مارە ناکات تەنها ئافرەتی زیناکەر و ئافرەتی موشریك نەبێ ﴿وَٱلزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَآ إِلَّا زَانٍ أَوۡ مُشۡرِكٞۚ﴾ وە ئافرەتی زیناکەر مارەی ناکات پیاوی زیناکەر یا پیاوی موشریك نەبێ ﴿وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەو (مارەکردن و شووکردن بەزیناکەر)ە یاساغ کراوە لەسەر ئیمانداران ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ﴾ وە ئەوانەی کەبوهتانی (زینا) دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاك ﴿ثُمَّ لَمۡ يَأۡتُواْ بِأَرۡبَعَةِ شُهَدَآءَ﴾ لەپاشان چوار شایەت ناهێنن (لەسەر ڕاستی بوهتانەکەیان) ﴿فَٱجۡلِدُوهُمۡ ثَمَٰنِينَ جَلۡدَةٗ﴾ ئەوە هەشتا دار (شەلاق) یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَقۡبَلُواْ لَهُمۡ شَهَٰدَةً أَبَدٗاۚ﴾ ئیتر هەرگیز شایەتیان لێ وەرمەگرن ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ وە ئەوانە لەسنوور دەرچوون ﴿٤﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ جگە لەوانەی کە دوای ئەوە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصۡلَحُواْ﴾ و کردەوەیان چاك دەکەن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی یە ﴿٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ أَزۡوَٰجَهُمۡ﴾ ئەو (پیاوانەی) بوهتان بۆ خێزانەکانیان دەکەن ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُمۡ شُهَدَآءُ إِلَّآ أَنفُسُهُمۡ﴾ وە بێجگە لەخۆیان هیچ شایەتێکیان نی یە ﴿فَشَهَٰدَةُ أَحَدِهِمۡ﴾ ئەوە شایەتی دانی هەریەك لەوانە (بەم جۆرەیە) ﴿أَرۡبَعُ شَهَٰدَٰتِۭ بِٱللَّهِ إِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ کە چوار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە (کەدەڵێت خێزانەکەم بینیوە زینای کردووە) ﴿٦﴾ ﴿وَٱلۡخَٰمِسَةُ أَنَّ لَعۡنَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡهِ﴾ وە لەپێنجەم جاردا بڵێ نەفرینی خوا لەسەر ئەو بێ ﴿إِن كَانَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ ئەگەر درۆزن بێ ﴿٧﴾ ﴿وَيَدۡرَؤُاْ عَنۡهَا ٱلۡعَذَابَ﴾ ئەو ئافرەتەش (کەتاوان بار کراوە لەلایەن مێردەکەیەوە) سزای (زینای) لەسەر لادەبات ﴿أَن تَشۡهَدَ أَرۡبَعَ شَهَٰدَٰتِۭ بِٱللَّهِ إِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ بەمەی کەچوار جار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان مێردەکەی لەدرۆزنانە (درۆ دەکات) ﴿٨﴾ ﴿وَٱلۡخَٰمِسَةَ أَنَّ غَضَبَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَآ إِن كَانَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ وە لەپێنجەم جاردا (بڵێت) خەشمی خوای لەسەر بێ ئەگەر مێردەکەی لەڕاست گۆیان بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە (هەر کام لەو پیاو و ئافرەتەی باسکران درۆزن بن خوا دەری دەخست و سزای دەدا لەدونیادا) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا گیراکەری پەشیمانی و کار دروستە ﴿١٠﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ جَآءُو بِٱلْإِفْكِ﴾ بێگومـان کەسـانێ کـە ئـەو بوهتانەیان (بـۆ عائیشـەی خێزانـی پێغەمبەر ﷺ) هەڵبەسـت ﴿عُصْبَةٌ مِّنكُمْ﴾ دەستەیەك بوون لەخۆتان (ومونافیقیشیان تێدا بوو) ﴿لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم﴾ وا مەزانـن ئـەو (بوهتانە)شـەڕو خراپـە بۆتـان ﴿بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ (وانـی یە)بەڵکو خێـرو چاکەیە بۆتان ﴿لِكُلِّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُم﴾ بۆهـەر یـەك لەوانـە هەیە ﴿مَّا ٱكْتَسَبَ مِنَ ٱلْإِثْمِ﴾ لەتـاوان بـەو ئەنـدازەی هەوڵی داوە (لەو بوهتانەدا) ﴿وَٱلَّذِى تَوَلَّىٰ كِبْرَهُۥ مِنْهُمْ﴾ وە ئەو کەسـەیان کەبەشـی گەورەی بوهتانەکەی گرتە ئەستۆ (کەعەبدولـڵای کوڕی ئوبەی بوو) ﴿لَهُۥ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (لەڕۆژی دواییدا) بۆ ئەوە سـزای هەرە گەورە ﴿١١﴾ ﴿لَّوْلَآ إِذْ سَمِعْتُمُوهُ﴾ دەبـوا کاتـێ ئـەو بوهتانەتـان بیسـت ﴿ظَنَّ ٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا﴾ پیـاوان وئافرەتانـی ئیمانـدار گومانـی چاکیان بەخۆیـان ببردایە ﴿وَقَالُوا۟ هَٰذَآ إِفْكٌ مُّبِينٌ﴾ وەبیـان ووتایە ئەمە بوهتانێکـی ئاشـکراو ڕوونـە ﴿١٢﴾ ﴿لَّوْلَا جَآءُو عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ﴾ دە بۆچـی ئـەو بوهتـان کەرانـە چـوار شایەتیان لەسەری نەهێنا ﴿فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا۟ بِٱلشُّهَدَآءِ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتەکانیان نەهێنا ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ عِندَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْكَٰذِبُونَ﴾ کەواتـە هـەر ئەوانـەن لای خـوا درۆزن ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ وە ئەگـەر بەهرە وڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ لەدونیا و ڕۆژی دوایی دا ﴿لَمَسَّكُمْ فِى مَآ أَفَضْتُمْ﴾ دوو چارتان دەبوو لەبەر ڕۆچوونتان لەو بوهتانەدا (بۆ عائیشـە) ﴿فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سـزایەکی گەورە ﴿١٤﴾ ﴿إِذْ تَلَقَّوْنَهُۥ بِأَلْسِنَتِكُمْ﴾ کاتـێ ئەم بوهتانەتان بەدەماو دەم لە یەکترەوە وەردەگرت ﴿وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُم﴾ وە بەزمانتـان شـتێك دەڵێـن ﴿مَّا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ﴾ کـە زانیاریتـان دەربـارەی نەبـوو ﴿وَتَحْسَبُونَهُۥ هَيِّنًا﴾ واتـان دەزانـی شـتێکی سـوك و ئاسـانە ﴿وَهُوَ عِندَ ٱللَّهِ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکـدا لای خـوا زۆر گەورەیە ﴿١٥﴾ ﴿وَلَوْلَآ إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُم﴾ بۆچـی کاتـێ ئەمەتان بیسـت نەتـان ووت ﴿مَّا يَكُونُ لَنَآ﴾ بۆ ئێمە شـیاو نی یە ﴿أَن نَّتَكَلَّمَ بِهَٰذَا﴾ قسـە(و بوهتانی)ی وا بکەین ﴿سُبْحَٰنَكَ هَٰذَا بُهْتَٰنٌ عَظِيمٌ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆخوایە، ئەمـە بوهتانێکـی زۆر گەورەیـە ﴿١٦﴾ ﴿يَعِظُكُمُ ٱللَّهُ﴾ خـوا ئامۆژگاریتـان دەکات ﴿أَن تَعُودُوا۟ لِمِثْلِهِۦٓ أَبَدًا﴾ کە هەرگیز نەگەڕێنەوە بۆ وێنەی ئەوەی ڕووی دا ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٧﴾ ﴿وَيُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ وە خوا ئایەتەکانی خۆی بۆ ئێوە ڕوون دەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروسـتە ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانەی پێیان خۆشـە ﴿أَن تَشِيعَ ٱلْفَٰحِشَةُ﴾ زینا (کرداری ناشـیرین) بڵاوبێتـەوە ﴿فِى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ لەنـاو خەڵکی ئیمانداردا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سـزای سـەختیان بـۆ هەیـە ﴿فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ لەدونیـاو ڕۆژی دوایـی دا ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە خـوا دەزانـێ وئێـوە نازانـن ﴿١٩﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسـەرتانەوە (دووچاری سـزا دەبوون بەهۆی ئەو بوهتانەوەکە کرا بۆ عائیشـە) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ وەبێگومان خوا بەسۆزی میهرەبانە ﴿٢٠﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ بەدوای هەنگاوەکانی شەیتان دا مەڕۆن ﴿وَمَن يَتَّبِعْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ وە هەر کەس شوێن هەنگاوەکانی شەیتان بکەوێ ﴿فَإِنَّهُۥ يَأْمُرُ بِٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان فەرمان دەکات بەکاری زۆر ناشیرین (زینا) و خراپە ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ ئەگەر بەهرەو میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا﴾ هەرگیز کەسێ لەئێوە پوخت و پاك نەدەبۆ وە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُزَكِّى مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام خوا هەر کەسی بوێ (شیاوبێ) پاکی دەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە. ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا يَأْتَلِ﴾ باسوێند نەخۆن ﴿أُوْلُواْ ٱلْفَضْلِ مِنكُمْ وَٱلسَّعَةِ﴾ ئەوانەتان کەخاوەنی چاکە وسەروەت و سامانن ﴿أَن يُؤْتُوٓاْ﴾ کەیارمەتی نەدەن ﴿أُوْلِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بەخزمان وهەژاران وکۆچەران لەپێناوی خوادا ﴿وَلْيَعْفُواْ وَلْيَصْفَحُوٓاْ﴾ دەبا لێ بووردەبن و چاوپۆشی بکەن ﴿أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ ئایا پێتان خۆش نیە خوا لێتان خۆش بێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆش بوو و میهرەبانە. ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَرْمُونَ ٱلْمُحْصَنَٰتِ ٱلْغَٰفِلَٰتِ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ بوهتانی زینا دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاکی بێ ئاگای ئیماندار ﴿لُعِنُواْ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ نەفرینیان لێکراوە لەدونیا و ئاخیرەت دا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وەبۆیان هەیە سزای زۆر گەورە ﴿٢٣﴾ ﴿يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ﴾ ڕۆژێك (دێ) شایەتی ئەدات لەسەریان ﴿أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم﴾ زمانیان و دەست و قاچەکانیان ﴿بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ بەوکردەوانەی کە کردوویانە ﴿٢٤﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يُوَفِّيهِمُ ٱللَّهُ دِينَهُمُ ٱلْحَقَّ﴾ خواپاداشتی تەواوی کاروکردەوەیان بەڕاستی ودادگەرانەوەدەداتەوە ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ ٱلْمُبِينُ﴾ وە ئەوکاتە دەزانن بەڕاستی هەر خوا هەقی ئاشکراو دیارە(بۆخۆی وسیفات وکرداری) ﴿٢٥﴾ ﴿ٱلْخَبِيثَٰتُ لِلْخَبِيثِينَ﴾ (واڕاستە) ئافرەتانی ناپاك بۆ پیاوانی ناپاك ﴿وَٱلْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَٰتِ﴾ وە پیاوە پیسەکان بۆ ئافرەتە پیسەکان ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتُ لِلطَّيِّبِينَ﴾ وە ئافرەتە پاکەکان بۆ پیاوە پاکەکان ﴿وَٱلطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە پیاوە پاکەکان بۆ ئافرەتە پاکەکان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ﴾ ئەوپاکانە بەری کراون لەو (تۆمەتانە)ی ناپاکان دەیڵێن ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ بۆ ئەو پاك و چاکانەیە لێبووردن و ڕۆزی چاك و پیرۆز (بەهەشت) ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوکەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُواْ بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ﴾ مەچنە هیچماڵێك جگەلەماڵەکانی خۆتان ﴿حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُواْ﴾ هەتا پرس دەکەن (بەخاوەنەکانیان) ﴿وَتُسَلِّمُواْ عَلَىٰٓ أَهْلِهَا﴾ وە (دوای ئەوەی مۆڵەت دران) سەلام بکەن لە خاوەن ماڵەکە ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی پەندو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا﴾ ئەمجا ئەگەر کەستان نەدی تیایدا ﴿فَلَا تَدْخُلُوهَا﴾ ئەوە مەچنە ژورەوە بۆ ئەوماڵە ﴿حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ هەتا مۆڵەت نەدرێن ﴿وَإِن قِيلَ لَكُمُ﴾ وە ئەگەر پێتان ووترا ﴿ارْجِعُوا فَارْجِعُوا﴾ بگەڕێنەوە ئەبێ بگەڕێنەوە ﴿هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە بەهەموو ئەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٢٨﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە (گوناهبار نابن) ﴿أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا﴾ کەبچنە ئەو ماڵانەی ﴿غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ﴾ کەسی تێدا نیشتەجێ نی یە و کەل و پەلی خۆتانی تیا بێت (وەك ئوتێل) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەزانێ ﴿مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ بەوەی ئاشکرای دەکەن و بەوەیشی دەیشارنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار ﴿يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾ چاوی خۆیان (لەسەیر کردنی نامەحرەم) داخەن و بپارێزن ﴿وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ وە عەورەتیان (لەداوێن پیسی) بپارێزن ﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆ ئەوان ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەهەموو کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بڵێ بە ئافرەتانی ئیمانداریش ﴿يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾ چاویان داخەن وبپارێزن (لەسەریر کردنی نامەحرەم) ﴿وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ وە عەورەتیان بپارێزن (لەداوێن پیسی) ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ جگە لەوەی بەدەرەوەیە و دیارە لەجوانی (وەك دەم و چاویان و دەستیان) ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ وە با سەرپۆشە کانیان بدەن بەسینگ و بەرۆکیاندا ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن (زیاد لەوەی دەردەکەوێت) ﴿إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ﴾ بۆ مێردەکانیان نەبێت یا باوکیان ﴿أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یاباوکی مێردەکانیان ﴿أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا کورەکانیان یا کوڕی مێردەکانیان ﴿أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ﴾ یا براکانیان یا کوڕی براکانیان ﴿أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ﴾ یا کوڕی خوشکەکانیان ﴿أَوْ نِسَائِهِنَّ﴾ یا ئافرەتانی (ئیماندار) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ یا کەنیزەکە کانیان ﴿أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ﴾ یا ئەو شوێن کەوتەو پیاوانەی کەبێ نیازن لەئافرەت (وەك خزمەت کارو پیر و نەخۆش کەئارەزووی ژن و مێردایەتیان نییە) ﴿أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾ یا ئەو منداڵە کوڕانەی کەئاگایان لە لەش و (عەورەتی) ئافرەتان نەبێت (باڵغ نەبووبن) ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ﴾ (ئافرەتان لەکاتی ڕۆشتن دا) قاچیان نەدەن بەزەوی دا ﴿لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (تا دەنگی خڕخاڵ و پاوانەکانیان بێت و) بزانرێت بەو جوانییەی پێیان کەشاردویانەتەوە ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا ﴿أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ئەی ئیمان دارەکان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار و سەرکەوتوو بن ﴿٣١﴾

﴿وَأَنكِحُواْ ٱلۡأَيَٰمَىٰ مِنكُمۡ﴾ ژن ماره ببرن بۆ پیاوانی بێ ژن و ژنانی بێ مێردیش بدەن بەشوو (مێرد) ﴿وَٱلصَّٰلِحِينَ مِنۡ عِبَادِكُمۡ وَإِمَآئِكُمۡۚ﴾ هەروەها ئەوانەی ئیمان دار و چاكن لەكۆیلەكان (ژنیان بۆ بێنن) و كەنیزەكەكان (یش بدەن بەشوو) ﴿إِن يَكُونُواْ فُقَرَآءَ﴾ ئەگەر ئەوان هەژارو كەم دەست بن ﴿يُغۡنِهِمُ ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦۗ﴾ خوا لەبەخشندەی و بەهرەی خۆی دەوڵەمەندو بێ نیازیان دەكات ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا (بەهەرە) فراوان و زانـا و دانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلۡيَسۡتَعۡفِفِ ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا﴾ وە دەبێ ئەوانەی كەتوانای (ئەركی) ژن هێنانیان نیە پاكژ خۆیان ڕاگرن ﴿حَتَّىٰ يُغۡنِيَهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦۗ﴾ هەتا خوا بەبەهرە(و ڕۆزی) خۆی بێ نیازیان دەكات ﴿وَٱلَّذِينَ يَبۡتَغُونَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە ئەوانەی داوای نوسراو دەكەن (بۆ كڕینەوەی خۆیان) ﴿مِمَّا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ﴾ لەبەندەو كەنیزەكەكانتان ﴿فَكَاتِبُوهُمۡ﴾ ئەوە نوسراویان لەگەڵدا بنوسن (بۆ كڕینەوەو ئازاد بوونی خۆیان) ﴿إِنۡ عَلِمۡتُمۡ فِيهِمۡ خَيۡرٗاۖ﴾ ئەگەر خێرتان لەواندا بەدی دەكرد (كەبریتی یە لەتوانای دانی ئەو پارەی ئەبێ بیدات بەخاوەنەكەی بۆ ئازاد بوونی) ﴿وَءَاتُوهُم مِّن مَّالِ ٱللَّهِ ٱلَّذِيٓ ءَاتَىٰكُمۡۚ﴾ وە لەو ماڵەی كەخوا بەئێوەی داوە پێیان بدەن ﴿وَلَا تُكۡرِهُواْ فَتَيَٰتِكُمۡ﴾ وە كەنیزەكەكانتان زۆر لێ مەكەن (ناچاریان مەكەن) ﴿عَلَى ٱلۡبِغَآءِ﴾ لەسەر زینا كردن ﴿إِنۡ أَرَدۡنَ تَحَصُّنٗا﴾ ئەگەر ئەیانویست داوێن پاك بن ﴿لِّتَبۡتَغُواْ عَرَضَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ تا ماڵ وسامانی ژیانی دونیاتان دەست كەوێت ﴿وَمَن يُكۡرِههُّنَّ﴾ جا هەركەس ناچاریان بكات (زۆریان لێ بكات) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ مِنۢ بَعۡدِ إِكۡرَٰهِهِنَّ﴾ ئەمجا بەڕاستی خوا دوای ئەو زۆر لێ كردنەیان ﴿غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ لێبووردەی میهرەبانە (بەو كەنیزەكانە كە بەزۆر زینایان پێ كراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿ءَايَٰتٖ مُّبَيِّنَٰتٖ﴾ چەند ئایەتێكی ڕوون كەرەوە ﴿وَمَثَلٗا مِّنَ ٱلَّذِينَ خَلَوۡاْ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ وەچەند نمونەوبەسەرهاتی ئەو گەلانەی لەپێش ئێوەوەبوون ﴿وَمَوۡعِظَةٗ لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ هەروەها پەندو ئامۆژگاری بۆ پارێزكاران ولەخوا ترسان ﴿٣٤﴾ ﴿ٱللَّهُ نُورُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ خوا نورو ڕوناكی یەو ڕووناككەرەوەی ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿مَثَلُ نُورِهِۦ﴾ وێنەی ڕووناككردنەوەی خوا ﴿كَمِشۡكَوٰةٖ فِيهَا مِصۡبَاحٌۖ﴾ وەك تاقێك وایە چرایەكی تێدا بێت ﴿ٱلۡمِصۡبَاحُ فِي زُجَاجَةٍۖ﴾ ئەو چرایەش لەناو شوشەیەكدا بێت ﴿ٱلزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوۡكَبٞ دُرِّيّٞ﴾ ئەو شوشەیەش وەك ئەستێرەیەكی گەش و پرشنگدار بێت ﴿يُوقَدُ مِن شَجَرَةٖ مُّبَٰرَكَةٖ زَيۡتُونَةٖ﴾ (ئەو چرایە) دائەگیرسێ بە(ڕۆنی) درەختێكی زەیتونی بەفەڕو بەرەكەت ﴿لَّا شَرۡقِيَّةٖ وَلَا غَرۡبِيَّةٖ﴾ كە نەڕۆژهەڵاتی بێ نەڕۆژ ئاوایی بێ (سێبەر نایگرێ نەكاتی هەڵهاتنی خۆر نەكاتی ئاوابوونی) ﴿يَكَادُ زَيۡتُهَا يُضِيٓءُ﴾ (ڕۆنەكەی ئەوەند پاك بێت) نزیكە ڕۆنەكەی داگیرسێ ﴿وَلَوۡ لَمۡ تَمۡسَسۡهُ نَارٞۚ﴾ با ئاگریشی بەر نەكەوێ ﴿نُّورٌ عَلَىٰ نُورٖۚ﴾ ڕووناكی لەسەر ڕوناكی (ڕووناكی زەیت و ڕووناكی ئاگر) ﴿يَهۡدِي ٱللَّهُ لِنُورِهِۦ مَن يَشَآءُۚ﴾ خوا هەركەسی بوێت ڕێنموونیی دەكات بۆلای ڕووناكی (ئایینی) خۆی ﴿وَيَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡأَمۡثَٰلَ لِلنَّاسِۗ﴾ وە خوا چەندین نمونە دەهێنێتەوە بۆ خەلكی ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ وە خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٣٥﴾ ﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ ٱللَّهُ﴾ لەمزگەوتانێكدا خوا مۆڵەتی داوە ﴿أَن تُرۡفَعَ﴾ كە بەگەورەو پاك ڕاگیرێ (بەرزو بڵند دروست كرێت) ﴿وَيُذۡكَرَ فِيهَا ٱسۡمُهُۥ﴾ زیكرو یادی خوای تێدا بكرێ ﴿يُسَبِّحُ لَهُۥ فِيهَا بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ﴾ لەو (مزگەوتانە)دا تەسبیحاتی خوا دەكەن بەبەیانیان و ئێوارانـدا ﴿٣٦﴾

﴿رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ﴾ پیاوانێك كە بازرگانی و كڕین و فرۆشتن بێ ئاگایان ناكات ﴿عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ﴾ لەیادی خواو نوێژ كردن و زەكات دان ﴿يَخَافُونَ يَوْمًا﴾ لەڕۆژێك دەترسن (ڕۆژی قیامەت) ﴿تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾ دڵ و چاوەكان تیایدا (دەگۆڕێن و) ئاوەژوو دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ تا خوا پاداشتیان بداتەوە بەپاداشتی چاكترینی ئەوەی كردویانە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە (بێجگە لەپاداشتەكەیان) لەبەهرەی خۆیەوە زیادەشیان دەداتێ ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ وە خوا ڕزق و ڕۆزی (پاداشت) دەدا بەهەر كەس ببەوێ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار، بێ سنوور ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی كەبێ بڕوان ﴿أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ﴾ كردەوە (چاكە) كانیان وەك سەرابێك وایە (سەراب تیشكێكە كاتێ زۆر گەرما لەبیابانـدا وەك ئـاو دێتە پێش چـاو) ﴿بِقِيعَةٍ﴾ لەبیابانێكدا (بریسكە بداتەوە) ﴿يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً﴾ (كەسێكی) زۆر تینوو بەئـاوی دەزانـێ (لـەدوورەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ﴾ (بەپەلـە دەڕوات بـۆی) كاتێ دەگاتـە لای ﴿لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا﴾ هیـچ بـەدی نـاكات ﴿وَوَجَدَ اللَّهَ عِندَهُ﴾ (لەقیامەت كافـر) دەبینێ خـوا ئامادەیە لەلایـدا ﴿فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ﴾ ئەمجـا خـوا بـە تـەواوی پاداشتی (كردەوەكانـی) دەداتـێ ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ وە خـوا بـە پەلەو چەسپانە لەلێپرسینەوەدا ﴿٣٩﴾ ﴿أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ﴾ یا (كـردەوەی بێ بڕوایـان) وەك چەند تاریكییـەك وایـە لەنـاو دەریایەكـی قوڵدا ﴿يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ﴾ كەشـەپۆل لەسەرشـەپۆل دایپۆشـابێت ﴿مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ﴾ لەسەر ئەو (شەپۆلە) یشـەوە هەورێكی ڕەشی (باراناوی) بێت ﴿ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾ تاریكیەكان نیشـتبنە سـەر یەكتـری ﴿إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا﴾ ئەگەر دەسـتی دەربێنێ نزیكە دەسـتی خۆی نەبینێـت (لەبـەر تاریكـی) ﴿وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا﴾ جـا هەر كـەس خوا نـووری (ئیمانـی) پێ نەبەخشـێ ﴿فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ﴾ ئـەوەی ڕووناكی بێت نییەتی ﴿٤٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایـا نابینی (نازانی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومـان هەمووئەوانـەی لەئاسـمانەكان و زەوی دان تەسـبیحاتی خـوا دەكـەن ﴿وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ﴾ هەروەها باڵندەكان كاتێ باڵیان كردۆتەوە (بەئاسماندان تەسبیحاتی خوا دەكەن) ﴿كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ﴾ هـەر یـەك لەمانە نوێـژ (دوعا) و تەسـبیحاتی خۆی دەزانـێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ وە خوا بـەوەی دەیكەن زانا وئاگـادارە ﴿٤١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە خاوەنیەتی ئاسـمانەكان و زەوی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وگەڕانەوەش هەر بۆلای خوایە ﴿٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نازانی (نابینی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا﴾ كەخوا پەڵەهەورەكان دەبـات (بەئاسـماندا) بـە هێواشـی ﴿ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ﴾ پاشـان ئەو (پەڵـە هەور)انـە پەیوەسـت دەكات بەیەكەوە ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا﴾ دواتـر دەیـان خاتـە سـەر یەكتـری ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ﴾ ئەمجـا دەبینـی دڵۆپـە بـاران ﴿يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ لەنێـو هەورەكـەوە دەبـارێ ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِن جِبَالٍ فِيهَا مِن بَرَدٍ﴾ وە لە ئاسـمانەوە لە هـەورەكان كەوەك كێـون تـەرزە دەبارێنێ ﴿فَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ ئەمجا تووشـی زیان دەبێ بـەم (تەرزەیە) هەر كەسـێ خوا بیەوێت ﴿وَيَصْرِفُهُ عَن مَّن يَشَاءُ﴾ وە لای دەدات لـە هەر كەسـێ كەخۆی بیـەوێ ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ﴾ نزیكە ڕووناكی و شەوقی چەخماخە(ی هەورە) كە(بینای) چاوەكان ببات ﴿٤٣﴾

﴿يُقَلِّبُ ٱللَّهُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَۚ﴾ خوا شەوو ڕۆژ دەگۆڕێت (بەکورت و درێژ کردنیان یا بەڕۆژ بوونەوەو شەو داهاتن) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَعِبۡرَةٗ لِّأُوْلِي ٱلۡأَبۡصَٰرِ﴾ پەندێك هەیە بۆ خاوەن ژیریی یەکان ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٖ مِّن مَّآءٖۖ﴾ وەخـوا هەموو زیندەوەرێکی لەئاو دروسـت کردووە ﴿فَمِنۡهُم مَّن يَمۡشِي عَلَىٰ بَطۡنِهِۦ﴾ ئەمجـا هەنـدێ لەوانـە لەسـەر سـکی دەڕوات ﴿وَمِنۡهُم مَّن يَمۡشِي عَلَىٰ رِجۡلَيۡنِ﴾ وە هەندێکی تریان لەسـەر دووقـاچ دەڕوات ﴿وَمِنۡهُم مَّن يَمۡشِي عَلَىٰٓ أَرۡبَعٖۚ﴾ وە هەشـیانە لەسـەر چـوار پـێ دەڕوات ﴿يَخۡلُقُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُۚ﴾ خوا هەرچی بوێ دروستی دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بێگومان خوا دەسەلاتی بەسەر هەموو شـتێکدا هەیە ﴿٤٥﴾ ﴿لَّقَدۡ أَنزَلۡنَآ﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی ئێمە ناردومانەتـە خوارەوە ﴿ءَايَٰتٖ مُّبَيِّنَٰتٖۚ﴾ چەنـد ئایەتێکـی ڕوون کەرەوە ﴿وَٱللَّهُ يَهۡدِي مَن يَشَآءُ﴾ وخواش هەر کەسـی بـوێ ڕێنموونیی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بـۆ ڕێگـای ڕاسـت ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَقُولُونَ ءَامَنَّا﴾ وە ئەوانـە دەڵێـن بڕوامـان هێنـاوە ﴿بِٱللَّهِ وَبِٱلرَّسُولِ وَأَطَعۡنَا﴾ بەخـواو بەپێغەمبـەرو گوێڕایەڵیمـان کـردووە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٞ مِّنۡهُم﴾ پاشـان کۆمەڵێـك لـەوان پشـتی تـێ دەکـەن ﴿مِّنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَۚ﴾ لەپـاش ئـەوەی (ووتیـان بڕوامـان هێنـاوە) ﴿وَمَآ أُوْلَٰٓئِكَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئەوانـە (لەڕاسـتیدا) ئیمانـدار نیـن ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا دُعُوٓاْ﴾ وە کاتـێ بانـگ بکرێـن ﴿إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بۆ لای (شـەریعەتی) خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿لِيَحۡكُمَ بَيۡنَهُمۡ﴾ بۆ ئەوەی حوکم بکات لەنێوانیاندا ﴿إِذَا فَرِيقٞ مِّنۡهُم مُّعۡرِضُونَ﴾ یەکسـەر کۆمەڵێك لەوانە ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن يَكُن لَّهُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ بەڵام ئەگەر (لەحوکم دانەکەدا) حەقەکە بۆ ئەوان بێت ﴿يَأۡتُوٓاْ إِلَيۡهِ مُذۡعِنِينَ﴾ دێن بۆ لای (حوکمەکە) بەو پەڕی ملکەچی یەوە ﴿٤٩﴾ ﴿أَفِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئایا دڵەکانیان نەخۆشی تێدایە ﴿أَمِ ٱرۡتَابُوٓاْ﴾ یا لەگوماندا بوون ﴿أَمۡ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ وَرَسُولُهُۥۚ﴾ یان دەترسـن خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ستەمیان لێ بکەن ﴿بَلۡ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ (نەخێـر هیـچ لەوانە نی یـە) بەڵکو ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوۡلَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ قسـەی ئیمانـداران تەنهـا ئەمەیـە ﴿إِذَا دُعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کاتـێ بانـگ بکرێـن بۆ لای (بەرنامـەی) خـواو پێغەمبەرەکـەی ﷺ ﴿لِيَحۡكُمَ بَيۡنَهُمۡ﴾ بۆ ئـەوەی بڕیاربـدات لەنێوانیاندا ﴿أَن يَقُولُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۚ﴾ کەدەڵێن بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگاربووان ﴿٥١﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ جـا هـەر کـەس گوێڕایەڵـی خـواو پێغەمبەرەکـەی بـکات ﴿وَيَخۡشَ ٱللَّهَ وَيَتَّقۡهِ﴾ وە لەخـوا بترسـێ و خۆی لە(سـەرپێچی) خوا بپارێزێ ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ﴾ ئەوە بەڕاسـتی هـەر ئەوانـە سـەرکەوتوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ (دوو ڕووەکان) سـوێندیان دەخـوارد بەخـوا ﴿جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ بـە ئـەو پـەڕی سـوێند خواردنیـان ﴿لَئِنۡ أَمَرۡتَهُمۡ لَيَخۡرُجُنَّۖ﴾ کەئەگـەر فەرمانیـان پـێ بدەیـت (بـە دەرچـوون بۆ غەزا) بێگومـان دەردەچن ﴿قُل لَّا تُقۡسِمُواْۖ﴾ بڵێ: سـوێند مەخۆن ﴿طَاعَةٞ مَّعۡرُوفَةٌۚ﴾ ملکەچـی و گوێڕایەڵـی ئێـوە زانـراوە (قسـەتان پێچەوانـەی کردارتانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاسـتی خوا ﴿خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ ئاگادارە بەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٥٣﴾

﴿قُلۡ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَۖ﴾ بڵـێ فەرمانبەرداری خواو فەرمانبـەرداری پێغەمبەر ﷺ بن ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەمجـا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَيۡهِ مَا حُمِّلَ﴾ ئەوە ئـەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنها بەرپرسیارە لەوەی دراوە بەسـەریدا (کـە گەیاندنی پەیامی خوایـە) ﴿وَعَلَيۡكُم مَّا حُمِّلۡتُمۡۖ﴾ وە ئێوەش بەرپرسـن لەوەی دراوە بەسـەرتاندا (کـە باوەڕهێنانـە) ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهۡتَدُواْۚ﴾ وە ئەگەر گوێڕایەڵـی پێغەمبەر ﷺ بکەن، ئەوە هیدایەت وەردەگرن ﴿وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ﴾ وە پێغەمبەر هیچی لەسەر نی یە ﴿إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێجگە لەگەیاندنـی ڕوون و ئاشـکرا(ی پەیامی خوا) ﴿٥٤﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ﴾ خـوا بەڵێنی داوە بەو کەسانەتان کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کـردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەبێگومان دەیانکاتە جێ نیشینی (خەڵکی تر) لەزەویدا ﴿كَمَا ٱسۡتَخۡلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ هەروەك ئەوانی (ئیماندارانی) پێش ئەمانی کردە جێ نشین ﴿وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمۡ دِينَهُمُ﴾ وە ئاینەکەیان بۆ دەچەسپێنێ ﴿ٱلَّذِي ٱرۡتَضَىٰ لَهُمۡ﴾ ئەو (ئاینە)ی کەخوا پێی ڕازی بووە بۆیان ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعۡدِ خَوۡفِهِمۡ أَمۡنٗاۚ﴾ وە تـرس وبیمیـان بـۆ دەگـۆڕێ بەئاسـایش و ئارامـی ﴿يَعۡبُدُونَنِي﴾ (لەوکاتـەدا ئیتـر) هەر من دەپەرسـتن و ﴿لَا يُشۡرِكُونَ بِي شَيۡـٔٗاۚ﴾ هیچ هاوبەشیەکم بۆ بڕیار نادەن ﴿وَمَن كَفَرَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس بـێ بـڕوا بێ دوا ئـەوە (بەدی هاتنـی بەڵێنـەکان) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ ئەوە بەڕاسـتی هـەر ئەوانەن دەرچـوو لەرێگـەی خـوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وەنوێـژ بەجـێ بێنـن ﴿وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ﴾ و گوێڕایەڵـی پێغەمبـەر ﷺ بکـەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ تـا خوا ڕەحمتـان پێ بکات ﴿٥٦﴾ ﴿لَا تَحۡسَبَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئـەو کەسـانەی بـێ بـاوەڕن وانەزانـن ﴿مُعۡجِزِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەتۆڵـەی خوا ڕزگاریـان دەبـێ لەزەویـدا ﴿وَمَأۡوَىٰهُمُ ٱلنَّارُۖ﴾ و ئـەوان جێگایـان ئاگـرە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ ئـای چ سەرئەنجامێکی بەدوخراپە ﴿٥٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لِيَسۡتَـٔۡذِنكُمُ﴾ دەبـێ مۆڵەتتـان لـێ وەربگـرن ﴿ٱلَّذِينَ مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ﴾ ئەوکەسـانەی بەنـدەی ئێـوەن (بەندەکانتـان) ﴿وَٱلَّذِينَ لَمۡ يَبۡلُغُواْ ٱلۡحُلُمَ مِنكُمۡ﴾ هەروەهـا منداڵەکانتـان کەهێشـتا باڵـغ نەبـوون ﴿ثَلَٰثَ مَرَّٰتٖۚ﴾ لەسـێ کاتـدا (بـۆ چوونـە ژووری نوسـتنی ژن و مێـرد) ﴿مِّن قَبۡلِ صَلَوٰةِ ٱلۡفَجۡرِ﴾ لەپێش نوێـژی بەیانـی ﴿وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ ٱلظَّهِيرَةِ﴾ وە کاتێ پۆشـاکتان دادەنێن (لادەبەن لەبەرتان دا) لەکاتی نیوەڕواندا ﴿وَمِنۢ بَعۡدِ صَلَوٰةِ ٱلۡعِشَآءِۚ﴾ و لەپاش نوێژی عیشا (خەوتنان) ﴿ثَلَٰثُ عَوۡرَٰتٖ لَّكُمۡۚ﴾ ئەم سێ کاتە کاتی خۆدەرخستنە بۆتان دروسـتە ﴿لَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ وَلَا عَلَيۡهِمۡ جُنَاحُۢ بَعۡدَهُنَّۚ﴾ دوا ئەم سـێ کاتە (بێ مۆڵەت وەرگرتن) نەبۆ ئێوەو نەبـۆ ئەوان هیـچ گوناهێك نی یە (مۆڵەت وەرنەگرن) ﴿طَوَّٰفُونَ عَلَيۡكُم﴾ (چونکە) ئەوان زۆر بەدەورو بەرتاندا دێن (بۆخزمەت کردنتان) ﴿بَعۡضُكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ﴾ ئێوە لەگەڵ یەکتردا تێکەڵن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەو جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِۗ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وەخوا زانای کاردروستە ﴿٥٨﴾

﴿وَإِذَا بَلَغَ ٱلۡأَطۡفَٰلُ مِنكُمُ ٱلۡحُلُمَ﴾ وەکاتێ کەمنداڵەکانتان باڵغ بوون ﴿فَلۡيَسۡتَـٔۡذِنُواْ﴾ ئەوسا دەبێ مۆڵەت وەربگرن ﴿كَمَا ٱسۡتَـٔۡذَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ وەکو چۆن کەسانی پێش ئەمان مۆڵەتیان وەردەگرت (لەهەموو کاتێکدا) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەم جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمۡ ءَايَٰتِهِۦۗ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَٱلۡقَوَٰعِدُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ وەئافرەتانی پیرو لەکار کەوتوو ﴿ٱلَّٰتِي لَا يَرۡجُونَ نِكَاحٗا﴾ ئەو ئافرەتانەی ئومێدی شوکردنیان نەماوە ﴿فَلَيۡسَ عَلَيۡهِنَّ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە ﴿أَن يَضَعۡنَ ثِيَابَهُنَّ﴾ کە(هەندێك لە) پۆشاکەکانیان لابەرن ﴿غَيۡرَ مُتَبَرِّجَٰتِۭ بِزِينَةٖۖ﴾ بەڵام زینەت و جوانیان دەرنەخەن ﴿وَأَن يَسۡتَعۡفِفۡنَ﴾ خۆ ئەگەر لاینەبەن و پۆشتە بن ﴿خَيۡرٞ لَّهُنَّۗ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٦٠﴾ ﴿لَّيۡسَ عَلَى ٱلۡأَعۡمَىٰ حَرَجٞ﴾ کوێر گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلۡأَعۡرَجِ حَرَجٞ﴾ و شەل گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلۡمَرِيضِ حَرَجٞ﴾ هەروەها نەخۆش گوناهی لەسەر نی یە (ئەم جۆرە کەسانە گوناه نی یە بۆیان نان خواردن لەگەڵ کەسانی ساغدا) ﴿وَلَا عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۡ﴾ وە بۆ ئێوەش گوناه نییە ﴿أَن تَأۡكُلُواْ مِنۢ بُيُوتِكُمۡ﴾ کە لەماڵەکانی خۆتان نان بخۆن (ماڵی منداڵ و خێزانەکانتان هەر بەماڵی خۆتان دادەنرێ) ﴿أَوۡ بُيُوتِ ءَابَآئِكُمۡ﴾ یا (نان بخۆن لە)ماڵی باوکانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ أُمَّهَٰتِكُمۡ﴾ یا ماڵی دایکانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ إِخۡوَٰنِكُمۡ﴾ یا ماڵی براکانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ أَخَوَٰتِكُمۡ﴾ یا ماڵی خوشکەکانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ أَعۡمَٰمِكُمۡ﴾ یا ماڵی مامەکانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ عَمَّٰتِكُمۡ﴾ یا ماڵە پورەکانتان (خوشکانی باوك) ﴿أَوۡ بُيُوتِ أَخۡوَٰلِكُمۡ﴾ یا ماڵی خاڵەکانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ خَٰلَٰتِكُمۡ﴾ یا ماڵی پورەکانتان (خوشکانی دایك) ﴿أَوۡ مَا مَلَكۡتُم مَّفَاتِحَهُۥٓ﴾ یا ئەو ماڵانەی کەکلیلەکانیان بەئێوەیە ﴿أَوۡ صَدِيقِكُمۡۚ﴾ یا ماڵی برادەرو هاوڕێتان ﴿لَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهتان لەسەر نییە ﴿أَن تَأۡكُلُواْ جَمِيعًا أَوۡ أَشۡتَاتٗاۚ﴾ بەکۆمەڵ یا بەتەنیا نان بخۆن ﴿فَإِذَا دَخَلۡتُم بُيُوتٗا﴾ جا کاتێ چوونە (هەر ماڵێك لە) ماڵان ﴿فَسَلِّمُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۡ﴾ ئەوە سەلام لەیەکتر بکەن (لەوانەی کەوەك خۆتان وان) ﴿تَحِيَّةٗ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ بەسەلام کردنێك لەلایەن خواوە (هاتووە) ﴿مُبَٰرَكَةٗ طَيِّبَةٗۚ﴾ سەلامێکی جوان وچاك و پاك ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەو شێوە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ بەڵکو ژیریتان بخەنە کارو بیربکەنەوە ﴿٦١﴾

﴿إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئیمانداران تەنها ئەوانەن ﴿ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کەبڕوایان بەخواو پێغەمبەرەکەی هێناوە ﴿وَإِذَا كَانُوا۟ مَعَهُۥ﴾ وە هەر کاتێك لەگەڵ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) دابن ﴿عَلَىٰٓ أَمْرٍ جَامِعٍ﴾ لەکارێکی گرنگدا کەکۆیان دەکاتەوە (وەك غەزاو جومعەو جەژن) ﴿لَّمْ يَذْهَبُوا۟ حَتَّىٰ يَسْتَـْٔذِنُوهُ﴾ ناڕۆن بە هیچ لایەکدا هەتا مۆڵەت لەپێغەمبەر ﷺ وەرنەگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَـْٔذِنُونَكَ﴾ بێگومان ئەوانەی مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ ئەوانە کەسانێکن کەبڕوایان هەیە بەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِذَا ٱسْتَـْٔذَنُوكَ﴾ جا هەر کاتێ ئەوانە داوای مۆڵەتیان لێ کردیت ﴿لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ﴾ بۆ هەندێ ئیش و کاری تایبەتی خۆیان ﴿فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ﴾ ئەوە هەر کامیان خۆت ویستت مۆڵەتی بدە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لَهُمُ ٱللَّهَ﴾ وە داوای لێبووردنیان بۆ بکە لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّا تَجْعَلُوا۟ دُعَآءَ ٱلرَّسُولِ بَيْنَكُمْ﴾ بانگ کردنی پێغەمبەر ﷺ لەناو خۆتاندا دامەنێن (نابێ) ﴿كَدُعَآءِ بَعْضِكُم بَعْضًا﴾ وەك بانگ کردنی خۆتان لەیەکتری (دەبێت بەڕێزەوە بانگ بکرێت وەك ئەی پێغەمبەر یارسول الله ﷺ) ﴿قَدْ يَعْلَمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ و ئاگادارە بەوانەی ﴿يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا﴾ لەئێوە (بەبێ مۆڵەت) لەپەنای خەڵکی ترەوە دەردەچن بەدزییەوە ﴿فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ﴾ جا بابترسن ئەوانەی ﴿يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ﴾ کەپێچەوانەی فەرمانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن ﴿أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾ کە (لەدونیادا) بەڵاو تاقیکردنەوەیەکیان تووش ببێت ﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یا سزایەکی سەختیان تووش ببێ (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٦٣﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ بێداربنەوە بەڕاستی تەنها بۆ خوایە ﴿مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قَدْ يَعْلَمُ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە بەتەواوی ئەو شتانەی ئێوەی لەسەرن، وە بەو(کارانەیشی کە دەیکەن) ﴿وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ﴾ ئەو ڕۆژەش کەدەگەڕێنرێنەوە لای خوا ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟﴾ ئەوسا ئاگاداریان دەکاتەوە بەو کردەوانەی کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌۢ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٦٤﴾

سورەتی ﴿ٱلْفُرْقَانِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِى﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی ﴿نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ﴾ کەفورقان (قورئان)ی بۆ سەر بەندەی خۆی ناردۆتە خوارەوە ﴿لِيَكُونَ لِلْعَـٰلَمِينَ نَذِيرًا﴾ تا ترسێنەر بێت بۆ هەموو جیهانیان ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەو زاتەی کەدەسەڵات و موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە ﴿وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ و هیچ منداڵی بۆ خۆی بڕیارنەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى ٱلْمُلْكِ﴾ و کەس هاوبەشی نییە لە فەرمانڕەوایی و موڵك وداریدا ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ وە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا﴾ وە ئەندازەی بۆ دیاری کرد (لە هەموو ڕوویەکەوە) بەچاکی ﴿٢﴾

﴿وَٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ بێجگە لەخوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان بڕیار داوە ﴿لَّا يَخۡلُقُونَ شَيۡـًٔا﴾ کەهیچ شتێك دروست ناکەن ﴿وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان دروست کراون ﴿وَلَا يَمۡلِكُونَ لِأَنفُسِهِمۡ﴾ دەسەلاتیان نی یە بۆ خۆیان ﴿ضَرًّا وَلَا نَفۡعًا﴾ نەزیان نەسوودو قازاج (بگەیەنن) ﴿وَلَا يَمۡلِكُونَ مَوۡتًا وَلَا حَيَوٰةً وَلَا نُشُورًا﴾ هەروەها مردن و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بەدەس نییە ﴿٣﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ إِفۡكٌ ٱفۡتَرَىٰهُ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە) هیچ نییە جگە لەدرۆیەکی گەورە کەموحەممەد ﷺ هەڵی بەستووە ﴿وَأَعَانَهُۥ عَلَيۡهِ قَوۡمٌ ءَاخَرُونَ﴾ وە کەسانی تر بۆ ئەو (هەڵبەستنە) یارمەتییان داوە ﴿فَقَدۡ جَآءُو ظُلۡمًا وَزُورًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە ستەم و بوهتانێکی گەورەیان کردوە ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ وە(بێ بڕوایان) دەیان ووت (ئەم قورئانە) بەسەرهات و داستانی پێشووەکانە ﴿ٱكۡتَتَبَهَا﴾ (موحەممەد ﷺ) داوای کردووە بۆی بنوسن ﴿فَهِيَ تُمۡلَىٰ عَلَيۡهِ﴾ ئەمجا دەخوێندرێتەوە بەسەریدا ﴿بُكۡرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەبەیانیان و ئێوارانـدا ﴿٥﴾ ﴿قُلۡ أَنزَلَهُ ٱلَّذِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زاتێ ناردویەتی یە خوارەوە ﴿يَعۡلَمُ ٱلسِّرَّ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ کە هەموو نهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿وَقَالُواْ مَالِ هَٰذَا ٱلرَّسُولِ﴾ (بێ بڕوایان) دەیان ووت ئەمە چۆن پێغەمبەرێکە ﴿يَأۡكُلُ ٱلطَّعَامَ﴾ خواردن دەخوات ﴿وَيَمۡشِي فِي ٱلۡأَسۡوَاقِ﴾ وە بەبازاڕدا دەڕوات ﴿لَوۡلَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مَلَكٌ﴾ بۆچی فریشتەیەك نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ لای ﴿فَيَكُونَ مَعَهُۥ نَذِيرًا﴾ بۆ ئەوەی لەگەڵیدا ترسێنەر بێ ﴿٧﴾ ﴿أَوۡ يُلۡقَىٰٓ إِلَيۡهِ كَنزٌ﴾ یا گەنجینەیەکی (لەئاسمانەوە) بۆ فڕێ بدرایە ﴿أَوۡ تَكُونُ لَهُۥ جَنَّةٞ يَأۡكُلُ مِنۡهَا﴾ یا باخێکی ببوایە لێی بخواردایە ﴿وَقَالَ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ وە ستەمکاران (بێ بڕوایان) دەیان ووت (بەئیمانداران) ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسۡحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتوون ﴿٨﴾ ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ ضَرَبُواْ لَكَ ٱلۡأَمۡثَٰلَ﴾ سەیرکە چۆن نموونەی (پووچ) بۆ تۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّواْ﴾ بەو هۆیەوە گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای حەق و ڕاستی بدۆزنەوە ﴿٩﴾ ﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِيٓ إِن شَآءَ﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ئەگەر بیەوێ (لەدونیادا) ﴿جَعَلَ لَكَ خَيۡرًا مِّن ذَٰلِكَ﴾ چاکتر لەوە(ی بێ بڕوایان دەڵێن) بۆت ساز دەدات ﴿جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ باخاتێك کە ڕوبارەکان بەژێریانـدا دەڕوات ﴿وَيَجۡعَل لَّكَ قُصُورَۢا﴾ وە چەنـد کۆشکت بۆ فەراهەم دێنێ ﴿١٠﴾ ﴿بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلسَّاعَةِ﴾ (ڕاست ناکەن وانیە) بەڵکو ئەوانە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿وَأَعۡتَدۡنَا لِمَن كَذَّبَ بِٱلسَّاعَةِ﴾ وە ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ کەسێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی نەبێ ﴿سَعِيرًا﴾ ئاگری هەڵگیرساو ﴿١١﴾

﴿إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ کاتێ (ئەم ئاگرە) لەدورەوە ئەوان دەبینێت ﴿سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا﴾ نرکە ونالەی گڕ وبڵێسەی دەبیسن (کە نیشانەی ڕق و قینی زۆریەتی لێیان) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا﴾ وەکاتێ فڕێ دەدرێنە جێگایەکی تەنگ لەدۆزەخدا ﴿مُّقَرَّنِينَ﴾ بەجووت کراوی دەست و قاچ وملیان لەکۆت و زنجیردا (یا لەشیان بەکۆت و زنجیر پێکەو بەسراوە) ﴿دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا﴾ لەوێدا داوای تیاچوون و مردن دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا﴾ ئەمڕۆ داوای تەنیا مردنێك مەکەن ﴿وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ بەڵکو داوای مردنی زۆر بکەن ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بڵێ ئایا ئەمە چاکترە ﴿أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ یا ئەو بەهەشتە هەمیشەییەی کەبەڵێن دراوە بەپارێزکاران ولەخواترسان ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا﴾ کەپاداشت و سەرئەنجام و ئاکامیانە ﴿١٥﴾ ﴿لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو (بەهەشتە) دا هەرچیان بوێ هەیە ﴿خَالِدِينَ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا﴾ ئەوە بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ئەو لێ ی بەرپرسیارە ﴿١٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە لەو ڕۆژەدا خوا ئەو (بت پەرست) انە کۆدەکاتەوە ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ ئەو پەرستراوانەی کەپەرستوونیان جگە لەخوا ﴿فَيَقُولُ أَأَنتُمْ﴾ ئەمجا خوا (بە پەرستراوەکان) دەڵێ ئایا ئێوە ﴿أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو بەندانەی منتان گومڕا کرد ﴿أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ یا خۆیان ڕێگای (ڕاستیان) ونکردو گومڕا بوون ﴿١٧﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (پەرستراوەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا﴾ بۆ ئێمە شایستە نەبووە ﴿أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەبێجگە لەتۆ پەرستراوێك بۆ خۆمان دا بنێین ﴿وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵام نازو نیعمەتت دا بەئەوان و باوو باپیرانیان ﴿حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ﴾ هەتا (وایان لێهات) یادی تۆیان لەبیر چوو ﴿وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ وە ئەوانە کۆمەڵێکی تیاچووی بێ خێر بوون ﴿١٨﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ﴾ (خوا بەبت پەرستەکان دەڵێ) جا بێگومان پەرستراوەکانتان ئێوەیان بەدرۆ خستەوە لەو قسانەی کەدەتان کرد ﴿فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ئەمجا نەدەتوانن (سزای خوا) لەخۆتان لادەن نەدەتوانن یارمەتی (خوا) بەدەس بێنن ﴿وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ستەم بکات (هاوەڵ بۆ خوا دابنێ) ﴿نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا﴾ سزایەکی گەورەی پێ دەچەژێن ﴿١٩﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێش تۆ هەرکام لەپێغەمبەرانمان نارد بێت ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ بێگومان ئەوان خواردنیان خواردووە ﴿وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ و بە بازاڕدا ڕۆشتوون ﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً﴾ وە ئێمە هەندێك لەئێوەمان کردە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی ترتان ﴿أَتَصْبِرُونَ﴾ ئایا خۆ دەگرن ﴿وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾ وە پەروەردگارت بینایە (بەهەموو شتێك) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا﴾ وە ئەوانەی کە بەهیوای دیداری ئیمەنین (لەرۆژی دوایی دا) دەڵێن ﴿لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئەوە بۆ فریشتە نانێردرێتە خوارەوە بۆ سەرمان ﴿أَوۡ نَرَىٰ رَبَّنَاۗ﴾ یاخود پەروەردگارمان نابینین ﴿لَقَدِ ٱسۡتَكۡبَرُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوانە لەدەرونی خۆیاندا خۆیان بەگەورە دەزانی ﴿وَعَتَوۡ عُتُوّٗا كَبِيرٗا﴾ وە سەرکەشییەکی گەورەیان کرد. ﴿٢١﴾ ﴿يَوۡمَ يَرَوۡنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ﴾ ئەورۆژەی فریشتەکان دەبینن (کاتی مردن یاقیامەت) ﴿لَا بُشۡرَىٰ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُجۡرِمِينَ﴾ لەو رۆژەدا هیچ مژدەیەك بۆتاوانباران نی یە ﴿وَيَقُولُونَ حِجۡرٗا مَّحۡجُورٗا﴾ وە دەڵێن (پەنامان بدەن) بەپەنادانی پارێزراو ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَدِمۡنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُواْ مِنۡ عَمَلٖ﴾ هاتین هەر کردەوەیەکیانکردبوو ﴿فَجَعَلۡنَٰهُ هَبَآءٗ مَّنثُورًا﴾ هەموویمان وەکو تۆزی پرش وبڵاولێ کرد ﴿٢٣﴾ ﴿أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ يَوۡمَئِذٍ﴾ بەهەشتی یەکان لەو رۆژەدا ﴿خَيۡرٞ مُّسۡتَقَرّٗا﴾ لەچاکترین جێگادان ﴿وَأَحۡسَنُ مَقِيلٗا﴾ وە لەباشترین شوێنی حەسانەوە(ی نیوەڕوان)دان ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَوۡمَ تَشَقَّقُ ٱلسَّمَآءُ بِٱلۡغَمَٰمِ﴾ وە رۆژێ ئاسمان لەت دەبێ لەگەڵ هەورێکی سپی (هەموو ئاسمان دەگرێتەوە) ﴿وَنُزِّلَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ تَنزِيلًا﴾ وە فریشتەکان دەنێردرێنە خوارەوە کۆمەڵ کۆمەڵ. ﴿٢٥﴾ ﴿ٱلۡمُلۡكُ يَوۡمَئِذٍ ٱلۡحَقُّ لِلرَّحۡمَٰنِۚ﴾ لەو رۆژەدا فەرمانڕەوایەتی تەنها بۆ خوای میهرەبانە ﴿وَكَانَ يَوۡمًا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ عَسِيرٗا﴾ ئەو رۆژە رۆژێکی زۆر سەختە لەسەر بێ باوەڕان ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَوۡمَ يَعَضُّ ٱلظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيۡهِ﴾ وە رۆژێکە کەستەمکار قەپ دەکات بەهەر دوو دەستی خۆیدا ﴿يَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي﴾ و دەڵێ خۆزگە ﴿ٱتَّخَذۡتُ مَعَ ٱلرَّسُولِ سَبِيلٗا﴾ لەگەڵ پێغەمبەردا رێگای ڕاستم بگرتایەتەبەر ﴿٢٧﴾ ﴿يَٰوَيۡلَتَىٰ﴾ ئای تیاچوون بۆ من ﴿لَيۡتَنِي لَمۡ أَتَّخِذۡ فُلَانًا خَلِيلٗا﴾ خۆزگە فلان کەسم نەکردایە بەهاوەڵ و خۆشەویستی خۆم. ﴿٢٨﴾ ﴿لَّقَدۡ أَضَلَّنِي عَنِ ٱلذِّكۡرِ﴾ بەڕاستی ئەو(کەسەی کردم بەهاوەڵ) منی لەقورئان وێڵ کرد ﴿بَعۡدَ إِذۡ جَآءَنِيۗ﴾ دوا ئەوەی قورئانم پێ گەیشت(و باوەڕم پێ هێنا) ﴿وَكَانَ ٱلشَّيۡطَٰنُ لِلۡإِنسَٰنِ خَذُولٗا﴾ وە شەیتان هەمیشە پشت تێکەرو پشت بەردەرە بۆ ئادەمیزاد ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلرَّسُولُ يَٰرَبِّ﴾ وە پێغەمبەر(ﷺ) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ قَوۡمِي﴾ بەڕاستی قەومەکەم (قورەیش) ﴿ٱتَّخَذُواْ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ مَهۡجُورٗا﴾ ئەم قورئانەیان واز لێهێناوەو گوێی پێ نادەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ﴾ ئا بەو جۆرە (موحەممەد ﷺ) کەدژایەتی تۆ دەکرێ دامان ناوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك ﴿عَدُوّٗا مِّنَ ٱلۡمُجۡرِمِينَۗ﴾ دوژمنێك لەتاوانباران ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيٗا وَنَصِيرٗا﴾ بەسە پەروەردگارت رێنموونی کەرو یارمەتی دەرت بێ ﴿٣١﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿لَوۡلَا نُزِّلَ عَلَيۡهِ ٱلۡقُرۡءَانُ جُمۡلَةٗ وَٰحِدَةٗۚ﴾ بۆچی (موحەممەد ﷺ) هەموو قورئانی بەیەك جاربۆ دانەبەزێنراوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەوجۆرە(دامانبەزاندووە) ﴿لِنُثَبِّتَ بِهِۦ فُؤَادَكَۖ﴾ بۆ ئەوەی دڵی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەو قورئانە دامەزراوو بەهێز بکەین ﴿وَرَتَّلۡنَٰهُ تَرۡتِيلٗا﴾ وە(بەو بۆنەیەوە) ئایەتانی خۆمم بۆ ناردن بەرەبەرە ﴿٣٢﴾

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾ هەر نموونەو مەسەلێکت بۆ بێنن (لە ڕەخنەو پێشنیارە نابەجێکانیان) ﴿إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ئێمە وەڵامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ ئەو کەسانەی کەبەسەر ڕوخساریاندا دەبرێن (ڕادەکێشرێن) بۆ دۆزەخ ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا﴾ ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ وە ڕێگاشیان وون کردووە (گومڕاترن) ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا ﴿وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا﴾ وە هاروونی برایشیمان کردە یاریدەدەری ﴿٣٥﴾ ﴿فَقُلْنَا اذْهَبَا﴾ ئەمجا وتمان هەردووکتان بڕۆن ﴿إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بۆ سەر ئەو گەلەی کەباوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە نی یە و بەدرۆی دەزانن ﴿فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا﴾ ئەوسا لەناومان بردن بە لەناوبردنێکی زۆر خراپ ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ﴾ گەلی نووحیش کاتێ پێغەمبەرانیان بە درۆزانی ﴿أَغْرَقْنَاهُمْ﴾ (لەناوی لافاودا) نوقممان کردن ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً﴾ وە کردنمانن بەپەندو عیبرەت بۆ خەڵك ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزای سەخت ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ﴾ و گەلی عادو سەموودو خاوەنی چاڵ و بیرەکان ﴿وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا﴾ وەزۆر گەلی تر کە لەنێوانیان دا بوون (لەناومان بردن) ﴿٣٨﴾ ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ﴾ وەبۆ هەموویان چەندین نموونەمان هێنایەوە (بەڵام بیریان نەکردەوە) ﴿وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا﴾ وە هەموویانمان لەناوبرد بە لەناوبردنێکی خراپ ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوان (قورەیش) تێپەڕبوون بەئەو شارەدا (سەدوم) ﴿الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ﴾ کەبارانی شەڕ (بەرد)ی بەسەردا بارێنرابوو ﴿أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا﴾ ئایا ئەوان ئەو (شارەبەردباران کراوە)یان نەبینیوە ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾ (وانی یە بینیویانە) بەڵکو ئەوان بەتەمای زیندوو بوونەوە نین ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْكَ﴾ وە(ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ ببینن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ بەس گاڵتەت پێ دەکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا﴾ و (دەڵێن) ئائەمەیە خوا ناردویەتی بەپێغەمبەر ﴿٤١﴾ ﴿إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ (وەدەڵێن) نزیك بوو لە پەرستراوەکانمان لامان بدات ﴿لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا﴾ ئەگەر لەسەر (پەرستنی)یان خۆگر نەبووینایە ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لە داهاتوودا دەزانن ﴿حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێ سزا(ی خوا) دەبینن ﴿مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ کێ (گومڕاترە) ڕێگای وون کردووە ﴿٤٢﴾ ﴿أَرَأَيْتَ﴾ ئایا دیت ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خۆی ﴿أَفَأَنتَ﴾ ئایا تۆ ﴿تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ ئەبیتە پارێزەر بۆ ئەو (کەشوێنی ئارەزوی نەکەوێت)؟ ﴿٤٣﴾

﴿أَمْ تَحْسَبُ﴾ ئایا وا دەزانی ﴿أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەی ئەوانە دەبیستن یا تێدە گەن ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە هەر وەك ئاژەڵن ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بەڵكو ئەوان گومڕا تریشن ﴿٤٤﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ئایا نابینی پەروەردگارت ﴿كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ﴾ چۆن سێبەری درێژکردۆتەوە (لەبانگی بەیانیانەوە تا خۆر هەڵاتن) ﴿وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾ ئەگەر بیویستایە ڕای دەگرت بەوەستاوی (سێبەرەکە بەردەوام دەبوو) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ﴾ لەپاشان خۆرمان کردە ﴿عَلَيْهِ دَلِيلًا﴾ بەڵگە لەسەر ئەو (سێبەرە چونکە ئەگەر خۆر نەبێت سێبەر ناناسرێت) ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا﴾ پاشان ئەو سێبەرە بۆلای خۆمان دەبەینەوە ﴿قَبْضًا يَسِيرًا﴾ بەشێنەیی و کەمە کەمە نایهێڵین ﴿٤٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ ئەو (خوا) زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ کەشەوی بۆ کردون بەداپۆشەر (پۆشاك) ﴿وَالنَّوْمَ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنی بۆ کردوون بەهۆی مت بوون ﴿وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا﴾ وە ڕۆژی بۆ هەستان (لەخەو بۆ کارو ڕسق پەیدا کردن) داناوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو(خوا) زاتێکە ﴿أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ باکان دەنێرێ ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەمژدەدەر پێش ڕەحمەتی خۆی (باران بارین) ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندومانە ﴿مَاءً طَهُورًا﴾ ئاوێکی پاکۆکەر (پاك و خاوێن) ﴿٤٨﴾ ﴿لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا﴾ تا زەوی مردووی پێ دەبوژێنینەوە ﴿وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا﴾ وە ئاوی دەدەین بەو (بارانە) لەوانەی دروستمان کردوون ﴿أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا﴾ ئاژەڵ و خەڵکانێکی زۆر ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەچەند جۆر ئەم (ئیشانە)مان گۆڕی لەنێوانیاندا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ تا بیربکەنەوە ﴿فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك جگەلە سپڵەیی (بێ باوەڕی) هیچیان ناوێت ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بێگومان دەمان نارد ﴿فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا﴾ لەهەموو شارو شارۆچکەیەکدا ترسێنەرێك ﴿٥١﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە تۆ بەگوێی بێباوەڕان مەکە ﴿وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ بە(بەڵگەکانی) ئەم قورئانە بەربەرەکانی یەکی گەورەیان لەگەڵدا بکە ﴿٥٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە دوو دەریا (ئاو) ی بەرەڵا کردووە لەپاڵ یەکدا ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان شیرین و سازگارە (ئاوی ڕوبارو کانیاوە) ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان زۆر سوێرو تاڵ و تفتە (ئاوی دەریاکانە) ﴿وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا﴾ وە لەنێوان ئەو دوو (ئاو)ەدا بەربەستێکی داناوە ﴿وَحِجْرًا مَحْجُورًا﴾ و بەرگری کەرێکی ئەستور (تائەو دوو ئاوە تێکەڵ بەیەك نەبن) ﴿٥٣﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا﴾ ئەو (خوا) زاتێکە لەئاو(ی مرۆڤ) ئادەمیزادی دروست کردووە ﴿فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)ی کردۆتە هۆی ڕەچەڵەك (پشت کە بەرێگەی نێرینە دەگەن بەمرۆڤ وەك کوڕ) و خزم (کە بەرێگەی ئافرەت دەگەنەوە بەمرۆڤ وەك کچە زاو خوشکەزا) ﴿وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا﴾ وە پەروەردگارت هەمیشە بە دەسەڵات و توانایە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا﴾ ئەوانە جگە لەخوا شتانێك دەپەرستن ﴿لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نەسوود نەزیان بەوان ناگەیەنن ﴿وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا﴾ وە بێ بڕوایان بەردەوام دژی پەروەردگاریان پشتیوانی یەکترین (بۆ تاوان و خراپە) ﴿٥٥﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ ئێمە تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرٗا وَنَذِيرٗا﴾ کەمژدە دەرو ترسێنەر بی ﴿٥٦﴾ ﴿قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من لەسەر گەیاندنی ئیسلام هیچ کرێ و پاداشتێك لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِلَّا مَن شَآءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا﴾ بەڵام هەر کەس ویستی رێگەی پەروردگاری بگرێ (با بیگرێ) ﴿٥٧﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡحَيِّ﴾ پشت ببەستە بە(خوای) زیندوو ﴿ٱلَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ کەزاتێکە هەرگیز نامرێت ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِهِۦۚ﴾ تەسبیحات بکە بەستایشی ئەو ﴿وَكَفَىٰ بِهِۦ بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ خَبِيرًا﴾ بەسە (بۆ تۆ) کەخوا ئاگادارە بەگوناهی بەندەکانی ﴿٥٨﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەو (خوایە)ی کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ وەئەوەش لەنێوانیان دایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ لەپاشانیش بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەبێ ئەوەی شێوەکەی بزانین) ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ فَسۡـَٔلۡ بِهِۦ خَبِيرٗا﴾ ئەو خوای میهرەبانە کەواتە پرسیار لەزاتێ بکە کە بەهەموو شت زاناو ئاگایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێ بەوان بوترێ ﴿ٱسۡجُدُواْۤ لِلرَّحۡمَٰنِ﴾ سوژدە ببەن بۆخوای میهرەبان ﴿قَالُواْ وَمَا ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ دەڵێن ڕەحمان کێیە (ئێمە نایناسین) ﴿أَنَسۡجُدُ لِمَا تَأۡمُرُنَا﴾ ئایا سوژدە ببەین بۆ ئەو (زاتەی) کەتۆ فەرمانمان پێ دەدەیت ﴿وَزَادَهُمۡ نُفُورٗا۩﴾ وە(بەم داوای سوژدە بردنە) دورکەوتنەوەیان (لەڕێگای ڕاست) زیاتر دەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِي﴾ پاك و بێگەرد وپیرۆزە ئەو (خوایەی) ﴿جَعَلَ فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجٗا﴾ کە لەئاسماندا چەند خولگە(بورج)ی دروست کردووە ﴿وَجَعَلَ فِيهَا سِرَٰجٗا﴾ وداناوە لەئاسماندا خۆرێکی پڕشنگدار ﴿وَقَمَرٗا مُّنِيرٗا﴾ و مانگێکی ڕووناك کەرەوە(بۆ زەوی) ﴿٦١﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە ﴿جَعَلَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ خِلۡفَةٗ﴾ کەشەوو ڕۆژی لەجێی یەکتر داناوە (بەدوای یەکتردا دێن و شوێنی یەکتر دەگرنەوە) ﴿لِّمَنۡ أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەی بیەوێ بیربکاتەوە (لەدروسکراوەکانی خوا) ﴿أَوۡ أَرَادَ شُكُورٗا﴾ یا بیەوێ شوکرانە بژێری خوا بکات ﴿٦٢﴾ ﴿وَعِبَادُ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەندە تایبەتی یەکانی خوای میهرەبان کەسانێکن ﴿يَمۡشُونَ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ هَوۡنٗا﴾ بە ویقارو نەرمی دەڕۆن بەسەر زەوی دا (بێ لوت بەرزی و کەشخەو فیز کردن) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ ٱلۡجَٰهِلُونَ﴾ وەکاتێ نەزان و نەفامەکان (بەووتەی ناشیرن) لەگەڵیان بدوێن ﴿قَالُواْ سَلَٰمٗا﴾ ووتەیەك دەڵێن پێیان گوناه نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمۡ﴾ وە کەسانێکن لەشەودا بۆ پەروەردگاریان ﴿سُجَّدٗا وَقِيَٰمٗا﴾ سوژدە بەرن و شەو نوێژ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿ٱصۡرِفۡ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَۖ﴾ سزای دۆزەخمان لێ لادە ﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ بەڕاستی سزای ئەو (دۆزەخە) لانەچووی بەردەوامە ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّهَا سَآءَتۡ مُسۡتَقَرّٗا وَمُقَامٗا﴾ بەڕاستی دۆزەخ جێگەو شوێن مانەوەیەکی زۆر خراپە ﴿٦٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ﴾ وە کەسانێکن کاتێ ماڵ و سامان خەرج دەکەن (بۆ خۆیان و خێزانیان) ﴿لَمۡ يُسۡرِفُواْ وَلَمۡ يَقۡتُرُواْ﴾ نەزیادە ڕۆی و نەڕەزیلی و دەست نوقاوی (تێدا) ناکەن ﴿وَكَانَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ قَوَامٗا﴾ (بەڵکو) مام ناوەندیە لەونێوانەدا ﴿٦٧﴾

﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَدۡعُونَ مَعَ ٱللَّهِ﴾ وە کەسانێکن کەلەگەڵ خوادا ناپەرستن ﴿إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ هیچ پەرستراوێکی تر ﴿وَلَا يَقۡتُلُونَ﴾ و ناکوژن ﴿ٱلنَّفۡسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ هیچ کەسێ کەخوا کوشتنی ئەوی یاساغ (حەرام) کردووە ﴿إِلَّا بِٱلۡحَقِّ﴾ بەهەق و ڕەوا نەبێ ﴿وَلَا يَزۡنُونَ﴾ وە زیناو داوێن پیسی ناکەن ﴿وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس ئەو تاوانانە بکات (کەباسکران) ﴿يَلۡقَ أَثَامٗا﴾ تووشی تۆڵەکەی دێت ﴿٦٨﴾ ﴿يُضَٰعَفۡ لَهُ ٱلۡعَذَابُ﴾ سزای بۆ چەند بارەدەکرێتەوە ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿وَيَخۡلُدۡ فِيهِۦ مُهَانًا﴾ وەبێ بڕانەوەبەبێ ڕێزو ڕیسوایی لەدۆزەخ دادەمێنێتەوە ﴿٦٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ بێجگەلەکەسێ تەوبەی کردبێ و باوەڕی هێنابێ ﴿وَعَمِلَ عَمَلٗا صَٰلِحٗا﴾ کارو کردەوەی چاکیشی کردبێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمۡ حَسَنَٰتٖۗ﴾ خوا خراپە و تاوانەکانیان دەگۆڕێت بەچاکە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ وەخوا هەمیشە لێبووردەی بەبەزەیی یە ﴿٧٠﴾ ﴿وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ وە هەر کەس تەوبەی کردو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَإِنَّهُۥ يَتُوبُ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە دەگەڕێتەوە بۆ لای خوا ﴿مَتَابٗا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تەواو ﴿٧١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَشۡهَدُونَ ٱلزُّورَ﴾ وە (بەندەکانی خوا) کەسانێکن کەشایەتی درۆ نادەن ﴿وَإِذَا مَرُّواْ بِٱللَّغۡوِ﴾ و کاتێ تێپەڕ بن بەلای شتی بێ سووددا (ئەنجام بدرێت لەلایەن نەفامانەوە) ﴿مَرُّواْ كِرَامٗا﴾ تێپەڕ دەکەن بەڕێزەوە (پێ گوێدانە نەفامان) ﴿٧٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُواْ﴾ وە کەسانێکن کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ﴿بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ بەئایەتەکانی پەروەردگاریان ﴿لَمۡ يَخِرُّواْ عَلَيۡهَا﴾ ناکەون بەسەریاندا ﴿صُمّٗا وَعُمۡيَانٗا﴾ بە کەڕی و کوێری ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبۡ لَنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ببەخشە پێمان ﴿مِنۡ أَزۡوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا﴾ لە هاوسەران و نەوەکانمان (منداڵەکانمان) ﴿قُرَّةَ أَعۡيُنٖ﴾ ئەوەی چاوانی پێ گەش بێ هۆی دڵخۆشی بێت ﴿وَٱجۡعَلۡنَا لِلۡمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ وە بمانکە بە پێشەوای پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿٧٤﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە (کە ئەو سیفەتانەیان تیایە) ﴿يُجۡزَوۡنَ ٱلۡغُرۡفَةَ بِمَا صَبَرُواْ﴾ پاداشت دەدرێنەوە بەپلە و کۆشکی بەرز لە بەهەشتدا بەهۆی ئارام گرتنیان ﴿وَيُلَقَّوۡنَ فِيهَا تَحِيَّةٗ وَسَلَٰمًا﴾ وە لەو شوێنەدا سڵاویان لێ دەکرێ (لەلایەن فریشتەکانەوە زۆر بەگەرمی) ﴿٧٥﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێننەوە ﴿حَسُنَتۡ مُسۡتَقَرّٗا وَمُقَامٗا﴾ چەن جێگا وشوێن ومانەوەیەکی جوان و خۆشە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلۡ مَا يَعۡبَؤُاْ بِكُمۡ رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خەڵکینە پەروەردگار گوێتان پێ نادات و هیچ بایەخێکتان نی یە لای ﴿لَوۡلَا دُعَآؤُكُمۡۖ﴾ ئەگەر دوعا و نزاتان نەبێ (لەکاتی تەنگی و ناڕەحەتیدا) ﴿فَقَدۡ كَذَّبۡتُمۡ﴾ کەچی (زۆربەتان) ئایینی خواتان بەدرۆ دەزانی (بڕواتان نەهێنا) ﴿فَسَوۡفَ يَكُونُ لِزَامَۢا﴾ جادڵنیابن تۆڵەکەی یەخەتان دەگرێ و لێتان جیا نابێتەوە ﴿٧٧﴾

سورەتی ﴿ٱلشُّعَرَاءِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ بە (طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئەم (سورەتە) لەئایەتەکانی قورئانی ڕوونکەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿لَعَلَّكَ بَٰخِعٞ نَّفۡسَكَ﴾ خەریکە خۆت لەناو دەبەی (دەکوژی) بەخەفەت ﴿أَلَّا يَكُونُواْ مُؤۡمِنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان (خەڵکی مەککە) باوەڕ ناهێنن ﴿٣﴾ ﴿إِن نَّشَأۡ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿نُنَزِّلۡ عَلَيۡهِم﴾ دینینە خوارەوە بۆیان ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ءَايَةٗ﴾ نیشانەو بەڵگەیەك لەئاسمانەوە ﴿فَظَلَّتۡ أَعۡنَٰقُهُمۡ لَهَا خَٰضِعِينَ﴾ کەبەردەوام گەرد نیانی بۆ دانەوێنن (ناچاریان بکات باوەڕ بێنن) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا يَأۡتِيهِم﴾ هەر بێت بۆیان ﴿مِّن ذِكۡرٖ مِّنَ ٱلرَّحۡمَٰنِ مُحۡدَثٍ﴾ پەیامێکی تازە دابەزێنراو (کەقورئانە) لەخوای میهرەبانەوە ﴿إِلَّا كَانُواْ عَنۡهُ مُعۡرِضِينَ﴾ ئەوان بەردەوام پشت تێکەرو ڕوو وەرگێڕن لێی ﴿٥﴾ ﴿فَقَدۡ كَذَّبُواْ﴾ جا بێگومان ئەوانە بەدرۆیان زانی و باوەڕیان پێ نەکرد (ئەوەی ناردبومان) ﴿فَسَيَأۡتِيهِمۡ﴾ جا بەزوویی بۆیان دێت ﴿أَنۢبَٰٓؤُاْ مَا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ هەواڵەکانی ئەوەی ئەوان گاڵتەو لاقرتییان پێ دەکرد ﴿٦﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَى ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئایا سەیری زەوی ناکەن ﴿كَمۡ أَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ چەندمان ڕواندووە تیایدا ﴿مِن كُلِّ زَوۡجٖ كَرِيمٍ﴾ لەهەموو جۆرێکی چاکی بەکەڵك ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەڕواندنی ئەو هەموو ڕووەکەدا بەڵگەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆر بەیان بڕوادارنین و باوەڕ ناهێنن ﴿٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ بێگومان پەروەردگارت ﴿لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ تەنها ئەو خاوەن دەسەڵاتی بەزەیی دارە ﴿٩﴾ ﴿وَإِذۡ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰٓ﴾ (باس بکە) ئەو کاتەی پەروەردگارت بانگی مووسای کرد ﴿أَنِ ٱئۡتِ ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە (بەپێغەمبەری) بڕۆ بۆ لای ئەو گەلە ستەمکارە ﴿١٠﴾ ﴿قَوۡمَ فِرۡعَوۡنَۚ﴾ کە گەلەکەی فیرعەونە ﴿أَلَا يَتَّقُونَ﴾ ئایا ئەوان ناترسن (بێ فەرمانی خوادەکەن) ﴿١١﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم بڕوام پێ نەکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَيَضِيقُ صَدۡرِي﴾ وەسینگم (دڵم) تەنگ ببێ ﴿وَلَا يَنطَلِقُ لِسَانِي﴾ وە(دەترسم) بەچاکی قسەم بۆ نەکرێ و زمانم بەر نەبێ (لەو گرێیەی هەیەتی) ﴿فَأَرۡسِلۡ إِلَىٰ هَٰرُونَ﴾ کەواتە (خوایە جوبرەئیل) بنێرە بۆ لای هاروون (و بیکە بەپێغەمبەر بۆ ئەوەی یارمەتیم بدات) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَهُمۡ عَلَيَّ ذَنۢبٞ﴾ وەئەوان (گەلی فیرعەون) تۆڵەی تاوانێکیان لەسەرمە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقۡتُلُونِ﴾ بۆیە دەترسم کەبمکوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ كَلَّاۖ﴾ (خوا) فەرمووی نەخێر (ئەوەی باست کرد هیچی روونادات) ﴿فَٱذۡهَبَا بِـَٔايَٰتِنَآۖ﴾ کەواتە هەردووکتان بەموعجیزەکانمانەوە بڕۆن (بۆ لای فیرعەون و گەلەکەی) ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّسۡتَمِعُونَ﴾ ئێمە لەگەڵتان گوێ دەگرین ﴿١٥﴾ ﴿فَأۡتِيَا فِرۡعَوۡنَ فَقُولَآ﴾ ئەوسا بڕۆنە لای فیرعەون و هەردووکتان بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولُ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانین ﴿١٦﴾ ﴿أَنۡ أَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ (نێراوین) کەتۆ بەنو ئیسرائیل (لەژێر دەستەیی خۆت) بەرەڵا کەیت لەگەڵ ئێمەدا (بڕۆین بۆ شام) ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿أَلَمۡ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدٗا﴾ ئایا ئێمە پێمان نەگەیاندی لەناو (ماڵی) خۆماندا بەمنداڵی ﴿وَلَبِثۡتَ فِينَا مِنۡ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾ وە تۆ چەند ساڵێك لەتەمەنت لەناو ئێمەدا نەمایتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَفَعَلۡتَ فَعۡلَتَكَ ٱلَّتِي فَعَلۡتَ﴾ وە ئەو کردەوە (خراپە) شت کرد کەکردت (کەکوشتنی قیبتی یەك بوو) ﴿وَأَنتَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە تۆ لەوانەی سپڵەو ناشوکرن ﴿١٩﴾

﴿قَالَ فَعَلْتُهَآ﴾ (مووسا) ووتی ئەوکارەم کرد (ئەو پیاوەم کوشت) ﴿إِذًا وَأَنَا۠ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ کاتێ کەمن لەڕیزی نەزانانـدا بووم ﴿٢٠﴾ ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا رام کردو هەڵهاتم لەئێوە ﴿لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ کاتێك ترسام لێتان (تۆڵەم لێ بسەنن) ﴿فَوَهَبَ لِى رَبِّى حُكْمًا﴾ ئەوسا پەروەردگارم حیکمەتی (پێغەمبەریەتی) پێ بەخشیم ﴿وَجَعَلَنِى مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ منی خستە ریزی پێغەمبەرانەوە (کردمی بەپێغەمبەر) ﴿٢١﴾ ﴿وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَىَّ﴾ وە ئەو (بەخێو کردنە) کە تۆ دەیکەیت بەمنەت بەسەرمەوە ﴿أَنْ عَبَّدتَّ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بووە کەتۆ نەوەی ئیسرائیلت کردبووە کۆیلە و ژێردەستەی خۆت (لەترسا دایکی مووسا مووسای بەخێو نەکرد) ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ (ئەمجا) فیرعەون ووتی پەروەردگاری جیهانیان کێ یە ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَآ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئاسمانەکان وزەوی و هەرچی لەنێوانیان دایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە دڵنیان ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُۥٓ﴾ (فیرعەون) ووتی بەوانەی بەدەوری دا بوون (لەشوێنکەوتوانی) ﴿أَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ ئایا گوێتان لێیە (چی دەڵێ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ ءَابَآئِكُمُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئێوەو پەروەردگاری باوك وباپیرە پێشووەکانتانە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ ٱلَّذِىٓ أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڕاستی ئەو پێغەمبەرە کەنێرراوە بۆ ئێوە ﴿لَمَجْنُونٌ﴾ شێتە ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ رَبُّ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَآ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری رۆژهەڵات و ڕۆژ ئاوایەو ئەوەی لەنێوانیادایە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بیربکەنەوە وژیربن ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَ لَئِنِ ٱتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِى﴾ (فیرعەون) ووتی سوێندبێ ئەگەر پەرستراوێ تر جگە لەمن دابنێیت ﴿لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ ٱلْمَسْجُونِينَ﴾ بێگومان دەتخەمە ریزی بەندکراوەکانەوەو زیندانیت دەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَىْءٍ مُّبِينٍ﴾ (مووسا) ووتی ئایا هەر زیندانیم دەکەیت ئەگەر شتێکی (موعجیزەیەکی) ڕوون و ئاشکرات بۆ بێنم (کەڕاستە پێغەمبەرم) ﴿٣٠﴾ ﴿قَالَ فَأْتِ بِهِۦٓ﴾ (فیرعەون) ووتی دەی ئەو شتە بێنە (بینوێنە) ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿٣١﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ دەست بەجێ بوو بەئەژدیهایەکی دیارو ئاشکرا ﴿٣٢﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُۥ﴾ وە دەستی دەرهێنا (لەبن باڵیدا) ﴿فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ﴾ یەکسەر دەستی سپی وپرشنگدار بوو بۆ بینەران ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُۥٓ﴾ (فیرعەون) ووتی بەو پیاوە گەورانەی لەدەورەی بوون ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەمە جادووگەرێکی زۆر زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم﴾ دەیەوێ دەرتان بکات ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِۦ﴾ لەووڵات و خاکی خۆتان بەجادووەکەی ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جافەرمانی چی دەدەن (لەدژی بیکەم) ﴿٣٥﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ ووتیان جارێ مووساوبراکەی وازی لێ بێنە (دوایانخە) ﴿وَٱبْعَثْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ سەربازەکانت کۆبکەرەوە وبیانێرە بۆ هەموو شارەکان ﴿٣٦﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ تاهەموو جادووگەرێکی زۆر زانت بۆ بهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَجُمِعَ ٱلسَّحَرَةُ﴾ ئەمجا ئەو جادووگەرانە کۆکرانەوە ﴿لِمِيقَٰتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ لەکات و ڕۆژی دیاری کراودا ﴿٣٨﴾ ﴿وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ﴾ و بەخەڵکیش وترا ئێوەش کۆدەبنەوە؟ ﴿٣٩﴾

﴿لعلنا نتبع السحرة﴾ تا شوێن جادووگەران بکەوین ﴿إن كانوا هم الغالبين﴾ ئەگەر ئەوان زاڵ و سەرکەوتوو بوون (٤٠) ﴿فلما جاء السحرة﴾ ئەمجا کاتێ جادووگەرەکان هاتن ﴿قالوا لفرعون﴾ ووتیان بەفیرعەون ﴿أئن لنا لأجرا﴾ ئایا بەڕاستی پاداشتمان هەیە ﴿إن كنا نحن الغالبين﴾ ئەگەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتوو بین (٤١) ﴿قال نعم﴾ (فیرعەون) ووتی بەڵێ ﴿وإنكم إذا لمن المقربين﴾ وەبێگومان ئێوە ئەو کاتە لەنزیکانی خۆم دەبن (٤٢) ﴿قال لهم موسى﴾ مووسا بەساحیرەکانی ووت ﴿ألقوا ما أنتم ملقون﴾ بیهاوێژن ئەوەی ئێوە هاوێژەریانن (لەجادوو) (٤٣) ﴿فألقوا حبالهم وعصيهم﴾ ئەوانیش گوریس و حەبل و دار دەستەکانیان فڕێدا ﴿وقالوا بعزة فرعون﴾ وە ووتیان سوێند بەگەورەیی فیرعەون ﴿إنا لنحن الغالبون﴾ بەڕاستی هەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتووین (٤٤) ﴿فألقى موسى عصاه﴾ ئەمجا مووسا داردەستەکەی فڕێدا (و بوو بەمارێکی گەورە) ﴿فإذا هي تلقف ما يأفكون﴾ جا کوت و پڕ ئەو (مارە گەورە) هەرچی جادوویان کردبوو هەڵی لوشی (٤٥) ﴿فألقي السحرة ساجدين﴾ ئەمجا جادووگەرەکان خران (کەوتن) بەڕوودا بەسوژدە بردنەوە (بۆ خوا) (٤٦) ﴿قالوا آمنا برب العالمين﴾ ووتیان ئەوا باوەڕمان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان (٤٧) ﴿رب موسى وهارون﴾ کەپەروەردگاری مووسا و هاروونە (٤٨) ﴿قال آمنتم له﴾ (فیرعەون) ووتی ئایا باوەڕتان پێی هێنا ﴿قبل أن آذن لكم﴾ پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم ﴿إنه لكبيركم الذي علمكم السحر﴾ بەڕاستی ئەو (مووسا) جادوو گەرە گەورەکەتانە کە فێری جادووی کردون ﴿فلسوف تعلمون﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لأقطعن أيديكم وأرجلكم من خلاف﴾ بەڕاستی دەست و قاچتان ڕاست و چەپ دەبڕم ﴿ولأصلبنكم أجمعين﴾ وە بێگومان هەمووتان هەڵ دەواسم (بەدارا) (٤٩) ﴿قالوا لا ضير﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان هیچ زیانی نی یە (بۆ ئێمە ئەوەی تۆ ئەتەوێ بیکەی) ﴿إنا إلى ربنا منقلبون﴾ (چونکە) بەڕاستی ئێمە گەڕانەوەمان بۆ لای پەروەردگارمانە (٥٠) ﴿إنا نطمع﴾ بەڕاستی ئێمە بەتەماین و ئومێد دەکەین ﴿أن يغفر لنا ربنا خطايانا﴾ کەپەروەردگارمان لە گوناهو تاوانەکانمان ببورێ ﴿أن كنا أول المؤمنين﴾ چونکە ئێمە یەکەمی باوەڕداران بووین (لەگەڵ لەکەماندا) (٥١) ﴿وأوحينا إلى موسى﴾ وەحیمان نارد بۆ مووسا ﴿أن أسر بعبادي﴾ کەبەشەو بەندە (باوەڕدارە)کانم ببە(و میصر بەجێ بێڵن) ﴿إنكم متبعون﴾ بێگومان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون (٥٢) ﴿فأرسل فرعون في المدائن حاشرين﴾ ئەوسا فیرعەون پیاوانی کۆ کەرەوەی نارد بەشارەکاندا (بۆکۆکردنەوەی لەشکرو هێز) (٥٣) ﴿إن هؤلاء لشرذمة قليلون﴾ (فیرعەون ووتی) بەڕاستی ئەوانە (مووسا و شوێن کەوتوانی) کۆمەڵێکی کەمی بێ نرخن (٥٤) ﴿وإنهم لنا لغائظون﴾ وە بەڕاستی ئەوانە ڕقی ئێمە هەڵدەسێنن (بەووتارو کرداریان) (٥٥) ﴿وإنا لجميع حاذرون﴾ وە بێگومان ئێمە کۆمەڵێکین بێدار و ئاگادارین (بەپیلانەکانیان) (٥٦) ﴿فأخرجناهم من جنات وعيون﴾ ئەمجا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی)مان دەرکرد لە باخات و کانیاوەکان (٥٧) ﴿وكنوز ومقام كريم﴾ وە (دەرمان کردن) لەو هەموو گەنج و غەزنە و کۆشکە زۆر جوان و چاکانە (٥٨) ﴿كذلك﴾ ئا بەو جۆرە (لەناومان بردن) ﴿وأورثناها بني إسرائيل﴾ نەوەکانی یەعقوب (جوولەکە)مان لەجێگایان دانا (٥٩) ﴿فأتبعوهم مشرقين﴾ ئەمجا (فیرعەون و لەشکرەکەی) کاتێ خۆر هەڵهاتن شوێنیان کەوتن (٦٠)

﴿فَلَمَّا تَرَٰٓءَا ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ ئەمجا کاتێ دوو کۆمەڵەکە چاویان بەیەکتر کەوت ﴿قَالَ أَصۡحَٰبُ مُوسَىٰٓ﴾ هاوەڵەکانی مووسا ووتیان ﴿إِنَّا لَمُدۡرَكُونَ﴾ بێگومان ئێمە گیراوین، (پێمان دەگەن) ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ كَلَّآۖ﴾ (مووسا) ووتی نەخێر پێتان ناگەن ﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهۡدِينِ﴾ بێگومان من پەروردگارم لەگەڵە دڵنیابن ڕێگای (ڕزگار بوونم) نیشان دەدات ﴿٦٢﴾ ﴿فَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ ئەمجا سرووشمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنِ ٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡبَحۡرَۖ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەدەریاکە ﴿فَٱنفَلَقَ﴾ (ئەویش لێیداو) جا دەریاکە لەت بوو ﴿فَكَانَ كُلُّ فِرۡقٖ كَٱلطَّوۡدِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ کە هەر لەتێکی وەك شاخێکی زۆر گەورە وابوو ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَزۡلَفۡنَا ثَمَّ ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ وە ئەوانی تر (فیرعەون و لەشکرەکەی)مان نزیك کردەوە لەوێ (لەدەریاکە) ﴿٦٤﴾ ﴿وَأَنجَيۡنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ أَجۡمَعِينَ﴾ جا مووساو هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون رزگارمان کردن ﴿٦٥﴾ ﴿ثُمَّ أَغۡرَقۡنَا ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان نوقم کرد (لەدەریادا) ﴿٦٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە (لەسەر دەسەڵاتی خوا) ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕیان نەهێنا ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زاڵ وبە بەزەیی یە ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦ﴾ کاتێ ووتی بەباوکی و گەلەکەی ﴿مَا تَعۡبُدُونَ﴾ چی دەپەرستن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُواْ نَعۡبُدُ أَصۡنَامٗا﴾ ووتیان بتانێك دەپەرستین ﴿فَنَظَلُّ لَهَا عَٰكِفِينَ﴾ ئەمجا بەردەوام بەندایەتیان دەکەین ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ هَلۡ يَسۡمَعُونَكُمۡ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئەوانە گوێیان لێتانە ﴿إِذۡ تَدۡعُونَ﴾ کاتێك هاوار ونزایان لێ دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿أَوۡ يَنفَعُونَكُمۡ أَوۡ يَضُرُّونَ﴾ یا ئایا ئەوان سوود یازیانتان پێ دەگەیەنن ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُواْ بَلۡ وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا﴾ ووتیان (نەخێر هیچیان پێ ناکرێ) بەڵکو ئێمە باوو باپیرانمان دیوە ﴿كَذَٰلِكَ يَفۡعَلُونَ﴾ ئابەو شێوە(ی ئێمە) یان کردووە ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ أَفَرَءَيۡتُم مَّا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ ووتی ئایا ئێوە دەزانن چی دەپەرستن ﴿٧٥﴾ ﴿أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلۡأَقۡدَمُونَ﴾ ئێوەو باوو باپیرە پێشووەکانتان ﴿٧٦﴾ ﴿فَإِنَّهُمۡ عَدُوّٞ لِّيٓ﴾ جا بەڕاستی هەموو ئەوانە دوژمنی منن ﴿إِلَّا رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ جگە لەپەروەردگاری جیهانیان ﴿٧٧﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهۡدِينِ﴾ کە ئەو منی دروست کردووە پاشان هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٧٨﴾ ﴿وَٱلَّذِي هُوَ يُطۡعِمُنِي وَيَسۡقِينِ﴾ وە هەر ئەو زاتە خۆراکم پێدەدات و تێراوم دەکات ﴿٧٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرِضۡتُ فَهُوَ يَشۡفِينِ﴾ وە کاتێ نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات (چاکم دەکاتەوە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱلَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحۡيِينِ﴾ وە زاتێکە کەمن دەمرێنێ و پاشان زیندووم دەکاتەوە ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِيٓ أَطۡمَعُ﴾ وە (پەروەردگارم) زاتێکە بەتەمام و ئومێد دەکەم ﴿أَن يَغۡفِرَ لِي خَطِيٓـَٔتِي يَوۡمَ ٱلدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشت دا (قیامەتدا) ببورێ لەهەڵەکانم و بیانسڕێتەوە ﴿٨٢﴾ ﴿رَبِّ هَبۡ لِي حُكۡمٗا﴾ ئەی پەروەردگارم دانایم پێ ببەخشە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بمبەرە ڕیزی پیاوچاکانەوە ﴿٨٣﴾

﴿وَٱجۡعَل لِّي لِسَانَ صِدۡقٖ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وه باس كردنم بەچاكە لەناو گەلە داهاتووەكاندا پێ ببەخشە ﴿٨٤﴾ ﴿وَٱجۡعَلۡنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ ٱلنَّعِيمِ﴾ وه بم گێری لەوەرگرانی بەهەشتی پڕ نازو نیعمەت ﴿٨٥﴾ ﴿وَٱغۡفِرۡ لِأَبِيٓ﴾ وه لەباوكم خۆش ببە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڕاستی ئەو لەگومڕایانە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا تُخۡزِنِي يَوۡمَ يُبۡعَثُونَ﴾ وه شەرمەزارو ڕیسوام مەكە لەڕۆژێكدا كە(خەڵكی) زیندوو دەكرێنەوە ﴿٨٧﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ مَالٞ وَلَا بَنُونَ﴾ ڕۆژێ كەماڵ و سامان و منداڵ و نەوە سوود ناگەیەنن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا مَنۡ أَتَى ٱللَّهَ بِقَلۡبٖ سَلِيمٖ﴾ بێجگە لەكەسێ بێتە خزمەتی خوا بەدڵێكی ساغ و پاك و خاوێنەوە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأُزۡلِفَتِ ٱلۡجَنَّةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ وه (لەڕۆژی دواییدا) بەهەشت نزیك دەخرێتەوە بۆ پارێزكاران و لەخوا ترسان ﴿٩٠﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ ٱلۡجَحِيمُ لِلۡغَاوِينَ﴾ دۆزەخیش دەردەخرێت (و ئاشكرا دەكرێ) بۆ گومڕایان ﴿٩١﴾ ﴿وَقِيلَ لَهُمۡ﴾ وه پێیان دەوترێت ﴿أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ كوان ئەوانەی كەئێوە دەتان پەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿هَلۡ يَنصُرُونَكُمۡ أَوۡ يَنتَصِرُونَ﴾ ئایا یارمەتیتان دەدەن یا یارمەتی خۆیان دەدەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَكُبۡكِبُواْ فِيهَا هُمۡ وَٱلۡغَاوُۥنَ﴾ ئەمجا هەموو ئەوانە (پەرستراوان) و گومڕایان سەر بەرو خوار فڕێ دەدرێنە دۆزەخەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَجُنُودُ إِبۡلِيسَ أَجۡمَعُونَ﴾ هەروەها هەموو سەربازانی شەیتان ﴿٩٥﴾ ﴿قَالُواْ وَهُمۡ فِيهَا يَخۡتَصِمُونَ﴾ (بت پەرستان) لەكاتێكدا لەدۆزەخ دا شەڕە قسەو ئاژاوەیانە (لەگەڵ پەرستراوەكانیان دا) دەڵێن ﴿٩٦﴾ ﴿تَٱللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لەگومڕاییەكی ئاشكرادا بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِذۡ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ كاتێك ئێوەمان دەبردە ریزی پەروەردگاری جیهانیانەوە﴿٩٨﴾ ﴿وَمَآ أَضَلَّنَآ إِلَّا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ كەس ئێمەی گومڕانەكردتاوانباران نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿فَمَا لَنَا مِن شَٰفِعِينَ﴾ وەهیچ تكاكارێ بۆ ئێمە نی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٖ﴾ وه هیچ هاوڕێیەكی دڵسۆزمان نیە ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَوۡ أَنَّ لَنَا كَرَّةٗ﴾ خۆزگە جارێكی تر بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَكُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەوسا لەباوەڕداران دەبووین ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسكرا) پەندو بەڵگە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٠٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٠٤﴾ ﴿كَذَّبَتۡ قَوۡمُ نُوحٍ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی نوح پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا (بڕوایان پێ نەكردن) ﴿١٠٥﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ نُوحٌ﴾ كاتێ كەنوحی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا ناترسن لەخوا (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێكی ئەمینم بۆئێوە ﴿١٠٧﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كەواتە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بكەن ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍ﴾ وه من داوای هیچ كرێیەكتان لێ ناكەم لەسەر ئەو (ڕێنموونیی كردنەتان) ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ (چونكە) پاداشتی من تەنها لەسەر پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٠٩﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كەواتە لەخوا بترسن و گوێ رایەڵی من بكەن ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ لَكَ﴾ ووتیان ئایا (چۆن) باوەڕ بەتۆ بێنین ﴿وَٱتَّبَعَكَ ٱلۡأَرۡذَلُونَ﴾ لەكاتێكدا ئەوانەی شوێنت كەوتون پەسترین كەسن (هەژارو داماو ونەفامن) ﴿١١١﴾

﴿قَالَ وَمَا عِلۡمِي بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ (نووح علیه السلام) ووتی من چوزانم ئەوانەچی کردەوەیەك دەكەن ﴿١١٢﴾ ﴿إِنۡ حِسَابُهُمۡ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّيۖ﴾ پرسینەوەیان تەنها لەسەر پەروەردگارمە ﴿لَوۡ تَشۡعُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەست بكەن (بزانن) ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و من دەر كەری باوەڕداران نیم ﴿١١٤﴾ ﴿إِنۡ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٞ مُّبِينٞ﴾ من تەنیا ترسێنەرێكی ڕوون كەرەوەم ﴿١١٥﴾ ﴿قَالُواْ لَئِن لَّمۡ تَنتَهِ يَٰنُوحُ﴾ ووتیان ئەی نووح ئەگەر كۆتایی نەهێنی (لەم كاری بانگەوازەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمَرۡجُومِينَ﴾ بێگومان لەبەرد باران كراوان دەبی ﴿١١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوۡمِي كَذَّبُونِ﴾ (نووح) ووتی: ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەكەم بڕوایان پێ نەكردم ﴿١١٧﴾ ﴿فَٱفۡتَحۡ بَيۡنِي وَبَيۡنَهُمۡ فَتۡحٗا﴾ كەواتە لەنێوان من و ئەواندا حوكم بدە بەحوكم دانێكی یەكجاری ﴿وَنَجِّنِي وَمَن مَّعِيَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و من و ئەو باوڕدارانەی لەگەڵمدان ڕزگار بكە ﴿١١٨﴾ ﴿فَأَنجَيۡنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ﴾ ئێمەش نووح و ئەو كەسانەی لەگەڵی بوو ڕزگارمان كردن (لەخنكان) ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ ٱلۡمَشۡحُونِ﴾ لەو كەشتی یەی كەپڕ كراو بوو (لەمرۆڤ و هەموو جۆرە گیاندارێك) ﴿١١٩﴾ ﴿ثُمَّ أَغۡرَقۡنَا بَعۡدُ ٱلۡبَاقِينَ﴾ لەپاشان لەدوا (ڕزگار كردنی ئیمانداران) ئەوانەی كەمانەوە نوقممان كردن (لە ئاوی تۆفانەكەدا) ﴿١٢٠﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسكرا) بەڵگەیەكی گەورەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٢١﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵی بەبەزەییە ﴿١٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتۡ عَادٌ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی عاد پێغەمبەرانی (خوا)یان بە درۆزن دانا (باوەڕیان پێ نەكردن) ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ هُودٌ﴾ كاتێ هوود (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا) ﴿١٢٤﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێكی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٢٥﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بكەن ﴿١٢٦﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ وە من هیچ كرێیەك لەئێوە داوا ناكەم لەسەر ئەم (گەیاندنی بانگەوازە) ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروردگاری جیهانیانە ﴿١٢٧﴾ ﴿أَتَبۡنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ ءَايَةٗ تَعۡبَثُونَ﴾ ئایا ئێوە لەهەموو شوێنێكی بەرز(ی سەرەرێگا) بورجێك دوست دەكەن بەبێ هوودە ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ﴾ وە چەند كۆشك و قەڵای بەهێز (كارگە) دروست دەكەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تَخۡلُدُونَ﴾ بەو ئومێدەی هەر بمێننەوەو نەمرن ﴿١٢٩﴾ ﴿وَإِذَا بَطَشۡتُم﴾ وە هەر كاتێ دەست بوە شێنن ﴿بَطَشۡتُمۡ جَبَّارِينَ﴾ ستەمكارانە دەس دەوە شێنن ﴿١٣٠﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كەواتە (لەسزای خوا) خۆتان بپارێزن و گوێ رایەڵی من بكەن ﴿١٣١﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ ٱلَّذِيٓ أَمَدَّكُم بِمَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە لە (سزای) ئەو خوایە بترسن وخۆتان بپارێزن كەخۆتان دەزانن چی پێ بەخشیون ﴿١٣٢﴾ ﴿أَمَدَّكُم بِأَنۡعَٰمٖ وَبَنِينَ﴾ ئاژەڵ و ماڵات و منداڵ و ﴿١٣٣﴾ ﴿وَجَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ باخ و كانیاوی زۆری پێ داون ﴿١٣٤﴾ ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڕاستی من دەترسم دووچارتان بێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ سزای ڕۆژێكی زۆر گەورە(ی دژوارو پڕ لەسزا) ﴿١٣٥﴾ ﴿قَالُواْ سَوَآءٌ عَلَيۡنَآ﴾ ووتیان (بەهوود علیه السلام) لای ئێمە یەكسانە ﴿أَوَعَظۡتَ أَمۡ لَمۡ تَكُن مِّنَ ٱلۡوَٰعِظِينَ﴾ ئامۆژگاری بكەیت یا ئامۆژگاری نەكەیت ﴿١٣٦﴾

﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا خُلُقُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئەمـە(ی تـۆ هێناوتـە) تەنها درۆو دەلەسـەی پێشـینانە ﴿١٣٧﴾ ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمـە سـزا نادرێیـن ﴿١٣٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَهۡلَكۡنَٰهُمۡۚ﴾ ئیتـر باوەڕیان پێ نەهێنـا بۆیە ئێمـەش لەناومان بردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بێگومـان لـەوەدا (باسـكرا) نیشـانەی گـەورە هەیـە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بـەڵام زۆر بەیـان بـاوەڕدار نەبـوون ﴿١٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاسـتی هـەر پەروەردگـارت بەدەسەڵات و بەبەزەیی یە ﴿١٤٠﴾ ﴿كَذَّبَتۡ ثَمُودُ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی سەموود پێغەمبەرانیان بەدرۆزن زانی ﴿١٤١﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ صَٰلِحٌ﴾ كاتێ صاڵح (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا (لەسزای خوا) خۆتان ناپارێزن ﴿١٤٢﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێكی ئەمینم بۆتان ﴿١٤٣﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ دەی لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بكەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ و من هیچ كرێ و پاداشتێك لەسـەر ئەم (پێغەمبەرێتی یە) لەئێوە داوا ناكەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ كرێ و پاداشـتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٤٥﴾ ﴿أَتُتۡرَكُونَ فِي مَا هَٰهُنَآ ءَامِنِينَ﴾ (وا دەزانن) وازتان لێ دەهێنرێ لەدونیادا بەهێمنـی (دەژیـن) ﴿١٤٦﴾ ﴿فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٖ﴾ لەنـاو باخـات و كانیـاوی زۆردا ﴿١٤٧﴾ ﴿وَزُرُوعٖ وَنَخۡلٖ طَلۡعُهَا هَضِيمٞ﴾ وە لەنـاو كشـتوكاڵی زۆرو باخاتی دار خورمـای میوە گەییودا ﴿١٤٨﴾ ﴿وَتَنۡحِتُونَ مِنَ ٱلۡجِبَالِ بُيُوتٗا فَٰرِهِينَ﴾ وە لەچیاكان دا خانوو دادەتاشن زۆر بەلێزانانە ﴿١٤٩﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كەواتە لە(سزای) خوا بترسـن و گوێ ڕایەڵی من بكەن ﴿١٥٠﴾ ﴿وَلَا تُطِيعُوٓاْ أَمۡرَ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی زیادە ڕەوان مەكەن ﴿١٥١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوانـەی خراپەكاری دەكەن لـەزەوی دا ﴿وَلَا يُصۡلِحُونَ﴾ وە كردەوەی چاك ناكـەن ﴿١٥٢﴾ ﴿قَالُوٓاْ إِنَّمَآ أَنتَ مِنَ ٱلۡمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیـان (بەصاڵح علیه السـلام) تۆ تەنها یەكێكـی لە جادوو لێكـراوان ﴿١٥٣﴾ ﴿مَآ أَنتَ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا﴾ تـۆ تەنهـا مرۆڤێكـی وەك ئێمـە ﴿فَأۡتِ بِـَٔايَةٍ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ دەی ئایـەت و موعجیزەیەكمـان بـۆ بێنـە ئەگەر لەڕاسـت گۆیانـی ﴿١٥٤﴾ ﴿قَالَ هَٰذِهِۦ نَاقَةٞ﴾ (صاڵح علیه السلام) ووتی ئەم وشترە مێینە (موعجیزە)یە ﴿لَّهَا شِرۡبٞ وَلَكُمۡ شِرۡبُ يَوۡمٖ مَّعۡلُومٖ﴾ ئاو خواردنەوە ڕۆژێك بۆ ئەوە و ڕۆژێكیش بۆ ئێوەیە ﴿١٥٥﴾ ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٖ﴾ دەسـتی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأۡخُذَكُمۡ عَذَابُ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ ئەگینـا سـزای تۆڵەی ڕۆژێكی گەورە تووشـتان دێـت ﴿١٥٦﴾ ﴿فَعَقَرُوهَا فَأَصۡبَحُواْ نَٰدِمِينَ﴾ كەچی ئەوان سـەریان بڕی ئەوسـا پەشـیمان بوونەوە (لەترسـی تۆڵەی خوا) ﴿١٥٧﴾ ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱلۡعَذَابُۚ﴾ ئەمجا سزای (خراپەكەیـان) ئەوانـی گرت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاسـتی لەمەدا (باسـكرا) نیشانەیەكی گەورە هەیە بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٥٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ وبەدەسەڵات و بە بەزەیی یە ﴿١٥٩﴾

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی لووط پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٦٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ لووطی برایان (علیه السلام) ووتی پێیان ئایا ئێوه لەخوا ناترسن خۆنا پارێزن ﴿١٦١﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوه ﴿١٦٢﴾ ﴿فَٱتَّقُوا ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٦٣﴾ ﴿وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ پاداشتێك لەسەر (پێغەمبەر یتێکەم) لەئێوه داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە. ﴿١٦٤﴾ ﴿أَتَأْتُونَ ٱلذُّكْرَانَ مِنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ئایا لەناو (هەموو خەڵکی) جیهانیاندا ئێوه نێر بازی دەکەن ﴿١٦٥﴾ ﴿وَتَذَرُونَ﴾ وە وازدێنن ﴿مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُم مِّنْ أَزْوَٰجِكُم﴾ لەو هاوسەرانەتان کەپەروەردگارتان بۆی دروست کردون ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوه کۆمەڵێکن دەرچوو لەسنوری ئارەزوو ﴿١٦٦﴾ ﴿قَالُوا۟ لَئِن لَّمْ تَنتَهِ يَٰلُوطُ﴾ ووتیان: بەڕاستی ئەی لووط ئەگەر واز نەهێنی (لەم کارەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُخْرَجِينَ﴾ بێگومان لەدەرکراوان دەبیت (لەم خاکە) ﴿١٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُم مِّنَ ٱلْقَالِينَ﴾ (لووط) ووتی بێگومان من زۆر قەڵس و بێزارم لەو کردەوەتان (نێربازی) ﴿١٦٨﴾ ﴿رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆم و ماڵ و خێزانم ڕزگار بکە لە(تۆڵەی) ئەو کردەوەی ئەوان دەیکەن ﴿١٦٩﴾ ﴿فَنَجَّيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا ئێمەش لووط و هەموو خێزانەکەیمان رزگار کرد ﴿١٧٠﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرە ژنێ (خێزانی لووط) کە لەجێماوان و(تیاچوان) بوو ﴿١٧١﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا ٱلْءَاخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٧٢﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لەبەرد) بەسەریاندا باراند ﴿فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئەمجا ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بەڕاستی لەمەدا (باسکرا) پەندێکی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٧٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٧٥﴾ ﴿كَذَّبَ أَصْحَٰبُ لْـَٔيْكَةِ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ خاوەنی باخاتە چڕو پڕەکانیش پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٧٦﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ شوعەیب علیه السلام پێی ووتن: ئایا خۆتان ناپارێزن و لەخوا ناترسن ﴿١٧٧﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوه ﴿١٧٨﴾ ﴿فَٱتَّقُوا ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابو لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٧٩﴾ ﴿وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێ لەئێوه داوا ناکەم لەسەر پێغەمبەرایەتیەکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە ﴿١٨٠﴾ ﴿أَوْفُوا۟ ٱلْكَيْلَ﴾ ڕێك وڕاست پێوانە بکەن ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُخْسِرِينَ﴾ وە لەزیان دەران مەبن (لەپێوانەدا ناتەواو بپێون) ﴿١٨١﴾ ﴿وَزِنُوا۟ بِٱلْقِسْطَاسِ ٱلْمُسْتَقِيمِ﴾ وە بەتەرازوویەکی ڕاست و ڕێك کێشانە بکەن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَلَا تَبْخَسُوا۟ ٱلنَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ﴾ و کەم و کوڕی مەکەن لەشتەکانی خەڵکیدا (هیچ مافێکیان ژێر پێ مەخەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا۟ فِي ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە ڕۆمەچن لەزەویدا بەخراپەکاریتان ﴿١٨٣﴾

﴿وَٱتَّقُواْ ٱلَّذِي﴾ وه بترسن لەو زاتەی ﴿خَلَقَكُمْ وَٱلْجِبِلَّةَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ که ئێوەو خەڵکانی پێشوویشی دروست کردووه ﴿١٨٤﴾ ﴿قَالُوٓاْ إِنَّمَآ أَنتَ مِنَ ٱلْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان تۆ تەنها لەجادوو لێ کراوانی ﴿١٨٥﴾ ﴿وَمَآ أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وه تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمەی ﴿وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ و بەڕاستی ئێمە واگومانت پێ دەبەین لەدرۆزنان بیت ﴿١٨٦﴾ ﴿فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ دەی چەند پارچەیەك لەئاسمان بخەرە خوارەوە بەسەرماندا ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿١٨٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّيٓ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ (شوعەیب) ووتی پەروەردگارم چاك دەزانێ بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١٨٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا شوعەیبیان بەدرۆزن زانی ﴿فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ ٱلظُّلَّةِ﴾ بەو هۆیەوە سزای ڕۆژی سێبەر(ی هەور) گرتنی ﴿إِنَّهُۥ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو سزایە سزای ڕۆژێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بێگومان لەمەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی بەهێز هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٩٠﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وه بەڕاستی پەروەردگارت هەر ئەوە زاڵ و بەبەزەیی ﴿١٩١﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَتَنزِيلُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ و بەڕاستی ئەم (قورئان)ە دابەزێنراوی پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٩٢﴾ ﴿نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ﴾ جوبرەئیلی ئەمین هێنایە خوارەوە ﴿١٩٣﴾ ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ﴾ بۆ سەردڵی تۆ بۆ ئەوەی لەترسێنەران بی ﴿١٩٤﴾ ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ﴾ بەزمانێکی عەرەبی ڕوون و پاراو ﴿١٩٥﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَفِي زُبُرِ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وه بەڕاستی (باسی قورئان) لەکتێبی پێغەمبەرە پێشووەکاندا هەیە ﴿١٩٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ ءَايَةً﴾ ئایا ئەمە بەڵگەیەکی ڕوون نەبوو بۆیان (بۆ کافرانی قوڕەیش) ﴿أَن يَعْلَمَهُۥ عُلَمَٰٓؤُاْ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ کەزانایانی بەنی ئیسرائیل ئەو (دەنگ و باسی قورئان)ە دەزانن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَٰهُ عَلَىٰ بَعْضِ ٱلْأَعْجَمِينَ﴾ ئەگەر ئێمە ئەو (قورئانە)مان بناردایەتە خوارەوە بۆ سەر کەسێکی عەجەمی ﴿١٩٨﴾ ﴿فَقَرَأَهُۥ عَلَيْهِم﴾ ئەمجا بیخوێندایەتەوەبەسەریاندا (بەسەر بێ باوەڕانی مەککەدا) ﴿مَّا كَانُواْ بِهِۦ مُؤْمِنِينَ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿١٩٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ سَلَكْنَٰهُ فِي قُلُوبِ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو (قورئان)مان خستۆتە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿٢٠٠﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ کەچی هەر باوەڕی پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُاْ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ﴾ هەتا سزای سەخت بەچاوی خۆیان دەبینن (جا باوەڕ دێنن) ﴿٢٠١﴾ ﴿فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئەویش لە ناکاودا دێت بۆیان کەئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿٢٠٢﴾ ﴿فَيَقُولُواْ هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ﴾ ئەوسا ئەڵێن ئا خۆ مۆڵەتمان پێ دەدریت ﴿٢٠٣﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان پەلەی سزای ئێمەیانە ﴿٢٠٤﴾ ﴿أَفَرَءَيْتَ إِن مَّتَّعْنَٰهُمْ سِنِينَ﴾ تۆ پێم بڵێ ئەگەر چەند ساڵێ بەخۆشی بیان ژێنین ﴿٢٠٥﴾ ﴿ثُمَّ جَآءَهُم مَّا كَانُواْ يُوعَدُونَ﴾ لە پاشان ئەو سزایەی کەڵێی ترسێنرا بوون بێت بۆیان ﴿٢٠٦﴾

﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم﴾ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَانُواْ يُمَتَّعُونَ﴾ ئەو هەموو خۆشی و ڕابواردنەی بەوان درابوو ﴿٢٠٧﴾ ﴿وَمَآ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةٍ﴾ هیچ شارو گوندێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ﴾ دڵنیابە ترسێنەرانێکی هەبووە ﴿٢٠٨﴾ ﴿ذِكۡرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە، وە ئێمە ستەمکار نەبووین (لەسزادانیاندا) ﴿٢٠٩﴾ ﴿وَمَا تَنَزَّلَتۡ بِهِ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ شەیتانەکان ئەو (قورئانە)یان نەهێناوەتە خوارەوە ﴿٢١٠﴾ ﴿وَمَا يَنۢبَغِي لَهُمۡ وَمَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ نەشیاوی ئەوەن و نەدەشتوانن ﴿٢١١﴾ ﴿إِنَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّمۡعِ لَمَعۡزُولُونَ﴾ بەڕاستی شەیتانەکان لەگوێ گرتن(ی هەواڵی ئاسمان) بەرگری کراون ﴿٢١٢﴾ ﴿فَلَا تَدۡعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ کەواتە هیچ پەرستراوێکی تر نەپەرستی لەگەڵ خوادا ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلۡمُعَذَّبِينَ﴾ ئەگینا لەسزا دراوان دەبی ﴿٢١٣﴾ ﴿وَأَنذِرۡ عَشِيرَتَكَ ٱلۡأَقۡرَبِينَ﴾ خزم و کەسە زۆر نزیکەکانت بترسێنە ﴿٢١٤﴾ ﴿وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ﴾ و باڵی بەزەیی و نەرم و نیانیت ڕاخە ﴿لِمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەو باوەڕدارانەی کەشوێنت کەوتوون ﴿٢١٥﴾ ﴿فَإِنۡ عَصَوۡكَ﴾ ئەمجا ئەگەر سەرپێچیان کردی ﴿فَقُلۡ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ ئەوسا پێیان بڵێ: بەڕاستی من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢١٦﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾ وە پشت بەو خوایە ببەستە کەزاڵ و بەبەزەیی یە ﴿٢١٧﴾ ﴿ٱلَّذِي يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ﴾ ئەو (خوایە) کە دەتبینێ کاتێ بەتەنیا نوێژ دەکەی ﴿٢١٨﴾ ﴿وَتَقَلُّبَكَ فِي ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ وە (دەبینێ) نوێژ کردنت لەناو نوێژگەراندا (کەپێش نوێژییان بۆ دەکەیت) ﴿٢١٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوە بیسەری ئاگادار ﴿٢٢٠﴾ ﴿هَلۡ أُنَبِّئُكُمۡ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ هەواڵتان بدەمێ شەیتانەکان دادەبەزنە سەر کێ؟ ﴿٢٢١﴾ ﴿تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٖ﴾ دادەبەزنە سەر هەموو (کەسێکی) زۆر درۆزنی زۆر تاوانبار ﴿٢٢٢﴾ ﴿يُلۡقُونَ ٱلسَّمۡعَ وَأَكۡثَرُهُمۡ كَٰذِبُونَ﴾ باش گوێ دەگرن (بۆ شەیتانەکان) وە زۆربەیان درۆزنن (لەو هەواڵانەدا دەیدەن بەخەڵکی) ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَٱلشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ ٱلۡغَاوُۥنَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) شاعیر نی یە) شاعیرەکان تەنها گومڕاکان شوێنیان دەکەون ﴿٢٢٤﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ أَنَّهُمۡ﴾ ئایا نابینی کەئەوانە ﴿فِي كُلِّ وَادٖ يَهِيمُونَ﴾ بەهەموو دۆڵ و شیوێکدا بەسەر لێشێواوی دەڕۆن (شیعر دەڵێن) ﴿٢٢٥﴾ ﴿وَأَنَّهُمۡ يَقُولُونَ مَا لَا يَفۡعَلُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە شتێ دەڵێن کەخۆیان نایکەن ﴿٢٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەیان بڕوایان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَذَكَرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە یادو زیکری خوایان زۆر کردووە ﴿وَٱنتَصَرُواْ مِنۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُواْۗ﴾ وە تۆڵەیان سەندووە لەپاش ئەوە ستەمیان لێ کراوە ﴿وَسَيَعۡلَمُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردووە لەمەودوا دەزانن ﴿أَيَّ مُنقَلَبٖ يَنقَلِبُونَ﴾ کەچۆن گەڕانەوەیەك دەگەڕێنەوە(بۆ لای خوا دوای مردن) ﴿٢٢٧﴾

سورەتی ﴿ النَّمۡلِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓ﴾ بە (طا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْقُرْءَانِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ ئەمە ئایەتەکانی قورئان و کتێبی ئاشکرایە ﴿١﴾ ﴿هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموونیی و مژدەدانە بۆ بڕواداران ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وە ئەوانەی بڕوای بتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕ ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ کردەوە (خراپە)کانیانمان ڕازاندووەتەوە بۆیان ﴿فَهُمْ يَعْمَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان بەسەرگەردانی دەسوڕێنەوە ﴿٤﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَهُمْ سُوٓءُ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەوانە کەسانێکن سزای بەدیان بۆ هەیە ﴿وَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ هُمُ ٱلْأَخْسَرُونَ﴾ وە ئەوانە لەڕۆژی دوایی دا زەرەرمەندترین کەسن ﴿٥﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى ٱلْقُرْءَانَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) قورئانت پێدەدرێ (فێر دەکرێ ی) ﴿مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾ لەلایەن خوای کار دروستی زاناوە ﴿٦﴾ ﴿إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِۦٓ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێ مووسا بەخێزانەکەی ووت ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بێگومان من ئاگرێ بەدیدەکەم ﴿سَـَٔاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ (ئێوە لێرەدا بن) من دەڕۆم بۆ لای ئەو ئاگرە بەزووی هەواڵێکتان بۆ دێنم ﴿أَوْ ءَاتِيكُم بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ﴾ یا گڕو بزوسکێ (لەو ئاگرە) تان بۆ دێنم تا ئێوە ﴿تَصْطَلُونَ﴾ خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە ﴿٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِىَ﴾ ئەمجا کاتێ (مووسا علیه السلام) گەیشتە لای ئاگرەکە بانگی لێ کرا ﴿أَنۢ بُورِكَ مَن فِى ٱلنَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ کە پیرۆز بووە ئەو کەسەی لەناو ئاگرەکە (ڕووناکی کە) دایەو ئەوەش بەدەوری دایە ﴿وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وە پاك و بێگەردە خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٨﴾ ﴿يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّهُۥٓ أَنَا ٱللَّهُ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ ئەی مووسا بەڕاستی ئەوەی (بانگی کردی) منم خوای بەدەسەلاتی کار دروست ﴿٩﴾ ﴿وَأَلْقِ عَصَاكَ﴾ دە گۆچانەکەت فڕێ دە (ئەویش فڕێی دا) ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ﴾ ئەمجا کاتێ بینی وەك تیرەمار دەجوڵێ ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ (مووسا) هەڵهات و ئاوڕی نەدایەوە. ﴿يَٰمُوسَىٰ لَا تَخَفْ﴾ (خودا فەرمووی) ئەی مووسا مەترسە ﴿إِنِّى لَا يَخَافُ لَدَىَّ ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ بێگومان پێغەمبەران لای من ناترسن ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا مَن ظَلَمَ﴾ بێجگە لەکەسێ کەستەمی کردبێ ﴿ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًۢا بَعْدَ سُوٓءٍ﴾ پاشان خراپەکەی گۆڕیبێ بەچاکە ﴿فَإِنِّى غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی من لێبوردەی بەبەزەیم ﴿١١﴾ ﴿وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ﴾ وە دەستت بکە بەباخەڵتدا ﴿تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ﴾ (کە دەرت هێنا) بەسپێتی و پرشنگداری دێتە دەرەوە بەبێ بەڵەکی ﴿فِى تِسْعِ ءَايَٰتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِۦٓ﴾ (ئەمە دوو موعجیزەیە) لەنۆ موعجیزە بۆ فیرعەون و گەلەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکی لەسنوور دەرچوون ﴿١٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ ءَايَٰتُنَا مُبْصِرَةً﴾ ئەمجا کاتێ موعجیزە ئاشکراو ڕوونەکانی ئێمەیان بۆ هات ﴿قَالُوا۟ هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ووتیان ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿١٣﴾

﴿وَجَحَدُواْ بِهَا﴾ ئەو موعجیزانەیان دان پێدا نەدەنا وئینکاریان دەکرد ﴿وَٱسْتَيْقَنَتْهَآ أَنفُسُهُمْ﴾ کەچی لەدڵی خۆیان دا بەڕاستیان دەزانی ﴿ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ لەبەر ستەمکاری و خۆ بە زل زانینیان (ئینکاریان دەکرد) ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ عِلْمًا﴾ سوێند بە خوا زانستمان بە داوود و سولەیمان بەخشی ﴿وَقَالَا ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ هەردووکیان وتیان: هەموو سوپاس و سەنایە بۆ ئەو خوایەی ﴿فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ کە ڕێزی داوین بەسەر زۆر لە بەندە باوەڕدارەکانیدا ﴿١٥﴾ ﴿وَوَرِثَ سُلَيْمَٰنُ دَاوُۥدَ﴾ وە سولەیمان بووە میراتگری داوود (لە پێغەمبەرێتی و پاشایەتی و زانیاری دا) ﴿وَقَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی خەڵکینە ﴿عُلِّمْنَا مَنطِقَ ٱلطَّيْرِ﴾ فێری زمانی باڵندەکان کراوین ﴿وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَىْءٍ﴾ وە لە هەموو شتێکمان پێ دراوە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْفَضْلُ ٱلْمُبِينُ﴾ بەڕاستی ئەمە (بە من دراوە) فەزڵ و چاکەیەکی ئاشکرایە ﴿١٦﴾ ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَٰنَ جُنُودُهُۥ﴾ وە کۆ کرایەوە بۆ سولەیمان هەموو سەربازەکانی ﴿مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ وَٱلطَّيْرِ﴾ لە جنۆکەو ئادەمی و باڵندەکان ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لە پێش و دواکەوتن) بەرگیری دەکران (و بەڕیز دەڕۆشتن) ﴿١٧﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَوْاْ﴾ هەتا کاتێ گەشتنە ﴿عَلَىٰ وَادِ ٱلنَّمْلِ﴾ سەر شیوی مێروولە (شوێنێك بوو مێروولەی زۆر بوو) ﴿قَالَتْ نَمْلَةٌ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّمْلُ﴾ مێروولەیەك ووتی: ئەی مێروولەکان ﴿ٱدْخُلُواْ مَسَٰكِنَكُمْ﴾ بڕۆنە ناو ماڵەکانی خۆتان (کونەکانتان) ﴿لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَٰنُ وَجُنُودُهُۥ﴾ با سولەیمان و لەشکرەکەی نەتان پلیشێنن(لە ژێر پێیاندا) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا﴾ ئەمجا (سولەیمان بەسەر سوڕمانەوە) زەردەخەنەی کرد لەقسەی ئەو مێرولە ﴿وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِىٓ﴾ و ووتی ئەی پەروەردگارم وام ڕابێنە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ﴾ کە سوپاسی ئەو چاکە و نیعمەتانەت بکەم کە ڕشتووتە بەسەر من و دایك باوکمدا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَٰلِحًا تَرْضَىٰهُ﴾ وە (ڕام بێنە) کە کار و کردەوەی چاکە بکەم کە تۆ پێی ڕازی بێت ﴿وَأَدْخِلْنِى بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بە بەزەیی خۆت بمخەرە ڕیزی بەندە چاکەکانت ﴿١٩﴾ ﴿وَتَفَقَّدَ ٱلطَّيْرَ﴾ جا(سولەیمان) چاوی بەباڵندەکان دا گێڕا ﴿فَقَالَ مَا لِىَ لَآ أَرَى ٱلْهُدْهُدَ﴾ ووتی ئەوە چی یە بۆ پەپوو سلێمانە نابینم ﴿أَمْ كَانَ مِنَ ٱلْغَآئِبِينَ﴾ یاخود لە ئامادەنەبوانە؟ (خۆی دزیوەتەوە) ﴿٢٠﴾ ﴿لَأُعَذِّبَنَّهُۥ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سوێند بە خوا سزایەکی بەتینی دەدەم ﴿أَوْ لَأَاْذْبَحَنَّهُۥٓ﴾ یا سەری دەبڕم ﴿أَوْ لَيَأْتِيَنِّى بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ یا بەڵگەیەکی ڕوونم بۆ دێنێت (لەسەر ئامادە نەبوونی). ﴿٢١﴾ ﴿فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ ئەمجا (پەپوو) ماوەیەکی کورت مایەوە ﴿فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ﴾ جا (هاتەوە و بەسولەیمانی) ووت ئاگادار بووم لە شتێك کە تۆ ئاگادار نیت لێی ﴿وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍۭ بِنَبَإٍ يَقِينٍ﴾ لە(وولاتی) سەبەئەوە هەواڵێکی ڕاستەقینەم بۆ هێناوی ﴿٢٢﴾

﴿إِنِّي وَجَدتُّ ٱمۡرَأَةٗ تَمۡلِكُهُمۡ﴾ بەڕاستی من دیم ئافرەتێك پادشای ئەوانە (بەناوی بەلّقیس) ﴿وَأُوتِيَتۡ مِن كُلِّ شَيۡءٖ﴾ کەهەموو شتێکی (پادشایەتی) پێ دراوە ﴿وَلَهَا عَرۡشٌ عَظِيمٞ﴾ و تەختێکی (پادشایەتی) زۆر گەورەی هەیە (٢٣) ﴿وَجَدتُّهَا وَقَوۡمَهَا﴾ خۆی و گەلەکەیم دی ﴿يَسۡجُدُونَ لِلشَّمۡسِ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا سوژدە بۆ ڕۆژ دەبەن ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ و شەیتان کردەوە (خراپە)کانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ بەو هۆیەوە بەرگری کردون لەڕێگەی ڕاست ﴿فَهُمۡ لَا يَهۡتَدُونَ﴾ بۆیە ئەوان ڕێگای ڕاست نادۆزنەوە (٢٤) ﴿أَلَّا يَسۡجُدُواْۤ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی ﴿يُخۡرِجُ ٱلۡخَبۡءَ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ کەئەوەی شاراوە بێت لەئاسمانەکان و زەویدا دەری دەخات (دەردێنێ) ﴿وَيَعۡلَمُ مَا تُخۡفُونَ وَمَا تُعۡلِنُونَ﴾ ئەوەش دەی شارنەوەو ئەوەی دەری دەخەن دەی زانێ (٢٥) ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوایە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەئەو ﴿رَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ۩﴾ پەروەردگاری عەرشی هەرە گەورەیە (٢٦) ﴿قَالَ سَنَنظُرُ﴾ (سولەیمان بەپەپووەکەی) ووت ئێمە لێ کۆڵینەوە دەکەین (سەیر دەکەین) ﴿أَصَدَقۡتَ أَمۡ كُنتَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ (تا بزانین) ڕاست دەکەیت (لەو هەواڵەدا) یا لە درۆزنانیت (٢٧) ﴿ٱذۡهَب بِّكِتَٰبِي هَٰذَا﴾ ئەم نامەیەی منیان بۆ بەرە ﴿فَأَلۡقِهۡ إِلَيۡهِمۡ ثُمَّ تَوَلَّ عَنۡهُمۡ﴾ و فڕێ ی دە بۆیان پاشان دوور کەوەرەوە لێیان ﴿فَٱنظُرۡ مَاذَا يَرۡجِعُونَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە چ وەلامێك دەگەڕێننەوە (٢٨) ﴿قَالَتۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ﴾ (بەلّقیس) ووتی ئەی پیاو ماقوڵ و سەرۆکەکان ﴿إِنِّيٓ أُلۡقِيَ إِلَيَّ كِتَٰبٞ كَرِيمٌ﴾ بەڕاستی من نامەیەکی گرنگم بۆ هاوێژراوە (٢٩) ﴿إِنَّهُۥ مِن سُلَيۡمَٰنَ﴾ کەبێگومان لە سولەیمانەوە (هاتووە). ﴿وَإِنَّهُۥ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (نامە دەست پێ دەکات): بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان (٣٠) ﴿أَلَّا تَعۡلُواْ عَلَيَّ وَأۡتُونِي مُسۡلِمِينَ﴾ خۆتان بەگەورە مەزانن بەسەرمداو بەموسڵمانی (گەردن کەچی) وەرن بۆ لام (٣١) ﴿قَالَتۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ﴾ (بەلّقیس) ووتی ئەی سەرۆك وئەشرافەکان ﴿أَفۡتُونِي فِيٓ أَمۡرِي﴾ دەربارەی ئەم کارەم ڕای خۆتانم پێ بڵێن ﴿مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمۡرًا﴾ چونکە من هیچ بڕیارێك نادەم ﴿حَتَّىٰ تَشۡهَدُونِ﴾ هەتا ئێوە ئامادە نەبن (و ڕاوێژتان پێ نەکەم) (٣٢) ﴿قَالُواْ نَحۡنُ أُوْلُواْ قُوَّةٖ﴾ ووتیان: ئێمە خاوەنی هێزین (چەك و سەرباز) ﴿وَأُوْلُواْ بَأۡسٖ شَدِيدٖ﴾ وە (لەجەنگدا) خاوەنی ئازایەتیەکی زۆرین ﴿وَٱلۡأَمۡرُ إِلَيۡكِ﴾ وە فەرمان وبڕیاریش بەدەستی تۆیە ﴿فَٱنظُرِي مَاذَا تَأۡمُرِينَ﴾ کەواتە سەرنج بدە (بیربکەرەوە) چ فەرمانێك دەدەیت (٣٣) ﴿قَالَتۡ إِنَّ ٱلۡمُلُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی پادشایان ﴿إِذَا دَخَلُواْ قَرۡيَةً أَفۡسَدُوهَا﴾ هەر کاتێ (بەزۆر) چوونە شارێکەوە خراپ و وێرانی دەکەن ﴿وَجَعَلُوٓاْ أَعِزَّةَ أَهۡلِهَآ أَذِلَّةٗ﴾ وە دەسەلات دارەکانی ئەو (شارە) ڕیسواو سەرشۆڕ دەکەن ﴿وَكَذَٰلِكَ يَفۡعَلُونَ﴾ وە (کاتێ زاڵ بوون) هەر بەو جۆرە دەکەن (٣٤) ﴿وَإِنِّي مُرۡسِلَةٌ إِلَيۡهِم بِهَدِيَّةٖ﴾ جا من دیارییەکی بەنرخ و گەورەیان بۆ دەنێرم ﴿فَنَاظِرَةُۢ بِمَ يَرۡجِعُ ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ ئەمجا چاوەڕوان دەکەم کەنێردراوەکان بەچی یەوە دەگەڕێنەوە (٣٥)

﴿فَلَمَّا جَآءَ سُلَيۡمَٰنَ﴾ ئەمجا کاتێك (نێراوەکە) هاتە لای سولەیمان ﴿قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٖ﴾ (سولەیمان) وتی: ئێوە ماڵ و سامان بەمن دەدەن؟! ﴿فَمَآ ءَاتَىٰنِۦَ ٱللَّهُ﴾ دەی ئەوەی خوا بەمنی داوە ﴿خَيۡرٞ مِّمَّآ ءَاتَىٰكُم﴾ چاکترە لەوەی داویەتی بەئێوە ﴿بَلۡ أَنتُم بِهَدِيَّتِكُمۡ تَفۡرَحُونَ﴾ بەڵکو ئێوە بەدیارییەکەتان دڵخۆش دەبن ﴿٣٦﴾ ﴿ٱرۡجِعۡ إِلَيۡهِمۡ فَلَنَأۡتِيَنَّهُم﴾ (بە دیارییەکەوە) بگەڕێرەوە بۆلایان سوێند بەخوا بۆیان دێین ﴿بِجُنُودٖ لَّا قِبَلَ لَهُم بِهَا﴾ بە لەشکرێکەوە کەتوانای ڕوو بەڕوو بوونەوەیان نی یە لەگەڵیدا ﴿وَلَنُخۡرِجَنَّهُم مِّنۡهَآ أَذِلَّةٗ﴾ وە سوێند بەخوا بەزەلیلی و ژێردەستی لەووڵاتەکەیان دەریان دەکەین ﴿وَهُمۡ صَٰغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان ڕیسواو سەرشۆڕن ﴿٣٧﴾ ﴿قَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ﴾ (سولەیمان) وتی ئەی دەستەی پیاوماقوڵ و ئەشرافەکان ﴿أَيُّكُمۡ يَأۡتِينِي بِعَرۡشِهَا﴾ کامتان تەختە (پادشایی یە) کەیم بۆ دێنن ﴿قَبۡلَ أَن يَأۡتُونِي مُسۡلِمِينَ﴾ پێش ئەوەی بە ملکەچی بێن بۆلام ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ عِفۡرِيتٞ مِّنَ ٱلۡجِنِّ﴾ جنۆکەیەکی گەورەی بەهێز لە جنۆکەکان وتی ﴿أَنَا۠ ءَاتِيكَ بِهِۦ﴾ من ئەو (تەختەییت) بۆ دێنم ﴿قَبۡلَ أَن تَقُومَ مِن مَّقَامِكَۖ﴾ پێش ئەوەی لەجێگەی خۆت هەستیت ﴿وَإِنِّي عَلَيۡهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٞ﴾ وە بێگومان من بەتوانام بەسەر ئەو (هێنانەدا) و دەسپاکیشم ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِي عِندَهُۥ عِلۡمٞ مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەوەی زانستی لەکتێبی (ئاسمانی) لا بوو وتی ﴿أَنَا۠ ءَاتِيكَ بِهِۦ قَبۡلَ أَن يَرۡتَدَّ إِلَيۡكَ طَرۡفُكَۚ﴾ من بۆت دێنم پێش ئەوەی چاوت بتروکێنیت ﴿فَلَمَّا رَءَاهُ مُسۡتَقِرًّا عِندَهُۥ﴾ (تەختەکەی هێنا) جا کاتێك سولەیمان تەختەتەکەی (بەلّقیسی) لای خۆیدا بینی ﴿قَالَ هَٰذَا مِن فَضۡلِ رَبِّي﴾ ووتی ئەمەلەفەزلی پەروەردگارمەوەیە ﴿لِيَبۡلُوَنِيٓ ءَأَشۡكُرُ أَمۡ أَكۡفُرُۖ﴾ بۆئەوەی تاقیم بکاتەوەئایاشوکری (ئەم نیعمەتە) دەکەم یان پێ نەزان و سپڵە دەبم ﴿وَمَن شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشۡكُرُ لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ وە هەر کەسێ سوپاسی خوا بکات ئەوە بێگومان سوپاس بۆ خۆی دەکات (چونکە سوپاکردنی خوای گەورە نیعمەتەکانی پێ زیاد دەبێت) ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيّٞ كَرِيمٞ﴾ وە هەر کەسیش ناسوپاسی بکات (زیانی بۆ خۆیەتی) چونکە بێگومان پەروەردگارم دەوڵەمەند و بێ نیازە ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ نَكِّرُواْ لَهَا عَرۡشَهَا﴾ (سولەیمان) ووتی تەختەکەی بگۆڕن ﴿نَنظُرۡ أَتَهۡتَدِيٓ﴾ سەرنج دەین (بزانین) دەیناسێتەوە (کە تەختەکەی خۆیەتی) ﴿أَمۡ تَكُونُ مِنَ ٱلَّذِينَ لَا يَهۡتَدُونَ﴾ یان نایناسێتەوە ﴿٤١﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَتۡ قِيلَ أَهَٰكَذَا عَرۡشُكِۖ﴾ ئەمجا کاتێك (بەلّقیس) هات پێی ووترا تەختەکەی تۆ وەك ئەمە وابوو ﴿قَالَتۡ كَأَنَّهُۥ هُوَۚ﴾ (بەلّقیس) ووتی وەك ئەو وایە (ئەلّێی ئەوە) ﴿وَأُوتِينَا ٱلۡعِلۡمَ مِن قَبۡلِهَا﴾ (سولەیمان) ووتی: پێش ئەم (بەلّقیسە) زانستمان پێ درابوو ﴿وَكُنَّا مُسۡلِمِينَ﴾ وە ئێمە ملکەچ موسڵمان بووین ﴿٤٢﴾ ﴿وَصَدَّهَا مَا كَانَت تَّعۡبُدُ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ﴾ وە ئەوەی بێجگە لەخوا دەی پەرست بەرگری کرد (لەباوەڕ هێنان بەخوا) ﴿إِنَّهَا كَانَتۡ مِن قَوۡمٖ كَٰفِرِينَ﴾ بێگومان ئەو (بەلّقیس) لەگەلی کافران بوو ﴿٤٣﴾ ﴿قِيلَ لَهَا ٱدۡخُلِي ٱلصَّرۡحَۖ﴾ ووترا بە (بەلّقیس) بچۆرە ناو کۆشکەکەوە ﴿فَلَمَّا رَأَتۡهُ حَسِبَتۡهُ لُجَّةٗ﴾ ئەمجا کاتێك کەبینی بەدەریای زانی ﴿وَكَشَفَتۡ عَن سَاقَيۡهَاۚ﴾ و هەر دوو قاچی هەلکرد (بۆ ئەوەی تەڕ نەبێت) ﴿قَالَ إِنَّهُۥ صَرۡحٞ مُّمَرَّدٞ مِّن قَوَارِيرَۗ﴾ (سولەیمان) پێی ووت ئەوە (تۆ بە دەریای دەزانی) کۆشکێکە لەشوشە ﴿قَالَتۡ رَبِّ إِنِّي ظَلَمۡتُ نَفۡسِي﴾ (بەلّقیس) ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کردو ﴿وَأَسۡلَمۡتُ مَعَ سُلَيۡمَٰنَ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ لەگەڵ سولەیمان دا منیش ملکەچ بووم بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٤﴾

﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَآ إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمۡ صَٰلِحًا﴾ سوێند بەخوا ناردمان بۆ گەلی سەموود صالح پێغەمبەری برایان (علیه السلام) ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ (پێی ووتن) کەخوا بپەرستن ﴿فَإِذَا هُمۡ فَرِيقَانِ يَخۡتَصِمُونَ﴾ کەچی ئەوان بوونە دوو کۆمەڵی دژ بەیەك ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ لِمَ تَسۡتَعۡجِلُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بۆچی پەلە دەکەن ﴿بِٱلسَّيِّئَةِ قَبۡلَ ٱلۡحَسَنَةِ﴾ (بەهاتنی) سزاو تۆڵە پێش (هاتنی) ڕەحمەت و چاکە ﴿لَوۡلَا تَسۡتَغۡفِرُونَ ٱللَّهَ﴾ بۆچی (ناگەڕێنەوە) داوای لێخۆشبوون ناکەن لەخوا ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُواْ ٱطَّيَّرۡنَا بِكَ وَبِمَن مَّعَكَ﴾ ووتیان ئێمە تووشی شومی و نەگبەتی بووین بەهۆی تۆو ئەوانەی لەگەڵ تۆدان (باوەڕداران) ﴿قَالَ طَٰٓئِرُكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ﴾ (صالح) ووتی هۆی ئەو نەگبەتی یەی ئێوە لەلای خوایە (کەبێ باوەڕیتانە) ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ تُفۡتَنُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە گەلێکن تاقی دەکرێنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَانَ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ لەو شارە (ی صالح)دا ﴿تِسۡعَةُ رَهۡطٖ يُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا يُصۡلِحُونَ﴾ نۆ کەس هەبوون لەزەویدا خراپەکاریان دەکرد بەهیچ جۆر چاکەیان نەدەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿قَالُواْ تَقَاسَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ووتیان (بەیەکتری) سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَنُبَيِّتَنَّهُۥ وَأَهۡلَهُۥ﴾ کەبەشەودا هێرش دەکەینە سەر ماڵ و خێزانی (صالح و هەموویان لەناو دەبەین) ﴿ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِۦ﴾ لەپاشان دەڵێین بەکەس و کاری (صالح) ﴿مَا شَهِدۡنَا مَهۡلِكَ أَهۡلِهِۦ﴾ ئێمە ئاگامان لەکوشتن و تیاچوونی خێزانی ئەو نی یە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وبێگومان ڕاستیش دەکەین ﴿٤٩﴾ ﴿وَمَكَرُواْ مَكۡرٗا﴾ ئەوان پیلانی نەخشەیان داڕشت بەپیلاندانێکی خراپ (بۆ کوشتنی صالح) ﴿وَمَكَرۡنَا مَكۡرٗا﴾ ئێمەش (لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) پیلانمان گێڕا (بۆ لەناو بردنیان) بە پیلانگێڕانێکی بەهێز ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد ﴿٥٠﴾ ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ مَكۡرِهِمۡ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی پیلانی ئەوان چی لێهات ﴿أَنَّا دَمَّرۡنَٰهُمۡ وَقَوۡمَهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ چۆن ئێمە ئەوان و گەلەکەیانمان هەموو پێکەوە لەناو برد ﴿٥١﴾ ﴿فَتِلۡكَ بُيُوتُهُمۡ﴾ ئەمجا ئەوە (جێ) خانووەکانیانە ﴿خَاوِيَةَۢ بِمَا ظَلَمُوٓاْ﴾ چۆڵ و خاڵی یە لەبەر ئەوەی ستەمیان کرد ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا پەندو ئامۆژگاری وبەڵگە هەیە ﴿لِّقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە دەزانن (چیمان بەسەر ئەوانە هێناوە) ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَنجَيۡنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەمان ڕزگار کرد کەبڕوایان هێنابوو و لەخوا دەترسان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلُوطًا إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ﴾ وە باسی لوط بکە کاتێ ووتی بەگەلەکەی ﴿أَتَأۡتُونَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ ئایا ئێوە ئەو کارە زۆر خراپ و ناشیرینە دەکەن ﴿وَأَنتُمۡ تُبۡصِرُونَ﴾ کەئێوە دەبینن و دەزانن (چەند پیس وناشیرینە) ﴿٥٤﴾ ﴿أَئِنَّكُمۡ لَتَأۡتُونَ ٱلرِّجَالَ شَهۡوَةٗ مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِ﴾ چۆن!! ئایا بەڕاستی ئێوە دەچنە لای پیاوان لەجیاتی ئافرەتان بۆ بەجێ هێنانی ئارەزوو (ەکانتان)؟ ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ تَجۡهَلُونَ﴾ دیارە ئێوە گەل و کۆمەڵێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٥﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ جگە لەوەی کەووتیان ﴿أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لـووط و کەسـوکار و(شـوێن کەوتوانـی) لەشـارەکەتان دەرکـەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کەسـانێکن خۆیان پاك ڕادەگرن (لەم کردەوەی ئێمە) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ﴾ ئەمجا ئێمە لووط و خێزانەکەیمان ڕزگار کرد جگە لەهاوسـەرەکەی ﴿قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کەبڕیارمـان دا ئەو(هاوسـەرەکەی) لەجێمـاوان بێـت لەسـزادا ﴿٥٧﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وەبارانێکمـان (لەبـەرد) بەسـەریان دا بارانـد ﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئـای چ خـراپ بوو بارانی ترسـێنراوەکان ﴿٥٨﴾ ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سـوپاس و ستایش بـۆ خوا ﴿وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ﴾ وە سـەلام و درود لەسـەر ئـەو بەندانەی خـوا هەڵیبژاردون (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ئایا خوا باشترە یا ئەو بتانەی دەیکەنە هاوبەشی خوا ﴿٥٩﴾ ﴿أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێك کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لەئاسـمانەوە بارانی بۆ بارانـدون ﴿فَأَنبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾ ئەمجا بەو(بارانە) چەند باخچەیەکی خـاوەن جوانیمان ڕواند ﴿مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنبِتُوا شَجَرَهَا﴾ کە ئێوە نەتان دەتوانی درەخت و ڕواوی ئەو(باخچە) بڕوێنن ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر لە گەڵ خوادا هەیە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾ (نەخێر نی یە) بەڵام ئەوانە گەلێکن لادەدەن لەڕێگای ڕاسـت ﴿٦٠﴾ ﴿أَمَّن جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا﴾ ئایا زاتێ کەزەوی کردوەتە جێگای ئارامی و نیشـتەجێ بـوون ﴿وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا﴾ وە لەناو(زەوی)دا چەند ڕوبـاری بـەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ﴾ وە چەنـد چیای گەورەی بـۆ زەوی داناوە ﴿وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا﴾ وە لە نێوان دوو ئاودا (شـیرین و سـوێر) بەربەسـتی داناوە(بۆ ئـەوەی تێکەڵ نەبن) ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایـا هیچ پەرسـتراوی تـر هەیە لەگـەڵ خـوادا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ نەخێر نی یە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٦١﴾ ﴿أَمَّن يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾ ئایا زاتێ کەدێت بەهاواری ناچار و داماوەوە کاتێـك هـاواری لێ دەکات ﴿وَيَكْشِفُ السُّوءَ﴾ وە ناخۆشـی و بەڵاکان لادەبات ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ﴾ وە دەتان کاتە جێنشـینی گەلانی تری سـەر زەوی ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا پەرستراوێکی تر هەیە لەگـەڵ خوادا (نەخێـر نییە) ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم بیـر دەکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ ئایـا زاتێ کە ڕێنموونیی ئێوە دەکات (بە ئەسـتێرە و شـتی تـر) لەتاریکی یەکانی ووشـکانی و دەریادا (لەشـەودا) ﴿وَمَن يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ و زاتێك کە (با) دەنێرێت بـە مـوژدەدەر پێش بارانـی ڕەحمەتـی ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرسـتراوێکی تر هەیە لەگـەڵ خوادا ﴿تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا بەرز و بڵندترە لەوەی بت پەرستان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٣﴾

﴿أَمَّن يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئایا زاتێ کە لەسەرەتاوە بونەوەر بەدی دێنێت پاشان (دوای مردنی) جارێکی تر دروستی دەکاتەوە ﴿وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وەزاتێ کە لەئاسمان و زەوی یەوە ڕزق و ڕۆزیتان دەدات ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا (نەخێر نی یە) ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵگەتان بێنن ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ﴾ بڵێ کەسانێ کە لە ئاسمانەکان و زەوی دان غەیب نازانن ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا (تەنها ئەو دەیزانێ) ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ و ئەوان هەست ناکەن چ کاتێ زیندوو دەکرێنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ بەڵکو زانیاری ئەوان دەربارەی ڕۆژی دوایی کورتە وبڕ ناکات (زانیاریەکی وایان نی یە) ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا﴾ بەڵکو لەبارەی (ڕۆژی دوای) یەوە ئەوان لەگومان و دوودڵیدان ﴿بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوان لەو بارەیەوە کوێرن ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا﴾ ئایا کاتێ ئێمەو باوو باپیرانمان بووین بەخاك ﴿أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ﴾ ئایا ئێمە دەر دەرهێنرێین (لەگۆڕەکانمان و زیندوو دەبینەوە) ﴿٦٧﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمەو باوو باپیرانمان لەمەو پێش بەڵێنی ئەم (زیندوو کردنەوە)مان پێ درا بوو ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (هەڕەشەی موحەممەد ﷺ) لێمان دەکات) تەنها درۆ و دەلەسەی گەلە پێشووەکانە (کەنوسراوەتەوە) ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی و وڵاتان دا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدەن بزانن سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بووە (چییان بەسەر هاتووە) ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ خەفەت مەخۆ بۆ ئەوانە (کەبڕوا ناهێنن) ﴿وَلَا تَكُن فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و سینگ و دڵت تەنگ نەبێ لەو پیلان و خراپانەی دەیکەن (دژبەتۆ) ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ دەڵێن ئەم بەڵێنەی (سزای پێمان دەدەن) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەیە زۆر لێتانەوە نزیك بووبێتەوە ﴿بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ﴾ هەندێ لەو سزای بەپەلە داوای هاتنی دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾ وەبەڕاستی پەروەردگارت خاوەن فەزڵ و چاکەیە بەسەرخەلکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر بەیان سوپاس(ی پەروەردگار) ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ﴾ وە بەڕاستی پەوەردگارت ئاگادارەو دەزانێت ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەو (دوژمنایەتی و کینەی) لە دەرونیاندا دەیشارنەوە وبەوەش دەری دەبڕن (نایشارنەوە) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هیچ شتێکی نادیار نییە لەئاسمان و زەوی دا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر لەکتێبی ڕوون (لوح المحفوظ) دایە ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ﴿يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ دەیگێڕێتەوە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ زۆربەی ئەو مەسەلانەی کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٧٦﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەم (قورئانە) ڕێنموونی میهرەبانی یە بۆ ئیمانداران ﴿٧٧﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُم بِحُكْمِهِۦ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت دادوەری دەکات لەنێوانیان دا بەبڕیاری خۆی ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە خوا بەدەسەلاتی زانایە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ کەوا بوو پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿إِنَّكَ عَلَى ٱلْحَقِّ ٱلْمُبِينِ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ئاینێکی ڕاست و ڕوونی ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی تۆ ناتوانی (بانگەوازت) بەمردووەکان بیبستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ﴾ وە ناتوانی بانگەوازت بەوانەی کەڕن بژنەوێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا۟ مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ پشت هەڵدەکەن و دەڕۆن ﴿٨٠﴾ ﴿وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِى ٱلْعُمْىِ عَن ضَلَٰلَتِهِمْ﴾ وە تۆ ناتوانی کوێران ڕزگار کەیت لەگومڕاییەکەیان (ڕێنموونیان بکەیت) ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ تۆ تەنها (ڕێنموونیت) بەکەسێ دەژنەوێنی کەبڕوا بەئایەت و نیشانەکانی ئێمە دێنێ ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونکە ئەوانە هەمیشە ملکەچن (بۆ هەق) ﴿٨١﴾ ﴿۞ وَإِذَا وَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ ئەو بەڵێنی (سزایەی پێیان دراوە) بەسەریاندا هات ﴿أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ (کەمێك پێش ڕودانی قیامەت) گیان لەبەرێك لەزەوی دەردە هێنین بۆیان ﴿تُكَلِّمُهُمْ﴾ قسەیان لەگەڵدا دەکات ﴿أَنَّ ٱلنَّاسَ كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (دەڵێ) بەڕاستی ئەم خەڵکە باوەڕی ڕاستەقینەیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئەو ڕۆژە بکە لەهەموو میللەتێك پۆلێکی زۆر کۆدەکەینەوە ﴿مِّمَّن يُكَذِّبُ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ لەوانەی ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لەپێش و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (بەڕیز دەڕۆن) ﴿٨٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُو﴾ هەتا کاتێ دێن (بۆ شوێنی کۆکردنەوەیان) ﴿قَالَ أَكَذَّبْتُم بِـَٔايَٰتِى وَلَمْ تُحِيطُوا۟ بِهَا عِلْمًا﴾ (خوا) ئەفەرموێ ئایا ئێوە ئایەتەکانی منتان بەدرۆ دەزانی (باوەڕتان پێ نەهێنا) لەکاتێکدا هیچ زانیاریەکتان دەربارەیان نەبوو ﴿أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ یان ئێوە چیتان دەکرد (لەدونیا) ﴿٨٤﴾ ﴿وَوَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا۟﴾ وە بڕیاری (سزادانیان) بەسەرا دەسەپێ بەهۆی ستەمکاری یانەوە ﴿فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هیچ قسە ناکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا (بێ بڕوایان) نەیان زانیوەو نابینن ﴿أَنَّا جَعَلْنَا ٱلَّيْلَ لِيَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ ئێمە شەومان سازاندووە بۆ ئەوەی ئەوان ئارامی تیا بگرن ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژمان ڕووناك کردووە (ئیش و کاری تیادەکەن) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دێنن (بەخوا) ﴿٨٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئەو ڕۆژە بکە فوو دەکرێ بەشەیپوردا ﴿فَفَزِعَ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ جا هەرچی کەس لەئاسمانەکان و زەوی دایە دەترسێ وڕادەچڵەکێ (هەموو دەمرن) ﴿إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ جگە لەو کەسانەی خوا بیەوێ (بەئارام بن و نەمرن) ﴿وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَٰخِرِينَ﴾ وە هەموو بەملکەچی و سەر شۆڕی دێنەوە لای خوا ﴿٨٧﴾ ﴿وَتَرَى ٱلْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً﴾ وە ئەو کێوو چیانە دەبینی وا دەزانی دامەزراون (لەشوێنی خۆیان دا) ﴿وَهِىَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِ﴾ (کاتێ فووکرا بەشەیپوردا) چیاکان وەکو ڕۆشتنی هەور دەڕۆن ﴿صُنْعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِىٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ ئەمە دروست کراوی ئەو خوایە کەهەموو شتێکی بەو پەڕی ڕێك و پێکی دروست کردووە ﴿إِنَّهُۥ خَبِيرٌۢ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك ئێوە دەیکەن ﴿٨٨﴾

﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ﴾ هەرکـەس کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پاداشتی چاکتری لەو (کردەوە)ی بۆ هەیە ﴿وَهُم مِّن فَزَعٖ يَوۡمَئِذٍ ءَامِنُونَ﴾ وە ئەوانە دڵنیان لەترس و داچڵەکانی گەورەی ئەو ڕۆژە ﴿٨٩﴾ ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هەرکەس خراپەی کردبێت ﴿فَكُبَّتۡ وُجُوهُهُمۡ فِي ٱلنَّارِ﴾ (لەو ڕۆژەدا) بەسەر ڕوومەت ودەم و چاویاندا دەخرێنە ناو ئاگر(ی دۆزەخ) ﴿هَلۡ تُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئایا سزا دەدرێن جگە لەوەی دەتانکرد ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّمَآ أُمِرۡتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ) بێگومان من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَعۡبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ ٱلۡبَلۡدَةِ﴾ کەتەنها پەروەردگاری ئەم شارە (مەککە) بپەرستم ﴿ٱلَّذِي حَرَّمَهَا﴾ ئەو (خوایە)ی (ڕێز شکاندی) ئەم شارەی حەرام کردووە ﴿وَلَهُۥ كُلُّ شَيۡءٖۖ﴾ و هەموو شتێك تەنها هی ئەو (خوایە) ﴿وَأُمِرۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە لەموسڵمانان بم ﴿٩١﴾ ﴿وَأَنۡ أَتۡلُوَاْ ٱلۡقُرۡءَانَۖ﴾ وە (فەرمانم پێ دراوە کە)قورئان بخوێنم (بەسەر خەڵکـی دا) ﴿فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ جا هەر کەس هیدایەتی وەرگرت ئەو بێگومان تەنها بۆ خۆی هیدایەت وەردەگرێ (قازانجەکەی بۆ خۆیەتی) ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەرکەسیش گومڕا بێت (زیانی بۆ خۆیەتی) ﴿فَقُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُنذِرِينَ﴾ وە بڵێ: بەڕاستی من تەنها یەکێکم لەترسێنەران ﴿٩٢﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ﴾ وە بڵێ هەموو سوپاس بۆ خوایە ﴿سَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ فَتَعۡرِفُونَهَاۚ﴾ ئەو (خوایە) بەزوویی ئایەت و نیشانەکانی نیشانی ئێوە دادەت ئێوەش دەیانناسن (کەئایەتی خوان) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت بێ ئاگا نییە لەوەی کەئێوە دەیکەن ﴿٩٣﴾

سورەتی ﴿ٱلۡقَصَصِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ بە(طا،سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوازاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرتای سورەتی (البقرة) بکـە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئـەم (ئایەتانـە) ئایەتەکانی قورئانـی ڕوون و ئاشـکران ﴿٢﴾ ﴿نَتۡلُواْ عَلَيۡكَ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەرتا(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرۡعَوۡنَ بِٱلۡحَقِّ﴾ هەندێ لەهەواڵی مووسـا و فیرعـەون بەڕاستی و دروستی ﴿لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بـۆ ئەوانـەی بـڕوا دێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ فِرۡعَوۡنَ عَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڕاستی فیرعەون زاڵ و(ملهوڕ و یاخی) بوو لەزەوی (میصر)دا ﴿وَجَعَلَ أَهۡلَهَا شِيَعٗا﴾ وە خەڵکەکەی (میصـری) کـرد بەچەند بەش و کۆمەڵێـك ﴿يَسۡتَضۡعِفُ طَآئِفَةٗ مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێکیانی لاوازو ژێر دەستە دەکرد ﴿يُذَبِّحُ أَبۡنَآءَهُمۡ وَيَسۡتَحۡيِۦ نِسَآءَهُمۡۚ﴾ کوڕانی ئەوانی سەر دەبڕی و ئافرەتانیانی بەزیندویی دەهێشتەوە (دەیکردنە خزمەتـکارو کەنیـزەك) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ بەڕاسـتی ئـەو (فیرعـەون) لەخراپـەکاران بـوو ﴿٤﴾ ﴿وَنُرِيدُ أَن نَّمُنَّ﴾ وە ئێمە دەمانەوێ (بەچاکەی خۆمان) منەت بنێن ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەسەر ئەوانەی کـەلاواز و ژێـر دەسـت کرا بوون لەووڵاتـی (میصـر)دا ﴿وَنَجۡعَلَهُمۡ أَئِمَّةٗ وَنَجۡعَلَهُمُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ وە بیان کەینە پێشەواو بیان کەینە میرات بەران(ی کەلەپوری فیرعەون و و شوێن کەوتوانی) ﴿٥﴾

﴿وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە دەسەڵات داریان بکەین لەو زەویەدا ﴿وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ وەنیشانی فیرعەون وهامان ولەشکری هەردووکیان بدەین ﴿مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾ لە (بەنو ئیسرائیلی یەکانەوە) ئەوەی خۆیان لێ دەپاراست ﴿٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ﴾ بەدایکی مووسامان ڕاگەیاند (ئیلهامان بۆ کرد) ﴿أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ کە شیر بدە بەمووسا ﴿فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا هەرکاتێ ترست لێی هەبوو ﴿فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەوکاتە بیخەرە ڕووبار(ی نیلە)وە ﴿وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي﴾ مەترسە (لێ ی) وخەفەتیش مەخۆ (بۆی) ﴿إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەیگێڕینەوە بۆلات ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە دەیکەین بەیەکێ لەپێغەمبەران ﴿٧﴾ ﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ﴾ (دایکی مووسای خستە ئاوی نیلەوە) ئەمجا دارو دەستەی فیرعەون (پێیان زانی و) هەڵیان گرتەوە ﴿لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ بۆ ئەوەی ببێ بەدوژمن و هۆی خەفەت بۆیان ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ بەڕاستی فیرعەون وهامان ولەشکر و سەربازەکانیان ﴿كَانُوا خَاطِئِينَ﴾ تاوانبارو هەڵەبوون ﴿٨﴾ ﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ﴾ (ویستیان مووسا بکوژن ئاسیەی) ژنی فیرعەون ووتی ﴿قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ﴾ مایەی چاو ودڵ ڕۆشنی یە بۆ من و بۆ تۆش (فیرعەون) مەیکوژن ﴿عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودو کەڵکمان پێ بگەیەنێ ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یا بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد (ئەم منداڵە ئەبێتە هۆی تیاچوونیان) ﴿٩﴾ ﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا﴾ جا دڵی دایکی مووسا خاڵی بوو (لەهەموو شت جگە لەمنداڵەکەی) ﴿إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ﴾ نزیک بوو (نهێنی) ئەو منداڵە ئاشکرابکات ﴿لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا﴾ ئەگەر دڵیمان نەبەستایەتەوە (وە بەهێزمان نەکردایە) ﴿لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەبڕواداران بێ ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ﴾ (دایکی مووسا) ووتی بەخوشکەکەی (مووسا) بەشوێنیدا بڕۆ ﴿فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ﴾ ئەمجا لە دورەوە مووسای بینی و پێی زانی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) هەستیان نەدەکرد ﴿١١﴾ ﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە ئێمە پێشتر (شیری) شیردەرەکانمان حەرام کرد لەمووسا (مەمکی کەسیانی نەدەمژی) ﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ﴾ ئەمجا خوشکەکەی (مووسا) ووتی پێیان ئایاماڵێکتان نیشان دەم ﴿يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ﴾ کەئەو منداڵە بۆ ئێوە بەخێو بکەن(و شیری بدەنێ) ﴿وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ﴾ و دڵسۆز بن بۆی ﴿١٢﴾ ﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ﴾ ئەمجا مووسا مان گێڕایەوە بۆلای دایکی ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ بۆ ئەوەی چاوی پێ ڕوون بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ وە بۆئەوەی بزانێت کەبەڵێنی خوا ڕاست و هەقە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەیان نازانن ﴿١٣﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَٱسْتَوَىٰٓ﴾ کاتێ مووسا گەشتە ئەوپەڕی پێگەیشتنی لەش و ژیری تێرو تەواو بوو ﴿ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ دانایی و زانستمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ هەربەوشێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَدَخَلَ ٱلْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ وە (مووسا) ڕۆشتە ناو شار بێ ئەوەی خەڵکی شار ئاگایان لێ بێ ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ جا لەو شارەدا دوو پیاوی دی لەگەڵ یەکتر شەڕیان دەکرد ﴿هَٰذَا مِن شِيعَتِهِۦ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ ئەمەیان لەتایفەی خۆی بوو ئەوی تریشیان لەدوژمنانی بوو ﴿فَٱسْتَغَٰثَهُ ٱلَّذِى مِن شِيعَتِهِۦ﴾ ئەمجا ئەوەیان کە لەتایفەی خۆی بوو داوای یارمەتی لێ کرد ﴿عَلَى ٱلَّذِى مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ لەدژی ئەوەی کە لە(تاقمی) دوژمنەکەی بوو ﴿فَوَكَزَهُۥ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا مووساش بۆکزێکی لێدا و ئەو (قیبتی یە)ی کوشت ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ (مووسا) ووتی ئەم (کوشتنە) لەکردەوەی شەیتانە ﴿إِنَّهُۥ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی گومڕاکەری ڕوون و ئاشکرایە ﴿١٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لەخۆم کرد ﴿فَٱغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُۥٓ﴾ دەی لێم خۆشبە جا ئەویش (خودا) لێ ی خۆش بوو ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان تەنها ئەو لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بەهەقی چاکە ونیعمەتت لەسەرم (ئەو هێزو توانایەیە کە پێتداوم) ﴿فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ بڕیاربێ هەرگیز نەبم بەپشتیوانی تاوانباران ﴿١٧﴾ ﴿فَأَصْبَحَ فِى ٱلْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ بەهۆی ئەو (کوشتنە)وە لەشاردا بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (فیرعەونیەکانی چ هەڵوێستێکیان دەبێ) ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى ٱسْتَنصَرَهُۥ بِٱلْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُۥ﴾ لەناکاودا ئەو (بەنی ئیسرائیلی یەی) دوێنێ داوای یارمەتی کرد لەو (مووسا لەگەڵ یەکێکی تردا شەڕیەتی) هانای بۆ مووسا هێنا فریاری کەوێت ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰٓ إِنَّكَ لَغَوِىٌّ مُّبِينٌ﴾ مووسا بەو (بەنو ئیسرائیلی یە)ی ووت بەڕاستی تۆ کەسێکی گومڕای ئاشکرای ﴿١٨﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنْ أَرَادَ﴾ ئەمجا کاتێ کە(مووسا) ویستی ﴿أَن يَبْطِشَ بِٱلَّذِى هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا﴾ بەتوندی بدات لەو پیاوەی دووژمنی هەردووکیانە ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِى﴾ ووتی ئەی مووسا ئایا دەتەوێ بم کوژی ﴿كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًۢا بِٱلْأَمْسِ﴾ هەروەکو دوێنێ کەسێکت کوشت ﴿إِن تُرِيدُ إِلَّآ أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تۆ هەر دەتەوێ زۆر دارو ملهوڕ بیت لەزەوی دا ﴿وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْمُصْلِحِينَ﴾ وە ناتەوێ لەپیاو چاکان (ڕێکخەران) بیت ﴿١٩﴾ ﴿وَجَآءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا ٱلْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ﴾ ئەمجا پیاوێک لەو پەڕی شارەوە بەپەلە هات (بۆ لای مووسا) ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ ٱلْمَلَأَ﴾ ووتی ئەی مووسا (ئاگاداربە) کاربەدەست وسەرگەورەکان ﴿يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ﴾ کۆبوونەتەوە لەبارەی تۆوە (قسە دەکەن) بۆ ئەوەی بتکوژن ﴿فَٱخْرُجْ إِنِّى لَكَ مِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ﴾ کەواتە دەرچۆ لەشار (بانەت گرن) بێگومان من دڵسۆزتم ﴿٢٠﴾ ﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ ئەویش لەشار دەرچوو بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (پێی بزانن و بیگرن) ﴿قَالَ رَبِّ نَجِّنِى مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ڕزگارم بکە لەم کۆمەڵە ستەمکارە ﴿٢١﴾

﴿وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدْيَنَ﴾ لەکاتێکدا بەرەو شاری مەدیەن دەڕۆشت ﴿قَالَ عَسَىٰ رَبِّيٓ أَن يَهْدِيَنِي﴾ ووتی ئومێد دەکەم پەروەردگارم ڕێنمونیم بکات ﴿سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست و حەق ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْيَنَ﴾ وکاتێ گەیشتە سەر ئاوەکەی مەدیەن ﴿وَجَدَ عَلَيْهِ﴾ بینی لەسەر ئەو ئاوە ﴿أُمَّةً مِّنَ ٱلنَّاسِ يَسْقُونَ﴾ کۆمەڵێك لەخەڵکی (ئاژەڵ و ماڵات) ئاو دەدەن ﴿وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ ٱمْرَأَتَيْنِ﴾ وە لەنزیك ئەو (خەڵك)انەوە دوو ئافرەتی بینی ﴿تَذُودَانِ﴾ بەرگری دەکەن لەئاژەڵەکەیان (لەوەی بێتە سەر ئاوەکە) ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُمَا﴾ (مووسا) ووتی ئێوە مەبەستتان چی یە؟ (ناهێڵن ئاژەڵەکەتان ئاو بخوات) ﴿قَالَتَا لَا نَسْقِي﴾ ووتیان ئێمە (ئاژەڵەکەمان) ئاو نادەین ﴿حَتَّىٰ يُصْدِرَ ٱلرِّعَآءُ﴾ هەتا شوانەکان (وئاژەڵەکانیان لەسەر ئاوەکە) نەگەڕێنەوە ﴿وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ﴾ وە باوکمان پیرێکی گەورەو بەتەمەنە ﴿٢٣﴾ ﴿فَسَقَىٰ لَهُمَا﴾ ئەمجا (مووسا) مەڕەکانی بۆ ئاودان ﴿ثُمَّ تَوَلَّىٰٓ إِلَى ٱلظِّلِّ﴾ لەپاشان (مووسا) چووبۆ ژێر سێبەرێك ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ جاووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ بەڕاستی من هەژارم (پێویستم هەیە) بەهەر خێرو ڕۆزییەك بۆم بنێری ﴿٢٤﴾ ﴿فَجَآءَتْهُ إِحْدَىٰهُمَا﴾ ئەمجا یەکێك لەدوو کچەکە هات بۆ لای مووسا ﴿تَمْشِي عَلَى ٱسْتِحْيَآءٍ﴾ بەشەرمەوە دەڕۆشت لەڕێگادا ﴿قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی باوکم (شوعەیب) بانگت دەکات ﴿لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوەت بداتەوە کەمەڕەکانت بۆ ئێمە ئاودا (مووساش لەگەڵی ڕۆشت) ﴿فَلَمَّا جَآءَهُۥ وَقَصَّ عَلَيْهِ ٱلْقَصَصَ﴾ ئەمجا کاتی مووسا هات بۆ لای (باوکی کچەکە) و بەسەرهاتەکەی بۆ گێڕایەوە ﴿قَالَ لَا تَخَفْ﴾ (شوعەیب علیه السلام) ووتی مەترسە ﴿نَجَوْتَ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ڕزگارت بووە لەو گەلە ستەمکارە ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَتْ إِحْدَىٰهُمَا يَٰٓأَبَتِ ٱسْتَـْٔجِرْهُ﴾ یەکێ لەو دوو (کچە بەباوکی) ووت ئەی باوە گیان بەکرێ ی بگرە (بۆ شوانی) ﴿إِنَّ خَيْرَ مَنِ ٱسْتَـْٔجَرْتَ﴾ چونکە بەڕاستی چاکترین کەسە کە بەکرێی بگری ﴿ٱلْقَوِيُّ ٱلْأَمِينُ﴾ بەهێز و ئەمینە (دەس و داوێن پاکە) ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنِّيٓ أُرِيدُ﴾ (شوعەیب) ووتی بەڕاستی من دەمەوێ ﴿أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ٱبْنَتَيَّ هَٰتَيْنِ﴾ کە یەکێك لەم دوو کچەم لەتۆ مارەکەم ﴿عَلَىٰٓ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَٰنِيَ حِجَجٍ﴾ بەو مەرجەی هەشت ساڵ ڕەنجبەریم بۆ بکەیت ﴿فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا﴾ ئەمجا ئەگەر دەساڵت تەواو کرد ﴿فَمِنْ عِندِكَ﴾ ئەوە لە(پیاوەتی) خۆتەوەیە ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ﴾ و من نامەوێ قورسی بکەم لەسەرت ﴿سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ بێگومان دەمبینی ﴿مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ لەپیاو چاکان دەبم ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ﴾ (مووسا) ووتی ئەوەی ووتت پێم (بڕیار بێت) لەنێوان من و تۆدا ﴿أَيَّمَا ٱلْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ﴾ هەرکام لەو دوو ماوە (٨ یا ١٠ ساڵ) یەم تەواو کرد ﴿فَلَا عُدْوَٰنَ عَلَيَّ﴾ نابێ ستەمم لێ بکرێ ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وە خوا لەسەر ئەوەی کەدەیڵێین شایەت و چاودێرە ﴿٢٨﴾

﴿فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى ٱلۡأَجَلَ﴾ ئەمجا کاتێك مووسا ماوەی شوانی یەکەی تەواو کرد ﴿وَسَارَ بِأَهۡلِهِۦٓ﴾ لەگەڵ خێزانەکەی بەشەو ڕۆشتن (لە مەدیەنەوە بۆ میصر) ﴿ءَانَسَ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ نَارٗاۖ﴾ لە دورەوە لای ڕاستی کێوی طور ئاگرو ڕووناکی یەکی بینی ﴿قَالَ لِأَهۡلِهِ ٱمۡكُثُوٓاْ﴾ (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی ئێوە (لێرەدا) بمێننەوە ﴿إِنِّيٓ ءَانَسۡتُ نَارٗا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کرد (بینی) ﴿لَّعَلِّيٓ ءَاتِيكُم مِّنۡهَا بِخَبَرٍ﴾ بەڵکو هەواڵێکی (ڕێگاتان) بۆ بێنم لای ئەو (ئاگرە) ﴿أَوۡ جَذۡوَةٖ مِّنَ ٱلنَّارِ لَعَلَّكُمۡ تَصۡطَلُونَ﴾ یان چڵوسکێکی ئاگرتان بۆ بێنم بەڵکو خۆتانی پێ گەرم کەنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِيَ﴾ ئەمجا کاتێ هاتە نزیکی ئەو (ئاگرە) بانگی لێ کرا ﴿مِن شَٰطِيِٕ ٱلۡوَادِ ٱلۡأَيۡمَنِ﴾ لەکەناری لای ڕاستی شیوەکەوە ﴿فِي ٱلۡبُقۡعَةِ ٱلۡمُبَٰرَكَةِ مِنَ ٱلشَّجَرَةِ﴾ لەو پارچە زەوی یە بەفەڕو پیرۆزەی نزیك درەختەکەوە ﴿أَن يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (بانگی لێ کرا) کەئەی مووسا ﴿إِنِّيٓ أَنَا ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی من خوایەکم پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَنۡ أَلۡقِ عَصَاكَۚ﴾ (وە بانگی کرا) کەگۆچانەکەت فڕێدە ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهۡتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنّٞ﴾ ئەمجا کاتێ مووسا ئەو (گۆچانە)ی بینی وەك تیرەمار دەجوولێ بە پەلە ﴿وَلَّىٰ مُدۡبِرٗا وَلَمۡ يُعَقِّبۡۚ﴾ پشتی تێ کرد و ڕایکرد و نەگەڕایەوە سەری ﴿يَٰمُوسَىٰٓ أَقۡبِلۡ وَلَا تَخَفۡۖ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا وەرە پێش و مەترسە ﴿إِنَّكَ مِنَ ٱلۡأٓمِنِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەو کەسانەی بێ باك و بێ ترسن ﴿٣١﴾ ﴿ٱسۡلُكۡ يَدَكَ فِي جَيۡبِكَ﴾ دەستت بخەرە ناو باخەڵ (و ژێر باڵت) ﴿تَخۡرُجۡ بَيۡضَآءَ مِنۡ غَيۡرِ سُوٓءٖ﴾ (کاتێ دەری دێنی) دێتە دەرەوە بەسپێتی و تیشك دەداتەوە بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿وَٱضۡمُمۡ إِلَيۡكَ جَنَاحَكَ مِنَ ٱلرَّهۡبِۖ﴾ دەستت بلکێنە بەخۆتەوە (و بیخەرە سەردڵت) بۆ (نەهێشتنی) ترس و بیم ﴿فَذَٰنِكَ بُرۡهَٰنَانِ مِن رَّبِّكَ﴾ ئا ئەم دووانە (گۆچانەکەت و دەستت) دوو موعجیزەن لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦٓۚ﴾ (نێرراوە) بۆ فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوون ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلۡتُ مِنۡهُمۡ نَفۡسٗا﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان من یەکێکم لەوان کوشتووە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقۡتُلُونِ﴾ لەبەر ئەوە دەترسم کەبم کوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَخِي هَٰرُونُ هُوَ أَفۡصَحُ مِنِّي لِسَانٗا﴾ وە هاروونی برام لەمن زمانی پاراوترە ﴿فَأَرۡسِلۡهُ مَعِيَ رِدۡءٗا يُصَدِّقُنِيٓۖ﴾ جا ئەوم لەگەڵدا بنێرە پشتیوانم بێت ووتەکانم بسەلمێنێ ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم کە بە درۆزنم دابنێن (باوەڕم پێ نەهێنن) ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ﴾ (خوا) فەرمووی بێگومان ئێمە بە براکەت تۆ بەهێزت دەکەین ﴿وَنَجۡعَلُ لَكُمَا سُلۡطَٰنٗا﴾ وە دەسەلاتێك بەهەردووکتان دەدەین ﴿فَلَا يَصِلُونَ إِلَيۡكُمَا بِـَٔايَٰتِنَآۚ﴾ ئەوسا بەهۆی ئایەتەکانی ئێمەوە دەستیان بەئێوە ناگات ﴿أَنتُمَا وَمَنِ ٱتَّبَعَكُمَا ٱلۡغَٰلِبُونَ﴾ تەنها ئێوە (مووسا و هاروون) و ئەوەی شوێنتان دەکەوێ سەردەکەوون ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا بَيِّنَٰتٖ﴾ ئەمجا کاتێك کەمووسا موعجیزە ڕوونەکانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿قَالُواْ مَا هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّفۡتَرٗى﴾ ئەوان ووتیان ئەمە (تۆ هێناوتە مووسا) تەنها جادوویەکی دەست هەڵبەستە ﴿وَمَا سَمِعۡنَا بِهَٰذَا فِيٓ ءَابَآئِنَا ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئێمە ئەمەمان نەبیستووە لەباوو باپیرە پێشوەکانمان ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّيٓ أَعۡلَمُ﴾ مووسا ووتی پەروەردگارم زاناترە ﴿بِمَن جَآءَ بِٱلۡهُدَىٰ مِنۡ عِندِهِۦ﴾ بەو کەسەی کەڕێنموونیی لای ئەوەوە هێناوە ﴿وَمَن تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِۚ﴾ وە (زاناترە) بەو کەسەی سەرنجام ودوا ڕۆژی چاکی دەبێت ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) ستەمکاران ڕزگار ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَأُ﴾ فیرعەون ووتی: ئەی کاربەدەست ودەسەڵاتداران ﴿مَا عَلِمۡتُ لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرِي﴾ وا نازانم جگە لەخۆم هیچ پەرستراوێکی ترتان هەبێ ﴿فَأَوۡقِدۡ لِي يَٰهَٰمَٰنُ عَلَى ٱلطِّينِ﴾ جا (بۆ زیاتر دڵنیابوون) ئەی هامان کورەی ئاگر تاودەو خشتی سورەوە کراوی لێ دروست بکە بۆم ﴿فَٱجۡعَل لِّي صَرۡحٗا﴾ ئەمجا (لەوخشتە) کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّيٓ أَطَّلِعُ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ (بەگاڵتەوە ووتی) بەڵکو سەیری خواکەی مووسا بکەم و ببینم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُۥ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ وبەڕاستی وا دەزانم ئەو (مووسا) لەدرۆزنانە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱسۡتَكۡبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُۥ﴾ ئەو (فیرعەون) و لەشکرو سەربازەکانی خۆیان بەزل زانی ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ لەووڵات و زەوی (میصر)دا بەناڕەوا ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ إِلَيۡنَا لَا يُرۡجَعُونَ﴾ وە گومانیان وابوو کەزیندوو ناکرێنەوەو ناگەڕێنرێنەوە بۆلای ئێمە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذۡنَٰهُ وَجُنُودَهُۥ فَنَبَذۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡيَمِّۖ﴾ جا تۆڵەمان لەئەو (فیرعەون) و لەشکرو سەربازەکانی سەندو تورمان دانە ناو دەریای سوورەوە ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرئەنجامی ستەمکاران چۆن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَجَعَلۡنَٰهُمۡ أَئِمَّةٗ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانمان کردە پێشە وایانێك کە(خەڵك) بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا یارمەتی نادرێن ﴿٤١﴾ ﴿وَأَتۡبَعۡنَٰهُمۡ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا لَعۡنَةٗۖ﴾ لەم دونیایەدا نەفرینمان نارد بەدوایان دا ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ هُم مِّنَ ٱلۡمَقۡبُوحِينَ﴾ وە لەڕۆژی قیامەتیشدا ئەوانە لەبێزراو و دورخراوەکانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَآ أَهۡلَكۡنَا ٱلۡقُرُونَ ٱلۡأُولَىٰ﴾ لەپاش ئەوەی خەڵکی چەرخە پێشوەکانمان لەناوبرد ﴿بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ﴾ تا بەرچاو ڕوونی و ڕێنموونیی و ڕەحمەت بێ بۆ خەڵکی ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەو خەڵکە بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٤٣﴾

﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلْغَرْبِيِّ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەلای خۆر ئاوای (شاخی طور) نەبوویت ﴿إِذْ قَضَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَى ٱلْأَمْرَ﴾ كاتێك كە فەرمانی پێغەمبەرایەتمان دا بەمووسا ﴿وَمَا كُنتَ مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ وە تۆ لەئامادە بووانی (ئەو ڕووداوە) نەبوویت ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَٰكِنَّآ أَنشَأْنَا قُرُونًا﴾ بەڵام ئێمە چەند چین و سەردەممان دروست كرد (لەپاش مووسا) ﴿فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ ٱلْعُمُرُ﴾ ئەمجا ماوەیەكی دوورو درێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿وَمَا كُنتَ ثَاوِيًا فِىٓ أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ وە تۆ لەناو خەڵكی مەدیەندا نیشتەجێ نەبوویت ﴿تَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِنَا﴾ كەئایەتەكانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنیتەوە ﴿وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڵام هەر ئێمە بووین پێغەمبەرمان نارد ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا﴾ وە تۆ لای كێوی طور نەبوویت كاتێ بانگ(ی مووسا)مان كرد ﴿وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ئەوە بەزەییەكە لە پەروەردگارتەوە (بەتۆی داوە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ ئەوەی گەلێك بترسێنی كەپێش تۆ هیچ ترسێنەرێكیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵكو بیربكەنەوەو پەند وەر گرن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْلَآ أَن تُصِيبَهُم﴾ وەئەگەر (پێش ناردنی پێغەمبەر) تووشیان ببوایە ﴿مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەڵایەك بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) كەكردوویانە ﴿فَيَقُولُوا۟ رَبَّنَا لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ جا دەیان ووت ئەی پەروەردگاری ئێمە بۆچی پێغەمبەرێكت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ بۆ ئەوەی شوێن ئایەتەكانت بكەوتینایە ﴿وَنَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لەبڕواداران بووینایە ﴿٤٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا كاتێ ڕاستیان بۆهات لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا۟ لَوْلَآ أُوتِىَ﴾ ووتیان بۆچی بەو (موحەممەد ﷺ) نەدراوە ﴿مِثْلَ مَآ أُوتِىَ مُوسَىٰٓ﴾ وێنەی ئەوەی بەمووسا دراوە ﴿أَوَلَمْ يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ ئایا ئەوان پێشتر بێ بڕوانەبوون بەوەی درابوو بەمووسا ﴿قَالُوا۟ سِحْرَانِ تَظَٰهَرَا﴾ دەیان ووت (قورئان و تەورات) دوو سیحر و جادوون پشتگیری یەكتر دەكەن ﴿وَقَالُوٓا۟ إِنَّا بِكُلٍّ كَٰفِرُونَ﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەهەموویان (بە قورئان و تەورات) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ فَأْتُوا۟ بِكِتَٰبٍ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ دەی ئێوە كتێبێك لەلایەن خواوەبێنن ﴿هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَآ أَتَّبِعْهُ﴾ كەئەو (كتێبە) ڕاست تر بێت لەو دووانە (قورئان و تەورات) من شوێنی دەكەوم ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٩﴾ ﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَكَ﴾ ئەمجا ئەگەر بەگوێیان نەكردی (و وەڵامیان نەدایتەوە) ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَآءَهُمْ﴾ ئەوە بزانە كەتەنها شوێن هەواو ئارەزوی خۆیان دەكەون ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ وە كێ لەو كەسە گومڕاترە كەشوێن ئارەزووی خۆی بكەوێت ﴿بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێ ڕێنموونیی لەلایەن خواوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمكار ناكات ﴿٥٠﴾

﴿وَلَقَدۡ وَصَّلۡنَا لَهُمُ ٱلۡقَوۡلَ﴾ سوێند بەخوا (ئایەتەکانی) قورئانمان بەشوێن یەکدا بۆ ناردن ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٥١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلِهِۦ﴾ ئەو کەسانەی لەپێشدا کتێبی ئاسمانیمان پێ دابوون ﴿هُم بِهِۦ يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوانە بڕوا دێنن بەقورئان ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە کاتێ (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریان دا ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِهِۦٓ﴾ دەڵێن باوەڕمان پێی هێناوە ﴿إِنَّهُ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّنَآ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستەو لەلایەن پەروەردگارمانەوە هاتووە ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبۡلِهِۦ مُسۡلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەپێش (هاتنی) قورئان دا موسڵمان بووین ﴿٥٣﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُؤۡتَوۡنَ أَجۡرَهُم مَّرَّتَيۡنِ﴾ ئەوانە دووجار پاداشتیان پێ دەدرێ ﴿بِمَا صَبَرُواْ﴾ لەبەر ئەوەی خۆیان گرت و بەئارام بوون ﴿وَيَدۡرَءُونَ بِٱلۡحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ﴾ بەچاکە بەرگری خراپەدەکەن ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزی یەی پێمان داون دەبەخشن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُواْ ٱللَّغۡوَ أَعۡرَضُواْ عَنۡهُ﴾ وە کاتێ قسەی ناپەسەند و هیچ و پوچ ببیستن پشتی تێ دەکەن ﴿وَقَالُواْ لَنَآ أَعۡمَٰلُنَا وَلَكُمۡ أَعۡمَٰلُكُمۡ﴾ وە دەڵێن (بەنەفامان ئەنجامی) کردەوەکانمان بۆ خۆمانەو (ئەنجامی) کردەوەکانی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡ لَا نَبۡتَغِي ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ سەلامتان لێ بێ ئێمە هاوڕێیەتی نەفامانمان ناوێ ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تَهۡدِي مَنۡ أَحۡبَبۡتَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ ناتوانی ئەو کەسەی خۆشت بوێ ڕێنموونی بکەیت ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهۡدِي مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام خوا هەرکەسی بوێ هیدایەتی دەدات ﴿وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ﴾ و ئەو(خوایە) زاناترە بەوانەی ڕێنموونی وەرگرن ﴿٥٦﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ إِن نَّتَّبِعِ ٱلۡهُدَىٰ مَعَكَ﴾ وە(بێ باوەڕان) دەڵێن ئەگەر ئێمە شوێنی ڕێنموونی (ئەو ئایینە) بکەوین کە بەتۆیە ﴿نُتَخَطَّفۡ مِنۡ أَرۡضِنَآۚ﴾ دەفڕێندرێین لەخاك و وولاتماندا (ودەردەکرێین ومالٌ وسامانمان بەتالانی دەبرێت) ﴿أَوَلَمۡ نُمَكِّن لَّهُمۡ حَرَمًا ءَامِنًا﴾ (جا خوای گەورە وەلامیان دەداتەوە ودەفەرموێت) ئایا ئێمە ئەوانمان جێگیر نەکردووە لەشارێکی پڕ ئەمن وئاسایشی (وەك شاری مەککە کە هەموو کوشت وبڕ وخراپەکاریەکی تێدا قەدەغە وحەرامکراوە) ﴿يُجۡبَىٰٓ إِلَيۡهِ ثَمَرَٰتُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ کۆدەکرێتەوەو دەبرێ بۆ ئەوێ (شاری مەککە) هەموو جۆرە بەروبوومێك ﴿رِّزۡقًا مِّن لَّدُنَّا﴾ بەڕۆزی دان لەلایەن ئێمەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و تێ ناگەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةِۭ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار و دێهاتمان لەناو برد ﴿بَطِرَتۡ مَعِيشَتَهَاۖ﴾ لەبەر خۆشگوزانیان یاخی بوون (و سوپاسی چاکەکانی خوایان نەکرد) ﴿فَتِلۡكَ مَسَٰكِنُهُمۡ﴾ جا ئەوە جێ و شوێنەکانیانە (وێران کراوە) ﴿لَمۡ تُسۡكَن مِّنۢ بَعۡدِهِمۡ إِلَّا قَلِيلٗاۖ﴾ لەپاش (تیا چوونی) ئەوان بۆ ماوەیەکی کەم نەبێ (لەلایەن ڕێبوارانەوە) کەسی تیا نیشتەجێ نەبووە ﴿وَكُنَّا نَحۡنُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ وە ئێمە بووینە میراتگریان ﴿٥٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهۡلِكَ ٱلۡقُرَىٰ﴾ وە پەروەردگارت هیچ شار و گوندێکی وێران نەکردووە ﴿حَتَّىٰ يَبۡعَثَ فِيٓ أُمِّهَا رَسُولٗا﴾ هەتا لەشارە گەورەکەیاندا پێغەمبەرێکی نەناردبێت ﴿يَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِنَاۚ﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُهۡلِكِي ٱلۡقُرَىٰٓ﴾ وە ئێمە وێران کەری هیچ گوند و شارێك نەبووین ﴿إِلَّا وَأَهۡلُهَا ظَٰلِمُونَ﴾ مەگەر کاتێ خەڵکەکەی ستەمکار بووبن ﴿٥٩﴾

﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ وە هەرچی بەئێوە دراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَزِينَتُهَاۚ﴾ ئەوە هۆی خۆشی و ڕابواردنی ژیانی ئەم دونیا و جوانییەتی ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰٓۚ﴾ وە ئەو (پاداشتە)ی لای خوایە باشترو نەبڕاوەیە ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٠﴾ ﴿أَفَمَن وَعَدۡنَٰهُ وَعۡدًا حَسَنٗا﴾ ئایا کەسێ کەبەڵێنمان پێ داوە بەبەڵێنی چاك ﴿فَهُوَ لَٰقِيهِ﴾ ئەو کەسە دەگات بەو (بەڵێنە کەبەهەشتە) ﴿كَمَن مَّتَّعۡنَٰهُ﴾ وەکو کەسێك وایە خۆشی و ڕابواردنمان پێداوە ﴿مَتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ بەخۆشی و لەزەتی ژیانی دونیا ﴿ثُمَّ هُوَ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ مِنَ ٱلۡمُحۡضَرِينَ﴾ لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا لەئامادەکراوان دەبێ (بۆ سزادان) ﴿٦١﴾ ﴿وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ فَيَقُولُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەو ڕۆژە بکە کە(خوا) بانگی ئەو (بت پەرست)انە دەکات و (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيۡنَ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ كُنتُمۡ تَزۡعُمُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی کەئێوە بەخەیاڵی خۆتان بەهاوبەشی منتان دەزانین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلُ﴾ ئەوانەی (سەرۆکەکانی گومڕایی) کە بڕیاری سزادان بەسەریان داچەسپا دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَغۡوَيۡنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئا ئەوانەن کە ئێمە گومڕامان کردن ﴿أَغۡوَيۡنَٰهُمۡ كَمَا غَوَيۡنَاۖ﴾ گومڕامان کردن هەروەکو خۆمان گومڕا بووین ﴿تَبَرَّأۡنَآ إِلَيۡكَۖ﴾ ئێمە بەری بووین (لەوانە بەری بوونەکەمان) لای تۆ دەکەین ﴿مَا كَانُوٓاْ إِيَّانَا يَعۡبُدُونَ﴾ ئەوانە ئێمەیان نەدەپەرست ﴿٦٣﴾ ﴿وَقِيلَ ٱدۡعُواْ شُرَكَآءَكُمۡ﴾ وە(پێیان) دەوترێ هاوار بکەن لەوبتانەی کەداتان نابوو بەهاوبەشی خوا ﴿فَدَعَوۡهُمۡ فَلَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَهُمۡ﴾ ئەوانیش هاواریان لێ دەکەن بەلام وەلامیان نادەنەوە ﴿وَرَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَۚ﴾ لەوکاتەدا سزا(ی دۆزەخ) دەبینن ﴿لَوۡ أَنَّهُمۡ كَانُواْ يَهۡتَدُونَ﴾ (ئاوات دەخوازن کە خۆزگە تەنها ڕێگای ڕاستیان بدایەتەبەر ﴿٦٤﴾ ﴿وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات و (پێیان) دەفەرموێ ﴿مَاذَآ أَجَبۡتُمُ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ چیتان وەلامی پێغەمبەران دایەوە؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فَعَمِيَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلۡأَنۢبَآءُ يَوۡمَئِذٖ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا هەواڵەکانیان (بەڵگەکانیان) لەبیر دەچێتەوە ﴿فَهُمۡ لَا يَتَسَآءَلُونَ﴾ ئەوسا پرسیاریش لەیەکتری ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ بەلام ئەو کەسەی گەڕاوەتەوە (لەبێ باوەڕی)و باوەڕی هێناوەو کردەوەی چاکی کردووە ﴿فَعَسَىٰٓ أَن يَكُونَ مِنَ ٱلۡمُفۡلِحِينَ﴾ ئەوە بێگومان لەڕزگار بووان دەبێ ﴿٦٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخۡتَارُۗ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوەی بیەوێ دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێ ﴿مَا كَانَ لَهُمُ ٱلۡخِيَرَةُۚ﴾ (خەڵکی) هەڵبژاردنیان بۆ نیە (لەکاری خوادا) ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بەرز و بڵندە لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٨﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَعۡلَمُ﴾ وەپەروەردگارت دەزانێ ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمۡ وَمَا يُعۡلِنُونَ﴾ بەئەوەی لەسینگیان (دڵیان)دا دەیشارنەوەو بە ئەوەشی ئاشکرای دەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿وَهُوَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ وە ئەو خوایە کەهیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لەو ﴿لَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلۡأُولَىٰ وَٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوا لەدونیاو لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَلَهُ ٱلۡحُكۡمُ وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە بڕیارو حوکم هەر بۆ ئەوە و هەمووتان تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٠﴾

﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلَّيْلَ سَرْمَدًا﴾ ئەگەر خوا شەوتان بۆ درێژ بکاتەوە (هەر شەوبێت) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَـٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ چ پەرستراوێکی تر جگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِضِيَآءٍ﴾ ڕووناکی (ڕۆژ)تان بۆ دێنێ ﴿أَفَلَا تَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابیستن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (پێیان) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلنَّهَارَ سَرْمَدًا﴾ ئەگەر خوا ڕۆژ بکاتە هەمیشەیی بۆتان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَـٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ کێیە پەرستراوی تر بێجگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ﴾ کەشەوتان بۆ دێنێ ئارامی تیا بگرن ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن ﴿٧٢﴾ ﴿وَمِن رَّحْمَتِهِۦ جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ لەبەزەیی ئەو (خوایە) کەشەو ڕۆژی بۆ دروست کردون ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ﴾ بۆ ئەوە ئارام بگرن لە(شەو) داو بۆ ئەوە بگەڕێن بەدوای ڕۆزی و بەهرەی خوادا (لەڕۆژدا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن (لەسەر ئەو نیعمەتانەی) ﴿٧٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات ئەمجا (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ﴾ لەکوێن هاوبەشەکانی من ئەوانەی ﴿كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کە ئێوە بە هاوبەشی منتان دادەنان ﴿٧٤﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە لەناو هەموو ئوممەتێکدا شایەتێك دەهێنین ﴿فَقُلْنَا هَاتُوا۟ بُرْهَـٰنَكُمْ﴾ ئەمجا (بەبت پەرستان) دەڵێین بەڵگەتان بێنن ﴿فَعَلِمُوٓا۟ أَنَّ ٱلْحَقَّ لِلَّهِ﴾ ئەوسا دەزانن بێگومان هەق و ڕاستی تایبەتی خوایە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی بەدرۆ هەڵیان بەستبوو (کردبوویان بەپەرستراو جگە لە خوا) لێیان گوم دەبێ ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ قَـٰرُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ بێگومان قاروون لە گەلەکەی مووسا بوو (جوولەکە بوو) ﴿فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ بەڵام دەست درێژی و ستەمی لێ دەکردن ﴿وَءَاتَيْنَـٰهُ مِنَ ٱلْكُنُوزِ﴾ ئەوەندەمان گەنج (ئاڵتون و زیوو) پێدا بوو ﴿مَآ إِنَّ مَفَاتِحَهُۥ﴾ کەبێگومان (هەڵگرتنی) کلیلەکانی (ئەو گەنج و قاسانە) ﴿لَتَنُوٓأُ بِٱلْعُصْبَةِ أُو۟لِى ٱلْقُوَّةِ﴾ بەزەحمەت هەڵدەگیرا بۆ کۆمەڵێکی بەهێز ﴿إِذْ قَالَ لَهُۥ قَوْمُهُۥ لَا تَفْرَحْ﴾ کاتێ (ئیمانداران) گەلەکەی پێیان ووت دڵخۆش مەبە (بەو سامانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْفَرِحِينَ﴾ بێگومان خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێ دڵخۆشن(و لەخۆبایی بوون بەسەروەت و سامانەوە) ﴿٧٦﴾ ﴿وَٱبْتَغِ فِيمَآ ءَاتَىٰكَ ٱللَّهُ ٱلدَّارَ ٱلْـَٔاخِرَةَ﴾ وە لەو (گەنج و سامان)ەی خوا پێی داوی ئەو دونیای پێ بەدەس بێنە ﴿وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ ٱلدُّنْيَا﴾ وە بەشی خۆیشت لەم دونیایە لەبیر نەچێ ﴿وَأَحْسِن كَمَآ أَحْسَنَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ﴾ وە چاکە بکە (لەگەڵ خەڵکدا) هەرچۆنێ خوا چاکەی لەگەڵ تۆدا کردووە ﴿وَلَا تَبْغِ ٱلْفَسَادَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە لەسەر زەوی دا بەشوێن خراپەدا مەگەڕێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی خوا خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٧٧﴾

﴿قَالَ إِنَّمَآ أُوتِيتُهُۥ عَلَىٰ عِلۡمٍ عِندِيٓۚ﴾ (قاروون) ووتی بێگومان ئەم سامانەم پێدراوە بەهۆی زانیاری یەکەوە کە هەمە ﴿أَوَلَمۡ يَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا (قاروون) نەیزانیوە کەبەڕاستی خوا ﴿قَدۡ أَهۡلَكَ مِن قَبۡلِهِۦ مِنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لەچەرخەکانی پێش ئەمدا لەناوی بردووە ﴿مَنۡ هُوَ أَشَدُّ مِنۡهُ قُوَّةً وَأَكۡثَرُ جَمۡعًاۚ﴾ کەسانی وا کە لەو (قاروون) بەهێزتر بوون کۆڕ و کۆمەڵیشیان لەو زۆر تربووە ﴿وَلَا يُسۡـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ (کاتێك سزای خوا هات) پرسیار ناکرێ لەتاوانەکانی ئەم تاوانبارانە ﴿٧٨﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ فِي زِينَتِهِۦۖ﴾ ئەمجا (قاروون) بەخۆ ڕازاندنەوە هاتەدەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا﴾ ئەوانەی ژیانی دونیایان دەویست ووتیان ﴿يَٰلَيۡتَ لَنَا مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ قَٰرُونُ﴾ ئای خۆزگە ئەوەندەی بەقاروون دراوە ئێمەش بمان بوایە ﴿إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٖ﴾ بەڕاستی ئەو (قاروون) خاوەنی بەش و بەختێکی گەورەیە ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ بەڵام ئەو کەسانەی (باوەڕدار بوون) و زانستیان پێ درابوو ووتیان ﴿وَيۡلَكُمۡ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ﴾ هاوار بۆ ئێوە پاداشتی خوا (لەڕۆژی دواییدا) لەوە چاکترە ﴿لِّمَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗاۚ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە ﴿وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّٰبِرُونَ﴾ وە کەس ئەو (ووتەی زانایانە) وەرناگرێ جگە لەخۆڕاگران ﴿٨٠﴾ ﴿فَخَسَفۡنَا بِهِۦ وَبِدَارِهِ ٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەمجا ئەو (قاروون) و کۆشکەکەیمان برد بەناخی زەوی دا ﴿فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٖ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ هیچ دەستەیەکیشی نەبوو لەبەرانبەری (سزای) خوادا یارمەتی بدات ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُنتَصِرِينَ﴾ وە لەو کەسانەش نەبوو بتوانێ خۆی ڕزگار بکات ﴿٨١﴾ ﴿وَأَصۡبَحَ ٱلَّذِينَ تَمَنَّوۡاْ مَكَانَهُۥ بِٱلۡأَمۡسِ﴾ وە ئەوانەی دوێنێ ئاواتیان دەخواست لەشوێن و پلەی ئەو (قاروون) دابن وایان لێ هات ﴿يَقُولُونَ وَيۡكَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ دەیان ووت وای وا دیارە خوا ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُۖ﴾ ڕۆزی زۆر دەکات بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ لە بەندەکانی کەمیش دەکاتەوە (بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ) ﴿لَوۡلَآ أَن مَّنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ ئەگەر خوا منەتی نەکردایە بەسەرمان دا ﴿لَخَسَفَ بِنَاۖ﴾ ئێمەشی دەبرد بەناخی زەوی دا ﴿وَيۡكَأَنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ ئای لەم بەسەرهاتە سەرسوڕ هێنەرە، بێگومان ڕزگار نابن ئەوانەی شوکرانە بژێری چاکەی خوا نین (کافرن) ﴿٨٢﴾ ﴿تِلۡكَ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ نَجۡعَلُهَا لِلَّذِينَ﴾ ئەوماڵی دوا ڕۆژە (بەهەشت) دەیدەین بەو کەسانەی ﴿لَا يُرِيدُونَ عُلُوّٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فَسَادٗاۚ﴾ نەبەرزی و خۆ بەزل زانی یان دەوێت لەزەوی دا نەدەست درێژی و خراپەکاری ﴿وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ وە سەرئەنجامی چاك بۆ خۆپارێزانە ﴿٨٣﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَاۖ﴾ هەر کەس کارێکی چاك بکات ئەوە (پاداشتی) چاکتر لەوەی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ هەرکەسیش خراپە بکات ﴿فَلَا يُجۡزَى ٱلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ ئەوە تۆڵە ناسەنرێ لەوانەی خراپەکانیان کردووە ﴿إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ تەنها بە ئەندازەی ئەو کردەوانە نەبێت کەکردویانە ﴿٨٤﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ بێگومان ئەو (خوایەی) کەقورئانی بۆ تۆ ناردووە (پێویست کردووە) ﴿لَرَآدُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ﴾ دەتگێڕێتەوە بۆ مەککە ﴿قُل رَّبِّيٓ أَعْلَمُ مَن جَآءَ بِٱلْهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بەو کەسەی ڕێنموونیی (ئایینی ڕاستی) هێناوە ﴿وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەو کەسەی لە گومڕایی یەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَرْجُوٓاْ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەهیوا نەبوویت ﴿أَن يُلْقَىٰٓ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ کەئەم (قورئانە)ت بۆ بنێردرێ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگاتەوە (بۆت نێردرا) ﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز مەبە بەپشتیوان بۆ بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە با (بێ بڕوایان) بەرگریت نەکەن لە(گەیاندنی) ئایەتەکانی خوا ﴿بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ﴾ دوا ئەوەی دابەزێنراوە بۆت ﴿وَٱدْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ بانگی (خەڵك) بکە بۆلای پەروەردگارت ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿٨٧﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست وبەهەق نی یە جگە لەخوا ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ﴾ هەموو شتێك لەناو دەچێ جگە لە ڕووی پیرۆزی ئەو نەبێت (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردنی سیفەتی (وجه - ڕوو) بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەی وتەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، بڕوامان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ بڕیارو حوکم تایبەتی خوایەو تەنها بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿ٱلْعَنكَبُوتِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف ، لام ، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿أَحَسِبَ ٱلنَّاسُ أَن يُتْرَكُوٓاْ﴾ ئایا خەڵك وا دەزانن کەوازیان لێ دەهێنرێ ﴿أَن يَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ ئەگەر بڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ئیتر ئەوان تاقی ناکرێنەوە ﴿٢﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کەسانی پێش ئەوانمان تاقی کردەوە (ئەمانیش تاقی دەکەینەوە) ﴿فَلَيَعْلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ صَدَقُواْ﴾ ئەمجا بێگومان خوا ئەو کەسانەی ڕاستیان کرد دیاری دەکات ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ درۆزنەکانیش دیاری دەکات (دەناسرێن) ﴿٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ یا ئەوانەی خراپەکان دەکەن وایان زانیووە ﴿أَن يَسْبِقُونَا﴾ کەلە دەستمان دەردەچن ﴿سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ زۆر خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن ﴿٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَرْجُواْ لِقَآءَ ٱللَّهِ﴾ هەر کەس ئومێدی وایە بگات بەدیداری خوا (یا بەندایەتی خوا بکات) ﴿فَإِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ لَءَاتٍ﴾ چونکە بەڕاستی کاتی دیاری کراوی خوا هەردێت ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە تەنها خوایە بیسەری زاناو ئاگادار ﴿٥﴾ ﴿وَمَن جَٰهَدَ فَإِنَّمَا يُجَٰهِدُ لِنَفْسِهِۦٓ﴾ وە هەرکەس جیهاد بکاو تێ بکۆشێ ئەوە تەنها بۆ خۆی تێ دەکۆشێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی خوا لە هەموو جیهانیان بێ نیاز و دەوڵەمەندە ﴿٦﴾

﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانـەی باوەڕیـان هێناوەو كردەوە چاكەكانیـان كردووە ﴿لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ بێگومـان خراپەكانیـان دەسـڕینەوە لێیان ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەباشـتر لـەوەی كەكردویانـە پاداشـتیان دەدەینـەوە ﴿٧﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وە فەرمانمـان داوە بەئادەمی كەچاكە لەگەڵ دایك و باوكی دا بكات ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي﴾ وە ئەگەر (دایك و باوكت) هەوڵیـان لەگەڵ دای بۆ ئەوەی كەهاوبەشـم بۆ بڕیار بـدەی ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ كەهیچ زانیارییەكت نـی یـە دەربـارەی ﴿فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ ئەوە بەگوێیـان مەكە ﴿إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەنهـا بۆ لای منـە گەڕانەوەتان (لـەدوا ڕۆژدا) ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسـا هەواڵتـان دەدەمـێ بـەو كردەوانـەی دەتانكرد ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئـەو كەسـانەی باوەڕیـان هێنـاوەو كـردەوەی چاكەیـان كـردووە ﴿لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ﴾ بێگومـان دەیان خەینە ڕیـزی پیاو چاكانەوە ﴿٩﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ﴾ هەنـدێ لەخەڵكـی دەڵێن باوەڕمان بەخوا هێناوە ﴿فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ﴾ ئەمجا كاتێ سـزا بدرێ لەپێناوی خوادا (لەلایەن كافرانەوە) ﴿جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ﴾ ئازارو سـزای خەڵكی وەكو ئازارو سـزای خـوا دادەنێ ﴿وَلَئِن جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگـەر لەلایەن پەروەردگارتەوە سـەركەوتنێك بێت ﴿لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ﴾ دڵنیابـە ئەوانـە دەڵێن بێگومـان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا بوویـن ﴿أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ﴾ ئایا خوا زاناو ئاگادارتر نیە ﴿بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ﴾ بەوەی لەدڵ و دەرونی هەموو كەس دایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ سـوێند بـێ خوا چاك دەزانـێ ئەوانـەی باوەڕیان هێنـاوە كێن ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ﴾ وەچاك دەزانێ دووڕوانیش كێن ﴿١١﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون ووتیان بەوانـەی ئیمان دار بوون ﴿اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا﴾ شـوێن ڕێگا و ڕێبـازی ئێمە بكەون ﴿وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ﴾ و تاوانەكانتـان بە ئەسـتۆی ئێمـە ﴿وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُم مِّن شَيْءٍ﴾ ئەوانە (بـێ بڕوایان) هیچێك لەتـاوان و گوناهـی ئـەوان (بـاوەڕداران) هەڵناگرن ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـە درۆزنن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ﴾ سـوێند بەخـوا (بێبـاوەڕان) بـاری گرانـی (كوفـرو تاوانی) خۆیـان هەڵدەگرن ﴿وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ وەبـاری گرانی (خەڵكانی) تریـش لەگەڵ باری گرانی خۆیـان دا (هەڵدەگرن) ﴿وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە بەڕاستی لەڕۆژی قیامەت دا پرسیاریان لێ دەكرێ ﴿عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ لـەو درۆ و دەلەسـانەی لەدونیـادا هەڵیـان دەبەسـت ﴿١٣﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سـوێند بەخـوا نووحمان نارد بۆلای گەلەكەی (بە پێغەمبەری) ﴿فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ئەمجا ئەویش مایـەوە لەناویـان دا نۆسـەد و پەنجا سـاڵ (هەزار سـاڵ پەنجا كەم) ﴿فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ لەئاكامدا لافاو و زریان لەناوی بردن لەكاتێكدا ئەوان ستەمكار بوون ﴿١٤﴾

﴿فَأَنجَيۡنَٰهُ وَأَصۡحَٰبَ ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجا ئەو (نووح) و كەسانێك لەكەشتییەكەدا بوون ڕزگارمان كردن ﴿وَجَعَلۡنَٰهَآ ءَايَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ وە ئەو (كەشتی یە)مان كرد بەنیشانەیەك بۆ جیهانیان ﴿١٥﴾ ﴿وَإِبۡرَٰهِيمَ إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئیبراهیم بكە كاتێ بەگەلەكەی ووت ﴿ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱتَّقُوهُۖ﴾ خوا بپەرستن ولێ ی بترسن ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەوە چاكترە بۆ ئێوە ئەگەر ئێوە بزانن ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡثَٰنٗا﴾ بەڕاستی ئێوە لەجیاتی خوا بتانێك دەپەرستن ﴿وَتَخۡلُقُونَ إِفۡكًاۚ﴾ وە ئێوە درۆیەكی گەورە هەڵدەبەستن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی كەئێوە دەیان پەرستن بێجگە لەخوا ﴿لَا يَمۡلِكُونَ لَكُمۡ رِزۡقٗا﴾ ناتوانن ڕزق و ڕۆزی ئێوە بدەن ﴿فَٱبۡتَغُواْ عِندَ ٱللَّهِ ٱلرِّزۡقَ﴾ كەواتە داوای ڕزق و ڕۆزی لەخوا بكەن ﴿وَٱعۡبُدُوهُ وَٱشۡكُرُواْ لَهُۥٓۖ﴾ وە ئەو بپەرستن و هەر سوپاسی ئەویش بكە ﴿إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەقیامەتدا) ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تُكَذِّبُواْ﴾ وە ئەگەر ئێوە باوەڕ نەهێنن ﴿فَقَدۡ كَذَّبَ أُمَمٞ مِّن قَبۡلِكُمۡۖ﴾ ئەوە ئوممەتانی پێش ئێوەش باوەڕیان (بە پێغەمبەرەكانیان) نەهێنا ﴿وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ وە پێغەمبەر تەنها ڕاگەیاندی ئاشكراو ڕوونی لەسەرە ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە ﴿كَيۡفَ يُبۡدِئُ ٱللَّهُ ٱلۡخَلۡقَ﴾ كە چۆن خوا دروستكراوان بەدی دەهێنێت ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥٓۚ﴾ لەپاش (نەمان) دەیهێنێتەوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ﴾ بێگومان ئەو (زیندوو كردنەوە) بۆ خوا ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿قُلۡ سِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی دا ﴿فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ بَدَأَ ٱلۡخَلۡقَۚ﴾ وسەرنج بدەن كەچۆن دروستكراوەكانی لەسەرەتاوە بەدی هێناوە ﴿ثُمَّ ٱللَّهُ يُنشِئُ ٱلنَّشۡأَةَ ٱلۡأٓخِرَةَۚ﴾ لەپاشان هەر خوا بەدی هێنانی دوا ڕۆژیش بەدی دێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٢٠﴾ ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ (خوا) سزای هەر كەسێك دەدات كەبیەوێ ﴿وَيَرۡحَمُ مَن يَشَآءُۖ﴾ وە ڕەحمیش دەكات بەهەر كەسێ كەبیەوێ ﴿وَإِلَيۡهِ تُقۡلَبُونَ﴾ وەتەنها بۆ لای خوا دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن لەدەست خوا دەربازبن ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِۖ﴾ نە لەزەوی دا و نە لەئاسماندا ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بۆ ئێوە نی یە جگە لەخوا ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٢٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَلِقَآئِهِۦٓ﴾ وە ئەوانەی كە بەنیشانەكانی خواو دیداری باوەڕیان نی یە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يَئِسُواْ مِن رَّحۡمَتِي﴾ ئائەوانە لەبەزەیی من (خوا) نائومێد دەبن ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە ئەوانە سزای بەسۆ وسەختیان بۆ هەیە ﴿٢٣﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا۟﴾ ئەمجـا وەڵامی گەلەکەی ئەو (ئیبراهیم) تەنها ئەوە بوو کەووتیان ﴿ٱقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیـم) بکـوژن یـا بیسـوتێنن ﴿فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ خـواش ئـەوی ڕزگار کـرد لەو ئاگـرە ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بێگومان لەو (ڕزگار کردنـی ئیبراهیم)دا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ چەند نیشـانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دەهێنن ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا﴾ وە (ئیبراهیم) ووتـی بێگومان ئەوەی ئێـوە هەڵتان بژاردووە لەجیاتـی خوا بتانێکن ﴿مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەبـەر خۆشەویسـتی نێوانتان لەژیانی دونیا (دەیانپەرسـتن) ﴿ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ﴾ لەپاشـان لەڕۆژی دوایی دا هەندێکتان بێزاری دەردەبـڕن لەهەندێکی ترتان (دان نانێن بەیەکتری دا) ﴿وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ وە نەفریـن لەیەکتـری دەکـەن ﴿وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ﴾ جێگاشـتان ئاگـری دۆزخـە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیـچ یارمەتـی دەرێکیشـتان نـی یـە ﴿٢٥﴾ ﴿فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٌ﴾ ئەمجـا لووط باوەڕی بەو (ئیبراهیم) هێنـا ﴿وَقَالَ إِنِّى مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّىٓ﴾ وە(ئیبراهیم) ووتی بێگومان مـن کـۆچ دەکەم بـۆ لای پەروەردگـارم (لە بابلەوە بۆ شـام) ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاسـتی تەنهـا ئەو زاڵی بەدەسـەڵاتی کار دروسـتە ﴿٢٦﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە بەخشـیمان بە ئەو (ئیبراهیم) ئیسـحاق(ی کوڕی) و یەعقـوب (ی کوڕەزای) ﴿وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَٰبَ﴾ وە پێغەمبەرێتـی و کتێبمان بڕیاردا لەنەوەکانـی (ئیبراهیم) دا ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ أَجْرَهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ وە لەدونیادا پاداشـتمان دایەوە ﴿وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەپیاو چاکانە ﴿٢٧﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ (باسی) لووطیش بکە کاتێ بەگەلەکەی ووت ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ﴾ بێگومان ئێوە کارێکی ناشیرین و قێزەون دەکەن (کە نێربازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەجیهانـدا کـەس پێش ئێوە ئەو کارەی نەکـردووە ﴿٢٨﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ﴾ ئێوە نێربازی دەکەن ﴿وَتَقْطَعُونَ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە ڕێگا دەگرن (لە ڕێبواران) ﴿وَتَأْتُونَ فِى نَادِيكُمُ ٱلْمُنكَرَ﴾ وە لەنادی و شوێنی کۆبونەوەتاندا هەموو خراپەیەك دەکەن ﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا۟﴾ کەچی وەڵامی گەلەکەی تەنها ئەوە بوو کە ووتیان (بە لووط) ﴿ٱئْتِنَا بِعَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزای خوامان بۆ بێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگـەر تۆ لەڕاسـت گۆیانـی ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى﴾ (لووط) ووتی ئـەی پەروەردگـارم یارمەتیم بدە (وزاڵم بکە) ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بەسەر ئەو گەلە خراپەکارەدا ﴿٣٠﴾

﴿وَلَمَّا جَآءَتۡ رُسُلُنَآ إِبۡرَٰهِيمَ بِٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ وە كاتێـك نێراوەكانـی ئێمە مژدەی (بەخشینی ئیسـماعیل)یان دا بەئیبراهیـم ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا مُهۡلِكُوٓاْ أَهۡلِ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةِۖ﴾ ووتیـان بێگومـان ئێمـە لەناوبـەری دانیشـتوانی ئەم شارەین (سەدوم) ﴿إِنَّ أَهۡلَهَا كَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاسـتی دانیشتوانەكەی ستەمكار بوون ﴿٣١﴾ ﴿قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطٗاۚ﴾ (ئیبراهیـم) ووتی بێگومـان لووط لەو (شـارە) دایە ﴿قَالُواْ نَحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَن فِيهَاۖ﴾ ووتیان ئێمـە چـاك دەزانین كێـی لێیە ﴿لَنُنَجِّيَنَّهُۥ وَأَهۡلَهُۥٓ إِلَّا ٱمۡرَأَتَهُۥ﴾ سـوێند بەخـوا ئێمە لـووط و ئەندامانی خێزانەكـەی رزگـار دەكەین جگـە ژنەكەی ﴿كَانَتۡ مِنَ ٱلۡغَٰبِرِينَ﴾ كـە لەجێمـاوان (تیاچووان) دەبێـت ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَمَّآ أَن جَآءَتۡ رُسُلُنَا لُوطٗا﴾ كاتـێ نێراوەكانمـان هاتـن بـۆ لای لـووط ﴿سِيٓءَ بِهِمۡ وَضَاقَ بِهِمۡ ذَرۡعٗاۖ﴾ پێیـان تێكچـوو و زۆر دڵ تەنـگ و نارەحـەت بـوو ﴿وَقَالُواْ لَا تَخَفۡ وَلَا تَحۡزَنۡ﴾ ووتیان مەترسە خەم مەخۆ (چونكە) ﴿إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهۡلَكَ إِلَّا ٱمۡرَأَتَكَ﴾ بێگومان ئێمە تۆ و خێزانەكەت ڕزگار دەكەین جگەلە ژنەكەت نەبێت ﴿كَانَتۡ مِنَ ٱلۡغَٰبِرِينَ﴾ كەئەو لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰٓ أَهۡلِ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەبارێنین بەسەر دانیشتوانی ئەم شارەدا ﴿رِجۡزٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ سـزایەك لەئاسـمانەوە ﴿بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ﴾ لەبـەر ئـەوەی لەسـنوورو فەرمانـی (خـوا) دەرچـوون ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكۡنَا مِنۡهَآ ءَايَةَۢ بَيِّنَةٗ﴾ سـوێند بەخوا بێگومان لەو شـارە (وێـران كراوەدا) نیشـانە وپەندێكـی دیارمـان بەجـێ هێشـت ﴿لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بـۆ گـەل و كۆمەڵـێ كەژیربـن ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ أَخَاهُمۡ شُعَيۡبٗا﴾ وەبۆ خەڵكی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان (نارد) ﴿فَقَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ ووتـی ئەی گەلەكەم خوا بپەرستن ﴿وَٱرۡجُواْ ٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ﴾ و بەهیواو ئومێدی ڕۆژی دوایی بن ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ وەخراپەكاری ڕۆچوو مەبن لەزەوی دا ﴿٣٦﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ﴾ بـەڵام ئـەوان باوەڕیان پـێ نەهێنا ئەوسـا بوومەلـەرزە بەتینەكە گرتنی (لێـی دان) ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ بەهـۆی ئـەوەوە لە خانووەكانـی خۆیاندا ئەژنۆیان دا دابـوو مردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادٗا وَثَمُودَاْ﴾ وە گەلـی عـاد و سەموودیشـمان (لەنـاو بـرد) ﴿وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَٰكِنِهِمۡۖ﴾ بەڕاسـتی (ئەولەناوبردنە)ڕوون بووەتەوەبۆتان لەشوێنەوارە (وێرانە) كانیانەوە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ شـەیتان كـردەوە خراپەكانیانـی بـۆ ڕازاندبوونـەوە ﴿فَصَدَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَكَانُواْ مُسۡتَبۡصِرِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بەرگری كردن لەڕێگای ڕاسـت لەكاتێكدا ئەوان توانای بیر كردنەوەیان هەبوو (ژیر بوون) ﴿٣٨﴾

﴿وَقَٰرُونَ وَفِرۡعَوۡنَ وَهَٰمَٰنَۖ﴾ هەروەها قاروون و فیرعەون و هامانیشـمان (لەناو برد) ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی مووسـا هات بۆ ناویان بەچەند موعجیزەیەکەوە ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَمَا كَانُواْ سَٰبِقِينَ﴾ نەشیانتوانی لەدەستمان دەرچن ﴿٣٩﴾ ﴿فَكُلًّا أَخَذۡنَا بِذَنۢبِهِۦۖ﴾ ئەوسـا ئێمە هەریـەك لەوانمان بەتاوانی خۆی سـزادا (لەناومان بـردن) ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ أَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِ حَاصِبٗا﴾ جـا هەندێکیان بایەکی بەهێزمان نارده سـەریان بەوردە بەردەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ أَخَذَتۡهُ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ وە هەندێکی تریان پیاهەڵشـاخانێك و دەنگێکی گەورە لەناوی بردن ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ خَسَفۡنَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ﴾ وەهەندێکیشیانمان بەناخی زەوی دابردە خوارەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ أَغۡرَقۡنَاۚ﴾ وە هەندێکـی ترمـان لـەوان لەدەریـادا نوقم کرد ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ﴾ خوا ستەمی لـێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵکـو خۆیـان ستەمیان لەخۆیـان کـرد ﴿٤٠﴾ ﴿مَثَلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡلِيَآءَ﴾ وێنـەی کەسـانێ کەبێجگـە لەخـوا پەرسـتراوانێك بـۆ خۆیـان دادەنێـن ﴿كَمَثَلِ ٱلۡعَنكَبُوتِ ٱتَّخَذَتۡ بَيۡتٗاۖ﴾ وەکـو جاڵجاڵۆکـە وایـە کەماڵێکـی (بۆ خۆی) ڕەخسـاندووە ﴿وَإِنَّ أَوۡهَنَ ٱلۡبُيُوتِ لَبَيۡتُ ٱلۡعَنكَبُوتِۚ﴾ کـە بەڕاستی لاوازترین مـاڵ ماڵـی جاڵجاڵۆکەیە ﴿لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانـن ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ بێگومان خوا دەزانێ ﴿مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖۚ﴾ ئەوان لەجیاتی خواچی دەپەرستن و هاواری لێ دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وهەرئەو (خوایە) زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروست ﴿٤٢﴾ ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَمۡثَٰلُ نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِۖ﴾ ئەو وێنەو نموونانە بۆ خەڵکی دێنینەوە ﴿وَمَا يَعۡقِلُهَآ إِلَّا ٱلۡعَٰلِمُونَ﴾ تەنهـا زانایـان لەوانـە تێدەگـەن ﴿٤٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۚ﴾ خـوا ئاسـمانەکان و زەوی بەحـەق و ڕاسـتی دروسـت کـردووە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاسـتی لـەوەدا بەڵگـە هەیـە بـۆ بـڕواداران ﴿٤٤﴾ ﴿ٱتۡلُ مَآ أُوحِيَ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بیخوێنـەرەوە ئـەو قورئانـەی کەوەحـی کراوە بـۆت ﴿وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَۖ﴾ وە نوێـژ بکە ﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۗ﴾ بێگومـان نوێـژ بەرگـری (نوێژگـەر) دەکات لەکاری ناشـیرین و ناپەسـەند (خراپە) ﴿وَلَذِكۡرُ ٱللَّهِ أَكۡبَرُۗ﴾ وە زیکر و یادی خوا گەورەترە (لەهەموو شـتێك) ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا تَصۡنَعُونَ﴾ خواش دەزانێت بەهەر کارێك کە ئێوە دەیکەن ﴿٤٥﴾

﴿وَلَا تُجَٰدِلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ دەمەقاڵێ و موجادەلە مەکەن لەگەڵ خاوەنی کتێبە ئاسمانییەکاندا ﴿إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ﴾ بە جوانترین شێوە نەبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡۖ﴾ جگە لەوانەیان کە ستەمیان کرد (لە ئێوە) ﴿وَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡنَا﴾ وە (بە خاوەن کتێبەکان) بڵێن باوەڕمان هێناوە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێمە ﴿وَأُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ﴾ و (بەوەش) نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمۡ وَٰحِدٞ﴾ وە خوای ئێمە و خوای ئێوە یەکێکە ﴿وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ ئەو (خوا) گەردن کەچین ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَۚ﴾ هەروەك (پێغەمبەرانی پێشوو) قورئانمان بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردەخوارەوە ﴿فَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ جا ئەو کەسانەی کە کتێبمان پێداون ﴿يُؤۡمِنُونَ بِهِۦۖ﴾ (هەندێکیان) باوەڕ بەو (قورئانە) دەهێنن ﴿وَمِنۡ هَٰٓؤُلَآءِ مَن يُؤۡمِنُ بِهِۦۚ﴾ وە لەمانەش (بت پەرستەکانی عەرەب) کەسانێ بڕوای پێ دەهێنێت ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ تەنها بێ باوەڕانی (ڕۆچوو) دان نانێن بە ئایەتەکانی ئێمەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَتۡلُواْ مِن قَبۡلِهِۦ مِن كِتَٰبٖ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێش ئەم (قورئانە) هیچ کتێبێکت نەدەخوێندەوە ﴿وَلَا تَخُطُّهُۥ بِيَمِينِكَۖ﴾ وە بەدەستی ڕاستت نەتنوسیووە ﴿إِذٗا لَّٱرۡتَابَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ﴾ (ئەگەر وابوایە) ئەو کاتە ناڕاستەکان (بێ بڕوایان) دەکەوتنە گومانەوە ﴿٤٨﴾ ﴿بَلۡ هُوَ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ﴾ (نەخێر وا نییە گومان دەبەن) بەڵکو قورئان نیشانەکانی ئاشکران ﴿فِي صُدُورِ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَۚ﴾ لە دڵ و دەرونی کەسانێکدایە کە زانستیان پێ دراوە (لە لایەن خواوە) ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ تەنیا ستەمکاران دان نانێن بە نیشانەکانی ئێمەدا ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَٰتٞ مِّن رَّبِّهِۦۖ﴾ وە ووتیان ئەوە بۆ چەند موعجیزە و بەڵگەیەك دانابەزێنرێ بۆ سەری (موحەممەد ﷺ) لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلۡ إِنَّمَا ٱلۡأٓيَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان هێنانە خوارەوەی) موعجیزەکان تەنیا لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ وە بەڕاستی من تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٥٠﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَكۡفِهِمۡ﴾ ئایا بۆ ئەوان بەس نییە ﴿أَنَّآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ کە ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ، دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحۡمَةٗ وَذِكۡرَىٰ لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەم قورئانەدا بەزەیی و پەند و ئامۆژگاری هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان) خوا بەسە ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَكُمۡ شَهِيدٗاۖ﴾ بۆ شایەتی دان لەنێوان من و ئێوەدا ﴿يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەویدایە دەیزانێ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱلۡبَٰطِلِ وَكَفَرُواْ بِٱللَّهِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە بە بەتاڵ و بێ باوەڕبوون بەخوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ تەنها ئەوانەن زەرەرمەندان ﴿٥٢﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بـە پەلـە داوای (هێنانـی) سـزات لـێ دەکەن ﴿وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراو نەبوایە (بۆ سـزاداتی ئەوانە) بێگومان سـزاکەیان بۆ دەهات ﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وە بەڕاستی لەناکاودا ئەو سزایەیان بۆ دێ کە ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿٥٣﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە لە تۆ داوای (هێنانی) سـزا دەکەن ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ کە بەڕاستی دۆزەخ دەوری کافرانـی داوە ﴿٥٤﴾ ﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ﴾ لەڕۆژێکـدا سـزا دایـان دەپۆشـێ ﴿مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ لـەلای سـەریانەوە و لە ژێـر پێیانەوە ﴿وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە (خـوا) دەفەرموێ: بچێـژن تۆڵەی ئـەو کردەوانەی کە لە دونیـادا دەتان کرد ﴿٥٥﴾ ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی بەندەکانم کە باوەڕتـان هێنـاوە ﴿إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ﴾ بێگومان زەوی مـن پان و فراوانـە ﴿فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ کەواتە هەر مـن بپەرسـتن ﴿٥٦﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ هەمووکـەس مـردن دەچێـژێ و دەمـرێ پاشـان بـۆ لای ئێمـە دەگەڕێنرێنـەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کەسـانێ کـە باوەڕیـان هێنـاوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا﴾ سـوێند بەخوا لەکۆشـکە بەرزەکانی بەهەشـتدا نیشـتەجێیان دەکەیـن ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کـە ڕووبـارەکان بەژێریانـدا دێـن و دەچن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ بـێ برانـەوە تیایـدا دەمێننەوە ئای چەنـد چاکە پاداشـتی چاکەکاران ﴿٥٨﴾ ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانـەی دانیـان بـە خۆیاندا گرت و تەنها پشـتیان بـە پەروەردگاریان بەست ﴿٥٩﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا﴾ زۆر گیان لەبەر (زیندەوەر) هەیە ڕۆزی خۆی هەڵناگرێ و کۆی ناکاتەوە (بۆ داهاتوو) ﴿اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ خوا ڕۆزی ئەو (گیان لەبەرانەو) و ئێوەیش دەدات ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هـەر ئـەوە بیسـەری زانـا ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سـوێند بەخـوا ئەگـەر پرسـیار لـەو (بـێ باوەڕانـە) بکەیـت کـێ ئاسـمانەکان و زەوی دروسـت کـردووە ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و ڕۆژ و مانگـی ڕامهێنـاوە وخسـتویەتیە خزمەتیانەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ بێگومـان دەڵێـن خـوا دەی کەواتە چۆن (لە پەرسـتنی خـوا) لادراون ﴿٦١﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ خـوا ڕۆزی فـراوان دەکات بۆ هەر کەس لە بەنـدەکان کە بیەوێ یا بۆی کەم دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ کێ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا﴾ ئەمجا بـەو بارانە زەوی مردووی پـێ زیندوو دەکاتەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومـان دەڵێن خوا ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سـوپاس هەر بۆ خوایە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان ژیریان بەکار ناهێنن ﴿٦٣﴾

﴿وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ وە ژیانـی ئەم دونیایە تەنها رابواردنێکی بێ هودە و یاری (منالآنە) ﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ وە بەڕاستی ماڵی قیامەت هەر ئەوەیە ژیانی (ڕاستەقینە) ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوان بیانزانیایە ﴿٦٤﴾ ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەو (بێ باوەڕانە) سوار کەشتی دەبن ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (و ترسان لە نوقم بوون) تەنها هاوار لە خوا دەکەن بە دڵسۆزی و گەردن کەچیەوە ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچـی کاتـێ خـوا ڕزگاریـان دەکات و دەگەنەوە ووشـکانی ﴿إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾ کتوپڕ ئـەوان هاوبـەش بۆ خوا دادەنێن ﴿٦٥﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا﴾ (وازیـان لـێ بهێنە)با دان نەنێـن بەوەی ئێمـە پێماندان، وە لەزەت ببەن لە ژیان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەولا دەزانن (ئەنجامی ئـەو کـردەو خراپانەیان چـی دەبێ) ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیـان زانیوە و سـەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا﴾ کە ئێمە (شـاری مەککە) مان کردۆتە جێگایەکی ڕێز گیراوی بێ ترس وپڕ ئاساشیش ﴿وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ لە کاتێکدا لە دەوروبەری ئەواندا خەڵك دەفڕێنرێت ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا باوەڕ بە بەتاڵ دەهێنن ﴿وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ﴾ وە سپڵە وپێ نەزانن بەرامبەر نیعمەتەکانی خوای گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ﴾ یا باوەڕ نەهێنێ بەئایینی ڕاست کاتێ بۆی هات ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ﴾ ئایـا جێگـای مانەوە بۆ بـێ بڕوایان لە دۆزەخدا نیە ﴿٦٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا﴾ وە کەسـانێ کە لە پێناو ڕەزامەنـدی ئێمەدا تێکۆشـانیان کردووە ﴿لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ بەڕاسـتی ڕێنموونیـان دەکەین بۆ ڕێگا چاکەکانی خۆمان ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ چاکەکاراندایە ﴿٦٩﴾

سورەتی ﴿الرُّومِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بـە (ئەلیـف، لام، میـم) دەخوێنرێتـەوە خـوا زاناتـرە بەماناکـەی بـۆ زانیاری زیاتر سـەیری سـەرەتای سـورەتی(البقرة) بکـە ﴿١﴾ ﴿غُلِبَتِ الرُّومُ﴾ ڕۆم شـکێنران و ژێرکەوتـن (فـارس زاڵ بـوو بـە سـەریاندا) ﴿٢﴾ ﴿فِي أَدْنَى الْأَرْضِ﴾ لە نزیـك ترین خاکیان (لـە مەککەوە یا لە وڵاتی فارسـەوە) ﴿وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ﴾ وە ڕۆمـەکان دوای تێشـکانیان ﴿سَيَغْلِبُونَ﴾ لـە داهاتـوودا سـەر دەکـەون (بەسـەر فارسـەکاندا) ﴿٣﴾ ﴿فِي بِضْعِ سِنِينَ﴾ لـە مـاوەی چەنـد سـاڵێکدا (لـە نێـوان ٣ تـا ٩ سـاڵدا) ﴿لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ﴾ هەمـوو کاروبـار تەنهـا بـە دەسـت خوایـە لەپێش(سـەرکەوتن) ولـەدوا (سـەرکەوتنیش) ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە لـەو ڕۆژەی (ڕۆمـەکان سـەردەکەون) ئیمانـداران دڵخـۆش دەبـن (چونکـە ڕۆمـەکان خـاوەن نامـەی ئاسـمانی بـوون) ﴿٤﴾ ﴿بِنَصْرِ اللَّهِ﴾ بەسەرخسـتنی خـوا (بـۆ ڕۆمـەکان) ﴿يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ﴾ خـوا هـەر کەسـی بوێـت سـەریدەخات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وەهەر ئەوزاڵی باڵادەستی میهرەبانە ﴿٥﴾

﴿وَعۡدَ ٱللَّهِۖ لَا يُخۡلِفُ ٱللَّهُ وَعۡدَهُۥ﴾ ئەوە بەڵێنی خوایە (کە ڕۆمەکان سەربخات) خوایش پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ﴿٦﴾ ﴿يَعۡلَمُونَ ظَٰهِرٗا مِّنَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ تەنها ڕواڵەتی ئەم ژیانی دونیا دەزانن ﴿وَهُمۡ عَنِ ٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ غَٰفِلُونَ﴾ بەلام بێ ئاگان لە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَتَفَكَّرُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۗ﴾ ئایا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَّا خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَآ﴾ کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستی نەکردووە ﴿إِلَّا بِٱلۡحَقِّ وَأَجَلٖ مُّسَمّٗىۗ﴾ بەهەق و ڕاستی نەبێت، وە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ بێگومان زۆرێك لە خەڵك ﴿بِلِقَآيِٕ رَبِّهِمۡ لَكَٰفِرُونَ﴾ باوەڕیان نیە بە خزمەت پەروەردگاریان بگەن (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٨﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئایا ئەوان بەسەر زەویدانە گەڕاون ﴿فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی ببینن سەرئەنجام ئەو (گەلانەی کافر بوون) لە پێش ئەمان چۆن بووە ﴿كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗ﴾ کە زۆر بەهێزتر بوون لە ئەمان (لە خەڵکی مەککە) ﴿وَأَثَارُواْ ٱلۡأَرۡضَ﴾ و زەوییان کێلا (بۆ کشت و کاڵ) ﴿وَعَمَرُوهَآ أَكۡثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا﴾ و ئاوەدانیان کردەوە زیاتر لەمان ﴿وَجَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ﴾ وە پێغەمبەرانیان بۆ هات بە موعجیزە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ﴾ بۆیە خوا ستەمی لێ نەکردوون (کە لەناوی بردوون) ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵام خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٩﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَٰقِبَةَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔواْ ٱلسُّوٓأَىٰٓ﴾ پاشان چارەنوسی ئەوانەی کەتاوان و خراپەیان کرد سەختترین سزایە (کەدۆزەخە) ﴿أَن كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ لەبەر ئەوەی باوڕیان نەهێنا بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَكَانُواْ بِهَا يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿١٠﴾ ﴿ٱللَّهُ يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ﴾ خوا لەسەرەتاوە (ئادەمی) دروستکرد ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ وە لە پاش (مردنیش) دروستی دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ پاشان بۆ لای ئەو (خوا) دەگەڕێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ وە ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەسێ ﴿يُبۡلِسُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ تاوانباران غەمبار و نائومێد دەبن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَآئِهِمۡ شُفَعَٰٓؤُاْ﴾ بێگومان لە ناو پەرستراوەکانیاندا تکاکارانێك نیە بۆ ئەوان ﴿وَكَانُواْ بِشُرَكَآئِهِمۡ كَٰفِرِينَ﴾ و ئەوان بێ باوەڕ دەبن بە پەرستراوەکانیان (کە کردبوونیان بە هاوبەشی خوا) ﴿١٣﴾ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە قیامەت هەڵدەسێ ﴿يَوۡمَئِذٖ يَتَفَرَّقُونَ﴾ (خەڵك) لەو ڕۆژەدا جیادەبنەوە لەیەکتر ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەمجا کەسانێ کەباوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَهُمۡ فِي رَوۡضَةٖ يُحۡبَرُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دڵخۆش دەکرێن ﴿١٥﴾

﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ﴾ بەڵام ئەوانەی بێباوەڕ بوون و دانیان نەدەنا ﴿بِـَٔايَٰتِنَا وَلِقَآيِٕ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەنیشانەکانی ئێمە و گەیشتن بەڕۆژی دوایی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡعَذَابِ مُحۡضَرُونَ﴾ ئا ئەوانە لە سزا(ی دۆزەخ) دا ئامادە دەکرێن ﴿١٦﴾ ﴿فَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمجا پاك و بێگەردی خوا بڵێن ﴿حِينَ تُمۡسُونَ وَحِينَ تُصۡبِحُونَ﴾ کاتێ ئێوارەتان لێ دێت، وە کاتێ بەیانیتان لێ دەبێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە سوپاس هەر بۆ خوایە لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَعَشِيّٗا وَحِينَ تُظۡهِرُونَ﴾ وە(پاکی و بێگەردی خوا بڵێن) لەشەودا و کاتێ نیوەڕۆتان لێ دێت ﴿١٨﴾ ﴿يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ﴾ (خوا) زیندوو لەمردوو دەردێنێ و مردوو لەزیندوو دەردێنێ ﴿وَيُحۡيِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَاۚ﴾ وە زەوی زیندوو دەکاتەوە لەپاش مردن و وشك بوونی ﴿وَكَذَٰلِكَ تُخۡرَجُونَ﴾ وە هەر بەوجۆرە ئێوەش دەردەهێنرێن (لە گۆڕەکانتان) ﴿١٩﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٖ﴾ لە نیشانەکانی ئەو (خوایە) کە ئێوەی لە خاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ إِذَآ أَنتُم بَشَرٞ تَنتَشِرُونَ﴾ لە پاش (ماوەیەك) کتوپڕ ئێوە ئادەمین و بڵاوبوونەتەوە لە زەویدا ﴿٢٠﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَ لَكُم﴾ وە لەنیشانەکانی ئەوە (نیشانەکانی خوایە) کە بۆی دروست کردوون ﴿مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا لِّتَسۡكُنُوٓاْ إِلَيۡهَا﴾ لە(ڕەگەزی) خۆتان هاوسەرانێك بۆ ئەوەی ئارام بگرن لە لایان دا ﴿وَجَعَلَ بَيۡنَكُم مَّوَدَّةٗ وَرَحۡمَةًۚ﴾ وە خۆشەویستی و بەزەیی خستۆتە نێوانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێ کەبیر دەکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە لە نیشانەکانی (دەسەڵاتی) ئەوە دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱخۡتِلَٰفُ أَلۡسِنَتِكُمۡ وَأَلۡوَٰنِكُمۡۚ﴾ وجیاوازی زمانتان و ڕەگەزتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّلۡعَٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ زانایان ﴿٢٢﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ مَنَامُكُم بِٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەوە، خەوتنتان بە شەو و ڕۆژدا ﴿وَٱبۡتِغَآؤُكُم مِّن فَضۡلِهِۦٓۚ﴾ و هەوڵدانتان (لە ڕۆژدا) بۆ بەهرە وەرگرتن لە بەخششی (ڕۆزی) خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَسۡمَعُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو نیشانەی زۆر هەیە بۆ کۆمەڵێ ببیستن ﴿٢٣﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ يُرِيكُمُ ٱلۡبَرۡقَ خَوۡفٗا وَطَمَعٗا﴾ لە نیشانەکانی (خوایە) کەهەورە بروسکەتان نیشان دەدات بۆ ترسان و ئومێد (ترسان لە هەورە بروسکە و ئومێدی بارانبارین) ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَيُحۡيِۦ بِهِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَآۚ﴾ کە زەوی دوای مردنی بە هۆی ئەو بارانەوە دەبوژێنێتەوە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ چەند بەڵگە و نیشانە هەیە بۆئەوانەی ژیریان بەکار دەهێنن ﴿٢٤﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ﴾ وە لەنیشـانەکانی ئەوە ﴿أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ﴾ کەئاسمان و زەوی بەفەرمانی ئەو وەسـتاون ﴿ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ پاشـان کاتێ (لەڕۆژی دواییدا) لە زەوی یەوە بانگتان دەکەن ﴿إِذَآ أَنتُمْ تَخْرُجُونَ﴾ یەکسـەر ئێوە (لە گۆڕەکانتان) دێنە دەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لـە ئاسـمانەکان و زەویدایە تەنها هی خوایە ﴿كُلٌّ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ﴾ هەموویان هـەر بۆ ئەو (خوا) گەردن کەچـن ﴿٢٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ ئـەو (خـوا) زاتێکە بـەدی هێنانـی دەس پێکـردووە ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ لەپاشـان (دوا مردنی) دووبارە دروستی دەکاتەوە ﴿وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ ئەم (دروست کردنەوەی دووەم) لای خوا ئاسـان ترە ﴿وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ و هەر بۆ ئەوە (هەموو) سیفەتێکی بەرزو بڵند لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ و هەر ئەوە زاڵی کار دروست ﴿٢٧﴾ ﴿ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ (خـوا) نموونەیەکتـان لەخودی خۆتاندا بـۆ دەهێنێتەوە ﴿هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ﴾ ئایـا لـە بەندەکانتـان دا هاوبەشـانێك هەیـە بـۆ ئێوە ﴿فِى مَا رَزَقْنَٰكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَآءٌ﴾ لـەو ڕۆزی و سـامانەی بـە ئێوەمـان دا بـوو بـە جـۆرێ ئێوەو ئـەو بەندانـە تیایدا یەکسـان بن ﴿تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ و لەوان دەترسن (حسابیان بۆ بکەن) وەکو ترستان لە کەسانی وەك خۆتان ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشـانەکان ڕوون دەکەینەوە (بەدرێژی باسـی دەکەین) ﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بـۆ کەسـانێ ژیریان بـەکار دەهێنـن ﴿٢٨﴾ ﴿بَلِ ٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ أَهْوَآءَهُم﴾ (وازیان لێ بێنە) بەڵکو ئەوانەی ستەمیان کردشوێن ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ شارەزایی و نەزانانە ﴿فَمَن يَهْدِى مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ﴾ ئەمجـا کێ (دەتوانێ) ڕێنموونیی کەسـێ بـکات کە خوا گومڕای کردبێ ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ لـە کاتێکـدا بۆئەوان هیـچ یارمەتی دەرێـك نییە ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ کەواتە ڕووی خۆت ڕێك بکەرە ئاینی ئیسـلام وپاك و ڕاست بۆ خوا ﴿فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا﴾ (شـوێن ئاینـی) یەکتاپەرستی بکـەوە، ئـەو ئاینـەی کەخوای گـەورە (لەسـەرەتاوە) فترەتـی پاکی مرۆڤـی لەسـەر دروسـت کـردووە ﴿لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ﴾ ئایـن ودروسـتکراوەکانی خـوا هیچ جۆر گۆڕانـی بـۆ نـی یـە ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئـەو (ئایینـەی باسـکرا) هـەر ئـەوە ئایینـی ڕێك و ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربـەی ئادەمـی نازانـن ﴿٣٠﴾ ﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بەتۆبەکاریـەوە شـوێن ئایـن بکـەون، وە بـۆلای خـوا بگەڕێنـەوە و هەر لەویش بترسـن، وە بەچاکـی نوێژەکانتـان ئەنجـام بـدەن ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ و لـە هاوبـەش دانـەران مەبن ﴿٣١﴾ ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ﴾ لەوانەی کە ئایینەکەیان بەش بەش کرد ﴿وَكَانُوا۟ شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند کۆمەڵ ودەستەیەکەوە ﴿كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ هەر کۆمەڵێکیان بەو (ئایینەی) خۆیان دڵخۆشن ﴿٣٢﴾

﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلنَّاسَ ضُرٞ﴾ وە هەر كاتێ زیان (وگرانی و بێ بارانی) بكەوێ لەخەڵكی (هاوبەش دانەر بۆ خوا) ﴿دَعَوۡاْ رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيۡهِ﴾ هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن و بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿ثُمَّ إِذَآ أَذَاقَهُم مِّنۡهُ رَحۡمَةً﴾ پاشان كاتێ لەلایەن خۆیەوە ڕەحمەت وژیانی خۆشیان پێ بدات ﴿إِذَا فَرِيقٞ مِّنۡهُم﴾ كتوپڕ دەستەیەك لەوان ﴿بِرَبِّهِمۡ يُشۡرِكُونَ﴾ هاوبەش بۆ پەروەردگاریان دادەنێن ﴿٣٣﴾ ﴿لِيَكۡفُرُواْ بِمَآ ءَاتَيۡنَٰهُمۡۚ﴾ (لێیان گەڕێ) با سپڵە وبێ نەزان بن ودان نەنێن بەو چاكانەی كە ئێمە پێمان داوون ﴿فَتَمَتَّعُواْ﴾ جا باڕابوێرن ولەزەت وەرگرن لەژیان ﴿فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەمجا لەمەودوا دەزانن (چیتان بەسەر دێت) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمۡ أَنزَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٗا﴾ ئایا بەڵگەیەكمان بۆ ناردوون ﴿فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُواْ بِهِۦ يُشۡرِكُونَ﴾ كە دەربارەی ئەوەی ئەوان كردویانەتە هاوبەشی خوا بدوێ؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِذَآ أَذَقۡنَا ٱلنَّاسَ رَحۡمَةٗ﴾ وە كاتێ ڕەحمەت و چاكەیەك بەخەڵك بدەین ﴿فَرِحُواْ بِهَاۖ﴾ پێی دڵخۆش دەبن ﴿وَإِن تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةُۢ﴾ وە ئەگەر زیانێكیان تووش ببێت ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡ﴾ بەهۆی كردەوەی خراپیانەوە ﴿إِذَا هُمۡ يَقۡنَطُونَ﴾ كتوپڕ بێ هیوا دەبن (لەبەزەیی خوا) ﴿٣٦﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە كە بەڕاستی خوا ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ﴾ ڕۆزی فراوان یان كەم دەكات بۆ هەر كەس كەبیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا (باسكرا) چەندین بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕ دەهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَـَٔاتِ ذَا ٱلۡقُرۡبَىٰ حَقَّهُۥ﴾ كەواتە خزم مافی خۆی پێ بدە ﴿وَٱلۡمِسۡكِينَ وَٱبۡنَ ٱلسَّبِيلِۚ﴾ هەروەها هەژار و ڕێبوارانی كەم دەست ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجۡهَ ٱللَّهِۖ﴾ ئەوە بۆ كەسانێك ڕەزامەندی خوایان دەوێ چاكترە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ و هەر ئەوانەن ڕزگار بووان ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَآ ءَاتَيۡتُم مِّن رِّبٗا﴾ ئەوەی بەناوی سوود داوتانە (بەخەڵكی) ﴿لِّيَرۡبُوَاْ فِيٓ أَمۡوَٰلِ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی زیاد ببێ لە ماڵ و سامانی ئەو خەڵكانەدا (زیاتر لەوە داوتانە پێیان بتان دەنەوە) ﴿فَلَا يَرۡبُواْ عِندَ ٱللَّهِۖ﴾ ئەوە لای خوا هیچ زیاد ناكات (پاداشتی نییە) ﴿وَمَآ ءَاتَيۡتُم مِّن زَكَوٰةٖ﴾ وە هەر زەكات و خێرێك كەداوتانە و ﴿تُرِيدُونَ وَجۡهَ ٱللَّهِ﴾ مەبەستان تەنها ڕەزامەندی خوا بووە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُضۡعِفُونَ﴾ ئائەوانە (پاداشتیان) چەند جارە دەكەینەوە ﴿٣٩﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ ثُمَّ رَزَقَكُمۡ﴾ خوا زاتێكە ئێوەی بەدی هێناوە لەپاشان ڕۆزی پێ داون. ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمۡ ثُمَّ يُحۡيِيكُمۡۖ﴾ دواتر دەتان مرێنێ لەپاشان زیندووتان دەكاتەوە ﴿هَلۡ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن﴾ ئایا هیچ یەك لەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دائەنا هەیە ﴿يَفۡعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَيۡءٖۚ﴾ هیچ شتێ لەوانە(ی خوا) بكات ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ پاكی و بەرزی بۆ خوا لەوەی ئەوان دەیكەنە هاوبەشی ﴿٤٠﴾ ﴿ظَهَرَ ٱلۡفَسَادُ فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ﴾ خراپە (بەڵا و شێوان ودەرد) لەوشكانی (زەوی) و دەریادا دەركەوتووە ﴿بِمَا كَسَبَتۡ أَيۡدِي ٱلنَّاسِ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەی خەڵكی كردویانە ﴿لِيُذِيقَهُم بَعۡضَ ٱلَّذِي عَمِلُواْ﴾ بۆ ئەوەی (تۆڵەی) هەندێ لەو(خراپانەی) كردویانە پێیان بچەژێ ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەخراپەكاری) ﴿٤١﴾

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵـێ بەزەویدا بگەڕێن ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ﴾ ئەمجا سـەرنج بدە سـەرئەنجامی ئەوانـەی لەپێش (ئێوەوە) بـوون چۆن بوو ﴿كَانَ أَكْثَرُهُم مُّشْرِكِينَ﴾ کـە زۆربەیان هاوبەش دانـەر بوون بۆ خوا ﴿٤٢﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ﴾ کەواتە ڕووی خۆت بکەرە ئایینی ڕێـك و ڕاسـت ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ لـە پێش ئـەوە ڕۆژێ بێـت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایـەن خـواوە کە گێڕانەوەی بۆ نییە ﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾ لـەو ڕۆژەدا خەڵکی جیائەبنەوە لەیەکتر ﴿٤٣﴾ ﴿مَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ هەر کەس بێ باوەڕ بووبێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕیی یەکەی لەسەرە ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾ هەرکەسـیش کـردەوەی چاکـی کردبێت ﴿فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ ئەوە شـوێن بۆ خۆیان (لە بەهەشـتدا) ئامادە دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی کەسـانێ کە باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیـان کردووە پاداشـتیان بداتـەوە ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە میهرەبانـی و چاکەی خۆی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ بەڕاسـتی ئـەو (خـوا) بـێ باوەڕانی خـۆش نـاوێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشـانەکانی ئـەو (خوایە) ﴿أَن يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ﴾ کە چەند بایەکی مژدەدەر (بەبارینی باران) دەنێرێ ﴿وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ بۆ ئەوە هەندێ لە (بارانی) بەزەیی خۆیتان پێ بچەژێ ﴿وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ﴾ و بۆ ئەوەی کەشتییەکان بەفەرمانی خوا(بـەو بایە) بـڕۆن و بگەڕێن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ و بۆ ئەوەی بـەدوای ڕۆزی ئەو (خوا)دا بگەڕێن (لـە دەریـادا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تـا شـوکرانە بژێری خوا بـن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردومانە ﴿رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ پێغەمبەرانێك بۆ لای گەلەکانیان ﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەمجـا موعجیـزە و بەڵگـە ڕوونەکانیـان بـۆ هێنـان (بـەڵام باوەڕیـان نەهێنـا) ﴿فَانتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ ئەمجـا تۆڵـەمان سـەند لەوانەیان تاوانیان کرد ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە یارمەتیدانـی باوەڕداران وسەرخستنیان هـەق ومافێکە لەسـەرمان ﴿٤٧﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێکـە ئـەو بایانـە دەنێرێـت ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بـۆ ئـەوەی هـەورەکان بجوڵێنـن (بگەڕێنن) ﴿فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ ئەمجا ئەو(هەورە خوا) چۆن بیەوێ بڵاوی دەکاتەوە بەئاسماندا ﴿وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا﴾ وە ئەو (هەورە) دەکاتە پارچەیەك (وکۆیان دەکاتەوە لەسەر یەکتر) ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ ئەمجا دەبینـی قەتـرە قەترەی باران لـە نێوانـی هەورەکەوە دەبارێـت ﴿فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ئەو بارانە ببارێنێ بۆ (وواڵات وزەوی) هەر کام لەبەندەکانی کەبیەوێ ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ کتوپڕ دڵخۆش وشادمان دەبن (بەو بارانە) ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلِ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْهِم مِّن قَبْلِهِ﴾ ئەگەر چی پێش ئەوەی باران بەسـەریاندا بباری ﴿لَمُبْلِسِينَ﴾ بێ هیـوا و نائومێد بوون ﴿٤٩﴾ ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ﴾ ئەمجا سـەیری ئاسـەواری بارانی خوابکە (وەك کشتوکاڵ و گژو گیا و درخت) ﴿كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ چۆن زەوی زیندوو دەکاتەوە دوای مردن و ووشـك بوونی ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئەو خوایە زیندوو کەرەوەی مردووانیشـە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ و هەرە ئەویش بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٠﴾

﴿وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا﴾ سـوێند بەخـوا ئەگەر بایەکـی تونـدی (زەرمەند) بنێریـن ﴿فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا﴾ جا ئەو (هـەورە یـا کشـتوکاڵەکەیان) دەبینـن بـەزەرد بوویـی ﴿لَّظَلُّوا مِن بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ لەپاش ئـەو (زیانە) هەر نا شـوکری دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ چونکە بەڕاسـتی تۆ (ئـەی موحەممەد ﷺ) ناتوانی بـە مردووان (کافـران) ببیسـتێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ و ناتوانی بانگەوازت بەکـەڕان (کافران) ببیسـتێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ ڕوو وەردەگێڕن لێت بەپشـت تێکردنەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا أَنتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تـۆ ڕێنموونیـی کـەری نابینایان نیت (ڕزگاریـان کەیت) لـە گومڕایی یان ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها بە کەسـانێ دەشنەوێنی کە بەنیشانەکانی ئێمە باوەڕ دەهێنن ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونکـە ئەوانـە گەردن کەچن (بۆ بانگ و فەرمانی تـۆ) ﴿٥٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن ضَعْفٍ﴾ خوا زاتێکە ئێـوەی دروسـت کردووە لـە لاوازی (لاوازی نوتفەو بێچوو منداڵی شـیرە خۆر..) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً﴾ پاشـان دوای لاوزی بەهێـزی کـردون (بـوون بـە لاو) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً﴾ لـەدوای بەهێز کردنتـان لاواز وپیرتان دەکات ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ خوا هەرچی بوێت دروسـتی دەکات ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ وە هـەر ئـەوە زانـای بـە دەسـەڵات ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ڕۆژی قیامەت هەڵدەسـێ ﴿يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران سـوێند دەخـۆن (لە دونیادا یا لەبـەرزەخ دا) ﴿مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ﴾ تەنها سـاتێك ماونەتەوە (لەدونیادا) ﴿كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ﴾ هـەر بەو وێنە ئەوان لە دونیادا لادران لە ڕاستی ﴿٥٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ وە کەسانێ کەزانیاری و ئیمانیان پێ دراوە ووتیان ﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە لە (بەرزەخدا بە پێی بڕیاری) نوسراوی خـوا هەتا ڕۆژی زیندووبوونـەوە ماونەتەوە ﴿فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ ئەمجا ئەمـە ڕۆژی زیندوو بوونەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نەتان دەزانی (ڕاسـتە و دێتە دی) ﴿٥٦﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يَنفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ﴾ جاڵەو ڕۆژەداکەسانێك کەستەمیان کردووە، بەهانەوبیانوو هێنانەوەسوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ئەوان داوایان لێ ناکرێ خوا لە خۆیان ڕازی بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی هێناومانەتـەوە بۆ خەڵکـی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لـەم قورئانەدا لە هەمـوو جـۆرە نموونە و باسـێك ﴿وَلَئِن جِئْتَهُم بِآيَةٍ﴾ ئەمجا بەڕاسـتی ئەگەر نیشـانەیەکیان بۆ بێنی ﴿لَّيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دڵنیابـن ئـەو بـێ بڕوایانـە دەڵێـن ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾ ئێـوە هەر ناڕاسـت وبەتاڵن (ئەمە سـیحرە) ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بـەو جۆرە خوا مۆر دەنێت ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەسـەر دڵـی ئەوانەی کەبـێ ئاگـا و نەزانن ﴿٥٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جـا دان بەخۆدا بگـرە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاسـتە ﴿وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ تاوەکـو ئەوانەی بێ باوەڕن لە (ئایینی) ڕاسـت لات نەدەن و بێزارت نەکەن ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿ لُقۡمَانَ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم،) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ ئەم ئایەتانە لەئایەتەکانی قورئانی پڕلە حیکمەت و دانایی یە ﴿٢﴾ ﴿هُدٗى وَرَحۡمَةٗ لِّلۡمُحۡسِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموونیی و بەزەیین بۆ چاکەکاران ﴿٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ يُوقِنُونَ﴾ هەروەها باوەڕی پتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿٤﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدٗى مِّن رَّبِّهِمۡۖ﴾ ئەوانە لەسەر ڕێنموونیین لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوان ڕزگارن ﴿٥﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشۡتَرِي لَهۡوَ ٱلۡحَدِيثِ﴾ هەندێ لەخەڵكی هەیە قسە و باسی بێهودە دەکڕێ (وەك ئەفسانە و گۆرانی و مۆسیقا) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بۆ ئەوەی بەنەزانی خەڵك لەڕێگای خوا گومڕا بکات ﴿وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًاۚ﴾ وە ڕێگای خوا دەکاتە جێگای گاڵتەو لاقرتی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ءَايَٰتُنَا﴾ وە هەر کاتێ ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿وَلَّىٰ مُسۡتَكۡبِرٗا﴾ ڕوو وەردەگێڕێت بەخۆ بەگەورە زانینێکەوە ﴿كَأَن لَّمۡ يَسۡمَعۡهَا كَأَنَّ فِيٓ أُذُنَيۡهِ وَقۡرٗاۖ﴾ هەروەك نەیبیستبن، یا هەروەك لە هەردوو گوێچکەیدا کەڕی ببێ ﴿فَبَشِّرۡهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدەی بدەرێ بەسزایەکی سەخت ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتُ ٱلنَّعِيمِ﴾ بۆئەوانە بەهەشتانی پڕنازونیعمەت هەیە ﴿٨﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٗاۚ﴾ هەتا هەتایە دەمێننەوە تێیدا ئەوە بەڵێنێکی ڕاستە لەخواوە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿٩﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ بِغَيۡرِ عَمَدٖ تَرَوۡنَهَاۖ﴾ (خوا) ئاسمانەکانی دروست کردووە بەبێ هیچ کۆڵەکەو ئەستوونێك کە ئێوە ببینن ﴿وَأَلۡقَىٰ فِي ٱلۡأَرۡضِ رَوَٰسِيَ﴾ وە لە زەویدا چەندان شاخی لەنگەر داکوتاوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی نەتانلەرزێنێ و نەجوڵێ لەژێرتاندا ﴿وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٖۚ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێکی تێدا بڵاو کردۆتەوە ﴿وَأَنزَلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ وە لەئاسمانەوە بارانمان باراندوە ﴿فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوۡجٖ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی ئەو (بارانەوە) لەزەویدا هەموو جۆرە ڕووەکێکی بەکەڵك و جوانمان ڕواندووە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا خَلۡقُ ٱللَّهِ﴾ ئەمە (باسکرا) دروست کراوی خوایە ﴿فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦۚ﴾ دەی نیشانم بدەن ئەو (بت و پەرستراوانە)ی بێجگە لەخودان چییان دروست کردووە ﴿بَلِ ٱلظَّٰلِمُونَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ (هیچیان دروست نەکردووە) بەڵکو ستەمکاران لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان ﴿١١﴾

﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا لُقۡمَٰنَ ٱلۡحِكۡمَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دانای و حیکمەتماندا بە لوقمان ﴿أَنِ ٱشۡكُرۡ لِلَّهِۚ﴾ (وپێمان ووت) سوپاسی خوا بکە ﴿وَمَن يَشۡكُرۡ فَإِنَّمَا يَشۡكُرُ لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ جا هەرکەس شوکرانە بژێری خوا بکات ئەوە بێگومان شوکرانە بژێری (بۆ قازانج و سوودی) خۆی دەکات ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٞ﴾ هەرکەسیش ناسوپاسی کردبێ (زیانی بەخوا نەگەیاندووە) ئەوە بێگومان خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ لُقۡمَٰنُ لِٱبۡنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەوکاتە بکە کە لوقمان بەکوڕەکەی ووت کە ئامۆژگاری دەکرد ﴿يَٰبُنَيَّ لَا تُشۡرِكۡ بِٱللَّهِۖ﴾ (ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم هاوبەش بۆ خوا دامەنێ ﴿إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٞ﴾ چونکە بەڕاستی هاوبەش دانان بۆ خوا ستەمێکی زۆر گەورەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ﴾ وە فەرمانمان داوە بەئادەمی (بەچاکی هەڵس و کەوت کردن لەگەڵ) دایك و باوکیدا ﴿حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ وَهۡنًا عَلَىٰ وَهۡنٖ﴾ دایکی هەڵی ئەگرێ بەدوو گیانی (پێی لاواز دەبێ) لاوازی لەدوای لاوازی ﴿وَفِصَٰلُهُۥ فِي عَامَيۡنِ﴾ و بڕینەوەی لەشیر لە (دوا تەمەنی) دووساڵیەوە ﴿أَنِ ٱشۡكُرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيۡكَ﴾ (وەفەرمانمان بەئادەمی دا) کە سوپاسگوزاری من (خوا) وباوك و دایکت بکە ﴿إِلَيَّ ٱلۡمَصِيرُ﴾ تەنها بۆلای منە گەڕانەوەتان ﴿١٤﴾ ﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشۡرِكَ بِي﴾ وەئەگەر (باوك و دایکت) ئەوپەڕی هەوڵیان دا لەگەڵت بۆئەوەی شتێ بکەیت بەهاوبەشی من ﴿مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٞ فَلَا تُطِعۡهُمَاۖ﴾ کەهیچ زانیاری یەکت پێی نی یە ئەوە گوێڕایەڵییان مەکە ﴿وَصَاحِبۡهُمَا فِي ٱلدُّنۡيَا مَعۡرُوفٗاۖ﴾ بەلام لەدونیادا زۆر بەچاکی هاوڕێیەتی وهەڵسوکەوتیان لەگەڵدا بکە ﴿وَٱتَّبِعۡ سَبِيلَ مَنۡ أَنَابَ إِلَيَّۚ﴾ وشوێن ڕێبازی کەسێك بکەوە کەبەدڵسۆزی گەڕاوەتەوە بۆلای من ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) گەڕانەوەتان تەنها بۆلای منە ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی کەکردوتانە ﴿١٥﴾ ﴿يَٰبُنَيَّ﴾ (لقمان ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم ﴿إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثۡقَالَ حَبَّةٖ مِّنۡ خَرۡدَلٖ﴾ بەڕاستی ئەو (چاکە و تاوانە) ئەگەر کێشی تۆو وە خەرتەلەیەکیش بێت ﴿فَتَكُن فِي صَخۡرَةٍ أَوۡ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەناو بەردێکدا یان لەناو ئاسمانەکان یان لەزەوی دا بێت ﴿يَأۡتِ بِهَا ٱللَّهُۚ﴾ خوا (لەقیامەت دا) دەیهێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا ووردبیین و ئاگادارە ﴿١٦﴾ ﴿يَٰبُنَيَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەی کوڕە شیرینەکەم نوێژ بەجێ بێنە ﴿وَأۡمُرۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَٱنۡهَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ وفەرمان بکە بەچاکە و ڕێگری بکە لەخراپە ﴿وَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَۖ﴾ هۆگر و بەئارام بەلەسەر هەر بەلاو ناخۆشی یەك تووشت دێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنۡ عَزۡمِ ٱلۡأُمُورِ﴾ بێگومان ئەوە لەوکارە گەورانەیە کە خوا پێویستی کردووە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تُصَعِّرۡ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ڕوو لەخەڵك وەرمەگێڕە ﴿وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ﴾ و بەکەشخە و فیزەوە مەڕۆ بەزەویدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخۡتَالٖ فَخُورٖ﴾ چونکەبەڕاستی خوا هیچ خۆبەزل زانێکی شانازی کەریخۆش ناوێ ﴿١٨﴾ ﴿وَٱقۡصِدۡ فِي مَشۡيِكَ﴾ وە لەڕۆشتندا مام ناوەندی بە (نەهێواش بە نەپەلە) ﴿وَٱغۡضُضۡ مِن صَوۡتِكَۚ﴾ (لەقسە کردندا) دەنگت نزم بکەرەوە ﴿إِنَّ أَنكَرَ ٱلۡأَصۡوَٰتِ لَصَوۡتُ ٱلۡحَمِيرِ﴾ بەڕاستی ناخۆش ترینی دەنگەکان دەنگی (سەرەی) گوێدرێژە ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم﴾ ئایا نەتان زانیوە کە بەڕاستی خوا ڕامی هێناوە بۆتان ﴿مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ﴾ وە نیعمەتەکانی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ چ دیار و ئاشکرا و چ پەنهان و نادیارە ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ هەندێ لەئادەمی موجادەلە و دەمەقاڵێ دەکات لەبارەی خواوە ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاریەك یان ڕێنموونیەك یان کتێبێکی ڕوون وئاشکرا (٢٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وەکاتێ پێیان بوترێ ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێن ئەو (ئایینە) بکەون خوا ناردوویەتی یە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ دەڵێن نەخێر بەڵکو ئێمە شوێن ئەو (ئایینە) دەکەوین کە باو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ﴾ ئەگەرچی شەیتان بانگیان بکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ (٢١) ﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێك بەڕاستی ڕووبکاتە خوا (ملکەچی فەرمانەکانی ئەو ببێت) ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و چاکەکار بێت (لەگوفتار و کرداریدا) ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ ئەوە بێگومان دەستی گرتووە بە بەهێزترین دەستە گیرەوە (کە یەکخواپەرستی وئایینی پیرۆزی ئیسلامە) ﴿وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وە سەرئەنجامی هەموو کارێك تەنها بۆلای خوایە (٢٢) ﴿وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ﴾ وە هەرکەس بێ بڕوا بوو بابێ بڕوایی یەکەی خەفەتبارت نەکات ﴿إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان تەنها بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەمجا هەواڵیان دەدەینێ بەوەی کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی لەناو دڵەکاندایە ئاگادارە (٢٣) ﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا﴾ کەمێ ناز و نیعمەتیان پێ دەدەین (لە دونیادا) ﴿ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ لەپاشان ناچاریان دەکەین کە بڕۆنە ناو سزای سەختەوە (٢٤) ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: سوپاس بۆ خوا (کەدان بەو ڕاستی یەدا دەنێن) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٢٥) ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازی ستایش کراو (٢٦) ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ﴾ بێگومان ئەگەر هەرچی درەخت لەزەوی دایە قەلەم و پێنووس بێت ﴿وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ﴾ هەموو دەریای زەوی ببێتە مرەکەب ﴿مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ﴾ حەوت دەریای تر دوای ئەوەی (باسکرا) ببێت بەمرەکەب ﴿مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ ووتە و زانراوەکانی خوا دوایی نایەن و تەواو نابن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە (٢٧) ﴿مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ﴾ دروست کردنی هەمووتان (لەسەرەتاوە) و زیندووکردنەوەتان ﴿إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وەك (دروست کردن و زیندوکردنەوەی) تەنها کەسێك وایە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە (٢٨)

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ ئایا نەتزانیوە کەبەڕاستی خوا شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە وخستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ هەر یەکەیان تا ئەوماوەیەی (بۆیان) دیاری کراوە، دەگەڕێن ودەسوڕێنەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەوەی دەیکەن خەبەرداره ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیەکە بێگومان تەنها خوا ڕاستە و حەقە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ﴾ و بەڕاستی ئەوەی هاواری لێ دەکەن و دەیپەرستنن بێجگە لەو(خوا) بەتاڵ وناڕاستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە بێگومان هەر خوا بڵندو گەورەیە ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتزانیوە (نەت دیوە) ﴿أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ﴾ کە کەشتیەکان بە چاکەو فەزڵی خوا دەڕۆن لەدەریادا ﴿لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەنیشانەکانی خۆیتان نیشان بدات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ چونکە بەڕاستی لەمەدا (کەباسکرا) چەند بەڵگەیە هەیە ﴿لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی شوکرانە بژێر ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ﴾ وە هەرکاتێ (لەدەریادا) شەپۆلێکی وەك هەورەکان دایان پۆشی ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (ترسی خنکان و نوقم بوونیان ببێت) هاوار لەخوا دەکەن، دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو ملکەچ دەبن ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ ئەمجا کاتی (خوا) ڕزگاری کردن بۆ ووشکانی ﴿فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ ئەوسا هەندێکیان مام ناوەندی یە (هەندێکی تریان کافرە، وەدان نانێ بەچاکەی خوادا) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ کەس نیشانەکانی ئێمە ئینکار ناکات جگە لە پەیمان شکێنانی ناشوکر و (سپلە) نەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەی ئادەمی خۆبپارێزن لە (تۆڵەی) پەروەردگارتان ﴿وَاخْشَوْا يَوْمًا﴾ لەو ڕۆژەش بترسن ﴿لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ﴾ هیچ باوکێ تاوانی ڕۆڵەکەی هەڵناگرێ ﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ ڕۆڵەیەکیش شتێك لە تاوانی باوکی هەڵناگرێت ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ کەواتە با ژیانی دونیا هەڵتان نەخەڵەتێنێ ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتانی فریودەر بە(بیانوی بەزەیی و لێ بوردنی)خوا نەتان خەڵەتێنێ ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ بەڕاستی تەنها لای خوایە زانیاری (کاتی هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە هەر خوا باران دەبارێنێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ﴾ تەنها خوا دەزانێ بەوەی لەمنداڵدانی (دایکان) دایە ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وە هیچ کەس نازانێ سبەینێ (لە داهاتوودا) چی دەکات ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾ وە هیچ کەس نازانێت لە چ شوێن و زەوی یەکدا دەمرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانا و ئاگادارە ﴿٣٤﴾

سورەتی ﴿ السَّجْدَة ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ ٱلۡكِتَٰبِ لَا رَيۡبَ فِيهِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوەیە ﴿٢﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۚ﴾ ئایا (بێباوەڕەکان) دەڵێن: موحەممەد ﷺ خۆی ئەم (قورئانەی) هەڵبەستووە ﴿بَلۡ هُوَ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ (نەخێر هەڵی نەبەستووە) بەڵکو ئەو (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە (هاتووە) ﴿لِتُنذِرَ قَوۡمًا﴾ بۆ ئەوەی بەو (قورئانە) بترسێنی خەڵکێ ﴿مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ کە لە پێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُونَ﴾ بەڵکو ڕێنموونی وەرگرن ﴿٣﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ خوا زاتێکە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەدی هێناوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ پاشان بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (ئیمانمان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿مَا لَكُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِيّٖ وَلَا شَفِيعٍۚ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ پشتیوان و تکا کارێکتان نییە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆ بیرناکەنەوە و پەند وەرناگرن ﴿٤﴾ ﴿يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ إِلَى ٱلۡأَرۡضِ﴾ خوا هەموو کاروبارەکان بەڕێوە دەبات لەئاسمانەوە تا زەوی (هەتا ڕۆژی دوای) ﴿ثُمَّ يَعۡرُجُ إِلَيۡهِ﴾ لە پاشان هەموو ئەو کاروبارە بەرز دەبێتەوە بۆلای خۆی ﴿فِي يَوۡمٖ كَانَ مِقۡدَارُهُۥٓ أَلۡفَ سَنَةٖ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لە ڕۆژێکدا (لەقیامەتدا) کەئەندازەکەی هەزار ساڵە لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ ئەو (خوا) زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بە دەسەڵات و میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿ٱلَّذِيٓ أَحۡسَنَ كُلَّ شَيۡءٍ خَلَقَهُۥۖ﴾ زاتێکە هەموو شتێکی بەجوانترین شێوە دروست کردووە ﴿وَبَدَأَ خَلۡقَ ٱلۡإِنسَٰنِ مِن طِينٖ﴾ جا مرۆڤی لە سەرەتاوە لە قوڕ دروست کرد ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلَ نَسۡلَهُۥ مِن سُلَٰلَةٖ مِّن مَّآءٖ مَّهِينٖ﴾ لەپاشان نەوەی مرۆڤی لە پوختەیە لە ئاوی بێ نرخ و قێزەون دروست کردووە ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ سَوَّىٰهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِۦۖ﴾ لەپاشان ڕێك و پێکی کرد (بەشێوەی ئادەمی) و فوی کرد بە بەریدا لەڕۆحێك کە خۆی دروستی کرد (دانە پاڵی ڕۆح بۆ لای خوا بۆ ڕێزو تەشریفە) ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَٱلۡأَفۡـِٔدَةَۚ﴾ گوێ و چاو و دڵی پێبەخشیوون ﴿قَلِيلٗا مَّا تَشۡكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم سوپاسی خوا دەکەن ﴿٩﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ أَءِذَا ضَلَلۡنَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (بێ بڕواکان) دەڵێن: ئایا کاتێك (مردین و لەشمان ڕزاو) لە ناو زەویدا وون بووین ﴿أَءِنَّا لَفِي خَلۡقٖ جَدِيدِۭۚ﴾ ئایا سەر لەنوێ جارێکی تر دروست دەکرێینەوە (وزیندوو دەبینەوە) ﴿بَلۡ هُم بِلِقَآءِ رَبِّهِمۡ كَٰفِرُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان نییە بەخزمەت پەروەردگاریان بگەن (بۆ دادگایی قیامەت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلۡ يَتَوَفَّىٰكُم مَّلَكُ ٱلۡمَوۡتِ ٱلَّذِي وُكِّلَ بِكُمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ فریشتەی گیان کێشان کە گیان کێشانی ئێوەی پێ سپێراوە دەتان مرێنێ ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمۡ تُرۡجَعُونَ﴾ لە پاشان بۆ لای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١١﴾

﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئەگەر دەبینی کاتێك (لەقیامەت دا) تاوانباران ﴿نَاكِسُوا۟ رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لەحوزوری پەروەردگاریاندا (لەخەجاڵەتی دا) سەریان داخستووە ﴿رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگاری ئێمە (ئەوەی بەڵێنت پێ دابووین) دیمان و بیستمان ﴿فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ دەی بمانگێڕەرەوە (بۆ دونیاتا) کردەوەی چاك بکەین ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دڵنیاین (لەقیامەت) ﴿١٢﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَءَاتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا﴾ ئەگەر بمانویستایە ڕێنموونیمان بەهەموو کەسێ دەدا ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى﴾ بەلام بەڵێنی من چەسپاو و جێگیر بووە ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە بێگومان دۆزەخ پڕدەکەم ﴿مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی بەتێکرا ﴿١٣﴾ ﴿فَذُوقُوا۟ بِمَا نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَآ﴾ کەواتە (سزای دۆزەخ) بچەژن، چونکە گەیشتن بەم ڕۆژەتان لەبیرکرد بوو ﴿إِنَّا نَسِينَٰكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمەش ئێوەمان لەبیرخۆمان بردەوە ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْخُلْدِ﴾ و سزای بەردەوام بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی دەتانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا ٱلَّذِينَ﴾ تەنها کەسانێ باوەڕ بەئایەتەکانی ئێمە دەهێنن ﴿إِذَا ذُكِّرُوا۟ بِهَا خَرُّوا۟ سُجَّدًا﴾ هەر کاتێ بەو (ئایەتانە) ئامۆژگاری بکرێن ئەکەون بە ڕوودا بەسوژدە بردنەوە ﴿وَسَبَّحُوا۟ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و بەپاکی ستایشی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۩﴾ و خۆیان بەگەورە دانانێن ﴿١٥﴾ ﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ﴾ تەنیشتیان دوور ئەکەوێتەوە لە جێگای خەوتنیان (واتە: لەخەو هەڵدەسن بۆ شەو نوێژ کردن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ هاوار و نزا لەپەروەردگاریان دەکەن بەترس و هیواوە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ و لەو ڕۆزی و سامانەی پێمان داوون دەبەخشن ﴿١٦﴾ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ ئەمجا هیچ کەس نازانێ ﴿مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی شاراوەتەوە بۆیان لە (بەهەشت دا کە هۆی) گەشبوونی چاوەکانن ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەم پاداشتە (دەدرێتەوە) بە هۆی ئەو کردەوانەی کە کردویانە ﴿١٧﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا﴾ دەی ئایا کەسێ ئیماندار بووبێ ﴿كَمَن كَانَ فَاسِقًا﴾ وەك کەسێکە دەرچووبێ لە ئیمان (وفاسق بووبێت) ﴿لَّا يَسْتَوُۥنَ﴾ هەرگیز چونیەك نین ﴿١٨﴾ ﴿أَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلْمَأْوَىٰ نُزُلًۢا﴾ ئەوە بەهەشتانێکی پڕ ڕێزو خۆشیان بۆ هەیە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کەدەیان کرد ﴿١٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فَسَقُوا۟﴾ وە ئەوانەی کە فاسق بوون ﴿فَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوە جێگایان ئاگرە ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَآ﴾ هەر کاتێ بیانەوێ لە دۆزەخ دەرچن ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دووبارە دەیانگێڕنەوە ناو دۆزەخ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ و پێیان دەوترێ بچەژن سزای ئەو ئاگرەی ﴿ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ کە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٢٠﴾

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَدْنَىٰ﴾ وە بەڕاستی ئێمە سزای دونیایان پێ دەچێژین ﴿دُونَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَكْبَرِ﴾ جگەلـە سـزای هـەرە گـەورە (ی دۆزەخ) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنـەوە (بـۆ لای خـوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ﴾ وە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاری بکرێـت ﴿ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَآ﴾ دوا ئـەوە ڕوو وەرگێڕێـت وپشـتی تـێ بکات ﴿إِنَّا مِنَ ٱلْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە سێنەرین لە تاوانباران ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی ئێمە تەوراتمان دا بەمووسا ﴿فَلَا تَكُن فِى مِرْيَةٍ مِّن لِّقَآئِهِۦ﴾ ئەمجا گومانت نەبێت (ئەی موحەممەد ﷺ) لە گەیشتنت بە مووسا (یان گومانت نەبێت لە گەیشتنی تەورات بە مووسا) ﴿وَجَعَلْنَٰهُ هُدًى لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە ئێمـە ئـەو (تەوراتە)مـان کـرد بەڕێنموونیـی کـەری بەنـو ئیسـرائیل ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە لەناو ئەواندا پێشەوایانێکمان دانـا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ ڕێنموونیی (خەڵك) یان دەکـرد بە فەرمانی ئێمە ﴿لَمَّا صَبَرُوا۟ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يُوقِنُونَ﴾ کاتـێ خۆیان گـرت و بەئایەتەکانـی ئێمە دڵنیا بـوون (باوەڕی بتەویان هێنا) ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان پەروەردگارت بڕیار دەدات لەنێوان (بەندەکانی دا) ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لـەڕۆژی قیامەتـدا ﴿فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لـەوەی ئەوان تێیدا جیـاواز بوون ﴿٢٥﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئایا (ڕێگای ڕاسـت) ڕوون نەبۆتەوە بۆیان ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ ٱلْقُرُونِ﴾ کـە ئێمە پێش ئەمـان زۆر گەل و نەتەوەمان لەناو بـردووە ﴿يَمْشُونَ فِى مَسَٰكِنِهِمْ﴾ ئەمان (بێ باوەڕانی مەککـە) بەشـوێن و خانـووە (وێـران کـراوە) کانی ئەوانـدا هاتوو چـۆ دەکەن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَٰتٍ﴾ بەڕاسـتی لـە (تیاچوونـی) ئەواندا چەند بەڵگـەی گەورە هەیـە ﴿أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایـا ئەوانە (ئەو ڕاسـتیانە) نابیسـتن ﴿٢٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا نابینن و نازانن ﴿أَنَّا نَسُوقُ ٱلْمَآءَ إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلْجُرُزِ﴾ کە ئێمە ئاو دەنێریـن بۆ زەوی ووشـکی بـێ ڕووەك ﴿فَنُخْرِجُ بِهِۦ زَرْعًا﴾ ئەمجا بـە هۆی ئەو (ئاوەوە) کشـتوکاڵ و گژو گیا دەڕوێنین ﴿تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَٰمُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ﴾ کە ئاژەڵیان لێێ دەلەوەڕێ و خۆشیان لێی دەخۆن ﴿أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە نابینن ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْفَتْحُ﴾ وە(بێ باوەڕانی مەککە بە موسڵمانان) دەڵێـن ئـەم حوکـم و بڕیاردانی قیامەتە، کـەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاسـتگۆن ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ يَوْمَ ٱلْفَتْحِ لَا يَنفَعُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِيمَٰنُهُمْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ ڕۆژی بڕیاردانی قیامەت بـاوەڕ هێنـان سـوود ناگەیەنێـت بەوانەی بێ بـاوەڕ بوون لـە دونیادا ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەتیشـیان پـێ نـادرێ ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ جـا (ئەی موحەممـەد ﷺ) ڕوویان لـێ وەرگێڕە و گـوێیـان مەدەرێ ﴿وَٱنتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ﴾ وە تۆ چاوەڕوانی بکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ الأحزاب ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوى خواى بەخشندەى ميهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ ٱتَّقِ ٱللَّهَ﴾ ئەى پێغەمبەر ﷺ (بەردەوام) لە خوا بترسە ﴿وَلَا تُطِعِ ٱلۡكَٰفِرِينَ وَٱلۡمُنَٰفِقِينَۚ﴾ بە گوێى كافران ودوورووەكان مەكە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا زاناى كار بەجێيە ﴿١﴾ ﴿وَٱتَّبِعۡ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَۚ﴾ وە شوێن ئەوە بكەوە كە لە پەروەردگارتەوە وەحيت بۆكراوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستى خوا بەوەى كەدەيكەن ئاگادارە ﴿٢﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە پارێزەر بێت ﴿٣﴾ ﴿مَّا جَعَلَ ٱللَّهُ لِرَجُلٖ﴾ خوا داى نەناوە بۆ هيچ پياوێك (ئادەمييەك) ﴿مِّن قَلۡبَيۡنِ فِي جَوۡفِهِۦۚ﴾ دوو دڵ لە ناوسنگيدا ﴿وَمَا جَعَلَ أَزۡوَٰجَكُمُ ٱلَّٰٓـِٔي﴾ وە(خوا) ئەو هاوسەرانەتانى نەكردۆتە ﴿تُظَٰهِرُونَ مِنۡهُنَّ أُمَّهَٰتِكُمۡۚ﴾ دايكتان كە (ظهار) يان لەگەڵ دەكەن (پێيان دەڵێن ئێوە وەك پشتى دايكمان وان بۆ ئێمە) ﴿وَمَا جَعَلَ أَدۡعِيَآءَكُمۡ أَبۡنَآءَكُمۡۚ﴾ وەخوا بە كوڕ كراوەكانتانى نەكردۆتە كوڕتان ﴿ذَٰلِكُمۡ قَوۡلُكُم بِأَفۡوَٰهِكُمۡۖ﴾ ئەوە قسەى سەر زارەكى تانە ﴿وَٱللَّهُ يَقُولُ ٱلۡحَقَّ﴾ خواش ووتەى ڕاست دەڵێ ﴿وَهُوَ يَهۡدِي ٱلسَّبِيلَ﴾ هەر ئەويش ڕێنموونيى(خەڵك) دەكات بۆ ڕێگاى ڕاست ﴿٤﴾ ﴿ٱدۡعُوهُمۡ لِأٓبَآئِهِمۡ﴾ (ئەو بە كوڕكراوانە) بەناوى باوكيانەوە بانگيان بكەن ﴿هُوَ أَقۡسَطُ عِندَ ٱللَّهِۚ﴾ ئەوە ڕاسترە بەلاى خواوە ﴿فَإِن لَّمۡ تَعۡلَمُوٓاْ ءَابَآءَهُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر باوكيان نەناسن(تابەناويانەوە بانگيان بكەن) ﴿فَإِخۡوَٰنُكُمۡ فِي ٱلدِّينِ وَمَوَٰلِيكُمۡۚ﴾ ئەوانە براى ئاينى و دۆست و خۆشەويستانن ﴿وَلَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٞ فِيمَآ أَخۡطَأۡتُم بِهِۦ﴾ هيچ گوناهێكتان لەسەر نى يە لەو (بانگ كردنەدا) كە بە نەزانين گوتبێتان (پێش هاتنى ئەم ئايەتە) ﴿وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتۡ قُلُوبُكُمۡۚ﴾ بەڵام (گوناهبار دەبن) ئەگەر بەدڵ و بەدەس ئەنقەست بيكەن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێبوردەى ميهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿ٱلنَّبِيُّ أَوۡلَىٰ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ مِنۡ أَنفُسِهِمۡۖ﴾ پێغەمبەر ﷺ لە خودى بڕواداران بۆ خۆيان لە پێشترە ﴿وَأَزۡوَٰجُهُۥٓ أُمَّهَٰتُهُمۡۗ﴾ خێزانەكانيشى دايكى باوەڕدارانن ﴿وَأُوْلُواْ ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ و ئەوانەى (بە نەسەب) خزمى يەكترن (ئەگەر موسڵمان بن) ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٖ فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ لەقورئانى خودا بۆيەكترى لە پێشترن (ميرات لە يەكتر بەرن) ﴿مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ﴾ لە ئيمانداران و كۆچەران (كە خزم نين) ﴿إِلَّآ أَن تَفۡعَلُوٓاْ إِلَىٰٓ أَوۡلِيَآئِكُم مَّعۡرُوفٗاۚ﴾ مەگەر خۆتان چاكەيەك (بەخشين يا وەسيّتێ) بۆ دۆست و خۆشەويستانتان بكەن ﴿كَانَ ذَٰلِكَ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَسۡطُورٗا﴾ ئەو بڕيارە لە قورئان (يان لە لوح المحفوظ دا) نوسراوە ﴿٦﴾

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بیریان بخەرەوە) کاتێ کە پەیمانمان وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ هەروەها لە تۆ ولەنووح ولەئیبراهیم و لەموسا و لەعیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ وەلە هەموویان پەیمانی بەهێزو بتەومان وەرگرت (٧) ﴿لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پرسیار لەڕاست گۆیان بکات دەربارەی ڕاستییان ﴿وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ و سزای پڕ ئێش و ئازاریشی ئامادە کردووە بۆ بێ باوەڕان (٨) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لەچاکە و نیعمەتی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ﴾ کاتێ لە شکرێکی زۆرتان بۆ هات (لە جەنگی خەندەقدا) ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا﴾ ئەمجا ئێمە بایەکی بەهێزمان بۆ ناردن ﴿وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ و لەشکری (فریشتەش) کە ئێوە نەتان بینین ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەوەی ئێوە دەیکەن بینایە (٩) ﴿إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾ کاتێ (بێ باوەڕان) هێرشیان بۆ هێنان لە سەرووتانەوە و لە خوارتانەوە (چوار دەوری مەدینەیان گرت) ﴿وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ﴾ وە چاوەکان ئەبڵەق بوون ﴿وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ﴾ و دڵەکان (لە ترسا) گەیشتبوونە گەروو ﴿وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾ و گومانی جۆربەجۆرتان بە خوا دەبرد (١٠) ﴿هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە ﴿وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا﴾ وە ڕاوەشێنران بەڕاوەشاندنێکی توند (١١) ﴿وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك دوو ڕووەکان وئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی هەبوو ووتیان ﴿مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ خواو پێغەمبەرەکەی بێجگە لە تەفرەدان هیچ بەڵێنێکیان پێ نەداین (١٢) ﴿وَإِذْ قَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ وە کاتێ دەستەیە لەو (دووڕووانە) ووتیان: ﴿يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا﴾ ئەی دانیشتوانی مەدینە ئێرە جێی مانەوەتان نی یە دەی بگەڕێنەوە ﴿وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ﴾ وە کۆمەڵێ تر لەوان مۆڵەتی گەڕانەوە لەپێغەمبەر ﷺ دەخوازن ﴿يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ﴾ دەیان ووت: خانووەکانمان بێ پارێزەر و ڕووت و کەلێناویە ﴿وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ﴾ لەکاتێکدا واش نەبوو (کەدەیان ووت) ﴿إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا﴾ ئەوان تەنها مەبەستیان هەڵهاتن بوو (لەجیهادکردن) (١٣) ﴿وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا﴾ وە ئەگەر هێرش بهێنرایەتە سەریان لە هەموو لایەکی (مەدینە)وە ﴿ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا﴾ ئەمجا داوای کافربوون و جەنگ کردنیان لێ بکرایە (دژ بەتۆ ئەی موحەممەد ﷺ) داواکەیان بەجێ دەهێنا (و بە گوێیان دەکردن) ﴿وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا﴾ وە ئەم داوایان دوانەدەخست ماوەیەکی کەم نەبێت (١٤) ﴿وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان ئەوانە لەپێش ئەم (ڕوداوە) پەیمانیان بە خوا دابوو ﴿لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ﴾ کە (لە غەزادا) پشت هەڵناکەن و ڕاناکەن ﴿وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا﴾ وە پەیمانێ درا بە خوا (خاوەنەکەی) لێپرسراو دەبێ (١٥)

﴿قُل لَّن يَنفَعَكُمُ ٱلۡفِرَارُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەدووڕووەکان) بڵێ هەڵهاتن سوودتان پێ ناگەیەنێ ﴿إِن فَرَرۡتُم مِّنَ ٱلۡمَوۡتِ أَوِ ٱلۡقَتۡلِ﴾ ئەگەر لەمردن یاکوشتن هەڵبێن (خۆتان بدزنەوە) ﴿وَإِذٗا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ جا لەوکاتەدا بەهرەو خۆشی ژیانتان پێ نادرێ ماوەیەکی کەم نەبێ ﴿١٦﴾ ﴿قُلۡ مَن ذَا ٱلَّذِي يَعۡصِمُكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ کێیە ئەو کەسەی ئێوە لەخوا دەپارێزێ؟ ﴿إِنۡ أَرَادَ بِكُمۡ سُوٓءًا أَوۡ أَرَادَ بِكُمۡ رَحۡمَةٗۚ﴾ ئەگەر خوا زیان و خراپە یان بەزەیی و ڕەحمەتی بۆ ئێوە بوێت ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا بۆ ئەوان نییە ﴿وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿١٧﴾ ﴿قَدۡ يَعۡلَمُ ٱللَّهُ ٱلۡمُعَوِّقِينَ مِنكُمۡ﴾ بێگومان خوا دەزانێ بەو کەسانەتان کەئاستەنگ دروست دەکات لەڕێگەی (موسڵمانان بۆجیهاد کردن) ﴿وَٱلۡقَآئِلِينَ لِإِخۡوَٰنِهِمۡ هَلُمَّ إِلَيۡنَاۖ﴾ کە بەبرادەرەکانیان دەڵێن: وەرن بۆلای ئێمە (وخۆیان دەدزیەوە لەجیهاد) ﴿وَلَا يَأۡتُونَ ٱلۡبَأۡسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ئەوانە نایەن بۆ جەنگ و غەزا زۆر بەکەمی نەبێت ﴿١٨﴾ ﴿أَشِحَّةً عَلَيۡكُمۡۖ﴾ لەئاستی ئێوەدا (ئەی موسڵمانان ئەوانە) چرووکن ﴿فَإِذَا جَآءَ ٱلۡخَوۡفُ﴾ ئەمجا کاتێك (بەهۆی جەنگەوە) ترس و بیم پەیدا بێت ﴿رَأَيۡتَهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ﴾ دەیان بینی بەجۆرێ سەیرت دەکەن (لەترسی جەنگ) ﴿تَدُورُ أَعۡيُنُهُمۡ﴾ چاویان بەم لاولادا دەسوڕێ ﴿كَٱلَّذِي يُغۡشَىٰ عَلَيۡهِ مِنَ ٱلۡمَوۡتِۖ﴾ بەوێنەی کەسێك لەسەرە مەرگدا بێهۆشی بەسەردا بێت ﴿فَإِذَا ذَهَبَ ٱلۡخَوۡفُ﴾ بەڵام کاتێ ترسەکە ڕۆشت ونەما ﴿سَلَقُوكُم بِأَلۡسِنَةٍ حِدَادٍ﴾ بەزمانی تیژ زمانتان لێ درێژ دەکەن (وە داوای غەنیمەتتان لێ دەکەن) ﴿أَشِحَّةً عَلَى ٱلۡخَيۡرِۚ﴾ کەچی چرووك و ڕژدن لەسەرماڵ وغەنیمەت ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَمۡ يُؤۡمِنُواْ﴾ ئائەوانە باوەڕیان نەهێنا بوو ﴿فَأَحۡبَطَ ٱللَّهُ أَعۡمَٰلَهُمۡۚ﴾ بۆیە خوا کردەوەیانی پوچەڵ کردنەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٗا﴾ وەئەمە بەلای خواوە (کارێکی) ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿يَحۡسَبُونَ ٱلۡأَحۡزَابَ لَمۡ يَذۡهَبُواْۖ﴾ وایان دەزانی کۆمەڵەکان (لەشکریان هێنابوو) نەڕۆشتوون ﴿وَإِن يَأۡتِ ٱلۡأَحۡزَابُ﴾ وە ئەگەر ئەو کۆمەڵانە بگەڕێنەوە (بۆسەر مەدینە) ﴿يَوَدُّواْ لَوۡ أَنَّهُم بَادُونَ فِي ٱلۡأَعۡرَابِ﴾ ئاواتیان دەخواست کە لەناو (مەدینە) عەرەبە دەشتەکییەکان بەدوور بوونایە (لەترسی جەنگ) ﴿يَسۡـَٔلُونَ عَنۡ أَنۢبَآئِكُمۡۖ﴾ لەدوورەوە پرسیاریان لەهەواڵی ئێوە بکردایە ﴿وَلَوۡ كَانُواْ فِيكُم﴾ وە ئەگەر لەناو ئێوەدا بوونایە ﴿مَّا قَٰتَلُوٓاْ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ جەنگیان نەدەکرد زۆر بەکەمی نەبێ ﴿٢٠﴾ ﴿لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەپێغەمبەری خوادا ﷺ بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ﴾ سەرمەشقی وپێشەوایەتی چاك ﴿لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ﴾ بۆکەسێك بەهیوای خواو (پاداشتی) ڕۆژی دوایی یە ﴿وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە زۆر یادی خوا دەکات ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا رَءَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلۡأَحۡزَابَ﴾ وەکاتێ ئیماندااران ئەو کۆمەڵانەیان دی (لەشکریان هێنا بوو بۆ سەر مەدینە) ﴿قَالُواْ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ ووتیان ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوا و پێغەمبەرەکەی بە ئێمەیان دابوو ﴿وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥۚ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی ڕاستیان فەرموو ﴿وَمَا زَادَهُمۡ إِلَّآ إِيمَٰنٗا وَتَسۡلِيمٗا﴾ (هاتنی ئەو هەموو هێزەی کوفر) باوەڕداران تەنها ئیمان و ملکەچیان پێی زیادی کرد ﴿٢٢﴾

﴿مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ﴾ لەناو باوەڕداران دا پیاوانێك هەن ﴿صَدَقُوا۟ مَا عَـٰهَدُوا۟ ٱللَّهَ عَلَيْهِ﴾ ڕاستیان کرد لەگەڵ ئەو پەیمانەی کە دابویان بەخوا ﴿فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُۥ﴾ ئەمجا هەندێکیان نەزر و بەڵێنی خۆی بەجێ هێناو (شەهید بوو) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ﴾ هەندێکیشیان چاوەڕوانن (وهێشتا لەژیاندان) ﴿وَمَا بَدَّلُوا۟ تَبْدِيلًا﴾ هیچ گۆڕانێکیان (لەبەڵێنی خۆیان دا) نەکردووە ﴿٢٣﴾ ﴿لِّيَجْزِىَ ٱللَّهُ ٱلصَّـٰدِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ بۆئەوەی (خوا) پاداشتی ڕاست گۆیان بداتەوە بەهۆی ڕاستی یەکەیانەوە ﴿وَيُعَذِّبَ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ إِن شَآءَ﴾ وە سزای دوو ڕووەکان بدات ئەگەر بیەوێت ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یان تەوبەیان لێ گیرا کات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَرَدَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِغَيْظِهِمْ﴾ وە خوا کافرەکانی (قورەیش کە لەشکریان هێنابوو بۆ سەر مەدینە) گەڕاندەوە بەڕق و مەراقەوە (بۆ وڵاتی خۆیان) ﴿لَمْ يَنَالُوا۟ خَيْرًا﴾ هیچ خێر و ئاواتێکیان (لەناوبردنی ئیمانداران) دەست نەکەوت ﴿وَكَفَى ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلْقِتَالَ﴾ خوا ئیمان دارانی لەجەنگ پاراست (بەهۆی بای توند و فریشتەوە کافرانی پرژو بڵاوکرد) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ وەخوا هەمیشە بەهێزی بەدەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَأَنزَلَ ٱلَّذِينَ ظَـٰهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَـٰبِ﴾ (بەنی قورەیزە) کەپشتگیری ئەوان (قورەیش و غەطفان)یان کرد خوای گەورە هێنانیە خوارەوە ﴿مِن صَيَاصِيهِمْ﴾ لەقەڵاکانیان ﴿وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلرُّعْبَ﴾ وە ترسی خستە ناو دڵیانەوە ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ کۆمەڵێکیان دەکوژن ﴿وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ وە کۆمەڵێکی تریان بەدیل دەگرن ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَـٰرَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُمْ﴾ (دوای تیاچوونی ئەوان خوا) زەوی و خانوو سامانی ئەوانی دا بەئێوە ﴿وَأَرْضًا لَّمْ تَطَـُٔوهَا﴾ هەروەها زەوی یەکیش کەپێتان پیانەنابوو ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شێکدا بەتوانایە ﴿٢٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بەخێزانەکانت بڵێ ﴿إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ئەگەر ئێوە ژیانی دونیا و ڕازاوەی ئەوتان دەوێ ﴿فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ﴾ دەی هەمووتان وەرن موتعەتان پێ بدەم (موتعە پارە و شتومەکێکە دەدرێتە ئافرەتی تەڵاق دراو) ﴿وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وە تەڵاقتان بدەم بە تەڵاق دانێکی چاك و بێ زیان ﴿٢٨﴾ ﴿وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلدَّارَ ٱلْـَٔاخِرَةَ﴾ وە ئەگەر ئێوە خواو پێغەمبەرەکەی و پاداشتی ڕۆژی دوایی تان دەوێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَـٰتِ مِنكُنَّ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئامادەی کردووە بۆ چاکەکاران لەئێوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٢٩﴾ ﴿يَـٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَـٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ هەر کام لە ئێوە گوناهێکی گەورە بکات ﴿يُضَـٰعَفْ لَهَا ٱلْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ سزای بۆ دوو بەرابەر دەکرێتەوە بەدوو قاتی (خەڵکی تر) ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەم کارەش بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾

﴿وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ (ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ) هەر کام لەئێوە لەسەر گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بەردەوام بێت ﴿وَتَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ وە کردەوەی چاکیش بکات ﴿نُّؤْتِهَآ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ﴾ دووجار پاداشتی پێ دەدەین ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا﴾ وە ڕۆزییەکی چاك و خۆشمان بۆ ئامادە کردووە (لەبەهەشت دا) ﴿٣١﴾ ﴿يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی ژنانی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئێوە وەك هیچ یەك لەئافرەتانی دیکە نین ﴿إِنِ ٱتَّقَيْتُنَّ﴾ ئەگەر خۆتان بپارێزن و لەخوا بترسن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِٱلْقَوْلِ﴾ کەواتە بەخەمزەو نازەوە قسە مەکەن (وەك ئافرەتانی ڕەوشت نزم) ﴿فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ﴾ نەوەکو ئەوەی کەدڵی نەخۆشە (دەرون نزمە) نیازی خراپ بکات ﴿وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ (کەواتە) قسەی چاك و بەجێ بکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە لە ماڵەکانی خۆتاندا بمێننەوە ﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە زینەت و جوانی خۆتان دەرمەخەن (لەناو خەڵکی نامەحرەمدا) وەکو خۆدەرخستنی ئافرەتانی سەردەمی نەفامی یەکەم (پێش ئیسلام) ﴿وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئەی ئاڵ و بەیتی (پێغەمبەر ﷺ) هەر جۆرە پیسی و گوناهێك لەئێوە دووربخاتەوە ﴿وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ و پاك و خاوێنتان بکاتەوە بەتەواوی ﴿٣٣﴾ ﴿وَٱذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە بیربکەنەوە لەوەی دەخوێنرێت لەماڵەکانتاندا ﴿مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلْحِكْمَةِ﴾ لەئایەتەکانی خواو دانایی (فەرمودەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا ووردبینی ئاگادارە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ﴾ بەڕاستی پیاوەموسڵمانەکان وئافرەتە موسڵمانەکان ﴿وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە پیاوە باوەڕدارەکان و ئافرەتە باوەڕدارەکان ﴿وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ﴾ و پیاوانی هەمیشە گوێڕایەڵ و ئافرەتانی هەمیشە گوێڕایەڵ ﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ﴾ و پیاوە ڕاست گۆکان و ئافرەتە ڕاست گۆکان ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی خۆگر و بەئارام ﴿وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ﴾ وە پیاوانی لەخوا ترس و ژنانی لەخوا ترس ﴿وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی بەخشندە ﴿وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی ڕۆژووەوان ﴿وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی داوێن پاك ﴿وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ﴾ پیاوانێ کە زۆر یادی خوا دەکەن و ئافرەتانێ کەزۆر یادی خوا دەکەن ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆ هەموویان ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ لێخۆشبوون و پاداشتی گەورە ﴿٣٥﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ﴾ بـۆ هیچ پیـاوو ئافرەتێکی باوەڕدار نییـە ﴿إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمْرًا﴾ کاتێ خواو پێغەمبەرەکـەی بڕیـاری هەر کارێکیان دا ﴿أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾ (بۆیان نی یە) کەسەرپشـك بن لەکارەکەیاندا ﴿وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ وە هەر کەس سـەرپێچی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بەگومڕا بونێکی ئاشکرا ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِىٓ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ﴾ (بیربکـەرەوە) کاتێك دەتووت بەکەسێك (زەیدی کوڕی حاریثە) کەخوا نیعمەتی بەسـەردا ڕشتبوو، تۆیش چاکەت لەگەڵدا کردبوو (بەئازاد کردنی و پەروەردە کردنی) ﴿أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ﴾ خێزانـت (زەینەب) لای خـۆت ڕاگرەو بیهێڵەوە ﴿وَٱتَّقِ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسـە ﴿وَتُخْفِى فِى نَفْسِكَ مَا ٱللَّهُ مُبْدِيهِ﴾ لەدڵی خۆتدا شتێك دەشـاریتەوە کەخوا ئاشـکرای دەکات ﴿وَتَخْشَى ٱلنَّاسَ وَٱللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَىٰهُ﴾ وە لە(قسـەی) خەڵك دەترسی لەکاتێکدا خوا شیاوترە کەلێی بترسی ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا﴾ ئەمجا کاتـێ زەید پێویسـتی بە (زەینەب)نەما و تەڵاقیـدا ﴿زَوَّجْنَٰكَهَا﴾ ئێمە (زەینەب)مـان لێ مارەکردیت ﴿لِكَىْ لَا يَكُونَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ﴾ بـۆ ئـەوەی هیچ ناڕەحەتـی (وتاوانـێ) نەبێت لەسـەر ئیمانداران ﴿فِىٓ أَزْوَٰجِ أَدْعِيَآئِهِمْ﴾ لە(مارەکردنـی) ژنانـی بەکـوڕ کراوەکانیاندا ﴿إِذَا قَضَوْا۟ مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾ کاتێ پێویسـتیان پێیـان نەمـاو تەڵاقیـان دان ﴿وَكَانَ أَمْرُ ٱللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە فەرمانـی خـوا (بەمـارە کردنـی زەینـەب بـۆت) دراوە و بڕاوەیـە ﴿٣٧﴾ ﴿مَّا كَانَ عَلَى ٱلنَّبِىِّ مِنْ حَرَجٍ﴾ هیـچ ناڕەحەتـی (تـاوان) یێك لەسـەر پێغەمبـەر ﷺ نیە ﴿فِيمَا فَرَضَ ٱللَّهُ لَهُۥ﴾ لە(مارە کردنی زەینەب) کەخوا بڕیاری داوە بۆی ﴿سُنَّةَ ٱللَّهِ﴾ باوو سونەت ورێگای (دانـراوی) خوایـە ﴿فِى ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلُ﴾ لە نـاو پێغەمبەرانی لەمەوپێشـدا ﴿وَكَانَ أَمْرُ ٱللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾ وە فەرمانـی خـواش بڕیارێکـی بڕاوەیـە (ودەبێت جێ بەجـێ بکرێت) ﴿٣٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَٰلَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کەسـانێ کەپەیامەکانـی خـوا ڕادەگەیەنـن ﴿وَيَخْشَوْنَهُۥ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا ٱللَّهَ﴾ وە لە(خـوا) دەترسـن وبێجگە لەخوا لەکەسـی تر ناترسـن ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ حَسِيبًا﴾ خوا بەسـە کـە چاودێر ولێپرسـەرەوە بێت ﴿٣٩﴾ ﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ موحەممـەد ﷺ باوکـی هیـچ یـەك لەپیاوەکانتـان نیـە (نەزەیـدی کـوڕی حاریثە و نەهیچ کەسێك تر) ﴿وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ بەڵکو ئـەو نێرداروی خواو کۆتا هەمینی پێغەمبەرانە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئـەی ئەوانـەی باوەڕتـان هێنـاوە ﴿ٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ زۆر یـادی خوا بکـەن ﴿٤١﴾ ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەپاکـی یـادی خوا بکـەن بەبەیانیـان و ئێوارانـدا ﴿٤٢﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ﴾ ئـەو زاتێکە بەزەیـی خـۆی دەڕژێنـێ بەسـەرتاندا ﴿وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ﴾ و فریشـتەکانی داوای لێبوردنتـان بـۆ دەکـەن ﴿لِيُخْرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ بەوهۆیەوە(خوا)لەتاریکی یەکانەوەدەرتان دێنێ بەرەونوورورووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ وە خوا بە بەزەییە بەئیمانداران ﴿٤٣﴾

﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَٰمٌ﴾ ڕۆژێـك بـاوەڕداران دەگەنە خزمەت ئەو (خوا) بەخێرهاتنیان بە(ووشـەی) سـەلامە﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ وە خوا پاداشتی چاكی بۆ ئامادە كردوون ﴿٤٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ ئـەی پێغەمبـەر ﷺ بێگومـان ئێمە تۆمان نـاردووە (بۆ خەڵكی) ﴿شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشـایەت و مـژدە دەرو ترسـێنەر ﴿٤٥﴾ ﴿وَدَاعِيًا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْنِهِۦ﴾ و بەبانگخـواز بـۆ (ڕێگـەی) خـوا بەفەرمانی ئەو ﴿وَسِرَاجًا مُّنِيرًا﴾ و چرایەكـی ڕوونـاك كـەرەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم﴾ وە مژدە بـدە بەئیمانداران كەبێگومـان بـۆ ئەوان هەیـە﴿مِّنَ ٱللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ بەهرەو بەخششـێكی گەورە لەلایـەن خواوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَا تُطِعِ ٱلْكَٰفِرِينَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ گوێڕایەڵـی كافـران و دوو ڕووان مەكە﴿وَدَعْ أَذَىٰهُمْ﴾ گـوێ مەدە بەئازار دانی ئەوان (بۆ تۆ) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وپشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە كەپشـتیوان بێت ﴿٤٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی كەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَكَحْتُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ كاتێ ئافرەتانی ئیماندارتان مارە كرد ﴿ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ لەپاشـان لەپێش ئەوەی بچنە لایان تەڵاقتان دان ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ ئەوە لەسـەریان نییە بۆ ئێـوە هیچ عیددەیەك هەڵژمێرن ﴿فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ﴾ كەواتـە موتعەیان (پۆشـاك و نوێن بۆ دڵخۆشـییان) بدەنـێ و تەڵاقیان بدەن ﴿سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ بـە تەڵاقدانێكـی جـوان و ڕێك وپێـك ﴿٤٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِنَّآ أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ ئـەی پێغەمبەر ﷺ بێگومـان ئێمە حەڵاڵمان كرد بۆ تۆ ﴿أَزْوَٰجَكَ ٱلَّٰتِىٓ ءَاتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەو هاوسـەرانەت كەمارەبیت پـێ داوون ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَيْكَ﴾ هەروەهـا ئـەو كەنیزەكانـەی كەخـوا دەستی تۆی خستن(بەهۆی زاڵ بوونت بەسـەر كافراندا) ﴿وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّٰتِكَ﴾ و (بۆمـان حەڵاڵ كردویت) كچانـی مامـت و كچانی پورت (خوشكی باوكـت) ﴿وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَٰلَٰتِكَ﴾ و كچانی خاڵت و كچانی پورت (خوشـكی دایكت) ﴿ٱلَّٰتِى هَاجَرْنَ مَعَكَ﴾ ئەوانـەی كەكۆچیان كرد لەگەڵت ﴿وَٱمْرَأَةً مُّؤْمِنَةً إِن وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِىِّ﴾ هەروەها ئافرەتێكی ئیماندار ئەگەر خۆی ببەخشێ بەپێغەمبەر (بەبێ مارەیی) ﴿إِنْ أَرَادَ ٱلنَّبِىُّ أَن يَسْتَنكِحَهَا﴾ ئەگەر پێغەمبەر ﷺ وویستی مارەی بكات ﴿خَالِصَةً لَّكَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەمەیـان) تەنیـا بـۆ تـۆ دروسـتە بەجیـا لەئیماندارانـی تـر ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین چیمان پێویسـت كردووە لەسـەر ئیمانـداران ﴿فِىٓ أَزْوَٰجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُمْ﴾ دەربارەی هاوسـەركانیان و كەنیزەكەكانیـان ﴿لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ لەبەر ئـەوەی هیچ لەلات زەحمەت و گران نەبێ (كەشـتانێكت بەجیا لە موسـڵمانان بۆ دروسـتە) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٠﴾

﴿تُرۡجِي مَن تَشَآءُ مِنۡهُنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرەی) هەریەکێك لەخێزانەکانت ویست دوای بخە ﴿وَتُـٔۡوِيٓ إِلَيۡكَ مَن تَشَآءُۖ﴾ و هەر یەکێ لەوانت ویست (پێشی بخەو) بیهێنە بۆ لای خۆت ﴿وَمَنِ ٱبۡتَغَيۡتَ مِمَّنۡ عَزَلۡتَ﴾ وەهەرکامت بوێت (بێتە لات) لەوانەی بەرکەنارت کردوون لەوەوپێش ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكَۚ﴾ هیچ گوناهێکت لەسەر نییە ﴿ذَٰلِكَ أَدۡنَىٰٓ أَن تَقَرَّ أَعۡيُنُهُنَّ﴾ ئەو (سەرپشك کردنە) نزیکترە کەچاوو دڵیانی پێ گەش بێتەوە ﴿وَلَا يَحۡزَنَّ﴾ و خەفەت نەخۆن ﴿وَيَرۡضَيۡنَ بِمَآ ءَاتَيۡتَهُنَّ كُلُّهُنَّۚ﴾ و هەموویان ڕازی بن بەوەی کەپێت داوون ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمۡۚ﴾ وە خوا دەزانێ بەوەی کە لەدڵتاندایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمٗا﴾ وە خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿٥١﴾ ﴿لَّا يَحِلُّ لَكَ ٱلنِّسَآءُ مِنۢ بَعۡدُ﴾ دوای ئەمانە (کە هاوسەرتن) هیچ ئافرەتێکت بۆ حەڵاڵ نییە ﴿وَلَآ أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنۡ أَزۡوَٰجٖ﴾ و ناشتوانی بیان گۆڕی بەهاوسەرانی تر ﴿وَلَوۡ أَعۡجَبَكَ حُسۡنُهُنَّ﴾ هەرچەندە بە جوانیان سەرسام بیت (ڕێك و پێکیان سەرنجت رابکێشێ) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتۡ يَمِينُكَۗ﴾ مەگەر وەك کەنیزەك ببێتە خاوەنی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ رَّقِيبٗا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿٥٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتَ ٱلنَّبِيِّ﴾ مەچنە ژوورەوە بۆ ماڵەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِلَّآ أَن يُؤۡذَنَ لَكُمۡ إِلَىٰ طَعَامٍ﴾ مەگەر ڕێگەتان پێ بدرێ بۆ نان خواردنێك ﴿غَيۡرَ نَٰظِرِينَ إِنَىٰهُ﴾ بێ ئەوەی چاوەڕوانی پێگەیشتنی بکەن ﴿وَلَٰكِنۡ إِذَا دُعِيتُمۡ فَٱدۡخُلُواْ﴾ بەڵام ئەگەر بانگ کران (بۆنان خواردن) ئەوسا بڕۆنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا طَعِمۡتُمۡ فَٱنتَشِرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر خواردنەکەتان خوارد بڵاوەی لێ بکەن ﴿وَلَا مُسۡتَـٔۡنِسِينَ لِحَدِيثٍۚ﴾ وەمەمێننەوە بۆ قسە کردن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمۡ كَانَ يُؤۡذِي ٱلنَّبِيَّ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (مانەوەتان) ئازاری پێغەمبەر (ﷺ) دەدات ﴿فَيَسۡتَحۡيِۦ مِنكُمۡۖ﴾ ئەویش شەرم دەکات لێتان (کە بێ دەنگە) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَسۡتَحۡيِۦ مِنَ ٱلۡحَقِّۚ﴾ بەڵام خوا لە(ووتنی) هەق شەرم ناکات ﴿وَإِذَا سَأَلۡتُمُوهُنَّ مَتَٰعٗا﴾ وە هەر کاتێ داوای شتێکی ناوماڵتان کرد لە (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿فَسۡـَٔلُوهُنَّ مِن وَرَآءِ حِجَابٖۚ﴾ ئەوە لەپشتی پەردەوە لێیان داواکەن ﴿ذَٰلِكُمۡ أَطۡهَرُ لِقُلُوبِكُمۡ وَقُلُوبِهِنَّۚ﴾ ئەو (شێوە داوا کردنە)تان خاوێنترە بۆ دڵی ئێوەو ئەوانیش ﴿وَمَا كَانَ لَكُمۡ أَن تُؤۡذُواْ رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ بە هیچ شێوەیە بۆ ئێوە دروست نی یە ئازاری (دڵی) پێغەمبەری خوا بدەن ﴿وَلَآ أَن تَنكِحُوٓاْ أَزۡوَٰجَهُۥ مِنۢ بَعۡدِهِۦٓ أَبَدًاۚ﴾ وە هەرگیز نابێ خێزانەکانی پاش خۆی مارە بکەن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمۡ﴾ بەڕاستی ئەو (ئازاردانی دڵ و مارە کردنە)تان ﴿كَانَ عِندَ ٱللَّهِ عَظِيمًا﴾ بەلای خواوە (گوناهێکی) زۆر گەورەیە ﴿٥٣﴾ ﴿إِن تُبۡدُواْ شَيۡـًٔا﴾ ئەگەر هەر شتێك ئاشکرا بکەن (بیڵێن) ﴿أَوۡ تُخۡفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە (لە دڵتاندا) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زانایە بەهەموو شتێك ﴿٥٤﴾

﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ﴾ (هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ) هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿فِىٓ ءَابَآئِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآئِهِنَّ وَلَآ إِخْوَٰنِهِنَّ﴾ (ئەگەر بێ حیجاب بن) لای باوکیان و کوڕانیان و براکانیان ﴿وَلَآ أَبْنَآءِ إِخْوَٰنِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآءِ أَخَوَٰتِهِنَّ﴾ وبرازاکانیان وخوشکەزاکانیان ﴿وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُنَّ﴾ ولای ئافرەتانی هاودینیان ولای غولام وکەنیزانی خۆیان ﴿وَٱتَّقِينَ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا چاودێرو ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِىِّ﴾ بەڕاستی خوا وفریشتەکانی سەڵاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا﴾ ئێوەش سەڵاوات و سەلامی زۆری لەسەر بدەن ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بەڕاستی کەسانێ کەئازاری خواو پێغەمبەرەکەی دەدەن ﴿لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ خوا نەفرینی لێ کردوون لەدونیا و لەدواڕۆژدا ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا﴾ وە سزای ڕیسواکەری بۆ ئامادەکردون ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە کەسانێ کەئازاری پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ئەدەن ﴿بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟﴾ بێ ئەوەی هیچ تاوانێکیان کردبێت ﴿فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە بوهتان و تاوانێکی ئاشکرایان گرتۆتە ئەستۆ ﴿٥٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بڵێ بە هاوسەرانت ﴿وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وبەکچانت و بە ئافرەتانی بڕواداران ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّ﴾ با عابا وباڵاپۆشەکانیان بدەن بەسەر خۆیاندا (خۆیان و جوانیانی پێ داپۆشن) ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَن يُعْرَفْنَ﴾ ئەوە نزیکترە بناسرێن (بەداوێن پاك) ﴿فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ تا بەهۆیەوە ئازار نەدرێن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٥٩﴾ ﴿لَّئِن لَّمْ يَنتَهِ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کۆتایی نەهێنن دوو ڕووان ﴿وَٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ وە کەسانێك لەدڵیاندا نەخۆشی هەیە ﴿وَٱلْمُرْجِفُونَ فِى ٱلْمَدِينَةِ﴾ و پڕوپاگەندەچییەکان لەمەدینەدا ﴿لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ﴾ ئێمە تۆ هان دەدەین (بەجەنگ کردن) لەدژیان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ إِلَّا قَلِيلًا﴾ پاشان ماوەیەکی کەم نەبێ (لەمەدینەدا) دراوسێت نابن (دەردەکرێن) ﴿٦٠﴾ ﴿مَّلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوٓا۟﴾ (ئەوانە) نەفرین لێکراون لەهەر کوێ بەر دەستت کەوتن ﴿أُخِذُوا۟ وَقُتِّلُوا۟ تَقْتِيلًا﴾ بەدیل دەگیرێن و بەکوشتن دەکوژرێن ﴿٦١﴾ ﴿سُنَّةَ ٱللَّهِ﴾ خوا (ئەوەی کردووە) بەسوننەت و باو ﴿فِى ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلُ﴾ لەناو کەسانێك کەپێشتر بوون ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ هەرگیز باوو سوننەتی خوا گۆڕانی بۆ نییە ﴿٦٢﴾

﴿يَسْـَٔلُكَ ٱلنَّاسُ عَنِ ٱلسَّاعَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵك پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی (بەرپابوونی) ڕۆژی دوایی ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ زانینی (بەرپا بوونی) ئەو ڕۆژە تەنها لای خوایە ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ لەوانەیە ڕۆژی دوایی نزیك بێت (بەڵام خەڵك نازانن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێ باوەڕان كردووە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا﴾ و ئاگری هەڵگیرساوی بۆ ئامادە كردوون ﴿٦٤﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یاری دەدەرێكیان نیە ﴿٦٥﴾ ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِى ٱلنَّارِ﴾ ڕۆژێ كەدەم وچاویان لەئاگری دۆزەخدا ئەم دیوو ئەو دیو دەكرێت ﴿يَقُولُونَ يَٰلَيْتَنَآ﴾ دەڵێن: خۆزگە وكاشكای ﴿أَطَعْنَا ٱللَّهَ وَأَطَعْنَا ٱلرَّسُولَا۠﴾ گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەرمان بكردایە ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالُوا۟ رَبَّنَآ﴾ وەدەڵێ: ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا﴾ بەڕاستی ئێمەبەگوێی سەران و گەورەكانمان كرد ﴿فَأَضَلُّونَا ٱلسَّبِيلَا۠﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست گومڕایان كردین ﴿٦٧﴾ ﴿رَبَّنَآ ءَاتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەی پەروەردگارمان دوو بەرابەر سزایان بدە ﴿وَٱلْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ و بەر نەفرینی گەورەی خۆتیان بخەیت ﴿٦٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ ءَاذَوْا۟ مُوسَىٰ﴾ وەك ئەو كەسانە مەبن كە مووسایان ئازاردا (تۆمەتیان بۆ كرد) ﴿فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُوا۟﴾ جا خوا مووسای پاك كردەوە لەوەی دەیان ووت ﴿وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا﴾ (مووسا) لای خوا ڕێزو پلە وپایەی هەبوو ﴿٦٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و پارێزكار بن ﴿وَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا﴾ وقسەی ڕاست و دروست بكەن ﴿٧٠﴾ ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ﴾ كردەوەكانتان چاك دەكات ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ ولەتاوانەكانتان خۆش دەبێ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ و هەر كەس گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەی بكات ﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنێكی گەورەی بەدەست هێناوە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ﴾ بێگومان ئێمە سپاردەمان نیشانی ﴿عَلَى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلْجِبَالِ﴾ ئاسمانەكان و زەوی و چیاكان دا(هەڵگرتنی ئەمانەتی دینداریمان پێشنیار كرد بۆیان) ﴿فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا﴾ بەڵام هیچیان ڕازی نەبوون كەهەڵیگرن و ترسان لەو (ئەمانەتە) ﴿وَحَمَلَهَا ٱلْإِنسَٰنُ﴾ كەچی ئادەمی ئەو(سپاردەی) هەڵگرت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئادەمی) زۆر ستەمكار و نەزانە ﴿٧٢﴾ ﴿لِّيُعَذِّبَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ﴾ بۆ ئەوەی خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دوو ڕوو بدات ﴿وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَٰتِ﴾ وە (سزای) پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ دانەریش (بدات) ﴿وَيَتُوبَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە لە پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار تەوبە وەر گرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٣﴾

سورەتی ﴿ سَبَإٍ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوایە ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەهەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە تەنیا مولکی ئەوە ﴿وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ وە لە دوارۆژیشدا ستایش هەر بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡخَبِيرُ﴾ وە ئەو (خوا) دروست کاری ووردبینە ﴿١﴾ ﴿يَعۡلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (خوا) دەزانێ چی دەچێ بەناو زەویدا ﴿وَمَا يَخۡرُجُ مِنۡهَا﴾ و چی لێ دەردەچێ ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وە چی دێتە خوارەوە لەئاسمان ﴿وَمَا يَعۡرُجُ فِيهَاۚ﴾ و چی بۆ سەر دەکەوێ ﴿وَهُوَ ٱلرَّحِيمُ ٱلۡغَفُورُ﴾ وە خوا میهرەبانی لێبوردەیە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێ باوەڕان ووتیان: ﴿لَا تَأۡتِينَا ٱلسَّاعَةُۖ﴾ ڕۆژی دواییمان (بەسەردا) نایەت ﴿قُلۡ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأۡتِيَنَّكُمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (وانیە) سوێند بەپەروەردگارم ئەو (قیامەتە)تان بۆ دێ ﴿عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِۖ﴾ (خوا) زانای هەموو پەنهانەکانە ﴿لَا يَعۡزُبُ عَنۡهُ﴾ لەخوا گوم نابێ ﴿مِثۡقَالُ ذَرَّةٖ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ قورسایی گەردیلەیەك لەئاسمانەکان وزەویدا ﴿وَلَآ أَصۡغَرُ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكۡبَرُ﴾ وە بچوکترو گەورەتر لەوە نییە ﴿إِلَّا فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ﴾ ئیللا لەکتێبێکی ئاشکراو ڕووندایە ﴿٣﴾ ﴿لِّيَجۡزِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِۚ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە بداتەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆ ئەوانە هەیە لێبوردنی (پەروەردگار) ﴿وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و پاداشت و ڕۆزی یەکی چاك ﴿٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ سَعَوۡ فِيٓ ءَايَٰتِنَا﴾ وە کەسانێك کەهەوڵ دەدەن باوەڕ بەنیشانەکانی ئێمە نەکرێ ﴿مُعَٰجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن وهیچیان پێ ناکرێت ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مِّن رِّجۡزٍ أَلِيمٞ﴾ بۆ ئەوانەیە سزای زۆر خراپ وسەخت ﴿٥﴾ ﴿وَيَرَى ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ ئەوانە زانیاریان پێ دراوە دەزانن ﴿ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەوەی لە پەروەردگارتەوە بۆت هاتووە ﴿هُوَ ٱلۡحَقَّ﴾ تەنها ئەوە ڕاستە ﴿وَيَهۡدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ﴾ و ڕێنموونی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای خوای زاڵی ستایش کراو ﴿٦﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانووت ﴿هَلۡ نَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ رَجُلٖ﴾ ئایا پیاوێکتان نیشان بدەین ﴿يُنَبِّئُكُمۡ إِذَا مُزِّقۡتُمۡ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ کە هەواڵتان پێ دەدات کاتێك(مردن و) بە تەواوی ڕزین و پارە پارە بوون ﴿إِنَّكُمۡ لَفِي خَلۡقٖ جَدِيدٍ﴾ بەڕاستی ئێوە سەر لەنوێ دروست دەکرێنەوە ﴿٧﴾

﴿أَفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەر ﷺ) بەدەم خواوە درۆ دەکات ﴿أَم بِهِۦ جِنَّةُۢ﴾ یا شێتە ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕن بەدوا ڕۆژ ﴿فِي ٱلۡعَذَابِ وَٱلضَّلَٰلِ ٱلۡبَعِيدِ﴾ لەناو سزاو گومراییەکی دوور (لەڕاستی)دان ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ دەی ئایا سەرنج نادەن ﴿إِلَىٰ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُم﴾ بۆ ئەوەی لەبەردەم و لەپشتیانەوەیە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەئاسمان و زەویدا ﴿إِن نَّشَأۡ نَخۡسِفۡ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەگەر بمانەوێ دەیان بەین بەناخی زەویدا ﴿أَوۡ نُسۡقِطۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ یان دەیخەینە خوار بەسەریاندا ﴿كِسَفٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِۚ﴾ چەند پارچەیەك لەئاسمان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو پەند هەیە ﴿لِّكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ﴾ بۆ هەر بەندەیەك ڕوو لەخوا بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ مِنَّا فَضۡلٗاۖ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەلایەن خۆمانەوە فەزڵ و بەهرەیەکی گەورەمان بەداوود بەخشیبوو ﴿يَٰجِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُۥ وَٱلطَّيۡرَۖ﴾ ئەی چیا وباڵندەکان لەگەڵ داوود زیکرو تەسبیحاتی خوا بکەن ﴿وَأَلَنَّا لَهُ ٱلۡحَدِيدَ﴾ وە ئاسنمان بۆ نەرم کردبوو ﴿١٠﴾ ﴿أَنِ ٱعۡمَلۡ سَٰبِغَٰتٖ﴾ (فەرمانمان پێ کرد) قەڵغان وزرێی جەنگیان لێ دروست بکە ﴿وَقَدِّرۡ فِي ٱلسَّرۡدِۖ﴾ و لەچنینی زرێدا بائەندازەیی ئەڵقەکان وەك یەك بن ﴿وَٱعۡمَلُواْ صَٰلِحًاۖ﴾ وکردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ بەڕاستی من بەوەی کەدەیکەن بینام ﴿١١﴾ ﴿وَلِسُلَيۡمَٰنَ ٱلرِّيحَ﴾ وەبۆ سولەیمان (با، هەوا) مان ڕام هێنا ﴿غُدُوُّهَا شَهۡرٞ﴾ بەیانیان تانیوەڕۆ (با) بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَرَوَاحُهَا شَهۡرٞۖ﴾ وە (نیوەڕوان تا) ئێوارانیش بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَأَسَلۡنَا لَهُۥ عَيۡنَ ٱلۡقِطۡرِۖ﴾ وەمسمان بۆ تواندەوە وەك کانیاو (دەڕۆی) ﴿وَمِنَ ٱلۡجِنِّ مَن يَعۡمَلُ بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ وهەندێ لەجنۆکەکانمان ڕام هێنا بوو لەبەر دەستی دا کاریان دەکرد ﴿بِإِذۡنِ رَبِّهِۦۖ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری ﴿وَمَن يَزِغۡ مِنۡهُمۡ عَنۡ أَمۡرِنَا﴾ و ئەگەر هەر کام لەوان لەفەرمانی ئێمە لابدا ﴿نُذِقۡهُ مِنۡ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ سزای ئاگری هەڵگراوی پێ دەچێژین ﴿١٢﴾ ﴿يَعۡمَلُونَ لَهُۥ مَا يَشَآءُ﴾ (سولەیمان) هەرچی بوویستایە بۆیان دروست دەکرد ﴿مِن مَّحَٰرِيبَ وَتَمَٰثِيلَ﴾ لەپەرستگاو پەیکەرو ﴿وَجِفَانٖ كَٱلۡجَوَابِ﴾ چەندین قاپی (نان خواردن) وەك حەوزی گەورەو ﴿وَقُدُورٖ رَّاسِيَٰتٍۚ﴾ چەند قازان و مەنجەڵی دامەزراو (نەدەجوڵان لەبەر گەورەییان) ﴿ٱعۡمَلُوٓاْ ءَالَ دَاوُۥدَ شُكۡرٗاۚ﴾ ئەی ئالی داوود شوکرانە بژێری خوا بکەن ﴿وَقَلِيلٞ مِّنۡ عِبَادِيَ ٱلشَّكُورُ﴾ بەڵام کەمێ لەبەندەکانم (بۆ خوا) سوپاسگوزارن ﴿١٣﴾ ﴿فَلَمَّا قَضَيۡنَا عَلَيۡهِ ٱلۡمَوۡتَ﴾ ئەمجا کاتێك سولەیمانمان مراند ﴿مَا دَلَّهُمۡ عَلَىٰ مَوۡتِهِۦٓ﴾ هیچ شتێك مردنی سولەیمانی نیشان (جنۆکەکان) نەدا ﴿إِلَّا دَآبَّةُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ بێجگە لەخۆرەو مۆریانەی زەوی ﴿تَأۡكُلُ مِنسَأَتَهُۥۖ﴾ کە داردەستەکەی (سولەیمان) یان دەخوارد (کەسولەیمان خۆی دابوو بەسەریدا) ﴿فَلَمَّا خَرَّ﴾ ئەمجا کاتێ (سولەیمان) کەوت ﴿تَبَيَّنَتِ ٱلۡجِنُّ﴾ بۆ جنۆکەکان ڕوون بویەوە ﴿أَن لَّوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ ٱلۡغَيۡبَ﴾ کە ئەگەر غەیبیان بزانیایە ﴿مَا لَبِثُواْ فِي ٱلۡعَذَابِ ٱلۡمُهِينِ﴾ لەو سزا ڕیسواکەرەدا نەدەمانەوە ﴿١٤﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ ءَايَةٌ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆ خەڵكی سەبەء لەو شوێنی ژیانەیاندا نیشانەیەك (لەسەر دەسەڵاتی خوا) هەبوو ﴿جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ﴾ دوو باخات لای ڕاست و لای چەپی (شوێنەكەیانەوە) هەبوو ﴿كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ﴾ (پێیان وترا) لەڕۆزی پەروەردگارتان بخۆن ﴿وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ و سوپاسی ئەو بكەن ﴿بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ﴾ ولاتێكی پاك و خۆش و پەروەردگارێكی لێبوردە(یان هەیە) ﴿١٥﴾ ﴿فَأَعْرَضُوا﴾ ئەمجا ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ﴾ بەو هۆیەوە لافاوی وێرانكارمان بۆ ناردن ﴿وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ﴾ دوو باخاتی (چاكی بەروو بووم دار) ئەوانمان گۆڕی بەدوو باخاتی ﴿ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ﴾ (خراپی) خاوەن بەرێكی تفت و تاڵ و دار گەز ﴿وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ﴾ و كەمێك لەداری نەبگ (تاوگ، سیدر) ﴿١٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵەمان لێ سەندن بەهۆی نا سوپاسییانەوە ﴿وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ﴾ و ئایا جگە لەوانەی زۆر سپڵەن تۆڵە لەكەس ئەسێنین؟! ﴿١٧﴾ ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ وە لەنێوان (ڕێگای) ئەوان و ئەو شارانەی پیتو بەرەكەتمان تێ خستبوون (لەشام) سازاندبوومان ﴿قُرًى ظَاهِرَةً﴾ چەند شارۆچكە و دێهاتی نزیك ولەیەكەوە دیار ﴿وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ﴾ و ڕێگەی نزیكمان بۆ ڕۆشتن لەنێوان (ئەو دێهاتانە)دا دانابوو ﴿سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ﴾ (ووتمان پێیان)چەند شەوو ڕۆژ بەو (ڕێگایانە)دا بڕۆن بەئارامی و بێ ترس ﴿١٨﴾ ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ كەچی (خەڵكی سەبەء) ووتیان ئەی پەروەردگارمان ماوەی (ڕێگەی) سەفەرەكانمان دور بخەرەوە ﴿وَظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ وستەمیان لەخۆیان كرد ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ ئێمەش كردمانن بەداستانێ لەناو خەڵكدا بیگێڕنەوە ﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ پرژ و بڵاومان كردن (بەولاتاندا) بەوپەڕی پرژو بڵاو كردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ چەند نیشانە هەیە بۆ هەموو زۆر خۆگری شوكرانە بژێر ﴿١٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شەیتان گومانی خۆی لەواندا بەدی هێنا ﴿فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆیە ئیمانداران نەبێت هەموویان شوێنی شەیتان كەوتن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە شەیتان هیچ دەسەڵاتی بەسەر ئیمانداران دا نەبوو ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ﴾ تەنها بۆ ئەوەی بزانرێت كێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ﴾ وەكێ لەوان دەربارەی (دواڕۆژ) لەگوماندایە ﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) بەسەرهەموو شتێكدا چاودێرە ﴿٢١﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هاوار بكەن لەوانەی كەبێجگە لەخوا بەپەرستراوتان دەزانین ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەقەدەر هەرە وردیلەیەكیان بەدەست نیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە ئاسمانەكان و نە لەزەویدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ﴾ وە ئەو پەرستراوانە هاوبەشی (خوا) نەبوون (لە دروست كردنی) ئاسمانەكان و زەویدا ﴿وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ﴾ و هیچ یەك لەوان یارمەتی دەری خوا نەبوون ﴿٢٢﴾

﴿وَلَا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ عِندَهُۥٓ﴾ وە تکا کردن لای خوا سوودی نییە ﴿إِلَّا لِمَنۡ أَذِنَ لَهُۥ﴾ مەگەر بۆ کەسێ ئەو (خوا) ڕێگە بدات ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمۡ﴾ هەتا کاتێ ترس و بیم لەدڵی (تکاکاران) لادەبرێ (بەهۆی ڕێگەپێدانی شەفاعەت) ﴿قَالُواْ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمۡۖ﴾ (بە یەکتر) دەڵێن: پەروەردگارتان چی بڕیارێکی فەرموو ﴿قَالُواْ ٱلۡحَقَّۖ﴾ دەڵێن: ووتە ڕاستەکەی فەرمووە (کەڕێگە دانە بەتکا کردن) ﴿وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡكَبِيرُ﴾ وە تەنها (خـوا) بـەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٢٣﴾ ﴿قُلۡ مَن يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ بڵێ کـێ ڕۆزیتان دەدات لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿قُلِ ٱللَّهُۖ﴾ بڵێ خوا (ڕۆزیمان دەدات) ﴿وَإِنَّآ أَوۡ إِيَّاكُمۡ﴾ بێگومان ئێمە یا ئێوە (یەکێکمان) ﴿لَعَلَىٰ هُدًى أَوۡ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لەسـەر ڕێنموونین یان لەگومراییەکی ئاشکرادایین ﴿٢٤﴾ ﴿قُل لَّا تُسۡـَٔلُونَ عَمَّآ أَجۡرَمۡنَا﴾ (بڵـێ) پرسـیارتان لێ ناکرێ لەتاوانـێ کەئێمە کردوومانە ﴿وَلَا نُسۡـَٔلُ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ ئێمەش پرسیارمان لێ ناکرێ لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلۡ يَجۡمَعُ بَيۡنَنَا رَبُّنَا﴾ بڵێ پەروەردگارمان ئێمـەو ئێـوە کۆدەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَفۡتَحُ بَيۡنَنَا بِٱلۡحَقِّ﴾ لەپاشـان بڕیـار دەدات لەنێوانماندا بەهەق و ڕاسـتی ﴿وَهُوَ ٱلۡفَتَّاحُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە هـەر ئـەوە دادوەری زانـا ﴿٢٦﴾ ﴿قُلۡ أَرُونِيَ ٱلَّذِينَ أَلۡحَقۡتُم بِهِۦ شُرَكَآءَۖ﴾ بڵـێ ئادەی نیشـانم دەن ئـەو هاوبەشـانەی بردوبووتانە ڕیـزی خواوە ﴿كَلَّاۚ بَلۡ هُوَ ٱللَّهُ﴾ وانییە بەڵکـو زاتی خوایە ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ زاڵـی دروسـت کارە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةٗ لِّلنَّاسِ بَشِيرٗا وَنَذِيرٗا﴾ وە ئێمـە تۆمـان نەنـاردوە بۆ هەموو ئادەمـی بەمژدەدەر و ترسـێنەر نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربـەی ئادەمی نازانـن ﴿٢٨﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلۡوَعۡدُ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنـی (ڕۆژی دوایی)ە کـەی دێ ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگـەر ئێوە ڕاسـت گـۆن ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوۡمٖ﴾ بڵـێ بەڵێنی ئێوە ڕۆژێکـە ﴿لَّا تَسۡتَـٔۡخِرُونَ عَنۡهُ سَاعَةٗ وَلَا تَسۡتَقۡدِمُونَ﴾ نەسـاتێك دوا دەکـەون لێـی و نەپێشـیش دەکـەون ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانـەی بـێ بـاوەڕ بـوون ووتیان ﴿لَن نُّؤۡمِنَ بِهَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ ئێمـە هەرگیز بـاوەڕ ناهێنیـن بـەم قورئانـە ﴿وَلَا بِٱلَّذِي بَيۡنَ يَدَيۡهِۗ﴾ و بـەو کتێبانـەش پێش ئـەم (قورئانـە) هاتوون ﴿وَلَوۡ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ خۆزگـە دەت دی کاتـێ ئـەو سـتەمکارانە ﴿مَوۡقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ ڕادەگیرێـن لەبەردەم (دادگای) پەروەردگاریاندا ﴿يَرۡجِعُ بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٍ ٱلۡقَوۡلَ﴾ قسـەو تاوان ئاڕاسـتەی یەکتر دەکـەن ﴿يَقُولُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ﴾ لاوازو ژێردەسـتە کراوان دەڵێـن ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەوانەی خۆیان بەگـەورە دەزانـی (دەسـەڵاتدارەکان) ﴿لَوۡلَآ أَنتُمۡ لَكُنَّا مُؤۡمِنِينَ﴾ ئەگـەر ئێوە نەبوونایە بێگومـان ئێمە باوەڕدار دەبووین ﴿٣١﴾

﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ ئەوانەی خۆیان بەگەورە دادەنا دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُوٓاْ﴾ بەوانەی ژێردەستە و لاواز کرابوون ﴿أَنَحۡنُ صَدَدۡنَٰكُمۡ عَنِ ٱلۡهُدَىٰ﴾ ئایا ئێمە بەرگریمان کردن لەڕێنموونی ﴿بَعۡدَ إِذۡ جَآءَكُمۖ﴾ دوای ئەوە بۆتان هات ﴿بَلۡ كُنتُم مُّجۡرِمِينَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خۆتان تاوانبار بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ﴾ ژێر دەستەو چەوساوەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەوانەی خۆ بەزل زان بوون ﴿بَلۡ مَكۡرُ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو پیلانی (ئێوە) بەشەو و بەڕۆژ (چەواشەی کردین) ﴿إِذۡ تَأۡمُرُونَنَآ أَن نَّكۡفُرَ بِٱللَّهِ﴾ کاتێك فەرمانتان پێ دەداین کە بێ بڕوا بین بەخوا ﴿وَنَجۡعَلَ لَهُۥٓ أَندَادٗاۚ﴾ وە وێنە وهاوبەشانی بۆ دابنێین ﴿وَأَسَرُّواْ ٱلنَّدَامَةَ﴾ هەموویان پەشیمانی دەشارنەوە ﴿لَمَّا رَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَۚ﴾ کاتێك کەسزای دۆزەخ دەبینن ﴿وَجَعَلۡنَا ٱلۡأَغۡلَٰلَ فِيٓ أَعۡنَاقِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۖ﴾ وە زنجیرو تەوقمان کردە گەردنی بێباوەڕان ﴿هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ ئایا تۆڵەیان لێ ئەسەنرێت جگە لەسزای ئەوەی دەیان کرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ﴾ وە لەهیچ شارێکدا پێغەمبەری ترسێنەرمان نەناردووە ﴿إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ﴾ مەگەر خاوەن نازو نیعمەتەکانی (دەوڵەمەندەکانی) ووتوویانە ﴿إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان نی یە بەو (ئاینە)ی ئێوەی پێ نێردراون ﴿٣٤﴾ ﴿وَقَالُواْ نَحۡنُ أَكۡثَرُ أَمۡوَٰلٗا وَأَوۡلَٰدٗا﴾ وە ووتیان ئێمە سامان و منداڵمان زۆرترە (لەئێوە) ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە قەت سزا نادرێین ﴿٣٥﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات ودەیگرێتەوە بۆ هەر کەسێ بیەوێ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەی خەڵك نازانن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُم بِٱلَّتِي﴾ وە سامان و منداڵتان شتێك نین ﴿تُقَرِّبُكُمۡ عِندَنَا زُلۡفَىٰٓ﴾ لای ئێمە پلەو پایەتان نزیك بکەنەوە ﴿إِلَّا مَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ مەگەر ئەوەی باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێ ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ جَزَآءُ ٱلضِّعۡفِ﴾ بۆ ئەوانە پاداشتی دوو بەرامبەر هەیە ﴿بِمَا عَمِلُواْ﴾ بەهۆی ئەو چاکانەی کەکردویانە ﴿وَهُمۡ فِي ٱلۡغُرُفَٰتِ ءَامِنُونَ﴾ ئەوان لەکۆشکە بەرزەکانی (بەهەشتدا) لەئاسایش دان ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَسۡعَوۡنَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵی پوچەڵ کردنەوەی نیشانەکانی ئێمە دەدەن ﴿مُعَٰجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن و هیچیان پێ ناکرێ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡعَذَابِ مُحۡضَرُونَ﴾ ئەوانە لەسزای دۆزەخدا ئامادە کراو دەبن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ﴾ ڕۆزی هەرکام لەبەندەکانی بیەوێ فراوان یان کەمی دەکات بۆی ﴿وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ وە ئێوە هەر شتێك ببەخشن (لەپێناو خوادا) ﴿فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ﴾ ئەوە خوا جێگەی پڕدەکاتەوە ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە ئەو (خوا) چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٣٩﴾

﴿وَيَوۡمَ يَحۡشُرُهُمۡ جَمِيعٗا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ پاشان بەفریشتەکان دەفەرموێ ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ إِيَّاكُمۡ كَانُواْ يَعۡبُدُونَ﴾ ئایا ئەوانە (لەدونیا) ئێوەیان دەپەرست ﴿٤٠﴾ ﴿قَالُواْ سُبۡحَٰنَكَ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِمۖ﴾ تەنیا تۆ گەورە وپشتیوانیی ئێمەی نەك ئەوان ﴿بَلۡ كَانُواْ يَعۡبُدُونَ ٱلۡجِنَّۖ﴾ بەڵکو ئەوان جنۆکەیان دەپەرست ﴿أَكۡثَرُهُم بِهِم مُّؤۡمِنُونَ﴾ زۆربەیان باوەڕیان بەوان (جنۆکە) هەبوو ﴿٤١﴾ ﴿فَٱلۡيَوۡمَ لَا يَمۡلِكُ بَعۡضُكُمۡ لِبَعۡضٖ نَّفۡعٗا وَلَا ضَرّٗا﴾ ئەمجا ئەمڕۆ ناتوانن هیچ سوودو زیانێك بەیەکتری بگەیەنن ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ وە بەستەمکاران دەڵێین: ﴿ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ بچەژن ﴿ٱلَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێی نەبوو ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ﴾ کاتێ بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٖ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿قَالُواْ مَا هَٰذَآ إِلَّا رَجُلٞ﴾ دەڵێن: ئەمە (پێغەمبەر ﷺ) هیچ نییە جگە لەپیاوێك ﴿يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمۡ﴾ دەیەوێ ڕێگریتان بکات ﴿عَمَّا كَانَ يَعۡبُدُ ءَابَآؤُكُمۡ﴾ لەوەی کەباوو باپیرانتان دەیان پەرست ﴿وَقَالُواْ مَا هَٰذَآ﴾ وە دەڵێن: ئەمە (قورئان) شتێك نییە ﴿إِلَّآ إِفۡكٞ مُّفۡتَرٗىۚ﴾ بێجگە لە درۆیەکی هەڵبەستراو بەناوی خواوە ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمۡ﴾ وە بێباوەڕان بەڕاستی بە (قورئان) یان دەووت کەبۆیان هاتبوو ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٞ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَآ ءَاتَيۡنَٰهُم مِّن كُتُبٖ يَدۡرُسُونَهَاۖ﴾ (خۆ ئێمە) پێشتر چەند کتێبێکمان پێ نەدابوون کە بیانخوێننەوە ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهِمۡ﴾ و بۆمان نەناردبوون ﴿قَبۡلَكَ مِن نَّذِيرٖ﴾ پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکی ترسێنەر ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ وە کەسانێ پێش ئەمان (قوڕەیشییەکان) باوەڕیان بەپێغەمبەرانیان نەهێنا ﴿وَمَا بَلَغُواْ مِعۡشَارَ مَآ ءَاتَيۡنَٰهُمۡ﴾ ئەمان (قوڕەیش) نەگەیشتبوونە دەیەکی ئەوەی بەوانمان دابوو ﴿فَكَذَّبُواْ رُسُلِيۖ﴾ ئەمجا ئەوان باوەڕیان بەپێغەمبەرانی من نەهێنا ﴿فَكَيۡفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٤٥﴾ ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَعِظُكُم بِوَٰحِدَةٍۖ﴾ بڵێ من تەنیا بەیەك شت ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿أَن تَقُومُواْ لِلَّهِ مَثۡنَىٰ وَفُرَٰدَىٰ﴾ کەدوو دوو، یەك یەك، لەبەر خوا هەڵسن (وگوێڕایەڵی فەرمانەکانی بن) ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُواْۚ مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍۚ﴾ پاشان بیر بکەنەوە هاوڕێکەتان (پێغەمبەر ﷺ) شێت نییە ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا نَذِيرٞ لَّكُم﴾ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنیا ترسێنەرە بۆ ئێوە ﴿بَيۡنَ يَدَيۡ عَذَابٖ شَدِيدٖ﴾ لەپێش هاتنی سزای سەختی (قیامەت) ﴿٤٦﴾ ﴿قُلۡ مَا سَأَلۡتُكُم مِّنۡ أَجۡرٖ فَهُوَ لَكُمۡۖ﴾ بڵێ هەرکرێ و پاداشتێکم لێ داوا کردوون ئەوە بۆ خۆتان ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِۖ﴾ پاداشتی من تەنها لەسەر خوایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٞ﴾ وە ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَقۡذِفُ بِٱلۡحَقِّ﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم بەتوندی هەق دەدات بەسەر (بەتاڵدا) ﴿عَلَّٰمُ ٱلۡغُيُوبِ﴾ (خوا) زانایە بە نهێنی و شاراوەکان ﴿٤٨﴾

﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (ئایینی) ڕاسـت هـات ﴿وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ و بەتاڵ (نەما) و دروست نابێتەو دووبارە ناگەڕێتەوە ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ إِن ضَلَلْتُ﴾ بڵێ ئەگەر من گومڕابم ﴿فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي﴾ ئـەوە زیانەکەی تەنیا بـۆ خۆمە ﴿وَإِنِ اهْتَدَيْتُ﴾ وە ئەگەر ڕێنموونبم ﴿فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي﴾ ئەوە بەهـۆی ئەو(قورئانە)وەیـە کەپەروەردگـارم بۆی ناردووم ﴿إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ بەڕاسـتی خوا بیسـەرو نزیکـە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزِعُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەگەر دەبینی کاتێ (بێ باوەڕان) زۆر دەترسـن ﴿فَلَا فَوْتَ﴾ ئەمجـا بەهیچ جۆرێ ڕزگار بوونیان نییە ﴿وَأُخِذُوا مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وە لەشـوێنێکی نزیك (دۆزەخـەوە) دەبرێـن بۆ ناوی ﴿٥١﴾ ﴿وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ لـەو کاتەدا دەڵێـن باوەڕمان هێنا بـەو (قورئانە) ﴿وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ چـۆن (باوەڕیـان) دەسـت دەکـەوێ لەشـوێنێکی دوورەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِن قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەدونیادا بێ باوەڕ بوون پێی ﴿وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ وە بە نەزانی قسـەیان لەپەنهانیەکان دەکرد لەشـوێنێکی دورەوە (کەدونیایە). ﴿٥٣﴾ ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾ بـەر بەسـت دەخرێتە نێوان ئەوان و ئـەوەی ئارەزووی دەکەن (کەبـڕوا هێنان و تەوبە کردنە) ﴿كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ﴾ هەر وەکو بەهاوشێوەکانیان کرا لەپێش ئەماندا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّرِيبٍ﴾ بەڕاستی ئەوان لەگومانێکی دوو دڵ کەردان ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿ فَاطِرٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەمـوو سـتایش بـۆ خوایـە کەبـەدی هێنـەری ئاسـمانەکان و زەوییـە ﴿جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ فریشـتەکانی کردووە بەنێراوانێـك ﴿أُولِي أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ﴾ خاوەنی (چەند جـۆرە) باڵــن : دووان و سـیان و چـوار ﴿يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ﴾ (خـوا) هەرچـی بیـەوێ لەدروسـت کردنـدا زیادی دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاسـتی خوا بەسـەر هەمـوو شـتێکدا بەتوانایە ﴿١﴾ ﴿مَّا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِن رَّحْمَةٍ﴾ خوا هەر ڕەحمەت وچاکەیەك بۆ خەڵك بەڕەڵا بکات و بیکاتەوە ﴿فَلَا مُمْسِكَ لَهَا﴾ ئیتـر شـتێك نیە ڕێگـری لێ بـکات وبیگرێتـەوە ﴿وَمَا يُمْسِكْ﴾ وەخوا هـەر بەهرەیـەك بگرێتەوە ﴿فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِن بَعْدِهِ﴾ ئیتر لەپاش گرتنەوەی خوا بەڕەڵاکەر و نێرەری بۆ نییە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەسـتی کار دروسـتە ﴿٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیربکەوە لەبەهـرەی خـوا بەسـەرتانەوە ﴿هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئایـا بێجگـە لەخوا دروسـت کەرێکـی تر هەیە ﴿يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ کەڕۆزیتان بدات لەئاسـمان و زەویدا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرسـتراوێکی ڕاست نییە بێجگە لەخوا ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن وا ڕوو وەردەگێڕن (لەیەکخواپەرستی) ﴿٣﴾

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ ئەگەر باوەڕیان پێ نەهێنایت (دڵگران مەبە) ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ چونكە بەڕاستی پێغەمبەرانی پێش تۆش باوەڕیان پێ نەهێنرا ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هەموو كارو بارەكان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەی خەڵكینە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ دەی كەواتە با ژیانی دونیا فریوتان نەدات ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە باشەیتان بە(بەزەیی و لێبوردەی) خوا فریوتان نەدات ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە ﴿فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا﴾ دەی كەواتە ئێوەش بەدوژمنی خۆتانی دابنێن ﴿إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ﴾ بێگومان ئەو (شەیتان) تاقم وكۆمەڵەكەی بانگ دەكات ﴿لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ ئەوەی ببنە هاوەڵانی ئاگری هەڵگیرساوی (دۆزەخ) ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون سزای بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو كردەوە چاكەكانیان كردوە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ دەی ئایا كەسێ كەكردەوەی خراپی خۆی بۆ جوان كراوە ﴿فَرَآهُ حَسَنًا﴾ و بەچاك و جوانی دەبینێ (وەك كەسێكە پێوەری چاكەو خراپەی ئایین بێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ وە بەڕاستی خوا هەركەسێكی بوێ گومڕای دەكات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە هەركەسێكی بوێ ڕێنموونی دەكات ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ﴾ دەی كەواتە بەخەفەت خواردن لەبەر (ئیمان نەهێنانی) ئەوان خۆت مەفەوتێنە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی كەئەوان دەیكەن ئاگادارە ﴿٨﴾ ﴿وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێكە (با،هەوا) كانی ناردووە ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئەوەی هەورەكان بگەڕێنێ (بڵاویان بكەنەوە) ﴿فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ ئەمجا ئەو (هەورانە) دەنێرین بۆ سەر وڵاتێكی مردوو ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا (بارانی لێ دەبارێ و) زەوی پێی زیندوو دەكەینەوە لەپاش ووشك بوون و مردنی ﴿كَذَٰلِكَ النُّشُورُ﴾ زیندوو كردنەوەی(مردووانیش لەقیامەتدا) هەر بەو شێوەیە ﴿٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾ هەر كەسێ گەورەیی و سەربەرزی دەوێ (لەخوای بوێ) ﴿فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ چونكە بەڕاستی هەموو گەورەیی و دەسەڵات هەر بۆ خوایە ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ ووتەی پاك و چاك تەنها بۆ لای ئەو (خوا) سەر دەكەوێ ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ وە (ووتەی پاكو) كردەوەی چاك بەرز دەكاتەوە (بۆلای خۆی) ﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی كەپیلانە خراپەكان دەگێڕن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سزایەكی توندو بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ و فێڵ و پیلانی ئەوانە لەناو دەچێ ﴿١٠﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ خوا (باوكی) ئێوەی لەخاك دروست كردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان (نەوەكانی دروست كرد) لەنوتفەیەك ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا﴾ ئەمجا (خوا) كردوونی بەچەند جووت (نێر و مێ) ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ وە هیچ مێینەیەك (ئافرەتێك) دوو گیان نابێ و سكەكەی دانانی (نابێت) مەگەر بەئاگاداری خوا نەبێت ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ﴾ وە هیچ تەمەن درێژ كراوێ تەمەنی درێژ ناكرێ ﴿وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ وە لەتەمەنی كەم ناكرێ مەگەر لەكتێبێك (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم كارە بۆ خوا ئاسانە ﴿١١﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ﴾ ئەو دوو (جۆرە) دەریا وەك یەك نین ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان سازگار وشیرینە ﴿سَائِغٌ شَرَابُهُ﴾ و خواردنەوەی ئاسانە و خۆشە ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان سوێرو تاڵ و تفتە ﴿وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ و لەهەردووکیان گۆشتی تەڕو تازە دەخۆن ﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ و خشڵی (مرواری و سەدەف و دوڕ لەدەریا) دەرئەهێنن و دەیپۆشن، وخۆتانی پێ دەڕازێننەوە ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ﴾ و کەشتی یەکان دەبینی ئاوەکە لەت دەکەن (کاتێ بەناویدا دەڕۆن) ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ ڕزق و ڕۆزی خوا پەیدا بکەن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا ستایشی خوا بکەن (لەسەر بەهرەکانی) ﴿١٢﴾ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (خوا) شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەکەیان (لە خولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری کراوە دەگەڕێت ودەسوڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ پادشایەتی تەنها بۆ ئەوە ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ و ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ دەکەن بێجگە لەخوا ﴿مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ﴾ خاوەنی توێکڵە سپێکەی ناوکی خورمایش نین ﴿١٣﴾ ﴿إِن تَدْعُوهُمْ﴾ (بتەکان) ئەگەر نزاو هاواریان لێ بکەن ﴿لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ هاوارەکەتان نابیستن ﴿وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ و ئەگەر بیشی بیسن وەڵامتان نادەنەوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾ و لەڕۆژی قیامەتیشدا بێ باوەڕ دەبن بەهاوبەش دانانەکەتان (وبەدرۆتان دەخەنەوە) ﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وە دڵنیابە کەس وەك (خوای) ئاگادار ئاگادارت ناکات (لەسەر ئەنجامتان) ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەی خەڵکینە هەر ئێوە هەژاری لای خوان ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وە تەنیا خوایە بێ نیازی ستایش کراو ﴿١٥﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر (خوا) بیەوێ لەناوتان دەبات ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە خەڵکێکی تری تازە دەهێنێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ وە ئەمەش بۆ خوا کارێکی گران نییە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا﴾ وە ئەگەر بارگرانێ (گوناهبارێ) بانگی کەسێ تر بکات بۆ هەڵگرتنی (بارە گوناهەکەی) ﴿لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ﴾ هیچ لەو (بارە گوناهە) هەڵناگرێ ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ هەرچەندە (داوا لێ کراوەکە) خزمیشی بێت ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) تەنها ئەوانە بێدار دەکەیتەوە ﴿يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ کە بەپەنهانی لەپەروەردگاریان دەترسن ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەکانیان بەرێکی بەجێ دەهێنن ﴿وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر کەس خۆی پاك ڕاگرێ (لە تاوان) ئەوە بەڕاستی (سوودی) خۆ پاك ڕاگرتنەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ و گەڕانەوەش تەنها بۆ لای خوایە ﴿١٨﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ نەکوێرو بینا یەکسانن ﴿١٩﴾ ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ و نە تاریکستان و ڕووناکی (وەك یەکن) ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ﴾ و نەسێبەرو خۆرەتاو (وەك یەکن) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ نەزیندووان و مردووان بەرانبەرن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ﴾ بەڕاستی خوا (بانگی خۆی) دەبیستێنێ بەهەر کەس کەبیەوێت ﴿وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ بەڵام تۆ ناتوانی (ئەی موحەممەد ﷺ) پەیامەکەت) ببیستێنی بەوانەی لەگۆڕەکاندان (مردوون) ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾ تۆ تەنها ترسێنەری ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان بە(ئاینی) ڕاستەوە ناردووە مژدەدەر و ترسێنەر بیت ﴿وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ هەر گەل و ئوممەتێك (پێغەمبەرێکی) ترسێنەری تێدا هاتووە ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر باوەڕت پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوە بێگومان لەپێش ئەوانیشەوە کەسانێك باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان بەموعجیزەکان ﴿وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و پەڕاوو کتێبە ڕوون کەرەوەکانەوە ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاشان ئەوانەیان بێ باوەڕ بوون قارم لێ گرتن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٢٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ﴾ کە بەڕاستی خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە، ئەمجا بەو بارانە هەموو جۆرە میوەیەکمان ڕواند ﴿مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ کەشێوە و ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ﴾ و لەچیاکاندا چەند ڕێگا هەیە ﴿بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا﴾ کەڕەنگیان سپی و سورە (سپی و سورەکانیش) جیاوازن ﴿وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ و هەشیانە ڕەشێکی تۆخە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ﴾ وە لەئادەمی و زیندەوەرو ئاژەڵ و ماڵاتیشدا ﴿مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ﴾ ڕەنگی جۆراو جۆر هەیە بەوێنەی جیاوازی میوەهات ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ بەڕاستی لەناو بەندەکانی خودا، تەنها زانایان (وەك پێویست) لەخوا دەترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ بێگومان خوا زاڵی باڵادەستی لێبوردەیە. ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەکتێبی خوا دەخوێننەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەچاکی نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ وە لەوەی کەپێمان داون بەنهێنی و ئاشکرا دەبەخشن ﴿يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ﴾ چاوەڕوانی بازرگانییەکن هەرگیز زەرەر ناکات ﴿٢٩﴾ ﴿لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) بەتێرو تەواوی پاداشتیان بداتەوە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە لە فەزڵ وبەهرەی خۆی زیاتریشیان پێ بدات ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بە ڕاستی خوا لێبوردەی سوپاس وەرگرە ﴿٣٠﴾

﴿وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە ئـەوەی لەقورئانـدا نیگامـان کـردوە بـۆ تـۆ ﴿هُوَ ٱلۡحَقُّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِۗ﴾ هەر ئەوە ڕاستەو پشتیوانی کتێبەکانی پێش خۆیەتی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِعِبَادِهِۦ لَخَبِيرُۢ بَصِيرٞ﴾ بێگومان خوا بەبەندەکانی ئاگادارو بینایە (٣١) ﴿ثُمَّ أَوۡرَثۡنَا ٱلۡكِتَٰبَ ٱلَّذِينَ﴾ لەپاشـان ئەم قورئانەمان بەخشی بەکەسانێك ﴿ٱصۡطَفَيۡنَا مِنۡ عِبَادِنَاۖ﴾ کە لەناو بەندەکانماندا هەڵمان بژاردن ﴿فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ﴾ ئەمجا هەندێکیان ستەمکارن لەخودی خۆیان ﴿وَمِنۡهُم مُّقۡتَصِدٞ﴾ وهەندێکیان مام ناوەندین ﴿وَمِنۡهُمۡ سَابِقُۢ بِٱلۡخَيۡرَٰتِ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾ وهەندێکی تریان بەفەرمانی خوا پێشکەوتوون بەهۆی چاکەکانیانەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئـەم (قورئـان پێدانـە) لەخۆیـدا بەهرەیەکی گەورەیـە (٣٢) ﴿جَنَّٰتُ عَدۡنٖ يَدۡخُلُونَهَا﴾ ئەوانـە دەچنە ناو بەهەشـتانێك کـە جێگـای مانـەوەی هەمیشـەیی یـە ﴿يُحَلَّوۡنَ فِيهَا مِنۡ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٖ وَلُؤۡلُؤٗاۖ﴾ لەوێـدا بەبازنـی ئاڵتونی و مرواری دەڕازێنرێنەوە ﴿وَلِبَاسُهُمۡ فِيهَا حَرِيرٞ﴾ وپۆشاکیشیان تێیدا ئاوریشـمە (٣٣) ﴿وَقَالُواْ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِيٓ﴾ وە ئـەوان دەڵێن: هەموو سـوپاس بۆ ئەو خوایە ﴿أَذۡهَبَ عَنَّا ٱلۡحَزَنَۖ﴾ کەخەفەتی لابردین و نەیهێشت ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٞ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارمان لێبوردەی شایستەی سوپاسە (٣٤) ﴿ٱلَّذِيٓ أَحَلَّنَا دَارَ ٱلۡمُقَامَةِ مِن فَضۡلِهِۦ﴾ ئـەو (خوایـە) کـە بەچاکـەو بەهرەی خـۆی نیشـتەجێی کردین لەماڵی هەمیشـەیی (بەهەشت دا) ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٞ﴾ لەوێدا نەهیچ ماندوو بوونێکمان تووش دەبێ ﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٞ﴾ ونەهیچ ئەرك و زەحمەتێکمان دووچار دەبێ (٣٥) ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَهُمۡ نَارُ جَهَنَّمَ﴾ ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوانەیە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا يُقۡضَىٰ عَلَيۡهِمۡ فَيَمُوتُواْ﴾ بڕیاری مردن نادرێ بەسـەردایاندا تـا بمـرن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُم مِّنۡ عَذَابِهَاۚ﴾ هەروەهـا هەنـدێ لەسـزای (دۆزەخ)یـان لـێ سـووك ناکـرێ ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي كُلَّ كَفُورٖ﴾ ئـا بـەو جۆرە تۆڵە ئەسـەنین لەهەمـوو بـێ باوەڕێك (٣٦) ﴿وَهُمۡ يَصۡطَرِخُونَ فِيهَا﴾ وە ئەوانـە لەدۆزەخدا هـاوار دەکەن ﴿رَبَّنَآ أَخۡرِجۡنَا نَعۡمَلۡ صَٰلِحًا﴾ (دەڵێن) ئـەی پەروەردگارمان (لـەدۆزەخ) دەرمان بهێنە تا کردەوەی چاك بکەیـن ﴿غَيۡرَ ٱلَّذِي كُنَّا نَعۡمَلُۚ﴾ جیاواز لەوەی دەمان کرد (لەدونیادا) ﴿أَوَلَمۡ نُعَمِّرۡكُم﴾ (وەڵام دەدرێنەوە) ئایا تەمەنمان درێژ نەکردن ﴿مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ﴾ ئەوەنـدەی ئـەوەی دەیەوێ بیر بکاتـەوە تیایدا بیر بکاتـەوە ﴿وَجَآءَكُمُ ٱلنَّذِيرُۖ﴾ وە ترسـێنەرتان بۆ نەهات ﴿فَذُوقُواْ فَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِن نَّصِيرٍ﴾ دەی (ئەو سـزا) بچەژن چونکە هیچ یاریدەدەرێك بۆ (بێ باوەڕە) سـتەمکارەکان نییـە (٣٧) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَٰلِمُ غَيۡبِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ بەڕاسـتی خـوا بەنهێنی ئاسـمانەکان وزەوی زانایە ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بێگومان خوا بەنهێنی دڵان ئاگادارە (٣٨)

﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر ئەو زاتە ئێوەی کردە جێنشین(ی پێشوان) لەزەویدا ﴿فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ ئەوسا هەر کەس بێ باوەڕ بێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕییەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ و بێ باوەڕی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات لای پەروەردگاریان ﴿إِلَّا مَقْتًا﴾ جگە لەخەشم و ڕقی زۆر ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ وە بێ باوەڕیی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات بێجگە لەزەرەرمەندی ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو هاوبەشانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرستن (هاوارتان لێ دەکردن) ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ نیشانم بدەن لەزەویدا چیان دروست کردووە؟ ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لەبەدی هێنانی ئاسمانەکاندا بەشداری (خوا)یان کردووە؟ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا﴾ یا کتێبێکمان پێ داون ﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ﴾ جا بەڵگەیان لەو کتێبەدا هەیە (کەبتەکان هاوبەشی خوان) ﴿بَلْ إِن يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ستەمکاران هیچ بەڵێنێك بەیەکتری نادەن جگە لەفریودان و(هەڵخەڵەتاندن) نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی خوا ئاسمانەکان و زەوی ڕاگیر دەکات ﴿أَن تَزُولَا﴾ بۆ ئەوەی لەڕێڕەوی خۆیان لانەدەن ﴿وَلَئِن زَالَتَا﴾ بەڕاستی ئەگەر لەڕێڕەوی (خۆیان) لابدەن ﴿إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّن بَعْدِهِ﴾ کێ هەیە جگە خوا ڕایان بگرێت ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بێگومان ئەو (خوا) لەسەر خۆ و لێبوردەیە ﴿٤١﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ (بت پەرستان) بەسوێندی هەرە گەورەیان سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَئِن جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ (دەیان ووت) ئەگەر پێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ بێت ﴿لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ﴾ بەڕاستی ئەوان لەهەر یەك لە ئوممەتانی تر ڕێنموون تر دەبن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ ئەمجا کاتێ پێغەمبەری ترسێنەریان بۆ هات ﴿مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ زیاتر دوور کەوتنەوە(لەڕێگەی ڕاست) ﴿٤٢﴾ ﴿اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ لەبەر خۆ بەزل زانی لەزەویدا ﴿وَمَكْرَ السَّيِّئِ﴾ و فێڵ وپیلانی خراپ کردن ﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ وە فێڵ و پیلانی خراپ تەنیا زیان بەخاوەنەکەی دەگەیەنێ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ﴾ دەی کەواتە ئەوان جگە لەچارەنووسی پێشینان چاوەڕوانی شتێکی تر دەکەن؟ ﴿فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ چونکە باوی خوا هەرگیز گۆڕانی بۆ نییە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ و باوی خوا لادانی بۆ نییە ﴿٤٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ تا سەیر بکەن سەر ئەنجام گەلانی پێش خۆیان چۆن بووە ﴿وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە ئەوان لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ناتوانێ لەدەستی خوا دەرچێ ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان ونەلەزەویدا ﴿إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ بەڕاستی خوا زانا و بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٤٤﴾

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا قار بگریٚ لەخەڵکی (تۆڵەیان لیٚ بسەنیٚ) ﴿بِمَا كَسَبُوا﴾ لەبەر ئەو (خراپانەی) کردویانە ﴿مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیانداریٚکی بەسەر زەویەوە نەدەهیٚشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەڵام (خوا) مۆڵەتی ئەوان دەدات تا ماوەی دیاری کراو ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتیٚ ماوەکەیان (کۆتایی) هات (دەیان مرێنیٚ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا﴾ جا بیٚگومان خوا بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿ يس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يس﴾ بە(یا، سین) دەخوێنریٚتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ سوێند بە قورئانی پڕ لەدانایی ﴿٢﴾ ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێغەمبەرانی خوای ﴿٣﴾ ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێبازی ڕاستی ﴿٤﴾ ﴿تَنزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ (قورئان) دابەزێنراوە لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی میهرەبانەوە. ﴿٥﴾ ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەلیٚ بترسێنی (لەسزا) کەباوو باپیرانیان نەترسێنرابوون ﴿فَهُمْ غَافِلُونَ﴾ بۆیە ئەوان بیٚ ئاگا بوون ﴿٦﴾ ﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەڵێنی خوا چەسپاو هاتە دی لەسەر زۆربەیان ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ چونکە ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا﴾ (وەك کەسانیٚ وان کە) تەوقمان کردبیٚتە گەردنیان ﴿فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ﴾ جا ئەو (تەوقانە) تا چەناکەیان هاتبیٚ (گەردنیانی بەتەواوی گرتبیٚتەوە) ﴿فَهُم مُّقْمَحُونَ﴾ ئەمجا سەریان بەرز کرابیٚتەوە (نەتوانن بۆ خوارو ئەم لاو لا بیجوڵێنن) ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾ وە بەربەستمان لەبەردەم و پشتیانەوە داناوە ﴿فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ پەردەشمان داوە بەسەر چاویان دا بۆیە ئەوان (ڕاستی) نابینن ﴿٩﴾ ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ وە بۆ ئەوان یەکسانە چ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ﴾ تۆ تەنها کەسێك دەترسێنی کە شوێن قورئان دەکەوێت ﴿وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ لەپەنهانیشدا لە خوای میهرەبان دەترسن ﴿فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی (ئەو شوێن کەوتن و ترسانەوە) مژدەی بدەریٚ بەلیٚخۆشبوونی (گوناهەکانی) و پاداشتی چاکی (بەهەشت) ﴿١١﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئیٚمە مردووان زیندوو دەکەینەوە ﴿وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ﴾ و هەرچی پێشتر کردویانە وشوێنەواری پاش خۆشیان دەنوسین ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ وە هەموو شتیٚکمان لە پەڕاوێکی ڕوون وئاشکرادا ژماردووە و نووسییوە کە (لوح المحفوظ) ە ﴿١٢﴾

﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلًا أَصۡحَٰبَ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نموونەیان بۆ بێنەرەوە بەخەڵکی شاری (أنطاكية) ﴿إِذۡ جَآءَهَا ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ کاتێ کەپێغەمبەرانیان بۆ هات ﴿١٣﴾ ﴿إِذۡ أَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهِمُ ٱثۡنَيۡنِ فَكَذَّبُوهُمَا﴾ کاتێ دوو (پێغەمبەر)مان نارد بۆ ناویان باوەڕیان پێنەکردن ﴿فَعَزَّزۡنَا بِثَالِثٖ﴾ ئەمجا بە(ناردنی پێغەمبەری) سێیەم بەهێزمان کردن (وپشتمان گرتن) ﴿فَقَالُوٓاْ إِنَّآ إِلَيۡكُم مُّرۡسَلُونَ﴾ جا (هەموویان) ووتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر ئێوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالُواْ مَآ أَنتُمۡ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا﴾ (خەڵکەکە) ووتیان ئێوە هەر ئادەمییەکی وەك ئێمەن ﴿وَمَآ أَنزَلَ ٱلرَّحۡمَٰنُ مِن شَيۡءٍ﴾ و خوای میهرەبان هیچ شتێکی (لەنیگا) نەناردۆتە خوارەوە ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا تَكۡذِبُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆزنن و درۆ دەکەن ﴿١٥﴾ ﴿قَالُواْ رَبُّنَا يَعۡلَمُ إِنَّآ إِلَيۡكُمۡ لَمُرۡسَلُونَ﴾ (پێغەمبەرەکان) ووتیان پەروەردگارمان دەزانێ بەڕاستی ئێمە (بەپێغەمبەریتی) نێردراوین بۆ سەر ئێوە ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا عَلَيۡنَآ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ و ئێمە تەنها گەیاندنی (ئاینەکە)مان لەسەرە بەڕوونی ﴿١٧﴾ ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا تَطَيَّرۡنَا بِكُمۡۖ﴾ (خەڵکەکە) ووتیان بێگومان ئێمە بەهۆی ئێوەوە دووچاری شوومی و بەدبەختی بووین ﴿لَئِن لَّمۡ تَنتَهُواْ لَنَرۡجُمَنَّكُمۡ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر واز نەهێنن (لەو کارەتان) بەرد بارانتان دەکەین ﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ و بەڕاستی لەلایەن ئێمەوە دووچاری سزایەکی پڕ ئێش و ئازار دەبن ﴿١٨﴾ ﴿قَالُواْ طَٰٓئِرُكُم مَّعَكُمۡ أَئِن ذُكِّرۡتُمۚ﴾ (پێغەمبەرەکان) ووتیان شوومی ئێوە بەخۆتانەوەیە چونکە ئێوە ئەگەر ئامۆژگاری بکرێن (هەست بەشوومی دەکەن) ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ مُّسۡرِفُونَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئێوە گەلێکی لەسنوور دەرچوون ﴿١٩﴾ ﴿وَجَآءَ مِنۡ أَقۡصَا ٱلۡمَدِينَةِ رَجُلٞ يَسۡعَىٰ﴾ وە لەو پەڕی شارەکەوە پیاوێك بەپەلە هات ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱتَّبِعُواْ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم شوێن ئەم پێغەمبەرانە بکەون ﴿٢٠﴾ ﴿ٱتَّبِعُواْ مَن لَّا يَسۡـَٔلُكُمۡ أَجۡرٗا﴾ شوێن کەسانێ بکەون داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ ناکەن ﴿وَهُم مُّهۡتَدُونَ﴾ کەخۆشتان ڕێنموونیی کراون ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا لِيَ لَآ أَعۡبُدُ ٱلَّذِي فَطَرَنِي﴾ وە من بۆچی زاتێ نەپەرستم کەمنی بەدی هێناوە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەوە دەگەڕێنەوە ﴿٢٢﴾ ﴿ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ ئایا بێجگە لەو (خوا) پەرستراوانێك بۆ خۆم بڕیار بدەم ﴿إِن يُرِدۡنِ ٱلرَّحۡمَٰنُ بِضُرّٖ﴾ ئەگەر خوای میهرەبان زیانی بۆ من بوێ ﴿لَّا تُغۡنِ عَنِّي شَفَٰعَتُهُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ تکای ئەوان هیچ سوودێك بەمن ناگەیەنێ ﴿وَلَا يُنقِذُونِ﴾ و (لەسزای خوا) ڕزگارم ناکەن ﴿٢٣﴾ ﴿إِنِّيٓ إِذٗا لَّفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من (ئەگەر هاوبەش دابنێم) ئەو کاتە لەگومڕاییەکی زۆر ئاشکرادام ﴿٢٤﴾ ﴿إِنِّيٓ ءَامَنتُ بِرَبِّكُمۡ فَٱسۡمَعُونِ﴾ بەڕاستی من باوەڕم هێنا بەپەروەردگارتان و دە ئێوەش گوێتان لێبێ ﴿٢٥﴾ ﴿قِيلَ ٱدۡخُلِ ٱلۡجَنَّةَۖ﴾ (ئەم پیاوەیان شەهید کرد) پێی ووترا: بڕۆرە بەهەشتەوە ﴿قَالَ يَٰلَيۡتَ قَوۡمِي يَعۡلَمُونَ﴾ (ئەو پیاوەش) ووتی خۆزگە گەلەکەم بیانزانیایە ﴿٢٦﴾ ﴿بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي﴾ بە ئەوەی کەپەروەردگارم لێم خۆشبووە ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ ٱلۡمُكۡرَمِينَ﴾ وەبردمیە ڕیزی ڕێز گیراوانەوە ﴿٢٧﴾

﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ وە لە دوای ئەو نەمان نارده خوارەوە بۆ سەر گەلەکەی ﴿مِن جُندٖ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ هیچ لەشکرێك لەئاسمانەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ﴾ و ئێمە دابەزێنەر نەبووین ﴿٢٨﴾ ﴿إِن كَانَتۡ إِلَّا صَيۡحَةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ (هۆی تیاچوونیان) تەنیا شریخەیەکی بەهێز بوو ﴿فَإِذَا هُمۡ خَٰمِدُونَ﴾ جا کتوپڕ ئەوانە هەموو جوڵەیان نەما و مردن ﴿٢٩﴾ ﴿يَٰحَسۡرَةً عَلَى ٱلۡعِبَادِۚ﴾ ئای پەشیمانی وداخی سەخت بۆ ئەو بەندانەی (کەبێ باوەڕن) ﴿مَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ هەر پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە تەنیا گاڵتەیان پێ دەکرد (و هیچ تر) ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿كَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لە پێش ئەواندا چەند گەلی (تاوانبار) مان لە ناو بردووە ﴿أَنَّهُمۡ إِلَيۡهِمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ کەبێگومان ناگەڕێنەوە بۆ لای ئەمان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِن كُلّٞ لَّمَّا جَمِيعٞ لَّدَيۡنَا مُحۡضَرُونَ﴾ هەر هەموو (لە ناوبراوان) کۆ دەکرێنەوە لای ئێمە (و لەقیامەت دا) ئامادە دەکرێن ﴿٣٢﴾ ﴿وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلۡأَرۡضُ ٱلۡمَيۡتَةُ﴾ وە نیشانەو بەڵگەیەك بۆ ئەوان، ئەم زەوییە مردووەیە ﴿أَحۡيَيۡنَٰهَا﴾ کە زیندوومان کردەوە ﴿وَأَخۡرَجۡنَا مِنۡهَا حَبّٗا فَمِنۡهُ يَأۡكُلُونَ﴾ و دانەوێڵەمان لێ دەرهێنا (لێ ڕواند) کە لێی دەخۆن ﴿٣٣﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا فِيهَا جَنَّٰتٖ مِّن نَّخِيلٖ وَأَعۡنَٰبٖ﴾ وە لەو (زەوییە) دا چەند باخ لەخورما و ترێمان بەدی هێنا ﴿وَفَجَّرۡنَا فِيهَا مِنَ ٱلۡعُيُونِ﴾ و چەند کانیاومان تیادا هەڵقوڵاندوە ﴿٣٤﴾ ﴿لِيَأۡكُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦ وَمَا عَمِلَتۡهُ أَيۡدِيهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی لەبەروبوومەکانی بخۆن کەدەستی ئەوان بەرهەمی نەهێناوە ﴿أَفَلَا يَشۡكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٥﴾ ﴿سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡأَزۡوَٰجَ كُلَّهَا﴾ پاك وبێگەردە زاتێك کە هەموو جووتەکانی (نێر و مێ) دروست کردووە ﴿مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ وَمِنۡ أَنفُسِهِمۡ﴾ لەوەی کە زەوی دەیڕوێنێ و لە(ئادەمی) خۆیان ﴿وَمِمَّا لَا يَعۡلَمُونَ﴾ و لەو شتانەش کە نایزانن ﴿٣٦﴾ ﴿وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلَّيۡلُ نَسۡلَخُ مِنۡهُ ٱلنَّهَارَ﴾ شەویش بەڵگەو نیشانەیە بۆ ئەوان کە ئێمە ڕۆژی لێ دەردەهێنین ﴿فَإِذَا هُم مُّظۡلِمُونَ﴾ ئەمجا لەناکاودا تاریکی هەموویان دەگرێتەوە ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلشَّمۡسُ تَجۡرِي لِمُسۡتَقَرّٖ لَّهَاۚ﴾ خۆریش بەرەو بنکەی خۆی (لەگەڕاندایە و) دەڕوا ﴿ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ﴾ ئەوە بڕیاردراوی (خوای) زاڵی باڵادەستی زانایە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلۡقَمَرَ قَدَّرۡنَٰهُ مَنَازِلَ﴾ وەبۆ مانگیش چەند قۆناغێکمان داناوە ﴿حَتَّىٰ عَادَ كَٱلۡعُرۡجُونِ ٱلۡقَدِيمِ﴾ (دوای تەواو کردنی قۆناغەکانی) هەتا وەکو پەلی دار خورمای کۆنی (وشك بووی) لێ دێت ﴿٣٩﴾ ﴿لَا ٱلشَّمۡسُ يَنۢبَغِي لَهَآ أَن تُدۡرِكَ ٱلۡقَمَرَ﴾ خۆر بۆی نییە (ناتوانێ) بگات بەمانگ ﴿وَلَا ٱلَّيۡلُ سَابِقُ ٱلنَّهَارِۚ﴾ و شەویش ناتوانێ پێشکەوێ لەڕۆژ ﴿وَكُلّٞ فِي فَلَكٖ يَسۡبَحُونَ﴾ و هەر یەکەیان (خۆرو مانگ)لە خولگەیەکدا مەلە دەکەن و دەسوڕێنەوە﴿٤٠﴾

﴿وَءَايَةٌ لَّهُمْ﴾ وەبەڵگەیەکی ئاشکرای تر بۆ ئەوان ئەمەیە ﴿أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِى ٱلْفُلْكِ ٱلْمَشْحُونِ﴾ کەبێگومان ئێمە نەوەکانی ئەوانمان لەکەشتی پڕکراو (لەخۆیان و کەل و پەلیان) دا هەڵگرتووە ﴿٤١﴾ ﴿وَخَلَقْنَا لَهُم مِّن مِّثْلِهِۦ مَا يَرْكَبُونَ﴾ وە بە وێنەی کەشتی شتانێکی تریشمان بۆ دروست کردوون کە سواری بن ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ نوقمیان دەکەین ﴿فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ﴾ جا هیچ کەس نایەت بە هاواریانەوە و ڕزگاریش ناکرێن (لە نوقم بوون) ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَٰعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ مەگەر بەزەیی ئێمە (ڕزگاریان بکات) وتا کاتی دیار کراو بیان ژێنین ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێك پێیان بوترێت ﴿ٱتَّقُوا۟ مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ﴾ خۆتان بپارێزن (لەو سزای کە) لە بەردەمتان دایە و لەوەش لەپشتانەوەیە (لە ڕۆژی دوایی) ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تارەحمتان پێ بکرێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ مِّنْ ءَايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو ئایەتێکیان لە ئایەتەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا۟ عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان هەر ڕوو وەردەگێڕن لەو (ئایەتانە) ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کاتێ پێیان بوترێ لەوەی خوا پێی داون ببەخشن ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَآءُ ٱللَّهُ أَطْعَمَهُۥٓ﴾ ئایا خواردن بدەین بە کەسێ ئەگەر خوا بیویستایە خواردنی پێ دەدا ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ ئێوە تەنها لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ وەدەڵێن ئەم بەڵێنەکەی دێت ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤٨﴾ ﴿مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَٰحِدَةً تَأْخُذُهُمْ﴾ ئەمانە چاوەڕوانی هیچ ناکەن مەگەر شریخە و دەنگێکی بەهێز (فوو کردن بە کەڕەنادا) بیانگرێت ﴿وَهُمْ يَخِصِّمُونَ﴾ لە کاتێکدا لە نێو خۆیاندا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَآ إِلَىٰٓ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ﴾ ئەوسا ناتوانن هیچ وەسیتێك بکەن یان بگەڕێنەوە لای کەس و کاریان ﴿٥٠﴾ ﴿وَنُفِخَ فِى ٱلصُّورِ﴾ وە (جارێ تر) فوو دەکرێ بە کەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُم مِّنَ ٱلْأَجْدَاثِ﴾ ئەمجا ئەوان کتوپڕ لە گۆڕەکان دێنەدەروەو ﴿إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ﴾ بە پەلە دەڕۆن بۆ لای پەروەردگاریان ﴿٥١﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَا مَنۢ بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا ۜ﴾ دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە کێ زیندووی کردینەوەلە گۆڕەکانمان دا ﴿هَٰذَا مَا وَعَدَ ٱلرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوای میهرەبان پێ ی داین و پێغەمبەرەکان ڕاستیان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَٰحِدَةً﴾ تەنها شریخە ودەنگێکی گەورە دێت ﴿فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ هەموویان (بە کۆمەڵ) لای ئێمە ئامادە کراون ﴿٥٣﴾ ﴿فَٱلْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا﴾ ئەمڕۆش هیچ جۆرە ستەمێك لە کەس ناکرێ ﴿وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە جگە لەوەی کەدەتان کرد پاداشت وسزا نادرێنەوە ﴿٥٤﴾

﴿إِنَّ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ ٱلۡيَوۡمَ﴾ بەڕاستی بەهەشتی یەکان ئەمڕۆ ﴿فِي شُغُلٖ فَٰكِهُونَ﴾ لەخۆشی و شادیدا سەرقاڵن (٥٥) ﴿هُمۡ وَأَزۡوَٰجُهُمۡ فِي ظِلَٰلٍ عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔونَ﴾ خۆیان و هاوسەرەکانیان لە سێبەرەکاندا لە سەر تەخت (ی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە (٥٦) ﴿لَهُمۡ فِيهَا فَٰكِهَةٞ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)دا بۆیان ئامادەیەمیوەهات وهەرچی داوا بکەن (٥٧) ﴿سَلَٰمٞ قَوۡلٗا مِّن رَّبّٖ رَّحِيمٖ﴾ سەلام (یان لێ دەکرێت) بەووتەیەك لە لایەن پەروەردگاری میهرەبانەوە (٥٨) ﴿وَٱمۡتَٰزُواْ ٱلۡيَوۡمَ أَيُّهَا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ ئێوەش ئەی تاوانباران ئەمڕۆ جیا ببنەوە (لە ئیمانداران) (٥٩) ﴿۞أَلَمۡ أَعۡهَدۡ إِلَيۡكُمۡ يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ﴾ ئەی نەوەکانی ئادەم ئایا وەسێتم بۆ نەکردن ﴿أَن لَّا تَعۡبُدُواْ ٱلشَّيۡطَٰنَۖ﴾ کە شەیتان نەپەرستن ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئێوەیە (٦٠) ﴿وَأَنِ ٱعۡبُدُونِيۚ هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ﴾ وە (ئایا وەسێتم بۆ نەکردن) کەمن بپەرستن ئەمە ڕێگای ڕاستە (٦١) ﴿وَلَقَدۡ أَضَلَّ مِنكُمۡ جِبِلّٗا كَثِيرًاۖ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (شەیتان) خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومڕا کرد ﴿أَفَلَمۡ تَكُونُواْ تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیر نەبوون (٦٢) ﴿هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِي كُنتُمۡ تُوعَدُونَ﴾ ئەمەئەودۆزەخەیە کەبەڵێنتان پێ درابوو (٦٣) ﴿ٱصۡلَوۡهَا ٱلۡيَوۡمَ بِمَا كُنتُمۡ تَكۡفُرُونَ﴾ ئەمڕۆ بڕۆنە ناوی یەوە بەهۆی بێ باوەڕ بوونتانەوە (٦٤) ﴿ٱلۡيَوۡمَ نَخۡتِمُ عَلَىٰٓ أَفۡوَٰهِهِمۡ﴾ ئەمڕۆ مۆر دەنێین بەسەر دەمیاندا ﴿وَتُكَلِّمُنَآ أَيۡدِيهِمۡ﴾ و دەستیان قسەمان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَتَشۡهَدُ أَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ و قاچیان شایەتی دەدەن بەوەی کە کردویانە (٦٥) ﴿وَلَوۡ نَشَآءُ لَطَمَسۡنَا عَلَىٰٓ أَعۡيُنِهِمۡ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ ڕووناکی چاویان ناهێڵین (کوێریان دەکەین) ﴿فَٱسۡتَبَقُواْ ٱلصِّرَٰطَ فَأَنَّىٰ يُبۡصِرُونَ﴾ ئەوسا دەیانەوێ بەرەو ڕێگای ڕاست پێشبرکێ بکەن جا چۆن دەبینن (٦٦) ﴿وَلَوۡ نَشَآءُ لَمَسَخۡنَٰهُمۡ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمۡ﴾ خۆ ئەگەر بمانەوێ لەشوێنی خۆیاندا شێوەی ئادەمییان دەگۆڕین (دەیان کەین بە شتێکی خراپ) ﴿فَمَا ٱسۡتَطَٰعُواْ مُضِيّٗا وَلَا يَرۡجِعُونَ﴾ بەهۆی ئەو (گۆڕینەوە) نەیان دەتوانی نەبڕۆن ونەبگەڕێنەوە (٦٧) ﴿وَمَن نُّعَمِّرۡهُ نُنَكِّسۡهُ فِي ٱلۡخَلۡقِۚ أَفَلَا يَعۡقِلُونَ﴾ وە تەمەنی هەر کەس درێژ کەین لاشەی لاواز و ناتەوان دەکەین دەی ئایا ژیر نابن (٦٨) ﴿وَمَا عَلَّمۡنَٰهُ ٱلشِّعۡرَ وَمَا يَنۢبَغِي لَهُۥٓۚ﴾ ئێمە ئەو (موحەممەد ﷺ) مان فێری شیعر نەکردووە، وشیعرووتن شیاوی ئەو نی یە ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ وَقُرۡءَانٞ مُّبِينٞ﴾ و ئەوەی (موحەممەد ﷺ) دەیڵێ پەند و ئامۆژگاری و قورئانی ڕونکەرەوەی (ڕاستی یە) (٦٩) ﴿لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيّٗا﴾ بۆ ئەوەی ئەوانەی (دڵ) زیندوون بیان ترسێنێ ﴿وَيَحِقَّ ٱلۡقَوۡلُ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و بەڵێنی (سزا) بسەپێنێت بەسەر بێ باوەڕاندا (٧٠)

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا﴾ کە بێگومان ئێمە ئاژەڵمان بۆ ئەوان دروست کردووە ﴿فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ﴾ ئەمجا ئەوان خاوەنیانن ﴿٧١﴾ ﴿وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ﴾ وە رامان هێناون بۆیان ﴿فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ﴾ ئەمجا سواری هەندێکیان دەبن و (گۆشتی) هەندێکیشیان دەخۆن ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ﴾ وە زۆر سوودیان لێ دەبینن وشتی خواردنەوەشیان لێ وەردەگرن ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً﴾ وە بێجگە لە خوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ﴾ بەو هیوایەی یارمەتی بدرێن ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ﴾ (ئەو پەرستراوانە) ناتوانن یارمەتیان بدەن ﴿وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ﴾ بەڵام ئەمان سەربازی ئامادەن، لە خزمەتیاندان (وملکەچی ئەو بتانەن) ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ﴾ جا قسەکانیان خەمبارت نەکات ﴿إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی دەی شارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن دەیزانین ﴿٧٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ﴾ ئایا ئادەمی نەیزانیوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ﴾ کە ئەومان لە نوتفەیەك دروست کردووە ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی یەکسەر دەبێتە دوژمنێکی سەرسەختی دیار (دەمقاڵێ کەرێکی ئاشکرایە) ﴿٧٧﴾ ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ﴾ وە نموونەمان بۆ دێنێتەوە و بەدیهێنانی خۆی لە بیر چوّتەوە ﴿قَالَ مَن يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ (ئەو بێ بڕوایە) دەڵێ کێ ئێسکەکان زیندوو دەکاتەوە لە کاتێکدا کە ڕزیون ﴿٧٨﴾ ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو زاتە زیندوویان دەکاتەوە کە لە یەکەم جارەوە بە دی هێناون ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو دروست کراوێك زانا و ئاگادارە ﴿٧٩﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ زاتێ کە لە درەختی سەوز ئاگری بۆ دروست کردون ﴿فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ﴾ ئیتر ئێوە ئاگری پێ دەکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم﴾ ناتوانێ وێنەیان دروست بکات؟ ﴿بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڵێ دەتوانێ و هەر ئەویش دروست کەری زانایە ﴿٨١﴾ ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا﴾ بەڕاستی کاری ئەو (خوا) ئەمەیە هەر کاتێ بیەوێ شتێك بە دی بهێنێت ﴿أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ پێی دەڵێ: ببە، دەست بەجێ (ئەو شتە) دەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا پاك و بێگەردە ئەو خوایەی کە مولکایەتی هەموو شتێك بەدەست ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

سورەتی ﴿ الصَّافَّاتِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندی میهرەبان

﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾ سوێند بەو فریشتانە ڕیز بوون (لە کاتی عیبادەتدا) ﴿١﴾ ﴿فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا﴾ وە سوێند بەوانە کە دەخوڕن بەسەر هەورەکاندا ﴿٢﴾ ﴿فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا﴾ وە سوێند بەخوێنەرانی قورئان ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ﴾ بەڕاستی پەرستراوی ئێوە تاك و تەنهایە ﴿٤﴾ ﴿رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿وَرَبُّ الْمَشَارِقِ﴾ و پەروەردگاری خۆر هەڵاتەکان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ﴾ بێگومان ئێمە ئاسمانی دونیامان بەجوانی ئەستێرەکان ڕازاندۆتەوە ﴿٦﴾ ﴿وَحِفْظًا مِّن كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ﴾ وە لەهەموو شەیتانێکی سەر کەش پاراستوومانە ﴿٧﴾ ﴿لَّا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ ناتوانن گوێ بگرن بۆ ئەو فریشتانەی لە بەرزترین پلەدان ﴿وَيُقْذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٍ﴾ وە (ئەگەر بچن گوێ بگرن) لە هەموو لایەکی (ئاسمانەوە) ئاگر باران دەکرێن ﴿٨﴾ ﴿دُحُورًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ﴾ ڕاو دەنرێن زۆر بە توندی و (لە قیامەتدا) سزایان بەردەوامە وسەختە ﴿٩﴾ ﴿إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ﴾ (شەیتانەکان ناتوانن گوێ بگرن) مەگەر یەکێکیان بە دزیەوە هەواڵێك (لە فریشتەیەك ببیستێ و) بە پەلە بیفڕێنێ ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ﴾ پزیسکی گڕدار وسوتێنەری شوێن دەکەوێت (و دەی سوتێنێ) ﴿١٠﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسە لەوانەی (کە بێباوەڕن) ئایا ئەوان دروستکراوێکی گەورەتر و گرنگتر و بەهێز ترن ؟ ﴿أَم مَّنْ خَلَقْنَا ۚ﴾ یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان کردووە (لە ئاسمان و خۆر و زەوی و ...) ﴿إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّن طِينٍ لَّازِبٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەوان (ئادەمی) مان دروست کرد لە قوڕێکی لینجی جیڕ ﴿١١﴾ ﴿بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ﴾ بەڵام (سەیرە) تۆ سەرت سوڕماوە (چۆن باوەڕ ناهێنن) کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن (بە تۆ کە دەڵێیت زیندوو بوونەوە هەیە) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ﴾ وە کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەر ناگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ﴾ وە کاتێ موعجیزەیەك ببینن دەیکەنە گاڵتەجار ﴿١٤﴾ ﴿وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ وە دەڵێن ئەم (قورئانە) هیچ نییە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا ﴿١٥﴾ ﴿أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ (دەڵێن) ئایا ئێمە کە مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟! ﴿١٦﴾ ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ لەگەڵ باوو باپیرانی پێشینانمان ﴿١٧﴾ ﴿قُلْ نَعَمْ وَأَنتُمْ دَاخِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڵێ (هەمووتان زیندوو دەکرێنەوە) و لەو کاتەدا ئێوە زەلیل و سەر شۆڕن ﴿١٨﴾ ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنظُرُونَ﴾ چونکە ئەو (زیندوو بوونەوەیە) هەر یەك دەنگە ئیتر دەست بەجێ زیندوون و دەڕوانن ﴿١٩﴾ ﴿وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ وە دەڵێن: وای بۆ خۆمان ئەمە ڕۆژی تۆڵەسەندن وپاداشتە ﴿٢٠﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو ڕۆژی بڕیاردانە یە کە باوەڕتان پێی نەبوو ﴿٢١﴾ ﴿احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ﴾ (خوا بەفریشتەکان دەفەرموێ) ئەوانەی ستەمیان کرد کۆیان بکەنەوە لەگەڵ هاوڕێکانیان (هاو وێنەکانیان) ﴿وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەش دەیان پەرستن ﴿٢٢﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا ڕێگای دۆزەخیان نیشان دەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَقِفُوهُمْ ۖ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ﴾ وە ئەوانە ڕاوەستێنن بێگومان پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿٢٤﴾

﴿مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەوە چیتانە یارمەتی یەکتر نادەن ﴿٢٥﴾ ﴿بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ (نەخێر یارمەتی یەکتر نادەن) بەڵکو ئەوان هەموو (بەندەو پەرستراوەکانیان) لەو ڕۆژەدا گەردن کەچن بۆ خوا ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ و (لەو ڕۆژەدا) ڕوو دەکەنە یەکترو پرسیار لەیەکتر دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ (گومراکراوەکان بە گومراکەرەکان) دەڵێن بەڕاستی ئێوە بوون لەلای ڕاستەوە هاتنە لامان (نەتان هێشت شوێنی کەوین) ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ (گومراکەرەکان) دەڵێن (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئێوە خۆتان ئیمان دار نەبوون ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە ئێمە هیچ دەسەڵاتێکمان بەسەر ئێوەدا نەبوو ﴿بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ﴾ بەڵکو خۆتان گەلێکی لەخوایاخی بوون ﴿٣٠﴾ ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ ئەوەتە بڕیاری پەروەردگارمان (بەسزا دانمان) سەپا بەسەرماندا، کە بەڕاستی دەبێ بیچەژین ﴿٣١﴾ ﴿فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ بەڵێ ئێمە ئێوەمان گومرا کرد چونکە بەڕاستی خۆشمان گومرا بووین ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ جا بەڕاستی هەموویان (گومراکراو و گومراکار) لەو ڕۆژەدا لەسزادا هاوبەشن ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە تاوانباران بەو جۆرە لێ دەکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی هەر کاتێ بەوانە بوترایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوا، خۆیان بە گەورە دەزانی (و ملکەچی نەدەبوون) ﴿٣٥﴾ ﴿وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا﴾ وە دەیان ووت: ئایا ئێمە پەرستراوەکانمان واز لێ بهێنین؟ ﴿لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ﴾ لە بەر شاعیرێکی شێت ﴿٣٦﴾ ﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ئەو (پێغەمبەرە) هەقی هێناوەو باوەڕی بە پێغەمبەرانی پێشوو هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ﴾ بەڕاستی ئێوە سزای سەخت دەچەژن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ و ئێوە تەنها تۆڵەی ئەو (خراپانە)تان لێ ئەسەنرێ کەکردوتانە ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڵام بەندە پاك و هەڵبژاردەکانی خوا ﴿٤٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانەن ڕزق و ڕۆزی دیار کراویان بۆ هەیە ﴿٤١﴾ ﴿فَوَاكِهُ وَهُم مُّكْرَمُونَ﴾ کەمیوە هاتی جۆرا و جۆرە، وە ئەوان ڕێز لێگیراون ﴿٤٢﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لەبەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەتدا ﴿٤٣﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ لەسەر تەخت و کورسی یە ڕازاوەکان بەرامبەر یەکتر دانیشتوون ﴿٤٤﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەسەریاندا دەسوڕێنەوە بە پەرداخی پڕ لەشەرابی پاك وخاوێن لە ڕووبارە ڕۆشتوەکانی بەهەشت ﴿٤٥﴾ ﴿بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ سپیە لە ڕەنگدا، زۆر بەلەزەتە بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە (کەهیچ زیانێك بەلاشەو ژیری مرۆڤ ناگەیەنێت) ﴿٤٦﴾ ﴿لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ﴾ (ئەو شەرابە)نەمێشکیان تێك دەدات نەسەر خۆشیان دەکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾ وە ئافرەتانی چاو جوان و گەورەیان لایە، کە جگە لە مێردەکانیان سەیری کەس ناکەن ﴿٤٨﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەکو هێلکەی ناو هێلانەن (یان ئەڵێی مرواری ناو سەدەفن) ﴿٤٩﴾ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەمجا ڕوو دەکەنە یەك و پرسیار لە یەکتر دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ﴾ یەکێ لەوان دەڵێ: من (لە دونیا) هاوەڵێکم هەبوو ﴿٥١﴾

﴿يَقُولُ أَءِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُصَدِّقِينَ﴾ دەی ووت: ئایا بەڕاستی تۆ لەوانەی باوەڕت هەیە (بەزیندوو بوونەوە؟!) ﴿٥٢﴾ ﴿أَءِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا﴾ ئایا کاتێ مردین و بووین بە خاك و ئێسقانی ڕزیوو ﴿أَءِنَّا لَمَدِينُونَ﴾ ئایا بەڕاستی ئێمە(زیندوو دەکرێینەوەو) سزا دەدرێن ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ﴾ (پیاوە بەهەشتییەکە) ووتی ئایا ئێوە تەماشا (ی دۆزەخ) ناکەن ﴿٥٤﴾ ﴿فَٱطَّلَعَ فَرَءَاهُ فِى سَوَآءِ ٱلْجَحِيمِ﴾ ئەمجا خۆی سەیری کرد کتوپڕ لە ناوەڕاستی دۆزەخدا ئەو (هاوڕێی) بینی ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ تَٱللَّهِ إِن كِدتَّ لَتُرْدِينِ﴾ پێی ووت سوێند بەخوا نزیك بوو منیش هەڵدێری ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّى لَكُنتُ مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ﴾ وە ئەگەر میهرەبانی پەروەردگارم فریام نەکەوتایە، منیش لە ئامادەکراوان (ی ناو دۆزەخ) دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ﴾ دەی ئایائێمە نامرین؟! ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّا مَوْتَتَنَا ٱلْأُولَىٰ﴾ جگە لە مردنەکەی یەکەم (ی دونیا)مان ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وەئێمە سزا نادرێین؟! ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ بەڕاستی ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿٦٠﴾ ﴿لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ ٱلْعَٰمِلُونَ﴾ باتێکۆشەران بۆ پاشەڕۆژی ڕۆژێکی واتێکۆشن ﴿٦١﴾ ﴿أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ ٱلزَّقُّومِ﴾ ئایا ئەو (نیعمەتانەی باسکرا) ڕێزگرتن و میوان دارییە باشە، یان(بەری) درەختی ژەقنەمووت ؟ ﴿٦٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهَا فِتْنَةً لِّلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئەو (دارە)مان کردە هۆی تاقی کردنەوەی ستەمکاران (کە لە دونیادا گاڵتەیان پێ دەکرد) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِىٓ أَصْلِ ٱلْجَحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (ژەقنەمووتە) درەختێکە لە بێخی دۆزەخ دا دەڕوێت ﴿٦٤﴾ ﴿طَلْعُهَا كَأَنَّهُۥ رُءُوسُ ٱلشَّيَٰطِينِ﴾ بەرووبوومەکەی هەروەك سەری شەیتانەکانە (ناشیرین و چڵ چڵاوی یە) ﴿٦٥﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ لَءَاكِلُونَ مِنْهَا﴾ جا بێگومان ئەو (دۆزەخیانە) لەو درەختە دەخۆن ﴿فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا ٱلْبُطُونَ﴾ و سکیان لە (بەری) ئەو درەختە پڕ دەکەن ﴿٦٦﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ﴾ لە پاشان بە ڕاستی ئاوێکی لیڵی زۆر گەرمی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى ٱلْجَحِيمِ﴾ بێگومان دواتر گەڕانەوەیان بۆ دۆزەخە ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ أَلْفَوْا۟ ءَابَآءَهُمْ ضَآلِّينَ﴾ بەڕاستی ئەوان باو و باپیرانی خۆیانیان بە گومڕایی بینی ﴿٦٩﴾ ﴿فَهُمْ عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هاندەدران بۆ شوێن کەوتنیان (لە گومڕاییدا) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش ئەو (گومڕایانەی قوڕەیش) زۆربەی گەلە پێشینەکان گومڕا بوون ﴿٧١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِم مُّنذِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لە ناو خۆیاندا (پێغەمبەرانی) ترسێنەرمان بۆ ناردن ﴿٧٢﴾ ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە سەرئەنجامی ترسێنراوەکان چۆن بوو ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ ٱللَّهِ ٱلْمُخْلَصِينَ﴾ بێجگە لە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿٧٤﴾ ﴿وَلَقَدْ نَادَىٰنَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ ٱلْمُجِيبُونَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نووح (علیه السلام) هاواری لێ کردین ئەمجا ئێمەش زۆر چاك وەڵامی (هاوارەکەی) ئەومان دایەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَنَجَّيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥ مِنَ ٱلْكَرْبِ ٱلْعَظِيمِ﴾ خۆی و کەس و کاری (باوەڕداری) مان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿٧٦﴾

﴿وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُۥ هُمُ ٱلْبَاقِينَ﴾ وە تەنها نەوەکانی ئەومان (لەسەر زەوی) هێشتەوە ﴿٧٧﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى ٱلْءَاخِرِينَ﴾ وە باس وناوبانگی (باشی) ئەومان لەناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (کە ئەمەیە) ﴿٧٨﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ سەلام و دروود لەسەر نووح لە لایەن هەموو جیهانیانەوە ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمە بوو ﴿٨١﴾ ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا ٱلْءَاخَرِينَ﴾ لە پاشان ئەوانی تر (دوژمنان) مان نوقم کرد ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِنَّ مِن شِيعَتِهِۦ لَإِبْرَٰهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم لە پەیڕەوان و شوێنکەوتوانی نووح بوو (لە بنەماکانی ئاییندا) ﴿٨٣﴾ ﴿إِذْ جَآءَ رَبَّهُۥ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ کاتێ بە دڵێکی ساغەوە بەرەو پەروەردگاری هات ﴿٨٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَاذَا تَعْبُدُونَ﴾ کاتێ کە بەباوکی و گەلەکەی ووت چی دەپەرستن ﴿٨٥﴾ ﴿أَئِفْكًا ءَالِهَةً دُونَ ٱللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا بێجگە لە خوا پەرستراوێکی درۆ و هەڵبەستراوتان دەوێ (بیپەرستن) ﴿٨٦﴾ ﴿فَمَا ظَنُّكُم بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ئاخۆ گومانتان چۆنە بەرانبەر بە پەروەردگاری جیهانیان؟ ﴿٨٧﴾ ﴿فَنَظَرَ نَظْرَةً فِى ٱلنُّجُومِ﴾ ئەمجا سەیرێکی ئەستێرەکانی کرد ﴿٨٨﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّى سَقِيمٌ﴾ جا ووتی من نەخۆشم (نایەم بۆ جەژنەکەتان لە دەرەوەی شار) ﴿٨٩﴾ ﴿فَتَوَلَّوْا۟ عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ ئەوانیش پشتیان تێ کرد و ڕۆشتن (بۆ دەرەوەی شار بۆ جەژنەکەیان) ﴿٩٠﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰٓ ءَالِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ جا (ئیبراهیم) بە نهێنی ڕۆشت بۆ لای پەرستراوەکانیان (بە گاڵتەوە) پێی ووتن ئەوە بۆ شت ناخۆن ﴿٩١﴾ ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنطِقُونَ﴾ ئەوە چیتانە قسە ناکەن ﴿٩٢﴾ ﴿فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًۢا بِٱلْيَمِينِ﴾ ئەمجا بەدەستی ڕاستی (بە تەور) دەستی کرد بەلێدانیان (ورد وردی کردن جگە بتە گەورەکەیان) ﴿٩٣﴾ ﴿فَأَقْبَلُوٓا۟ إِلَيْهِ يَزِفُّونَ﴾ (گەلەکەی زانیان) یەکسەر بە پەلە بەرەو ئیبراهیم هاتن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئێوە بتانێك دەپەرستن کە خۆتان دەیتاشن و دروستی دەکەن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ لە کاتێکدا خوا بەدیهێنەری خۆتان و ئەو بتانەشە دروستان کردون ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُوا۟ ٱبْنُوا۟ لَهُۥ بُنْيَٰنًا فَأَلْقُوهُ فِى ٱلْجَحِيمِ﴾ ووتیان بینایەکی بەرزی بۆ دروست بکەن (پڕی کەن لە ئاگر) و فڕێ ی بدەنە ناو ئاگرەکەوە ﴿٩٧﴾ ﴿فَأَرَادُوا۟ بِهِۦ كَيْدًا فَجَعَلْنَٰهُمُ ٱلْأَسْفَلِينَ﴾ وویستیان (بیکوژن) بە پیلان بەڵام ئێمە ئەوانمان ژێر خست ﴿٩٨﴾ ﴿وَقَالَ إِنِّى ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّى سَيَهْدِينِ﴾ (ئیبراهیم) ووتی من دەڕۆم بۆ لای پەروەردگارم، دڵنیام ڕێنموونیم دەکات ﴿٩٩﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِى مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ ئەی پەروەردگارم منداڵێکی چاکم پێ ببەخشە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَبَشَّرْنَٰهُ بِغُلَٰمٍ حَلِيمٍ﴾ ئێمەش مژدەی کوڕێکی لەسەرخۆمان پێدا ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ ٱلسَّعْىَ﴾ جا کاتێ ئەو (کوڕە گەورە بوو تا) گەشتە ئەوەی ئیش و کار بکات لەگەڵ (ئیبراهیم) دا ﴿قَالَ يَٰبُنَىَّ إِنِّىٓ أَرَىٰ فِى ٱلْمَنَامِ أَنِّىٓ أَذْبَحُكَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئەی کوڕە خۆشەویستەکەم بەڕاستی من لە خەودا بینیم کە سەرت دەبڕم ﴿فَٱنظُرْ مَاذَا تَرَىٰ﴾ جا سەرنج بدە دەڵێیت چی و ڕات چی یە ؟ ﴿قَالَ يَٰٓأَبَتِ ٱفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ﴾ (کوڕەکە = ئیسماعیل) ووتی بابەگیان ئەوەی فەرمانت پێ دراوە بیکە ﴿سَتَجِدُنِىٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ دڵنیابە دەمبینی بە وویستی خوا لە خۆگران دەبم ﴿١٠٢﴾

﴿فَلَمَّآ أَسۡلَمَا وَتَلَّهُۥ لِلۡجَبِينِ﴾ ئەمجا کاتێ هەر دووکیان ملکەچ بوون (بۆ فەرمانی خوا) و ئیبراهیم ئیسماعیلی بەڕوودا خستەسەر زەوی ﴿١٠٣﴾ ﴿وَنَٰدَيۡنَٰهُ أَن يَٰٓإِبۡرَٰهِيمُ﴾ ئێمەش بانگمان کرد ئەی ئیبراهیم ﴿١٠٤﴾ ﴿قَدۡ صَدَّقۡتَ ٱلرُّءۡيَآۚ﴾ بێگومان خەوەکەت بەجێ هێنا ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئابەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلۡبَلَٰٓؤُاْ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێگومان ئەمە تاقی کردنەوەی ئاشکرابوو ﴿١٠٦﴾ ﴿وَفَدَيۡنَٰهُ بِذِبۡحٍ عَظِيمٖ﴾ وە بەرانێکی گەورەمان کردە قوربانی ئەو (ئیسماعیل) ﴿١٠٧﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە باسکردن بەچاکەی ئیبراهیممان لەناو گەلانی داهاتوودا هێشتەوە ﴿١٠٨﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ درووود و سەلام لەسەر ئیبراهیم ﴿١٠٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١١٠﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاستی ئەو لەبەندە ئیمان دارەکانی ئێمەیە ﴿١١١﴾ ﴿وَبَشَّرۡنَٰهُ بِإِسۡحَٰقَ نَبِيّٗا مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ مژدەی ئیسحاقمان پێدا (کە دەبێتە) پێغەمبەرێک لەچاکەکاران ﴿١١٢﴾ ﴿وَبَٰرَكۡنَا عَلَيۡهِ وَعَلَىٰٓ إِسۡحَٰقَۚ﴾ جا فەڕ و بەرەکەتمان ڕشت بەسەر ئیبراهیم و ئیسحاق دا ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحۡسِنٞ وَظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ مُبِينٞ﴾ و لە نەوەی هەردووکیان کارچاك و ستەمکار لەدەروونی خۆی بەئاشکرا هەبوو ﴿١١٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان منەتمان نا بەسەر مووساو هاروون دا ﴿١١٤﴾ ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُمَا وَقَوۡمَهُمَا مِنَ ٱلۡكَرۡبِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ هەردووکیان و گەلەکەیانمان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿١١٥﴾ ﴿وَنَصَرۡنَٰهُمۡ فَكَانُواْ هُمُ ٱلۡغَٰلِبِينَ﴾ وە یارمەتیمان دان، بۆیە هەر ئەوان سەرکەوتن (بەسەر فیرعەون و کۆمەڵەکەیدا) ﴿١١٦﴾ ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُمَا ٱلۡكِتَٰبَ ٱلۡمُسۡتَبِينَ﴾ وە کتێبی ڕوونکەرەوەمان دا بەهەردووکیان (بەمووسا و هاروون) ﴿١١٧﴾ ﴿وَهَدَيۡنَٰهُمَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ﴾ وە ڕێنموونی هەردووکیانمان کرد بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١١٨﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِمَا فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە ناوبانگی چاکی هەردووکیانمان لە ناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە ﴿١١٩﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ سەلام لەسەر مووسا و هاروون بێت ﴿١٢٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو جۆرە پاداشتی کارچاکان دەدەینەوە ﴿١٢١﴾ ﴿إِنَّهُمَا مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بێگومان هەردووکیان لەبەندە ئیماندارەکانی ئێمەن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَإِنَّ إِلۡيَاسَ لَمِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ بەڕاستی ئیلیاس (پێغەمبەرێك بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ بەگەلەکەی ووت ئەوەلەخوا ناترسن (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٢٤﴾ ﴿أَتَدۡعُونَ بَعۡلٗا وَتَذَرُونَ أَحۡسَنَ ٱلۡخَٰلِقِينَ﴾ ئایا (بتی) بەعل دەپەرستن و واز دێنن لە (پەرستنی) چاکترینی دروستکەر و بەدیهێنەران (کە خوای گەورەیە) ﴿١٢٥﴾ ﴿ٱللَّهَ رَبَّكُمۡ وَرَبَّ ءَابَآئِكُمُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ کەخوای پەروەردگاری ئێوە و باوو باپیرە پێشینەکانتانە ﴿١٢٦﴾

﴿فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا بە ئیلیاس کەوابوو بێگومان ئەوان ئامادە دەکرێن (لە دۆزەخ دا) ﴿١٢٧﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ جگە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە باسی چاکی ئەو (ئیلیاس) مان لەناو گەلە پاشینەکان دا هێشتەوە ﴿١٢٩﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ﴾ سەلام لەسەر ئیلیاس بێت (ئیلیاسین و ئیلیاس هەر یەك کەسە) ﴿١٣٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٣١﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو (ئیلیاس) لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمەیە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی لووط (پێغەمبەرێك بوو) لە پێغەمبەران ﴿١٣٣﴾ ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ کاتێك خۆی و هەموو کەسەکانی و شوێن کەوتووانیمان ڕزگار کرد ﴿١٣٤﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرەژنێك (خێزانی لووط) کە لە تیاچووەکان بوو ﴿١٣٥﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٣٦﴾ ﴿وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِم مُّصْبِحِينَ﴾ بەڕاستی ئێوە (ئەی قوڕەیشییەکان) بە بەیانیاندا (بە ڕۆژ) دەڕۆن بەسەر (شوێنەوارەکانیاندا) ﴿١٣٧﴾ ﴿وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ و بەشەودا ئایا ئیتر ژیر نابن ﴿١٣٨﴾ ﴿وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بە ڕاستی یونس (پێغەمبەرێك بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٣٩﴾ ﴿إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کاتێ ڕای کرد بۆ لای کەشتیەکی پڕ (لە خەڵك) ﴿١٤٠﴾ ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ئەمجا (ئەو کەشتیە لەبەر ئەوەی باری قورس بوو، لەترسی نوقم نەبوونی، خەڵکەکەی کە لەناویدا بوون، قورعەکێشیان کرد بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەرچوو بیخەنە ناو دەریاکەوە وباری کەشتیەکە سووکتر ببێت) قورعەیان کرد (یونس) ئەو کەسە بوو لەقورعەکە سەرنەکەوت ﴿١٤١﴾ ﴿فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ (خرایە دەریاکەو) ئەمجا نەهەنگێك قووتی دا ئەویش شایانی سەرزەنشت بوو ﴿١٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو لە یاد کارانی (خوا) نەبوایە ﴿١٤٣﴾ ﴿لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە لەناو سکی ئەو (نەهەنگەدا) دەمایەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ بە هۆی ئەوەوە فڕێمان دایە زەویەکی ڕووت (بێ دار و درەخت) و نەخۆشیش بوو ﴿١٤٥﴾ ﴿وَأَنبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ﴾ وە ڕووەکێکی کولەکەمان بەسەریدا ڕواند ﴿١٤٦﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ ئەوسا بە پێغەمبەرێتی ناردمان بۆ لای سەد هەزار کەس یا زیاتر ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ گەلەکەش باوەڕیان هێنا و بەو هۆیەوە بەهرەمەندمان کردن لەژیان تا ماوەیەك ﴿١٤٨﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیاریان لێ بکە ئایا کچان بۆ پەروەردگاری تۆیە و کوڕانیش هی ئەوانە؟ ﴿١٤٩﴾ ﴿أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ یان ئەوان بەدیارەوەبوون کە ئێمە فریشتەکانمان بەمێینە دروست کرد ﴿١٥٠﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ﴾ بێدار بن بەڕاستی ئەوان لە دەس هەڵبەسی خۆیانەوە دەڵێن ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ خوا منداڵی بووەو بێگومان ئەوانە درۆزنن ﴿١٥٢﴾ ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ﴾ ئایا (خوا) کچانی هەڵبژاردووە(بۆ خۆی)بەسەر کوڕان دا ﴿١٥٣﴾

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چیتانە چۆن بڕیاری وا دەدەن ﴿١٥٤﴾ ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٥٥﴾ ﴿أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ﴾ یان بەڵگەیەکی ڕوونتان (لەم بارەیەوە) هەیە ﴿١٥٦﴾ ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ دەی کتێبەکەتان (بەڵگەکەتان) بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿١٥٧﴾ ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا﴾ وە ئەو (بێ باوەڕانە) لە نێوان خواو جنۆکەدا خزمایەتی یان بڕیار داوە ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جنۆکەکان دەیان زانی کە بەڕاستی ئەوان ئامادە دەکرێن (لەڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٨﴾ ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێگەردە خوا لەوەی ئەو (بێ باوەڕانە) دەیلێن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ (هەموویان سزا دەدرێن) بێجگە بەندە خاوێن کراوەکانی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئێوە و ئەو (بتانە) یش کە دەیپەرستن ﴿١٦١﴾ ﴿مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ ئێوە ناتوانن لەبەرانبەری خوادا گومڕاکەری (کەس) بن ﴿١٦٢﴾ ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ بێجگە ئەو کەسەی (خوا دەزانێ) دەچێتە دۆزەخەوە ﴿١٦٣﴾ ﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾ (فریشتەکان دەڵێن) هیچ کام لەئێمە نییە مەگەر پلەو شوێنێکی دیاری کراوی خۆی هەیە ﴿١٦٤﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە هەموومان بەڕیز وەستاوین (بۆ عیبادەت و بەجێ هێنانی فەرمانی خوا) ﴿١٦٥﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەین هەمیشە تەسبیحات وزیکر ویادی ئەو دەکەین ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِن كَانُوا لَيَقُولُونَ﴾ بێگومان هەر چەندە بت پەرستان دەیانووت ﴿١٦٧﴾ ﴿لَوْ أَنَّ عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبێك (ی ئاسمانی وەك کتێبی) پێشینانمان هەبوایە ﴿١٦٨﴾ ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە بەندە پاك و خاوێنەکانی خوا دەبووین ﴿١٦٩﴾ ﴿فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا (کە کتێبیان بۆ هات) باوەڕیان پێ نەهێنا، جابەزوویی دەزانن (سەر ئەنجامی بێ بڕوابیەکەیان چۆن دەبێ) ﴿١٧٠﴾ ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر بڕیارمان داوە بۆ بەندە نێردراوەکانمان ﴿١٧١﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ﴾ کە بێگومان هەر ئەوان سەر دەخرێن ﴿١٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دیاریشە هەر سەربازانی ئێمە سەردەکەوون ﴿١٧٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تۆش وازیان لێ بهێنە تا ئەو ماوەی (دیاری کراوە بۆ لەناوبردنیان) ﴿١٧٤﴾ ﴿وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان بینە (سەرنجامیان چۆن دەبێت) لەمەولا ئەوانیش دەبینن (چییان بەسەر دێت) ﴿١٧٥﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ جا ئایا بەپەلە داوای سزای ئێمە دەکەن ﴿١٧٦﴾ ﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ﴾ هەر کاتێ سزای ئێمە هاتە خوارەوە بۆ ناوماڵەکانیان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەوسا ترسێنراوان چ ڕۆژێکی خراپ و تەنگیان دەبێ ﴿١٧٧﴾ ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ وە وازیان لێ بهێنە هەتائەو ماوەی (دیاری کراوە بۆیان) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە ببینە ئەمجا لەمەولا ئەوانیش دەبینن ﴿١٧٩﴾ ﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پەروەردگارت پاك و بێگەردە، پەروەردگاری بالا دەست لەوەی بێ باوەڕان دەیلێن (دەربارەی) ﴿١٨٠﴾ ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ سڵاو و درودیش بۆ گشت پێغەمبەران ﴿١٨١﴾ ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایشیش بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿١٨٢﴾

سورەتی ﴿ صٓ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿صٓ﴾ بە (صاد) دەخوێنرێتەوە خوازاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیر سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلۡقُرۡءَانِ ذِي ٱلذِّكۡرِ﴾ سوێند بە قورئانی خاوەن ڕێز و پەند و ئامۆژگاری (١) ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي عِزَّةٖ وَشِقَاقٖ﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕن ڕۆ چوون، لە خۆبەگەورە زانین و دژایەتیدا (بەرانبەر ئیسلام و شوێن کەوتووانی) (٢) ﴿كَمۡ أَهۡلَكۡنَا مِن قَبۡلِهِم مِّن قَرۡنٖ﴾ چەندەها گەلمان پێش ئەوان (کافرانی مەککە) لەناو برد ﴿فَنَادَواْ وَّلَاتَ حِينَ مَنَاصٖ﴾ ئەمجا هاواریان کرد لە حاڵێکدا کاتی ڕزگار بوون نەمابوو (٣) ﴿وَعَجِبُوٓاْ أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡۖ﴾ سەریان سوڕدەماکە ترسێنەرێکیان لە خۆیان بۆ هاتووە ﴿وَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ هَٰذَا سَٰحِرٞ كَذَّابٌ﴾ وە بێ باوەڕان دەیان ووت ئەم (پێغەمبەرە) جادوو گەرێکی زۆر درۆزنە (٤) ﴿أَجَعَلَ ٱلۡأٓلِهَةَ إِلَٰهٗا وَٰحِدًاۖ﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەرە) هەموو خواکانی کردوەتە یەك خوا ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيۡءٌ عُجَابٞ﴾ بەڕاستی ئەمە (کەیەك خوا بێ) شتێکی زۆر سەرسوڕهێنەرە (٥) ﴿وَٱنطَلَقَ ٱلۡمَلَأُ مِنۡهُمۡ﴾ وە گەورەکانی (قورەیش لەگەڵ پێغەمبەر قسەیان کرد و هەڵسان) بە پەلە دەرچوون ﴿أَنِ ٱمۡشُواْ وَٱصۡبِرُواْ عَلَىٰٓ ءَالِهَتِكُمۡۖ﴾ (بەخەڵکیان ووت) بڕۆن و خۆ گر بن لەسەر (پەرستنی) خواکانتان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيۡءٞ يُرَادُ﴾ بەڕاستی ئەمە(ی موحەممەد ﷺ) دەیڵێ شتێکە لە ئێوە داوا کراوە (هەتا ببێتە گەورەی هەموو عەرەب) (٦) ﴿مَا سَمِعۡنَا بِهَٰذَا فِي ٱلۡمِلَّةِ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ ئەمەمان نەبیستووە لە کۆتا ئایینیدا (کە نەسرانی یە) ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا ٱخۡتِلَٰقٌ﴾ ئەمە تەنها شتێکی هەڵبەستراوە (٧) ﴿أَءُنزِلَ عَلَيۡهِ ٱلذِّكۡرُ مِنۢ بَيۡنِنَاۚ﴾ ئایا چۆن وەحی لە ناو هەموومان دا بۆ ئەو (موحەممەد ﷺ) دابەزێنراوە ﴿بَلۡ هُمۡ فِي شَكّٖ مِّن ذِكۡرِيۚ﴾ (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئەوانە لە گوماندان لە قورئانەکەی من ﴿بَل لَّمَّا يَذُوقُواْ عَذَابِ﴾ (نەخێر وا نیە) بەڵکو ئەوانە هێشتا سزای منیان نەچەشتووە (بۆیە باوەڕ ناهێنن) (٨) ﴿أَمۡ عِندَهُمۡ خَزَآئِنُ رَحۡمَةِ رَبِّكَ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡوَهَّابِ﴾ یا خەزێنەکانی بەزەیی پەروەردگاری زاڵی باڵادەستی بەخشندەت لای ئەوانە؟ (٩) ﴿أَمۡ لَهُم مُّلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَاۖ﴾ یا دەسەڵات و پاشایی ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە هی ئەوانە ﴿فَلۡيَرۡتَقُواْ فِي ٱلۡأَسۡبَٰبِ﴾ (ئەگەر وایە) دەبا بەرز ببنەوە لە ناو هۆکارەکانی بەرز بوونەوەدا (تا دەگەنە عەرش ئەمجا وەحی دابەزێنن بۆ هەر کەسێ خۆیان دەیانەوێت) (١٠) ﴿جُندٞ مَّا هُنَالِكَ مَهۡزُومٞ مِّنَ ٱلۡأَحۡزَابِ﴾ (بێ بڕوایانی قورەیش) لەشکر و کۆمەڵێکی بێ نرخن لەو کۆمەڵانەی (دژی پێغەمبەرانن بەزوویی) دەشکێنرێن و سەر شۆڕ دەبن (١١) ﴿كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ قَوۡمُ نُوحٖ وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ ذُو ٱلۡأَوۡتَادِ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح و عاد و فیرعەونی خاوەن مێخەکان باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا (١٢) ﴿وَثَمُودُ وَقَوۡمُ لُوطٖ وَأَصۡحَٰبُ لۡـَٔيۡكَةِۚ﴾ وە (گەلی) سەموود و گەلی لووط و خاوەن باخە چڕو پڕەکان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلۡأَحۡزَابُ﴾ ئەوانە تاقم و کۆمەڵانێك بوون (١٣) ﴿إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان بە پێغەمبەران نەهێنا بۆیە سزای منیان بەسەرا چەسپا (و لە ناو چوون) (١٤) ﴿وَمَا يَنظُرُ هَٰٓؤُلَآءِ إِلَّا صَيۡحَةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ ئەمانە تەنها چاوەڕوانی دەنگێکی زۆر گەورە دەکەن ﴿مَّا لَهَا مِن فَوَاقٖ﴾ ئەو دەنگە (فوو کردن بە کەڕەنادا) کەمترین ماوە دوا خستنی نییە (١٥) ﴿وَقَالُواْ رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبۡلَ يَوۡمِ ٱلۡحِسَابِ﴾ (بە گاڵتە پێکردنێکەوە) وە ووتیان: ئەی پەروەردگارمان پێش ڕۆژی لێ پرسینەوە بەشەکەمان (لە سزا یان پاداشت) پێ بدە (١٦)

﴿ٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) دان بـە خۆتـدا بگـرە لەسـەر ئەو قسـانەی کـە دەیکەن ﴿وَٱذۡكُرۡ عَبۡدَنَا دَاوُۥدَ ذَا ٱلۡأَيۡدِۖ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ﴾ بیـری بەندەمـان (داوود) ی خـاوەن هێـز و توانا بکـەرەوە بێگومان ئەو هەمیشـە گـەڕاوە بـوو بـۆ لای خـوا ⁽١٧⁾ ﴿إِنَّا سَخَّرۡنَا ٱلۡجِبَالَ مَعَهُۥ يُسَبِّحۡنَ﴾ بەڕاسـتی ئێمـە چیاکانمـان رام هێنـا بـوو تەسـبیحاتی خوایـان دەکـرد لەگـەڵ ئـەو (داوود) ﴿بِٱلۡعَشِيِّ وَٱلۡإِشۡرَاقِ﴾ بەئێـواران و بەیانیانـدا ⁽١٨⁾ ﴿وَٱلطَّيۡرَ مَحۡشُورَةٗۖ كُلّٞ لَّهُۥٓ أَوَّابٞ﴾ وە باڵنـدەکان کـە لـەدەوری ئـەو (داوود) کۆدەکرانـەوە هەموو (بـۆ تەسـبیحات) بـۆلای ئـەو دەگەڕانەو (تـا لەگـەڵ داوود یـادی خـوا بکـەن) ⁽١٩⁾ ﴿وَشَدَدۡنَا مُلۡكَهُۥ﴾ وە پاشـایەتیەکەی ئەومـان بەهێـز کـرد ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡحِكۡمَةَ وَفَصۡلَ ٱلۡخِطَابِ﴾ دانایـی و گوفتـاری جیاکەرەوەمـان پێ بەخشـی ⁽٢٠⁾ ﴿وَهَلۡ أَتَىٰكَ نَبَؤُاْ ٱلۡخَصۡمِ إِذۡ تَسَوَّرُواْ ٱلۡمِحۡرَابَ﴾ وە ئایـا هەواڵـی داوا چییەکانت پێ گەیشـتووە کاتێ بەدیواری خەڵوەتگاکـەدا سـەر کەوتـن ⁽٢١⁾ ﴿إِذۡ دَخَلُواْ عَلَىٰ دَاوُۥدَ فَفَزِعَ مِنۡهُمۡۖ﴾ لە ناکاودا چوونـە ژوورەوە بۆ لای داوود ئەویش داچڵەکا و ترسـا لێیان ﴿قَالُواْ لَا تَخَفۡۖ خَصۡمَانِ﴾ ووتیان: مەترسـە (ئێمە) دوو داوا چین ﴿بَغَىٰ بَعۡضُنَا عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ یەکێکمان ستەمی لەوی تر کردووە ﴿فَٱحۡكُم بَيۡنَنَا بِٱلۡحَقِّ وَلَا تُشۡطِطۡ﴾ جا لە نێوانماندا بەهەق وڕاستی بڕیار بدەولە ڕاستی لامەدە (لە بڕیارەکەتدا) ﴿وَٱهۡدِنَآ إِلَىٰ سَوَآءِ ٱلصِّرَٰطِ﴾ وە ڕێنموونیمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست ⁽٢٢⁾ ﴿إِنَّ هَٰذَآ أَخِي لَهُۥ تِسۡعٞ وَتِسۡعُونَ نَعۡجَةٗ﴾ (یەکیان ووتی) بێگومان ئەمە برامە، نەوەدونۆ سەرمەڕی هەیە ﴿وَلِيَ نَعۡجَةٞ وَٰحِدَةٞ﴾ و منیش یەك مەڕم هەیە ﴿فَقَالَ أَكۡفِلۡنِيهَا وَعَزَّنِي فِي ٱلۡخِطَابِ﴾ کەچی دەڵێت ئەو مەڕەش بدە بەمن (بیسپێرە بە من) و لەکاتی قسە کردندا زاڵە بەسەرمدا ⁽٢٣⁾ ﴿قَالَ لَقَدۡ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعۡجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِۦۖ﴾ (ئەمجا داوود علیه السلام بەبێ ئەوەی گوێ لەبراکەی تریان بگرێت وبەپەلە ئەم حوکمەی دا) ووتی: سوێندبەخوا بەڕاستی ستەمی لێکردوی کـە داوات لێـدەکات تاقە مەڕەکـەت بخاتە ناو مەڕەکانـی خۆیەوە ﴿وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلۡخُلَطَآءِ لَيَبۡغِي بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٍ﴾ و بێگومان زۆر لەشەریك و هاوبەشان ستەم لەیەکتری دەکەن ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَقَلِيلٞ مَّا هُمۡۗ﴾ بێجگـە لەوانـەی باوەڕیان هێناوە و کـردەوەی چاکیان کردووە، ئەوانـەش زۆر کەمن ﴿وَظَنَّ دَاوُۥدُ أَنَّمَا فَتَنَّٰهُ﴾ داوود زانـی کـە ئێمە تەنها تاقیمان کردوەتەوە ﴿فَٱسۡتَغۡفَرَ رَبَّهُۥ وَخَرَّۤ رَاكِعٗاۤ وَأَنَابَ ۩﴾ بۆیـە داوای لێبوردنی کرد لە پەروەردگاری وکەوت بە ڕوودا بە سوژدە بردنەوە و تۆبەی کرد (لەوەی نەدەبوو بەبێ گوێگرتن لەکەسی بەرامبەر حوکم بدات وپەلەش بکات لەبڕیاردانا) ⁽٢٤⁾ ﴿فَغَفَرۡنَا لَهُۥ ذَٰلِكَۖ﴾ ئێمەش لەو هەڵەی ئەو خۆش بووین ﴿وَإِنَّ لَهُۥ عِندَنَا لَزُلۡفَىٰ وَحُسۡنَ مَـَٔابٖ﴾ بەڕاسـتی ئـەو (داوود) پلـە و پایـەی بـەرزەو نزیکـە لـە ئێمـەوە ودواڕۆژێکـی چاکیشـی هەیە ⁽٢٥⁾ ﴿يَٰدَاوُۥدُ إِنَّا جَعَلۡنَٰكَ خَلِيفَةٗ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەی داوود بێگومـان ئێمە تۆمان کرد بەجێنشـینی (پێغەمبەرانی پێش خۆت) لە زەویـدا ﴿فَٱحۡكُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ بِٱلۡحَقِّ﴾ کەوابوو تۆش لـە نێوان خەڵکدا بەڕاستی فەرمانڕەوایی بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعِ ٱلۡهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ شوێن هەوا و ئارەزوو مەکەوە با لەڕێگای خـوا لات نەدات ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بێگومان ئەوانـەی لەڕێگای خوا لادەدەن و گومڕا دەبن ﴿لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدُۢ بِمَا نَسُواْ يَوۡمَ ٱلۡحِسَابِ﴾ سـزای سـەختـیـان بـۆ هـەیـە چونکـە ڕۆژی لێپرسـینـەوەیـان لەبیر کردبوو ⁽٢٦⁾

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا﴾ ئێمە ئاسمان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەبێهودە دروستمان نەکردووە ﴿ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوە گومانی ئەو کەسانەیە کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بەئاگری دۆزەخ ﴿٢٧﴾ ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەگەڵ خراپەکاران لە زەویدا وەك یەکیان دائەنێین (لە دوا ڕۆژدا، نەخێر وانی یە) ﴿أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ یان پارێزکاران ولەخواترسان وەك بەد کرداران لێ دەکەین ﴿٢٨﴾ ﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ﴾ (ئەم قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە لەئایەتەکانی، وە خاوەنانی بیر و ژیری پەندی لێ وەربگرن ﴿٢٩﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ﴾ ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داوود (علیهما السلام) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ ئەو (سولەیمان) بەندەیەکی چاك بوو، بێگومان ئەو زۆر ڕوو لەخوا بوو ﴿٣٠﴾ ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ﴾ سەر لە ئێوارە کاتێك ئەسپانی ڕەسەن و خێرا نیشانی سولەیمان درا ﴿٣١﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي﴾ جا (سولەیمان) ووتی خۆشەویستی ئەم ئەسپانەم باوەدا بەسەر یاد و عیبادەتی پەروەردگارم دا (کە نوێژی عەسر بوو) ﴿حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ (سەیری ئەسپەکانی دەکرد) هەتا لەچاوو گوم بوون ﴿٣٢﴾ ﴿رُدُّوهَا عَلَيَّ﴾ (ووتی) جارێکی تر ئەو ئەسپانەم بۆ بگێڕنەوە ﴿فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ ئەمجا دەستی هێنا بە دەست و قاچ و گەردن و یالی (ئەو ئەسپانەدا) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی سولەیمانمان تاقی کردەوە ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا﴾ و لاشەی (لەتە کوڕێ)کمان فڕێدا بەسەر تەختەکەیدا (چونکە پێشتر سوێندی خواردبوو، کە بەسەر تەواوی خێزانەکانیدا ئەسوڕێتەوە وکۆ ئەبێتەوە لەگەڵیاندا، وهەریەکەشیان کوڕێکی ببێت ولەپێناو خوادا جیهاد بکەن بەبێ ئەوەی (ان شاء الله) بکات لەدواییدا لەهەر هەموو خێزانەکانی تەنها کوڕێکی نوقسانی ناتەواوی بوو، خوای گەورەش بەمە تاقیکردەوە) ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پاشان تەوبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای خوا ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و دەسەڵات و پاشایەتێکم پێ ببەخشە ﴿لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي﴾ کەدوای من دەس نەدا بۆ کەسی تر ﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ﴾ بێگومان تەنها تۆی بەخشندەی (هەموو شتێکی) ﴿٣٥﴾ ﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾ (دوای نزاکەی) (با) مان بۆ ڕام هێنا وخستمانە خزمەتیەوە ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ﴾ بەفەرمانی ئەو بەنەرمی دەڕۆیی بۆ هەر جێگایەك بیویستایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ﴾ وە هەموو (جنۆکەو) شەیتانەکانمان بۆ ڕام هێنا بوو کە بینا سازو مەلەوانی ژێر دەریا بوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ وە هەندێکی تریان (کە سەرپێچی سولەیمانیان کردبوو ڕاممان هێنان بۆی) بە پێکەوە بەستراوی لە کۆت زنجیردا ﴿٣٨﴾ ﴿هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئەمەی (کە باسکرا) بەخششی ئێمەیە (بۆ تۆ)، ئەمجا بەویستی خۆت بیبەخشە، یان بیگرەوە و مەیبەخشە بەبێ پرسینەوە (لێت) ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەو (سولەیمان) پلەی بەرزی هەیە لای ئێمە وە سەر ئەنجامی چاکی هەیە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەندەی ئێمە ئەیوب بکە کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾ (ووتی) بەڕاستی شەیتان تووشی زەحمەت و ناڕەحەتی و ئازاری کردووم ﴿٤١﴾ ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (پێ ی وترا) پێت بدە بە زەویدا ئەوە کانیاوێکی ساردە بۆ خۆشتن و خواردنەوە (پێی دا بەزەویدا و ئاو هەڵقوڵی ولەو ئاوە خۆی شت و ئاوی خواردەوە ولە نەخۆشییەکەیشی چاك بوویەوە) ﴿٤٢﴾

﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥٓ أَهۡلَهُۥ وَمِثۡلَهُم مَّعَهُمۡ﴾ وە ژن و منالەکانی و ئەوەندەی تریشمان لەگەڵیان دا بە (ئەیوب) بەخشی ﴿رَحۡمَةٗ مِّنَّا وَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بەڕەحم ومیهرەبانی لە لایەن خۆمانەوە (بۆ ئەیوب) وە بۆ پەند و ئامۆژگاری بۆ خاوەنانی ژیری و بیرو هۆش ﴿٤٣﴾ ﴿وَخُذۡ بِيَدِكَ ضِغۡثٗا فَٱضۡرِب بِّهِۦ وَلَا تَحۡنَثۡ﴾ (پێمان ووت) چەپکێ شووڵ (داری زۆر باریك) بە دەستەوە بگرە و پێی بدە (لەخێزانت یەك جار) و سوێندەکەت مەشکێنە (کە لە خێزانت خوارد بوو سەد داری لێ بدەی) ﴿إِنَّا وَجَدۡنَٰهُ صَابِرٗاۚ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ئەیوب)مان بەخۆگری بینی ﴿نِّعۡمَ ٱلۡعَبۡدُ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٞ﴾ چ بەندەیەکی چاك بوو بەڕاستی ئەو زۆر گوێڕایەڵ و ڕوو لە خوا بوو ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ عِبَٰدَنَآ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ﴾ وە باسی بەندەکانی ئێمە بکە ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب ﴿أُوْلِي ٱلۡأَيۡدِي وَٱلۡأَبۡصَٰرِ﴾ کە خاوەنی هێزو توانا و بینایی بوون ﴿٤٥﴾ ﴿إِنَّآ أَخۡلَصۡنَٰهُم بِخَالِصَةٖ ذِكۡرَى ٱلدَّارِ﴾ بەڕاستی لەبەر ئەوەی هەمیشە ڕۆژی دواییان لەبیردابوو ئێمە (بە بەندەی تایبەتی خۆمان) هەڵمان بژاردن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمۡ عِندَنَا لَمِنَ ٱلۡمُصۡطَفَيۡنَ ٱلۡأَخۡيَارِ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە (هەر سیانیان) لای ئێمە لەبەندە هەڵبژێردراوە چاکەکانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ إِسۡمَٰعِيلَ وَٱلۡيَسَعَ وَذَا ٱلۡكِفۡلِۖ﴾ وە باسی (بەندەکانی ئێمە) ئیسماعیل و ئەلیەسەع و ذو لکیفل بکە ﴿وَكُلّٞ مِّنَ ٱلۡأَخۡيَارِ﴾ کەهەموویان لە چاکەکارانن ﴿٤٨﴾ ﴿هَٰذَا ذِكۡرٞۚ وَإِنَّ لِلۡمُتَّقِينَ لَحُسۡنَ مَـَٔابٖ﴾ ئەم (باسی پێغەمبەرانە) باس و ناوبانگی چاکیانە لە دونیادا و بێگومان پارێزکاران سەرئەنجامێکی چاکیان هەیە ﴿٤٩﴾ ﴿جَنَّٰتِ عَدۡنٖ مُّفَتَّحَةٗ لَّهُمُ ٱلۡأَبۡوَٰبُ﴾ (کە بریتی یە لە) بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی، کەدەرگاکانی کراوەتەوە بۆیان ﴿٥٠﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا﴾ لەوێدا (لەسەر کورسی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿يَدۡعُونَ فِيهَا بِفَٰكِهَةٖ كَثِيرَةٖ وَشَرَابٖ﴾ تێیدا داوای میوەهاتی زۆر و جۆرەها خواردنەوە دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿وَعِندَهُمۡ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرۡفِ أَتۡرَابٌ﴾ و حۆریانی هاوتەمەنیان لایە (خێزانیانن) کەچاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿٥٢﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوۡمِ ٱلۡحِسَابِ﴾ ئەمە ئەو (نازو نیعمەتانە)یە کە بەڵێنتان پێ درا بوو بۆ ڕۆژی لێپرسینەوە(ی قیامەت) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَرِزۡقُنَا مَا لَهُۥ مِن نَّفَادٍ﴾ بەڕاستی ئەمە ڕزق و ڕۆزی ئێمەیە هەرگیز تەواو بوونی بۆ نییە ﴿٥٤﴾ ﴿هَٰذَاۚ وَإِنَّ لِلطَّٰغِينَ لَشَرَّ مَـَٔابٖ﴾ ئا ئەمە (پاداشتی پارێزکارانە) و بێگومان سەرکەشانیش خراپترین پاشە ڕۆژیان هەیە ﴿٥٥﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصۡلَوۡنَهَا فَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ دۆزەخە کەدەچنە ناویەوە، ئای چ جێگایەکی بەدو خراپە ﴿٥٦﴾ ﴿هَٰذَا فَلۡيَذُوقُوهُ حَمِيمٞ وَغَسَّاقٞ﴾ ئەمە و ئاوی لەکوڵ و کێم وزووخاو، دەبا بیچەژن ﴿٥٧﴾ ﴿وَءَاخَرُ مِن شَكۡلِهِۦٓ أَزۡوَٰجٌ﴾ وە چەند جۆری تر سزایان هەیە لەو شێوە ﴿٥٨﴾ ﴿هَٰذَا فَوۡجٞ مُّقۡتَحِمٞ مَّعَكُمۡ﴾ (بە گومڕاکەرەکان دەوترێ) ئەمە کۆمەڵێکە لەگەڵ ئێوەدا دێنە دۆزەخ ﴿لَا مَرۡحَبَۢا بِهِمۡۚ﴾ (گومڕاکەرەکانیش دەڵێن) بەخێر نەیەن ﴿إِنَّهُمۡ صَالُواْ ٱلنَّارِ﴾ بێگومان ئەوانە دەچنە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُواْ بَلۡ أَنتُمۡ لَا مَرۡحَبَۢا بِكُمۡۖ﴾ ئەوان (بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڵکو ئێوە بەخێر نەیەن ﴿أَنتُمۡ قَدَّمۡتُمُوهُ لَنَاۖ﴾ ئێوە (لەدونیا گومڕاتان کردین و ئەم سزاتان پێش هێنا بۆمان ﴿فَبِئۡسَ ٱلۡقَرَارُ﴾ ئای چ جێگاو مەنزڵێکی خراپە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُواْ رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا﴾ دەڵێن: ئەی پەروەردگارمان هەر کەس (هۆی) پێش هێنانی ئەم سزایە بوو بۆ ئێمە ﴿فَزِدۡهُ عَذَابٗا ضِعۡفٗا فِي ٱلنَّارِ﴾ ئەوە سزای ئەو کەسە لەدۆزەخدا چەند قات بکە رەوە ﴿٦١﴾

﴿وَقَالُوا۟ مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا﴾ وە (گومڕاکەرەکان) دەڵێن ئەوە چیمانە بۆچ پیاوانێك نابینین ﴿كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ ٱلْأَشْرَارِ﴾ کە ئێمە لە خراپەرکارانمان دەژماردن ﴿٦٢﴾ ﴿أَتَّخَذْنَٰهُمْ سِخْرِيًّا﴾ ئایا ئەوانەن کە گاڵتەمان پێ دەکردن؟ ﴿أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ یا (لێرەن بەڵام) چاوەکان لێیان کەلا بووە (و نایان بینن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ ٱلنَّارِ﴾ بێگومان ئەوە (کە باسکرا) ئاژاوە و شەڕە قسەی دۆزەخیانە، وڕاستە (و دێتەدی) ﴿٦٤﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَآ أَنَا۠ مُنذِرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من تەنها ترسێنەرێکم ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ﴾ و هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوای تەنهای بەدەسەڵات ﴿٦٥﴾ ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْغَفَّٰرُ﴾ زاڵی باڵادەستی لێبوردەیە ﴿٦٦﴾ ﴿قُلْ هُوَ نَبَؤٌا۟ عَظِيمٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوە هەواڵێکی زۆر گەورەیە ﴿٦٧﴾ ﴿أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾ کە ئێوە گوێ ی پێ نادەن ﴿٦٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِىَ مِنْ عِلْمٍۭ بِٱلْمَلَإِ ٱلْأَعْلَىٰٓ﴾ (بڵێ ئەگەر وەحیم بۆنەهاتایە) من هیچ ئاگام لەکۆمەڵی هەرە بڵند (فریشتەکان) نەبووە ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کاتێ دەمە قاڵێیان دەکرد (دەربارەی ئادەم) ﴿٦٩﴾ ﴿إِن يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ نیگا بۆ من ناکرێت ﴿إِلَّآ أَنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ جگە لەوە نەبێت کە من تەنها ترسێنەرێکی ڕوونکەرەوەم ﴿٧٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ ئەو کاتەی (دەمەقاڵێ یان بوو) پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّى خَٰلِقٌۢ بَشَرًا مِّن طِينٍ﴾ بەڕاستی من مرۆڤێك لە قوڕ دروست دەکەم ﴿٧١﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِى﴾ ئەمجا کاتێ شێوەکەیم ڕێك خست و فوم پێدا کرد و گیانم کرد بەبەریدا لە گیانێك کە خۆم دروستم کردووە ﴿فَقَعُوا۟ لَهُۥ سَٰجِدِينَ﴾ ئەوسا هەموو بە سوژدە بردن بۆی بکەون بە ڕوودا ﴿٧٢﴾ ﴿فَسَجَدَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جافریشتەکان هەر هەموویان سوژدەیان برد ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ ٱسْتَكْبَرَ﴾ بێجگە لە شەیتان کە خۆی بە گەورە دانا ﴿وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ و لە بێ باوەڕان بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ يَٰٓإِبْلِيسُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس ﴿مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَىَّ﴾ چی شتێك ڕێگری کردی (لەوەی) کە سوژدە ببەیت بۆ کەسێ کە بە هەردوو دەستی خۆم دروستم کردووە ﴿أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ ٱلْعَالِينَ﴾ ئایا خۆت بە گەورە زانی، یاخو لەبەرزو بڵندەکانی ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ أَنَا۠ خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِى مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُۥ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لەئاگر دروست کردووە، بەڵام ئەوت لەقوڕ دروستکردووە ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ فَٱخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی کەواتە لەو (بەهەشتە) دەرچۆ و بڕۆ، چونکە بێگومان تۆ دەرکراوی لەڕەحمەتی من ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِىٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینی منت لەسەر بێ تا ڕۆژی (پاداشت و تۆڵە) ﴿٧٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِىٓ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە (نەمرم) تا ڕۆژێ (مردوان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی: دەی بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٨٠﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْوَقْتِ ٱلْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژی کاتی دیاری کراو ﴿٨١﴾ ﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەمجا سوێند بەعیزەتت هەر هەموویان گومڕا دەکەم ﴿٨٢﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ﴾ ئەوانەیان نەبێ کەبەندەی پاك و هەڵبژاردەی تۆن ﴿٨٣﴾

﴿قَالَ فَٱلۡحَقُّ وَٱلۡحَقَّ أَقُولُ﴾ (خـوا) فەرمووی: مـن حەقم هەر حەقیـش دەڵێم ﴿٨٤﴾ ﴿لَأَمۡلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنۡهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ بەڕاسـتی دۆزەخ پـڕ دەکەم لە تـۆ و ئەوانەی (لە ئادەمییان) شـوێنت دەکەون بەتێکڕا ﴿٨٥﴾ ﴿قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٖ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ من هیچ کرێ و پاداشـتێك لەسـەر گەیاندنی ئەم ئایینە لە ئێوە داواناکەم ﴿وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُتَكَلِّفِينَ﴾ و من لەو کەسـانەش نیم کە درۆ هەڵبەسـتم و زۆر لە خـۆم بکەم ﴿٨٦﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئەم (قورئانە) تەنها پەند و ئامۆژگارییە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٨٧﴾ ﴿وَلَتَعۡلَمُنَّ نَبَأَهُۥ بَعۡدَ حِينِۢ﴾ بەڕاستی پاش ماوەیەك لە هەواڵی ئەو (قورئانە) دەزانن ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿ الزُّمَر ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَنزِيلُ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئـەم قورئانـە هێنراوەتەخوارەوە ﴿مِنَ ٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ لە لایەن خوای باڵادەسـتی کار بەجـێ وە ﴿١﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ﴾ بێگومـان ئێمـە بەحـەق و ڕاسـتی قورئانمـان بـۆ تۆ هێناوەتـە خـوارەوە ﴿فَٱعۡبُدِ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ﴾ کەواتـە خوا بپەرسـتە و بە تەنها هەر بـۆ ئەو ملکەچ بـە ﴿٢﴾ ﴿أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلۡخَالِصُۚ﴾ بێداربـە ئایینـی (گـەردن کەچـی) پـاك و خاوێـن هـەر بـۆ خوایـە ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ وە کەسـانێ جگە لەو (خوا) چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿مَا نَعۡبُدُهُمۡ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلۡفَىٰٓ﴾ (دەڵێـن) تەنهـا لەبەر ئەوە دەیان پەرسـتین نزیکمـان بکەنەوە لە خـوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ﴾ بێگومـان خوا بڕیـار دەدات لـە نێوانیاندا ﴿فِي مَا هُمۡ فِيهِ يَخۡتَلِفُونَۗ﴾ لەو شـتانەدا کەئـەوان تیایا جیاواز بوون ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَنۡ هُوَ كَٰذِبٞ كَفَّارٞ﴾ بەڕاسـتی خـوا ڕێنموونیی کەسێ نـاکات کـە درۆزنـی زۆر بـێ بـاوەڕە ﴿٣﴾ ﴿لَّوۡ أَرَادَ ٱللَّهُ أَن يَتَّخِذَ وَلَدٗا﴾ ئەگـەر خوا بیویسـتایە منداڵێـك بۆ خۆی بڕیار بدات ﴿لَّٱصۡطَفَىٰ مِمَّا يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ﴾ ئەوە لەناو دروسـت کراوەکانیدا کامەی بوویسـتایە هەڵـی دەبژارد ﴿سُبۡحَٰنَهُۥۖ هُوَ ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ پـاك و بێگەردە هەر ئـەوە خوای تەنهای زاڵ و بە دەسـەڵات ﴿٤﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۖ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کردووە ﴿يُكَوِّرُ ٱلَّيۡلَ عَلَى ٱلنَّهَارِ﴾ شـەو دەهێنـێ بەسـەر ڕۆژدا ﴿وَيُكَوِّرُ ٱلنَّهَارَ عَلَى ٱلَّيۡلِۖ﴾ و ڕۆژ دەهێنێ بەسـەر شـەودا ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ و خـۆر و مانگـی ڕام هێنـاوە ﴿كُلّٞ يَجۡرِي لِأَجَلٖ مُّسَمًّىۗ﴾ هەریەکەیـان (لەخولگـەی خۆیـدا) تا ئـەو ماوەیەی بۆی دیـاری کـراوە دەگەڕێت ودەسـوڕێتەوە ﴿أَلَا هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡغَفَّٰرُ﴾ بێداربە هەر ئەو (خوا) زاڵی لێ بوردەیە ﴿٥﴾

﴿خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ (خوا) ئێوەی لە تاکە کەسێك (ئادەم) دروست کردووە ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا﴾ پاشان لەو (کەسە) هاوسەرەکەی (حەووای) بەدی هێناوە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ ثَمَٰنِيَةَ أَزۡوَٰجٖۚ﴾ وە بۆ ئێوە هەشت جووتی (نێر و مێ) لە ئاژەڵ بە دی هێناوە ﴿يَخۡلُقُكُمۡ فِي بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمۡ﴾ ئێوە دروست دەکات لەناو سکی دایکتاندا ﴿خَلۡقٗا مِّنۢ بَعۡدِ خَلۡقٖ﴾ بە بەدی هێنانی یەك لە دوای یەك ﴿فِي ظُلُمَٰتٖ ثَلَٰثٖۚ﴾ لەناو سێ تاریکی (ناو سك، منداڵدان، پەردەی کۆرپەلە)دا ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡ لَهُ ٱلۡمُلۡكُۖ﴾ ئا ئەوە پەروەردگاری ئێوەیە کە دەسەڵات و پاشایی هەر موڵکی ئەوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ فَأَنَّىٰ تُصۡرَفُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست جگە لە زاتی ئەو نیە، کەواتە ئێوە چۆن لە ئایینی ڕاست لادەدرێن ﴿٦﴾ ﴿إِن تَكۡفُرُواْ﴾ ئەگەر ئێوە بێ باوەڕبن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمۡۖ﴾ ئەوە بێگومان خوا بێ نیازە لەئێوە ﴿وَلَا يَرۡضَىٰ لِعِبَادِهِ ٱلۡكُفۡرَۖ﴾ و ڕازی نییە بە بێ باوەڕی بۆ بەندەکانی ﴿وَإِن تَشۡكُرُواْ يَرۡضَهُ لَكُمۡۗ﴾ وە ئەگەر سوپاسی خوا بکەن (وگەردن کەچ بن) بەوە لێتان ڕازی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰۚ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَۚ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەداتێ بەوەی کە دەتان کرد ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بە نهێنی دڵان ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلۡإِنسَٰنَ ضُرّٞ﴾ وە کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێ ﴿دَعَا رَبَّهُۥ مُنِيبًا إِلَيۡهِ﴾ دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری وهاواری لێ دەکات ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُۥ نِعۡمَةٗ مِّنۡهُ﴾ پاشان ئەگەر لەلایەن خۆیەوە بەهرە ونیعمەتێکی دایە ﴿نَسِيَ مَا كَانَ يَدۡعُوٓاْ إِلَيۡهِ مِن قَبۡلُ﴾ ئەوەی لەبیر دەچێت کە لەپێشترا هاواری لە پەروەردگاری دەکرد ﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادٗا﴾ وهاوتایانی بۆ خوا دادەنێ ﴿لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِۦۚ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) لە ڕێگای ئەو گومڕا کات ﴿قُلۡ تَمَتَّعۡ بِكُفۡرِكَ قَلِيلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بە هەڕەشەوە) بڵێ : بە بێ باوەڕیکەت کەمێك لەزەت وەرگرە لە ژیان ﴿إِنَّكَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەهاوەڵانی ئاگری دۆزەخی ﴿٨﴾ ﴿أَمَّنۡ هُوَ قَٰنِتٌ﴾ (هاوبەش دانەران چاکترن) یان کەسێك ملکەچ وخواپەرست بێت؟ ﴿ءَانَآءَ ٱلَّيۡلِ سَاجِدٗا وَقَآئِمٗا﴾ لە کاتەکانی شەودا بە سوژدە بردن و ڕاوەستان (لە شەو نوێژدا) ﴿يَحۡذَرُ ٱلۡأٓخِرَةَ وَيَرۡجُواْ رَحۡمَةَ رَبِّهِۦۗ﴾ کە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگاریەتی ﴿قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلَّذِينَ يَعۡلَمُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئەوانەی دەزانن یەکسانن ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَۗ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە نازانن ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بەڕاستی تەنها خاوەنانی ژیریی ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿٩﴾ ﴿قُلۡ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿ٱتَّقُواْ رَبَّكُمۡۚ﴾ لە (سزای) پەروەردگارتان خۆ بپارێزن ﴿لِلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٞۗ﴾ کەسانێ لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە، پاداشتی چاکیان بۆ هەیە ﴿وَأَرۡضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٌۗ﴾ وە زەوی خوا فراوانە ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجۡرَهُم بِغَيۡرِ حِسَابٖ﴾ بەڕاستی تەنها ئارامگران بەبێ حیساب وژماردن پاداشتیان دەدرێتەوە ﴿١٠﴾

﴿قُلۡ إِنِّيٓ أُمِرۡتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَعۡبُدَ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ﴾ کە خوا بپەرستم بە دڵسۆزی بۆی ملکەچ بم ﴿١١﴾ ﴿وَأُمِرۡتُ لِأَنۡ أَكُونَ أَوَّلَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە کە یەکەم کەسی موسڵمانان (ی ئوممەتم) بم ﴿١٢﴾ ﴿قُلۡ إِنِّيٓ أَخَافُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنۡ عَصَيۡتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەر پێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە (قیامەت) ﴿١٣﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهَ أَعۡبُدُ مُخۡلِصٗا لَّهُۥ دِينِي﴾ بڵێ من هەر خوا دەپەرستم بە پاکی و تەنیا هەر بۆ ئەو ملکەچم ﴿١٤﴾ ﴿فَٱعۡبُدُواْ مَا شِئۡتُم مِّن دُونِهِۦۗ﴾ (بە بێ باوەڕان بڵێ) ئێوەش جگە لە خوا چیتان ویست بی پەرستن ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان زەرەرمەندان کەسانێکن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَأَهۡلِيهِمۡ﴾ کەخۆیان و کەس و کاریان لەدەست داوە ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێدار بن، هەر ئەوە زەرەر مەندی ئاشکراو دیار ﴿١٥﴾ ﴿لَهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ ظُلَلٞ مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ بۆ ئەوان هەیە لەلای سەریانەوە چەند تەبەقێ (وەك هەوری ڕەش) لەئاگر ﴿وَمِن تَحۡتِهِمۡ ظُلَلٞۚ﴾ و لەژێریشیانەوە چەند تەبەقێ هەیە ﴿ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِۦ عِبَادَهُۥۚ﴾ ئەو (سزایە) خوا بەندەکانی خۆی پێ دەترسێنێ ﴿يَٰعِبَادِ فَٱتَّقُونِ﴾ ئەی بەندەکانم خۆتان بپارێزن (لە سزای من) ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱجۡتَنَبُواْ ٱلطَّٰغُوتَ أَن يَعۡبُدُوهَا﴾ وە کەسانێ کە لەپەرستنی بت (و هەموو پەرستراوێکی تر) خۆیان پاراستووە ﴿وَأَنَابُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە گەڕاونەتەوە بۆ لای خوا ﴿لَهُمُ ٱلۡبُشۡرَىٰۚ فَبَشِّرۡ عِبَادِ﴾ مژدەی گەورە تەنیا بۆ ئەوانەیە، کەواتە مژدە بدە بەبەندەکانم ﴿١٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَسۡتَمِعُونَ ٱلۡقَوۡلَ﴾ ئەوانەی گوێ دەگرن بۆ قسە و گوفتار ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحۡسَنَهُۥٓۚ﴾ ئەمجا شوێن چاکترینی ئەو (قسانە) دەکەون ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَىٰهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ ئەوانە کەسانێکن خودا ڕێنموونی کردوون ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ هەر ئەوانەن خاوەنانی ژیری و هۆش ﴿١٨﴾ ﴿أَفَمَنۡ حَقَّ عَلَيۡهِ كَلِمَةُ ٱلۡعَذَابِ﴾ جا ئایا کەسێك بەڵێنی سزای بەسەردا چەسپابێت (بۆی بڕیاردرا بێت) ﴿أَفَأَنتَ تُنقِذُ مَن فِي ٱلنَّارِ﴾ دەی ئایا تۆ (دەتوانی) کەسێ ڕزگار بکەیت کە لەناو ئاگری دۆزەخدایە؟ ﴿١٩﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ رَبَّهُمۡ﴾ بەڵام کەسانێ کە لە پەروەردگاریان ترساون و خۆیان (لە سزای) پاراستووە ﴿لَهُمۡ غُرَفٞ مِّن فَوۡقِهَا غُرَفٞ مَّبۡنِيَّةٞ﴾ (لە بەهەشتدا) بۆ ئەوانە کۆشك و تەلاری چەند نهۆم هەیە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ﴾ ڕووباری ئاو بە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَعۡدَ ٱللَّهِ لَا يُخۡلِفُ ٱللَّهُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ (ئەمە) بەڵێنی خوایە و خواش بەڵێنی خۆی دەباتە سەر ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا نەتبینی کە خوا ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لە ئاسمانەوە بارانێ دەبارێنێ (بۆ سەر زەوی) ﴿فَسَلَكَهُۥ يَنَٰبِيعَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەمجا ئەو بارانە دەبات بە ناو زەویدا کانیاوەکانی لێ دەردێنێ ﴿ثُمَّ يُخۡرِجُ بِهِۦ زَرۡعٗا مُّخۡتَلِفًا أَلۡوَٰنُهُۥ﴾ لە پاشان کشتوکاڵ و گژوگیا و گوڵی پێ دەڕوێنێ کە ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصۡفَرّٗا﴾ پاشان دەیبینی ووشك دەبێ و زەرد هەڵدەگەڕێ ﴿ثُمَّ يَجۡعَلُهُۥ حُطَٰمًاۚ﴾ دواتر دەیکات بە پووشی ورد و خاش ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بەڕاستی لەمەدا (کە باسکرا) ئامۆژگاری و پەند هەیە بۆ ئەوانەی خاوەن ژیرین ﴿٢١﴾

﴿أَفَمَن شَرَحَ ٱللَّهُ صَدْرَهُۥ لِلْإِسْلَٰمِ﴾ دەی ئایا کەسێ خوا سینەی گوشاد کردووە بۆ ئیسلام ﴿فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ و ئەو لەسەر ڕێبازی ڕووناکی پەروەردگاریەتی (وەك کەسێکە دڵی ڕەق بوو بێت لەئاست ئیسلام) ﴿فَوَيْلٌ لِّلْقَٰسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ جا سزا و لە ناوچوون بۆ ئەوانەی دڵیان ڕەقە لەئاست (قورئان و) یادی خوادا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ ئائەوانە لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٢٢﴾ ﴿ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ ٱلْحَدِيثِ﴾ خوا جوانترین فەرمایشتی ناردۆتە خوارەوە ﴿كِتَٰبًا مُّتَشَٰبِهًا مَّثَانِىَ﴾ قورئانێکە (کەئایەتەکانی) لەیەکچووی دووپات کراوەن ﴿تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ ئەو کەسانەی لەپەروەردگاریان دەترسن پێستیان تەزووی پیادێ (بە بیستنی قورئان) ﴿ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ پاشان پێستیان و دڵیان نەرم دەبێ بە یادی (قورئانی) خودا ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ﴾ ئەو (قورئانە) ڕێنموونی خوایە ﴿يَهْدِى بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەو (قورئانە) ڕێنموونی هەر کەسێ دەکات کە بیەوێ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە ڕێنموونی کەرێك بۆ ئەو نییە ﴿٢٣﴾ ﴿أَفَمَن يَتَّقِى بِوَجْهِهِۦ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ دەی ئایا کەسێك بەدەم وچاوی خۆی بپارێزێت لەسزای سەختی ڕۆژی دوایی (وەك کەسێك وایە کەلەبەهەشت دابێت) ﴿وَقِيلَ لِلظَّٰلِمِينَ﴾ بەستەمکاران دەگوترێ ﴿ذُوقُوا۟ مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بچەژن سزای ئەو (کردەوانەی) لە دونیا دەتان کرد ﴿٢٤﴾ ﴿كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمان (پێش قورەیشیەکان) بوون باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکانیان ﴿فَأَتَىٰهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ بەو هۆیەوە سزا (ی خوا) یان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە لایەکەوە کە هەستیان پێ نەکرد ﴿٢٥﴾ ﴿فَأَذَاقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خوا پێی چەشتن ﴿ٱلْخِزْىَ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ڕیسوایی لە ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە بێگومان سزای ڕۆژی دوایی گەورەتر ﴿لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە بزانن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەندو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾ ﴿قُرْءَانًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِى عِوَجٍ﴾ (ئەو قورئانە) قورئانێکی عەرەبی یە هیچ خواری و لاری یەکی تیا نییە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی (لەسزا) خۆ بپارێزن وببنە لە خواترس ﴿٢٨﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە پیاوێکی (بەندە) ﴿فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ﴾ هی چەند کەسێکە ئاژاوەیانە لەسەر ئەو (بەندە) ﴿وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ﴾ وە پیاوێکیش کە تەنیابەندەی پیاوێکە ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەم دوو کەسە وەك یەکن ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوایە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی تۆ دەمری و ئەوانیش دەمرن ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەپاشان بێگومان ئێوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ لای پەروەردگارتان داوا چی دەبن دژی یەکتری ﴿٣١﴾

﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ﴾ ئەمجا کێ ستەم کارترە ﴿مِمَّن كَذَبَ عَلَى ٱللَّهِ﴾ لەوکەسەی کەدرۆ بەناوی خواوە دەکات ﴿وَكَذَّبَ بِٱلصِّدۡقِ﴾ وە باوەڕی بەڕاستی قورئان نی یە ﴿إِذۡ جَآءَهُۥٓۚ﴾ کەبۆی هاتووە ﴿أَلَيۡسَ فِي جَهَنَّمَ مَثۡوٗى لِّلۡكَٰفِرِينَ﴾ ئایا لە دۆزەخ دا جێگەیەك نی یە بۆ بێ بڕوایان ﴿٣٢﴾ ﴿وَٱلَّذِي جَآءَ بِٱلصِّدۡقِ﴾ وە ئەو کەسەی قورئانی هێناوە (واتە پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَصَدَّقَ بِهِۦٓ﴾ باوەڕیشی پێ یەتی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُتَّقُونَ﴾ هەر ئەوانن لەخواترسان و پارێزکاران ﴿٣٣﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمۡۚ﴾ بۆیان هەیە (لەبەهەشت دا) ئەوەی بیانەوێت لای پەروەردگاریان ﴿ذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ﴿٣٤﴾ ﴿لِيُكَفِّرَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ﴾ تاخوا لێیان بسڕێتەوە ﴿أَسۡوَأَ ٱلَّذِي عَمِلُواْ﴾ خراپترین (کردەوەیەك) کەکردوویانە ﴿وَيَجۡزِيَهُمۡ أَجۡرَهُم﴾ وە پاداشتیان بداتەوە ﴿بِأَحۡسَنِ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بە (پاداشتی) چاکترین ئەو کردەوانەی کردوویانە ﴿٣٥﴾ ﴿أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِكَافٍ عَبۡدَهُۥۖ﴾ ئایا خوا بۆ بەندەی خۆی (پێغەمبەر ﷺ) بەس نی یە (کە پشتیوانی بێت)؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو بێباوەڕانە دەتترسێنن ﴿بِٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦۚ﴾ بەوانەی جگە لەخوان (واتە دەتترسێنن بەخواکانیان کە زیانت پێ دەگەیەنن) ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٖ﴾ ئیتر هیچ کەس ناتوانێت بیێت بە ڕێنموونیکەری و هیدایەتی بدات ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَن يَهۡدِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا ڕێنموونی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن مُّضِلٍّۗ﴾ ئەوە هیچ گومڕاکەرێکی بۆ نی یە ﴿أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِعَزِيزٖ ذِي ٱنتِقَامٖ﴾ ئایا خوا زاڵی باڵادەستی تۆڵەسێن نییە؟ ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلۡتَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّنۡ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُۚ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا ﴿قُلۡ أَفَرَءَيۡتُم﴾ بڵێ: دەی پێم بڵێن ﴿مَّا تَدۡعُونَ﴾ ئەوانەی دەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿إِنۡ أَرَادَنِيَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوا وویستی زیانێکم پێ بگەیەنێت ﴿هَلۡ هُنَّ كَٰشِفَٰتُ ضُرِّهِۦٓ﴾ ئایا ئەو (پەرستراوانە) دەتوانن ئازارو زیانی ئەوم لێ لادەن؟ ﴿أَوۡ أَرَادَنِي بِرَحۡمَةٍ﴾ یا ئەگەر وویستی نیعمەت و بەهرەیەکم پێ بدات ﴿هَلۡ هُنَّ مُمۡسِكَٰتُ رَحۡمَتِهِۦۚ﴾ ئایا ئەوانە دەتوانن بەهرەو میهرەبانی ئەوم لێ بگرنەوە ﴿قُلۡ حَسۡبِيَ ٱللَّهُۖ﴾ بڵێ: من هەر خوام بەسە ﴿عَلَيۡهِ يَتَوَكَّلُ ٱلۡمُتَوَكِّلُونَ﴾ خۆسپێران تەنها پشت بەو دەبەستن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلۡ يَٰقَوۡمِ﴾ بڵێ ئەی گەلەکەم ﴿ٱعۡمَلُواْ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمۡ﴾ ئێوە لەسەر ڕێبازو شێوازی خۆتان کاربکەن ﴿إِنِّي عَٰمِلٞۖ﴾ منیش (لەسەر ڕێبازی خۆم) کاردەکەم ﴿فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەمجا بەم زووانە دەزانن ﴿٣٩﴾ ﴿مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ يُخۡزِيهِ﴾ کێ (لەم دونیادا) سزایەکی بۆ دێت کەڕیسوای دەکات ﴿وَيَحِلُّ عَلَيۡهِ عَذَابٞ مُّقِيمٌ﴾ وە سزایەکی بێ بڕانەوەی بەسەردا دێ ﴿٤٠﴾

﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانەمان بۆ سەر تۆ ناردۆتە خوارەوە ﴿لِلنَّاسِ بِٱلۡحَقِّۖ﴾ بۆ هەموو خەڵکی بەهەق و ڕاستی ﴿فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ﴾ جا هەرکەسێ هیدایەت وەرگرێت ﴿فَلِنَفۡسِهِۦۖ﴾ ئەوە قازانجی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسیش لاڕێ وگومڕا بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيۡهَاۖ﴾ ئەوە بەڕاستی زیانی گومڕا بوونەکەی هەر بۆخۆیەتی ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ کارسپێرراو و چاودێر نیت بەسەریانەوە (تابڕوا بهێنن) ﴿٤١﴾ ﴿ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلۡأَنفُسَ﴾ خوا گیانەکان دەکێشێ ﴿حِينَ مَوۡتِهَا﴾ لەکاتی مردنیان دا ﴿وَٱلَّتِي لَمۡ تَمُتۡ﴾ وە ئەوەی نەمردبێت ﴿فِي مَنَامِهَاۖ﴾ لەکاتی خەوتنیدا ﴿فَيُمۡسِكُ ٱلَّتِي﴾ ئەمجا ئەو (گیانانە) ڕادەگرێ ﴿قَضَىٰ عَلَيۡهَا ٱلۡمَوۡتَ﴾ بڕیاری مردنی داوە ﴿وَيُرۡسِلُ ٱلۡأُخۡرَىٰٓ﴾ وە ئەوانی تر بەرەڵا دەکات (کەدەبێ زیندوو بمێنن) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّىۚ﴾ تاماوەیەکی دیاری کراو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگە هەیە ﴿لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بیردەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَۚ﴾ ئاخۆ جگە لەخوا تکا کارانێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿قُلۡ أَوَلَوۡ كَانُواْ﴾ بڵێ گەرچی ئەوانە ﴿لَا يَمۡلِكُونَ شَيۡـٔٗا﴾ نەهیچ شتێکیان بەدەستە ﴿وَلَا يَعۡقِلُونَ﴾ وە نەتێش دەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعٗاۖ﴾ بڵێ: تکا هەمووی هەر بۆ خوایە ﴿لَّهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَحۡدَهُ﴾ وەکاتێك یادی خوا بکرێ بەتاك و تەنیا ﴿ٱشۡمَأَزَّتۡ قُلُوبُ ٱلَّذِينَ﴾ تێکدەچێت وە بێزار دەبێ دڵی کەسانێ ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ کەباوەڕیان نییە بەڕۆژی دوایی ﴿وَإِذَا ذُكِرَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ کەچی کاتێك ناوی پەرستراوانی بێجگە لەخوا ببرێت ﴿إِذَا هُمۡ يَسۡتَبۡشِرُونَ﴾ یەکسەر شادو ڕووخۆش دەبن ﴿٤٥﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُمَّ﴾ بڵێ: ئەی خوایە ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿عَٰلِمَ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ زانای نهێنی و ئاشکراکان ﴿أَنتَ تَحۡكُمُ بَيۡنَ عِبَادِكَ﴾ هەر تۆ دادوەری دەکەیت لەنێوان بەندەکانتدا ﴿فِي مَا كَانُواْ فِيهِ﴾ لەوەی ئەوان تیایدا ﴿يَخۡتَلِفُونَ﴾ جیاوازبوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوۡ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ بەڕاستی ئەگەر هی ئەو کەسانە بوایە ستەمیان کرد ﴿مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ هەموو ئەوەی لەسەر زەویدایە ﴿وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵدا بێت ﴿لَٱفۡتَدَوۡاْ بِهِۦ﴾ لەبریتی خۆیان دا دەیاندا ﴿مِن سُوٓءِ ٱلۡعَذَابِ﴾ بۆ ڕزگاربوونیان لەسزای خراپی ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ ڕۆژی قیامەت ﴿وَبَدَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە لەلایەن خواوە بۆیان دەرکەوت ﴿مَا لَمۡ يَكُونُواْ يَحۡتَسِبُونَ﴾ شتی وا کەئەوان بیریان لێ نەکردوەتەوەو گومانیان بۆی نەچووە ﴿٤٧﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ وە بۆشیان دەرکەوت چی خراپەیان کـردووە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری گرتـن ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئـەو سـزای ئـەوان گاڵتەیـان پـێ دەکـرد ﴿٤٨﴾ ﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾ ئەمجـا کاتـێ ئادەمـی زیانێکـی لـێ کـەوت ﴿دَعَانَا﴾ هاوارمـان بـۆ دێنـێ ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا﴾ لەپاشـان هەر کاتێ بەهرە ونیعمەتێکمان پێدا ﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ﴾ دەڵێ: بەڕاستی ئەم بەهرە ونیعمەتەم پێـدراوە ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ بەهـۆی لێزانی وزانسـتی خۆمـەوە ﴿بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ﴾ (وانی یە) بەڵکـو ئەوە ئەزمون و تاقـی کردنەوەیـە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربەیـان نازانـن ﴿٤٩﴾ ﴿قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بێگومان ئەم قسـەیە کەسانی پێش ئەمانیش کردیان ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ بەڵام هیچ سوودی پێ نەگەیانـدن ﴿مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئـەوەی ئـەوان کردیـان ﴿٥٠﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ ئەمجا دوو چاریان بوو (تۆڵەی) ئەو خراپانەی کردبوویان ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو کەسانەیان ستەمیان کرد (بێباوەڕانی مەککە) ﴿سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ لەمەو پاش دووچاری (تۆڵەی) کردەوە خراپەکانیان دەبن ﴿وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئەمانە (لەدەستی خوا) دەرباز نابن ﴿٥١﴾ ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەیانزانیوە کەبێگومان خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات ودەیشیگرێتەوە لەهەر کەسێك کە بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا بەڵگە ونیشـانەی زۆر هەن بۆ ئەو کەسانەی بـاوەڕ دێنـن ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: ئـەی بەندەکانم ئـەی ئەوانەی کەخۆتان زۆر گوناهبـار کردووە ﴿لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾ نائومێـد مەبن لەمیهرەبانی و بەزەیـی خـوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ چونکـە بێگومـان خـوا لەهەموو گوناهـەکان خۆش دەبێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەوە لێ بوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٣﴾ ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ (بـەو مەرجـەی کە) بگەڕێنەوە بـۆلای پەروەردگارتان ﴿وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ وە گـەردن کەچی ئەو بن ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ﴾ بەر لەوەی سـزاتان بـۆ بێت ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشـان یارمەتی نادرێـن (لەلایەن هیچ کەسێکەوە) ﴿٥٤﴾ ﴿وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم﴾ وە شـوێن چاکترین شـتێ بکەون کە نێردراوەتە خـوارەوە بۆتـان ﴿مِّن رَّبِّكُم﴾ لـە پەروەردگارتانـەوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً﴾ بـەر لـەوەی لەنـاکاودا سـزاتان بۆ بێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ کە ئێوە هەر هەسـتی پـێ نەکەن ﴿٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولَ نَفْسٌ﴾ نـەکا ئەوسـا کەسـێ بڵـێ ﴿يَا حَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ﴾ ئـەی مەخابـن لەسـەر ئـەوەی کەمتەرخەمیم کرد ﴿فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ لەکارکردن بەوەی خودا فەرمانی پێکردبوو ﴿وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ﴾ وەبەڕاسـتی من لەو گاڵتە چییانە بووم (کە گاڵتەیان بە ئاینەکەی دەکرد) ﴿٥٦﴾

﴿أَوۡ تَقُولَ لَوۡ أَنَّ ٱللَّهَ هَدَىٰنِي﴾ یان بڵێت: ئەگەر خوا ڕێنموونی بکردمایە ﴿لَكُنتُ مِنَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بێگومان لەپارێزکاران ولەخواترسان دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَوۡ تَقُولَ حِينَ تَرَى ٱلۡعَذَابَ﴾ یان کاتێك سزاکەی دەبینێت بڵێت ﴿لَوۡ أَنَّ لِي كَرَّةٗ﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕامایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَأَكُونَ مِنَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوسا لەچاکەکاران دەبووم ﴿٥٨﴾ ﴿بَلَىٰ قَدۡ جَآءَتۡكَ ءَايَٰتِي﴾ (ڕاست ناکەیت) خۆ بێگومان بەڵگەو ئایەتەکانی منت بۆهات ﴿فَكَذَّبۡتَ بِهَا وَٱسۡتَكۡبَرۡتَ﴾ بەڵام باوەڕت پێ نەهێناو خۆت بەگەورەزانی ﴿وَكُنتَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە تۆ لەبێ باوەڕان بوویت ﴿٥٩﴾ ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَرَى ٱلَّذِينَ كَذَبُواْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ دەبینی ئەوانەی درۆیان بۆ خوا هەڵدەبەست ﴿وُجُوهُهُم مُّسۡوَدَّةٌۚ﴾ ڕوویان ڕەشە ﴿أَلَيۡسَ فِي جَهَنَّمَ مَثۡوٗى لِّلۡمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئایا لەدۆزەخ دا شوێنێك نی یە بۆ خۆ بەگەورە زانان؟ ﴿٦٠﴾ ﴿وَيُنَجِّي ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ وە ئەوانەی خۆیان پاراست (لەکوفرو تاوان) خوا ڕزگاریان دەکات ﴿بِمَفَازَتِهِمۡ﴾ چونکە ڕێگەی ڕزگاریان گرتبوەبەر ﴿لَا يَمَسُّهُمُ ٱلسُّوٓءُ﴾ نەتووشی ناخۆشی دەبن ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە نەخەم دەخۆن ﴿٦١﴾ ﴿ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖۖ﴾ خوا بەدی هێنەری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٞ﴾ وە هەر ئەویش پارێزەری هەموو شتێکە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ کلیلەکانی ئاسمانەکان و زەوی بەدەست خوایە ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی بەبەڵگەو نیشانەکانی خوا بێ باوەڕن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند ﴿٦٣﴾ ﴿قُلۡ أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ تَأۡمُرُوٓنِّيٓ أَعۡبُدُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی ئایا ئێوە داوام لێ دەکەن من بێجگە لەخوا شتێکی تر بپەرستم ﴿أَيُّهَا ٱلۡجَٰهِلُونَ﴾ ئەی نەفام و نەزانان ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡكَ﴾ سوێند بەخوا نیگا کراوە بۆ تۆ ﴿وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ﴾ وەبۆ پێغەمبەرانی پێش تۆش ﴿لَئِنۡ أَشۡرَكۡتَ لَيَحۡبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ ئەگەر هاوبەش بۆ خوا دابنێیت بەڕاستی کردەوەت هەڵدەوەشێتەوە ﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ وە بێگومان لەزەرەرمەندان دەبیت ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ٱللَّهَ فَٱعۡبُدۡ﴾ (وا مەکە) بەڵکو تەنها خوا بپەرستە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ و لەسوپاسگوزاران بە ﴿٦٦﴾ ﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦ﴾ (کافران) خوایان نەناسیوە (بەگەورەیان نەزانی) بەو جۆرەی شیاویتی ﴿وَٱلۡأَرۡضُ جَمِيعٗا قَبۡضَتُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا هەموو زەوی لە چنگی ئەودایە (بەدەست خوایە) ﴿وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطۡوِيَّٰتُۢ بِيَمِينِهِۦۚ﴾ وە ئاسمانەکانیش بەدەستی ڕاستی ئەو پێچراونەتەوە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن سیفەتی دەستی ڕاست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی، بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك وشێوەکەی نازانین، تەنها خودا دەیزانێت) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا پاك و بڵند ترە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٧﴾

﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ کاتێك فووکرا بەکەڕەنادا (بەشەیپوردا) ﴿فَصَعِقَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾ یەکسەر هەموو ئەوانەی لەئاسمانەکان و زەویدان دەمرن ﴿إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر کەسانێ خوا بیەوێت (نەمرن) ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ﴾ پاشان جارێکی تر فوو دەکرێ بەکەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ﴾ جا لە پڕ هەموو ڕاست دەبنەوە ﴿يَنظُرُونَ﴾ چاوەڕوان دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾ وەزەوی لەو ڕۆژەدا بەنوری پەروەردگاری ڕووناك دەبێتەوە ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ وەنامەی کردەوە لەبەردەمیان دادەنرێت ﴿وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ﴾ و پێغەمبەران و شاهیدی (سەر گەلەکان) دەهێنرێن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەهەق دادوەری دەکرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٦٩﴾ ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هەموو کەسێك چی کردووە بەتێرو تەواوی پاداشت دەدرێتەوە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ﴾ وە خوا خۆشی ئاگادارە (بە بێ شایەت و نامەی کردەوەکان) ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کەدەیکەن ﴿٧٠﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوسا ئەوانەی بێباوەڕ بوون ڕاپێچ دەکرێن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا﴾ بۆ دۆزەخ کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە (نزیکی) دۆزەخ ﴿فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وە دەرگاوانەکانی دۆزەخ (بەلۆمەکردنێکەوە) بەوان دەڵێن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ﴾ کەئایەتەکانی پەروەردگارتان بەسەردا بخوێننەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وە بتانترسێنن ﴿لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ لەگەشتنتان بەم ڕۆژە ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ دەڵێن: بەڵێ (هاتن ئاگاداریان کردین) ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ بەڵام بڕیاری سزا دراوە ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ بەسەر (ئێمەی) بێباوەڕان دا ﴿٧١﴾ ﴿قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ پێیان دەوترێ: لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بچنەژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی لەوێدا بمێننەوە ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چ خراپە جێگەو مەنزڵگای خۆ بەزل زانان ﴿٧٢﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ وە کەسانێ (کە خواناس بوون) و لە پەروەردگاریان دەترسان پۆل پۆل دەبرێن بۆ بەهەشت ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە (نزیکی) بەهەشت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ و دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وە دەرگاوانەکانی بەوان دەڵێن ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ سەلامتان لێ بێت ﴿طِبْتُمْ﴾ ئێوە پاك و خاوێن بوون (لە تاوان لە دونیادا) ﴿فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ کەواتە بڕۆنە ناو بەهەشت بەهەمیشەیی ﴿٧٣﴾ ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ (ئەوانیش) دەڵێن: سوپاس بۆ ئەو خوایەی ﴿صَدَقَنَا وَعْدَهُ﴾ هەر بەڵێنێکی بەئێمەدا ڕاست بوو ﴿وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ﴾ وە زەوی (بەهەشتی) بەمیرات پێ داین ﴿نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ﴾ لەهەر شوێنێکی بەهەشتدا بمانەوێت نیشتەجێ دەبین ﴿فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ ئای چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿٧٤﴾

﴿وَتَرَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ﴾ وە فریشتەکان دەبینی ﴿حَآفِّينَ مِنْ حَوْلِ ٱلْعَرْشِ﴾ چوار دەوری عەرشیان داوە ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تەسبیحات دەکەن بەستایشی پەروەردگاریان ﴿وَقُضِىَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری کرا ﴿وَقِيلَ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (لەکۆتایی دا) دەووترێت هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کەپەروەردگاری جیهانیانە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿غَافِرٍ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوەو خوا بەواتای ئەم پیتانە زاناترە، سەرنجی سەرەتای سورەتی(البقرة) بدە دەربارەی واتاکەیان ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە﴿مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ لەلایەن خوای بالآدەستی داناوە ﴿٢﴾ ﴿غَافِرِ ٱلذَّنۢبِ﴾ لێبوردەی تاوان و﴿وَقَابِلِ ٱلتَّوْبِ﴾ وەرگری تۆبەی (گوناهباران وتۆبەکارانە)﴿شَدِيدِ ٱلْعِقَابِ﴾ (ئەو خودایە) تۆڵەی سەخت وبەتینە ﴿ذِى ٱلطَّوْلِ﴾ وە خاوەن فەزڵ و بەهرە و چاکەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لەو هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە ﴿إِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەی هەمووان هەر بۆلای ئەوە ﴿٣﴾ ﴿مَا يُجَٰدِلُ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەمە قاڵێ وکێشمەکێش ناکات لەنیشانەکانی خوادا ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێباوەڕان نەبێت ﴿فَلَا يَغْرُرْكَ﴾ کەوا بوو فریوت نەدات﴿تَقَلُّبُهُمْ فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ هاتوچۆ و گەڕانیان بەووڵاتدا (بۆ بازرگانی وسامان دەس خستن) ﴿٤﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح باوەڕیان نەهێنا (بەنووح) ﴿وَٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ وە دەستەو تاقمەکانی دوای ئەوانیش (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ﴾ و هەموو گەلێك وویستوویەتی (نیازی کردووە) ﴿بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ کە پێغەمبەرەکەیان بکوژن (یا بیگرن و ئازاری بدەن) ﴿وَجَٰدَلُوا۟ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ وە دەمەقاڵێیان (لەگەڵ)دەکرد بەناڕەوا﴿لِيُدْحِضُوا۟ بِهِ ٱلْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی ڕاستی پێ لابەرن و نەیهێڵن ﴿فَأَخَذْتُهُمْ﴾ ئیتر (قار وتووڕەیی) من گرتنی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی من لەوان ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە ئابەو جۆرە بڕیاری پەروەردگارت بەدی هات ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ لەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ کەبێگومان ئەوان دۆزەخین ﴿٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ﴾ ئەو فریشتانەی هەڵگری عەرشن و ﴿وَمَنْ حَوْلَهُۥ﴾ ئەوانەش بەدەوری دان ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ بەستایشی پەروەردگاریان تەسبیحات دەکەن ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ وە باوەڕیان بەو هەیە ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن بۆ ئەوانەی ئیماندارن ﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (دەڵێن:) ئەی پەروەردگارمان میهرەبانی و زانیاریت هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَٱغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا۟﴾ دەی خۆش ببە لەوانەی تۆبەیان کردووە ﴿وَٱتَّبَعُوا۟ سَبِيلَكَ﴾ و شوێنی ڕێگای تۆ کەوتوون ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە بیانپارێزە لەسزای دۆزەخ ﴿٧﴾

﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بیشیان خەرە بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿الَّتِي وَعَدتَّهُمْ﴾ کە بەڵێنت پێ دابوون ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ ئەو کەسانەش چاکەکار بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾ لەباوو باپیران و هاوسەران و ڕۆڵەکانیان (نەوەکانیان) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆ زاڵی کار دروستی ﴿٨﴾ ﴿وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ﴾ وە بیانپارێزە لە(تۆڵەی) تاوانەکان ﴿وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ﴾ چونکە هەر کەسێك لە (تۆڵەی) خراپەو تاوان بپارێزی لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ ئەوە بێگومان ڕەحمەت پێ کردووە ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ﴾ بەڕاستی کەسانێ بێ باوەڕ بوون (لەپاشەڕۆژدا) بانگ دەکرێن ﴿لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ کەبەڕاستی توڕەیی و خەشمی خوا (لەدونیادا) گەورەتر بوو لەڕق و توڕەییتان لەخۆتان (لەقیامەتدا) ﴿إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ﴾ کاتێك بانگ دەکران بۆ باوەڕ هێنان بەڵام باوەڕتان نەدەهێنا ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان تۆ دوو جارت مراندووتین ﴿وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ﴾ وە دوو جاریش ژیانت بەبەردا کردووین ﴿فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا﴾ جا دانمان نا بەتاوانەکانمان دا ﴿فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەی ئایا ڕێگایەك هەیە بۆ دەرباز بوون ﴿١١﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ﴾ ئەم سزایەتان لەبەر ئەوەیە کە بەڕاستی هەرکاتێ خوا بەتاك و تەنیایی بپەرسترایە ئێوە بێ باوەڕ دەبوون ﴿وَإِن يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر هاوبەشی بۆ دابنرایە باوەڕتان دەهێنا (بەو هاوبەش دانانە) ﴿فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ﴾ بڕیاردان هەر بۆ خوای بڵندو بەرزو گەورەیە ﴿١٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئەو زاتێکە نیشانەکانی خۆیتان نیشان دەدات ﴿وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا﴾ وە لەئاسمانەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دەنێرێتە خوارەوە ﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾ کەس بیرناکاتەوە(پەند وەرناگرێ) ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ مەگەر کەسێك ڕوو لەخوا بێ ﴿١٣﴾ ﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە لەخوا بپاڕێنەوەو بەپاکیی ودڵسۆزی و بۆی گەردن کەچ بن ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕانیش پێیان ناخۆش بێ ﴿١٤﴾ ﴿رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ﴾ (خوا) پلەو پایە زۆر بەرزی خاوەنی عەرشی مەزنە ﴿يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ﴾ بەفەرمانی خۆی وەحی دەنێرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەس لەبەندەکان کەبیەوێ ﴿لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ﴾ تا(خەڵك) بترسێنێ لە ڕۆژی بەیەکتر گەیشتن ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ هُم بَارِزُونَ﴾ ڕۆژێ کە هەموو (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرو) ئاشکرا دەبن ﴿لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێکیان لە خوا پەنهان نابێت ﴿لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (خوا دەفەرمووێ:) ئەمڕۆ پادشایەتی و دەسەڵات بۆ کێیە (وەڵام نادرێتەوە) ﴿لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (خۆی وەڵام دەداتەوە و دەفەرموێت) هەر بۆ خوای تاك و تەنهایە کە بەسەر هەموو شتدا زاڵە ﴿١٦﴾

﴿ٱلۡيَوۡمَ تُجۡزَىٰ كُلُّ نَفۡسِۭ﴾ ئەمڕۆ هەموو کەس پاداشت یان سزا دەدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتۡۚ﴾ بەگوێرەی ئەوەی کردوویەتی ﴿لَا ظُلۡمَ ٱلۡيَوۡمَۚ﴾ ئەمڕۆ ستەم کردن نی یە (لە کەس) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ﴾ بەڕاستی لێپرسینەوەی خوا بەپەلەو خێرایە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنذِرۡهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡأٓزِفَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوان لەڕۆژە نزیکەکە (قیامەت) بترسێنە ﴿إِذِ ٱلۡقُلُوبُ لَدَى ٱلۡحَنَاجِرِ﴾ لەوکاتەی دڵەکان (لەترسا) گەشتوونەتە گەروو ﴿كَٰظِمِينَۚ﴾ هەموو پیش دەخۆنەوە ﴿مَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ حَمِيمٖ﴾ ستەمکاران نەهیچ دۆستێکیان هەیە ﴿وَلَا شَفِيعٖ يُطَاعُ﴾ وە نە تکاکارێك بەگوێی بکرێت ﴿١٨﴾ ﴿يَعۡلَمُ خَآئِنَةَ ٱلۡأَعۡيُنِ﴾ (خوا) دەزانێ بەخیانەتی چاوان و ﴿وَمَا تُخۡفِي ٱلصُّدُورُ﴾ هەرچی دڵان دەیشارنەوە ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَقۡضِي بِٱلۡحَقِّۖ﴾ وەخوا بەهەق و ڕاستی دادوەری دەکات ﴿وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ بەلام ئەوانەی جگە لەخوا هاواریان لێ دەکەن (دەیانپەرستن) ﴿لَا يَقۡضُونَ بِشَيۡءٍۗ﴾ ناتوانن بڕیاری هیچ شتێك بدەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەرخوا بیسەری بینایە ﴿٢٠﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئایا بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُواْ﴾ تا ببینن (بزانن) ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُواْ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ سەرەنجامی ئەوانەی کەپێش ئەمان بوون چۆن بوو ﴿كَانُواْ هُمۡ أَشَدَّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗ﴾ ئەوانە لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَءَاثَارٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە شوێنەواریان لەزەویدا زیاتر بوو ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمۡ﴾ بەلام خوا بەهۆی تاوانەکانیانەوە گرتنی وتۆڵەی لێ سەندن ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٖ﴾ وە کەس پارێزەریان نەبوو لە (سزای) خوا ﴿٢١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانَت﴾ ئەمە لەبەر ئەوە بوو کەبێگومان ئەوان ﴿تَّأۡتِيهِمۡ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆ دەهات ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ بەنیشانە ئاشکراکانەوە ﴿فَكَفَرُواْ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُۚ﴾ ئەمجا خوا قاری لێ گرتن و سزای دان ﴿إِنَّهُۥ قَوِيّٞ﴾ بەڕاستی خوا بەهێزی ﴿شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنی بەتینە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان مووسامان نارد بەچەند موعجیزە ﴿وَسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ﴾ و بەڵگەی ڕوونەوە(بەتەوراتەوە) ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَهَٰمَٰنَ وَقَٰرُونَ﴾ بۆ لای فیرعەون و هامان و قاروون ﴿فَقَالُواْ سَٰحِرٞ كَذَّابٞ﴾ هەموو ووتیان: جادوو گەرێکی درۆزنە ﴿٢٤﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلۡحَقِّ مِنۡ عِندِنَا﴾ ئەمجا کاتێ مووسا (ئایینی) ڕاستی لەلایەن ئێمەوە بۆ هێنان ﴿قَالُواْ ٱقۡتُلُوٓاْ أَبۡنَآءَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ ووتیان کوڕانی ئەوانەی لەگەڵ ئەو(مووسا) باوەڕیان هێناوە بکوژن ﴿وَٱسۡتَحۡيُواْ نِسَآءَهُمۡۚ﴾ وە ژنەکانیان بەزیندوویی بهێڵنەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَمَا كَيۡدُ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ﴾ بەلام فێڵی بێ باوەڕان هەر مایەی سەر لێ شێوانە (هەرگیز سەرناگرێت) ﴿٢٥﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِيٓ﴾ وە فیرعەون ووتی: لێم گەڕێن ﴿أَقْتُلْ مُوسَىٰ﴾ با مووسا بکوژم ﴿وَلْيَدْعُ رَبَّهُۥٓ﴾ ئەوسا بائەو هانا بۆ پەروەردگاری بەرێ (ڕزگاری بکات) ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم کەئاینەکەتـان بگۆڕێت ﴿أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلْفَسَادَ﴾ یان لەزەویدا ئـاژاوە وخراپەکاری بنێتەوە ﴿٢٦﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِنِّي عُذْتُ﴾ وە مووسا ووتی: بەڕاستی من پەنا دەگرم ﴿بِرَبِّي وَرَبِّكُم﴾ بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوەش ﴿مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٍ﴾ لەهەموو خۆبەزل زانێك ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ ٱلْحِسَابِ﴾ کە باوەڕی بەڕۆژی لێ پرسـینەوە نی یە ﴿٢٧﴾ ﴿وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وە پیاوێکی باوەڕدار ووتی: ﴿مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ لەکـەس و کاری فیرعـەون بـوو ﴿يَكْتُمُ إِيمَٰنَهُۥٓ﴾ کـە باوەڕەکـەی شـارد بـووەوە ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا﴾ ئایا (چـۆن) پیاوێـك دەکـوژن؟ ﴿أَن يَقُولَ رَبِّيَ ٱللَّهُ﴾ لەبـەر ئـەوەی دەڵـێ: خـوا پەروەردگارمە ﴿وَقَدْ جَآءَكُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ مِن رَّبِّكُمْ﴾ کـە بەڕاسـتی چەنـد بەڵگە و موعجیـزەی ڕوونـی لـە پەروەردگارتانەوە بـۆ هێناون ﴿وَإِن يَكُ كَٰذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُۥ﴾ خۆ ئەگـەر درۆزن بێ (کەدەڵێ پێغەمبـەرم) ئەوە (تاوانی) درۆکەی بەئەستۆی خۆیەتی ﴿وَإِن يَكُ صَادِقًا﴾ خۆ ئەگەر ڕاستگۆ بێ ﴿يُصِبْكُم بَعْضُ ٱلَّذِي يَعِدُكُمْ﴾ هەندێ لەو (سزایەی) بەڵێنی پێ داوون تووشتان دەبێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی کەسێ ناکات کە زیادەڕۆ و درۆزن بێت ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰقَوْمِ لَكُمُ ٱلْمُلْكُ ٱلْيَوْمَ﴾ (مووسا ووتی) : ئـەی گەلەکـەم فەرمان ڕەوایی ئەمڕۆ هی ئێوەیە ﴿ظَٰهِرِينَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ و بەدەسـەڵات و زاڵن لەسـەر زەویـدا ﴿فَمَن يَنصُرُنَا مِنۢ بَأْسِ ٱللَّهِ إِن جَآءَنَا﴾ دەی کـێ یارمەتیمان دەدات ئەگەر سـزای خوامـان بۆ بێت ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ مَآ أُرِيكُمْ إِلَّا مَآ أَرَىٰ﴾ فیرعـەون ووتی: چی خـۆم بەچاکی دەبینم هەر ئەوەتان نیشـانە دەدەم ﴿وَمَآ أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ﴾ وەتەنیا بۆ ڕێگای ڕاست ڕێنموونیتان دەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ يَٰقَوْمِ﴾ وە ئـەو (پیـاوەی) باوەڕی هێنا بوو ووتی: ئەی گەلەکەم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُم﴾ بەڕاسـتی من لەوە دەترسـم بەسەرتان بێ ﴿مِّثْلَ يَوْمِ ٱلْأَحْزَابِ﴾ وێنەی (سزای) ئەو ڕۆژەی بەسەر کۆمەڵان و گەلانی پێشوو هات ﴿٣٠﴾ ﴿مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك ئەو (سـزایەی) هات بەسـەر گەلی نووح و عاد و سـەموود و ﴿وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ ئەوانەش لەدوای ئەوان بوون ﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ﴾ وەخوا زوڵم وستەمی ناوێ بۆ بەندەکانی ﴿٣١﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ ٱلتَّنَادِ﴾ وە ئەی گەلەکەم بەڕاستی من ترسی ڕۆژی هاوارو بانـگ لەیەکتـری کردنم هەیە لێتان (ئەو ڕۆژەی کە هەموو کـەس هاوار وداوای یارمەتی لەیەکتری دەکـەن) ﴿٣٢﴾ ﴿يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ﴾ ئـەو ڕۆژەی پشـت هەڵدەکـەن و هەڵدێـن ﴿مَا لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیـچ پەناگەیـەك بۆ ئێوە نی یە لە(سـزای) خوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسـێ خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾

﴿وَلَقَدْ جَآءَكُمْ يُوسُفُ مِن قَبْلُ بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر یوسف پێغەمبەرتان بۆهات بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا زِلْتُمْ فِى شَكٍّ﴾ کەچی ئێوە هەر لە گوماندا بوون ﴿مِّمَّا جَآءَكُم بِهِۦ﴾ لەو بەڵگانەی بۆی هێنابوون ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا هَلَكَ﴾ تا کاتێ (یوسف) وەفاتی کرد ﴿قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ ٱللَّهُ مِنۢ بَعْدِهِۦ رَسُولًا﴾ ووتتان ئێتر دوای ئەو خوا هیچ پێغەمبەرێکی تر نانێرێ ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا گومڕای دەکات ﴿مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ﴾ ئەو کەسەی زیادە ڕۆی دوو دڵە ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی دەربارەی نیشانەکانی خوادەمەقاڵێ دەکەن ﴿بِغَيْرِ سُلْطَٰنٍ أَتَىٰهُمْ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆهاتبێ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ﴾ (ئەو دەمەقاڵەیان) هۆی توڕەی یە لای خوای گەورە ﴿وَعِندَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وەلای ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ ٱللَّهُ﴾ ئابەوجۆرەخوامۆر دەنێ ﴿عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ بەسەر دڵی هەموو خۆبەزل زانێکی زۆرداردا ﴿٣٥﴾ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَٰهَٰمَٰنُ﴾ فیرعەون ووتی ئەی هامان ﴿ٱبْنِ لِى صَرْحًا﴾ کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّىٓ أَبْلُغُ ٱلْأَسْبَٰبَ﴾ بەڵکو بگەمە ئەو ڕێگایانە ﴿٣٦﴾ ﴿أَسْبَٰبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کەڕێگاکانی (بەرز بوونەوەن بۆ) ئاسمانەکان ﴿فَأَطَّلِعَ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (لەوێوە) سەیری خواکەی مووسا بکەم ﴿وَإِنِّى لَأَظُنُّهُۥ كَٰذِبًا﴾ وە بەڕاستی من وا گومان دەبەم ئەو (مووسا) درۆزنە ﴿وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ﴾ ئابەو جۆرە ڕازێنرایەوە بۆ فیرعەون ﴿سُوٓءُ عَمَلِهِۦ﴾ کردەوەی خراپی ﴿وَصُدَّ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە (بە هۆیەوە) ڕێگری کرا لەڕێگای ڕاست ﴿وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِى تَبَابٍ﴾ وە هەر فێڵ و پلانێکی فیرعەون هەبوو بەفیڕۆ چوو ﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِىٓ ءَامَنَ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی (بە مووسا) هێنا بوو ووتی ﴿يَٰقَوْمِ ٱتَّبِعُونِ﴾ ئەی گەلەکەم شوێن من بکەون ﴿أَهْدِكُمْ سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ﴾ ڕێگای ڕاستتان نیشان دەدەم ﴿٣٨﴾ ﴿يَٰقَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا مَتَٰعٌ﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ژیانی ئەم دونیایە ڕابواردنێکی کەمە ﴿وَإِنَّ ٱلْءَاخِرَةَ هِىَ دَارُ ٱلْقَرَارِ﴾ وە بەڕاستی هەر پاشەڕۆژ جێی حەسانەوەی هەمیشەیی یە ﴿٣٩﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً﴾ هەر کەسێك کاری خراپەی کردبێ ﴿فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ هەر بەئەندازەی خراپەکەی سزا دەدرێ ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا﴾ هەر کەسیش چاکەی کرد بێت ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ ئافرەت بێت یان پیاو (بەو مەرجەی) باوەڕدار بێت ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ لەوێدا بەبێ ژمارە وحیساب ڕزق و ڕۆزیان پێ دەدرێت ﴿٤٠﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ مَا لِيٓ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلنَّجَوٰةِ﴾ وە ئـەی گەلەکـەم ئـەوە چی یە مـن بانگتـان دەکەم بـۆ ڕزگاربوون ﴿وَتَدۡعُونَنِيٓ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ کەچی ئێوە من بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿٤١﴾ ﴿تَدۡعُونَنِي لِأَكۡفُرَ بِٱللَّهِ﴾ بانگم دەکەن بۆ ئەوەی بێ باوەڕبم بەخوا ﴿وَأُشۡرِكَ بِهِۦ مَا لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٞ﴾ وە شتێ بکەمە هاوبەشی خوا کەهیچ زانیاری یەکم لێ ی نیە ﴿وَأَنَا۠ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡغَفَّٰرِ﴾ لەکاتێکدا من بانگتان دەکەم بۆلای خوای بەدەسەلاتی لێبوردە ﴿٤٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدۡعُونَنِيٓ إِلَيۡهِ﴾ ڕاستە و گومانی تێدا نی یە ئەوەی ئێوە منی بۆ بانگ دەکـەن ﴿لَيۡسَ لَهُۥ دَعۡوَةٞ فِي ٱلدُّنۡيَا وَلَا فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ شیاوی بانگ کـردن نییە نە لە دونیا و نە لـە دوا ڕۆژدا ﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە بەڕاستی گەڕانەوەمان هەر بـۆلای خوایە ﴿وَأَنَّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ و بێگومـان زیادەڕۆیـان هاوەڵانـی ئاگری دۆزەخن ﴿٤٣﴾ ﴿فَسَتَذۡكُرُونَ مَآ أَقُولُ لَكُمۡۚ﴾ جـا لەمەودوا ئـەوەی مـن پێتان دەڵێـم بیرتان دەکەوێتـەوە ﴿وَأُفَوِّضُ أَمۡرِيٓ إِلَى ٱللَّهِۚ﴾ وە من کاری خۆم بەخوا دەسپێرم ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بَصِيرُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەبەندەکانی ﴿٤٤﴾ ﴿فَوَقَىٰهُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُواْۖ﴾ جا خوا ئەو (پیاوە ئیمانداره) ی پاراسـت لەزیانی ئەو فرو فێڵانەی دەیان کرد ﴿وَحَاقَ بِـَٔالِ فِرۡعَوۡنَ سُوٓءُ ٱلۡعَذَابِ﴾ وە سـزای سـەخت هات و داروەدەستەی فیرعەونی گرتـەوە ﴿٤٥﴾ ﴿ٱلنَّارُ يُعۡرَضُونَ عَلَيۡهَا غُدُوّٗا وَعَشِيّٗاۚ﴾ بەیانیـان و ئێـواران (فیرعـەون ودەسـت وپێوەندەکـەی) دەبرێنە دیاری ئاگـری دۆزەخ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژێکیـش قیامـەت هەڵدەسـێت ﴿أَدۡخِلُوٓاْ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ أَشَدَّ ٱلۡعَذَابِ﴾ (فەرمـان دەدرێ) داروەدەسـتەی فیرعـەون بخەنـە سـەخترین سزاوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذۡ يَتَحَآجُّونَ فِي ٱلنَّارِ﴾ وەکاتێـك (دۆزەخیـەکان) لەنـاو ئاگرەکەدا دەمە قاڵێ دەکـەن ﴿فَيَقُولُ ٱلضُّعَفَٰٓؤُاْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ لاوازەکان بەوانـەی خۆ بەزل زان بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمۡ تَبَعٗا﴾ بەڕاسـتی ئێمە شـوێن کەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلۡ أَنتُم مُّغۡنُونَ عَنَّا﴾ دەی ئایا ئێوە لەجیاتی ئێمە لەئەستۆ دەگرن ﴿نَصِيبٗا مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ بەشێك لەم ئاگـرە ﴿٤٧﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی خۆ بەزل زان و زۆردار بوون دەڵێن: ﴿إِنَّا كُلّٞ فِيهَآ﴾ بەڕاسـتی هەموومـان لەئاگردایـن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَدۡ حَكَمَ بَيۡنَ ٱلۡعِبَادِ﴾ بێگومـان خـوا لەنێـوان بەندەکانیدا دادوەری کـردوو (وحوکمـی تـەواو بـوو) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ فِي ٱلنَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ وە ئەوانـەی لەئاگری دۆزەخـدان بەدەرگاوانەکانی دۆزەخ دەڵێـن ﴿ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ﴾ داوا لەپەروەردگارتان بکەن ﴿يُخَفِّفۡ عَنَّا يَوۡمٗا مِّنَ ٱلۡعَذَابِ﴾ تەنها یەك ڕۆژ سزامان لەسەر سوك بکات ﴿٤٩﴾

﴿قَالُوٓاْ﴾ دەڵێن: ﴿أَوَلَمۡ تَكُ تَأۡتِيكُمۡ رُسُلُكُم﴾ ئایا پێغەمبەرەکان نەهاتن بۆلاتان؟ ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ﴾ بەچەندین بەڵگەی ڕوون وئاشکراوە؟ ﴿قَالُواْ بَلَىٰۚ﴾ دەڵێن: بەڵێ (هێنابوویان) ﴿قَالُواْ فَٱدۡعُواْۗ﴾ پێیان دەڵێن دەی خۆتان بپاڕێنەوە ﴿وَمَا دُعَٰٓؤُاْ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٍ﴾ بێگومان پاڕانەوەی بێ باوەڕان وون دەبێ و بێ سوودە ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانمان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە سەرکەوتوو دەکەین ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوۡمَ يَقُومُ ٱلۡأَشۡهَٰدُ﴾ وە لەو ڕۆژەی (قیامەت) کە شایەتەکان هەڵدەسنەوە ﴿٥١﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّٰلِمِينَ مَعۡذِرَتُهُمۡۖ﴾ ڕۆژێکە بیانوو و پاکانە کردنی بێ باوەڕان هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَهُمُ ٱللَّعۡنَةُ وَلَهُمۡ سُوٓءُ ٱلدَّارِ﴾ هەموویان نەفرەتیان لێ کراوەو خراپترین جێگایان هەیە ﴿٥٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بەمووسا ﴿وَأَوۡرَثۡنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە نەوەکانی ئیسرائیلمان کردە میرات گری تەورات ﴿٥٣﴾ ﴿هُدٗى وَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ (کەهۆی) ڕێنموونیی و پەندو بیرخەرەوەیە بۆ خاوەن ژیری یەکان ﴿٥٤﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ گربە بێگومان بەڵێنی خوا هەقەو دێتە دی ﴿وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردنی گوناهت بکە ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ﴾ وە تەسبیحات بکە بەستایشی پەروەردگارت ﴿بِٱلۡعَشِيِّ وَٱلۡإِبۡكَٰرِ﴾ بەئێواران وبەیانیاندا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی دەمە قاڵێ و کێشە دەکەن ﴿فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەربارەی نیشانەکانی خودا ﴿بِغَيۡرِ سُلۡطَٰنٍ أَتَىٰهُمۡ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت ﴿إِن فِي صُدُورِهِمۡ إِلَّا كِبۡرٞ﴾ هیچ لە دڵیاندا نی یە جگە لەخۆبەزل زانی نەبێت ﴿مَّا هُم بِبَٰلِغِيهِۚ﴾ هەرگیز ئەوان بە (مەبەستیان) ناگەن ﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۖ﴾ کەواتە پەنا بەخوا بگرە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿٥٦﴾ ﴿لَخَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ أَكۡبَرُ﴾ بەڕاستی بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی گەورەترە ﴿مِنۡ خَلۡقِ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەدی هێنانی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووم ئەمە نازانن ﴿٥٧﴾ ﴿وَمَا يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ﴾ وە نابینا و بینا یەکسان نین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کەسانێ باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَلَا ٱلۡمُسِيٓءُۚ﴾ لەگەڵ بەدکاران وەك یەك نین ﴿قَلِيلٗا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم (لەخەڵکی) بیر دەکەنەوە ﴿٥٨﴾

﴿إِنَّ ٱلسَّاعَةَ لَأٓتِيَةٌ﴾ بەڕاستی ڕۆژی دوایی دێت ﴿لَّا رَيۡبَ فِيهَا﴾ هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناکەن ﴿٥٩﴾ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدۡعُونِيٓ﴾ وە پەروەردگارتان فەرموویەتی: لێم بپاڕێنەوە ﴿أَسۡتَجِبۡ لَكُمۡۚ﴾ وەڵامتان دەدەمەوە ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِي﴾ بەڕاستی ئەوانەی خۆ بەگەورە دەزانن کەبمپەرستن ﴿سَيَدۡخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ بێگومان بەسەر شۆڕی دەچنە دۆزەخەوە ﴿٦٠﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ﴾ خوا ئەو زاتەیە شەوی داناوە بۆ ئێوە ﴿لِتَسۡكُنُواْ فِيهِ﴾ تائارامی تێدا بگرن ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبۡصِرًاۚ﴾ وە ڕۆژیشی ڕوناك كردۆتەوە (بۆ ژیان پەیدا كردن) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضۡلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن چاكەو میهرەبانی یە بەسەر خەڵكەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشۡكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی سوپاس گوزار نین ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ دروستكەر وداهێنەری هەموو شتێكە ﴿لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ هیچ پەرستراوێكی بەهەق وڕاست نییە جگە لە ئەو ﴿فَأَنَّىٰ تُؤۡفَكُونَ﴾ دەی كەواتە چۆن لائەدەن لەڕاستی ﴿٦٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُؤۡفَكُ﴾ ئا بەم جۆرە لائەدرێن ﴿ٱلَّذِينَ كَانُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ يَجۡحَدُونَ﴾ ئەوانەی كەدان نانێن بەبەڵگەو نیشانەكانی خوادا ﴿٦٣﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ قَرَارٗا﴾ خوا زاتێكە كەزەوی بۆ كردونەتە نیشتەجێ (وئارامگا) ﴿وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءٗ﴾ وە ئاسمانیشی بۆ كردوون بەسەربان ﴿وَصَوَّرَكُمۡ فَأَحۡسَنَ صُوَرَكُمۡ﴾ و بەجوانترین شێوە ئێوەی دروست كردووە ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِۚ﴾ لەوشتانەیش كەحەڵاڵ و پاكن ڕۆزی داوون ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡۖ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەرزی و پیرۆزی بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٤﴾ ﴿هُوَ ٱلۡحَيُّ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەر زیندووەو هیچ پەرستراوێكی بەهەق وڕاست نییە جگە لە ئەو ﴿فَٱدۡعُوهُ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَۗ﴾ كەواتە خوا بپەرستن بەدڵسۆزی وتەنها بۆ ئەو ملكەچ بن ﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٥﴾ ﴿قُلۡ إِنِّي نُهِيتُ أَنۡ أَعۡبُدَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڕاستی من ڕێگری كراوم لەپەرستنی ﴿ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی ئێوە دەیان پەرستن جگە لەخوا ﴿لَمَّا جَآءَنِيَ ٱلۡبَيِّنَٰتُ مِن رَّبِّي﴾ دوای ئەوەی بەڵگەی ڕوونم بۆ هاتووە لەپەروەردگارمەوە ﴿وَأُمِرۡتُ أَنۡ أُسۡلِمَ﴾ وە فەرمانم پێ كراوە كە گەردن كەچ بم ﴿لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٦﴾

﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ ئـەو خوایەیە کەئێوەی لەخاك دروسـت کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشـان لەدلۆپێـك ئـاو ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ پاشـان لەپارچـە خوێنێـك ﴿ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ لەپاشـان بەمندالـی (سـاوایی) دەتـان هێنێتە دەر (لەسکی دایك) ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓاْ أَشُدَّكُمْ﴾ لەپاشـان تا دەگەنـە تینی هێزو لاوییتان ﴿ثُمَّ لِتَكُونُواْ شُيُوخًا﴾ لەپاشان تاپیر دەبن ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە هەندێکتان پێش پیربوون دەمرێنرێـن ﴿وَلِتَبْلُغُوٓاْ أَجَلًا مُّسَمًّى﴾ هەتا دەگەنە ئەو کاتـەی کەبۆتان دیاری کراوە ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی بیربکەنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُحْيِۦ وَيُمِيتُ﴾ ئەو خوایەیە کەدەژێنـێ و دەمرێنێ ﴿فَإِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ جـا هەرکـاتێك (بیەوێت) بریـارێك بـدات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ تەنهـا پێی دەفەرمووێت ببە ،دەست بەجێ دەبێ ﴿٦٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئایا سەرنجی ئەوانەت نەداوە سەبارەت بـە بەڵگـە ونیشـانەکانی خوادەمە قاڵـێ وموجادەلە دەکـەن (بەبێ هیـچ زانیاریەك) ﴿أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ﴾ چـۆن لەڕێـی (ڕاسـت) لادەدرێـن ﴿٦٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەوانـەی باوەڕیـان بەقورئـان نەهێنـا ﴿وَبِمَآ أَرْسَلْنَا بِهِۦ رُسُلَنَا﴾ وە بـەو (پەڕاوانـەی) بەپێغەمبەرەکانمانـدا ناردومانـە ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئـەوە لەمەو پاش (سـەرئەنجامی خۆیان) دەزانـن ﴿٧٠﴾ ﴿إِذِ ٱلْأَغْلَٰلُ فِيٓ أَعْنَٰقِهِمْ وَٱلسَّلَٰسِلُ﴾ کاتێ زنجیرو تەوقیان لەگەردندایە ﴿يُسْحَبُونَ﴾ پێ ی ڕادەکێشـرێن ﴿٧١﴾ ﴿فِي ٱلْحَمِيمِ﴾ لەناو ئاوی زۆر گەرمدا ﴿ثُمَّ فِي ٱلنَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پاشان لەدۆزەخدا دەسوتێنرێن ﴿٧٢﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ﴾ لەپاشان پێیان دەوترێت: ﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دادەنان ﴿٧٣﴾ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَّا﴾ دەڵێن: وون بوون لێمان ﴿بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُواْ مِن قَبْلُ شَيْـًٔا﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئێمە لەدونیا (بێجگە لەخوا) شـتێکمان نەدەپەرسـت ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ ئابەم جۆرە خـوا بێ باوەڕان لەڕێگـە لادەدات ﴿٧٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ﴾ ئەمەتـان لەبـەر ئەوەیـە کەئێـوە ﴿تَفْرَحُونَ فِي ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ بەناڕەوا شادی و کەیفتان دەکرد لەزەویدا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی کەئێوە فیزو کەشخەتان دەکرد لەزەویدا ﴿٧٥﴾ ﴿ٱدْخُلُوٓاْ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ دەی لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و ئێجگاری ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چەند خراپە شوێنی خۆ بەزل زانان ﴿٧٦﴾ ﴿فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ دەی کەواتـە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) خۆڕاگربـە بێگومـان بەڵێنـی خوا ڕاسـتە ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ ٱلَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ جا یـان هەندێك لەو بەڵێنانەی پێیان دەدەین نیشـانت دەدەین ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تـۆ دەمرێنین (بەڵێنەکان نابینی) ﴿فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ ئەوسـا هەمووتان هەر بۆلای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٧٧﴾

﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلٗا مِّن قَبۡلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەر لەتۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿مِنۡهُم مَّن قَصَصۡنَا عَلَيۡكَ﴾ بەسەرهاتی هەندێکیانمان بۆ باس کردوی ﴿وَمِنۡهُم مَّن لَّمۡ نَقۡصُصۡ عَلَيۡكَۗ﴾ وەهەندێکیانمان بۆ باس نەکردوی ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأۡتِيَ بِـَٔايَةٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێك ناتوانێ موعجیزەیەك بهێنێت ﴿إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿فَإِذَا جَآءَ أَمۡرُ ٱللَّهِ﴾ جاکاتێ فەرمانی خوا هات (بەسزادانیان) ﴿قُضِيَ بِٱلۡحَقِّ﴾ بەهەق دادوەری دەکرێت (لەنێوانیاندا) ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ﴾ وە لەوێدا ناڕاستان زەرەرمەند دەبن ﴿٧٨﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَنۡعَٰمَ﴾ خوا ئەو زاتەیە ئاژەڵ و ماڵاتی بۆ ئێوە بەدی هێناوە ﴿لِتَرۡكَبُواْ مِنۡهَا وَمِنۡهَا تَأۡكُلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سواری هەندێکیان بن و (گۆشتی) هەندێکیشیان بخۆن ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَكُمۡ فِيهَا مَنَٰفِعُ﴾ وە لەو (ئاژەڵانە) دا چەند سوودو کەڵك بۆ ئێوە هەیە ﴿وَلِتَبۡلُغُواْ عَلَيۡهَا حَاجَةٗ فِي صُدُورِكُمۡ﴾ وە تابەهۆی ئەوانەوە بگەنە پێویستی یەك کە لەدڵ و دەرونتان دایە ﴿وَعَلَيۡهَا وَعَلَى ٱلۡفُلۡكِ تُحۡمَلُونَ﴾ وە لەسەر پشتی ئەو (وڵاخانە)و لەسەر کەشتی ئێوە سوار دەکرێن ﴿٨٠﴾ ﴿وَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ خوا زۆر نیشانەی خۆیتان نیشان دەدات ﴿فَأَيَّ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ تُنكِرُونَ﴾ جا ئێوە ئینکاری کام لە نیشانە وبەڵگەکانی خوا دەکەن؟! ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَيَنظُرُواْ﴾ دەی ئایا بەزەویدا نەگەڕاون تا ببینن ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ سەرەنجامی کەسانێك کە لە پێش ئەوان بوون چۆن بووە ﴿كَانُوٓاْ أَكۡثَرَ مِنۡهُمۡ وَأَشَدَّ قُوَّةٗ﴾ کەلەمان زۆر ترو بەهێزتریش بوون ﴿وَءَاثَارٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە شوێنەواریشیان لەزەویدا (زیاتر بوو) ﴿فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ ئەمجا ئەوەی کرد بوویان (لەدونیادا) سوودی پێ نەگەیاندن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ جا کاتێ پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە هاتنە لایان ﴿فَرِحُواْ بِمَا عِندَهُم مِّنَ ٱلۡعِلۡمِ﴾ دڵخۆش بوون بەو زانینەی هەیان بوو ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ ئەو (سزایەی ئەوان) گاڵتەیان پێ دەکرد چوار دەوری دان (وهاتە دی) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوۡاْ بَأۡسَنَا﴾ ئەمجا کاتێك سزای بەتینی ئێمەیان بینی ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَحۡدَهُۥ﴾ ووتیان: باوەڕمان بەخوای تاك و تەنها هێنا ﴿وَكَفَرۡنَا بِمَا كُنَّا بِهِۦ مُشۡرِكِينَ﴾ وە بێ باوەڕین بەو شتانەی کردبوومانە هاوبەشی خوا ﴿٨٤﴾ ﴿فَلَمۡ يَكُ يَنفَعُهُمۡ إِيمَٰنُهُمۡ﴾ جا باوەڕ هێنانەکەیان هیچ سوودی نەبوو بۆیان ﴿لَمَّا رَأَوۡاْ بَأۡسَنَاۖ﴾ لەکاتێکدا سزای ئێمەیان دی ﴿سُنَّتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِي قَدۡ خَلَتۡ فِي عِبَادِهِۦۖ﴾ باوو سوونەتی خوا هەر وا بووە پێشتر لەگەڵ بەندەکانی دا ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ وە لەوێدا بێ باوەڕان زەرەرمەند بوون ﴿٨٥﴾

سورەتی ﴿ فُصِّلَتْ ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە(حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتای، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة)ش بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلٞ مِّنَ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ قورئان لەلایەن خوای بەخشندەی میهرەبانەوە نێردراوەتە خوارەوە ﴿٢﴾ ﴿كِتَٰبٞ فُصِّلَتۡ ءَايَٰتُهُۥ﴾ پەڕاوێکە بەڵگەکانی ڕوون کراوەتەوە (لێك جیاکراوەتەوە) ﴿قُرۡءَانًا عَرَبِيّٗا لِّقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ قورئانێکە بەزمانی عەرەبی بۆ گەلێك کەشارەزان و دەزانن ﴿٣﴾ ﴿بَشِيرٗا وَنَذِيرٗا﴾ مژدەدەرو ترسێنەرە ﴿فَأَعۡرَضَ أَكۡثَرُهُمۡ فَهُمۡ لَا يَسۡمَعُونَ﴾ کەچی زۆربەیان گوێ ی پێ نادەن و بۆیە (قورئان) نابیستن ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُواْ قُلُوبُنَا فِيٓ أَكِنَّةٖ﴾ دەڵێن دڵەکانمان لەناو چەند پەردەیەکدایە (تێ ناگەین) ﴿مِّمَّا تَدۡعُونَآ إِلَيۡهِ﴾ لەئەوەی تۆ ئێمەی بۆ بانگ دەکەیت ﴿وَفِيٓ ءَاذَانِنَا وَقۡرٞ﴾ وە لەگوێیەکانماندا گرانی و کەڕی هەیە ﴿وَمِنۢ بَيۡنِنَا وَبَيۡنِكَ حِجَابٞ﴾ وە لەنێوان ئێمەو تۆدا پەردەیەك هەیە ﴿فَٱعۡمَلۡ إِنَّنَا عَٰمِلُونَ﴾ کەواتە تۆ کاری خۆت بکە و بێگومان ئێمەیش کاری خۆمان دەکەین ﴿٥﴾ ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ﴾ بڵێ: بەڕاستی من مرۆڤێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰٓ إِلَيَّ﴾ بەڵام (هەندە هەیە من) نیگام بۆ دەکرێت ﴿أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَٱسۡتَقِيمُوٓاْ إِلَيۡهِ وَٱسۡتَغۡفِرُوهُۗ﴾ کەواتە باڕووتان هەر بەرەو خوا بێت (لەپەرستنەکانتاندا) و داوای لێبوردنی لێ بکەن ﴿وَوَيۡلٞ لِّلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە سزاو لەناوچوون بۆ هاوبەش دانەرانە ﴿٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەزەکات نادەن و ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ كَٰفِرُونَ﴾ باوەڕیشیان بەڕۆژی دوایی نی یە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونٖ﴾ پاداشتی بێ بڕانەوەیان بۆ هەیە ﴿٨﴾ ﴿قُلۡ أَئِنَّكُمۡ لَتَكۡفُرُونَ بِٱلَّذِي﴾ بڵێ: ئاخۆ بەڕاستی ئێوە باوەڕتان بەو زاتە نی یە؟ ﴿خَلَقَ ٱلۡأَرۡضَ فِي يَوۡمَيۡنِ﴾ کەزەوی لەدوو ڕۆژدا دروست کردووە ﴿وَتَجۡعَلُونَ لَهُۥٓ أَندَادٗاۚ﴾ وە هاوبەشانی بۆ دادەنێن ﴿ذَٰلِكَ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ هەر ئەوە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِيَ مِن فَوۡقِهَا﴾ وە لەسەر زەویدا شاخی زۆری داناوە ﴿وَبَٰرَكَ فِيهَا﴾ وە فەڕ و بەرەکەتی تێ خستووە ﴿وَقَدَّرَ فِيهَآ أَقۡوَٰتَهَا﴾ وە بژێوی (هەموو گیاندارێکی) لەزەویدا دیاری کرد ﴿فِيٓ أَرۡبَعَةِ أَيَّامٖ﴾ لەماوەی چوار ڕۆژدا ﴿سَوَآءٗ لِّلسَّآئِلِينَ﴾ بەیەکسانی بۆ گشت داواکەران ﴿١٠﴾ ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ وَهِيَ دُخَانٞ﴾ پاش دروستکردنی زەوی ئیرادەی دروستکردنی ئاسمانی کرد کە پێشتر دوکەڵێك بوو ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلۡأَرۡضِ ٱئۡتِيَا﴾ ئەمجا بەئاسمان وبەزەوی فەرموو: وەرن ﴿طَوۡعًا أَوۡ كَرۡهٗا﴾ بەوویستی خۆتان یان بەناچاری (بێنە ژێر فەرمانم) ﴿قَالَتَآ أَتَيۡنَا طَآئِعِينَ﴾ هەر دووکیان ووتیان بەوویستی خۆمان هاتین ﴿١١﴾

﴿فَقَضَىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ﴾ ئەوسا حەوت ئاسمانی لەدوو ڕۆژدا دروست کرد (کەواتە خوای گەورە زەوی و ئاسمانەکانی بەشەش ڕۆژ دروستکرد) ﴿وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَآءٍ أَمْرَهَا﴾ وە هەر ئاسمانەی فەرمان (کار) ی خۆی بۆ نارد ﴿وَزَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنْيَا بِمَصَٰبِيحَ وَحِفْظًا﴾ وەئاسمانی دونیامان بەئەستێرە درەوشاوەکان ڕازاندەوە، وپارێزراوە (لەگوێ گرتنی شەیتانەکان) ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ ئەوە بڕیاری خوای زاڵی بەدەسەلاتە (١٢) ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا۟﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَٰعِقَةً﴾ ئەوە بڵێ بەهەورە تریشقەیەك (بروسکەیەك) دەتانترسێنم ﴿مِّثْلَ صَٰعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك هەورە تریشقەی (گەلی) عادو سەموود (١٣) ﴿إِذْ جَآءَتْهُمُ ٱلرُّسُلُ﴾ کاتێ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان ﴿مِنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەبەردەمیان و لە پشتیانەوە (لەهەموو لایەکەوە) ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ (پێیان ووتن) کەجگە لەخوا نەپەرستن ﴿قَالُوا۟ لَوْ شَآءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَٰٓئِكَةً﴾ ووتیان: ئەگەر پەروەردگارمان بیویستایە فریشتەیەکی دەناردە خوارەوە (بۆمان) ﴿فَإِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمە بەوەی ئێوەی پێ نێرراون باوەڕ ناکەین (١٤) ﴿فَأَمَّا عَادٌ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ ئەمجا (گەلی) عاد بەناڕەوا خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَقَالُوا۟ مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً﴾ وە ووتیان: کێ لەئێمە بەهێز ترە ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا نەیان زانی بوو ﴿أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ بێگومان ئەو خوایەی کەئەوانی دروست کردووە لەئەوان بەهێز ترە ﴿وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە ئەوان دانیان نەدەنا بەبەڵگەکانی ئێمەدا وئینکاریان دەکرد (١٥) ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ ئەوسا ئێمە بایەکی زۆر بەهێزی ساردمان بۆ ناردن ﴿فِىٓ أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ﴾ لەڕۆژانێکی بەردەوام (وشوم)دا ﴿لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ ٱلْخِزْىِ﴾ بۆ ئەوەی سزای ئابڕو بەریان پێ بچەژێن ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْـَٔاخِرَةِ أَخْزَىٰ﴾ بێگومان سزای پاشە ڕۆژیان ئابڕو بەر (وڕیسواکەر) ترە ﴿وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە ئەوان یارمەتی نادرێن (١٦) ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَٰهُمْ﴾ وە (هۆزی) سەموودمان ڕێنموونی کرد ﴿فَٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْعَمَىٰ عَلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ بەڵام ئەوان زیاتر حەزیان لەکوێری وگومڕایی کرد تا شارەزایی و ڕێنموونی ﴿فَأَخَذَتْهُمْ صَٰعِقَةُ ٱلْعَذَابِ ٱلْهُونِ﴾ جا بۆیە هەورە بروسکەی سزای ڕیسواکەر لێی دان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوە) کەدەیانکرد (١٧) ﴿وَنَجَّيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەشمان ڕزگارکرد کەباوەڕدارو پارێزکار ولەخواترس بوون (١٨) ﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَآءُ ٱللَّهِ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ وە ڕۆژێك هەموو دوژمنانی خوا بەرەو ئاگری دۆزەخ کۆدەکرێنەوە ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ جا ئەوان (لە پێش کەوتن و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (تا هەموو پێکەوە بەڕیز بڕۆن) (١٩) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا﴾ تا کاتێ دەگەنە لای ئاگری دۆزەخ ﴿شَهِدَ عَلَيْهِمْ﴾ شایەتی دەدات لە دژیان ﴿سَمْعُهُمْ وَأَبْصَٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم﴾ گوێ و چاو و پێستی لەشیان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کە کردویانە (لەدونیادا) (٢٠)

﴿وَقَالُواْ لِجُلُودِهِمْ﴾ وە بەپێستەکانیان دەڵێن: ﴿لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا﴾ بۆچی شایەتیتان دا لەدژمان ﴿قَالُواْ أَنطَقَنَا ٱللَّهُ ٱلَّذِيٓ﴾ دەڵێن: ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە زمان ﴿أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ کە هەموو شتێکی هێناوەتە زمان (وقسەکردن) ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەویش یەکەم جار ئێوەی دروست کردوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ وە ئێوە خۆتان نەدەشاردەوە (نەدەپاراست لەگوناه) ﴿أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ أَبْصَٰرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ لەشایەتی دانی گوێ و چاوو پێستی لەشتان لەدژتان ﴿وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد ﴿أَنَّ ٱللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ کەخوا نازانێ بەزۆرێك لەو کارانەی کە دەیکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ ٱلَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ﴾ ئا ئەوە گومانتان بوو کە دەتان برد بەپەروەردگارتان ﴿أَرْدَىٰكُمْ﴾ ئێوەی هەڵدێرا (لەناوی بردن) ﴿فَأَصْبَحْتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ و چوونە ڕیزی زیانباران و خەسارۆمەندانەوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن يَصْبِرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئارام بگرن ﴿فَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ ئەوانە ئاگر شوێنی مانەوەیانە ﴿وَإِن يَسْتَعْتِبُواْ﴾ وە ئەگەر داوای لێبوردن و ڕازی بوونی خوا بکەن ﴿فَمَا هُم مِّنَ ٱلْمُعْتَبِينَ﴾ ئەوە خوا هەرگیز ڕازی نابێ (خۆش نابێ لێیان) ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ﴾ وە چەند دۆست (و هاودەم)مان لەدونیا بۆ دانان ﴿فَزَيَّنُواْ لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ کە خراپەکردنی دونیاو (بێ بڕوایی) ڕۆژی دوایی بۆ ڕازاندنەوە ﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ﴾ وە بەڵێنی (سزادانیان) بەسەردا درا ﴿فِيٓ أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە(ڕیزی) ئەو گەلانەی ڕابوردن پێش ئەمان ﴿مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُواْ خَٰسِرِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَا تَسْمَعُواْ لِهَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ وە بێ باوەڕان (بەیەکتریان) دەووت گوێ مەگرن بۆ ئەم قورئانە ﴿وَٱلْغَوْاْ فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ وە قسەی پڕوپوچی تێکەڵ بکەن بەڵکو سەرکەون (بەسەریدا) ﴿٢٦﴾ ﴿فَلَنُذِيقَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ دەی سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەی بێباوەڕ بوون پێیان دەچێژین ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سزایەکی سەخت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ وە تۆڵەیان لێ دەسەنین (بەتۆڵەی) خراپترینی تاوانێ کەدەیان کرد ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَآءُ أَعْدَآءِ ٱللَّهِ ٱلنَّارُ﴾ ئەوەی (باسکرا) سزای دوژمنانی خوایە کەئاگری دۆزەخە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ ٱلْخُلْدِ﴾ ماڵی هەمیشەی ئەوان لەو ئاگرەدایە ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەو سزایە (دەدرێن) چونکە دانیان نەدەنا بەنیشانەکانی ئێمەدا ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿رَبَّنَآ أَرِنَا ٱلَّذَيْنِ أَضَلَّانَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەو دوانەمان نیشان بدەن کە گومڕایان کردین ﴿مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ لە جنۆکە وئادەمی ﴿نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا﴾ تا بیانخەینە ژێر پێمان ﴿لِيَكُونَا مِنَ ٱلْأَسْفَلِينَ﴾ تا لە ژێری ژێرەوەی دۆزەخ بن ﴿٢٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ووتیان خوا پەروەردگارمانە و ﴿ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُواْ﴾ لەپاشان ڕێك و ڕاست (لەسەر ئایین) بەردەوام بوون ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشتەکان پۆل پۆل دێنە لایان (کاتی مردن یان زیندوو بوونەوە) ﴿أَلَّا تَخَافُواْ وَلَا تَحْزَنُواْ﴾ (پێیان دەڵێن) کەمەترسن و خەفەت مەخۆن ﴿وَأَبْشِرُواْ بِٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ وە مژدە بێ لێتان ئەو بەهەشتەی کەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٣٠﴾ ﴿نَحْنُ أَوْلِيَآؤُكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئێمە لەژیانی دونیا و لەڕۆژی دواییدا پشتیوانی ئێوەین ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِىٓ أَنفُسُكُمْ﴾ وە لەو (بەهەشتەدا) هەرچی حەزی لێ بکەن بۆتان ئامادەیە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾ وە هەرچی داوا بکەن لەوێدا لەخزمەتتاندایە ﴿٣١﴾ ﴿نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ﴾ ڕێزلێنان و میوانداریە لەلایەن خوای لێبووردەی میهرەبانەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ کێ ووتەی چاکترو بەجێترە لەوکەسەی (خەڵك) بۆلای خوا بانگ دەکات ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وەکاری چاکە دەکات و دەڵێ بێگومان من لەکۆمەڵی گەردن کەچ و موسڵمانانم ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَسْتَوِى ٱلْحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُ﴾ چاکە و خراپە چوون یەك نین ﴿ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە وەڵامی (خراپە) بدەرەوە ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ﴾ ئەوسا کەسێك کە لەنێوان تۆ و ئەودا دوژمنایەتی هەیە ﴿كَأَنَّهُۥ وَلِىٌّ حَمِيمٌ﴾ وەك دۆستێکی دڵسۆز و گیانی بەگیانی لێ دێت (ئەمەش دەرەنجامی ڕەوشتی بەرز وکار وکردەوەی جوانە) ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ﴾ بەم ئاستە ناگات کەسانێك نەبێت کە خۆڕاگرن و بەئارامن ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ وە پێی ناگات مەگەر کەسێك خاوەنی بەشی هەرە گەورە بێت (لەپاداشت) ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ﴾ وە ئەگەر لەشەیتانەوە تووشی خەتەرەو خەیاڵی نادروست بوویت ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ ئەوە پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ چونکە بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە شەوو ڕۆژو خۆرو مانگ ﴿لَا تَسْجُدُواْ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ﴾ سوژدە مەبەن نەبۆ خۆرو نەبۆ مانگ ﴿وَٱسْجُدُواْ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَهُنَّ﴾ بەڵکو سوژدە بەرن بۆ ئەو خوایەی ئەوانی بەدی هێناوە ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە تەنها ئەو دەپەرستن ﴿٣٧﴾ ﴿فَإِنِ ٱسْتَكْبَرُواْ﴾ جا ئەگەر خۆیان بەگەورە زانی (من بپەرستن) ﴿فَٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ دەی ئەوانەی لای پەروەردگارتن (فریشتەکان) ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُۥ بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُونَ ۩﴾ بەشەو و بەڕۆژ عیبادەتی ئەو دەکەن و ماندو وەڕەس نابن ﴿٣٨﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلْأَرْضَ خَٰشِعَةً﴾ لەنیشانەکانی (دەسەلاتی) خوایە کەزەوی دەبینی ووشك و ماتە ﴿فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ﴾ کەچی کاتێك بارانمان باراند بەسەریدا ﴿ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ (بەڕواندنی ڕوەك) دەکەوێتە جولەو دەبوژێتەوە (بەرز دەبێتەوە) ﴿إِنَّ ٱلَّذِىٓ أَحْيَاهَا لَمُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰٓ﴾ بێگومان ئەوەی (زەوی ووشك) دەبوژێنێتەوە زیندوو کەرەوەی مردووەکانیشە ﴿إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ بێگومان ئەوانەی لەئایەتەکانی ئێمە لادەدەن ﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَآ﴾ لەئێمە شاراوە نین ﴿أَفَمَن يُلْقَىٰ فِى ٱلنَّارِ خَيْرٌ﴾ دەی ئایا کەسێ دەخرێتە ناو ئاگرەوە چاکترە ﴿أَم مَّن يَأْتِىٓ ءَامِنًا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ یان ئەو کەسەی لەڕۆژی قیامەت دا بێ ترس دێت ﴿ٱعْمَلُوا۟ مَا شِئْتُمْ﴾ هەرچیتان وویست (حەزتان لێ کرد) بیکەن ﴿إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەوەی دەیکەن بینایە ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِٱلذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەقورئانیان بۆ هات وباوەڕیان پێ نەهێنا (سزایان دەدەین) ﴿وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٌ﴾ کەبەڕاستی کتێبێکی زۆر بەرزو جێگەی ڕێزە ﴿٤١﴾ ﴿لَّا يَأْتِيهِ ٱلْبَٰطِلُ﴾ بەتاڵ وناڕاستی ڕوی تێ ناکات ﴿مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِۦ﴾ نە لەئێستا و نەلە دووا ڕۆژدا (نە بەلێ کەمکردن نە بەلێ زیادکردن) ﴿تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ چونکە نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن (خوای) کاردروستی ستایش کراوەوە ﴿٤٢﴾ ﴿مَّا يُقَالُ لَكَ﴾ هیچ شتێك بەتۆ ناوترێت ﴿إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ﴾ مەگەر ئەوەی بەپێغەمبەرانی بەرلەتو ووتراوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن لێبوردنە (بۆ ئیمانداران) ﴿وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە خاوەن تۆڵەی سەختە (بۆبێ باوەڕان) ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا﴾ ئەگەر ئەم قورئانەمان بەزمانێکی تر جگە لەعەرەبی بناردایە ﴿لَّقَالُوا۟ لَوْلَا فُصِّلَتْ ءَايَٰتُهُۥٓ﴾ بێ باوەڕان دەیان ووت بۆچی ئایەتەکانی بەڕوونی شینە کراونەتەوە ﴿ءَا۬عْجَمِىٌّ وَعَرَبِىٌّ﴾ (چۆن دەبێ) قورئانی عەجەمی و پێغەمبەری عەرەبی ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هُدًى وَشِفَآءٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: قورئان بۆ کەسانێ باوەڕیان پێی هێناوە ڕێنیشاندەرو شیفایە ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرٌ﴾ وە ئەوانەی باوەڕی پێ نایەنن لەگوێیاندا گرانی و کەڕی هەیە (لەبیستنی حەق) ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُو۟لَٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ هەروەها لەئاست ئەو قورئانەدا کوێرن، ئەوانە لەشوێنێکی زۆر دوورەوە بانگ دەکرێن ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا ﴿فَٱخْتُلِفَ فِيهِ﴾ بەڵام جیاوازی تێدا کرا (لەلایەن جوولەکەکانەوە) ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر پێشتر بڕیار نەدرایە لەلایەن پەروەردگارتەوە (کە سزایان دوا بخرێت) ﴿لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکرا (بەسزا دانیان لەدونیا) ﴿وَإِنَّهُمْ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەوان لەدوو دڵی و بەدگومانی دان دەربارەی قورئان ﴿٤٥﴾ ﴿مَّنْ عَمِلَ صَٰلِحًا فَلِنَفْسِهِۦ﴾ هەر کەسێ کاری چاکە بکات (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَآءَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش خراپە بکات (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە پەروەردگارت ستەم لەبەندەکانی ناکات ﴿٤٦﴾

﴿إِلَيۡهِ يُرَدُّ عِلۡمُ ٱلسَّاعَةِۚ﴾ زانینی ڕۆژی دوایی تەنیا بۆ لای خوا دەگەڕێنرێتەوە ﴿وَمَا تَخۡرُجُ مِن ثَمَرَٰتٖ مِّنۡ أَكۡمَامِهَا﴾ وە هەر بەروبوومێك كە لە پێست و قەباغەكەی دێتە دەرەوە ﴿وَمَا تَحۡمِلُ مِنۡ أُنثَىٰ﴾ و هەر مێینەیەك ئاوس دەبێ ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ و (سكەكەی) دادەنێت ﴿إِلَّا بِعِلۡمِهِۦۚ﴾ ئەوە (خوا) ئاگای لێ یە ﴿وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ﴾ وە ڕۆژێ خوا (هاوبەش پەیدا كەران) بانگ دەكات ﴿أَيۡنَ شُرَكَآءِي﴾ هاوبەشانێ (كەداتان نابوو بۆ) من لەكوێن ﴿قَالُوٓاْ ءَاذَنَّٰكَ﴾ دەڵێن پێمان ڕاگەیاندی ﴿مَا مِنَّا مِن شَهِيدٖ﴾ كەس لەئێمە شایەت نین (تۆهاوبەشت هەبێ) ﴿٤٧﴾ ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم﴾ وە وون بوولێیان ﴿مَّا كَانُواْ يَدۡعُونَ مِن قَبۡلُۖ﴾ ئەوانەی پێشتر دەیانپەرستن ﴿وَظَنُّواْ مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٖ﴾ وە زانیان كە هیچ پەنایەكیان نی یە ﴿٤٨﴾ ﴿لَّا يَسۡـَٔمُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئادەمی ماندو نابێ ﴿مِن دُعَآءِ ٱلۡخَيۡرِ﴾ لە داواكردنی خێرو خۆشی ﴿وَإِن مَّسَّهُ ٱلشَّرُّ﴾ وە ئەگەر ناخۆشی یەك دووچاری ببێ ﴿فَيَـُٔوسٞ قَنُوطٞ﴾ ئەوە بێ هیوا و نائومێد دەبێ ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَذَقۡنَٰهُ﴾ وە ئەگەر پێمان بەخشی ﴿رَحۡمَةٗ مِّنَّا﴾ میهرەبانی یەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُ﴾ لەپاش زیانێك لێی كەوتووە ﴿لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي﴾ دەڵێت: ئەمە هی خۆمە ﴿وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةٗ﴾ وە گومان نابەم ڕۆژی دوایی بەرپا بێت ﴿وَلَئِن رُّجِعۡتُ إِلَىٰ رَبِّيٓ﴾ وە ئەگەر گەڕێندرامە وە بۆلای پەروەردگارم (زیندووبونەوە هەبوو) ﴿إِنَّ لِي عِندَهُۥ لَلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ بێگومان لای خوا (پاداشتی) زۆر چاكم هەیە ﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جا سوێند بەخوا هەواڵ دەدەین بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿بِمَا عَمِلُواْ﴾ بەوەی كردوویانە (لەدونیا) ﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم﴾ وە سوێند بەخودا پێیان دەچەژێین ﴿مِّنۡ عَذَابٍ غَلِيظٖ﴾ سزایەكی بەهێز و بەتین ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذَآ أَنۡعَمۡنَا عَلَى ٱلۡإِنسَٰنِ﴾ وە كاتێ چاكە و خۆشیمان ڕشت بەسەر ئادەمی دا ﴿أَعۡرَضَ وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ﴾ ڕوو وەردەگێرێ و بە خۆبەزل زانینە وە دوور دەكەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ﴾ بەڵام كاتێ ناخۆشی تووش بێت ﴿فَذُو دُعَآءٍ عَرِيضٖ﴾ ئەوە نزاو هاواری زۆر دەكات ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەگەر (قورئان) لەلایەن خواوە بوو ﴿ثُمَّ كَفَرۡتُم بِهِۦ﴾ پاشان ئێوەش باوەڕتان پێ نەكرد ﴿مَنۡ أَضَلُّ﴾ كێ گومڕاترە ﴿مِمَّنۡ هُوَ فِي شِقَاقِۭ بَعِيدٖ﴾ لەو كەسەی كەلە دژایەتی یەكی دوور لەڕاستیدا بێت ﴿٥٢﴾ ﴿سَنُرِيهِمۡ ءَايَٰتِنَا﴾ لەمەودوا بەڵگە كانی خۆمانیان نیشان دەدەین ﴿فِي ٱلۡأٓفَاقِ﴾ لە ئاسۆی دونیا (لەبوونەوەردا) ﴿وَفِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ وە لە خودی خۆیاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمۡ﴾ هەتا بۆیان ڕوون بێتەوە ﴿أَنَّهُ ٱلۡحَقُّۗ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە ﴿أَوَلَمۡ يَكۡفِ بِرَبِّكَ﴾ ئایا پەروەردگارت بەس نییە ﴿أَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ كە بەڕاستی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٥٣﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ فِي مِرۡيَةٖ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی ئەوانە لە دوو دڵیدان ﴿مِّن لِّقَآءِ رَبِّهِمۡۗ﴾ لەدیدار و گەشتن بە پەروەردگاریان ﴿أَلَآ إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَيۡءٖ مُّحِيطُۢ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی (زانست وزانیاری) خوا دەوری هەموو شتێكی داوە ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿الشُّورَىٰ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە ﴿١﴾ ﴿عٓسٓقٓ﴾ بە (عەین، سین، قاف) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاترو واتاکەشیان سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە ﴿٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُوحِيٓ إِلَيۡكَ﴾ ئا بەو جۆرە خودا نیگا دەکات بۆ تۆ ﴿وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ﴾ وە بۆ ئەو (پێغەمبەرانەی) پێش تۆش ﴿ٱللَّهُ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ خوای زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿٣﴾ ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ﴾ وە ئەو (خوا) بڵند و گەورەیە ﴿٤﴾ ﴿تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ يَتَفَطَّرۡنَ﴾ نزیکە ئاسمانەکان پارچە پارچەببن ﴿مِن فَوۡقِهِنَّۚ﴾ لە سەرویانەوە ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمۡدِ رَبِّهِمۡ﴾ وە فریشتەکان بەپاکی یادو سوپاسی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَيَسۡتَغۡفِرُونَ﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن ﴿لِمَن فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ بۆ ئەوانەی لەزەویدان ﴿أَلَآ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ ئاگاداربن کە بێگومان تەنها خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ وە ئەوانەی جگە لەخوا دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە ﴿ٱللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ خوا ئاگادار و چاودێرە بەسەریانەوە ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِوَكِيلٖ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پارێزەر وچاودێر نیت بەسەریانەوە ﴿٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ هەروەها نیگامان کردووە بۆت ﴿قُرۡءَانًا عَرَبِيّٗا﴾ قورئانێك (بەزمانی) عەرەبی ﴿لِّتُنذِرَ أُمَّ ٱلۡقُرَىٰ وَمَنۡ حَوۡلَهَا﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی مەککە و کەسانی دەورو بەری بترسێنی ﴿وَتُنذِرَ يَوۡمَ ٱلۡجَمۡعِ﴾ وە (خەڵك) بترسێنی لەڕۆژیی کۆکردنەوە ﴿لَا رَيۡبَ فِيهِۚ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿فَرِيقٞ فِي ٱلۡجَنَّةِ﴾ کۆمەڵێك لە بەهەشتدان ﴿وَفَرِيقٞ فِي ٱلسَّعِيرِ﴾ وە کۆمەڵێك لە ئاگریی بڵێسەداردان ﴿٧﴾ ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَجَعَلَهُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ دەیکردن بەیەك نەتەوە (باوەڕداریان بێ باوەڕ) ﴿وَلَٰكِن يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ﴾ بەڵام هەر کەسێکی بوێت دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَٱلظَّٰلِمُونَ مَا لَهُم مِّن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ستەمکارەکانیش هیچ دۆست ویارمەتی دەرێکیان نی یە ﴿٨﴾ ﴿أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَۖ﴾ ئایا ئەوان جگە لەخوا پشتیوان و دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردوە؟ ﴿فَٱللَّهُ هُوَ ٱلۡوَلِيُّ﴾ هەر خوا پشتیوان و دۆستە ﴿وَهُوَ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ وە تەنها ئەو مردووان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ وە ئەو بەدەسەڵات وبە توانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٩﴾ ﴿وَمَا ٱخۡتَلَفۡتُمۡ فِيهِ مِن شَيۡءٖ﴾ وە هەرشتێك کە تێیدا جیاواز بوون ﴿فَحُكۡمُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِۚ﴾ ئەوە بڕیارەکەی بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبِّي﴾ ئەو خوایە پەروەردگاریی منە ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ تەنها پشتم بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ أُنِيبُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿١٠﴾

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ (خـوا) بەدیهێنەری ئاسـمانەکان و زەویی یە ﴿جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجًا﴾ بـۆی بەدی هێناون هاوسـەران لەخودی خۆتـان ﴿وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ أَزۡوَٰجًا﴾ هەروەها لە ئاژەڵیشـدا جووتی (دروسـتکردووە) ﴿يَذۡرَؤُكُمۡ فِيهِۚ﴾ لەجـووت بووندا ژمارەتـان زۆر دەکات ﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ﴾ هیچ شـتێك بەوێنەی خوانی یە (نە لەزات و نە لەسـیفات و نە لە کرداریدا) ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ وە ئەوە بیسـەری بینایە ﴿١١﴾ ﴿لَهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەر بۆ ئەوە (کلیلەکانی) دەسەڵاتداریی ئاسمانەکان وزەوی ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ﴾ ڕزق و ڕۆزی فـراوان دەکات و دەیگرێتـەوە لە هەرکەسـێ کە بیەوێـت ﴿إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ بەڕاسـتی خـوا ئاگـادارە بەهەموو شـتێك ﴿١٢﴾ ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ﴾ ئەو ئاینـەی بـۆ دانـاوون ﴿مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحٗا﴾ کـە فەرمانـی داوە بە نـووح و ﴿وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ ئەوەش نیگامان کردووە بۆ تۆ و ﴿وَمَا وَصَّيۡنَا بِهِۦٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓۖ﴾ ئەوەش کە فەرمانمان داوە بە ئیبراهیم وموسا وعیسا ﴿أَنۡ أَقِيمُواْ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُواْ فِيهِۚ﴾ کە لەسەر ئەو ئایینەبن بەڕێك و ڕاستی و جیاوازی تێدا مەکەن ﴿كَبُرَ عَلَى ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ زۆر قورس وگرانە بەلای هاوبەش دانەرانەوە ﴿مَا تَدۡعُوهُمۡ إِلَيۡهِۚ﴾ ئەوەی ئەوانی بۆ بانگ دەکەیت ﴿ٱللَّهُ يَجۡتَبِيٓ إِلَيۡهِ مَن يَشَآءُ﴾ خوا هەرکەسی بوێت هەڵی دەبژێرێ بۆ (موسڵمان بوون) لای خۆی ﴿وَيَهۡدِيٓ إِلَيۡهِ مَن يُنِيبُ﴾ وە ڕێنموونیی کەسێك دەکات بۆ لای خۆی بگەڕێتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقُوٓاْ﴾ وە جیاواز نەبوون ﴿إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلۡعِلۡمُ﴾ مەگەر لەپاش ئەوەی کەزانست و زانیاریان بۆ هات ﴿بَغۡيَۢا بَيۡنَهُمۡۚ﴾ بەهۆی دژایەتی و حەسوودی نێوانیانەوە ﴿وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر فەرمانێك پێشتر لە پەروەردگارتەوە دەرنەچوایە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ تا کاتێ دیاری کراو (دەبێ بژین) ﴿لَّقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ ئـەوە بڕیـار لەنێوانیاندا دەکرا (بەسـزادانیان) ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ وە بەڕاسـتی ئەوانەی لـەدوای ئەوان نامەیان پێ درا ﴿لَفِي شَكّٖ مِّنۡهُ مُرِيبٖ﴾ لە گومـان و دوو دڵیدا بوون لێی ﴿١٤﴾ ﴿فَلِذَٰلِكَ فَٱدۡعُۖ﴾ کەواتە تۆ بۆ ئەوە بانگەوازبکە و ﴿وَٱسۡتَقِمۡ كَمَآ أُمِرۡتَۖ﴾ ڕاست وڕاوەستاوبە لەسـەر ئایینەکـەت بـەو جـۆرەی فەرمانـت پێکـراوە ﴿وَلَا تَتَّبِعۡ أَهۡوَآءَهُمۡۖ﴾ وە شـوێن ئارەزووەکانی ئـەوان مەکـەوە ﴿وَقُلۡ ءَامَنتُ﴾ وەبڵـێ بـاوەڕم هێنـاوە ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِن كِتَٰبٖۖ﴾ بەهەرنامەیـەك کـە خـوا ناردویەتیـە خـوارەوە ﴿وَأُمِرۡتُ لِأَعۡدِلَ بَيۡنَكُمُۖ﴾ وە فەرمانـم پـێ دراوە کـە داد پەروەربـم لـە نێوانتاندا ﴿ٱللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمۡۖ﴾ خوا پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشـە ﴿لَنَآ أَعۡمَٰلُنَا﴾ (پاداشـتی) کردەوەی خۆمان بۆ خۆمانە و ﴿وَلَكُمۡ أَعۡمَٰلُكُمۡۖ﴾ (پاداشتی) کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿لَا حُجَّةَ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمُۖ﴾ هیچ بەڵگەیەك نەماوە لە نێوان ئێمە و ئێوەدا (باس نەکرابێ) ﴿ٱللَّهُ يَجۡمَعُ بَيۡنَنَاۖ﴾ خوا (لەڕۆژی دوایی دا) کۆمان دەکاتەوە ﴿وَإِلَيۡهِ ٱلۡمَصِيرُ﴾ سەرەنجام و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە ﴿١٥﴾

﴿وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەمەدەمێ دەکەن لەبارەی خواوە ﴿مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ﴾ لەدوای ئەوەی (خەڵکی بانگەوازی) ئەویان وەڵام دایەوە و(موسڵمان بوون) ﴿حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگە کانیان پوچ و بەتاڵە لای پەروەردگاریان ﴿وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ﴾ وە خەشم و ڕقی خوایان لەسەرە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿١٦﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئەم قورئانەی بەڕاستی ناردووەتە خوارەوە ﴿وَالْمِيزَانَ﴾ وە تەرازووی ناردووە (بۆ جیاکردنەوەی حەق و بەتاڵ) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ وە تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ﴾ لەوانەیە هاتنی ڕۆژی دوایی زۆر نزیک بێت ﴿١٧﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان پێی نیە پەلەی هاتنی دەکەن ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا﴾ بەڵام ئەوانەی باوەڕیان پێی هەیە دەترسن لێی ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ﴾ وە دەزانن ڕۆژی دوایی ڕاستە ﴿أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ﴾ بێداربن بەڕاستی ئەوانەی کە گومانیان هەیە لەڕۆژی دوایی ﴿لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ ئەوە بەڕاستی لە گومڕاییەکی زۆر دوور لەڕاستی دان ﴿١٨﴾ ﴿اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ﴾ خوا دڵسۆزە بەبەندەکانی ﴿يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ﴾ هەرکەسی بوێت ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ وە هەر ئەو بەهێزو باڵادەستە ﴿١٩﴾ ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ﴾ هەرکەس بەرهەمی دوا ڕۆژی بوێت ﴿نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ﴾ ئێمە بەرهەمەکەی بۆ زیاد دەکەین ﴿وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا﴾ وە هەرکەسێك بەرهەمی دونیای بوێت ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ هەندێ لەدونیای پێ دەدەین ﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾ بەڵام لەڕۆژی دوایی دا هیچ بەشێکی نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئاخۆ ئەو (بێباوەڕانە) هاوبەشانێکیان هەیە ﴿شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ﴾ ئاینێکیان بۆ داناوون ﴿مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ﴾ کە خوا ڕێگەی پێ نەداوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ﴾ وە ئەگەر بڕیاری یەکجاری دەرنەچوایە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیان دا بڕیار دەدرا (بە لە ناوبردنیان) ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی بۆ ستەم کاران سزای سەختی ئازار دەر هەیە ﴿٢١﴾ ﴿تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا﴾ تۆ ستەمکاران دەبینی زۆر دەترسن لەتاو ئەوەی کردویانە ﴿وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ بێگومان ئەو سزایە هەر دووچاریان دەبێت ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ﴾ لە ناو باخ وباخاتی بەهەشتدان ﴿لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ لە لایەن پەروەردگاریانەوە هەرچییان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ ئە وەیە چاکەو بەخششی زۆر گەورە ﴿٢٢﴾

﴿ذَٰلِكَ ٱلَّذِي يُبَشِّرُ ٱللَّهُ عِبَادَهُ﴾ ئەو (بەخششە) ئەوەیە کە خوا موژدە دەدات بە بەندەکانی ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوەو چاکەکانیان کردووە ﴿قُل لَّآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم لەسەری ﴿إِلَّا ٱلۡمَوَدَّةَ فِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ مەگەر خۆشویستنی خزمایەتی ﴿وَمَن يَقۡتَرِفۡ حَسَنَةً نَّزِدۡ لَهُۥ فِيهَا حُسۡنًا﴾ هەر کەس هەر چاکەیەك بکات چاکەی بۆ زیاد دەکەین (بە چەند بەرانبەر) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی سوپاسگوزارە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗا﴾ یان ئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن پێغەمبەر درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ﴿فَإِن يَشَإِ ٱللَّهُ﴾ خۆ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿يَخۡتِمۡ عَلَىٰ قَلۡبِكَ﴾ مۆر دەنێ بەسەر دڵت دا ﴿وَيَمۡحُ ٱللَّهُ ٱلۡبَٰطِلَ﴾ وە خوا بەتاڵ لە ناو دەبات ﴿وَيُحِقُّ ٱلۡحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦٓ﴾ وە بە ووتەکانی (قورئان) ڕاستی جێگیر دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا زانایە بەوەی لە ناو دڵاندایە ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَقۡبَلُ ٱلتَّوۡبَةَ عَنۡ عِبَادِهِۦ﴾ وە ئە و خوا زاتێکە تەوبە لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَعۡفُواْ عَنِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وە لە کردەوە خراپەکان چاوپۆشی دەکات ﴿وَيَعۡلَمُ مَا تَفۡعَلُونَ﴾ وە دەزانێ بە هەرچی کەئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسۡتَجِيبُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو چاکەکانیان کردووە (داوایان) وەردەگرێت ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضۡلِهِۦۚ﴾ وە لە بەهرەو بەخششی خۆیی زیاتریان دەداتێ ﴿وَٱلۡكَٰفِرُونَ لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٞ﴾ بەڵام بێ باوەڕان سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوۡ بَسَطَ ٱللَّهُ ٱلرِّزۡقَ لِعِبَادِهِۦ﴾ خۆ ئەگەر خوا رزق و رۆزی فراوان بکردایە بۆ بەندەکانی ﴿لَبَغَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لە زەویدا ستەمیان دەکرد وسەرکەش دەبوون ﴿وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٖ مَّا يَشَآءُۚ﴾ بەڵام (خوا) ڕزق و ڕۆزی بەو ئەندازە دەنێرێتەخوارەوە کە خۆی بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرُۢ بَصِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا بەئاگاو بینایە بە بەندەکانی ﴿٢٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يُنَزِّلُ ٱلۡغَيۡثَ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە کە باران دەبارێنێ ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا قَنَطُواْ﴾ لە پاش ئەوەی کە خەڵکی بێ ئومێد بوون ﴿وَيَنشُرُ رَحۡمَتَهُۥۚ﴾ وە (بارانی) ڕەحمەتی خۆی بڵاو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ ٱلۡوَلِيُّ ٱلۡحَمِيدُ﴾ وەهەر ئە و پشتیوان و سوپاسکراوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە ﴿خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَآبَّةٖۚ﴾ و ئەوەی بڵاوی کردوەتەوە لە گیانلەبەران لە هەر دووکیاندا ﴿وَهُوَ عَلَىٰ جَمۡعِهِمۡ إِذَا يَشَآءُ قَدِيرٞ﴾ وە خوا هەر کاتێك بیەوێت بەتوانایە بەسەر کۆکردنەوەیاندا ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَآ أَصَٰبَكُم مِّن مُّصِيبَةٖ﴾ وە هەر ناخۆشی یەکتان تووش بووبێ ﴿فَبِمَا كَسَبَتۡ أَيۡدِيكُمۡ﴾ ئەوە بەهۆیی کردەوەیی (خراپی) خۆتانەوەیە ﴿وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖ﴾ وە لە زۆرێکیش چاوپۆشی کردووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ وە ئێوە ناتوانن لە زەویدا قوتاربن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە نیتانە بێجگە لە خوا ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿٣١﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلْجَوَارِ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَٰمِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەشتیانێك وەك شاخەکان لە دەریادا دەڕۆن ﴿٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُسْكِنِ ٱلرِّيحَ﴾ ئەگەر خوابیەوێ (با = هەوا) ڕادەگرێت ﴿فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ﴾ ئیتر کەشتیەکان بەسەر پشتی دەریاکەوە دەوەستن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کەباس کرا) چەندین بەڵگە و نیشانە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی سوپاسگوزار ﴿٣٣﴾ ﴿أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا۟﴾ یان بەهۆیی کردەوەکانیانەوە نوقمیان دەکات ﴿وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ﴾ لەزۆرێکیش (لە گوناهیان) چاوپۆشی دەکات ﴿٣٤﴾ ﴿وَيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ ئەوانەی کەدەمە قاڵی دەکەن دەربارەی بەڵگەکانی ئێمە دەزانن ﴿مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ هیچ پەنایەکیان نییە ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَىْءٍ﴾ جا هەرشتێکتان پێ بەخشراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ئەوە تەنها خۆشی ژیانی ئەم دونیایە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەوەی لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە تەنها پشت بەپەروەردگاریان دەبەستن ﴿٣٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ﴾ وە ئەوانەی لە گوناهە گەورەکان و خراپە زۆر ناشیرینەکان دور دەکەونەوە ﴿وَإِذَا مَا غَضِبُوا۟﴾ وە کاتێ ڕق و قینیان هەڵسێت ﴿هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ئەوان لێ دەبوورن ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی کە گوێڕایەڵی پەروەردگاریان کردووە ﴿وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام داوە ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾ وە کاروباریی نێوانیان بەپرس و مەشورەتە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕۆزی یەی پێمان داوون دەیبەخشن ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَابَهُمُ ٱلْبَغْىُ﴾ وە ئەوانەی کاتێ دەست درێژیان لێ دەکرێت ﴿هُمْ يَنتَصِرُونَ﴾ تۆڵەی خۆیان دەستێنن (و سەرداناخەن) ﴿٣٩﴾ ﴿وَجَزَٰٓؤُا۟ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ وە تۆڵەی هەر خراپەیەك خراپەیەکە بەوێنەی خۆیی ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەسێ ببورێ و ئاشتی بکات ﴿فَأَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە پاداشتی ئەو لە لای خوایە ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَمَنِ ٱنتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِۦ﴾ وەهەرکەس تۆڵەبسەنێ لەپاش ئەوەی ستەمی لێکراوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ﴾ ئا ئەوانە هیچ تاوان و گوناهێکیان لەسەر نیە ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَظْلِمُونَ ٱلنَّاسَ﴾ تاوان و گوناهـ هەر لەسەر ئەو کەسانەیە کەستەم لەخەڵکی دەکەن ﴿وَيَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ وە بە ناهەق خراپەکاریی دەکەن لە زەویدا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوانە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ﴾ وە هەر کەس خۆ گرو لێ بوردە بێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ بەڕاستی ئەمە لەکارە پڕ بایەخ و پەسەندەکانە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن وَلِىٍّ مِّنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئەوە پاش ئەوە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نی یە ﴿وَتَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ لَمَّا رَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ وە ستەمکاران دەبینیت کاتێك سزای (خوا) دەبینن ﴿يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەڵێن ئایا ڕێگایەك هەیە بگەڕێینەوە بۆ دونیا ﴿٤٤﴾

﴿وَتَرَىٰهُمۡ يُعۡرَضُونَ عَلَيۡهَا﴾ وە دەیـان بینی پیشـانی دۆزەخ دەدرێن ﴿خَٰشِعِينَ مِنَ ٱلذُّلِّ﴾ بەمل کەچی و زەلیلی و داماوی ﴿يَنظُرُونَ مِن طَرۡفٍ خَفِيّٖۗ﴾ بەگۆشـەی چاوو بەدزیەوە دەڕوانن ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿إِنَّ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَأَهۡلِيهِمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ بەڕاسـتی زیانبـارەکان ئەوانـەن کە خۆیان و کەس و کاریان لەڕۆژی هەسـتانەوەدا لەدەس داوە ﴿أَلَآ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ فِي عَذَابٖ مُّقِيمٖ﴾ بێداربـن بەڕاسـتی سـتەمکاران لـە سـزایەکی هەمیشـەیی دان ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ وە ئەوانە هیچ پشـتیوانێکیان نی یە ﴿يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِۗ﴾ کەیارمەتیان بدەن بێجگە لەخوا ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەسـێك خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن سَبِيلٍ﴾ ئـەوە هیچ ڕێگەیەکی ڕزگار بوونـی بۆ نی یـە ﴿٤٦﴾ ﴿ٱسۡتَجِيبُواْ لِرَبِّكُم﴾ گوێڕایـەڵ بن بۆ پەروەردگارتـان ﴿مِّن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَ يَوۡمٞ﴾ پێش ئـەوەی ڕۆژێك بێـت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِۚ﴾ لەلایەن خواوە کـە گەڕانەوەیی بۆ نی یە ﴿مَا لَكُم مِّن مَّلۡجَإٖ يَوۡمَئِذٖ﴾ ئـەو ڕۆژە هیچ پەناگایەکتان نابێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٖ﴾ وە هیچ ئینکارییەکتان پێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿فَإِنۡ أَعۡرَضُواْ﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ عَلَيۡهِمۡ حَفِيظًاۖ﴾ ئەوە ئێمە تۆمان بەپارێزەر وچاودێر نەناردووەبۆ سەریان ﴿إِنۡ عَلَيۡكَ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُۗ﴾ تۆتەنها ڕاگەیاندت لەسەرە ﴿وَإِنَّآ إِذَآ أَذَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ مِنَّا رَحۡمَةٗ﴾ وە بەڕاسـتی کاتـێ ئێمـە لەلایـەن خۆمانـەوە بەهـرە ونیعمەتێـك بـە کەسـێك بچەژێـن ﴿فَرِحَ بِهَاۖ﴾ پێـی دڵخـۆش دەبـێ ﴿وَإِن تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةُۢ﴾ وە ئەگـەر ناخۆشیەکیان تـووش ببێـت ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡ﴾ بەهـۆی کـردەوەی خۆیانـەوە ﴿فَإِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ كَفُورٞ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی ئادەمـی پـێ نـەزان و سـپڵەیە ﴿٤٨﴾ ﴿لِّلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ هـەر بۆ خوایە موڵك وپاشـایەتی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ﴾ هەرچـی بیەوێـت بـەدی دەهێنێـت ﴿يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إِنَٰثٗا﴾ بـۆ هەرکەسـێك بیەوێـت کچـی پـێ دەبەخشـێت ﴿وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ ٱلذُّكُورَ﴾ وە بـۆ هەرکەسـیش بیەوێـت کـوڕی پـێ دەبەخشـێت ﴿٤٩﴾ ﴿أَوۡ يُزَوِّجُهُمۡ ذُكۡرَانٗا وَإِنَٰثٗاۖ﴾ یـان کـوڕ و کچـی بەیەکـەوە پـێ دەبەخشـێت ﴿وَيَجۡعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيمًاۚ﴾ وە هەرکەسێکیشـی بوێـت نەزۆکـی دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٞ قَدِيرٞ﴾ بەڕاسـتی خـوا زانایـی دەسـەڵاتدارە ﴿٥٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ ٱللَّهُ﴾ بـۆ هیـچ کـەس نەبـووە کەخـوا قسـەی لەگەڵـدا بـکات ﴿إِلَّا وَحۡيًا﴾ بـە وەحـی نەبێـت ﴿أَوۡ مِن وَرَآيِٕ حِجَابٍ﴾ یـان لەپشـت پـەردەوە ﴿أَوۡ يُرۡسِلَ رَسُولٗا﴾ یـان نێرراوێـك بنێرێـت ﴿فَيُوحِيَ بِإِذۡنِهِۦ مَا يَشَآءُۚ﴾ و بەفەرمانـی خۆیـی ئـەوەی کـە بیەوێت وەحی بۆ دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيٌّ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا بڵندی کاردروستە ﴿٥١﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ رُوحًا﴾ هەر بەو شێوە (کە وەحی پێ دێت) قورئانمان بۆ تۆ نارد (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِّنْ أَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی خۆمان ﴿مَا كُنتَ تَدْرِي مَا ٱلْكِتَٰبُ وَلَا ٱلْإِيمَٰنُ﴾ کەتۆ نەتدەزانی کتێب و ئیمان چی یە ﴿وَلَٰكِن جَعَلْنَٰهُ نُورًا﴾ بەڵام ئێمە ئەوەمان کردە ڕووناکی یەك ﴿نَّهْدِي بِهِۦ مَن نَّشَآءُ﴾ ڕێنموونی هەر کەسێکی پێ دەکەین کەبمانەوێت ﴿مِنْ عِبَادِنَا﴾ لەبەندەکانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ (خەڵك) ڕێنموونی دەکەیت بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٥٢﴾ ﴿صِرَٰطِ ٱللَّهِ ٱلَّذِي﴾ ڕێگەی ئەو خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدایە هی ئەوە ﴿أَلَآ إِلَى ٱللَّهِ تَصِيرُ ٱلْأُمُورُ﴾ بێداربن هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٥٣﴾

سورەتی ﴿ الزُّخْرُف ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ﴾ سوێند بەم پەڕاوە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا﴾ بەڕاستی ئێمە قورئانمان بەعەرەبی داناوە ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ فِيٓ أُمِّ ٱلْكِتَٰبِ لَدَيْنَا﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە لەتابلۆیی پارێزراودایە لای ئێمە (لە لوح المحفوظ دا) ﴿لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ کەزۆر بڵندەو پڕە لەدانایی ﴿٤﴾ ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنكُمُ ٱلذِّكْرَ صَفْحًا﴾ دەی ئایا ئێمە ئەم قورئانەتان لێ دوور بخەینە وە ﴿أَن كُنتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئێوە گەلێکی زیادەڕۆن ﴿٥﴾ ﴿وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِيٍّ فِي ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە زۆر پێغەمبەرمان لە گەلە پێشوەکان ناردووە ﴿٦﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم مِّن نَّبِيٍّ﴾ وە هەر پێغەمبەرێکیان بۆ هاتبێ ﴿إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەوان هەر گاڵتەیان پێ کردووە ﴿٧﴾ ﴿فَأَهْلَكْنَآ أَشَدَّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ جا کەسانێ کە لەمان بەهێزتر بوون لەناومان بردن ﴿وَمَضَىٰ مَثَلُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە بەسەرچوو سەرگوزشتەیی پێشینان ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەویی بەدی هێناوە؟ ﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بێگومان دەڵێن خوای زاڵی باڵادەستی زانا دروستی کردوون ﴿٩﴾ ﴿ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْدًا﴾ ئەو خوایەی زەوی کردووە بەلانکە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە چەند ڕێگایەکی تیادا دروست کردووە بۆتان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەن بە مەبەستەکانتان ﴿١٠﴾

﴿وَٱلَّذِي نَزَّلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءَۢ بِقَدَرٖ﴾ وە ئەو خوایەی کە لەئاسمانەوە بەئەندازە بارانی بۆ باراندوون ﴿فَأَنشَرۡنَا بِهِۦ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗاۚ﴾ جا وولاتێکی ووشك و مردووی پێ زیندوو دەکەینەوە ﴿كَذَٰلِكَ تُخۡرَجُونَ﴾ ئابەو جۆرە ئێوەش زیندوو دەکرێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡأَزۡوَٰجَ كُلَّهَا﴾ وە ئەو خوایەی کە هەموو جووتەکانی بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلۡفُلۡكِ وَٱلۡأَنۡعَٰمِ مَا تَرۡكَبُونَ﴾ وە کەشتی و وڵاخی بۆ فەراهەم هێناون کە سواریان دەبن ﴿١٢﴾ ﴿لِتَسۡتَوُۥاْ عَلَىٰ ظُهُورِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی سواری پشتیان بن ﴿ثُمَّ تَذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ رَبِّكُمۡ﴾ لەپاشان بیر لەبەهرە ونیعمەتی پەروەردگارتان بکەنەوە ﴿إِذَا ٱسۡتَوَيۡتُمۡ عَلَيۡهِ﴾ کاتێ سواریان بوون ﴿وَتَقُولُواْ سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا﴾ وەبڵێن پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوایە)ی کە ئەمەی بۆ ڕام هێناوین ﴿وَمَا كُنَّا لَهُۥ مُقۡرِنِينَ﴾ کە پێشتر ئێمە توانامان بەسەریدا نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿وَإِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَجَعَلُواْ لَهُۥ مِنۡ عِبَادِهِۦ جُزۡءًاۚ﴾ وە بێگومان لەناو بەندەکانی خوادا هەندێك (منداڵیان) بۆپەروەردگار دانا ﴿إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَكَفُورٞ مُّبِينٌ﴾ وەبەڕاستی مرۆڤ(ی کافر) پێ نەزان وسپڵەی ئاشکرایە ﴿١٥﴾ ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ مِمَّا يَخۡلُقُ بَنَاتٖ﴾ ئایا لەناو دروست کراوەکانیدا کچانی بۆ خۆی هەڵبژاردوە ﴿وَأَصۡفَىٰكُم بِٱلۡبَنِينَ﴾ وە کوڕانی تایبەت کردووە بەئێوەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم﴾ وە کاتێ مژدە بەیەکێ لەوان بدرێ ﴿بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحۡمَٰنِ مَثَلٗا﴾ بەوەی بەنموونە بۆ خوای دادەنێت (واتە : ئەگەر پێی بووترێت کچتان بووە) ﴿ظَلَّ وَجۡهُهُۥ مُسۡوَدّٗا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش هەڵدەگەڕێ و پیش دەخواتەوە ﴿١٧﴾ ﴿أَوَمَن يُنَشَّؤُاْ فِي ٱلۡحِلۡيَةِ﴾ ئایا ئەو (کچە)ی لەناو ئاڵتون و خشڵا بەخێوو کرابێ و ﴿وَهُوَ فِي ٱلۡخِصَامِ غَيۡرُ مُبِينٖ﴾ لەکاتی دەمەقاڵێدا ناتوانێ مەبەستی خۆی دەربڕێت (بۆ خوای بڕیار دەدەن) ﴿١٨﴾ ﴿وَجَعَلُواْ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ ٱلَّذِينَ هُمۡ عِبَٰدُ ٱلرَّحۡمَٰنِ إِنَٰثًاۚ﴾ وەئەو فریشتانەی کە بەندەی خوای بەخشندەن بەمێینەیان دادەنان ﴿أَشَهِدُواْ خَلۡقَهُمۡۚ﴾ ئایا ئەوان بەدیاری دروستکردنیانەوە بوون ﴿سَتُكۡتَبُ شَهَٰدَتُهُمۡ وَيُسۡـَٔلُونَ﴾ بێگومان ئەو شایەتیانەیان دەنوسرێت و پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿١٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡ شَآءَ ٱلرَّحۡمَٰنُ مَا عَبَدۡنَٰهُمۗ﴾ وە دەڵێن ئەگەر خوا بیوویستایە ئێمە ئەو (فریشتانەمان) نەدەپەرست ﴿مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنۡ عِلۡمٍۖ﴾ هیچ زانیاری یەکیان نی یە لەو بارەیەوە ﴿إِنۡ هُمۡ إِلَّا يَخۡرُصُونَ﴾ ئەوانە هەردرۆ دەکەن ﴿٢٠﴾ ﴿أَمۡ ءَاتَيۡنَٰهُمۡ كِتَٰبٗا مِّن قَبۡلِهِۦ﴾ وە ئایا لە پێش قورئان پەرتوکێکمان پێ داون ﴿فَهُم بِهِۦ مُسۡتَمۡسِكُونَ﴾ کە ئەوان دەستیان پێوە گرتبێ ﴿٢١﴾ ﴿بَلۡ قَالُوٓاْ إِنَّا وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٖ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو دەیانووت بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانمان لەسەر ئاینێك دیووە (لەسەربت پەرستی) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّهۡتَدُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەش پەیرەوی ڕێبازی ئەوانین ﴿٢٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ مَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ﴾ هەروەها پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە لەهیچ شارێکدا ﴿إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ﴾ مەگەر خۆشگوزەرانەکان (دەوڵەمەندەکان)ی ووتویانە ﴿إِنَّا وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٖ﴾ بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئایینێك دیووە ﴿وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّقۡتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لەسەر ئایینی ئەوان دەڕۆین ﴿٢٣﴾ ﴿قَٰلَ أَوَلَوۡ جِئۡتُكُم بِأَهۡدَىٰ﴾ ووتی ئەگەر چی من (ئایینی) ڕاستریشم بۆ هێنابن ﴿مِمَّا وَجَدتُّمۡ عَلَيۡهِ ءَابَآءَكُمۡ﴾ لەوەی کە باووباپیرتان دیووە لەسەری ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەو(ئایینەی) بەئێوەدا نێرراوە ﴿٢٤﴾ ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ﴾ بۆیە تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی درۆزنان چۆن بوو ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦٓ﴾ وە کاتێك ئیبراهیم بەباوکی و گەلەکەی ووت ﴿إِنَّنِي بَرَآءٞ مِّمَّا تَعۡبُدُونَ﴾ بێگومان من بەریم لەوەی ئێوە دەیپەرستن ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِي فَطَرَنِي﴾ جگە لەو زاتەی کەدروستی کردووم ﴿فَإِنَّهُۥ سَيَهۡدِينِ﴾ چونکە هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةَۢ بَاقِيَةٗ فِي عَقِبِهِۦ﴾ ئەو (یەکخواپەرستی) لەناو نەوەکانیدا بەجێ هێشت ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە(سەری) ﴿٢٨﴾ ﴿بَلۡ مَتَّعۡتُ هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمۡ﴾ بەڵکو من ئەوانە وباو وباپیرانیانم لەخۆشگوزەرانیدا هێشتەوە ﴿حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ هەتا ئەو کاتەی قورئانیان بۆ هات ﴿وَرَسُولٞ مُّبِينٞ﴾ لەگەڵ پێغەمبەری ئاشکرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ جا کاتێ قورئانیان بۆ هات ﴿قَالُواْ هَٰذَا سِحۡرٞ﴾ ووتیان ئەمە جادووە ﴿وَإِنَّا بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَا نُزِّلَ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ وەووتیان بۆچی ئەم قورئانە نەنێرراوەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٖ مِّنَ ٱلۡقَرۡيَتَيۡنِ عَظِيمٍ﴾ بۆ پیاوێکی گەورەی (ناودارو دارا) لەم دوو شارە (مەککە و طائف) ﴿٣١﴾ ﴿أَهُمۡ يَقۡسِمُونَ رَحۡمَتَ رَبِّكَۚ﴾ ئایا ئەوان ڕەحمەتی پەروەردگارت دابەش دەکەن ﴿نَحۡنُ قَسَمۡنَا بَيۡنَهُم﴾ لەکاتێکدا ئێمە لەنێوانیاندا دابەشمان کردووە ﴿مَّعِيشَتَهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ هۆی گوزەرانیان لەژیانی ئەم دونیایەدا ﴿وَرَفَعۡنَا بَعۡضَهُمۡ فَوۡقَ بَعۡضٖ دَرَجَٰتٖ﴾ وەهەندێکیانمان چەند پلە بەرز کردۆتەوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿لِّيَتَّخِذَ بَعۡضُهُم بَعۡضٗا سُخۡرِيّٗاۗ﴾ تاهەندێکیان ئیش بەهەندێکی تریان بکەن ولەخزمەتی یەکتردا بن ﴿وَرَحۡمَتُ رَبِّكَ خَيۡرٞ مِّمَّا يَجۡمَعُونَ﴾ وە بەزەیی پەروەردگارت (بۆ تۆ) لەوە چاکترە کە ئەوان کۆی دەکەنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَوۡلَآ أَن يَكُونَ ٱلنَّاسُ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ خۆ ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە کە خەڵکی یەك ئوممەتی بێ باوەڕ بوونایە ﴿لَّجَعَلۡنَا لِمَن يَكۡفُرُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ وامان دەکرد هەر کەس بێ باوەڕ بوایە بەخوای میهرەبان ﴿لِبُيُوتِهِمۡ سُقُفٗا مِّن فِضَّةٖ﴾ سەقفی خانووەکانیان لەزیوو بوایە ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيۡهَا يَظۡهَرُونَ﴾ هەروەها پلەکان کەپێی داسەر دەکەون (بۆمان دەکردن بەزیوو) ﴿٣٣﴾

﴿وَلِبُيُوتِهِمۡ أَبۡوَٰبٗا﴾ وەدەرگـای زۆرمـان بـۆ خانووەکانیـان دادەنـا ﴿وَسُرُرًا عَلَيۡهَا يَتَّكِـُٔونَ﴾ وە کورسـی و قەنەفەی زۆر تالەسـەری دانیشـن وپاڵ بدەنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿وَزُخۡرُفٗاۚ﴾ زرق وبرق ورازاندنەوەی ماڵی دونیا (لەئاڵتـون و زیوو) (خـوای گەورە واز دەهێنێت لەو بیرۆبۆچوونانە کە لەزەت لەماڵ وسـامان وخۆشـی دونیا وەربگرن، بەڵام پاشەڕۆژ هەر دەگەڕێنەوە بەردەستی) ﴿وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَٰعُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ جا هەمـوو ئەوانـە چەنـد سـاتێکە لـە بەهـرەو خۆشـی ژیانـی دونیـا ﴿وَٱلۡأٓخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ بـەڵام (پاداشـتی) ڕۆژی دوایی لای پەروەردگارت بۆ پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَن يَعۡشُ عَن ذِكۡرِ ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ وە هەرکـەس پشـت لە یادیـی خـوا هەڵکات ﴿نُقَيِّضۡ لَهُۥ شَيۡطَٰنٗا﴾ شـەیتانێکی بۆ ئامـادە دەکەن ﴿فَهُوَ لَهُۥ قَرِينٞ﴾ کە هەمیشە لەگەڵی بێت ولێی جیا نەبێتەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمۡ لَيَصُدُّونَهُمۡ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە بێگومان ئەوانـە (شـەیتانەکان) لەڕێگایـی ڕاسـت ڕێگرییـان دەکـەن ﴿وَيَحۡسَبُونَ أَنَّهُم مُّهۡتَدُونَ﴾ واش دەزانـن کەبێگومـان هەر ئەوانن کە هیدایەتـدراوون ﴿٣٧﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَنَا﴾ هەتا کاتێ کە(دەمرێ و) دێتەوە لامان ﴿قَالَ يَٰلَيۡتَ بَيۡنِي وَبَيۡنَكَ بُعۡدَ ٱلۡمَشۡرِقَيۡنِ﴾ دەڵێ خۆزگە نێوانی من وتۆ بەقەدەر نێوان خۆرهەڵات و خۆرئاوا بوایـە ﴿فَبِئۡسَ ٱلۡقَرِينُ﴾ ئـای چ هـاوڕێ یەکی خـراپ بوویـت ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ ٱلۡيَوۡمَ إِذ ظَّلَمۡتُمۡ﴾ (ئەم خۆزگە)هیچ سـوودێکتان پێناگەیەنێت چونکە ستەمتان کـرد ﴿أَنَّكُمۡ فِي ٱلۡعَذَابِ مُشۡتَرِكُونَ﴾ بێگومان ئێـوە لـە سـزایی سـەخت دا هاوبەشـن ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَنتَ تُسۡمِعُ ٱلصُّمَّ﴾ دەی ئایـا تۆ(ئـەی موحەممـەد ﷺ) دەتوانی بەکەڕ بشنەوێنی ﴿أَوۡ تَهۡدِي ٱلۡعُمۡيَ﴾ یان کوێر ڕێنموونی بکەیت ﴿وَمَن كَانَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ وە ئەو کەسـەی کەلەگومڕایی یەکی ئاشـکرادا بێت ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِمَّا نَذۡهَبَنَّ﴾ جا ئەگـەر تۆ بمرێنین ﴿بِكَ فَإِنَّا مِنۡهُم مُّنتَقِمُونَ﴾ ئـەوە بێگومـان ئێمـە هـەر تۆڵـە لـەوان دەسـێنین ﴿٤١﴾ ﴿أَوۡ نُرِيَنَّكَ ٱلَّذِي وَعَدۡنَٰهُمۡ﴾ یـان ئەو هەڕەشـەی لێمان کردوون پیشـانت دەدەین ﴿فَإِنَّا عَلَيۡهِم مُّقۡتَدِرُونَ﴾ چونکە بەڕاسـتی ئێمە بەدەسەڵاتین بەسـەریاندا ﴿٤٢﴾ ﴿فَٱسۡتَمۡسِكۡ بِٱلَّذِيٓ أُوحِيَ إِلَيۡكَۖ﴾ کەواتـە دەسـت بگـرە بـەو قورئانـەوەی بـۆت نێـرراوە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ڕێبازێکی ڕاستیت ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَذِكۡرٞ لَّكَ وَلِقَوۡمِكَۖ﴾ وەبێگومان ئەم قورئانە هۆی ناوداری یە بۆ خۆت و بۆ گەلەکەت ﴿وَسَوۡفَ تُسۡـَٔلُونَ﴾ لە داهاتووشدا پرسیارتان لێ دەکرێت ﴿٤٤﴾ ﴿وَسۡـَٔلۡ مَنۡ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رُّسُلِنَآ﴾ تۆ پرسیار بکە لە و پێغەمبەرانەی پێش تۆ ناردوومانن ﴿أَجَعَلۡنَا مِن دُونِ ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ ئایا بێجگە لە خوای میهرەبان بڕیارمان داوە ﴿ءَالِهَةٗ يُعۡبَدُونَ﴾ پەرسـتراوانێك کە بپەرسـترێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی مووسـامان بەبەڵگەکانمانەوە نـارد ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ﴾ بـۆلای فیرعـەون و دەسـت و پێوەندەکـەی ﴿فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ووتی بەڕاسـتی من پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ جا کاتێ بەڵگەکانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿إِذَا هُم مِّنۡهَا يَضۡحَكُونَ﴾ کەچی ئەوان بەبەڵگەکان پێدەکەنین ﴿٤٧﴾

﴿وَمَا نُرِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ﴾ وە هیچ بەڵگەیەکمان نیشان نەداون ﴿إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ مەگەر ئە و بەڵگەیە گەورەتربوو لەهاوتاکەی ﴿وَأَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ وەتووشی بەڵاو سزامان کردن (چونکە باوەڕیان نەهێنا) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئـەوەی بگەڕێنەوە (لەبێ باوەڕیی) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ﴾ ووتیان (بەمووسـا) ئەی جادوو باز ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ داوامان بۆ بکە لە پەروەردگارت ئەوەی بەڵێنی پێ داوی (بەدی بهێنێت) ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ﴾ ئەوسا بەڕاستی ئێمە باوەڕدەهێنین ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ﴾ جا کاتێ بەڵاو سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ کتوپڕ پەیمانەکەیان هەڵدەوەشاندەوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ﴾ وە فیرعەون جاڕی دابەناو گەلەکەیدا ﴿قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ﴾ ووتی ئەی گەلەکـەم ئایا پادشـایی میصر هی مـن نی یە ؟ ﴿وَهَٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي﴾ وە (ئایا) ئـەم ڕووبارانە بەژێر (کۆشکەکانی) مندا ناڕۆن؟ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن؟! ﴿٥١﴾ ﴿أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ﴾ بەڵکو من باشـترم لەو (مووسـا) کەلاواز و بێ ڕێزە ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ وەناتوانێ بەچاکی قسە بـکات (زمانی تـەواو نی یە) ﴿٥٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ﴾ دەبۆچی بازنـی ئاڵتونی پێ نەدراوە؟ (ئەگەر ڕاسـت دەکات) ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ﴾ یان فریشـتەی (شـایەتی دەری) لەگەڵدا نەهاتووە ﴿٥٣﴾ ﴿فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ﴾ جا بەم قسانە گەلەکەی هەڵخەڵەتان و ئەوانیش گوێڕایەڵیان کـرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوان هەمیشـە ﴿قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی لە سـنوور دەرچوو بوون ﴿٥٤﴾ ﴿فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا کاتێ ڕقیان هەڵساندین تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجاهەموویانمان لەدەریادا خنکاند ﴿٥٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ﴾ و کردمانن بەپەندونموونە وئامۆژگاری بۆ کەسـانی دوای خۆیان ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ وە کاتێ عیسـای کوڕی مەریەم بەنموونە هێنرایەوە ﴿إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ دەستبەجێ گەلەکەت دەیکەنە هاوارو قیڕەی خۆشی (وادەزانن قسـەی ئەوان بەسـەر قسەی پێغەمبەردا ﷺ سـەرکەوتووە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ﴾ وە دەڵێن ئایا پەرستراوەکانی ئێمە باشترە یان عیسا ﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا﴾ ئەوانە نموونەی عیسایان تەنها بۆ دەمبازی ودەمەدەمێ بۆ دەهێنایەوە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (وانیە کە دەیڵێن) بەڵکو ئەوانە گەلێکی زۆر دەمەقاڵـێ کەرن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ عیسـا هیچ نی یـە جگە لە بەندە یەك کە نیعمەتی خۆمان ڕشتووە بەسەریدا ﴿وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کردومانە بەنموونە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿٥٩﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَائِكَةً﴾ ئەگەر بمانویستایە لەجیاتی ئێوە فریشتەمان دادەنا ﴿فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ﴾ لەزەویدا دەبوونە جێ نشینی ئێوە ﴿٦٠﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَعِلۡمٞ لِّلسَّاعَةِ﴾ وە بێگومان (دابەزینی عیسا بۆ سەر زەوی) یەکێکە لەنیشانەکانی قیامەت ﴿فَلَا تَمۡتَرُنَّ بِهَا﴾ کەواتە دەربارەی قیامەت هیچ گومانتان نەبێ ڕاستە ﴿وَٱتَّبِعُونِۚ﴾ وە شوێنی من بکەون ﴿هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ﴾ ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُۖ﴾ وەباشەیتان ڕێگریتان نەکات لەڕێنموونی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ عِيسَىٰ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ وە کاتێ عیسا بەڵگە ڕوونەکانی هێنا ﴿قَالَ قَدۡ جِئۡتُكُم بِٱلۡحِكۡمَةِ﴾ ووتی (بەنەوەی ئیسرائیل) بێگومان بەپێغەمبەرایەتی هاتووم بۆ ناوتان ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُم﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەمەوە بۆتان ﴿بَعۡضَ ٱلَّذِي تَخۡتَلِفُونَ فِيهِۖ﴾ هەندێ لەوشتانەی جیاوازن تێیدا ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ و گوێڕایەڵیم بکەن ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمۡ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە ﴿فَٱعۡبُدُوهُۚ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ﴾ هەر ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦٤﴾ ﴿فَٱخۡتَلَفَ ٱلۡأَحۡزَابُ مِنۢ بَيۡنِهِمۡۖ﴾ جا کۆمەڵەکان جیاواز بوون لەنێوان خۆیاندا ﴿فَوَيۡلٞ لِّلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ ئەوانەی ستەمیان کرد ﴿مِنۡ عَذَابِ يَوۡمٍ أَلِيمٍ﴾ لەسزای سەختی ڕۆژی بەئازار ﴿٦٥﴾ ﴿هَلۡ يَنظُرُونَ إِلَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ ئایا جگە لە ڕۆژی دوای چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿أَن تَأۡتِيَهُم بَغۡتَةٗ﴾ کە کتوپڕ بێت بۆیان ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿ٱلۡأَخِلَّآءُ يَوۡمَئِذِۭ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوٌّ﴾ دۆست و خۆشەویستەکان لەو ڕۆژەدا دوژمنی یەکترن ﴿إِلَّا ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ جگە لە پارێزکاران ولەخواتراسان نەبێت ﴿٦٧﴾ ﴿يَٰعِبَادِ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەی بەندەکانم ئەمڕۆ هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە هێناوە ﴿وَكَانُواْ مُسۡلِمِينَ﴾ و هەمیشە گەردن کەچ بوون ﴿٦٩﴾ ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ﴾ (لەو ڕۆژەدا پێیان دەڵێن) بچنە بەهەشتەوە ﴿أَنتُمۡ وَأَزۡوَٰجُكُمۡ﴾ ئێوە و هاوسەرەکانتان ﴿تُحۡبَرُونَ﴾ (ڕێز دەگیرێن و) دڵ خۆش دەکرێن ﴿٧٠﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيۡهِم بِصِحَافٖ مِّن ذَهَبٖ وَأَكۡوَابٖۖ﴾ بەسینی وپەرداخی ئاڵتونی (خواردن و خواردنەوە) دەگێڕن بەسەریاندا ﴿وَفِيهَا مَا تَشۡتَهِيهِ ٱلۡأَنفُسُ﴾ وە لەو بەهەشتەدا هەیە ئەوەی دڵ حەزی لێ بکات ﴿وَتَلَذُّ ٱلۡأَعۡيُنُۖ﴾ و چاو لەززەت لەبینینی ببات ﴿وَأَنتُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ وە ئێوە بەهەتا هەتایی دەمێننەوە تیایدا ﴿٧١﴾ ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ ٱلَّتِيٓ أُورِثۡتُمُوهَا﴾ ئەوە ئەو بەهەشتەیە کە بۆ ئێوە ماوەتەوە (پێتان دراوە) ﴿بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کە دەتانکرد ﴿٧٢﴾ ﴿لَكُمۡ فِيهَا فَٰكِهَةٞ كَثِيرَةٞ﴾ بۆ ئێوە هەیە تێیدا میوە هاتی زۆر ﴿مِّنۡهَا تَأۡكُلُونَ﴾ کەلێیان دەخۆن ﴿٧٣﴾

﴿إِنَّ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ﴿فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ﴾ لەسزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێننەوە ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يُفَتَّرُ عَنۡهُمۡ﴾ سزایان لەسەر سووك ناكرێت ﴿وَهُمۡ فِيهِ مُبۡلِسُونَ﴾ وە ئەوان لەناو ئەو سزایەدا بێ ئومێدن ﴿٧٥﴾ ﴿وَمَا ظَلَمۡنَٰهُمۡ﴾ وە ئێمە هیچ ستەمێكمان لێ نەكردوون ﴿وَلَٰكِن كَانُواْ هُمُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڵكو هەر خۆیان ستەمكار بوون ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَادَوۡاْ يَٰمَٰلِكُ﴾ وە هاوار دەكەن ئەی مالیك (سەرپەرشتیاری دۆزەخ) ﴿لِيَقۡضِ عَلَيۡنَا رَبُّكَ﴾ با پەروەردگارت بمان مرێنێت (تاڕزگاربین) ﴿قَالَ إِنَّكُم مَّٰكِثُونَ﴾ (ئەویش پاش ماوەیەكی زۆر وەڵامیان دەداتەوەو) دەڵێت: بێگومان ئێوە دەمێننەوە تیایدا ﴿٧٧﴾ ﴿لَقَدۡ جِئۡنَٰكُم بِٱلۡحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی (ئایینی) هەقمان بۆ هێناون ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَكُمۡ لِلۡحَقِّ كَٰرِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەتان ڕاستیتان پێناخۆشە ﴿٧٨﴾ ﴿أَمۡ أَبۡرَمُوٓاْ أَمۡرٗا﴾ بەڵكو ئەوانە بۆ پیلان و فێڵیان (لەپێغەمبەر ﷺ) لێبڕان ﴿فَإِنَّا مُبۡرِمُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمەش (بۆ تۆڵە لێ سەندنیان) لێبڕاین ﴿٧٩﴾ ﴿أَمۡ يَحۡسَبُونَ أَنَّا لَا نَسۡمَعُ سِرَّهُمۡ وَنَجۡوَىٰهُمۚ﴾ ئاخۆ وا دەزانن ئێمە نهێنی و چپەكانیان نابیستین ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ دەیبیستین ﴿وَرُسُلُنَا لَدَيۡهِمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ فریشتەكانیشمان كەلەلایانن وئامادەی (ئەو پیلان و فێڵانەیان) دەنوسن ﴿٨٠﴾ ﴿قُلۡ إِن كَانَ لِلرَّحۡمَٰنِ وَلَدٞ﴾ بڵێ ئەگەر پەروەردگار كوڕی ببوایە ﴿فَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡعَٰبِدِينَ﴾ ئەوە من یەكەمین كەس بووم دەمپەرست ﴿٨١﴾ ﴿سُبۡحَٰنَ رَبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی ﴿رَبِّ ٱلۡعَرۡشِ﴾ و پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەو (قسە ناڕێكانە)ی كە ئەوان بۆ خوای هەڵدەبەستن ﴿٨٢﴾ ﴿فَذَرۡهُمۡ يَخُوضُواْ وَيَلۡعَبُواْ﴾ جا لێیان گەڕێ با سەرگەرمی پڕوپوچی بن و گاڵتە بكەن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُواْ يَوۡمَهُمُ﴾ هەتا دەگەن بەڕۆژی خۆیان ﴿ٱلَّذِي يُوعَدُونَ﴾ كە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمَآءِ إِلَٰهٞ﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێكە پەرستراوە لە ئاسماندا ﴿وَفِي ٱلۡأَرۡضِ إِلَٰهٞۚ﴾ وە پەرستراوە لە زەویدا ﴿وَهُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە تەنها ئەویش كار دروستی زانایە ﴿٨٤﴾ ﴿وَتَبَارَكَ ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە پاك و بەفەڕو گەورەیە ئەو خوایەی كە خاوەنی ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ وە هەرچی لەنێوانیاندایە ﴿وَعِندَهُۥ عِلۡمُ ٱلسَّاعَةِ﴾ وە زانینی (هاتنی) ڕۆژی دوایی تەنها لای ئەوە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا يَمۡلِكُ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِ ٱلشَّفَٰعَةَ﴾ وە ئەوانەی بێجگە لە خوا دەپەرسترێن (وهاواریان لێ دەكرێت) ناتوانن تكا بكەن ﴿إِلَّا مَن شَهِدَ بِٱلۡحَقِّ﴾ مەگەر كەسانێك شایەتییان بەهەق دابێ ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ وە هەقیان زانیوە و ئاگاداری بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلۡتَهُم مَّنۡ خَلَقَهُمۡ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بكەیت كێ دروستی كردوون ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُۖ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿فَأَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ دەی چۆن ئەوان لەهەق وڕاستی لادەدن ﴿٨٧﴾ ﴿وَقِيلِهِۦ يَٰرَبِّ﴾ وە (پێغەمبەر ﷺ شكاتی كردو) ووتی ئەی پەروەردگار ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ قَوۡمٞ لَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێكن باوەڕ ناهێنن ﴿٨٨﴾ ﴿فَٱصۡفَحۡ عَنۡهُمۡ﴾ (خوای گەورە فەرمووی: ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش وازیان لێ بهێنە و گوێیان پێ مەدە ﴿وَقُلۡ سَلَٰمٞۚ﴾ وپێیان بڵێ (سەلام) ﴿فَسَوۡفَ يَعۡلَمُونَ﴾ لەمەو پاش دەزانن (چی یان بەسەردێت) ﴿٨٩﴾

سورەتی ﴿ الدُّخَانْ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ⑴ ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ﴾ سوێند بەم قورئانە ڕوون کەرەوەیە ⑵ ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةٍ مُّبَٰرَكَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەم قورئانەمان لە شەوێکی پیرۆزدا ناردوەتە خوارە وە ﴿إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە ترسێنەرین ⑶ ﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾ لەو (شەوە پیرۆزە)دا هەموو کار و بارێکی شیاو لە یەك جیادەکرێتەوە ⑷ ﴿أَمْرًا مِّنْ عِندِنَآ﴾ فەرمانێکە لەلایەن ئێمەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەران دەنێرین ⑸ ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ کەڕەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا بیسەری زانایە ⑹ ﴿رَبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَآ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وە هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە ئیمانداری ڕاستەقینەن ⑺ ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿يُحْىِۦ وَيُمِيتُ﴾ (خوا) دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿رَبُّكُمْ وَرَبُّ ءَابَآئِكُمُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باو و باپیرە پێشوەکانتانە ⑻ ﴿بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ يَلْعَبُونَ﴾ بەڵام ئەوان لە دوو دڵی و گوماندا گەمە و گاڵتە دەکەن ⑼ ﴿فَٱرْتَقِبْ﴾ جا چاوەڕوان بە ﴿يَوْمَ تَأْتِى ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان دوکەڵێکی ئاشکرای لێ پەیدا دەبێ ⑽ ﴿يَغْشَى ٱلنَّاسَ﴾ هەموو ئادەمی دادەگرێ ﴿هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و (دەڵێن) ئەمە بەڵایەکی سەختە ⑾ ﴿رَّبَّنَا ٱكْشِفْ عَنَّا ٱلْعَذَابَ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەم سزایەمان لەسەر لابە ﴿إِنَّا مُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕدارین ⑿ ﴿أَنَّىٰ لَهُمُ ٱلذِّكْرَىٰ﴾ چۆن تەمێ خواردەبن و ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿وَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ کە بەڕاستی پێغەمبەرێکی ڕوون و ئاشکرایان بۆ هاتووە ⒀ ﴿ثُمَّ تَوَلَّوْا۟ عَنْهُ﴾ لە پاشان گوێیان پێ نەداو ﴿وَقَالُوا۟ مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ﴾ وە ووتیان: فێرکراوێکی شێتە ⒁ ﴿إِنَّا كَاشِفُوا۟ ٱلْعَذَابِ قَلِيلًا﴾ بێگومان بۆ ماوەیەکی کەم ئەم بەڵایە لا دەبەین ﴿إِنَّكُمْ عَآئِدُونَ﴾ بێگومان ئێوە دەگەڕێنەوە (بۆ بێ باوەڕی) ⒂ ﴿يَوْمَ نَبْطِشُ ٱلْبَطْشَةَ ٱلْكُبْرَىٰٓ﴾ ڕۆژێك دێت پەلامارێکی بەهێز و هەرە گەورەیان بۆ دەبەین ﴿إِنَّا مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە دەسەنین (لە کافران لە جەنگی بەدردا) ⒃ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێش ئەمان گەلی فیرعەونمان تاقی کردەوە ﴿وَجَآءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ﴾ وپێغەمبەرێکی بەڕێزیان بۆ هات ⒄ ﴿أَنْ أَدُّوٓا۟ إِلَىَّ عِبَادَ ٱللَّهِ﴾ (پێی ووتن) کە بەندەکانی خوا (بەنو ئیسرائیل) بە من بسپێرن ﴿إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمین وباوەڕ پێکراوم بۆ ناو ئێوە ⒅

﴿وَأَن لَّا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ﴾ وە خۆتـان بەبـەرزو گـەورە مەزانـن لەبەرامبـەر خـوادا ﴿إِنِّي آتِيكُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومـان مـن بەڵگـە ونیشـانەیەکی ئاشـکرام بـۆ هێنـاون ﴿١٩﴾ ﴿وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ وە بێگومان من پەنادەگـرم بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوە لەوەی ﴿أَن تَرْجُمُونِ﴾ کە ئێوە بەردبارانم بکەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ﴾ وە ئەگەر باوەڕم پێناهێنن ئەوە وازم لێ بهێنن (و خراپەم دەربارە مەکەن) ﴿٢١﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جـا هـاواری لـە پەروەردگاری کـرد (ووتی) ﴿أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاسـتی ئەمانە گەلێکـی تاوانبارن ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا﴾ ئەوسـا (پێـی ووترا) بەندەکانم بەشـەو بەرە ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ چونکە بەڕاستی (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەوون ﴿٢٣﴾ ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا﴾ وە دەریاکە (دەریای سـوور) بەئارامـی و ئاوەڵا بەجێ بهێڵـە ﴿إِنَّهُمْ جُندٌ مُّغْرَقُونَ﴾ بێگومان ئەوانە سـەربازانێکی خنکێنراو دەبـن (تێیدا) ﴿٢٤﴾ ﴿كَمْ تَرَكُوا﴾ چەندەهایان بەجێ هێشـت ﴿مِن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لە باخات و کانیاو ﴿٢٥﴾ ﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ و کشـتوکاڵ و جـێ ومەئوای چاك و خـۆش ﴿٢٦﴾ ﴿وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ﴾ وە ناز ونیعمەتی زۆر کەئەوان تیایدا دەژیان و ڕایان دەبوارد ﴿٢٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ هەربەم جۆرە ئەو (خۆشی یە)مان دا بەگەلێکی تر ﴿٢٨﴾ ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ جا نەئاسمان و نەزەوی نەگریان بۆیان ﴿وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ﴾ و مۆڵەتیشـیان پێ نەدرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسـرائیلمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ لە سزای ڕیسواکەر ﴿٣٠﴾ ﴿مِن فِرْعَوْنَ﴾ لەفیرعەون ﴿إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومـان فیرعەون خۆبـەزل زانێکی لەسـنوور دەرچوو بوو ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسـرائیلمان هەڵبژارد ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر خەڵکی (سـەردەمی خۆیان)دا بەپـێ ی زانیاری (خۆمـان) ﴿٣٢﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ﴾ وە موعجیزەو بەڵگەی زۆرمـان پێـدان ﴿مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ﴾ کە بـۆ تاقیکردنەوەی ڕوون وئاشـکرا بەس بێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾ بەڕاستی ئائەوانە ﴿لَيَقُولُونَ﴾ دەڵێن ﴿٣٤﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ﴾ هەر بۆیە یەکەم جار دەمرین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ﴾ ئیتـر زیندوو ناکرێینـەوە ﴿٣٥﴾ ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا﴾ دەی باوو باپیرانمان (زینـدوو بکەنەوەو) بیان هێننەوە (بۆ دونیا) ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٦﴾ ﴿أَهُمْ خَيْرٌ﴾ ئایا ئەوانە چاکترن ﴿أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ یان گەلی توببەع (ی پادشـایی یەمەن) ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لە پێشیانەوە بوون ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ هەموویانمـان لەناو بـرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ چونکە بێگومان گشـتیان تاوانباربوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە دروسـتمان نەکردووە ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿لَاعِبِينَ﴾ بەبێهودە و گاڵتە ﴿٣٨﴾ ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ هەر دووکیانمان بەدی نەهێناوە بەهەق وڕاستی نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٩﴾

﴿إِنَّ يَوۡمَ ٱلۡفَصۡلِ﴾ بێگومـان ڕۆژی جیاکردنەوە(ی حـەق و بەتاڵ) ﴿مِيقَـٰتُهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ کاتی دیاری کراویـی هەموویانـە ﴿٤٠﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يُغۡنِي مَوۡلًى عَن مَّوۡلًى شَيۡـًٔا﴾ ڕۆژێکە هیچ دۆستێ ناتوانێ کەمترین سـوود بگەیەنێ بە دۆستی خـۆی ﴿وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ﴾ وە یارمەتیش نادرێـن ﴿٤١﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ ٱللَّهُۚ﴾ مەگەر کەسێ خوا ڕەحمی پێ بکات ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا زاڵی باڵادەستی میهرەبانە ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّ شَجَرَتَ ٱلزَّقُّومِ﴾ بێگومـان درەختی ژەقنەموت ﴿٤٣﴾ ﴿طَعَامُ ٱلۡأَثِيمِ﴾ خۆراکی کەسـانی تاوانبارە (کافرە) ﴿٤٤﴾ ﴿كَٱلۡمُهۡلِ﴾ وەکو خڵتەی ڕۆن زەیتوون ﴿يَغۡلِي فِي ٱلۡبُطُونِ﴾ لەناو سکەکاندا دەکوڵێت ﴿٤٥﴾ ﴿كَغَلۡيِ ٱلۡحَمِيمِ﴾ هـەر وەکو کوڵانی ئـاوی زۆر گەرم ﴿٤٦﴾ ﴿خُذُوهُ فَٱعۡتِلُوهُ﴾ (ئـەو کافرە) بیگرن و بەتوندی رای کێشن ﴿إِلَىٰ سَوَآءِ ٱلۡجَحِيمِ﴾ تا (دەیبەنە) ناوەڕاستی دۆزەخ ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ صُبُّواْ فَوۡقَ رَأۡسِهِۦ﴾ پاشـان بیـڕژن بەسـەر سـەریدا ﴿مِنۡ عَذَابِ ٱلۡحَمِيمِ﴾ هەنـدێ لـە ئاگر و ئـاوی زۆر گـەرم ﴿٤٨﴾ ﴿ذُقۡ﴾ (پێـی دووترێت) بیچێژە ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡكَرِيمُ﴾ (بەگاڵتە پێکردنێکەوە پێی دەوترێت)چونکە بەڕاسـتی تۆ بە دەسـەڵات و بەڕێز بوویت (لەدونیادا) ﴿٤٩﴾ ﴿إِنَّ هَـٰذَا مَا كُنتُم بِهِۦ تَمۡتَرُونَ﴾ بێگومان ئەمە ئـەو سـزایەیە کەئێـوە گومانتان لێـی هەبـوو ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ﴾ بەڕاسـتی پارێزکاران ولەخواترسان لە شوێنێکی بێوەیی و ئارام دان ﴿٥١﴾ ﴿فِي جَنَّـٰتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و نزیك کانیاودان ﴿٥٢﴾ ﴿يَلۡبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسۡتَبۡرَقٍ﴾ لـە ئاوریشـمی ناسـك و ئەسـتور دەپۆشـن ﴿مُّتَقَـٰبِلِينَ﴾ ڕوبەڕووی یەکتری دادەنیشـن ﴿٥٣﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَزَوَّجۡنَـٰهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ هەروەها کیژانی چاوگەورە وجوان دەکەینە هاوسـەریان ﴿٥٤﴾ ﴿يَدۡعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَـٰكِهَةٍ﴾ لەو بەهەشتەدا هەموو جۆرە میوەیەك داوا دەکەن ﴿ءَامِنِينَ﴾ بەئاسـوودەیی و بێوەیـی ﴿٥٥﴾ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا ٱلۡمَوۡتَ﴾ لـە بەهەشـتدا هەرگیـز مردن ناچەژن ﴿إِلَّا ٱلۡمَوۡتَةَ ٱلۡأُولَىٰۖ﴾ جگە لەمردنی یەکەم جار (کەلە دونیادا بوو) ﴿وَوَقَىٰهُمۡ عَذَابَ ٱلۡجَحِيمِ﴾ وە (خوا) لەسـزای دۆزەخ پاراسـتوونی ﴿٥٦﴾ ﴿فَضۡلًا مِّن رَّبِّكَۚ﴾ ئەمە بەخشـشـە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ ئـا ئەوەیـە سـەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٥٧﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرۡنَـٰهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاسـتی ئـەم قورئانەمـان لەسـەر زمانی تۆ ئاسـان کـردووە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی بیربکەنەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَٱرۡتَقِبۡ إِنَّهُم مُّرۡتَقِبُونَ﴾ ئیتر تۆ چاوەڕوان بە، بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٥٩﴾

سورەتی ﴿ الجاثية ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتاکەی ،بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ هێنا نە خوارەوەی ئەم قورئانە ﴿مِنَ ٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای باڵادەستی کاردروستەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٣﴾ ﴿وَفِي خَلۡقِكُمۡ﴾ وە لە دروست کردنی خۆتان دا ﴿وَمَا يَبُثُّ مِن دَآبَّةٍ﴾ وە ئەو گیان لەبەرانەی بڵاودەبنەوە ﴿ءَايَٰتٞ لِّقَوۡمٖ يُوقِنُونَ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕی بتەویان هەیە ﴿٤﴾ ﴿وَٱخۡتِلَٰفِ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ وە لە جیاوازی شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مِن رِّزۡقٖ﴾ وە لەو بارانەی کەخوا لەئاسمانەوە دەیبارێنێت (کە هۆی ڕزق و ڕۆزی یە) ﴿فَأَحۡيَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا﴾ کە بەهۆیەوەزەوی زیندوودەکاتەوە (ودەبووژێنێتەوە) ﴿وَتَصۡرِيفِ ٱلرِّيَٰحِ﴾ وەلە گۆڕانی بایەکاندا ﴿ءَايَٰتٞ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ چەند بەڵگەهەیە بۆ کەسانێ کەتێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ ئائەمانە بەڵگەکانی خوان ﴿نَتۡلُوهَا عَلَيۡكَ بِٱلۡحَقِّ﴾ دەیخوێنینە وە بۆت بەڕاستی و دروستی ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثِۭ﴾ جا بە چی قسە و گوفتارێك ﴿بَعۡدَ ٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ يُؤۡمِنُونَ﴾ دوای خواو بەڵگەکانی باوەڕ دەهێنن ﴿٦﴾ ﴿وَيۡلٞ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٖ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو درۆزنێکی گوناهبار ﴿٧﴾ ﴿يَسۡمَعُ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کە بەڵگەکانی خوا دەبیستێت ﴿تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ﴾ وبۆی دەخوێنرێتەوە ﴿ثُمَّ يُصِرُّ مُسۡتَكۡبِرٗا﴾ لەپاشان (لەسەر کافری) بەردەوامە چونکە خۆبەزل زانە ﴿كَأَن لَّمۡ يَسۡمَعۡهَاۖ﴾ ئەڵێی هەر نەی بیستووە ﴿فَبَشِّرۡهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٖ﴾ دەی مژدەی پێ بدە بەسزا یەکی سەخت ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنۡ ءَايَٰتِنَا شَيۡـًٔا﴾ وە هەرکاتێ شتێك لەبەڵگە کانمان ئاگادار بێت ﴿ٱتَّخَذَهَا هُزُوًاۚ﴾ بەگاڵتەی دەگرێ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿مِّن وَرَآئِهِمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ لە پێشیانەوە ئاگری دۆزەخە ﴿وَلَا يُغۡنِي عَنۡهُم﴾ هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَسَبُواْ شَيۡـًٔا﴾ ئەوەی لە(دونیا)دا کردوویانە ﴿وَلَا مَا ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡلِيَآءَۖ﴾ وە ئەو پشتیوانانەی جگە لەخوا هەڵیان بژاردون (سوودی نی یە) ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا هُدٗىۖ﴾ ئەم قورئانە هۆی ڕێنموونیی یە ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن بە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان ﴿لَهُمۡ عَذَابٞ مِّن رِّجۡزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی پڕ ئازاری سەخت ﴿١١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡبَحۡرَ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەریای بۆ ڕام هێناون ﴿لِتَجۡرِيَ ٱلۡفُلۡكُ فِيهِ بِأَمۡرِهِۦ﴾ تا بەفەرمانی خوا کەشتی تیایدا بگەڕێ ﴿وَلِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦ﴾ وە تا لەهەندێك بەخششی خوا بەهرەمەند ببن ﴿وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە بۆ ئێوەی ژێربار کردووە (وخستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿جَمِيعٗا مِّنۡهُۚ﴾ هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەو شتانەدا چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێك بیر بکەنەوە ﴿١٣﴾

﴿قُل لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ بلێ بەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ﴾ چاو پۆشی بکەن لەو کەسانەی هیوایان بە پاداشت و سزای خوا نیە ﴿لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی خەڵکانێ بداتەوە بە گوێرەی ئەوەی کردوویانە ﴿١٤﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ هەرکەسێ چاکەی کرد ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ وە هەرکەسێ خراپەی کرد ئەوە (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لەپاشان بۆلای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بە نەوەی ئیسرائیلمان بەخشی ﴿الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و حوکمڕانی و پێغەمبەرایەتی ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕۆزیمان دان لە شتە حەڵاڵ و پاکەکان ﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێزمان دان بەسەر جیهانیاندا ﴿١٦﴾ ﴿وَءَاتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ وە بەڵگە ڕوونەکانمان پێدان لە بارەی شەریعەتەوە ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ جا جیاواز نەبوون لەنێو خۆیاندا دوای ئەوە نەبێت زانستیان بۆهات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ لەبەر دوژمنایەتی و حەسادەتی نێوان خۆیان ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بێگومان پەروەردگارت لەڕۆژی هەستانەوەدا لە نێوانیاندا دادوەری دەکات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی جیاوازیان تێدا دەکرد ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ﴾ لە پاشان تۆمان خستەسەر شەریعەتێك ﴿مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لە بارەی ئایینەوە ﴿فَاتَّبِعْهَا﴾ تۆش شوێنی بکەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە شوێن هەواو ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە نازانن ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ بێگومان ئەوانە لەلایەن خواوە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنن ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ وە بەڕاستی ستەم کاران هەندێکیان دۆست و پشتیوانی هەندێکیانن ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ﴾ وەخوا دۆست و پشتیوانی پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿١٩﴾ ﴿هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ﴾ ئەم قورئانە بینایيە وهۆی چاوڕشنی یە بۆ مەردومان ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ وە ڕێنموونیی و میهرەبانیە بۆ گەلێك کەباوەڕی پتەویان هەیە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی کە خراپەکانیان کردووە وا گومان دەبەن ﴿أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئێمە ئەوانە وەکو کەسانێك دادەنێن کەبڕوایان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿سَوَاءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ وەکو یەك بێت ژیانیان و مردنیان ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چەند خراپ دادوەری دەکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ وەخوا ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ بۆ ئەوەی هەموو کەسێك پاداشت بدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بە گوێرەی ئەو کار و کردەوانەی کە کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٢٢﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ﴾ ئاخۆ بینیوتە ﴿مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خۆی ﴿وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ خـواش بەزانایی گومڕای کرد ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ﴾ وە مۆری ناوە بەسـەر گوێ و دڵیدا ﴿وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً﴾ وە پەردەی داوە بەسـەرچاویدا ﴿فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ﴾ دەی جگە لـە خوا کـێ ڕێنموونیـی دەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆچی بیر ناکەنـەوە ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَالُوا۟ مَا هِىَ﴾ وە ووتیان هیچ نیە ﴿إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ جگە لە ژیانی دونیامان ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ وە دەمرین و دەژین ﴿وَمَا يُهْلِكُنَآ إِلَّا ٱلدَّهْرُ﴾ وە جگە لە ڕۆژگار هیچ شتێ ئێمە لەناو نابات ﴿وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ وە ئەوانە بەو قسانە هیچ زانیاریان نـی یە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ تەنهـا گومان دەبـەن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێك بخوێنرێتەوە بەسـەریاندا ﴿ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ بەڵگە ڕوونەکانمان ﴿مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ﴾ هیچ بەڵگەیەکیان نیە ﴿إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱئْتُوا۟ بِـَٔابَآئِنَآ﴾ جگە ئەوە کە دەڵێن باووباپیرانمان زیندووبکەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُحْيِيكُمْ﴾ بڵـێ: خـوا زیندووتـان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ﴾ لەپاشـان دەتان مرێنێت ﴿ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ پاشـان کۆتـان دەکاتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربـەی مەردوومـان نازانـن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایـە موڵکدارێتی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئـەو ڕۆژەی قیامـەت هەڵدەسـتێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ ٱلْمُبْطِلُونَ﴾ لـەو ڕۆژەدا بەتـاڵ خوازەکان خەسـارۆمەندن ﴿٢٧﴾ ﴿وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ هەموو گەلـێ دەبینی کۆمەڵ کۆمەڵ کەوتـوون بەسـەر ئەژنۆدا ﴿كُلُّ أُمَّةٍ﴾ هەمـوو گەلێ ﴿تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا﴾ بانگ دەکرێ بـۆلای پەڕاوەکەی ﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ ئەمڕۆ سزاو پاداشت دەدرێنەوە ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوانەی کە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿هَٰذَا كِتَٰبُنَا﴾ ئەمە پەڕاوەکەمانە ﴿يَنطِقُ عَلَيْكُم بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاستـی لەسەرتان دەدوێ ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ﴾ بەڕاستی ئێمە وەك خۆی نوسیومانەتەوە (وێنەمان گرتووە) ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی کە ئێوە دەتانکرد ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ جـا ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە ﴿فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ ئـەوە پەروەردگاریـان دەیانخاتـە نـاو میهرەبانـی خۆیـەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەڵێن) ئاخۆ بەڵگەکانی ئێمەتان بەسـەردا نەدەخوێنرایەوە ﴿فَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ کەچی خۆتان بـە گـەورە دەزانـی ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وە ئێـوە گەلێکی تاوانبـار بـوون ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ﴾ وە هەر کاتێ بووترایـە ﴿إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومـان بەڵێنـی خـوا ڕاسـتە ﴿وَٱلسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە ڕۆژی دوای هیـچ گومانـی تێدا نیە ﴿قُلْتُم مَّا نَدْرِى مَا ٱلسَّاعَةُ﴾ دەتـان ووت نازانین ڕۆژی دوایی چی یە ﴿إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ ئێمە تەنیا گومان دەبەین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾ وە ئێمە دڵنیانین ﴿٣٢﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ﴾ وە دەردەکەویـت بۆیـان ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ ئـەو خراپانـەی کـە کردویانە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریـان دەدا ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ تۆڵـەی ئـەوەی گاڵتەیان پێ دەکـرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ﴾ پێیان دەووتـرێ ئەمـڕۆ لەبیرتـان دەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەر چۆنـێ ئێوە ئەم ڕۆژەتـان لەبیر چوو بـوو ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ وە جێگـای مانەوەی ئێـوە دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ و هیـچ یارمەتی دەرێکتان نـی یە ﴿٣٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ﴾ ئەمە لەبەرئەوەیـە بێگومان ئێـوە ﴿اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ بەڵگەکانی خواتان بە گاڵتـە دانا بـوو ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا فریـوی دان ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا﴾ جا ئەمڕۆ لەو دۆزەخـەدا دەرناهێنرێـن ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وەڕێگە نادرێـن داوای لێبوردنیش بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْحَمْدُ﴾ جا هەموو سـوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و پەروەردگـاری جیهانیـان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ وە دەسـەڵات و گەورەی تەنها بۆ ئەوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەهەموو ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵ وباڵادەست ودانا وکار سازە ﴿٣٧﴾

سورەتی ﴿ الأَحْقَافِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی کاربەجێوە ﴿٢﴾ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لەنێوانیاندایە دروسـتمان نەکردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ مەگەر بە هەق و ڕاستی و بۆ کاتێکی دیاری کراو نەبێت ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەچـی ئەوانەی بـێ باوەڕ بوون ﴿عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ لەوەی کە پێ ی ترسـێنرابوون ڕوو وەردە گێـڕن ﴿٣﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ پێـم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو شتانەی ئێوە دەیانپەرستن جگە لە خوا ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشـانم بدەن لە زەویدا چیان دروست کردووە ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لە(دروست کردنی) ئاسمانەکاندا بەشداریان کردووە ﴿ائْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ دەی پەڕاوێکـم بۆ بهێنن ﴿مِّن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئـەم (قورئانە هاتبێ) ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾ یـان زانیاریـەك کـە لـە پێشـووان بەجـێ مابێـت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگـەر ئێـوە ڕاسـت گـۆن ﴿٤﴾ ﴿وَمَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕاترە ﴿مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن﴾ لەو کەسـەی کە هاوار لەغەیری خوا بکات ﴿لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ﴾ کە وەڵامی ناداتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ﴾ وە ئەو (هاوار لێکراو)انە لە هاواری ئەوان ﴿غَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان ﴿٥﴾

﴿وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ﴾ کاتێکیش خەڵك کۆدەکرێنەوە (لەقیامەت) دا ﴿كَانُوا۟ لَهُمْ أَعْدَآءً﴾ پەرستراوەکان دەبنە دوژمنیان ﴿وَكَانُوا۟ بِعِبَادَتِهِمْ كَٰفِرِينَ﴾ وە(پەرستراوەکان) بەپەرستنەکەیان باوەڕ ناکەن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ کاتێکیش ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕبوون دەڵێن ﴿لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ بەو قورئانەی بۆیان دێت ﴿هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرا و دیارە ﴿٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ ٱفْتَرَيْتُهُۥ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر خۆم هەڵم بەستبێ (خوا سزای بەتێنم دەدات) ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِى مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ ئەوسا ئێوەش لەبەرانبەر خوادا بۆ من هیچتان لە دەست نایەت ﴿هُوَ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ بەو توانجانەی دەیدەن لەقورئان ﴿كَفَىٰ بِهِۦ شَهِيدًۢا﴾ ئەو خوایە بەسە کەشایەت بێت ﴿بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە لێبوردەی میهرەبان ﴿٨﴾ ﴿قُلْ مَا كُنتُ بِدْعًا مِّنَ ٱلرُّسُلِ﴾ بڵێ من یەکەم پێغەمبەر نیم (نێررابم) ﴿وَمَآ أَدْرِى﴾ ناشزانم ﴿مَا يُفْعَلُ بِى وَلَا بِكُمْ﴾ چی بەسەر من و ئێوەش دەهێنرێ ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ تەنها پەیڕەوی ئەوە دەکەم کە وەحی دەکرێت بۆم ﴿وَمَآ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وەمن تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام و بەس ﴿٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەگەر (ئەم قورئانە) لەلایەن خواوە بێ ﴿وَكَفَرْتُم بِهِۦ﴾ ئێوەش باوەڕتان پێ نەهێنابێ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە کەسێك لە نەوەی ئیسرائیل شایەتی دابێت ﴿عَلَىٰ مِثْلِهِۦ﴾ لەسەر وێنەی (ئەوەی وا لە) قورئاندا هەیە ﴿فَـَٔامَنَ وَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ جا باوەڕی هێنابێت، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ دەربارەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا﴾ ئەگەر (ئیسلام و باوەڕ هێنان) چاك بوایە ﴿مَّا سَبَقُونَآ إِلَيْهِ﴾ ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن بۆ ئەو (باوەڕ هێنانە) ﴿وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا۟ بِهِۦ﴾ چونکە خۆیان بەو (قورئانە) ڕێنموون نەبوون ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا دواتر دەڵێن ﴿هَٰذَآ إِفْكٌ قَدِيمٌ﴾ ئەمە دەس هەڵبەسێکی کۆنە ﴿١١﴾ ﴿وَمِن قَبْلِهِۦ﴾ وە لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿كِتَٰبُ مُوسَىٰٓ إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ تەوراتی مووسا پێشەوا و ڕەحمەت بوو ﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ مُّصَدِّقٌ﴾ ئەم قورئانەش (کتێبەکانی پێش خۆی) بەڕاست دادەنێت ﴿لِّسَانًا عَرَبِيًّا﴾ کە بەزمانی عەرەبی یە ﴿لِّيُنذِرَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ تاستەمکاران بترسێنێ ﴿وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ﴾ وە بۆ چاکەکاران مژدە بێ ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان (الله) یە ﴿ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُوا۟﴾ پاشان بەردەوام بوون (لەسەر باوەڕەکەیان) ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە نەترسیان لەسەرە و نەخەفەتیش دەخۆن ﴿١٣﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ لەپاداشتی ئەو کردەوانەی کە دەیانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾

﴿وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ وە ئێمە ئامۆژگاری ئادەمیی مان کرد ﴿بِوَٰلِدَيۡهِ إِحۡسَٰنًاۖ﴾ بە چاکە کردن لەگەڵ دایك و باوکی دا ﴿حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ كُرۡهًا﴾ دایکی بە ناڕەحەتی و ئازارەوە هەڵی گرتووە ﴿وَوَضَعَتۡهُ كُرۡهًاۖ﴾ وە بەئازار و ناڕەحەتیش بوویەتی ﴿وَحَمۡلُهُۥ وَفِصَٰلُهُۥ ثَلَٰثُونَ شَهۡرًاۚ﴾ ماوەی دووگیان بوون (ی دایك) پێ یەوە و لە شیر برینەوەی سی مانگە ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ﴾ تا دەگاتە تافی لاوی (پێ گەیشتوی لاشەیی و ژیری) ﴿وَبَلَغَ أَرۡبَعِينَ سَنَةٗ﴾ و دەگاتە چل ساڵی ﴿قَالَ رَبِّ أَوۡزِعۡنِيٓ﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگار ڕام بهێنە ﴿أَنۡ أَشۡكُرَ نِعۡمَتَكَ ٱلَّتِيٓ﴾ تا شوکرانە بژێری ئەو بەهرە و نیعمەتانەت بکەم ﴿أَنۡعَمۡتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَيَّ﴾ کە ڕشتوتە بەسەر من و دایك و باوکمدا ﴿وَأَنۡ أَعۡمَلَ صَٰلِحٗا تَرۡضَىٰهُ﴾ وە (ڕام بهێنە) کردەوەی چاك بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت ﴿وَأَصۡلِحۡ لِي فِي ذُرِّيَّتِيٓۖ﴾ نەوەکانیشم چاك و صالح بکە ﴿إِنِّي تُبۡتُ إِلَيۡكَ﴾ بێگومان بۆلای تۆ گەڕاومەتەوە ﴿وَإِنِّي مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە بەڕاستی من لەموسوڵمانی گەردن کەچم ﴿١٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿نَتَقَبَّلُ عَنۡهُمۡ أَحۡسَنَ مَا عَمِلُواْ﴾ کە ئێمە کردەوە چاکەکانیان لێ وەردەگرین ﴿وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّـَٔاتِهِمۡ﴾ وە چاوپۆشی دەکەین لە خراپەکانیان ﴿فِيٓ أَصۡحَٰبِ ٱلۡجَنَّةِۖ﴾ لە ڕیزی بەهەشتیاندان ﴿وَعۡدَ ٱلصِّدۡقِ ٱلَّذِي﴾ ئەمە ئەو بەڵێنە ڕاستەیە ﴿كَانُواْ يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ درابوو لەدونیادا ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِي قَالَ لِوَٰلِدَيۡهِ﴾ ئەو کەسەش کە بەباوك و دایکی بڵێت ﴿أُفّٖ لَّكُمَآ﴾ ئۆف لە دەس ئێوە ﴿أَتَعِدَانِنِيٓ أَنۡ أُخۡرَجَ﴾ ئایا هەڕەشەم لێ دەکەن کە (زیندوو دەکرێمەوە و لە گۆڕ) دێمە دەرەوە ﴿وَقَدۡ خَلَتِ ٱلۡقُرُونُ مِن قَبۡلِي﴾ لەکاتێکدا چەند چین خەڵك پێش من ڕۆیشتوون (و زیندوو نەبوونەتەوە) ﴿وَهُمَا يَسۡتَغِيثَانِ ٱللَّهَ﴾ وە (دایکی و باوکی) هەردووکیان هانا بۆ خوا دەبەن ﴿وَيۡلَكَ ءَامِنۡ﴾ (دەڵێن) هاوار بۆ تۆ باوەڕبهێنە ﴿إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَيَقُولُ﴾ کەچی ئەو دەڵێ ﴿مَا هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئەمە تەنها ئەفسانەی پێشینانە و هیچی تر ﴿١٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿حَقَّ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلُ﴾ بڕیار(ی خوا) یان بەسەردا چەسپا ﴿فِيٓ أُمَمٖ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِم﴾ لە ڕیزی ئەو ئوممەتانەدا کە پێش ئەمان ڕابوردوون ﴿مِّنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِۖ﴾ لە جنۆکەو ئادەمیی ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ خَٰسِرِينَ﴾ بێگومان ئەوانە خۆیان زەرەرمەندن ﴿١٨﴾ ﴿وَلِكُلّٖ دَرَجَٰتٞ مِّمَّا عَمِلُواْۖ﴾ وە بۆ هەریەك لەوانە پلە و پایە هەیە بە گوێرەی کردەوەکانیان ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمۡ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ تا خوا پاداشت و سزای کردەوەکانیان بە تەواوی بداتەوە ﴿وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٩﴾ ﴿وَيَوۡمَ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی ﴿يُعۡرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَذۡهَبۡتُمۡ طَيِّبَٰتِكُمۡ﴾ (پێیان دەووترێت) هەرچی خۆشیتان بوو بەسەرتان برد ﴿فِي حَيَاتِكُمُ ٱلدُّنۡيَا﴾ لە ژیانی دونیاتاندا ﴿وَٱسۡتَمۡتَعۡتُم بِهَا﴾ وەلەزەتتان لێ برد و(ڕاتان بوارد) ﴿فَٱلۡيَوۡمَ تُجۡزَوۡنَ﴾ بۆیە ئەمڕۆ تۆڵەتان لێ دەسەنرێ ﴿عَذَابَ ٱلۡهُونِ﴾ بەسزایەکی ڕیسواکەر ﴿بِمَا كُنتُمۡ﴾ لەبەر ئەوەی کە ئێوە ﴿تَسۡتَكۡبِرُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ بە ناهەق خۆتان بە زل دەزانی لە زەوی دا ﴿وَبِمَا كُنتُمۡ تَفۡسُقُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی لە فەرمانی خوا دەردەچوو بوون ﴿٢٠﴾

﴿وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی (هوودی) برای گەلی عاد بکە ﴿إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ﴾ کاتێ گەلەکەی ترساند لە (وولاتی) ئەحقاف ﴿وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ﴾ بێگومان پێغەمبەرانی زۆر ڕابوردوون ﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لە پێش و دوای ئەویشەوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ (ووتوویانە) جگە لەخوا هیچی تر نەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بێگومان من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە بۆ ئێوە (پێش بێ) ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا﴾ ئایا تۆ (ئەی هوود) هاتوویت هەتا لامان بدەیت ﴿عَنْ آلِهَتِنَا﴾ لە(پەرستنی) پەرستراوەکانمان ﴿فَأْتِنَا﴾ دەی بۆمان بهێنە ﴿بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو (سزا) ی بەڵێنت پێ داووین ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر لە ڕاست گۆیانیت ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ﴾ (هوود) ووتی بێگومان زانیاری (ئەو سزا) لای خوایەوە بەس ﴿وَأُبَلِّغُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ وەمن تەنها ئەوەی پێی نێردراوم پێتان ڕادەگەیەنم ﴿وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەلام من دەبینم ئێوە ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ گەلێکی نەزان و نەفامن ﴿٢٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا﴾ جا کاتێ ئەو (سزایە)یان بینی پەڵە هەورێك بوو ﴿مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ﴾ بەرەو شیوەکانیان دێ (دڵخۆش بوون) ﴿قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا﴾ ووتیان ئەمە هەورێکە بارانی پێیە بۆمان ﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم بِهِ﴾ (هوود ووتی نەخێر) بەڵکو ئەوە ئەو (سزایە) یە بەپەلە داواتان دەکرد ﴿رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بایەکی بەهێزە سزای سەختی پێیە ﴿٢٤﴾ ﴿تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری هەموو شتێك دەڕوخێنێ ﴿فَأَصْبَحُوا﴾ ئیتر وایان بەسەرهات ﴿لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ﴾ تەنها شوێنی خانووەکانیان دەبینرا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو جۆرە ﴿نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾ سزای هۆزی تاوانباران دەدەین ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ﴾ سوێند بەخوا ئەوەی بەوان (گەلی عاد) مان دابوو (لەسامان و دەسەلات) بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً﴾ وە گوێ و چاوو دڵمان پێدابوون ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ﴾ بەلام سوود و کەڵکی پێ نەگەیاندن ﴿سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُم﴾ نە گوێ و نە چاوو نە دڵیان ﴿مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەوان باوەڕیان بەنیشانەکانی خوا نەبوو ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ وە بێگومان لەناومان برد ﴿مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ﴾ (دانیشتووانی) ئەو شار و دێهاتانەی کە بەدەورو بەرتان دابوون ﴿وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ﴾ وە بەڵگەو نیشانەی جۆراو جۆرمان نیشان دان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (لەبێ باوەڕی) بگەڕێنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ﴾ دەی بۆچی یارمەتی نەدان ﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً﴾ ئەوانەی جگە لەخوا بۆ نزیك بوونەوە لەخوا کردبوونیانە پەرستراوی (خۆیان) ﴿بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ﴾ (نەك یارمەتیان نەدان) بەڵکو گومیش بوون لێیان ﴿وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوە بوو (بەرهەمی پەرستراوە) درۆکەیان و ئەو درۆیانەی هەڵیان دەبەستن ﴿٢٨﴾

﴿وَإِذۡ صَرَفۡنَآ إِلَيۡكَ نَفَرٗا مِّنَ ٱلۡجِنِّ﴾ وە (بیریان خەرەوە) کاتێك چەند جنۆکەیەکمان نارد بۆ لات ﴿يَسۡتَمِعُونَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ تا گوێ لەقورئان بگرن ﴿فَلَمَّا حَضَرُوهُ﴾ جاکاتێك ئامادەی گوێ گرتن لە قورئان بوون ﴿قَالُوٓاْ أَنصِتُواْۖ﴾ ووتیان (بەیەکتری) بێ دەنگ بن (و گوێ بگرن) ﴿فَلَمَّا قُضِيَ﴾ جا کە (قورئان خوێندنەکە) تەواو بوو ﴿وَلَّوۡاْ إِلَىٰ قَوۡمِهِم مُّنذِرِينَ﴾ هەموویان گەڕانەوە بۆلای قەوم و هۆزەکەیان بەترسێنەر ﴿٢٩﴾ ﴿قَالُواْ يَٰقَوۡمَنَآ﴾ ووتیان ئەی هۆزو قەومەکەمان ﴿إِنَّا سَمِعۡنَا كِتَٰبًا﴾ بەڕاستی ئێمە گوێ بیستی کتێبێك بووین ﴿أُنزِلَ مِنۢ بَعۡدِ مُوسَىٰ﴾ کە لەپاش مووسا نێردراوەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ پەڕاوەکانی پێش خۆی بەڕاست دادەنێ ﴿يَهۡدِيٓ إِلَى ٱلۡحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ (خەڵك) ڕێنموونی دەکات بۆ هەق و ڕێبازی ڕاستی ﴿٣٠﴾ ﴿يَٰقَوۡمَنَآ أَجِيبُواْ دَاعِيَ ٱللَّهِ﴾ ئەی قەومەکەمان وەڵامی بانگخوازی خوا (موحەممەدﷺ) بدەنەوە ﴿وَءَامِنُواْ بِهِۦ﴾ و باوەڕی پێ بێنن ﴿يَغۡفِرۡ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ﴾ (خوا) لە تاوانەکانتان خۆش دەبێ و دەیسڕێتەوە ﴿وَيُجِرۡكُم مِّنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ﴾ وە لەسزای سەخت دەتان پارێزێ ﴿٣١﴾ ﴿وَمَن لَّا يُجِبۡ دَاعِيَ ٱللَّهِ﴾ هەرکەسیش وەڵامی بانگخوازی خوا (کە موحەممەدە ﷺ) نەداتەوە ﴿فَلَيۡسَ بِمُعۡجِزٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەو بەهیچ جۆرێك ناتوانێ لە زەوی دا لە دەست خوا دەرچێ و خۆی قوتار کات ﴿وَلَيۡسَ لَهُۥ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءُۚ﴾ وە جگە لەخوا یارمەتیدەر و پشتیوانێکی نی یە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ ئا ئەوانە لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان ﴿٣٢﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ بەڕاستی ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَلَمۡ يَعۡيَ بِخَلۡقِهِنَّ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحۡـِۧيَ ٱلۡمَوۡتَىٰۚ﴾ وە لەدروست کردنیاندا ناتوانا و دەستە پاچە نەبووە، وە بەتوانایە مردووانیش زیندوو بکاتەوە ﴿بَلَىٰٓۚ﴾ بەڵێ ﴿إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٣﴾ ﴿وَيَوۡمَ يُعۡرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ وە ڕۆژێك بێ باوەڕان بەرانبەر دۆزەخ ڕادە گیرێن ﴿أَلَيۡسَ هَٰذَا بِٱلۡحَقِّۖ﴾ (پێیان دەڵێن) ئایا ئەمە ڕاست نی یە ﴿قَالُواْ بَلَىٰ وَرَبِّنَاۚ﴾ دەڵێن: بەڵێ سوێند بەپەروەردگارمان ڕاستە ﴿قَالَ فَذُوقُواْ ٱلۡعَذَابَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: دەی ئەو سزایە بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمۡ تَكۡفُرُونَ﴾ چونکە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٣٤﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ﴾ کەواتە خۆگربە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿كَمَا صَبَرَ أُوْلُواْ ٱلۡعَزۡمِ مِنَ ٱلرُّسُلِ﴾ هەروەکو پێغەمبەرانی خۆڕاگری بەهێز دانیان بەخۆداگرت ﴿وَلَا تَسۡتَعۡجِل لَّهُمۡۚ﴾ وە پەلە مەکە بۆ (سزادان)یان ﴿كَأَنَّهُمۡ يَوۡمَ يَرَوۡنَ مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو ڕۆژەی کە (سزای) بەڵێن پێدراو یان دەبینن وا دەزانن ﴿لَمۡ يَلۡبَثُوٓاْ إِلَّا سَاعَةٗ مِّن نَّهَارِۭۚ﴾ تەنها ساتێك لەڕۆژ لە دونیادا ماونەتەوە ﴿بَلَٰغٞۚ﴾ (ئەم قورئانە) ئاگاداری یە ﴿فَهَلۡ يُهۡلَكُ﴾ جا ئایا کەس لەناو دەچێت ﴿إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ جگە لە گەلی لەسنوور دەرچوو نەبێت ﴿٣٥﴾

سورەتی ﴿ مُحَمَّد ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵك)یان کرد لەڕێبازی خوا ﴿أَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ (خوا) کردەوەکانیان پوچەڵ دەکاتەوە ﴿١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان کردو ﴿وَءَامَنُواْ بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٖ﴾ باوەڕیشیان هێنا بەو (قورئانە) ی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) ﴿وَهُوَ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّهِمۡ﴾ تەنها ئەویش ڕاستەو لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَفَّرَ عَنۡهُمۡ سَيِّـَٔاتِهِمۡ﴾ خوا لە گوناهەکانیان خۆش بووە ﴿وَأَصۡلَحَ بَالَهُمۡ﴾ دڵ و هۆشیانی ڕێك و چاك کردوە ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ٱتَّبَعُواْ ٱلۡبَٰطِلَ﴾ شوێن بەتاڵ و پڕو پووچ کەوتن ﴿وَأَنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و بێگومان ئەوانەش ئیمانیان هێنا بوو ﴿ٱتَّبَعُواْ ٱلۡحَقَّ مِن رَّبِّهِمۡ﴾ شوێن ئەو هەقە کەوتبوون کە لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەو شێوە ﴿يَضۡرِبُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ أَمۡثَٰلَهُمۡ﴾ خوا نموونەی (کردەوەی) خۆیانیان بۆ دەهێنێتەوە ﴿٣﴾ ﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر (لە جەنگدا) گەشتن بەوانەی بێ باوەڕن ﴿فَضَرۡبَ ٱلرِّقَابِ﴾ ئەوە بدەن لە گەردنیان و بیانکوژن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَثۡخَنتُمُوهُمۡ﴾ هەتا کاتێ کوشتاری زۆریان لێ دەکەن ﴿فَشُدُّواْ ٱلۡوَثَاقَ﴾ ئەمجا (دیلەکانیان) قایم ببەستەنەوە ﴿فَإِمَّا مَنَّۢا بَعۡدُ﴾ جا دواتر یان بەمنەت وچاکە (بەرەڵایان کەن) ﴿وَإِمَّا فِدَآءً﴾ یان بە فیدیە و بریتی ﴿حَتَّىٰ تَضَعَ ٱلۡحَرۡبُ أَوۡزَارَهَا﴾ هەتا جەنگ چەکەکان (بە بێ باوەڕان) دادەنێ (یان تا جەنگ کۆتایی دێت بە نەمانی بت پەرستان) ﴿ذَٰلِكَ وَلَوۡ يَشَآءُ ٱللَّهُ﴾ فەرمان ئەوەیە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَٱنتَصَرَ مِنۡهُمۡ﴾ خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن ﴿وَلَٰكِن لِّيَبۡلُوَاْ بَعۡضَكُم بِبَعۡضٖ﴾ بەڵام (فەرمانی پێدان بە جەنگ) تا بەیەکتری تاقیتان بکاتەوە ﴿وَٱلَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەو کەسانەش لە پێناو ڕێبازی خوادا کوژران ﴿فَلَن يُضِلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ ئەوە خوا هەرگیز (پاداشتی) کردەوەکانیان وون ناکات ﴿٤﴾ ﴿سَيَهۡدِيهِمۡ﴾ بێگومان ڕێنموونیان دەکات ﴿وَيُصۡلِحُ بَالَهُمۡ﴾ و دڵ و بیریان پاك ساف دەکات ﴿٥﴾ ﴿وَيُدۡخِلُهُمُ ٱلۡجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمۡ﴾ وە دەیانخاتە ئەوبەهەشتەی بۆی باس کردون ﴿٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی (ئایینی) خوا بدەن ﴿يَنصُرۡكُمۡ﴾ خواش ئێوە زاڵ و سەرکەوتوو دەکات (بەسەر کافران دا) ﴿وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ﴾ وە پێیەکانتان جێگیر دەکات (لە جەنگدا خۆڕاگرتان دەکات) ﴿٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَعۡسٗا لَّهُمۡ﴾ ئەوە نەگبەتی و سەرشۆڕی بەشیانە ﴿وَأَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ وە (خوا) کردەوەکانیان پووچ و بێ مایە دەکات ﴿٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەو تۆڵەیان لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿كَرِهُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ ڕقیان لەو قورئانە بوو کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأَحۡبَطَ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچ کردنەوە ﴿٩﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاخۆ ئەوانە بە زەوی دانە گەڕاون ﴿فَيَنظُرُواْ﴾ تا ببینن ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ ئەوانەی پێش خۆیان سەرەنجامیان چۆن بووە ﴿دَمَّرَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ خوا لە ناوی بردن ﴿وَلِلۡكَٰفِرِينَ أَمۡثَٰلُهَا﴾ (دەی بێگومان بن) بۆ بێ باوەڕانیش سەرئەنجامی ئاوا هەیە ﴿١٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ﴾ چونکە بێگومان خوا ﴿مَوۡلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ پشتیوانی ئەوانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَأَنَّ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بێگومان بێ باوەڕانیش ﴿لَا مَوۡلَىٰ لَهُمۡ﴾ هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿١١﴾

﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان کردوە دەیانخاتە باخاتی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەش بێ باوەڕ بوون ﴿يَتَمَتَّعُونَ﴾ (لە دونیادا) ڕادەبوێرن و ﴿وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ ٱلْأَنْعَٰمُ﴾ وەك ئاژەڵ دەخۆن و دەلەوەڕێن ﴿وَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ وە دۆزەخ شوێنی مانەوەیانە ﴿١٢﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار هەبوون ﴿هِىَ أَشَدُّ قُوَّةً﴾ کە بەهێزتر بوون ﴿مِّن قَرْيَتِكَ ٱلَّتِىٓ أَخْرَجَتْكَ﴾ لەو(خەڵکی) مەککەیە کە تۆیان دەرکرد ﴿أَهْلَكْنَٰهُمْ﴾ لە ناومان بردن ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ﴾ و هیچ پشتیوانێکیان نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئا خۆ ئەو کەسەی بەڵگەی ڕوونی لە پەروەردگاریەوە بۆ هاتبێ (کە قورئانە) ﴿كَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ﴾ وەك ئەو کەس وایە کە کرداری خراپی بۆ جوان کرابێ و ڕازێنرابێتەوە ﴿وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَهْوَآءَهُم﴾ شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتبن ﴿١٤﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى﴾ شێوەی نایابی ئەو بەهەشتە وایە ﴿وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ کە بەڵێن دراوە بە پارێزکاران و خواناسان ﴿فِيهَآ أَنْهَٰرٌ﴾ چەندەها ڕووباری تێدایە ﴿مِّن مَّآءٍ غَيْرِ ءَاسِنٍ﴾ لە ئاوی سازگاری تام و بۆن نەگۆڕاو ﴿وَأَنْهَٰرٌ﴾ وە چەندەها ڕووبار ﴿مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۥ﴾ لەشیر کە تامی نەگۆڕاوە ﴿وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ﴾ وە چەندەها ڕووبار لەشەرابی نایابی ﴿لَّذَّةٍ لِّلشَّٰرِبِينَ﴾ بەلەزەت و خۆش بۆ بنۆشانی ﴿وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى﴾ وە چەند ڕووباریشی تێدایە لەهەنگوینی پاڵفتە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە لەوێ هەموو جۆرە میوەهاتێکیان بۆ ئامادەیە ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لە گەڵ لێبوردن لە پەروەردگاریانەوە ﴿كَمَنْ هُوَ خَٰلِدٌ فِى ٱلنَّارِ﴾ (ئایا ئەو بەهەشتیانە) وەکو کەسانێك وان کە لە ئاگری دۆزەخ دابن بەهەمیشەیی ﴿وَسُقُوا۟ مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ﴾ ئاوی کوڵاو کوڵیان دەرخوارد بدرێ کە ڕیخۆڵەکانیان پارچە پارچە بکات ﴿١٥﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەندێ لەوانە گوێت لێدەگرن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا خَرَجُوا۟ مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لای تۆ دەردەچن ﴿قَالُوا۟ لِلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ﴾ دەڵێن بەوانەی زانیاریان پێ دراوە (لە هاوەڵان) ﴿مَاذَا قَالَ ءَانِفًا﴾ ئەوە ئێستە موحەممەد (ﷺ) ووتی چی؟ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ کە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتوون ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱهْتَدَوْا۟﴾ ئەو کەسانەی هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿زَادَهُمْ هُدًى﴾ (خوا) شارەزاییان زیاددەکات ﴿وَءَاتَىٰهُمْ تَقْوَىٰهُمْ﴾ وە تەقوا و پارێزکاری و خواناسیان پێ دەبەخشێ ﴿١٧﴾ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ﴾ دەی ئایا ئەو (ناپاکانە) چاوەڕوانی چی دەکەین ﴿إِلَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ جگە لە قیامەت ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ بەخەیان بگرێت ﴿فَقَدْ جَآءَ أَشْرَاطُهَا﴾ دەی بێگومان هەندێ لەنیشانەکانی هاتوەتە دی ﴿فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَآءَتْهُمْ ذِكْرَىٰهُمْ﴾ کاتێ (ڕۆژی دوایی) بەخەیان بگرێت ئیتر کەی بیردەکەنەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ﴾ کەواتە دڵنیابە و بزانە بێجگە لە (اللە) هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردن بکە (لەخوا) بۆ گوناهی خۆت ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە بۆ (گوناهی) پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وبێگومان خوا دەزانێ ﴿مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَىٰكُمْ﴾ بە جم و جوڵتان (لە ڕۆژدا) و ئارام گرتنتان (لە شەودا) ﴿١٩﴾

﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ﴾ بۆچی سورەتێك (لەقورئان) نانێردرێتە خوارەوە؟ (دەربارەی جەنگ و جیهاد) ﴿فَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا ٱلْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك سورەتێکی ڕوون و دامەزراو نێرابێتە خوارەوە و تیایدا باسی جەنگ کرا بێ ﴿رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ﴾ دەبینی ئەو کەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ کە لەدڵیاندا نەخۆشی (دوو ڕوویی) هەیە ﴿يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ تەماشای تۆ دەکەن ﴿نَظَرَ ٱلْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ﴾ وەك تەماشا کردنی کەسێك کە لە ترسی مردن لە هۆشی خۆی چووبێت ﴿فَأَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان وا چاکتر بوو ﴿٢٠﴾ ﴿طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ فەرمان بەردار بوونایە و قسەی جوان و چاکیان بکردایە ﴿فَإِذَا عَزَمَ ٱلْأَمْرُ﴾ هەر کاتێکیش فەرمانی (جەنگ) درا (جێ بەجێ ی ناکەن) ﴿فَلَوْ صَدَقُواْ ٱللَّهَ﴾ خۆ ئەگەر لەگەڵ خوا ڕاستیان بکردایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿٢١﴾ ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە بەتەمان (ئەی ناپاکان) ﴿إِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەگەر پشت هەڵکەن (لە ئیسلام و جیهاد) ﴿أَن تُفْسِدُواْ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ئاژاوە و خراپە بەرپابکەن ﴿وَتُقَطِّعُوٓاْ أَرْحَامَكُمْ﴾ وە هەرچی پەیوەندی خزمایەتی یە بیبچڕێنن ﴿٢٢﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰٓ أَبْصَٰرَهُمْ﴾ وە کەڕی کردوون و چاویانی کوێر کردووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ ئاخۆ ئەوانە وورد نابنەوە لە قورئان (و تێی ناگەن)؟! ﴿أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَآ﴾ (وا نی یە) بەڵکو دڵیان قوفڵی لێ دراوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿ٱرْتَدُّواْ عَلَىٰٓ أَدْبَٰرِهِم﴾ پاشە و پاش گەڕانەوە لە ئایینەکەیان ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَى﴾ لە پاش ئەوەی هەقیان بۆ ڕوون بوویەوە ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ﴾ شەیتان خراپەکانیانی بۆ جوان و ڕازاوە کردبوون ﴿وَأَمْلَىٰ لَهُمْ﴾ وە بەهیوا و ئومێد فریوی دابوون ﴿٢٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُواْ﴾ چونکە ئەوان دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ كَرِهُواْ مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ﴾ بەو کەسانەی کەڕقیان بوو لەو قورئانەی خوا نارد بووی ﴿سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ ٱلْأَمْرِ﴾ ئێمە لە مەولا لەهەندێ کاردا گوێڕایەڵیتان دەکەین ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ﴾ وە خوا بە نهێنیەکانیان دەزانێ ﴿٢٦﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ (حاڵی ئەو ناپاکانە) کاتێك فریشتەکان گیانیان دەکێشن و ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ﴾ لە ڕوخسار و پاشیان دەدەن ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (جۆرە گیان کێشانە) ﴿بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُواْ مَآ أَسْخَطَ ٱللَّهَ﴾ لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە شوێن شتانێ کەوتبوون کە خوای تووڕە کرد بوو ﴿وَكَرِهُواْ رِضْوَٰنَهُۥ﴾ ڕەزامەندی خواشیان پێ ناخۆش بوو ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچەڵ کردەوە ﴿٢٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ﴾ ئایا وا دەزانن ﴿ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئەوانەی کە نەخۆشی (ناپاکی) لە دڵیان دایە ﴿أَن لَّن يُخْرِجَ ٱللَّهُ أَضْغَٰنَهُمْ﴾ کە خوا هەرگیز ڕق و کینەیان دەرناخات و ئاشکرای ناکات ﴿٢٩﴾

﴿وَلَوۡ نَشَآءُ﴾ ئەگەر بمانویستایە ﴿لَأَرَيۡنَٰكَهُمۡ﴾ ئەوانەمان نیشان دەدایت (کە دووڕوون) ﴿فَلَعَرَفۡتَهُم بِسِيمَٰهُمۡۚ﴾ ئەوسا هەر بەشێوە و دیمەنیاندا دەتناسین ﴿وَلَتَعۡرِفَنَّهُمۡ فِي لَحۡنِ ٱلۡقَوۡلِۚ﴾ وە بێگومان بە شێوازی قسەشیاندا دەیانناسییت ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ أَعۡمَٰلَكُمۡ﴾ وە دڵنیابن خوا بە هەموو کردەوەکانتان دەزانێت ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَنَبۡلُوَنَّكُمۡ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿حَتَّىٰ نَعۡلَمَ﴾ تا دەری بخەین و دیاربێ ﴿ٱلۡمُجَٰهِدِينَ مِنكُمۡ وَٱلصَّٰبِرِينَ﴾ موجاهیدان و خۆڕاگرانتان ﴿وَنَبۡلُوَاْ أَخۡبَارَكُمۡ﴾ وە تا هەواڵتان چی یە ئاشکرای کەین ﴿٣١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان کەسانێ کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وەڕێگری (خەڵك) یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿وَشَآقُّواْ ٱلرَّسُولَ﴾ دژایەتی پێغەمبەریشیان دەکرد ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلۡهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی هەق و ڕاستیان بۆ ڕوون بۆتەوە ﴿لَن يَضُرُّواْ ٱللَّهَ شَيۡـٔٗا﴾ هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ﴿وَسَيُحۡبِطُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ وە بە زوویی (خوا پیلان) وکردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە ﴿٣٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوکەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەربن ﴿وَلَا تُبۡطِلُوٓاْ أَعۡمَٰلَكُمۡ﴾ وە کردەوە (چاکە) کانتان هەڵمەوەشێننەوە ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وەڕێگری (خەڵك) یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿ثُمَّ مَاتُواْ وَهُمۡ كُفَّارٞ﴾ پاشان بەبێ باوەڕی مردن ﴿فَلَن يَغۡفِرَ ٱللَّهُ لَهُمۡ﴾ ئەوە هەرگیز خوا لێیان خۆش نابێت ﴿٣٤﴾ ﴿فَلَا تَهِنُواْ وَتَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱلسَّلۡمِ﴾ جا (باوەڕداران) لاوازو سست مەبن و داوای ئاشتی (و شەڕ وەستان) مەکەن ﴿وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ﴾ چونکە هەر ئێوە زاڵ و بەهێزترن ﴿وَٱللَّهُ مَعَكُمۡ﴾ (یارمەتی) خواش لەگەڵ ئێوەدایە ﴿وَلَن يَتِرَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ﴾ وە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا﴾ بێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٞ وَلَهۡوٞۚ﴾ گاڵتە و گەپێکە (ودەبڕێتەوە) ﴿وَإِن تُؤۡمِنُواْ وَتَتَّقُواْ﴾ خۆ ئەگەر باوەڕ بهێنن ولەخواترس بن ﴿يُؤۡتِكُمۡ أُجُورَكُمۡ﴾ (خوا) پاداشتی خۆتان پێ دەدات ﴿وَلَا يَسۡـَٔلۡكُمۡ أَمۡوَٰلَكُمۡ﴾ وە داوای بەخشینی هەموو دارایی و ماڵتان لێ ناکات ﴿٣٦﴾ ﴿إِن يَسۡـَٔلۡكُمُوهَا﴾ ئەگەر (خوا) داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات ﴿فَيُحۡفِكُمۡ﴾ زۆریش داکۆکی بکات لێتان ﴿تَبۡخَلُواْ﴾ ئێوە چرووکی و ڕەزیلی دەکەن ﴿وَيُخۡرِجۡ أَضۡغَٰنَكُمۡ﴾ و ڕق و کینەی دەروونتان دەردەخات ﴿٣٧﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ بێداربن ئێوە ئەو کەسانەن ﴿تُدۡعَوۡنَ﴾ کە بانگ دەکرێن ﴿لِتُنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ تا لە پێناوی خوا ماڵ ببەخشن ﴿فَمِنكُم مَّن يَبۡخَلُۖ﴾ کەچی هەندێکتان ڕژدەی دەکەن ﴿وَمَن يَبۡخَلۡ﴾ هەر کەسیش ڕژدەیی و ڕەزیلی بکات ﴿فَإِنَّمَا يَبۡخَلُ عَن نَّفۡسِهِۦۚ﴾ ئەوە بێگومان تەنها ڕژدیی لە (دژی) خۆی دەکات ﴿وَٱللَّهُ ٱلۡغَنِيُّ﴾ چونکە خوا (دەوڵەمەندە) و بێ نیازە ﴿وَأَنتُمُ ٱلۡفُقَرَآءُۚ﴾ هەر ئێوەن هەژار و بێ نەوا ﴿وَإِن تَتَوَلَّوۡاْ﴾ جا ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن (لەئاینەکەتان) ﴿يَسۡتَبۡدِلۡ قَوۡمًا غَيۡرَكُمۡ﴾ (خوای گەورە) ئێوە دەگۆڕێت بەکەسانێکی تر (ی زۆر چاك) ﴿ثُمَّ لَا يَكُونُوٓاْ أَمۡثَٰلَكُم﴾ پاشان (ئەوان) وەکو ئێوە نابن (ڕاستگۆن لەگەڵ پەروەردگاریاندا) ﴿٣٨﴾

سورەتی ﴿ الفَتْح ﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێگومان ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان پێ دایت (کەڕێکەوتنی حودەیبییەیە) ﴿١﴾ ﴿ لِّيَغْفِرَ لَكَ ٱللَّهُ ﴾ تا خوا خۆش ببێت ﴿ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنۢبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ ﴾ لە گوناهەکانی ڕابوردوو داهاتووت ﴿ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكَ ﴾ وە نیعمەتی خۆی بەتەواوی بڕژێت بەسەرتدا ﴿ وَيَهْدِيَكَ صِرَٰطًا مُّسْتَقِيمًا ﴾ وەرێگای ڕاستت نیشان بدات (بەردەوامت کات) ﴿٢﴾ ﴿ وَيَنصُرَكَ ٱللَّهُ ﴾ وەخوا سەرت بخات ﴿ نَصْرًا عَزِيزًا ﴾ بەسەرکەوتنێکی بالادەستانە ﴿٣﴾ ﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ ﴾ ئەو خوا زاتێکە ﴿ أَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ ﴾ ئارامی دابەزاندووەتە ﴿ فِى قُلُوبِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴾ ناو دڵی ئیمانداران ﴿ لِيَزْدَادُوٓا۟ إِيمَٰنًا ﴾ تا ئیمانیان زیاد بکات ﴿ مَّعَ إِيمَٰنِهِمْ ﴾ لەگەڵ ئەو ئیمانەی کە هەیانە ﴿ وَلِلَّهِ جُنُودُ ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴾ وە هەمیشە خوا زانای کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿ لِّيُدْخِلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ ﴾ تا پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار بباتە ﴿ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ﴾ بەهەشتانێك کە ڕوبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿ خَٰلِدِينَ فِيهَا ﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿ وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ ﴾ وەتا لەگوناهەکانیان خۆش ببێت ﴿ وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ ٱللَّهِ ﴾ وە ئەم (بەڵێنە) لای خوا ﴿ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ سەرکەوتنێکی گەورەیە ﴿٥﴾ ﴿ وَيُعَذِّبَ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ ﴾ و تا سزای بدات پیاوان و ئافرەتانی (دوو ڕوو) و ناپاك و ﴿ وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَٰتِ ﴾ پیاوان و ئافرەتانی هاوبەش پەیداکەری ﴿ ٱلظَّآنِّينَ بِٱللَّهِ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ ﴾ گومان بەرانی خراپ دەربارەی خوا ﴿ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ ٱلسَّوْءِ ﴾ ئەوخراپە(لەناو چوونەی چاوەڕوانی دەکەن بۆ ئیمانداران) هەر بەسەر خۆیاندا دێت ﴿ وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ ﴾ وەخوا خەشمی لێ گرتوون و ﴿ وَلَعَنَهُمْ ﴾ نەفرینی لێ کردوون و ﴿ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ﴾ دۆزەخی بۆ ئامادە کردوون ﴿ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی خراپە ﴿٦﴾ ﴿ وَلِلَّهِ جُنُودُ ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴾ وەخوا هەمیشە بالادەستی کاربەجێ یە ﴿٧﴾ ﴿ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان ناردووە ﴿ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴾ بەشایەت و مژدەدەر و ترسێنەر ﴿٨﴾ ﴿ لِّتُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بە خواو پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ ﴾ وە پشتیوانی لێ بکەن و ڕێزی لێ بگرن ﴿ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴾ وە تەسبیحاتی خوا بکەن بە بەیانیان و ئێوارناندا ﴿٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی پەیمان دەدەن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ ٱللَّهَ﴾ بێگومان ئەوانە پەیمان بەخوا دەدەن ﴿يَدُ ٱللَّهِ فَوۡقَ أَيۡدِيهِمۡۚ﴾ دەستی خوا لەسەر دەستی ئەوانەوەیە (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمەش بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچوانـدن ولەیەکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا خۆی دەیزانێت) ﴿فَمَن نَّكَثَ﴾ جا هەرکەس پەیمانەکەی شکاند ﴿فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦۖ﴾ ئەوە بێگومان ئەو پەیمان شکاندنە تەنها (زیانی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنۡ أَوۡفَىٰ﴾ هەر کەسیش وەفا بکات ﴿بِمَا عَٰهَدَ عَلَيۡهُ ٱللَّهَ﴾ بەو پەیمانەی کەداویەتی بەخوا ﴿فَسَيُؤۡتِيهِ أَجۡرًا عَظِيمٗا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا پاداشتی گەورەیی دەداتێ ﴿١٠﴾ ﴿سَيَقُولُ لَكَ﴾ بێگومان پێت دەڵێن ﴿ٱلۡمُخَلَّفُونَ مِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی کەلە غەزا جێ مابوون ﴿شَغَلَتۡنَآ أَمۡوَٰلُنَا وَأَهۡلُونَا﴾ سامان و خاوخێزانمان مەشغولیان کردین (نەیان هێشت بێین بۆ غەزا) ﴿فَٱسۡتَغۡفِرۡ لَنَاۚ﴾ لەبەر ئەوە داوای لێ خۆشبوونمان بۆ بکە ﴿يَقُولُونَ بِأَلۡسِنَتِهِم مَّا لَيۡسَ فِي قُلُوبِهِمۡۚ﴾ ئەوەی بەزمانیان دەیڵێن لەدڵیاندا نی یە (وباوەڕیان پێی نیە) ﴿قُلۡ فَمَن﴾ بڵێ جا کێ ﴿يَمۡلِكُ لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔا﴾ لەبەرانبەر خوادا هیچی بەدەستە بۆتان ﴿إِنۡ أَرَادَ بِكُمۡ ضَرًّا﴾ ئەگەر خوا زیانێکی بۆتان بوێت ﴿أَوۡ أَرَادَ بِكُمۡ نَفۡعَۢاۚ﴾ یان سوودو قازانجێکی بۆتان بوێت ﴿بَلۡ كَانَ ٱللَّهُ﴾ (وانییەکەدەیڵێن) بەڵکو خوا ﴿بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرَۢا﴾ ئاگادارە بەهەرچییەك کەدەیکەن ﴿١١﴾ ﴿بَلۡ ظَنَنتُمۡ أَن﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد کە ﴿لَّن يَنقَلِبَ ٱلرَّسُولُ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ إِلَىٰٓ أَهۡلِيهِمۡ أَبَدٗا﴾ پێغەمبەر و ئیمانداران هەرگیز ناگەڕێنەوە بۆ ناو کەس و کاری خۆیان (و شەهید دەبن) ﴿وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمۡ﴾ ئەو گومانە لەدڵتاندا ڕازێنرابوویەوە ﴿وَظَنَنتُمۡ ظَنَّ ٱلسَّوۡءِ﴾ وە گومانی خراپتان دەبرد ﴿وَكُنتُمۡ قَوۡمَۢا بُورٗا﴾ و بەڕاستی ئێوە گەلێکن لەناو دەچن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَن لَّمۡ يُؤۡمِنۢ﴾ و هەر کەس باوەڕی نەهێنا بێ ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِنَّآ أَعۡتَدۡنَا﴾ ئەوە بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە ﴿لِلۡكَٰفِرِينَ سَعِيرٗا﴾ بۆ ئەو بێ باوەڕانە ئاگرێکی هەڵگیرساو ﴿١٣﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئاسمانەکان و زەوی تەنها موڵکی خوایە ﴿يَغۡفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ لەهەر کەس کەبیەوێت خۆش دەبێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُۚ﴾ سزای هەر کەسیش دەدات کەبیەوێت (لەتاوانباران) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿سَيَقُولُ ٱلۡمُخَلَّفُونَ﴾ بێگومان بەجێماوان لەغەزا دەڵێن ﴿إِذَا ٱنطَلَقۡتُمۡ﴾ هەرکاتێك (لەمەدینە) دەرچوون ﴿إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأۡخُذُوهَا﴾ بۆ گرتنی دەسکەوتەکان (غەنیمەت) ﴿ذَرُونَا نَتَّبِعۡكُمۡۖ﴾ لێمان گەڕێن باشوێنتان بکەوین ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُواْ كَلَٰمَ ٱللَّهِۚ﴾ دەیانەوێ ووتەی خوا (کە دەسکەوتەکانی خەیبەر بۆ بەشدارانی حودەیبیەیە) بگۆڕن ﴿قُل لَّن تَتَّبِعُونَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەرگیز نابێت شوێنمان کەون ﴿كَذَٰلِكُمۡ قَالَ ٱللَّهُ مِن قَبۡلُۖ﴾ چونکە پێشتر خوا دەربارەتان هەروای فەرمووە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ ئەمجا دواتر دەڵێن ﴿بَلۡ تَحۡسُدُونَنَاۚ﴾ (وا نی یە) بەڵکو حەسوودی بە ئێمە دەبەن ﴿بَلۡ كَانُواْ﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئەوان ﴿لَا يَفۡقَهُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ زۆر کەم تێدەگەن ﴿١٥﴾

﴿قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ﴾ بڵێ بەجێماوان لەغەزا ﴿مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ لە عەرەبە دەشتەکی یەکان ﴿سَتُدْعَوْنَ﴾ لەمەولا بانگ دەکرێن ﴿إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ بۆ (جەنگ لەگەڵ) گەلێکی زۆر بەهێزی جەنگاوەر ﴿تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾ (دەبێ) جەنگیان لەگەڵ بکەن یان خۆیان موسڵمان ببن ﴿فَإِن تُطِيعُوا﴾ جائەگەر گوێرایەڵ بن ﴿يُؤْتِكُمُ اللَّهُ﴾ خوا پێیان دەدات ﴿أَجْرًا حَسَنًا﴾ پاداشتێکی زۆرباش ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر سەرپێچی بکەن ﴿كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ﴾ هەروەك لەوەو پێش سەرپێچیتان کرد (لە حودەیبیەدا) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزایەکی سەختتان دەدات ﴿١٦﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ بۆ کوێر گوناە نییە (بەشداری جیهاد نەکات) ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ بۆ شەلیش گوناە نییە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها بۆ نەخۆشیش گوناە نییە ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس گوێرایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ دەیباتە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕوبارەکان بەژێریاندا دێن ودەچن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ هەر کەسیش سەرپێچی بکات ﴿يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزای سەختی دەدات ﴿١٧﴾ ﴿لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان خوا ڕازی بوو ﴿عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەو ئیماندارانەی ﴿إِذْ يُبَايِعُونَكَ﴾ کە پەیمانیان پێدایت ﴿تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ لەژێر درەختەکەدا (لە حودەیبیە) ﴿فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ جا خوا ئاگادار بوو بەوەی لە دڵیاندایە ﴿فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾ بۆیە دڵنیایی و ئارامی بۆ ناردن ﴿وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەسەرکەوتنێکی نزیك (کەئازاد کردنی خەیبەر بوو) ﴿١٨﴾ ﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴾ وە غەنیمەتی زۆر کەبەدەستی دەهێنن ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١٩﴾ ﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی پێ داوون ﴿مَغَانِمَ كَثِيرَةً﴾ کەغەنیمەتی زۆر ﴿تَأْخُذُونَهَا﴾ (لە بێ باوەڕان) دەگرن ﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ﴾ بۆیە ئەم (غەنیمەتەی خەیبەر)ی بۆ پێش خستن ﴿وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنكُمْ﴾ وە دەستی خەڵکی (مەککەی) لێتان کۆتا کرد ﴿وَلِتَكُونَ آيَةً﴾ تا(ئەم ڕووداوە) ببێتە بەڵگەیەك ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ باوەڕداران ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وەتا ڕێنموونیتان بکات ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٠﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا﴾ وە چەندەها (غەنیمەتی)تر هەیە کەهێشتا دەسەڵاتتان نی یە بەسەری دا ﴿قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا﴾ بێگومان خوا ئاگای لەهەموویانە ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٢١﴾ ﴿وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کافرن جەنگیان لەدژتان بکردایە ﴿لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (تێك دەشکان و) هەڵدەهاتن ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُونَ﴾ پاشان دەستیان نەدەکەوت ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و پشتیوانێك ﴿٢٢﴾ ﴿سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي﴾ ئەوەیاساوباوی خوایە ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ﴾ کەبێگومان پێشتریش هەروابووە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ قەت نابینیت باو و یاسای خوا هیچ گۆڕانێکی بەسەردا بێت ﴿٢٣﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ کەدەستی ئەوانی (کافران) لەئێوە کۆتا کرد ﴿وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم﴾ دەستی ئێوەشی لەوان (کۆتا کرد بەرێکەوتنی حودەیبیە) ﴿بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ لەناوجەرگەی مەککەدا ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی ﴿أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئێوەی بەسەر ئەواندا زاڵ کرد ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەهەرچی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٢٤﴾ ﴿هُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ هەر ئەوان (مەککەیەکان) بوون کافر بوون ﴿وَصَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وەرێگری ئێوەیان کرد (لەزیارەتی) مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿وَٱلْهَدْىَ مَعْكُوفًا﴾ وە (نەیانهێشت) قوربانیە وەستێنراوەکان (لەحودەیبیەدا) ﴿أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُۥ﴾ بگاتە شوێنی سەربڕینی خۆی ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنَٰتٌ﴾ (خوا زاڵی دەکردن بەسەر مەککەدا لەو ساڵەدا) ئەگەر پیاو و ئافرەتانی ئیماندار نەبوایە (لەناو کافرانی مەککەدا) ﴿لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ کەئێوە نەتان دەناسین ﴿أَن تَطَـُٔوهُمْ﴾ پێتان پێدادەنان (دەتان کوشتن) ﴿فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌۢ﴾ جابەهۆیانەوە تووشی تاوان دەبوون ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ ئەوەی بزانن ﴿لِّيُدْخِلَ ٱللَّهُ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ تاخوا بیخاتە بەر بەزەیی خۆی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ ئەو کەسەی کە خۆی دەیەوێ ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا۟﴾ بەڵام ئەگەر (ئیمانداران و کافران لەمەککەدا) لەیەکتر جیاببوونایەتەوە ﴿لَعَذَّبْنَا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ﴾ بێگومان بێ باوەڕەکانیانمان سزادەدا ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەسزادانێکی سەخت ﴿٢٥﴾ ﴿إِذْ جَعَلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْحَمِيَّةَ﴾ کاتێک ئەوانەی بێ باوەڕن دەمار گیریان خستە دڵیانەوە ﴿حَمِيَّةَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ﴾ کەدەمارگیری نەفامی یە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ﴾ جا خواش دڵنیایی و ئارامی خۆیی ناردە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ پێغەمبەر ﷺ و ئیمانداران ﴿وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ وەباوەڕدانی پابەند کرد بەووشەی (لا اله الا الله محمد رسول الله) وە ﴿وَكَانُوٓا۟ أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا﴾ وەئەوان بەووشەیە شیاوتر بوون و خاوەنی بوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا﴾ وەخوا بەهەموو شتێك ئاگادار وزانایە ﴿٢٦﴾ ﴿لَّقَدْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ﴿صَدَقَ ٱللَّهُ رَسُولَهُ ٱلرُّءْيَا بِٱلْحَقِّ﴾ خوائەوخەوەی کە پێغەمبەرەکەی دیبوی بەڕاستی گێڕاوهێنایەدی ﴿لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ﴾ کە (ووتبوی) دڵنیابن دەچنە ناومزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بەوویستی خوا ﴿ءَامِنِينَ﴾ بەئارامی و بێ ترس ﴿مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ سەرتان تاشیبوەیان کورتان کردۆتەوە ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ (لەدوژمن) ناترسن ﴿فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا۟﴾ جا ئەوەی (خوا) دەیزانی ئێوە نەتان دەزانی (کەخێر لەڕێکەوتن دایە) ﴿فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لە (چوونە مەککە) بڕیاری داوە ﴿فَتْحًا قَرِيبًا﴾ سەرکەوتنێکی نزیك (بۆ ئێوەیە کەڕێکەوتنی حودەیبیەیە) ﴿٢٧﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەپێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بەڕێنموونی و ئایینی ڕاستەوە ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ تا بەسەر هەموو ڕێبازێکدا زاڵی بکات ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ تەنها خوا بەسە کە شاهید بێت لەسەر ئەمە ﴿٢٨﴾

﴿مُّحَمَّدٞ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ﴾ موحەممەد ﷺ پێغەمبەری خوایە ﴿وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ﴾ ئەو (باوەڕدار)انەش کەلەگەڵیدان ﴿أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ﴾ بەرامبەر بێ باوەڕان توندو تیژن و ﴿رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡۖ﴾ لەنێوان خۆیاندا بە بەزەیین ﴿تَرَىٰهُمۡ رُكَّعٗا سُجَّدٗا﴾ دەیان بینی (هەمیشە) لە کوڕنوش و سوژدە بردندان ﴿يَبۡتَغُونَ فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٗاۖ﴾ داوای فەزڵ و ڕەزامەندی خودا دەکەن ﴿سِيمَاهُمۡ فِي وُجُوهِهِم﴾ نیشانەیان لە ناو چاوانیاندا دیارە ﴿مِّنۡ أَثَرِ ٱلسُّجُودِۚ﴾ بەهۆی زۆر سوژدە بردن (یانەوە) ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِۚ﴾ جا ئەو (هاوەڵە بەڕێزانە) ئەوە نموونە و صیفەتیان بوو لە تەوراتدا ﴿وَمَثَلُهُمۡ فِي ٱلۡإِنجِيلِ﴾ وە نموونە و صیفەتیان لە ئینجیلیشدا ﴿كَزَرۡعٍ أَخۡرَجَ شَطۡـَٔهُۥ﴾ وەك ڕووەك وکشتوکاڵێك وایە چەکەرەی دەرکردبێت (سەوز بووبێ) ﴿فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسۡتَغۡلَظَ﴾ ئەمجا چەکەرەکەی بەهێز کرد بێ و قاییم بوو بێ ﴿فَٱسۡتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِۦ﴾ جا لەسەر لاسکی خۆی ڕێك وەستابێ ﴿يُعۡجِبُ ٱلزُّرَّاعَ﴾ (ئەوەندە جوان بێ) جوتیارەکانی سەرسام کرد بێ ﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلۡكُفَّارَۗ﴾ تا بە (زۆر بوونی) هەوەڵانی داخ و مەراق بدا بەکافران ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنۡهُم﴾ بەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە وکردەوەی چاکەیان کردووە ﴿مَّغۡفِرَةٗ وَأَجۡرًا عَظِيمَۢا﴾ بە لێبوردن و پاداشتی گەورە (کە بەهەشتە) ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ٱلۡحُجُرَاتِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُقَدِّمُواْ﴾ پێش مەکەون (لە هیچ کاروبڕیارێکدا) ﴿بَيۡنَ يَدَيِ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ﴾ لەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَرۡفَعُوٓاْ أَصۡوَٰتَكُمۡ﴾ دەنگتان بەرز مەکەنەوە ﴿فَوۡقَ صَوۡتِ ٱلنَّبِيِّ﴾ بەسەر دەنگی پێغەمبەردا ﷺ ﴿وَلَا تَجۡهَرُواْ لَهُۥ بِٱلۡقَوۡلِ﴾ وە بەدەنگی بەرز قسەی لەگەڵ مەکەن ﴿كَجَهۡرِ بَعۡضِكُمۡ لِبَعۡضٍ﴾ وەك دەنگ بەرز کردنەوەتان لەگەڵ یەکتریدا ﴿أَن تَحۡبَطَ أَعۡمَٰلُكُمۡ﴾ نەوەکو کردەوەکانتان بەتاڵ ببێتەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَا تَشۡعُرُونَ﴾ و خۆشتان هەستی پێ نەکەن ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَغُضُّونَ أَصۡوَٰتَهُمۡ﴾ دەنگیان نزم دەکەنەوە ﴿عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ لەخزمەتی پێغەمبەردا ﷺ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿ٱمۡتَحَنَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡ﴾ خوا دڵیانی زاخاو داوە وپاکی کردوەتەوە ﴿لِلتَّقۡوَىٰۚ﴾ بۆ تەقوا وخواناسین ﴿لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٌ عَظِيمٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلۡحُجُرَٰتِ﴾ لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡقِلُونَ﴾ زۆربەیان نەفامن و تێ ناگەن ﴿٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا﴾ خۆ ئەگەر چاوەڕوانیان بکردایە ﴿حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ﴾ تادەرۆشتیتە دەرەوە بۆ لایان ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکتر بوو بۆیان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ﴾ ئەگەر گوناهکارێ هەواڵێکی گرنگی هێنا بۆتان ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ ئەوە لێ ی بکۆڵنەوە (تاڕوون ببێتەوە) ﴿أَن تُصِيبُوا﴾ نەوەك زیان بگەیەنن ﴿قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾ بەخەڵکێك بەنەزانین ﴿فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ ئەوسا پەشیمان بن لەوکارەی کەکردووتانە ﴿٦﴾ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ زۆر چاك بزانن ﴿أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ﴾ کە بێگومان پێغەمبەری خوا لە ناوتاندایە ﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ﴾ ئەگەر بەگوێ ی ئێوەی بکردایە ﴿فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لەزۆرێك لەکارەکاندا ﴿لَعَنِتُّمْ﴾ تووشی ناڕەحەتی دەبوون ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ﴾ ئیمانی لاتان خۆشەویست کردووە ﴿وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە لەدڵتاندا (شیرین و) ڕازاوەی کردووە ﴿وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ﴾ وە بێزراوو ناشیرینی کردووە لەلاتان ﴿الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾ بێ باوەڕیی و تاوان و سەرپێچی فەرمانی خوا ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ﴾ هەر ئەوانەن شارەزاو لەسەر ڕێبازی ڕاستن ﴿٧﴾ ﴿فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾ (ئەوە) بەخشش ونیعمەتێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خواش زانا و دانایە ﴿٨﴾ ﴿وَإِن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر دووکۆمەڵ لەئیمانداران ﴿اقْتَتَلُوا﴾ دژ بەیەکتر جەنگیان کرد ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوە لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا ئەگەر کۆمەڵێکیان دەست درێژی وسەرکەشی کرد ﴿عَلَى الْأُخْرَىٰ﴾ بۆ سەر کۆمەڵێکی تریان ﴿فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي﴾ ئەوە ئێوە (ئەی موسوڵمانان) دژی ئەوەیان بجەنگن دەست درێژی دەکات ﴿حَتَّىٰ تَفِيءَ﴾ تا دەگەڕێتەوە ﴿إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمانی خوا (ملکەچی فەرمانی خوا دەبێ) ﴿فَإِن فَاءَتْ﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕایەوە ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوسا لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا﴾ بەدادگەرانە و ڕاست و دادپەروەر بن (لەنێوانیاندا) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ دادپەروەرانی خۆش دەوێ ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ بێگومان تەنها باوەڕداران برای یەکترن ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ کەواتە لەنێوان دووبراتاندا (ئاژاوە هەبوو) ئاشتەوایی بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تاڕەحمتان پێ بکات ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ﴾ باهیچ کۆمەڵە پیاوێك گاڵتە نەکەن بەکۆمەڵێکی تریان ﴿عَسَىٰ أَن يَكُونُوا﴾ ڕەنگە گاڵتە پێ کراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە گاڵتەکەرەکان باشتربن (لای خوا) ﴿وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ﴾ وە ژنانێك گاڵتە نەکەن بەژنانێکی تر ﴿عَسَىٰ أَن يَكُنَّ﴾ ڕەنگە ئافرەتە گاڵتە پێکراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُنَّ﴾ لە ئافرەتە گاڵتەکەرەکان باشتربن (لای خوای گەورە) ﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ﴾ تانە وتەشەر لەیەکتری مەدەن (لەنێو خۆتاندا) ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ ناوو ناتۆرە لەیەکتری مەنێن ﴿بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ﴾ ئای چەند خراپە ناو بردنێ کە گوناهە (بە موسڵمان بڵێیت کافر، یان داوێن پیس) ﴿بَعْدَ الْإِيمَانِ﴾ پاش باوەڕ هێنان ﴿وَمَن لَّمْ يَتُبْ﴾ جا ئەوەی پەشیمان نەبێتەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوکەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱجۡتَنِبُواْ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلظَّنِّ﴾ خۆتان لەزۆرێك لە گومانەکان بپارێزن ﴿إِنَّ بَعۡضَ ٱلظَّنِّ إِثۡمٞۖ﴾ چونکە بەڕاستی هەندێك لە گومانەکان تاوانن ﴿وَلَا تَجَسَّسُواْ﴾ سیخوڕی مەکەن (وبەدوای ناتەواوی یەکتردا مەگەڕێن) ﴿وَلَا يَغۡتَب بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ﴾ لەپاشملە بەخراپە باسی یەکتری مەکەن ﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمۡ﴾ ئایا کام لەئێوە پێ ی خۆشە ﴿أَن يَأۡكُلَ لَحۡمَ أَخِيهِ﴾ کە گۆشتی برا (ئایینی یەکەی) بخوات؟ ﴿مَيۡتٗا﴾ بەمردووی ﴿فَكَرِهۡتُمُوهُۚ﴾ بێگومان قێزتان لێ ی دێتەوەو پێتان ناخۆشە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٞ رَّحِيمٞ﴾ بێگومان خوا تەوبە گیراکەری بەبەزەیی یە ﴿١٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم﴾ بێگومان ئێمە دروستمان کردوون ﴿مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ﴾ لە نێر و مێ یەك ﴿وَجَعَلۡنَٰكُمۡ﴾ وە کردومانن ﴿شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ﴾ بەچەند گەل و هۆزێکەوە ﴿لِتَعَارَفُوٓاْۚ﴾ تایەکتری بناسن ﴿إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ﴿أَتۡقَىٰكُمۡۚ﴾ ئەو کەسەتانە زیاتر لەخودا دەترسێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ﴾ بێگومان خوا زانای ئاگادارە ﴿١٣﴾ ﴿قَالَتِ ٱلۡأَعۡرَابُ ءَامَنَّاۖ﴾ عەرەبە دەشتەکیەکان وتیان باوەڕمان هێناوە ﴿قُل لَّمۡ تُؤۡمِنُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ باوەڕتان نەهێناوە ﴿وَلَٰكِن قُولُوٓاْ أَسۡلَمۡنَا﴾ بەڵکو بڵێن موسڵمان بووین (بەسەر زارەکی) ﴿وَلَمَّا يَدۡخُلِ ٱلۡإِيمَٰنُ فِي قُلُوبِكُمۡۖ﴾ چونکە هێشتا باوەڕ نەچووەتە ناو دڵەکانتانەوە ﴿وَإِن تُطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ خۆ ئەگەر گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿لَا يَلِتۡكُم مِّنۡ أَعۡمَٰلِكُمۡ شَيۡـًٔاۚ﴾ هیچ لە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئیماندارانی ڕاستەقینە ئەوانەن ﴿ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کە باوەڕیان هێناوە بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ لَمۡ يَرۡتَابُواْ﴾ پاشان دوو دڵ نەبوون (لە ئیمانەکەیاندا) ﴿وَجَٰهَدُواْ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ﴾ وە بەماڵ و گیانیان تێکۆشانیان کردووە ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ لەپێناو ڕێبازی خوادا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ﴾ هەر ئەوانەن ڕاستگۆیان ﴿١٥﴾ ﴿قُلۡ أَتُعَلِّمُونَ ٱللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەن ﴿بِدِينِكُمۡ﴾ لەئایینەکەتان ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ﴾ لەکاتێکدا خوا ئاگادارەو دەزانێ ﴿مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ بەهەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٦﴾ ﴿يَمُنُّونَ عَلَيۡكَ﴾ ئەوکەسانە منەت دەکەن بەسەر تۆدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَنۡ أَسۡلَمُواْۖ﴾ کە موسڵمان بوون ﴿قُل لَّا تَمُنُّواْ عَلَيَّ إِسۡلَٰمَكُمۖ﴾ تۆش بڵێ منەتی موسڵمان بوونی خۆتان بەسەر مندا مەکەن ﴿بَلِ ٱللَّهُ يَمُنُّ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڵکو خوا منەت دەکات بەسەر ئێوەدا ﴿أَنۡ هَدَىٰكُمۡ لِلۡإِيمَٰنِ﴾ کە ڕێنموونیی کردوون بۆ باوەڕهێنان ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (کە ئیماندارن) ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿غَيۡبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وەخوا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ قٓ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قٓ﴾ بە (قاف) دەخوێندرێتەوە، ماناکەی تەنها خوا دەیزانێ بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡمَجِيدِ﴾ سوێند بەقورئانی بەرزو بەڕێز (تۆ نێردراوی خوای ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿١﴾ ﴿بَلۡ عَجِبُوٓاْ﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) سەریان سوڕماوە ﴿أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ﴾ لەوەی کەپێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ هاتووە لە خۆیان ﴿فَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جا بێ باوەڕان دەیان ووت ﴿هَٰذَا شَيۡءٌ عَجِيبٌ﴾ ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٢﴾ ﴿أَءِذَا مِتۡنَا﴾ ئایا کاتێ مردین و ﴿وَكُنَّا تُرَابٗاۖ﴾ بووین بەخۆڵ (چۆن زیندوو دەبینەوە) ﴿ذَٰلِكَ رَجۡعُۢ بَعِيدٞ﴾ ئەوە گەڕانەوەیەکی دوورەو نابێ ﴿٣﴾ ﴿قَدۡ عَلِمۡنَا﴾ بێگومان ئێمە دەزانین ﴿مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡۖ﴾ زەوی چەندێ لە لاشەیان دەخوات (هیچیمان لێ وون نابێ) ﴿وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ﴾ پەڕاوێکیشمان لایەکە پارێزەری هەموو شتێکە ﴿٤﴾ ﴿بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ﴾ (زیندوو بوونەوە دوورنی یە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بەقورئان نەکرد ﴿لَمَّا جَآءَهُمۡ﴾ کاتێك بۆیان هات ﴿فَهُمۡ فِيٓ أَمۡرٖ مَّرِيجٍ﴾ بۆیە ئەوان لەناو کارێکی تێکەڵ و پێکەڵدان ﴿٥﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ﴾ دەی ئایا سەرنجی ئەو ئاسمانەیان نەداوە کە لەسەریانەوەیە ﴿كَيۡفَ بَنَيۡنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا﴾ چۆن دروستمان کردووە و ڕازاندومانەتەوە ﴿وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٖ﴾ وەهیچ درزو کەلێنێکی تێدا نی یە ﴿٦﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ﴾ چەندەها شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ ڕواندومانە تێیشیدا ﴿مِن كُلِّ زَوۡجِۭ بَهِيجٖ﴾ هەموو جۆر ڕووەکێکی جوان ﴿٧﴾ ﴿تَبۡصِرَةٗ وَذِكۡرَىٰ﴾ تابەر چاو ڕوونی و پەندو بیرخەرەوە بێت ﴿لِكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ﴾ بۆ هەموو بەندەیەکی تەوبە کارو گەڕاوە بۆ لای خوا ﴿٨﴾ ﴿وَنَزَّلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندوومانە ﴿مَآءٗ مُّبَٰرَكٗا﴾ بارانێکی بەپیت و فەڕ ﴿فَأَنۢبَتۡنَا بِهِۦ﴾ جابەو بارانە ڕوواندومانە ﴿جَنَّٰتٖ وَحَبَّ ٱلۡحَصِيدِ﴾ باخات و دانەوێڵە(ی ئەو کشتوکاڵانەی) کەدروێنە دەکرێن ﴿٩﴾ ﴿وَٱلنَّخۡلَ بَاسِقَٰتٖ﴾ هەروەها دارخورمای بەرزو بڵند ﴿لَّهَا طَلۡعٞ نَّضِيدٞ﴾ بە هێشووی تێك پەستراوەوە ﴿١٠﴾ ﴿رِّزۡقٗا لِّلۡعِبَادِۖ﴾ (تابێتە) ڕزق و ڕۆزی بۆ بەندەکان ﴿وَأَحۡيَيۡنَا بِهِۦ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗاۚ﴾ هەر بەو بارانە زەوی مردو (ووشك) دەبوژێنینەوە ﴿كَذَٰلِكَ ٱلۡخُرُوجُ﴾ زیندوو کردنەوە(ی مردوانیش) هەر بەو شێوەیە ﴿١١﴾ ﴿كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ﴾ پێش ئەمانیش باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوۡمُ نُوحٖ وَأَصۡحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ﴾ گەلی نوح و خاوەن چاڵ و بیرەکان و (گەلی) سەموود ﴿١٢﴾ ﴿وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ وَإِخۡوَٰنُ لُوطٖ﴾ وەگەلی عادو فیرعەون و گەلی لووطیش ﴿١٣﴾ ﴿وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ وَقَوۡمُ تُبَّعٖۚ﴾ هەروەها خاوەن باخاتە چڕو پڕەکان و گەلی توبیەعیش ﴿كُلّٞ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان نەهێنا بەپێغەمبەرەکانیان ﴿فَحَقَّ وَعِيدِ﴾ بۆیە هەڕەشەی (من لەدژیان) هاتەدی ﴿١٤﴾ ﴿أَفَعَيِينَا بِٱلۡخَلۡقِ ٱلۡأَوَّلِۚ﴾ جا ئایا ئێمە لەدروستکردنی یەکەم جاردا دەستەوسان بووین (تانەتوانین زیندووتان بکەینەوە)؟! ﴿بَلۡ هُمۡ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوان ﴿فِي لَبۡسٖ مِّنۡ خَلۡقٖ جَدِيدٖ﴾ لە گوماندان لە دروست بوونەوەیەکی سەر لە نوێ ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیمان بەدی هێناوە و ﴿وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ﴾ چاك ئاگادارین بەو خەیاڵ و خەتەرانەی دێن بەدڵ و دەروونیدا ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ﴾ وئێمە لەوەوە نزیکترین (واتە خوای گەورە عیلم و زانینی تەواوی هەیە بە هەموو جموجولێکی ئادەمیزاد) ﴿مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ لە شادەماری دڵی ﴿١٦﴾ ﴿إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ﴾ کاتێك ئەو دووفریشتە (کرداری) تۆمار دەکەن ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ﴾ کە لەلای ڕاست و لای چەپیەوە دانیشتوون ﴿١٧﴾ ﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ﴾ هەر ووتەیەك لەدەمی دەرچێ ﴿إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ چاودێرێکی بەسەرەوەیە (و دەینوسێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ﴾ ناڕەحەتی و بێهۆشی مردن دێت لەگەڵ ڕاستیەکاندا ﴿ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ (پێی دەووترێ) ئەمە ئەو (مردنە)یە کە خۆت لێ دەپاراست و لادەدا ﴿١٩﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا فوو دەکرێ بە (شەیپوڕ) کەڕەنادا ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ﴾ ئەوە ڕۆژی (بەدی هاتنی) هەڕەشەکانە ﴿٢٠﴾ ﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا﴾ لەگەڵ هەموو کەسێکدا دێت (بۆ مەحشەر) ﴿سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ دوو فریشتە، یەکێکیان پێش خۆی داوە، ئەوی دیکەشیان شاهیدی لەسەر ئەدات، (لەتەواوی ئەو کارورکردەوانەی کە کردوونی لە دونیادا) ﴿٢١﴾ ﴿لَّقَدْ كُنتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ (پێی دەووترێت) سوێند بەخوا بەڕاستی تۆ لەمە بێ ئاگا بوویت لەدونیادا ﴿فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَاءَكَ﴾ جا ئێمە پەردە (ی قیامەت) مان لەسەر لادایی ﴿فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾ جا ئەمڕۆ (کە قیامەتە) چاوت تیژە و چاك دەبینێ ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالَ قَرِينُهُ﴾ وە ئەو (فریشتە شاهیدەی) لەگەڵیدایە دەڵێت ﴿هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ﴾ ئەمە (نامەی کردەوەکانە) ئامادەیە و لای منە ﴿٢٣﴾ ﴿أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ﴾ (خوا دەفەرموێ بەدوو فریشتەکە) فڕێ ی بدەنە ناو دۆزەخەوە ﴿كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ﴾ هەموو کافرێکی سەرکەشی ﴿٢٤﴾ ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ ڕێگری کەر لەچاکە ﴿مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ﴾ دەست درێژ کەری گومانـاوی ﴿٢٥﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ ئەو کەسەی کەپەرستراوی تری لەگەڵ خوادا داناوە ﴿فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾ جا هەر دووکتان (ئەی فریشتەکان) فڕێ ی بدەنە سزای سەختەوە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ قَرِينُهُ﴾ ئەو (شەیتانەی لەدونیادا) لەگەڵیدا بوو دەڵێ ﴿رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ﴾ ئەی پەروەردگارم من ئەوم سەرکەش نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ بەڵکو خۆی لەگومڕایی یەکی دوور لەڕاستیدا بوو ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ﴾ (خوا دەفەرموێ) لەلای مندا دەمەقاڵێ و مشتومڕ مەکەن ﴿وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ﴾ چونکە بێگومان پێشتر هەڕەشەم (لەم بارەیەوە) ناردووە بۆتان ﴿٢٨﴾ ﴿مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ﴾ بەڵێنی من هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە من هیچ جۆرە ستەمێك لە بەندەکانم ناکەم ﴿٢٩﴾ ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ﴾ ڕۆژێك دەبێت بەدۆزەخ دەڵێین ﴿هَلِ امْتَلَأْتِ﴾ ئایا پڕ بوویت؟ ﴿وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ﴾ دۆزەخیش دەڵێ ئایا کەسی تر هەیە (بیهێنن)؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەهەشتیش (لەو ڕۆژەدا) نزیك کراوەتەوە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ دوور نی یە (لێیان) ﴿٣١﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو (بەهەشتە)یە کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ﴾ بەهەموو ڕوو لەخوایەکی خۆپارێز ﴿٣٢﴾ ﴿مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ ئەوەی لە خوای میهرەبان ترسابێ لەپەنهانـدا (وخۆی لە گوناە پاراست بێت) ﴿وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ﴾ وە بەدڵێکی ڕوو لە خواوە گەڕابێتەوە (بۆ لامان) ﴿٣٣﴾ ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ﴾ (پێیان دەووترێت) هەمووتان بڕۆنە ناو بەهەشتەوە، دڵنیا و بێ ترس بن (لەسزاو ناخۆشی) ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ﴾ ئەم ڕۆژە ڕۆژی هەمیشەیی و نەمری یە ﴿٣٤﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا﴾ لەو بەهەشتەدا هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ وە لەوە زیاتریشمان هەیە (کە بینینی خوای گەورەیە) ﴿٣٥﴾

﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ وەپێش ئەمان گەل و چینی زۆرمان لەناوبرد ﴿هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ کەئەوان لەمانیش بەهێزتر بوون ﴿فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ﴾ خۆ شاران و وولاتانیان پشکنیوە و گەڕاوون ﴿هَلْ مِن مَّحِيصٍ﴾ ئایا هیچ پەنا گایەك هەبوو (بۆیان لەمردن) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ﴾ بێگومان لەم (باسەدا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾ بۆ کەسێك خاوەن دڵێکی (زیندوو بێت یان ژیربێ) ﴿أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ یاگوێ بگرێ (بۆ قورئان) و بیریشی لەلای بێت ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان دروستمان کردووە ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ﴾ وە هیچ ماندوو بوونێکمان تووش نەبوو ﴿٣٨﴾ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆگربە بەرامبەر ئەو (قسە نابەجێ یانە)ی کەدەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەستایشی پەروەردگارت تەسبیحات بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ پێش هەڵهاتنی خۆرو ﴿وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ پێش ئاوا بوونیشی ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە لەبەشێك لەشەودا ستایشی پەروەردگارت بکە ﴿وَأَدْبَارَ السُّجُودِ﴾ وە لەپاش نوێژەکانیش ﴿٤٠﴾ ﴿وَاسْتَمِعْ يَوْمَ﴾ وە گوێ بگرە لەڕۆژێکدا ﴿يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ جاڕ دەرێك لەشوێنێکی نزیکەوە بانگ دەکات ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ ڕۆژێ کە نەعرەتەیەك (دەنگێکی گەورەی ترسناك) بەڕاستیی دەبیستن ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە (لەگۆرەکان) ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمەین دەژێنین و دەشمرێنین ﴿وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەش هەر بۆلای ئێمەیە ﴿٤٣﴾ ﴿يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ ڕۆژێك دێت زەوی لەئاست ئەوانە (ی مردوون) قڵیش دەبات ﴿سِرَاعًا﴾ بەپەلە (دێنە دەرەوە) ﴿ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ ئەو کۆکردنەوە بەلای ئێمەوە ئاسانە ﴿٤٤﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ بێگومان ئێمە ئاگادارین بەوەی کەدەیڵێن ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ﴾ تۆ دەسەڵاتت بەسەریاندا نی یە ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن﴾ کەوایە تۆ بەم قورئانە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکە ﴿يَخَافُ وَعِيدِ﴾ کە لەهەڕەشەی من دەترسێ ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿ الذَّارِيَاتِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا﴾ سوێند بەو بایانەی کە زۆر شت پرژو بڵاودەکەنەوە بە بڵاوکردنەوە ﴿١﴾ ﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو هەورانەی کە هەڵگری بارانن ﴿٢﴾ ﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا﴾ ئەمجا سوێد بەو کەشتیانەی کە بەئاسانی دەگەڕێن (لە ناو دەریادا) ﴿٣﴾ ﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو فریشتانەی کار دابەشکەرن ﴿٤﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێ کە پێتان دەدرێ ڕاستە ﴿٥﴾ ﴿وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ وە بەڕاستی (ڕۆژی) پاداشت و تۆڵە ڕوودەدات ﴿٦﴾

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلْحُبُكِ﴾ وەسوێند بەئاسمانی خاوەن ڕێگای زۆر (خاوەن جوانی و ڕێك و پێكی) ﴿٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَفِى قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ﴾ بێگومان ئێوە لەقسە و گوفتاری جیاوازدان ﴿٨﴾ ﴿يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾ ئەو کەسە لادەدرێت لەئیمان کەلادراوە (چونکە خۆی گومڕایە) ﴿٩﴾ ﴿قُتِلَ ٱلْخَرَّٰصُونَ﴾ دەك بەکوشت چن ئەو درۆزنانە(و نەفرینیان لێ بێ) ﴿١٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿فِى غَمْرَةٍ سَاهُونَ﴾ لەگێژاوی نەزانیدا بێ ئاگان (لەهەموو شت) ﴿١١﴾ ﴿يَسْـَٔلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلدِّينِ﴾ (بەگاڵتەوە) دەپرسن کەی ڕۆژی دوایی دێت ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ هُمْ﴾ ڕۆژێك (سزا دەدرێن) کەئەوان ﴿عَلَى ٱلنَّارِ يُفْتَنُونَ﴾ بەئاگری دۆزەخ دەسوتێنرێن ﴿١٣﴾ ﴿ذُوقُوا۟ فِتْنَتَكُمْ﴾ (پێیان دەووترێت) سزاکەتان بچەژن ﴿هَٰذَا ٱلَّذِى﴾ ئەمە ئەو (سزایە) ﴿كُنتُم بِهِۦ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ (بەگاڵتەوە) بە پەلە داواتان دەکرد ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان پارێزکاران و لەخواترسان ﴿فِى جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ﴾ وان لە باخات و کەناری سەرچەشمەی ڕەواندا ﴿١٥﴾ ﴿ءَاخِذِينَ مَآ ءَاتَىٰهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەوەی خوا پێی داوون وەری دەگرن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەوان لەوەو پێش چاکەکار بوون ﴿١٦﴾ ﴿كَانُوا۟ قَلِيلًا مِّنَ ٱلَّيْلِ﴾ ئەوانە کەمێك لەشەودا ﴿مَا يَهْجَعُونَ﴾ دەخەوتن (ئەوی تری شەو نوێژیان دەکرد) ﴿١٧﴾ ﴿وَبِٱلْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ وەلەبەرەبەیانانداداوای لێخۆشبوونیان دەکرد ﴿١٨﴾ ﴿وَفِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ﴾ وە لە ماڵ و دارایی یاندا ﴿حَقٌّ لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ﴾ بۆ (هەژاری) داواکەرو داوانەکەر مافی خۆیان هەبوو ﴿١٩﴾ ﴿وَفِى ٱلْأَرْضِ ءَايَٰتٌ لِّلْمُوقِنِينَ﴾ وەلەزەویدا بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٢٠﴾ ﴿وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ﴾ وە لەخودی خۆشتاندا (بەڵگەی زۆر هەیە) ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ وورد نابنەوە و سەرنج نادەن ﴿٢١﴾ ﴿وَفِى ٱلسَّمَآءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وەرزق و ڕۆزی ئێوە و ئەو بەڵێنانەی پێتان دەدرێ لەئاسمانە ﴿٢٢﴾ ﴿فَوَرَبِّ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ جا سوێند بەپەروەردگاری ئاسمان و زەوی ﴿إِنَّهُۥ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە(ی باسکرا) هەق و ڕاستە ﴿مِّثْلَ مَآ أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ﴾ بەوێنەی ئەو قسانەی خۆتان دەیکەن ﴿٢٣﴾ ﴿هَلْ أَتَىٰكَ﴾ ئایا پێت گەشتووە ﴿حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَٰهِيمَ ٱلْمُكْرَمِينَ﴾ بەسەرهاتی میوانە ڕێزدارەکانی ئیبراهیم ﴿٢٤﴾ ﴿إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ﴾ کاتێ چوونە لای ئیبراهیم و ﴿فَقَالُوا۟ سَلَٰمًا ۖ قَالَ سَلَٰمٌ﴾ ووتیان سڵاو (ئەویش) ووتی سڵاو لەخۆتان ﴿قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (ئێوە) کەسانێکی نەناسراوون ﴿٢٥﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ﴾ جا خێرا چوو بۆلای خێزانەکەی ﴿فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ﴾ ئەمجا گوێرەکەیەکی قەڵەوی (بەبرژاوی بۆیان) هێنا ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَرَّبَهُۥٓ إِلَيْهِمْ﴾ وەنزیکی کردەوە لێیان (بەڵام نەیان خوارد) ﴿قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ ووتی ئەوە ناخۆن؟ ﴿٢٧﴾ ﴿فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ ئەوسا لێیان ترسا ﴿قَالُوا۟ لَا تَخَفْ﴾ ووتیان مەترسە (ئێمە نێردراوی خواین) ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٍ﴾ وە مزگێنیان پێ دا بەکوڕێکی دانا (کەئیسحاقە) ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَقْبَلَتِ ٱمْرَأَتُهُۥ فِى صَرَّةٍ﴾ جاژنەکەی قریوەیەکی کرد و هات ﴿فَصَكَّتْ وَجْهَهَا﴾ وە دای بەڕوومەتی خۆیدا (وەك باووی ژنان) ﴿وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ وە ووتی پیرەژنێکی نەزۆك (چۆن منداڵی دەبێ) ﴿٢٩﴾ ﴿قَالُوا۟ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ﴾ (فریشتەکان) ووتیان پەروەردگارت وای فەرمووە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا کار بەجێ ی زانایە ﴿٣٠﴾

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی: چیتان پێ سپێردراوە ئەی نێرراوانی خوا ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە نێرراوین بۆ سەر گەلی تاوانباران ﴿٣٢﴾ ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ﴾ بۆ ئەوەی بیبارێنین بە سەریاندا بەرد لە گڵی سورەوە کراوی ﴿٣٣﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾ نیشانە کراو لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ لە سنوور دەرچوان ﴿٣٤﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەمجا هەرچی بوو لەو (شارەی لووط) دا لە بڕواداران دەرمان کردن ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە نەماندی تێیدا بێجگە لەیەك ماڵی موسڵمان نەبێت (ئەویش ماڵی لووط بوو) ﴿٣٦﴾ ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً﴾ وەپەند و نیشانەیەکمان تێدا بەجێ هێشت ﴿لِّلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ بۆ ئەوانەی کە لە سزای بە ئازار دەترسن ﴿٣٧﴾ ﴿وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ﴾ هەروەها لەبەسەر هاتی مووسادا (چەند بەڵگەو پەند هەیە) کاتێ کەناردمان ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بۆ لای فیرعەون بە بەڵگەی ڕوون و ئاشکراوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ﴾ فیرعەونیش ڕوی وەرگێڕا و سەرپێچی کرد بەهۆی دەسەلاتەکەیەوە ﴿وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ وە ووتی: (مووسا) جادووگەرە یان شێتە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ﴾ ئێمەش خۆی و لەشکرەکەیمان گرت ﴿فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ و فڕێمان دانە ناو دەریاوە ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ کە ئەو شیاوی لۆمە کردن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَفِي عَادٍ﴾ وە لە گەلی عاددا بەڵگەو پەند هەیە ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ کاتێ کە ناردمانە سەریان ﴿الرِّيحَ الْعَقِيمَ﴾ بای (گەرمی توندی) بێ خێر ﴿٤١﴾ ﴿مَا تَذَرُ مِن شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ بەسەر هەر شتێکدا بڕۆیشتایە وازی لێ نەدەهێنا ﴿إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ﴾ هەتا وەك ڕزیوی لێ ئەکرد ﴿٤٢﴾ ﴿وَفِي ثَمُودَ﴾ وە لە گەلی سەموددا (پەند وئامۆژگاری هەیە) ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێ کە پێیان ووترا ﴿تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ڕابوێرن تا کاتی خۆی دێت ﴿٤٣﴾ ﴿فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ جا ئەوان سەرکەشیان کرد لەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ ئەمجا هەورە بروسکە لێیدان ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (تیاچوونی خۆیانیان) بەچاو دەبینی ﴿٤٤﴾ ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِن قِيَامٍ﴾ ئیتر نەیانتوانی هەستنەوە ﴿وَمَا كَانُوا مُنتَصِرِينَ﴾ وە سەرکەوتوویش نەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیش لەپێش ئەماندا بوو ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ کە بەڕاستی گەلێکی بەدکارو لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْيدٍ﴾ و ئاسمانمان بەهێزو توانایەکی گەورە دروست کردووە ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وە ئێمە بەڕاستی فراوانکەری (ئاسمانین) بە بەردەوامی ﴿٤٧﴾ ﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا﴾ وە زەویمان ڕاخستووە ﴿فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ ئای چ ڕاخەرێکی چاکین ئێمە ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ وە لە هەموو شتێك جووتێك (نێر و مێ) مان دروست کردووە. ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و پەندی لێ وەربگرن ﴿٤٩﴾ ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ ئەمجا بەپەلە بەرەو لای خوا بڕۆن ﴿إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لە گەڵ خوادا پەرستراوی تر دامەنێن ﴿إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥١﴾

﴿كَذَٰلِكَ مَآ أَتَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هەر بەم شێوەیە هیچ پێغەمبەرێک نەهاتووە بۆ لای ئوممەتانی پێش ئەمان ﴿إِلَّا قَالُواْ سَاحِرٌ أَوۡ مَجۡنُونٌ﴾ مەگەر ووتوویانە(بەو پێغەمبەرە) جادووگەرە یان شێتە ﴿٥٢﴾ ﴿أَتَوَاصَوۡاْ بِهِۦ﴾ ئایا(ئەمان و ئەوان) ڕاسپاردەیان بۆیەکتری کردووە؟ ﴿بَلۡ هُمۡ قَوۡمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەمان گەلێکی سەرکەش و یاخیین ﴿٥٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنۡهُمۡ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿فَمَآ أَنتَ بِمَلُومٍ﴾ چونکە تۆ لۆمە کراو نیت ﴿٥٤﴾ ﴿وَذَكِّرۡ﴾ وە ئامۆژگاریان بکەو بیریان بخەرەوە ﴿فَإِنَّ ٱلذِّكۡرَىٰ تَنفَعُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئامۆژگاری (ئەگەر سوودی بۆ بێ بڕوایان نەبێ) سوود ئەگەیەنێ بەبڕواداران ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ﴾ وە من جنۆکە و ئادەمیزادم تەنها بۆ ئەوە دروست کردووە کەبەندایەتی من بکەن ﴿٥٦﴾ ﴿مَآ أُرِيدُ مِنۡهُم مِّن رِّزۡقٍ﴾ من هیچ ڕۆزییەکم ناوێ لێیان. ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطۡعِمُونِ﴾ ناشمەوێ خواردنم بدەنێ ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا خۆی ڕۆزی دەرە ﴿ذُو ٱلۡقُوَّةِ ٱلۡمَتِينُ﴾ کە خاوەن دەسەڵاتی زۆر بەهێزە ﴿٥٨﴾ ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ ذَنُوبًا﴾ ئەمجا بێگومان بۆ ئەوانەی ستەمیان کردووە، سزای زۆرمان بۆ ئامادەکردوون ﴿مِّثۡلَ ذَنُوبِ أَصۡحَٰبِهِمۡ﴾ هەروەک چۆن بۆ هاوەڵ وهاوبیرەکانیان ئامادەمانکردووە ﴿فَلَا يَسۡتَعۡجِلُونِ﴾ دەی با ئیتر پەلە نەکەن (لە داواکردنی سزا) ﴿٥٩﴾ ﴿فَوَيۡلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن يَوۡمِهِمُ ٱلَّذِي يُوعَدُونَ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەڕەشەیان پێ لێکراوە ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿ٱلطُّورِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلطُّورِ﴾ سوێند بە کێوی طوور (بەو کێوەی مووسا لەسەری قسەی لەگەڵ خوای گەورە کرد) ﴿١﴾ ﴿وَكِتَٰبٍ مَّسۡطُورٍ﴾ وە بەکتێبی نووسراو (مەبەست پێی قورئانە) ﴿٢﴾ ﴿فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ﴾ لەچەند پەڕەیەکی بڵاوکراوە (قورئان نووسراوەتەوە لەچەند پەڕەیەکدا) ﴿٣﴾ ﴿وَٱلۡبَيۡتِ ٱلۡمَعۡمُورِ﴾ وە سوێند بەو خانەی ئاوەدانە (بیت المعمور: جێگایەکە لە ئاسمان، فریشتەکان هەمیشە بەدەوریدا دێن ودەچن، بەوانەوە ئاوەدانە) ﴿٤﴾ ﴿وَٱلسَّقۡفِ ٱلۡمَرۡفُوعِ﴾ وە سوێند بەبانی بڵندکراو (ئاسمانی دونیا) ﴿٥﴾ ﴿وَٱلۡبَحۡرِ ٱلۡمَسۡجُورِ﴾ وە سوێند بەدەریای پڕ کراو (لە ئاو یان ئاگری داگیرساو) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَٰقِعٌ﴾ بێگومان سزای پەروەردگارت(بۆ بێ بڕوایان) دەبێ ﴿٧﴾ ﴿مَّا لَهُۥ مِن دَافِعٍ﴾ هیچ بەرگری کەری نی یە ﴿٨﴾ ﴿يَوۡمَ تَمُورُ ٱلسَّمَآءُ مَوۡرًا﴾ ڕۆژێک کەئاسمان زۆر توند دەکەوێتە جوڵە و هاتوچۆ ﴿٩﴾ ﴿وَتَسِيرُ ٱلۡجِبَالُ سَيۡرًا﴾ وە چیاکان (لەجێی خۆیان) دەجووڵێن و توند دەڕۆن ﴿١٠﴾ ﴿فَوَيۡلٌ يَوۡمَئِذٍ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ کەواتە لەو ڕۆژەدا هاوار بۆ بێ باوەڕان ﴿١١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي خَوۡضٍ يَلۡعَبُونَ﴾ ئەوانەی کە لەکاری ناڕەوادا ڕۆدەچن و هەمیشە گاڵتە و گەپ دەکەن ﴿١٢﴾ ﴿يَوۡمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا﴾ ڕۆژێ پاڵیان پێوە دەنرێ بەرەو ئاگری دۆزەخ چۆن پاڵ پێوەنانێک ﴿١٣﴾ ﴿هَٰذِهِ ٱلنَّارُ ٱلَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەووترێت) ئەمە ئەو ئاگرەیە کەئێوە بە درۆتان دەزانی ﴿١٤﴾

﴿أَفَسِحۡرٌ هَٰذَآ﴾ ئایا ئەم ئاگرە جادووە ﴿أَمۡ أَنتُمۡ لَا تُبۡصِرُونَ﴾ یان ئێوە نابینن ﴿١٥﴾ ﴿ٱصۡلَوۡهَا﴾ بچنە ناویەوە ﴿فَٱصۡبِرُوٓاْ أَوۡ لَا تَصۡبِرُواْ﴾ ئەمجا ئارام بگرن یا نەیگرن ﴿سَوَآءٌ عَلَيۡكُمۡۖ﴾ یەکسانە بۆتان ﴿إِنَّمَا تُجۡزَوۡنَ مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ بێگومان هەر تۆڵەی ئەو کردەوانەی دەتانکرد لێتان دەسەنرێتەوە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَنَعِيمٖ﴾ بە ڕاستی پارێزکاران ولەخواترسان لە ناو باخات و نیعمەتەکانی بەهەشتدان ﴿١٧﴾ ﴿فَٰكِهِينَ بِمَآ ءَاتَىٰهُمۡ رَبُّهُمۡ﴾ چێژ ئەبەن لەو شتانەی پەروەردگاریان پێی بەخشیوون ﴿وَوَقَىٰهُمۡ رَبُّهُمۡ عَذَابَ ٱلۡجَحِيمِ﴾ وە پەروەردگاریان پاراستوونی لەسزای دۆزەخ ﴿١٨﴾ ﴿كُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ﴾ (پێیان دەووترێت) بخۆن و بخۆنەوە ﴿هَنِيٓـَٔۢا بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ نۆشی گیانتان بێت بەهۆی ئەوچاکانەی لەدونیادا دەتانکرد ﴿١٩﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ سُرُرٖ مَّصۡفُوفَةٖۖ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر کورسی و قەنەفەی ڕیزکراو ﴿وَزَوَّجۡنَٰهُم بِحُورٍ عِينٖ﴾ وە حۆریانی چاو گەش و چاو گەورەمان کردە هاوسەریان ﴿٢٠﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَٱتَّبَعَتۡهُمۡ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَٰنٍ﴾ وە نەوەکانیشیان دوایان کەوتوون بەئیمانەوە ﴿أَلۡحَقۡنَا بِهِمۡ ذُرِّيَّتَهُمۡ﴾ نەوەکانیان دەگەیەنین پێیان (لەپلەی بەهەشتدا) ﴿وَمَآ أَلَتۡنَٰهُم مِّنۡ عَمَلِهِم مِّن شَيۡءٖۚ﴾ وە هیچ لە کردەوەی(باوکە) کانیان کەم ناکەینەوە ﴿كُلُّ ٱمۡرِيِٕۭ بِمَا كَسَبَ رَهِينٞ﴾ هەرکەسە بارمتەی کردەوەکانی خۆیەتی ﴿٢١﴾ ﴿وَأَمۡدَدۡنَٰهُم بِفَٰكِهَةٖ وَلَحۡمٖ﴾ وە بەردەوام هەموو جۆرە میوە و گۆشتێکیان پێ دەدەن ﴿مِّمَّا يَشۡتَهُونَ﴾ لەوەی ئارەزووی دەکەن ﴿٢٢﴾ ﴿يَتَنَٰزَعُونَ فِيهَا كَأۡسٗا﴾ لەو (بەهەشتە)دا پەرداخی شەراب لە یەکتری وەردەگرن ﴿لَّا لَغۡوٞ فِيهَا وَلَا تَأۡثِيمٞ﴾ نە قسەی پڕوپووچی تێدایە و نە گوناه کردن ﴿٢٣﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيۡهِمۡ غِلۡمَانٞ لَّهُمۡ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندا کوڕانی نەوجەوانی ئێسك سووکی خۆیان وخزمەتیان دەکەن ﴿كَأَنَّهُمۡ لُؤۡلُؤٞ مَّكۡنُونٞ﴾ وەك مرواری ناو سەدەفن (لە جوانی وپاکی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَقۡبَلَ بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ بەهەشتییەکان ڕوو دەکەنە یەکتری و ﴿يَتَسَآءَلُونَ﴾ پرسیار لە یەکتری دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا كُنَّا قَبۡلُ فِيٓ أَهۡلِنَا مُشۡفِقِينَ﴾ ئەڵێن: بەڕاستی ئێمە پێشتر لەناو کەس وکارماندا دەترساین (لەسزای دۆزەخ) ﴿٢٦﴾ ﴿فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ ئەوەتە خوا منەتی نابەسەرماندا ﴿وَوَقَىٰنَا عَذَابَ ٱلسَّمُومِ﴾ وە لەسزای دۆزەخ پاراستینی ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبۡلُ نَدۡعُوهُۖ﴾ بەڕاستی ئێمە لەمەو پێش خوامان دەپەرست و هاوارمان لێ دەکرد ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡبَرُّ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی ئەو چاکەکارێکی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿فَذَكِّرۡ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) یادیان خەرەوە ﴿فَمَآ أَنتَ بِنِعۡمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٖ وَلَا مَجۡنُونٍ﴾ چونکە تۆ بەهۆی نیعمەتەکانی پەروەردگارتەوە نەفاڵچیت ونەشێتیت ﴿٢٩﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ شَاعِرٞ﴾ نەء بەڵکو دەڵێن (موحەممەد ﷺ) شاعیرە ﴿نَّتَرَبَّصُ بِهِۦ رَيۡبَ ٱلۡمَنُونِ﴾ چاوەڕوانی مردنی دەکەین ﴿٣٠﴾ ﴿قُلۡ تَرَبَّصُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: چاوەڕوان بن ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ ٱلۡمُتَرَبِّصِينَ﴾ بێگومان منیش لەگەڵتاندا لەچاوەڕوانانم ﴿٣١﴾

﴿أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَٰمُهُم بِهَٰذَآ﴾ ئاخۆ فام و ژیرییان فەرمانیان پێ ئەدا بەم قسانە ﴿أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەمانە گەلێکی سەرکەش و یاخین (٣٢) ﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُۥ﴾ یا دەڵێن قورئان (موحەممەد ﷺ) خۆی هەڵیبەستووە؟ ﴿بَل لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو بڕوا ناهێنن (٣٣) ﴿فَلْيَأْتُوا۟ بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِۦٓ﴾ دەی با ئەوان (بێ باوەڕەکان) نموونەیەکی وەك قورئان بهێنن ﴿إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست ئەکەن، (کە هەڵبەستراوی مرۆڤە) (٣٤) ﴿أَمْ خُلِقُوا۟ مِنْ غَيْرِ شَىْءٍ﴾ ئایا ئەوان (بێ خالقێك) لە خۆیانەوە دروست بوون ﴿أَمْ هُمُ ٱلْخَٰلِقُونَ﴾ یان خۆیان (خالق) ودروستکەری خۆیانن؟ (٣٥) ﴿أَمْ خَلَقُوا۟ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ ئەی ئایا ئەوان ئاسمانەکان و زەویان دروست کردووە ﴿بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ (نەخێر وا نی یە) بەڵکو دڵنیانین و گومانمان هەیە (٣٦) ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَآئِنُ رَبِّكَ﴾ ئەی ئایا گەنجینەکانی پەروەردگاری تۆ لای ئەوانە؟ ﴿أَمْ هُمُ ٱلْمُصَۣيْطِرُونَ﴾ یان ئایا هەر ئەوان دەسەڵاتدار و زاڵن (٣٧) ﴿أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ﴾ یان پەیژەیەکیان هەیە (پێیدا سەربکەون بۆ ئاسمان و) گوێ بگرن تێیدا (لە هەواڵی ئاسمان)؟ ﴿فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ جا (ئەگەر ڕاست ئەکەن) با گوێ گرەکەیان بەڵگەیەکی ڕوون بێنێت (٣٨) ﴿أَمْ لَهُ ٱلْبَنَٰتُ وَلَكُمُ ٱلْبَنُونَ﴾ یان ئایا کچان بۆ خوایەو کوڕان بۆ ئێوەیە؟ (٣٩) ﴿أَمْ تَسْـَٔلُهُمْ أَجْرًا﴾ یان ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای کرێ وپاداشتیانیان لێ دەکەیت؟ ﴿فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ﴾ ئەوانیش لەبەر بژاردنی باریان گرانە؟ (٤٠) ﴿أَمْ عِندَهُمُ ٱلْغَيْبُ﴾ یا ئایا زانیاری غەیبیان لایە؟ ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ کە (لەبەری) بنووسنەوە (٤١) ﴿أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا﴾ ئەی ئایا ئەیانەوێ فێڵ بکەن؟ ﴿فَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ هُمُ ٱلْمَكِيدُونَ﴾ دەی هەربێ باوەڕان فێڵ لێ کراوون (٤٢) ﴿أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ ئەی ئایا پەرستراوێکیان هەیە بێجگە لە خوا؟ ﴿سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاکە لە هەموو هاوبەشێك کە بۆی بڕیار دەدەن (٤٣) ﴿وَإِن يَرَوْا۟ كِسْفًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ سَاقِطًا﴾ وە ئەگەر پارچەیەك لە ئاسمان ببینن بکەوێتە خوارەوە ﴿يَقُولُوا۟ سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾ ئەڵێن: (ئەمە) هەورێکی بەسەریەکداکەوتووە (بارانمان بۆ دەبارێنێ) (٤٤) ﴿فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَٰقُوا۟﴾ دەی لێیان گەڕێ تاتووشی ﴿يَوْمَهُمُ ٱلَّذِى فِيهِ يُصْعَقُونَ﴾ ڕۆژی خۆیان دەبن کە تیایدا لەناودەچن (٤٥) ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِى عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا﴾ ڕۆژێ کە فێڵەکانیان هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە هیچ سەرکەوتوو وسەرفراز نابن (٤٦) ﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ بە ڕاستی ئەوانەی ستەمیان کردووە (لە خۆیان و بێ بڕوا بوون) بۆیان هەیە. ﴿عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ سزایەك پێش سزای ڕۆژی دوایی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نایزانن (٤٧) ﴿وَٱصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ چاوەڕوانی بڕیاری پەروەردگارت بە ﴿فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا﴾ چونکە بێگومان تۆ لەپێش چاو و چاودێری ئێمەدایت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی چاو بۆ خودا هاتووە ئێمە بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا دەیزانێت) ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ هەرکاتێ (لەخەو) هەستایت تەسبیحات بکە بە ستایشی پەروەردگارت (٤٨) ﴿وَمِنَ ٱلَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە بیپەرستە و ستایشی بکە لە بەشێك لەشەودا ﴿وَإِدْبَٰرَ ٱلنُّجُومِ﴾ وە کاتێك ئەستێرەکان وون دەبن (وپشت هەڵدەکەن) (٤٩)

سورەتی ﴿ ٱلنَّجْم ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلنَّجۡمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سوێند بە ئەستێرە کاتێ ئاوا دەبێ ﴿١﴾ ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمۡ﴾ هاوڕێکەتان (موحەممەد ﷺ) گومڕا نەبووە ﴿وَمَا غَوَىٰ﴾ وە لە ڕاستی لای نەداوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ﴾ وە لە هەوا و هەوسەوە قسە ناکات (کە قورئان دەخوێنێت) ﴿٣﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ﴾ هەرچی دەیڵێ (قورئانەو) نیگا دەکرێت بۆی ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَهُۥ شَدِيدُ ٱلۡقُوَىٰ﴾ (جوبرەئیلی) زۆر بەتوانا فێری کردووە ﴿٥﴾ ﴿ذُو مِرَّةٖ﴾ خاوەنی بیرو هۆشی بەهێزە ﴿فَٱسۡتَوَىٰ﴾ جا لەسەر شێوەی ڕاستەقینەی خۆی ڕاوەستاوە ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ بِٱلۡأُفُقِ ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ کە بە ئاسۆی هەرە بەرزی ئاسمانەوە بوو ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ﴾ پاشان نزیك بوویەوە (لە موحەممەد ﷺ) و ئەمجا هاتە خوارەوە ﴿٨﴾ ﴿فَكَانَ قَابَ قَوۡسَيۡنِ أَوۡ أَدۡنَىٰ﴾ تا بە ئەندازەی دوو کەوان یان کەمتر (ی ماوە بوو لە گەڵ موحەممەددا ﷺ) ﴿٩﴾ ﴿فَأَوۡحَىٰٓ إِلَىٰ عَبۡدِهِۦ مَآ أَوۡحَىٰ﴾ ئەمجا (خوا) نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی، ئای چ نیگایەك بوو ﴿١٠﴾ ﴿مَا كَذَبَ ٱلۡفُؤَادُ مَا رَأَىٰٓ﴾ ئەوەی (موحەممەد ﷺ) بەچاوی سەر بینی دڵی (بڕوای پێ کرد و) بە درۆی نەزانی ﴿١١﴾ ﴿أَفَتُمَٰرُونَهُۥ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ﴾ جا ئایا (بێ باوەڕان) ئێوە دەمەقاڵێ ی لەگەڵ دەکەن دەربارەی ئەوەی کە بە چاوی خۆی دەی بینێ ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ رَءَاهُ نَزۡلَةً أُخۡرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جارێکی تر جوبرەئیلی بینیوە ﴿١٣﴾ ﴿عِندَ سِدۡرَةِ ٱلۡمُنتَهَىٰ﴾ لای درەختی (سیدرەتولمونتەها) ﴿١٤﴾ ﴿عِندَهَا جَنَّةُ ٱلۡمَأۡوَىٰٓ﴾ کە لای ئەوەوەیە بەهەشتی نیشتەجێ بوون ﴿١٥﴾ ﴿إِذۡ يَغۡشَى ٱلسِّدۡرَةَ مَا يَغۡشَىٰ﴾ ئەو کاتەی (پێغەمبەر ﷺ) ئەو شتە گرنگ وسەر سوڕهێنەرەی بینی کە سیدرەی داپۆشی چۆن داپۆشینێك ﴿١٦﴾ ﴿مَا زَاغَ ٱلۡبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾ چاوی ئەو (موحەممەد ﷺ) بەملاو لادا نەیدەڕوانی (لە مەبەست تێ نەدەپەڕی) ﴿١٧﴾ ﴿لَقَدۡ رَأَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بینی ﴿مِنۡ ءَايَٰتِ رَبِّهِ ٱلۡكُبۡرَىٰٓ﴾ گەورەترین بەڵگە ونیشانەی پەروەردگاری ﴿١٨﴾ ﴿أَفَرَءَيۡتُمُ ٱللَّٰتَ وَٱلۡعُزَّىٰ﴾ دەی پێم بڵێن ئایا لات و عوززا (کە دووبتن) ﴿١٩﴾ ﴿وَمَنَوٰةَ ٱلثَّالِثَةَ ٱلۡأُخۡرَىٰٓ﴾ وە بتی سێیەم کە مەناتە (ئایا هیچیان پێ دەکرێ) ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَكُمُ ٱلذَّكَرُ وَلَهُ ٱلۡأُنثَىٰ﴾ ئایا ڕاستە ئێوە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خودا بەڕەوا و چاك دەزانن؟ ﴿٢١﴾ ﴿تِلۡكَ إِذٗا قِسۡمَةٞ ضِيزَىٰٓ﴾ ئەگەر وابێ دابەشکردنێکی نادروست دەبێ ﴿٢٢﴾ ﴿إِنۡ هِيَ إِلَّآ أَسۡمَآءٞ سَمَّيۡتُمُوهَآ أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُم﴾ ئەم بتانە هەر ناوانێکی ڕوتن کە ئێوە و باو و باپیرانتان لێتان ناون (بەبێ ناوەڕۆك) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلۡطَٰنٍۚ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەر پەرستراوی ئەوان نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَمَا تَهۡوَى ٱلۡأَنفُسُۖ﴾ تەنها شوێنی گومان و ئەو شتە دەکەون کە نەفسی خۆیان حەزی لێ یەتی. ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ لە کاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەتیان بۆ هاتووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمۡ لِلۡإِنسَٰنِ مَا تَمَنَّىٰ﴾ ئایا مرۆڤ ئارەزووی هەرچی کرد بۆی دێتە دی (نەخێر) ﴿٢٤﴾ ﴿فَلِلَّهِ ٱلۡأٓخِرَةُ وَٱلۡأُولَىٰ﴾ چونکە هەر خوایە خاوەنی دونیا و دواڕۆژە ﴿٢٥﴾ ﴿وَكَم مِّن مَّلَكٖ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ وە چەندەها فریشتە کە لە ئاسمانەکاندا هەن ﴿لَا تُغۡنِي شَفَٰعَتُهُمۡ شَيۡـًٔا﴾ تکا و شەفاعەتیان هیچ سوودی نی یە ﴿إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ أَن يَأۡذَنَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر دوای ئەوەی کە خوا مۆڵەت بدات ﴿لِمَن يَشَآءُ وَيَرۡضَىٰٓ﴾ بۆ هەرکەسێك کە خۆی بیەوێ و ڕازی بێت پێی ﴿٢٦﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن ﴿لَيُسَمُّونَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ ٱلْأُنثَىٰ﴾ فریشتەکان بە کچی (خوا) ناو دەبەن ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ لە کاتێکدا هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نی یە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ تەنها دوای گومان دەکەون ﴿وَإِنَّ ٱلظَّنَّ﴾ وە بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغْنِى مِنَ ٱلْحَقِّ شَيْـًٔا﴾ هیچ سوودیکی نی یە لەزانینی هەق و ڕاستی دا ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا﴾ دەی کەواتە تۆش وازبهێنە لەو کەسە پشت دەکاتە قورئان و یادی ئێمە ﴿وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا﴾ وە بێجگە ژیانی دونیا هیچی تری ناوێ ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ﴾ ئەمە ئەوپەڕی زانیاری و تێگەیشتنیانە لەزانیاریدا ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت چاك دەزانێ بەوەی لە ڕێبازەکەی گومڕا بووە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ وە چاك دەزانێ بەوەی کە ڕێنووین بووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە خوا خاوەنێتی هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔوا۟ بِمَا عَمِلُوا۟﴾ تا سزای ئەوانە بدات کە خراپەیان کردووە بە پێی کردەوەکانیان ﴿وَيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ بِٱلْحُسْنَى﴾ وە پاداشتی ئەوانە بداتەوە کەچاکەیان کردووە بەچاکەتر (لەوەی کردویانە) ﴿٣١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ﴾ ئەوانەی کەلە گوناهی گەورە و کردەوەی دزێو خۆیان دەپارێزن ﴿إِلَّا ٱللَّمَمَ﴾ جگە تاوانی بچووك نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكَ وَٰسِعُ ٱلْمَغْفِرَةِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت لێبوردنی فراوانە ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ ئەو لەهەموو کەس بەحاڵی ئێوە زاناترە لەکاتێکدا کە لەزەوی دروستی کردون ﴿وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِى بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ﴾ وە کاتێك کە ئێوە کۆرپەلەن ولەسکی دایکتاندان ﴿فَلَا تُزَكُّوٓا۟ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە خۆتان بەچاك و پاك دامەنێن ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ ٱتَّقَىٰٓ﴾ خوا زاناترە بەو کەسەی زیاتر لە خواترسە ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى تَوَلَّىٰ﴾ جا ئایا دیت ئەو کەسەی کە پشتی هەڵکرد (لەباوەڕ) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰٓ﴾ (لەوەی بڕیاری دابوو) کەمێکی بەخشی و ئەوەی تری گرتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَعِندَهُۥ عِلْمُ ٱلْغَيْبِ﴾ ئایا (ئەو کەسە) زانیاری پەنهانی لایەو ﴿فَهُوَ يَرَىٰٓ﴾ و بەچاو دەیبینێ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِى صُحُفِ مُوسَىٰ﴾ یان ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی کە لەپەڕاوەکانی مووسادا بوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِبْرَٰهِيمَ ٱلَّذِى وَفَّىٰٓ﴾ (وە بەوەی کە لەپەڕاوی ئیبراهیمدا بوو) ئەو ئیبراهیمەی کەپەیمانی خۆی بەچاکی بەجێ هێنا ﴿٣٧﴾ ﴿أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ (لەو پەڕاوانەدا هاتووە) کە هیچ تاوانبارێك گوناهی تاوانبارێکی تر هەڵناگرێ ﴿٣٨﴾ ﴿وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَٰنِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ وەبێگومان ئادەمی جگە لەکۆششی خۆی خاوەنی هیچی تر نی یە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَنَّ سَعْيَهُۥ سَوْفَ يُرَىٰ﴾ و بێگومان هەوڵ کۆششەکەی لە داهاتوو (لەقیامەت)دا دەبینرێتەوە ﴿٤٠﴾ ﴿ثُمَّ يُجْزَىٰهُ ٱلْجَزَآءَ ٱلْأَوْفَىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێر و تەواوی ﴿٤١﴾ ﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلْمُنتَهَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەموو کارێك سەرەنجامەکەی هەر بۆ لای پەروەردگارت دەگەڕێتەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەویش بەندەکان دەخاتە گریان و پێکەنین ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا﴾ وە بێگومان هەر ئەوە دەیانمرێنێ و زیندووشیان دەکاتەوە ﴿٤٤﴾

﴿وَأَنَّهُۥ خَلَقَ ٱلزَّوۡجَيۡنِ ٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰ﴾ وەبەڕاستى هەر ئەوە كە جوتێ نێر و مێى دروست كردووە ﴿٤٥﴾ ﴿مِن نُّطۡفَةٍ إِذَا تُمۡنَىٰ﴾ لەنوتفەيەك كاتێك دەڕژێنرێتە مندالدانەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَأَنَّ عَلَيۡهِ ٱلنَّشۡأَةَ ٱلۡأُخۡرَىٰ﴾ وە بەڕاستى هەر لەسەر خوايە دروست كردنەوەى لەڕۆژى دواييدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَغۡنَىٰ وَأَقۡنَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەويشە كەخەڵكى دەوڵەمەند و هەژار دەكات ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ رَبُّ ٱلشِّعۡرَىٰ﴾ وە بەڕاستى هەر ئەوە پەروەردگارى ئەستێرەى شيعرا (شيعرا : ئەستێرەيەك بوو خەڵكانێك لەسەردەمى نەفاميدا دەيانپەرست) ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّهُۥٓ أَهۡلَكَ عَادًا ٱلۡأُولَىٰ﴾ وەبێگومان هەر ئەو خوايە گەلى عادى يەكەمى لەناو برد ﴿٥٠﴾ ﴿وَثَمُودَاْ فَمَآ أَبۡقَىٰ﴾ گەلى سەموودیشى لەناوبرد و كەسى نەهێشتن ﴿٥١﴾ ﴿وَقَوۡمَ نُوحٖ مِّن قَبۡلُ﴾ وەگەلى نووحیشى (لەناو برد) لەپێش (عادو سەموود)دا ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ هُمۡ أَظۡلَمَ﴾ كەبەڕاستى ئەوان ستەم كارترو ﴿وَأَطۡغَىٰ﴾ سەر كەش تربوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَٱلۡمُؤۡتَفِكَةَ أَهۡوَىٰ﴾ وەگوندە سەروژێر كراوەكانى (بەزەويدا) بردەخوارەوە(كەگوندەكانى گەلى لووط بوون) ﴿٥٣﴾ ﴿فَغَشَّىٰهَا مَا غَشَّىٰ﴾ ئەمجا ئەو گوندانەى داپۆشى (بەجۆرەها سزاى سەخت) چۆن داپۆشينێك ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكَ﴾ لەكام نازو نيعمەتەكانى پەروەردگارت ﴿تَتَمَارَىٰ﴾ دوو دڵييت ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نَذِيرٞ مِّنَ ٱلنُّذُرِ ٱلۡأُولَىٰٓ﴾ ئەم (پێغەمبەرە) ترسێنەرێكە لە (پێغەمبەرە) ترسێنەرەكانى پێشوو ﴿٥٦﴾ ﴿أَزِفَتِ ٱلۡأٓزِفَةُ﴾ ڕۆژى دوايى زۆر نزيك بووەتەوە ﴿٥٧﴾ ﴿لَيۡسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگە لەخواى گەورە كەس نى يە ئاشكراى بكات (وبزانێت كەى دێت) ﴿٥٨﴾ ﴿أَفَمِنۡ هَٰذَا ٱلۡحَدِيثِ تَعۡجَبُونَ﴾ جا ئايا لەم قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێت؟! ﴿٥٩﴾ ﴿وَتَضۡحَكُونَ وَلَا تَبۡكُونَ﴾ وە پێدەكەنن و ناگريين! ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنتُمۡ سَٰمِدُونَ﴾ وە ئێوە سەر گەرم و بێ ئاگان ﴿٦١﴾ ﴿فَٱسۡجُدُواْۤ لِلَّهِۤ وَٱعۡبُدُواْ۩﴾ دەى سوژدە بەرن بۆ خوا و پەرستشى بكەن ﴿٦٢﴾

سورەتى ﴿ القَمَر ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوى خواى بەخشندەى ميهرەبان

﴿ٱقۡتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژى دوايى نزيك بوويەوە ﴿وَٱنشَقَّ ٱلۡقَمَرُ﴾ وە مانگ لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِن يَرَوۡاْ ءَايَةٗ﴾ وە ئەگەر بێ بڕوايان موعجيزەيەك ببينن ﴿يُعۡرِضُواْ﴾ پشت هەڵدەكەن ﴿وَيَقُولُواْ سِحۡرٞ مُّسۡتَمِرّٞ﴾ وە دەڵێن ئەمە جادوويەكى بەردەوامە (و موحەممەد ليێيان دەكات) ﴿٢﴾ ﴿وَكَذَّبُواْ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُمۡۚ﴾ وەئەو (بت پەرستانە) باوەڕيان نەهێناو شوێن هەواو ئارەزووى خۆيان كەوتن ﴿وَكُلُّ أَمۡرٖ مُّسۡتَقِرّٞ﴾ لەكاتێكدا هەموو كارێك سەرەنجامێكى هەيە ﴿٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُم مِّنَ ٱلۡأَنۢبَآءِ﴾ بێگومان هەواڵى زۆر (لەناوبردنى ياخييانيان) پێ گەيشتووە (لەقورئاندا) ﴿مَا فِيهِ مُزۡدَجَرٌ﴾ كە بيانگێڕێتەوە (لە بت پەرستى) ﴿٤﴾ ﴿حِكۡمَةُۢ بَٰلِغَةٞۖ﴾ (قورئان) هەمووى حيكمەتێكى تەواوە ﴿فَمَا تُغۡنِ ٱلنُّذُرُ﴾ بەڵام ترساندنى ترسێنەران (بۆ گەلى بێ بڕوا) سوودى نى يە ﴿٥﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنۡهُمۡۘ﴾ ئەمجا تۆ (ئەى موحەممەد ﷺ) ڕوويان لێ وەرچەرخێنە ﴿يَوۡمَ يَدۡعُ ٱلدَّاعِ﴾ (چاوەڕوانى) ئەو ڕۆژە بكە كە جاڕ دەرێك بانگى خەڵكى دەكات ﴿إِلَىٰ شَيۡءٖ نُّكُرٍ﴾ بۆ شتێكى زۆر ناخۆش(كەڕۆژى حەشرە) ﴿٦﴾

﴿خُشَّعًا أَبْصَٰرُهُمْ﴾ (بێ باوەڕان) بەكزوچاو شۆڕی یەوە ﴿يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ﴾ لەگۆڕەكانیان دێنەدەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ﴾ وەك کوللەی پەرش و بڵاون ﴿٧﴾ ﴿مُّهْطِعِينَ إِلَى ٱلدَّاعِ﴾ خێرا دوای جاڕ دەرەكە دەكەون ﴿يَقُولُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بێ باوەڕان دەڵێن ﴿هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێكی زۆر دژوار و سەختە ﴿٨﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا۟ عَبْدَنَا﴾ پێش ئەمان گەلی نووح بێ باوەڕ بوون، جابەندەی ئێمە (نووح)یان بەدرۆزن دانا ﴿وَقَالُوا۟ مَجْنُونٌ﴾ وە ووتیان (نووح) شێتە ﴿وَٱزْدُجِرَ﴾ وە هەڕەشەیان لێكرد و ڕێگری كرا لەبانگەوازەكەی ﴿٩﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُۥٓ﴾ جا (نووح) هاواری كردە پەروەردگاری و ﴿أَنِّى مَغْلُوبٌ﴾ (ووتی) بەڕاستی من شكستم خواردووە (بێ دەسەڵاتم) ﴿فَٱنتَصِرْ﴾ دەی تۆ یارمەتیم بدە ﴿١٠﴾ ﴿فَفَتَحْنَآ أَبْوَٰبَ ٱلسَّمَآءِ﴾ ئێمەش هەموو دەرگای ئاسمانمان كردەوە ﴿بِمَآءٍ مُّنْهَمِرٍ﴾ بەئاوی بارانی بەلێزمە ﴿١١﴾ ﴿وَفَجَّرْنَا ٱلْأَرْضَ عُيُونًا﴾ وە كانیاوی زۆرمان لەزەویدا هەڵقوڵاند ﴿فَٱلْتَقَى ٱلْمَآءُ عَلَىٰٓ أَمْرٍ﴾ جائاوی ئاسمان و زەوی بەیەك گەشتن بەو ئەندازەی ﴿قَدْ قُدِرَ﴾ كە بڕیاری لەسەر درا بوو ﴿١٢﴾ ﴿وَحَمَلْنَٰهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَٰحٍ﴾ وە نووحمان (لەگەڵ شوێن كەوتووانی) هەڵگرت لەسەر كەشتییەك كە بەچەند پارچە تەختەو ﴿وَدُسُرٍ﴾ بزمار (دروست كرابوو) ﴿١٣﴾ ﴿تَجْرِى بِأَعْيُنِنَا﴾ لە پێش چاوو چاودێری ئێمە دەڕۆیشت (نەمان هێشت نوقم ببێت) (لەم ئایەتەدا جێگیر كردنی صیفەتی [عین = چاو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك كە شایستەی گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێكدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەكەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت) ﴿جَزَآءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ﴾ ئەمە پاداشتە بۆ ئەو كەسەی باوەڕی پێ نەكرا (كە نووحە) ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَٰهَآ ءَايَةً﴾ بێگومان ئەو ڕووداوەمان هێشتەوە تابیێتە پەندێك. ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا كەسێك هەیە پەند وەرگرێ؟ ﴿١٥﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ دەی ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان كردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا كەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿١٧﴾ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ گەلی عادیش پێغەمبەرەكەیان بەدرۆ زانی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جائایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ بێگومان ئێمە بایەكی توندی ساردمان ناردە سەریان ﴿فِى يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ﴾ لەڕۆژێكی شوومی سەختدا بە بەردەوامی ﴿١٩﴾ ﴿تَنزِعُ ٱلنَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ﴾ خەڵكی (لە زەوی) هەڵئەگرت وەك بنە دارخورمای لەبێخ هەڵكەندراوی (لێكردن) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو هەڕەشەی ئێمە چۆن بوو (لەبێ باوەڕان)؟ ﴿٢١﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی قورئانمان ئاسان كردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا كەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِٱلنُّذُرِ﴾ گەلی سەموود باوەڕیان بە پێغەمبەرەكەیان نەهێنا (كە صالح پێغەمبەریان بوو علیه السلام) ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالُوٓا۟ أَبَشَرًا مِّنَّا وَٰحِدًا نَّتَّبِعُهُۥٓ﴾ جاووتیان: چۆن ئێمە دوای تاكە كەسێك بكەوین لەخۆمان ﴿إِنَّآ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ﴾ ئەگەر دوای تۆ بكەوین ئەوسا ئێمە لەگومڕایی و شكست داین ﴿٢٤﴾ ﴿أَءُلْقِىَ ٱلذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنۢ بَيْنِنَا﴾ ئایا لەناو هەموومان‌دا نیگا هەر بۆ ئەو كراوە بەتەنیا؟ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ (نەخێر) بەڵكو ئەو (صالح) پیاوێكی زۆر درۆزنی خود پەسەند و لوت بەرزە ﴿٢٥﴾ ﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ ٱلْكَذَّابُ ٱلْأَشِرُ﴾ سبەی دەزانن كە كێ زۆر درۆزنی خود پەسەندە ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّا مُرْسِلُوا۟ ٱلنَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ﴾ ئێمە حوشترەكە دەنێرین بۆ تاقی كردنەوەیان ﴿فَٱرْتَقِبْهُمْ وَٱصْطَبِرْ﴾ جا (ئەی صالح) چاوەڕوانی سەر ئەنجامیان بكە و دان بەخۆدا بگرە ﴿٢٧﴾

﴿وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە کەئاوەکە لەنێوانی (حوشترەکەو ئەو)اندا بەش کراوە ﴿كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ﴾ هەریەکەیان لە نۆرە ئاوی خۆیدا حازربێ (٢٨) ﴿فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ﴾ (گەلەکەی لەم کارە بێزار بوون) جا بانگی هاوڕێ (خراپە)کەیان کرد (قوداری کوڕی سالیف) ﴿فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ﴾ ئەویش دەستی دایە شمشێر و (حوشترەکەی) سەر بڕی (٢٩) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا تۆڵەو ترساندنی من چۆن بۆ بۆیان؟ (٣٠) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ بێگومان ئێمە دەنگێکی گەورەی ترسناکمان بۆ ناردن ﴿فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ﴾ هەموو (مردن وتەفروتونا بوون) بەوێنەی پووشی ژێر پێ ی ئاژەڵ (٣١) ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ (٣٢) ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی لووط باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکەیان (٣٣) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا﴾ بە ڕاستی ئێمەش ناردمانە سەریان بایەکی بەهێز بەوردە زیخەوە (ولەناوی بردن) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ﴾ جگە لە کەس و کاری لووط نەبێت ﴿نَّجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ﴾ کە لە بەرەبەیاندا ڕزگارمان کردن (٣٤) ﴿نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ﴾ هەربەوشێوە پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە (٣٥) ﴿وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا﴾ بەڕاستی (لووط) گەلەکەی ترساند لەتۆڵەی سەختی ئێمە ﴿فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ﴾ بەڵام ئەوان گومانیان هەبوو لەو ترساندنە وبڕوایان پێی نەبوو (٣٦) ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (گەلی لووط) داوای میوانەکانیان لێکرد ﴿فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ﴾ جا ئێمەش چاویانمان کوێر کرد ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دە بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم (٣٧) ﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان هێرشی بردە سەریان لەبەرەبەیاندا سزایەکی بەردەوام (٣٨) ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم (٣٩) ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ خوێندنەوەو ئامۆژگاری ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جائایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ (٤٠) ﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ﴾ بێگومان ترسێنەران (مووسا و هاروون) هاتن بۆ سەر فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی (٤١) ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ باوەڕیان بە هەر هەموو نیشانەکانی ئێمە نەکردو بەدرۆیان زانی ﴿فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ جائێمەش تۆڵەمان لێ سەندن بەتۆڵەسەندنی کەسێکی زاڵی بەتوانا (٤٢) ﴿أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ﴾ ئایا کافرەکانی ئێوە (ئەی خەڵکی مەککە) باشترن لەم گەلانەی (کەباسکران) ﴿أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ﴾ یان ئێوە (ئەماننامەتان) هەیە لە کتێبە ئاسمانی یەکاندا (ودڵنیان کەسزانادرێن) (٤٣) ﴿أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ﴾ یان دەڵێن ئێمە کۆمەڵێکی سەرکەوتووین و نابەزین (٤٤) ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ بێگومان کۆمەڵەکەیان دەشکێنرێ و هەڵدێن (٤٥) ﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ﴾ بەڵکو بەڵێنیان ڕۆژی دوایی یە ﴿وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ﴾ وە (سزای) ئەو ڕۆژە زۆر سەخت ترو تاڵ ترە (٤٦) ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾ بەڕاستی تاوانبارەکان لە گومڕایی و شێتی دان (٤٧) ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە ئاگری دۆزەخدا بەسەر ڕوخساریاندا ڕادەکێشرێن ﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ (پێیان دەڵێن) بچەژن ئازاری دۆزەخ (٤٨) ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بەئەندازە دروست کردووە (٤٩)

﴿وَمَآ أَمۡرُنَآ إِلَّا وَٰحِدَةٌ﴾ وە فەرمانی ئێمە تەنها یەك جارە ﴿كَلَمۡحِۭ بِٱلۡبَصَرِ﴾ وەك چاو تروكاندنێك (وایە لەخێراییدا) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَآ أَشۡيَاعَكُمۡ﴾ سوێند بەخوا بێگومان زۆر لە كەسانی بێ باوەڕی وەك ئێوەمان لەناوبردووە ﴿فَهَلۡ مِن مُّدَّكِرٖ﴾ جائایا كەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٥١﴾ ﴿وَكُلُّ شَيۡءٖ فَعَلُوهُ فِي ٱلزُّبُرِ﴾ وە هەر چیەكیان كردووە لە نامەی كردەوەكانیاندایە ﴿٥٢﴾ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٖ وَكَبِيرٖ مُّسۡتَطَرٌ﴾ وە وورد ودرشتی (كردەوەكانیان) هەموو نوسراوە ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَنَهَرٖ﴾ بێگومان پارێزكاران ولەخواترسان وان لە باخات و ڕووبارەكانی (بەهەشتدا) ﴿٥٤﴾ ﴿فِي مَقۡعَدِ صِدۡقٍ﴾ لە جێگایەكی خۆش و پەسەندان ﴿عِندَ مَلِيكٖ مُّقۡتَدِرِۭ﴾ لای پاشایەكی بەدەسەلاتی بە توانان ﴿٥٥﴾

سورەتی ﴿ ٱلرَّحۡمَٰنُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ خوای بەخشندە (ئەو خوایەیە) ﴿١﴾ ﴿عَلَّمَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ كە قورئانی فێر(ی موحەممەد ﷺ وئادەمیزاد كرد، بەئاسانكردنی خوێندنەوە و لەبەركردن وتێگەیشتنی مانا و واتاكانی) ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ ئادەمی دروست كرد ﴿٣﴾ ﴿عَلَّمَهُ ٱلۡبَيَانَ﴾ وە فێری گفتوگۆی كرد ﴿٤﴾ ﴿ٱلشَّمۡسُ وَٱلۡقَمَرُ بِحُسۡبَانٖ﴾ ڕۆژو مانگ بە حسابێكی زۆر وورد دێن و دەچن ﴿٥﴾ ﴿وَٱلنَّجۡمُ وَٱلشَّجَرُ يَسۡجُدَانِ﴾ ئەستێرە وگژوگیاو درەخت (بۆ خوا) سوژدە دەبەن ﴿٦﴾ ﴿وَٱلسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ ٱلۡمِيزَانَ﴾ وە ئاسمانی بڵندو بەرزكردووەتەوە وە تەرازو(ی عەدالەتی) داناوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَّا تَطۡغَوۡاْ فِي ٱلۡمِيزَانِ﴾ (وە فەرمانی داوە) كە هەرگیز زیادەڕۆی لەتەرازودا نەكەن ﴿٨﴾ ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلۡوَزۡنَ بِٱلۡقِسۡطِ﴾ وە كێشانەتان ڕێك بكێشن ﴿وَلَا تُخۡسِرُواْ ٱلۡمِيزَانَ﴾ لە تەرازودا كەم و كووڕی مەكەن (سووك مەیكێشن) ﴿٩﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ وَضَعَهَا لِلۡأَنَامِ﴾ وە زەوی بۆ خەڵكی ڕاخستووە ﴿١٠﴾ ﴿فِيهَا فَٰكِهَةٞ وَٱلنَّخۡلُ ذَاتُ ٱلۡأَكۡمَامِ﴾ تێدایە میوەهات و دارخورمای خاوەن پۆرك ﴿١١﴾ ﴿وَٱلۡحَبُّ ذُو ٱلۡعَصۡفِ وَٱلرَّيۡحَانُ﴾ وە دانەوێڵەی خاوەن كاو پەل و پۆدار و ڕەیحانە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لەنیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿١٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ ئادەمیی دروست كرد ﴿مِن صَلۡصَٰلٖ كَٱلۡفَخَّارِ﴾ لەقوڕێكی ووشكەوە بووی وەك سواڵەت ﴿١٤﴾ ﴿وَخَلَقَ ٱلۡجَآنَّ مِن مَّارِجٖ مِّن نَّارٖ﴾ وە جنۆكەی دروست كرد لە بڵێسەی ئاگرێكی بێ دووكەڵ ﴿١٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لەنیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿١٦﴾ ﴿رَبُّ ٱلۡمَشۡرِقَيۡنِ وَرَبُّ ٱلۡمَغۡرِبَيۡنِ﴾ (خوا) پەروەردگاری هەر دووڕۆژهەڵات و پەروەردگاری هەر دوو ڕۆژ ئاوایە ﴿١٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن ﴿١٨﴾

﴿مَرَجَ ٱلۡبَحۡرَيۡنِ يَلۡتَقِيَانِ﴾ دوو دەریای بەرەڵا کردووە کەدەگەن بەیەك ﴿١٩﴾ ﴿بَيۡنَهُمَا بَرۡزَخٞ لَّا يَبۡغِيَانِ﴾ لەنێوانیاندا بەربەستێك هەیە تێکەڵی یەکتر نابن ﴿٢٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٢١﴾ ﴿يَخۡرُجُ مِنۡهُمَا ٱللُّؤۡلُؤُ وَٱلۡمَرۡجَانُ﴾ لەو دوودەریایە مرواری و مەرجان دەردەچن (دروست دەبن) ﴿٢٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَهُ ٱلۡجَوَارِ ٱلۡمُنشَـَٔاتُ فِي ٱلۡبَحۡرِ كَٱلۡأَعۡلَٰمِ﴾ وە بۆ خوایە ئەو کەشتی یە گەورە دروستکراوانەی کە وەك شاخن لەدەریادا دەگەڕێن ﴿٢٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٢٥﴾ ﴿كُلُّ مَنۡ عَلَيۡهَا فَانٖ﴾ هەرچی دروستکراو لەسەر زەویدا هەیە نامێنێ و تیادەچێ ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَبۡقَىٰ وَجۡهُ رَبِّكَ﴾ وە هەر ڕووی پیرۆزی پەروەردگارت دەمێنێت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی [وجه = ڕوو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کەشایستەی گەورەیی وتەواوی زاتی خوابێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت).

﴿ذُو ٱلۡجَلَٰلِ وَٱلۡإِكۡرَامِ﴾ کەخاوەن شکۆی ڕێزدارە ﴿٢٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٢٨﴾ ﴿يَسۡـَٔلُهُۥ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی دایە (هەموو) داوای (پێویستیان) لەخوا دەکەن ﴿كُلَّ يَوۡمٍ هُوَ فِي شَأۡنٖ﴾ هەموو ڕۆژێ خوا لە (بەئەنجام گەیاندنی) کارێکی (گشتی بوونەوەر) دایە (یەك دەمرێنێت، یەك لەدایك دەبێت، یەکێك سەردەخات ویەکێکی تر دەشکێنێت ....هتد..) ﴿٢٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿سَنَفۡرُغُ لَكُمۡ أَيُّهَ ٱلثَّقَلَانِ﴾ لەمەولا موحاسەبەتان دەکەین ئەی گرۆی ئادەمی و جنۆکە ﴿٣١﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٣٢﴾ ﴿يَٰمَعۡشَرَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِ﴾ ئەی کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿إِنِ ٱسۡتَطَعۡتُمۡ أَن تَنفُذُواْ﴾ ئەگەر توانیتان دەرچن ﴿مِنۡ أَقۡطَارِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لەبەشەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿فَٱنفُذُواْۚ﴾ ئەوە بڕۆن دەرچن.

﴿لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلۡطَٰنٖ﴾ ناشتوانن مەگەر بەدەسەلاتێك نەبێت ﴿٣٣﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٤﴾ ﴿يُرۡسَلُ عَلَيۡكُمَا﴾ بۆتان دەنێرێ ﴿شُوَاظٞ مِّن نَّارٖ وَنُحَاسٞ﴾ بڵێسەی ئاگر و مسی تواوە (یادوو کەڵی ئاگر) ﴿فَلَا تَنتَصِرَانِ﴾ ئەوسا یارمەتی یەکترتان پێ نادرێت ﴿٣٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٦﴾ ﴿فَإِذَا ٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ﴾ ئەمجا کاتێك ئاسمان لەت لەت بوو ﴿فَكَانَتۡ وَرۡدَةٗ كَٱلدِّهَانِ﴾ وەك گوڵی سوور یان ڕۆنی هەڵقرچاوی لێهات ﴿٣٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٨﴾ ﴿فَيَوۡمَئِذٖ لَّا يُسۡـَٔلُ عَن ذَنۢبِهِۦٓ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا پرسیار ناکرێت لەتاوانی ﴿إِنسٞ وَلَا جَآنّٞ﴾ هیچ ئادەمی و جنۆکەیەك (چونکە هەموو کەس لەو ڕۆژەدا بە ڕوویدا دەناسرێتەوە کە تاوانبارە یان چاکەکار) ﴿٣٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٠﴾ ﴿يُعۡرَفُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ بِسِيمَٰهُمۡ﴾ خراپەکاران بەڕوخسارياندا دەناسرێنەوە. ﴿فَيُؤۡخَذُ بِٱلنَّوَٰصِي وَٱلۡأَقۡدَامِ﴾ ئەمجا ڕائەکێشرێن بەمووی پێشی سەریان و بەقاچیان (بۆ ناو دۆزەخ) ﴿٤١﴾

﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جابەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٢﴾ ﴿هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەتاوانباران بەدرۆیان دەزانی ﴿٤٣﴾ ﴿يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ ءَانٍ﴾ هاتوچۆ ئەکەن لەنێوان ئەو (دۆزەخە) و ئاوی زۆر گەرمدا ﴿٤٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٥﴾ ﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ﴾ وە بۆ ئەو کەسەی لەوەستانی بەردەم پەروەردگاری بترسێت هەیە ﴿جَنَّتَانِ﴾ دوو باخی (خۆش) ﴿٤٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٤٧﴾ ﴿ذَوَاتَآ أَفْنَانٍ﴾ (دوو باخەکە) خاوەنی میوە و درەختی زۆرن ﴿٤٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بێ باوەڕن؟ ﴿٤٩﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ﴾ تییاندا هەیە دوو ڕووبار و کانیاووی ڕەوان ﴿٥٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥١﴾ ﴿فِيهِمَا مِن كُلِّ فَٰكِهَةٍ زَوْجَانِ﴾ هەیە لە ناویاندا لەهەر میوەیەك دوو جۆر ﴿٥٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ فُرُشٍۭ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر جۆرە فەرشێك ﴿بَطَآئِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ﴾ کە بەرەکانیان لەئاوریشمی ئەستورە ﴿وَجَنَى ٱلْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾ وە میوە لێ کردنەوەی ئەو دوو باخە نزیکە دەستە ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٥﴾ ﴿فِيهِنَّ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ﴾ لەو باخانەدا هەن حۆریانێك کەتەنها چاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ﴾ پێش ئەوان دەستی ئادەمی و جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿٥٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٧﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ ٱلْيَاقُوتُ وَٱلْمَرْجَانُ﴾ ئەو (حۆری یانە) وەك یاقووت و مەرجان وان ﴿٥٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٩﴾ ﴿هَلْ جَزَآءُ ٱلْإِحْسَٰنِ إِلَّا ٱلْإِحْسَٰنُ﴾ ئایا پاداشتی چاکە هەر چاکە نی یە؟ ﴿٦٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جابەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦١﴾ ﴿وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾ وە بێجگە لەو دوو باخەی (کەباسکران) دوو باخی تر هەن ﴿٦٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٣﴾ ﴿مُدْهَآمَّتَانِ﴾ دوو باخی ئەوەندە سەوزن (لەسەوزیداڕەش دەنوێنن) ﴿٦٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ﴾ لەو دوو (باخە)دا دوو کانی هەڵقوڵاویان تێدایە ﴿٦٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٦٧﴾ ﴿فِيهِمَا فَٰكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ﴾ لەو دوو (باخەدا لەهەموو جۆرە) میوە ودارخورماو هەناریکیان تێدایە ﴿٦٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن ﴿٦٩﴾

﴿فِيهِنَّ خَيْرَٰتٌ حِسَانٌ﴾ تیایاندا هەیە ئافرەتانی ئاكار چاكی ڕواڵەت جوان ﴿٧٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿حُورٌ مَّقْصُورَٰتٌ فِى ٱلْخِيَامِ﴾ حۆریانێك لەناو خێوەت و چادرەكاندا دەرناچن و دوور ناكەونەوە (هەمیشە چاوەڕێی هاوسەرەكانیان) ﴿٧٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿٧٣﴾ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ﴾ پێش ئەوان نەدەستی ئادەمی و نەدەستی جنۆكەیان لێ نەكەوتووە ﴿٧٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿٧٥﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِىٍّ حِسَانٍ﴾ پاڵ دەدەنەوە بەپشتی سەوزباوی ڕازاوە و فەرشی زۆر جوانی نایابەوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿٧٧﴾ ﴿تَبَٰرَكَ ٱسْمُ رَبِّكَ ذِى ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾ پیرۆزە ناوی پەروەردگاری خاوەن گەورەیی وبەخشش ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿الْوَاقِعَةِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا وَقَعَتِ ٱلْوَاقِعَةُ﴾ كاتێك كە ڕووداوی گەورەی (قیامەت) ڕوویدا ﴿١﴾ ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾ لەڕودانیدا هیچ درۆو گومانێك نی یە ﴿٢﴾ ﴿خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ﴾ نزم كەرەوەی (كەسانێكەو) بەرزكەرەوەیە (بۆ كەسانێكی تر) ﴿٣﴾ ﴿إِذَا رُجَّتِ ٱلْأَرْضُ رَجًّا﴾ كاتێك كە زەوی هێنرایە جوڵان بە جوڵانێكی توند ﴿٤﴾ ﴿وَبُسَّتِ ٱلْجِبَالُ بَسًّا﴾ وە شاخەكان زۆر وورد كران بەورد كردن ﴿٥﴾ ﴿فَكَانَتْ هَبَآءً مُّنۢبَثًّا﴾ وە بوون بە تەپوتۆزی پرش و بڵاو ﴿٦﴾ ﴿وَكُنتُمْ أَزْوَٰجًا ثَلَٰثَةً﴾ وە ئێوە دەبنە سێ كۆمەڵ (لە دوا ڕۆژدا) ﴿٧﴾ ﴿فَأَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ﴾ ئەمجا یارانی لای ڕاست، كام یارانی لای ڕاست؟ ﴿٨﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ﴾ وە یارانی لای چەپ، كام یارانی لای چەپ؟ ﴿٩﴾ ﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلسَّٰبِقُونَ﴾ وە پێشەكەوتوەكان هەر خۆیانن پێش كەوتوو ﴿١٠﴾ ﴿أُولَٰٓئِكَ ٱلْمُقَرَّبُونَ﴾ ئەوانەن نزیكانی (بارەگای خوا) ﴿١١﴾ ﴿فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدان ﴿١٢﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ كۆمەڵێكی زۆرن لە (گەلانی) پێشینان ﴿١٣﴾ ﴿وَقَلِيلٌ مِّنَ ٱلْـَٔاخِرِينَ﴾ وە كەمێكن لە پاشینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿١٤﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ﴾ لەسەر قەنەفە و كورسی چنرا و بە ئاڵتون ﴿١٥﴾ ﴿مُّتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَٰبِلِينَ﴾ پاڵ ئەدەنەوە لەسەری بەرامبەر بەیەكتری ﴿١٦﴾

﴿يَطُوفُ عَلَيۡهِمۡ وِلۡدَٰنٞ مُّخَلَّدُونَ﴾ تازە لاوی هەمیشەیی بەسەریاندا دەگەڕێن ﴿١٧﴾ ﴿بِأَكۡوَابٖ وَأَبَارِيقَ وَكَأۡسٖ مِّن مَّعِينٖ﴾ بەپەرداخ و سوراحیی و گلاسی پڕ لەشەرابی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٨﴾ ﴿لَّا يُصَدَّعُونَ عَنۡهَا وَلَا يُنزِفُونَ﴾ نەسەریان پێ ی دەیئشێت ونەسەرخۆش ئەبن پێ ی ﴿١٩﴾ ﴿وَفَٰكِهَةٖ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ میوەهاتیش کەخۆیان هەڵی بژێرن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَحۡمِ طَيۡرٖ مِّمَّا يَشۡتَهُونَ﴾ وە گۆشتی هەر باڵندەیەك کەحەزی لێ بکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَحُورٌ عِينٞ﴾ وەحۆریانی چاو گەش و چاو بەلەك ﴿٢٢﴾ ﴿كَأَمۡثَٰلِ ٱللُّؤۡلُوِٕ ٱلۡمَكۡنُونِ﴾ وەك مرواری ناو سەدەف وان ﴿٢٣﴾ ﴿جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ (ئەم نیعمەتانە) لەپاداشتی ئەو کردەوانەدایە کە ئەنجامیان ئەدا ﴿٢٤﴾ ﴿لَا يَسۡمَعُونَ فِيهَا لَغۡوٗا وَلَا تَأۡثِيمًا﴾ نایبیستن لەو بەهەشتانەدا نەقسەی بیهودە، وە نەتاوانبارکردن ﴿٢٥﴾ ﴿إِلَّا قِيلٗا سَلَٰمٗا سَلَٰمٗا﴾ جگە لەووتەی سلاو سەلام کردن (لەیەکتری) ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡيَمِينِ مَآ أَصۡحَٰبُ ٱلۡيَمِينِ﴾ وە یارانی لای ڕاست کام یارانی لای ڕاست ﴿٢٧﴾ ﴿فِي سِدۡرٖ مَّخۡضُودٖ﴾ لەژێر سێبەری دارتاوگی بێ دڕکدان ﴿٢٨﴾ ﴿وَطَلۡحٖ مَّنضُودٖ﴾ وداری مۆزی هۆنراو بەهێشووە مۆز ﴿٢٩﴾ ﴿وَظِلّٖ مَّمۡدُودٖ﴾ و سێبەری بەردەوام ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَآءٖ مَّسۡكُوبٖ﴾ وەئاوی تاڤگەیی و ئاوی ڕەوان ﴿٣١﴾ ﴿وَفَٰكِهَةٖ كَثِيرَةٖ﴾ وەمیوەهاتی زۆر ﴿٣٢﴾ ﴿لَّا مَقۡطُوعَةٖ وَلَا مَمۡنُوعَةٖ﴾ کە هەرگیز تەواو نابێ و قەدەغەش ناکرێ ﴿٣٣﴾ ﴿وَفُرُشٖ مَّرۡفُوعَةٍ﴾ هەروەها ڕاخەری بەرز زبلندی تێدایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّآ أَنشَأۡنَٰهُنَّ إِنشَآءٗ﴾ ئێمە حۆریەکانی بەهەشتمان دروست کردووە بەدروست کردنێکی زۆر جوان ﴿٣٥﴾ ﴿فَجَعَلۡنَٰهُنَّ أَبۡكَارًا﴾ وە گێڕاومانن بەحۆریانی هەمیشە کچ (واتە: هەرچەندهاوسەرکانیان بچنە لایان خوای گەورە بۆیان دەکاتەوە بەکچ) ﴿٣٦﴾ ﴿عُرُبًا أَتۡرَابٗا﴾ هاوسەرەکانیان زۆر خۆش دەوێت و هاوتەمەنیانن ﴿٣٧﴾ ﴿لِّأَصۡحَٰبِ ٱلۡيَمِينِ﴾ (ئەمانە هەموو) بۆ یارانی لای ڕاستن ﴿٣٨﴾ ﴿ثُلَّةٞ مِّنَ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ (یارانی لای ڕاست) کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشیوو ﴿٣٩﴾ ﴿وَثُلَّةٞ مِّنَ ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆریش لەپاشینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَأَصۡحَٰبُ ٱلشِّمَالِ مَآ أَصۡحَٰبُ ٱلشِّمَالِ﴾ وە هاوڕێیانی لای چەپ کام هاوڕێیانی لای چەپ؟ ﴿٤١﴾ ﴿فِي سَمُومٖ وَحَمِيمٖ﴾ لەناو گڕی دۆزەخ و ئاوی لەکوڵ دان ﴿٤٢﴾ ﴿وَظِلّٖ مِّن يَحۡمُومٖ﴾ وە لە سێبەری چڕە دووکەڵی ڕەش دان ﴿٤٣﴾ ﴿لَّا بَارِدٖ وَلَا كَرِيمٍ﴾ نە فێنکە و نە کەڵکیشی هەیە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَبۡلَ ذَٰلِكَ مُتۡرَفِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەمانە پێشتر خۆشگوزەران بوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَكَانُواْ يُصِرُّونَ عَلَى ٱلۡحِنثِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە بەردەوام بوون لەسەر گوناهە گەورەکە (هاوەڵ دانان بۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَانُواْ يَقُولُونَ﴾ وە دەیانووت ﴿أَئِذَا مِتۡنَا وَكُنَّا تُرَابٗا وَعِظَٰمًا﴾ ئایا ئەگەر مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو ئەکرێینەوە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَ ءَابَآؤُنَا ٱلۡأَوَّلُونَ﴾ یاخود باوو باپیرانمان (زیندوو ئەکرێنەوە) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡأَوَّلِينَ وَٱلۡأٓخِرِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان هەموو پێشینان و پاشینان ﴿٤٩﴾ ﴿لَمَجۡمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَٰتِ يَوۡمٖ مَّعۡلُومٖ﴾ کۆدەکرێنەوە وڕاپێچ دەکرێن بۆکاتی ڕۆژی دیاری کراو ﴿٥٠﴾

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ﴾ پاشان ئێوه ئەی گومڕایانی بێ باوەڕان ﴿٥١﴾ ﴿لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ﴾ بێگومان لە(بەری) درەختی ژەقنەمووت (دەخۆن) ﴿٥٢﴾ ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ جا وورگی خۆتانی لێ پڕدەکەن ﴿٥٣﴾ ﴿فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾ ئەمجا ئاوی کوڵاوی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٥٤﴾ ﴿فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ﴾ دەی خۆنەوە وەکو خواردنەوەی (حوشترانی) تینوو ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ئەمە میوانداری ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٥٦﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ ئێمە دروستمان کردون ئەی بۆ بڕوا ناکەن (بەزیندوو بوونەوە) ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کە دەیرێژنە ناو منداڵدانەوە؟ ﴿٥٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دروستی دەکەن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ﴾ یان ئێمەین بەدی هێنەرین؟ ﴿٥٩﴾ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ ئێمە لەناوتاندا مردنمان داناوە، وەکەس پێش دەسەڵاتی ئێمە ناکەوێ ﴿٦٠﴾ ﴿عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ﴾ (بەدەسەڵاتین) کە لەجیاتی ئێوە نەوەی تر بهێنین ﴿وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە دروستتان بکەینەوە بەشێوەیەك کەهیچی لێ نازانن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێوە لەبەدی هێنانی یەکەمی ئاگادارن ﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئیتر بۆ بیرناکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو تۆوەی کەدەیچێنن ﴿٦٣﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دەیڕوێنن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ﴾ یائێمەین دەیڕوێنین؟ ﴿٦٤﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ئەو (ڕواوە)مان دەگێڕا بە پووش و کا ﴿فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾ ئەمجا دەستان دەکرد بەقسەی بێ کەڵك ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ﴾ (دەتانووت) بەڕاستی زەرەرلێکەوتوو ئێمەین ﴿٦٦﴾ ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ بەڵکو ئێمە لە ڕزق وڕۆزی بێ بەشین ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کەدەیخۆنەوە ﴿٦٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ ئایا ئێوە لە هەورەکانەوە دەیبارێنن ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یائێمەدەیبارێنین ﴿٦٩﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا﴾ ئەگەربمانویستایەدەمانکردبەئاوێکی زۆر سوێری تاڵ. ﴿فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئیتربۆسوپاسی خواناکەن ﴿٧٠﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾ پێم بڵێن ئەوئاگرەی کە دایدەگیرسێنن ﴿٧١﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا﴾ ئایا ئێوە دارەکەیتان بەدی هێناوە؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ﴾ یائێمە بەدی هێنەرینی؟ ﴿٧٢﴾ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً﴾ ئێمە ئەو (ئاگرە)مان کردووە بەهۆی یادخەرەوە (ی ئاگری دۆزەخ) ﴿وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ وە (کردومانەتە) هۆی کەڵك لێ وەرگرتن بۆ گەشتیاران ﴿٧٣﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەواتە یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بەپاکی بکە ﴿٧٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ جا سوێند بێت بەشوێنی (هەڵهاتن و ئاوابوونی) ئەستێرەکان ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەم سوێندە ئەگەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە ﴿٧٦﴾

﴿إِنَّهُۥ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ﴾ کە بێگومان ئەمە قورئانێکی گەورە و بەڕێزە ﴿٧٧﴾ ﴿فِي كِتَٰبٍ مَّكْنُونٍ﴾ لەناو کتێبێکی شاراوەدایە (کەلوح المحفوظە) ﴿٧٨﴾ ﴿لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ﴾ جگە لە (فریشتە) پاکەکان کەس دەستی لێ نادات ﴿٧٩﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ نێردراوەتە خوارەوە لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿أَفَبِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بەم قورئانە باوەڕ ناکەن ﴿٨١﴾ ﴿وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ﴾ وە لەجیاتی سوپاسگوزاری لەسەر ڕۆزیتان ﴿أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ﴾ ئێوە باوەڕ ناهێنن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلْحُلْقُومَ﴾ دەی بۆچی کاتێ گیان (ی نەخۆشەکەتان) دەگاتە گەرووی ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ﴾ وە ئێوە لەو کاتەدا تەماشا دەکەن ﴿٨٤﴾ ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا (فریشتەکانمان) لە ئێوە نزیکترن لەو (کەسەی لەسەرەمەرگدایە) ﴿وَلَٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ﴾ بەڵام ئێوە (فریشتەکانی) ئێمە نابینن ﴿٨٥﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ﴾ دەی بۆچی ئەگەر ئێوە (زیندوو ناکرێنەوەو) پاداشت نادرێنەوە؟ ﴿٨٦﴾ ﴿تَرْجِعُونَهَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ڕۆحی (مردووەکەتان) بگێڕنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٨٧﴾ ﴿فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو (کەسەی لە گیانە لادایە) لەنزیکان بێ (لەخوا) ﴿٨٨﴾ ﴿فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ﴾ ئەوە حەسانەوەو بۆنی خۆش و بەهەشتی پڕ لەناز و نیعمەتی بۆ هەیە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ وە ئەگەر لەهاوەڵانی دەستی ڕاست بێ ﴿٩٠﴾ ﴿فَسَلَٰمٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ ئەوە سەلامەتی و بێ زیانی بۆ تۆ (چونکە) تۆ لەیارانی دەستی ڕاستی ﴿٩١﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڵام ئەگەر لە بێ باوەڕانی گومڕا بێت ﴿٩٢﴾ ﴿فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ ئەوە (شوێنی) میوانداریەکەی ئێجگار گەرمە ﴿٩٣﴾ ﴿وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ﴾ وەچوونە ناو دۆزەخە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلْيَقِينِ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کە لەم سورەتەدا باسکرا) حەق و بێگومانە ﴿٩٥﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ﴾ جا کەوا بوو بەپاکی یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٩٦﴾

سورەتی ﴿الحديد﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدا هەیە تەسبیحاتی خوا دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە باڵادەستی کار بەجێ ﴿١﴾ ﴿لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە دەسەڵات و خاوەنیەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْيِۦ وَيُمِيتُ﴾ دەژێنی دەمرێنێ ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٢﴾ ﴿هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْءَاخِرُ﴾ هەر ئەوە یەکەمینە (پێش هەموو شتێك هەبووە) وە هەر ئەوە دواهەمینیشە و (پاشی هەموو شتێك دەمێنێت) ﴿وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُ﴾ وە دیارو ئاشکرایە (بۆ خاوەن هۆش وفامەکان بەبەڵگەکانی) وە پەنهان وشاراوەیە (لەچاوی بەندەکان وزانایە بەئاشکرا ونهێنیەکان) ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٣﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ (خـودا) ئـەو زاتـەیە کـەئـاسـمـانـەکـان و زەوی دروسـت کـردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشـەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشـان بەرزبویـەوە سـەر عـەرش و قـەراری گـرت (باوەڕمـان پێیەتـی بـەو شـێوەی شـیاوی خـوا بێـت، وەچۆنیەتیەکـەی نازانیـن، تەنهـا خـوا خـۆی دەزانێـت) ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ دەزانێـت چـی دەچێتـە نـاوی زەوی ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ وەچـی لـێ دێتـە دەرەوە ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەچـی لەئاسـمانەوە دێتـە خـوار ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ وەچـی بـۆ سـەردەکەوێ ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ﴾ وە لەهـەر کـوێ بـن خـوا لەگەڵتانـە (بەزانیـاری و ئاگـاداری) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وەخـوا بینایـە بەهەرچـی کـە دەیکـەن ﴿٤﴾ ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خاوەنداریتـی ئاسـمانەکان و زەوی هـەر بـۆ ئـەوە ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەمـوو کارێـك هەر بۆ لای خـوا دەگەڕێنرێتـەوە ﴿٥﴾ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شـەو دەبـات بەنـاو ڕۆژدا (لەهاویـن و پایـزدا) ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەبـات بەناو شـەودا (لە زسـتان و بەهـاردا) ﴿وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە ئـەو (خوا) ئاگادارە بەنیـازی ناو دڵان ﴿٦﴾ ﴿آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ باوەڕ بهێنن بەخـوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَأَنفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُم مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ و ببەخشن لەو ماڵ وسامانەی کە خوا ئێوەی کردووە بە جێ نشینی پێشـینان تیایـدا ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَأَنفَقُوا﴾ ئەمجا ئەوانەتان کە باوەڕی هێناوە و دارایی یان بەخشـیووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ پاداشـتی گەورەیـان بـۆ هەیـە ﴿٧﴾ ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئـەوە چیتانـە بۆ بـاوەڕ بەخوا ناهێنـن؟ ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ کە پێغەمبەر بانگتـان دەکات ﴿لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ کە باوەڕ بە پەروەردگارتان بهێنـن ﴿وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ﴾ لەکاتێکـدا کـە بێ گومـان خوا پەیمانـی (بـاوەڕ هێنانی) لـێ وەرگرتوون ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەینێرێت بۆ بەندەی خۆی (کە موحەممەد ﷺ)ە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ بەڵگە و ئایەتانێکی ڕوون وئاشکرا ﴿لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ تـا لەتاریکستانی (گومڕایـی وبێباوەڕی) دەرتـان بهێنێت بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان وئیسـلام) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەرامبەر ئێوە بەسۆز و میهرەبانە ﴿٩﴾ ﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە کەوا هیچ نابەخشن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا میراتی ئاسـمانەکان و زەوی بۆ خوا دەمێنێتەوە ﴿لَا يَسْتَوِي مِنكُم﴾ یەکسـان نین ئەوانەتان ﴿مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ﴾ کەلەپێش گرتنی (مەککە)داماڵیان بەخشیو و جەنگاون (لەگەڵ ئەوانەی لەدوای فەتحی مەککە ئەو کارانە بکەن) ﴿أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً﴾ ئەوانە پلەو پایەیان زۆر گەورەترە ﴿مِّنَ الَّذِينَ أَنفَقُوا مِن بَعْدُ وَقَاتَلُوا﴾ لەوانـەی کـە لەدوای (گرتنی مەککە) ماڵیان بەخشـیووە و جەنگاون ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە بەهەر دوولا خـوا بەڵێنی بەهەشـتی داوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بـەوەی کە دەیکەن ﴿١٠﴾ ﴿مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ﴾ کـێ یـە ئـەو کەسـەی قـەرز دەدات بەخـوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بەقەرزێکـی چـاك (مەبەسـت ئەوەیـە ماڵ ببەخشـێت لەپێناو خـوا) ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ تا خـواش چەند بەرامبـەر بیداتەوە ﴿وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە پاداشتی زۆر چاکی بۆ هەیە ﴿١١﴾

﴿يَوْمَ تَرَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ لەرۆژێکدا کەتۆ پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار دەبینیت ﴿يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَٰنِهِم﴾ کەڕووناکی (باوەڕیان) لەپێشیانەوە و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوات ﴿بُشْرَىٰكُمُ ٱلْيَوْمَ﴾ (پێیان دەڵێن) مژدەی ئێوە ئەمڕۆ ﴿جَنَّٰتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ بەهەشتانێکە کەڕووباری زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ﴾ لەو ڕۆژەدا پیاوان و ئافرەتانی دووڕوو دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەوانەی کەباوەڕدار بوون ﴿ٱنظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ﴾ سەیریکمان بکەن تا لەڕووناکیتان تروسکێك وەرگرین ﴿قِيلَ ٱرْجِعُوا۟ وَرَآءَكُمْ﴾ پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان ﴿فَٱلْتَمِسُوا۟ نُورًا﴾ وە داوای ڕووناکی بکەن بۆخۆتان ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ﴾ یەکسەر شوورایەك دەکێشرێ لەنێوانیاندا ﴿لَّهُۥ بَابٌۢ﴾ کەدەرگایەکی تێدایە ﴿بَاطِنُهُۥ فِيهِ ٱلرَّحْمَةُ﴾ ڕووی ناوەوەی ڕەحمەتی تێدایە ﴿وَظَٰهِرُهُۥ مِن قِبَلِهِ ٱلْعَذَابُ﴾ دەرەوەیشی ڕووی لەسزایە ﴿١٣﴾ ﴿يُنَادُونَهُمْ﴾ (دوو ڕووان ئیمانداران) بانگ دەکەن و دەڵێن ﴿أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ ئایا ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبوین (لە نوێژ و ڕۆژوودا) ﴿قَالُوا۟ بَلَىٰ﴾ ئیمانداران دەڵێن: بەڵێ لەگەڵماندا بوون ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ بەڵام ئێوە خۆتان خەڵەتاند (دووڕوو پیلان گێڕبوون) ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ وَٱرْتَبْتُمْ﴾ وە چاوەڕوانی (نەمانی باوەڕدارانتان) دەکرد و دوودڵ بوون ﴿وَغَرَّتْكُمُ ٱلْأَمَانِىُّ﴾ وە هیواو ئاوات فریووی دان ﴿حَتَّىٰ جَآءَ أَمْرُ ٱللَّهِ﴾ تا فەرمانی خوا هات(و مردن) ﴿وَغَرَّكُم بِٱللَّهِ ٱلْغَرُورُ﴾ وە شەیتان فریوی دان بە لێ بوردەیی خوای گەورە ﴿١٤﴾ ﴿فَٱلْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ بریتیەك وەرناگیرێت نە لەئێوە ﴿وَلَا مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە نە لە بێ باوەڕان بۆ ڕزگار بوونتان ﴿مَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ﴾ جێگاتان ئاگری دۆزەخە ﴿هِىَ مَوْلَىٰكُمْ﴾ ئەو ئاگرە شیاوتانە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ ئای چەند سەرئەنجامێکی خراپە ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە بۆ بڕواداران ﴿أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ کە دڵیان ڕاچڵەکێت وملکەچ بێ بۆیادوزیکری خوا ﴿وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلْحَقِّ﴾ وەبۆئەوقورئانەی کەناردویەتیەخوارەوە؟ ﴿وَلَا يَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ﴾ وەك ئەوکەسانە (جوولەکە و گاوور) نەبن ﴿أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلُ﴾ کە لەمەو پێش کتێبی ئاسمانیان پێدرا ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْأَمَدُ﴾ وە ماوەیەکی دووروو درێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ ئەمجا دڵیان ڕەق بوو ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ﴾ وە زۆربەیان یاخی و لەسنووردەچوو بوون ﴿١٦﴾ ﴿ٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ يُحْىِ ٱلْأَرْضَ﴾ بێگومان بزانن کەخوا زەوی زیندوو دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ دوای مردنی ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ بێگومان نیشانەو بەڵگەکانمان بۆ ڕوون کردونەتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تابیربکەنەوە ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُصَّدِّقِينَ وَٱلْمُصَّدِّقَٰتِ﴾ بێگومان پیاوان و ژنانی خێرخواز ﴿وَأَقْرَضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەوانەش قەرز دەدەن بەخوا بەقەرزێکی چاك (یارمەتی هەژاران دەدەن) ﴿يُضَٰعَفُ لَهُمْ﴾ چەند بەرامبەر دەیاندرێتەوە ﴿وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە پاداشتی زۆر چاك ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ وە ئەوانـەی باوەڕیـان هێنـاوە بەخـوا و بەپێغەمبەرانی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن ڕاسـت گۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وەشـەهیدان لـەلای پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ﴾ خاوەن پاداشت و نور و ڕووناکی خۆیانن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگری دۆزەخن ⁽١٩⁾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە بزانن کەبێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ گاڵتە و گەمە و ڕازاندنەوە و ﴿وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ خۆهەڵکێشانە لەنێوانتاندا و لاف لێدانە بەدارایـی و منداڵـی زۆرەوە ﴿كَمَثَلِ غَيْثٍ﴾ وەك بارانێـك وایە ﴿أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ﴾ کە حاسـڵاتەکەی جووتیـاران دڵخـۆش بـکات ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشـان ووشـك ببـێ و بـەزەردی بـی ببینیت ﴿ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا﴾ لـە پاشـان ببێت بـە پووش و پـەڵاش ﴿وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لە ڕۆژی دوایشـدا سـزای توند و سـەخت (هەیە بۆ دونیا پەرسـتان) ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ﴾ وە لێ بوردن و ڕەزامەندی هەیـە لەلایـەن خواوە (بۆ خوا ناسـان) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ وە ژیانی دونیـا هیچ نی یە جگـە لـە ڕابواردنێکـی خەڵەتێنـەر نەبێـت ⁽٢٠⁾ ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ (کەواتە) پێشبرکێ بکەن بۆ (دەسـت خسـتنی) لێخۆشـبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشـتێك کە پانتایـی یەکـەی ﴿كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەوێنـەی پانتایی ئاسـمان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئامادەکـراوە بـۆ ئەوانـەی باوەڕیـان هێنـاوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخـوا و پێغەمبەرانـی ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئـەو (پاداشـتە) بەخشـشێکی خوایـی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیـدات بە هـەر کەس کەخـۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خـوا خاوەنـی بەخششـی گەورەیـە ⁽٢١⁾ ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ زیان و بەڵایـەك ڕووی نەداوە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ نە لەزەوی و نە لە خـودی خۆتاندا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ ئیلـلا لە (لوح المحفوظ) دا نوسـراوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا﴾ پێش ئەوەی بەدی بهێنین ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە ⁽٢٢⁾ ﴿لِّكَيْلَا تَأْسَوْا﴾ تا خەفەت نەخۆن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەدەسـتتان چـووە ﴿وَلَا تَفْرَحُوا﴾ وە دڵخۆش و مەغـرور نەبن ﴿بِمَا آتَاكُمْ﴾ بەوەی کە پێـی داوون ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ وەخـوا هیـچ خـۆ بـەزل زانێکـی شـانازی کـەری خۆش ناوێـت ⁽٢٣⁾ ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانـەی چروکـی و ڕەزیلـی دەکەن (لەماڵ بەخشـین لەپێنـاو خوادا) ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ وە فەرمان بەخەڵکیش دەکەن ڕەزیل و چروك بن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە هەر کەس پشت هەڵکات ئەوە بێگومان خوا ﴿هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیازی سوپاسکراوە ⁽٢٤⁾

﴿لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمانمان ناردووە ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ بە بەڵگەو موعجیزەی ڕوونەوە ﴿وَأَنزَلۡنَا مَعَهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡمِيزَانَ﴾ وە کتێبی (ئاسمانی) و تەرازوی دادمان لەگەڵدا ناردن ﴿لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلۡقِسۡطِۖ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی بەدادگەری ڕەفتار بکەن (لەناو خۆیاندا) ﴿وَأَنزَلۡنَا ٱلۡحَدِيدَ﴾ وەئاسنمان دروست کرد ﴿فِيهِ بَأۡسٞ شَدِيدٞ﴾ کە هێزێکی بەتینی توندی تێدایە بۆجەنگ کردن ﴿وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ﴾ وە سوودێکی زۆریشی هەیە بۆ خەڵکی (لەبەرکاهێنانی لە هەموو جۆرە پیشەسازییە خزمەتگوزاریەکاندا) ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱللَّهُ﴾ وە تا خوا دەری بخات ﴿مَن يَنصُرُهُۥ وَرُسُلَهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ﴾ چ کەسێ یارمەتی (ئاینی) خواو پێغەمبەرانی دەدات کە پەنهانیشە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٞ﴾ بێگومان خوا بەهێزو دەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا نُوحٗا وَإِبۡرَٰهِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نووح و ئیبراهیم مان ڕەوانەکرد ﴿وَجَعَلۡنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلۡكِتَٰبَۖ﴾ وە لە ناو وەچەکانیشیاندا پێغەمبەریتی و کتێبی ئاسمانیمان دانا ﴿فَمِنۡهُم مُّهۡتَدٖۖ﴾ ئەمجا هەندێکیان ڕێنموونیان وەرگرت ﴿وَكَثِيرٞ مِّنۡهُمۡ فَٰسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان یاخی و کافربوون ﴿٢٦﴾ ﴿ثُمَّ قَفَّيۡنَا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم بِرُسُلِنَا﴾ لە پاشان بەشوێن ئەواندا دیسان پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد ﴿وَقَفَّيۡنَا بِعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَ﴾ وە دواتر عیسای کوڕی مەریەممان نارد ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡإِنجِيلَۖ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی ﴿وَجَعَلۡنَا فِي قُلُوبِ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ﴾ وە لە دڵی ئەوانەدا کەشوێنی کەوتن ﴿رَأۡفَةٗ وَرَحۡمَةٗۚ﴾ سۆز و بەزەییمان دروست کرد ﴿وَرَهۡبَانِيَّةً ٱبۡتَدَعُوهَا﴾ وە گۆشە گیری یەك کە خۆیان دایان هێنا بوو ﴿مَا كَتَبۡنَٰهَا عَلَيۡهِمۡ﴾ کە ئێمە ئەوەمان لەسەر پێویست نەکردبوون ﴿إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ رِضۡوَٰنِ ٱللَّهِ﴾ بەڵام خۆیان دایان هێنا بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿فَمَا رَعَوۡهَا حَقَّ رِعَايَتِهَاۖ﴾ کەچی وەك پێویست پارێزگاری ئەو گۆشەگیرییەیان نەکرد ﴿فَـَٔاتَيۡنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنۡهُمۡ﴾ ئێمەش بەخشیمان بەوانەیان کەباوەڕیان هێنا بوو ﴿أَجۡرَهُمۡۖ﴾ پاداشتی خۆیان. ﴿وَكَثِيرٞ مِّنۡهُمۡ فَٰسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان لە سنوور دەرچوون ﴿٢٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَءَامِنُواْ بِرَسُولِهِۦ﴾ لەخوا بترسن و باوەڕبهێنن بەپێغەمبەرەکەی ﴿يُؤۡتِكُمۡ كِفۡلَيۡنِ مِن رَّحۡمَتِهِۦ﴾ دوو بەشتان لەڕەحمەت و بەخششی خۆی پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجۡعَل لَّكُمۡ نُورٗا﴾ وە ڕووناکییەکتان دەداتێ ﴿تَمۡشُونَ بِهِۦ﴾ کە ڕێنموونی وڕێی ڕاستی پێ دەرکەن ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۚ﴾ وە لێتان خۆش دەبێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وەخوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿لِّئَلَّا يَعۡلَمَ أَهۡلُ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ تا خاوەن پەڕاوە ئاسمانیەکان بزانن ﴿أَلَّا يَقۡدِرُونَ عَلَىٰ شَيۡءٖ مِّن فَضۡلِ ٱللَّهِ﴾ کە دەسەڵاتیان نی یە بەسەر هیچێك لە بەخششی خوا ﴿وَأَنَّ ٱلۡفَضۡلَ بِيَدِ ٱللَّهِ﴾ وە هەرچی بەخشش هەیە بە دەست خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ﴾ دەیدات بە هەر کەسێك کە خۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ المجادلة ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ قَدْ سَمِعَ اللَّهُ ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا ﴾ ووتەی ئەو ژنەی کە لەبارەی مێردەکەیەوە گفتوگۆی لەگەڵ ئەکردی ﴿ وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ ﴾ وە سکاڵای خۆی بۆ لای خوا ئەبرد ﴿ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ﴾ وە خوا گوێی لە ووتوویژی هەردووکتان بوو ﴿ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم ﴾ ئەوانەتان کە ظهار دەکەن ﴿ مِّن نِّسَائِهِم ﴾ لەگەڵ ژنەکانیاندا (پێیان دەڵێن وەك دایکمان وان) ﴿ مَّا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ ﴾ ئەوانە دایکی ئەوان نین ﴿ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ ﴾ دایکی ئەوان ﴿ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ ﴾ هەر ئەو ژنانەن کەئەوانیان لێ بووە ﴿ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ ﴾ وە بێگومان ئەوانە گوفتارێکی خراپی ناپەسەند دەڵێن ﴿ وَزُورًا ﴾ و درۆ دەکەن ﴿ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴾ وە بەڕاستی خوا لێ خۆش بووی لێ بووردەیە ﴿٢﴾ ﴿ وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ ﴾ ئەوانەی ظهار دەکەن ﴿ مِن نِّسَائِهِمْ ﴾ لەگەڵ هاوسەرەکانیان ﴿ ثُمَّ يَعُودُونَ ﴾ لەپاشان پەشیمان دەبنەوەو (دەیانەوێت بچنە لایان) ﴿ لِمَا قَالُوا ﴾ لەوەی کەووتویانە (واتە خێرا تەلاقیان نادەن) ﴿ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ﴾ ئەوە پێویستە بەندەیەك ئازاد بکەن ﴿ مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا ﴾ لەپێش ئەوەی بەیەك بگەن (و بچنە لایان) ﴿ ذَٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ ﴾ ئەم کەفارەتەی (کە لەسەرتان پێویست کراوە) ئامۆژگاری دەکرێن پێ ی ﴿ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾ وە خوا شارەزا وئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣﴾ ﴿ فَمَن لَّمْ يَجِدْ ﴾ ئەمجا ئەگەر یەکێك (بەندەی) دەست نەکەوت ﴿ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ ﴾ ئەوە با دوو مانگ لەسەریەك بەڕۆژوو بێت ﴿ مِن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا ﴾ پێش ئەوەی بچنە لای یەك ﴿ فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ ﴾ ئەگەر یەکێك نەیتوانی (دوومانگ بەڕۆژوو بێت) ﴿ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ﴾ ئەوە با نانی شەست هەژار بدات ﴿ ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ﴾ ئەو (کەفارەتانە کە لەسەرتان پێویست کراوە) بۆ ئەوەیە باوەڕ بکەن بەخوا و پێغەمبەری خوا (مل کەچی فەرمانی خواو پێغەمبەری خوا بن) ﴿ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ﴾ وە ئەوانە سنووری خوان ﴿ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان هەیە سزای سەخت ﴿٤﴾ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﴾ بێگومان ئەوانەی دژایەتی و سەرپێچی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿ كُبِتُوا ﴾ ڕیسواو سەرشۆر دەکرێن ﴿ كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ﴾ هەر وەك ئەوانەی پێش ئەمان ڕیسواو سەرشۆر کران ﴿ وَقَدْ أَنزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ﴾ (چۆن نافەرمانی دەکەن) لەکاتێکدا دڵنیان کە ئێمە بەڵگەی ڕوونمان ناردۆتە خوارەوە ﴿ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان سزای ڕیسواکەر هەیە ﴿٥﴾ ﴿ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا ﴾ لەڕۆژێکدا کەخوا هەموویان تێکڕا زیندوو دەکاتەوە ﴿ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا ﴾ پاشان هەواڵیان پێ دەدات بەوەی کە کردویانە ﴿ أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ ﴾ کەخوا (هەمووی) ژماردووەوە (بەڵام) خۆیان لەبیریان چووە ﴿ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٦﴾

﴿أَلَمۡ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کە خوا دەزانێ چی لەئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ وە چی لەزەویی دایە ﴿مَا يَكُونُ مِن نَّجۡوَىٰ ثَلَٰثَةٍ﴾ چپەی هیچ سێ کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمۡ﴾ کە خوا چوارەمیان نەبێت ﴿وَلَا خَمۡسَةٍ﴾ وە چپەی هیچ پێنج کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمۡ﴾ کە ئەو شەشەمیان نەبێت ﴿وَلَآ أَدۡنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكۡثَرَ﴾ وە نەکەمتر لەو ژمارە نە زۆرتر نی یە ﴿إِلَّا هُوَ مَعَهُمۡ﴾ مەگەر خوایان لەگەڵدایە(بە زانیاری و ئاگاداری) ﴿أَيۡنَ مَا كَانُواْۖ﴾ لەهەر جێگایەکدا بن ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُواْ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ئاگاداریان دەکاتەوە بەوەی کە کردوویانە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك ئاگادار و زانایە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ نُهُواْ عَنِ ٱلنَّجۡوَىٰ﴾ لە ئەوانەی کە قەدەغە کران لە چپە ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە ﴿لِمَا نُهُواْ عَنۡهُ﴾ بۆ ئەوەی لێیان قەدەغە کرا بوو ﴿وَيَتَنَٰجَوۡنَ بِٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِ﴾ وە لەگەڵ یەکتریدا بەچپە ئەدوێن دەربارەی گوناهو تاوان و دەست درێژی ﴿وَمَعۡصِيَتِ ٱلرَّسُولِۖ﴾ وبێ فەرمانی پێغەمبەریش ﷺ ﴿وَإِذَا جَآءُوكَ حَيَّوۡكَ﴾ وە کاتێ بێن بۆ لات سەلامت لێ دەکەن ﴿بِمَا لَمۡ يُحَيِّكَ بِهِ ٱللَّهُ﴾ بە شێوەیەك کە خوا بەو جۆرە سەلامی لێ نەکردوویت ﴿وَيَقُولُونَ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ وە لەدڵی خۆیاندا دەڵێن: (ئەگەر پێغەمبەرە) ﴿لَوۡلَا يُعَذِّبُنَا ٱللَّهُ بِمَا نَقُولُۚ﴾ بۆچی خوا سزامان نادات بە هۆی ئەو قسانەی کە پێ ی دەڵێن ﴿حَسۡبُهُمۡ جَهَنَّمُ يَصۡلَوۡنَهَاۖ فَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ ئەوانە دۆزەخیان بەسە کە (بێگومان) دەچنە ناویەوە کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا تَنَٰجَيۡتُمۡ﴾ کە چپە تان کرد ﴿فَلَا تَتَنَٰجَوۡاْ بِٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِ﴾ بە چپە باسی گوناهو دەست درێژی ﴿وَمَعۡصِيَتِ ٱلرَّسُولِ﴾ و سەرپێچی پێغەمبەر مەکەن ﴿وَتَنَٰجَوۡاْ بِٱلۡبِرِّ وَٱلتَّقۡوَىٰۖ﴾ وە باسی چاکە و پارێزکاری و لەخواترسان بکەن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِيٓ﴾ لەخوا بترسن (وخۆتان بپارێزن لە سزای ئەو خوایەی) ﴿إِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ کە هەر لای ئەو کۆدەکرێنەوە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلنَّجۡوَىٰ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ بێگومان چپە تەنها لە شەیتانەوەیە ﴿لِيَحۡزُنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ تا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە دڵتەنگ بکات ﴿وَلَيۡسَ بِضَآرِّهِمۡ شَيۡـًٔا﴾ لەکاتێکدا هیچ زیانیان پێ ناگەیەنێت ﴿إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ (دەبا)ئیماندارانیش تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمۡ﴾ کاتێك پێیان ووترا ﴿تَفَسَّحُواْ فِي ٱلۡمَجَٰلِسِ﴾ لە کۆڕ ودانیشتنەکاندا جێگە بکەنەوە (وفراوانی بکەن) ﴿فَٱفۡسَحُواْ يَفۡسَحِ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ﴾ ئێوەش فراوانی بکەن خواش گوشادی بە ئێوە دەدات ﴿وَإِذَا قِيلَ ٱنشُزُواْ فَٱنشُزُواْ﴾ وە کاتێك پێتان ووترا هەستن، ئێوەش هەستن ﴿يَرۡفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ﴾ خواش پلە و پایەی ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە لەئێوە کە بڕوایان هێناوە ﴿وَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ دَرَجَٰتٖۚ﴾ وە ئەوانەی کە زانستیان پێ بەخشراوە بە چەند پلەیەك (پلەیان بەرز دەکاتەوە) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی دەیکەن ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَٰجَيۡتُمُ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کاتێ (ویستان) قسەی پەنهانی لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکەن ﴿فَقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَةٗۚ﴾ ئەوە پێش چپە کردنەکەتان خێرێك بکەن ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ﴾ ئەمە بۆ خۆتان چاکتر و پاکترە ﴿فَإِن لَّمۡ تَجِدُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر هیچتان نەبوو ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێخۆش بوو میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿ءَأَشۡفَقۡتُمۡ﴾ ئایا دەترسان (لە هەژاری) ﴿أَن تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَٰتٖۚ﴾ پێش چپە کردنەکەتان خێرێك بکەن ﴿فَإِذۡ لَمۡ تَفۡعَلُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر خێرەکەتان نەکرد ﴿وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ﴾ و خواش تەوبەی لێ گیرا کردن ﴿فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوسا نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥۚ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٣﴾ ﴿۞أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا بۆ سەرنجێك نادەی لە ئەوانەی ﴿تَوَلَّوۡاْ﴾ کە دۆستایەتی ئەکەن ﴿قَوۡمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم﴾ لەگەڵ هۆزێك (ی جولەکە) کەخوا غەزەبی لێگرتوون ﴿مَّا هُم مِّنكُمۡ وَلَا مِنۡهُمۡ﴾ ئەوان نە لەئێوەن و نەلە ئەوانیشن ﴿وَيَحۡلِفُونَ عَلَى ٱلۡكَذِبِ﴾ وە سوێند دەخۆن بەدرۆ ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دەزانن (درۆ دەکەن) ﴿١٤﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ عَذَابٗا شَدِيدًاۖ﴾ خوا سزای دژواری بۆ ئامادە کردوون ﴿إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئەوان دەیانکرد کارێکی ناپەسەند بوو ﴿١٥﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندەکانیان کردبووە قەڵغانی (درۆ وخراپەکانیان) ﴿فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵك)یان کرد لەڕێبازی خوا ﴿فَلَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ ئەمجا بۆ ئەوان هەیە سزای ڕیسواکەر ﴿١٦﴾ ﴿لَّن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔاۚ﴾ ماڵ و منداڵیان هیچ سوودێکی نی یە بۆیان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە یار و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١٧﴾ ﴿يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعٗا﴾ لەڕۆژێکدا کە خوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيَحۡلِفُونَ لَهُۥ﴾ ئەوسا سوێندی بۆ دەخۆن ﴿كَمَا يَحۡلِفُونَ لَكُمۡ﴾ هەر چۆنێ سوێندیان دەخوارد بۆ ئێوە (لە دونیاندا) ﴿وَيَحۡسَبُونَ أَنَّهُمۡ عَلَىٰ شَيۡءٍۚ﴾ وە وادەزانن شتێکیان بە دەستەوەیە ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ﴾ با بزانن بەڕاستی هەر ئەوانن درۆزن ﴿١٨﴾ ﴿ٱسۡتَحۡوَذَ عَلَيۡهِمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ شەیتان بەسەریاندا زاڵ بووە (بەجۆرێك) ﴿فَأَنسَىٰهُمۡ ذِكۡرَ ٱللَّهِۚ﴾ کە یادی خوای لەبیر بردوونەتەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حِزۡبُ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ ئەوانە کۆمەڵ و دەستەی شەیتانن ﴿أَلَآ إِنَّ حِزۡبَ ٱلشَّيۡطَٰنِ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ با بزانن کە بەڕاستی هەر کۆمەڵ و دەستەی شەیتان زەرەرمەندن ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دوژمنایەتی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡأَذَلِّينَ﴾ ئەوانە لە ڕیسوا ترینی خەڵکن ﴿٢٠﴾ ﴿كَتَبَ ٱللَّهُ﴾ خوا نووسیویەتی ﴿لَأَغۡلِبَنَّ أَنَا۠ وَرُسُلِيٓۚ﴾ کە بێگومان من و پێغەمبەرانم سەردەکەوین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٞ﴾ بەڕاستی خوا بەهێز و بە توانای باڵادەستە ﴿٢١﴾

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ﴾ کەسانێك نابینیت کە باوەڕیان هەبێت ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بە خواو بەڕۆژی دوایی ﴿يُوَادُّونَ﴾ کە دۆستایەتی بکەن ﴿مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەگەڵ ئەوانەی دژایەتی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن (واتە : نابێت باوەڕداران دۆستایەتی و پشتیوانی بێ باوەڕان بن) ﴿وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ﴾ هەر چەندە ئەو دوژمنانەش باوکیان بن ﴿أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ یان کوڕ و براو خزمیان بن ﴿أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾ ئەوانە خوا باوەڕی لە دڵیاندا چەسپاندووە ﴿وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ﴾ بەهێزی کردوون و سەری خستون بە قورئان و ئیمان لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە دەیانخاتە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێر درەختەکانیاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێ یان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ ودەستەی خودان ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئاگاداربن کە تەنها کۆمەڵ ودەستەی خودا ڕزگار و سەرفرازن ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿الْحَشْرِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە تەنها ئەو زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا زاتێکە ﴿أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێ باوەڕانی خاوەن کتێبی دەرکرد ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ لە ماڵ و شوێنی خۆیان ﴿لِأَوَّلِ الْحَشْرِ﴾ بۆ یەکەم کۆبوونەوە ﴿مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا﴾ بە تەمانەبوون (ئەی موسوڵمانینە) کە (لە قەڵاکانیان) دەربچن ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ خۆشیان وایان دەزانی ﴿مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ﴾ کە قەڵاکانیان دەیانپارێزن لە(سزای)خوا ﴿فَأَتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بۆیە(سزای)خوایان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا﴾ لە شوێنێکەوە کە گومانیان بۆی نەدەچوو ﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە خوا ترسێکی خستە ناو دڵیانەوە ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ﴾ کە خانووەکانی خۆیانیان وێران دەکرد ﴿بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ بە دەستی خۆیان وبەدەستی ئیمانداران ﴿فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ﴾ ئەمجا پەند وەرگرن ئەی خاوەن بیرو هۆشان ﴿٢﴾ ﴿وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ﴾ ئەگەر خوا دەربەدەری لەسەر بڕیار نەدانایە (لەسەر ئەو جولەکانە) ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا﴾ بێگومان لە دونیادا سزای دەدان ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا بۆ ئەوان هەیە ﴿عَذَابُ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ ﴿٣﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم سزایە بە هۆی ئەوەوە بوو ﴿شَآقُّواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ دژایەتی خوا و پێغەمبەریان کرد ﴿وَمَن يُشَآقِّ ٱللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك دژایەتی خوا بکات ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵە سێنی بەتینە ﴿٤﴾ ﴿مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ﴾ ئەوەی بڕیتان لە دارخورما ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا﴾ یا لێی گەڕان ﴿قَآئِمَةً عَلَىٰٓ أُصُولِهَا﴾ بە وەستاوی لەسەر بنەکانیان بمێننەوە ﴿فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بە فەرمانی خوا بووە ﴿وَلِيُخْزِىَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە بۆ سەر شۆڕکردنی لەسنوور دەرچووان بوو (مەبەست پێ جولەکەکانە) ﴿٥﴾ ﴿وَمَآ أَفَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەو (دەستکەوتانە) کەخوا سەندیەوە (بێ جەنگ کردن) ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ﴾ بۆ پێغەمبەرەکەی لە ماڵی (بەنی نەضیر) ﴿فَمَآ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ ئێوە بۆ بەدەست هێنانی (ئەو ماڵ وسامانەی جولەکە) هیچ ئەسپ و حوشترێکیان تاونەداوە و(نەجەنگاون) ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُۥ﴾ بەڵکو خوا پێغەمبەرانی زاڵ دەکات ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ﴾ بەسەر هەرکەسدا کەبیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەلاتە ﴿٦﴾ ﴿مَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ﴾ ئەوەی خوا دەست پێغەمبەری خست (بەبێ جەنگ) ﴿مِنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ﴾ لە (سەروەت و سامانی) گوندنشینەکانی جولەکە ﴿فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ئەوە بۆ خواو بۆ پێغەمبەرە ﷺ (واتە لە بەرژەوەندی گشتی موسڵماناندا خەرج دەکرێت) ﴿وَلِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ وە بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) و هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە بۆ هەژاران و ڕێبوارانی کەم دەستە ﴿كَىْ لَا يَكُونَ دُولَةًۢ بَيْنَ ٱلْأَغْنِيَآءِ مِنكُمْ﴾ تا (ئەو ماڵ وسامانە) تەنها لەناو دەوڵەمەندەکانتاندا دەست بە دەستی پێ نەکرێت و بەس ﴿وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾ وە ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێ ی دان وەریبگرن ﴿وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُواْ﴾ وە ئەوەی لێتانی قەدەغەکردوازی لێ بهێنن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ بێگومان خوای گەورە سزای سەختە ﴿٧﴾ ﴿لِلْفُقَرَآءِ ٱلْمُهَٰجِرِينَ﴾ (ئەو دەسکەوتەی لە بەنی نەضیر گیرا) بۆ نەدارانی کۆچکەرانە ﴿ٱلَّذِينَ أُخْرِجُواْ﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَٰرِهِمْ وَأَمْوَٰلِهِمْ﴾ لەماڵ و سامانیان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا﴾ فەزڵ و بەهرەی خوا و ڕزامەندی ئەویان دەوێت ﴿وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وە یارمەتی (ئایینی) خوا وپێغەمبەری خوا دەدەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ﴾ هەر ئەوانن ڕاستگۆیان ﴿٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ تَبَوَّءُو ٱلدَّارَ وَٱلْإِيمَٰنَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانە (یاریدەدەرەکان) کە لەماڵ وشوێنی خۆیان بوون (لەشاری مەدینە) و باوەڕیان هێنا پێش (کۆچکردنی برا موهاجرەکانیان) ﴿يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ﴾ ئەوەی کۆچ بکات بۆ لایان خۆشیان دەوێ ﴿وَلَا يَجِدُونَ فِى صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّآ أُوتُواْ﴾ وە شك نابەن لە دڵ ودەروونی خۆیاندا هیچ جۆرە حەسوودی و بەخیلیەك لەبەر ئەوەی بەشی کۆچکەران درا و(بەشی ئەوان نەدرا لەو ماڵ وسامانەی کە گیرا لەجولەکەکان) ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ﴾ وە فەزڵی ئەوان ئەدەن بەسەر فەزڵی خۆیاندا ﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ ئەگەر چی خۆشیان زۆر پێویستیان پێی بێت ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ﴾ وە ئەو کەسەی خۆی لە ڕژدی وبەخیلی دەروونی بپارێزێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ (بەڕاستی) هەر ئەوانن سەرفەراز وسەرکەوتوو ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ جَاءُو مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ﴾ ئەو (باوەڕدارانەش) لەپاش ئەمانەوە هاتوون ئەڵێن: ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان خۆشبە ﴿وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ﴾ وە لەو برایانەشمان (خۆش بە) ﴿سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾ کە پێشمان کەوتوون لەئیمان هێنانـدا ﴿وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە هیچ ڕق و کینەیەك مەخـەرە دڵمانـەوە دەربـارەی بـاوەڕدادران ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان بەڕاستی هەرتۆی دڵسـۆزی میهرەبانی ⑩ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجێکت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ لەوانەی کە دووڕوو بـوون ﴿يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ﴾ ئەڵێن بـەو برادەرانەیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ کە بێ باوەڕ بـوون لـە (جوولەکە) خـاوەن کتێبـەکان ﴿لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ﴾ ئەگەر دەربکرێـن (لەماڵ وخـاك و ئاوتان) ﴿لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ﴾ ئێمەش لەگەڵتاندادەردەچین ﴿وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾ وەهەرگیز گوێڕایەڵی کەس ناکەیـن لەدژی ئێوە ﴿وَإِن قُوتِلْتُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگتان لەگەڵ دا بکرێ ﴿لَنَنصُرَنَّكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یارمەتی ئێوە ئەدەین ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بێگومان خوا شایەتی ئەدات کە ئەوان درۆزنن ⑪ ﴿لَئِنْ أُخْرِجُوا﴾ ئەگـەر دەر بکرێـن ﴿لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ﴾ ئـەوان لەگەڵیانـدا دەرناچن ﴿وَلَئِن قُوتِلُوا لَا يَنصُرُونَهُمْ﴾ وە ئەگـەر جەنگیـان لـە دژ کـرا یارمەتیـان نـادەن ﴿وَلَئِن نَّصَرُوهُمْ﴾ وە ئەگـەر یارمەتیـان بـدەن ﴿لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (ئەشکێن و) پشـت هەڵئەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ پاشـان سـەرناخرێن ⑫ ﴿لَأَنتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِم مِّنَ اللَّهِ﴾ بەڕاسـتی (ئەی باوەڕداران) ئێوە ترستان زیاترە لەدڵی ئەواندا تاخوا ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوەش لەبەرئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ کەسانێکن تێ ناگەن ⑬ ﴿لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا﴾ (جوولەکـە) جەنگتـان لەگـەڵ ناکـەن هەمـوو پێکەوە ﴿إِلَّا فِي قُرًى مُّحَصَّنَةٍ﴾ مەگـەر لەچەنـد گوندێکـی قایمـی قەڵاییـدا نەبێـت ﴿أَوْ مِن وَرَاءِ جُدُرٍ﴾ یـان لەپشـتی دیـوارەوە ﴿بَأْسُهُم بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ﴾ دژایەتی نێوانیان زۆر سەختە ﴿تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا﴾ تۆ وادەزانی کە ئەوان کۆو پێکەوەن ﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ﴾ لەکاتێکدا دڵیان جیا ولەیەك دوورە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کـە ئەوان گەلێکی نەفامن ⑭ ﴿كَمَثَلِ الَّذِينَ﴾ نموونەی (ئـەم جوولەکانە) وەك نموونەی ئەوانەن ﴿مِن قَبْلِهِمْ قَرِيبًا﴾ کە لە پێش ئەماندا بوون بە ماوەیەکی کەم (مەبەست پێی موشریکەکانی قوڕەیش وجولەکەکانی بەنو قەینوقاعە) ﴿ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ سەرئەنجامی کاری خۆیان چەشت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ⑮ ﴿كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (نموونەی ئەم ناپاکانە) وەك شەیتان وایە ﴿إِذْ قَالَ لِلْإِنسَانِ اكْفُرْ﴾ کە بەمرۆڤی ووت: بێ بڕوابە ﴿فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ﴾ جا کە بێ بڕوا بوو (شـەیتان) ووتی: ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكَ﴾ بەڕاسـتی من بەریم لە تۆ ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان من لە خوای پەروەردگاری جیهانیان دەترسم ⑯

﴿فَكَانَ عَٰقِبَتَهُمَآ﴾ جا سەرئەنجامی هەردووکیان ئەوەیە ﴿أَنَّهُمَا فِي ٱلنَّارِ خَٰلِدَيۡنِ فِيهَاۚ﴾ کە بێگومان هەردوولا لە دۆزەخدا ئەبن بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُاْ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە ئەمەیە سزای ستەمکاران ﴿١٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن ﴿وَلۡتَنظُرۡ نَفۡسٞ﴾ وە هەموو کەسێك باسەرنج بدات ﴿مَّا قَدَّمَتۡ لِغَدٖۖ﴾ (بزانێ) چی پێش خۆی ناردوە بۆ پاشەڕۆژی (لە کار و کردەوەی چاکە) ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ نَسُواْ ٱللَّهَ﴾ وەك ئەوانە مەبن کە خوایان لەبیر خۆیان بردەوە ﴿فَأَنسَىٰهُمۡ أَنفُسَهُمۡۚ﴾ جا خواش ئەوانی لەبیر خۆیان بردوەتەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ هەر ئەوانن دەرچوان لە فەرمانی خوا ﴿١٩﴾ ﴿لَا يَسۡتَوِيٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۚ﴾ دۆزەخیان و بەهەشتیان وەك یەك ویەکسان نین ﴿أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ﴾ بەهەشتیان ڕزگار و سەرکەوتوون ﴿٢٠﴾ ﴿لَوۡ أَنزَلۡنَا هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ ئەگەر ئەم قورئانەمان دابەزاندایە ﴿عَلَىٰ جَبَلٖ﴾ بۆ سەر کێوێك ﴿لَّرَأَيۡتَهُۥ خَٰشِعٗا مُّتَصَدِّعٗا﴾ (وە تێبگەشتایە لەوەی کە تێیدا هاتووە) دەتبینی بەملکەچی ولەت لەت بووی ﴿مِّنۡ خَشۡيَةِ ٱللَّهِۚ﴾ لەترسی خوا ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَمۡثَٰلُ﴾ ئەم جۆرە نموونانە ﴿نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ دەیان هێنینەوە بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ خوا هەر ئەو زاتەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە ئەو ﴿عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِۖ﴾ زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿هُوَ ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی میهرەبان ﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ ئەوە ئەو خوایە یە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بێجگە لەو پەرستراوێکی ڕاست نییە ﴿ٱلۡمَلِكُ ٱلۡقُدُّوسُ﴾ پاشا و پاك و بێگەرد ﴿ٱلسَّلَٰمُ ٱلۡمُؤۡمِنُ﴾ وئاشتی دەر و، دڵنیا کەرەو ﴿ٱلۡمُهَيۡمِنُ﴾ چاودێر و پارێزگار ﴿ٱلۡعَزِيزُ﴾ وزاڵ وباڵادەسەت و ﴿ٱلۡجَبَّارُ﴾ خاوەن شکۆ ﴿ٱلۡمُتَكَبِّرُۚ﴾ وشایستەی هەموو گەورەیی یەکە ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوایە ﴿عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ لەو هاوبەشانەی کە بۆی دائەنرێ ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ﴾ هەر ئەوە خواو ﴿ٱلۡخَٰلِقُ﴾ بەدیهێنەر و ﴿ٱلۡبَارِئُ﴾ داهێنەرو ﴿ٱلۡمُصَوِّرُۖ﴾ ووێنە کێشە ﴿لَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ هەر بۆ ئەوە هەموو ناوێکی هەرە جوان وپاك ﴿يُسَبِّحُ لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ستایشی ئەو دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵ و باڵادەستی کار بەجێ ﴿٢٤﴾

سورەتی ﴿ الممتحنة ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ دوژمنانی من و خۆتان مەکەن بەدۆستی خۆتان ﴿تُلۡقُونَ إِلَيۡهِم بِٱلۡمَوَدَّةِ﴾ دۆستایەتی خۆتانیان بۆ بنێرن ﴿وَقَدۡ كَفَرُواْ﴾ لەکاتێکدا دڵنیاشن ئەوان بێ باوەڕن ﴿بِمَا جَآءَكُم مِّنَ ٱلۡحَقِّ﴾ بەو ئاینە ڕاستەی کە بۆتان هاتووە ﴿يُخۡرِجُونَ ٱلرَّسُولَ وَإِيَّاكُمۡ﴾ پێغەمبەر ﷺ و ئێوەش دەردەکەن ﴿أَن تُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ رَبِّكُمۡ﴾ (لەبەرئەوەی) کە باوەڕتان هەیە بەخوای پەروەردگارتان ﴿إِن كُنتُمۡ خَرَجۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر دەرچوون لەووڵاتی خۆتان ﴿جِهَٰدٗا فِي سَبِيلِي﴾ بۆ تێکۆشان و جەنگ کردن لە ڕێی مندا ﴿وَٱبۡتِغَآءَ مَرۡضَاتِيۚ﴾ وە بۆ بەدەستهێنانی خۆشنوودی من (دۆستایەتی ئەوان مەکەن) ﴿تُسِرُّونَ إِلَيۡهِم بِٱلۡمَوَدَّةِ﴾ ڕازو نهێنی (باوەڕدارانیان) پێ دەڵێن بە دۆستایەتی ﴿وَأَنَا۠ أَعۡلَمُ﴾ لە کاتێکدا من ئەزانم ﴿بِمَآ أَخۡفَيۡتُمۡ وَمَآ أَعۡلَنتُمۡۚ﴾ بەوەی شاردتانەوەو بەوەیشی ئاشکراتان کرد ﴿وَمَن يَفۡعَلۡهُ مِنكُمۡ﴾ وە هەرکەسێك لە ئێوە دۆستایەتیان بکات ﴿فَقَدۡ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێ ی ڕاستی وون کردووە ﴿١﴾ ﴿إِن يَثۡقَفُوكُمۡ﴾ ئەگەر تووشتان ببن ﴿يَكُونُواْ لَكُمۡ أَعۡدَآءٗ﴾ ئەبن بەدوژمنی ئێوە ﴿وَيَبۡسُطُوٓاْ إِلَيۡكُمۡ﴾ وە درێژ ئەکەن بۆتان ﴿أَيۡدِيَهُمۡ وَأَلۡسِنَتَهُم بِٱلسُّوٓءِ﴾ دەستیان و زمانیان بەخراپی ﴿وَوَدُّواْ لَوۡ تَكۡفُرُونَ﴾ ئاواتە خوازن کە ئێوە بێ باوەڕ بوونایە ﴿٢﴾ ﴿لَن تَنفَعَكُمۡ أَرۡحَامُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُمۡۚ﴾ نەخزمانتان و نەمناڵانتان سوودتان پێ ناگەیەنن ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ يَفۡصِلُ بَيۡنَكُمۡۚ﴾ لەڕۆژی دواییدا (خوا ئێوە و خزمەکانتان) لە یەك جیادەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٣﴾ ﴿قَدۡ كَانَتۡ لَكُمۡ﴾ بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ﴾ سەرمەشقێکی جوان و چاك ﴿فِيٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ﴾ لە ئیبراهیم و ئەوانەی لەگەڵیدابوون ﴿إِذۡ قَالُواْ لِقَوۡمِهِمۡ﴾ کە بەگەلەکەی خۆیانیان ووت ﴿إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمۡ﴾ بەڕاستی ئێمە بێزار و بەرین لەئێوە ﴿وَمِمَّا تَعۡبُدُونَ﴾ وە لەو شتانەش کەدەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿كَفَرۡنَا بِكُمۡ﴾ ئێمە باوەڕمان نی یە بە(ئایینی) ئێوە ﴿وَبَدَا بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمُ﴾ وە پەیدابوو لەنێوان ئێمەو ئێوەدا ﴿ٱلۡعَدَٰوَةُ وَٱلۡبَغۡضَآءُ أَبَدًا﴾ دوژمنایەتی و کینە بۆ هەمیشەیی ﴿حَتَّىٰ تُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحۡدَهُۥٓ﴾ تا کاتێك کەبڕوا بەخوای تاك و تەنیا دەهێنن ﴿إِلَّا قَوۡلَ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ جگە لەو قسەیەی ئیبراهیم کە بەباوکی ووت ﴿لَأَسۡتَغۡفِرَنَّ لَكَ﴾ بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ ئەکەم ﴿وَمَآ أَمۡلِكُ لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن شَيۡءٖۖ﴾ وە من هیچم بەدەست نی یە لەبەرانبەر خوادا بۆ تۆ ﴿رَّبَّنَا عَلَيۡكَ تَوَكَّلۡنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان تەنها پشتمان بەتۆ بەستووە ﴿وَإِلَيۡكَ أَنَبۡنَا﴾ وە هەر بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ سەر ئەنجامیش هەر بۆلای تۆیە ﴿٤﴾ ﴿رَبَّنَا لَا تَجۡعَلۡنَا﴾ ئەی پەروەردگار نەمان کەیت ﴿فِتۡنَةٗ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بە مایەی گومڕایی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَٱغۡفِرۡ لَنَا رَبَّنَآۖ﴾ وە لێمان خۆشبە ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زاڵی باڵادەستی کاربەجێ ﴿٥﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆ ئێوە هەیە لەئیبراهیم و بڕوادارەکاندا ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەر مەشقێکی جوان ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ کەسێك کە ئومێد و هیوای بێ بە خوا و بەڕۆژی دوای ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ وەهەر کەسێك پشت هەڵکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازو دەوڵەمەندو ﴿الْحَمِيدُ﴾ شایستەی ستایش ﴿٦﴾ ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةً﴾ دڵنیا بن خوای گەورە دۆستایەتی و خۆشەویستی دروستی دەکات لەنێوان ئێوە و ئەوانەی دوژمنایەتیتان لەگەڵ کردوون (بەئیمان هێنانی زۆربەیان) ﴿وَاللَّهُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆشبوی میهرەبانە ﴿٧﴾ ﴿لَّا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ڕێتان لێ ناگرێت ﴿عَنِ الَّذِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ کە جەنگیان لەگەڵ نەکردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر ئەم دینە ﴿وَلَمْ يُخْرِجُوكُم﴾ وە دەریان نەکردوون ﴿مِّن دِيَارِكُمْ﴾ لەجێگا و شوێن وخاك و وڵاتی خۆتان ﴿أَن تَبَرُّوهُمْ﴾ کەچاکەیان لەگەڵ بکەن ﴿وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ وەدادگەربن لەگەڵ یاندا ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ئەوێ کەدادگەرن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا ڕێگریتان لێ دەکات تەنها ﴿عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ﴾ لەوانەی کە جەنگیان لەگەڵ کردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر دین (وباوەڕەکەتان) ﴿وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ﴾ وەدەریان کردوون لە جێگا و شوێن وخاك و وڵاتی خۆتان ﴿وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ﴾ وەیارمەتیان داوە لەسەر دەرکردنتان ﴿أَن تَوَلَّوْهُمْ﴾ (ڕێگریتان دەکات) لەوەی کەدۆستایەتیان لەگەڵ بکەن وبەدۆستیان دابنێن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُمْ﴾ وە هەر کەسێك دۆستایەتیان بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان ستەمکارن ﴿٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، ﴿إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ ئەگەر ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلاتان ﴿مُهَاجِرَاتٍ﴾ بە کۆچ کەری ﴿فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ تاقیان بکەنەوە ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ﴾ خوا بەباوەڕی ئەوان زاناترە ﴿فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ﴾ ئەمجا ئەگەر زانیتان ئەو (ئافرەتانە) ﴿مُؤْمِنَاتٍ﴾ باوەڕدارن ﴿فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆلای (مێردە) بێ بڕواکانیان ﴿لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ﴾ نەئەو ئافرەتانە حەڵاڵن بۆ ئەو مێردە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ﴾ وە نە ئەو مێردانەش بۆ ئەو ئافرەتانە حەڵاڵن ﴿وَآتُوهُم مَّا أَنفَقُوا﴾ وە ئەوەی (مێردەکانیان) خەرجیان کردووە، بیاندەنەوە ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ کە ئەم ئافرەتانە مارە بکەن ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر مارەییەکانیان بدەنێ ﴿وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ﴾ ژنە کافرە (بت پەرستەکان) لای خۆتان ڕامەگرن (ئەوانەی کە لە مەککە بەبێ باوەڕی ماونەتەوە) ﴿وَاسْأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ﴾ ئێوە داوای ئەوە بکەنەوە کەخەرجتان کردووە (بۆ ژنە کافرەکانتان کە ئێستە چوونەتە لای کافران) ﴿وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنفَقُوا﴾ ئەوانیش با داوای ئەوە بکەن کە خەرجیان کردووە (بۆ ژنە موسوڵمان بوەکانیان کە هاتونەتە لای ئێوە) ﴿ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ﴾ ئەمە فەرمانی خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ بڕیار ئەدا لەنێوانیاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاربەجێ یە ﴿١٠﴾ ﴿وَإِن فَاتَكُمْ﴾ ئەگەر لە دەستتان چوو ﴿شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ یەکێك لە خێزانەکانتان (بەچوونیان) ﴿إِلَى الْكُفَّارِ﴾ بۆ لای بێ باوەڕان ﴿فَعَاقَبْتُمْ﴾ ئێوەش تۆڵەتان لێ سەندن(و غەنیمەتتان گرت) ﴿فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُم﴾ ئەمجا (لەو غەنیمەتە)بدەن بەوانەی کە ژنەکانیان ڕۆشتووە ﴿مِّثْلَ مَا أَنفَقُوا﴾ بە ئەندازەی ئەوەی کە خەرجیان کردووە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە بترسن لەو خوایەی ﴿الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ﴾ هەر کاتێك ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلات ﴿يُبَايِعۡنَكَ﴾ کە پەیمانت لەگەڵ ببەستن ﴿عَلَىٰٓ أَن لَّا يُشۡرِكۡنَ بِٱللَّهِ شَيۡـٔٗا﴾ لەسەر ئەوەی هیچ شتێك نەکەن بەهاوبەشی خوا ﴿وَلَا يَسۡرِقۡنَ وَلَا يَزۡنِينَ﴾ وە دزیی و داوێن پیسی نەکەن و ﴿وَلَا يَقۡتُلۡنَ أَوۡلَٰدَهُنَّ﴾ وە منداڵانی خۆیان نەکوژن ﴿وَلَا يَأۡتِينَ بِبُهۡتَٰنٖ يَفۡتَرِينَهُۥ﴾ هیچ جۆرە بوهتانێك هەڵنەبەستن ﴿بَيۡنَ أَيۡدِيهِنَّ وَأَرۡجُلِهِنَّ﴾ لەنێوان دەست و پێ یاندا ﴿وَلَا يَعۡصِينَكَ فِي مَعۡرُوفٖ﴾ وە بێ فەرمانیت نەکەن لەهیچ کارێکی چاکەدا ﴿فَبَايِعۡهُنَّ﴾ تۆش پەیمانیان لەگەڵ ببەستە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرۡ لَهُنَّ ٱللَّهَۚ﴾ وە لەخوا داوای لێ خۆشبوونیان بۆبکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَوَلَّوۡاْ قَوۡمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ کەسانێك کەخوا غەزەبی لێ گرتوون مەیکەن بە دۆست وپشتیوانی خۆتان ﴿قَدۡ يَئِسُواْ مِنَ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوان بێ هیوا بوون لە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی ﴿كَمَا يَئِسَ ٱلۡكُفَّارُ﴾ هەر چۆن بێ بڕوایان بێ هیوان ﴿مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡقُبُورِ﴾ لە مردووی ناو گۆڕستان (کە زیندوو ببێتەوە) ﴿١٣﴾

سورەتی ﴿ ٱلصَّفِّ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات هەرچی لە ئاسمانەکان و لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفۡعَلُونَ﴾ بۆچی ئەوەی ئەیڵێن ئەنجامی نادەن ﴿٢﴾ ﴿كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ﴾ زۆر مایەی ڕق و توڕەیی یە لای خوا ﴿أَن تَقُولُواْ مَا لَا تَفۡعَلُونَ﴾ کە قسەیەك بڵێن کردەوەی پێ نەکەن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا کەسانێکی خۆش دەوێ ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِهِۦ صَفّٗا﴾ کە بەیەك ڕیز دەجەنگن لەڕێی خوادا ﴿كَأَنَّهُم بُنۡيَٰنٞ مَّرۡصُوصٞ﴾ وەك کۆشکێکی قایمی چەسپیووی دامەزراو ﴿٤﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿يَٰقَوۡمِ لِمَ تُؤۡذُونَنِي﴾ ئەی گەلەکەم بۆچی ئازارم دەدەن ﴿وَقَد تَّعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بەدڵنیاییەوە دەزانن ﴿أَنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡۖ﴾ کە من نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿فَلَمَّا زَاغُوٓاْ﴾ جا کاتێك لایان دا لەهەق ﴿أَزَاغَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡۚ﴾ خواش دڵی وەرگێڕان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ دەرچوو ناکات ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِنِّى﴾ ئەی بەنو ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) بێگومان من ﴿رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُم﴾ نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ ئەو تەوراتەی کە لە پێش مندا هاتووە بەڕاستی دائەنێم ﴿وَمُبَشِّرًۢا بِرَسُولٍ﴾ وە مژدەتان پێ دەدەم بە پێغەمبەرێك ﴿يَأْتِى مِنۢ بَعْدِى﴾ کە لەدوای من دێ و ﴿ٱسْمُهُۥٓ أَحْمَدُ﴾ ناوی ئەحمەدە ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم﴾ ئەمجا کاتێك کە ئەو (پێغەمبەرە) یان بۆ هات ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ قَالُوا۟﴾ بە چەند نیشانەی ڕوون و ئاشکراوە ووتیان ﴿هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ جاکێ لەوکەسە ستەمکارترە ﴿ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ کەدرۆهەڵبەستێت بەدەم خواوە ﴿وَهُوَ يُدْعَىٰٓ إِلَى ٱلْإِسْلَٰمِ﴾ لە کاتێکدا کە بۆ ئیسلام بانگ دەکرێ ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەم کار ناکات ﴿٧﴾ ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِـُٔوا۟ نُورَ ٱللَّهِ﴾ دەیانەوێ ڕووناکی دینی خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ بە(فوی) دەمیان ﴿وَٱللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِۦ﴾ وە خوا ڕووناکی خۆی تەواو دەکات ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ با بێ باوەڕانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ بە ڕێنموونیی و ئاینێکی ڕاست و دروستەوە، هەتا بەسەر هەموو ئاینێکدا سەری بخات ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ﴾ هەرچەندە هاوبەش پەیداکەرانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَٰرَةٍ﴾ ئایا بازرگانیەکتان نیشان بدەم ﴿تُنجِيكُم﴾ کە ڕزگارتان بکات ﴿مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزایەکی پڕ لە ئازار ﴿١٠﴾ ﴿تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ (بازرگانیەکەش ئەمەیە) باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَتُجَٰهِدُونَ﴾ وە تێبکۆشن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿بِأَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ بە سامان وگیانی خۆتان ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿١١﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ (ئەوسا خوا) لە گوناهەکانتان خۆش دەبێ ﴿وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە (لە ڕۆژی دواییدا) دەتان خاتە باخاتێکەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةً﴾ (وە دەتانخاتە) خانوو کۆشکی زۆر پاك و خۆشەوە ﴿فِى جَنَّٰتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی دان ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١٢﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا﴾ وە شتێکی تر کە حەزی لێ دەکەن ﴿نَصْرٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ کەیارمەتی دانە لە خواوە ﴿وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾ وە ڕزگارکردنێکی نزیك (وئازادکردنی شاری مەککە یە) ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە (بەمە) مژدە بدە بەئیمانداران ﴿١٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوٓا۟ أَنصَارَ ٱللَّهِ﴾ ببن بە یارمەتی دەرانی (ئاینی) خوا ﴿كَمَا قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ هەروەك عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿لِلْحَوَارِيِّۦنَ﴾ بە هاوڕێ تایبەتیەکانی خۆی ﴿مَنْ أَنصَارِىٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ کێ یارمەتی دەری منە بۆ لای خوا ﴿قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ﴾ هاوڕێکانی ووتیان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەرانی (دینی) خواین ﴿فَـَٔامَنَت طَّآئِفَةٌ مِّنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەمجا دەستەیەك لە بەنو ئیسرائیل باوەڕیان هێنا ﴿وَكَفَرَت طَّآئِفَةٌ﴾ وە دەستەیەکیشیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَأَيَّدْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئێمەش پشتیوانی ئەوانەمان کرد کە باوەڕیان هێنا ﴿عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ﴾ لە بەرانبەر دوژمنەکانیاندا ﴿فَأَصْبَحُوا۟ ظَٰهِرِينَ﴾ بۆیە سەرکەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿١٤﴾

سورەتی ﴿ الْجُمُعَةِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەكات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە زەوی دایە ﴿الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ﴾ (ئەو خوایەی) كە پاشایەكی پاك و بێگەردی ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ زاڵی باڵادەستەتی كار بەجێ یە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ﴾ كە ناردوویەتی لە ناو نەخوێندەواراندا (عەرەبەكاندا) ﴿رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ دەخوێنێتەوە بەسەریاندا نیشانەكانی خوا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ پاكیان دەكاتە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان وفەرموودەی (پڕ سوود) یان فێر دەكات ﴿وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ هەرچەند ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ لە گومڕاییەكی ئاشكرادابوون ﴿٢﴾ ﴿وَآخَرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە (ڕەوانەشی كردووەبۆ) گەلانی تری جگە لەوان ﴿لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ كە هێشتا پێ یان نەگەیشتوون (و موسوڵمان نەبوون) ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستەتی كار دروستە ﴿٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئەوە بەهرەیەكی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ ئەیدا بە هەر كەسێك كە(خۆی) بیەوێ ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی فەزڵ و بەهرە وبەخششی گەورەیە ﴿٤﴾ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونەی بەسەرهاتی ئەوانەی ﴿حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ﴾ كە تەوراتیان درا بەسەردا ﴿ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا﴾ لە پاشان هەڵیان نەگرت (ڕەفتاریان پێ نەكرد) ﴿كَمَثَلِ الْحِمَارِ﴾ وەك گوێ درێژێكە ﴿يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ كە كتێبێكی زۆری هەڵگرتبێ (سوودی لێ نابینێ) ﴿بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئای چەند خراپە نموونەی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ كە نیشانەكانی خوایان بە درۆزانی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێ نموونیی گەلی ستەمكاران ناكات ﴿٥﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی ئەوانەی كە لەسەر دینی جوولەكەن ﴿إِنْ زَعَمْتُمْ﴾ ئەگەر پێتان وایە ﴿أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ﴾ كە بەڕاستی ئێوە دۆستی خوان ﴿مِنْ دُونِ النَّاسِ﴾ بێجگە لە خەڵكی تر ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ﴾ كەوا بوو داوای مردن بكەن ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەكەن ﴿٦﴾ ﴿وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا﴾ وە ئەوانە هەرگیز داوای مردن ناكەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ لەبەر ئەو (گوناهانەی) كە بەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بەستەم كاران ﴿٧﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي﴾ بڵێ بەڕاستی ئەو مردنەی كە ﴿تَفِرُّونَ مِنْهُ﴾ لێ ی ڕادەكەن ﴿فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ﴾ بێگومان پێتان دەگات و تووشتان دەبێ ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای خوای زانا بەئاشكراو نهێنیەكان ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدات ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی كەدەتانكرد ﴿٨﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَوٰةِ﴾ کاتێك کە بانگدرا بۆ نوێژ ﴿مِن يَوۡمِ ٱلۡجُمُعَةِ﴾ لە ڕۆژی هەینی دا ﴿فَٱسۡعَوۡاْ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِ﴾ بەپەلە بڕۆن بۆ یادی خوا (و نوێژی هەینی) و ﴿وَذَرُواْ ٱلۡبَيۡعَۚ﴾ واز لە کڕین و فرۆشتن بهێنن ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئائەوە بۆ ئێوە چاکترە ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن و تێ بگەن ﴿٩﴾ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ﴾ جا کاتێك کە نوێژی هەینی تەواوبوو ﴿فَٱنتَشِرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئیتر بڵاو ببنەوە بەسەر زەویی دا ﴿وَٱبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِ ٱللَّهِ﴾ وە داوای ڕزق و ڕۆزیی خوا بکەن ﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە زۆر یادی خوا بکەن ﴿لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارو سەر فەرازبن ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوۡاْ تِجَٰرَةً أَوۡ لَهۡوًا﴾ هەر کارێکی بازرگانی یان هەر کارێکی بێهودە ببینن ﴿ٱنفَضُّوٓاْ إِلَيۡهَا﴾ بڵاوەی لێ ئەکەن بۆلای ئەو بازرگانی یە ﴿وَتَرَكُوكَ قَآئِمٗاۚ﴾ وە تۆ بەجێ دێڵن بە ڕاوەستاوی (لەسەر مینبەرەکەت) ﴿قُلۡ مَا عِندَ ٱللَّهِ خَيۡرٞ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لای خوایە چاکترە ﴿مِّنَ ٱللَّهۡوِ وَمِنَ ٱلتِّجَٰرَةِۚ﴾ لەشتی بێ هودە و بازرگانی ﴿وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وەخوا باشترینی ڕۆزی دەرانە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾ کاتێك کە دووڕوان بێنە لات ﴿قَالُواْ نَشۡهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِۗ﴾ دەڵێن شایەتی دەدەین کە بەڕاستی تۆ پێغەمبەری خوایت ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ﴾ وە دیارە خوایش دەزانێ کە تۆ ڕەوانەکراوی ئەوی ﴿وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ وەخوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ﴾ کە بێگومان دووڕوان درۆزنن ﴿١﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ﴾ سوێندە (درۆ)کانی خۆیان کرد بەقەڵغان (بۆ خۆیان) ﴿فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ ئەمجا ڕێگری (خەڵك)یان دەکرد لەڕێ ی خوا ﴿إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کارێکی خراپیان دەکرد ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ﴾ ئەوە(ی کەووترا) لەبەر ئەوە بوو کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناو ﴿ثُمَّ كَفَرُواْ﴾ لەپاشان بێ باوەڕبوون ﴿فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ ئەمجا مۆر نرا بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمۡ لَا يَفۡقَهُونَ﴾ ئیتر ئەوان هیچ تێ ناگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيۡتَهُمۡ﴾ هەر کاتێك دەیان بینیت ﴿تُعۡجِبُكَ أَجۡسَامُهُمۡۖ﴾ لەش و قەڵافەتیان سەرسامت دەکات ﴿وَإِن يَقُولُواْ تَسۡمَعۡ لِقَوۡلِهِمۡۖ﴾ وە ئەگەر قسە بکەن گوێ لە قسەکەیان دەگرییت ﴿كَأَنَّهُمۡ خُشُبٞ مُّسَنَّدَةٞۖ﴾ (دوو ڕووان) هەروەك داری هەڵسپێردراو وان ﴿يَحۡسَبُونَ﴾ وا گومان دەبەن ﴿كُلَّ صَيۡحَةٍ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ هەموو هاوار و قیڕەیەك بۆسەر ئەوانە ﴿هُمُ ٱلۡعَدُوُّ﴾ هەر ئەوانن دوژمن ﴿فَٱحۡذَرۡهُمۡۚ﴾ کەواتە خۆتیان لێ بپارێزە ﴿قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ خوا بیانکوژێ (یان خوا لەناویان بەرێت) ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چۆن وەردەگێڕرێن (لەحەق) ﴿٤﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێـك پـێ یان بووترێـت ﴿تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ وەرن بـۆ لای پێغەمبەری خوا تا داوای لێخۆشبوونتان بۆ بکات ﴿لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ﴾ (سـەرپێچی دەکەن) سـەریان با دەدەن ﴿وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ﴾ وە دەیـان بینیت ڕوو وەرئەگێـڕن ﴿وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوان خۆیان بەگەورە دەزانـن ﴿٥﴾ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بـۆ ئـەوان یەکسـانە ﴿أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ داوای لێخۆشـبوونیان بۆ بکەیت ﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت ﴿لَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ هەرگیز خوا لێ یان خۆش نابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ لادەران ناکات ﴿٦﴾ ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوان ئەو کەسانەن کە دەڵێن: ﴿لَا تُنفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ (هیچ) مەبەخشن بـە ئەوانـەی کـە لەگـەڵ پێغەمبەردان ﴿حَتَّىٰ يَنفَضُّوا﴾ تا بـڵاوەی لێ بکـەن (و ئەم دینـە بفەوتێت) ﴿وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا هەرچی گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەویی هەیە هەمووی هـی خوایـە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بـەڵام دوو ڕووەکان نازانـن ﴿٧﴾ ﴿يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێـن سـوێندبێ ئەگـەر گەڕاینـەوە بـۆ مەدینە ﴿لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾ بێگومـان دەسـەڵاتدار و بەڕێـزەکان (مەبەسـت پێـی خۆیـان بـوو) لات و بـێ ڕێـزەکان لـە مەدینە دەردەکـەن (مەبەسـت پێـی بـڕواداران بـوو) ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (خـوای گەورەش بەرپەرچیان دەداتەوە و دەفەرموێت): ڕێز و گەورەیی تەنها بۆ خوا و بۆ پێغەمبەری خوا و باوەڕدارانە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام دووڕووان نازانن ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ﴾ ماڵ و منداڵەنتان بێ ئاگاتان نەکەن لەیادی خوا ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەر کەسێك وابکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان خەسارۆمەندن ﴿٩﴾ ﴿وَأَنفِقُوا مِن مَّا رَزَقْنَاكُم﴾ ببەخشـن لـەوەی ڕزق و ڕۆزیمـان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ پێش ئەوەی مـردن یەخە بـە یەکێکتان بگرێ ﴿فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي﴾ ئەوسـا بڵێـت: خوایە خۆزگە مردنـی منـت دوابخسـتایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ بـۆ ماوەیەکـی نزیـك ﴿فَأَصَّدَّقَ﴾ جـا ماڵم ببەخشـیایە ﴿وَأَكُن مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە چاکەکاران بوومایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَن يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا﴾ هەرگیز خوا هیچ کەسێك دوا ناخات (لەمردن) ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا﴾ کاتێك کەوەختی (مردنی) هات ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١١﴾

سورەتی ﴿التَّغَابُنِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەكات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان و زەوی دایە ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ دەسەڵاتی تەواو بۆ ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ﴾ وە هەرچی ستایش هەیە هەمووی بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەوە بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەڵاتە (١) ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی دروست كـردووە ﴿فَمِنكُمْ كَافِرٌ﴾ ئەمجـا هەندێكتـان بێ بـاوەڕو ﴿وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ﴾ هەندێكی تریشـتان باوەڕدارن ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەهەر شتێك كە ئەنجامی دەدەن (٢) ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئاسـمانەكان و زەوی دروسـت كـردووە بەحەق و ڕاسـتی ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ لەجوانترین شێوەشدا وێنەی كێشاون ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامیش هەر بۆلای ئەوە (گەڕانەوە) (٣) ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لـە ئاسـمانەكان و زەوی دایە خـوا دەیزانێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ وە شـارەزایە بەوەی دەیشـارنەوە، وە بەوەیشـی ئاشـكرای دەكـەن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە خوا زانایـە بـەوەی لەناو دڵ و دەروندایـە (٤) ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ﴾ ئایا پێتان نەگەیشـتووە هەواڵی ئەوانەی ﴿كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ كە بێ باوەڕ بوون لەمەو پێش ﴿فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ بۆیە چەشتیان تۆڵەی كاری خۆیان ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بـۆ ئـەوان هەیە سـزای سـەخت (٥) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ﴾ ئەو (سـزایە) بێگومـان بەهۆی ئـەوە وەبوو ﴿كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ كەپێغەمبەرەكانیان بۆهات بەبەڵگەی ئاشـكراوە ﴿فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا﴾ كـە چی دەیان ووت چـۆن ئەبێ ئادەمی یەك لە خۆمان ڕێ نموونیمان بكات ﴿فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوا﴾ ئەمجـا بێ بڕوا بوون و ڕوویـان وەرگێڕا ﴿وَّاسْتَغْنَى اللَّهُ﴾ وە خواش بێ نیازیی نواند (لە باوەڕهێنانیان) ﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ وەخوا دەوڵەمەندەو شایستەی ستایشە (٦) ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان وایان دەزانی ﴿أَن لَّن يُبْعَثُوا﴾ كـە (لـە ڕۆژی دوایـی دا) زینـدوو ناكرێنـەوە ﴿قُلْ بَلَىٰ﴾ (ئەی موحەممـەد ﷺ) پێیان بڵێ : بەڵێ ﴿وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ﴾ سـوێند بە پەروەردگارم بێگومـان زیندوو دەكرێنەوە ﴿ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ﴾ دڵنیابن پاشان هەواڵتان پێ دەدرێت بەوەی كە كردووتانە ﴿وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ وە ئەمە بۆ خوا (زۆر) ئاسـانە (٧) ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ كەواتە بـاوەڕ بهێنن بەخـواو پێغەمبەرەكەی و ﴿وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا﴾ بەو ڕووناكـی یەی دامان بەزاندووە (كە قورئانـە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وەخوا ئاگادارە بەوەی كە دەیكەن (٨) ﴿يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ﴾ (پاداشـتان دەداتەوە) لەڕۆژێكدا كە كۆتـان دەكاتەوە بۆ ڕۆژی كۆكردنەوە ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ﴾ ئـەوڕۆژە ڕۆژی زیانباری یە ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەركەسـێك بـڕوا بهێنێت بەخوا ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە كـردەوەی چاك بـكات ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ خوا چاوپۆشـی دەكات لەگوناهەكانی ودەیانسـڕێتەوە ﴿وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ وەدەیخاتـە نـاو بەهەشـتانێكەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ كە جۆگە ئـاوی زۆر بەژێریانـدا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیـدا دەمێننـەوە بەهەمیشـەیی وهەتـا هەتایـی ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە بردنەوە و سەركەوتنی گەورە (٩)

﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون و نیشانە و بەڵگەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ وە سەر ئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿١٠﴾ ﴿مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ ناڕەحەتی یەك تووشی (خەڵك) نابێت ﴿إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۗ﴾ مەگەر بەفەرمانی خوا نەبێت ﴿وَمَن يُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ هەر کەسێك باوەڕ بهێنێت بەخوا ﴿يَهۡدِ قَلۡبَهُۥۚ﴾ خوا ڕێ نموونی دڵی دەکات ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بەهەموو شت ئاگادارە ﴿١١﴾ ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَۚ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بکەن ﴿فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ ئەوسا ئەگەر پشتتان تێ کرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ جا ئەوەی لەسەر پێغەمبەری ئێمەیە ﴿ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای (ئاینەکەیەتی) ﴿١٢﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ﴾ خوا زاتێکە کە جگە لەو هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ دەی با باوەڕداران تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ مِنۡ أَزۡوَٰجِكُمۡ وَأَوۡلَٰدِكُمۡ عَدُوّٗا لَّكُمۡ﴾ بەڕاستی هەندێك لەژنان و منداڵەکانتان دوژمنی ئێوەن (بەوەی دەیانەوێت ڕێگریتان بکەن لەڕێگەی خودا و پەشیمانتان بکەنەوە لەئاینەکەتان) ﴿فَٱحۡذَرُوهُمۡۚ﴾ جا خۆتانیان لێ بپارێزن (وئاگاداریان بن، بەگوێیان نەکەن) ﴿وَإِن تَعۡفُواْ﴾ وە ئەگەر (لێیان) ببورن ﴿وَتَصۡفَحُواْ﴾ وە واز بهێنن (لێیان) ﴿وَتَغۡفِرُواْ﴾ وە (لێیان) خۆش ببن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خواش لێ خۆش بووی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَأَوۡلَٰدُكُمۡ فِتۡنَةٞۚ﴾ بێگومان سەروەت وسامان ومال و منداڵتان هۆی تاقی کردنەوەتانن ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥٓ أَجۡرٌ عَظِيمٞ﴾ لەکاتێکدا خوا پاداشتی زۆر گەورەی لەلایە ﴿١٥﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ مَا ٱسۡتَطَعۡتُمۡ﴾ کەوا بوو لەخوا بترسن وبەندایەتی ئەو بکەن ئەوەندەی کە دەتوانن ﴿وَٱسۡمَعُواْ وَأَطِيعُواْ﴾ وە گوێڕایەڵ و ملکەچی بن ﴿وَأَنفِقُواْ خَيۡرٗا لِّأَنفُسِكُمۡۗ﴾ وە ماڵ ببەخشن کە بۆ خۆتان چاکترە ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفۡسِهِۦ﴾ وە ئەوەی پارێزراو بێ لەچرووکی نەفسی خۆی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ هەر ئەوانن سەرکەوتوو ڕزگار ﴿١٦﴾ ﴿إِن تُقۡرِضُواْ ٱللَّهَ قَرۡضًا حَسَنٗا﴾ ئەگەر قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (واتە ببەخشن لەپێناو خوا) ﴿يُضَٰعِفۡهُ لَكُمۡ﴾ چەند بەرانبەری دەکاتەوە بۆتان ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۚ﴾ وە لێتان خۆش دەبێ ﴿وَٱللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا سوپاسگوزاری لەسەرخۆ وبەئارامە ﴿١٧﴾ ﴿عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ (ئەو زاتە پەروەردگارێکی) زانا وئاگادارە بە شتە پەنهان و ئاشکراکان ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ٱلطَّلَاقِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (تۆ و ئوممەتەکەت) ﴿إِذَا طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ هەر کاتێك ویستان ژنەکانتان تەڵاق بدەن ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ با تەڵاقیان بدەن لەکاتی عیدەیاندا (ئەو کاتەی لەحەیز پاك بوونەتەوەو لەگەڵیان دروست نەبوون) ﴿وَأَحْصُوا۟ ٱلْعِدَّةَ﴾ وە عیدەی (ژنەکانتان) بەووردی بژمێرن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ رَبَّكُمْ﴾ وە لەخوا بترسن کەپەروەردگارتانە ﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ﴾ ئەو ژنانە دەرمەکەن ﴿مِنۢ بُيُوتِهِنَّ﴾ لەماڵەکانی خۆیان (تاعیدەیان تەواو دەبێ) ﴿وَلَا يَخْرُجْنَ﴾ ئافرەتانیش با دەرنەچن (لە ماڵەکانیان) ﴿إِلَّآ أَن يَأْتِينَ بِفَٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کارێکی خراپی ئاشکرا بکەن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنوورەکانی خودان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ﴾ هەر کەسێك لەسنوورەکانی خوا دەربچێت ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُۥ﴾ ئەوە بێگومان ستەمی لەخۆی کردووە ﴿لَا تَدْرِى لَعَلَّ ٱللَّهَ يُحْدِثُ﴾ تۆ چووزانی لەوانەیە خوا پێشی بهێنێت ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا﴾ دوای ئەوە کار وبارودۆخێکی تر (و ژن وپیاوەکە بکەونەوە یەکتر وئاشتیان ببێتەوە) ﴿١﴾ ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە گەیشتنە کاتی خۆیان (پاش تەڵاقێك یان دوو تەڵاق) ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ ئەوسا یان بیانهێڵنەوە بەباشی (بیانبەنەوە بۆ لای خۆتان بەشێوەیەکی چاك) ﴿أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان لێیان جیا ببنەوە بەباشی ﴿وَأَشْهِدُوا۟ ذَوَىْ عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ وە دوو شاهیدی دادپەروەر بگرن لەخۆتان ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلشَّهَٰدَةَ لِلَّهِ﴾ کە لەبەر خوا ئەو شاهیدیە بدەن ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ ئەوانەی (باسکران پەندێکن) ﴿يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ يُؤْمِنُ﴾ کە ئامۆژگاری ئەوانەی پێ دەکرێ کە باوەڕیان هەبێ ﴿بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ بەخوا و ڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ﴾ وە هەر کەسێ خواناس بێ ﴿يَجْعَل لَّهُۥ مَخْرَجًا﴾ خوا دەرووی لێ دەکاتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ وە رزق و ڕۆزی دەدات لەلایەکەوەکە بەخەیاڵیدا نەهاتووە وبیری لێ نەکردوەتەوە ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەکەسێ پشت بەخوا ببەستێ ﴿فَهُوَ حَسْبُهُۥٓ﴾ ئەوە خوای بەسە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بَٰلِغُ أَمْرِهِۦ﴾ بەڕاستی خوا کار و فەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێ ﴿قَدْ جَعَلَ ٱللَّهُ لِكُلِّ شَىْءٍ قَدْرًا﴾ بێگومان خوا بۆ هەموو شتێك ئەندازەیەکی دیاری کراوی داناوە ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّٰٓـِٔى يَئِسْنَ مِنَ ٱلْمَحِيضِ﴾ ئەوانەی کە بێ هیوا دەبن لەکەوتنە حەیزەوە ﴿مِن نِّسَآئِكُمْ﴾ لە ژنانتان ﴿إِنِ ٱرْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَٰثَةُ أَشْهُرٍ﴾ ئەگەر (دەربارەی زانینی عیدەیان) دوو دڵ بوون ئەوا عیدەیان سێ مانگە ﴿وَٱلَّٰٓـِٔى لَمْ يَحِضْنَ﴾ وە (هەروا) ئەوانەش کە (لەبەر منداڵی) هێشتا حەیزیان پێیدا نەهاتووە (عیدەیان هەر سێ مانگە) ﴿وَأُو۟لَٰتُ ٱلْأَحْمَالِ﴾ وە ژنانی سك پڕ (دوو گیان) ﴿أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ عیدەیان ئەو کاتەیە کە سکەکەیان دابنێن ﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ﴾ هەر کەسێك لە خوا بترسێت ﴿يَجْعَل لَّهُۥ مِنْ أَمْرِهِۦ يُسْرًا﴾ خوا کاری بۆ ئاسان دەکات ﴿٤﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَمْرُ ٱللَّهِ﴾ ئەوەی (کەباسکرا) فەرمانی خوایە ﴿أَنزَلَهُۥٓ إِلَيْكُمْ﴾ کە بۆی ناردونەتە خوارەوە ﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك خواناس و لەخواترس بێت ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ﴾ گوناهەکانی بۆ دائەپۆشێ و ئەیانسڕێتەوە ﴿وَيُعْظِمْ لَهُۥٓ أَجْرًا﴾ پاداشتی گەورەی دەداتەوە ﴿٥﴾

﴿أَسْكِنُوهُنَّ﴾ (ژنانی ته‌لاق دراو) دابنێن و نیشته‌جێیان بکه‌ن ﴿مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم﴾ له‌و شوێنه‌ی که (خۆتان) داده‌نیشن ونیشته‌جێ ده‌بن ﴿مِّن وُجْدِكُمْ﴾ به‌ پێ ی توانای خۆتان ﴿وَلَا تُضَارُّوهُنَّ﴾ وه زیانیان پێ مه‌گه‌یه‌نن ﴿لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ تا ته‌نگیان پێ هه‌ڵچنن ﴿وَإِن كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ﴾ وه ئه‌گه‌ر دووگیان بوون ﴿فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ ئه‌وه خه‌رجیان بکێشن ﴿حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ تا سکه‌که‌یان دائه‌نێن ﴿فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ﴾ ئه‌وسا ئه‌گه‌ر شیریان دا به‌ منداڵه‌که‌تان ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئه‌وا ئێوه‌ش کرێ یان بده‌نێ ﴿وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ﴾ وه له‌ناو خۆتاندا ڕاوێژ بکه‌ن به‌چاکی (ده‌رباره‌ی منداڵه‌که) ﴿وَإِن تَعَاسَرْتُمْ﴾ وه ئه‌گه‌ر ته‌نگیتان کرد(نه‌سازان له کرێکه‌دا) ﴿فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ﴾ ئه‌وه با ئافره‌تێکی تر شیری بداتێ ﴿٦﴾ ﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ﴾ باده‌وڵه‌مه‌ند به‌پێ ی ده‌وڵه‌مه‌ندیی نه‌فه‌قه بدات ﴿وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ﴾ وه هه‌ر که‌سێك که‌م ده‌ست وهه‌ژار بوو ﴿فَلْيُنفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ﴾ با به‌پێ ی ئه‌وه‌ی که‌خوا داویه‌تیه نه‌فه‌قه بدات ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا له‌که‌س ناکات ﴿إِلَّا مَا آتَاهَا﴾ مه‌گه‌ر به پێی ئه‌وه نه‌بێت که‌پێی داوه ((له توانا) ﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ بێگومان خوا دوای ته‌نگانه ئاسانی دێنێت ﴿٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ﴾ زۆر له گوندنشین و شارنشینه‌کان سه‌رپێچی یان کرد ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ﴾ له‌فه‌رمانی په‌روه‌ردگار و پێغه‌مبه‌ره‌کانی ﴿فَحَاسَبْنَاهَا﴾ ئێمه‌ش پرسینه‌وه‌مان له‌گه‌ڵ کردن ﴿حِسَابًا شَدِيدًا﴾ به پرسینه‌وه‌یه‌کی سه‌خت ﴿وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُّكْرًا﴾ وه سزامان دان به‌سزایه‌کی دژوار ﴿٨﴾ ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا﴾ ئیتر ئاکامی کرده‌وه‌ی خۆیانیان چه‌شت ﴿وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا﴾ وه سه‌رئه‌نجامی کاریان بوو به‌زیانباریی و خه‌سارۆمه‌ندی ﴿٩﴾ ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا ئاماده‌ی کردووه بۆیان سزایه‌کی سه‌خت ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ که‌واته له‌خوا بترسن ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی خاوه‌ن ژیری وبیر و هۆشن ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئه‌وانه‌ی باوه‌ڕیان هێناوه ﴿قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا﴾ بێگومان خوا قورئانی بۆ دابه‌زاندون ﴿١٠﴾ ﴿رَّسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ﴾ (هه‌روه‌ك بۆی ناردون) پێغه‌مبه‌رێك که‌ده‌خوێنێته‌وه بۆتان ﴿آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ﴾ ئایه‌ته‌کانی خوا که ڕوون که‌ره‌وه‌ن ﴿لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ده‌ربهێنێت ئه‌وانه‌ی که باوه‌ڕیان هێناوه ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وه کرده‌وه‌ی چاکیان کردووه ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ له‌تاریکستانی (بێ دینی) بۆ ڕووناکی (دینداری) ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وه هه‌ر که‌سێك باوه‌ڕ بهێنێت به‌خوای گه‌وره ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وه کار وکرده‌وه‌ی چاك ئه‌نجام بدات ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ ئه‌وه خوای گه‌وره ده‌یخاته ناو به‌هه‌شتانێکه‌وه ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ که به ژێر دره‌خته‌کانیدا جۆگه ئاوی زۆر ده‌ڕوا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیاده‌مێننه‌وه‌به‌هه‌میشه‌یی ﴿قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا﴾ بێگومان خوا (له‌وێ) ڕۆزیی چاکی بۆ ئاماده‌کردووه ﴿١١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي﴾ خوا زاتێکه ﴿خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾ که حه‌وت ئاسمانی دروست کردووه ﴿وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ﴾ وه به‌وێنه‌ی ئه‌وان زه‌ویشی دروست کردووه ﴿يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ﴾ فه‌رمانی خوا له نێوانیاندا داده‌به‌زێت ﴿لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ تا چاك بزانن که خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ به‌سه‌ر هه‌موو شتێکدا به ده‌سه‌ڵات و به توانایه ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وه بێگومان خوا ﴿قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ (به‌زانست وزانیاری) ده‌وری هه‌موو شتێکی داوه (واته : ئاگاداری هه‌موو بوونه‌وه‌ره) ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿ التَّحۡرِيمِ ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێغەمبەری خودا(ﷺ) لەگەڵ خاتوو ماریەی خێزانی کۆبویەوە و حەفصەی دایکی باوەڕدارانیش بەمەی زانی، پێغەمبەریش (ﷺ) بەحەفصەی فەرموو: ئەوە ماریەم لەخۆم حەرام کرد بەو مەرجەی ئەم نهێنیە لای کەس نەدرکێنیت، حەفصەش ڕۆشت لای عائیشە نهێنیەکەی درکاندا، بەم هۆیەوە ئەم سورەتە هاتە خوارەوە ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿ لِمَ تُحَرِّمُ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكَ ﴾ بۆچی شتێك لەخۆت حەرام دەکەیت کە خوا بۆی حەلاڵ کردویت (مەبەست پێی خاتوو ماریە بوو) ﴿ تَبۡتَغِي مَرۡضَاتَ أَزۡوَٰجِكَ ﴾ تۆ ڕەزامەندی ژنەکانت دەوێ ﴿ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴾ لەکاتێکدا خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿١﴾ ﴿ قَدۡ فَرَضَ ٱللَّهُ لَكُمۡ ﴾ بێگومان خوا داینـاوە بۆتان ﴿ تَحِلَّةَ أَيۡمَٰنِكُمۡ ﴾ هەڵوەشاندنەوەی سوێندەکانتان ﴿ وَٱللَّهُ مَوۡلَىٰكُمۡ ﴾ خوا کارساز و دۆستی ئێوەیە ﴿ وَهُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ ﴾ وە ئەو زانای کاردروستە ﴿٢﴾ ﴿ وَإِذۡ أَسَرَّ ٱلنَّبِيُّ ﴾ کاتێك کە پێغەمبەر ﷺ بەنهێنی ﴿ إِلَىٰ بَعۡضِ أَزۡوَٰجِهِۦ حَدِيثٗا ﴾ لای هەندێ لەژنەکانی قسەیەکی درکاند ﴿ فَلَمَّا نَبَّأَتۡ بِهِۦ ﴾ ئەمجا کەئەو (ژنە) قسەکەی کرد (بۆ هەویکەی) ﴿ وَأَظۡهَرَهُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ﴾ خواش پێغەمبەری ﷺ ئاگادار کرد ﴿ عَرَّفَ بَعۡضَهُۥ وَأَعۡرَضَ عَنۢ ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) هەندێك (لەقسەکان) ی باسکرد و بێ دەنگ بوو لە ﴿ بَعۡضٖ ﴾ هەندێکی تری ﴿ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِۦ قَالَتۡ ﴾ ئەمجا کە پێ ی ووت (ژنەکەی) ووتی: ﴿ مَنۡ أَنۢبَأَكَ هَٰذَا ﴾ کێ ئەمەی پێ گەیاندی ﴿ قَالَ نَبَّأَنِيَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡخَبِيرُ ﴾ فەرمووی خوای زانای ئاگادار پێ ی گەیاندم ﴿٣﴾ ﴿ إِن تَتُوبَآ إِلَى ٱللَّهِ ﴾ (ئەی حەفصە و عائیشە) ئەگەر هەردووکتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خودا (جێ ی خۆیەتی) ﴿ فَقَدۡ صَغَتۡ قُلُوبُكُمَا ﴾ چونکە بەڕاستی دڵتان لایدا (لە حەق و ڕاستی) ﴿ وَإِن تَظَٰهَرَا عَلَيۡهِ ﴾ وە ئەگەر پشتی یەکتر بگرن لەدژی پێغەمبەر ﷺ (سەرکەوتوو نابن) ﴿ فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ مَوۡلَىٰهُ ﴾ چونکە بێگومان پشگیری ئەوە خواو ﴿ وَجِبۡرِيلُ وَصَٰلِحُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴾ جوبرەئیل و ئیمانداره چاکەکانیش ﴿ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ بَعۡدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ ﴾ دوای ئەوان فریشتەکانیش پشتیوانی ئەون ﴿٤﴾ ﴿ عَسَىٰ رَبُّهُۥٓ إِن طَلَّقَكُنَّ ﴾ دڵنیابن ئەگەر ئێوە تەلاق بدات پەروەردگاری ﴿ أَن يُبۡدِلَهُۥٓ أَزۡوَٰجًا خَيۡرٗا مِّنكُنَّ ﴾ لەبری ئێوە ژنانێکی باشتر لەئێوەی دەداتێ ﴿ مُسۡلِمَٰتٖ مُّؤۡمِنَٰتٖ ﴾ موسڵمانانی، بڕوادارانی ﴿ قَٰنِتَٰتٖ تَٰٓئِبَٰتٍ ﴾ نزاکارانی، تەوبەکارانی ﴿ عَٰبِدَٰتٖ سَٰٓئِحَٰتٖ ﴾ خواپەرستانی، ڕۆژووگران ﴿ ثَيِّبَٰتٖ وَأَبۡكَارٗا ﴾ لە بێوەژنان و کیژان ﴿٥﴾ ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا ﴾ خۆتان و کەس وکارتان بپارێزن لەئاگرێك ﴿ وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ ﴾ کە سووتەمەنی یەکەی ئادەمی و بەردە ﴿ عَلَيۡهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٞ شِدَادٞ ﴾ سەرپەرشتی ئەو (ئاگری دۆزەخەن) چەند فریشتەیەکی زبر و توندو تیژی وان ﴿ لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ ﴾ کە نافەرمانی خوا ناکەن لەوەی کەفەرمانیان پێ ئەدات ﴿ وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ ﴾ وەچ فەرمانێکیان پێ بدرێ دەیکەن ﴿٦﴾ ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ﴾ ئەی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿ لَا تَعۡتَذِرُواْ ٱلۡيَوۡمَ ﴾ ئەمڕۆ (کەڕۆژی دواییە) عوزر وبیانوو مەهێننەوە ﴿ إِنَّمَا تُجۡزَوۡنَ مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴾ چونکە بێگومان پاداشت دەدرێنەوە لەسەر ئەوەی کە دەتانکرد ﴿٧﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەى ئەوانەى كە باوەڕتان هێناوە ﴿تُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لاى خواى گەورە ﴿تَوۡبَةٗ نَّصُوحًا﴾ بە گەڕانەوەيەكى ئێجگارىى (وڕاست ودروست، كەجارێكى تر نەگەڕێنەوە سەر ئەو گوناهە) ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمۡ أَن يُكَفِّرَ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ﴾ تا پەروەردگارتان لە گوناهەكانتان خۆش بێ ﴿وَيُدۡخِلَكُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ وە بتان خاتە ناو باخاتێكەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ كە دەڕوا بەژێريانـدا جۆگە ئاوى زۆر ﴿يَوۡمَ لَا يُخۡزِي ٱللَّهُ ٱلنَّبِيَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥۖ﴾ لەڕۆژێكدا كە خواى گەورە، پێغەمبەر ﷺ وكەسانێ كەباوەڕيان هێناوە لەگەڵيدا سەرشۆڕيان ناكات ﴿نُورُهُمۡ يَسۡعَىٰ بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ﴾ ڕووناكى (ئيمان)يان دەڕوات لەپێشيانەوەو ﴿وَبِأَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ لەلاى ڕاستيانەوە ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَتۡمِمۡ لَنَا نُورَنَا﴾ دەڵێن ئەى پەروەردگارمان ڕووناكى يەكەمان بۆ زيادو تەواوبكە ﴿وَٱغۡفِرۡ لَنَآۖ﴾ وەلێمان خۆش ببە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بەڕاستى هەر تۆيت بەسەر هەموو شتێكدا دەسەڵاتدارى ﴿٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەى پێغەمبەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلۡكُفَّارَ وَٱلۡمُنَٰفِقِينَ﴾ بجەنگە لەگەڵ بێ باوەڕان و دوو ڕوواندا ﴿وَٱغۡلُظۡ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ وەتوند و تيژبە لەگەڵياندا ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ وەجێيان دۆزەخە ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ كە سەرئەنجامێكى زۆر خراپە ﴿٩﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱمۡرَأَتَ نُوحٖ وَٱمۡرَأَتَ لُوطٖۖ﴾ خوا بۆ بێ باوەڕان ژنى نووح و ژنى لووطى بەنموونە هێنايەوە ﴿كَانَتَا تَحۡتَ عَبۡدَيۡنِ﴾ كە لەژێر (نيكاحى) دوو بەندەدا بوون ﴿مِنۡ عِبَادِنَا صَٰلِحَيۡنِ﴾ لەبەندە چاكەكانى ئێمە ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ ئەمجا خيانەتيان لەگەڵكردن (مەبەست پێى بێ باوەڕ بوون پێيان) ﴿فَلَمۡ يُغۡنِيَا عَنۡهُمَا مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـٔٗا﴾ كەچى (مێردەكانيان) نەيانتوانى شتێك لەسزاى خوايان لێ دووربخەنەوە ﴿وَقِيلَ ٱدۡخُلَا ٱلنَّارَ﴾ وەپێيان ووترا كەبڕۆنە ناو ئاگرەوە ﴿مَعَ ٱلدَّٰخِلِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەى كەدەڕۆنە ناويەوە ﴿١٠﴾ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا﴾ (هەروا) خوا نموونەيەكى ترى هێنايەوە ﴿لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بۆ ئەوانەى كە بڕوايان هێناوە ﴿ٱمۡرَأَتَ فِرۡعَوۡنَ﴾ (بە) ژنى فيرعەون ﴿إِذۡ قَالَتۡ﴾ كاتێك كەووتى ﴿رَبِّ ٱبۡنِ لِي﴾ پەروەردگارم بۆم دروست بكە ﴿عِندَكَ بَيۡتٗا فِي ٱلۡجَنَّةِ﴾ لاى خۆت ماڵێك لە بەهەشتدا ﴿وَنَجِّنِي مِن فِرۡعَوۡنَ وَعَمَلِهِۦ﴾ وە ڕزگارم بكە لە فيرعون و كردەوەكانى ﴿وَنَجِّنِي مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وەڕزگارم بكە لە گەڵى ستەمكاران ﴿١١﴾ ﴿وَمَرۡيَمَ ٱبۡنَتَ عِمۡرَٰنَ﴾ وە(بە) مەريەمى كچى عيمران (نموونە دەهێنێتەوە) ﴿ٱلَّتِيٓ أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا﴾ ئەوەى كە داوێنى خۆى پاك ڕاگرت ﴿فَنَفَخۡنَا فِيهِ﴾ ئەوسا ئێمە فوومان پياكرد ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەڕۆحێك كە خۆمان دروستمان كردووە ﴿وَصَدَّقَتۡ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ﴾ وە باوەڕى هێنا بوو بە ووتەكانى پەروەردگارى خۆى وكتێبەكانى ﴿وَكَانَتۡ مِنَ ٱلۡقَٰنِتِينَ﴾ وە لەڕيزى گوێڕايەڵ وفەرمانبەرداراندا بوو ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿ المُلْكِ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ ﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی کەهەرچی دەسەلات و پاشایی هەیە بەدەست ئەوە ﴿ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ وە ئەو دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١﴾ ﴿ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ ﴾ ئەو زاتەی کە مردن و ژیانی داهێناوە ودروستکردووە ﴿ لِيَبْلُوَكُمْ ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە ﴿ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴾ کە کردەوەی کامتان چاکترە ﴿ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴾ وە هەر ئەوە باڵا دەست و لێ خۆشبوو ﴿٢﴾ ﴿ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ﴾ ئەو زاتەی کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە یەك لەسەر یەك ﴿ مَا تَرَىٰ ﴾ تۆ نابینیت (ئەی تەماشاکەر) ﴿ فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ ﴾ لەدروست کراوەکانی خوای میهرەباندا ﴿ مِن تَفَاوُتٍ ﴾ هیچ نارێکی یەك ﴿ فَارْجِعِ الْبَصَرَ ﴾ چاو بگێڕە و ورد بەرەوە (بزانە) ﴿ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ ﴾ ئایا هیچ ناتەواویەك دەبینیت ﴿٣﴾ ﴿ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ ﴾ دووبارە چاو بگێڕە ﴿ كَرَّتَيْنِ ﴾ یەك لە دوای یەك ﴿ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا ﴾ چاووت بەڕیسوایی و نائومێدیی دەگەڕێتەوە بۆ لای خۆت ﴿ وَهُوَ حَسِيرٌ ﴾ وە ئەو (چاوەت) ماندووە وتاقەتی چووە ﴿٤﴾ ﴿ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ ﴾ سوێندبێت بێگومان ئاسمانی دونیامان ڕازاندوەتەوە بەچرای زۆر(ی ئەستێرە) ﴿ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِّلشَّيَاطِينِ ﴾ وە گێڕاومانن بەڕەجمی شەیتانەکان ﴿ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ئەوان (لە قیامەتدا) سزای ئاگری هەڵگیرساو ﴿٥﴾ ﴿ وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە بێ بڕوان بە پەروەرگاریان ﴿ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴾ سزای دۆزەخ ئامادەیە، کە مەنزڵگایەکی زۆر خراپە ﴿٦﴾ ﴿ إِذَا أُلْقُوا فِيهَا ﴾ کاتێك کە فڕێ درانە ناوی یەوە ﴿ سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا ﴾ لەو دۆزەخەوە لوورەو نرکەیەك دەبیستن ﴿ وَهِيَ تَفُورُ ﴾ وە ئەو ئەکوڵێ و جۆش دەخوات ﴿٧﴾ ﴿ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ﴾ نزیکە (دۆزەخ) لەڕقانا پارە پارە ببێ ﴿ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ ﴾ هەر کاتێ دەستەیەك فڕێ بدرێنە ناویەوە ﴿ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا ﴾ دەرگاوانەکانی دۆزەخ پرسیاریان لێ دەکەن ﴿ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴾ ئایا پێغەمبەرێکی ترسێنەرتان بۆ نەهاتووە (لە دونیادا) ﴿٨﴾ ﴿ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ ﴾ دەڵێن بەڵێ بۆمان هاتووە ﴿ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا ﴾ بەڵام بەدرۆمان دەزانی، و دەمان ووت (پێی) ﴿ مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ ﴾ خوا هیچی نە ناردۆتە خوارەوە ﴿ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴾ ئێوە بەس لە گومڕاییەکی گەورەدان ﴿٩﴾ ﴿ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ ﴾ وە دەڵێن ئەگەر قسەی (پێغەمبەران) مان ببیستایە ﴿ أَوْ نَعْقِلُ ﴾ یان تێ بگەشتینایە ﴿ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴾ ئەمڕۆ لە هاوەڵانی دۆزەخ نە دەبووین ﴿١٠﴾ ﴿ فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ ﴾ ئەوسا ئیتر بەناچاری دان بە گوناهەکانیاندا دەنێن ﴿ فَسُحْقًا لِّأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴾ کەوابوو دووریی لە میهرەبانی خوا بۆ هاوەڵانی دۆزەخ. ﴿١١﴾ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ ﴾ بێگومان ئەوانەی لە پەنهانیدا لە خوای خۆیان دەترسن ﴿ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٢﴾

﴿وَأَسِرُّوا۟ قَوْلَكُمْ أَوِ ٱجْهَرُوا۟ بِهِۦٓ﴾ ئێوە قسە بە پەنهانی بکەن یان بە ئاشکرا (بۆ خوا یەکسانە چونکە) ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ ئەو (خوای گەورە) ئاگادارە بەخودی (نهێنی) دڵان ﴿١٣﴾ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ ئایا ئەو خوایەی کە مەردوومی دروست کردووە ئاگای لە نهێنییان نییە ﴿وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ﴾ لە کاتێکدا کە ئەو ووردبین وئاگادارە ﴿١٤﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا﴾ خوا ئەو زاتەیە کە زەوی بۆ ڕام کردوون ﴿فَٱمْشُوا۟ فِى مَنَاكِبِهَا﴾ دەی بگەڕێن بە هەموو گۆشەو کەنارێکیدا ﴿وَكُلُوا۟ مِن رِّزْقِهِۦ﴾ وە لە ڕۆزی خوا بخۆن ﴿وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ﴾ وە هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوە ﴿١٥﴾ ﴿ءَأَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسمانە ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمُ ٱلْأَرْضَ﴾ کە بتانباتە خوارەوە بەناخی زەویی دا ﴿فَإِذَا هِىَ تَمُورُ﴾ لە کاتێکدا کە زەوی (وەك دەریا) گێژ بخوات و (بێتە لەرزین)؟ ﴿١٦﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسمانە ﴿أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ کە بای توندتان بنێرێتە سەر بە وورده زیخەوە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ﴾ ئەو دەمە تێ دەگەن کە هەڕەشەی ئێمە چۆنە ؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەو (گەلانەی) کە لەپێش ئەماندا بوون (پێغەمبەرانی ئێمەیان) بە درۆزن دانا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بە گژدا چوونەوەی ئێمە (لەوان) ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَى ٱلطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ ئایا سەیری باڵندەکان ناکەن بە ژوور سەریانەوە ﴿صَٰٓفَّٰتٍ وَيَقْبِضْنَ﴾ بە باڵ کراوەیی و هێنانەوەیەك ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ ڕای نەگرتوون (بەو ئاسمانەوە) خوا نەبێ ﴿إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍۭ بَصِيرٌ﴾ کە ئەو بە هەموو شتێك بینایە ﴿١٩﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى هُوَ جُندٌ لَّكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە لەشکری ئێوەیە ﴿يَنصُرُكُم مِّن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ یارمەتیتان دەدات لە جیاتی خوای میهرەبان ؟! ﴿إِنِ ٱلْكَٰفِرُونَ إِلَّا فِى غُرُورٍ﴾ بێ بڕوایان هەر لە فریو خواردنان ﴿٢٠﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى يَرْزُقُكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە ڕۆزیتان دەدات ﴿إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُۥ﴾ ئەگەر خوا ڕۆزی خۆیتان لێ بگرێتەوە ؟ ﴿بَل لَّجُّوا۟ فِى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾ بەڵکو (بە ئارەزوو) درێژەیان دا بەسەرکەشی و دوور کەوتنەوە (لە ڕێ ی ڕاست) ﴿٢١﴾ ﴿أَفَمَن يَمْشِى مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِۦٓ أَهْدَىٰٓ﴾ ئایا ئەو کەسەی بڕواو بەدەما بکەوێ باشتر ڕێ دەردەکات؟ ﴿أَمَّن يَمْشِى سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ یان یەکێك کە قنج و قیت بڕوا بەسەر ڕێگایەکی ڕاست و ڕەواندا ؟ ﴿٢٢﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر خوایە کە درووستی کردوون و بەدیهێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ وە گوێ و چاوو دڵی پێ داوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ زۆر بە دەگمەن سوپاسی (ئەم بەهرانە) دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بڵێ: هەر خوایە کە ئێوەی بڵاوکردوەتەوە لە زەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای خواش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ (بێ بڕواکان بە گاڵتەوە) دەڵێن: ئەم بەڵێنە (بە هاتنی ڕۆژی دوایی) کەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: زانینی ئەو ڕۆژە هەر لای خوایە ﴿وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وە من تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٢٦﴾

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً﴾ کاتێك بێ بڕوایان ئەو سزایەیان بەدی کرد لە نزیك خۆیانەوە ﴿سِيٓـَٔتْ وُجُوهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ تاڵ دەبێ ڕووخساری ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿وَقِيلَ هَٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تَدَّعُونَ﴾ وە (پێ یان) دەووترێ: ئەمەیە ئەو (ڕۆژە) ی کە داواتان دەکرد ﴿٢٧﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ بڵێ: پێم بڵێن ﴿إِنْ أَهْلَكَنِىَ ٱللَّهُ وَمَن مَّعِىَ﴾ ئەگەر خوا من و ئەو (موسوڵمانانە) ی کە لە گەڵمان لە ناومان ببات ﴿أَوْ رَحِمَنَا﴾ یا میهرەبانییمان لەگەڵ بکات ﴿فَمَن يُجِيرُ ٱلْكَٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی کێ پەنای بێ بڕوایان دەدات لە سزای سەخت ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلرَّحْمَٰنُ ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ بڵێ: هەر ئەوە خوای بەخشندە کە بڕوامان پێ هێناوە ﴿وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا﴾ وە هەر بەو پشتمان بەستووە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ جا لەمەولا دەزانن کە کێ لە گومڕایی یەکی ئاشکرا دایە ﴿٢٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ بڵێ: پێم بڵێن ﴿إِنْ أَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا﴾ ئەگەر ئاو(ی خواردنەوە) تان ڕۆبچێ بە ناخی زەوی دا ﴿فَمَن يَأْتِيكُم بِمَآءٍ مَّعِينٍ﴾ دەی کێ (بێجگە لە خوا) ئاوی زوڵاڵتان بۆ دەهێنێ ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ القَلَم ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿نٓ﴾ بە (نوون) دەخوێنرێتەوە، خوا بەماناکەی زاناترە بۆ زیاتر زانیاری سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾ سوێند بە پێنووس و بەو دێرانەی دەینوسن ﴿١﴾ ﴿مَآ أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ﴾ تۆ لە سایەیی بەخششی خواوە شێت نیت ﴿٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ﴾ وە بێگومان پاداشتی نەبڕانەوە هەیە بۆ تۆ ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خویەکی ئێجگار بەرزو گەورەیت ﴿٤﴾ ﴿فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ﴾ جا بەم زووانە تۆش و ئەوانیش دەبینن ﴿٥﴾ ﴿بِأَييِّكُمُ ٱلْمَفْتُونُ﴾ کە کامتان شێتن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستی خوای وون کردبێ ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ﴾ وە ئەو زاناترە بەو کەسانەی کە ڕێ ی ڕاستیان گرتبێ ﴿٧﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ ٱلْمُكَذِّبِينَ﴾ گوێڕایەڵی ئەوانە مەبە کە قسەکانت بە درۆ دەزانن ﴿٨﴾ ﴿وَدُّوا۟ لَوْ تُدْهِنُ﴾ حەزیان دەکرد کە تۆ نەرمی نیشان بدەیت ﴿فَيُدْهِنُونَ﴾ ئەوسا ئەوانیش نەرمیی (بەرانبەرت) دەنوێنن ﴿٩﴾ ﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ﴾ گوێڕایەڵی مەکە بۆ هیچ سوێند خۆرێکی ﴿مَّهِينٍ﴾ پەست و ڕیسوا (ی درۆزن). ﴿١٠﴾ ﴿هَمَّازٍ مَّشَّآءٍۭ بِنَمِيمٍ﴾ پیتك گری هاتووچۆکەر بۆ قسە هێنان و بردن ﴿١١﴾ ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ زۆر ڕێگری کەر لە چاکە ﴿مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ ستەمکاری گوناهکار ﴿١٢﴾ ﴿عُتُلٍّۭ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ﴾ دڵ ڕەقی کەللە شەق دوای ئەوەش زۆڵ ﴿١٣﴾ ﴿أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خاوەنی دارایی و کوڕی زۆرە (هەموو ئەم سیفەتانە وەك زانایان دەڵێن مەبەست پێی وەلیدی کوڕی موغەیرەیە) ﴿١٤﴾ ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەی بە سەردا بخوێنرێتەوە دەڵێ: ﴿أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشینانن ﴿١٥﴾ ﴿سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ﴾ بەم زووانە سەری لووتی داخ دەکەین ﴿١٦﴾

﴿إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ﴾ ئێمە تاقیمان کردنەوە ﴿كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ﴾ هەروەك لەمەوپێش خاوەنانی ئەو باخەمان تاقی کردەوە ﴿إِذْ أَقْسَمُوا﴾ کە (لە شەودا) سوێندیان خوارد ﴿لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾ کە لەدەمی بەرەبەیاندا (بەروبوومەکەی) بڕنن (تا هەژاران نەزانن) ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا يَسْتَثْنُونَ﴾ هیچی (بۆ هەژاران) لـێ دەرنەکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمجا بەڵایەك لە لایەن پەروەردگارتەوە سوڕایەوە بە سەر باخەکەدا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان خەوتبوون ﴿١٩﴾ ﴿فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ﴾ ئەوسا وەك باخێکی ڕنراوی لێ هات ﴿٢٠﴾ ﴿فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ﴾ لە شەبەقدا (براکان) بانگی یەکتری یان کرد ﴿٢١﴾ ﴿أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ﴾ (وتیان) : کە هەستن بچن بۆ سەر باخەکەتان ﴿إِن كُنتُمْ صَارِمِينَ﴾ ئەگەر ئەتانەوێ بیڕنن ﴿٢٢﴾ ﴿فَانطَلَقُوا﴾ ئەمجا کەوتنە ڕێ ﴿وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ﴾ وە ئەوان بەچرپە بە یەکتریان ئەووت ﴿٢٣﴾ ﴿أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ هەژارێك نەیەت بەسەرتاندا لە ناو باخەکەدا ﴿٢٤﴾ ﴿وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ﴾ دەمەو بەیان ڕۆشتن لایان وابوو کە دەتوانن بێ بەشیان بکەن ﴿٢٥﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا﴾ کە باخەکەیان دیی (بە سوتاوی) وتیان ﴿إِنَّا لَضَالُّونَ﴾ ئێمە ڕێگامان ون کردووە (ئەمە باخەکەی ئێمە نی یە) ﴿٢٦﴾ ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ نەء بەڵکو بەش بڕاو کراوین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ أَوْسَطُهُمْ﴾ برا ناوەنجی یەکەیان (لە ژیریدا) وتی ﴿أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ مەگەر پێم نەووتن؟ ﴿لَوْلَا تُسَبِّحُونَ﴾ بۆ چی یادو سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا﴾ هەموو وتیان: پاك وبێگەردی بۆ پەروەردگارمانە (ستەم لەکەس ناکات) بێگومان ئێمە خۆمان ﴿ظَالِمِينَ﴾ ستەم کارین ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئەمجا ڕوویان کردە یەکتریی ﴿يَتَلَاوَمُونَ﴾ بەسەرزەنشت کردن ﴿٣٠﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ﴾ وتیان: وای بۆ خۆمان بەڕاستی لە خوا یاخی بووین ﴿٣١﴾ ﴿عَسَىٰ رَبُّنَا أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا﴾ ئومێدەوارین کە خوا لە جیاتی ئەو باخە باشترمان بداتێ ﴿إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە هیوامان هەر بە پەروەردگاری خۆمانە ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ﴾ ئاوایە سزا (ی خوا لە جیهاندا) ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی گەلێ گەورەترە ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ خۆزگە بیانزانیایە ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان بۆ لەخواترسان هەیە ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لای پەروەردگاریان باخاتی پڕ لە ناز و نیعمەت ﴿٣٤﴾ ﴿أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ﴾ چۆن ئێمە موسوڵمان و بەدکاران وەك یەك لێ دەکەین؟ ﴿٣٥﴾ ﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ ئەوە چیتانە چۆن بڕیارێك دەدەن ﴿٣٦﴾ ﴿أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ﴾ نەخێر ئایا کتێبێکی (ئاسمانی) تان هەیە ئەمەی تێدا دەخوێننەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ﴾ وە لەو کتێبەدا ڕێتان پێ دراوە چیتان بوێت ئەوە هەڵبژێرن بۆ خۆتان؟ ﴿٣٨﴾ ﴿أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ﴾ یان پەیمانی بەهێزتان هەیە لە گەڵمان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ﴾ کە هەرچی ئێوە بڕیار بدەن بتاندرێتێ ﴿٣٩﴾ ﴿سَلْهُمْ﴾ بپرسە لێیان (بزانە) ﴿أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ﴾ کامیان زامنی ئەم کارەن ﴿٤٠﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئاخۆ هاوبیریان هەیە (لەم قسەیەدا) ﴿فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ﴾ دەبا هاوبیرەکانیان بهێنن ﴿إِن كَانُوا صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ﴾ لە ڕۆژێکدا (کە قیامەت و ناڕەحەتیەکانیەتی) خوای گەورە لاقی پیرۆزی دەردەخات (وەك لەفەرمودەی ئیمامی بوخاری وموسلیمدا هاتووە، باوەڕمان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە ئێمەش چۆنێتیەکەی نازانین) ﴿وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ﴾ وە (بە تەوسەوە) بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن (بۆ خوای گەورە) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (کەچی) ناتوانن (سوژدە ببەن) ﴿٤٢﴾

﴿خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ چاویان شۆڕو ﴿تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۖ﴾ ڕیسوایی دایان دەگرێ ﴿وَقَدۡ كَانُواْ يُدۡعَوۡنَ إِلَى﴾ بەڕاستی جاران کە بانگ دەکران بۆ ﴿ٱلسُّجُودِ وَهُمۡ سَٰلِمُونَ﴾ سوژدەو (نەیان دەبرد) کە ساغیش بوون ﴿٤٣﴾ ﴿فَذَرۡنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِۖ﴾ وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەی کە ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن ﴿سَنَسۡتَدۡرِجُهُم مِّنۡ حَيۡثُ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەرە بەرە کێشیان دەکەم بە ڕەنگێك کە پێی نەزانن ﴿٤٤﴾ ﴿وَأُمۡلِي لَهُمۡۚ﴾ وە مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من تۆکمە و بەهێزە (لە بەرانبەر پیلانی ئەواندا) ﴿٤٥﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا﴾ ئاخۆ تۆ لە بێ بڕوایان داوای کرێ (ی کۆششی پێغەمبەریتی) یان لێ دەکەیت ﴿فَهُم مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ﴾ ئەوانیش لە بژاردنی قەرزداری گران بارن ﴿٤٦﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ﴾ یا ڕووپەڕەی غەیبیان لەلایە ﴿فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ وە ئەوان لەبەری دەنووسنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتا بگرە و چاوەڕوانی فەرمانی پەروەردگارت بکە ﴿وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ ٱلۡحُوتِ﴾ وەك هاوڕێ ی نەهەنگەکە مەبە (کە یونس پێغەمبەرە علیه السلام) ﴿إِذۡ نَادَىٰ وَهُوَ مَكۡظُومٞ﴾ کاتێك کە بانگی (خودای) کرد، ئەو تووڕە بوو (لە بێ بڕوایی گەلەکەی) ﴿٤٨﴾ ﴿لَّوۡلَآ أَن تَدَٰرَكَهُۥ نِعۡمَةٞ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگاریەوە فریای نەکەوتایە ﴿لَنُبِذَ بِٱلۡعَرَآءِ وَهُوَ مَذۡمُومٞ﴾ فڕێ دەدرایە دەشتێکی ڕووتەن وە ئەو بەدناو دەبوو ﴿٤٩﴾ ﴿فَٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ ئەمجا پەروەردگاری هەڵی بژاردەوە ﴿فَجَعَلَهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە کردی (بە یەکێك) لە چاکەکاران ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی نزیك بوو بێ بڕواکان ﴿لَيُزۡلِقُونَكَ بِأَبۡصَٰرِهِمۡ﴾ هەڵت خلیسکێنن بەچاو (ی پیس) یان ﴿لَمَّا سَمِعُواْ ٱلذِّكۡرَ﴾ لە کاتێکدا کە قورئان دەبیستن ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجۡنُونٞ﴾ وە دەیان ووت: بەڕاستی ئەم (پێغەمبەرە) شێتە ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەم قورئانە هەر ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿الحاقة﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَآقَّةُ﴾ هاتنی ڕۆژی دوایی (هەق وڕاستە) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ جا چی بێت ئەو ڕۆژە (هەق وڕاستە) ﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿كَذَّبَتۡ ثَمُودُ وَعَادُۢ بِٱلۡقَارِعَةِ﴾ گەلی سەموود وعاد ئەو ڕۆژەیان بەدرۆ زانی (کە دڵەکان دادەخورپێنێ) ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهۡلِكُواْ بِٱلطَّاغِيَةِ﴾ ئەمجا (گەلی) سەموود لە ناوبران بە نەعرەتەیەکی زۆر گەورە ﴿٥﴾ ﴿وَأَمَّا عَادٞ﴾ وە (گەلی) عادیش ﴿فَأُهۡلِكُواْ بِرِيحٖ صَرۡصَرٍ عَاتِيَةٖ﴾ لە ناوبران بە بایەکی سەختی ساردی بەتینی بەگرمە ﴿٦﴾ ﴿سَخَّرَهَا عَلَيۡهِمۡ﴾ (خوا) زاڵی کرد بە سەریاندا ﴿سَبۡعَ لَيَالٖ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومٗاۖ﴾ حەوت شەو و هەشت ڕۆژ بەبێ ووچان (لەناوی بردن) ﴿فَتَرَى ٱلۡقَوۡمَ فِيهَا صَرۡعَىٰ﴾ ئەو گەلەت دەبینی لەو ماوەیەدا بێ گیان کەوتبوون ﴿كَأَنَّهُمۡ أَعۡجَازُ نَخۡلٍ خَاوِيَةٖ﴾ وەك قەدی داری خورمای گەندەڵ (ناوڕزاو) ﴿٧﴾ ﴿فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٖ﴾ ئایا کەس دەبینیت لەوان کە مابێتەوە؟ ﴿٨﴾

﴿وَجَآءَ فِرۡعَوۡنُ وَمَن قَبۡلَهُۥ وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتُ﴾ (هـەر بـەو ڕەنگە) فیرعەون و گەلانی پێش ئەو لەگەڵ (دانیشتووانی دێهاتـە) سـەرەو ژێربـووەکان هاتـن ﴿بِٱلۡخَاطِئَةِ﴾ بە گوناهـو خراپـەوە ﴿٩﴾ ﴿فَعَصَوۡاْ رَسُولَ رَبِّهِمۡ﴾ وە بێ فەرمانیی پێغەمبەری پەروەردگاریان کرد ﴿فَأَخَذَهُمۡ أَخۡذَةٗ رَّابِيَةً﴾ ئەوسـا گرتنی بە گرتنێکی زۆر سـەخت ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلۡمَآءُ حَمَلۡنَٰكُمۡ فِي ٱلۡجَارِيَةِ﴾ بەڕاستـی ئێمە کاتێك کە ئاو(ی تۆفان) سـەرکەوت (باپیرەکانی) ئێوەمـان هەڵگـرت لـە کەشتیدا ئەی بـێ بڕوایانـی مەککـە ﴿١١﴾ ﴿لِنَجۡعَلَهَا لَكُمۡ تَذۡكِرَةٗ﴾ تا ئـەم کردەوەیە بکەینە بیرهێنەرەوە بۆ ئێوە ﴿وَتَعِيَهَآ أُذُنٞ وَٰعِيَةٞ﴾ وە تا لە گوێی بگرێت گوێگرێکی تێگەیشتوو ﴿١٢﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي ٱلصُّورِ نَفۡخَةٞ وَٰحِدَةٞ﴾ ئەمجا کاتێك فوو کرا بە کەڕەنادا بە تاقە فوو کردنێك ﴿١٣﴾ ﴿وَحُمِلَتِ ٱلۡأَرۡضُ وَٱلۡجِبَالُ﴾ وە زەوی و شـاخەکان هەڵگیـران ﴿فَدُكَّتَا دَكَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ بـە جارێـك دران بەیەکـدا (وتەخـت کـران) ﴿١٤﴾ ﴿فَيَوۡمَئِذٖ وَقَعَتِ ٱلۡوَاقِعَةُ﴾ ئـەو ڕۆژە ڕووداوی گـەورە ڕوودەدات ﴿١٥﴾ ﴿وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ﴾ وە ئاسـمان لـەت دەبـێ ﴿فَهِيَ يَوۡمَئِذٖ وَاهِيَةٞ﴾ وە ئـەو لەو ڕۆژەدا سسـت و (بێ کەڵکـە) ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلۡمَلَكُ عَلَىٰٓ أَرۡجَآئِهَاۚ﴾ وە فریشتەکان لە کەناری ئاسماندان ﴿وَيَحۡمِلُ عَرۡشَ رَبِّكَ فَوۡقَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ ثَمَٰنِيَةٞ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەشت (فریشتەی بەهێـز) عەرشـی پەروەردگـارت بەبان سـەریانەوە هـەڵ دەگرن ﴿١٧﴾ ﴿يَوۡمَئِذٖ تُعۡرَضُونَ﴾ لـەو ڕۆژەدا (لە بەردەمی خوادا) هەمووتان نیشان دەدرێن ﴿لَا تَخۡفَىٰ مِنكُمۡ خَافِيَةٞ﴾ هیچ (کردەوەیەکی) پەنهانیتان بە نهێنی نامێنێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ ئەوسا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درایە دەستی ڕاستی ﴿فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقۡرَءُواْ كِتَٰبِيَهۡ﴾ دەڵـێ: ها نامەکەم بگـرن و بیخوێننـەوە ﴿١٩﴾ ﴿إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَٰقٍ حِسَابِيَهۡ﴾ بێگومان من خۆم دەمزانی کە تووشـی ئەم لێپرسینەوەیە دەبم ﴿٢٠﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ﴾ ئەو کەسـە لە ژیانێکی پەسـەندا دەبێ ﴿٢١﴾ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٖ﴾ لە بەهەشتێکی بەرزدا ﴿٢٢﴾ ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٞ﴾ کە میوەی نزیکە دەستە ﴿٢٣﴾ ﴿كُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ هَنِيٓـَٔۢا﴾ (پێ یان دەووترێت) بخۆن و بخۆنەوە، نۆشـتان بێ ﴿بِمَآ أَسۡلَفۡتُمۡ فِي ٱلۡأَيَّامِ ٱلۡخَالِيَةِ﴾ بەهـۆی ئـەو چاکانەوە کە لـە ڕۆژانی ڕابـردوودا کردووتانـە ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ﴾ بەڵام ئەو کەسـەی کە نامە درایە دەسـتی چەپی دەڵێ: ﴿يَٰلَيۡتَنِي لَمۡ أُوتَ كِتَٰبِيَهۡ﴾ خۆزگە هـەر نامەم نەدرایەتێ ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَمۡ أَدۡرِ مَا حِسَابِيَهۡ﴾ وە نەم زانیایە چی یە (سـەرئەنجامی) لێپرسـینەوەم ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰلَيۡتَهَا كَانَتِ ٱلۡقَاضِيَةَ﴾ خۆزگە مردنەکـەم یەکجـاری بووایـە ﴿٢٧﴾ ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنِّي مَالِيَهۡۜ﴾ سـامانەکەم هیـچ قازانجێکـی پـێ نەگەیاندم ﴿٢٨﴾ ﴿هَلَكَ عَنِّي سُلۡطَٰنِيَهۡ﴾ لەدەسـتم چـوو دەسـەڵاتەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ (ئەمجـا بـە چاودێرانـی دۆزەخ دەووترێـت) بیبگـرن زنجیر بکەنـە دەسـت و گەردنـی ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ ٱلۡجَحِيمَ صَلُّوهُ﴾ لـە پاشـان بیبـەن بـۆ دۆزەخ (بیسـوتێنن لـە دۆزەخـدا) ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ فِي سِلۡسِلَةٖ ذَرۡعُهَا سَبۡعُونَ ذِرَاعٗا فَٱسۡلُكُوهُ﴾ ئەمجـا بـە زنجیرێکـی حەفتـا گەزیی بی بەسـتنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ كَانَ لَا يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ (چونکە) بێگومان ئـەو بڕوای بە خوای گـەورە نەدەکـرد. ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلۡمِسۡكِينِ﴾ وە هانـی کەسـی نەدەدا بۆ خـۆراك دان بـە هەژاران ﴿٣٤﴾ ﴿فَلَيۡسَ لَهُ ٱلۡيَوۡمَ هَٰهُنَا حَمِيمٞ﴾ ئەمڕۆ ئەویش لێرە نە دڵسۆزێکی هەیە (یارمەتی بدات) ﴿٣٥﴾

﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ وەنەخواردنێ (بیخوات) جگەلە کێم و زووخاوی جەستەی دۆزەخییەکان نەبێ ﴿٣٦﴾ ﴿لَّا يَأْكُلُهُۥٓ إِلَّا ٱلْخَٰطِـُٔونَ﴾ کە (کەس) نایخوات گوناهباران نەبێت ﴿٣٧﴾ ﴿فَلَآ أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ﴾ جا سوێند بەو شتانەی کە دەیان بینن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ وە بەوەش کە نایان بینن ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان ئەم قورئانە فەرموودەی ڕەوانە کراوێکی بەڕێزو گەورەیە (لە خواوە بۆتان دێنێ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ﴾ وە ئەم (قورئانە) قسەی شاعیر نی یە ﴿قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ﴾ زۆر کەم بڕوا دەهێنن (بە قورئان) ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ﴾ وە قسەی فاڵچی و زێوانیش نی یە ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ (ئەم قورئانە) نێرراوەتە خوارەوە لە پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ ٱلْأَقَاوِيلِ﴾ ئەگەر (موحەممەد ﷺ) بەدەم ئێمەوە هەندێ (ووتەی) هەڵببەستایە ﴿٤٤﴾ ﴿لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِٱلْيَمِينِ﴾ بێگومان ئێمە بەدەستی خۆمان تۆڵەمان لێ دەسەند ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ ٱلْوَتِينَ﴾ لە پاشان ڕەگی دڵیمان دەبڕی ﴿٤٦﴾ ﴿فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَٰجِزِينَ﴾ وە کەس لە ئێوە نەیدەتوانی بەرگری لێ بکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە ئامۆژگاری و پەندە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەزانین کە هەندێکتان قورئان بە درۆ دەزانن ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَحَسْرَةٌ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە هۆی پەشیمانی بێ بڕوایانە ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَحَقُّ ٱلْيَقِينِ﴾ وە بەڕاستی قورئان ڕاست و درووست و دڵنیا بەخشە ﴿٥١﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ﴾ کەواتە: (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش هەمیشە یادی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿المعارج﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَأَلَ سَآئِلٌۢ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ﴾ داواکارێك داوای سزایەکی (خوایی) کرد کە (ئەو سزایە) هەر ڕوو دەدات ﴿١﴾ ﴿لِّلْكَٰفِرِينَ لَيْسَ لَهُۥ دَافِعٌ﴾ بۆ بێ بڕوایان نی یە هیچ پاڵ پێوەنەرێك (کە بیان پارێزێت) ﴿٢﴾ ﴿مِّنَ ٱللَّهِ ذِى ٱلْمَعَارِجِ﴾ لە (سزای) خوای خاوەن پلەو پایەی زۆر بەرز ﴿٣﴾ ﴿تَعْرُجُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ إِلَيْهِ﴾ فریشتە و جبرییل سەر دەکەون بۆ لای خوا ﴿فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُۥ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ لە ڕۆژێکدا کە ئەندازەکەی پەنجا هەزار ساڵە ﴿٤﴾ ﴿فَٱصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ کەوا بوو خۆت ڕابگرە (ئەی موحەممەد ﷺ) بە خۆڕاگرتنێکی چاك و جوان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُۥ بَعِيدًا﴾ بەڕاستی ئەو بێ بڕوایانە ئەو ڕۆژە بە دوور دەبینن ﴿٦﴾ ﴿وَنَرَىٰهُ قَرِيبًا﴾ ئێمەش زۆر بە نزیکی دەبینین ﴿٧﴾ ﴿يَوْمَ تَكُونُ ٱلسَّمَآءُ كَٱلْمُهْلِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە ئاسمان وەك مسی تواوە (یان خڵتەی زەیتی) لێ دێ ﴿٨﴾ ﴿وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْنِ﴾ کێوەکانیش وەك خوری شیکراوەیان لێ دێ ﴿٩﴾ ﴿وَلَا يَسْـَٔلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ وە هیچ کەسێك ناپرسێتەوە لە هیچ کەسێکی خۆشەویستی خۆی ﴿١٠﴾

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ کە نیشـانی یەکتـری دەدرێن ﴿يَوَدُّ ٱلْمُجْرِمُ﴾ تاوانبار ئـاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يَفْتَدِى مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍۭ﴾ کە (قوربانی) بدایە لەبری ڕزگار بوونی خۆی لە سـزای ئەو ڕۆژە ﴿بِبَنِيهِ﴾ بە کوڕەکانی ﴿١١﴾ ﴿وَصَـٰحِبَتِهِۦ وَأَخِيهِ﴾ بـەژن و بـە براکانـی ﴿١٢﴾ ﴿وَفَصِيلَتِهِ ٱلَّتِى تُـْٔوِيهِ﴾ بـە هـۆزەکەشـیەوە کە پەنایـان دەدا ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ﴾ وە بـە هەرچـی کـەس لەسـەر زەوی یە (هەمـووی بدایە و) لەپاشـان هەر خـۆی ڕزگـاری ببـێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّآ ۖ إِنَّهَا لَظَىٰ﴾ نەخێـر (وا نی یە) بەڕاسـتی ئاگـری دۆزەخ بە بڵێسـەیە ﴿١٥﴾ ﴿نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ﴾ داماڵێنەری پێستی سەرە ﴿١٦﴾ ﴿تَدْعُوا۟ مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (ئەو ئاگرە) بانگی کەسێك دەکات کە پشتی هەڵکردبێ لە خواو ڕووی وەرگێڕابێ ﴿١٧﴾ ﴿وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰٓ﴾ وە سامانی کۆ کردبێتەوە و هەڵی گرتبێ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلْإِنسَـٰنَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ بێگومان ئادەمی دروسـت کراوە بە چاو چنۆکێکی تەنگەتیلکە ﴿١٩﴾ ﴿إِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ جَزُوعًا﴾ کە ناخۆشـی یەکی تووش ببێ هاوارو ناڵە دەست پێ دەکات ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّهُ ٱلْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ کە سـامانیش ڕووی تـێ بـکات ئەی گرێتەوە (لـە خەڵکی) ﴿٢١﴾ ﴿إِلَّا ٱلْمُصَلِّينَ﴾ جگە نوێژ گـەران نەبێت ﴿٢٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَآئِمُونَ﴾ ئەوانـە کە بەردەوامن لەسـەر نوێژەکانیان ﴿٢٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ فِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانـەی کـە بەشـێکی دیاری کراو لـە داراییانـدا هەیـە ﴿٢٤﴾ ﴿لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ﴾ بۆ هـەژاری داواکەر وبێ نەوای داوانەکەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان بە ڕۆژی پاداشت هەیە ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ وە ئەوانەی کە لە سـزای پەروەردگاری خۆیان دەترسـن ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ﴾ چونکە بەڕاسـتی سـزای پەروەردگاری ئـەوان کەس لـێ ی دڵنیا نیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَـٰفِظُونَ﴾ وە ئەوانـەی کە ئاگاداری داوێنی خۆیـان دەکەن ﴿٢٩﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰٓ أَزْوَٰجِهِمْ﴾ لەگەڵ ژنانی خۆیـان نەبێت ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَـٰنُهُمْ﴾ یا کەنیزەکێك کـە بووبن بە خاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ بێگومان ئەوانـە لۆمـە کراو نین ﴿٣٠﴾ ﴿فَمَنِ ٱبْتَغَىٰ وَرَآءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دوای شـتی تـر بکەوێ ﴿فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْعَادُونَ﴾ ئـەو کەسـانە ئەوانەن کە دەسـت درێژکـەرن ﴿٣١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمْ لِأَمَـٰنَـٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَٰعُونَ﴾ وە ئەوانەی کە چاودێری سپاردەو پەیمانی خۆیان دەکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِشَهَـٰدَٰتِهِمْ قَآئِمُونَ﴾ وە ئەوانەی کە شایەتی خۆیان بـە تـەواوی دەدەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانـەی کـە پارێزگـاری نوێژیـان دەکـەن ﴿٣٤﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ فِى جَنَّـٰتٍ مُّكْرَمُونَ﴾ ئەوانە (کە باس کران) ڕێز دەگیرێن لە باخاتی بەهەشـتدا ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَالِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ﴾ دەی چی یانە ئەو بێ بڕوایانە (کە تۆ دەرئەکەویت ئەی موحەممەد ﷺ) بەپەلە دێن بۆ لات ﴿٣٦﴾ ﴿عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ عِزِينَ﴾ لەلای ڕاسـت و چەپتەوە دەسـتە دەستە دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ﴾ ئایـا هەمـوو یەکێـك لەوان بەتەمایـە ﴿أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ کە بخرێتە بەهەشـتی پڕ لە نـازو نیعمەتەوە ﴿٣٨﴾ ﴿كَلَّآ ۖ إِنَّا خَلَقْنَـٰهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ﴾ وا نـی یـە: (وەك بەتەمان) بەڕاسـتی ئێمە درووسـتمان کـردوون لەوەی کە دەیزانن ﴿٣٩﴾ ﴿فَلَآ أُقْسِمُ بِرَبِّ ٱلْمَشَـٰرِقِ وَٱلْمَغَـٰرِبِ﴾ جا سـوێند بە پەروەردگـاری ڕۆژهەڵاتەکان و ڕۆژئاواکان ﴿إِنَّا لَقَـٰدِرُونَ﴾ بێگومان ئێمە بە دەسەڵاتین ﴿٤٠﴾

﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە سەر ئەوەی کە بیانگۆڕین و باشتر لەوان بهێنین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ وە کەس لە دەستمان دەرناچێ ﴿٤١﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا۟ وَيَلْعَبُوا۟﴾ ئەمجا وازیان لێ بهێنە، با لە بێباوەڕی وقسەی هیچ و پووچ و گاڵتەی خۆیاندا ڕۆبچن ﴿حَتَّىٰ يُلَـٰقُوا۟ يَوْمَهُمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ﴾ تا دووچاری ئەو ڕۆژەی خۆیان دەبن کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ سِرَاعًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە بەپەلە لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ﴾ وەك ئەوەی کە بۆ لای بتەکانیان ڕابکەن ﴿٤٣﴾ ﴿خَـٰشِعَةً أَبْصَـٰرُهُمْ﴾ چاویان شۆڕو (سەر بەرەو ژێرە) ﴿تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ ڕیسوایی و شەرمەزاری دایان دەگرێ ﴿ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو ڕۆژەیە کە لەوەوپێش بەڵێنیان پێ درابوو ﴿٤٤﴾

سورەتی ﴿ نُوحٍ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦٓ﴾ بێگومان ئێمە نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿أَنْ أَنذِرْ قَوْمَكَ﴾ (وە پێمان ووت) کە هۆزەکەت بێدارکەرەوە وبیانترسێنە ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ پێش ئەوەی کە سزای سەختیان تووش ببێ ﴿١﴾ ﴿قَالَ يَـٰقَوْمِ إِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (نووح) ووتی: ئەی گەلی خۆم بەڕاستی من (پێغەمبەرو) ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆ ئێوە ﴿٢﴾ ﴿أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کە هەر خوا بپەرستن ﴿وَٱتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ﴾ و لێ ی بترسن وە فەرمانبەرداری من بکەن ﴿٣﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ تا خوا لە گوناهەکانتان خۆش ببێ ﴿وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ وە (بە زیندوویی) دەتان هێڵێتەوە تا کاتی دیاری کراوی مردنتان ﴿إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ﴾ بێگومان کاتێ سزای خوا کە هات دوا ناکەوێ ﴿لَوْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بتانزانیایە ﴿٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِى لَيْلًا وَنَهَارًا﴾ ووتی: ئەی پەروەردگارم من گەلەکەی خۆمم (بە پەنهانی) بانگ کرد بە شەوو بە ڕۆژ ﴿٥﴾ ﴿فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَآءِىٓ إِلَّا فِرَارًا﴾ وە تا بانگم دەکردن ئەوان زۆرتر دوور ئەکەوتنەوە لێم و هەڵئەهاتن ﴿٦﴾ ﴿وَإِنِّى كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ﴾ وە بێگومان من هەر کات بانگم دەکردن (بۆ بڕوا هێنان) تا لێیان خۆش ببیت ﴿جَعَلُوٓا۟ أَصَـٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ ئەوان پەنجەکانیان دەکرد بە گوێچکەیاندا ﴿وَٱسْتَغْشَوْا۟ ثِيَابَهُمْ﴾ وە پۆشاکەکانیان دەدا بە سەرو چاویاندا ﴿وَأَصَرُّوا۟ وَٱسْتَكْبَرُوا۟ ٱسْتِكْبَارًا﴾ وە بەردەوام دەبوون لە بێ باوەڕی دا، وە سەرکەشیان دەکرد چۆن سەرکەشییەك ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ إِنِّى دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا﴾ لەپاشان بە ئاشکرا بانگم کردن ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنِّىٓ أَعْلَنتُ لَهُمْ﴾ ئەمجا (دەمێك) بۆم ئاشکرا دەکردن ﴿وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا﴾ (دەمێك) بۆم پەنهان دەکردن بە پەنهان کردنێکی تەواو ﴿٩﴾ ﴿فَقُلْتُ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ ئەوسا پێم ووتن: داوای لێ خۆش بوون بکەن لە پەروەردگارتان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارًا﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر لێ خۆش بووە ﴿١٠﴾

﴿يُرۡسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡكُم مِّدۡرَارٗا﴾ (ئەمجا گەر وا بکەن) بارانی خوڕەم و لێزمەتان بۆ دەبارێنێ ﴿١١﴾ ﴿وَيُمۡدِدۡكُم بِأَمۡوَٰلٖ وَبَنِينَ﴾ وە سامان و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجۡعَل لَّكُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ وە باخ و باخاتی زۆرتان پێ دەدات ﴿وَيَجۡعَل لَّكُمۡ أَنۡهَٰرٗا﴾ وە جۆگە ئاوی زۆرتان دەداتێ ﴿١٢﴾ ﴿مَّا لَكُمۡ لَا تَرۡجُونَ لِلَّهِ وَقَارٗا﴾ ئەوە چیتانە ناترسن لە شکۆو گەورەیی خوا؟ ﴿١٣﴾ ﴿وَقَدۡ خَلَقَكُمۡ أَطۡوَارًا﴾ لە کاتێکدا کە دروستی کردوون بە چەند قۆناغێك ﴿١٤﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَوۡاْ كَيۡفَ خَلَقَ ٱللَّهُ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ طِبَاقٗا﴾ ئایا نابینن کە خوا چۆن حەوت ئاسمانی دروست کردووە نهۆم لەسەر نهۆم ﴿١٥﴾ ﴿وَجَعَلَ ٱلۡقَمَرَ فِيهِنَّ نُورٗا﴾ وە مانگی گێڕاوە لە ناویاندا بە ڕووناك ﴿وَجَعَلَ ٱلشَّمۡسَ سِرَاجٗا﴾ وە ڕۆژیشی گێڕاوە بە چرا ﴿١٦﴾ ﴿وَٱللَّهُ أَنۢبَتَكُم مِّنَ ٱلۡأَرۡضِ نَبَاتٗا﴾ وە خوا ئێوەی ڕواندووە لە زەوی بە ڕواندن ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمۡ فِيهَا﴾ لەپاشان دەتان باتەوە ناوی ﴿وَيُخۡرِجُكُمۡ إِخۡرَاجٗا﴾ وە دەرتان دەهێنێتەوە (لێ ی) بە دەرهێنان ﴿١٨﴾ ﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ بِسَاطٗا﴾ خوا زەوی بۆ ڕاخستوون ﴿١٩﴾ ﴿لِّتَسۡلُكُواْ مِنۡهَا سُبُلٗا فِجَاجٗا﴾ تا هاتوچۆ بکەن بە ڕێگە کراوەکانیدا ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ نُوحٞ رَّبِّ إِنَّهُمۡ عَصَوۡنِي﴾ نووح وتی: ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بێ فەرمانیان کردم ﴿وَٱتَّبَعُواْ مَن لَّمۡ يَزِدۡهُ مَالُهُۥ وَوَلَدُهُۥٓ﴾ وە شوێن کەسانێ کەوتن کە ماڵ و منداڵی قازانجی پێ نەگەیاندوە ﴿إِلَّا خَسَارٗا﴾ زیان نەبێ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَكَرُواْ مَكۡرٗا كُبَّارٗا﴾ وە پیلان و فڕو فێڵی زۆر گەورەیان کرد ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالُواْ لَا تَذَرُنَّ ءَالِهَتَكُمۡ﴾ وە وتیان دەست هەڵ نەگرن لە بت و خواکانتان ﴿وَلَا تَذَرُنَّ وَدّٗا وَلَا سُوَاعٗا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسۡرٗا﴾ وە دەست هەڵ نەگرن لە (پەرستنی) وەد و سواع و یەغووث و یەعوق و نەسر (ئەمانە کۆمەڵە پیاوچاکێك بوون، جا کاتێك مردن، شەیتان هات وتی بەشوێنکەوتوانیان کە چەند پەیکەرێکیان بۆ بتاشن تاوەکو هەمیشە لەبەرچاوتان بن، جا پاش ماوەیەك کەبەسەر چوو شەیتان هات بەخەڵکی ووت ئەو ئەو پەیکەرانە بپەرستن، چونکە باوباپیرانتان ئەو پەیکەرانەیان پەرستووە، ئێوەش لەسەر ڕێبازی ئەوان بن) ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَدۡ أَضَلُّواْ كَثِيرٗاۖ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە زۆر (خەڵك) یان گومڕا کرد ﴿وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا ضَلَٰلٗا﴾ (خوایە) ئەم ستەم کارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زۆر مەکە ﴿٢٤﴾ ﴿مِّمَّا خَطِيٓـَٰٔتِهِمۡ أُغۡرِقُواْ﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوەبەزریان خنکێنران ﴿فَأُدۡخِلُواْ نَارٗا﴾ ئەمجاخرانەئاگرەوە ﴿فَلَمۡ يَجِدُواْ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَنصَارٗا﴾ ئیتر بێجگە لە خوا هیچ یارمەتی دەرێکیان دەست نەکەوت ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ نُوحٞ رَّبِّ لَا تَذَرۡ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ﴾ نووح فەرمووی: ئەی پەروەردگار مەیهێڵە لەسەر زەوی ﴿مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ دَيَّارًا﴾ هیچ کەسێك لە بێ بڕوایان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّكَ إِن تَذَرۡهُمۡ يُضِلُّواْ عِبَادَكَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت، بەندەکانی تۆ گومڕا دەکەن ﴿وَلَا يَلِدُوٓاْ إِلَّا فَاجِرٗا كَفَّارٗا﴾ وە هەر منداڵی تاوانباری سوپاس نەکەر دەخەنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿رَّبِّ ٱغۡفِرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيَّ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆش ببە لە خۆم و باوکم و دایکم ﴿وَلِمَن دَخَلَ بَيۡتِيَ مُؤۡمِنٗا﴾ وە لەو کەسە کە دێتە ماڵم بە بڕواداریی یەوە ﴿وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِۖ﴾ وە لە هەموو پیاوان و ژنانی ئیماندار ﴿وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا تَبَارَۢا﴾ وە بەشی ستەمکاران زیاد مەکە تیاچوون و لە ناوچوون نەبێ ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿ الْجِنّ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: نیگام بۆ کرا ﴿أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ کە بێگومان چەند کەسێك لە جنۆکە گوێیان گرت (لە قورئان خوێندنەوەم) ﴿فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ئەمجا ووتیان: بەڕاستی ئێمە قورئانێکی سەر سوڕهێنەرمان بیست ﴿١﴾ ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿فَآمَنَّا بِهِ﴾ ئێمەش باوەڕمان پێ کرد ﴿وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وە هەرگیز کەس ناکەین بەهاوبەشی پەروەردگارمان ﴿٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا﴾ وە بەڕاستی بڵندە گەورەیی پەروەردگارمان - لە شتی ناشایستە - ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا﴾ هیچ هاوسەرو منداڵێکی بۆ خۆی دانەناوە ﴿٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا﴾ بێگومان گێل ونەفامەکەمان درۆی نالەباری هەڵدەبەست دەربارەی خوا ﴿٤﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ وە ئێمە پێمان وابوو کە ئادەمیی و جنۆکە هەرگیز درۆ ناکەن دەربارەی خوا ﴿٥﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ﴾ بەڕاستی پیاوانێك لە ئادەمیی ﴿يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ﴾ پەنایان دەبردە بەر پیاوانێك لە جنۆکە (کە بیان پارێزن) ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ کەچی زۆرتر ماندوویان دەکردن ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا﴾ وە ئادەمیی گومانیان بردووە ﴿كَمَا ظَنَنتُمْ﴾ هەروەك ئێوە - ئەی جنۆکە - گومانتان بردووە ﴿أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا﴾ کە ئیتر خوا هیچ پێغەمبەرێك نانێرێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ جنۆکەکان ووتیان: ئێمە دەگەڕاین بە شوێن دەنگ و باسی ئاسماندا ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا﴾ کەچی دیمان پڕکراوە لە پاسەوانی بەهێز و تیری ئەستێرەکان ﴿٨﴾ ﴿وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ وە بێگومان ئێمە جاران دادەنیشتین لە چەند شوێنێك لە ئاسمان بۆ گوێ گرتن ﴿فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ﴾ بەڵام هەر کەسێك لەئێستا بە دواوە گوێ بگرێ ﴿يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا﴾ تیرێکی ئەستێرە دەبینێ لە بۆسەی دایە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە بەڕاستی نازانیین ئایا خراپی ویستراوە بۆ ئەوانەی کە لە سەر زەوین؟ ﴿أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا﴾ یان پەروەردگاریان ڕێنموونیی ویستووە بۆیان؟ ﴿١٠﴾ ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان چاکیین ﴿وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکمان لەوە کەمتر ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا﴾ ئێمە جاران خاوەنی ڕێبازی زۆر بووین ﴿١١﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێمە دڵنیا بووین کە هەرگیز ناتوانین لە دەستی خوا دەرچین لە زەوی دا ﴿وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا﴾ وە بە هەڵهاتنیش لە دەستی خوا ڕزگار نابین ﴿١٢﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێ ڕێنموونیی (قورئان) مان بیست باوەڕمان پێ هێنا ﴿فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بڕوای هێنا بە پەروەردگاری خۆی ئیتر ناترسێ ﴿بَخْسًا وَلَا رَهَقًا﴾ نە لە کەمیی (پاداشت) و نە لە زۆریی (تۆڵە) ﴿١٣﴾

﴿وَأَنَّا مِنَّا ٱلْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا ٱلْقَٰسِطُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێكمان موسوڵمانیین و هەندێكمان ستەمكار ﴿فَمَنْ أَسْلَمَ﴾ ئەمجا ئەوانەی موسوڵمان بوون ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ تَحَرَّوْا۟ رَشَدًا﴾ ئەوە ئەوانە ڕێگای ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلْقَٰسِطُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی لەڕێگای ڕاست لایانداوە (ستەمكارەكان) ﴿فَكَانُوا۟ لِجَهَنَّمَ حَطَبًا﴾ دەبنە سووتەمەنی دۆزەخ ﴿١٥﴾ ﴿وَأَلَّوِ ٱسْتَقَٰمُوا۟ عَلَى ٱلطَّرِيقَةِ﴾ (ئەمجا خوای گەورە دەفەرمووێت) : ئەگەر ئەوان (مرۆڤ و جنۆكە) بەردەوام بوونایە لەسەرڕێگای ڕاست ﴿لَأَسْقَيْنَٰهُم مَّآءً غَدَقًا﴾ ئاوی زۆرمان پێ ئەنۆشین (نیعمەتی زۆرمان دەدانێ) ﴿١٦﴾ ﴿لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ هەتا تاقیان كەینەوە تیایدا ﴿وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِۦ﴾ وە هەر كەسێك ڕوو وەرگێڕێ لە یادی پەروەردگاری خۆی ﴿يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ دەیخاتە ناو سزای دژوارەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنَّ ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ﴾ بێگومان مزگەوتەكان بۆ پەرستنی خودان بەتەنهاجگە لەئەو كەسی تری تێدا نەپەرسترێت ﴿فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا﴾ كەواتە لەگەڵ خوادا هاوار لە كەسی تر مەكەن ﴿١٨﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ لَمَّا قَامَ عَبْدُ ٱللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ وە بەندەی خوا (موحەممەد ﷺ) كاتێك كە هەستا لە خوا بپاڕێتەوە (و بی پەرستێ) ﴿كَادُوا۟ يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا﴾ (بێ بڕواكانی مەككە) نزیك بوو دابارن بە سەریدا ﴿١٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَآ أَدْعُوا۟ رَبِّى﴾ بڵێ: دڵنیا بن من هەر خوای خۆم دەپەرستم. ﴿وَلَآ أُشْرِكُ بِهِۦٓ أَحَدًا﴾ وە كەس ناكەم بە هاوبەشی ﴿٢٠﴾ ﴿قُلْ إِنِّى لَآ أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ بڵێ: بەڕاستی من نەزیان و نەڕێنموونیی ئێوەم بەدەست نی یە ﴿٢١﴾ ﴿قُلْ إِنِّى لَن يُجِيرَنِى مِنَ ٱللَّهِ أَحَدٌ﴾ بڵێ: بێگومان كەسێك نیە كە من بپارێزێ لە (سزای) خوا ﴿وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِۦ مُلْتَحَدًا﴾ وە بێجگە لەو پەناگەیەك شك نابەم ﴿٢٢﴾ ﴿إِلَّا بَلَٰغًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِسَٰلَٰتِهِۦ﴾ (وە هیچم بەدەست نی یە) ڕاگەیاندن نەبێ لە خواوە و گەیاندنی پەیامانی ئەو نەبێ ﴿وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ وە هەر كەسێ بێ فەرمانی خوا و پێغەمبەری بكات ﴿فَإِنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوە ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ تێیدادەمێنێتەوەبەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوْا۟ مَا يُوعَدُونَ﴾ تا بەچاوی خۆیان دەبینن ئەو سزایانەی كە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا﴾ ئەمجا ئەو كاتە دەزانن، كە كێ یارمەتی دەری كەمترە و ژمارەی كەمە ﴿٢٤﴾ ﴿قُلْ إِنْ أَدْرِىٓ﴾ بڵێ من نازانم ﴿أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئاخۆ نزیكە ئەو ڕۆژی دواییەی كە بەڵێنتان پێ دراوە ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُۥ رَبِّىٓ أَمَدًا﴾ یان پەروەردگارم ماوەیەكی دووری بۆ داناوە ﴿٢٥﴾ ﴿عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ﴾ هەر خوایە زانا بە نهێنیەكان ﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِۦٓ أَحَدًا﴾ وە كەس ئاگادار ناكات بەسەر نهێنی خۆیدا ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا مَنِ ٱرْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ﴾ مەگەر پێغەمبەرێكی كە لێی ڕازی بێ ﴿فَإِنَّهُۥ يَسْلُكُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِۦ رَصَدًا﴾ جا بێگومان خوا لەبەردەمی و پشتیەوە پاسەوان (لە فریشتە) دەنێرێت ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا۟ رِسَٰلَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ تا بزانێ كە پەیامی خوای خۆیان گەیاندووە ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی كە لایانە ﴿وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًۢا﴾ وە هەموو شتێكی (لەسەریان) ژماردووە بە هەڵژماردن ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿ المُزَّمِّل ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت داپۆشیووە ﴿١﴾ ﴿ قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ شەو هەستە (شەو نوێژ بکە) مەگەر کەمێکی نەبێت ﴿٢﴾ ﴿ نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴾ نیوەی یا کەمێ لە نیوەی کەم بکەرەوە ﴿٣﴾ ﴿ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ ﴾ یا کەمێ لێی زیاد بکە ﴿ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴾ لەسەرخۆ قورئان بخوێنەرەوە و (بەرێك وپێكی) دەوری بکەرەوە ﴿٤﴾ ﴿ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴾ بێگومان ئێمە لەمەولا بۆت دەنێرینە خوارەوە گوفتاری (قورئان) ی قورس و گران ﴿٥﴾ ﴿ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ ﴾ بەڕاستی هەستانی شەو دوای خەو (بۆ خوا پەرستی) ﴿ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا ﴾ قورسترەو گرانترە لە ڕووی کردارەوە (لە هی ڕۆژ وبەهێزترە بۆ دڵ) ﴿ وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴾ دروسترە لە ڕووی ووتنەوە ﴿٦﴾ ﴿ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴾ بەڕاستی تۆ لە ڕۆژدا لە هاتوو چۆکردنێکی زۆردایت ﴿٧﴾ ﴿ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ ﴾ هەمیشە یادی پەروەردگارت بکە ﴿ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ﴾ وە خۆت یەکلا کەرەوە بە یەکلایی کردنەوەیەکی تەواو ﴿٨﴾ ﴿ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ﴾ ئەو خوای ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە ﴿ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەڕاستی نی یە تەنها ئەو نەبێ ﴿ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴾ کەوابوو بیکە بە پارێزەر و پشتیوانی خۆت ﴿٩﴾ ﴿ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ ﴾ دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیڵێن ﴿ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴾ وە وازیان لێ بهێنەو لێیان گەڕێ بە واز لێهێنانێکی جوان ﴿١٠﴾ ﴿ وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ ﴾ واز بهێنە لە من وئەو خاوەن ناز ونیعمەتانەی کە ئایینی من بە درۆ دەزانن ﴿ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴾ وە کەمێك مۆڵەتیان بدە ﴿١١﴾ ﴿ إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا ﴾ بێگومان لای ئێمە هەیە کۆت و زنجیری قورس و گران ﴿ وَجَحِيمًا ﴾ وە ئاگری هەڵ گیرساو ﴿١٢﴾ ﴿ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ ﴾ وە خواردنی گەرو گیر ﴿ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴾ هەروەها سزای پڕ لە داخ و دەرد ﴿١٣﴾ ﴿ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ ﴾ لەڕۆژێکدا کە زەوی و چیاکان دێنە لەرزە ﴿ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا ﴾ وە کێوەکان دەبن بە گردۆڵکە لە لمی هەڵڕژاو ﴿١٤﴾ ﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ ﴾ بێگومان ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ ناردن کە شایەتە لە سەرتان ﴿ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴾ هەروەك پێغەمبەرێکمان نارد بۆلای فیرعەون ﴿١٥﴾ ﴿ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ ﴾ ئەمجا فیرعەون سەرپێچی ئەو پێغەمبەرەی کرد ﴿ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴾ ئێمەش تۆڵەمان لێ سەند بە تۆڵە سەندنێکی سەخت ﴿١٦﴾ ﴿ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ ﴾ جا ئەگەر بێ بڕوایی بکەن چۆن خۆتان دەپارێزن ﴿ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴾ لە ڕۆژێکدا کە (بە ترس و سامی خۆی) منداڵان پیر دەکات ﴿١٧﴾ ﴿ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ ﴾ ئاسمان لەت دەبێ بەهۆی (سەختیی) ئەو ڕۆژەوە ﴿ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴾ بەڵێنی خوا دێتە دی ﴿١٨﴾ ﴿ إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ ﴾ بەڕاستی ئەم ئایەتانەی پێشوو پەند و ئامۆژگارین ﴿ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴾ ئەمجا هەرکەسێك کە بیەوێ ڕێگا دەگرێ بۆلای پەروەردگاری ﴿١٩﴾

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ دەزانێ (ئەی موحەممەد ﷺ) کە تۆ هەڵ دەسیت (بۆ شەو نوێژکردن) شتێك کەمتر ﴿مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾ لە دووبەش لە سێ بەشی شەوو نیوەی یان سێ یەکی ﴿وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ﴾ وە دەستەیەك لەوانەی کە لە گەڵتان ﴿وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە خوا ئەندازەی شەو و ڕۆژ دیاری دەکات ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ﴾ (خوا) زانی کە ئێوە ناتوانن ئەندازەی شەو نوێژ ڕابگرن ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ لە بەرئەوە لێتان خۆش بوو ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ دەی ئەوەندەی بۆتان دەلوێ و ئاسانە لاتان قورئان بخوێنن ودەوری بکەنەوە ﴿عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ﴾ (خوا) دەزانێ کە لەمەولا کەسانێکتان نەخۆش دەبێت ﴿وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەرۆن بەسەر زەویدا ﴿يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ بە شوێن ڕۆزیی ونیعمەتی خوادا دەگەڕێن ﴿وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەکەسانێکی ترتان دەجەنگن لە ڕێگای خوادا ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ ئەمجا بخوێننەوە لە قورئان ئەوەندەی کە بۆتان دەلوێ ولاتان ئاسانە ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ وە قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (مەبەست ئەوەیە خێر و خێرات و سەدەقە بکەن لە ڕێی خوادا) ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ هەر چاکەیەك پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستان دەکەوێتەوە ﴿هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا﴾ ئەوەیشی لای خوایە چاکتر و گەورەترە لە ڕووی پاداشتەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وە داوای لێخۆش بوون بکەن لە خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێخۆشبوویەکی میهرەبانە ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿المُدَّثِّر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت پێچاوەتەوە ﴿١﴾ ﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾ هەستە (خەڵکی) بێدار کەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ﴾ وە پەروەردگارت بە گەورە بگرە ﴿٣﴾ ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ وە پۆشاکت بە پاك ڕابگرە ﴿٤﴾ ﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ بەردەوام بە لەوازهێنان لە بت پەرستی و گوناە ﴿٥﴾ ﴿وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ﴾ وە شت مەبەخشە و بەزۆری بزانیت ﴿٦﴾ ﴿وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾ وە لەبەر پەروەردگارت خۆت ڕابگرە ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ﴾ هەر کاتێك کە فوکرا بە کەڕەنادا ﴿٨﴾ ﴿فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی سەخت و گرانە ﴿٩﴾ ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ﴾ لەسەر کافران سووك و ئاسان نی یە ﴿١٠﴾ ﴿ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا﴾ واز لە من و ئەو کەسە بێنە کە دروستم کردووە بە تەنها ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا﴾ وە دارایی زۆر و زەبەندەم پێ داوە ﴿١٢﴾ ﴿وَبَنِينَ شُهُودًا﴾ وە کوڕانی ئامادەو بەردەست ﴿١٣﴾ ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُ تَمْهِيدًا﴾ وە هۆی ژیانم بۆ ڕاخستووە بە چۆن ڕاخستنێك ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ﴾ دوای ئەمانەش هێشتا بە تەمایە زیاتری بدەمێ ﴿١٥﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا﴾ نەء، (چاوەڕوان نەبێ) بە ڕاستی ئەو دەربارەی ئایەت و نیشانەکانی ئێمە بێباوەڕێکی کەلەڕەقە ﴿١٦﴾ ﴿سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا﴾ بەم زووانە سزای سەختی پێ دەچەژم ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ﴾ (چونکە) بیری کردەوە و هەڵی سەنگاند (قسەکەی خۆی) ﴿١٨﴾

﴿فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دەك بـە كوشـت چـێ چۆنی هەڵ سـەنگاند ﴿١٩﴾ ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دووبارە بە كوشـت چـێ چۆنـی لێكداوەتـەوە ﴿٢٠﴾ ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ لـە پاشـان تەماشـایەكی كـرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ ئەوسا ناوچەوانـی گـرژو ڕووی تـرش كـرد ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ ئەمجـا بە فیزێكـەوە پشـتی هەڵكرد ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ﴾ جـا ووتـی ئـەم قورئانـە هیچی تر نـی یـە جادوویەك نەبـێ كـە وەر گیراوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ﴾ ئـەم قورئانـە هـەر گوفتـاری مرۆڤـە ﴿٢٥﴾ ﴿سَأُصْلِيهِ سَقَرَ﴾ (ئەو كەسـە) زوو دەیخەمـە دۆزەخـەوە ﴿٢٦﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ﴾ تۆ چووزانیت كـە دۆزەخ چی یە ؟ ﴿٢٧﴾ ﴿لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ﴾ (ئاگرێكـە) هیـچ ناهێڵێتـەوە و واز ناهێنێ ﴿٢٨﴾ ﴿لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ﴾ (بە یەكەم هاڵاو) پێسـت ڕەش دەكاتەوە ودەیبرژێنێ ﴿٢٩﴾ ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ نۆزدە فریشتە ئەوەتان بە سەریەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً﴾ هـەر فریشـتەمان كردووە بـە كار بەدەسـتی دۆزەخ ﴿وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ژمـارەی ئەو فریشـتانەمان نەگێـڕاوە مەگـەر بـۆ تاقی كردنـەوەی ئەوانـەی بێ بـاوەڕن ﴿لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ تـا ئەوانـەی كتێبیـان پێدراوە دڵنیا بـن ﴿وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وە بـڕوادارەكان بڕواكەیـان زیاد بكات ﴿وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە هیچیان دوو دڵ نەبن ئەوانەی كتێبیان پێدراوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ ئیماندارانیش ﴿وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ وە تـا بڵێـن ئەوانـەی كە نەخۆشـی (ناپاكیـی) یان لـە دڵایە ﴿وَالْكَافِرُونَ﴾ وە بێ بڕواكان ﴿مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ خوا چی مەبەسـتە بەم ژمارەیە كە لە غەریبیدا وەك مەسەل وایە ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ﴾ ئابەوجۆرە خوا ئەو كەسەی كە بیەوێ گومڕای دەكات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە ئەو كەسەی كە بیەوێ ڕێ نموونیی دەكات ﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ﴾ وە كەس ژمارەی لەشكر وسەربازانی پەروەردگـاری تۆ نازانێت جگە خۆی نەبێت ﴿وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ﴾ وە ئەم ئایەتانە هەر ئامۆژگاری و پەندن بۆ ئادەمی ﴿٣١﴾ ﴿كَلَّا وَالْقَمَرِ﴾ نەء (وانی یە) سوێند بە مانگ ﴿٣٢﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ﴾ وە سوێند بەشەو كـە پشـت هـەڵ دەكات و دەڕوا ﴿٣٣﴾ ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ﴾ وە سـوێند بـە بەرەبەیان كـە ڕوون دەبێتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ﴾ بێ گومان سـەقەر (دۆزەخ) یەكێكە لەشـتە سـامناكە گـەورەكان ﴿٣٥﴾ ﴿نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ﴾ ترسـێنەرە بۆ هەموو خەڵكی ﴿٣٦﴾ ﴿لِمَن شَاءَ مِنكُمْ﴾ بۆ ئەو كەسـەتان كـە دەیەوێ ﴿أَن يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ﴾ پێش بكەوێت (لە چاكەدا) یا دواكەوێ ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ هەموو كەسێك بارمتەی كارو كردەوەی خۆیەتی ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ﴾ جگەهاوەڵانی دەستی ڕاست (چاكەكاران) نەبێت ﴿٣٩﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ كـە لە باخاتی بەهەشـتدا پرسـیار لە یەكتـری دەكەن ﴿٤٠﴾ ﴿عَنِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لـە (حاڵی) تـاوان باران ﴿٤١﴾ ﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ﴾ (هەر لە بەهەشتی یەكان وەڵام ئەداتەوە كە دیوومانن و پێمان ووتوون) چی ئێوەی خسـتووەتە دۆزەخـەوە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ ئەوانیش وتیـان: ئێمە لـە نوێژ گـەران نەبووین ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ﴾ وە خۆراكمـان نەدەدا بە هەژاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ﴾ وەڕۆ دەچووین لەگـەڵ ئەوانـەی كـە ڕۆ دەچـوون (لـە قسـەی خراپـەو بـێ شـەرعی دا) ﴿٤٥﴾ ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە باوەڕمان بە ڕۆژی دوایی نەبوو ﴿٤٦﴾ ﴿حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ﴾ تا مردن یەخەی پێگرتین ﴿٤٧﴾

﴿فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ﴾ ئیتر تکای تکاکاران هیچ قازانجێکیان پێ ناگەیەنێت ﴿٤٨﴾ ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ ٱلتَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ﴾ ئەوە چیانە ڕوو وەردەگێڕن لە ئامۆژگاری قورئان ﴿٤٩﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ﴾ ئەڵێی کەرە کێوی سڵ کەرن ﴿٥٠﴾ ﴿فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ﴾ لە شێر ، (یان لەدەست کۆمەڵی تیر هاوێژ) هەڵهاتوون ﴿٥١﴾ ﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً﴾ بەڵکو هەموو یەکێك لەوان ئەیەوێ چەندەها نامەی کراوەی بۆ بنێردرێ(لە خواوە کە بڕوا بە موحەممەد ﷺ بێنێ) ﴿٥٢﴾ ﴿كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ با چاوەڕوانی ئەوە نەبن بەڵکو هەر ناترسن لە ڕۆژی دوایی ﴿٥٣﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّهُۥ تَذْكِرَةٌ﴾ با پەشیمان بنەوە بە ڕاستی قورئان پەندو وئامۆژگاریە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت با پەندی لێ وەربگرێت ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ ئامۆژگاری قورئان وەرناگرن ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیەوێت ﴿هُوَ أَهْلُ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ خوا شیاوی لێ ترسانە ﴿وَأَهْلُ ٱلْمَغْفِرَةِ﴾ وە شیاوی لێ خۆشبوونە ﴿٥٦﴾

سورەتی ﴿القِيَامَة﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ سوێند دەخۆم بە ڕۆژی قیامەت ﴿١﴾ ﴿وَلَآ أُقْسِمُ بِٱلنَّفْسِ ٱللَّوَّامَةِ﴾ وە سوێند دەخۆم بە نەفسی لۆمەکەر (لەسەر خراپە) ﴿٢﴾ ﴿أَيَحْسَبُ ٱلْإِنسَٰنُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُۥ﴾ ئایا مرۆڤ وا دەزانێ کە ئێسقانە (ڕزیوەکانی) کۆ ناکەینەوە ﴿٣﴾ ﴿بَلَىٰ قَٰدِرِينَ عَلَىٰٓ أَن نُّسَوِّىَ بَنَانَهُۥ﴾ بەڵێ : بە توانایین لە سەر ڕێك خستنەوەی (نەقشی) سەر پەنجەکانی ﴿٤﴾ ﴿بَلْ يُرِيدُ ٱلْإِنسَٰنُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُۥ﴾ بەڵکو ئینسان دەیەوێ تا لە ژیان دایە هەر تاوان و خراپە بکات ﴿٥﴾ ﴿يَسْـَٔلُ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ دەپرسێ: کەی ڕۆژی دوایی دێ ؟. ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا بَرِقَ ٱلْبَصَرُ﴾ کاتێ: کە چاو ئەبلەق بوو ؟ ﴿٧﴾ ﴿وَخَسَفَ ٱلْقَمَرُ﴾ وە مانگ گیراو تاریك بوو ﴿٨﴾ ﴿وَجُمِعَ ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ وە ڕۆژ و مانگ کۆ کرانەوە ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ ٱلْمَفَرُّ﴾ ئەوڕۆژە مرۆڤ دەڵێت: لە کوێوە هەڵبێین لە (سزای خوا) ﴿١٠﴾ ﴿كَلَّا لَا وَزَرَ﴾ نەخێر هیچ پەناگەیەك نی یە ﴿١١﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ ٱلْمُسْتَقَرُّ﴾ لەو ڕۆژەدا ئارامگا هەر لای پەروەردگاری تۆیە ﴿١٢﴾ ﴿يُنَبَّؤُا۟ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍۭ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ لەو ڕۆژەدا ئادەمی هەواڵی پێدەدرێت لەوەی کە پێشی خستووە و دوای خستووە (لە چاکەو خراپە) ﴿١٣﴾ ﴿بَلِ ٱلْإِنسَٰنُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ بَصِيرَةٌ﴾ بەڵکو ئادەمی ئاگادارە بەحاڵی خۆی ﴿١٤﴾ ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُۥ﴾ با بڕو بیانووی زۆریش بهێنێتەوە ﴿١٥﴾ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ﴾ زمانت مەجوڵێنە (بەخوێندنەوەی قورئان لەکاتی دابەزینی وەحییدا) ﴿لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ﴾ تا پەلەی تیا بکەیت ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُۥ وَقُرْءَانَهُۥ﴾ بە ڕاستی (وەك بەڵێنمان داوە) بێگومان لەسەر ئێمەیە کۆکردنەوەی لە سنگتداو خوێندنەوەی ﴿١٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْنَٰهُ﴾ ئەمجا کاتێ کە قورئانمان بۆ خوێندیتەوە (بە هۆی جبریلەوە) ﴿فَٱتَّبِعْ قُرْءَانَهُۥ﴾ تۆش شوێن خوێندنەوەی ئەو بکەوە ﴿١٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ﴾ لە پاشان دڵنیابە ڕوون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە ﴿١٩﴾

﴿كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ (زیندوو کردنەوە هەر دەبێت) بەڵکو ئێوە هەر دونیاتان خۆش دەوێت ﴿٢٠﴾ ﴿وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ﴾ گوێ بە ڕۆژی دوایی نادەن! ﴿٢١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەشاوەن ﴿٢٢﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ تەماشای پەروەردگاریان دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ﴾ وە زۆر ڕووخساریش لەو ڕۆژەدا گرژو تاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿تَظُنُّ أَن يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ﴾ دەزانن کە سزای پشت شکێن دەدرێن ﴿٢٥﴾ ﴿كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ﴾ نەخێر (ئاوا ناچێتە سەر بۆتان، جا پەشیمان ببنەوە!) چونکە کاتێك کە گیان گەیشتە گەرو (لە کاتی کێشانیدا) ﴿٢٦﴾ ﴿وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ ئەوسا (هەندێك لەوانەی کە بەدەوریدان) دەڵێن: کەسێك نیە چارەسەری بکات و فریای بکەوێت؟ ﴿٢٧﴾ ﴿وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ﴾ (ئەو کەسەی گیانی دەکێشرێت) دڵنیایە ئەوە (ی تووشی بووە مردن و) جیابوونەوەیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ﴾ وە قاچ و لوولاقی بەیەکدا ئالا ﴿٢٩﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ﴾ ڕاپێچکردن لەو ڕۆژەدا بۆ لای پەروەردگارتە ﴿٣٠﴾ ﴿فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ﴾ جا (کافر) نەبڕوای هێناو نە نوێژی کرد ﴿٣١﴾ ﴿وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بەڵکو ئایینی بەدرۆ دەزانی و پشتی تێ دەکرد ﴿٣٢﴾ ﴿ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ﴾ لەپاشان بە کەشخەو فیزەوە گەڕایەوە بۆ لای ماڵ و منداڵی ﴿٣٣﴾ ﴿أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ تیاچوون بۆ تۆ، (ئەی ئادەمی بێ بڕوا) ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ دووبارە تیاچوون بۆ تۆ، ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٥﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ سُدًى﴾ ئایا مرۆڤ وا دادەنێت کە هەروا بەرەڵا دەکرێ (و پشت گوێ دەخرێ) ﴿٣٦﴾ ﴿أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيٍّ يُمْنَىٰ﴾ ئایا دڵۆپە ئاوێك نەبوو لەتۆو کە دەڕژێنرا (بە منداڵدانەوە) ﴿٣٧﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ لە پاشان بوو بە پارچە خوێنێك، ئەمجا دروستی کرد و ڕێکی خست ﴿٣٨﴾ ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ﴾ ئەمجا لەو تۆوە دوو جۆری دروست کرد ﴿الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ نێر و مێ ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ ئایا ئەو زاتە توانای نی یە بەسەر ئەوەدا کە مردووان زیندوو بکاتەوە ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿الإنسان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ﴾ بێگومان بەسەر ئادەمی دا تێپەڕی ﴿حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ﴾ ماوەیەکی زۆر لە ڕۆژگار ﴿لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا﴾ کە شتێکی وانەبوو ناوببرێ ﴿١﴾ ﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئادەمیزادمان دروست کرد ﴿مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ﴾ لە دڵۆپێك ئاوی تێکەڵ لە گەڵێ توخم ﴿نَّبْتَلِيهِ﴾ تا تاقی بکەینەوە ﴿فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ ئەمجا ژنەواو وبینا مان کرد (چاو وگوێمان پێبەخشی) ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾ بێگومان ئێمە ڕێنموونیمان کرد بۆ ڕاستەڕێ، ﴿إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ جا یان سوپاسگوزارە، وە یان نا سوپاس و سپڵە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕوایان ﴿سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا﴾ زنجیرو تەوقی زۆر (کە دەکرێتە گەردنیان) و ئاگری هەڵگیرساو ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ بێگومان چاکەکاران لە پەرداخێکدا (شەراب) دەخۆنەوە کە ئاوێتەکەی لە سەرچاوەی کافورەوەیە ﴿٥﴾

﴿عَيۡنٗا يَشۡرَبُ بِهَا عِبَادُ ٱللَّهِ﴾ کە کانی یەکە (لە بەهەشتدا) بەندەکانی خوا لێ ی دەخۆنەوە ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفۡجِيرٗا﴾ (لەهەر شوێنێکدا بیانەوێ) هەڵیدەقوڵێن وفوارە دەکات ﴿٦﴾ ﴿يُوفُونَ بِٱلنَّذۡرِ﴾ وەفا بە نەزر دەکەن ﴿وَيَخَافُونَ يَوۡمٗا كَانَ شَرُّهُۥ مُسۡتَطِيرٗا﴾ وە لـە ڕۆژێکیش دەترسـن کە بەدی و سـەختی یەکەی هەمـووان دەگرێتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَيُطۡعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسۡكِينٗا وَيَتِيمٗا وَأَسِيرًا﴾ وە خواردن ئەدەن بە هەژاران و هەتیوان و دیلەکان هەرچەند خۆیان حەزیشیان لێی بێت ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا نُطۡعِمُكُمۡ لِوَجۡهِ ٱللَّهِ﴾ (دەڵێن) بەڕاستی ئێمە تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوا خواردنتان دەدەینێ ﴿لَا نُرِيدُ مِنكُمۡ﴾ چاوەڕوانی ناکەین لە ئێوە ﴿جَزَآءٗ وَلَا شُكُورًا﴾ نە پاداشت و نە سوپاس ﴿٩﴾ ﴿إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوۡمًا عَبُوسٗا قَمۡطَرِيرٗا﴾ بەڕاستی ئێمە لە سزای پەروەردگارمان دەترسین لە ڕۆژێکی ترش و تاڵ و دژواردا ﴿١٠﴾ ﴿فَوَقَىٰهُمُ ٱللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمِ﴾ جا خوا پاراستنی لە بەدی ئەو ڕۆژە ﴿وَلَقَّىٰهُمۡ نَضۡرَةٗ وَسُرُورٗا﴾ وە ڕووی گەش و شادومانی پێ بەخشین ﴿١١﴾ ﴿وَجَزَىٰهُم بِمَا صَبَرُواْ جَنَّةٗ وَحَرِيرٗا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەهۆی خۆڕاگرتنیان (لەسـەر چاکـە و دوور کەوتنەوە لە خراپە) بە بەهەشـت و (پۆشـاکی) ئاوریشـم ﴿١٢﴾ ﴿مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ﴾ پاڵی تیا دەدەنەوە لەسەر تەخت و قەنەفەی زۆر ﴿لَا يَرَوۡنَ فِيهَا شَمۡسٗا﴾ نابینن تێیدا نە گەرمی ڕۆژ ﴿وَلَا زَمۡهَرِيرٗا﴾ وە نـە سـەرما (واتە هەوایەکی زۆر خۆشـی هەیە) ﴿١٣﴾ ﴿وَدَانِيَةً عَلَيۡهِمۡ ظِلَٰلُهَا﴾ وە سێبەری درەختانی بەهەشت بەسەر سەریانەوەیە ﴿وَذُلِّلَتۡ قُطُوفُهَا تَذۡلِيلٗا﴾ وەهێشووی میوەکانی نزیکەدەست وئاسان کراوە ﴿١٤﴾ ﴿وَيُطَافُ عَلَيۡهِم بِـَٔانِيَةٖ مِّن فِضَّةٖ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندابە قاپی زیوییین ﴿وَأَكۡوَابٖ كَانَتۡ قَوَارِيرَا۠﴾ وپەرداخی شووشـەوە ﴿١٥﴾ ﴿قَوَارِيرَاْ مِن فِضَّةٖ﴾ شووشە لە زیبو ﴿قَدَّرُوهَا تَقۡدِيرٗا﴾ بە ئەندازەی پێویست ئامادەکراون ﴿١٦﴾ ﴿وَيُسۡقَوۡنَ فِيهَا كَأۡسٗا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا﴾ لە بەهەشـتدا شـەرابیان لە پەرداخێکدا پێ دەنۆشـرێ کـە زەنجەبیلی تێکـەڵاوە ﴿١٧﴾ ﴿عَيۡنٗا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلۡسَبِيلٗا﴾ (کە ئەویش) کانی یەکە لە بەهەشـت دا ناودەبرێ بە سەلسـەبیل ﴿١٨﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيۡهِمۡ وِلۡدَٰنٞ مُّخَلَّدُونَ﴾ دەگەڕێـن بە سـەریاندا نەوجەوانانی هەمیشـە لاو و ڕوخۆش وپاك ﴿إِذَا رَأَيۡتَهُمۡ﴾ کاتێـك بیان بینیت ﴿حَسِبۡتَهُمۡ لُؤۡلُؤٗا مَّنثُورٗا﴾ وا دەزانیت دانەی مرواری پرژو بڵاوون ﴿١٩﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيۡتَ ثَمَّ﴾ وە کاتێك بڕوانیت لەوێدا ﴿رَأَيۡتَ نَعِيمٗا وَمُلۡكٗا كَبِيرًا﴾ ناز و نیعمەت و دەسەڵاتێکی گەورە دەبینیت ﴿٢٠﴾ ﴿عَٰلِيَهُمۡ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضۡرٞ وَإِسۡتَبۡرَقٞ﴾ لە بەریاندایە بەرگی نەرم و نۆڵی سـەوزکار و پۆشاکی ئاوریشمین ﴿وَحُلُّوٓاْ أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٖ﴾ وە ڕازێنراونەتـەوە بە بازنی زیوو ﴿وَسَقَىٰهُمۡ رَبُّهُمۡ شَرَابٗا طَهُورًا﴾ وە پەروەردگاریان شـەرابی پاك و تەمیزی پێ نۆشـین ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمۡ جَزَآءٗ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەم بەهەشـتە پاداشـتی ئێوەیە ﴿وَكَانَ سَعۡيُكُم مَّشۡكُورًا﴾ وە هەموو کۆششێکتان سوپاس کراوە ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡقُرۡءَانَ تَنزِيلٗا﴾ بێگومـان ئێمـە قورئانمـان بۆ ناردیتە خـوارێ بە ناردنی (بەش بـەش) ﴿٢٣﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ کەواتە چاوەڕوانـی فەرمانـی خوا بکـە ﴿وَلَا تُطِعۡ مِنۡهُمۡ ءَاثِمًا أَوۡ كَفُورٗا﴾ وە فەرمانبەرداری هیـچ گوناهبار و بێ باوەڕێـك مەکـە ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱذۡكُرِ ٱسۡمَ رَبِّكَ﴾ وە زیکـر ویـادی پەروەردگـارت بکە ﴿بُكۡرَةٗ وَأَصِيلٗا﴾ بـە بەیانیان وئێواراندا ﴿٢٥﴾

﴿وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَٱسۡجُدۡ لَهُۥ﴾ وە لە شەوا سوژدەی بۆ بەرە (نوێژ بکە) ﴿وَسَبِّحۡهُ لَيۡلٗا طَوِيلًا﴾ وە ستایشی خوا بکە لە بەشێکی زۆر لە شەودا ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ﴾ بێگومان ئەم بێ بڕوایانە دونیای بێ بەقایان خۆش دەوێ ﴿وَيَذَرُونَ وَرَآءَهُمۡ يَوۡمٗا ثَقِيلٗا﴾ وە پشت گوێی دەخەن ڕۆژێکی قورس و گران (کە قیامەتە) ﴿٢٧﴾ ﴿نَّحۡنُ خَلَقۡنَٰهُمۡ وَشَدَدۡنَآ أَسۡرَهُمۡۖ﴾ ئێمە ئەوانمان دروست کرد و جومگەکانیانمان قایم پێکەوە بەستووە ﴿وَإِذَا شِئۡنَا بَدَّلۡنَآ أَمۡثَٰلَهُمۡ تَبۡدِيلًا﴾ وە کاتێك بمانەوێت دەیان گۆڕین بە کەسانی تری وەك خۆیان چۆن گۆڕینێك ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذۡكِرَةٞۖ﴾ ئەم سورەتە ئامۆژگاری و پەندە ﴿فَمَن شَآءَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت ﴿ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا﴾ ڕێگا دەگرێتە بەر بۆ لای پەروەردگاری ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُۚ﴾ وە ئێوە حەز ناکەن (لە گرتنی ئەو ڕێ یە) مەگەر کاتێك کە خوا بیەوێ (وە بە زۆر ناچارتان بکات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ بێگومان خوا دانای دروست کردارە ﴿٣٠﴾ ﴿يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ﴾ ئەوەی (خوا) بیەوێ دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمَۢا﴾ وە ئامادەی کردووە بۆ ستەمکاران سزای سەخت ﴿٣١﴾

سورەتی ﴿ المرسلات ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلۡمُرۡسَلَٰتِ عُرۡفٗا﴾ سوێند بە بای ڕەوانە کراوی، یەك لە دوای یەك ﴿١﴾ ﴿فَٱلۡعَٰصِفَٰتِ عَصۡفٗا﴾ وە بەو (با) توندانەش هەڵ دەکەن بە هەڵکردنێکی قایم ﴿٢﴾ ﴿وَٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشۡرٗا﴾ وە بەو بایانەی کە هەور دەبەن وبڵاوی دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿فَٱلۡفَٰرِقَٰتِ فَرۡقٗا﴾ سوێندیش بەو (فریشتانە) ی بەچاکی حەق لە ناحەق جیا دەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿فَٱلۡمُلۡقِيَٰتِ ذِكۡرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو (فریشتانە) ش پەیامی (خوا بە پێغەمبەران) دەگەیەنن ﴿٥﴾ ﴿عُذۡرًا أَوۡ نُذۡرًا﴾ بۆ (نەهێڵانی) بەهانە (ولێخۆشبوونیان) یا بۆ ترساندن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَٰقِعٞ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە بەڵێنتان پێ دراوە (لە هاتنی ڕۆژی دوایی) دێتە دی ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتۡ﴾ ئەمجا کاتێك کە ئەستێرەکان تاریك بوون ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتۡ﴾ وە دەمێك کە ئاسمان کەلێنی تێ بوو ﴿٩﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ نُسِفَتۡ﴾ وە کاتێك کێوەکان لە بێخ هێنران و تەخت کران ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتۡ﴾ وە ساتێك کە کات وشوێنی دیارکراو دانرا بۆ پێغەمبەران لەگەڵ ئوممەتەکانیاندا ﴿١١﴾ ﴿لِأَيِّ يَوۡمٍ أُجِّلَتۡ﴾ بۆ چ ڕۆژێ دوا خراوە؟ ﴿١٢﴾ ﴿لِيَوۡمِ ٱلۡفَصۡلِ﴾ بۆ ڕۆژی جیاکردنەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ﴾ تۆ چووزانییت ڕۆژی جیاکردنەوە چی یە؟ ﴿١٤﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمۡ نُهۡلِكِ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئایا گەلانی پێشینانمان لە ناو نەبرد ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ نُتۡبِعُهُمُ ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ لە پاشان گەلانی دوای ئەوانمان وەك ئەوان لێ نەکرد ﴿١٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَفۡعَلُ بِٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ هەر بەو جۆرەش دەکەین بە گوناهباران ﴿١٨﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ﴾ ئایا ئێوەمان دروست نەکردووە لە ئاوێکی بێ نرخ؟. ﴿٢٠﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهُ فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ ئەمجا خستمانە جێگایەکی پتەوەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو ﴿٢٢﴾ ﴿فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ ٱلْقَٰدِرُونَ﴾ ئەمجا بەئەندازەگیریەکی ڕێك وپێك دروستمان کرد، ئای (ئێمە) چ ئەندازەگیرێکی تەواو وچاکین ﴿٢٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا﴾ ئایا ئێمە زەویمان نەکردۆتە کۆ کەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا﴾ بۆ زیندووان و مردووان ﴿٢٦﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ شَٰمِخَٰتٍ﴾ وە لە ناویدا شاخانی بەرزی لەنگەر داکوتاومان داناوە ﴿وَأَسْقَيْنَٰكُم مَّآءً فُرَاتًا﴾ وە ئاوی شیرینمان پێ نۆشیین ﴿٢٧﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ (بەم بێ بڕوایانە دەوترێت) وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٢٨﴾ ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ بڕۆن بۆ لای ئەو دۆزەخەی کە بە درۆتان دەزانی ﴿٢٩﴾ ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ ظِلٍّ ذِى ثَلَٰثِ شُعَبٍ﴾ بڕۆن بۆ لای سێبەری دوکەڵێکی سێ بەش. ﴿٣٠﴾ ﴿لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِى مِنَ ٱللَّهَبِ﴾ نە سێبەرێکی فێنکەو نەشتێك لە گڕی (دۆزەخ) بەرگری بکات ﴿٣١﴾ ﴿إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ كَٱلْقَصْرِ﴾ بەڕاستیی دۆزەخ پزیسکی وەك کۆشك دەهاوێژێ ﴿٣٢﴾ ﴿كَأَنَّهُۥ جِمَٰلَتٌ صُفْرٌ﴾ (بەرودوا دەڕۆن) ئەڵێی کاروانی حوشتری زەردن ﴿٣٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٤﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکە (بێ باوەڕان) ناتوانن قسەی تێدا بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ﴾ وە مۆڵەت نادرێن کە بڕوبیانوو بهێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٧﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژی بڕیاردانە (جیاکردنەوەیە) ﴿جَمَعْنَٰكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئێوەو پێشینانمان کۆ کردوەتەوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ﴾ سا ئەگەر فێڵ و پیلانێکتان هەیە ئەنجامی بدەن ﴿٣٩﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ﴾ بێگومان پارێزکاران ولەخواترسان لە سێبەرو (قەراغی) کانیاوی زۆران ﴿٤١﴾ ﴿وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە لەناو میوەهاتێکدان کە حەزی لێ دەکەن ﴿٤٢﴾ ﴿كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (پێیان دەڵێن) بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێ بەهۆی ئەوەی کە دەتان کرد ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئاوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٥﴾ ﴿كُلُوا۟ وَتَمَتَّعُوا۟ قَلِيلًا﴾ (ئەی کافران) بخۆن و بەهرەمەند بین ماوەیەکی کەم (لە دونیادا) ﴿إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێوەن تاوانباران ﴿٤٦﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱرْكَعُوا۟﴾ وە کاتێك پێ یان بوترێ (لەخوا بترسن و) کڕنوش بەرن ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ کڕنوش نابەن ﴿٤٨﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٩﴾ ﴿فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ﴾ (ئەگەر ئەوان باوەڕ بە قورئان نەکەن)ئیتر بە چ فەرمودەیەکی تر بڕوا دەهێنن دوای قورئان؟ ﴿٥٠﴾

سورەتی ﴿ النَّبَإ ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ﴾ ئەوە لەچی پرسیار لەیەکتری دەکەن (ئەو بێ بڕوایانە) ﴿١﴾ ﴿عَنِ ٱلنَّبَإِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ لەو دەنگ و باسە گەورەیە پرسیار دەکەن؟! ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِي هُمۡ فِيهِ مُخۡتَلِفُونَ﴾ کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٣﴾ ﴿كَلَّا سَيَعۡلَمُونَ﴾ نەء با پەشیمان بنەوە، لەمەولا تێ دەگەن ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَيَعۡلَمُونَ﴾ دووبارە(دەڵێم) نەء لەمەولا تێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿أَلَمۡ نَجۡعَلِ ٱلۡأَرۡضَ مِهَٰدٗا﴾ ئاخۆ زەویمان بۆ ڕانەخستوون ؟ ﴿٦﴾ ﴿وَٱلۡجِبَالَ أَوۡتَادٗا﴾ وە کێوەکانمان نەگێڕاوە بە مێخ ؟! ﴿٧﴾ ﴿وَخَلَقۡنَٰكُمۡ أَزۡوَٰجٗا﴾ وە ئێوەمان دروست نەکردوە بەجووت ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا نَوۡمَكُمۡ سُبَاتٗا﴾ وە نوستنمان نەکردووە بەهۆی حەسانەوەتان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا ٱلَّيۡلَ لِبَاسٗا﴾ وە شەومان نەگێڕاوە بەکاڵا (داپۆشەر) ﴿١٠﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا ٱلنَّهَارَ مَعَاشٗا﴾ وە ڕۆژمان نەگێڕاوە بەکاتی ژیان (و هەڵسوڕان و پەیداکردنی ژیوار) ﴿١١﴾ ﴿وَبَنَيۡنَا فَوۡقَكُمۡ سَبۡعٗا شِدَادٗا﴾ وە حەوت ئاسمانی بەهێزمان دروست نەکردوە لە سەرتانەوە ؟ ﴿١٢﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا سِرَاجٗا وَهَّاجٗا﴾ وە دروستمان نەکردوە چرایەکی درەوشاوە (کەڕۆژە) ﴿١٣﴾ ﴿وَأَنزَلۡنَا مِنَ ٱلۡمُعۡصِرَٰتِ مَآءٗ ثَجَّاجٗا﴾ وە ئاوی لێزمە و بەخوڕمان نەناردۆتە خوارەوە لە هەورە گوشراوەکانەوە ﴿١٤﴾ ﴿لِّنُخۡرِجَ بِهِۦ حَبّٗا وَنَبَاتٗا﴾ تا پێ ی بڕوێنین دانەوێڵەو گژو گیاو ﴿١٥﴾ ﴿وَجَنَّٰتٍ أَلۡفَافًا﴾ باخاتی پڕ و چڕ ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ يَوۡمَ ٱلۡفَصۡلِ كَانَ مِيقَٰتٗا﴾ بەڕاستی ڕۆژی جیاکردنەوە (ی چاك و خراپ) کاتێکی بۆ دیاری کراوە ﴿١٧﴾ ﴿يَوۡمَ يُنفَخُ فِي ٱلصُّورِ فَتَأۡتُونَ أَفۡوَاجٗا﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەکەڕەنادا ئەمجا پۆل پۆل دێن ﴿١٨﴾ ﴿وَفُتِحَتِ ٱلسَّمَآءُ فَكَانَتۡ أَبۡوَٰبٗا﴾ وە ئاسمان (لە هەموو لایەکەوە) کرایەوەو بوو بەدەرگا ﴿١٩﴾ ﴿وَسُيِّرَتِ ٱلۡجِبَالُ فَكَانَتۡ سَرَابًا﴾ وە کێوەکان خرانە ڕێ و بوون بە (تراویلکە=سەراب) ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتۡ مِرۡصَادٗا﴾ بەڕاستی دۆزەخ پەرێزگای بێ بڕوایانە (ودەمێکە چاوەڕوانیانە) ﴿٢١﴾ ﴿لِّلطَّٰغِينَ مَـَٔابٗا﴾ وەجێ گەڕانەوەی یاخییانە ﴿٢٢﴾ ﴿لَّٰبِثِينَ فِيهَآ أَحۡقَابٗا﴾ تێیدا دەمێننەوە هەزاران ساڵ (ماوەیەکی زۆر) ﴿٢٣﴾ ﴿لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرۡدٗا وَلَا شَرَابًا﴾ تێیدا نا چەژن نەساردی و فێنکی و نەخواردنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِلَّا حَمِيمٗا وَغَسَّاقٗا﴾ ئاوی لەکوڵ و کێم و زوخاو نەبێت ﴿٢٥﴾ ﴿جَزَآءٗ وِفَاقًا﴾ پاداش دەدرێنەوە بەپێ ی کردەوەیان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ لَا يَرۡجُونَ حِسَابٗا﴾ چونکە بێگومان ئەوان بەتەمای لێ پرسینەوە نەبوون ﴿٢٧﴾ ﴿وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا كِذَّابٗا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی چۆن بەدرۆ زانینێك ﴿٢٨﴾ ﴿وَكُلَّ شَيۡءٍ أَحۡصَيۡنَٰهُ كِتَٰبٗا﴾ لە کاتێکدا هەموو شتێکمان ژماردووە (لە سەریان) بە نوسیین ﴿٢٩﴾ ﴿فَذُوقُواْ﴾ ئەمجا بچەژن(سزای خۆتان) ﴿فَلَن نَّزِيدَكُمۡ إِلَّا عَذَابًا﴾ هیچتان بۆ زیاد ناکەین سزا نەبێت ﴿٣٠﴾

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا﴾ بێگومان جێگای پیرۆز و بەهرەمەندی هەیە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٣١﴾ ﴿حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا﴾ باخات و هەموو جۆرە ترێ یەك ﴿٣٢﴾ ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾ وە کچانی تازە مەمك کردووی هاوتەمەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾ وە پەرداخی پڕ (لە شەراب) ﴿٣٤﴾ ﴿لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا﴾ قسەی بێهوودە و درۆی تێدانابیستن ﴿٣٥﴾ ﴿جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا﴾ (پاداش دەدرێنەوە بە) پاداشتێکی تەواو لەلایەن پەروەردگاری تۆوە ﴿٣٦﴾ ﴿رَّبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و نێوانی ئەوانە خوایەکی بەخشندەو میهرەبانە و ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ کەس توانای تکا کردن و (قسە کردنی) نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا﴾ لە ڕۆژێکدا کە جیبریل و فریشتە بەڕیز دەوەستن ﴿لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ کەسیان قسە ناکەن مەگەر ئەوە کەخوا ڕێ ی بدات و قسەی بەڕێ و جێ بکات ﴿٣٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ﴾ ئەو ڕۆژە ڕاست و بێگومانە ﴿فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا﴾ ئەمجا هەرکەسێك وویستی ڕێگای گەڕانەوە دەگرێ بۆ لای پەروەردگاری خۆی ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا أَنذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا﴾ بێگومان ئێمە ئێوەمان ئاگادار کرد لە سزایەکی نزیك ﴿يَوْمَ يَنظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ لە ڕۆژێکی وادا کە مرۆڤ دەبینێ (پاداشی) ئەو کردەوانەی کەپێشەکی بەدەستی خۆی ناردوونی ﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنتُ تُرَابًا﴾ وە بێ بڕوا (لەو ڕۆژەدا) دەڵێ: خۆزگە گڵ بوومایە (نەك مرۆڤ) ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿النَّازِعَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا﴾ سوێند بەو فریشتانەی کە گیانی کافران(لە لەشیان) بە سەختی دەردەهێنن ﴿١﴾ ﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا﴾ وە بەو فریشتانەی کە گیانی باوەڕداران بە ئاسانی دەردێنن ﴿٢﴾ ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە خێرا فەرمانی خوا جێ بەجێ دەکەن ﴿٣﴾ ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە پێش برکێ دەکەن (لە بەجێ هێنانی فەرماندا) ﴿٤﴾ ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە تەگبیری کاروبار دەکەن (واتە سوێند بەمانە ئەوەی بەڵێنتان پێدراوە دێتە دی) ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ﴾ ڕۆژێکە بومەلەرزە زەوی دەلەرزێنێ ﴿٦﴾ ﴿تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ﴾ بومەلەرزەیەکی تریشی بەدوایدا دێت، مردووان زیندوو دەبنەوە ﴿٧﴾ ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ﴾ زۆر دڵ لەو ڕۆژەدا دەلەرزێ ﴿٨﴾ ﴿أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ﴾ چاویان سەر بەرەو ژێر دەبێ ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُونَ﴾ (ئەمرۆ بەگاڵتەوە) دەڵێن ﴿أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ﴾ ئاخۆ ئێمە(لە پاش مردن) دەگەڕێنرێینەوە بۆ ژیانی پێشوو؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَّخِرَةً﴾ ئایا کە بووین بە ئێسقانی ڕزیو (چۆن زیندوو دەبینەوە) ﴿١١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ ئائەوە ئەگەر وابێ گەڕانەوەیەکی بەزیانە ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ بێگومان ئەو زیندوو بوونەوەیە هەر یەك نەعرەتەیە ﴿١٣﴾ ﴿فَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ﴾ ئیتر کتوپڕ وان لە دەشتێکی سپی کاکی بە کاکیدا ﴿١٤﴾ ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ ئایا داستانی مووسات پێ گەیشتووە ﴿١٥﴾ ﴿إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ کاتێك کەپەروەردگاری بانگی کرد لەشیوی پیرۆزی طووا وە ﴿١٦﴾

﴿ٱذۡهَبۡ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ﴾ (پێی ووت) بڕۆ بۆ لای فیرعەون(چونکە) بەڕاستی یاخیی بووە ﴿١٧﴾ ﴿فَقُلۡ هَل لَّكَ إِلَىٰٓ أَن تَزَكَّىٰ﴾ وە پێ ی بڵێ: ئایا دەتەوێ پاك ببیتەوە (لە گوناه) ﴿١٨﴾ ﴿وَأَهۡدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخۡشَىٰ﴾ وە ڕێت نیشاندەم بۆ(ناسینی) پەروەردگارت تا لێی بترسییت ﴿١٩﴾ ﴿فَأَرَىٰهُ ٱلۡأٓيَةَ ٱلۡكُبۡرَىٰ﴾ ئەمجا نیشانە هەرە گەورەکەی نیشان دا (گۆچان لەگەڵ دەستە سپیەکەی) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ﴾ کەچی بە درۆی زانی و سەرپێچی کرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ أَدۡبَرَ يَسۡعَىٰ﴾ لە پاشان پشتی هەڵکرد و ڕۆی بەپەلە ﴿٢٢﴾ ﴿فَحَشَرَ فَنَادَىٰ﴾ ئەمجا(جادوو گەرانی) کۆکردەوەو بانگی کردن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ پاشان ووتی: من پەروەردگاری هەرە گەورەتانم ﴿٢٤﴾ ﴿فَأَخَذَهُ ٱللَّهُ نَكَالَ ٱلۡأٓخِرَةِ وَٱلۡأُولَىٰٓ﴾ ئەمجا خوا گرفتاری کرد بە سزای هەردوو جیهان ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبۡرَةً﴾ بەڕاستی لەم داستانەدا پەند هەیە ﴿لِّمَن يَخۡشَىٰٓ﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێ ﴿٢٦﴾ ﴿ءَأَنتُمۡ أَشَدُّ خَلۡقًا أَمِ ٱلسَّمَآءُۚ بَنَىٰهَا﴾ ئایا دروست کردنی ئێوە گرانترە یان ئاسمان ؟ وە دروستیشی کرد ﴿٢٧﴾ ﴿رَفَعَ سَمۡكَهَا فَسَوَّىٰهَا﴾ بالآی بەرز کردەوەو ڕێکی خست ﴿٢٨﴾ ﴿وَأَغۡطَشَ لَيۡلَهَا﴾ وە شەوی ئەوی تاریك کرد و ﴿وَأَخۡرَجَ ضُحَىٰهَا﴾ دەری خست(ڕووناکی) ڕۆژی ﴿٢٩﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ﴾ لە پاشان زەوی ڕاخست ﴿٣٠﴾ ﴿أَخۡرَجَ مِنۡهَا مَآءَهَا وَمَرۡعَىٰهَا﴾ ئاو و لەوەڕگای لێ دەرهێنا ﴿٣١﴾ ﴿وَٱلۡجِبَالَ أَرۡسَىٰهَا﴾ وە شاخەکانی پتەو دامەزراند ﴿٣٢﴾ ﴿مَتَٰعًا لَّكُمۡ وَلِأَنۡعَٰمِكُمۡ﴾ بۆ بەهرەمەندی وژیانی خۆتان و ئاژەڵتان ﴿٣٣﴾ ﴿فَإِذَا جَآءَتِ ٱلطَّآمَّةُ ٱلۡكُبۡرَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە ڕووداوی گەورە هات (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٤﴾ ﴿يَوۡمَ يَتَذَكَّرُ ٱلۡإِنسَٰنُ مَا سَعَىٰ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ کردەوەی خۆی تیدا بیر دەکەوێتەوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ ٱلۡجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ﴾ وە دۆزەخ پیشاندرا بۆ هەر کەسێك کە بڕوانێ ﴿٣٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن طَغَىٰ﴾ (لەو ڕۆژەدا چاکە و خراپە بەپێ ی کردەوە دابەش دەکرێ) ئەمجا ئەو کەسەی سەر کەش بووبێت ﴿٣٧﴾ ﴿وَءَاثَرَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە ژیانی دونیای هەڵبژاردبێ ﴿٣٨﴾ ﴿فَإِنَّ ٱلۡجَحِيمَ هِيَ ٱلۡمَأۡوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ﴾ وە ئەو کەسەی کە ترسابێت لە وەستانی بەردەم پەروەردگاری بۆ لێپرسینەوە ﴿وَنَهَى ٱلنَّفۡسَ عَنِ ٱلۡهَوَىٰ﴾ وە بەرگری نەفسی خۆی کردبێ لە ئارەزووی خراپە ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِنَّ ٱلۡجَنَّةَ هِيَ ٱلۡمَأۡوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان بەهەشت جێگایەتی ﴿٤١﴾ ﴿يَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ﴾ (ئەو بێباوەڕانە بەگاڵتە ولاقرتیەوە) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی ڕۆژی دوایی ﴿أَيَّانَ مُرۡسَىٰهَا﴾ کەی دەبێت و کەی دێت ﴿٤٢﴾ ﴿فِيمَ أَنتَ مِن ذِكۡرَىٰهَآ﴾ تۆ چیت داوە لە بیر لێکردنەوەی (تۆ چۆن لەم بارەوە دەدوێی)؟ ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَىٰهَآ﴾ زانینی ئەوە هەر لای پەروەردگارتە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخۡشَىٰهَا﴾ بێگومان تۆ هەر ترسێنەری کەسێکیت کەلەو ڕۆژە بترسێ ﴿٤٥﴾ ﴿كَأَنَّهُمۡ يَوۡمَ يَرَوۡنَهَا﴾ بێ بڕواکان کە ئەو ڕۆژە دەبینن وا دەزانن ﴿لَمۡ يَلۡبَثُوٓاْ إِلَّا عَشِيَّةً أَوۡ ضُحَىٰهَا﴾ کە نەماونەتەوە ئێوارەیەك یا چێشتەنگاوێك نەبێ لە دونیادا ﴿٤٦﴾

سورەتی ﴿ عَبَسَ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ڕووی گرژ کرد و پشتی هەڵکرد ﴿١﴾ ﴿أَن جَآءَهُ ٱلۡأَعۡمَىٰ﴾ کە کوێرێك (عەبدوڵڵای کوڕی ئوم مەکتوم) هاتە لای ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يُدۡرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ﴾ تۆ چووزانیت؟ بەڵکو ئەو(کوێرە) بیەوێ پاك ببێتەوە ﴿٣﴾ ﴿أَوۡ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ ٱلذِّكۡرَىٰٓ﴾ بان بیری بکەویتەوە(ئەوەی کە لە بییری چۆتەوە) ئەمجا ئەو بیر کردنەوەیە سوودی پێ بگەیەنێت ﴿٤﴾ ﴿أَمَّا مَنِ ٱسۡتَغۡنَىٰ﴾ کەچی ئەوی کە خۆی بێ نیاز دەزانێ (مەبەست پێی بت پەرستەکانی قوڕەیشە) ﴿٥﴾ ﴿فَأَنتَ لَهُۥ تَصَدَّىٰ﴾ تۆ ڕووی تێ دەکەیت ﴿٦﴾ ﴿وَمَا عَلَيۡكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ﴾ وە هیچ لەسەر تۆ نی یە کە ئەو بێ بڕوایە خۆی پاك نەکاتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَن جَآءَكَ يَسۡعَىٰ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە بەپەلە دێ بۆ لات ﴿٨﴾ ﴿وَهُوَ يَخۡشَىٰ﴾ وە لەخوا دەترسێ ﴿٩﴾ ﴿فَأَنتَ عَنۡهُ تَلَهَّىٰ﴾ تۆ خۆتی لێ هەڵە دەکەیت ﴿١٠﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّهَا تَذۡكِرَةٞ﴾ وا مەکە! بێ گومان ئەو ڕێنموونی یانە(ی کەبۆت هاتووە) بێدارکەرەوە(ی ئادەمی) یە ﴿١١﴾ ﴿فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بیەوێ یادی خوا دەکات ﴿١٢﴾ ﴿فِي صُحُفٖ مُّكَرَّمَةٖ﴾ (کە ئەو ڕێنموونی یانەش نوسراونەتەوە) لە چەند پەڕەیەکی بەڕێز وبیرۆزدا ﴿١٣﴾ ﴿مَّرۡفُوعَةٖ مُّطَهَّرَةِۭ﴾ پایە بڵندی پاك ﴿١٤﴾ ﴿بِأَيۡدِي سَفَرَةٖ﴾ کە بەدەست نوێنەرانی ﴿١٥﴾ ﴿كِرَامِۭ بَرَرَةٖ﴾ بەڕێزی خێر خواوەن ﴿١٦﴾ ﴿قُتِلَ ٱلۡإِنسَٰنُ مَآ أَكۡفَرَهُۥ﴾ بەکوشت چێ(خراپترین نەفرینی لێ بێ) ئادەمی، چەند پێ نەزان وسپڵەیە ﴿١٧﴾ ﴿مِنۡ أَيِّ شَيۡءٍ خَلَقَهُۥ﴾ (بییرناکاتەوە بزانێ کە) خوا لە چی دروستی کردووە؟ ﴿١٨﴾ ﴿مِن نُّطۡفَةٍ خَلَقَهُۥ فَقَدَّرَهُۥ﴾ لەدڵۆپێك ئاو دروستی کردووە و ڕێکی خستووە ﴿١٩﴾ ﴿ثُمَّ ٱلسَّبِيلَ يَسَّرَهُۥ﴾ لەپاشان ڕێگای(چاك و خراپی) بۆ ئاسان کردووە ﴿٢٠﴾ ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُۥ فَأَقۡبَرَهُۥ﴾ ئەمجا دەیمرێنێ و دەیخاتە گۆڕەوە ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ إِذَا شَآءَ أَنشَرَهُۥ﴾ لە پاشان کاتێ کە وویستی زیندووی دەکاتەوە ﴿٢٢﴾ ﴿كَلَّا لَمَّا يَقۡضِ مَآ أَمَرَهُۥ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە خوا فەرمانی پێ داوە هێشتا(ئادەمیی) بەجێ ی نەهێناوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَلۡيَنظُرِ ٱلۡإِنسَٰنُ إِلَىٰ طَعَامِهِۦٓ﴾ دەبا مرۆڤ سەیری خواردەمەنیەکەی بکات ﴿٢٤﴾ ﴿أَنَّا صَبَبۡنَا ٱلۡمَآءَ صَبّٗا﴾ بەڕاستی ئێمە لە هەورەوە بارانمان دارژاند چۆن دارژاندنێك ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ شَقَقۡنَا ٱلۡأَرۡضَ شَقّٗا﴾ لە پاشان زەویمان لەت لەت کرد (بەگیا) چۆن لەت کردنێك ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا حَبّٗا﴾ ئەمجا ڕوواندمان لەناویدا دانەوێڵە ﴿٢٧﴾ ﴿وَعِنَبٗا وَقَضۡبٗا﴾ و ترێ و سەوزە ﴿٢٨﴾ ﴿وَزَيۡتُونٗا وَنَخۡلٗا﴾ وزەیتون و دار خورما ﴿٢٩﴾ ﴿وَحَدَآئِقَ غُلۡبٗا﴾ و باخاتی چڕوپڕو ﴿٣٠﴾ ﴿وَفَٰكِهَةٗ وَأَبّٗا﴾ میوە و لەوەڕ ﴿٣١﴾ ﴿مَّتَٰعٗا لَّكُمۡ وَلِأَنۡعَٰمِكُمۡ﴾ بۆ ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِذَا جَآءَتِ ٱلصَّآخَّةُ﴾ کاتێك کە شاخە و شریخە (ی ڕۆژی دوایی) هات ﴿٣٣﴾ ﴿يَوۡمَ يَفِرُّ ٱلۡمَرۡءُ مِنۡ أَخِيهِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ ڕادەکات لە برای ﴿٣٤﴾ ﴿وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ﴾ وە لە دایکی و باوکی ﴿٣٥﴾ ﴿وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ﴾ وە لە ژنی و کوڕەکانی ﴿٣٦﴾ ﴿لِكُلِّ ٱمۡرِيٕٖ مِّنۡهُمۡ يَوۡمَئِذٖ شَأۡنٞ يُغۡنِيهِ﴾ هەموو یەکێك لەوان لەو ڕۆژەدا کارێکی وای هەیە کە سەر کەسی تری نەپەرژێ ﴿٣٧﴾ ﴿وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ مُّسۡفِرَةٞ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەش و جوانن ﴿٣٨﴾ ﴿ضَاحِكَةٞ مُّسۡتَبۡشِرَةٞ﴾ دەم بە پێکەنین و شادمانن ﴿٣٩﴾ ﴿وَوُجُوهٞ يَوۡمَئِذٍ عَلَيۡهَا غَبَرَةٞ﴾ وە زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا، تەپوتۆزیان بەسەرەوەیە ﴿٤٠﴾

﴿تَرۡهَقُهَا قَتَرَةٌ﴾ لـە داماویدا ڕەش داگیرساون ﴿٤١﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَفَرَةُ ٱلۡفَجَرَةُ﴾ ئەوانە ئەوانەن کە بێ باوەڕ و گوناهکار و تاوانبارن ﴿٤٢﴾

سورەتی ﴿ ٱلتَّكۡوِيرِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا ٱلشَّمۡسُ كُوِّرَتۡ﴾ کاتێـك کـە ڕۆژ پێچرایـەوەو (ڕووناکی نەمـا) ﴿١﴾ ﴿وَإِذَا ٱلنُّجُومُ ٱنكَدَرَتۡ﴾ وە دەمێك کـە ئەستێرەکان هەڵ وەرین و کەوتنە خوارەوە (تارییـك بوون) ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ سُيِّرَتۡ﴾ وە کاتێك کـە کێـوەکان خرانـەڕێ (واتە لە شـوێنی خۆیـان خزێنـدران) ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡعِشَارُ عُطِّلَتۡ﴾ وە کاتێك کە وشـترە ئاوسەکان وازیان لێ هێنرا ﴿٤﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡوُحُوشُ حُشِرَتۡ﴾ وە کاتێك کە جانەوەران کۆکرانەوە ﴿٥﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡبِحَارُ سُجِّرَتۡ﴾ وە دەمێـك کە دەریاکان هەڵگیرسێنران (تێکەڵ کران) ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا ٱلنُّفُوسُ زُوِّجَتۡ﴾ وە سـاتێك کـە هەمـوو گیانێـك جووتکرایـەوە (لەگـەڵ لاشـەدا) ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡمَوۡءُۥدَةُ سُئِلَتۡ﴾ وە کاتێـك پرسیارکرا لـە کچانـی زیندە بە چاڵ ﴿٨﴾ ﴿بِأَيِّ ذَنۢبٖ قُتِلَتۡ﴾ کە بەچ گوناهێـك کوژران ﴿٩﴾ ﴿وَإِذَا ٱلصُّحُفُ نُشِرَتۡ﴾ وە کاتێك کەنامە(ی کردەوە) بڵاوکرایەوە (و دابەشـکرا) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ كُشِطَتۡ﴾ وە دەمێك کە ئاسمان داماڵێنراو پێچرایەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجَحِيمُ سُعِّرَتۡ﴾ وە کاتێك کە دۆزەخ هەڵگیرسێنرا ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجَنَّةُ أُزۡلِفَتۡ﴾ وە سـاتێك کـە بەهەشـت نزیـك خرایـەوە ﴿١٣﴾ ﴿عَلِمَتۡ نَفۡسٞ مَّآ أَحۡضَرَتۡ﴾ ئەوکاتە هەموو کەسێك دەزانێ کەچی ئامادە کردوە (بۆ خۆی لە چاکەو خراپە) ﴿١٤﴾ ﴿فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلۡخُنَّسِ﴾ سوێند بەو(ئەستێرە گەڕۆکانەی) دەگەڕێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿ٱلۡجَوَارِ ٱلۡكُنَّسِ﴾ بەو ئەستێرانەی کە پەنا دەگرن ودیار نامێنن ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا عَسۡعَسَ﴾ وە بەشەو کەتاریك دەبێت ﴿١٧﴾ ﴿وَٱلصُّبۡحِ إِذَا تَنَفَّسَ﴾ وە بە بەیانی کە هەناسە دەدات ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَقَوۡلُ رَسُولٖ كَرِيمٖ﴾ بێگومـان ئـەو قورئانـە گوفتـاری ڕەوانەکراوێکی پایە بەرزە (کە فریشـتەی وەحیـە) ﴿١٩﴾ ﴿ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي ٱلۡعَرۡشِ مَكِينٖ﴾ بەهێـزە، لای خاوەنی عەرش(لای خوای گـەورە)، وخاوەنی پلـە و پایەیە ﴿٢٠﴾ ﴿مُّطَاعٖ ثَمَّ أَمِينٖ﴾ قسـە ڕەوایە لەناو فریشـتەدا ودەسـت پاکە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجۡنُونٖ﴾ هاوڕێکەتان(کە موحەممەدە ﷺ) شێت نی یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ رَءَاهُ بِٱلۡأُفُقِ ٱلۡمُبِينِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (فریشتەی وەحی) دیبوە لە ئاسۆی ڕووندا ﴿٢٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ عَلَى ٱلۡغَيۡبِ بِضَنِينٖ﴾ وە ئەو ڕژد و چرووك نیـە لەگەیاندنی وەحی وپەیامەکەیدا ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوۡلِ شَيۡطَٰنٖ رَّجِيمٖ﴾ وە ئەو(قورئانە) قسـەی شـەیتانی دەرکراو لە بەزەیی خوانی یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٥﴾ ﴿فَأَيۡنَ تَذۡهَبُونَ﴾ ئەوە بۆ کوێ دەڕۆن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئـەو قورئانـە تەنهـا ئامۆژگاری یە بـۆ هەموو جیهانیـان ﴿٢٧﴾ ﴿لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ أَن يَسۡتَقِيمَ﴾ بۆ ئەو کەسـانەی کـە بیانەوێ بەڕێ ی ڕاسـت دا بـڕۆن لە ئێوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَا تَشَآءُونَ﴾ ئێوە ئـارەزوو(ی ڕێ ی ڕاسـت) ناکەن ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ مەگـەر کاتێـك کـە پەروەردگـاری هەمـووان بیەوێـت وە ناچارتان بکات پێ ی ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ الانفطار ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ﴾ کاتێك کەئاسمان لەت بوو (١) ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ﴾ وەدەمێك کەئەستێرەکان (کەوتنە خوارەوە) بە پەرش و بڵاوی (٢) ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ وە ساتێك کە دەریاکان تێکەڵ کران (٣) ﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ﴾ وە ساتێك کە گۆڕەکان ژێرە و ژوور کران واتە (مردووەکان هاتنە دەرەوە) (٤) ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ ئەو کاتە هەموو کەسێك دەزانێت کە چی لەپێشەوە ناردووەو (چیشی) دوا خستوە (بۆ خۆی) (٥) ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ چی تۆی خەڵەتاندووە بە پەروەردگاری بەڕێز و گەورەت (وا لێی یاخی بوویت) (٦) ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ ئەو (پەروەردگار) ەی کە دروستی کردوویت و ﴿فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ڕێکی خستوویت و جیای کردویتەوە (لە گیان لەبەرانی تر) (٧) ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ﴾ لە هەر وێنەیەکدا کە خۆی ویستبێتی یەکی خستوویت (٨) ﴿كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ﴾ وانی یە (کە تێ ی گەیشتوویت) بەڵکو (ڕۆژی) پاداشت بەدرۆ دەزانن (٩) ﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ﴾ بێگومان چەند چاودێرێکتان بەسەرەوەیە (١٠) ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ کە بەڕێزو نووسەرن (١١) ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ هەرچی بکەن دەیزانن (١٢) ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بەڕاستی چاکەکاران لەناو نازو نیعمەتدان (١٣) ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ بێگومان بەدکاران لە دۆزەخان (١٤) ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشتدا دەچنە ناویەوە (١٥) ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ وە ئەوان لێ ی دەرناچن (١٦) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ تۆ چووزانیت کە ڕۆژی پاداشت چی یە (١٧) ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ دووبارە چووزانیت ڕۆژی پاداشت چی یە (١٨) ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە کە هیچ کەس هیچی بەدەست نی یە بۆ هیچ کەس ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ﴾ وە فەرمان لەو ڕۆژەدا هەر بۆ خوایە (١٩)

سورەتی ﴿ المطففين ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ﴾ هاوار بۆ تەرازوو بازان (١) ﴿الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ﴾ ئەوانەی کە کاتێك پێوانە بکەن (بۆ خۆیان) لەسەر (ماڵی) خەڵکی بەتەواوی وەری دەگرن (٢) ﴿وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾ بەڵام کاتێك بۆیان پێوانە یان کێشانە بکەن کەمیان دەدەنێ (٣) ﴿أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن کە بێگومان زیندوو دەکرێنەوە؟! (٤)

﴿لِيَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ لە ڕۆژێکی گەورەدا (٥) ﴿يَوۡمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ڕۆژێك کە خەڵك لەبەردەم پەروەردگاری جیهانیان دا دەوەستن (٦) ﴿كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلۡفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٖ﴾ با پەشیمان بنەوە، چونکە بەڕاستی نامەی تاوانباران لە ناو دەفتەرێکی پەستی ڕەشدایە (٧) ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا سِجِّينٞ﴾ تۆ چوزانییت ئەو دەفتەرە چی یە (٨) ﴿كِتَٰبٞ مَّرۡقُومٞ﴾ دەفتەرێکی نوسراوە (٩) ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ هاوار لەو ڕۆژەدا بۆ بێ بڕوایان (١٠) ﴿ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ ئەوانەی کە بڕوا ناکەن بەڕۆژی پاداشت دانەوە (١١) ﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعۡتَدٍ أَثِيمٍ﴾ کەس ئەو ڕۆژە بە درۆ نازانێت مەگەر هەموو ستەم کارێکی گوناهبار (١٢) ﴿إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ءَايَٰتُنَا﴾ هەر کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمەی بۆ بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ دەڵێ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشینانن (١٣) ﴿كَلَّاۖ﴾ نەخێر وانی یە ﴿بَلۡۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ بەڵکو ژەنگی ئەو(خراپانەی) کە دەیانکرد پەردەی هێناوە بەسەر دڵیاندا (١٤) ﴿كَلَّآ إِنَّهُمۡ عَن رَّبِّهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّمَحۡجُوبُونَ﴾ نەخێر بەڕاستی ئەوان لەو ڕۆژەدا، بێ بەشن لە بینینی پەروەردگاریان (١٥) ﴿ثُمَّ إِنَّهُمۡ لَصَالُواْ ٱلۡجَحِيمِ﴾ لە پاشان بێگومان ئەوان دەچنە دۆزەخەوە (١٦) ﴿ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ ئەمجا پێ یان دەوترێت ئەمە ئەوەیە کە بڕواتان پێ نەدەکرد (١٧) ﴿كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلۡأَبۡرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ بەڕاستی نامەی (کرداری) چاکەکاران لەناو دەفتەرێکی بەرزدایە (١٨) ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ﴾ تۆ چوزانییت ئەو دەفتەرە بەرزە چی یە؟ (١٩) ﴿كِتَٰبٞ مَّرۡقُومٞ﴾ دەفتەرێکی نوسراو(ی ئەمەندە بەفەڕە) (٢٠) ﴿يَشۡهَدُهُ ٱلۡمُقَرَّبُونَ﴾ نزیکانی خودا دەیبینن (٢١) ﴿إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بێگومان چاکەکاران لە نازو نیعمەتدان (٢٢) ﴿عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر تەخت و بارەگاوە سەیر دەکەن (٢٣) ﴿تَعۡرِفُ فِي وُجُوهِهِمۡ نَضۡرَةَ ٱلنَّعِيمِ﴾ دەبینیت لە ڕوخساریاندا جوانی وگەشاوەیی خۆشگوزەرانی (٢٤) ﴿يُسۡقَوۡنَ مِن رَّحِيقٖ مَّخۡتُومٍ﴾ شەرابی پاکی سەر بەمۆریان پێ دەدرێ بیخۆنەوە (٢٥) ﴿خِتَٰمُهُۥ مِسۡكٞۚ﴾ کە دوا قومی بۆنی میسکە ﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلۡيَتَنَافَسِ ٱلۡمُتَنَٰفِسُونَ﴾ بۆ ئەوە با پێشبڕکێ بکەن پێشبڕکێ کاران (٢٦) ﴿وَمِزَاجُهُۥ مِن تَسۡنِيمٍ﴾ تێکەڵ کراو لە ئاوی تەسنیمە. (٢٧) ﴿عَيۡنٗا يَشۡرَبُ بِهَا ٱلۡمُقَرَّبُونَ﴾ کانی یەکە کە نزیك کراوەکان لێ ی دەخۆنەوە (٢٨) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ أَجۡرَمُواْ كَانُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بەدکار بوون ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يَضۡحَكُونَ﴾ پێ دەکەنین بەوانەی کە بڕوایان هێنا بوو (٢٩) ﴿وَإِذَا مَرُّواْ بِهِمۡ يَتَغَامَزُونَ﴾ وە کاتێك کە بەلایاندا بڕۆشتنایە چاویان لێ دادەگرتن (٣٠) ﴿وَإِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمُ ٱنقَلَبُواْ فَكِهِينَ﴾ وەکاتێکیش بگەڕانایەتەوە بۆ لای ماڵ و منداڵیان، بە پێکەنین و گاڵتەکردن (بەموسوڵمانان) ەوە دەگەڕانەوە (٣١) ﴿وَإِذَا رَأَوۡهُمۡ قَالُوٓاْ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ﴾ وە کاتێکیش بیانبینینایە ئەیانوت: ئەمانە گومڕان (٣٢) ﴿وَمَآ أُرۡسِلُواْ عَلَيۡهِمۡ حَٰفِظِينَ﴾ لە کاتێکدا کە(ئەوان) بە چاودێر نە نێرراون بۆ سەر موسڵمانەکان (تا ئەم قسەیە بکەن) (٣٣)

﴿فَٱلۡيَوۡمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنَ ٱلۡكُفَّارِ يَضۡحَكُونَ﴾ ئەمڕۆ(کـە ڕۆژی دوایی یە) ئەوانەی کە بڕوادار بوون بە بێ بڕواکان پێ دەکەنن ﴿٣٤﴾ ﴿عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسـەر قەنەفەو کورسیەوە سـەیر دەکەن ﴿٣٥﴾ ﴿هَلۡ ثُوِّبَ ٱلۡكُفَّارُ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ (تا بزانن) تۆڵەی ئەو بێ بڕوایانە دراوەتەوە، لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیان کرد(لە دونیادا)؟ ﴿٣٦﴾

سورەتی ﴿ ٱلِانشِقَاق ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتۡ﴾ کاتێـك کـە ئاسـمان لـەت بـوو ﴿١﴾ ﴿وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ﴾ وە ملکەچـی کـرد بـۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡأَرۡضُ مُدَّتۡ﴾ و سـاتێك کە زەوی ڕاکێشـراو پانکرایەوە (ڕاخرا) ﴿٣﴾ ﴿وَأَلۡقَتۡ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتۡ﴾ وەئەوەی تێیدابوو فڕێی داو هیچی لەناودانەما ﴿٤﴾ ﴿وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ﴾ وە ملکەچـی کـرد بـۆ پەروەردگـاری و دەبـێ هـەرواش بێـت ﴿٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئـەی ئینسـان ﴿إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدۡحٗا فَمُلَٰقِيهِ﴾ تۆ بێگومان تێکۆشـەرییت بەرەو پەروەردگارت بەتێکۆشـان ! ئەوسا پێ ی دەگەیت ﴿٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی کە نامەی(کردەوەی) درایە دەستی ڕاسـتی ﴿٧﴾ ﴿فَسَوۡفَ يُحَاسَبُ حِسَابٗا يَسِيرٗا﴾ ئەوسـا پرسینەوەیەکی سـووك و ئاسـانی لەگـەڵ دەکرێ ﴿٨﴾ ﴿وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورٗا﴾ وە بەدڵخۆشـی دەگەڕێتـەوە بۆ لای کـەس و کاری ﴿٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهۡرِهِۦ﴾ وە ئـەو کەسـەی نامەی لە پشتەوە درایە دەسـتی ﴿١٠﴾ ﴿فَسَوۡفَ يَدۡعُواْ ثُبُورٗا﴾ ئەوە بـە زووی داوای مردنی خـۆی دەکات ﴿١١﴾ ﴿وَيَصۡلَىٰ سَعِيرًا﴾ وە دەچێتە دۆزەخەوە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فِيٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورًا﴾ (چونکە) بێگومـان ئەو لەناو کـەس و کاری دا دڵخۆش بووە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ﴾ وە ئەو وای گومان دەبرد، کـە هەرگیـز ناگەڕێتـەوە (لای خـوا) ﴿١٤﴾ ﴿بَلَىٰٓۚ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرٗا﴾ نەخێـر وانی یە ! چونکە بەڕاسـتی پەروەردگاری ئەو ئاگادار بووە بەو ﴿١٥﴾ ﴿فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلشَّفَقِ﴾ سـوێند بە سـووریی کەناری ئاسـمان ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ وَمَا وَسَقَ﴾ وە بەشـەوو ئـەو شـتانەی کە کۆیـان دەکاتـەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَٱلۡقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ﴾ وە بەمانگ کاتێـك کـە پـڕ دەبێتـەوە ﴿١٨﴾ ﴿لَتَرۡكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٖ﴾ (ئێوە) تـێ ئەپەڕن لـە حاڵێکەوە بـۆ حاڵێکی تر ﴿١٩﴾ ﴿فَمَا لَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئیتر بۆچی بـڕوا ناهێنن ؟ ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقُرۡءَانُ لَا يَسۡجُدُونَ۩﴾ وە کاتێك کە قورئانیان بۆ بخوێنرێتەوە سوژدە نابەن (مل کەچی ناکەن) ﴿٢١﴾ ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُكَذِّبُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی کـە بـێ بـڕوان بە درۆی ئەزانـن ﴿٢٢﴾ ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يُوعُونَ﴾ وە خوا چـاك ئاگادار و زانایـە بەوەی کە لەدڵی دەگرن ﴿٢٣﴾ ﴿فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ کەواتە مژدەیان بدەرێ بە سزای سەختی (قیامەت) ﴿٢٤﴾

﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿لَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونِۭ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی بێ بڕانەوە ﴿٢٥﴾

سورەتی ﴿ البُرُوج ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلۡبُرُوجِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن بورجەکان ﴿١﴾ ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡمَوۡعُودِ﴾ وە بەو ڕۆژەی کە بەڵێنی پێدراوە ﴿٢﴾ ﴿وَشَاهِدٖ وَمَشۡهُودٖ﴾ وە بەهەموو بینەرو بینراوێك(یا شایەت و شایەتی لەسەر دراو یا ڕۆژی هەینی و ڕۆژی عەرەفە) ﴿٣﴾ ﴿قُتِلَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأُخۡدُودِ﴾ بەکوشت چن خاوەن چاڵەکان (لە غەمەکان) ﴿٤﴾ ﴿ٱلنَّارِ ذَاتِ ٱلۡوَقُودِ﴾ ئەو ئاگرەی خاوەن سووتەمەنی (و بڵێسەیە) ﴿٥﴾ ﴿إِذۡ هُمۡ عَلَيۡهَا قُعُودٞ﴾ کاتێك کە ئەوان دانیشتبوون بەدەوری (ئاگرەکە) دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُمۡ عَلَىٰ مَا يَفۡعَلُونَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ شُهُودٞ﴾ وە ئەوان سەیری ئەوەیان دەکرد کە دەیان کرد بە بڕوادارەکان ﴿٧﴾ ﴿وَمَا نَقَمُواْ مِنۡهُمۡ إِلَّآ﴾ وە ئەم سزایەش هەر لەبەر ئەوە دەدران ﴿أَن يُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ﴾ کە بڕوایان هێنابوو بەخوای بەدەسەڵاتی سوپاسکراو ﴿٨﴾ ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئەوخودایەی کە موڵکی ئاسمانەکان و زەویی بۆ ئەوە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَتَنُواْ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە ئازاری پیاو و ژنە بڕوادارەکانیان داو ﴿ثُمَّ لَمۡ يَتُوبُواْ﴾ لەپاشان پەشیمان نەبوونەوە ﴿فَلَهُمۡ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمۡ عَذَابُ ٱلۡحَرِيقِ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە سزای دۆزەخ، وە سزای(ئاگری) سوتێنەر ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتٞ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ بۆ ئەوان هەیە بەهەشتانێك کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێریاندا ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ بَطۡشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾ بەڕاستی دەست وەشاندنی پەروەردگاری تۆ زۆر سەختە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ هُوَ يُبۡدِئُ وَيُعِيدُ﴾ بێگومان هەر ئەوە کە لەسەرەتاوە(مرۆڤ) دروست دەکات و(دوای مردنیش) زیندووی دەکاتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلۡوَدُودُ﴾ وە هەر ئەوە لێخۆشبووی میهرەبان ﴿١٤﴾ ﴿ذُو ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡمَجِيدُ﴾ خاوەنی عەرش و بەرزو پایە دار ﴿١٥﴾ ﴿فَعَّالٞ لِّمَا يُرِيدُ﴾ هەرچیەکی بیەوێت دەیکات ﴿١٦﴾ ﴿هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلۡجُنُودِ﴾ ئایا پێت گەیشتووە باس و بەسەرهاتی لەشکرەکانی ﴿١٧﴾ ﴿فِرۡعَوۡنَ وَثَمُودَ﴾ فیرعەون و سەموود ﴿١٨﴾ ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي تَكۡذِيبٖ﴾ بەڵکو ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون هەمیشە لە بە درۆ زانینی (قورئان) دان ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ مِن وَرَآئِهِم مُّحِيطُۢ﴾ وە خواش(بە دەسەڵات و زانینی) لە پشتیانەوە دەوری داون ﴿٢٠﴾ ﴿بَلۡ هُوَ قُرۡءَانٞ مَّجِيدٞ﴾ بەڵکو ئەوە(ی کە بەدرۆی دەزانن) قورئانێکی گەورەو بەڕێزە ﴿٢١﴾ ﴿فِي لَوۡحٖ مَّحۡفُوظِۭ﴾ لە لەوحێکی پارێزراو دایە (کە پێی دەوترێت لوح المحفوظ) ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿ الطَّارِقِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلسَّمَآءِ وَٱلطَّارِقِ﴾ سوێند بە ئاسمان و ئەوەی کە لەشەوا دەردەکەوێ ﴿١﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلطَّارِقُ﴾ تۆ چوزانیت دەرکەوتووی شەو چی یە ؟ ﴿٢﴾ ﴿ٱلنَّجۡمُ ٱلثَّاقِبُ﴾ ئەستێرەی درەخشانی تاریکی کون کەرە ﴿٣﴾ ﴿إِن كُلُّ نَفۡسٖ لَّمَّا عَلَيۡهَا حَافِظٞ﴾ (سوێند بەمانە) کەس نی یە کە چاودێریکی بەسەرەوە نەبێ ﴿٤﴾ ﴿فَلۡيَنظُرِ ٱلۡإِنسَٰنُ مِمَّ خُلِقَ﴾ دەی با مرۆڤ سەرنج بدات کە لەچی دروست کراوە ﴿٥﴾ ﴿خُلِقَ مِن مَّآءٖ دَافِقٖ﴾ دروست کراوە لە ئاوێکی فرێدراو (هەڵقوڵاو) ﴿٦﴾ ﴿يَخۡرُجُ مِنۢ بَيۡنِ ٱلصُّلۡبِ وَٱلتَّرَآئِبِ﴾ کە دەردەچێ لە ناوەندی پشت (ی پیاو) و دانەی (پەراسووی) سنگی (ژن) ەوە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّهُۥ عَلَىٰ رَجۡعِهِۦ لَقَادِرٞ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە لەسەر زیندوو کردنەوەی ﴿٨﴾ ﴿يَوۡمَ تُبۡلَى ٱلسَّرَآئِرُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە هەرچی نهێنی هەیە ئاشکرا دەکرێ ﴿٩﴾ ﴿فَمَا لَهُۥ مِن قُوَّةٖ وَلَا نَاصِرٖ﴾ ئەو نە هێزێك شك دەبات و نە پشتیوانێك ﴿١٠﴾ ﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلرَّجۡعِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن باران ﴿١١﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضِ ذَاتِ ٱلصَّدۡعِ﴾ وە بەزەوی خاوەن درزو قڵیش ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَقَوۡلٞ فَصۡلٞ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە)م وتەی ڕاست و جیاکەرەوەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِٱلۡهَزۡلِ﴾ وە گاڵتە نی یە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّهُمۡ يَكِيدُونَ كَيۡدٗا﴾ بێگومان بێ بڕواکان (پیلان دەگێڕن) و فێڵ دەکەن چۆن فێڵ کردنێك ﴿١٥﴾ ﴿وَأَكِيدُ كَيۡدٗا﴾ وە منیش پیلان دەگێڕم (ونەخشە دەکێشم لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) چۆن پیلان ونەخشە کێشانێك ﴿١٦﴾ ﴿فَمَهِّلِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ ئەمجا (تۆش ئەی پێغەمبەر ﷺ) مۆڵەتی بێ بڕواکان بدە ﴿أَمۡهِلۡهُمۡ رُوَيۡدَۢا﴾ منیش کەمێك لێیان دەوەستم (پاشان دەبینیت چیان بەسەر دەهێنم بە سزادانایان) ﴿١٧﴾

سورەتی ﴿ الأَعْلَىٰ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبِّحِ ٱسۡمَ رَبِّكَ ٱلۡأَعۡلَى﴾ تەسبیحاتی پەروەردگاری هەرە بڵندت بکە ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ ئەوەی(هەموو شتێکی) دروست کردووەو ڕێك وپێکی کردووە ﴿٢﴾ ﴿وَٱلَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾ وە ئەوەی کە نەخشەی کێشاوە(بۆ هەموو شتێك) ئەمجا شارەزای کردووە ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّذِيٓ أَخۡرَجَ ٱلۡمَرۡعَىٰ﴾ وە ئەوەی کە لەوەڕی دەرهێناوە ﴿٤﴾ ﴿فَجَعَلَهُۥ غُثَآءً أَحۡوَىٰ﴾ ئەمجا دەیکات بە پوشی ڕەش داگەڕاو ﴿٥﴾ ﴿سَنُقۡرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ قورئانت) بەسەردا دەخوێنینەوەو هەرگیز بیرت ناچێتەوە ﴿٦﴾ ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ﴾ مەگەر ئەوەی کە خوا بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ يَعۡلَمُ ٱلۡجَهۡرَ وَمَا يَخۡفَىٰ﴾ بێگومان ئەو بە هەموو شتێکی ئاشکراو پەنهان ئاگادارە ﴿٧﴾ ﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلۡيُسۡرَىٰ﴾ وە یارمەتیت دەدەین بۆ ڕێ ی ئاسان ﴿٨﴾ ﴿فَذَكِّرۡ إِن نَّفَعَتِ ٱلذِّكۡرَىٰ﴾ ئەمجا تۆش هەردەم ئامۆژگاری بکە ئەگەر سوودی گەیاند ﴿٩﴾ ﴿سَيَذَّكَّرُ مَن يَخۡشَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی لە خوا بترسێ پەندی لێ وەردەگرێ ﴿١٠﴾

﴿وَيَتَجَنَّبُهَا ٱلۡأَشۡقَى﴾ وە ئـەوەی زۆر خراپیش بـێ خۆی لـێ دوور دەخاتەوە ﴿١١﴾ ﴿ٱلَّذِي يَصۡلَى ٱلنَّارَ ٱلۡكُبۡرَىٰ﴾ ئـەوەی دەچێتـە نـاو ئاگـری هـەرە گـەورەوە ﴿١٢﴾ ﴿ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحۡيَىٰ﴾ لەپاشـان نـە دەمـرێ تێـدا (تا ڕزگاری بێت) وە نە دەژی (تێیدا بە ئاسایی) ﴿١٣﴾ ﴿قَدۡ أَفۡلَحَ مَن تَزَكَّىٰ﴾ بەڕاستی سەرفراز بوو ئەوەی کە خـۆی پاك ڕاگرت ﴿١٤﴾ ﴿وَذَكَرَ ٱسۡمَ رَبِّهِۦ فَصَلَّىٰ﴾ وەناوی پەروەردگـاری خۆی دەبات و کەوتە نوێژ کردن (وپاڕایەوە) ﴿١٥﴾ ﴿بَلۡ تُؤۡثِرُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا﴾ بەڵکو ئێوە ژیانی دونیا هەڵدەبژێرن ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰٓ﴾ کەچی(ژیانـی) دوا ڕۆژ باشـترو پایـە دارتـرە ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَفِي ٱلصُّحُفِ ٱلۡأُولَىٰ﴾ بـێ گومـان ئەمـەی (کەباسکرا) لە نامەی پێشوەکاندایە ﴿١٨﴾ ﴿صُحُفِ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ﴾ نامەکانی ئیبراهیم و مووسا ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿ ٱلۡغَاشِيَةِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلۡغَٰشِيَةِ﴾ ئایـا هەواڵی ڕۆژی دوایی(ڕۆژی داپۆشـەرت) پێگەشـتووە ﴿١﴾ ﴿وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٍ خَٰشِعَةٌ﴾ زۆر دەم و چاو لەو ڕۆژەدا ترسـناك و ڕیسواو شەرمەزارن ﴿٢﴾ ﴿عَامِلَةٞ نَّاصِبَةٞ﴾ هەوڵدەرێکی ڕەنجـەڕۆن ﴿٣﴾ ﴿تَصۡلَىٰ نَارًا حَامِيَةٗ﴾ دەچنـە نـاو ئاگـری هـەرە گەرمـەوە ﴿٤﴾ ﴿تُسۡقَىٰ مِنۡ عَيۡنٍ ءَانِيَةٖ﴾ ئـاو دەدرێن لەسـەرچاوەی کوڵ بەکوڵ و زۆر گەرم ﴿٥﴾ ﴿لَّيۡسَ لَهُمۡ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٖ﴾ خۆراکیان هەر دڕکی حوشـتر خوار(ی ئاگریینە) ﴿٦﴾ ﴿لَّا يُسۡمِنُ وَلَا يُغۡنِي مِن جُوعٖ﴾ نە قەڵەوی دەکات و نە برسـێتی لا دەبات ﴿٧﴾ ﴿وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ نَّاعِمَةٞ﴾ زۆر ڕوخسـار لـەو ڕۆژەدا پـاراوە (جوان وگەشـن) ﴿٨﴾ ﴿لِّسَعۡيِهَا رَاضِيَةٞ﴾ ڕازیین لەکۆششی خۆیان ﴿٩﴾ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٖ﴾ وان لە بەهەشتی بەرزو بڵندا ﴿١٠﴾ ﴿لَّا تَسۡمَعُ فِيهَا لَٰغِيَةٗ﴾ قسەی هیچ وپوچی تێدا نابیسـتن ﴿١١﴾ ﴿فِيهَا عَيۡنٞ جَارِيَةٞ﴾ تێیدایەتی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٢﴾ ﴿فِيهَا سُرُرٞ مَّرۡفُوعَةٞ﴾ تێیدایەتی زۆر قەنەفـە و تەختـی بەرز ﴿١٣﴾ ﴿وَأَكۡوَابٞ مَّوۡضُوعَةٞ﴾ وە پەرداخی دانراو ﴿١٤﴾ ﴿وَنَمَارِقُ مَصۡفُوفَةٞ﴾ وە پشـتی ڕیزکراو ﴿١٥﴾ ﴿وَزَرَابِيُّ مَبۡثُوثَةٌ﴾ وە قاڵی ڕاخراو لە هەموو لایەکەوە ﴿١٦﴾ ﴿أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلۡإِبِلِ كَيۡفَ خُلِقَتۡ﴾ دەی بۆ وورد نابنەوە لە حوشتر کە چۆن دروست کراوە ﴿١٧﴾ ﴿وَإِلَى ٱلسَّمَآءِ كَيۡفَ رُفِعَتۡ﴾ وە لە ئاسمان کە چۆن بەرز کراوەتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَإِلَى ٱلۡجِبَالِ كَيۡفَ نُصِبَتۡ﴾ وە لە شاخەکان کە چۆن داکوتراون و دامەزرێنراون؟ ﴿١٩﴾ ﴿وَإِلَى ٱلۡأَرۡضِ كَيۡفَ سُطِحَتۡ﴾ وە لـە زەوی کـە چـۆن ڕاخـراوە ﴿٢٠﴾ ﴿فَذَكِّرۡ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٞ﴾ کەوابوو ئامۆژگـاری بکـە، تـۆ هەر ئامۆژگـاری کاریـت ﴿٢١﴾ ﴿لَّسۡتَ عَلَيۡهِم بِمُصَيۡطِرٍ﴾ تۆ دەسـەڵات دار نیت بەسەریاندا ﴿٢٢﴾

﴿ إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە پشت هەڵکاو بێ بڕوا بێت ﴿٢٣﴾ ﴿ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴾ ئـەوە خـوا سـزای دەدات بە سـزای زۆر گـەورە ﴿٢٤﴾ ﴿ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴾ بێگومان هەر بـۆ لای ئێمەیە گەڕانەوەیان ﴿٢٥﴾ ﴿ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم ﴾ لە پاشان بەڕاستی لەسەر ئێمەیە لێ پرسینەوەیان ﴿٢٦﴾

سورەتی ﴿ الفجر ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ وَالْفَجْرِ ﴾ سـوێند بە بەرەبەیان ﴿١﴾ ﴿ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴾ وە بە دە شـەوی سەرەتای مانگ(ی ذي الحجة) ﴿٢﴾ ﴿ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴾ وە بەتـاك و جـووت ﴿٣﴾ ﴿ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴾ وە بەشـەوگار کاتێـك کـە تـێ دەپەڕێت ﴿٤﴾ ﴿ هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ ﴾ ئایا ئەمانەی کە سوێندیان پێ خورا شایستەی سوێند پێ خواردن نیین لای کەسانی تێگەیشتوو ﴿٥﴾ ﴿ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴾ ئایا نابینیت کە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە گەلی عاد ﴿٦﴾ ﴿ إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ﴾ وە بەهۆزی ئیرەم ؟ خاوەنی پایە (و دەسـەڵات) ﴿٧﴾ ﴿ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴾ کە وێنەیان دروسـت نەکرابوو لە هەموو وولاّتدا ﴿٨﴾ ﴿ وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ﴾ وە(چی کرد) بە گەلی سەموود ئەوانەی کە(شاخی) بەردیان دەتاشیی لە شیوو دۆڵەکاندا ﴿٩﴾ ﴿ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ﴾ وە فیرعەونی خـاوەن سـنگی زۆر(وەك ئەهرامـەکان ،کـە وەك سـنگ چـوون بە زەویـدا) ﴿١٠﴾ ﴿ الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ﴾ ئەوانـەی کـە یاخـی بـوون لـە ولاّتـدا ﴿١١﴾ ﴿ فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴾ وە زۆریـان خراپـە تێداکـرد ﴿١٢﴾ ﴿ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴾ ئەمجـا پەروەردگاری تۆ دایگرتن بە قامچی سـزا ﴿١٣﴾ ﴿ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴾ بەڕاسـتی پەروەردگـاری تـۆ لە کەمینی سـتەم کاراندایـە ﴿١٤﴾ ﴿ فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ ﴾ جا کاتێك کـە خـوا ئادەمـی تاقی کـردەوە ﴿ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ ﴾ و ڕێـزی گرت و نازو نیعمەتی بەسـەردا ڕشـت ﴿ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴾ ئەوە دەڵـێ پەروەردگارم ڕێزی گرتووم ﴿١٥﴾ ﴿ وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ ﴾ وە ئەگەر تاقـی کـردەوەو ڕۆزی کـەم پێدا ﴿ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴾ ئەوسـا دەڵـێ پەروەردگارم ڕیسـوای کردووم ﴿١٦﴾ ﴿ كَلَّا ﴾ نـەء وانـی یە (کە ئێوە بیری لێ دەکەنـەوە) ﴿ بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴾ بەڵکو ئێوە ڕێزی هەتیوان ناگـرن ﴿١٧﴾ ﴿ وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴾ وە هانـی یەکتری نادەن لەسـەر خواردەمەنـی دان(و بەخێو کردنی) هەژاران ﴿١٨﴾ ﴿ وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴾ (بەڵکو سەرەڕای ئەمەش بەشە) میراتی(بەشداران) هەمووی(بـە هەڵپـە) دەخۆن ﴿١٩﴾ ﴿ وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴾ وە ماڵ و سـامانتان خۆش دەوێت بە خۆش ویستنێکی زۆر ﴿٢٠﴾ ﴿ كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴾ نابێ وا بکەن ! کاتێك کەزەوی بە توندی درا بەیەکدا و پارە پارە کرا ﴿٢١﴾ ﴿ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پەروەردگارت دێت (بۆ لێپرسینەوەی خەڵکی، هاتنێك شـیاوی زاتی خۆی بێت، بڕوامان پێیەتی بەبـێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خودا خۆی دەزانێت) وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن ﴿٢٢﴾

﴿وَجِاْيٓءَ يَوۡمَئِذِۭ بِجَهَنَّمَۚ﴾ وە لـەو ڕۆژەدا دۆزەخ دەهێنرێت(بۆ سـاحەی مەحشـەر) ﴿يَوۡمَئِذٖ يَتَذَكَّرُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ لـەو ڕۆژەدا ئینسـان(کردەوەی خـۆی) بیـر دەکەویتـەوە ﴿وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكۡرَىٰ﴾ بـەڵام ئـەو بیرکەوتنەوەیە چ سوودێك بەو دەگەیەنێت؟ ﴿٢٣﴾ ﴿يَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي قَدَّمۡتُ لِحَيَاتِي﴾ (ئەمجا بە داخەوە) دەڵێ خۆزگـە لە دونیادا کاری چاکەم پێش بخستایە بۆ ئەم ژیانەم ﴿٢٤﴾ ﴿فَيَوۡمَئِذٖ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٞ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا کەس سزای کەس نادات وەکو سزای خوا ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٞ﴾ وە کەس کەلەپچەی کـەس ناکات وەکو کەلەپچە کردنی خوا (بۆ بێ بـاوەڕان) ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفۡسُ ٱلۡمُطۡمَئِنَّةُ﴾ (لەو ڕۆژەدا بە خوا پەرست دەووترێت) ئەی نەفسی بە ئارام ﴿٢٧﴾ ﴿ٱرۡجِعِيٓ إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةٗ مَّرۡضِيَّةٗ﴾ بگەڕێرەوە بۆ لای پەروەردگـاری خـۆت بە ڕەزامەندی و لێ ڕازی بوون ﴿٢٨﴾ ﴿فَٱدۡخُلِي فِي عِبَٰدِي﴾ ئەمجا بچۆرە ناو بەندە چاکەکانی من ﴿٢٩﴾ ﴿وَٱدۡخُلِي جَنَّتِي﴾ و بچۆرە ناو بەهەشتی منەوە ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ ٱلْبَلَدِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَآ أُقۡسِمُ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ﴾ سـوێند بـەم شـارە (کـە مەککەیـە) ﴿١﴾ ﴿وَأَنتَ حِلُّۢ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ﴾ وە تـۆ لـەو شـارەدا نیشـتەجێی (کە ئازاردانی تۆی تێدا بڕیار دراوە) ﴿٢﴾ ﴿وَوَالِدٖ وَمَا وَلَدَ﴾ وە سـوێند بە باوك (باوکە ئادەم) وئـەوەی کە لێی کەوتۆتەوە ﴿٣﴾ ﴿لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِي كَبَدٍ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی ئادەمیمان دروسـت کـردووە هەمیشـە لەڕەنج وکێشـە ونارەحەتیدایـە ﴿٤﴾ ﴿أَيَحۡسَبُ أَن لَّن يَقۡدِرَ عَلَيۡهِ أَحَدٞ﴾ ئایـا وا دەزانێ کە کەس دەسـەڵاتی بەسـەریدا نی یە ﴿٥﴾ ﴿يَقُولُ أَهۡلَكۡتُ مَالٗا لُّبَدًا﴾ (بەفیزەوە) دەڵێ ماڵی زۆرم لەناو داوەو بەخشیوە ﴿٦﴾ ﴿أَيَحۡسَبُ أَن لَّمۡ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس نەیدیوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمۡ نَجۡعَل لَّهُۥ عَيۡنَيۡنِ﴾ ئایا دوو چاومـان نەداوەتێ ﴿٨﴾ ﴿وَلِسَانٗا وَشَفَتَيۡنِ﴾ وە زمانێك و دوو لێومان پێ نەداوە؟ ﴿٩﴾ ﴿وَهَدَيۡنَٰهُ ٱلنَّجۡدَيۡنِ﴾ وە ڕێ ی چـاك و خراپمـان نیشـان نەداوە ﴿١٠﴾ ﴿فَلَا ٱقۡتَحَمَ ٱلۡعَقَبَةَ﴾ کەچی هێشـتا (زۆرێـك لە خەڵکی) پەلامـاری پلـەی سـەختی نـەداوە ﴿١١﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡعَقَبَةُ﴾ تۆ چوزانییـت پلەی سـەخت کامەیە ﴿١٢﴾ ﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ ئازاد کردنی کۆیلەیە ﴿١٣﴾ ﴿أَوۡ إِطۡعَٰمٞ فِي يَوۡمٖ ذِي مَسۡغَبَةٖ﴾ و ناندانە لەڕۆژی گرانی و برسێتی دا ﴿١٤﴾ ﴿يَتِيمٗا ذَا مَقۡرَبَةٍ﴾ بەهەتیـوی خـزم ﴿١٥﴾ ﴿أَوۡ مِسۡكِينٗا ذَا مَتۡرَبَةٖ﴾ یا بە هـەژاری خاکە سـەر (کەفتەکار) ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ سـەرەڕای ئەمانـەش لەو کەسـانە بێ کـە بڕوایـان هێنابێ ﴿وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ﴾ وە ئامۆژگـاری یەکتریان کردبـێ بە ئارامگرتن ﴿وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡمَرۡحَمَةِ﴾ و ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە بەزەیی و میهرەبانی ﴿١٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَيۡمَنَةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی دەستی ڕاستن ﴿١٨﴾

﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِنَا هُمْ أَصْحَٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون بە موعجیزەو نیشانەکانی ئێمە ئەوانە هاوەڵانی دەستی چەپن ﴿١٩﴾ ﴿عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤْصَدَةٌۢ﴾ دایگرتوون ئاگری دەرگا داخراو ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿ ٱلشَّمْسِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلشَّمْسِ وَضُحَىٰهَا﴾ سوێند بەخۆر و ڕووناکیەکەی ﴿١﴾ ﴿وَٱلْقَمَرِ إِذَا تَلَىٰهَا﴾ وە سوێند بەمانگ کەدوا بەدوای ئەو هەڵبێ ﴿٢﴾ ﴿وَٱلنَّهَارِ إِذَا جَلَّىٰهَا﴾ وە سوێند بە ڕۆژ کاتێ کەخۆر دەردەخات ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا﴾ وە سوێند بەشەو کەخۆر دادەپۆشێ ﴿٤﴾ ﴿وَٱلسَّمَآءِ وَمَا بَنَىٰهَا﴾ وە سوێند بە ئاسمان و بەوەی دروستی کردووە ﴿٥﴾ ﴿وَٱلْأَرْضِ وَمَا طَحَىٰهَا﴾ وە سوێند بە زەوی و ئەوەی ڕای خستووە ﴿٦﴾ ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّىٰهَا﴾ وە سوێند بە نەفسی ئادەمی و ئەو زاتەیشی کە ڕێك و پێك بەدیهێناوە ﴿٧﴾ ﴿فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَىٰهَا﴾ ئەمجا ڕێگای چەوت وخراپ وچاك و خواپەرستیشی پیشاندا ﴿٨﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّىٰهَا﴾ (سوێند بە هەموو ئەوانە) بەڕاستی ڕزگاری بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی پاك کردەوە ﴿٩﴾ ﴿وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّىٰهَا﴾ بێگومان نا ئومێد بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی(بە گوناه) وون و تاوانبار کرد ﴿١٠﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَىٰهَآ﴾ بڕوای نەهێنا هۆزی سەموود بەهۆی سەرکەشی یانەوە ﴿١١﴾ ﴿إِذِ ٱنۢبَعَثَ أَشْقَىٰهَا﴾ کاتێك کە خراپترینیان هەستایەوە (بۆ سەربڕینی حوشترەکە) ﴿١٢﴾ ﴿فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ ٱللَّهِ نَاقَةَ ٱللَّهِ وَسُقْيَٰهَا﴾ ئەمجا پێغەمبەرەکەی خوا (صالح عليه السلام) پێ ی وتن: واز بهێنن لەم حوشتری خوایە و نۆرە ئاوەکەی ﴿١٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی بڕوایان پێ نەکردو حوشترەکەیان سەر بڕی ﴿فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنۢبِهِمْ فَسَوَّىٰهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری ئەوان سزای ڕشت بەسەریاندا بەهۆی گوناهەکانیانەوە و تەختی کردن ﴿١٤﴾ ﴿وَلَا يَخَافُ عُقْبَٰهَا﴾ وە(خوا) ناترسێ لە پاشەڕۆژی ئەم (تۆڵە لێ سەندنەیان) ﴿١٥﴾

سورەتی ﴿ ٱلَّيْلِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ سوێند بەشەو کاتێك کە(زەوی) دادەپۆشێ ﴿١﴾ ﴿وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ﴾ وە بەڕۆژ کاتێ کە ڕووناك دەبێتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا خَلَقَ ٱلذَّكَرَ وَٱلْأُنثَىٰٓ﴾ وە بەو زاتەی کە نێرو مێ ی دروست کردوە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ﴾ بەڕاستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراو جۆرە ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَٱتَّقَىٰ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی(ماڵ) ببەخشێ و لەخوا بترسێت و پارێزکاربێت ﴿٥﴾ ﴿وَصَدَّقَ بِٱلْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای ببێ بەوەی زۆرچاکە(لا اله الا الله یا بەهەشت) ﴿٦﴾ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْيُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان یارمەتی دەدەین بۆ ڕێ ی ئاسان (کە چاکەیە) ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۢ بَخِلَ وَٱسْتَغْنَىٰ﴾ وە ئەو کەسەی ڕژدی بکات (لەماڵ بەخشین) وخۆی بێ نیاز بزانێ (لە پاداشتی پەروەردگاری) ﴿٨﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِٱلْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای نەبێ بەچاکە (کە لا اله الا الله یە یان بەهەشت) ﴿٩﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلۡعُسۡرَىٰ﴾ ئـەوە بێگومـان ڕێ ی سـەختی بۆ ئاسـان دەکەین. ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا يُغۡنِي عَنۡهُ مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ﴾ وە سـەروەت و سـامانەکەی قازانجـی پێ ناگەیەنـێ کاتێك کە تیا دەچێ ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ عَلَيۡنَا لَلۡهُدَىٰ﴾ بەڕاستی لەسـەر ئێمەیـە ڕێنموونـی ﴿١٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلۡأٓخِرَةَ وَٱلۡأُولَىٰ﴾ وە هەردوو جیهان هـی ئێمەیە ﴿١٣﴾ ﴿فَأَنذَرۡتُكُمۡ نَارٗا تَلَظَّىٰ﴾ من ئێوەم ترسـاند بە ئاگرێکی بڵێسـەدار (کە دۆزەخە) ﴿١٤﴾ ﴿لَا يَصۡلَىٰهَآ إِلَّا ٱلۡأَشۡقَى﴾ کەس ناچێتە نـاو دۆزەخـەوە خراپتریـن کەس نەبێت ﴿١٥﴾ ﴿ٱلَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئەو کەسـەی کە بڕوای نەبێ و پشـتی هەڵکردبێ (لـە ئایینـی ڕاسـت) ﴿١٦﴾ ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا ٱلۡأَتۡقَى﴾ وە لـێ ی دوور دەخرێتـەوە پارێزکارتریـن کـەس ﴿١٧﴾ ﴿ٱلَّذِي يُؤۡتِي مَالَهُۥ يَتَزَكَّىٰ﴾ ئەوەی ماڵی خۆی دەبەخشـێ تـا (دڵ و دەرونی) پاك ببێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن نِّعۡمَةٖ تُجۡزَىٰٓ﴾ لە کاتێکدا کەس چاکەیەکی وای بەسـەریەوە نی یە کەپاداشت بدرێتەوە ﴿١٩﴾ ﴿إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ رَبِّهِ ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ تەنها مەبەسـتی ڕەزامەندی پەروەردگاری بـەرزو بڵندە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَسَوۡفَ يَرۡضَىٰ﴾ سوێند بەخوا(ئەو کەسەی وابێت) لەمەولا ڕازی دەبێ (بە پاداشتی دوا ڕۆژ) ﴿٢١﴾

سورەتی ﴿ ٱلضُّحَىٰ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلضُّحَىٰ﴾ سـوێند بـە چێشـتەنگاو ﴿١﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا سَجَىٰ﴾ وە سـوێند بەشـەو کاتێك کە ئـارام دەگرێ (بزرنگێتـەوە) ﴿٢﴾ ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ﴾ پەروەردگـارت وازی لـێ نەهێناویت و لێـت دڵگیر نەبووە (ئـەی موحوممـەد ﷺ) ﴿٣﴾ ﴿وَلَلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ لَّكَ مِنَ ٱلۡأُولَىٰ﴾ وە(پاداشـتی) دوا ڕۆژ بۆتـۆ چاکتـرە لـە دونیـا ﴿٤﴾ ﴿وَلَسَوۡفَ يُعۡطِيكَ رَبُّكَ فَتَرۡضَىٰٓ﴾ سـوێند بەخـوا لەمـەولا پەروەردگـارت ئەوەنـدەت پـێ دەبەخشـێ کـە ڕازی ببیت ﴿٥﴾ ﴿أَلَمۡ يَجِدۡكَ يَتِيمٗا فَـَٔاوَىٰ﴾ ئایا تۆی نەدیی بەهەتیـووی وحەواندیتیەوە ﴿٦﴾ ﴿وَوَجَدَكَ ضَآلّٗا فَهَدَىٰ﴾ وە تـۆی نەدیـی بەسـەر لـێ شـێواوی وڕێنموونـی کردییـت ﴿٧﴾ ﴿وَوَجَدَكَ عَآئِلٗا فَأَغۡنَىٰ﴾ وە ئایـا تـۆی نەدیـی بەهـەژاری ودەوڵەمەنـدی کردیـت ﴿٨﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلۡيَتِيمَ فَلَا تَقۡهَرۡ﴾ کەواتە (تۆش) هەتیوو مەچەوسێنەرەوە ﴿٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنۡهَرۡ﴾ وە هەڵمەشـاخێ بە پرسـیارکەر (هەژارو سـواڵکەر) دا ﴿١٠﴾ ﴿وَأَمَّا بِنِعۡمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثۡ﴾ وە نیعمەت و بەخششـی پەروەردگارت دەربخە (بەیارمەتیدانی هەژاران) ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ ٱلشَّرۡحِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمۡ نَشۡرَحۡ لَكَ صَدۡرَكَ﴾ ئایا سـنگمان بۆ ئاسـوودەو گوشـاد نەکردییت ﴿١﴾ ﴿وَوَضَعۡنَا عَنكَ وِزۡرَكَ﴾ وە دامان گرت لێت ئەو بارە گرانەی ﴿٢﴾

﴿ٱلَّذِيٓ أَنقَضَ ظَهۡرَكَ﴾ کە پشتی زۆر قورس کردبوویت ﴿٣﴾ ﴿وَرَفَعۡنَا لَكَ ذِكۡرَكَ﴾ وە ناوو ناوبانگتمان بۆ بەرز کردیتەوە ﴿٤﴾ ﴿فَإِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا﴾ بەڕاستی لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا﴾ بێگومان لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ﴾ ئەمجا کە لەکارێك بوویتەوە، خۆت ماندوو بکە (بە کارێکی تری چاکەوە) ﴿٧﴾ ﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرۡغَب﴾ وە هەر لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە (بۆ کارەکانت) ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلتِّينِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيۡتُونِ﴾ سوێند بە هەنجیرو زەیتون ﴿١﴾ ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ وە سوێند بە طووری سینا ﴿٢﴾ ﴿وَهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ٱلۡأَمِينِ﴾ وە بەم شاری ئارام و بێ ترسە(کە مەککەیە) ﴿٣﴾ ﴿لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِيٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٖ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد لە جوانترین شێوەدا ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدۡنَٰهُ أَسۡفَلَ سَٰفِلِينَ﴾ لە پاشان(ئەگەر بێ باوەڕبێ) دەیکەین بە پەست ترینی هەموو پەستێك ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونٖ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی نەبڕاوە ﴿٦﴾ ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعۡدُ بِٱلدِّينِ﴾ جا ئیتر چی بێ باوەڕت دەکات بە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِأَحۡكَمِ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ ئایا خوا فەرمان ڕەواترینی هەموو فەرمان ڕەواکان نییە ؟ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلۡعَلَقِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿١﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ﴾ مرۆڤی دروست کردوە لە خوێنێکی بەستوو ﴿٢﴾ ﴿ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ﴾ بخوێنە،پەروەردگاری تۆ(لە هەموو کەس) بەخشندە ترە ﴿٣﴾ ﴿ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ﴾ ئەوەی کە(مرۆڤی) فێر(ی نووسین) کردووە بەقەڵەم ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ﴾ مرۆڤی شارەزا کردووە بەو شتانەی کە نەی دەزانی ﴿٥﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَيَطۡغَىٰٓ﴾ نا (وانیە) بەڕاستی مرۆڤ یاخی دەبێت ﴿٦﴾ ﴿أَن رَّءَاهُ ٱسۡتَغۡنَىٰٓ﴾ کە خۆی ببینێ وادەوڵەمەند بووە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجۡعَىٰٓ﴾ بێگومان هەر بۆ لای پەروەردگاری تۆیە گەڕانەوە ﴿٨﴾ ﴿أَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي يَنۡهَىٰ﴾ ئایا بینیت ئەو کەسەی کە جڵەوگیریی ئەکات ﴿٩﴾ ﴿عَبۡدًا إِذَا صَلَّىٰٓ﴾ لە بەندەیەك کەنوێژ بکات ؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَرَءَيۡتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ ئایا پێم بڵێ ئەگەر(ئەو کەسە) لەسەر ڕێی ڕاست بووایە ﴿١١﴾ ﴿أَوۡ أَمَرَ بِٱلتَّقۡوَىٰٓ﴾ یان فەرمانی بدایە بەپارێزکاریی ولەخوداترسان (باشتر نەبوو) ﴿١٢﴾

﴿أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ﴾ ئایا بینیت ئەگەر بڕوای(بە ئایینی ڕاست) نەبێت و پشتی لێ هەڵکات (ڕزگاری دەبێ) ﴿١٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ﴾ ئایا نەی زانیوە کەخوا دەی بینێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًۢا بِٱلنَّاصِيَةِ﴾ وا نییە (کە بیری لێ دەکاتەوە)بە ڕاستی ئەگەر واز نەهێنێ ڕای دەکێشین (بە قژی) پێشەسەری ﴿١٥﴾ ﴿نَاصِيَةٍ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٍ﴾ پێشەسەرێکی درۆزنی بە هەڵەدا چوو ﴿١٦﴾ ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ﴾ ئەمجا با ئەو بانگی هاوڕێکانی خۆی بکات ﴿١٧﴾ ﴿سَنَدْعُ ٱلزَّبَانِيَةَ﴾ ئێمەش بانگی فریشتەی زەبر بە دەست دەکەین ﴿١٨﴾ ﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَٱسْجُدْ وَٱقْتَرِب ۩﴾ نەخێر،بە گوێ ی(ئەو کەسانە)مەکە ،وە کوڕنوش بەرەو (لەخوا) نزیك بکەوەرەوە ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿القدر﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان ناردە خوارەوە لەشەوی بەفەڕو بەرێزدا ﴿١﴾ ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ﴾ تۆ چوزانییت کە شەوی بەفەڕو ڕێز چی یە ﴿٢﴾ ﴿لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ شەوی بەفەڕو ڕێز چاکترە لە (خێری) هەزار مانگ ﴿٣﴾ ﴿تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا﴾ لەو شەوەدا فریشتە و جبیریلیش لە ناویاندا دێنە خوارەوە ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان لەهەموو کاروبارێکدا ﴿٤﴾ ﴿سَلَٰمٌ هِىَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ﴾ ئەو شەوە(کاتی) هێمنی و ئاشتیی دەبێ تا هەڵاتنی سپێدەی بەیان ﴿٥﴾

سورەتی ﴿البینة﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَمْ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە خاوەن نامە و ﴿وَٱلْمُشْرِكِينَ﴾ بت پەرستان ﴿مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ﴾ دەستیان هەڵنەگرت(لەو بێ بڕوایی یە) تا نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات ﴿١﴾ ﴿رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا۟ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ (کە ئەویش) پێغەمبەرێکە لە خواوە چەند پەڕەیەکی پاکیان (بەسەردا) دەخوێنێتەوە ﴿٢﴾ ﴿فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ﴾ کە تێیاندایە چەند نوسراو (سورەت) ێکی بەنرخ ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە جیانەبوونەوە ئەوانەی کە پەیامیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ﴾ دوای ئەوە نەبێ کە نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات (کە پێغەمبەری ئیسلامە) ﴿٤﴾ ﴿وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرا بوو مەگەر بەوەی کە پەرستشی خوا بکەن ﴿مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ﴾ بەدڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن و خۆیان بە دوور بگرن لە هەموو بیرو باوەڕێکی خوارو خێچ ﴿وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ﴾ وە ئەمەیە ئاینی ڕاست ﴿٥﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون لە خاوەن پەیام و بت پەرستەکان ﴿فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ﴾ لە ئاگری دۆزەخدان، تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە خراپترینی هەموو دروست کراویکن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە چاکترینی هەموو دروستکراویکن ﴿٧﴾ ﴿جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ﴾ پاداشتی ئەوان لای پەروەردگاریان بەهەشتانێکە جێ ی دانیشتن و مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی، خوایش لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُواْ عَنْهُ﴾ وە ئەوانیش لەخوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُۥ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کەلە خوا بترسێ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ الزلزلة ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾ کاتێك زەوی هاتە لەرزە بەلەرزینی خۆی ﴿١﴾ ﴿وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَثْقَالَهَا﴾ وە زەوی هەرچی شتی قورس و گرانی(ناوی) هەیە هەمووی فڕێ دایە دەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلْإِنسَٰنُ مَا لَهَا﴾ وە مرۆڤ لەو ڕۆژەدا دەڵێ: ئەوە زەوی چی یەتی ؟ ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا(زەوی) دەنگ و باسی خۆی دەگێڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ کە پەروەردگاری تۆ (وای) وەحی بۆ کردوە ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ ٱلنَّاسُ أَشْتَاتًا﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی دەردەچن بەپەڕاگەندە و پەشێوی ﴿لِّيُرَوْاْ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ تا(پاداشتی) کردەوەی خۆیان نیشان بدرێ ﴿٦﴾ ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۥ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەك چاکەی کردبێ دەیبینێتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ﴾ وە هەر کەسێك بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەك خراپەی کردبێ دەی بینێتەوە ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ العاديات ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلْعَٰدِيَٰتِ ضَبْحًا﴾ سوێند بە ئەسپانی تاودەر(کە دەپرمێنن) چۆن پرمەیەك (لەکاتی غەزاکردندا) ﴿١﴾ ﴿فَٱلْمُورِيَٰتِ قَدْحًا﴾ وە سوێند بە ئاگر هەڵگیرسێنەران لەبەرد بەناڵی سمیان ﴿٢﴾ ﴿فَٱلْمُغِيرَٰتِ صُبْحًا﴾ وەسوێند بە (ئەسپانی) هێرش بەران لە بەیانیاندا ﴿٣﴾ ﴿فَأَثَرْنَ بِهِۦ نَقْعًا﴾ کەبەوە تەپ و تۆز هەڵدەستێنن ﴿٤﴾ ﴿فَوَسَطْنَ بِهِۦ جَمْعًا﴾ وە بەو تەپ و تۆزەوە، خۆیان دەکەن بە ناوەڕاستی کۆمەڵی دوژمندا ﴿٥﴾

﴿إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٞ﴾ بەڕاستی مرۆڤ بۆ پەروەردگاری ناسوپاسە ﴿٦﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٞ﴾ وە بێگومان خۆی لەسەر ئەم ناسوپاسی یە شایەتە ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ ٱلۡخَيۡرِ لَشَدِيدٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ بۆ خۆشەویستیماڵی دونیا زۆر بەگیرە ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَا يَعۡلَمُ إِذَا بُعۡثِرَ مَا فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ دەی ئایا نازانی کاتێك کە مردووی ناو گۆڕەکان زیندوو کرانەوە و(هێنرانە دەرەوە) ﴿٩﴾ ﴿وَحُصِّلَ مَا فِي ٱلصُّدُورِ﴾ وە ئاشکرا بوو هەرچی ڕازی ناو دڵانە ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ﴾ بێگومان پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارە بە کردەوەیان ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ القَارِعَة ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡقَارِعَةُ﴾ ڕۆژی داچڵەکێنەر (ناوە بۆ ڕۆژی قیامەت) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلۡقَارِعَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ ئەو ڕۆژە؟ ﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡقَارِعَةُ﴾ تۆ چوزانییت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿يَوۡمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلۡفَرَاشِ ٱلۡمَبۡثُوثِ﴾ ڕۆژێکە خەڵکی وەك پەپولەی پەراگەندە بڵاودەبنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَتَكُونُ ٱلۡجِبَالُ كَٱلۡعِهۡنِ ٱلۡمَنفُوشِ﴾ وە شاخەکان وەك خوری شیکراویان لێ دێت ﴿٥﴾ ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ ئەمجا ئەوەی کێشی (چاکەکانی) قورس و گران بێ ﴿٦﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە گوزەرانێکی پەسەندا ئەبێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە ئەوەی کێشی (چاکەکانی) سووك بێ ﴿٨﴾ ﴿فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٞ﴾ ئەوە جێ ی ئەو (هاویە) یە ﴿٩﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا هِيَهۡ﴾ تۆ چوزانییت (هاویە) چی یە ﴿١٠﴾ ﴿نَارٌ حَامِيَةُۢ﴾ ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ التَّكَاثُر ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ﴾ ئێوەی بێ ئاگا کردووە شانازیتان بە زۆریی سەروەت و سامانەوە ﴿١﴾ ﴿حَتَّىٰ زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ﴾ تا دەمرن و دەچن بۆ گۆڕستان ﴿٢﴾ ﴿كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ وامەکەن ! لەمەولا دەزانن ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ دووبارە وامەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٤﴾ ﴿كَلَّا لَوۡ تَعۡلَمُونَ عِلۡمَ ٱلۡيَقِينِ﴾ وانی یە (وەکو خۆتان دەیزانن) ئەگەر (ئەنجامی خۆتان) بزانیایە بەدڵنیایی یەوە (وا بێ ئاگا نەئەبوون) ﴿٥﴾ ﴿لَتَرَوُنَّ ٱلۡجَحِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان دۆزەخ دەبینن ﴿٦﴾ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيۡنَ ٱلۡيَقِينِ﴾ دووبارە سوێند بەخوا دڵنیا بن بە چاوی ڕاستەقینە دەی بینن ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ لَتُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە پاشان سوێند بەخوا لەو ڕۆژەدا (لەسەر هەموو ناز ونیعمەتێك کە خوا پێی دابوون لەدونیادا) لێپرسینەوەتان لەگەڵدا دەکرێت ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ العَصۡر ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ وَٱلۡعَصۡرِ ﴾ سوێند بەکات ﴿١﴾ ﴿ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ﴾ بێگومان هەموو خەڵکی لە زیاندان ﴿٢﴾ ﴿ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێنابێت و ﴿ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ ﴾ کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ ﴾ وە ئامۆژگاریی یەکتریان کردبێ بە ئاینی ڕاست (ودەست پێوەگرتنی وکارکردن بەفەرمانەکانی خودا) ﴿ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ ﴾ وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێت بە ئارامگرتن (لەسەر پەرستن وبەندایەتی خودا) ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ الهُمَزَة ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ وَيۡلٞ لِّكُلِّ هُمَزَةٖ لُّمَزَةٍ ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو نەنگ گرێکی بەدگۆ (عەیب گرێکی تانە دەر) ﴿١﴾ ﴿ ٱلَّذِي جَمَعَ مَالٗا وَعَدَّدَهُۥ ﴾ ئەوەی کە هەرماڵ و سامان کۆ دەکاتەوەو دەیژمێرێ ﴿٢﴾ ﴿ يَحۡسَبُ أَنَّ مَالَهُۥٓ أَخۡلَدَهُۥ ﴾ وا دەزانێ کە ماڵەکەی هەر دەیهێڵێتەوە ﴿٣﴾ ﴿ كَلَّاۖ لَيُنۢبَذَنَّ فِي ٱلۡحُطَمَةِ ﴾ نەخێر وانی یە، بێگومان فڕێ دەدرێتە ناو ئاگرێکی تێکشکێنەرەوە ﴿٤﴾ ﴿ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحُطَمَةُ ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ئاگرە چی یە ﴿٥﴾ ﴿ نَارُ ٱللَّهِ ٱلۡمُوقَدَةُ ﴾ ئاگرێکی تاودراوی خوایی یە ﴿٦﴾ ﴿ ٱلَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى ٱلۡأَفۡـِٔدَةِ ﴾ کە دێ بەسەر دڵاندا (هوروژم دەباتە سەر دڵان) ﴿٧﴾ ﴿ إِنَّهَا عَلَيۡهِم مُّؤۡصَدَةٞ ﴾ بێگومان ئەو ئاگرە داخراوە لەسەریان (و دەرچوونیان نی یە) ﴿٨﴾ ﴿ فِي عَمَدٖ مُّمَدَّدَةِۭ ﴾ (زنجیر کراون) لەناو چەند کۆتێکی ڕاکشاودا (بەستراونەتەوە بەچەند ستونێکی بەرزو بڵندەوە) ﴿٩﴾

سورەتی ﴿ الفِيل ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصۡحَٰبِ ٱلۡفِيلِ ﴾ ئایا نەت بینی کە پەروەردگارت چی کرد بە خاوەن فیلەکان (بە ئەبرەهە ولەشکرەکەی کە وویستی کەعبەی پیرۆز بڕوخێنێت)؟ ﴿١﴾ ﴿ أَلَمۡ يَجۡعَلۡ كَيۡدَهُمۡ فِي تَضۡلِيلٖ ﴾ ئایا فڕوفێڵەکەیانی پوچەڵ نەکردەوە ﴿٢﴾ ﴿ وَأَرۡسَلَ عَلَيۡهِمۡ طَيۡرًا أَبَابِيلَ ﴾ وە ناردیە سەریان باڵندەی زۆر پۆل پۆل ﴿٣﴾ ﴿ تَرۡمِيهِم بِحِجَارَةٖ مِّن سِجِّيلٖ ﴾ بەرد بارانیان دەکردن بە وورده زیخی گڵین ﴿٤﴾ ﴿ فَجَعَلَهُمۡ كَعَصۡفٖ مَّأۡكُولِۭ ﴾ سەرئەنجام (لەشکرەکەی ئەبرەهەی) وەك كای خوراو لێ كرد ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ قُرَيْشٍ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴾ (لەشكری ئەبرەهەی لە ناو برد وتەفر وتونای كردن) لەبەر هۆگری قورەیش ﴿١﴾ ﴿ إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴾ هۆگریان بە هاتوو چۆی زستانان (بۆ یەمەن) و هاوینان (بۆ شام) واتە (تا لێ یان تێك نەچێ) ﴿٢﴾ ﴿ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ ﴾ دەی با (قورەیش لەبەرامبەر ئەم هەمووە ناز ونیعمەتەدا) خاوەنی ئەم ماڵە (كەعبەی پیرۆز) بپەرستن ﴿٣﴾ ﴿ الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ ﴾ ئەو زاتەی كە لەبرسێتیەكی یەكجار توند (ڕزگاری كردن و) خواردنی پێبەخشین ﴿ وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ ﴾ وە دڵنیای كردن لە ترس و بیمێكی گەورە و(پاراستنی) ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الْمَاعُونَ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ﴾ ئایا دیت ئەو كەسەی كە بڕوای بە ئایین نی یە؟ ﴿١﴾ ﴿ فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ﴾ ئەوە كەسێكە كە پاڵ بە هەتیوەوە دەنێ ﴿٢﴾ ﴿ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴾ وە هانی خەڵكی نادات بۆ خواردەمەنی دان بە هەژاران ﴿٣﴾ ﴿ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴾ ئەمجا وای بۆ نوێژكەران ﴿٤﴾ ﴿ الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴾ ئەوانەی كە لە نوێژەكەیان بێ ئاگان ﴿٥﴾ ﴿ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ﴾ ئەوانەی كە ڕووپامایی دەكەن ﴿٦﴾ ﴿ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴾ وە یارمەتی خەڵك نادەن (هەموو چاكەیەك دەگرنەوە لە خەڵكی) ﴿٧﴾

سورەتی ﴿ الْكَوْثَرَ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴾ بێگومان ئێمە پێمان بەخشیت خێری زۆر گەورە و بەفەڕ لەدونیا ودواڕۆژدا (لەو خێرە گەورانەیش ڕووباری كەوسەرە لەبەهەشتدا) ﴿١﴾ ﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴾ دەی كەواتە نوێژ بكە بۆ پەروەردگارت وە قوربانی سەر ببڕە ﴿٢﴾ ﴿ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴾ بێگومان هەر ناحەزت دوا بڕاوە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ الكافرون ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بلێ: ئەی بێ بڕواینە ﴿١﴾ ﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ من ئەو (بتانە) ناپەرستم کە ئێوە دەیپەرستن ﴿٢﴾ ﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو (خوایە) ناپەرستن کە من دەی پەرستم ﴿٣﴾ ﴿وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ﴾ وەمن ئەو خوا پەرستی یە ناکەم کە ئێوە دەیکەن ﴿٤﴾ ﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو خوا پەرستی یە ناکەن کە من دەیکەم ﴿٥﴾ ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ﴾ ئایینی خۆتان بۆ خۆتان و ئایینی خۆم بۆ خۆم ﴿٦﴾

سورەتی ﴿ النصر ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ﴾ کاتێك کە یارمەتی و کۆمەکی خوا هات ﴿وَالْفَتْحُ﴾ لەگەڵ سەرکەوتن (شاری مەککە ئازاد کرا) ﴿١﴾ ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾ وە خەڵکت دیی کە پۆل پۆل دێنە ناو ئایینی خواوە ﴿٢﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ ئەوسا بەسوپاس وستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی ئەو بکە وداوای لێخۆشبوونی لێ بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ چونکە بێگومان ئەو زۆر گیراکەری پەشیمانی یە ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ المسد ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ لەناوچێ هەردوو دەستی ئەبولەهەب وە لە ناویش چوو ﴿١﴾ ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ﴾ سوودی پێ نەگەیاند دارایی یەکەیی و ئەوەی کە کردی (لە دوژمنایەتی پێغەمبەر ﷺ) ﴿٢﴾ ﴿سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ﴾ بێگومان لەمەولا دەچێتە ناو ئاگری بڵێسە دار ﴿٣﴾ ﴿وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ﴾ وە ژنەکەیشی، کە هەڵگری دارو دڕك بوو (بۆ ئازاردانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿٤﴾ ﴿فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ﴾ هەمیشە گوریسێکی بادراو (لەپەلی خورمایی ئاگرین) وا لە گەردنیدا ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الإخلاص ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر ئەو (الله) یە خوای تاك و تەنیا ﴿١﴾ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ ئەو خوایەی بێ نیاز و جێ ی نیاز و ئومێدە ﴿٢﴾ ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ کەسی لێ نەبووەو لە کەس نەبووە ﴿٣﴾ ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ وە هەرگیز هیچ کەس هاوشێوە و هاوتای ئەو نی یە ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الفلق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە دروست کەری بوونەوەر (بەپەروەردگاری بەرەبەیان) ﴿١﴾ ﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ لە زیانی ئەوەی کە درووستی کردووە ﴿٢﴾ ﴿وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وە لە زیانی تاریکی کاتێك کە دادێت ﴿٣﴾ ﴿وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾ وە لە زیان وخراپەی(جادووگەران) کەپەت ودەزوو گرێ دەدەن وفووی پێدا دەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وە لە زیانی بەخیل و حەسوود کاتێك کە حەسوودی دەبات ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الناس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خەڵکی ﴿١﴾ ﴿مَلِكِ النَّاسِ﴾ بەپادشای خەڵکی ﴿٢﴾ ﴿إِلَٰهِ النَّاسِ﴾ بەپەرستراوی خەڵکی ﴿٣﴾ ﴿مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ لەزیان وشەڕی وەسوەسەپەیداکەر (کە کاتێك ناوی خودابریێت) خۆی پەنهان دەکات ﴿٤﴾ ﴿الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ﴾ ئەوەی کە وەسوەسە ئەخاتە دڵی خەڵکیەوە ﴿٥﴾ ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمیزاد ﴿٦﴾

فهرس بأسماء السور وبيان المكي والمدني منها

پێرست وناوەڕۆكی سوورەتەكان لەگەڵ بەیان وڕوونكردنەوەی
مەككی و مەدەنی تێیـاندا

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
القصص	٢٨	٣٨٥	مەککی یە
العنکبوت	٢٩	٣٩٦	مەککی یە
الروم	٣٠	٤٠٤	مەککی یە
لقمان	٣١	٤١١	مەککی یە
السجدة	٣٢	٤١٥	مەککی یە
الأحزاب	٣٣	٤١٨	مەدەنی یە
سبإ	٣٤	٤٢٨	مەککی یە
فاطر	٣٥	٤٣٤	مەککی یە
یسٓ	٣٦	٤٤٠	مەککی یە
الصافات	٣٧	٤٤٦	مەککی یە
صٓ	٣٨	٤٥٣	مەککی یە
الزمر	٣٩	٤٥٨	مەککی یە
غافر	٤٠	٤٦٧	مەککی یە
فصّلت	٤١	٤٧٧	مەککی یە
الشورىٰ	٤٢	٤٨٣	مەککی یە
الزخرف	٤٣	٤٨٩	مەککی یە
الدخان	٤٤	٤٩٦	مەککی یە
الجاثیة	٤٥	٤٩٩	مەککی یە
الأحقاف	٤٦	٥٠٢	مەککی یە
محمد	٤٧	٥٠٧	مەککی یە
الفتح	٤٨	٥١١	مەدەنی یە
الحجرات	٤٩	٥١٥	مەدەنی یە
قٓ	٥٠	٥١٨	مەککی یە
الذاریات	٥١	٥٢٠	مەککی یە
الطور	٥٢	٥٢٣	مەککی یە
النجم	٥٣	٥٢٦	مەککی یە
القمر	٥٤	٥٢٨	مەککی یە
الرحمٰن	٥٥	٥٣١	مەدەنی یە
الواقعة	٥٦	٥٣٤	مەککی یە

سورەتی	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الحديد	٥٧	٥٣٧	مەدەنی یە
المجادلة	٥٨	٥٤٢	مەدەنی یە
الحشر	٥٩	٥٤٥	مەدەنی یە
الممتحنة	٦٠	٥٤٩	مەدەنی یە
الصف	٦١	٥٥١	مەدەنی یە
الجمعة	٦٢	٥٥٣	مەدەنی یە
المنافقون	٦٣	٥٥٤	مەدەنی یە
التغابن	٦٤	٥٥٦	مەدەنی یە
الطلاق	٦٥	٥٥٨	مەدەنی یە
التحريم	٦٦	٥٦٠	مەدەنی یە
الملك	٦٧	٥٦٢	مەککی یە
القلم	٦٨	٥٦٤	مەککی یە
الحاقة	٦٩	٥٦٦	مەککی یە
المعارج	٧٠	٥٦٨	مەککی یە
نوح	٧١	٥٧٠	مەککی یە
الجن	٧٢	٥٧٢	مەککی یە
المزمل	٧٣	٥٧٤	مەککی یە
المدثر	٧٤	٥٧٥	مەککی یە
القيامة	٧٥	٥٧٧	مەککی یە
الإنسان	٧٦	٥٧٨	مەدەنی یە
المرسلات	٧٧	٥٨٠	مەککی یە
النبإ	٧٨	٥٨٢	مەککی یە
النازعات	٧٩	٥٨٣	مەککی یە
عبس	٨٠	٥٨٥	مەککی یە
التكوير	٨١	٥٨٦	مەککی یە
الانفطار	٨٢	٥٨٧	مەککی یە
المطففين	٨٣	٥٨٧	مەککی یە
الانشقاق	٨٤	٥٨٩	مەککی یە
البروج	٨٥	٥٩٠	مەککی یە

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الطارق	٨٦	٥٩١	مەککی یە
الأعلىٰ	٨٧	٥٩١	مەککی یە
الغاشية	٨٨	٥٩٢	مەککی یە
الفجر	٨٩	٥٩٣	مەککی یە
البلد	٩٠	٥٩٤	مەککی یە
الشمس	٩١	٥٩٥	مەککی یە
الليل	٩٢	٥٩٥	مەککی یە
الضحىٰ	٩٣	٥٩٦	مەککی یە
الشرح	٩٤	٥٩٦	مەککی یە
التين	٩٥	٥٩٧	مەککی یە
العلق	٩٦	٥٩٧	مەککی یە
القدر	٩٧	٥٩٨	مەککی یە
البينة	٩٨	٥٩٨	مەدەنی یە
الزلزلة	٩٩	٥٩٩	مەدەنی یە
العاديات	١٠٠	٥٩٩	مەککی یە
القارعة	١٠١	٦٠٠	مەککی یە
التكاثر	١٠٢	٦٠٠	مەککی یە
العصر	١٠٣	٦٠١	مەککی یە
الهمزة	١٠٤	٦٠١	مەککی یە
الفيل	١٠٥	٦٠١	مەککی یە
قريش	١٠٦	٦٠٢	مەککی یە
الماعون	١٠٧	٦٠٢	مەککی یە
الكوثر	١٠٨	٦٠٢	مەککی یە
الكافرون	١٠٩	٦٠٣	مەککی یە
النصر	١١٠	٦٠٣	مەدەنی یە
المسد	١١١	٦٠٣	مەککی یە
الإخلاص	١١٢	٦٠٤	مەککی یە
الفلق	١١٣	٦٠٤	مەککی یە
الناس	١١٤	٦٠٤	مەککی یە

إنَّ وزارةَ الشؤونِ الإسلاميةِ والأوقافِ والدعوةِ والإرشادِ
في المملكةِ العربيةِ السعوديةِ
المشرفةَ على مجمعِ الملكِ فهدٍ
لطباعةِ المصحفِ الشريفِ في المدينةِ المنورةِ
إذ يسرُّها أن يُصدرَ المجمعُ هذه الطبعةَ من القرآنِ الكريمِ
وترجمةَ معانيه إلى اللغةِ الكرديةِ
تسألُ اللهَ أن ينفعَ به الناسَ
وأن يجزيَ
خادمَ الحرمينِ الشريفينِ الملكَ عبدَ اللهِ بنَ عبدِ العزيزِ آل سعود
أحسنَ الجزاءِ على جهودهِ العظيمةِ في نشرِ كتابِ اللهِ الكريمِ
واللهُ وليُّ التوفيقِ

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد
لە شانشینی عەرەبستاني سعودیە
کە سەرپەرشتیاری کۆمەڵگەی مەلیك فەهدە
بۆ چاپکردني قورئاني پیرۆز لە مەدینەی منەووەرە
خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت کە کۆمەڵگەکە هەڵبسێت بە دەرکرن
وبڵاوکردنەوەی ئەم چاپەی قورئاني پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕاني
ماناکاني بۆ زماني کوردی
داواکارین لەخوای گەورە کە خەڵکی لێی سوودمەند بین وپاداشتی
بەخێری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبداللە کوڕی عبدالعزیز
ئالی سعود بەجوانترین و چاکترین شێوە بداتەوە، لەسەر هەوڵ
وتێکۆشاني گەورەی لەبڵاوکردنەوەی قورئاني پیرۆز وکەلامی
بەرزی پەروەردگار

هەر خوای گەورە پشتیوان ویارمەتیدەرە

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة
www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

سندوقی پۆستی ٦٢٦٢ مەدینەی منەووەرە

www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر .

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الكردية . / مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف . - المدينة المنورة ١٤٣٣ هـ

١٢٢٤ ص ؛ ١٦ × ٢٣ سم

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة - اللغة الكردية أ. العنوان

ديوي ٤٩١٥٩، ٢٢١ ١٤٣٣/٨٤٤٢

رقم الإيداع : ١٤٣٣/٨٤٤٢

ردمك : ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

